

LIBER QVARTVS CONSILIORVM ALEXANDRI IMOLENSIS.

B.E. B.E.

[redacted]

LVGDVNI,
M. D. LVI.

..endose este libro con...

Liber Quartus Consilio-rum clarissimi omnium, ⁊ doctissimi Jureconsulti Domini Alexan. Tartagni Imolensis, recenter expunctorum, ⁊ ab infinitis prope mendis exactissime repurgatorum [redacted] in Juris ⁊ syncere praxis studiosorum togatorumque omnium gratiam, ⁊ utilitatē in lucē editis, marginique accommodatis, feliciter incipit.

Summarium.

1 ☞ Solennitates omnes ex longo tempore presumuntur. ⁊ nume. 20.
3 Nomina singulorum debent exprimi in actu arduo collegij.
5 Potestas locandi ad lōgum tempus non venit in generali mandato.
7 Rubrica generalis non restringitur per nigrum strictius.
8 Actus non potest sustineri ex potestate in qua non est factus.
12 Suspicio impressionis subest durante magistratu.
13 Tempus restitutionis non currit nisi sublato eo qui male administrauit, ⁊ a tempore scientie. ⁊ nu. 14.
15 Uenditione prohibita, prohibetur locatio ad longū tempus.
17 Uerba narratiua non inducunt confirmationem.
19 Temporis diuturnitas non facit presumi mandatum.
22 Tempus longum non facit presumi bonam fidem.
23 Lex prohibens alienationem prohibet prescriptionem.

Consilium primum.

Hristi nomine inuocato, Ponderatis his de quibus in themate fit mentio, videndum est in primis de virtute ⁊ validitate cōcessionis facte magnifico equiti domino Roberto de strozijs per Nicolutium de Rondanellis, ⁊ ser Antonium de Emaldis assertos syndicos communis Lugi de nemoribus ⁊ syluis de Fabriago, positis intra istos confines: videlicet a meridie iuxta viam paulini, a septentrione fossatis Lugi quas tunc tenebat Baldesar venerij: ⁊ ab occidente fossadatium alias fossatum episcopi. Item de alijs veroribus dicte terre Lugi videlicet positis ex opposito possessionem ser Caroli de notarijs mediante via latitudinis perticarum quingentarum iuxta dictam viam, ⁊ longitudinis quantum se extendunt usque ad flumen iuxta ab vno latere syluas cōcessas Forlano de baldis pro parte, ⁊ pro parte syluas decime communitatis, ⁊ ab alio latere syluas dicte communitatis, prout constare dicitur in instrumento rogato per ser Jacobum magistri Blaudini de anno. M.cccclxj. die xvj. mensis Junij. ¶ Secundo erit videndum an posito ꝙ dicta concessio per se non suffragaretur dicto domino Roberto, an saltem posito ꝙ pro parte domini Roberti probaretur de possessione annorum. x. possit se tueri aliqua prescriptione. ¶ Tertio posito ꝙ non, que via agendi competere possit dicte communitati lugi pro dictis rebus recuperandis. ¶ Circa primum videretur fortasse prima consideratione dicendū dictam concessionem esse validam virtute concessionis facte per dictos syndicos tam ex authoritate sibi cōcessa a communitate Lugi, vt constare dicitur ex instrumento rogato per ser Gabrielem de emaldis, seu per ser Aluisium de Gambaronibus, ⁊ seu per ser Frācischum de taurelis: ⁊ etiam ex authoritate eis concessa per quādam assertam declarationem illustrissimi domini ducis Borsij publicatam vt dicitur per mengum de armis assertum commissarium prefati ducis, de qua publicatione dicitur fuisse rogatum ser Carolum de notarijs de an-
1 no. M.cccclxj. die decima mēsis Julij. † Accedit diuturnitas temporis. x. annorum abinde citra que operatur vt omnes so-
a lēnitates requisite interuenisse presumatur. [a] l. si filius. C. de petitio. heredita. ⁊ ibi not. docto. l. cum de in rem verso. ff. de vsur. l. qui in aliena. circa principium. ff. de acquir. heredi. ⁊ not. doc. in. l. sciendum. ff. de verborum obligationi. ⁊ in. c. illud. de presumptio. ⁊ Cy. in. l. emancipatione. C. de fide instrumē. ⁊ Joā. And. in. c. Albericus. de testi. cum si. Accedit etiā quod in assertis literis prefati ducis registratis in dicta asserta determinatione publicata per Mengum de armis continetur ꝙ princeps ex certa scientia ⁊ de plenitudine potestatis derogat cuicunque statuto terre Lugi disponenti quod non possit alienari de bonis dicti communis aliquibus in contrarium faciētibus non obstantibus quomodocunque ⁊ qualitercūque: ⁊ sic non potest allegari obstaculum dicti statuti. c. j. de cōsti. in. vj. l. si quis. in prin. testamenti. cū ibi nota. ff. de leg. iij. ⁊ ne not. in. l. fin. C. si contra ius vel vtil. pub. ⁊ in. l. j. ff. prin. ⁊ in. l. quidam consulebat. ff. de re iu. ⁊ in. c. qu rum. cum simi. de consti. ⁊ princeps etiā validas iusmodi cōcessiones per literas suas sub die. x. ni. M.cccclxj. ⁊ per literas eiusdem principis ptas prefato domino Roberto die decima cccclxj. ⁊ per assertas literas cōmunis L cipem sub die decima Julij eiusdē anni. obstantibus contrariam sententiam di mo: quia vigore mādati ⁊ syndicatus Gabrielem de emaldis non potuit f quando syndici habuerunt in man partem fructuum reddādam dict conducentes dictas syluas tener ad fertilitatem reducere omnib berent dicto cōmuni soluere c illis cōtingēte, ⁊ quod donec dicto communi illis vti ⁊ fru tur ad fertilitatem, ⁊ postea tunc ipso iure intelligentur r sed dicti syndici in concessio Roberto non seruarunt pre sed pro decem libris certe an potestate disponendi de dictis
2 respectu vtilis dominij, † ergo non seruata forma mandati. l. qu gl. ff. de emptio. l. diligenter. in pr rescrip. bene faciunt no. per Bart. san. ecclesi. ad fin. in versic. quero qu ⁊ in consilio suo incipiente, visa quad ꝛc. ⁊ in quarto dubio. ⁊ per Bald. in. l. que lib. ⁊ Ang. in. §. emphyteusim. in au de Jmo. in. l. quod dicitur. in fi. ff. de ve test dici quod dictus syndicatus non val
3 ctam locationem imperpetuum facienda locatio imperpetuū dicatur alienatio. c. nul §. alienationis. in authen. de non ali. col. a. ij. ⁊ in dicto syndicatu non fuerunt sigillatim descripta nomina consiliariorū: ⁊ licet fuerint varie opiniōes in hoc an requiratur de necessitate quod exprimantur, nomina tamen quo ad casum nostrū quādo tractatur de actibus multum pōderosis, vt de actu alicuius alienationis rerum publicarum que seruando seruari possunt, vel de actu alicuius submissionis communiter tenetur ꝙ requiratur specificari nomina per. l. fin. C. de vēdi. re ciui. lib. xi. Ita inquit Bal. in. l. j. in prin. ff. de rebus eorū. in. l. ciuitas. in fin. ff. si cert. pet. ⁊ Pet. de ancha. in commento. c. canonū statuta. de consti. in. xiiij. charta, dum tractat qualiter fiāt statuta in versi. propter hoc ⁊ alia ꝛc. ⁊ his etiam consonat doctrina Barto. in. l. j. ff. de albo scriben. dum allegat dictā. l. fin. ⁊ Anto. de but. in. c. j. de syndico. ¶ Non obstat etiam instrumentū syndicatus, de quo dicitur fuisse rogatum ser Aluisiū de gāmbaronibus: q̄ respondeo quod illud mandatum etiam nō est legitimū, ⁊ pluribus defectibus laborat quo ad hoc vt syndici vigore dicti mandati potuerint huiusmodi cessionem facere. Primo quia non sunt expressa nomina consiliariorum, vt dixi. Secundo quia narrantur in scripturis mihi exhibitis folio quarto in dicto instrumento continetur quod interuenerunt consiliarij. xxxiiij. vltra dominum commissarium, quod non
4 sufficit: † quia notarius debet exprimere quod due partes ex tribus partibus consiliariorum interuenerūt, vt inquit Bar. in. l. fi. C. de predijs curialium. lib. x. per. l. nominationum. C. de decurio. lib. x. ⁊. l. nullum. ff. quod cuiusque vniuer. no. l. iij. ff. de decre. ab ordi. fac. Item quia ibi datur potestas locādi pro decem annis: ⁊ ista locatio fuit imperpetuum: ⁊ sic nō valet: quia
5 excesserunt fines mandati, vt supradictum est. † ⁊ vbi apparet aliquod generale mandatum, non veniret dicta potestas lo-
b candi in perpetuū in tali generali [b] mandato: q̄ est alienatio, vt dixi que non venit in generali mādato. l. procurator totorū.

z.l.mandato generali.ff.de procurat.bene facit id quod habe/
tur in cle.j.de reb.ecclesi.non alie. ¶ Non insisto circa aliud as/
sertum mandatum rogatum vt dicebatur per ser Franciscum
de taurellis: quia de tali mandato non constat: z ipse notarius
negat se de eo fuisse rogatum. Fuit enim dicta concessio non
obstantibus dictis instrumentis syndicatuū alia ratione nul/
la: quia statutum sub rubrica q non cōcedatur donum aliqd
nec alienatio fiat de aliquibus possessionibus nemoribus z bo
nis ipsius zc. prohibet dictam alienationem fieri z eam inual/
dat. z posito q reperiatur in dicto statuto q fit mentio de dire
cto dominio non fit mentio de vtili, z super hoc alias fuerit al/
tercatio quia allegabatur dictum statutū fuisse abrasum z fal
sificatum: tamen omissa pro nunc dicta disputatione rasure z
falsificatis que in facto consistit, dico q etiam posito q statutu3
originaliter conditum z scriptum fuisset prout nunc reperitur,
...que illo verbo. vtile: tamen adhuc per statutum tale infrin/
...r dicta concessio. patet: quia per dictam concessionem fa/
...r dictos assertos syndicos tractatur de trāsferēda pos/
tet dum in instrumento concessionis dicitur, z ipsa3
...andi z possidendi zc. † z de iure communi etiam de
...ationis ad longum tempus vel in perpetuum est q
...ir naturalis possessio fundi, vt no. gl. in. l. si quis an/
...cqui. posses. z in.l.iij.§.ex contrario.eo.ti. z in.l.si vt cer
...ous vehiculum.ff.cōmo. z probatur in.l.sciendum.
...§.sed z etiā.ff.qui satisda.cogan. z ita in possessione
...a statuti in proposito, vt ibi p Bal. Preterea
dic... statuti nō fieret mentio nisi de directo
...um dicti statuti est generale z cōtinet
...tē alienationē fieri de aliquibus pos/
...onis communis: stabitur rubro, cir
...ehensum in nigro nec restringitur per
ita specifice decidit Jo. de Jmo. per
...ione ciuium cēsibus eximenda.lib.xj.iuncta
...r. z refert se habuisse de facto. ita etiā dicit Sa
...l.j.ff.si cer.pet.vbi ad hoc reputat singulare3 es/
...de decapi.ciuiu3.ita etiam inquit Pau.de ca.
...incipien.presens casus modicam. vbi pro hoc cō
...ubrica statuti dicebat q filia dotata nō succedat: z
...um repellebat filiam dotata3 a successione matris
nihil dicebat de successione patris: tamen propter di
...ralitatem rubrice debeat excludi etiam a successiōe
...ia licitum est arguere a rubricis habētibus oratio/
...ectam, vt no. in.l.j.C. ne fideiussor.doti.dent. z in.d.l.
...peta. z plene not. Joan. And. in addi. Spec. in titu.
...putatio. z allegat. §.fi. in fi. cum suis multis cōcordātijs.
...tam decisionē modernorum secutus sum. in.d.l.j.ff.si cer
tum pe. vbi pro hoc plura allegaui que breuitatis causa omit/
7 to. z cōstat quod dicta concessio facta domino Roberto si va/
luisset esset alienatio, vt dixi. §. z sic esset comprehēsa sub dicta
rubrica statuti. ¶ Non obst. dicta determinatio facta, vt dici/
tur, per principem: z id quod in assertis eius literis 9tinet po/
sito q de huiusmodi literis legitime constaret, ac etiam posito
q constaret dictam determinationem esse illa3 quā princeps
ipse publicari commiserit dicto Mengo de Arenis quorum
omnium probationem non puto esse facilem: quia respondeo
primo quod cōcessio facta per dictos syndicos dicto domino
Roberto, facta fuit vigore authoritatis sibi in predictis attri/
bute a communitate Lugi ex instrumētis rogatis per dictos
ser Aluisum, ser Gabrielem, z ser Franciscū, vt patet ex inspe
8 ctione dicti instrumenti: † ergo cum non fecerint vigore pote/
statis ei attribute a principe nō potest sustineri actus ex illo ca
pite.l.iij.§.j.ver.sed z si quidē.ff.ind.sol. z.l.si ita stipulatus.§.
chrysogonus.ff.de verb.obli. z tāto magis: quia illa potestas
data a principe in dicta determinatiōe in fine versicu. volētes
etiam zc. videt intelligi cōcessa dictis dño Nicolutio z ser An
tonio vt priuatis personis nō vt syndicis: q3 in illo versi. nō fit
mētio de officio syndicatus. z licet in precedenti capitulo facta
9 fuisset mentio de officio syndicatus: † tn̄ per illa verba posita
in sequenti capitulo. s. predictis dño Nicolutio, z ser Antonio,
nō intelligit facta relatio nisi ad substantia3 psonarū nō ad illā
qualitatē officij sm̄ Bar. z Bald. in.l.si cui serui, §.si a filio, per
illum tex.ff.de leg.j.cum si.saltem cum non simus in casu q in
dicto versi. volentes zc. ponat respōsio ad aliquā interrogatio
nem precedentem: z sic nō obstat id quod habet in.§. preterea.
insti.de inuti.stipu. z in.l.si defensor.§.j.ff.de interrog.actio. cū
si. Secundo etiam potest responderi q in.d.versic. volētes zc.
fuit data potestas dictis dño Nicolutio z ser Antonio cōcedē
di alijs idoneis personis fide ipsis filius aliquid superesset, put
ipsius vtilius z cōmodius videbatur pro commodo z vtilitate
10 dicte cōmunitatis. † z cōstat q illa verba, alijs idoneis zc. intel
liguntur de similibus.l.si fugitiui.cum glo.C.de seruis fug. z.
sedes.cum ibi not.de rescrip.non ergo fuit seruata forma com
missionis concedendo dicto dño Roberto qui ibi erat magi/
stratus principalis habēs merū z mixtū imperiū, z p 9sequēs
ibi durante officio non potuisset conueniri pro collectis z one/
ribus subsidijs sm̄ formā [redacted] terminationis, z put etia3
de iure communi tenetur dicti [redacted] ad longū vel lon/
gimum tempus.l.hactenus. [redacted] .si quid.
ff.de vsufruc.l.quero. z quod ibi no. Bar.ff.de vsufruc.lega. z
not.in.l.j.C.de anno. z tribu.lib.x. z in speciale Bald.in.l.j.in
col.j.C.de iu.emphy. z in.c.j.in prin.in ti.per quos fiat inuestit.
11 Constat † autem q magistratus habens merū z mixtum im/
perium non potest regulariter interim cōueniri durāte magi/
stratu.l.ij.ff.de in ius voc.l.pars literarū.ff.de iudic.l.de pupil/
lo.§.si quis ipsi pretori.ff.de oper.noui nuncia. z posito q ali/
quo casu potuisset cōueniri: tamē non cū ea facilitate qua cete/
ri, cum ipse esset de potentioribus saltē rōne officij.l.j.C.ne li/
ceat potētiori.cum ibi no.l.j.in fi. z.l.iij.ff.de aliena.iudicij mu/
12 tandi causa facta.l.si per impressione3.C.quod me.causa. † Jtē
durante magistratu subest suspicio impressionis, z propterea
regulariter prohibētur magistratus emere.l.j.C.de contra.iu.
l.principalibus.cum.l.seq. z ibi not.docto.ff.si certum petatur.
z plene.in.l.quisquis.eod.titu.non potest ergo dici quod alijs
similibus personis idoneis fuerit facta concessio: z preterea z
tertio in alio excesserunt terminos commissionis dicti domi/
nus Nicolutius z ser Antonius: quia habebāt potestatem lo
cādi alijs idoneis personis pro commodo z vtilitate commu/
nitatis prout eis vtilius z cōmodius videretur: z sic per verba
importantia arbitrium boni viri.l.fideicommissa.§.qq.ff.de
lega.iij.l.fideicommissaria libertas.ff.de fideicommis.liberta. z
tamen non fecerunt cōcessionem domino Roberto pro vtili/
tate dicti cōmunis. patet, quia omnes alij quibus similes syl/
ue cōcesse fuerūt tenebātur suis sumptibus illas extirpare in/
tra terminum quatuor annorū, z singulis annis tenebant sol/
uere decimā partē fructuu3. z donec essent redacte ad culturā
z fertilitatem licebat vnicuiq3 de dicta cōitate Lugi vti dictis
syluis etiā 9cessis alijs puatis psonis z casu quo postq essent
redacte ad culturā z fertilitatē postea redirēt ad pristinum sta/
tum. s. q efficerētur nemora seu sylue. intelligeretur omne; do/
miniū, z possessionē esse reuersa3. z reuersum ipso iure ad dictā
communitatē Lugi vt patet in dicta determinatione princi/
pis z in concessionibus z inuestituris inde secutis. z ideo etia3
dicti homines Lugi in cōfectione dictorū instrumentorū syn/
dicatus nunq consenserunt q cōcessiones dictarum syluaru3
fierent eo modo quo cōcessum est dicto domino Roberto, que
quidē cōcessio est libera a dictis oneribus prestande decime z
extirpādi, z ab alijs oneribus de quibus in dicta determinatiōe.
z verbo fert etiā q probabitur q reperti essent homines ido/
nei qui recepissent inuestituras de dictis syluis concessis dño
Roberto his factis z qualitatibus de quibus in dicta determi/
natione z cum longe maiori vtilitate quā fuerit concessio facta
dño Roberto que fuit valde dānosa z preiudicialis dicto com
munitati: adeo q etiā posito q dicta cōcessio valuisset de iure pos/
13 set dicta cōmunitas petere † restitutionem in integrū aduersus
dictam concessionem, iuxta.l.respublica.cū ibi not.per doct.C.
quib.ex cau.maio. z.l.rem publicā.C.de iure reip. z no.doc.in
c.auditis.de resti.in integ. z Jo.And.in addi.Spe.in tit.de re
sti.in integ.in secunda parte.§.ij.super versicu.idem quoq3.nec
obstaret lapsus quadriēnij a die celebrati cōtractus iuxta.l.si.
C.de tempo.in integ.resti.pe. z.c.j.de restit.in integrum.lib.vj.
quia responderi potest quod si non distamus per quadrienniū
a tēpore quo dicti dominus Nicolutius z ser Antonius desie
runt esse syndici z administratores: nō dicitur cucurrisse dictū
14 tempus.per no.per glo.si.in.d.c.j.de resti.in integ.li.vj. † Pre/
terea dictū quadriennium nō incipit currere nisi a die quo vni
uersitas dicti communis Lugi fuit certiorata de tenore dicte
concessionis z lesione: quia dictum tempus quadriēnij est vti/
le quo ad sui initiu3 vt probatur in.d.l.si z ita notabiliter cōclu
dit Bal.in.l.falsam.C.si ex fal.inst. z dominus Car.florē.post
antiquos in cle.j.in.xv.questione.de resti.in integ. z idē tenuit
ibi Jo.de ligna. z do. Abb.sicul in.c.j.in fi.de prescri.per tex.
in.d.c.in verbo, neglige̅ter omiserit. attento q ille qui ignorat
non dicitur negligere.c.ij.z.c.quia diuersitatem.de cōcessi.pre
bē. z per alias rationes redditas per dictos doctores in locis
preallegatis. Alia ratiōe etiā dici potest dictā determinationē
principis nō validare dictam concessionem: q3 licet in literis
principis sit adiecta clausula q ex certa sciētia z de plenitudi/
ne potestatis derogat statuto Lugi prohibenti nullam aliena
tionem fieri posse de rebus cōmunis Lugi, tn̄ nō derogar iuri cō
muni disponēti q in alienationibus huiusmodi requiratur nō
solū

solum consensus principis vel presidis, sed etiam specialis cō
sensus maioris partis consiliariorū affirmantium id cedere ad
vtilitatem illius loci, vt dicta.l.fin.C.de vendē.rebus ciui.libro
xi.⁊ licet illa lex loquatur in venditione: tamē doctores intel-
ligūt eam generaliter in alienatione, vt no.Bal.in.l.j.in prin-
cip.ff.de mag.conue.⁊ in.l.ciuitas.in fin.ff.si certuȝ pet.facit.l.
statuliberi a ceteris.ad fi.ff.de statuli.⁊ quod nota.in.l.ij.C.de
vsucap.pro em.cū si.saltē attēto ꝙ dispositio dicte.l.fi.est fauo-
rabilis: quo casu appellatione vēditionis comprehēditur oīs
alienatio, salteȝ similis, vt est illa que fit titulo oneroso, vt not.
15 Bal.in.l.fi.ff.de cōdi.ob cām.† ⁊ ꝙ ꝓhibita venditione intel-
ligat̃ prohibita locatio ad lōgū tēpus per quā transferat̃ vtile
dominiū, voluit Bal.in auth.ei qui iurat.C.de bo.auth.iudic.
pos.in prin.vltime charte: sequutus Rofredum, nisi in casu.l.fi.
C.de prediis curialiuȝ.lib.x.vt ibi plenius per eū, pro hoc etiaȝ
facit quod no.Guil.de cug.⁊ Bal.in.l.fi.C.de sacrosan.eccles.
in versic.tertio quero.vbi concludunt ꝙ dispositio illius legis
concedentis priuilegium ciuitati in venditione extendatur ad
permutationē que est illi similis.⁊ licet dicta.l.finalis loquatur
in alienatione rerum ciuitatis: tñ videtur etiam habere locū in
rebus castri, per not.Guil.de cug.Bart.Bal.Saly.in.l.fi.C.
de sacrosan.ecclesi.⁊ ideo licet derogauerit statuto, non intelli-
gitur derogasse iuri communi, attēto ꝙ illud statutum adde-
bat iuri communi: ⁊ aliter disponebat, merito nō poterat dici
16 ius commune.l.ius ciuile.ff.de iusti.⁊ iu.† merito licet sit dero-
gatum statuto, nō intelligitur tali casu derogatum iuri cōmu-
ni, vel ecōtra, vt not.Saly.in.l.fi.C.si cōtra ius vel vtili.publi.
⁊ tales litere sine clausula derogatoria ad ius cōmune non va-
lerent, per ea que habentur in dicta.l.fi.cum ibi not.C.si cōtra
ius.⁊ in.l.scripta.C.de preci.impe.offe.cum si.Precedētes ta-
men responsiones arbitror esse tutores, ⁊ illis adhereo. Po-
test etiam responderi ꝙ princeps in illa generali concessione
seu potestate data dictis do.Nicolutio ⁊ ser Antonio, in dicta
determinatione non est intelligendum quod voluerit ꝙ pos-
sent concedere dicto do.Roberto qui erat ibi principalis of-
ficialis ⁊ magistratus pro principe in dicta terra Lugi ⁊ in
omnibus illis partibus romandiole: cum magistratus regula-
riter prohibeantur huiusmodi cōtractus inire.⁊ quantum ad
hoc in dictis literis nō est adiecta clausula, non obstante, que
habeat in hoc derogare iuri cōmuni, vt in preallegata.l.fin.C.
si cōtra ius.⁊ in.l.j.ff.de cōsti.princip.⁊ in dicto.c.que in eccle-
siarū.de constitu.cum similib.nec ad hoc obstan. asserte litere
domini ducis sub die.xx.Decembris.M.cccclxj.que sunt sa-
tis trūcate, registrate in processu folio.x.q̄r respōdeo ꝙ ibi etiā
17 non est clausula, non obstante.† ⁊ sunt etiaȝ verba narratiua ⁊
nūcupatiua, per que non intelligit̃ aliquid noui iuris tribuisse
quantum ad approbationem ⁊ confirmationē titulorū quos
haberet prefatus dñs Robertus, vt est tex.in cle.si summus.
de senten.excommuni.facit quod habetur in.c.si Papa.de pri-
uileg.in.vj.¶ Non obstant etiam dicte asserte litere commu-
nis Lugi sub die.x.Iulij anni.M.cccclxj.quia si dicta aliena-
tio fieri non potuit obstante statuto: sequitur ꝙ nec etiam po-
tuit literis confirmari ab eisdē, cū nō esset maior authoritas in
cōfirmante ꝙ̄ in confirmato.l.j.iuxta princ.que sententie sine
18 appellatio.rescin.¶ Preterea dicte litere non sunt scripte ma-
nu notarij dicte communitatis qui ad similia deputatus erat:
ergo nō faciunt fidē.l.ij.C.de cōueniē.fisci debi.lib.x.not.Bal.
in.l.imperator.ff.de statu hominū.⁊ Saly.in.l.exemplo.C.de
probatio.Itē in dictis literis non enumerantur specialiter no-
mina maioris partis cōsiliariorū, vt requiritur quo ad actum
alienationis, vt dixi.s̄.esse necessarium.¶ Non obstāt etiā as-
serte principis ad dñm Robertū sub die.xv.Iulij.M.cccclxj.
quia respōdeo ꝙ princeps in suis literis presupponit ꝙ cōmu-
nitas Lugi concesserit dicto domino Roberto ⁊ veritas est ꝙ
cōmunitas nō concessit sed syndici non habentes mādatū ad
concedendum prout consenserunt, vt.s̄.est ostēsum, vt litere il-
le non suffragantur: quia fundātur in obreptione facta princi-
pi.c.super literis.de rescriptis.l.fi.C.de diuer.rescri.l.sed si hac.
§.patronum.ff.de in ius vocan.⁊ nullam facit mentioneȝ prin-
ceps de cōcessione facta per dominium Nicolutium ⁊ ser An-
toniū domino Roberto vigore dicte sue precedentis determi-
nationis: ⁊ sic nō pōt dici ꝙ approbauerit illud q̄d ignorauit.l.
mater.ff.de inoff.testa.l.fi.C.plus valere quod agit̃.Preterea
ibi nō est clausula, nō obstante, que in similibus est necessaria,
vt dictum est.Nō obstat ꝙ post tempus dictarum concessio-
num trāsiuerit tempus longum, ⁊ ꝙ preterea debeat presumi
19 omnia fuisse solemniter acta:† quia respondeo quod diuturni-
a tas temporis nō facit presumi ꝙ intercesserit mādatuȝ [a] quod
erat necessarium ad actum, vt notabiliter voluit Bal.in.l.qui
nō.C.si ex fal.instru.⁊ in l.j.C.de rebus alie.nō alienā.per ea q̄

no.in.c.cum in iure.de offi.deleg.⁊ per.l.fi.ff.pro empto.bene
faciunt no.per Bar.in.l.qui fundum.§.procurator.ff.pro em-
ptore.Confirmo: quia posito ꝙ vbi agitur de acquirendo: diu-
turnitas longi temporis iūcta possessione ⁊ patiētia diuturna
inducat presumptionem ꝙ interuenerint in actu solennitates
20 requisite.d.l.si filius.C.de peti.hered.† tamen vbi ageretur de
b presumenda solennitate, principaliter in damnū [b] alterius non
sufficit diuturnitas lōgi temporis decem annorū, sed requirit̃
tēpus.xxx.annorū, vt ꝓbat̃ in.c.peruenit.de emp.⁊ vē.cū glo.
quā ad hoc reputat ibi Ioā.de Imo.bene not.ergo in preiu-
diciū ⁊ damnū dicte cōmunitatis nō debent p̄sumi dicte solē-
21 nitates.¶ † Preterea ex inspectione instrumēti dicte conces-
sionis dictorum mādatorū appareat ꝙ nō interuenerūt solē-
nia: igit̃ tunc cessat illa presumptio que alias in dubio surgeret
ex antiquitate, vt cōcludit Pau.de cast.in cōsi.xlviij.incip.in
cā q̄ vertitur inter reuerēdū patrē ⁊c.post mediū.¶ Circa secū-
22 dū principale quesitū, scilicet an prescriptio† longi tp̄is decem
annoruȝ possit obesse dicto cōmuni.⁊ breuiter respōdeo ꝙ nō:
q̄r nō habuit bonā fidē dominus Robertus si non ꝯstitit sibi
de legitimo mādato dictorū syndicorū ad dictā cōcessionē fa-
ciēdam, vel nisi ꝓbaret̃ ꝙ habuisset iustā causaȝ credēdi ꝙ ha-
berent legitimū mandatum ad illud, vt quia sibi fuisset dictū a
personis fidedignis.ita legi.⁊ no.in.d.l.fi.ff.pro em.⁊ declarat
Bart.in.d.l.qui fundum.§.procurator.eod.titu.⁊ Bald.in.l.j.
C.de rebus alie.nō alienan.debuit enim dominus Robertus
mādatum inspicere.l.qui cū aliena.ff.de re.iur.l.sȝ si pupillus.
§.conditio.ff.de instit.Preterea tempus decē annorū etiā cuȝ
titulo ⁊ bona fide nō sufficeret cōtra dictam cōmunitateȝ, per
l.omnes.C.de prescri.xxx.annorum.⁊ not.in.l.iam prid[...]
cōmunia de vsuscap.⁊ in omnibus.ff.de diuer.⁊ tem[...]
⁊ in hoc videtur equiparari ciuitas ⁊ castruȝ, per n[...]
de cug.Bart.⁊ Bal.⁊ Saly.in dicta.l.fi.C.de sa[...]
23 Preterea† statutuȝ Lugi indistincte prohibeba[...]
tionē, vt.s̄.ꝓbaui: ergo intelligit̃ etiā ꝓhibuisse [...]
alienationis.in princi.ff.de verb.signi.no.glo.i[...]
cognitū.C.quibus nō ob.long.temp.prescrip[...]
⁊ alij.in.l.vbi lex.ff.de vsuca.⁊ Cy.⁊ Bart.in.[...]
causis in inte.resti.non est necessa.⁊ in terminis [...]
voluit hoc Barto.in.d.l.vbi lex.⁊ est communis [...]
posito ꝙ esset decursa prescriptio etiaȝ dicte commu[...]
cederetur restitutio in integrum aduersus dictam pre[...]
nem.l.j.C.si aduersus vsucap.l.etiā ei.ff.de mino.in cle.j.de re-
stit.in integrum.⁊ notatur in.c.auditur.eod.tit.in antiquis.iū-
ctis not.per doc.in.d.l.respublica.C.quibus ex causis ma.cuȝ
24 concor.supra allegatis.¶ † Circa tertium vero quesitum, sci-
licet que via competere possit dicte communitati pro recupe-
rādis dictis rebus.Respondeo breuiter quod potest compe-
tere conditio sine causa vel triticaria vel conditio indebiti ad
possessionē recuperandā, que indebite translata est in dictū.d.
Robertum ex contractu inualido: ⁊ non posset dicte commu-
nitati referri questio dominij per dictum dominum Rober-
tum, vt notabiliter traditur per Bartol.in.l.si alienam.ff.solu.
matri.⁊ in.l.indebiti.per illum text.cum ibi not.⁊ per.l.j.in fin.
cum.l.seq.ff.de tritica.posset etiam cōpetere remediuȝ de quo
in.c.redintegranda.iij.q.j.vt ibi not.per doc.in.c.cum ad se-
dem.⁊ in.c.sepe.de restitutione spoliatorum.⁊ in.l.si coloni.C.
de agri.⁊ censi.lib.xj.cuȝ si dummodo per cōmune Lugi pro-
baretur ꝙ commune possederit antequā possessio apprehēde-
retur per dominum Robertum. Posset etiam intentari peti-
tio: puta rei vendicatio, ⁊ publiciana, dummodo probaretur
de dominio per testes probātes communem opinionem ⁊ fa-
mam fuisse ⁊ esse ꝙ a tempore centum annorū ⁊ vltra cōpleto-
rū ante litē motam ⁊ a tāto tempore cuius in cōtrariū memo-
ria non extat dicta bona spectarent ⁊ spectēt ad dictum com-
25 mune ratione dominij.† nam istis antiquis talis probatio suf-
ficit ad probandum dominium, vt no.Inn.⁊ alij in.c.veniēs.
in.c.quid p̄ nouale.de verbo.signi.⁊ Cy.⁊ alij in.l.si quidē.C.
soluto matrimonio.⁊ Bal.⁊ Saly.in.l.cū super.C.de rei vē.⁊
Bal.in authen.quas actiōes.ad fi.C.de sacrosan.eccles.⁊ in.l.
proprietatis.C.de probatiōibus.⁊ Ang.in.l.at qui natura.§.
cū me absente.ff.de neg.gest.⁊ in.l.penultima.ff.de cōdi.insti.
⁊ Ant.de but.⁊ alij post eū in.c.veniens.el primo.de testi.Tu-
tius tamen esse puto ꝙ deducatur simpliciter possessorium re-
cuperande narrando ꝙ cōmune cecidit a possessione sine cul-
pa seu sine iusta causa: ⁊ maxime vigore cōcessiōis nulle facte
per dictos syndicos, ⁊ petendo redintegrari cōmune ad suam
possessionē dictorum nemorum positorum ex opposito dicti ser Caroli
de notarijs: q̄r de alia pria petia terre nemorose sentio ad p̄sens
non esse controuersiam inter cōmune Lugi ⁊ dictū dominuȝ
Robertum.Alexander.

[...]ādatum.j.
[...]j.consi.cxcj.
[...]damnū.ideȝ
[...].l.sciēdum.
[...]ij.d ver.obl.
[...]il.lxxix.lib.j.
[...]ij.ad fi.cōsi.
[...].viij.cxiiij.j.
[...]ib.⁊ cōs.ccx-
[...].vj.Soci.cō
[...]iij.col.ij.cōs.
[...].mulier ha-
bēs.ad fi.Barto.
Pau.Alex.d.l.
in aliena.de acq.
hered.Cur senior
cons.lxxvj.Fel.c.
alberic⁹.de testi.
c.sicut.d re iudi.c.
illud.de presum.
Ias.l.j.col.v.C.q
admit.d.l.sciēdū.
cōs.cxl.ꝯs.cxlviij.
col.fi.lib.iiij.deci.
c.j.lec.j.col.iij.de
iudi.idem dicas
vbi agit̃ de pre-
sumēda substātia
actus, vt.j.lib.v.
cōs.l.col.ij.[illegible]

Summarium.

¶ Feuda non veniũt in generali obligatione etiam si postea patronus consentiat.
Interpretatio fit contra eum qui se fundat in verbis.
Appellatio vna non extendit ad duas sniãs etiã simul latas.
Ignorans non confirmat nec consentit.
Iudex potest dare licẽtiam parti ingrediẽdi sine authoritate.
Debitor dans creditori licẽtiam de ingrediendo, videtur bona hypothecare.
Participium futuri temporis inducit conditionem.
Verba preteriti temporis intelliguntur de modico interuallo.
Confessio non potest diuidi.

Consilium II.

Ex narratis in themate de pluribus est videndũ. Et primo attingã an dictus Carolus pro ducatis nonaginta duobus, ꝑ quibus factum fuit preceptũ in confessum dicto Bartholomeo presenti ac permittenti soluere generali obligatione omnium bonorum suorum: possit pretẽdere ius hypothece in dictis bonis que ab ecclesia tenebat in fudum dictus Bartholomeus stante licentia dicti domini feudi postea subsequuta eo modo quo in instrumento dicte licẽtie cõtinetur. in quo breuiter puto qđ nõ. qđ ostenditur sic. † In generali obligatione bonorum non videtur debitor voluisse obligare bona que [illegible] net in feudum, vt inquit Spe. in tit. de pig. §. j. versi. penul. ⁊ Bald. in. c. imperialem. in prin. circa primam colum. de prohi. feu. alie. per Federi. per illum tex. iuncta. l. obligaitone generali. ff. [illegible] pigno. idem sentit Bald. in. l. voluntas. C. de fideius. ad fi. pe[illegible] l quod habetur in. c. j. de capi. qui curiam vend. melius fac[illegible] tex. in. c. [illegible] n generali. in titu. si de feudo fuerit controuersia in[illegible] stij [illegible] agna. iũcto dicto. c. imperialem. in princi. ⁊ no. Bal. [illegible] llum tex. C. que res pigno. oblig. possunt. bene facit quod no. Barto. in. l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. ij. ⁊ Ang. [illegible] authen. de restitu. ⁊ ea que par. in prin. colum. iiij. hoc etiam [illegible] specie secutus fuit Pau. de cast. in. l. tutor. §. fina. de pigno. per tex. in. d. c. in generali. ergo pro dictis nonaginta duobus ducatis fuerunt solum generaliter obligata bona antequam aliquis haberetur consensus vel licentia domini feudi: ideo nõ potest dici ꝙ pro illa quantitate aliquid operetur cõsensus vel licentia solius domini: quia non tractatur de obligando de directo iure domini feudi, sed de iure vasalli q erat debitor dicti Caroli. ¶ Nec obstat ꝙ statutũ dicat ꝙ feuda cedũtur in obliga. creditoribus:
2 † quia respondeo ꝙ statutũ subiungit hoc procedere dummodo accedat voluntas ⁊ cõsensus dñi feudi. Et si dicatur ꝙ sufficit ꝙ facta obligatione generali subsequatur etiã ex interuallo voluntas ⁊ assensus domini. l. fin. C. ad macedo. l. si autẽ plures. ff. de aqua pluuia arcen. l. licet. ff. de iu. Respondeo hoc non esse verum in proposito: qꝛ ratio propter quam de iure communi non videtur vasallus in generali obligatione velle obligare feudum qñ a principio nõ interuenit cõsensus domini, est: quia domino postea nõ cõsentiente talis pignoratio vel obligatio est actus quo mediante poterat
a vasallus incurrere penã priuationis[a]. c. j. cum gl. in ver. cõmercium. in tit. de prohi. feu. alie. per lotha. ⁊ in. d. c. imperialem. et not. in. c. ex parte. per do. post glo. ij. extra de feu. ⁊ plene etiam no. in. c. j. de alie. feud. ¶ Itez quia talis actus obligatiõis est a iure prohibitus, prealleg. c. imperialem. merito propter has rationes dicimus ꝙ non venit in obligatione generali, vt not. Spe. Bal. ⁊ aliij in locis superius allegatis. Sed istamet ratio militat in casu dicti statuti: quia domino postea non consentiente poterit iste actus obligationis esse causa qua mediante incurret vasallus penam priuationis feudi: ⁊ in dubio non est presumendum ꝙ statutum voluerit inducere ꝙ in generali dispositione disponens videatur voluisse facere actũ prohibitũ seu actũ per quem possit incidere in penã. l. iij. §. si procurator. ff. qđ quisqꝫ iur. l. si procurator. in prin. ff. de condi. inde. l. si pactis. ff. de ijs que in frau. cred. iunctis no. per Bar. in. l. omnes
3 populi. in. q. principali. ff. de iusti. ⁊ iu. † dum dicit ꝙ statutum generaliter loquens debet interpretari ⁊ intelligi secũdum ius cõmune ne quis indebite damnum patiatur ⁊ alteri lucrũ obueniat, seu ne resultet absurduz. l. adigere. §. quamuis. de iure patrona. l. ij. C. de noxa. l. vt gradatim. de mune. ⁊ ho. in. §. sed si lege. ⁊ no. in. l. ij. §. si computatis. C. de iure deli. ¶ Secũdo
4 principaliter probatur † vbi nõ conueniunt verba dispositionis, nec etiam conuenire potest effectus dispositionis illius. l. ita autem. in prin. ff. de admi. tut. l. iiij. §. toties. ff. de damno infect. c. ad nostrã. iij. de iureiur. c. deprecãtibus. de elec. in. vj. sed dominus feudi cõsensit ⁊ licentiam dedit dicto Carolo possidẽti dicta debita in terris feudalibus cum potestate intrandi tenutam dictorum bonorum propria authoritate si dictus Bartholomeus in terminis predictis non satisfecerit. pondero illa verba conditionalia, si Bartholomeus predictis non satisfacit: quia talia verba futuri temporis non cõueniunt isti debito duca. xcij. cuius termini iam erant elapsi tẽpore concessionis dicte licẽtie. vnde aut satisfecerat Bartholomeus: ⁊ frustra querit Carolus de obligatione bonorum, aut non satisfecerat: ⁊ illa verba non poterant amplius stare in vim conditionis de futuro vt prolata fuerunt: quia si termini erant elapsi, ⁊ non soluerat: erat possibile cõditionem in futurum se habere ad esse ⁊ non esse, vt. l. si ita stipulatus fuero hanc sententiã. ff. de verb. obliga. ⁊. l. cum ad presens. cum ibi not. ff. si cer. peta. vnde illa verba, si in terminis predictis non satisfaciet, exponuntur ⁊ intelligũtur id est quatenus in futurum non satisfaciet in terminis debitis. l. stichum qui meus erit. ⁊ ibi no. Bar. ff. de leg. j. in. viij. q. ff. de iure codici. ⁊ in authen. ex causa. in penult. col. C. de libe. prete. ⁊ debent ista verba referri ad eas tãtum obligationes quas pariformiter determinare possunt l. iam hoc iure. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊. l. quamuis. C. de impuber. ⁊ aliijs substitut. ⁊ sic ad eas obligationes quarum termini nõdum erant elapsi. ⁊ sic verba, quo ad illas obligationes, poterant optime stare conditionaliter prout prolata fuerunt. ¶ Tertio probatur: quia in petitione ⁊ concessione licentie facta est mentio quod Bartholomeus erat debitor Caroli in certa magna pecunie quantitate, ⁊ quod intẽdebat Bartholomeus contrahere de proximo cũ eodem Carolo, in quo cõtractu etiam in alia quantitate debitor fuerat, vnde dominus feudi imperitus est licẽtiam Carolo possidenti dicta debita in terris feudalibus cõsequi. cum ergo respectu obligationis tũc preterite sit cõcessa licentia pro illa certa magna pecunie quãtitate: nõ possunt intelligi de quãtitate ducatorũ. xcij. attento ꝙ suberat illa magna quãtitas ducatorũ. cxxxv. comprehensorũ in instrumẽto mutui ducato. ccccxxij. ad quã magnã quantitatez dicit Carolus etiam referri dictam licentiã. nã si cõprehẽdere voluissent dicte partes eã summã ducatorũ. xcij. dixissent ꝙ Bartholomeus erat debitor in pluribꝰ quantitatibus, ⁊ nõ dixissent in singulari de certa magna quãtitate pecunie.
5 † nã. x. ⁊. x. dicunt̃ due diuerse quãtitates: nõ autẽ dicunt̃ esse vna quãtitas de viginti vt est gl. no. in. l. vbi fideiussor. de solu. ⁊ ibi doc. ⁊ no. Bar. ⁊ aliij in. l. ij. §. j. ff. de cõdi. instit. ⁊ Ange. ⁊ aliij post eũ in. l. separatim. §. j. ff. de appel. ⁊ in. l. si idẽ cũ eodez. in pñ. ff. de iurisd. om. iu. ⁊ in. l. scire debemus. i pñ. ⁊ in. l. quare in stipulationibus. ff. de verb. oblig. cum simi. dꝫ ergo intelligi de illa quantitate que excedit istam quantitatem duca. xcij. qꝛ
6 illa respectu huius dicitur magna. † Preterea quoties verba ambigua esse possunt, fit interpretatio cõtra illũ qui se fundat ex illis verbis. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. de ver. oblig. ⁊ in. l. veteribus. ff. de pac. ergo fiet interpretatio contra Carolum qui se fundat ex verbis licentie. Confirmo: quia illa incerta magna quãtitate pecunie non sunt verba indefinita, ꝑut essent si simpliciter diceret quãtitas pecunie, vel si diceret̃ homo vel filius factũ, sed fuerũt verba particularia: qꝛ dictum fuit de certa magna pecunie quãtitate: vt declarat Bart. in. l. si ita relictum. in princ. ff. de leg. iij. vnde talis dispositio non equipollet vniuersali sed ad vnam tantũ refertur: qꝛ in singulari profertur, vt in casu nostro. l. si ita fuerit. in princ. ff. de reb. dub. ⁊, d. l. si ita relictum. in prin. ⁊ ibi Bart. fortificatur per id quod no. decidit Ioan. and. in regula. pluralis locutio. de re.
7 iur. in. vj. vbi queritur † . contra Titium cõuentum super duobus libellis a Seio coram eodem iudice late fuerunt eodem contextu due sententie. Titius condemnatus appellauit, ⁊ impetrat super appellationẽ rescriptum huius forme: cõquestus est Titius ꝙ talis iudex iniquam cõtra eum tulit sententiaz diffinitiuam, a cuius sentẽtia appellauit. ⁊ postea sequitur gneralis cõclusio, scilicet ⁊ petit ⁊ impetrat ꝑ hoc rescriptum vtrãqꝫ sentẽtiam reuocari. opponebatur ꝙ non fuit appellatum ab vtraqꝫ sentẽtia, sed solum ab vna tantum: quia verba fuerũt prolata in singulari, scilicet iniquam sentẽtiam. decidit Io. and. ꝙ ex quo verba fuerunt in singulari, non audiet̃ nisi
b cõtra sententiam vnam[b] per plura: ⁊ maxime per. c. is cui. primo rñso. in fi. de preben. in. vj. vbi patet ꝙ singulare nomen beneficij vnum solũ comprehẽdit. ad idem adducit text. in. c. penultimo. j. responso. de re iudi. in. vj. ⁊ dicit ꝙ audietur appellans solum contra vltimam sententiam vel contra duriorem. argu. l. j. cum sequentibus que continuantur. ff. de solutionib.

[illegible] hypothecare: ⁊ sic nullo modo fuerunt hypothecata sed exẽpta. vnde superueniens cõsensus patrõi nõ sufficit nisi de nouo hypothecentur fal. l. fi. C. de remi. pi. [redacted]

b ¶ Vnã, cũ eo trãsit. d. Phi. frã. ibi. Sed verius puto stãdũ declarationi appellãtis argu. l. si qs intẽtione. de iudi. [redacted]

Nec ob. ꝙ in dicta licētia dicatur ꝙ Bartholomeus erat debitor in magna quātitate ex iustis ꝛ legitimis causis: quia dico ꝙ ex inspectione dicti instrumenti mutui apparet ꝙ etiam absqȝ summa ducatorū nonagintaduorū, ꝛ absqȝ summa ducatorū ducentorū erat debitor Bartholomeus ex varijs causis, vt aperte declarat̄ in instrumēto: ꝛ ꝑsertim dū facit mētionē de ducatis cētum quindecim, dū dicit, cōputatis hincinde datis ꝛc. ¶ Quarto probatur: quia dictum debitū ducatorū nonagintaduorū fuit compēsatum ꝛ transfusum in quātitate ducatorū centū vigintiquinqȝ quos computatis omnibus hincinde datis ꝛ receptis confessus est debere ex cā mutui dictus Bartholomeus prefato Carolo, vt constat instrumento confecto die vicesimaquarta Maij anni. M.cccclxiij. q̄ verba inducūt nouationē ꝛ transfusionem precedētis obligationis. l. paulo Callimacho. §. j. ff. de legatis. iij. ꝛ notat Bar. ꝛ alij ī. l. ij. de dona. ꝛ Ang. in. l. fi. ff. de noua. ꝛ in. l. qui vsumfructum. ff. de ver. obli. ꝛ ita probant verba dicti instrumenti satis genera
8 liter prolata in pluribus. ff. de acceptil. ¶ † Quinto probatur: quia in dicto instrumēto licentie nec a debitore nec a creditore nec etiam a domino feudi narratur quod bona feudalia fuerunt obligata, sed solum dicitur quod dominus feudi impartitur Carolo licētiam possidendi consequi dicta bona in terris feudalib⁹, ꝛ ꝙ possit ingredi tenutā ꝓpria authoritate. Nā illa verba necessitate nō cōcludunt ꝙ dominus feudi habuit sciētiam obligationis bonorū feudaliū facte per Bartholomeum,
9 ꝛ ꝙ talem obligationem bonorū cōfirmat. † nam ignorans nō videtur cōfirmare aut consentire. l. in repudianda. ff. de acquirēda hereditate. l. mater. ff. de inofficioso testamēto. l. ij. in prin. ff. de iudicijs. ꝛ ignorantia presumitur nisi probetur scientia. l. verius. ff. de probationibus. ꝛ regula, presumitur. li. vj. ꝛ verisimiliter non debuit existimare dñs feudi ꝙ Bartholomeus in Seio ipso dñi feudi obligassent bona feudalia. argu. l. merito.
10 ff. pro socio. ꝛ. d. l. obligatione generali. † ꝛ iudex potest dare licentiam parti authoritate propria ingrediendi fundum. l. datis. C. soluto. mat. l. j. ꝛ ibi Barto. C. nemini licere sine iudicis authoritate signa imprimere not. Petrus, ꝛ Cy. in. l. iubere cauere. in. ij. qō. ff. de iuris. om. iud. ꝛ Bart. ꝛ alij in. l. iuste. ff. de acqui. posses. in. l. si finita. §. iul. in. vj. col. ff. de dam. infecto. ꝛ Bald. in authen. ei qui. C. de bo. autho. iudi. ꝛ est magis communis opinio. ꝛ tamē constat quod licentia non inducit acquisitionē pignoris vel hypothece de qua tractamus. ꝛ sic diuersa est obligatio hypothece seu eius confirmatio ab ipsa licentia de ingrediendo propria authoritate que est data ab alio ꝙ a debitore. ꝛ posito ꝙ iudex det parti licentiam ingrediendi: parte postea ingrediente censetur pignus pretorium. l. nō est mirum. ff. de pigno. act. tamen istud non est ad propositum: qꝛ nos querimus de actu licentie vtrum per illam videatur con
11 firmari ꝛ probari obligatio pignoris. † Eodem modo non obstat si dicetur ꝙ per licentiam datam a debitore creditori de ingrediendo bona propria authoritate vident̄ bona hypothe
a cata. ᵃ iuxta not. per Bal. in. l. iij. C. de pign. per. l. creditor. la. j. §. post diuisionē. ff. de pig. qꝛ ibi loquitur de debitore habente sciētiā cōtractus ꝛ obligationis, vnde ibi nō cadit ignorātia. sed in proposito nostro dominus feudi cui nihil dictum est de obligatione bonorum feudalium facta per Bartholomeū nō potest dici ꝙ videatur approbare id qd̄ ignorat, vt dictū est. pro hoc etiā regula dicte. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. precedētia tamen fundamēta, scilicet primū secundū ꝛ tertiū tutiora vident̄, ꝛ alijs magis adhereo ꝙ istis duob⁹ vltimis. ad hoc etiā adiūgi possunt ea que dicam in sequēti dubio in se
12 cundo fundamento. ¶ † Secundo est videndum vtrū dictus Carolus possit pretēdere ius hypothece in dictis bonis feudalibus quo ad obligationē contractā inter predictos sup locatione facta de anno. M.cccclxiij. die tertia Octobris. Et dico ꝙ nō: qꝛ aut querimus quo ad. cc. vel verius cētū quinquaginta quos ꝯfessus est habuisse Bartholome⁹ a Carolo ꝛ res est expedita ꝙ quo ad illas pecunias nō tenet̄ Bartholome⁹ Carolo: qꝛ fuerūt date per Carolū vt se liberaret a Bartholomeo, ꝛ vna solutio nō potest parere liberationē ꝛ obligationē. l. cū his. §. j. ff. de condi. inde. l. qui hominem. §. fi. ff. de solut. aut queritur quo ad obligationem restitutionis animalium ꝛ feni ac casei: ꝛ dico ꝙ non, presertim per primā ꝛ tertiam rationem adductas in superiori articulo, que pariter militant in casu isto. Itē quia licentia domini feudi loquitur de debito contracto in quātitate pecunie, ꝛ iste nō erat huiusmodi saltē tempore licentie. Vltimo qꝛ scd̄m Bald. in. l. iij. C. vt in possessione
13 lega. † nō constituitur pignus in rebus feudalibus sine inductione in possessionē quātum ad hoc vt sit acquisitum ius regale: qꝛ nulla realitas potest acquiri in feudo sine inuestitura, secundū eū: ergo cum bona ista feudalia fuerunt alienata cū domini consensu per vasallum anteꝙ dictus Carolus apprehendisset possessionē dictorū bonorum feudalium: sequitur ꝙ fuit trāslatum libere vtile dñium in emptorē postꝙ res feudalis nō erat adhuc affecta vitio reali. l. fi. ff. de contrahen. emp. l. j. §. heres. ad Trebel. ꝛ sufficit ꝙ vasallus in instrumento venditionis constituerit se possidere nomine emptoris quamuis aliter tradiderit actu possessionem, vel emptor nō fuerit inductus in possessionem, vt not. per glo. reputatā singularem in. l. ab emptione. ff. de pact. ꝛ ibi not. Bart. ꝛ alij. Io. and. in addi. Spec. in tit. de emptione ꝛ vendi. §. j. in addit. incipien. hic dubitatur ꝛc. ꝛ declarat Bal. in. l. ij. in penul. ꝛ antep. q. C. de vsuc. ꝛ in. l. j. C. pro dona. ꝛ Saly. in. l. traditionibus. C. de pactis. bene facit quod no. Bar. ff. de vsucap. in. l. celsus. in antepenul. colum. in versi. sed pone ꝙ debitor ꝛc. cum suis concordan. sed magis adhereo superiorib⁹ fundamentis quam huic vltimo tanquā
14 tutoribus. ¶ † Tertio est videndum an dicta licentia trahatur ad debitum librarum mille centum, ꝛ florenos quinquaginta vnum, in quibus constituit Bartholomeus se debitorē Caroli de anno. M.cccclxiij. die vicesimaquarta Nouēbris, ꝛ sic post dictā licentiā. ꝛ in hoc cōcludo ꝙ nō: quia verba licentie non cōueniunt: ergo nec eius effectus. dicta. l. ita autem. in prin. Quia verba nō conueniunt, ostendo. nā in dicta petitione licētie narrauit Bartholomeus domino feudi se esse debitorē Caroli in certa magna quātitate pecunie, ꝛ ꝙ intendebat de ꝓximo cōtrahere cū eodē, in quo cōtractu fieret debitor in alia quantitate: quare ad eius petitionem dñs feudi impertitus est licētiam Carolo possidendi ꝛ consequi dicta debita in bonis feudalibus ꝛc. Sed dicta licētia in ea parte in qua loquebatur de debito iam cōtracto nō comprehendebat summam ducatorū quos iam ꝓmiserat Carolus Bartholomeo immediate mensis Iulij futuri, ꝛ illos sic numeratos promisit Bartholomeus vna cū alijs ꝛ vigintiquinque ducatis numeratis terminis restituere dicto Carolo in certis terminis. nam quo ad illos ducatos ducētos nōdū numeratos tēpore licētie nō pōt dici ꝙ Bartholomeus tpe licētie esset debitor [illegible] qꝛ illa ꝓmissio facta per Bartholomeū per hēc verba [illegible] effectu, ꝓmitto tibi ducētos ducatos per te mihi numer[illegible] intelligitur facta sub cōditione sicut si facta esset per hec verba ꝓmitto tibi reddere ducētos ducatos qui per me nume[illegible]
15 l. stichū qui meus. ff. de leg. j. in. l. imperator. de leg. iij. † ꝛ ꝙ ita sit in illo participio futuri temporis ꝙ inducat conditionem sicut in relatiuo iuncto verbo futuri temporis ꝙ inducat conditionem: nō expresse Bart. in. l. j. vij. questio. ff. de cōdi. ꝛ demōstra. posito ꝙ esset cōditio tacita ita impedit natiuitatem obligationis ꝛ actionis sicut expressa, vt not. in. l. item quia. in prin.
a ff. de pactis. l. interdum. ff. de verbo. obli. iuncta. l. cedere diem. de verbo. signi. ergo tempore licentie Bartholomeus quo ad ducatos ducentos non erat debitor Caroli: quia nō erat nata obligatio nec actio, cū nō esset impleta cōditio obligationis idest nō esset Bar. facta numeratio. sed quo ad alios ducatos ducētos vigintiquinqȝ numeratos bene erat debitor, licet nōdum venisset dies restitutionis: quia ante diē nata est obligatio ꝛ actio licet obstet exceptio, secūdum veras ꝛ communes cōclusiones. l. j. in fi. ff. quando dies vsufru. l. restit. ꝛ dicta. l. cedere. ꝛ no. in. l. cōditio, in princ. ff. si cert. pet. ꝛ plene per Bart. ꝛ alios in dicta. l. ita stipulatus. in. ij. q. principali. ff. de verbo. obli. ꝛ ꝙ illud quod debetur in diem dicatur debitum etiam ante euētum diei, secus si sub conditione: probatur in. l. j. in princ.
16 iūcta. l. stichum. §. legata. ff. de noua. † vbi nouatio dicitur esse vnius debiti in alterum trāsfusio: ꝛ ideo debitum in diem potest nouari, ꝛ statim fiet transfusio vnius debiti in alterum partibus volētibus. secus quando debebatur in euentum conditionis, vt ibi. ad idem. l. in diem. ff. de condi. ꝛ demonstr. ꝛ. l. j. §. fin. cum. l. sequen. ꝛ ibi glo. in verbo, debetur. ff. de consti. princ. Et istam differētiam inter debitum in diem, ꝛ debitum in euētum conditionis, facie expresse Iacob. butr. in. l. j. ff. si cert. pet. vbi dicit quod ille cui promissum est in euentum conditionis solum dicitur creditor habito respectu ab etimologia vocabuli. quia mihi credidit mecum contrahendo. ita accipitur. l. is cui sub conditione. ff. de actio. ꝛ obli. cum si. Sed obligatus in diem certam dicitur debitor meus ꝛ ego creditor non solum habito respectu ad etimologiam vocabuli: quia sibi credidi secum contrahendo, sed etiam quo ad essentiam respectu obligationis ꝛ actionis que nata est. hanc differentiam etiam fa
17 cit glo. in. l. debitor. de verborum signifi. que vult † quod debitor conditionalis, nō dicitur debitor nisi largissime. ¶ Debitor vero in diem, dicitur debitor large. debitor vero qui de presenti tenet̄ absqȝ die vel cōditione, dicitur stricte debitor: quia ab eo inuito potest extorqueri, vt ibi. constat autē quod in dicta licētia partes ꝛ etiam dominus feudi non intellexerūt ac

a ¶ Hypothecata. idem Alex. apud Bar. l. iij. §. fi. qui potior. Anto. ne gusa. tract. pi. pte iij. mēb. j. nu. iij.

cipere debitũ stricte.patet:qꝛ verba proferebantur de debitore
obligatio ad terminũ.non ergo debent intelligi verba impro⸗
priissime ⁊ largissime de debitore in euẽtum conditionis:quia
in cõtractibus non fit ista largissima interpretatio. l.quicquid
astringende.de verb.oblig.imo semper fit interpretatio contra
illum qui se fundat ex verbis ⁊ qui potuit aptius loqui, vt di⸗
cum est.Nec predictis obstat.l.qui pecuniam. cum ibi not.in
glos.fin.ff.si cert. pet.vbi† si quis sub spe future numerationis
confessus est se habuisse centum,est incontinenti obligatus,⁊
antequam sibi confitenti sit numerata pecunia licet ei cõpetat
exceptio non numerate pecunie si cõueniatur:quia respondeo
quod ibi loquitur quod quando quis promittit restituere cen⸗
tũ que cõfitetur se habuisse ⁊ recepisse ⁊ sic in preteritis:⁊ tunc
habet locũ id quod ibi dicitur in glo.Sed quando dicitur:cõ⸗
fessus est Titius centũ aureos sibi numeratos esse,vel qui sibi
numerabũtur.⁊ tunc quia est conditionalis promissio dicta.l.
stichum qui meus erit.non est nata obligatio.nec actio:⁊ tunc
nõ ꝓcederet id qꝺ no.gl.fi.in dicta.l.qui pecuniã.vt ibi dicunt
doctores.⁊ specifice Pau.de ca.ibi.⁊ iste est casus noster.Mo
do ad propositum dicta quãtitas ducatorum ducentorum nõ
fuit cõprehẽsa in ea parte licentie que loquebatur de debi⸗
to iam contracto.Cum ergo post licẽtiam in primo contractu
celebrato interdictũ Carolum ⁊ Bartholomeũ de eodẽ anno
die quarta Iulii dictus Carolus mutauerat certã partẽ duca
torũ quadringẽtorũ vigintiquinqꝫ quã plus mutuare promi⸗
serat:quia numerauit dicta die quarta Iulii ducatos centũ vi
ginti duos ⁊ florenos octuaginta octo qui erant residuũ ⁊ cõ⸗
plemẽtum ducatorum ducentorũ numerandorũ cõpẽsauit di⸗
ctus Carolus dicto Bartholomeo presenti volẽti ⁊ stipulanti
in petiis quatuor pannorum laneorũ venditorũ ⁊ traditorum
per ipsum Carolum dicto Bartholomeo pro dicto pretio flo⸗
renorũ octuagintaocto.prout dictis Bartholomeus sic ibidẽ
asseruit ⁊ cõfessus fuit duas petias pannorũ habuisse a dicto
Carolo ante stipulationem illius cõtractus celebrati dicta die
quarta Iulii:sequitur ꝙ quãuis solutio dictorũ pãnorũ facta
die quarta Iulii sit implementũ precedẽtis stipulationis cele⸗
brate [illegible] die vicesimaquinta Maii iuxta id quod traditur in
l.si ite[illegible]ulatus fuero.§.j.⁊ in.l.seq.cuꝫ ibi not.per doct.ff.de
noua.tamẽ postea quam fuerũt facta ⁊ celebrata inter dictas
partes dicta die quarta Iulii effectꝰ est dictꝰ Bartholomeus
debitor in dieꝫ,⁊ nata fuit obligatio ⁊ actio contra eũ pro illis
ducatis ducẽtis vbi primo nata nõ erat,cũ nondũ esset purifi⸗
cata cõditio.vt iam dixi.⁊ in dicto instrumẽto celebrato dicta
die quarta Iulii partes ꝓdicte appellãt ea que sibi facta sunt
in cõtractu,⁊ ex verbis sequẽtis actus declarat̃ qualiter dispo
nẽs intellexerit dispositionẽ precedẽtẽ:vt est text.no.in.l.vxor.
§.fi.secũdum vnam lecturã,⁊ ibi Bar.ff.de leg.iii.⁊ potest con⸗
tractus appellari vbicũqꝫ appellationeꝫ inducit. l.omnẽ.ff.de
iudiciis.ergo verba licentie in ea parte in qua dicitur ꝙ Caro⸗
lus intẽdebat contrahere de ꝓximo cũ Bartholomeo in quo
ꝯtractu debitor fuit in alia quãtitate ⁊c.verificant̃ in dicta quã
titate ducatorũ ducẽtorũ.¶Preterea in dicto instrumẽto ce⸗
lebrato dicta die quarta Iulii interuenit ꝯtractus stipulatio⸗
nis in quo pretiũ debitũ ex causa venditionis petiarum panni
fuit qñ iaꝫ in aliã cãꝫ.s.in cãm dictorũ ducatorũ ducẽtorũ mu⸗
tuandorũ,quod fieri potuit,interueniẽte contractu stipulatio⸗
nis.l.si ex pretio.C.si cer.peta.⁊ ꝙ ita interuenerit contractus
stipulationis in dicto instrumento celebrato die quarta Iulii
clare patet,maxime ibi dum dicit,cõputauit dicto Bartholo⸗
meo presenti,volẽti,⁊ stipulãti in petiis quatuor pãnorum ⁊c.
hoc etiaꝫ clarius apparet si dicimus ꝙ illa vẽditio pãnorũ de
q̃ fit mẽtio in dicto instrumẽto celebrato dicta die quarta Iu⸗
lii fuisset facta post dictã licentiã,prout in dubio vr̃ presumen⸗
dum,nisi aliquod appareat:qꝛ illa verba apposita in proximo
dicto instrumẽto,scilicet datis ⁊ venditis ⁊ traditis per ipsum
Carolũ dicto Bartholomeo pro dicto pretio florenoruꝫ octo⸗
gintaocto.ꝓut dictus Bartholomeus sic ibidẽ asseruit ⁊ con⸗
tentus ⁊ cõfessus fuit dictas petias pannorum quatuor a di⸗
cto Carolo habuisse ⁊ recepisse ante stipulationeꝫ presentis cõ
tractus prout etiã dicte partes dixerũt apparere in quadã scri
19 ptura ⁊c.q̃uis sint preteriti tẽporis:† tñ dicta verba preteriti
temporis in dubio intelligunt̃ de modica preteritione,⁊ iuxta
cõtractum ipsius stipulationis,vt per plura probãt no.Bar.
⁊ alii.in.l.post doten,in prima qõ.ff.solu.matri.per id qꝺ not.
glos.singu.in.l.j.C.de fide instrumen.⁊ iur.haste fiscalis.lib.x.
⁊ in.l.qui valebat.⁊ ibi Bart.ff.de hered.instituen.⁊ Io.and.
in.c.abbate.de verborum significatione.⁊ Bar.in.l.predia.ff,
de acquir.possessione.⁊ Ang.⁊ alii in.l.si stipulatus.§.chryso⸗
gonus.de verborum oblig.⁊ Bald.in.l.j.§.vero.in titulo, qui
feu.dare poss.⁊ in.l.fina.C.communia vtriusqꝫ iudic.⁊ in.l.ex

cautione.⁊ in.l.generaliter.C.de non numerata pecunia.facit
not.per Bald.in.l.sciendum.ff.de verboruꝫ obligatio.⁊ in au⸗
thentic.si quis aliquo.C.de eden. nisi contrarium appareret
ex inspectione illius scripture de qua fit mẽtio in dicto instru⸗
mento.⁊ si illa produceret̃ ⁊ esset facta post licentiã ⁊ ante di⸗
ctã diem quartã Iulii,solum intelligetur licẽtia de illa futura
obligatione ⁊ venditione pannorum,⁊ nõ de aliqua alia , per
ea que infra proxime dicam.Quinimo in dubio si nõ apparet
dictam venditionem pannorum factam fuisse ante licẽtiã,cuꝫ
presumatur facta patri ante cõtractum ducatorũ ducentoruꝫ
factũ dicta die quarta Iulii,⁊ intelligat̃ facta iuxta ipsum cõ⸗
tractum,vt dixi.comprehenditur solũ illa qualitas ducatoruꝫ.
octogintaocto:que est minor,per.l.si ita relictũ.in prin. de leg.
ii.⁊ per ea que infra proxime dicam in proposito igitur appa⸗
ret ꝙ ista quantitas ducatorũ ducentorũ de qua in instrumẽ⸗
to cõfecto die quarto Iulii est illa de qua loquitur licentia do
mini feudi:⁊ in ea parte in qua dicitur intendentis cõtrahere
de proximo cũ eodem in quo cõtractu fiet debitor in aliã quã⸗
titate ⁊c.saluis iis que proxime dixi , de venditione pannorũ
quatuor pro ducatis octogintaocto.⁊ per consequens nõ põt
intelligi de aliqua alia obligatione seu cõtractu celebrato post
dictã dieꝫ: quia dicta licentia loquitur in singulari de vno cõ⸗
tractu.Item loquitur in singulari de vna quantitate:ibi duꝫ
dicit,in alia quantitate.⁊ sic nõ potest intelligi de pluribus,vt
probaui supra,maxime in quarte fundamẽto primi dubii.⁊ fa
cit.l.bone.§.hoc sermone.ff.de verb.sign.cum similibus. Cor⸗
roboratur hoc per illud verbum,de proximo. ⁊ proximus di⸗
citur quẽ nemo antecedit.l.ii.§.hereditas.ff.de suis ⁊ legit.⁊.l.
proximus.ff.de verboruꝫ significa.cũ similibus. Et qꝛ partes
debuerunt tempore licentie probabiliter cogitare de isto debi⸗
to ducatorũ ducentorum per instrumentum.M.cccc l.factum
ante licentiam a quo habeat causam istud debitum ducato⸗
rum ducentoruꝫ.nam ita apparet ꝙ verisimiliter cogitare de⸗
buerint de debio librar um mille centuꝫ.de cuius origine vel
20 causa nihil cõstat tũc apparuisse:† iudex ex verisimilibus de⸗
bet coniecturari de mente disponẽtis.c.inspicimus.de reg.iu.
in sexto.alias si diceremus comprehendi debitum librarũ mil⸗
le centum tanq̃ proximum , nullo modo in dicto instrumẽto
licẽtie esset cõprehensum debitum ducatorum ducentorum,
vt supra fuit probatũ.Ex his apparet ꝙ multominus trahit̃
21 dicta licentia ad debitum vltimum sed libre.cccxc. ¶† Circa
vltimum dubium quo queritur an summa ducatorũ. clxxix.
soluta per dictuꝫ Bartholomeũ vt dicitur. die quinta Augu⸗
sti.M.cccclxvj.ea intentione vt ꝓ parte satisfaceret Carolo de
debito ducatorũ.ccccxxv.prout Bartholomeus expsse,⁊ Ca⸗
rolus nõ ꝯsensit sed predictas pecunias dispositauit sub certa
protestatione,vt in petitione dicti Caroli narrat̃,debeat com⸗
pẽsari pro rata in debito duca.ccccxxv. ⁊ respondeo ꝙ sic ⁊ ꝓ
rata terminoruꝫ in quibus Bartholomeus fuerat in mora:qꝛ
qñ dicta summa ducatoruꝫ clxix.fuit soluta Carolo vt cõpu⸗
taret̃ in dicto debito Carolus recusauit accipere sub conditio⸗
ne nisi solueret restum suis terminis, vt Carolus etiã asserit in
suo libello.ergo si soluit Bartholomeus postea restum in suis
terminis est verificata ⁊ impleta ꝯditio predicta : ⁊ cõsequẽter
in eum casum cõsensit accipere ⁊ computare in dicto debito,
vt ostendit illa dictio,nisi,vt in.l.actione.⁊ ibi not.C.de trãsact.
⁊ in.l.si cum.§.qui iniuriarum.ff.si quis cau.cum simil.ꝙ auteꝫ
soluerit restum, Bartholomeus in suis terminis,patet.qꝛ pre⸗
supponitur mihi in facto quod Bartholomeus dedit Carolo
ante mensem Aprilis anni.M.cccclvii.staria frumenti.cclx.ꝓ
ducatis quadraginta:⁊ restũ in quo remanebat debitor Bar⸗
tholo.dicti Caroli pro debito ducatorũ.ccccxxv.ascẽdebat ad
summaꝫ ducatorũ.xxiiii.vel circa quorũ.xxiiii.ducatis termi⸗
nis solutionis de mense Aprilis anni. M.cccclxvii. que qui⸗
dem quantitas ducatorũ quadraginta imputanda videtur in
isto debito ducatorũ.ccccxxv.cũ illud esset grauius debitũ ce
teris,attẽto quod ꝓ illo debito accesserat obligatio bonorum
feudaliũ,per.l.cum ex pluribus.la.j.⁊ in.l.his.in princip.ff.de
soluti.⁊ hoc procedit etiam dato ꝙ aliud debitum de quo in⸗
ter alia quibus vellet imputationem fieri etiam antiquius ⁊ in
iuribus supra allegatis.maxime in.d.l.cũ ex pluribus.⁊ plene
traditur per Barto.in.l.cum ex pluribus.la.ii.eodem titu. Et
non obstat si dicatur ꝙ dictus Carolus in libello non confite⸗
tur simpliciter recepisse dictuꝫ frumentũ pro ducatis quadra⸗
ginta:sed dicit ꝙ habuit dictũ frumẽtum pro ducatis quadra
ginta quos cõsensit dictus Bartholomeus ꝙ cõputarent̃ in
partẽ alterius debiti.cl.duca.vt in.l.libello dicti Caroli ꝯtinet̃:
22 † ⁊ sic videtur ꝙ dicta confessio non potest diuidi,iuxta.l.pu⸗
blia.§.fi.ff.deposi.quia respondeo ꝙ cũ presumptio sit ꝓ dicto
Bartholomeo ꝙ soluerit vt computaretur in debitum du⸗

catorũ.ccccxxv.p ea que dicta sunt supra. Ideo potest Bartholomeus p parte acceptare cõfessionẽ & p parte respuere vt no. Bart. in. l. aureli⁹. §. idẽ qsiit. ff. de lib. lega. p. l. j. C. ad. l. corne. de sica. & l. cũ de indebito. ff. de pbatio. in princ. probatur in c. cũ venisset. & ibi põderat ad hoc Ioã. de imo. & d. Abbas de insti. & no. Bal. in. l. p seruũ. §. j. ff. de vsu & habitatio. & in. l. iij. §. j. ff. de iureiu. & in. l. j. in. xij. col. C. de cõfessis. & in. l. ij. C. de dona. ante nuptias. & Io. de imo. in. l. decẽ. de ver. obl. & est magis cõmunis cõclusio quo ad casum nostrũ. & tãtomagis pcedit pdicta: qz nõ apparet ex istro celebrato de Ann. Ad. ccccclxiij. die xxv. maij. ad qd se refert dict⁹ Carol⁹ i libello q dict⁹ Bartholomeus esset debitor dicti Caroli ex cã aliqua de assertis in dictis ducatis. cl. vltra dictos ducatos. ccccxxv. & posito ẽt q esset dict⁹ Carol⁹ creditor p alio debito nõ antiquo, put est debitũ dictorũ ducatorum. ccccxxv. tamen debet in dubio cedere dicta solutio in dictũ debitum ducatoz. ccccxxv. secundum qd habetur in. d. l. cum ex plurib⁹. la prima. & in preallega. l. iij. his. in princip. ¶ Mantue Alexander de tartaginis.

Consilium. III.

Lege. s. libr. j. consi. c. quod hic duplabatur.

Epitome.

¶ Si hereditas est relicta maiori masculo ex descendentibus testatoris successiue intelligitur de maiori etate: nec transmittitur ad filium, sed spectat ad eum qui senior inuenitur ex omnibus descendentibus tempore mortis senioris. h. d.

Consilium. IIII.

Onderatis verbis testamẽti pfati nobilis viri Arnoldi de muro, sup ea dubitatione querit an si Gabriel p quo i dicta hereditate pronunciatũ est decederet cũ liberis minoribus etate dictis fratribus dicti Gabrielis puenire debeat hereditas ad petrũ tertiũ filium. d. Arnoldi, vel ad raymũdum quartum filium dicti primi Raymundi: an peruenire debeat ad pdictos Ioannẽ & Petrũ filios dicti Ioannis primogeniti dicti pmi Raymundi: qui primogenitus viuo adhuc patre suo decessit. & similiter quid iuris si dict⁹ Gabriel sine liberis decederet superstitibus dictis fratrib⁹ suis & dictis filijs fratris sui predefuncti.

1 † Breuiter sentio hereditatẽ peruenire ad illũ q pro tẽpore erit maior natu: ex predictis oibus quãdo successio deferretur, & maxime ex infrascriptis. Primo qz voluntas testatoris que semp predominat. l. in cõditionib⁹ primum locũ. in pn. ff. de condi. & demon. l. iij. C. de libe. preteri. fuit q maior ex descendentibus dictorum Raymundi & Petri filiorum domine Magdalene sororis testatoris succederet in hereditate vt patet ex his vbis testamẽti fili⁹ maior masculus ipsorum qui superfuerit succedat in hac mea hereditate. & si descendẽs erit aliquis ex ipsi⁹ Raymũdi & Petri nepotibus meis masculis p lineam directã masculorũ legitimorũ ex eis descendat &c. & ibi dum dicit, & eis mortuis p filiũ masculũ maior cuiuslibet vel alteri⁹ si aliter sine masculo decesserit, & sic successiue sequatur sup facto huius mee hereditatis in duos filios masculos maiores ipsorum Raymundi & Petri vel alteri⁹ altero sine filio masculo decedẽte vsqz in infinitũ. & ibi dr & predicatur oia volo seruari semp & filijs maioribus descendentibus p lineã masculinam ab ipsis vsqz in infinitũ quãdiu masculi vel mascul⁹ vnus tantũ solus maior ex vtroqz vel altero dictorũ nepotum meoz per lineam masculinã descendẽs erit.

2 † Modo sic maior in dubio videt recipi pro maiore natu seu etate si ratio subiecte materie in aliam interpretationem nõ suadet, vt bene probatur in lege si pater. §. finali. cum. l. seqũti. ff. de adoptio. l. eũ qui. in princ. ff. de interdictis & relegatis. l. semper. in prin. ff. de iure immu. xxiij. quest. j. c. maiores. c. quod nisi. de test. & ita cõsuluit Bal. quẽ refert & sequitur Petr. de anch. in commento capi. canonum statuta. de consti. post principiũ. l. secun. vltima questione. in ver. consuluit etiam Bal. qualiter debeat intelligi

3 & cetera. Motus hac ratione: † qz qñ vba possunt intelligi de actu naturali & ciuili debet i dubio intelligi de naturali. l. fi. C. de ijs qui veniã eta. impe. habetur in. l. de fideicõmis. de conditio. & demõ. & nota. gl. in. c. susceptum. de rescrip in. vj. glos. xvj. qõ. j. c. placuit. el. ij. in vbo. mortuus. cũ simili. vñ videmus maior appellatione ascendẽtes venire. l. iuriscõsultus. §. parẽtes. ff. de gradi. l. quicũqz. §. parẽtes. de in ius vocã. l. si cohortalis. C. de cohortali. li. xij. licet varijs modis secũdũ subiectam materiã de qua ageret quis maior nuncupari potest, vt legi. & no. ij. dist. lex est. & ij. q. vij. c. querendũ. & in. c. criminatores. per gl. ordina. in capi. sedes. in vbo maior. de rescriptis. hoc in pposi-

4 to modo etiã suadet ratio: quia testator animaduertit † q quãdo vnitãtummodo est deferendum: debet antiquiori deferri, vt no. ij. qõ. j. c. q periculosum. & in ca. licet. de vo. & d. l. semper. in principio. l. fina. ff. de fide instrumẽ. l. j. ff. de albo scriben. & in capitu. primo. de maior. & obedien. & quod not. in capitul. cum quid. ff. si certum petatur. cuz simi. & ideo dico q licet Gabriel hoc tempore sit maior natu, & decederet cum liberis minorib⁹ etate alijs fratribus dicti Gabrielis subditis Iõanne & Petro filijs dicti alterius Ioannis primogeniti dicti Raymundi pri-

5 mi † non transmitteret [a] dictus Gabriel predictum ius maiori-

a tatis in filios suos minores, rationibus predictis. quod vltra predicta pbat: quia verba in dubio debẽt accipi proprie. l. non aliter. de legatis. iij. l. prima. §. si is qui nauem. de exerci. sed filij dicti Gabrielis non dicerentur proprie maiores, sed prefectis & representantis dicti Gabrielis. institu. de heredi. que abintesta. §. primo. & sunt verba Bald. in. l. iij. §. primo. ff. de legi. tut. & dispositio hominis debet intelligi in dubio prolata in casu vero: & nõ verificatur in casu ficto, saltem quãdo nõ operatur eũdem effectum casus verus & casus fictus. l. ex ea. §. insulam. cũ ibi nota. per docto. ff. de verbo. obliga. l. cum pater. §. habet. de legatis secun. l. statuimus. §. cornelio felici. de iure fisci. & clari⁹

a ¶ Transmi. secus in iure primogeniture introducto a consuetudine qz transmittitur in filium, licet non in filiam regulariter vt dixi in consu. parisi. §. cxxxiiij. & sic ale. in hoc casu suo recte loquitur cui adde socin. consil. lxxx. v. .iiij. [illegible]

6 nota. Bal. & Imo. in. l. gallus. §. & quid si tantũ. de liber. & posthumis. & Imo. in. l. prima. §. fal. ad leg. falci. † & non est eadẽ ratio in filijs Gabrielis q sunt minores que erat in Gabriele ceteris antiquiore: qz in antiquis & ex iure presumitur maior sapiẽtia maiorqz rerũ experiẽtia. lxxxiiij. distinctione. c. porro. vicesimasexta qõne quarta, capi. sciẽdũ. voluit itaqz testator hereditatem suam deuenire ad antiquiorem: quia melius gubernaretur per antiquiorem vt iuris presumptione magis sapientem ac ceteris lõge magis expertum. sicut in simili habetur in l. cũ pater. §. post plurib⁹. de legatis scdo. & sic non militat huius ratio in filijs Gabrielis minoribus natu. & sic [illegible] est eadẽ ratio in maiore p fictionẽ, que est in eo qui est maior [illegible] veritatem: & sic casus fictus non debet cõprehẽdi in casu isto. nec dicatur q testator habuit eãdem affectionem ad filios Gabrielis. quam habuerit ad Gabrielem: qz dico q testator ad hanc suã hereditatẽ etiã vocauit incognitos: & sic non taz considerauit affectionẽ q etiam maioritatez. bene facit. l. qui filiabus. in princ. cũ ibi no. de legatis. j. & in. l. titi⁹. in prin. de liberis & posthu. & ista nõ cõcurrũt in casu posito in. l. cuz auus. de cõd. & demon. vbi de maioritate nulla fuit facta mentio. similiter confir-

7 mantur predicta: qz videmus † q licet quãdoqz appellatione filij veniat nepotes. l. filij. & l. iusta. de verb. signifi. & l. filium habeo. ff. ad macedon. tamen qñ filij vocant cuz aliquã qualitate que nõ erat in nepote: nunq appellatiõe filij nepos cõprehẽditur. l. fi. C. de natu. libe. no. Bar. in. l. liberoruz. de verb. signi. in. iiij. vel. v. col. in versi. secundo querit. quãdo verbũ filij profert a. l. & i. l. j. C. de priui. dot. facit. l. nõ solũ. §. si puelle. ff. de ritu nup. ergo cũ illa qualitas maioritatis addita in testamẽto nõ sit in filijs Gabrielis: non põt iudicari de eis, put de Gabriele & p hoc patet respõsum ad ea que notat Bar. in dictã. l. liberorũ. in verbo, ex premissis inducimus hãc materiã ad que-

8 stionẽ si illa doctrina in contrarium allegaretur. ¶ † Preterea qualitas etatis nõ est trãsmissibilis ad heredes, per ea que habentur. C. de tempo. in integ. restitutiõis petẽ. & l. emilius largianus. de minori. facit. l. in omnib⁹ casibus. de reg. iu. & l. j. ff. de consti. prin. cum similibus. deciditur etiaz iste casus clare p

9 Bal. in. l. iij. C. de suis & legitimis. † vbi format questionẽ quãdo ex cõsuetudine vel statuto regnũ debet puenire ad primogenitum: & queritur an perueniant ad nepotẽ natũ ex primogenito pdefuncto, an vero ad filiũ secũdo genitũ. de qua questiõe dicit se tractasse in. l. cũ antiquiore. C. de iure delib. & modo in. d. l. iij. dicit se determinare q nepos nat⁹ post natiuitatẽ filij secũdo geniti succũbat. sed si nepos esset pmo natus q filius secundogenitus: tũc dicit quod attendẽda sunt vba statuti an dicat fili⁹ primogenitus succedat: & tũc preferat nepos nõ iure alicuius transmissiõis sed iure geniture: qz erat primogenitus q filius secundogenitus. Nam secũdum eũ filius primogenitus qui decessit viuo adhuc patre sup nõ trãsmisit aliquid ad filium suum: quia quasi caduca & incerta, secũdũ eum nõ transmittantur. allegat. l. primam. §. pro secũdo. & §. finautem aliquid sunt. dicit. C. de caducis tollẽ. & no. i. l. prima. C. de ijs qui ante aper. tab. & dictam distinctionez dicit ipse probari in. l. scda. §. hoc aũt. ff. de excu. tuto. ecce qd Bal. determinat q nepos minor natu nõ excludit patruũ: & sic nõ põt venire

esse erit recurrere ad iudiciũ sortis si concurrant duo, vel plures
er nõ concordant vt dixi in simili in consu. parisi. §. viij. gl. j. q. j.
ator nõ voluit venire ad plures simul sed ad vnũ tãtũ: ibi vnus
us si seniorem vel maiorẽ simpliciter vocasset: quia tunc ex quo
i plures eiusdem etatis simul quandiu viuunt admittantur non

ex iure trãsmissiõis seu ex ꝑsona patris. ⁊ istꝰ ostẽdit recte fuis-
se iudicatũ inter dictũ gabrielẽ ⁊ filios dñi Joannis. vbi autez
nepos est primo natꝰ ⁊ tũc quo ad casuz nostrũ vult eũ preferri: nã dispositio dicti testatoris nõ se restrĩgit ad filios seu libe-
ros primi gradꝰ, sꝫ disponit de oĩbus descẽdentibꝰ ab ipso pe-
tro ⁊ raymũdo ĩ infinitũ vt ostẽdũt illa ꝟba testamẽti dũ in eo
dicitur, ⁊ sic descensiue dũ erit aliquis q ex ipsi raymũdo ⁊ pe-
tro nepotibꝰ meis masculis per lineam directã masculorũ le-
gitimorũ ab eis descẽdat. ⁊ ibi dũ dicitur, filios masculos ipso
rum raymũdi ⁊ petri vel alteriꝰ altero sine filio masculo descen
dente vsqꝫ in infinitũ. ⁊ ibi dũ dicitur, predicta omnia volo ser-
uari semꝑ in filijs maioribus descendentibus per lineam ma-
sculinã ab ipsis vsqꝫ ĩ infinitũ ꝙdiu masculi vel masculꝰ vnus
tantuz solusᵃ maior, vel ex vtroqꝫ, vel altero dictorum nepo-
tum meorum per rectam masculinam lineã descendẽs erit ⁊c.
¶ Nec obstat si dicaꝫ in casu in quo Gabriel decederet cũ li-
beris minoribꝰ ⁊ postea alter frater Gabrielis maior decede-
ret cũ liberis ceteris iunioribus trãsmittere posset in filios ius
maioritatis, eo q: tempore mortis Gabrielis ius erat iam sibi
quesitũ eo radicatũ: non sicut in questione formata per Bald.
in. l. iiij. C. de suis ⁊ legitimis. in qua tempore quo decessit pri-
mogenitus regis nondũ ius erat sibi delatum: q: decessit viuo
o rege: † quia respõdeo ꝙ in casu questionis formate ꝑ Baldum
in dicta. l. iij. si primogenitus decessisset mortuo patre suo rege
res esset expedita quo ad filium ipsius primogeniti tanquam
ad filiũ regis primogenitũ. ⁊ specifice dicit in. l. tutela. §. si duo.
ff. de legiti. tute. ⁊ nota. ⁊ ipse in. c. j. de fil. natis ⁊ ex matri. ⁊ ꝓ-
baꝫ in. c. grãdi. in principio. ⁊ ibi nota. docto. de supplen. negli.
prela. in. §. primo. sed in questione nostra posito qꝺ in persona
Gabrielis tempore mortis sue ius resideret, tamen residebat
apud eũ cũ modificatione de qua in testamento, scilicet ꝙ post
mortem maior succederet, ⁊ nõ tractabitur de succedendo sibi
cui dicitur succedi ꝑ fideicommissariam substitutionẽ. l. cohe-
redi. §. cum filie. de vulgari ⁊ pupil. ⁊. l. precibus. C. de impu. ꝑ
quam quidem substitutionem, vt dixi, testator maiorem natu
vocauit: ergo minor venire non põt. Corroborantur predicta
quia si aliter diceretur, sequeretur quod si Gabriel cũ filio ma-
sculo decederet ⁊ filius suꝰ pariter cũ filio masculo decederet
⁊ sic successiue: semper ista hereditas remaneret apud iuniorez
⁊ minorem natu: quia ius maioritatis Gabrielis ea ratione q̃
trãsmissum fuit in primũ filium transmittitur postea a primo
filio in secundũ ⁊ sic successiue. ⁊ per cõsequens maiores sem-
per remanerẽt exclusi cõtra mentẽ ⁊ verba testatoris. ¶ For-
tificantur etiã predicta per id quod habetur in. l. cũ ita. §. in fi-
deicõmisso. de legatis secundo. per quem tex. dicit ibi Bald. ⁊
Rapha. cuma. reprobata gloss. ibi in verbo, proximo. quod qñ
ex dispositione testatoris vocanꝫ ꝓximiores, vt in casu predi-
cti. §. in fideicõmisso. tunc non admittetur filius fratris istius
succedẽtis quãuis ille filius fratris representet personam pa-
tris sui predefuncti. ⁊ in hoc casu limitãt non habere locum id
qꝺ habeꝫ in auꝫ. cessante. C. de legi. here. que loquiꝫ in vocato
ex dispositione legis simpliciter, nõ autẽ in vocato eo mõ quo
loquitur tex. in. d. §. in fideicõmisso. ¶ Pro ista secunda parte
etiam adduci possent multe ex rationibus que adducunꝫ per
11 doctores pro filio secũdogenito in ea questiõe † qua querũt an
stante consuetudine ꝙ primogenitus succedat in regno, ⁊ cõ-
tingat ad regnũ cõcurrere filium regis secundogenitum ⁊ ne-
potẽ postea natũ ex filio regis primogenito predefuncto ꝙ ex
b cludatur nepos per filium regis secundogenitum. ᵇEt cõclu-
dit Richardus malũ. Cy. ⁊ Bald. ⁊ Salyc. in. l. si viua matre.
per illum text. C. de bonis maternis post quosdam vltramon.
quos ibi referunt. ⁊ idem tenet Bart. in auꝫ. post fratres. C. de
legiti. heredi. per illũ textum. ⁊ Andreas de iser. in. c. j. de na-
tu. succes. feud. ⁊ Bald. in. l. tutela. §. si duo. ff. de legi. tuto. et in
dicta. l. iij. C. de suis ⁊ legitimis. ⁊ doc. moder. ⁊ Jmo. ⁊ Hemi.
in. c. grãdi. de supplen. negligẽ. prela. in sexto. ⁊ Ol. cõsi. cxciiij.
incip. eleganter. vbi dicit hanc opinionẽ esse de iure veriorem.
⁊ ita cõsuluit Pe. de anch. cõsi. lxxxij. inci. dicta facti narratio.
ꝓ qua etiã parte determinauit ecclesia dũ fuit iudicatum pro
rege Roberto, vt in cle. pastoralis. de re iud. quã opinionem
semꝑ secutꝰ sum tãꝙ melioribus rationibus ꝓbatã ⁊ etiã ma-
gis cõmunem. ⁊ potissime est in casu nostro: q: cum tracteꝫ de
succedendo ꝑ fideicõ. substõnem. d. Ray. testatoris qui quo ad
filios Gabrielis ⁊ filios dicti Joãnis nõ erat ascẽdẽs eoꝝ, nec

multi dubitauerũt vt Jas. d. l. is po-
test. et in. l. maxi-
mum vitium. col.
ij. C. de liberis ꝑ-
ter. Cos. gui. qui
magis inclinat ꝓ
patruo ĩ pe. prag.
ĩ trac. primogen.
et nouissime mat.
affllic. in constitut.
neapo. ti. ꝺ succes.
ret. nume. xxij. Et
licet etiam ꝓ pa-
truo tenuerit Cor.
cõs. cxcix. col. xvij.
lib. ij. decius cõsil.
cccc xiiij. tamẽ ve-
rior ⁊ crebrior sen
tẽtia est pro nepo
te quã etiã Bald.
cõs. ccclxxvj. lib.
ij. dicit esse cõmu-
nem ⁊ oẽs faten-
tur de consuetudi
ne magis ĩualuis-
se, quod est veruz
nisi in Neustria.
[redacted]

etiã erat patruꝰ, nec etiã ꝓprie auũculus eorũ, q: ipsi nõ erant
filij fratris vel sororis dicti testatoris sed remotiores: ⁊ ꝑ con-
sequẽs non debẽt succedere in locum patris eorum, sed ex sua
ꝓpria persona venire. vt in auꝫ. de here. q̃ abintestato. §. si vero
12 neqꝫ fratres. † ⁊ testator videꝫ in dubio voluisse suam disposi-
tionẽ esse cõformẽ iuri cõmuni quã magis ⁊ potest quatenus
ꝟba patiuntur. l. gallus. §. quidẽ recte. cũ ibi no. de lib. ⁊ posth.
vnde Bal. in. l. ꝑcibus. in. xij. col. dixit ꝙ videtur in dubio co-
gitasse illud qꝺ ius disponit. allegat. l. si duo. de acquir. heredi.
bene facit qꝺ not. Bald. in. l. heredes mei. §. cũ ita. ad fin. in pe.
col. ff. ad tre. ⁊ in. l. vt iusiurãdi. §. si liberi. cũ similibꝰ. ff. de ope.
liber. plus dicit subtiliter Bartol. in. l. j. §. si sit nepos. ff. de col.
13 do. prima opi. ꝙ etiã quando † nepos succedit ad locũ patris
sui premortui dicitur succedere ex sua ꝓpria persona, non ex
persona patris, per dictũ. §. si sit nepos. in tertio responso, in-
ducendo vt ibi per Barto. sed solum in gradu patris succede-
re est: quia tãtũ habebat ipse nepos siue sit vnus, siue sint plu-
res quantũ fuisset habiturus pater eius vel eorũ. l. si nepotes.
ff. de collatiõe bono. ⁊ in auꝫ. cessante. supra allegata, ⁊ in dicta
auꝫ. post fratres. hoc etiam probat Bartolus in. l. j. §. si filius.
ff. de coniugẽ. cum eman. in. l. ij. inducendo vt ibi per Bart. C.
de liberis preteri. Si ergo succedere debet ex propria persona
⁊ est minor natu. non est possibile qꝺ admittatur repugnanti-
bus verbis testamẽti. ⁊ licet in questione de rege roberto nouẽ
rationes allegentur in oppositũ: tamẽ facile videtur posse tolli
saltem quo ad casum nostrũ: quia ille possent sibi locum ven-
dicare quãdo ageretur de re in qua tot possent succedere quot
etiã capita ⁊ stirpes eorum qui ꝓ se vel in representatiõe alte-
rius tenerent primum locum, vt in capi. j. de gradi. succedẽ. in
feu. ⁊ in. c. j. de natura succes. feu. ⁊ in. d. §. si filius. sed in q̃stione
nostra solum ad maiorem ex descẽdentibus Raymundi per-
uenire pñt ⁊c. Jtẽ iura ⁊ rationes que in contrariũ allegantur
non loquunꝫ in casu in quo dispositio legis vel hominis voca-
ret maiorẽ prout in casu nostro, in quo intelligitur vocari ma-
ior natu, vt supra probaui. ⁊ etiã non possunt adaptari ad ca-
14 sum nostrũ ex quo † dicta dispositio testatoris nõ potest trahi
ad casum fictũ non habẽtem eandem rationem quã habet ca-
sus verus, vt superius declaratum extitit: imo cessant iura que
dicunt ꝙ filiꝰ pars corporis patris esse censetur. l. cum simus.
C. de agri. ⁊ censi. li. xj. l. fin. C. de nup. §. si quis ei. insti. de inut.
sti. cũ similibꝰ. ⁊ illud est ꝑ fictionẽ, vt in dictis iuribus expres-
se apparet. ⁊ licet Jo. and. in addi. Spec. in titulo de feu. in ru-
brica arguat ad vtranqꝫ partẽ: tamen neutram partem ibi fir-
mare videtur: neqꝫ etiam aliquam pariter firmat Bal. in. d. l.
cum antiquiore. neqꝫ in. l. ex hoc iure. ĩ. xj. q. ff. de iust. ⁊ iu. neqꝫ
in. l. liberti liberteqꝫ. C. de oper. liber. imo loquitur Bald. in di-
ctis locis, maxime in dicta. l. libertinis, vbi dicit attẽdenda esse
ꝟba dispositionis: ⁊ ita etiam est in casu nostro ꝟba testamen-
ti aperte vocãt maiorẽ. ⁊ intelligitur de maiore natu, vt supra
fuit ostẽsum. ⁊ lꝫ reperiaꝫ Ol. allegasse pro parte nepotis con-
tra regem Robertũ, vt habeꝫ in consilijs Oldra. consi. ccxxiij.
inci. iste sunt allegationes. tamen ipsemet Oldradus in dicto
cõs. xciiij. dicit ꝙ de iure prestantior est opinio que facit pro re-
ge Roberto. nec etiã ob. ea q̃ tradunꝫ per Pau. de ca. cõs. clxiiij.
inci. in pñti cã li. ij. q: loquiꝫ de casu in quo videlꝫ in inuestitura
vocabaꝫ ꝑmogenitꝰ ⁊ eiꝰ filij. vñ ex ordine scripture ibi appa-
rebat voluisse post ꝑmogenitũ vocari filios: ⁊ ibi plene prose-
quiꝫ. sꝫ ĩ casu nostro testator nõ dixit ꝙ vellet post mortẽ ray-
mundi ⁊ Petri vocari maiorem ⁊ eius filios sed absolute ma-
iores vocãt, vt est. s̃. declaratũ. ⁊ licet Jo. and. in addi. Specu.
in rubrica de feu. referat aliquãdo fuisse iudicatum pro nepo-
te cõtra filium secundogenitum: tamẽ videtur ꝙ hoc processit
a quibusdam cõstitutionibus que in casu illo producebantur.
Non obstat etiam si adduceretur doctrina Barto. in. l. is põt.
15 de acquiren. heredi. circa. ij. col. † dum dicit ꝙ potestas quã ha-
bet filius in succedendo patri est qd diuersum a filiatiõe: vnde
nepos ex dicto filio predecedẽte succedit in hanc potẽtiã licet
non succedat in filiatione: que cum persona extinguitur. l. j. §. si
filius. cum. l. seq. ff. de suis ⁊ legitimis. ⁊ inducit Pau. de cas. in
dicta. l. is potest, ad questionem predictam cõsuetudine haben
te ꝙ primogenitus succedat in regno ⁊ contingat ꝙ primoge-
nitus decedat viuẽte nepote: postea decedat rex relicto illo ne-
pote ⁊ filio secundogenito. Nam facere videtur secũdum eum
dicta doctrina cum succedat nepos in iure primogeniture quã
pater habuit: etiã viuente rege licet non succedat in filiatione
tamen non videtur hoc firmare Pau. de cas. in dicta. l. is põt.
⁊ dicitur ꝙ imo doctores legiste tenent contrarium in dicta. l.
si vnica matre. ⁊ in dicta authentica, post fratres. ⁊ licet ipse
non respondeat ad dictam doctrinam traditam in dicta lege
is potest. potest tamen responderi, ⁊ nihil ad rem facit, quia
Barto.

Bar. loquitur in successione de iure cōmuni, quo nō erat cautū ꝙ primogenitus succederet, sed ꝙ suus heres vel ꝓximior agnatus succederet. l. ij. §. hereditas. ff. de suis z legiti. instit. de
16 heredi. que ab intesta. in prin. † Preterea si ius filiationis non transit in nepotes, vt Bar. z Pau. de ca. fatentur: eadē ratione oportet fateri ꝙ primogenitura nō trāsit: quia est quid personale sicut z filiatio, per dictā. l. ea que. C. de tēpo. in integrū resti. petē. cū aliis. ad hoc. s. allegatis. preterea alias sequeretur de legitima tutela īpuberis nati ex tertiogenito defuncto patruo impuberis secundogenito ac maiori. xxv. anno. qd ad dictam tutelam admitteretur dictus adultus. ꝙuis esset minor xxv. annis, eo qz est natus ex primogenito ꝓdefuncto maiore xxv. annis: quia illud ius maioritatis trāsmittit in tutela legi
17 tima deferenda, sicut in hereditate: † cū a pari procedant legitima successio, z legitima tutela. §. ex his. authē. de heredi. que abintesta. l. j. ff. de legi. tute. z tamen hoc esset cōtra. l. fi. C. de legi. tu. deniqz potentius est ius quod quis habet iure proprio quā illud quod quis habet iure alieno. l. si filia. ff. de fideicō. liber. l. si quid in bello. z ibi gl. ff. de cap. ergo potius preferēdus est ille qui venit ex maioritate quam habet iure proprio quam ille qui allegat eam habere de iure alieno. Ex quibus resideo veram esse conclusionem quam in principio. s. confirmaui zc.

Consilium. V.

Lege. s. lib. ij. consil. cxxix. quod hic duplabatur.

Summarium.

1 Res vnius non potest sequestrari pro re alterius.
4 Pro mādato pricipis nō presumit nisi quaten9 scripto ꝯstet.
5 Patrimonium principis duplex.
6 Notarij assertio non facit fidem contra eum qui non rogauit.
9 Seqstratio nō tz nō citata pte: nisi suspecta sit de fuga. nu. 10.

Consilium. VI.

Ponderatis iis que ī supra scripto themate narrantur. z visis iis que copiose z elegāter deducta sunt per celeberrimos dominos supra consulentes: ego in eandem sententiam concurrens puto dictam sequestrationem nō habere obstare quouis modo Troyllo z Antonio de brocardis creditoribus, quod vltra allegata supra cōprobatur sic. Narrabatur enim in themate ꝙ anteꝙ dicti de brocardis traducerent vigore salui cōducti dictas bordaturas in territorium prefati ducis Mutine nondum fuerat perfecta z conclusa z firmata venditio dictarū bordaturarum cū dicto duce, sed fuit postea firmatus contractus z ꝯclusa venditio cū dicto dominio duce per prefatos de brocardis, quibus fuit ꝓmissum dictuz pretium. vnde aut dicte bordature erant dictorum de brocardis. z ꝓculdubio non potuerunt pecunie seu pretiū dictarū bordaturarū debite seu debitū dictis de brocardis sequestrari per procuratorē ducis Burgūdie vt creditoris domini Bononien. de carcotis: quia nullum ius habet dominus Bononieñ. in brocantinis, nec in
1 pretio, † z consequenter res vnius non potest sequestrari a pro
a debito alterius. l. j. C. vt null9 ex vi. li. xi. l. j. C. ne fili9 ꝓ patre. c. j. de iniur. z dam. da. li. vj. aut dicte brocature erant domini Bononieñ. tamē eius non erat pretium conuentum inter dictum dominū ducem mutine emptorem z dictos de brocar
2 dis venditores: † quia pretium rei mee per alium vēdite nō dicitur esse meū neqz mihi debitum. l. qui vas. §. j. de furtis. l. mater. cum ibi plene no. C. de rei vend. z. l. si. ff. de neg. gest. z in. l. si cum seruum. ff. si cert. pet. Saltē quando non apparet dominū bonorum post dictam vēditionem ratificasse contractū venditionis, vt patet ex notatis in locis supra proxime allegatis. Nec etiā poterat tēpore sequestrari dici vsuscapionem aliquā esse cōpletam per venditionem factam per brocardos: quia vt apparet ex narratis in themate tempus vsucapionis nō poterat dici esse completum: z alia etiam obstarent vsucapioni que nō expedit attingere stante maxime defectu temporis nō completi. hoc dico ꝓpter ea que habentur in. d. l. cum mater. cū si. ℂ Ex his ergo apparet ꝙ non potuit ad instantiam alicuius creditoris domini Bononiē. fieri sequestrum de pretio predicto cōuento cum dictis de brocardis venditoribus z eis premisso. Secundo nō obst. dictum sequestrum ratione defectus mandati: qz dato ꝙ dictus magister Joannes qui constituit ꝓcuratorem dictum scilicet Baptistam esse talis qualē se asserit in dicto mādato scilicet custos priuati thesauri ducis
3 Burgundie: † tamen non potuit alium constituere vel substituere procuratorem nisi in his que spectarent ad custodiā dicti priuati thesauri posito sine preiudicio quod ad cōcernentiā dicti priuati thesauri cōstituere potuisset: sed ad ea que concernunt aliud ꝙ ipsuz priuatum thesaurum sine dubio non poterat dare mandatum: quia egrederetur fines mādati contra. l. diligenter. ff. mandati. c. cum olim abbas. de offi. deleg. c. cū dilecta. de resti. vnde debuit allegari z ꝓbari dictū dubium domini honore cuius occasione petebatur sequestratio: erat tale a
debitum ꝙ perueniebat ad custodiam vel causam priuati the
4 sauri. † non enim presumitur ꝓ mandato nisi quaten9 ex eius inspectione apparet. c. cum in iure. cum ibi nota. de offi. deleg.
5 l. j. C. de manda. princi. z no. in. c. preterea. de dila. † Princeps b
b enim duplex b habet patrimoniū: vnum erit priuatum: z appellatur patrimoniū Cesaris quod habet tanꝙ Titius non tanꝙ princeps seu Imperator. Alius est patrimoniuz fiscale quod habet tanꝙ princeps. l. procu. z ibi Cy. C. de eden. l. ij. §. hoc interdictū. l. ij. ff. ne quid in loco publ. l. j. ff. de offic. procur. cesa. l. j. z. ij. cū ibi nota. C. si aduersus fis. z. l. procur. C. vbi cau. fisc. vnde cum non apparet probatum ꝙ dictum debitum domini Bonoñ. spectauerit ad causam z custodiā priuati thesauri dicti ducis Burgundie, non potest sufficienter constare de mādato. Nec ob. ꝙ in actis dicte sequestrationis notarius asserat ꝙ dictus Baptista produxit mandatum suum sibi datum a duce Burgūdie rogatum per Joannem scobit clericuz sub die. ij. Januarij. M. cccclxij. visum z lectū per dictum no
6 tarium actorum. † quia dicta assertio notarij nō sufficit saltim quo ad preiudicium eorū qui nō interfuerunt, vt in authent. si quis in aliquo. C. de edend. ita firmat ibi Albericus de rosat. Ang. z Pau. de castr. z Ange. in repetitione. l. sciendum. circa nonā vel decimam col. de verbo. obligation. Nec obstat id quod notat Spec. in titulo de instru. edic. §. restat. vers. antepe.
7 † vbi vult quod illa vba prolata a notario dicente, vt apparet in instrumēto a me notario viso z lecto zc. probent absqz eo ꝙ exhibeatur illud aliud instrumentū: quia respondeo ꝙ Specu. ibi loquitur quo ad eas ꝑsonas inter quas notarius rogatus asseruit dicta verba. s. a me viso z lecto zc. l. optimam. C. de contrahend. z commit. stipu. l. quedam. ff. de probati. alias autem non procederet illa decisio ad preiudicium alterius perso
c ne quia notarius nō fuisset rogatus c secundum prefatos docto. in. d. authen. si qs in aliquo. Preterea Spec. in loco preal leg. ponit duas opiniones. z An. in repe. d. l. sciendū. intelligit ꝙ Spec. approbet dictam opi. que est ꝙ illa verba notarij nō sufficiant: tamen respōsio precedēs magis placet. Unde facit id quod signanter no. Inno. in. c. cum in iure. de offic. delege. z Host. Joā. An. in. c. quoniam contra. de proba. z Bart. in. l. chirographus. ff. de admi. tuto. z Bald. in. l. nostram. circa penul. col. C. de testa. z Ange. in. l. ij. C. de testa. z in auth. vt fratrum filij. §. illud. per illum tex. z Ang. in. l. sciendum. de verbo
8 rum obliga. † vbi volūt ꝙ si notarius actorum sciebat in actis qualiter Titius produxit tale instrumentum mandati sui: per hoc nō probatur tale mandatum nisi totus effectus illius instrumenti mādati seu procuratoris sit registratus apud acta. Quinimo plus dixit Jo. an. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. j. ver. sed obijcitur. ꝙ etiam si totus effectus instrumēti esset registratus, tale registrum non faceret fidem nisi cōtra eū qui fuisset ꝑsens tali ꝓductioni seu registrationi, z nihil opposuisset. bene facit quod no. Spe. in ti. de instru. edi. §. nūc dicemus. ver. pe. sed in dictis actis sequestrationis nō est in substātia registratus tenor instrumenti mandati, nec presentes fuerūt dicti de brocardis: ergo dicta acta nō ꝓbant cōtra eos neqz fidē
9 faciūt de mandato predicto. † Nō tenuit etiam dicta sequestratio: quia facta nō citato eo de cuius preiudicio tractabatur. l. nā ita diuus. ff. de adoptio. l. fin. C. si per vim vel alio modo. c. inter quatuor. de maio. z obediē. z quod in sequestratione requiratur citatio est de mente Archidia. x. q. j. res. cir. penul. col. dum allegat. d. l. fin. C. si per vim vel alio modo, que verba reassumpsit Joan. an. in regula locupletari. in mercu. circa penultimaz vel antepenultimam col. z fuerunt verba Joan. imo. ibidez. Hoc expressius tenet domi. Cardina. flo. in clemen. j. in princi. de sequestra. posses. in. xxij. q. z. xxv. q. est verū. ꝙ Bal. in. l. fideiuss. §. fina. ff. qui satisda. cogan. dicit per illum textum, ꝙ ad hoc vt c
possit fieri sequestratio debet premitti cognitio quedā per quā
10 apparet de suspicione † in qua cognitione dicit se putare partē
d non esse citandam si timetur de fuga d partis ne ad fugam instruatur. argumen. l. ait pretor. §. si debitorem. z quod ibi no. ff. d
que in frau. credi. z. l. quesitū. C. de pign. z per no. in. l. j. C. de pignuo. acti. Sed hic nec apparet ꝓcessisse cause cognitionē de su

a ℂ S... plene di... sup...

b ℂ Duplex est vulgatū, c... rum cuz Accu... Cyn. z aliis vald... errāt: quia rationalis seu procurator cesaris nō gerebat curaz patrimonij spectantis ad principem tanquaz ad priuatū, sed spectās ad eū tanquam ad principem et sic iura ipsa fiscalia: quoniam Imperatores Romani tametsi rempublic. partim vi, partim doli, astuqz oppresserint: non tamē initio penitus extinxerunt, sed manebat Rei pub. suum nomē cuz erario suo et plerisque iuribus suis, que sola publica vocabat ꝓprio z veteri noie cū re ad aliquod secula retēto. Hic ꝓcurator fisci seu principis dicebatur ꝓcurator priuare rationis ad differētiā redituū erariūqz reip. que sola publica vocabant. [redacted]

c ℂ Rogat9. s. csl. xxxvij. nu. iiij. lib. iij. [redacted]

d ℂ Fuga. Adde. s. lib. iij. csil. xix. cōsi. lxiiij. col. fi.

priore.ff.ad trebel.ꝛ hac ratione vtitur etiã Bal.in auſ.hoc in
ter liberos.C.de teſt.ꝛ i.l.humanũ.C.de legi.nec obſtat.d.l.ij.
ff.de lib.ꝛ poſth.qꝛ ſm Ioã.de imo.ibi:ꝛ bene tex.loquitur in
materia in qua ſufficit vniuerſalis diſpoſitio,vt no.ꝛ legitur in
l.titi⁹.in pn.ff.de lib.ꝛ poſth.ꝛ inſt.de exhere.libe.l.iij.§.j.ꝛ i.l.
iij.§.peñ.ff.de iniu.ꝛ irri.teſta.ideo nimirũ ſi ibi ſufficit idefini-
ta:qm̃ refertur ad vnicũ ſubiectũ,quia ratio ceſſat in materia
d.l.ſi qs in principio teſtamẽti.quia ibi nõ ſufficit vniuerſalis
oratio,vt ibi plene no.per Bar.ꝛ do.ꝛ ſuperi⁹ dixi.Preterea
verbo fertur ꝙ talis teſtator etiã vltra hoc vltimũ teſtamentũ
ꝙ̃ plura alia ꝯdidit:ꝛ ſic ſuperuacuo de hoc dubitaṫ ex qbus
concluditur precedens teſtamentum nõ eſſe ſublatum.Alex.

Multum copioſe ꝛ accurate
ſcriptũ eſt per famoſiſſimos ꝛ preclaros doctores,ita vt opus
non ſit plura inſerere:quia de ſimplici ſubſcriptione requiſitus
ꝛ varijs occupatus,ideo dico ꝛ conſulo ego Antonius de pra
to veteri legum ꝛ artium doctor Bonoñ.iura ciuilia legens,
in fidem premiſſorum ꝓpria manu ſcripſi ꝛ ſigillo cõſueto ſi-
gillaui,ſaluo ſemper quocunque alio conſilio ſi contigiſſet me
ſuper hac re conſuluiſſe.Cum quo etiam eo nunc tranſeo ho-
die die.xxv.Aprilis.M.cccclij.

Epitome.

¶ Refert an conceſſio incipiata corpore vel a quantitate niſi
ex circunſtantijs ꝛ alijs clauſulis aliud colligatur.

Conſilium. VIII.

Idetur fortaſſe ſup du-
bitatione premiſſa dicendum ꝙ centũ ſeptuagin-
ta iugera terre dũtaxat itra deſcriptos ꝯfines cõ-
prehẽſa Sẽproni⁹ vẽdicare poſſit:nec vlterior ſibi licẽtia cõce-
daṫ.Ad hoc ꝯprobãdũ qſpiã excitari poſſet authoritate Old.
cõſi.cxcvj.incipiente,in cõceſſione cuiuſdã donationis ꝛc.vbi
querit in cõceſſione:concedo talem inſulam totã que eſt iuxta
loca epiſcopalia a parte meridionali quatenus inter vias pu-
bli.comprehenditur.ꝛ que eſt quinquaginta perticarũ in lon-
gum,ꝛ vigintiquinque in largũ,ꝛ poſitis intra dictas vias pu
blicas.lꝫ inſula huiuſmodi menſure nõ reperiaṫ:an magis at-
tẽdi debeat ſpecificat⁹ numerus menſure,an vero magis de-
monſtratio confiniũ.ꝛ arguit pro ꝛ contra:finaliter concludit
1 ꝙ refert vtrũ † cõcedens incipiat mentis explicare conceptum
nominibus deſignãtibus numerum vel menſurã:vt puta,con
cedo quinquaginta iugera talis inſule ſite intra tales cõfines,
ꝛ tunc nõ plus in actũ deducitur ꝙ̃ id qꝺ ſignificetur per pre-
cedẽtem numerum vel menſuram.allegat.l.ſi quis teſtamẽto.
in prin.de legatis.j.an vero nominibus ſignificãtibus certam
ſpeciem vel corpus determinatũ cum ſubſequenti expreſſione
numeri ſeu mẽſure:vt concedo talem fundum intra tales con-
fines qui eſt centũ iugerum quoniam adiectio menſure eſt lo-
co demonſtrationis falſe que nõ vitiat diſpoſitionem.allegat
ff.de legatis primo.l.ſi ſeru⁹ legatus.§.qui quinqꝫ.ff.de leg.iij.
l.his verbis.§.pater.l.demonſtra.de cõdi.ꝛ demõſtra.ꝛ.C.de
fal.cauſa adiecta lega.l.j.ꝛ ita dicit Ol.fuiſſe determinatũ per
l.ſi vẽditor.in princip.ff.de acti.emp.per ea que not.in.l.fina.§.
a ¶ Item.3.lib.ij. cons.xx.colũ.fin. — a penulti.eo.tit.Idem^a etiã tenuit preciſſe Io.an.in addi.Spe.
in tit.de emp.ꝛ vendi.§.ſciendum.ad fi.in addi.inci.hic queri-
tur ſi vẽditor donat ꝛc.vbi ꝑ iura ſupra alleg.refert ita tenuiſſe
dominũ ſuum.ſequitur idem Pau.de liaza.in commento.c.ſi
venditor.de emp.ꝛ vendi.in penul.col.ꝛ Bal.in rub.C.de con
trahen.emp.in.xxij.q.ꝛ Pe.de anch.ꝛ Io.de imo.ꝛ do.Abb.
in.c.per tuas.de do.ꝛ Pau.de ca.in.l.ſi ſeruũ.§.modus.ff.de
acti.emp.facit quod no.Bar.in.l.iulianus.§.ſi titius.eod.titu.
Sed ita eſt ꝙ concedens in caſu in quo queritur incipit mẽtis
explicare cõceptũ nominibus certam deſignantibus ſpeciem
ſeu corpus:ergo menſura attendi non debet.Confirmatur ex
2 verbis illis in conceſſione appoſitis videlicet † ꝛ quantũcunqꝫ
ſit ꝛc.Ex quib⁹ verbis colligiṫ de mente cõcedẽtis fuiſſe ꝙ q̃-
cunqꝫ eſſet menſura ſiue maior ſiue minor,illa intelligiṫ in cõ-
ceſſione venire.in clem.j.§.fi.de foro compet.in verſ.quantun-
cunqꝫ.ꝛ in cle.in pleriſque.de elec.ꝛ.l.baliſta.ff.ad trebellia.c.
3 cum a nobis.de teſti.¶ † Sed premiſſis non obſtãtibus con-
trariam ſententiam de iure probabiliorẽ eſſe reor.Primo per
tex.in.c.per tuas.de dona.vbi dixit ꝙ ſi prelatus in feudũ con
cedẽs dixerit,cõcedo tibi in feudum talẽ terram quatuor mo-
diorum tantum.debet eſſe conceſſio ad menſurã quatuor mo-
diorum integrorũ.ꝛ loquiṫ etiam ille tex.quando illa conceſ-
ſio fuit titulo nõ oneroſo,ſed ex cauſa renũciationis.vt ibi de-
clarant docto.Secundo ad idem tex.in.l.ſi venditor habens.
in principio.ꝛ in verſi.ſi minus.ff.de actio.empt.vbi ſi vendidi
ſeruum cũ peculio quod dixi eſſe decẽ aureorum:dicitur ibi qꝺ
ſi plus quã decem erãt in peculio,totum debetur emptori.Si
autẽ minus decem:tunc illud quod deficit,venditor ſupplere
tenetur.Secundo facit.l.ſi quis cum fundum.eo.titu.Tertio
facit tex.in.l.ſi fundo vendito.in qualitate iugerum captio ſit
emptori cõpetit actio ex empto:eodem tit.ergo idem eſſe de-
bet ſi captio ſit in qualitate mẽſure.cum de qualitate ad quan
titatem procedat argumẽtum.l.ſi ſeruum.§.j.ꝛ.l.ſi de qualita-
te.ff.de act.empt.¶ Quarto facit quod no.Spec.in titulo de
empt.ꝛ vẽdi.§.ſciendum.circa verſic.pe.vbi inquit ꝙ ſi vendi-
tio ſit ad menſurã ita ꝙ pretium ſtatutum eſt pro ſingulis iu-
geribus,ꝛ tunc ſi non inueniunṫ tot iugera,diminuitur pretiũ
pro numero iugerum.per dictam.l.ſi ſeruum.§.j.Si vero tota
poſſeſſio vendita eſt generaliter pro eodem pretio,puta vẽdo
tibi hunc fundum qui eſt centum iugerum pro centum libris.
ꝛ tum ſi reperiṫ eſſe minus:fiet diminutio pretij habita ratio-
ne bonitatis.vt ibi per eum.¶ Quinto ꝛ vehementius addu
citur id quod dixit gl.que reputatur notanda in.l.ſi qs in fun-
4 di vocabulo.in glo.ij.ff.de leg.j.que dicit † ꝙ ſi qualitates fun-
di concordant cum re de qua agitur:ille qualitates potius at-
tẽdunṫ ꝙ̃ vocabulũ loci ſeu fundi.ꝛ ideo inquit ibi An.ſe ha-
buiſſe de facto queſtionẽ in teſtatore legãte prediũ ꝙ dicebat
ſe habere i tali villa,ꝛ in tali vocabulo in quo loco dicebaṫ eſſe
oliuetũ,ꝛ in.d.vocabulo nullibi ſuum prediũ reperiebatur,ſed
bene reperiebaṫ eſſe in alio vocabulo condito oliueto,cõſuluit
ꝙ illud deberetur propter illam cõcordantem demonſtratio-
nẽ oliueti.facit.l.peñ.ff.de reb.dub.Et ſubiungit in propoſito
Pau.de ca.in.l.ſi quis i fundi vocabulo.quod ratio quare po-
tius debeat attendi illa qualitas ꝙ̃ nomen,ſecundũ quod vo-
luit ibi gl.eſt ex eo quia illa qualitas reperta erat vera demon-
ſtratio noĩs nõ erat vera.ſecus ſm eũ ſi demõſtratio qualita-
tis reperta eſſet falſa,ꝛ demonſtratio noĩs vera:qꝛ faciet de-
mõſtrationẽ valere.allegat.l.patron⁹.§.j.ꝛ.ij.de lega.iij.modo
5 in ꝓpoſito † cõceſſa fuit poſſeſſio ducentarũ quinquagita tor-
naturarũ,partim aratoriarum,partim praturarum:ꝛ partim
beduſtarũ,partim vallinarũ,iuxta ſupraſcriptos confines,ſed
ita eſt ꝙ aliqua pars vallina non reperiebaṫ tunc eſſe in dictis
centũ ſeptuaginta tornaturis,ſed in eo plane ꝙ petitur ꝑ di-
ctam.l.ſemproniũ.ergo attẽdi debet illa qualitas ſcilicet pars
valline per quam ad plenũ ſortitur effectum ipſa ꝯceſſio.ꝛ da-
to ꝙ repugnet aliqua denominatio alicui⁹ cõfinis:qua inſpe-
6 cta diſpoſitio ipſa plenũ non ſortitur effectum,† ꝛ maxime cũ
ſimus in beneficijs ꝛ donationibus in quibus cõtra cõcedẽtẽ
latiſſima fit interpretatio.l.fi.ff.de conſtitu.princ.l.ſi quãdo.C.
de bon.vacã.li.x.c.cũ dilectus.de donatio.c.olim.de verbo.ſi-
gni.Preterea etiam aſſumendo ꝙ in dicta conceſſione cõpre-
hendaṫ pars vallina que ꝑ Semproniũ petitur:tamen adhuc
verificabitur ille confinis:dum dicitur,iuxta vallem,quia ad-
huc verũ erit dictam poſſeſſionẽ eſſe iuxta vallem reſpectu re-
ſidue partis vallis reſtitut⁹ in dñio cõis Boñ.vnde iſto caſu
ſtat dictio,iuxta vallem,pro intra:prout etiã accipitur.l.vxo-
7 rẽ.§.legauerat.in verbo,intra confines.ibi glo..de leg.iij.† vbi
dictio intra,aſſumiṫ pro iuxta.facit.l.ſi ſtatuta.cũ ibi notatis.
ff.de regulis iuris.ꝛ quod nota.j.in.l.eas.ff.de cõditioni.ꝛ de
mõſtra.nec aliter de neceſſitate aſſumi poteſt.nam ſi pars illi⁹
terre cõceſſe eſt vallina,ꝛ ab eadẽ parte ſit ampla vallis vltra
dictam menſuram:oportet ergo neceſſario ꝙ dicta poſſeſſio ſit
8 intra vallem.¶ † Sexto in omni diſpoſitione mẽs diſponen-
tis ſemper principatũ obtinet ꝛ verborum ſignificationi ante-
poniṫ.l.finali.C.que res pig.oblig.poſſunt.c.intelligentia.ꝛ.c.
preterea.ꝛ capi.in his.de verborum ſigni.ſed de mẽte cõceden
tis fuit ꝙ in dicta conceſſione pars vallis cõprehenderetur vt
denotãt illa verba partem vallinam ꝛc.ergo mentem attenda
mus ꝛ non illa verbum dum dixit,iuxta valẽ ꝛc.Accedit qꝛ in
dicto inſtrumẽto conceſſionis poſtea dicitur cum omnibus et
ſingulis que infra predictos confines cõtinentur vel alios ſi q
forẽt veriores ꝛc.per hec enim ꝟba ſequentia declarantur pre
cedẽtia.l.qui filiabus.in principio.l.ſi ſeruus plurium.§.finali.
ff.de leg.j.l.vtrũ.ff.de petitio.heredita.vnde voluit cõcedens
ꝙ deſignatio confiniũ in principio inſtrumẽti appoſita nõ ha-
beret reſtringere ipſam conceſſionem vbi alias etiã per diuer-
ſos cõfines de veritate ꝯſtaret.ꝛ ꝑ cõſequens illa verba,iuxta
vallem,non habent quouis modo reſtringere quin vallis vſqꝫ
ad dictã menſurã cedat in conceſſione Sẽpronio facta,al's enĩ
videreṫ concedẽs ſibijpſi contrarius eſſe:quod non eſt preſu-

mendum.l.nã ad ea.in prin.ff.de cõdi.ꝛ demon.l.cum hic sta-
tus.§.j.ff.de dona.inter vi. ¶ Septimo nã ꝓsupponitur ꝙ illa
particula terre valine que per Sempronium petit̃ appellaba-
tur non solũ vallis,sed etiã appellabatur tumba lambertino-
9 rum.†sed ita est ꝙ vbicunqꝫ idẽ sermo habet duas significatio
nes,semper illa accipi debet que rei gerẽde aptior est.l.quoties
in stipulationibus.ff.de verborũ oblig.l.quoties idem sermo.
ff.de regu.iuris.vnde illa verba,iuxta vellem ꝛc.possunt intel-
ligi de illo loco q interdũ a ꝙ pluribꝰ appellatur tumba:ergo
in dubio debet accipi iste vltimus sensus q ipsi cõcessioni ꝛ do
nationi aptior est.Primo quia secundum istum sensum dona-
tio ampliat̃,ꝛ secundum alium restringitur:ꝛ in dubio potius
ampliari debet,vt dixi ꝛc.Item secũdum hunc sensum deser-
uiet menti ꝛ verbis.nam deseruit menti:quia concedens no-
luit concedere tornaturas ducentas quinquaginta.Itẽ deser-
uit proprietati verborũ:quia dictio,iuxta vellẽ,stabit isto casu
10 proprie pro intra.†nam dictio intra,ꝓprie nõ denotat vicini-
tatem.c.solite.versi.hoc autem si prudenter.de maio.ꝛ obe.l.fi-
stula.§.iuxta.de seruitu.vrbanorum prediorum.l.inter eos.ff.
de acqui.rerũ domi.ꝛ expressius in.l.si statuta.cum gl.ff.de in-
iuriis.ꝛ verbis propriis si fieri potest deseruiendũ est.l.j.§.si is
qui.ff.de excep.ꝛ.l.non aliter.de leg.iij. ¶ Et ex premissis faci
lis ad cõtraria responsio colligitur.nã non obstant que dicun-
tur in dicto consilio Old.Et Joã.and.in addi.Specu.in pre-
alle.§.sciẽdũ.cum cõcordantiis.s.allegatis. Quia illa possent
procedere vbi apposita nõ essent illa verba,partem vallinã.q̃
verba ostendũt de necessitate ꝙ isto casu etiã pars vallis q̃ pe-
titur vsqꝫ ad dictam mẽsurã cedat in dicta donatione.vel nisi
pars illa appellaretur etiã tumba lambertinorũ:ꝓut superius
dictum est,maxime in quinto ꝛ vltimo argumentis,ꝑ q̃ etiam
apparet responsio ad illud qd in contrariũ dicebat̃ de verbis
illis videlꝫ,ꝙtũcunqꝫ sit ꝛc.Preterea illa verba,ꝛ ꝙtũcunqꝫ,
non habẽt alterare illa verba,ducentũ quinquaginta tornatu
rarum:nisi probetur qd tantus ibi nõ posset cadere numerus
11 mensure.†sicut dicimꝰ in dictiõe,plus minus ve.q̃ idẽ impor-
tat.nam si dixero,confiteor me esse debitorem tuum in.x.plus
minusve ꝛc.illa verba,plus ꝛ minus,nihil operãtur:nisi aliud
ꝓbetur.tex.est in.l.publia.ꝛ ibi hec no.Bar.ff.depositi.ꝛ in.l.
in actione.ꝛ ibi Bart.ff.de fur.ꝛ no.Bal.i rubrica.C.depositi.
in.vj.qõ.sꝫ in dicto loco designari possunt tornature ducẽtarũ
quinquaginta,vt est ꝓbatũ,maxime in quinto ꝛ septimo ar-
gumentis:ergo totum debetur.Item tam in cõfinibus ꝙ in
mensura fuerũt adiecta illa verba,quantuncunqꝫ sit,vel equi
pollẽtia.vt patet ex ꝟbis illis videlicet,que intra predictos cõ
fines cõtinentur,vel alij si qui forent veriores.vnde si dubitat̃
qd debeat magis attẽdi an illa demonstratio confiniũ,vel de-
monstratio mensure:respõdeo ꝙ potius debet attẽdi demon-
12 stratio mẽsure:cũ per illa amplietur†donatio que potius am-
pliatur in re dubia quam restringi debeat iuribus.s.allegatis
in quinto argumento.Ex quibus concluditur omnem mẽsu-
re numerum dicto Sempronio esse supplendum.

Epitome.

¶ Inhibitio facta alteri iudici parte non citata non valet.

Consilium.IX.

PRestãtissime doctor in
causa ser Francisci carauite,Circa primum breui-
1 ter respondeo†ꝙ ad dictam inhibitionẽ per iudi-
cẽ ecclesiasticũ non potuit procedi absqꝫ citatione partis:quia
qñ iudex ecclesiasticus ad petitionẽ partis vult procedere su-
per causa vsuraria,eo quia pars dicit cõtractũ esse vsurarium:
nõ põt inhiberi iudici seculari corã quo petit̃ executio instru-
a mẽti:nisi priꝰ ecclesiasticꝰ iudex vsurariũ citari[a] fecerit:vt i ꝓ-
priis terminis decidit Feder.de senis in consilio suo.ccc.incip.
factũ tale est debitor ꝓmisit ꝛc.mouet̃ ꝑ id qd habet̃ in.c.Ro-
mana.§.si ꝟo.de appel.in.vj.ꝛ ita etiã tꝫ Jo.de imo.in.c.debi-
tores.circa mediũ.de iurein.ꝛ Jo.de imo.in.l.iiij.§.cõdemna-
tum.ff.de re iud.ꝛ dominꝰ Abb.in.d.c.debitores.circa.vi.vel
vij.colũ.de iureiurã.ꝛ ita etiã cõsuluit in terminis nostris Pe-
trus de anch.cõsi.ccxxxiiij.incip.casus talis est post preceptũ
ꝛc.per dictum.§.si vero.in.c.nõ solum.de appel.in.vj.ꝛ ita etiã
consuluit dom.Laurentius de Ridolfis in tractatu de vsur.in
2 questio.cxxxi.ꝑ dictũ.§.si vero.Itẽ†quia ad hoc vt possit in-
hiberi oportet corã iudice inhibẽte pẽdere litẽ preiudicãdã illi
liti ꝓ qua inhibetur.c.tua.de ord.cog.c.lator.ꝛ.c.causam.qui
filij sint legiti.sed lis nõ dicit̃ pẽdere nisi secuta citatione, vt in
clemẽ.fin.vt lit.pen.Faciunt plura alia que inducũtur que bre
uitatis causa omitto.ꝛ sic apparet istam esse magis communẽ
opin.a qua in pronunciando non est recedẽdum.Non obstat
allegatio Lappi.lxj.qꝛ placeat eam videre:qꝛ nec vna nec in
alia dicit̃ illud ad quod per aliquos allegat.bene tractatur ibi
ad quẽ spectet iurisdictio,sed nõ tractat an inhibitio fieri pos-
sit parte non citata.Preterea non videt̃ verum ꝙ quãdo dici
tur instrumentum esse confectum in fraudem vsurarum corã
ecclesiastico iudice sit suspensa iurisdictio iudicis secularis, et
3 spectet ad iudicẽ ecclesiasticum:quia imo vt scitis†quia dici-
tur esse questio facti spectat ad secularem vt per legistas maxi
me Barto.in.l.quoties.C.de iudi.ꝛ in.l.omni nouatione.C.de
sacrosanc.eccles.ꝛ in.l.titia.soluto matrimonio.ꝛ per doctor.in
clemen.j.de vsur.ꝛ in.c.cum sit generale.de foro cõpe.ꝛ sequi-
tur Federi.de senis in consi.xcij.inci.facta est lex.ꝛ Federic.in
ꝯsi.ccxlij.incipiente.dominio Andree.ꝛ Archidiac.xiiij.que-
stione.iij.cap.quod dictum.ꝛ Bal.in.l.filium.ff.de his qui sunt
sui vel alie.iur.ꝛ in authẽ.ei qui.in quinta colũ C.de bo.autho.
iudi.poss.ꝛ Ang.in disp.sua incipiente.ostensis miles.ad finẽ.
ꝛ Pet.de anch.in consi.ccxxxvj.maxime per.c.ad nostrã.el.ij.
de iureiurã.ꝛ.c.post miserabilẽ.de vsu.cum sim.Et hanc opi.
dicit veriorẽ Jo.de imo.in cle.dispendiosam.de iudi.quicquid
dixerit Bal.in.l.j.in fi.C.de sentẽ.que sine certa ꝙtitate.Alie
responsiones patet ex iis que dixi.s.Non obstat etiã id quod
no.in.c.ad nostrã.el.ij.de iureiurã.qꝛ illud ꝓcedit qñ iudex ꝓ-
cedit nõ ad priuatũ interesse ꝛ alicuiꝰ priuate ꝑsone.sꝫ ad peni
tentiã imponendã ex officio suo,vt dixit Inno.ꝛ alij ꝛ sic non
sumus in casu.nec obstant nota.per Bal.in.l.consulta.qꝛ ꝓce
dit quando iudex ecclesiasticus seruatis seruandis inhibet et
mandat iudici seculari.Preterea non disputatur nunc an iu-
dex incurrat excommunicationem vel nõ:ꝛ per hoc fundamẽ
tũ est sublata omnis dubitatio in dicta causa.Sꝫ posito ꝙ di-
cerẽ inhibitionem fieri potuisse,quod nullo modo puto,videne-
dũ est an satis esset ser Francisco si lata fuerit sentẽtia in causa
principali pro eo,ꝛ non obstante inhibitione facta pẽdẽte ap-
4 pellatione†iudex pronũciauerit appellationem esse desertam
a qua est prouocatũ.ꝛ dicitur ꝙ sic ꝓpter statutũ sub rubrica,
de appellatiõibus.in versi.ꝛ si victus ꝛc.in quo statuto est cau
tũ ꝙ secuta dicta declaratione super desertione prime sentẽtie
sine mora executioni mandetur.Nec obstat quod ibi dicit̃, nisi
dicta sententia nulla foret ratione incõpetẽtie vel defectꝰ iuris- a
dictionis iudicis ꝙuis causa appellationis vel lapsus senten-
tie super qua lata fuisset ipsa sentẽtia quibus casibus ius dicẽ-
di de nullitate saluuꝫ maneat:quia respõdeo ꝙ nos nõ sumus
in casu quia aut nos querimus de sentẽtia lata in causa ꝓnci-
pali.ꝛ claruꝫ est ꝙ illa non fuit nulla:eo quia lata fuit extra in-
stantiaꝫ:nec de hoc disputatur.Aut nos querimus de secũda
sententia scilicet quia pronunciatũ est appellationẽ esse deser-
tam ꝛ esse non potest:ꝛ sic dici non potest ꝙ sit nulla ratiõe de
fectus instantie:quia illa inhibitio militaret quãdo iudex ap-
pellans pronunciasset super meritis cause ꝛ nõ super desertio-
ne quia quando iudex pronunciat instãtiam esse peremptam,
vt in casu appellationis non potest dici talem sententia nullaꝫ.
eo quia sit habita extra instãtiã:quia de necessitate talis sentẽ-
tia presupponit peremptam ꝛ lapsam esse instantiam.l.prope-
randum.§.illo.cũ ibi not.per Bar.C.de iudi.ꝛ no.in.l.eos.in
prin.C.de appel.ita ꝙ illa executio post inhibitionẽ posita in
dicto statuto non comprehendat casum nostrũ.ꝛ hoc de se cla
rum est,vt mihi videt̃.Reliqua suppleat prestãtia vestra.Ale.

[a] ¶ Citari.s.lib.ij.consil.xcj.col.iij.ꝛ ĩ.li.v.cons.lxxxiij. Bal.cõsi.cclxxi.col.j.lib.j.lap.allegat.lxj.Anch.cõsi.xcviij.ꝯs.ccxxxiiij.cõsil.ccxxxvj. Ale.l.titia.in fin.ff.solu.matri.Panor.c.tuam.de ordi.cogni.Steph.auffre.repe.clem.j.de offici.ordi.de potesta.ecc.super lai.vers.nono.ad de Bemi.Phili.fran.c.Romano.§.ꝙ si obiiciatur.de appellat.in vj. Jas.l.nec quiꝙ.§.vbi decretuꝫ.col.v.de offic.procõ.repe.l.admonẽdi.col.pen.de iureiu. Fran.ripa.l.ij.ff.de re iudi. Matthe.affl.decisi.neap.xxx.s.lib.vij.cõsi.lxviij.ꝛ.lxix.

Epitome.

¶ Venditio,locatio, liber censualis non probant dominium,
nec quasi,nec possessionem contra tertium.

Consilium.X.

VIso processu inter Frã-
ciscum ꝛ alios de richetis agẽtes,ꝛ ser Rentium ꝛ
alios de Sorbolis defẽdentes, ꝛ visis que copiose
ꝛ egregie allegata sunt ꝑ eximiũ legis doctoreꝫ nouellũ dñm
Dñicũ ruffuꝫ Bononiẽseꝫ dudũ acutissimũ discipulũ meũ,at-
tingã breuibꝰ ea q̃ mihi vident̃ in hac cã esse tutoria fundamẽ-
ta:ex qbus vt puto cõstabunt partes domini iudicãtis esse in
absoluẽdo reos cõuẽtos.Et in primis animaduerto esse inten

tatum possessorium ⁊ petitoriũ, vt euidenter apparet ex inspe-
ctione libelli. constat autem qđ in possessorio recuperande vel
retinende vel adipiscẽde obtinere non possunt: quia de aliqua
possessione sua nõ probarũt nec de possessione illoꝝ quoꝝ sunt
heredes. † nõ enim possessio probatur per instrumentũ vendi-
tionis facte ꝑ Tiberniũ Cicolo recipiẽti ⁊ ementi pro Jacobo
quõdam Petri richeti: quia per instrumentum non probatur
traditio possessionis. l. predia. cum ibi nota. per doct. ff. de acq.
possessio. ⁊ nota. in. l. ij. C. eo. tit. ⁊ per Spe. de emptio. ⁊ vend. §.
sciendũ. versi. si vero res. cum versi. sequen. ⁊ nota. doct. in. c. cũ
venient. de restitu. spol. ⁊ in. c. ij. de consue. ⁊ per Baldum in. l.
iudicia. C. de rei vend. ⁊ in rubrica. C. de fide instrumẽ. in. xviij.
questione. ⁊ in. §. tradit. insti. de rerũ diui. † nec ob. cõstitutũ ap
positum ibi quia nihil operatur nisi probetur ꝙ venditor con-
stituens tũc temporis possideret: quod nõ est probatũ. ita col-
ligitur ex no. per glo. ⁊ ibi clare Arg. in dicta. l. ij. in verbo, tra-
dita. C. de acquirẽda possessio. ⁊ in. l. quis. §. j. ff. eo. ti. ⁊ Ange.
in. l. quedam mulier. ff. de rei vendi. post Bar. ibi ⁊ Bar. in. l. j.
quando liceat ab emp. disce. ⁊ Ant. de Bu. in. d. c. cũ venissent
⁊ in commẽto. c. fi. in. xvj. colum. de cau. pos. facit. l. traditio. de
acq. rerũ domi. ⁊. l. fi. §. j. ff. ad velleia. Preterea nõ apparet de
ratihabitiõe dicti Jacobi: ergo nõ fuit sibi acquisita possessio.
l. communis seruus. §. j. ff. de acquirẽ. pos. l. si ego. ff. de neg. ge.
non probatur etiam possessio per instrumẽtum locationis fa-
cte per Petrum de Richetis Arnoldo quõdam ser Joãnis:
quia † per locationem [a] solam nõ ꝓbatur possessio, neqʒ domi-
nium, saltem quo ad tertium. c. inter dilectos. de fide instrumẽ.
⁊ ibi no. in. l. ad probationem. C. loca. nota. in. c. cũ Bertoldus.
de re iudicata. ⁊ in. c. bone. de appel. ⁊ in. l. q vniuersas. ⁊ quod
per colonũ. cum similibus. ff. de acqrẽda possessione, licet vbi
probaretur de perceptione pensionis posset videri probatũ de
possessione, per id quod habetur in. l. litibus. C. de agri. ⁊ cẽsi. li
bro. xj. et per no. in. d. l. qui vniuersas. §. quod per colonũ. † qui-
imo tunc ex tali possessione probaretur presumptiue de domi-
nio qñ incidenter dominium deducetur in iudicium, per nota.
per Bartolum post glo. in. l. quidam in suo. ff. de cõsti. instit. cũ
suis cõcor. ⁊ ita procedit id quod no. Bar. in. l. nõ ab re. C. vn-
de vi. iũctis notatis per eũ. in. l. rem legatam. ff. de adi. leg. cum
suis concordantijs. Sed in casu nostro est probatum de solu-
tione pensionis, ⁊ etiã dominiũ deducitur principaliter in iu-
dicium per agentẽ nõ autem incidenter quo casu ex possessio-
ne nõ probatur de dominio, vt plene per Bartolũ in. d. l. qui-
dam in suo. ⁊ per Baldum in. d. l. iudicia. ⁊ in. l. non ignorat. C.
qui accu. ⁊ per Anto. de bu. in. c. cũ ad sedem. de resti. spol. cuʒ
5 similibus. † Non probat etiam possessio neqʒ dominiũ per li-
brum estimorum quo ad fauorẽ illius qui ibi est descriptus. l. si
pater. et illum textũ ibi ad hoc põderat Bal. ⁊ Salic. C. de rei
vendi. ⁊ no. ꝑ Bal. in. l. quidã in suo. ff. de condi. inst. quis ꝓ-
bationem facere quo ad preiudiciũ illorum qui discretioni di-
cti estimi consensissent. l. cẽsualis. C. de dona. no. Bar. in. l. iura.
C. de omni agro deser. lib. xj. ⁊ in. l. cũ quis. ff. de acquir. re. do.
nec cõtrariũ dicitur in statuto ꝓducto et registrato in ꝓcessu.
pro hoc etiã facit: quia, vt dixi per instrumentũ non probatur
possessio. d. l. predia. Preterea liber estimi potius est ꝯtra agẽ-
tem: quia apparet dictam rem esse appositam ad estimũ alte-
rius. Item nõ est per aliquos testes probatũ de possessione ex
parte agẽtium in petitorio. etiam quo ad proprietatem nõ est
probata intẽtio agẽtium: quia ex solo titu. emptionis facte per
dictũ Cicolum recipiẽtem nomine dicti Jacobi non ꝓbatur
dominiũ, vt. l. cum res. vt ibi plene no. C. de ꝓba. ⁊ maxime cũ
6 nõ interuenerit traditio: † quia per instrumentũ in quo conti-
nẽtur illa verba videlicet, dedit, vẽdidit, ⁊ tradidit, nõ ꝓbatur
traditio. d. l. predia. ⁊ sine traditione nõ transfert dominium,
l. traditionibus. C. de pactis. l. si ager. ff. de rei vẽdi. l. ex stipula.
ff. de acquir. posses. nec etiã per constitutum appositũ in dicto
instrumento probatur traditio possessionis, nisi probaretur ꝙ
venditor tẽpore constituti possedisset ꝙ ꝓbatũ non est, vt dixi
supra. nec etiã per dictum instrumentum venditionis ꝓbatur
7 de quasi dominio dictorũ agentium: † qr ad probationẽ quasi
dominij requiritur non solum titulus, sed etiã tradito posses-
sionis vacue: vt cõcludunt docto. communiter in. d. l. cũ res. et
in. l. celsus. ff. de vsuca. ⁊ Jo. an. in addi. Specu. in tit. de cau-
sa posse. ⁊ prop. §. nũc vidẽdum. in additio. incipien. de hoc est
⁊c. ⁊ no. Baldus in. l. nam ⁊ postea. §. si petitor. ff. de iureiuran.
facit. l. j. ⁊. ij. ⁊. l. eũ qui. in principio. ⁊. §. finali. ff. de publicia. sed
de traditione possessionis vacue nõ est probatum: ergo ⁊c. non
probatur etiã de dominio vel quasi dominio per instrumentũ
vẽditionis facte. de an. M. cccclxiv. ꝑ illos de Dragonib9 ser
Laurentio de Guarinis vbi dant ꝓ confine illi de Richetis.
8 Quia † respondeo ꝙ illud instrumentum inter alias personas
nõ ꝓbat ꝙ ista petia terre de qua est questio esset ipsi9 dñi Frã
cisci de Richetis ⁊ aliorũ nominatorũ in libello. l. optimã. ⁊ ibi
not. C. de cõtrahẽ. ⁊ commit. stipu. prediis. §. Titio. ⁊ quod ibi
Bart. ff. de leg. iij. cum si. facit quod habetur. C. res inter alios
acta. per totũ. ⁊ non apparet ꝙ ista petia terre de qua agit sit
illa que dat pro confine in dicto instrumẽto vẽditionis facte ꝑ
illos de Dragonibus. ⁊ sic est ꝓbatio dubia, ⁊ q̃ nõ releuat. c.
in p̄sentia. de ꝓbatio. l. neqʒ natales. C. de ꝓbatio. ⁊ tanto ma-
gis quia nõ specificãtur illi qui sunt: vt infra ꝓxime dicã. Per
testes etiã nõ ex ꝓbatũ de dominio vel q̃si dictoꝝ agẽtiuʒ. Nã
Georgius Dragonis nihil dicit nisi de auditu ab alio: ⁊ sic nõ
ꝓbat. l. si qñ. C. de testibus. c. tã literis. de testib9. Itẽ dicit au-
diuisse ꝙ illa petia terre est illorũ de Richetis ⁊ non prout in li-
9 bello narrat. † Sed illa verba illorũ de Richetis possunt veri-
ficari in duobus. l. inter illaʒ. §. fi. ff. de manumissis testamento.
⁊ in proposito notat Inno. in. c. auditis. in gl. exceptis. de pre-
scriptio. ⁊ ibi clari9 dñs Abbas in. vj. colũ. ⁊ est de mẽte Ol. in
ꝯsi. cẽtesimo incip. in executione. ⁊ Petrus de Anch. ⁊ Jo. de
Imo. in. c. quãto. de his q̃ fiũt a prela. ⁊ sic apparet ꝙ ista ꝓba
tio est obscura ⁊ dubia ⁊ ꝙ imo nõ releuat. d. c. in p̄sentia. Pre
terea iste testis est singularis ⁊ vnic9: quia alij testes non depo
nũt saltẽ sufficiẽter ꝙ ista petia terre de qua est questio spectet
iure dñij vl' possessiõis ad actores ꝯcludo in fauorẽ reoꝝ. Ale.

Epitome.

¶ An plures species probationum iungi possint.

Consilium. XI.

SEntio in dubium reuo-
cari posito ꝙ verũ sit ꝙ singule ꝓbatiões deducte
pro parte ipsorum agẽtiũ de richetis ꝑ se nõ suffi-
cerent ad probãdum intẽtionem agẽtium an saltẽ simul cumu
late sufficiant, iuxta illud quod dicit, ⁊ que nõ prosunt singula
multa iuuant. c. cũ causam. cũ ibi no. de ꝓba. ⁊ no. in. l. ij. in pri-
1 cip. ff. de excu. to. facit. l. instrumẽta. C. de ꝓba. cũ si. † tñ rñdeo
ꝙ nõ. nã si cõsiderem9 possessoriũ intẽtatũ: ⁊ exploratissimũ est
ꝙ nõ iuuãt ea q̃ probata sunt: qr nihil est de possessione agẽtiũ
probatum qđ plenã aut semiplenã probationeʒ faciat, vt pʒ ex
ijs q̃ in priori cõsilio allegauit si etiã querim9 de petitorio, ⁊ sic
de ꝓbatiõe dominij: dico ꝙ nõ sufficeret plene ꝓbari de titulo
emptionis, ⁊ de numeratione p̄tij, ⁊ de traditione possessionis
vacue: nisi etiaʒ ꝓbaret ꝙ vẽditor fuisse dñs, vt legit ⁊ no. in. l.
cũ res. C. de ꝓba. ſʒ cões cõclusiões de qb9 ibi ꝑ gl. ⁊ doc. ⁊ sic
apparet ꝙ nõ sufficeret ibi ad ꝓba. dñij aliqua seu plura ꝓbari
nisi plene ꝓbat oĩa requisita. cum ergo inter cetera ꝙ maxime
necessariũ ad trãslationẽ dominij vel quasi dominij sit ꝙ ꝓbe-
tur traditio possessionis, ⁊ etiã reqrit ꝙ ꝓbet ꝙ possessio tunc
eẽt vacua ad trãslationẽ quasi dñij qñ nõ ꝓbat vẽditorẽ nõ fuis
se verum dñm, vt in alio cõsilio deduxi, ⁊ no. in. l. cũ res. vbi de
2 clarãt Bal. ⁊ Sali. † quõ ꝓbet possessionẽ vacuã traditã fuisse
q̃ ꝓbatio est difficilis, vt ipsi dicũt: qr oportet ꝓbari ꝙ vẽditor
tñ vel emptor diu possederit ꝑ no. in. l. j. C. de ser. fugi. ⁊ ĩ ꝓposi
to nostro nihil probatũ sit ꝙ appareat traditã fuisse huiusmo-
di possessionẽ. ergo posito ꝙ alia plura ex p̄dictis ꝓbarent: nõ
3 pñt agẽtes obtinere. † Preterea illđ qđ dr, vbi singula nõ iuuãt
b multa ꝓsunt. itelligit hoc mõ: qr si plures ꝓbatiões diuerse tẽ
dũt ad vnũ ⁊ sint sufficiẽtes ad iudicis animũ inducẽdũ ad ple
nã credulitatẽ: vt si agit de ꝓbãdo ꝯctũ ⁊ ꝓducũtur plures te
stes cõtestes: nã ista ꝓbatio pluriũ testiũ simul iungit. l. vbi nu
mer9. ff. de testi. in oĩ negotio. de testib9. ſʒ si sint singulares te-
stes ẽt si essent mille nõ ꝓbarẽt. c. lʒ cãm. de ꝓbatio. c. cũ dilecti.
de elec. ⁊ tm̃ valerẽt mille quãtũ vn9. ita inquit Bal. in. l. iureiu.
C. de testi. ⁊ no. Spec. in ti. de inqui. §. nũc vidẽdũ. ver. aut semi
plene. ⁊ Jo. cal. ⁊ An. de bu. in. c. veniẽs. el. j. de testi. ⁊ Ni. de ne-
ap. in. d. l. ij. ff. de excu. tu. ⁊ Bal. in. l. spadonẽ. §. q absolut9. eo.
4 ti. ⁊ in. l. si ex cautione. in. xij. q. C. de nõ nu. pe. † Quinimo, vt i-
quit Bal. ĩ. d. l. iureiu. ⁊ in rubrica de cõtrouer. iur. qñqʒ opera
tur singularitas vt min9 ꝓbet ꝑ multos quã ꝑ vnũ solũ, scʒ qñ
ex hoc p̄sumit dol9 vl' repugnãtia, vt ĩ testib9 adductis ꝯ̃ susã-
nã, ⁊ no. ĩ. l. testiũ. C. de testi. Ubi aũt ꝓbaret de ꝯctu ꝑ vnũ te-
stẽ de vsu, ⁊ ꝑ duos ꝓbaret fama eẽ celebratũ illũ cõtractuʒ de
quo deponit ali9 testis: tũc iste ꝓbationes cõiũgerent ⁊ suffice
rẽt: qr iste sunt due semiplene ꝓbatiões tẽdẽtes ad ꝓbãdũ vnũ
⁊ eũdẽ ꝯctũ: ideo possunt simul iũgi, vt no. in. c. j. de appel. ⁊ i. c.
veniens. el primo. de testi. ⁊ in. l. iij. §. eiusdẽ quoqʒ principis. ff.
de testi

5 de testi.¶ † Sed si plures sunt ꝓbationes tendẽtes ad diuersa: vel nulla coniectura aut presumptio est per se perfecta: tũc non cõiungũtur ad faciẽdum vnam plenam probationẽ: vt qꝛ aliqui testes deponũt de mutuo, sed non perfecte. ita dicit do. Abb.in.d.c.cũ causam.de ꝓba.per id qđ habetur in.l.i.C.qui numero tutela.⁊ ad hoc bene faciũt no.per Bal.in.l.admonẽdi.in verſ.his premissis quero ⁊c.ff.de iureiur.sed instrumentũ emptiõis facte per dictũ Cicolũ recipientẽ noĩe dicti Jacobi non reperitur qđ semiplene probet dictum Jacobũ fuisse effectum dominũ: qꝛ deficiẽte traditione possessionis ⁊ alijs de qbus dixi.s.ille titulus nihil operatur ad translationẽ ⁊ probationẽ dominij, vt est dictum: ergo illud nõ potest coniungi cũ scriptura dicti estimi, que etiam nil operatur quo ad probationem dominij dictorũ agentiũ in casu nostro, vt ꝓbaui in priori consilio, ⁊ quod scriptura estimi etiã tẽdit contra dictũ instrumentum venditionis. Nam estimum tendit ad ostendendũ qđ ille ad cuius estimum res descripta erat sublata onera pro illa re: nõ autem ad probãdum titulũ seu instrumentũ vẽditionis tendit ad probationem tituli: vnde non fit isto casu cõiunctio, ex doctrina preallegata. ⁊ per eandẽ rationem nõ possunt predicta coniungi cum aliqua presumptione resultante ex instrumento venditionis per illos de Dragonibus ser Laurẽtio de Guarinis: quia illud instrumentum non probat semiplene dominium dictorũ agentiũ: imo nõ apparet ibi de quibus personis de Richetis loquatur. in priori cõsilio dixi. ⁊ etiam dictũ instr̃m tendit ⁊ ordinatur ad aliud quã id ad qđ tendunt superiora. Nam dictũ instrumentum venditionis dictorũ de Dragonibus ⁊ electores illud potuissent poni pro confine illis de Richetis, ⁊ si quid minimũ tenuissent quocũq; titulo. ¶ Minus etiam coniungi potest attestatio Georgij de Dragonib⁹ qui peccat in eo quod nõ dicit ad quos de Richetis audiuerit pertinere dictã petiam terre, deponit de auditu. Nam solũ dicit qđ audiuit dici qđ vni petie terre quam illi de Dragonib⁹ vendiderũt ser Rentio cõfinatur vna petia terre que fuit ⁊ est illorũ de Richetis, vt audiuit. vnde peccat in multis, vt dedu

6 xi in priori consilio. † Et posito qđ testimoniũ de auditu face

a ret aliquod indiciũ: tñ omne indiciũ dꝫ ꝓbari per duos a testes, vt est gl. reputata singularis in.l.fi.⁊ ibi Bart.⁊ alij.C.fa.ercis. notat Inno.in.c.sicut.de simo.⁊ Ang.in.l.fi.in prin.ff.qđ me. cau.⁊ in authẽ.de testib.in col.vij.⁊ põderat ibi Ang.ad hoc esse si. Et not. Bald.in.l.cum citra.C.de iure dot.⁊ in.d.l.ij.in prin.ff.de excu.tut. Sed dictus Georgius in hoc neminem habet contestem: ergo nõ facit indicium: qꝛ non dicitur de dominio perfecte deponere. ⁊ propterea dicit Bal.in.l.si quis ex ar-

7 gentarijs.post princ.ff.de edẽ. † qđ nunq̃ iungũtur plures species probationũ adinuicem nisi qñ vnaqueq; species per se sit in suo esse perfecta. Unde si fama est probata, posset iungi cũ alia specie ꝓbationis, puta cũ vno teste deponẽte de veritate facti, qui facit semiplenã probationem. sed vbi fama non esset plene probata, nõ posset iũgi cum alia specie probationis. ita intelligit ipsa gl.in.d.l.ij.ff.de excu.tuto.per.d.l.i.C.qui nu.tu-

8 tela. † Et ideo dicit q̃ si esset vnus testis de fama, ⁊ vn⁹ de veritate ⁊ vnus de alio indicio, non coniungerentur: qꝛ indiciũ dꝫ probari per duos, vt est dictũ. alleg. gl.in.d.l.fin. Alij testes nil dicũt de dominio. Non possunt etiã predicta coniungi cũ instrumẽto locationis facte per Petrum: quia illa locatio saltim quo ad eum qui nõ conduxit, nihil probat de dominio vel possessione, vt dixi in consilio primo. ⁊ tendit ad aliquid diuersum ab eo ad qđ tendit instrumentum venditionis facte dicto Jacobo. tendit enim ad probandũ titulũ Jacobi. locatio vero non tendit ad illud: ergo non debẽt coniungi, ex superiori doctrina. ⁊ hec procedunt etiam tenendo qđ plures species ꝓbationũ diuersi generis possent accumulari. nam si teneremus q̃ plures species ꝓbationũ diuersi generis non possent cõiũgi, vt tenuit Dy.in.d.l.ij.ff.de excu.tut. vbi tenebat q̃ fama etiaꝫ plene ꝓbata nõ posset coniungi cũ vno teste deponẽte de veritate facti, vt etiã refert Joã.cal.⁊ Ant.de but.in.d.c.veniens. el.i.de testi. res non egeret vlla discussione. sed nõ facio fundamentum in illa opinione Dy.⁊ sequaciũ, sꝫ dico qđ ista plura nõ sunt species ꝓbationis dominij, ⁊ eo modo quo requiritur vt possent coniungi, vt est superius ostensum. Postremo dico quod etiam ex alio capite non possunt agentes obtinere: quia principale fundamentũ eorũ est in dicto instrumento vẽditionis facte cuidã Cicolo recipientis nomine Jacobi de Richetis. ⁊ nõ est probatũ qđ Petrus pater ascẽdens dictorũ agentium fuerit filius ⁊ heres dicti Jacobi, nec q̃ causam habuerit ab eo: ergo nõ possunt agentes se fundare ex dicto instrumẽto emptionis.l.si pro te.⁊ quod ibi Bal.C.de do.promis. facit.l.si vnus.§.ante omnia.cum simi.ff.de pac. Ex quibus cõcludo in omnibus ⁊ per omnia prout in priori consilio. Alex.

Consilium. XII.

Confirmat duo precedentia.

Iso processu iuxta probabilẽ cõsuetudinẽ, datis dubijs a iustissimo ⁊ clarissimo iudicente, sentio illa nõ obstare quominus partes dñi iudicãtis esse debeãt in iudicãdo in fauore reorũ.⁊ quãuis nõ dubitem clarissimũ dñm iudicantem ad obiecta cõgruum per se videre responsum pro sua doctrina ⁊ causarũ forensiũ lõga experientia, tñ vt petẽti morem geram aliqua pro responsione.j.breuiter subijciã. ⁊ in primis nõ obstãt opposita qđ solũ instrumentũ locationis facte per Petrũ de Richetis

1 Arnoldo † nõ probet dñium: tamẽ qñ est iunctũ cũ alijs bene sufficit, qđ no.p Bar.in.l.ad ꝓbationẽ.C.locati. sed in ꝓposito multa videntur adminiculari, scꝫ titulus emptionis facte per Tibertinũ ementẽ noĩe Jacobi quondã Petri de Richetis, ⁊ etiã scriptura estimi: ⁊ non obstat q̃ scriptura estimi cãtet in Arnolpo: qꝛ illud videt̃ fuisse factũ vt Arnoldus solueret collectas, nõ vt Petrus de Richetis perderet dñium, vt cõstare videtur ex instr̃o locationis facte dicto Arnoldo per Petrũ de Richetis. ⁊ q̃ per locationẽ predictã probet̃ dñium faciũt no.per Bal.⁊ Jo.de imo.in.l.cũ tale.§.fi.ff.de cõdi.⁊ demon. ⁊ per Pe.de anch.in.c.fi.de cau.pos.⁊ id qđ habetur in.l.fi.cõ

2 ditionis.C.loca. † vbi non potest cõductor referre qõnẽ dominij locatori. ideo sicut Arnoldus non potuisset referre qõnem dñij dicto Petro locatori: ita nec vident̃ posse facere rei cõuẽti pretendẽtes ius in dicta petia terre, vt in re que fuit dicti Arnoldi, ⁊ dꝫ apparere in quadã supplicatione per eos ꝓducta in ꝓcessu: qꝛ ad ista respondeo q̃ Bar.in.d.l.ad probationẽ.id

3 vult † q̃ si probo locasse rem, ⁊ q̃ mediãte colono meo possedi longo tpe, vt qꝛ probo qđ colonus meus longo tpe meo noĩe laborauit in fundo meo ⁊ ꝓbo de aliquo titulo meo: quia hoc modo ꝓbo me prescripsisse.l.diuturna.⁊.l.sup longi.C.de prescript.lon.tẽp. sed in casu nostro non est probatũ q̃ aliqs vt colonus Petri laborauerit fundũ post longũ tps aut pensionẽ soluerit: ergo nõ sumus in casu in quo loquit̃ Bar. Preterea nõ est ꝓbatũ legitime q̃ dictus Petrus fuit filius ⁊ heres dicti Jacobi, cuius noĩe empta fuit dicta petia terre: ergo ex illo titulo se fundare nequeũt. ⁊ deduxi in cõsilio vbi etiaꝫ per alia media ostẽdi dictũ titulũ non suffragari. ⁊ illa hic recẽsere nõ expedit. ⁊ ibi etiã respõdi ad scripturã illorũ estimorũ qa fidẽ nõ facit quo ad alias personas. ¶ Preterea si vlla fides deberet dari libris estimi, deberet dici q̃ cũ in libris estimi ꝓductis p illos de Sorbolis appareat illã petiã terre esse positam ad estimũ illorũ de Sorbolis q̃ per illos libros excludat̃ intẽtio agẽtiũ quatenus se fundãt in libris estimorũ. sed rei veritas est q̃ nõ ꝓbant pro vno neq; pro alio, vt dixi. ¶ Nõ obstant not.per Bal.⁊ Jo.de imo.in.d.l.cũ tale.§.fi.cũ cõcordã. quia respõdeo q̃ loquũtur quo ad easdẽ personas cũ quibus facta est locatio ⁊ cõductio. ⁊ pro hoc allegãt.l.optimam.C.de cõtrahẽ.⁊ cõmit.stipu. que etiã ita loquit̃. quinimo vt ipsimet referunt Dy. etiã in casu nostro, sed etiã inter easdẽ personas

¶ Duos.s. lib.i. cõsil.v. nu.4.i.eo. consi.xxi.col.i.

4 tenuit cõtrariũ † q̃ per instr̃m locationis in emphyteusim nõ probatur dominiũ locatoris quo ad conductorẽ. ⁊ istud tenet Dy.⁊ Bar.in.l.legata inutiliter.ff.de adi.leg.ꝑ rationẽ illius text.⁊ per.d.l.ad probationẽ legis autẽ esset bene verũ vt ipsi dicũt qđ si locator ageret actiõe personali ex ꝯtractu locationis cõtra cõductorem vel cõdictione ex.d.l.si qs cõductionis. ⁊.l.nec cõductores.C.de pig.act.⁊ vt legitur ⁊ not.in.l.ita vt si fur.ff.cõmo.cũ si. Sed si cõueniatur possessor actione reali ratione dñij agẽtis, vt in casu nostro: tũc ista est vera ⁊ cõis opinio per instr̃m locationis nõ ꝓbatur dñium.d.l.ad ꝓbationẽ. cũ si.⁊ ibi hoc notat Bald.in verbo quero, quare nõ videt̃ ⁊c. cum ver.sequẽti. vbi etiã multo fortius dicit ⁊ idẽ not.glos.in c.inter dilectos.i ver.locatio.de fide instru.⁊ Specul.ita tenet in titu.de loca.§.nam aliqua.ver.quinquagesimosecundo.cũ duobus versi.sequẽtibus.⁊ ibi etiã Bald.in.viij.col.⁊ sic etiaꝫ quãuis nõ inueniã in ꝓcessu probatũ qđ rei conuẽti habuerũt causam ab Arnoldo: tñ etiã si hoc appareret nihil penit⁹ obstaret eis: qꝛ nõ cõueniũtur ipsi actione personali ex cõtractu locationis nec etiã cõueniri possent tali actione. Nec obst. etiã si dicat̃ q̃ sit ꝓbata intentio agentiũ in possessorio, eo quia author q locauit possidebat p dictũ Arnoldũ, sicut dñs p colonum, iuxta.l.q vniuersis.§.qđ per colonũ.ff.de acq.pos.cũ si.⁊ sic dꝫ dictũ instr̃m ꝓbare posse cõtra cõductorẽ seu ꝯ veniẽtem ex psona ꝯductoris, p ea que voluñ dñi de Rota in suis antiqs decisionib⁹.cõclusione.cxiij.⁊ per id qđ habetur in.d.l.si quis

5 cõductiõis. † Sicut enĩ cõducẽs rẽ a se possessam videt̃ ꝑdere possessionẽ ꝑ talẽ cõductionẽ.l.qui bona.in pn̄.l.interdũ.§.fi.

ff.de acqui.pos.l.ei a quo.cũ ibi not.ff.de vsulca.ꝛ no.in.l.q rẽ.
C.loca.cũ si.ita videt̃ ꝙ locãs possessionem acquirat:qꝛ ad ista
respondeo ꝙ si ꝓbaret̃ ꝙ locatoꝛ apprehendisset possessionez
retinuisse,diceretur eam etiam naturalẽ per colonũ.l.peregre.
§.quib⁹.ꝛ.l.si colonus.ff.de acqui.pos.ꝛ etiã si appareret ꝙ co-
lonus soluisset pensionẽ probaretur possessio dominij per talẽ
actũ,vt notatur in.d.§.qð per colonũ.sed aliter per locationẽ
nõ probatur possessio neqꝫ dñium.c.inter dilectos.ad fi.preal-
legato.ꝛ ibi no.ꝛ dixi in cõsilio.Nec ꝯtrariũ dicũt dñi de Ro-
ta.ꝛ quicũqꝫ esset ꝙ in hoc aliter sentiret,cũ supportatione mi
nus bene diceret.cũ igitur non sit probatũ de actu aliquo infe
rẽte possessionẽ:illa simplex locatio hoc non probat.ꝛ † ad di-
ctã.l.si quis cõductionis.est respõsum supra:qꝛ loquit̃ qñ age-
retur ꝯtra cõductorẽ vel eius heredẽ actione personali seu cõ-
ditiõe ex illa.l.vt dixi.que actio personalis hic nõ est intẽtata
nec intẽtari potuisset:qꝛ rei cõuenti non sunt heredes Arnol.
ꝛ posito ꝙ habuissent aliquẽ titulũ ab eo,quẽ tñ nõ inuenio in
ꝓcessu,cũ personalis actio nõ datur ꝯtra singularẽ successorẽ.
l.j.§.si heres.ff.ad Treb.ꝛ.l.fi.§.fi.ff.de cõtrahen.emp.Nec etiã
ob.id qð habetur in.l.ex qua persona.ff.de reg.iur.qꝛ loquitur
qñ quis hꝫ causam lucratiuã ab aliquo ꝛ ex eius persona vult
agere.nã nõ potest venire ꝯtra factũ illius ex cui⁹ ꝑsona agit.
secus si non pretendit titulũ lucratiuũ.l.apud celsum.§.de au-
thoris.ꝛ.§.si causa legitima.ff.de doli excep.sed isti de Sorbo
lis nõ agũt ex persona Arnoldi,imo ꝯueniũtur tanq̃ posses-
sores:quo casu verũ est dicere ꝙ actio personalis que potuis-
set cõpetere cõtra Arnoldũ nõ datur ꝯtra istos de Sorbolis
q non sunt heredes Arnoldi.l.cũ que.C.de act.ꝛ obl.ꝛ p Bar.
plene in.l.si filius.§.si quis prius.de aqua plu.arcen.ꝛ per hoc
etiã patet non obstare id ꝙ habetur in.l.his.§.non debeo.ꝛ in
l.qui in ius.ff.de reg.iu.qꝛ ꝓcedunt in eo qui vellet vti iure seu
titulo actoris sui.alias secus.l.an victũ.in prin c.ꝛ ibi no.ff.de
diuer.ꝛ temp.prescri.ꝛ.d.§.si prius.Preterea Arnoldus non
est authoꝛ de Sorbolis.Nec obstat etiã si dicatur,ꝙ ꝓbat tp̃s
vetustissimũ debeant ꝓbare instrumenta dictorũ agẽtium vbi
alias non probarẽt,per ea que no.habentur in.l.qui aliena.in
prin.ff.de acqui.hered.ꝛ.l.si filius.ff.de peti.hered.ꝛ per no.in
c.cũ olim.de cẽsi.ꝛ in.c.si Papa.de priui.in.vj.cum si. † Qꝛ re-
spondeo qð qñ queritur de presumẽda solẽnitate aliqua:tũc si
interuenerit longa possessio,ꝛ patientia diuturna illius cuius
ꝯsensus pro solẽnitate requirebat̃:presumitur qð interuenerit
titulus solennis.ita loquitur illud qð habetur in.d.l.si filius.ꝛ
dicta.l.qui in aliena.ꝛ plene no.Bar.in sua disputatione,inci-
piente,quedã mulier habẽs magnum patrimoniũ.ad finẽ.vbi
a etiã plus dicit qð illud ꝓcedit qñ agit̃ de modico[a] preiudicio,
alias secus,per.l.nullo.cũ si.C.de rei vendi.igitur nõ sumus in
casu:qꝛ hic nõ apparet de possessione agentiũ cũ scientia ꝛ pa-
tientia aduersariorũ,ꝛ agitur de magno preiudicio.Nõ ob.id
8 qð no.in.d.c.cũ olim.ꝛ in.d.c.si Papa. † Quia respõdeo ꝙ qñ
sunt plura instrumẽta antiqua faciẽtia enunciatiue mẽtionem
in qua diocesi sunt talia bona:ꝓbãt talia bona esse inter fines
illius diocesis:quia in causa finium sufficiũt probationes per
presumptiones:ꝛ ꝙ in antiquis plura instrumẽta antiqua ita
affirmãt ꝛ enũciant,per ea que habẽtur in.l.in finalib⁹.ff.fini.
reg.ꝛ in c.cũ causam.de proba.ꝛ ita declarant Bal.ꝛ Salyc.in
l.cũ aliquis.C.de iure delib.ꝛ Anto.de but.in.c.fi.de succes.ab
intest.Sed in proposito nostro non agitur seu non queritur in
quo territorio petia terre predicte sit posita.Itẽ ad probãduz
ratione confiniũ ꝙ ista petia terre spectaret ad illos de Riche
tis,non ꝓducitur nisi vnum instrumentũ vẽditionis facte per
illos de Dragonis de anno Mcccclxix.ꝛ nõ est instrumentũ
antiquum. ¶ Nec etiam apparet qð ista petia terre que ibi da-
tur pro cõfine sit illa de qua est sing.questio:nec etiam in dicto
instrumento specificat̃ ad quẽ de Richetis spectaret.nec etiã
instrumẽtum locationis predicte tendit ad istud propositum:
quinimo illud instrumentum non dicitur antiquum: quia in
ista materia vt propter antiquitatem stetur probationi, que
alias redderetur imperfecta,requiritur quod sit instrumentuz
factũ tali tempore a quo distemus per cẽtum annos:quia illa
est longeua vita hominis.l.an vsusfructus.ff.de vsufru.l.fina.
de sacrosan.eccle. ¶ Et ita in proposito dicit Innocen.in.c.ve
niens.ꝛ in.c.quid per nouale.de verborum signifi.ꝛ Specu.in
titu.de proba.§.probare.ver.ꝛ no.qð prescrip.ꝛ Angel.in.l.at
qui natura.§.cum me absente.ff.de neg.gest.ꝛ in.l.penul.ff.de
condi.insti.ꝛ in.l.Titius.ff.quibus modis pig.vel hyp.sol.ꝛ
in.l.proprietatis.C.de probatio.ꝛ ibi per Bald.ꝛ Saly.ꝛ not.
Jo.de imo.in.c.veniens.el.j.de testibus.ꝛ in.l.ij.§.idem labeo.
ff.de aqua plu.arcen.Ex quibus patet esse respõsum ad omnia
que in contrarium adducuntur.reliqua suppleat prestãtia do-
mini iudicantis.

a ¶ Modico.j.lib.v.consi.v.

b ¶ Sinibaldũ.filios Hieronymi substituti,huic ꝯsilio subscripsit ali⁹ vt habet̃ infra lib.iiij.ꝯs.xiiij.ꝛ vtriqꝫ subscripsit Sozi.ꝯsi.cxiij.lib.j.

c ¶ Successiuo. vide late Cep.causa ciui. cõsi.lij. Ant.rub.in.l.gallus.§.qdã recte.char.vj.de libe.ꝛ post.ad de Cor.ꝯs.ccxxxj.ꝯsi.cclxiij.col.ij.li.j.ꝯsi.cc.lib.ij.cõsil.cccxxj.lib.iij. cõsi.xvij.cõsi. xlvij.lib.iiij.Pau.ꝯsi.clix.cõsi.ccclxx.consil.cccclv.libr.ij. deci.ꝯsi.ccv.ꝯsi.ccxxxvj.ꝯsi.ccliij.ꝯs.ccxci.ꝯsi.ccxlvij.cõs.cccxx.ꝯsi.ccclxxxiij.Pau.ꝯsi. clix.cõsi.ccclxx.consil.cccclv.lib. ij.vide j.eo.consi.xxiiij.

Epitome.

¶ Testatoꝛ instituit filios ꝛ filias suas.Et si oẽs decederẽt si-
ne filijs,substituit Hieronymũ nepotẽ ex fratre eiusqꝫ filios ꝛ
nepotes:ꝛ si Hieronymus eiusqꝫ filij ꝛ nepotes decederet sine
filijs,voluit oĩa bona sua integre peruenire ad hospitale,ꝙ eo
casu heredem sibi instituit.Testatoꝛ decessit relictis duabus fi
liabus que postea decesserunt relicto.do.Hieronymo,qui tunc
erat impubes.nouissime decessit Hieronymus relictis Joã.ꝛ
Sinibaldo filijs suis ꝛ nepotibus ex dicto Jo.qui vendicant
bona testatoris tanq̃ substituti.Rñ.Alex.ꝙ nullũ habẽt ius
ex testamẽto,sꝫ dicta bona spectãt ad veniẽtes ab intestato cũ
onere fideicõmissi erga hospitale post mortẽ ꝛ defectũ omniũ
liberorũ.d.Hieronymi.ratio est:qꝛ dicti filij non fuerunt sub-
stituti.d.Hieronymo patri suo nisi vulgariter.que substitutio
non potest in eis verificari:quia non erant concepti tempore
mortis ꝛ defectus filiarum testatoris.h.d.

Consilium.XIII.

Visis ꝛ perlectis verbis te-
sta-
menti dicti Bal.Andree fallentij ꝛ ijs q̃ in themа-
te narrantur,ꝛ allegatis per eximiũ aduocatum he
redũ dñi Luce,videret̃ fortasse dicendũ dictos Joannem ꝛ Si
b nibaldum[b] iuste agere posse ex substitutione ꝑdicta. † Primo:
1 qꝛ siue teneamus ꝙ per dictã vltimã substitutionẽ per quã sub
cõditione,si omnes filij ꝛ filie decederẽt sine filijs,testatoꝛ sub-
stituit dictũ Hieronymũ suũ nepotẽ ꝛ fratre ꝛ ipsius Hiero-
c nymi filios ꝛ nepotes,videãtur ordine successiuo[c] vocati pri-
mo dictus Hieronymus,ꝛ eo deficiẽte seu extante filij Hiero
nymi:ꝛ illis nõ extãtibus seu deficiẽtibus nepotes ipsius Hie
ronymi,vt videtur voluisse Bar.in.l.gallus.§.quidã.ff.de lib.
ꝛ posthu.vbi ad hoc subtiliter est conatus inducere.l.in gene-
rali.in prin.C.de insti.ꝛ substi.sub conditione factis.ꝛ tunc di-
cti Joannes ꝛ Sinibaldus habent intẽtũ,qꝛ cũ defecerit Hie-
ronymus ipsi debent intelligi post mortem Hieronymi fuisse
substituti ꝛ vocati per fideicõmissum si Hieronymus fuit he-
res:vel si Hieronymus non fuisset heres,intelligerent̃ vocati
2 substituti vulgariter: † qꝛ in substitutione cõpendiosa q̃ intelli
gitur facta ipsi Hieronymo de filijs dicti Hieronymi ꝯprehẽ
duntur due substitutiones:vna scꝫ fideicõmissaria,in casu quo
Hieronymus heres esset.l.precibus.C.de impub.ꝛ alijs substi.
ꝛ.c.Raynutius.de testa.alia scilicet vulgaris,in casu quo Hie
ronymus nõ esset heres:vt plene notãt Cy.Ray.Bal.ꝛ Sal.
in.d.l.precibus.ꝛ Bar.in.l.cẽturio.ff.de vulg.ꝛ pup.dñ querũt
an in cõpendiosa cõprehendat̃ substitutio vulgari.ꝛ declarat
etiã in ꝓposito Bar.in.l.quãdiu.la vltima.ff.de acqui.here.ꝛ si
sic habẽt intentũ dicti Joannes ꝛ Sinibaldus,siue etiã tenea-
mus opi.aliorum qui tenuerũt ꝙ per dictã dispositionẽ in qua
vocant̃ Hieronymus ꝛ eius filij ꝛ nepotes,intelligãtur voca-
ti oẽs nõ aũt ordine succcessiuo:qꝛ ita se hꝫ natura copule seu
cõiũctionis.l.duob⁹.ff.de leg.j.l.vnica.§.his ita.C.de Vad.tol.
ꝛ videt̃ in ꝓposito tex.expressus in.c.Raynutius.ꝛ in.c.Ray
naldus.de testa.ꝛ firmant istam opi.Bal.Ange.ꝛ Jo.de imo.
Raph.cu.ꝛ Pau.de ca.in.d.§.quidã recte.ꝛ Bal.in.l.si quis
heres institutus.§.fi.ff.de acqui.her.ꝛ in.l.si mulieri.in prin.ff.
de vsufr.accre.ꝛ in.l.fi.ad fi.C.de instit.ꝛ substi.ꝛ adhuc viden-
tur dicti Joannes ꝛ Sinibaldus ac etiã nepotes Hieronymi
nati ex dicto Joãne habere intẽtũ saltẽ pro partib⁹ eorũ,cum
3 videant̃ equaliter vocati cũ.d.Hieronymo. † Preterea ex alia
parte dicti testamenti videñt etiam vocati filij ꝛ nepotes dicti
Hieronymi.s.dñ testãtoꝛ disposuit ꝙ si dict⁹ Hieronym⁹ ꝛ ipsi⁹
Hieronymi filij ꝛ nepotes ex filio vel filijs ipsius Hieronymi
oẽs decesserint,vt predicit̃,sine filijs predictis:voluit ꝙ omnia
bona sua integre ꝛ sine detractione trebellianice deueniant ad
hospitale de Eugubio.ꝛ rogauit dictũ Hieronymum vt dicta
bona ꝛ hereditatẽ reddat dicto hospitali.ꝛ instituit sibi dictuz
hospitale heredẽ in casu predicto disponendo ꝙ oĩa bona sua
post mortẽ oĩm suoꝝ heredũ institutoꝝ ꝛ substitutoꝝ ad dictũ
hospitale deueniant,ꝛ sic testatoꝛ videt̃ ꝓtulisse dicto hospita-
li filios ꝛ nepotes Hieronymi,ꝛ ꝯñr vr̃ eos vocasse ad hr̃dita
tem.l.lucius.la vltima.ff.de hered.insti,ꝛ arg.l.seruo legato.§.
si testatoꝛ.cũ si.ff.de leg.j.ꝛ saltẽ cũ videat̃ grauamen iniũctum
filio vel nepoti Hieronymi vltimo decedẽti.l.codicillis.i pñc.
ff.de vsufr.leg.ꝛ per no.gl.ꝛ Bart.in.l.qui duos.in fi.ff.de vul.
ꝛ pup.sequitur qð si videntur grauati:ergo intelligantur vo-
cati.l.deniqꝫ.§.interdum.ff.de pecu.lega.ꝛ per not.in.l.alio.in
prin.ff.

in prin.ff.de ali.& cib.leg.& expressius no.Bar.in.d.l.centurio. in ver.quero ulteri⁹ quid si testator dixit si filii⁹ meus decesse-
4 rit sine filiis vel eorũ filii &c. ¶†Sed premissis nõ obstãtibus contrariã sniam in casu de quo querit puto veriorẽ maxime ex infrascriptis. Nam presupponitur qd nec tpe testamenti dicti Bal.nec tpe mortis eius nec etiã tpe mortis descẽdentiũ dicti Bald.scilicet tpe mortis Mariotte,nec Piere,nec aliquo dictorũ tẽporum nati aut cõcepti erãt dicti Joannes & Sinibaldus.sed lõge post tẽpus mortis Mariotte & Piere:& sic post tps euenictis cõditionis substitutionis facte dicte Mariotte & Piere filiab⁹ dicti Bal.cõcepti & nati fuerunt dicti Joãnes & Sinibal.vt in themate presupponitur.ergo ipsi nõ comprehenduntur in dicta substitutione in qua dictũ fuit q si omnes supradicti & filie testatoris decederent sine liberis substituebat eis & cuilibet eorũ dictũ Hieronymũ & ipsi⁹ Hieronymi filios & nepotes:qr in tali substitutiõe intelligunt vocati filii Hieronymi qui essent in rerũ natura tpe quo eueniret conditio dicte substitutionis.hoc decidit no.Jo.and.in addi.Spe.tit.de testa.in rub.circa tertiã colũ.in versi.itẽ Lãbertus de rampo.&c. vbi refert qd Lãbertus de rampo.in sua qõne incipiẽte,quidã meuius terminauit plura dubia.primum erat an valeret talis substitutio:Petro filio meo heredi vniuersaliter a me istituto substituo vnũ ex filiis Titii alterius filii mei quẽ ipse Petrus heres meus elegerit vel nominauerit.Scdm erat dubiũ:quid si dictus Petrus heres nullũ elegisset vel nominasset:an oẽs equaliter succedant:& an ex testõ vel ab intestato.Ultimũ erat an veniat filius natus ex dicto Titio post mortẽ dicti Petri cui facta erat substitutio.& istud vltimũ est illud q in specie attingit casum nostrũ.Et circa primũ dubiũ cõcludit post dictũ Lambertinũ de Rãpo.valere dictã substitutionẽ,per.l.cũ pater.§.hereditatẽ.el.j.ff.de lega.ii.&.l.ex facto.§.si qs rogatus.el ii.ff.ad Treb.Quo ad scdm dubiũ rñdet q si dictus Petrus heres neminem elegisset vel nominasset veniunt oẽs filii dicti Titii,per.l.si titio aut meuio.&.l.cũ quidã.la.ii.in prin.&.l.vnũ ex familia.in princ.&.§.rogo.ff.de leg.ii.Quo ad vltimũ rñdet q nõ veniũt filii nati post mortẽ dicti Petri heredis:quia nõ
a erãt in rerũ natura[a] qñ substitutio sibi locũ vẽdicauit:quinimo habent pro non scriptis,alleg.l.vnicã.§.&cũ triplici.C.de cad. tol.&.d.l.cũ pater.§.hereditatẽ.el.j.in fin.ibi,viriles autem &c.
5 de leg.ii.& ista decisio videt determinare casum nostrũ.†Fortificatur predicta:qr dictus Hieronymus ac filii & nepotes eius sunt in vna & eadẽ oratione & substitutiõe vocati.Unde debet intelligi qd pariter & vniformiter debeant vocari saltẽ in casu nostro in quo dicta dispositio substitutionis facta de Hieronymo filiis & nepotibus suis fuit voluntaria absq eo qd ex dispositione iuris testator ad id teneret.l.iam hoc iure.&.l.luci⁹.ff.de vulg.& pupil.&.l.in testamẽto.C.de test.mili.sed si diceremus q cõprehẽderent filii nascituri post euẽtũ cõditionis nõ esset verũ dicere q pariter vocarẽtur:imo Hieronymus qñq haberet totũ,qñq partẽ vnã,qñq aliã,secundum q successiue
6 nascerent,vt de se pz.†Preterea aut nos dicim⁹ qd in dicta substitutiõe facta de Hieronymo & eius filiis & nepotibus intelligant vocati filii & nepotes ordine successiuo.& dicendũ est qd cũ dictus Hieronymus esset in rerũ natura tpe quo Mariotta & Piera decesserint sine liberis,& sic tpe euẽt⁹ cõditionis substõnis,& agnouerit Hieronym⁹ hereditatẽ ex substitutione predicta:sequitur q dicta substitutio expirauit in personã filiorũ & nepotũ Hieronymi quaten⁹ diceremus filios & nepotes Hieronymi esse substitutos filiis seu filiab⁹ dicti Baldi testatoris:qr substitutio in persona primi substituti locum hz,ideo cessat in persona secũdi vel alteri⁹ sequẽtis.l.cũ i testõ. in prin.ff.de hered.insti.l.si mater.§.j.ff.de vulg.& pupil.&.d.l. quãdiu.lulti.post princip.& si diceret:dato q filii Hieronymi nõ possint venire ex quadam alia substõne q̃ de eis facta videt dicto Hieronymo,cũ videant ordine successiuo vocati sz opi.
7 Bar.in.d.§.quidã recte.†Rñdeo qd nõ possunt venire ex tali substõne:qr cũ in illa tali substõne ex qua filii dicti Hieronymi videntur fuisse substituti nõ sint adiecte dicte dictiones denotãtes tractũ tpis:qr nõ fuit dictũ quicunq decesserit Hieronymus,vel post mortem Hieronymi veniãt filii eius:ideo talis substõ qr filii Hieronymi videntur substituti ipsi Hieronymo
b cẽset quo ad ipsum Hieronymũ esse tantũ vulgaris[b] substitutio:& sic expirauit per aduentũ Hieronymi.l.post aditã.C.de impub.& aliis.nõ autẽ est cõpendiosa vel fideicõmissaria,sicut quando testator dicit,filiũ instituo:& ei titiũ substituo.nam qr talis substõ est facta simplr & sine dictione importante tractuz tpis,cõtinet vulgarẽ tñ.l.iã hoc iure.in verbo,in vulgarẽ tantũmodo.ff.de vulg.& pup.& pbatur ex no.per gl.magnã.in.d. §.quidã recte.ibi dũ dixit,vel sic filiũ &c.& ibi Bar.& not.Bart. in.d.l.cẽturio.post mediũ.dum tractat an cõpendiosa cõtineat vulgarẽ.in ver.secũdo oppono ad predicta &c.& in.l.lucius.i. vlti.q.eodem tit.& in repetitione.l.si arrogator.ad fi.de adopt. & sequuntur cõmuniter doc.in dictis locis.& qd in pposito nostro per dicta verba instituo,vel substituo fratrem meũ & eius filios intelligantur vocati filii fratris dũtaxat in casu quo frater non sit heres:non autem in casu quo sit heres & postea decedat substitutis filiis tenuit expresse Rapha.cu.in.d.§.quidam recte.circa finem.& probatur per proxime habita.pro quo etiã facit id qd not.in.l.liberorum.ff.de verbo.signi.in penul.col.in ver.quero quid si in aliqua dispositione sit mentio de filiis &c. & ita tenui legendo.d.§.quidam recte.respondendo ad ea que in contrarium vidẽtur adduci posse vt facile colligitur ex iam dictis.& quãuis ex superius allegatis patere possit respõsio ad ea que pro parte dictorum Joãnis & Sinibaldi allegata sunt:
8 tamen specialius respondeo.†& primo non obstat qd sine filii & nepotes Hieronymi intelligantur vocati ordine successiuo, vt tenet Bar.in dicto.§.quidam recte.habent in totum intentionem suã dicti filii & nepotes,siue intelligantur vocati equaliter cũ dicto Hieronymo,vt tenent alii docto.in dicto.§.quidam recte.cum concordan.s.allegatis.& adhuc dicti filii nepotes dicti Hieronymi saltem pro suis ratis & partibus habeãt intentum:qr respondeo qd vera & magis communis & approbata conclusio est q non intelligãtur vocati ordine successiuo attento q Hieronymus & eius filii & nepotes non erãt de descendentibus testatoris ab eo de necessitate vocandis seu instituendis pro conseruatione sui testamenti.ita probatur per rationes & iura supra allegata.& maxime per text.in.d.c.Raynutius.& in dicto.c.Raynaldus.Et ita sepenumero cõsului & legendo tenui.& non obstat.d.l.generaliter.in princi.que in contrarium allegatur,vbi disiunctiua fauore liberorum resoluitur in coniunctam.& ita in casu nostro debeat coniuncta resolui in disiunctam eadem ratione:qr respondetur scdm Jo.de Imol. in.d.§.quidã recte.qd imo in.d.l.generaliter.resoluitur disiuncta in coniunctam:ne extranei succederẽt qui alias succederẽt exclusis liberis & descendentibus:quod nõ est verisimile testatorem voluisse.l.cum acutissimi.C.de fideicõmis.que ratio cessat in casu nostro in quo filii & nepotes sunt instituti.Uel possumus respondere qd in casu nostro non agitur de fauore liberorum & descendẽtiũ testatoris,prout in.l.generaliter.qr Hieronymus & eius filii non erant de descẽdentibus testatoris,cũ igitur intelligantur vocati pariter Hieronymus & eius filii & nepotes,intelligitur de illis filiis & nepotib⁹ qui existẽt tempore quo euenit cõditio substitutiõis facte dictis filiabus testatoris,vt pbaui superius per ea que not.Jo.and.i.d.rubri-
9 ca de testa.& per alia superius adducta.† Scdo respondeo q[b] etiam posito qd intelligerẽtur ad substitutionẽ vocati Hieronymus & filii ordine successiuo:tñ eo ipso q Hieronymus decessit expirauit substitutio in persona filiorũ & nepotũ:eo quia intelligũtur filii Hieronymi vulgariter substituti Hieronymo nõ per fideicõmissum,vt probaui.s.& in specie tenet Rapha.cuma.in.d.§.quidã recte. non ob.etiã qd ex vltima parte testamẽti & in ver.& si dictus Hieronymus & ipsius Hieronymi filii &c.vidẽatur vocati filii dicti Hieronymi ad hereditatẽ per.l.lucius.ff.de here.insti.& per not.per Bar.in.d.l.cẽturio.
10 † quia respõdeo qd imo cum fuerint dicti filii Hieronymi in ea parte testamenti vocati per modum cõditionis nõ intelligãtur per illam partẽ testamẽti vocati ad hereditatẽ.l.ex facto etiam.ff.de hered.insti.&.l.si sub cõditione.ff.si quis omis. causa testa.probatur etiã per.l.si quis ita heres instituat si legitimus.ff.de here.insti.cum gl.vbi per illa verba conditionalia,si legitimus hereditatẽ meaz vẽdicare noluerint titius heres esto.nõ videtur legitimus heres vocatus ex testamẽto.& probatur etiam per.l.potest quis.iuncta.l.sequẽti.ff.de vul.& pup.vbi si testator plures habẽs filios impuberes institutos disposuerit in testamẽto q si aliquis eorũ decedat vltimo superstite,& tali vltimo postea decedenti substituit Titiuz:certe per illã dispositionem seu per illa verba,si omnes decederẽt vltimo superstite,non videtur vltimũ superstitem substituere ceteris precedentibus seu ab intestato tãtũ videtur vocatus. Et ideo dicit Bal.ibi qd videtur ibi casus expressus pro opiniõe ista quã etiã tenet gl.in.d.l.lucius.quã approbat Jaco. de are.Cy.Ray.Frãc.tigri.Nico.de neapo.Bal.Ange.Jo. de imo.& Raph.cuma.in.d.l.luci⁹.& Jo.and.in addi.Specu. in ti.de testa.§.j.in versi.j.huic questioni accedit bimẽbris &c. & Bar.in.l.si cum dotẽ.in prin.ff.so.mat.Et ita cõsuluit Old. in consi.cxli.incip.thema tale est,dñs canonicus &c.ad finem consilii.& Bald.in.l.quod scitis.in pe.col.C.de bon.que libe.& in.l.cũctos populos.C.de summa trini.in.xv.col.in ver.venio ad scdm &c.& in.l.cum acutissimi.preallega.& in.l.si emancipati.in.viii.oppo.C.de colla.& Raph.in.l.filiusfamilias.§.cum

a ¶Natura.idẽ ro.cõsil.ccccxxxviii.in cã.versicul.quo ad quartũ.Pau.cõsi. xvi.col.iii.libr.ii. Sozi.cõs.cxiii.li.i. Bertran.cõsi.xx. col.ix.nu.xxxvii. lib.i.

b ¶Uulgaris.id: z Are.soz.d.§.qd: z recte.colũ.iiii.vbi dicit se subscripsisse huic cõsi. ptz apud Sozin. consi.cxiii.lib.j.

ratrem meum ⁊ filios eius filijs meis institutis decedentibus
sine liberis.tunc qꝛ indefinite vocati sunt oēs filij,nec testatoꝛ
sensit de certis:satis est equum qꝺ intelligātur vocati oꝛdīe suc
cessiuo.arg.l.lucius.de here.insti.⁊.l.titio seia.§.seia.de lega.ij.
scdm Bal.notabiliter in dicto consi. ¶ Quinta cōclusio qꝺ li
cet testatoꝛ suis filijs institutis decedentibus sine liberis tā na
tis quā nasciturís substituerit eis nepotē ex fratre ⁊ ipsi⁹ nepo
tis filios,videatur eos cōiunctim ⁊ simul īuitasse,vt.d.c.raynu
tius ⁊ raynald⁹.⁊.d.l.si mulieri.⁊.d.l.si quis titio.tñ ex conie
ctura lōge magis quam in precedēti casu puto ipsos īuitatos
oꝛdine successiuo:qꝛ nō erat verisimile testatoꝛē voluisse simul
vocari ⁊ concurrere cum illo scdo filios ⁊ nepotes testatori cō
iunctos,sed magis successiuo oꝛdine,pꝛesertim in casu nostro
in quo Hieronymus substitutis tpe testamenti ⁊ moꝛtis testa
toꝛis erat impubes.vñ testatoꝛ non potuit sentire de certis fi
lijs aut nepotibus dicti Hiero.cū tūc nō haberet vxoꝛē nec fi
lios,⁊ oꝛtus filioꝛū ⁊ nepotū requirēt longum interuallū tpis
⁊ qꝛ satis puto in casu nostro qꝺ sint inuitati oꝛdīe successiuo,
scȝ pꝛimo Hieronymus,secundo filij,tertio nepotes,⁊ puto il
lud posse firmari ꝓ concepti post moꝛtē dicti testatoꝛis nō vi
deātur successiuo oꝛdine p̄dicto vocati cū alijs pꝛi⁹ natis.arg.
eoꝛū que.s.dixi in quinto articulo ⁊ in alijs septē fundamētis
inferētibus qꝺ tantuȝ de natis saltē tēpoꝛe moꝛtis testatoꝛis,
⁊ arg.eoꝛū que.j.dicā.⁊ posito qꝺ in casu nostro attentis circū
stantijs maxime tenere etatis dicti Hiero.esset duplex cōiectu
ra testatoꝛē sensisse de filijs ⁊ nepotib⁹ nasciturís post moꝛteȝ
ipsius testatoꝛis † illud puto habendum pꝛo expedito qꝺ si tē
poꝛe moꝛtis filioꝛū ⁊ filiarū testatoꝛis quib⁹ est facta substitu
tio dicti filij Hieronymi nō extabāt quin disiuncti vel nō nati
ad hoc fideicōmissum non cēseantur inuitati:cum substitutio
quo ad eos sit aut pꝛo non scripta,aut in causa caduci,per iura
⁊ allegationes a legaca.s.in quarto fundamento,⁊ sequētib⁹
vbi omnino videndū. ¶ Sed foꝛtassis aliquis dicet:lȝ dicti
filij Hieronymi non essent nati tpe cedentis fideicōmissi.i.tpe
moꝛtis heredum quibus substitutio facta est,illud nō obesset:
qꝛ ille doctrine videntur locū habere qñ pariter cū Hieron.di
cti filij ad fideicōmissum admitti debuissent.quo casu vt simul
admittantur necesse est qꝺ tunc sint in rerū natura.⁊ ita loquū
tur illa iura in illo quarto fundamēto ⁊ sequētibus.nos auteȝ
videmur esse in casu in quo videtur sufficere quod nati sint ⁊ su
persint tpe quo fideicommissuȝ deficit in persona Hieronymi
pꝛimo nominati,⁊ pꝛius inuitati:vt sic de fideicōmissi virtute
quo ad Hieronymū,aut qꝛ nō potuerit,aut quia voluerit,aut
aliter defecerit satis sit ei⁹ Hieronymi filios esse tūc supstites
qñ defecerit fideicōmissi dies cessisse creditur quo ad eos.⁊ tpe
purificate ꝯditionis quo ad eos ex rōne dicti.§.⁊ cū triplici.vt
d.§.finautē.⁊ alioꝛū iuriū p̄allegatoꝛū.ad hoc subtile motiuū
videt̄ posse rñderi:qꝛ isti filij ⁊ nepotes videntur vocari deficiē
te Hieronymo.s.tūc qñ moꝛiētib⁹ filijs testatoꝛis quib⁹ est fa
cta substitutio esset dies substōnis.Uel si Hieronymus nolit
hr̄e ex fideicommisso illo:aut nō posset,quo casu Hieronymo
excluso pꝛi⁹ vocato illi filij,tūc supstites vocarent̄ ex vocatio
12 ne,† scȝ vulgari gradatim facta.ista videt̄ mēs doctoꝛū in.d.§.
qdaȝ recte.⁊ in.d.l.si cognatis.⁊ in.d.l.fi.C.de ver.sig.⁊ in alijs
locis p̄allegatis.⁊ Ang.⁊.d.Lndo.in dictis ꝯsilijs.non aūt est
intelligendū ꝙ post restitutā hereditatē Hiero.ipso deficiēte
sequētes vocent̄ ⁊ filij quasi gradatim ꝑ fideicōmissum vocent̄
plene em̄ videt̄ hereditariū ius statim ꝗsitum dicto Hie.agno
scēti ⁊ euacuatū ius filioꝛū ⁊ nepotū ꝗuis ꝑ agnitionē Hiero
nymi donec extiterit vltima ꝯditio sub qua vocatū est hospi
tale ⁊c. ¶ Nō em̄ filij Hieronymi censentur substituti Hiero.
post agnitū fideicōmissum per ipsum Hiero.quasi ex nouo fi
deicōmisso ier Hieronymo iniuncto,qꝺ ex verbis nō resultat
que simplicia sunt:cū substituerit vnico ꝟbo copulatiue Hie
ronymū ⁊ filios ⁊ nepotes.qꝺ intelligo.s.vulgariter ipsos imi
tando quo ad Hieron.non quo ad fideicōmissum,vt in termi
nis.§.qdā recte.volūt moderni ⁊ Raph.cu.⁊ mod. Senēses
istud declarātes ꝙ admittātur.nā illud verbū,substitutū,quo
ad Hieronymū ⁊ filios potuit intelligi de ꝟtute directe ergo
nō in virtute obliqua post agnationē intelligat̄.arg.gl.no.in
d.§.quidā recte.⁊ in.l.verbis ciuilibus.de vulg.⁊ pup.cū si.bñ
13 facit.l.fi.C.de here.insti.versi.substitutio. †etenim substitutio
a dubia potius interpꝛetat̄ directa[a] ꝙ fideicōmissa.bene facit qꝺ
tradit Bar.in.l.cēturio.ff.de vulg.⁊ pup.dū loquitur de cōpē
diosa vtrū cōtineat vulgarē cū alijs allegationib⁹ per p̄fatum
consultoꝛē dum allegat Bar.in.l.liberoꝛū.de ver.sig.in pen.
col.⁊ in.l.lucius.de vulg.in.q.peñ.⁊ hoc sentit Bal.in cōsi.in
cip.sup his punctis.dū dicit qꝺ statim moꝛtuo instituto casus
moꝛtis designauit ꝑsonas substitutoꝛū in substitutione cōpꝛe
hēsas,quo fit:vt si ꝑsone substitute sint sigillatim nominate,⁊

¶ Directa.dixi s.lib.ij.consil.xij. ¶ Primo.s.li.j. cōsi.cv.nume.iij. frā.rip.repe.d.l. cēturio.nu.clxvij.

tunc nō sint in rerum natura,caduca fit moꝛientis substitutio:
vt.d.l.vnica.§.pꝛo secūdo.C.de cad.tol.si vero noīe appellati
uo sint substituti:tūc si pꝛimo vocati iam defecerāt tpe moꝛtis
institutoꝛū:vocant̄ oꝛdine successiuo sequētes tāꝙ ex vulgari
id est filij:deinde nepotes.ita intelligo hanc materiā ꝑut etiā
intellexit pꝛefatus consultoꝛ,cuius cōclusionē in hoc coꝛrobo
raui vt supꝛa,ꝗ tāto clarioꝛ est in nr̄is terminis vt nō insubti
liter posset dici istos filios Hiero.tanꝙ moꝛtuis hr̄dib⁹ Bal.
postea ex interuallo cōceptos,⁊ tpe cedētis fideicōmissi nomi
nato in fideicōmisso non inclusos,vt.s.dictū est,Sȝ posito ꝙ
fuissent inclusi tanꝙ pꝛeuenti a Hieronymo ipsoꝛū patre pꝛi⁹
vocato qui agnouit fideicommissuȝ vt.l.post aditam.C.de im
pub.nec possunt ampli⁹ habere ex eoꝛū ꝑsona ꝑut potuissent
si pater nō agnouisset.nec p̄missis ob.arg.qꝺ filij Hieronymi
videantur grauati:qꝛ in cōditione positi,⁊ ꝑ ꝯñs etiā vidētur
inuitati,vt.l.codicillis.in pꝛin.de vsufru.leg.⁊ Barto.in.l.qui
duos.de vulg.⁊ pup.⁊ in.l.cēturio.in verbo quero vlterius qd
14 si testatoꝛ ⁊c.†qꝛ imo non vident̄ grauati nec onerati,sȝ simplr̄
in conditione positi,vt.l.potest quis.cū.l.sequē.de vul.⁊ pup.
⁊ ibi per Bal.⁊ in simili determinat gl.in.l.luci⁹.ff.de here.in
sti.qꝺ abunde ꝓsequitur idē cōsulēs.ideo nō insisto.dixi legen
do in.l.j.C.de.pac. ¶ Itē in casu nostro grauamen fuit iniun
ctum Hieronymo,nō autē filijs suis in cōditiōe positis ergo
non obstat etiam doctrina Bar.in.d.l.cēturio.⁊ ibi notabiliter
traditur per Jo.de imo.qꝺ etiā abūde ꝓsequitur idē cōsulens:
ideo non pꝛosequoꝛ addo tñ doctrinā notabilem qꝺ vbicunꝙ
substituti post moꝛtem plurium substitutio in dubio qñ verba
possunt referri ad pꝛimum ⁊ ad vltimū moꝛientē videtur facta
b pꝛimo[b] sub duab⁹ cōditionibus,nō autē vltimo moꝛienti,nec
valeret:qꝛ illa ꝑsona dȝ intelligi grauata que potest grauari.l.
si seruum.§.qui margaritam.ff.de leg.ij.⁊.l.fi.C.ad treb.hāc do
ctrinā tradit Bar.in.d.l.centurio.in pen.char.⁊ in.l.codicillis.
in pꝛin.⁊ Bal.in.l.ab eo.C.de fideicom.⁊ in.l.pꝛecibus.in vlti.
char.C.de impub.sed ita est in casu nostro:qꝛ dum ibi sunt in
cōditiōe positi ⁊ solū onerati in subsidiū.s.deficiente Hierony
mo qꝛ non agnouisset:ergo referantur solū ad Hieronymuȝ q
agnouit,qui etiam expꝛesse fuit rogatus restituere vltimo lo
co hospitali purificatis oībus cōditionibus,no autē fuit gra
uatus restituere filijs,vt.s.est ostensum. ¶ Cōfirmātur pꝛedi
cta authoꝛitate Bal.in cōsilio incip.in pꝛimis est videndum.
15 †vbi cōcluditur qꝺ qui grauatur non ꝓpterea intelligitur esse
substitutus tacite.l.ex facto.§.agitatum.ff.de here.insti.⁊.d.l.
sed si sic.de leg.iij.qꝺ expꝛesse vult Jac.de are.in.d.l.lucius.ad
treb.⁊.l.ex facto.§.fi.Bal.etiam in cōsilio incipiēte,duo testes
deposuerunt,sentit fideicōmissuȝ,de quo.s.in.q.nostra agitur
non extēdi ad cōceptos natos diu post moꝛtē testatoꝛis,vt.d.
l.qui filiab⁹.⁊.d.l.si cognatis.cū si.Bal.etiā in alio cōsi.incip.
qui pꝛimioꝛes.determinauit qꝺ cum quidam testatoꝛ inuitas
set ad fideicōmissum pꝛoximioꝛes suos,quo casu illi vocantur
qui in gradu sunt pꝛoximioꝛes,vt.d.l.cum ita.§.in fideicōmis
so.de leg.ij.⁊.l.cum pater.§.libertus.eo.titu. Si vnus interim
decesserit non transmittit ad heredem suum,vt.d.l.cum pater.
§.hereditatē filij.⁊ ibi no.Imo.si fuerint tunc superstites tem
poꝛe moꝛtis testatoꝛis due sue soꝛoꝛes:ille intelliguntur insti
16 tute:†qꝛ intelligitur substitutio de pꝛoximioꝛibus.s.tpe moꝛ
tis gradatim:quo fit vt si ambe decessissent.s.post moꝛtē testa
toꝛis superstitib⁹ filiabus ex eis ille filie nō vidētur substitute
pꝛesertim cōcepte post moꝛtē testatoꝛis.l.item p̄toꝛ.ff.de suis
⁊ legi.arg.l.cognatus.sepius alleg.ff.de reb.dub.per quam di
cit qꝺ qꝛ tpe moꝛtis testatoꝛis ille puelle postea concepti nec
vere nec interpꝛetatiue erant ꝓximioꝛes ꝓpterea non vidētur
substitute,vt ibi latius.⁊ in casu longe minus includantur fi
lij ⁊ nepotes Hieronymi concepti diu post moꝛtē testatoꝛis ⁊
diu post moꝛtē grauati.⁊ ista conferunt ad ea que superi⁹ sunt
deducta. ¶ Superesse videtur alia spina que pūgere videt̄ pꝛi
ma facie multū.vcȝ qꝺ cum iste.B.testatoꝛ vltimo loco volue
rit qꝺ si dictus Hieronym⁹ ⁊ ipsi⁹ Hieronymi oēs decesserint
sine filijs tunc omnia sua bona ⁊ hereditas ipsius integra de
ueniat ad quoddā hospitale ⁊c. Tacite sensisse videt̄ qꝺ inte
rim donec supersunt aliqui ex pꝛedictis successoꝛio oꝛdine in
uitati in eos videat̄ iniunctū fideicōmissum:scȝ qꝺ filij teneāt̄
restituere nepotibus ex eis natis ⁊ nepotes descēdētes ex eis.
ꝓ quo vr̄ casus notabilis in.l.titio seia.§.seia libertis.ff.de leg.
ij.ꝑ quā.l.consuluit Pau.de ca.vt ipse refert in.l.pen.C.de im
pub.qꝺ qñ testatoꝛ dixisset,si oēs filij mei decesserint sine libe
ris volo oīa bona mea inter pauperes distribui.tacite videan
tur inter se substituti:vt.d.§.seia.ibi dicebat esse casum:ergo ⁊
17 in casu nostro ⁊ in qōne nostra. ¶ † Respōdetur huic ꝓposi
tioni.pꝛimo qꝛ ibi illud fideicōmissum tacitum non resultat ex
eo solo ꝙ solū vltimo substituerit,sed qꝛ dixit ꝙ nō alienarēt:

quia testator eis dimittebat:qd hoc dictū nō fuit in qōne no
stra.ita elegāter dixit gl.insti.de pup.§.vel singulis.ꝛ.j.latius
a dicam. ¶ Uel scōo possumus dicere qd ille tex.§.seia.⁴ posito
qd locū haberet etiā sine illa prohibitiōe alienationis : tn̄ tūc
locum hʒ qn̄ illi omnes post quorū mortē aliquis est substitu
tus erant in illa hereditate aut bonis dispositiue onerati.tunc
enim resultat vt si grauatus sit nouissim⁹ moriēs illi substitu
to restituere illa bona,tacitū reciprocū fideicōmissum iter eos
cōiecturaliter censeatur iniunctum.ꝛ iste est casus notabilis in
dicto.§.seia libertis.ꝑm Jo.de imo.in.d.l.centurio. in antepe.
char.in versi.ꝛ ex predictis.Qn̄ vero dictis post mortē oium
seu eorū nouissimo morientis est facta substitutio ꝛ nō erāt oēs
honorati ꝛ sic nō p̄cedebat dispositio inuitans eos ad commo
dū:tūc ꝑpter illud grauamē substōnis nō inducit dispositio,ꝛ
per ꝯn̄s non inducitur inuitatio fideicommissaria successiua
inter eos,vt.l.ab eo.C.de fideic.ꝛ.l.plane.la.ij.in fi.de leg.j.ita
Bal.etiā intelligit.d.§.seie.in.d.l.ab eo.vel quādo facta fuerat
ꝓhibitio alienationis,vt predixi.vel qn̄ testator quēlibet one
rauerit in ꝓhibēdo ne alienarēt primo morienti substituit.et te
net fideicōmissum quorū neutrū est in casu nostro in quo nulla
fuit ꝓhibitio alienat.nec illi oēs fuerūt onerati:ꝛ non p̄cessit
dispositio inuitans eos:qm̄ imo testator expresse dixerit ꝟba
grauaminis ad Hieronymū dū dixit ad dictū Hierony.roga
uit ꝛc.vnde.d.§.seia.nō pōt habere locum in nostris terminis
ꝑm doc.in dictis locis.ꝛ in.l.vel singulis.ꝛ in.l.si pater impube
ris.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ Bal.in.d.l.penul.C.de impub.vbi etiaʒ
per modernos.idē igitur in effectu sentio in qōne ꝓposita qd
conclusum fuit per prefatū excellentissimū doc.dn̄m Alex.de
Jmo.dicere posset aliquis:ego aduerti ad respōsionem supra
datā ad.§.seia liber.ꝑm gl.ibi ꝛ in.l.vel singulis. ff.de vul.ꝛ in
d.§.vel singulis.insti.de pupil.ꝛ ad aliā respōsionē datam ꝑm
Jmo.in.d.l.cēturio.ꝛ Bal.in.d.l.ab eo.sed adhuc superest du
bitatio:qꝛ in terminis nostris videntur adiecta verba prohibi
tiua aliena.dum dꝛ,oia sua bona mobilia ꝛ immobilia presen
tia ꝛ futura:ꝛ hereditas ipsius deueniat integre ꝛ sine detra
ctione Treb.vel falci.ꝛ in fi.subditur,ꝛ ipsa oia bona sua ꝛ he
reditas predicta pleno iure deueniat post mortē omniū suorū
heredum institutorū ꝛ substitutorū ad dictū hospitale ꝛc. Ex
quibus verbis videtur inferendum tacitū fideicōmissum inter
Hieronymū ꝛ filios ꝛ nepotes,ꝛ inter nepotes ꝛ ipsorū filios
cōcurrūt enim plura que inferre videntur tacitū fideicōmissum.
primo enī equipollere videatur prohibitio alienat.ꝛ illa ꝟba,
integre oia ipsa bona ꝛ pleno iure , vt probari videtur ex aut.
sed cum testator.C.ad.l.falci.iuncta autheutica sed nec in ea.e.
tit.ꝛ iunctis not.in.l.decem.ff.de fideicō.lib.ꝛ in.l.si post.ff. ad
leg.fal.ꝛ iunctis not.per Bar.in.d.l.centurio.in ver.tertio qd
inci.principaliter quero.ꝛ in.d.l.precibus.circa vlti.colū. ꝛ in
consilio qd incipit,Bartho.roselli.ꝛ ꝑpter alia multa similia
que possent induci:sed consulto pretereo.Scōo in verbis ex il
lo grauamie oia bona integre ꝛ pleno iure post mortē omniū
p̄dictorū deueniāt ad dictū hospitale colligi videtur ꝙ vti vl
timus eorū possit oia restituere hospitali integre dicta oīa
restituantur gradatim per alteruʒ alteri:qd fieri nō posset.nisi
subintellecto coniecture tacito fideicōmisso inter eos.sint igi
tur duo fideicōmissa:vnū expressum post mortē omniū,alterū
tacitum ex coniecturis collectū.s.inter eos,vt.d.§.seia libertis.
quia verba substituta expresse vt locum habeāt aliā tacitā sub
intelligi inferre videatur sicut infertur in.d.§.seia.nam ideo qꝛ
vltimus moriēs grauatus restituere fundū relictuʒ sibi ꝛ alijs
nō posset totū restituere nisi ex fideicōmisso totus deuoluere
tur ad mortem aliorū cēsetur tacitū fideicōmissum inter eos in
iunctum.Fuit enī ille vltimus grauatus restituere ibi totum
fundum,non aūt partem.Jdeo cum totū nō posset restituere
nisi dicto fideicōmisso subintelligitur,vt ibi ꝑ Bal.ꝛ Jmo.sic
igitur in qōne nostra in qua etiā nō videt̄ incōueniēs qd illi fi
lij ꝛ nepotes ꝛ filij nepotū cum sint grauati restituere hospita
li,cēseantur etiā ex fideicōmisso eis gradatim restituendo inui
tati quasi duob⁹ cōcurrētibus,id est qd sint grauati ꝛ in cōdi
tione positi videatur inferri:ergo ꝛ tunc se onerati , ꝛ onerati
iuxta doctrinam Bar.in.d.l.centurio.dū loquitur de materia
l.ab eo.C.de fideicō.ꝛ.l.sed si sic.ff.de leg.iij.cum si.arg.d.§. seia
18 libertis.ꝛ.l.peculius.de vsuf. † attento qd fideicōmissa iudicijs
ꝛ cōiecturis induci possint,qd nō est in substitutionibus dire
ctis requirētibus expressionē.l.iubemus.C.de testa.ꝛ ꝑm An
ge.in.l.in legatis.C.de leg.qui ponderant hāc rationē.ad idē
facit doctrina Bar.in.l.cū tale.§.fin.de cond.ꝛ demon.ꝛ ratio
Dy.relata per Cy.in.l.ex tribus.C.de inoffi.testa.ad intelle
ctum.l.si fundum per fideicommissum.de leg.j.bene etiā facit
l.quidā testamēto poculum.de vulg.ꝛ pupil.cū similib⁹ predi
ctis coniecturalibus motiuis purgātibus videt̄ rn̄deri posse
ex dictis Bar.in.d.l.centurio.s.qd dictus Hieronymus ꝛ filij
seu nepotes illi,lʒ quibus tēpore mortis heredum contigerit
delatū esse fideicōmissum iniunctū heredib⁹ testatoris videāt̄
grauati de restituēdo hospitali sub duplici conditione seu tri
plici,vcʒ si dictus Hieronymus ꝛ dicti Hieronymi filij ꝛ ne
potes decesserint oēs sine filijs:nō aūt ꝙ oēs videant̄ grauati
etiā filij nepotū ꝛ inter se per fideicōmissum gradatim successi
ue ꝛ inuitati:qꝛ hoc nō sonant verba,nec etiā pro obseruantia
fideicōmissi expresse per quod vltimo loco inuitatur hospita
le ad oia ꝛ integra bona testatoris infert̄ dictū tacitū fideicom
missum inter eos scōm qd inducitur in.§.seia libertis.ꝛ potest
impleri vltimo loco per heredē Hieronymi expresse grauatuʒ
ad quē ab intestato oia dicta bona quondā.B.testatoris veri
similiter erant peruentura,vt.d.l.lucius.de her.insti.ꝑut etiaʒ
Bart.intellexit scōm primū modū suū in.d.l.cēturio.ꝛ maxie
hoc est in casu nostro in quo post mortē omniū testator graua
uit Hieronymum vt restituat,ꝛ sic testator per id grauamē in
dictū Hieronymū soluit omne scrupuluʒ qui nasci poterat ex
predictis vt superius etiā dictū fuit.nō militant ergo tales cō
iecture in casu nostro,ex quibus dictis tacituʒ debeat argui fi
deicōmissum de Hieronymo grauato restituere filijs ꝛ nepoti
bus cōceptis ꝛ natis post mortē testatoris ꝛ dictorū heredum
institutorū.ita videt̄ concludendum in hac subtilissima qōne
proposita habētia capita hydre.ꝛ in hoc nō prosequor aliūde.
Jdem dn̄s consultor fuit prosecutus limitando dictum Bar.
in.d.l.cēturio.ꝛ dicta sua confirmādo multis authoritatibus.

Epitome.

¶ Si testator instituat filios vel fratres ita vt vno decedente
sine filijs:portio sua deueniat ad superstitem ꝛ eius filios casu
substitutionis eueniente,non admittitur ad fideicommissum
filia cum masculo,sed solus masculus,si ex statuto loci femine
non succedant ab intestato stantibus masculis.h.d.istō tamen
intelligas quod̄ extet ꝯditio si vnus decedat relicta sola filia:
imo tunc deficit:nec locus est fideicommisso quicquid aliqui
dixerint.C.M.

Consilium.XV.

Jso testamento dicti
Joānis de Montolinis , ꝛ statuto sub rubrica de
mulieribus non succedētibus ab intestato, ꝛ facti
narratione de quo supra:nec non ijs que copiose ꝛ elegāter ad
ducta sunt per clarissimū iuris doctorē do.Joānem Mariaʒ
de Riminaldis acutissimum discipulum meum tanq̄ fratreʒ
honorandū cōcurro in eandē sententiā.s.qd illa verba videlicet
cum hac cōditione,qd altero ipsorū fratrū decedente sine filijs
legitimis ꝛ naturalib⁹ dicta possessio pleno iure perueniat ad
1 aliū superuiuētē ꝛ eius filios,operātur vt † intelligatur voca
tus filius masculus solus ꝛ non femina stāte masculo , ꝛ vltra
allegata per prefatum dn̄m consulentem dico qd iste articul⁹
decidat̄ ex not.per Pet.de ancha.in.l.tres fratres.ff. de pact.
vbi refert se alias tenuisse quod si statutum excludit feminas a
successione patris stātibus agnatis masculis:ꝛ cōtingit ꝙ pa
ter in testamēto dixerit qd instituebat filios suos,qd nō com
prehēdātur filie quarū cōditio ꝛ natura est diuersa a masculis
in succedēdo propter dictū statutum vt sic verba testatoris in
b telligant̄ ꝑm mētē statuti.ᵇ secus dicit si extraneus instituisset
filios Petri ꝙ etiā veniāt filie Petri.l.si ita scriptū sit filiab⁹.
de leg.ij.l.si quis ita.in prin.ff.de testa.tute.quia in tali casu nō
loquitur statutum legis quo ad extraneuʒ.ꝛ mouetur Pe.de
ancha.principaliter ꝑ id qd dicit Bald.in.d.l. tres fratres. in
2 primo notabili.vbi † dicit qd licet appellatiōe fratris ꝯtineat̄
soror,vt ibi habet̄ in.l.lucius.§.quesitum.de leg.iij.tn̄ fallit ꝑm
Bar.nisi ex coniecturis aliud appareat.alleg.l.si quis seruū.§.
3 inter duos.ff.de leg.ij.ꝛ per hoc infert Bal. † ꝙ priuilegiū cō
cessum fratribus minoribus ꝛ predicatoribus nō extēditur ad
sorores cū non sunt eiusdē conditionis:vnde regula fratrū est
4 aptior.vnde sicut dicimus † ꝙ indefinita non extēdit ad oia
sed ad aptiora vbi non est vniformis ratio inclusorū,vt not.in
c.vt circa.de elect.lib.vj.ꝛ per Dy.in rubrica de reg.in eodē li.
ita etiā in casu nostro.ꝛ licet dictū statutū loquatur ab intesta
5 to;† tn̄ etiā testator videtur suam dispositioneʒ in dubio velle
esse cōformē dispositioni statuti loquētis ab intestato , vt not.
Bar.Ang.Rapha.cuma.in.l.heredes mei.§.cū ita.ad Trebe.
ꝛ Bart.in.l.heredibus.§.j.eodem titu.ꝛ Jmo.in.l.fi.ff.de con

c
j.q
lxx
cōsi.
xxxiij
cōsi.xxv
citatis p.
raq.i rep.l.
ꝟ.susceperu
ros.nu.lxxx
tra quē adde C
cōs.xxvj.cōsil.xi.
lib.iiij.Jas.l.ij.co.
lxj.C.d iu.emph.
l.post dotē.co.vj.
c ; seq.sol.mat.l.j.
§.hoc autē.lect.ij.
ad Treb.deci.ꝯs.
dxlv.Ang.Aret.
trac.testa.ꝟ.ic.no
lēs decedere inte
sta.i fi.Cur.iunior
trac.feu.i.iij . par.
p̄n.n.xv. Bertrā.
cōsi.xv.ex thema
te.co.xiij.in.vij.q.
li.j.Bn̄di.repe.c.
rayn.ꝟ. duas ipās
filias.nu. clxxvij.
Alicia.li.j.pag.x.
de ver.sig.ꝛ i trac.
p̄sum.rc.iij.p̄sum.
xxxj.nu.iiij.ꝛ ad
uerte ꝙ illud di
cendū p̄cedit in
hn̄tib⁹ symboluʒ
ita qd dispositio
statuti tacite in
fluit, vt qn̄ vocan
tur filij post pa
trē tanq̄ alioquin
verisīr successuri,
vt in puncto in
quo recte ꝯsuluit
Alexā. hic.secus
quatenus filij po
nūtur i cōditiōe,
vt in hoc consi. si
vn⁹ fratrū decessis
set relicta filia:il
la recisset de fice
re fideicōmissum
lʒ ꝯtrāʒ scripserit
rit Alicia.in locis
p̄tatis ꝛ pessime:
qꝛ ēt ꝟba ꝛ mens
statuti cessant.
nec pn̄t adaptari
qn̄ filia sola supe
rest,nec ēt debent
extēdi qn̄ filij ex
tranei per se vo
cātur , vt hic vult
Alexan. ꝛ bene

i.ꝛ demon.ꝛ Pau.de cast.li.ij.consi.ccccix.incip.casus iste fre
quenter.bene facit.l.gallus.§.quidam recte.scdm quintam le-
ctu.ff.de libe.ꝛ posthu.iuncta.l.omnes populi.ff.de institu.et
substi.nam ꝛ veniens abintestato dicitur etiam habere ex men
te defuncti:quia videtur relinquere ꝛ se tacite cõformare sicut
l.cõficiuntur.in prin.ff.de iure codicil.ꝛ confirmantur predi-
cta ex nota.per Bar.in.l.vt iureiur.§.si liberi.ff.de oper.liber.ꝛ
in consi.lx.incip.Questio ista habet duo dubia.vbi vult Bar.
qd quãuis statutum loquatur de successione hereditatis ab-
intestato,tamen vendicat etiam sibi locum in successione proce
dẽte a cõtractu[a] ꝛ dispositione partis facta super re particula
ri,ꝛ cum dicta decisione Bart.in.d.§.si liberi.concordat etiam
Pet.de ancha.in cle.ij.de iure patro.ꝛ in consi.ccccxxxiij.inci:
postquã ista dotata a patre.ꝛ Jo.de imo.in.c.potuit.ad finez.
de loca.Facit qd no.Bal.in.l.fi.in.iij.col.C.de suis ꝛ legi.ꝛ lz
Jo.de imo.in.d.§.cũ ita.sub dubio forte impugnet illud qd di
cit ibi Bar.tñ posito qd rationes ibi assignate p Joã.de Jmo.
possent militare in casu suo in quo p substituto extabat expres
sa dispositio per quam videbatur apparere testatorem magis
dilexisse substitutum quã illum qui nolebat venire virtute dis
positionis statuti in qua dicebatur fundari tacitam mentez te
statoris nihilominus ille rationes nõ militant in casu isto in
quo negari nõ põt magis expresse vocatum esse filium mascu
lum quã feminam per illam diuisionem,iuxta.l.j.§.toties ver-
bum.ff.de ventre in pos.mit.ꝛ per no.per doc.in.l.j.ff.de verb.
sig.cum si.Unde cum in casu in quo cessant rationes allegate
per Jo.de imo.in.d.§.cum ita.prout cessant in casu nostro ipse
met Jo.de imo.in.l.fi.ff.de condi.ꝛ demon.approbauit†qd te
stator videatur suã dispositionem velle intelligere ꝛ modifica
re scdm iuris municipalis dispositionẽ.Dum itaqz in proposi
to tractetur de succedẽdo ex particulari fideicommisso relicto
in testamento dicti Jo.de montolinis dicitur agi de succeden
do dicto Jo.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vul.ꝛ pup.l.precibus.
de impube.ꝛ ali.substi.cui si abintestato succedendum fuisset
extantibus dicto Frãcisco ꝛ Sybilla,preferẽdus fuisset Frã-
cischinus ex forma dicti statuti,ꝛ sic quando testator de succes
sione vniuersali esset dicẽdum mentem testatoris in dubio re-
gulari ꝛ interpretari quando tractatur de aliquo particulari:
quia eadem est ratio in parte respectu partis que est in toto re
spectu totius.l.que de tota.in princip.ff.de rei vendi.Et p hoc
apparet non obstare ea que in contrarium adduci possent.
¶ Ex quibus concludo dictam Sybillam non esse admitten
dam.Alexand,

fideiusso.q.ix.
¶ [redacted]

¶ Locatio.deci.
cõsi.cciiij.bertran.
cõs.cxxvj.locatio.
lib.iij.

Epitome.

¶ Quelibet dispositio intelligitur de prima vice.

Consilium.XVI.

BReuiter in casu premisso
1 sentio non esse locũ dicto statuto:†quia debet sta-
b tutum intelligi de prima[b] vice reconductionis.le-
ge boues.§.hoc sermone.de verbo,sig.l.dotis pmissio.ff.de iu
re do.l.j.ff.ad.l.iul.maie.vbi si cõceditur alicui securitas eundi
ꝛ redeundi,intelligitur pro prima vice,vt etiã inquit Joã.de
platea in.l.j.C.de nauicul.li.xj.ad idẽ text.in.c.non potest.§.j.
2 de prebend.in.vj.†vbi si alicui a papa cõceditur qd simul duo
beneficia curata recipere possit intelligitur de primis duobus
que impetrauit seu obtinuit.ꝛ ideo dixit Albe.de rosa.in secun
da parte statutorum consi.clxxxij.incip.quod per dñm fratrez
Ubertum ꝛc.in fi.qd in materia restringendi debet intelligi cõ
3 cessio facta solũ de prima vice.†vnde si alicui conceditur licen
tia ingrediẽdi clausuram monialium,intelligitur de prima vi
ce tantũ,per.d.c.non potest.ergo cũ dictũ statutũ sit cõtra ius
cõe:quia est cõtra.l.idẽ queritur.§.qui impleto.ff.loca.merito
debet intelligi de prima reconductione.Preterea Bart.in.l.
hoc articulo quisqz.in vltima colñ.de here.l.quoties in statu-
4 to.sicut nos loquimur idẽ dicit,nam vult†qd si statutuz dispo
nens quod si quis ceperit vexillum flore habeat tale premiuz:
dz intelligi de primo capiẽte tãtum,ꝛ de prima vice ꝛ captura
tantum.per.d.l.boues.ad idẽ qd no.gl.in.l.duob[9].§.j.in ver-
bo,exhibuerit.ff.de iureiur.per quam ibi Benedictus de plũ-
5 bino ꝛ Pau.de ca.dicunt†qd si quis pmisit representare ali-
quem coram iudice ad ipsum iudicis mãdatum liberatur per
primum representationẽ.ꝛ idem dicit Jo.an.in addi.Spec.in
tertia parte in ti.de accu.in additio.que incipit Odofre.simi-
6 liter dicit Bal.in.l.diuortio.§.quod in auro.ff.sol.mat.†quod
si aliquis vendit vuas vel rosas viridarij sui que fructificabãt
bis in anno,intelligitur de primis.accedit qd not.Barto.in.l.
7 cum quidã.ff.de annuis leg.†vbi voluit quod si testator relin
quit fratribus minoribus in festo sancti Francisci vnam pitan
tiam intelligitur semel tantum.ꝛ in.l.eum qui calendis.de ver-
bo.obli.in prin.sic etiam Bal.in leg.licet.in.iiij.q.C.loca.dixit
8 †qd si quis conduxit molendinum destructum cum pacto qd
debeat illud reaptare:intelligitur de prima tantum reaptatio
ne.arg.l.fideicõmissa.§.si quis.de lega.iij.Et sic patet quod in
9 omni dispositione hoc seruari debeat.†accedant iura que di-
cunt infinitatem esse euitandam.leg.qui bona.§.fi.cũ materia.
ff.de dam.infec.ꝛ.l.j.C.de senten.que pro eo quod interest.Nã
si intelligeretur etiam de secunda reconductione ꝛ de tertia:
pari ratione deberet etiam intelligi de quarta ꝛ quinta et sin-
gulis in infinitum.hoc etiam aperte percipitur fuisse de men-
te statuentium.Nam verba statuti sunt hec videlicet:statui-
mus qd in predijs tam vrbanis qȝ rusticis finita locatione in-
c telligitur locatio ꝛ reconductio[c] facta eisdem pactis pensioni-
bus forma modis conuentionibus penis obligationibus ac
qualitatibus pro eodem tempore quo ꝛ quibus prima locatio
facta fuerit,nisi per locatorem vel conductorem seu habentem
causam ab eorum altero predio vrbanis vel rusticis locatis ad
affictum seu pensionem denunciatum fuerit per tres menses
ante finem locationis in locatione seu conductione se persiste
re velle ꝛc.Nam aduertendum est quod statutum post primam
conductionem,qd appellat pro sequenti tempore recõductio
nem.patet ibi dum dicit,reconductio facta ꝛc.tamen postea
firmat denunciationem nisi denunciatum fuerit per tres men
ses ante finem locationis in locatione seu conductione se persi
stere velle.ponderãdum est qd statutũ vtitur hoc verbo condu
ctionem,non autem reconductionis.ergo non intelligitur nisi
de prima:quia si etiã intellexisset,nisi denunciatum fuerit per
tres menses ante finẽ locationis in locatione seu conductione
10 vel reconductione†ppter precedentia q declarant sequẽtia.l.
qui filiabus:in prin.ꝛ.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de lega.j.Con
firmatur etiam ex illis verbis statuti dum dicit eodem tẽpore
quo prima locatio facta fuerit.non autem dicit precedens lo-
catio facta fuerit:sic solum intellexit de prima que dicit illa
quam nulla precedat.in.§.discipuli.in proemio digestorum.ꝛ
l.qui duos.in prin.de reb.dub.propter quam rationem ꝛ for-
tius per aliam.s.allegatam concludo nos non esse in causa di
cti statuti.ꝛ ita sentio ego Alex.de Jmo.ꝛc.

Summarium.

1 Lex quando loquitur de tempore longo intelligitur de de-
cennio vulgariter,quando loquitur de tempore simpliciter in
telligitur arbitrio iudicis.nu.3.
6 Uerba enunciatiua non probant tractatum in alienatione rei
ecclesie,
7 Alienare qui non potest,non potest promittere.
8 Solennitas non presumitur ex longo tempore in preiudi-
cium alterius.
10 Locatio rei ecclesie ad decem annos non valet,etiam ad nonẽ.
12 Reconductio tacita non fit vbi agitur de translatione vtilis
dominij.
14 Legatus non potest statuere contra ius commune.
16 Jure speciali quod competit debilius est.

Consilium.XVII.

VJso instrumẽto locatio
nis facte de anno.M.ccccl v.per monasterium eccle
sie seruorum sancte Marie de bononia Domini-
co de Abessionibus,ꝛ quibusdã alijs ad tempus ꝛ terminũ.x.
annorũ,ꝛ alijs cõsideratis de quib[9] in dicto themate fit mẽtio
puto breuiter dictũ Dominicum ꝛ alios cõductores nõ posse
ex dicto cõtractu locationis cũ pacto ꝛ pmissione vẽditionis
se tueri,ꝛ consequenter nõ posse denegare restitutionem dicte
rei locate,ꝛ monasterium non teneri dictos conductores pati
frui re locata per vlterius tempus:nec teneri ad vendendã di-
ctam rem locatam dictis conductoribus ꝛ causa litis potuisse
locari dictis luparijs.ad qd ostendendum presuppono qd di-
d cta locatio[d] facta ad decez annos dicitur esse locatio facta ad
longum ꝛ magnum tẽpus.l.si cum fideicõmissaria.§.aristo.ff.
qui ꝛ a quibus.l.penul.ꝛ fi.C.de prescri.long.tẽp.ꝛ patet in ru
brica

bica illius ti.ꝛ in proposito no.gl.in.l.ſi.ff.ſi ager ventigalis vel emphy.peta.facit qd no.gl.in.l.ſi filius.C.de peti.heredi. ꝛ in rub.C.que ſit lon.conſu.ꝛ lȝ gl.in cle.j.in fi.de rebus eccl. non alienan.ꝛ in.c.ij.in verbo,non modicū.eo.ti.lib.vj.ꝛ in.l. j.§.ꝙ autem ait.ff.de ſuperficie.ponant varias opiniones et
2 videant.d.gl.vl.allegate firmare.†ꝙ tps magnū ſeu longū, intelligit͂ arbitrio iudicis.arg.l.j.§.j.ff.de iure delibe.ꝛ in ca. de cauſis.de offi.deleg.tamē docto.cōiter tenēt ꝙ in dubio et regulariter iudex hȝ arbitrari qd tps decē annorum vel abin de ſupra ſit tps magnū vel longum,per iura.ſ.alleg.ꝛ hoc ēt tenet Archi.xij.q.ij.allegationes.in vlti.co.ꝛ Ja.bu.in.l.emptore.C.locati.ꝛ Bal.in.l.quicunqȝ.C.de bo.que lib.ꝛ Ang. in.l.ſi filio.§.fi.ff.ſo.ma.ꝛ in.d.l.j.§.qd ait.ff.de ſuperfi.ꝛ Bal. in.l.iubemus.la.ij.in prin.in.iij.col.C.de ſac.ſanc.eccl.vbi dicit,quod conſuetudine ita ſeruatur.ita etiam dicit Anto.de bu.ꝛ alij poſt eum in.c.fi.ne prela.vi.ſu.Et dicit do.Car.Flo. in.d.cle.j.§.fi.in.iij.q.quod iſta opinio communiter tenet͂,et ibi reſpondet ad.d.l.j.§.i.ff.de iure deli.ꝛ ad.d.c.de cauſis.cuȝ
3 ſi.†qꝛ qñqȝ lex facit mētionem de tpe ſimpliciter nō adiecta quantitate:ꝛ tunc intelligit͂ arbitrio iudicis,vt ibi qñqȝ ī iure
a ſit mentio de tpe longo,ꝛ tūc intelligit͂ de tpe.x.a an.in dubio ſeu regulariter ꝑ iura ad hoc ſuperius alle.ꝛ dicit ſe ita ſepi9 cōſuluiſſe:ꝛ ꝙ ita ſeruat͂.ꝛ hāc op.ēt firmat Jo.de imo.in.c.ad audiētiā.el.j.de re.eccleſie nō alie.Unde minime ſunt mutan da que interpretationē certā ſemper habuerūt.l.minime.ff.d
4 leg.hoc preſuppoſito dico ꝙ†dicta locatio facta per cōuētū dicti monaſterij,ꝛ ad terminū dictorū.x.an.nō vȝ.qꝛ in ea inter cetera debuit interuenire conſenſus ſui ſuperioris quātuȝ ad validitatē ɔctus,vt in clemen.j.de reb.ec.non alie.cuȝ gl. in ver.non habeat.ꝛ ibi doc.ꝛ.xij.q.ij.abbatibus.ꝛ in cap.nul li.ꝛ.c.ad audientiam.cū vtrobiqȝ no.per doc.de reb.eccle.nō alie.ꝛ ſic debuit interuenire cōſenſus dioceſani ſi monaſteriū nō eſt exemptū,vel ſi eſt exemptum debuit interuenire cōſen
b ſus pape vel ſuperioris immediate b cui pleno iure ex aliqua cōceſſione ſubeſſet eccleſia:ꝛ ſicut etiam haberet in dicta eccle ſia iuriſdictionē epiſcopalē,vt no.ꝑ gl.ꝛ do.in.d.cle.j.no.Jn no.ꝛ doc.in.c.ij.de tranſ.ꝛ Bar.ꝛ Bal.in aut͂.hoc ius porrectū.C.de ſacroſanc.ecc.Sed nec ɔſenſus talis ſuperioris nec epi interuenerunt:ergo non valuit dicta locatio ad longū tēpus.confirmat͂:qꝛ†in alienatione rei eccleſiaſtice requirit͂ qd
5 interueniat tractat9,in.c.cū apoſtolica,ꝛ.c.tuā.de his q̄ fi.a ꝑ. ꝛ.xij.q.ij.ſine exceptione.ꝛ.c.ij.de rebus eccle.non alie.in.vj. cū ibi no.ꝛ conſtat qd dicta locatio ad longū tps dr alienatio cum per eā trāfert͂ vtile dñiū,vt in.l.j.in fi.ꝛ.l.ſeq.ꝛ ſequē.ff.ſi ager vectiga.vel emphy.petat͂.ꝛ.d.l.j.§.ꝙ ait.ff.de ſuperfi.ꝛ no.Dy.ꝛ Bar.ꝛ doc.in.l.codicilli.§.inſtituto.ff.de le.ij.ꝛ in ꝑ poſito no.doc.poſt gl.in.d.clemē.j.ꝛ in.d.c.nulli.ꝛ in.d.ca.ad audiētiā.el.j.de reb9 ec.nō alie.ꝛ in.d.c.tuā.ꝛ ibi clare Joā.de imo.vltra alios.ꝛ ang.ꝛ Jo.d imo.i.d.l.ſi filio.§.fi.ff.ſo.ma.et in.d.l.j.§.qd ait.cū ſi.ꝛ ꝙ requirunt͂ dicte ſolēnitates in dicta alienatione temporali dico in caſu noſtro ſaltē cū ſit de re ma gna,vt no.Jo.an.in addi.ſpecu.in titu.de reb.ecc.nō alienā. in rubrica.in fi.ꝛ doc.in.c.de his que fiunt a pla.ꝛ Fede.de ſe nis in ɔſi.lij.incipiēte,quidā prelatus.quinimo conſulo vt ca pituletur ꝛ probet dictā locationē fuiſſe factā de re magna at tenta qualitate ꝛ conditio eccleſie ꝛ facultatibus eius iux.d.l. lȝ ſi ſuſceperit.§.pe.ff.de iudi.ꝛ qd no.doc.in.l.admonēdi.ff. de iureiuran.concordantes vt tollatur difficultas ꝛ diſputatio tacta per glo.ꝛ doc.in.d.c.ij.de his que fi.a prela.ꝛ in.c.j.in verbo,perpetuas.de reb.ec.non alie.l.vj.ꝛ.xvj.q.j.poſſeſſiones. ſed in dicto inſtrumento non interuenit ſolennitas predicti tractatus:ergo ꝛc.¶ Nec ob.ꝙ in dicto inſtrumēto contineā tur illa verba narratiua videlicet habito ſepe ꝛ ſepius colloquio ſuper omnibus infra ſcriptis adinuicē cū dicto dño priore,ꝛ ipſe prior cū eis ſup infraſcriptis iurib9 ꝛ ſingulis,ꝛ ipſe prior ꝛ fratres dixerūt ꝛ aſſeruerūt ꝛ tādē cōcluſum ꝛ deliberatum fuiſſe ꝛ eſſe preſentē locationē fieri debere,ꝛ propterea prior ꝛ fratres vt capitulū predictū nemine diſcrepante ſpōte ꝛ ex certa ſcia ꝛ animis deliberatis per ſe ꝛ ſuos ſucceſſores
6 dederūt ꝛ locarunt ꝛc.†Quia rñ.ꝙ illa verba nō ꝓbāt c tracta
c ctum preceſſiſſe.l.ſi forte.ꝛ ibi no.hoc bar.in.l.ſi.ff.de caſt.pe. Bart.ꝛ alij in aut͂.ſi quis in aliquo.C.de eden.ꝛ in.l.ſciēdū.ff. de ver.ob.per no.in.l.j.C.de fide inſtru.ꝛ iur.haſte fiſcalis.lib. x.ꝛ arg.l.doli.ver.diuerſorū.ff.de noua.bene faciūt no.ꝑ Inn. in.c.cum in iure.de offi.delega.ꝛ in.c.qm ɔtra.de proba.vnde
d ſemper debet fieri inſtrumentum d de tractatu per ſe ꝛ ſeparatim ab inſtrumento locationis,ꝛ in terminis decidit Paul. de ca.lib.ij.cōſi.xxviij.inci.ſuper ꝙ querit͂ vtrū viſo ſtatuto. ꝛ eſt de mente Spe.in titu.de loca.§.ij.ver.ꝛ ſcias.iūcto ver. ꝑcedenti.ꝛ ibi ptȝ Specu.velle quod in qualibet eccleſia col

legiata requiritur tractat9 qñ ſit alienatio,vt etiā expſſe voluit Jo.and.in additio.Spe.de emp.ꝛ ven.§.nūc dicēdū reſtat. in addi.q̄ incipit,honeſtū eſt ꝛc.ꝛ clare Joā.imo.in.c.j.de his q̄ fiunt a prela.ꝛ ſimiliter nō tenebit dictus ɔctus ſi non interuenit cā neceſſitatis,vel vtilitatis,aut pietatis,vel incōmoditatis,vt in clemē.j.ꝛ in.d.c.ſine exceptio.ꝛ in dicto.c.tuam. ꝛ no.plene.xij.q.ij.in ſumma.¶ Confirmantur predicta ꝑ pactum ꝛ ꝑmiſſionem de vendendo adiectum in dicto ɔctu ꝛ ꝑ pretio ibi ſpecificato:ꝛ ſic apparet ꝙ dict9 ɔctus ſi teneret afferret preiudicium nō ſolum temporale:ſȝ perpetuum.ꝑ hoc etiam bene facit.l.ſi.C.ad.l.fal.cū his que ibi no.Bal.in prin. a
7 vbi per illā.l.dixit†quod qui nō pōt alienare:non poteſt ꝑmittere,facit.l.oratio.cū ſimi.ff.de ſpon.nec pōt dici quod dicte oēs ſolennitates preſumant͂ interceſſiſſe ex diuturnitate b temporis,iuxta.l.ſi filius.C.de peti.he.ꝛ.l.q in aliena.in pnci. ff.de acqui.he.ꝛ quod notant maxime Bal.ꝛ Ang.ꝛ Mod. in.l.ſciendū.ff.de ver.ob.ꝛ qd no.Hoſt.ꝛ Jo.an.in ca.alberi cus.de teſti.ꝛ Cy.in.l.emancipationes.de fide inſtrumen.cuȝ
8 ſi.†Quia reſpondeo ꝙ quantū ad propoſitum e ſolus curſus
e x.vel.xij.annorum nō ſufficit ad inducēdū preſumptionē,ꝙ ſuperioris authoritas interuenerit,vt no.Bal.in.l.ij.C.de legi.here.ſaltē qñ non apparet de ſcientia ꝛ patientia diuturna ſuperioris predicti.ſſam.d.l.qui in aliena.ver.ſȝ ſi nō adierit.cum ibi no.in.d.l.ſi filius.intelligitur quando interuenit ſcientia ꝛ patientia illius cuius authoritas vel conſenſus ꝑſumitur.vt ibi per doc.ꝛ cum Bal.in.d.l.ij.C.de legi.here.trā ſit etiā Roma.in.d.l.ſciendū.de ver.ob.ꝛ eſt mente Rapha. in.d.l.qui in aliena.Jtem in caſu dicte.l.ſi filius.cum ſimi.ibi preſumebatur ex diuturnitate tpis ſolēnitas pricipaliter ad acquirendū,ſȝ qñ tractatur de preſumenda ſolennitate principaliter ad excluſionē alterius ꝛ ei9 pindiciū,ı vt in caſu noſtro:tūc requiritur diuturnitas temporis.xxx.an.ita eſt text. notabilis ſm vnū intellectū gl.in.c.peruenit.de emp.ꝛ venditio.quē ad hoc ibi multū no.Jo.de imo.pro limitatione.d. c l.ſi filius.cum ſi.¶ Nec ob.ꝙ no.Hoſt.ꝛ Jo.an.in.d.c.alberi
9 cus.qꝛ illud facit potius pro iſta opinione:†quia tunc demum voluit ꝙ preſumatur idē ſolennitas ratione antiquatis qñ antiquitas tanta erat quod probatio talis ſolennitatis propter antiquitatē reddebatur inpoſſibilis.l.ſi arbiter. d ff.de probatio.vt qꝛ lapſum eſſet tempus centum anno.vt ibi ꝛ no.doc.in.c.veniēs.ꝛ in.c.quid per nouale.de ver.ſig.ꝛ glo. ꝛ Ang.in.l.at qui natura.§.cū me abſente.ff.de ne.geſt.cū ſi. ſed nos non ſumus in ea antiquitate tanti tpis.nec obſt.qd e no.Cy.in.l.emancipatione.C.de fi.inſtr.ꝛ canoniſte in.c.qm. de proba.ꝛ in.c.in preſentia.de renun.ꝛ Barto.in.l.admonen di.ff.de iureiur.cū ſi.qꝛ loquuntur quo ad pſumendam rectitudinē ꝑceſſus ſnie late ꝑ iudicē.nā ibi magna eſt pſumptio pro his que geſta ſunt a iudice ꝙ iuſte ꝛ rite fecerit.cap.bone. el.ij.de electio.c.cum inter.ꝛ.c.ſicut.de iudi.ꝛ.d.c.in preſentia. ſed nos ſumus in caſu in quo militet talis preſumptio ꝛ perſona ei9 q actū geſſit bene faciūt no.per doc.in.c.ea nos.d his que fiunt a prela.ꝛ etiā quod no.d.Abb.in.d.c.albericus.duȝ dicit quod ibi adeſt alia preſumptio,ꝛ ſola antiquitas non facit preſumptionem ꝙ ſolēnitas interuenerit,vt ibi per eum.
10 †Nec etiā obſtat ſi diceret͂ ꝙ quāuis dicta locatio cū pactis predictis non valuerit eo modo quo facta eſt dȝ ſaltē valere vt vim locationis ſimplicis vſqȝ ad nouē annos:qꝛ reſpōdeo quod hoc eſt falſum vt expreſſe decidit Bar.in.l.quecunqȝ. in.j.co.C.de bonis que lib.bene faciunt no.per Bar.in aut͂.q rē.in fi.C.de ſacroſ.ecc.ꝛ in cōſi.ſuo incipiente viſa quadā que ſtione epi ꝛc.in quarto dubio.ꝛ Ange.in.§.emphyteuſim.in authen.de nō alie.ꝛ Joan.de imo.in.l.quod dicitur.in fin.de verbo.ob.ꝛ pacta appoſita in dicta locatione cenſet͂ pars dicte locationis ꝛ mercedis.l.fundi partem.ff.de cōtra.emptio. vñ locatio ex toto vitiatur:qꝛ pōt eccleſia dicere ꝙ nō ɔceſſiſſet neqȝ locaſſet dicta bona niſi cum illis pactis,ꝛ toto illo tēpore,arg.l.ſi qs aliā.de ſol.ꝛ.l.cū eiuſdem.ff.de edi.edict.hec eſt ratio redita per Barto.in dicto conſilio in quarto dubio ¶ Secundo principaliter nō poſſunt dici cō ductores ſe fundare ex dicto inſtrumento locationis ꝛ promiſſione de vēdēdo qꝛ finitū eſt tempus locationis intra quod ꝑmiſerūt emere ꝛ ſoluere pretium,ꝛ non fecerunt,nec denunciauerūt añ ꝑ ſex menſes ſe velle emere ſecūdū formā dicti inſtrumēti.Nec ob.ſi dicat͂ ꝙ intelligitur reconducta dicta res cum hiſdē pactis ſaltem de anno in annum,per.l.itē queritur.§.ſ impleto ff.locati.l.in rebus.§.fi.ff.de preca.ꝛ.l.legem.cum ibi not.ma
11 xime per Bal.C.loca.†quia reſpondeo primo quo ad hoc,vt intelligatur reconducta requiritur qd illi quorum conſenſus requirebat͂ in noua locatione habuerint ſciētiam ꝛ patiētiaȝ ꝙ illi conductores perſiſterent in re locata:vt in iurib9 palle

a ¶ Cȝ... ſi de e... de acq...
b ¶ Jm... bentis iu... nem quaſi... palem. Car... nor. c. ſtatuit... de tranſac.phi... frā.c.j.de reb.ecc... nō ali.in.vj.bal.ɔ. dxj.li.v. Pau.ɔſ. ccccxxxvj. lib.vj. gemi.cōſ.xlviij.fa bi.de mon.ſcttō ſa ui.de empt.ꝛ ven. q.v.pnc.col.xxvij. gl.cle.j.verbo,pro prij.ꝛ ibi Card.de reb.eccle.non alie. Fel.c.auditis.col. iij.de pſcrip.Soc. cōſi.xv.co.x.lib.j.
c ¶ [redacted]
d ¶ Jnſtrumentuȝ. Jaſ.l.ſciendū.col. iiij.de ver.ob.tho. ferra.cautela.ix.
e ¶ Propoſitū.idē Fel.c.Alb.in[redacted] teſt.c.illud.de pre ſump.c.ſicut.de re iu.ꝛ alex.vbiqȝ ni ſi.j.li.vj.cōſ.ccxix. nuū.xiij.vbi male loqtur.nō autē aliud ſentit.ſ.lib. iij.ɔſi.xlv.in ñn.qꝛ ibi non agebat͂ ɔ eccleſiā.ſȝ ɔ extraneam ꝛ d modico preiudicio[redacted]

gatis ꝛ presertim in illo.§.qui impleto.cū.l.seq.ꝛ ibi docto. Item respondeo ꝙ illud habet locum solum in ꝯtractibus qui solo consensu partium perficerentur. secus si aliud requireretur, puta scriptura, vel aliquid aliud, vt probat in.dic.§.qui impleto.cū.l.se.ꝛ ibi per plura probat Bar.ꝛ alij.ꝛ etiam bal. in.l.vnica.in penulti.colū. C.q̄n non peten.par. sed in alienatione, rei ecclesiastice quā sapit dictus contract⁹, vt.s.probatum est necessaria est scriptura.xij.q̄.ij.sine exceptione.ꝛ.l.iubemus.§.sane omnes.C.de sacrosanc.ecc.ꝛ ibi Bal.ad finē no.gl.ordinaria in.c.j.de censi.in lib.vj. Itē requeritur authoritas superioris vt fuit declaratū supra hoc consilio, non intelligitur relocatio. Preterea dixit signanter Bald.in.d.§.q impleto.in lectu.antiqua†.ꝙ vbi agit de trāslatione vtilis dñij tunc hꝫ locuꝫ ꝙ habet in dicto.§.qui impleto.qui loquit vbi agitur de modico preiudicio: vnde dicit ꝙ etiā posito ꝙ contractus emphyteuticus non requireret scripturā, de quo fuerunt omnino.in.l.j.C.de iure emphy.ꝛ in.c.potuit.de locato.per doc.cū concordantijs de quib⁹ ibi: tū non intelligeret ex patientia post tempus relocationis.ꝛ quando res locatur in emphyteusim in longum tempus: qꝛ ageretur de magno preiudicio: scilicet de translatione vtilis dñij.ª pari ratione in casu nostro cum tractamus de locatione ad longum tp̄s per quā transfert vtile dñium non debet hoc casu induci tacita relocatio, ꝛ maxime propter pactū ꝛ promissionē vēditiōis directi dñij, que promissio si intelligeretur repetita importaret id ꝙ est magni momenti ꝛ preiudicij, vt quo ad ꝓpositū nr̄m colligit ex predictis, ꝛ maxime ex dicta decisione Bald.in.d.§.qui impleto.† Nec etiā obstabit statutū de quo in themate fit mētio, videlicet ꝙ si per aliquā partiū nō fuerit ꝓtestatuꝫ ꝑ tres menses an finē locationis ꝙ nō intēdit vlterius perseuerare in locatione intelligatur relocatio pro eodem tpe ꝛ cū hisdem pactis ꝛ conditionibus ꝛc. qꝛ video quod aut tale statutum est conditum authoritate populi ꝛ communis Bononie, ꝛ constat ꝙ nō cōprehendant seu ligant ecclesie.ᵇ c.eccl'ia sancte Marie.de cōsti.c.nouerūt.ꝛ.c.a nobis.de sen.excōmu. in authen.cassa.C.de sac.sanc.ecc. aut sunt condita authoritate legati sedis aplice.† ꝛ cōstat ꝙ legat⁹ᶜ nō pōt statuere cōtra ius cōe, vt dicit Host.ꝛ Jo.and.in.c.fi.de offi.arch.ꝑ illū tex.ꝛ no.Jo.and.in addi.Spe.super rub.de elec.ꝛ no.docto. ꝛ maxime Jo.de imo.i.l.ex duob⁹.§.fi.ff.de vul.ꝛ pupil. bene facit cle.ne romani.de elect.ꝛ.c.cū inferior.de maio.ꝛ ꝙ voluit gl.valde not.in.c.fi.in ver.figura.de hereti.li.vj.ꝛ que traduntur in.c.fi.de cōfir.vti.vel inuti. Sed cōstat ꝙ dictū statutū est cōtra ius cōe volens ꝙ nō intelligatur relocata etiā nō facta dicta protestatione nisi post locationē locator sciat ꝛ patiatur illum conductorē ibi persistere in locatiōe.ꝛ vt in re locata solū ad alium annum si est prediū rusticū.d.§.qui impleto. imo non intelligitur de iure communi facta relocatio aliquo modo, vt in casu nostro, vt.s.probatuꝫ est. ergo si statutū velit ꝙ in casu isto intelligatur relocata, erit cōtra ius commune. nec in hoc attendenda videtur aliqua confirmatio sedis apostolice, cum⁹ tamen tenorem non habeo in puncto insertuꝫ: sed prout aliter vidi si bene memini Papa cōfirmat statuta q̄ nō essent cōtra

...mitat.s.lib.ij.cōs. cvj.nu.xij.adde.j. lib.vj.cōs.xxxiij. nu.iiij.j.li.vij.ꝯsi. ꝛc. Panor.ꝯsil.j. lib.ij. Aymo.cōsi. c.iij.num.ij.

C [redacted]

15 libertatem ecclesiasticā, si ita est† ꝙ statuta que auferrēt ecclesijs seu ecclesiasticis personis dispositionē ꝛ liberā facultatem in bonis ꝛ iurib⁹ ecclesiasticis maxime dicūtur cōtra ecclesiasticā libertatē, vt probat tex.in.c.cū terra.de elec.ꝛ ibi ponderat illū tex.ad hoc An.de bu.ꝛ Jo.de imo. bene fateor ꝙ etiā q̄n statutum fieret contra id q̄d esset concessum in priuilegium clericis ꝛ ecclesiasticis diceretur contra ecclesiasticā libertateꝫ.

1 † quanq̄ dicatur esse debilius illud q̄d cōpetit de iure speciali quam, in quod cōpetit iure cōi.l.eius militis.§.militia.missus.ff.de testa.mili.§.qꝛ vero verisimile.in aut.de nō alie.ꝛ istud est quod voluit Inno.i.c.nouerint.de senten.excō.ꝛ ita declarat Raph. Fulgo.in authen.cassa.C.de sac.san.eccle. Vel saltē ad tollendum omne dubiuꝫ posito ꝙ statutū ligaret hoc casu ecclesiam poterit incidenter ecclesia cōtra quā opponeretur di-

17 cta tacita relocatio petere †restitutionē in integrū ex eo ꝙ parū ante tres mēses ꝛ terminos dicte locationis omiserit sui facultate facere dictis conductoribus protestationē ꝛ denūciationem ꝙ non intendebat persistere in dicta locatiōne ꝑ vlteriori tempore, qui si ex tali omissiōe teneret persistere in dicta locatione secundum formā dicti statuti, pateret dāmnū, ꝛ poterit de sua lesione ꝛ dāno probare, presertim per productionē instrumēti locationis facte dictis de Luparijs, ꝛ ꝑ alias probatiōes quas habeat ecclesia, iuxta.c.j.de in integ.resti.ꝛ.l.minor.xxv.annis omissam.ff.de mino. nec potuerūt replicare cōductores ꝛ dicere ꝙ si eis fuisset hoc denūciatū soluissent pretium in integrum ꝛ francassent: quia dico q̄ hoc allegare non possunt eo quia ex forma statuti nō solum per tres mēses, sed per sex menses anteq̄ soluerent ꝛ francarent tenebant denunciare dicto monasterio de solutione quam facere intendebāt. ꝛ sic si per quatuor menses vel circa ante finē locationis monasterium denunciasset conductoribus ꝙ non intendebant persistere in locatione vltra dictum tempus decem annorum, remanebant oīno exclusi conductores qui per sex mēses ante finem dictorum decem annorꝫ non intimarunt dictis locatoribus ꝙ soluere vellent, ꝛ dicti locatores non tenebātur facere instrumentum locationis nisi soluto integro pretio, vt in dicto instrumento continetur. pari ratione ecclesia incidenter petere posset restitutionē in integrū. si aliquo mō dici posset ꝙ de iure cōi intelligeret relocata dicta res ex aliqua patientia. ꝛ licet dicti conductores soluerint certaꝫ partē dicti pretij francationis, tn̄ per hoc non acquisiuerunt dominium pro aliqua parte, vt probatur in.l.si filius.§.qui fundum.ꝛ ibi ad hoc ponderat illum tex.Bar.ff.de hered.empt. Ex quibus patet dictum monasteriū ꝛ successiue dictos de Luparijs posse ꝛ debere obtinere in recuperatione ꝛ consecutione dictarum rerum contra dictos primos cōductores modo ꝛ ordine supradictis. Alex.

Consilium.XVIII.

Non minuitur legitima per legata ad pias causas cum tantūmodo es alienum ante detractionem legitime deducat.l.Papi.quarta.ff.de inoffi.test.l.scimus.§.repletionem.C.eo.tit.ꝛ ꝙ non possint deduci legata ad pios vsus añ detractionē legitime est expressum.xv.q.vlti.c.quecūq̄ vult.ꝛ glo.in.l.si qs ad declinandam.in versi.simili modo.C.de epi.ꝛ cle. Nec etiā añ defalcationē legitime deducent relicta ad recompensationem seruitiorum receptorum nisi aperte cōstaret tantundem exigi potuisse ab ijs qui dicta seruitia prestiterunt. hoc ꝓbatur euidenter in.l.qui vxori.ff.de auro ꝛ argen.leg.ꝛ ibi dicit Barto.ꝙ si relinquatur pro male ablatis vel pro vsuris extortis poterit haberi ex tali relicto velut de mero legato falcidia ꝛ deduceretur nisi per testes aut instrumēto probetur testatorem intantum debuisse efficaciter vt debitum. ideꝫ dixit Fede.de senis in consi.xxviij.ꝛ Barto.in repetitione.l.j.C.de sac.sanc.ec.in.iij.q.prin.c.fi.ꝛ est de mente Spe.ꝛ Jo.and.in in ti.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.in ver.ꝛ scias.in fi.illi⁹ ver.ꝛ Bald.in aut.similiter.C.ad.l.fal.ꝛ.l.si quis ad declinandam.in.v.col.in ver.iuxta hoc q̄ro ponamus ꝛc. Pro hoc facit, qꝛ vt dixit Bar.in.l.cū qs decedēs.§.codicillis.de leg.ij. si testatore ꝯfitente se debere pro seruitijs receptis vel alia cōꝑbaretur de debito: sequeret ꝙ pr̄ posset priuare filium legitima, ꝛ aperta esset via malitie secundum eum: quod non est dicendum.c.Raynutius.ꝛ.c.Raynal.de test. facit.l.luci⁹.§.quisquis.de legatis.ij.cum concor. hoc etiam fuit dictū spec. ꝛ Jo.an.in ti.de confes.§.nunc videndum.ver.sed nunqd presens ꝛc. vbi dixit ꝙ confessioᵈ patris confitentis se esse debitorem alicuius non preiudicat filio quo ad minuendum legitimam, cum in ea dicatur quasi creditor. alleg.l.Pomponi⁹.§.quis impuberes.ff.de inoffi.test.ꝛ cum decisione ista transit etiam Anto.de bu.in.c.seruis.in.iij.co.de re iud.

Consilium.XIX.

Lege.s.lib.j.consi.xiij. ꝙ hic duplabatur.

Summarium.

1 Confessio debet esse acceptata.
2 Testis deponens presentem non probat intelligentem.
3 Testi vario non creditur.ꝛ nu.8.
4 Testis ignorans confinia non probat.
5 Testis dicta contra producentem interpretantur.
6 Periuro non creditur.
7 Vinee appellatione non venit ager.
9 Testis vt probet famam quid requiritur.

Consilium.XXI

In causa appellationis interposite pro parte Merici de gregnono, Viso puncto mihi trāsmisso ꝛ attestationib⁹ sex testium mihi exhibitis a quibus ꝑpēdet oīno fundamentū Frā.de fontanino appellāti mihi vr̄ ō iure ꝯcludēdū ꝑ dictos testes nō esse legi

esse legitime probatam intentionem domini Francisci super
dicta prima petia terre, vt sigillatim circa dictum vniuscuius
qꝫ testis infra discutiam. Et in primis capio dictū Petrelli
de minetis qui vř fortius deponere ꝙ aliquis alius. ⁊ dico ꝙ
iste testis non probat: q2 nō deponit de venditione dicte pri-
me petie terre facte per dnm̄ Mericū dicto Frā. ꝫ solū de-
ponit de confessione. d. Merici quē dicit fuisse confessum pre
dicto Fran. ad interrogationē Jac. bittini vt vederet. d. Frā.
1 dictam petiam terre ꝓ pretio ducato. clx. † ⁊ cōfessio ad hoc
vt inducat plenam probationem requirit: qd̄ sit facta nō so
a lum parte presente, sed etiam ipsa parte recipiente[a] talē cōfes-
sionē, vt inquit Cy. in. l. vnica. in. vi. q. C. de cōfes. ⁊ ibi plene
Sal. in. xv. opp. ⁊ Sal. in. l. iubemus. C. de lib. cā. ⁊ in. l. gñalr.
in. vi. q. C. de non nu. pe. vbi refert sepi⁹ cōsuluisse ⁊ ita tenuis-
se. d. suū. Richardū de saly. ⁊ pbat p. l. fi. ff. de interrog. actio.
⁊ ita etiā no. moderni in. l. certū. §. si qs absente. ff. de ɔfes. ⁊ ꝓ-
batur ex significatione vocabuli: q2 confessio est idē qd̄ simul
fassio: q2 deriuatur a faris vel fare fatur. ⁊ dictio cum illi iun
cta denotat simultatē locutiōis. l. j. §. j. ff. de pac. l. consensu. in
prin. ff. de actio. ⁊ ob. ⁊ possent adduci alie rōnes de qbus per
Saly. in dictis locis, ⁊ est de mente Bal. in. l. iij. C. de rep. her.
in ver. ij. vero ⁊c. per illū tex. vñ dicit Saly. per. d. l. iubemus.
ꝙ nō sufficit ꝙ testes dicāt cōfessionē fuisse factā parte pñte
nisi dicant ⁊ ea instāte ⁊ petente seu cōfessionem acceptante.
2 Pro hoc ēt facit † ꝙ testis deponēs ꝙ talis ꝓtulit talia vba
pñte Titio nō ꝺ2 ꝓbare ꝙ Titius intellexit, vt. l. j. §. fi. ⁊ ibi
hoc no. Bar. ff. de autho. tut. ⁊ no. p gl. ⁊ doc. in. c. presentium.
in verbo, interrogatoria. de test. in. vj. ⁊ Bal. in tracta. de test.
⁊ per Bal. ⁊ alios i. l. fi. ff. sol. ma. ⁊ bal. Sal. i. l. testiū. C. de te
sti. ⁊ Bal. Ange. ⁊ Moder. in. l. heredes palam. in princ. ff. de
test. per illū tex. ⁊ Bal. in. l. j. ad fi. C. de bono. possessio. secūdū
tab. ⁊ in. l. si non speciali. C. de testa. no. doc. in. c. peruenit. el. ij.
de testi. cogen. ¶ Nec istis obstat ꝙ dictus testis in prosecu-
tione dicti sui super interrogatorijs partis deponat ꝙ dicta
cōfessio fuit facta ad instantiam. d. Frācisci petētis: q2 rñdeo
ꝙ si bñ aduertat dictus testis in hoc est varius, q2 in princip.
attestatur quod dicta cōfessio fuit facta ad interrogationem
3 Jac. bittini presente Fran. † ⁊ testi. varianti nō credit. l. q fal
sa. ff. de testi. ⁊. iij. q. iij. ver. itē qui falsa. ⁊ ꝺm magis cōmunē
conclusionem quando vnus testis est in dicto suo varius cō-
cluditur qd̄ aut sibiipsi manifeste contradicit ita ꝙ non pōt
concordari vnum dictum cū alio, ⁊ tūc certū est ꝙ nullo mo-
do fiat reductio ad concordiam. Aut manifeste sibi nō ɔdicit
⁊ tunc posito, ꝙ quātum ad euitandum periurium ⁊ falsum
reducatur ad concordiam, vt multi dicunt. tñ quātū ad hoc
vt probet non fit ista reductio ad cōcordiam, per id qd̄ habet
in dicto ver. item qui falso vel varie. Et ita est de mente gl. in
c. in nostra. de testi. quam ad hoc ibi ponderat Ant. de bu. ex-
tra de testi. Bar. in. l. adeo. ad fi. per illum tex. ff. ad. l. corne. de
fal. ⁊ Jaco. bu. in. l. cum de etate. ff. de probatio. in. iiij. col. in
ver. sequitur videre quando redit ad declarandū. ⁊ ita etiam
Ant. de butri. in. c. cum tu. de testi. hoc etiā tenet Jo. de imol.
in. l. inter stipulantem. §. j. ff. de verb. ob. vbi per omnia distin-
guit sicut. s. proxime dixi. Et etiam Lud. Ro. in. l. ij. §. credi-
tum. ff. si certum pe. ¶ Preterea in alio etiā dictus testis va
riare videtur: q2 primo dicit ꝙ. d. Mericus in dicta confessio
ne fuit vsus his verbis vel si. Elige vero che ho vendute le-
mie vigne sono al montada. clx. ducati a Francisco de fonta-
nino che e qui presente. Postea dicit ꝙ fuit specificata ipsa
petia terre cum confinibus vltimo descriptis in libello. insu-
per iste testis in suo dicto est vnic⁹ ⁊ singularaaris ⁊ ɔri⁹ alijs
testib⁹, vt patebit ex infra dicendis circa depositiones aliorū
testium. ⁊ sic non probat. l. iurisiurandi. C. de testi. ca. in omni
negotio. de testibus. ¶ Scd̄s testis est Jacob. ⁊ iste etiā nō ꝓ
bat: tū quia dicit ꝙ. d. Mericus cōfessus est se vendidisse vi
neas existentes in petia terre belda notata cū dicta petia ter
re Fran. de fontanino ibi presenti ⁊ intelligenti pro pretio du
4 catorum. clx. † ⁊ ꝙ non fuerunt specificati confines ⁊ sic nō ꝓ
batum quia testis non dicit ꝙ dicta confessio fuerit facta ad
petitionem ⁊ instantiam dicti Francisci. Aut ꝙ Francisc⁹ eā
acceptauerat, per ea que dixi circa precedentem testem. tū q2
etiam dicit ꝙ non fuerunt specificati cōfines: ergo nō potest
dici constare de qua petia terre loquuntur dictus Jaco. p id
quod habet in. l. forma. ⁊ ibi no. ff. de censibus. ⁊ per Barto. in
dicta. l. demonstratio falsa. in principio. in. vij. q. ff. de condi-
tioni. ⁊ demonstrationi. cum similibus. Testis autem prece-
dens dicit ꝙ fuerūt specificati ɔfines. Preterea iste testis alia
ratione nullo modo est contestis precedenti testi. nec de eadē
confessione loquitur. patet. q2 primus testis dicit ꝙ dū Fran
ciscus predictus diceret ipsi primo testi: ergo pro te nisi causa
terrarum quas emi a domino Merico ⁊ ꝙ volebat ꝙ ipse te-
stis laboret illam petiam terre, ⁊ quod tunc Jaco. bittinus ce
pit dicere versus dictum Mericum: est ne verum ꝙ vendidisti
terras tuas Francisco fontanino, loquēdo de dicta prima ter
re. ⁊ Mericus respondit ꝙ sic. sed iste secundus testis rem ali
ter dicit fuisse qñ ipse testis audiuit cōfessionem Merici: na
dicit ꝙ dum adinuicē loquerent Frācisc⁹ ⁊ Meric⁹ accessi
vnus illuc q interrogauit Mericū si volebat dare expeditio-
nē venditioni de qua alias locut⁹ secum fuerat. ⁊ ꝙ Meric
respondit ꝙ non poterat: q2 vēdiderat iam vineas existentes
prope petiam terre de villa montada Frācisco de fontanino
⁊ sic primus testis deponit de cōfessione Merici facta ad aliā a ¶ In libro... nu. vij.
ac diuersam interrogationē: ex quo ꝺ2 apparere de diuersita-
te ⁊ pluralitate cōfessionū. c. cū Joānes. de fi. instru. no. Bar.
⁊ alij in. l. ij. C. de bono. pos. ꝺm tab. ⁊. l. ij. C. de errore aduo. cuꝫ
si. ergo isti testes sunt omnino varij ⁊ singulares, ⁊ sic nō ꝓbāt
testes. c. licet cām. de probationi. c. bone. de electio. cum simili.
Brexanus est tertius testis, ⁊ iste etiam nō probat: q2 depo-
nit de alia confessione facta, videlicet ad aliam interrogatio
nem quam ad illam de qua deponit tam prius quam secund⁹
testis. nam dicit iste ꝙ mericus petebat denarios a Francis.
predicto, ⁊ tūc ipse testis petijt amicabiliter qd volebat face-
re de denarijs quos ipse tūc petebat. ⁊ ꝙ Mericus rñdit ꝙ
vendiderat eidē Francis. ibidē existēti vineas suas, id est pe-
tiā terre vineate. xij. bubulcarū in ɔta montade. de qua fit mē
tio in libello pro pretio duca. clx. ⁊ qd̄ Franciscus subiunxit
ꝙ erat verum, ꝙ emerat dictā petiam terre a Merico pro di-
cto pretio. ⁊ quod tunc exbursauit certos denarios Merico.
⁊ sic ptꝫ ꝙ iste loquit de alia cōfessione scꝫ facta ad aliā inter-
rogationem, vt patet ex premissis. ⁊ sic hucusqꝫ testis ipse re-
manet singularis, per consequens non probat per rōnes al-
legatas circa superiores testes. ⁊ prim⁹ testis dicit ꝙ empto
re dicte confessionis nō vidit fieri aliquam exbursationē seu
numerationē pecunie. ¶ Preterea iste testis nō dicit ꝙ fue-
rit specificata dicta petia terre cū cōfinib⁹ ⁊ demonstrationi-
bus vt requirit, iuxta. d. l. forma. de cēsi. ⁊ lꝫ iste testis dicat ꝙ
Mericus dixit se vēdidisse Francisco ibidē existenti petiam
terre vineate. xij. babulcarum in contrata montade de qua fit
mentio in libello, tñ dū ipse testis se refert ad libellū non pōt
dici ꝙ in ea parte referat verba prolata a Merico cōfitente:
q2 mericus non potuit emptore confessionis se referre ad li-
bellum istum qui nondum erat in rerū natura. Vñ quaten⁹
testis se refert ad libellū loquitur de se nō de cōfessione Me
rici. ⁊ sic dato ꝙ testis estimasset Mericū loqui de ista petia
terre, de qua in libello: hoc non sufficit: q2 nō dicit se audiuis-
se hoc a Merico. l. testiū. C. de testi. in aut. de heredi. ⁊ falci. §.
si vero absunt. ⁊ lꝫ testis dicat quod fuit presens ⁊ vidit ⁊ au-
diuit ea que. s. dixit: tñ nō pōt intelligi ꝙ audiuerit exprimi
confines: q2 eos testis ipse supra non nominauit. nec pōt in-
telligi ꝙ audiuerit Mericum quo ad quaritatem petie terre
se retulisse ad libellum, prout ipse testis se retulit: q2 vt dixit,
5 tpe cōfessionis nō erat factus ille libellus. † Deniqꝫ verba te
stis ambigua dñt interpretari ɔ producentem. c. in pñtia. de
probationibus. no. doc. in. l. inter stipulantem. §. j. ff. de verb.
obligatio. ⁊. d. l. si quis intentione ambigua. ff. de iud. ergo qñ
testis se refert ad libellū circa qualitatem petie terre debet in
telligi quod ipse testis intelligit loqui de petia terre de qua
in libello: non tamē quod audiuerit Mericum exprimentem
qualitates de quibus in libello. Item illud relatiuum qua,
positum ibi, de quo in libello, pōt referri ad proximum ante-
cedens in tantum. s. mōtanda, ⁊ sic ad locum contrate ⁊ nō ad
ipsam petiam terre: per dictū. c. in presentia. iuncta. l. a filio. §.
titia. ff. de alimen. ⁊ ciba. leg. Azo de damesijs est quartus te
stis, ⁊ ipse non probat aliquo modo: q2 est omnino sol⁹ ⁊ sin-
gularis ab alijs: qua deponit de confessione Merici facta in
alio loco ꝙ in eo de quo deponunt ceteri testes: ⁊ deponit de
cōfessione facta absente pte: que etiā si ꝓbaret per duos testes
nō facerēt plenā ꝓbationē. d. l. fi. ff. de interro. ac. ⁊ in. d. §. si qs
absente. ⁊ no. in. c. fi. de confes. ⁊ per Bar. ⁊ alios in. l. admonē
di. ff. de iureiurā. ⁊ traditur in ca. fi. de successio. ab intesta. cuꝫ
si. ⁊ dicit ꝙ nullus alius erat pñs ꝙ ipse testis qñ Mericus di
ctam confessionem fecit. Preterea presupponitur ꝙ ipse te-
stis interrogatus super interrogatorijs Merici si litigabat
cum dicto Merico: respondit ꝙ nō: ꝙ tñ in processu est ꝓba
tum ꝙ sic, in cā quadam vsuraria in qua Merici ⁊ filij testifi-
6 cati sunt ɔ eū, † ⁊ sic tali testi tanꝙ periuro non debet credi. c.
testimoniū. de testi. no. gl. in. d. c. in nostra. ⁊ Inn. in. c. frater-
nitatis. de hereti. ⁊ Bal. ⁊ alij in. l. si ex falsi. C. de transa. ⁊ bal.
in rubrica de controuer. inuesti. ⁊ in. l. fi. in. iiij. oppo. C. de edi.
diui. ⁊ Specu. in titu. de instru. edi. §. instrumentum. versiculo

quid si aliquid. et in ti. de testib. §. j. ver. itē si aliquid de suo. et Ang. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. ob. et Archid. ix. distinctio. si ad sacras. et Old. in consi. xxxvj. inci. ad primaz. Quintus testis etiam non probat, qz non dicit q meric⁹ in sua confessione expresserit confines et demonstrationes petie terre, ut requirebat, et dixi. s. nec ob. q ipse testis dixit q Mericus loquendo cum dicto Francisco confitebatur qualiter si bi vendiderat petiam terre aratorie et vineate, de qua in primo capitulo que vocatur la chiusura: qz illa verba de qua in primo capitulo non fuerunt nec esse potuerunt verba ipsius Merici confitentis. nec talia verba sufficiunt, per ea que di dixi. s. circa dictum testimonium Brexani: q̄ oīa pūt hic repeti. Et q ita sit, ptz clare ex ijs que ipse testis super interrogatorijs deponit: ubi dicit q Mericus fuit usus hic verbis suis: ergo vendidi chiusuram meam huic Francisco fontanino pro ducatis. clx. Et etiam ultimus testis dicit q non fuerunt expressi confines. Preterea dictum istius testis non concordat cum attestatione primi nec secūdi nec quarti testis, qz illi loquuntur de confessione facta ad illam interrogationez quam ad illam de qua loquitur iste testis: et ex eius inspectiōe clare patet. Solū est videndum an concordet testis cū attestatione tertij testis. s. Brexani. et si bene inspiciatur non sunt bene concordes: qz Brexanus deponit q Mericus petebat denarios a Francisco, et dicit q tūc ipse Brexanus petijt ab ipso Merico qd vellet facere de dictis denarijs, et q Meric⁹ rn̄dit eidē q vendiderat do. Francis. ibi existēti vineas suas i. petiam terre vineate. xij. bubulcarū in ɔ̄ta montade de qua in libello. et q tunc Franciscus subiunxit q erat verū q emerat dictā petiā terre ab ipso Merico. Sz quintus nō dicit sic sed qd mericus confitebat ibi loquendo cū do. Frā. qualiter sibi vendiderat petiam terre aratorie et vineate. de quo in primo ca. que vocat la chiusura p ducatis. clx. et sic Brexan⁹ deponit q Mericus dixit de vineis, et quintus dicit q facit dictum de petia terre aratorie et vineate: et sic diversus est modus confitendi quē unus ex istis testibus refert ab alio quez refert alius testis: lz Brexan⁹ dū refert id q audiuit a Merico dixit q vendiderat Francisco vineas suas, i. petiam terre aratorie et vineate de qua in libello. Pro certo ista vr̄ multuz extranea expositio quam facit iste testis circa istā dictionem vineas, et male verisimilis: qz vinee in plurali requirunt plura corpora. l. ubi numerus. ff. de testi. l. fi. ff. ad treb. et iste testis exponit q accipiat p uno corpore. i. terre aratorie et vineate. et

7 inquit Ang. in. l. si nulla. C. de acq. pos. p illū tex. † appellatione vinee q nō venit ager: qz ſm eū appellatione illius simplicis non venit istud mixtum. bene facit q no. gl. et Ang. in. l. si quis in fundi voca. in scdo corpore. ff. de leg. j. Et pfecto plura, inuenio dicta ab istis testibus tam rōne varietatis ac contrarietatis, q̄ rōne nullius verisimilitudinis q̄ unumquenq iustū iudicātē dn̄t mouere ad nō adhibendū eis plenā fidem iuxta. l. iij. §. j. ff. de test. et que no. doc. in. l. lucius. ff. de his q no. infa. ubi per Bar. et no. Bal. in. l. cū magistrat⁹. C. qn̄ puo. et in l. j. §. si curatores. ff. de magi. conue. Nō pbat ēt iste Bartholomeus: qz non dicit q dict⁹ Fran. adiuerit et intellexerit dictam confessionē: qz aliter presentia sola non sufficit, ut dixi s. circa primū testem. ¶ Sextus et ultimus testis non probat qz dicit q nulla facta fuit in cōfessione Merici expressio cōfinium. et sic non est clara et certa confessio ut esse debet. l. certū. in prin. ff. de cōfes. iuncta. d. l. formā. cū si. ¶ Preterea iste testis postea iterum examinatus dixit suā primā depositionē cōtinere falsum, et q ita prima vice deposuerit corrupt⁹ a dn̄o

8 Frācisco precibus et promissionib⁹. † Unde tn̄ operat talis varietas in teste ut nullo modo possit pcedi vigore talis attestationis ad sn̄iam ferendam pro ea parte p qua iste primo testificat⁹ est. Ita no. In. in. c. pterea. de testi. cog. et Anto. de bu. in. c. cū in tua. in ulti. col. de testi. et vr̄ q̄tum ad propositū sequi. d. Ab. in. d. c. cum in tua. arg. c. per tuas. de proba. dum tractant de veritate eorum que no. per Bar. in. l. eos. ff. de fal. ¶ Non ob. etiam si diceret quod prefati testes deponunt de publica voce et fama que regulariter facit semiplenā pbationē, iuxta no. in. l. iij. §. equidem. ff. de testi. qz respondeo q attēto q null⁹ ex dictis testib⁹ probat semiplene, et probaui. s. nec ēt inter suos sunt duos testes q integre deponāt cū expssione et demonstratione cōfiniū, et cū alijs reqsitis, ut. s. pbaui nō est tractandū de supplēdo semiplenā probationē p famā.

9 a ¶ † Preterea dicti testes nō pbāt legitime famā: nā scds testis dicit q ista est publica vox et fama inter maiorē partez hoīm dictā petiā terre fuisse venditā Francisco per Mericū: tn̄ interrogat⁹ in cā sciētie oīm q̄ testificatus est dicit scire qd ipe testis pn̄s fuit, vidit, et laborauit, ut. s. dixit. certe testis nō dicit q audiuit a maiori parte: ut reqrit q testis ad probationem fame attestet, ut no. in. d. l. iij. §. eiusdem. per gl. et Barto. in. l. de minore. §. si pluriū. ff. de qō. cū suis cōcor. et iō testis dz de necessitate cōcludere. d. c. in psentia. et plene declarat Bal. maxime in. l. cōuēticulā. C. de epi. et cle. et in. l. iij. et in. l. testium. C. de testi. Secūdus testis etiā nō pbat famā, qz quo ad illud q ipse testis audiuit circa hoc solū audiuit dici q est publica vox et fama in territorio ubi situata est dicta petia terre, et in bonis ibi circunstantibus q prenominat⁹ Meric⁹ illaz vēdidit dicto Fran. et ita publice dr̄ inter maiorē partem hoīm ibi habitantium: et interrogat⁹ in cā scientie rn̄dit q pn̄s fuit, vidit, et audiuit, et intellexit ea q̄ supra dixit. Nō aūt dicit se audiuisse a maiori parte. et sic nō pbat sicut dixi circa primū testē. et p hoc facit qz si testis dicit se audiuisse publice dici: nō p hc c pbat publica vox et fama: qz potuit unum solū audiuisse talia dicentem publice, seu a maiori parte hoīm loci: et sic verificarentur dicta verba: et tn̄ maior pars hoīm hoc non dixisset: iō opz q testis ita dicat q audiuit a maiori parte. ita no. Bar. in. d. l. iij. §. eiusdem. et in. d. l. de minore. §. si plurium. ff. de quest. et Bal. in additio. Spec. in ti. de senten. in. xxiiij. col. et Ange. in l. iij. ff. ad maced. et Jo. de imo. in. l. heredes palaz. in prin. ff. de test. ubi dicit q ita cōiter tenet. ¶ Preterea iste testis nō deponit q sit publica vox, et fama, q franciscus emerit a Merico pro tali et tanto pretio, et propterea per talem famā venditionis: absque certo et limitato pretio nō inducit pbatio tituli emptionis, ut no. Ja. de are. et Ray. in. l. j. C. de ɔ̄hen. et cōmit. stip. p id qd habet insti. de emp. et vēdi. §. ptiū. facit q not. Bar. in. d. l. sciendum. ff. de ver. ob. in. j. col. in ver. ɔ̄ hoc oppo. instit. de emp. et ven. et per Cy. in. d. l. pe. Et posito q q̄tum ad tertiū, nō haberet emptor pbare ptiū: q̄tū est ɔ̄ ipsum a quo emptor dicit se emisse requiritur pbatio ptij. ut per Bal. in. l. j. C. de rebus alie. nō alie. et Ro. in. d. l. sciendū. circa. xij. co. Et per easdē rōnes nō dr̄ de fama probare Brexanus tertius testis. ¶ Quartus testis etiā nihil penitus probat de fama, nō pbatur ēt fama p quintū testē: qz q̄tū ad hoc deficit: maxime in eo quod dixi circa probationē fame deficere primum testē et eadē rōne nō pbat sextus testis qui etiā nō probat propter reuocationem dicti sui postea factā. ut dixi. s. ¶ Ex quibus mihi videt q pro parte dicti Francisci nō fuerit legitime probatū in cā principali de vēditione premissa. plus etiā in facto mihi presupponitur. s. q partes cōpromiserunt se in arbitrū et arbitratorē: in quo compromisso partes ipse renūciauerūt appellationi et reductioni ad arbitrium boni viri: et demum arbiter ex nō nullis causis fuit tanq̄ suspectus recusatus. et super causa recusatiōis pn̄ciatū est arbitratorē esse bene recusatū. et talis iudex recusatiōis ex forma statuti remāsit iudex cause pn̄cipalis in locum ipsius arbitri recusati. et tādem lata est demū sententia per ius recusationis super causa principali in fauorē Merici, ab ipsa appellatuz fuit p parte Frācisci nulla expssa cā in appellatione, et stat statutum q si renūcietur appellatiōi vel reductioni ad arbitrium boni viri ante sn̄iam possit nihilominus appellari, sed in appellatiōe inferri debeat causa grauaminis, al's appellatio seu reclamatio sit nulla ipso iure. et in dicta appellatione presupponit q nō fuerit expssa causa grauaminis: ergo videt q nō valuerit appellatio: qz lz renūciatio appellatiōi et reductiōi cōcerneret sn̄iam ferēdā ab arbitro

vel arbitratore. † tn̄ idē videt dicēdū in sententia lata a iudice 10 surrogato in locū arbitri: p id qd notat Bar. in. l. ij. §. equidē. ff. ad tertyl. ubi p illū tex. dicit q licet statutū loquat in potestate: tamē hz locuz in capitaneo. sz capitane⁹ circa idē eandē habuit iurisdictionē. Ad idez qd no. Jo. in addit. Specu. i ti. de appel. §. in qb⁹. et versi. qd si cōuenit. cū dixit † q sicut a sen- 11 tentia arbitratoris nō appellat ita nec a sn̄ia iudicis surrogati in locum eius. arg. l. si cū. §. q iniuriarū. ff. si qs cau. et lz nōnulli in questiōe principali formata p Jo. an. aliter dicāt eū psupponēdo q iste iudex esset oīno surrogat⁹ loco arbitratoris: tūc a doctorib⁹ nō improbat illud qd dicit Joā. an. Unde in proposito si statutū p oīa surrogat illuz iudicez loco arbitri videt q tunc dicta decisio Jo. an. vrgeat. Attamē qz dicta. s. circa pbatiōes vident mihi sufficere, et nō habeo copia statuti loquētis de isto iudice recusatiōis: ideo super eo ulteri⁹ nō insisto. et dicte ratiōes quas. s. adduxi etiā inferūt q pro parte Francisci non possit ista secunda appellatio interponi a sn̄ia lata p illum iudicem qui pronunciauit partim in fauorem Merici super sententia lata per iudicem recusationis surrogatum in locum arbitri stāte statuto q nisi semel possit peti reductio ad arbitriū boni viri et iudex recusationis per omnia pnunciauit in fauorem Merici. Ex quibus videtur Mericum obtinere debere et victum victori in expensis condemnari. l. properādū. §. sin autem alterutra. cum ibi not. per Bart. et alios. C. de iud.

Alexan.

Consilium

Consilium. XXI.

Repetito in causa Merici de Sorguono, in cuius fauorem cõsului: sentio in dubium reuocari quod stante qđ esset verum testes in Mericum productos fore singulares, vt in consilio deduxi: tamen insurgit adhuc alia dubitatio, videlicet quod tot sunt contra Mericum presumptiones, quot sunt testes numero. † ex quibus presumptionibus fit integra ꝛ perfecta ꝓ-
1 batio in causis ciuilibus, per no. per glossam ꝛ Doctores in l. ij. in prin. ff. de excu. tuto. ꝛ que non prosunt singula, multa iuuant[a] vt in. c. cũ causam. de proba. cum concordan. vbi alle. gl. no. in. l. ij. post prin. in verbo numerus. ff. de testi. ꝛ quamuis ista prima consideratione videantur probabiliter dicta: tñ eis non obstantibus dico partes iudicis esse in pronunciado, quemadmodum in priori cõsilio conclusi, ꝛ ad allegata in contrarium respondeo, † quod quando testes redduntur
2 singulares, vt sunt testes predicti: tunc non plus operant͂ mille testes quã vnus, ita inqt Bal. in. l. iurisiurandi. circa. ij. co. C. de testi. alleg. no. per Spe. in ti. de inqsitione. §. nunc videndum. versi. ita vero. sed puto qđ voluerit eũ allegare in versic. sinautem semiplene. dum dicit qđ ꝓbatio est semiplena, qñ testes sunt soli aut singulares. ita etiam voluit Bal. in. l. spadonem. §. qui iura multa. ff. de excu. tuto. vbi tagit de intellectu gl. in dicta. l. ij. de excu. tuto. † Et dicit qđ quedã sunt que reg
3 runt certam speciem, ꝛ tunc diuerse species imperfecte nihil operantur: vt. d. l. spadonem. §. qui iura multa. ex pluribꝰ concurrentibus non auget͂ effectus, cum non veniat ad integrationem vnius speciei, sicuti secundum eum dicimus in pluribus testibus singularibus: qꝛ eis non resultat vna probatio. allegat no. in. l. ob carmen. §. si. de testi. Quedam sunt, q̃ nõ requirunt certam speciem: ꝛ tũc que nõ prosunt singula, multa iuuant. Ita loqtur secundum eũ gl. in. d. l. ij. ꝛ in materia probationum iudex nõ dꝫ applicare animum suum solũ ad vnaꝫ speciem probationis. c. in presentia. de renun. l. ij. §. eiusdem. ff. de testi. ꝛ ideo vnus testis de veritate iunctus cuꝫ vna alia probatione semiplene alterius forme ꝛ speciei, facit coniecturam sufficientem ad probationẽ. vñ videmꝰ q sacramentũ delatum in supplementum probationis quod subrogatur loco vnius testis, cum vno teste plene per Bar. iuxta. l. admonendi. ff. de iureiur. ꝛ in. l. bonefidei. C. de rebus credi. c. fina. de iureiuran. ꝛ tñ sunt duo actus disiuncti diuersi generis ꝛ forme: quantum ad iudicis motum vnus actus infertur in ꝯfirmationem alterius actus. ꝛ idẽ dicimus in pluribꝰ indicijs. alle. no. in dicta. l. admonendi. ꝛ in. l. quero. §. fin. ff. de edi. edic. hec sunt verba Bal. in. d. §. qui iura multa. que ipse reputat bona subtilia, ꝛ menti tenenda. Et idem dicit Pet. de anch. consil. cclxv. Uisa diligenter narratione ꝛc. hoc etiaꝫ satis patet ex iuribus dicentibꝰ q testes singulares non probant. c. cũ dilecti. ꝛ in. c. bone. el. j. de elec. ꝛ. c. lꝫ cãm. de proba. ¶ Istud etiã colligitur ex no. per Bal. in rub. de controuer. inuesti. in. j. col,
4 dum dicit: † q si sit vnus testis qui deponit de veritate actus alius deponit de confessione, non sufficiunt ad plenã probationem: sed qꝛ vna probatio nõ repugnat alteri, remanebit semiplene probatũ. Adde qđ poterit deferri iuramentum ĩ defectum ꝛ supplemẽtũ ꝓbationis: vt etiã no. in authen. rogati. de tes. ꝛ in. l. j. in. viij. q. C. de testa. ꝛ in. l. si ex causa. in. xij. q. C. đ
5 nõ nu. pecu. † secus quando testes essent singulares circa actũ non reiterabilem: qꝛ tunc vnus dꝫ repugnare alteri, ꝛ nullus probat aliquid. per no. in. l. testium. C. de testi. ꝛ declarat Bal. in dicta rub. ꝛ in. d. l. iurisiurandi. ꝛ in. d. l. de quibus. ff. de leg. in antepenul. col. ista confirmantur per ea que no. Joan. cal. ꝛ Anto. de bu. ꝛ Jo. de imo. in. c. veniẽs. el. j. de testi. vbi tractãt de intellectu gl. in. d. l. ij. de excu. tu. ꝛ finaliter quo ad propo-
6 situm concludunt † q qñ sunt due semiplene probatiões, que sunt commissibiles, vt vnus testis de veritate, ꝛ duo de fama, ꝛ tunc coniunguntur ꝛ faciunt probationẽ vnam. ꝛ per Bar. in. d. l. admonendi. circa prin. vltime charte. secus quando nõ sunt commissibiles, vt sunt probationes resultantes ex testibus singularibus. d. c. licet causam. cum si. ꝛ ita etiã in effectu no. d. Abb. in. c. cũ cãm. de proba. ꝛ Ant. de bu. in. c. lꝫ ex quadam. de testi. ꝛ est de mente Ifſico. de Nea. in. d. l. ij. de excu. tu.
7 vbi dicit † q illud qđ voluit ibi gl. in pluribus presumptionibus, non hꝫ locũ in pluribꝰ testibus singularibus. alleg. no. ꝑ gl. in. l. ij. C. qui nume. tutel. ꝛ idẽ dico quo ad gloss. in dicta. l. ij. ff. de testi. que non loquitur in casu isto. vnde in ꝓposito stãte singularitate testium, prout in alio consilio deduxi, sequit͂ q non iuuãt dicti testes, etiã si longe plures essent. Preterea dicti testes etiam in alio peccãt quã in singularitate. Nam qdam peccant in eo quod non dicunt rem fuisse declarataꝫ per expressionẽ cõsiniũ ꝛ demonstrationũ, vt probat tertius, qntus, ꝛ sextus testis. Quidam non probant ratione varietatis circa proprium testimonium, vt primus testis, vt opportune
8 puto in alio consilio deduxisse, ideo hic nõ repeto. ¶ † Ultra predicta sentio etiã fieri dubium quo ad condemnationẽ restitutionis fructuũ, quasi videat͂ Franciscum debere lucrari fructus, tanq̃ fuerit ductus iusto errore credẽdo sibi venditas fuisse dictas petias terre, ꝛ de facto aduersarij sui fuerit igressus possessionẽ dicte terre, ꝛ facto aduersarij dꝫ causari iustus error allegantur no. per Bar. in. l. Celsus. in. j. col. ff. de cap. et error etiam iuris videtur sufficere quo ad lucrum fructuum, vt. l. sed si lege. §. siue. ꝛ ibi no. Barto. ff. de pe. he. cum simi. Sꝫ ad hec respondeo qđ attento, q non est facta probatio nisi ꝑ testes singulares, ꝛ imperfecte deponentes de venditione: eadem ratione qua nõ ꝓbãt venditionẽ, eadẽ ratione nõ ꝓbant iustã causam erroris, propter quã posset dici cõstare q Franciscus errore ductus putare debuit rem istaꝫ esse sibi venditã.
9 ꝛ regula iuris est, que dicit: † quia illud qđ tuũ non est, scire debes ad alium pertinere. l. fina. C. communia vtriusqꝫ iud. et[a] ideo non presumitur bona fides, nisi ꝓbet͂, vt plene no. in. c. si diligenti. de prescrip. ꝛ in. c. j. eo. ti. li. vj. ꝛ per Bar. in. c. l. celsꝰ.[b] ꝛ per alios in. l. super longi. C. de longi tempo. ꝑscrip. cũ simi. ꝛ non sequitur, aliquis habet a me causam in possessione seu fundo meo, ergo lucrari debet fructus. patet in creditore tenente fundũ loco pignoris seu hypothece. l. j. ꝛ. ij. C. de pi. act. c. j. de vsu. cũ igitur nõ sit ꝓbata bona fides Francisci putãtis esse suum fundũ, nõ lucrat͂ fructꝰ. l. certũ. C. de rei vẽdic. ꝛ plene no. in. l. ꝛ ex diuerso. in prin. ff. eod. titu. Preterea ꝛ fortius
10 posito q probata esset bona fides Francisci per quã possessor facit fructus suos: † tñ nõ facit irreuocabiliter suos, imo te-
b net͂[b] quatenus locupletior effectꝰ est. l. sꝫ si lege. §. cõsuluit. ꝛ. l. item veniunt. §. eos. ff. de peti. hered. ꝛ. l. si me ꝛ titiuꝫ. ff. si cerpe. ꝛ plura ẽt in fructibus industrialibus concludit hoc bart. in. d. l. ꝛ ex diuerso. in prin. in pe. co. ꝛ idẽ ibi Ang. in. l. si quis apes. §. j. ff. de fur. ꝛ ita consuluit Ang. cõsi. cxxxiij. sup. j. puncto. gl. clx. incip. dña Catharina. in fi. vbi pro hoc alleg. not. ꝑ Jnn. in. c. in literis. de resti. spo. in hoc vꝫ vltimo residere Cy. in. d. l. certũ. ꝛ Pau. de cast. in. l. insulam. §. j. ff. soluto matri. et licet in hoc vltimo nonnulli teneant contrarium, quantũ est respectu fructuum industrialium consumptorũ a bone fidei possessore: tñ non puto circa istud insistere oportere, ꝛ quo nõ
11 est legitime probatum de bona fide. ¶ † Quantum vero ad fructus naturales ꝛ consumptos, ꝛ quantum ad fructus industriales extantes, non est dubium q etiã bone fidei possessor tenetur, vt. d. l. certum. ꝛ no. in. §. si quis a non domino. instit. de rerũ diui. ꝛ in. d. l. ꝛ ex diuerso. ꝛ in. c. grauis. de resti. spo. ꝑ q̃ apparet esse responsum ad dictũ. §. scire. Preterea vt ibi dicunt gl. ꝛ doc. ẽt in casu illius. §. Ille qui fuit in errore, nõ facit fructus suos irreuocabiliter: imo tenet͂ restituere. Alexã.

a ¶ Juuant. ff. eod. consi. xj.

b ¶ Tenet͂. cõtra tenet idem Ange. ꝛ Alexã. in. l. nesennius. §. j. in fi. de re iud. ꝛ bene vt probatur in ꝯsu. pari. §. xxij. q. x. nu. xlix nec Alex. hic aliter sentit, vt infra ibi tamẽ non puto. [redacted]

Epitome.

¶ Stante statuto q licet cuiqꝫ facere nouum molendinũ dũmodo distet centuꝫ perticis a remotis alterius molendini in eadem aqua existentis, Seius habebat antiquũ molendinuꝫ in flumine vel iuxta illud. Titius autem venit in eodẽ flumine cõstruere nouum molendinũ, impeditur a Seio eo qđ istđ nouum non distat a veteri centũ perticis nedum per aerẽ vel terram sed etiã per itinera consueta, licet distet cẽtũ perticis mensurando per decursum aque tortuosuꝫ. Rñ. Alex. q Titius potest constituere: qꝛ mẽsuratio debet hic fieri per decursum aque, etiam aqua sufficit vtriqꝫ molendino. h. d.

Consilium. XXII.

Onsideratis verbis statuti sub rubrica: de molendinis de nouo nõ cõstruẽdis. ꝛ attẽta facti ꝯtingẽtia put in themate narratui vꝫ intiꝰ casus decisio pẽdere ab his q̃ tradunt ꝑ bar. Ang. ꝛ moderniores in. l. j. ff. si quis cau. ꝑ Bar. in. l. iij. ff. de ver. sig. ꝛ ꝑ Spe. i ti. de citatiõe. §. j. v. sꝫ qd si reis. ꝛ ꝑ bal. i. l. nõ soluz.
1 circa pn. ff. de excu. tu. † in qbꝰ locis dubitat͂, qñ tractat͂ de certa distãtia loci, qũo fieri debeat mẽsuratio, an ꝑ aerẽ, an ꝑ terrã, an ꝑ viã, q̃ itinerat͂, q̃ fortasse ruinosa vꝫ reuoluta ẽ, vt not. ꝑ tex. bar. l. d. l. j. cõcludit pꝛio qñ fit mẽsuratio loci ꝑ terminũ

cunue vel redeundi: vt qz aliquis est citatus vt compareat de vna ciuitate ad aliam a iudice, & dantur viginti miliaria pro quolibet die, vt in d. l. j. & in l. itinere. ff. de ver. sig. & tunc nō dz fieri mensuratio per aerem, sed per illam viam, que magis frequentatur, per no. per l. eos. in fi. ff. de sol. qz cā propter quam consideratur distantia, respicit de vno termino ad aliū explicite & implicite, per cursum illum terminum mensurat nō p aerem. sed si mensuratio veniret facienda ob aliā causam non habentem rationem predictam: vt qz statutum habeat respectum solius distantie, vt si dicat quod illi intelligantur vicini, qui sunt propinqui per vnum miliare. vel dicit ꝙ non potest eligi potestas per quadraginta miliaria: tunc non fit mēsuratio predicto modo pariter, sed per rectitudinē loci. & si nō potest fieri per terram fiat mensuratio per aerē. Ita dicit bar. fore determinatum per quandam extrauagantem Clemētis in qua Papa statuit quod monasteria mendicantia nō possunt esse propinqua intra tantum spatium, vt ibi prouidetur ꝙ si mensuratio per terram fieri nō poterit, fiat per aerē. & ita etiam in effectu concludere videtur bar. in dicta. l. in itinere. Bal. & Ang. in d. l. j. facit ad predicta. d. l. non solū. j. respon. de excu. tuto. modo ad propositum nostrum statutum permittit fieri nouum molendinum, dummodo fiat per centū perticas a remotis alterius molendini existentis in eadem aqua & moti sunt statuētes ea ratione: † qz vt docet experiētia, que est efficax rerum magistra. c. quam sit. de electio. in vj. probabiliter creditur ꝙ non dimissa dicta distātia centum perticarum non possit commode molendinum superius molere: qz aqua non habet facilē & habilem decursum, vt haberet & ideo vt talis vis impeditiua tollatur, & ita statutum est, nec reor ꝙ alia rō potuerit mouere statuentes: ideo illa quamuis tacita habeat pro expressa.[a] vt est gl. notab. & ibi Doc. maxime bald. in l. quamuis. C. de fideicō. facit. l. ij. de libe. & posth. & l. fundus qui locatus. ff. de fun. instru. & instru. lega. l. milites agrum. ff. de re milita. & l. his solis. & quod ibi Bal. C. de reuoc. dona. et no. expresse Bal. in l maximū vitium. in iiij. col. C. de liberis preteri. & in d. l. quāuis. † ergo cum causa propter quam consideratur distantia, respicit illud quod explicatur p cursum super loco vbi currit aqua: & non per cursum aereum: sequitur ꝙ ex decisionibus predictis concluditur, ꝙ debeat attendi distantia centum perticarum mensurandarum per illam aquaz, & hanc fuisse mentem & considerationem statuentiū satis euidēter deprehenditur per illa verba, videlicet, si quid vel si qua essent in eadem aqua. nam si statuentes considerassent: & voluissent illam distantiā interuenire ob aliā cōmoditatē, & vtilitatem domini[b] habentis prius molendinū, ne alio mō impediretur per nouum molendinum nimis prope cōstruendū quam ratione impedimenti aque, nō curassent statuentes an esset in eadem aqua, vel in alia: qz semper militasset rō prohibitionis. ¶ Ad predictorum confirmationem accedit illud ꝙ no. per Archidiaco. in c. statutum. §. cum vero. in versic. a fine. de rescrip. in vj. vbi querit iuxta illum tex. volētē nō debere per rescriptū trahi reuz vltra dictā a fine sue diocesis numerandam. pone, ꝙ reus recta via distat a domo dñi iudicis ad quam citatur per duas vel tres dietas, circuneūdo montanea, vel a palude distabat per vnam tantum: vtrum res tenetur respondere coram illo iudice. Et respondet ꝙ dz considerari via per quam homines frequentius iter faciunt. argu. dicte distinctionis date supra. & tex. ff. ad leg. Aquil. l. si puta 4 tor. & l. semper in stipulationibus. de regu. iu. † & hoc frequentius, est ꝙ terra directo mensuret per frequentata loca. eo qd terminus diocesis siue fines, per terrā directo vsitatā melius distinguūtur. ita no. Host. & Jo. an. in c. olim. de excep. & spe. in ti. de citatione. §. j. ver. sed qd si reus. & Anto. de but. & Joā. de Imo. in c. nonnulli. de rescrip. bene faciunt no. p Barto. & alios in l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de ver. ob. & sic volūt, ꝙ fieri debeat mensuratio non per aerem, sed per illam viam, que magis deseruit alicui: explicando etiā causam ppter quā emana- 5 uerit illa dispositio vel statutum. † Aliud ergo qñ ob aliū respectū consideratur distantia, vt quando statutū dicit ꝙ illi dicantur vicini qui sunt propinqui per vnū militare: nam potuit statutū cōsiderare vicinitatē illā in exaudiendo put alibi accipiunt vicini. s. qui adinuicē exaudiūt. l. j. §. eo. & §. potuisse. ff. ad Silla. & arg. notatorū per Bar. in l. si tertius. in prin. ff. de aqua plu. arcen. & per Bal. in l. si vicinis. C. de nupt. & per Pet. de anc. in cōmento. c. canonum statuta. de cōsti. in versi. vlterius. qz statutis fit mētio de vicinis &c. vel alio modo iudicis arbitrio, vt per glo. nc. in c. felicis. §. psenti. in versi. vicinorū. de penis. in vj. ꝙ quis a loco considerata distantia vnius miliaris per aerem posset exaudiri: debet dici ille locus vicinus, istius, considerata distantia perinde sui itineris, que fieret pariter super terram & viam solum distaret p duo vel tria miliaria. vnde hoc casu quo ad effectū exaudiendi dz rōnabiliter considerare distantiam per aerem, idem vbi alias habeatur respectus solius distantie: & ita procedit dicta extrauagās.

6 ¶ Quinimo plus dicit Pau. de ca. l. j. ff. si quis cau. ꝙ etiā quando statutum disponit, quod quis non pōt eligi hic potestas de terra que non distat ab alia ciuitate per octuaginta miliaria. nō fiet mēsura per aerem, sed p itinera cōsueta[c]: qz statuentes non habuerunt respectū ad mensurā, que fit per aerē sed ad vulgarē & communem vsum loquendi. l. cum delanionis. §. asinam. ff. de fundo instru. l. librorū. §. ꝙ tū cassius. ff. de leg. iij. cum ibi notatis. & ita dicit habuisse de facto in florētia, & respondet ad dictam extrauagantem, quod illa dz seruari in terminis suis. bene facit qd no. in gl. in d. c. statutū. §. cū autem. in ver. dictū. & quod no. in d. c. nonnulli. cū simi. bene puto esse verum, ꝙ si probaret communem vsum loquendi & intelligendi se ita habuisse, ꝙ vbi fit mentio de distantia centū perticarum, vel simili nō intelligat de mensura per aerē, sz p terram, & loca per que potest haberi accessus, ꝙ de tali mensura debeat intelligi statutum etiam quando loquit de electio-
7 ne potestatis. & si considerat solā distātiā: † & qz in statutis fit interpretatio sm communem vsum loquendi, vt dixi. & etiaz per Bar. in l. libellorum. §. sed si alius. in fi. ff. de accu. & in rub. ff. de ope. no. nū. & l. j. ff. de suis & le. & in d. l. librorum. §. ꝙ tū. in l. labeo. §. j. & in l. j. C. de iura. cal. & in l. oēs populi. ff. de iu. & iur. in vj. q. princip. circa interpretationē declaratiuam. & ibi etiam Bal. & in l. j. C. de rerum permu. & Ang. in l. lex Cornelia. §. domum. ff. de iniur. cū si. sed in casu nostro nō vr esse necesse probare de dicto cōi vsu loquendi p predicta. Posset et alia rōne dici dictum casum nō obstare ad casum nostrū. & ꝙ dictum statutum loquitur quando molendinum vetustius, vel eius postea esset in eadē aqua: pondero dictionē in, iunctam ablatiuo suaue, q̄ denotat intrinsecitatem m. l. j. §. in flumine. ff.
8 de flumi. † adeo ꝙ si lex vel statutū loquat de eo ꝙ factū est in flumine, nō cōprehēdit id ꝙ factū est in ripa fluminis, si nihil factū est in ipso flumine, vt ibi. ergo cū ppe molēdinū vel postam molendini dicti Seiī nō fit in aqua eadē, in qua edificare vult dictū molendinū, attento ꝙ Seius edificauit extra alueū dicti Titij postā, & non ex dicto riuo dicta aquā trahat vsqz ad solum molendinuz: tamen precedens fundamentū magis
9 me sententiā istā tenere facit † & qd dicta cōcessio facta dicto Titio valere debet absqz eo qd facta fuit mētio de priori cōcessione facta dicto Seio, cōsiderato ꝙ presupponitur aquam predictā vtriqz sufficere: & per istud scōm molendinū nō impedire primū. l. lucius. ff. de aqua quot. & esti. & no. Bar. in l. in cōcedēdo. ff. de aqua plu. arcē. vbi dicit Bar. hāc questionē fuisse Bononie de facto de fratribus predicatoribus, & minoribus, quibus separatim facta fuerat ad eorū impetrationē cōcessio cuiusdā aque. & ita etiā not. Bart. & alij in l. aquā. & l. p agrū. C. de serui. post glos. in l. quominus. in v. q. in fine. ff. de flumi. inctis notatis per eū in eadem. l. quominus. in. in. ix. & xij. questione. Et no. Bal. in titu. de pace cōstā. in versi. & in plures. in j. col. Ex his ergo que habētur in dictis locis proxime allegatis: apparet ꝙ nedum de iure munici. sed etiam de iure cōmuni nō pōt dictus Seius īpedire quominus dictus Titius edificet dictū molēdinū: attēto ꝙ aqua sufficit vtriqz, & sic que ad vsuz aque nō fit piudiciū dño pmi molēdini. Ex qb9 ccludo dictū Titiū p dictū Seiū phiberi nō posse dcm̄ molēdinū edificare. Alex.

[Margin notes:]

a bio non debet presumi nec attēdi, et si de hac cā cōstet b tāqꝫ odiosa velut decretuz ambitiosum restringenda est. [redacted]

c ¶ Cōsueta gñalr. hec mēsura debet attēdi nisi de 3rio cōstet, vt alex. Ja. & oēs in d. l. j. si qs cau. Hosti. Jo an. Pano. in c. olim. de excep. c. nōnulli. in prin. de rescrip. Andr. Alcia. l. iij. gl. ij. de ver. signi.

Consil. XXIII.

Vide. s. li. j. csil. xxiij. quod hic duplabatur.

Summarium.

3 Lex an prohibeat an mandet certo modo fieri, refert.
4 Denunciatione vbi requiritur ad finem notificandi, nō debet fieri scienti.
6 Requiri non videtur in dubio nisi ad certiorandum.
7 An possit mora purgari.
9 Fideiussorem offerri sufficit, residui non liquidi.
10 Tēpus iustitie siue iuris, siue statuti nō potest prorogari etiā in causa appellationis, licet ibi suspendi possit. & nu. 3.

Epitome.

¶ Statutū est ꝙ proximior pretiū offerre & retrahere possit intra mensem a die publicationis, quam tenet facere emptor intra quatuor dies a die emptiōis, emptor nō publicauit itra quatuor

quatuor dies,sed die decimoseptimo post contractũ,sed post eam publicationem lapsus est mensis & ultra.decidit Alex. quod proximior non est admissibilis ad retractum.

Consilium.XXIIII.

Inspecto processu inter dominam Jacobam uxorem quondam Francisci bondunarijs agentem,& spectabilem iuris doctorem equitatem dominum ser Franciscum de brachijs de Ravenna se defendentes.Premissis his que eleganter & subtiliter allegata fuerunt per celebrem legũ docto.Dominicũ ruffum de bononia benemeritũ discipulũ meũ ac etiam omissis non necessarijs,mihi videtur de iure concludendum dictum Franciscum non teneri ad vendendum dicte domine dictas terras,quas emit ab egregio iuris professore do.Masio de Artusinis,& ab alijs consortibus eius.Movetur principaliter quia statutum sub rub.de presentatione,in decretis illustrissimi ducalis dñi postea editis de an.M.cccclvij.die ultima Feb.
1 †prefigit ad dictã presentationẽ faciendam terminum unius mensis inter presentes,& duorum mẽsium inter absentes,a die publicationis contractus.& cõstat clare dictũ do.Ian.Franciscum emisse per publicum instrumentum de an.M.cccclix.die.xij. novembris.Et presupponitur mihi in facto,quod ipsum per proclama publicari fecit post dictum contractũ die.xxix.dicti mensis Novembris eiusdem anni,prout dicitur constare publico instrumento producto:vel saltẽ producendo tempore debito a dicto die.xxix.Novembris intra unum mensem vel duo dicta Jacoba nunquam comparuit ad dictã presentationẽ & cõpositũ faciendũ,licet dicatur etiam postea cõparuisse de an.M.cccclxij.ergo res est expedita,quod ipsa virtute statuti audiri nõ debet:& multominus de iure cõi,ut.l.dudum.C.de cõtrahen.emp.&.c.cõstitutus.de
2 resti.in integ.†unũ est quod prima facie videretur ser Frãcisco obstare,quod statutũ dicit publicatio dicte vẽditionis fieri debeat intra quatuor dies post contractum venditionis,quã publicationẽ teneantur emptores fieri facere intra dictũ tempus quatuor dierum,per publicũ preconẽ publice super platea cõis:ut unusquisque habere notitiam possit de predictis:ut tunc terminus dicte presentationis incipere intelligatur:ergo videtur quod illa publicatio non relevet,& pro non facta habeatur:quia nõ fuit servata forma tradita a lege vel statuto.l.non dubiũ.C.de legi.l.cũ.ij.§.si pretor.ff.de transac.fuit enim facta dicta publicatio intra sex
3 vel septẽ dies contractus vẽditionis,† & debuit fieri intra quatuor sed ad hoc respondeo,quod dictum statutum nõ annullat dictã publicationẽ si fiat post dictos quatuor dies.nõ enim est in statuto decretum annullatiuum,& licet aliquando lex vel statutũ prohibitive loquatur,licet aliter expresse nõ annullet illud quod fieret contra dictã prohibitionẽ,& dicatur esse nullũ,ut in.d.l.nõ dubiũ.tamen quando statutum vel lex non loquitur prohibitive,licet simpliciter mandat aliquid certo mõ fieri:licet ille modus nõ servetur,actus valet,si lex vel statutum nõ processit ultra annullãdo.ita singulariter probatur in.l.statutis.C.de sen.ex breui.reci.iũcta.l.ij.&.ti.Nam in.d.l.erat puisum quod sñia diffinitiva deberet ferri in scriptis:postea in.d.l.statutis.imperator dicit quod si nõ fuerit lata in scriptis nõ valeat.unde querit Bal.in.d.l.statutis.quid addat illa.l.predicta.l.ij.que proxime precedebat,rñ.ut ibi per eũ hoc clarius dicit Saly.in.d.l.statutis.ubi idẽ tenẽs rñdet ad dictam.l.non dubium.ibi dũ tex.dicit etiam prohibuisse sufficiat &c. quod illa lex procedit quando lex prohibet actũ fieri.secus quando lex loquitur nõ prohibitive,sed mandat actum certo modo fieri:quia tũc actus valet,licet modus ille nõ fuerit servatus si lex vel statutũ nõ processit ultra annullãdo.d.l.statutis.iũcta.l.precedẽti.Nam aliter superuacuo fuisset facta illa.l.statutis.hoc idẽ est de mẽte bal.& modernorũ in.l.j.ff.de libe.& posthu.Dictum ergo statutum postquam non processit ultra annullãdo prohibitionẽ induxisse videtur monitionẽ quandam in personis emptorũ,ut habeãt intra dictum tempus publicari facere.Confirmatur & secũdo:quia intẽtio statuti fuit quod dictũ proclama fieret solũ,ut contractus in notitiam trãsiret,patet ibi dum dicit,ut unusquisque de predictis notitiam habere possit &c.& ideo etiã si sine publicatione aliqua appareret proximiores in gradu consanguinitatis vel affinitatis habuisse notitiam dicti contractus excluderent per lapsum unius
4 mensis a die sciẽtie:† quia ubi denũciatio vel publicatio requiritur solum ad finẽ notificãdi & certiorãdi:tũc illi qui est certus non oportet fieri denũciationẽ vel publicationẽ.l.j.in fi.ff.de actio.emp.&.l.itẽ veniunt.§.§.petitã.el.ij.& ibi hoc colligunt doctor.ex illo.tex.ff.de peti.he.facit.l.eum qui certus.de re
5 gulis iuris.in.vj.†licet secus sit ubi publicatio vel denunciatio requireretur non solum ad certiorandum,ed ad incitandum ut aliquid fiat vel non fiat:quia tunc simplex sciẽtia nõ sufficeret.l.denunciasse.in principio.& ibi hanc doctrinã tradit Barto.& ange.ff.de adul.&.l.si parentes.&.l.emptio.& ibi no. C.de euic.& per doct.maxime Cyn.post Jacob.de belui.in.l.emptor.eo.ti.post gl.ibi.& in.l.qui absenti.ff.de procurato.et no.Joan.Andre.in addi.Specula.in tit.de actio.emp.& vẽ. cum simi.& Bal.in.c.j.si de feu.vas.ab aliquo interpel.fue.bñ facit quod no.per glo.& Docto.in.c.ij.in gl.iiij.de conces.preben.& in.c.non iniuste.in gl.fi.de procura.& optima glo.in preposito.in.c.cum inhibito.in versi.voluerit.de clandesti.desp.& dicunt Joan.Andre.& alij docto.notabiliter in.d.c.fina.de
6 emp.& vẽ.†quod ubi est dubium ad quem finẽ denunciatio exigatur,quod in dubio videtur potius exigi ad certiorandũ:et quod ideo tunc sufficit sola scientia absque denunciatione.& ita etiã videtur de mente Dy.in.d.c.eum qui certus.& Cy.& Jac.de bel.in.l.emptor.ergo si sine ulla publicatione data sciẽtia excludebantur proximiores a facultate presentandi:eodẽ modo si facta est publicatio:quamuis sit facta post quatuor dies dñt excludi cũ presumatur devenisse ad notitiã.c.si.qui mat.ac
7 cu.pos.xvj.distin.quod dicitur.¶Tertio corroboratur predicta:quia licuit dicto Francisco purgare moram intra breue tempus,ut fecit cũ post contractum,& post illos quatuor dies tempore quo factum fuit proclama:nihil noui actũ eẽt adeo quod poterat scire rem esse integram sicut erat intra illos quatuor dies.l.emancipiorum.ff.de optio.lega.l.si ita quis.§. Seia.de ver.ob.c.potuit.de loca.pro hoc optime facit quod no. Bal.in.l.acceptam.in.xxj.q.C.de usur.ubi querit an si aliquid faciendum erat ex dispositione legis vel statuti,& quis fuerit in mora faciendi,an possit mora purgari:arguit primo quod nõ quia ultra terminum positum a lege communi,vel municipali,videtur quod non possit mora purgari,per no.per Innocen.in.c.cum intra.qui mat.ac.pos.tandẽ decidit quod aut a lege vel statuto assignatur terminus ei qui habet facere ex aliqua causa probabili,aut assignatur debitori ex maleficio.primo casu põt mora
8 purgari.l.si cum dies.§.fi.ff.de arbi.scdo casu nõ:†ut si statutũ dicat si quis percusserit aliquẽ,cõdẽnetur in cẽtũ:que si nõ soluerit intra decẽ dies,amputetur ei manus.nã post decẽ dies nõ poterit mora purgari:quia illa nouatio que fit authoritate sententie transit in rẽ iudicatã:ideo nõ pot mora purgari.& idem dicit si in penã excludatur quis a bñficio.allegat id quod habetur in.c. cõmissa.de elec.in.vj.sed dictus emptor non tenetur facere dictam publicationẽ intra.iiij.dies ex cã maleficij:sed ex cã probabili inducta a statuto absque delicto emptoris:ergo potuit morã purgare intra duos vel tres dies,ut fecit.bñ facit.l.obsistere.C.de anno.& tribu.li.x.¶Posset etiam dici dictũ depositũ nõ esse legitime factũ respectu expensarum,que liquide nõ erãt.
9 †Quo casu dicunt doc.quod ille qui tenetur offerri vel deponere,debet offerre aliquid prout sibi videtur,pro eo quod non est liquidum & secum ducere fideiussores,& dicere si apparebit me teneri in pluri.ecce fideiussores pro residuo.ita dicit Ange.& Imo.in.l.iij.§. ait pretor.ff.de re iudi.& in.l.pretor.§.si quis paratus.ff.de ope. noui nun.in.l.si mora.soluto ma.& in.l.si insulam.de ver.obli. in ver.vij.fallit secundum eum &c.& Ange.in.l.ij residuum.C. de distra.pigno.& per.l.statulib.rationẽ.&.l.servus si heredi. in fi.ff.de statulibe.que iura reputãt ad hoc singulariter notãda tñ precedentia fundamenta priora videntur tutiora.Alia etiam adduci possent,sed adherere volo his que mihi tuta visa
10 fuerunt.¶†Postremo,ut satisfaciam alteri quesito,dico quod tempus instantie prefixum a statuto non pot cõsensu partiũ prorogari,sicut nec potest prorogari tempus de iure cõi prefixum instantie,iuxta.l.properandũ.in prin.cũ ibi no.C.de iud.& per plures rões cõcludũt Mar.fili.Riehar.malumb.quos refert & sequitur Jo.An.in addi.Spe.in ti.de appella.§.nũc breuiter. super ver.licet aũt.& Anto.de bu.in.c.ex rõne.de ap.& Imo. clare in.l.dies.in prin.ff.de dam.infe.& etiã Bal.in.l.cẽturio. in fi.ff.de vul.& pup.& ita etiam est de mente Bal.in.ti.de pace constan.in verbo,in causis.ibi tamẽ vult hoc esse verũ in termino instantie cause principalis,licet aliud ibi velit in termino
11 prefixo in cã appel.in quo loquitur tex.in.l.ij.qui.†nã tempus a statuto prefixũ est subrogatũ loco temporis prefixi instãtie a iure cõmuni:ideo debet sapere eius naturã.c.ecclesia.el.ij.ut li.pend.l.si cũ.§.
12 qui iniuriarũ.si quis cautio.†pro hoc etiã facit:quia tempus prosequende appellationis quãuis sit breuius quam debet esse tempus instantie cãe principalis:tñ nõ pot cõsensu partiũ prorogari:ut in.l. nemo hic nec sub pretextu quodã altero.C.de temp.ap.& plene no.Jo.and.in dicta additione.& no.Cy.in aut.ei qui ad fi.C.de tẽpo.app.& Cy.& Bal.in.d.l.cẽturio.& Bar.in aut.si tñ.C.de tẽ.ap.& Ant.de bu.&.d.Abb.in.d.c.ex rõne.& in.c.pe.de iudi.
13 vel est magis cõis opi.†quod non possit etiam in cã appellationis prorogari,nõ dico suspẽdi:quia in causa appellationis bene su

¶Form
rõnem C
ciui.§.l.xlv.
hoc eodẽ ca
suluit dictã J
bam admittẽd
ad retractũ,& po
septẽ annos a co
tractu vẽditionis
& i hoc male:quia
saltẽ per annum a
cõi notitia fuit ex
clusa.ex cõsuetu
dine generali

spendi potest, quod non currat interim lite pen. cle. quandiu. de appel. nec istis obstat tex. in. l. ij. §. si iudex. ff. de iudic. qꝛ vt respondit Marti. sil. ꝛ Cy. in. d. l. properandū. in prin. ꝛ Jo. and. in dicta addi. ibi loquitur in tempore prefixo durationi iurisdictionis. nam illud potest prorogari cum non per hoc fiat prorogatio instantie ipsius cause. Alex.

Summarium

Vocati nomine collectiuo veniunt ordine successiuo.
Fama non sufficit regulariter ad probandam mortē. ꝛ nu. 9.
Fama vt probetur quid requiritur. ꝛ nu. 6. 7. ꝛ 8.
Quasi possessio filiationis non potest requiri post mortē patris.

Consilium. XXV.

In causa inter Antoniū olim Leonardi Gasparis de pistorio agentē, ꝛ Nicolaum, ꝛ Ptolomeum de milochechis de pistorio se defendentem in qua multa pro parte reorum ꝯ actorē obijciuntur: quorum vnumquodqꝫ per se possit esse sufficiēs propterea vnum vel duo prosequi content⁹ ero, vt inquit iurisconsultus in. l. si quis obrepserit. ff. de fal. ꝛ in. l. ita vulneratus. ff. ad legem Aquil. Ita etiam exigit tpis augustia, que ipresentarium me stringit. ¶ † Dico igit̄ ad exclusionē Antonij sufficere, ꝙ non probauerit legitime mortem Leonardi patris sui, vt infra ostendetur: cum nec etiā testator relinquerit vsumfructum domus, de qua agit̄ Gaspari, ꝛ ei⁹ filijs legitime, ꝛ alijs suis legitimis descendentibus ex linea masculina illis qui vocantur per similia noīa collectiua, vt p illud signū descendentes vel liberos vel cognatos, aut p hoc nomen de familia vel similia veniunt ordine successiuo, a. s. bm proximioritatem grad⁹. l. cū ita. §. in fideicōmisso. ꝛ l. peto. §. frē. ff. de legatis. ij. l. fi. de ver. sig. no. Bar. in. l. si cognatis. ff. de reb. du. ver. quero quo ordine. quem sequitur Pet. de anchara. et Imo. in. c. iudicante. de testa. Et expressius notat Ang. in cō si. xxxviij. incip. quidam Jo. decessit ꝛc. cum duobus consilijs sequentibus, vbi consuluit † quod si in dispositione vltime voluntatis relinquatur per nomē collectiuum, puta liberis vel illis de genere, vel de familia, vident̄ vocati ordine successiuo per iura supra allegata. Et per consequens posito ꝙ dictus Anto. esset de cōprehensis in dicta dispositiōe testatoris: tñ non potest admitti, eo modo quo petit nō probata morte patris sui. ꝛ proculdubio incumbebat. d. Antonio onus pbādi mortē dicti eius patris: qꝛ est fundamentū dicti Antonij allegantis se esse vnicum ex descendentibus dicti Gasparis, vt in dicto libello continetur, merito ad eum pertinebat onus probandi. l. fi. §. sꝫ si dubitet̄. ff. quomodo testamen. aperiant.
3 no. Bar. in. l. si quidē. C. sol. mat. † quod autē non sit legitime probatū de morte dicti Leonardi patet: qꝛ ex multis testibus super hoc examinatis duo tantū sunt qui videntur super eo aliquid deponere, quorum vnus est Chechus blasij, qui sup xij. c. deponit quod Leonardus decessit in ciuitate Padue, prout audiuit: ꝛ idem deponit alius testis, scꝫ do. Ant. sꝫ tale testimonium de auditu nō releuat. l. testiū. ꝛ ibi no. Cyn. C. de testi. c. tā literis. ꝛ ibi no. extra de testi. imo fortius dr̄ qd̄ testib⁹ deponentibus de auditu ab alio nō credit̄ ēt cōcurrente fama, vt ibi. cū cōcordātijs alleg. ibi i gl. ꝛ p hoc ptꝫ nō distare si diceret̄ ꝙ dicti testes super vltimo capitulo deponūt de voce publica ꝛ fama: qꝛ dico ꝙ hoc nō sufficeret, vt supra dixi, ꝛ fecit gl. in. d. §. si dubitet̄. ꝛ ibi Bar. ꝛ gl. in. l. sed si de suo.
4 de acq. he. velle videant̄: † ꝙ qñ agit̄ de cōmodo hereditatis seu pecuniario, sufficiat fama ad probandum mortē: tñ vt declarat Cy. Raph. Ang. ꝛ Saly. in. d. l. si quidē. C. sol. matr. ꝛ Imo. in dicto. §. si dubitetur. hoc est verū qñ ageret̄ ad pbādū mortē illius, qui diceret̄ mortuus a tpe vel in loco valde longinquo, adeo vt esset impossibile habere probationes p testes qui interfuerunt. vel diceret̄ mortu⁹ i cōflictu in libello multorum prelantiū vt difficile esset habere testes, ꝙ iste fuisset d illis qui ibi mortui sunt. ar. l. nō oēs. §. a Barbaris. ff. de re milita. al's aūt ꝙ debet plene pbari p testes deponentes aliter ꝙ per famam sicut est in alijs causis sꝫ prefatos doctores. ꝛ eiusdem snīe videt̄ esse Barto. in. d. l. si quidē. ꝛ Jo. Andr. in addi. Spe. in tit. de noto. crimi. §. fama. in addi. incipiente, hanc vocamus ꝛc. in fi. Sꝫ cū dr̄ istum mortuum Padue, vbi facile est testes habere, ꝛ non appareat nos distare ab eo tempore p longissimum spacium, adeo quod de facili non possit extare
5 memoria: ergo nō sufficeret pbatio per famam. ¶ † Preterea etiam vbi adijcit̄ fama ad pbationē, oportet ꝙ appareat
b eam originem traxisse ab hominibus grauibus ᵇ ꝛ ex causis rōnabilibus, vt qꝛ testes dicūt ꝙ talis intrauit mare, ꝛ qd̄ superuenit tempestas, ꝛ qd̄ fuerit expectatus tpe cōgruo, ꝛ etiā perquisitus per loca verisimilia, ꝛ ꝙ ipse nō est repert⁹, nec nauis inuenta, vel qd̄ cum magno exercitu ingressus est bellū: ꝛ finito conflictu nō est inuentus, quāuis fuerit expectatus. ꝛ perquisitus a consanguineis. vel qd̄ fit per loca insidiosa trāsiturus de domo, talis bonus mercator ꝛ diues ꝛ expectat⁹ per tempora non reuertitur, ꝛ perquisitus non reperitur. Nam si propter hec dicāt testes famam esse, qd̄ est mortuus: hec erit legitima: alias non. ita voluit Bar. in tractatu de teste. in ver sicu. mortuū hominē esse. facit. l. decurionū filios. C. de penis. ꝛ quod plene no. p Bar. in. l. de minore. §. si pluriū. quod non sufficit probare famam simpliciter etiam in casibus, in quib⁹ fama sufficeret. ꝛ ita etiam no. Bal. in. l. proprietatis. C. de pbatio. ꝛ Anto. de bu. in. c. veniens. el primo. de testi. Et dicit Ang. in repeti. l. ea quidē. in. iiij. col. C. de accus. ꝛ Abbas Sicul. in. c. cum causam que inter archiepiscopum. in. iij. colū. de testi. ꝛ in. c. consuluit. el. j. de appellatio. ꝛ Roma. in. l. j. in pnc.
6 ff. de ope. no. nuncia. † ꝙ testis deponens super fama non pro
c bat si non assignat rationem ᶜ sui dicti, etiam si non fuerit de ratione, ꝛ de causa interrogatus. Mouent̄ p no. p Inno. in. c. cum oportet. de accusa. ꝛ etiam per id qd̄ habet̄ in. d. c. consuluit. dum tex. ibi dicit ꝙ multa dicunt̄ notoria, que non sunt. vñ non ita de facili perpenditur notoriū. ꝛ ideo in talib⁹ oportet testem etiam non interrogatum reddere causam dicti sui: vt per Inno. in. d. c. cum cām. ꝛ per legistas in. l. solam. cū simi. C. de testi. bene faciunt no. per Ang. in. l. quid ergo. §. quātū.
7 ff. de his qui no. infa. ꝛ ibi etiā Bal. in lectura antiqua, † vbi dicunt quod testes deponentes aliquem esse bone vel male fame, non probant nisi reddant causam dicti sui, etiam si nō sint de hoc interrogati, ꝛ fuerunt verba Innocētij in. d. c. cū oportet. sꝫ dicti duo testes super vltimo. c. de fama. non assignant causam nec rationem dicti sui quam quidem assignare debuerūt, ꝛ rōnabilē, vt dictū est supra. quinimo dicti testes non deponunt quod sit publica vox ꝛ fama, qd̄ cantent in capitulis sint vera, sed solū dicūt quod de testificatis per eos est publica vox ꝛ fama, ꝛ ista sunt valde diuersa, vt de se patet. ꝛ not. expresse Bald. in rubrica de iureiurā. in. j. col. ꝛ sic solū vident̄ deponere ꝙ est publica vox ꝛ fama qd̄ ipsi testes simpliciter audiuerūt qd̄ dict⁹ Leonardus erat mortuus. hec aūt nō est rationabilis causa ad inducendam publicam famā seu eius originem, vt patet ex his que dixi. s. ergo nec etiā obstat si diceretur ꝙ dictus Antonius fuerit recept⁹ sub ptectiōe per dños officiales pupillorum Florentie, quam tamē receptionem nō vidi: qꝛ non est mihi exhibita: tñ posito ꝙ ita esset, hoc nō probat quo ad dictos reos cōuentos dictū Leonardū esse mortuū: qꝛ gesta inter alias personas nō nocēt. C. res inter alios acta, per totum. c. ꝗuis. de re iudi. cum simi. accidit qd̄ not. gl.
8 ꝛ Bar. in. d. l. si quidē. vbi habetur † qd̄ in probatione mortis attēdit̄ fama ciuitatis sue seu loci in quo dicit̄ esse mortuus. puta si quando haberi potest probatio per testes, vt qꝛ non sit mortu⁹ in loco valde lōginquo, vel nō appareat tēpus asserte mortis esse valde longinquū. adeo qꝛ nō bene possit haberi memoria non sufficit ad probandum mortem probatio per famam, vel quod consanguinei habuerunt eū pro mortuo sꝫ magis communem opi. doc. in locis. s. allega. Eadem ratiōe dicēdū est in dicta acceptatione facta per dictos officiales: ꝛ idem dico eadem ratione de instrumento cōcordie inite inter Leonardum ꝛ Nicolaum de melochis ex parte vna: ꝛ Frācis cum blasij curatorē dicti Antonij ex alia: quia ibi non dicitur ꝙ pater Antonij sit mortu⁹ qꝛ ratiōe dubij an esset mortuus an, nō, ꝛ an aliquod ius competeret dicto Antonio, potuerūt dicte partes ad dictam cōcordiam deuenire super lite de qua ibi fit mētio. ꝛ hec est proprie natura trāsactiōis, vt fiat de re dubia. ꝛ lite incerta, vt. l. j. ff. de trāsac. Et lꝫ esset verum qd̄ datus esset curator Antonio, nō sequit̄ qd̄ pater eius esset mortuus. Nam potuit esse emancipatus Antoni⁹. vel potuit dari a iudice ignorante eum esse in potestate. Quinimo etiā de iure videmus quando dat curatores, ꝗuis adultus sit in patria potestate. l. fi. § finaūt. cum ibi nota. ꝛ per Bar. C. de bo. q̄ lib. Preterea in dicto instrumento cōtinet̄, qd̄ in casu quo altera partium nō esset in posterū contenta de dicta cōcordia nullū per eā alicui preiudiciū pateretur. Ideo ꝯtentioni stādū est. l. j. §. si conuenerit. ff. de posthu. alio etiā capite videt̄ excludi dictus Antonius qꝛ relictum ab eo petitum solū debetur legitimis descendentibus dictis Gasparis, vt in testamēto Jacobi expresse cōtinet̄, ꝛ dictus Antoni⁹ non pbauit se esse legitime

descendentem

descendentem:qui non est capitulatũ de matrimonio contra
cto inter Leonardũ,⁊ eius cõiugẽ,⁊ qd̃ ex eis sit natus dict⁹
Antoni⁹ seu tractat⁹,⁊ habit⁹ tanq̃ fili⁹ legitim⁹ naturalis
dictis Leonardi ⁊ eius vxoris,iũcta.l.filiũ diffinimus. cũ ibi
notatis per Bar.⁊ alios doct.ff.de his qui sunt sui vel alie
ni iuris.⁊ in.l.non nudis.cũ ibi no.per doct. C.de ꝓbat.⁊.l.si
vicinus.C.de nup.⁊.l.si,ignorat.C.q accu.nõ pos.⁊ p Bar.i.l.
j.§.Jul.alias est.§.itẽ per cõtrariũ.ff.de lib.agn.⁊ not.Jacob.
butri.in.l.j.in.l.quidam.ff.de prob.⁊ Cano.in.c.tãta.qui filij
sint legi.⁊ in.c.per tuas.de ꝓba.⁊ in.c.Michael.de fi.presby
te.⁊ per Salic.in.l.j.in princip.circa.iij.colum.ff. de test. ⁊ ibi
9 dicit † ꝙ ad probãdum filiationem non sufficit fama , nisi sit
coadiuuata alijs adminiculis:⁊ hoc fm eũ qñ filiatio nõ sit
antiquata in memoria hoĩm,vt quasi haberi nõ possit. alleg.
ea que habẽtur.⁊ not.in.d.l.filium.⁊ in.d.l.si vicinis.⁊ in.d.l.
nudis.Et lz sup hoc sint recepti aliqui testes sup.xij.q. ⁊. xiij.
capitulis:tamẽ non probant.Nam primus testis.s. ser Fran
ciscus Andree deponit cõtenta in capitulo esse vera.Sed ĩter
rogatus de cã scientie,non respondit aliquid quo ad filiatio
nem dicti Antonij,sed solũ quo ad aliqua alia ex cõtẽtis ĩ ca
pitulo:ergo nõ ꝓbat,vt nota.i.d.l.solã.⁊ in.c.cũ cãm. Quin
imo dicto duodecimo capitulo nõ cõtinetᷣ aliquid de filiatio
ne vel legitimatione dicti Antonij,sz solũ sup tridecim capi
tulis,sup quo iste testis rñdit se nihil scire.⁊ ita ẽt dicti secun
dus testis.s.Iohãnes,⁊ ẽt ser Pau.terti⁹ testis.Sz chech⁹ bla
sij quart⁹ testis d̃t ꝙ vera sunt cõtenta in capitulis,lz in cau
sa scientie d̃t q: sic vidit ⁊ audiuit teneri ⁊ reputari in ciuitate
Padue ⁊ Pistorij,⁊ maxĩe p officiales pupillorũ ciuitatis
Florentie,⁊ sic nõ dicit iste ꝙ pater p̃dict⁹ Leonardus,⁊ eius
vxor tractauerint illũ in eorũ filiũ,sz poti⁹ iste videtᷣ deponere
10 de opinione vel fama:q̃ nõ suff.cit,vt dixi.† Preterea nõ d̃t
ↄmuniter a vicinis seu a cognoscentibus eũ ita tractaretᷣ ⁊ re
putaretur ↄmuniter.vñ potuisset ab vno solo vel duob⁹ quis
audiuisse eũ ita tractari,ideo nõ ꝓbat,q: nõ deponit fm for
mã traditam a doctorib⁹ in locis p̃dictis.benefacit quod no.
Bar.in.l.de minore.§.si quis pluriũ.de questi.in.vij.col.⁊ ĩ l.
iij.§.ei⁹.ff.de testi.⁊.l.labeo.ff.de sup.leg.⁊ bal.in addi.Spec.
in ti.de sen.in.vi.col.⁊ Ang.in.l.iij.Ad Mace.cũ simi.vbi d̃t
ꝙ si testes dicũt ꝙ audiuerũt aliqd publice dici,nõ ꝓbãt fa
mã,q: potuit dici tm̃ ab vno ĩ loco publico.⁊ sic cũ rõ reddita
a teste nõ cõcludat,nõ probat,vt no.in.d.c.cum causam,⁊ si
mi.cum suis cõcordantijs.¶ Et preterea iste testis est vnic⁹,
⁊ fertur etiã ꝙ est damnat⁹ de publico crimine,⁊ sic infamis,
vñ non idoneus.l.iij.§.lege Jul.de testi. ¶ Ali⁹ est testis scʒ
do.An.q d̃t se nil aliud scire,nisi de auditu,⁊ publice ⁊ noto
rie dicitᷣ teneri,⁊ reputari in ciuitate Pistorij,ꝙ dict⁹ Anto
nius fuerit legitimus fili⁹ ⁊ naturalis dicti Leonardi.iste te
stis nihil ꝓbat:quia istud qd̃ dicit iste testis verificatᷣ etiã si ab
vno tm̃,vel duob⁹ in loco publico ⁊ notorio audiuisset coraʒ
multis publice dici ⁊ teneri istum pro filio.debuit ergo dicere
ꝙ ita habebatur ⁊ reputabatᷣ cõiter a vicinis seu eũ cognoscẽ
tib⁹ vt cõcludit Bar.in.l.ij.in vlt.col.C.de testa.⁊ ibi etiã no
tant alij per illũ tex.Et Ang.in.l.ad testiũ.§.j.ff. de testamẽ.
Nec obstat ꝙ apud officiales pupillorũ ciuitatis Florentie
habit⁹ fuit ⁊ tractat⁹ vt fili⁹ legitim⁹ ⁊ naturalis Leonardi:
nã illas scripturas nõ vidi,q: nõ sunt mihi exhibite:sz dico ꝙ
lz tanq̃ pupillus nat⁹ ex dicto Leonardo fuerit assumptus
sub protectione dictorum officialiũ,nõ sequitᷣ ꝙ per hoc non
fuerit habitus vt fili⁹ legitimus ⁊ naturalis.poterat eñ acce
11 ptari protectio ei⁹,ẽt si nõ fuisset legitimus. † Preterea non
sufficit ꝙ apud illos officiales fuerit ita tractat⁹ ⁊ habit⁹ nisi
etiã fuerit tractat⁹ ab alijs vicinis ⁊ cognoscentibus eum,vt
no.Bar.⁊ doc.in locis.s̃.allegatis.bene faciunt nota.p Bar.
12 in.l.de minore.§.si plurium.in.ij.q.ad finẽ.q.d.† Item cũ illõ
quod gestũ fuit apud dictos officiales,vt p̃dictũ est,fuerit fz
assertionẽ Antonij factã post mortem Leonardi non potuit
tribuere quasi possessionem filiationis dicto Antonio , scʒ
mortuo iam asserto patre:vt notabiliter voluit.Ang.i.l.libe
rorum.in prin.ff.de his qui no.infa.nõ habet etiam obstare
dicta cõcordia:q: rñsio patet per ea que circa eam dixi.s̃. quia
ibi nõ affirmatᷣ Antonium esse filium legitimum,⁊ trãsactio
presupponit rem dubiã,⁊ in ea actũ fuit ꝙ vna partium dis
sentiente nullum ex eo generetᷣ p̃iudiciũ alicui partiũ.ex qb⁹
cõcludo dictũ Antoniũ nõ posse de iure obtinere super con
tentis in petitiõe sua:nõ feci mentionẽ de attestationib⁹ fa
13 ctis Padue:quia nõ vidi,† sz fertur ꝙ fuerint facte parte na
citata ⁊ iter alia ĩ ꝑsonas:ergo nõ nocent.l.si quãdo. de testi.
c.in nomine domini.extra de testibus.⁊ etiã fuerunt examina
ti lite nõ cõtestata,⁊ sic nõ valet iuxta ea que habẽtur in aut.
sed ⁊ si quis.de testi.⁊ extra vt lite nõ cõtesta.p totũ.Alexan.

Summarium.

Cõsilium.XXVI.

Onsideratis verbis et alijs que in themate continentur,nec nõ ꝑspectis his q̃ p clarissimũ dñm Dominicum ruffum Bo
nonie.oli̇m cõdignissimũ auditorẽ nr̃m egregie allegata sunt
super secundo ⁊ tertio quesito video nullaʒ esse dubitationẽ:
⁊ iõ vix aliquid super his dicam nisi approbãdo simpliciter
cõclusionẽ domini ↄsultoris:sed super primo quesito in quo
queritur,an dicte curie que sunt iuxta partẽ fenillis assigna
tam dicto Carolo,ita vt ad eã perueniant iure dominij, sicut
alie partes assignate alijs fratribus cedãt in partem eorũ in
1 iure cõcludendum,videtur ꝙ sic:† nam concedẽs domum vi
a detur etiam concedere hortum[a] illi cõtiguũ. Ita inquit Joã.
And.in.c.Raynutius.de testa. iuxta illum textũ facientem
mẽtionem de domo ⁊ horto,prout alleg.tex. bene facientem
in.l.predijs.§.balneas.⁊ ibi docto.⁊ in.§.q domũ.ff.de leg.iij.
bene facit l.creditor.§.si.ff.de actio.emp.⁊.l.si.in princ.iuncta
glo.ff.de seruitu. vrba. predi.⁊.l.testatrix.§.j.ff.si seruitus ven
di.⁊ quod no.Archi.xij.q.ij.c.fina.⁊ videtur ꝙ in proposito
ex dispositione dicti arbitramenti dicte curie,intelligatur cõ
cesse dicto Carolo in totum,non autẽ pro parte indiuisa,hoc
ostẽdere videtur verba arbitramenti descẽdẽtia in parte assi
gnata dicto Carolo sub hac forma videlicet, domos omnes
quas tenet Bartholinus Marochi cum omnibus suis por
tionibus existentibus ante ipsas domos quibus coheret a
mane intrata de ricasellis que aperietur,a sero sereola commu
nis,a meridie domus tangens parti Blasij de pericũ residuo
curtis.⁊ subdit.Itẽ tres tract⁹ fenillis magni retro p mediũ
2 dictorũ tractuum.† Nam appellatione residui venit id totuʒ
qd̃ supererat.l.j.C.de hered.institu.l.vxori.in prin.cum ibi no
ta.ff.de legatis.iij.⁊ in.l.qui non militabat.§.fina. cum dua
bus.l.sequẽtibus.ff.de here.institu.⁊ licet dicatur in arbitra
mento cũ residuo curtis,⁊ sic in singulari. ⁊ iste videantᷣ esse
3 due curtes.Tamẽ hoc nõ habet obstare dicto Carolo:† quia
indefinita in singulari ꝓbata siue circa res,siue circa ꝑsonas,
siue equipollet vniuersali quãdo est eadem ratio omnium cõ
tentorum sub indefinita.l.si pluribus.cum ibi no.per Barto.
in prin.l.si ita relictum.in principio.ff.de leg.ij.⁊ no. Dyn.in
rubrica.de regu.iur.in.vj.⁊ glo.in.c.vt circa.ver.aliorũ.de ele
ctione.in.vj.⁊ Jac.de belui.in.l.si necessarias.§.si annua.ff.de
pigno.act.Sed eadẽ est ratio in vtraqʒ curia:vt contineatᷣ in
dicta parte assignata domino Carolo:q: etiam de vtraqʒ cur
te fuerat assignata portio alijs duobus fratribus suis,qb⁹ in
dicto loco de licasellis fuerũt assignate p diuiso partis sue,vt
in dicto arbitramẽto cõtinetᷣ:⁊ ex multis capitulis dicti arbi
tramẽti comprehenditur dictum titium voluisse quantũ po
tuit equalẽ diuisionẽ facere inter dictos fratres,vt patet ma
xime in illis diuisionib⁹ aquarũ,⁊ dicit tex.ĩ.l.inter filios . C.
4 famili.ercisciun.† ꝙ equi iuris est bona ascendentiũ diuidi p
virili portione inter filios:⁊ tũc succedit doctrina Ang.ĩ.l.pe
nul.C.de impube.⁊ alijs substi.dicẽtis,ꝙ vbi eqtas dictat qd̃
indefinita equipolleat vniuersali:tunc equipollet per.l. si serui
tus.ff.de seruitu.vrbano.predio.⁊ per dictaʒ.l.si plurib⁹.sec⁹
si eqtas dictat contrarium per.l.ij.⁊.l.placet.⁊.l.cum quidam.
ff.de liberis ⁊ posthu. Sz eqtas hoc casu dictat ꝙ dominus
Carolus pro diuiso habeat partes in dictis duab⁹,quẽadmo
dum alij fratres,vt in dicta.l.inter filios .⁊c. Corroborantur
predicta per id quod no.glos.in.l.semper in stipulatiõibus.ff.
5 de regulis iuris.† que dicit ꝙ ex qualitate rei presumitur quid
sit actum a cõtrahentibus.Unde si vendo tibi librum pro de
cẽ florenis,⁊ nõ dixi de quibus florenis,hoc discerneretur ex
qualitate valoris libri.vnde dicit Barto.ibi ⁊ in.l.patron⁹.§.
j.de legatis.iij.ꝙ si vendo tibi talẽ domũ vsqʒ ad talẽ domũ
protẽtã,⁊ dubitetur an dictio vsqʒ,stet inclusiue , ⁊ sic cõpre
hendat illam aliam domũ,hoc discerneretur ex qualitate p̃
b tij ⁊ rerũ.[b] Similẽ decisionẽ ponit Ang.in.l.quicquid astrin
gẽde.in prin.de verborum obliga.Et verbo fertur ꝙ pars as
signata Apollonio in quo vertitᷣ lis non est deterioris condi
tionis q̃ sit pars dicti Caroli:accipiendo partem dicti Caro

a ¶ Hortum.s.li.ij.
consi.penul.
b ¶ Et rerum.gloss.
in.l.obscuris. d̃ re.
iu.aret.cõsi.vj.col.
iij.soci. l. vtrũ.§.si
quesitum.no. ij.de
reb.du. alber. bru.
cõsi.lxij.cõs.lxxxi.
Alex.j.lib. v.cõsi.
lxviij.in fin.

ıtionē omnes probant. Sed sequeretur ꝙ diuiti reiqꝫ augende uperi ⁊ studioso vsure cōpensatorie deberet, quod est iniquum ıra. super. l. eos. nuper reperi plenum ⁊ eruditum consilium do xix. vbi in plerisqꝫ nimis rigidus est: [redacted]

li, vt sub ea cōprehēdant dicte due curtes eo modo quo ipse petit. ergo qualitas portionis dicti Apolonij ostēdit quid sit actū in dicto arbitramento. Nec obstāt no. per Barto. in. l. qḋ cōclaue. ff. de damno infecto. qꝛ dicta verba sed cū residuo cur. ⁊c. ⁊ dicte alie demōstratiōes concurrentes que nō erāt in eo casu in quo loquitur Bar. omne remouent obstaculuꝫ. ¶ Ex quibus ꝯcludo ꝙ dicte curtes de quibꝰ in themate per dictū Carolum intelligantur comprehense in partem suam. Alex.

Summarium.

☞ Alimenta cui lege vel officio iudicis debentur non potest petere si habet aliunde vnde se alat.

Mulier que potuit exigere dotē, ⁊ neglexit, nō potest petere vsuras medij temporis etiam pretextu alimentorum: nisi esset cōsueta dare pecunias ad honestum lucrū ⁊ heredes fuissent in mora. nu. 4.

Testatoris dispositione non licet capere vltra sortē. Et pena successiua in testamento apposita non valet, tanꝙ vsuraria. nu. 6. ⁊ 8.

o Causa requisita ad substantiam actus debet vere subsistere.

I Interesse futurum taxari non potest per pactum in mutuo.

Consilium. XXVII.

Viso themate suprascripto ⁊ omissis nō necessarijs, puto verū esse de iure dictas pēsiones apothece esse cōputādas in sortē ⁊ quantitatē dotis dicte Catharine, ad quod presuppono ꝙ soluto matrimonio ꝑ mortem dicti mariti predecedētis dicte Catharine pro dote debita in pecunia nulla ei debebātur, nec pro primo anno quo solutum est matrimonium quo dotē nō pōt repetere: ⁊ multominus ꝓ sequentibus annis, quibꝰ si voluisset potuisset dotē exigere dūtamen ipsa haberet aliūde vn̄ se aleret, vt respōdet gl. ij. ⁊ ibi hoc sequitur Dy. Bal. Bar. et Ang. ⁊ communiter moderni in. l. diuortio. in prin. ff. soluto matrimonio. ⁊ Guliel. Cy. ⁊ communiter scribētes in. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. actio. ⁊ Spe. in tit. qui filij sint legi. versi. sꝫ nūquid si vxor petijt. ⁊ Bal. post Richar. maluni. in. l.
1 fi. C. de bonis maternis. † in quibus locis cōcluditur ꝙ intra annū soluto matrimonio quādo dos est in pecunia, nō debentur mulieri ab heredibus viri alimenta qn̄ habet vnde se alat
2 de suo secꝰ si nō habet vnde aliunde se alat. † nam ille cui ex dispositione legis seu officio iudicis alimēta dēbent ita demū petere potest si aliunde nō habet vn̄ se alat. l. si qs a liberis, post ṗncipiū. versi. deniqꝫ. ⁊. §. alimenta. ff. de libe. agno. post annū etiā soluto matrimonio nihil debetur mulieri, quando nō curauit dotē exigere ab heredibus viri, quā exigere potuisset, vt no. Inn. Jo. an. Ant. de but. ⁊ do. Car. florē. ⁊ do. Abb. in. c. salubriter. de vsur. ⁊ Hosti. in summa de vsu. §. an aliquos. ꝟ. quid ecōtrario casu ⁊c. ⁊ Bal. in. l. insulam. §. vsura. ff. so. ma. ⁊ Bar. ⁊ Ang. in. l. at qui. §. non tn̄. ff. de neg. gest. ⁊ Bar. ī ꝯsi. xxxviij. inci. Franciscus. Pe. de anc. in cōsi. cl. inci. in questione que vertitur inter nobilē dominam. per. l. j. §. fin. ff. de vē. in pos. ⁊. l. fulciniꝰ. in prin. ff. quib. ex cau. in pos. ea. l. titia. ff. de solu. ⁊ Laurentius de rodulphis ī repeti. c. consuluit. de vsuris, in. q. lij. idem tenent Ang. ⁊ Jo. de imo. ⁊ Lud. in. d. l. diuortio. in ṗn. s. qn̄ mulier habet vnde se alat, vel nō curauit dotē exigere seu petere ab heredibus viri ꝙ nō possit aliquid loco alimentorū petere. ⁊ ita etiā tenet Ang. in. l. Titia. ff. de solu. per illū tex. ⁊ Bal. in. d. l. fi. C. de bo. mater. ⁊ ista est cōmunis opinio, ⁊ ita dicit Raph. cu. ī. d. l. diuortio. §. vsuras. ꝗcquid ꝺm eū dicit Bal. in aut. ei qui. C. de bonis autho. iudi. pos. nā illud quod vltra dotem petit, est vsura que est prohibita: ⁊ sic
3 qꝛ in omnibus de vsu. xiiij. q. iiij. quid dicam. † ⁊ ꝺm Pau. de ca. in. d. l. diuortio. qn̄ erat in potestate mulieris petere dotē, ⁊ ipsa nō curauit ⁊ non petijt, nō potest aliquid petere, per. l. j. ⁊ no ꝑ gl. ⁊ doc. ibi. C. de sen. que sine cer. q̄ti. vbi qui habebat ī potestate sua exegisse sortē nō pōt deducere ī iudiciū vsuras medij tēporis quas alias deducere potuisset. ergo cū p̄suppo nat quod dicta Catharina nūꝙ petijt, ⁊ dotes etiā habuerit

ta. pau. in . d. l. ff. de ijs que pene nomi. ⁊ ibi Soci. in l. ij. Alcia. paradoxo. lib. v. c. xx. Roma. cōsilio. dx. col. x. Jo. gerson tracta. de cōtrac. col. ij. in fin. ⁊ melius. ⁊ sic concludo qḋ alex. hic male cōsuluit. [redacted]

de suo aliunde vnde se aleret, nihil petere ⁊ consequi pōt nisi
4 q̄titatē sortis, verū est ꝺm Jo. de imo. ī. d. l. diuortio. † qḋ vbi heredes viri fuissent in mora restituēdi dotē, ⁊ mulier esset cō
a sueta[a] dare pecunias suas ad honestum lucrū mercatoribus: ratione more deberet haberi ratio interesse cōsistētis in lucro ꝙ verisimiliter mulier ꝑcepisset, sicut fecit de alijs suis pecunijs, per. l. ij. §. fi. cum ibi no. ff. de eo qḋ certo loco. ⁊ per id qḋ no. Bar. in. l. j. circa ver. veniam ad vltimam partem. C. de senten. que pro eo quod interest. alias aūt mulier nihil emolumēti petere pōt ꝺm eū. presupposito ergo qḋ dicte mulieri nulla alimenta, nullūqꝫ emolumentū debeatur: est modo videnduꝫ an vigore dicti testamenti dicta mulier licite possit consequi dictos pensiones annuatim sibi relictas in compensatione ⁊ satisfactiōe alimētorū dicte doctis donec ⁊ quousqꝫ ipsa mulier recuperauit dotes suas ab heredibus quos dotes voluit testator dictam suam vxorem posse exigere ad omnem volū
5 tatē ipsius Catharine. † ⁊ concludo[b] qḋ virtute dicti testamē
b ti nō potest licite dictas pensiones retinere dicta domina, vel alias petere ꝓ tempore quo cessauit, ⁊ nō curauit dotes exigere, si vltra dictas pēsiones velit dotem integram exigere. moueor per tex. in. l. iij. §. fi. de annu. leg. ⁊ qḋ ibi no. Bar. vbi etiā in testamēto nō pōt aliqd. relinqui ꝓ vsuris illicitis occasiōe dilatiōis que fieret in soluēdo. Et Bar. dicit ꝙ etiā de iure canonico cum sint prohibite vsure, nullo modo poterit aliquid peti qḋ esset vsura etiā si testator in testamēto illud relinqueret. ⁊ ita etiā no. idē in. l. ij. ff. de his que pene noīe. Et Bar. ī. l.
6 cum stipulari. in fi. ff. de verbo. oblig. † ⁊ ibi no. dicit ꝙ quādo testator apponit heredi penā annuā vel mēstruam soluādam s. qn̄ cessauerit in solutione alicuius q̄titatis, qḋ tūc censetur esse vsura, vt. d. l. iij. §. fi. ⁊ ita etiam Bar. no. in effectu in. l. iul. §. idē Papinia. ff. de actio. emp. ⁊ in. l. tutor qui repertoriū. §. fi. ff. de admi. tu. ⁊ Bal. in. l. cū allegas. in. x. opposi. C. de vsur. hoc in diuiduo decidit post eum Pet. de anc. consi. xciij. īcip. verba testamenti ita solēniter ⁊c. vbi consuluit ꝙ si testator in testamēto ita cauit videlicet, volo ꝙ ī casu quo vxor mea ab herede nō petierit dotaꝫ suam, aut in bonis hereditatis mee nec exigeret, qḋ dictꝰ heres meus ꝑpetuo quolibet anno donec dictā dotem tenebit, ⁊ eam nō soluerit debeat dare dicte vxori mee ꝓ vsufructu dicte dotis octogita libras singulo anno, an sit vsura. Et arguit primo quod nō: qꝛ dicta mulier videt dicta. lxx. percipere tanꝙ interesse dotis sue nō solute tēpore debito. l. nō curabit. C. de ac. emp. secūdo qꝛ ex tāto matrimonio pōt maritus recipere lucrum ex pecunia in dote ꝓmissa, ⁊ nō soluta: quia sustinuit onera matrimonij. c. salubriter. de vsuris. ergo etiam viro mortuo videtur iustum ⁊ equū si vxor nō recipit dotem tempore debito qḋ pro alimentis q bus non fuit apud heredes viri ꝙ ipsa recipiat certā summā. c. per tuas. de dona. inter virū ⁊ vxorē. tertio de iure ciuili videtur casus in. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. acti. quarto qꝛ testator videtur adiecisse ista. lxxx. per nomen. pene cōtra hrē
7 dem morosum in soluēdo. ⁊ † certum est qḋ pene in testamētis apponi possunt sicut in alijs dispositiōibꝰ cōtra nō soluētem. l. j. per totum. C. de his que pene nomine. ⁊ insti. de le. §. fi. vnde si nō vt vsura, saltē vt pena videtur qḋ possit peti dicta q̄titas ab herede moroso. sꝫ istis nō obstātibus cōtrariū decidit, scilicet qḋ dictum legatum cum sit annuū, nō sit pena sed vsura. Item quia adiectam est dationi q̄titatis cōtra heredē morosum. allegat not. per Bar. in preal. l. iij. §. fi. nā sicut apponendo hoc in cōtractibus esset vsura: sic ⁊ in vltima volūtate apponēdo datori pecunie, vnde si dico quod donec sortem non soluas debeas soluere. lxxx. annua, esset vsura: ita etiam hac ratione dicendū est in testamentis. ⁊ per hoc tollit quartum argumentum adductuꝫ supra in cōtrariū. pro hoc
9 etiā adducit no. per Bar. in. d. l. insulam. §. vsuras. † duꝫ Bar. dicit ꝙ illud quod datur mulieri vltra dotem: esset vsura: sꝫ aliud in marito quando esset facta mora, vt ibi per Bar. cum maritus sustineat onera matrimonij. ⁊ per hoc dicit esse rn̄sum ad primum ⁊ secundum articulum adductū in cōtrariū. ⁊ respondet ad dictū. §. exactio. qui nō loquitur eo casu vel iure quo vsure sunt ꝓhbite, vt supra dixi. bn̄ facit qḋ voluit ipsemet Pet. de anc. in consi. cxxxix. inci. in questione que vertit inter tex. vna ⁊c. vbi concludit qḋ si sol. ma. post mortē viri, heres eius se obligauit vxori dare decem pro cētenario nomine alimentorū dotis sue quolibet anno donec fuerit integre ipsa soluta de dicta sua dote, mulier nō potest licite exigere dicta. x. pro centenario: qꝛ quāuis alimētorum causa sit multū fauorabilis. l. cū hi. per totā illā. l. de transac. l. j. C. de fideicō. cū tn̄ nulla causa est adeo pia ⁊ fauorabilis, ex qua plus possit pecunie deberi, quā sit ipm̄ debitum principale. nec ꝓ alēdis pauperibꝰ, nec pro alēdis captiuis est licitum fenerari. c.

super

super eo. de usur. & in regula, peccatum. li. vj. in mercurialib⁹. & cum fuerit apposita dicta qͣtitas p dinumerationem annorum, quia singulo anno aliquid veniebat soluendum, censet usura esse: vt nota. Bar. in preallegata. l. cum stipulanti. Et licet dicat in instrumēto quod promisit nomine alimentorum, vel nomine interesse, vel quocūqz alio nomine: tamen effectū reispoti⁹ quam vba intueri debemus, imo semper usura est. c. plerisqz. xiiij. q. iiij. nō eñ res sermoni, sz rei sermo subiect⁹ esse dicitur. c. intelligenda. de vborum signifi. j. q. j. marchio. & c. basilides. & licet etiā de iure cōmuni possit peti interesse pecuniae, non soluto matrimo. vt no. in. c. cōquestus. de usur. & in. l. ij. C. de usur. & in. d. l. curabit. tamē illud debet intelligi quando de interesse preterito cōstat per probationes, non autē debet sufficere q super obligatiōe annua adijciatur q illud pro
10 mittitur pro interesse futuro quando nondum esset natū: † qz vbi causa requiritur ad essentiā actus nō sufficit illam haberi p subsistente: nisi vere eam subsistere probaret. l. forte. ff. de cast. pecu. alias semper possit fieri pactio in fraudem usurarū, vt est fraus in mutuo cōponēdo, videlicet q singulis annis, quia promitteret soluere decem p damno a interesse: sed fraudibus est obuiandum. c. quanto. de usuris. l. cū hi. §. si pretor. ff. de transactio. sic etiam diceremus quando pena presumit adiecta in fraudem usurarum: vt nota. in. d. l. cū alias. & in capitu. cum dilecti. de arbi. & in capit. tuam. de penis. facit. l. prima. §. si mutuam. ff. si quid in fraud. patron. & ita residet ipse i dicto consilio. bene facit quod no. Bar. in. l. rogasti. §. si tibi.
11 ff. si certum petatur. † vbi querit q si mutuo tibi decem que p mittis reddere tempore nundinarum, & si non reddis promittis reddere. xv. & cōfiteris nunc prout extunc tantum esse iter esse meū, & noīe iteresse tanti facis istā pmissionē, qrit an valeat pmissio. & arguit q sic, per. l. si. ff. de preto. stipu. Et qz in mutuo venit etiam interesse ratione more, per. l. vinum. ff. si certum petatur. & no. in. l. nummis. de in litē iuran. & in. l. j. C. de
a summa trinitate & fide catho. tamē ipse decidit cōtrariū, ª qz talis confessio videtur fieri contra, & in fraudem legis. vt in. l. qui testamētum. ff. de probatio. & arg. eorum que not. in. l. per diuersas. C. mādati. nisi probaretur tale interesse per alias cōiecturas. l. traiectitie. ff. de actiōi. & obligatio. & nota. doctor. l. fina. ff. de pretori. stipulatio. quando illa pena vel quantitas obligationis erat adiecta obligatiōi facti. Et respōdet ad. d. l. vinum. cum simili. q ibi loquitur in vera estimatione. sz questio Bal. loquitur in interesse. & idem etiam in effectu voluit Bal. in. l. prima. C. de sen. que pro eo quod interest. in versi. qd si pmitto tibi ex causa emphy. tradere &c. ¶ Fortificantur pdicta meliori ratiōe, quia testator legauit sue vxori dictas pecunias pro alimētis, que pro tempore debebantur ei pro debitis suis cōsiderandum est q illa verba scilicet. que pro tempo
b re debebuntur, ᵇ faciūt conditionē: quia est relatiuum iunctū vbo futuri temporis erit. vt. l. imperator. ff. de legatis. iij. & l. si fuerit. ff. de reb. dubi. ergo nisi illa cōditio sit impleta scilicet q alimenta debeantur: nō habet locum legatū: patet in. l. publius. in principio. ff. de cōditio. & demonstra. vbi quando testator voluit prestari aliquid alicui p onere vel in onere cōsulatus. onus nō debetur nisi impleta dicta cōditiōe scilicet cōsulatus, not. in dicta. l. Titio cētum. §. Titio. vbi notabiliter
12 probatur hoc argumen. ff. de condi. & demō. † q si relinquit pro aliqua cā, oportet quod causa illa insit ad hoc, vt legatū debeatur. l. nec semel. §. inhabitatū. ff. quando dies lega. ced. & ideo si relinquit testator centum pro tali puella maritanda, oportet q sit nubilis, ad hoc vt legatum possit peti, vt inquit Imo. in. d. §. Titio genero. in fi. Cum ergo nūqͣ affuerit cas⁹ quo dicta alimēta dotis deberētur dicte domine Catharine, eo qz habuit ipsa semper vnde se aleret soluto matrimonio: & cum ipsa nūqͣ curauerit, vel tētauerit exigere dotem, merito nō est locus dicto legato: quia nulla alimēta de iure ei debebantur, vt supra probaui: tantominus dubitari debet an mortua Catharina domina Magdalena ei⁹ heres petere aut cōsequi potuerit dictas commoditates usufruct⁹, seu pensiōis, cum usufructus dicte apothece ad heredem nō transeat. & in hoc arguēdo vacuum esset insistere stantibus supradictis. Et sic cōcludo, q dicte pēsiones debent compēsari in causaz dotis, & aliter non possit licite retineri. Alex.

Epitome.

¶ Statutum q locatio intelligatur tacite ad idem tēpus cū eisdem pactis renouata nisi fuerit p tres mēses ante finem denūciatum habet locū etiā in locatione ad longum tempus in qua etiā pactum est q ꝯductor possit & teneatur rem emere.

h. d. hic sed alibi melius sensit contrarium. C. Ab.

Consilium. XXVIII.

Ponderatis verbis dicti statuti & his que in themate suprascripto narrant, videtur fortasse dicendū dictā locationē nō
c intelligi renouatā aut prorogatā hisdē pactis in longius ᶜ tē-
1 pus finito dicto decēnio, † quia vbi verba legis vel statuti nō cōueniūt nec etiā legis dispositio vel statuti. l. iiij. §. toties. ff. de dāno infec. l. ita aūt. in prin. ff. de admini. tu. c. ad nostrā. el iij. de iureiur. c. indēnitatibus. §. sed cū eos. de elec. in. vj. sed dictū statutū loquit i eo locatore vel cōductore, q p tres mēses añ finem locationis poterat denūciare, q volebat i dicta locatione vel cōductiōe persistere. sed in pposito videtur qd dicta denūciatio fieri nō poterat: quia nō fuerat simplex locatio, et sic virtute talis pacti nō poterat locator inuito cōductore ab illo discedere, nec ecōtra. si sicut. C. de actio. & oblig. l. in cōmo
2 dato. §. sicut. ff. cōmo. l. perfecta. C. de do. que sub modo. † nā pactum pdictum appositum iuxta cōtractū bonefidei, vestit coherētia contractus, & non solū exceptionem, sed etiā actionē parit. l. in bonefidei. & l. petēs. C. de pac. l. iurisgētiū. §. quin
3 imo. ff. de pac. † pterea statutū loquēs de simplici locatione, nō videt q extēdat ad contractū mixtū: & faciēs transitū ad ꝯtractū vēditionis, put fuit in pposito iuxta. l. sicut emptio. §. j. loca. qz statutū cōtra ius cōe loquēs de simplici nō extēditur ad casum mixtū. l. vim passam. §. pscriptiōe. ff. de adulte. l. si ita scriptum. in prin. de libe. & posthu. & ibi no. docto. maxime Ang. & omnes docto. in. l. ij. in prin. ff. de verbo. obl. & Jaco. bu. & Bal. in. l. certi cōdictio. §. quoniam. ff. si certū peta. et Bal. in. l. omnes populi. in. xij. col. ff. de iusti. & iur. & in. l. hac consultissima. in. iij. col. qui test. face. pos. Joā. de imo. in. l. q fundum. in prin. ff. ad. l. Falci. cum simi. sed dictum statutum nō solum in locatione, sed ad appensationem vel ad affictum, seu ad dimidiā vel aliam ratā fructuum extenditur. igitur nō debet extēdi ad dictam locationem in qua est adiectū pactū q cōductor possit & tenetur francare, seu titulo emptionis acquirere, & per cōsequēs remanemus in dispositione iuris communis, secūdum quam nō videtur renouata locatio pro alto decennio. l. itē queritur. §. qui impleto. ff. loca. arguit ad partē
4 cōtrariam. † sed pmissis non obstantibus contrarium ᵈ puto
d in proposito de iure verius: quia conductio & locatio ad tempus. x. annorum, seu ad tempus longum appellatur locatio & conductio. l. fi. cum glo. ff. si ager vecti. vel emphy. c. ad audientiam. de rebus eccle. nō alie. & ideo dicimus q licet emphyteutice nō fiat remissio mercedis quando fructus non percipit. l. penulti. C. de iure emphy. tamen secus est in locatiōe facta ad longum tempus, vt no. & traditur per Cyn. & Bal. in. d. l. j. C. de iure emphy. & Petr. de anch. & Joan. de imo. in. c. potuit. de loca. & Ang. in. §. quia vero Leonis. in aut. de non alie. vnde cum dictum statutū simpliciter & indistincte loquatur de locatione vel conductione ad affictum, vel appensionē vel ad certam partem fructuum, disponēdo q nisi facta fuerit dicta denunciatio per tres mēses ante finē locationis, intelligitur locatio & cōductio facta eisdem pactis, pepsionibus penis et obligationibus, & qualitatibus pro eo tēpore & quib⁹ prima locatio facta fuerat, negari nō pōt q dicta conuentio de frācando nō sit pactū & obligatio. l. j. ff. de pactis. ideo nil repugnat quin dicta locatio intelligatur facta cum eodem pacto & obligatione frācandi, pro eodem tempore secundum dispositionem dicti statuti. statutum eñ indistincte loquēs, debet indistincte intelligi. l. de ptio. ff. de publi. l. j. §. generaliter. ff. de lega. prestan. Nec obstat q verba dicti statuti nō conueniant casui nostro, cum nō possit locator inuito conductore a locatiōe recedere, nec ecōtra. & sic nō possit denunciationem facere, qz respondeo q imo verba optime conueniunt: & q post dictam denūciationē locator facere debet: quia si locator nō vult qd finito tempore locationis prime, conductor perseueret in locatione, pōt vti hac denūciatione dūmodo hoc faciat p tres menses añ finem locationis, & tunc oportebit q cōductor instante locatore soluat pretium frācationis, & rem acquirat titulo emptionis, vt fuit cōuentum: & si nō vult cōductor facere, hoc poterit cogi ad hoc virtute dicti pacti de frācando qd pducit actionem, vt dixi. & sic cogendo conductorem francare, nō durabit vlterius locatio: quia locatio non potest cōsistere re facta ppria cōductoris. l. is a quo. ff. de usucapio. l. neqz pignus. ff. de reg. iur. & plene in. l. si aliquam rem. ff. de acquir. posse. & posito q nō francaret: tamen operabitur denūciatio

a ¶ ... Bal. ... sum. ... bi. col. ... cl. cōsi. ij. ... cxi. cōsi. ... Antoni. ... consi. xx. in ... si. l. xv. ... hiero. cagno. ... d. l. curabit. co... vj. dic vt per dec. c. cuz venerabilis. co. iij. de excep. vt que dixi i. d. l. eos. ...

b ¶ Debebunt. si dem hic desidero: quia verba depravat que referūtur ad alimenta: sed ad pensiones que pro tēporis rata currēt & vice alimētorū interim legētur vt patet ex narratis in consilio. ...

c ¶ Longius. id est longum seu simile decennium.

d ¶ Contrariū. hic cōtra morem suū sibi contrarius est, vt in locis allegatis. s. eo. cōsi. xvij. nu. xij. vbi tenuit non fieri reconductionem quando est ad longum tēpus etiam stante. d. statuto, quod intelligo nisi ad vnū ceptū annum, put alias de iure cōmuni cessantib⁹ aliis pactis his cōe habētibus hoc verissimū puto, vt dixi in consu. parisi. §. cxcv. & sic Al... ā. hic male cōsuluit.

st de illis que cõgruũt locationi,secus puto de prorsus separa
i si locaui ad quinq; annos cũ pacto ꝙ poterit cõductor intra
lo mille emere,licet si remanere i.vj.anno intelligat̃ fieri tacita
nno cum simi.pactis ꝯgruis de substantia ⁊ natura actus vt
amen sub eodem separato pacto vẽdendi vel acquirẽdi ĩtra il-

facta per locatorem,ꝙ cõductor nõ poterit finita locatiõe di
cere intelligi prorogatam,seu renouatam locationẽ pro eodẽ
tempore,⁊ eodem mõ quo primo facta fuerat propter contra
riam protestationem declarãtem ꝙ nõ est consensus locatio-
nis sine quo consensu tacito vel expresso,locatio perfici nõ po
test.l.cõsensu.in prin.de actio.⁊ oblig.⁊ dicto.§. qui impleto
⁊ operatur etiã dicta denunciatio,vt non possit in fine. dicte
locatiõis cõductor dicere ꝙ non tenetur in fine prime locatio
nis frãcare.⁊ qđ vult differre francationem in fine renouatio
nis locationis ꝙ allegare posset cõductor si dicta denũciatio
facta nõ fuisset stante dispositione dicti statuti indistincte lo-
quẽtis.Et sic patet ꝙ denũciatio predicta operabitur effectũ
suum,etiam ꝙuis non possit locator denũciare:q2 vult disce-
dere a pacto de fraudẽdo,nisi volẽte cõductore ⁊ econtra. ta-
men põt bene denũciare ꝙ finito tempore locationis prime,
nõ vult amplius in locatione cõtinuari,eo qđ nihil est qđ re-
pugnet.Et eodem modo si intentio cõductoris est nolle fini-
ta locatione pseuerare,potest ante finem locationis per tres
menses hoc denũciare locatori:⁊ operabitur qđ in fine prĩe lo
cationis nõ poterit locator dicere,qđ nõ vultrẽ per dictũ cõ-
ductorem frãcari nisi in fine renouate locationis. si autẽ erat
in principio,⁊ tempore contractus locatiõis:⁊ qđ conductor
in fine temporis locationis frãcaret:tunc clarum est, propter
denunciationem predictam non intelligitur renouata locatio
cum hisdem pactis:⁊ per consequens poterit cõductor in fine
prime locationis francare inuito conductore:quod facere nõ
posset,si dicta denunciatio facta haberet effectum:⁊ ideo non
põt ea nõ ob.eo q2 non intelligitur renouata locatio sub eodẽ
pacto francãdi,illo tũc ante per tres menses facta denuncia-
tione:sed solum tunc in fine temporis prime locationis.potest
etiam responderi qđ argumentum factum in contrarium nõ
militat in casu nostro in quo ex narratis in themate non ap-
paret quod conductor esset obligatus francare:q2 verba de ne
cessitate hoc non importãt:nã dicitur in themate qđ locatio
facta fuit ad decem annos,cum pacto francandi:nã possunt
dicta verba intelligi ꝙ licet dicto conductori frãcare:nõ qđ te
neatur,q2 illud gerundium frãcandi,nõ denotat necessitatez,
vt no.Bar.⁊ alij in rubrica.C.⁊ digestorũ.⁊ patet in rubrica
5 de in ius voc.⁊ in rubrica de postula.cum simi. † ⁊ verba du-
bia debent interpretari contra illũ qui se fundat ex scriptura.
l.veteribus.ff.de pac.c.in presentia.de renuncia. ⁊ ideo si loca
tor vellet dicere qđ statutũ nõ habet locũ in ea locatiõe ĩ qua
cõductor tenetur frãcare,haberet probare ꝙ locatio ita facta
fuerit.l.ei qui.⁊.l.in exceptionibus.de pbatio.ergo sic potest
dicta scriptura locatiõis intelligi ꝙ liceat dicto cõductori frã
care,⁊ qđ erat in potestate dicti cõductoris denunciare se nol
le ampli⁹ stare locatiõi,⁊ discedere a locatiõe,⁊ a pacto de frã
cãdo.tutiorẽ tamẽ puto precedentem responsionẽ, que meo
iudicio vera ⁊ expeditissima est,non ob.qđ statutũ loquẽs de
locatione simplici extendatur ad istam locationẽ mixtã, que
transitum facit ad cõtractum vẽditionis:q2 negari potest ꝙ
statutum loquatur in simplici locatiõe,imo loquitur indistin
cte in locatione facta ad pensionẽ vel affictum,vel ad certam
partẽ fructuũ,ꝙuis etiam cõtineat alia pacta, alios modos
⁊ cõuentiones,⁊ qualitates,vt in statuto expsse dicitur,⁊ ista
cõuentio de frãcando est pactũ,vt dixi.⁊ sic iste nõ est casus
omissus,imo cõprehẽsus a dicto statuto indistincte loquẽte.
nec etiã est verum quod dicta locatio sit locatio ⁊ vẽditio seu
alienatio,imo est locatio cũ pacto de vẽdẽdo,qđ est aliđ quã
vẽditio.l.in bonefidei.ff.de eo quod certo loco.vbi autem fuis
6 semus in terminis iuris communis,cõstat † ꝙ cum tractem⁹
de locatione predij rustici,si cõductor vł eius heres finita loca
tione cepit perseuerare in retẽtione fundi sciente ⁊ patiẽte lo-
care,intelligit̃ re cõducta,⁊ re locata,nõ per decem annos sz
pro vno anno,dicto.§.qui impleto.⁊.l.legem.⁊ ibi no.C.loca.
Et adhuc intelligitur facta cum clausulis[a] ⁊ modis, qb⁹ fa-
cta fuerat prima locatio.ita inquit Bal.in dicta.l.legem.p il
lum tex.qđ reputat no.⁊ ita dicit,ibi Ange.⁊ sic etiam pactũ
francationis intelligitur repetitum.

Et si ꝙdiu illi su-
persunt. Illis aũt
deficientib⁹ cessan
te causa limitatio
nis cessat limita-
tio argu.l. Titia
Seio.§.vsuras.de
leg.ij.Quare idez
dico indistincte si
ue simpliciter le-
gatũ q̃rit,siue sub
illa alia limitatio-
ne donec vidualẽ
⁊c.vt deficiẽtibus
qñcũq; liberis re-
integratur lega-
tum vsusfruct⁹ de
ducta legitima.
[illegible]

Epitome.

¶ Uxor relicta,domina vsufructuaria stantib⁹ filijs hz tan-
tũ alimenta:sed si postea decedat sine filijs,incipit habere ple
num vsumfructum nõ obstante statuto quo prohibetur relin
qui vxori vltra.xvj.florenos stantibus descendentibus. h. d.

Cõsilium.XXIX.

Uiso themate ⁊ dubita-
tione de qua queritur an dicta Catharina vxor do
mini quondã Bernardini,perseuerans in viduita
te possit retinere totam hereditatem quãtum ad percipiendũ
ex ea integrum vsumfructũ totius hereditatis sibi in testamẽ
to Melchionis relictum,in quo pretermissis superflu⁹ puto
qđ sic:hoc probatur per ea que no.Bar.⁊ alij in.l.titia cum te
stamẽto.§.fi.ff.de leg.ij.dũ querit Bar.an dato qđ testator re-
liquit in testamẽto vxorem dominam ⁊ vsufructuariã: nam
filijs testatoris heredibus institutis solum intelligãtur vxori
b relicta alimẽta,[b] vt no.p gl.⁊ doc.ĩ aut.hoc locũ.si secũ. nup.
mu. vtrũ habebit hoc locũ si filius fuerit institut⁹ heres,⁊ he
reditas postea mortuo filio transiuerit ad alios qui non sunt
de succedẽtibus testatoris,puta ad substitutum pupillarẽ qui
est heres pupilli.l.fi.⁊.l.si plures.§.ad substitutos.ff.de vul.⁊
pup.l.pater filio.in fi.ff.de here.insti.de pupilla.⁊ substi.ĩ pn.
1 als ad alios similes heredes de pup.⁊ cõcludũt doc.† qđ aut
testator dixit in testamento simpliciter relinquo vxorẽ domi
nã ⁊ vsufructuariã:⁊ tũc etiã mortuo filio nõ debeantur vxo-
ri nisi alimenta:q2 iam ex persona pupilli ceperunt solũ debe-
ri alimẽta:ex quo nec in plus debet teneri substitutus pupilli
vel alius heres eius.l.q fundum.§.qui filium.ff.ad.l.falcidiã.
Sed si testator adiecit in dicto relicto illa verba,videlicet do-
nec dña vxor vidua seu casta vixerit ⁊c.prout adiecit ĩ casu no
stro:tunc propter illã dictionem,donec,apparet qđ legatum
est annuum.l.legatum.ff.de an.leg.⁊ sic p primo anno est pu
c rũ p sequẽtibus est cõditionale[c].i.si vxor vixerit,⁊ caste in vi
duitate,⁊ plura sunt legata vnũ pro quolibet anno.l.si in sin-
gulos.de an.leg.l.senat⁹.§.fi.ff.de don.cau.mor.⁊ sic mortuo
filio quo ad sequẽtes annos,cepit legatũ deberi a substituto
pupilli,seu ab eo qui est heres pupilli. l. si fundũ sub ꝯditiõe.
⁊.§.si pr̃.de leg.j.vnde cũ talis heres pupillo nõ sit,de descen
dẽtibus testãtis ĩteger vsusfructus debetur vxori per no.p gl.
in.d.aut.hoc locum.⁊ istud expresse in quocunq; herede pu-
pilli tenet Bar.cõsil.lxj.incip.b.fecit testm̃.⁊ cõsi.clxx. incip.
2 petrus matioli.dicit tñ Bar.in dictis duob⁹ consilijs † ꝙ ta-
lis vsusfructus debet̃ vxori in omnibus bonis testatoris, de
ducta tñ legitima filiorum,in qua nõ potest testator alteri re-
linquere vsumfructum.vt no.per gl.⁊ doc.in.l.vxori mee. ff.
de vsufruc.leg.⁊ in aut.nouissima.C.de inoffi.test.⁊ no.in p-
sito meo.Sppe.ĩ ti.q filij sint legi.§.j.ver.qd si qs ita.⁊ Host.
in summa de pigno.§.qualiter cõstituat.vsi.qd si quis ita di
cat ⁊ Lap⁹ in.c.si.pater.in prin.de test.in.vj.⁊ pbat̃ in.§.phi
bemus.in aut.de triẽ.⁊ semis.⁊ istã opi.etiã sequitur Bar. in
l.si ita scriptũ fuerit.ff.de iniust.testa.per illã.l.ĩ fi.⁊ idẽ tenet
Bar.Bal.⁊ Jo.de Jmo.in.l.si quãdo.de vul.⁊ pup.per id ꝙ
no.gl.ibi.⁊ idem no.Bal.in.l.fi.C.de ind.vidui.to.in prima ⁊
3 vlt.col.vbi cõcludit Bald.† ꝙ si vno anno viuat filius : tũc p
illo anno vxor nõ habebit nisi alimẽta,sed eo mortuo poterit
mulier petere vsumfructũ de iure cõmuni,iuxta.l.si titio.ff.đ
vsufru.leg.⁊ idem in effectu tenuit Ange.in.d.aut.hoc locũ.
⁊ plenius Ang.cõsi.cix.incip.in dicto testamento cõtinet̃.et
lz essent fratres testatoris post mortẽ pupilli:tamẽ p hoc nõ
dz denegari dictus vsusfructus dicte vxori,quamꝙ dicti fra
tres testõris succederẽt pupillo:q2 illud qđ not.in.d.aut. hoc
locũ.§.qñ sunt instituti descẽdẽtes.⁊ vxor est relicta dña Ma
saria,⁊ vsufructuaria.non habeat vxor nisi alimenta viuenti-
bus descendẽtibus,nõ habet locum quãdo hereditas vadit
ad transuersales.vt no.Bal.in.d.l.titia cum testamẽto.§.fi.ar
gu.in.l.iij.§.j.ff.de leg.prestan.⁊ cõfirmat expresse Ang. cõs.
cccxxxviij.inci.ser Simon de regio.⁊ quia illa cõclusio qđ fi-
lius institutus,verba illa restringuntur ad alimenta tãtũ, est
ex interpretatione ⁊ consuetudine,vt nota.per gl.⁊ doc.in. d.
aut.hoc locum,cum concordantijs,de quibus supra : que cũ
sit exorbitans a propria significatiõe verborum,nõ debet ad
alias personas que nõ sint de descendentibus extẽdi,arg.l.qđ
vero.⁊ in.l.ius singulare.ff.de leg.⁊ quod no.per Cy.in.l.j.C.
q̃ sit lon.cõsue.⁊ alia est ratio in descẽdẽtibus ad quos trãsit
hereditas ascẽdẽtiũ ex voto ascẽdentiũ.l.scripto.ff.vñ li.l.nã
⁊ si parentibus.ff.de inoffi.test.quod nõ ita requiritur ĩ trãs-
uersalibus,quibus nõ adeo est debita successio sicut de descẽ-
dentibus.l.fratres.C.de inoffi.testa.l.j.de impo.lucra.descr.⁊
Angel

Ang. idē cōsuluit cōsi. cccl xxij. incipien. maritus filium nasci turum. superest solum videre vtrum dictum statutum sub rubrica de dotibus & donationibus mulierū, habeat predictis obstare. in quo cōcludo quod nō. nam dictum relictum factū vxori est cōditionale post primū annum: quia intelligit annuū: & sic sunt plura legata per illam dictionem donec, & Barto. in. d. l. Titia cum testamento. §. final. & in. l. qui cōcubinā. §. vxori. ff. de leg. iij. & in. l. eum qui ita. ff. de verbo. obligatio. & talis cōditio que erit in dicto legato, suspendit dictū legatum annuū. dicta. l. si in singulos. & in. l. j. quando dies leg. ce. & declarat Bar. in. l. ita stipulatus. ff. de verbo. obliga. in penul. char. in versi. tertio videndū est quando obligatio. habet
4 multiplicationem obligatiōis &c. † sed ita est quod legata q̄ sunt facta sub cōditione que suspendit, sunt huiusmodi nature ꝙ lʒ talia legata ab initio nō valeāt propter aliquem defectum assistentem tempore testamenti: tamen recōualescunt ex post facto si cessat talis defectus impediens: qꝛ in talibꝰ legatis nō habet locū regula Catoniana. hec leguntur ex nota. i. l. j. & ij. & ibi declarat Bar. s. in dicta. l. j. ff. de reg. Cato. l. cotem. §. j. ff. de leg. ij. & colligitur ex no. per glo. & Bar. & modernos in. l. cum filio. & glo. in verbo, ex persona eorum. in fi. ff. de leg. j. & in. l. si dominus Stichus. ff. de lega. j. & in. l. qui filiabus. §. fi. cū ibi no. per Bal. & Joan. de imo. eo. titu. ergo dato quod propter statutum disponens ꝙ si maritus habuerit ascendētes vel descendētes masculos, vel feminas non possit relinquere quicꝙ in vltima voluntate vxori vltra florenos. xvj. nō potuisset valere tale legatum vsusfructus in psona vxoris ꝑpter descendētes testatoris, qui extabat tempore testamēti vel tē
a pore mortis. tamen cessante[a] impedimento hoc. i. deficientibꝰ descendētibꝰ & ascendētibꝰ, reconualescere debet legatum cō
5 ditionale, vt dixi. † alia ratione etiā debet recōualescere tale relictum, qꝛ quatenus legatum valere nō pōt iuxta rationē ꝑsone legātis & legatarij, vt in casu nostro, qꝛ maritus pōt legare naturaliter cuicūꝙ, sʒ nō vxori, & vxor potest capere relictū a quocūꝙ sed nō a marito si defectꝰ & incapacitas erat talis qꝺ nō erat in potestate testatoris ꝓuidere quod tale legatū valeret, vt in casu nostro: qꝛ existentibꝰ ascendētibus vel descēdētibꝰ, nō poterat maritus vxori relinquere obstante statuto: certe si tūc ex postfacto eēt ille defectꝰ icapacitatis: qꝛ desinūt extare ascendētes vel descendētes legatum recōualescit. ita voluit no. Bar. in dicta. l. j. in ver. venio ad quartū &c. ff. de reg. Cato. & Bal. in. l. ij. C. de lega. & Pau. de ca. in. l. cetera. in ꝑn. ff. de leg. j. argu. l. iij. §. quādo autem. ff. de iure fis. vbi per illaʒ
6 l. dicit † quod si statutum dicat qꝺ non valeat legatum factū forensi cōtingit quod legatarius erat forensis tpe testamenti postea effectꝰ est ciuis: certe capiet. qꝛ regula Catoniana non habet locum in ꝓhibitionibus nouarū legū, vt ibi. Non obst. etiā qꝺ in statuto premisso dicatur quod donec mulier in domo vel in bonis mariti sui defuncti habitare vel stare voluerit honeste victū & vestitū ꝟm possibilitatē bonorū quondā mariti sui habeat nō vltra & quāꝙ relicta fuerit a testatore domina Massaria, & vsufructuaria &c. qꝛ respōdeo quod talis particula statuti dicentis, quāquā relicta fuerit a testatore domina massaria &c. intelligitur & intelligi debent quādo extarent
7 descēdentes aliter non. & hoc colligitur ex pluribus, † vt cum statutum nō sit cōforme iuri communi debet interpretari vt ledat ius cōe, quanto minus esse pōt, vt in. l. ij. C. de noxali. l. ꝗuis. ff. de in ius vocan. c. cū dilectꝰ. de cōsuetu. l. fi. §. i ꝯputatiōe. C. de iure delibe. Cum quia alias statutum esset sibiꝑsi ꝯriū, imo ꝙ ꝓxime dixerat in ꝟbo, si vero nō habuerit descendentes. vbi cauetur quod quando maritus nō habet ascendētes vel descendētes, habet potestatē relinquendi vxori quic
8 quid voluerit: † & debet fieri iterpretatio vt statutū sibiꝑsi nō sit cōtrarium. c. cum tu. de testi. prima cōstitutione. C. §. qbꝰ. no. Bar. in. l. scripture. C. de fide instru. & in. l. j. §. emptionē. ff. qꝺ vi aut clam. cum simili. nō enim est verisimile ꝙ statuentes incōtinenti voluerint se corrigere. l. nā ad ea. ff. de condi. & demonstra. hoc etiam aperte innuūt verba eiusdē statuti post dictum ꝟbū, donec &c. ibi dum dicitur, ita tamen ꝙ filij vel filie nepotes, vel neptes, ex testamēto, vel abintestato succedē
9 tes vna cū vxore debeāt ꝑcipere fructus, & ex eis &c. † istā ꝑ sequentia declarātur precedentia. l. si seruus plurium. §. fi. l. q filiabus. in prin. ff. de leg. j. l. vtrū. ff. de peti. here. ergo cū nūc defecerint descēdentes, & nulli sunt ascendētes testatoris, sequit qꝺ cessat omnis defectus, & propterea dictum relictū recōualescere debet ꝑ futuris annis, vt probaui. cessat eīm mēs & ratio statuti que fuit fauere descēdētibꝰ & ascendētibꝰ: ergo cessare dʒ dispositio. l. adigere. §. ꝗuis. ff. de iure pa. c. cū cessante. de appel. Ex quibus cōcludo dictum vsumfructum totius hereditatis deberi dicte vxori eo modo quo dictum est.

a ¶ Cessante. & sic loquitur Alex. etiam casu quo filij post obitū p[...] cedāt sine filijs superstita matre: & tunc dico ꝙ stante dicto, vel [...] me Alex. consuluit, vt in simili dixi in consi. parisi. §. clv. ad fin. [...] testator legaret vxori vsumfructum: vel fundum sub expressa con[...] filios suos decedere sine liberis, non valet: si semel tempore mortis [...]

Epitome.

¶ Potest legitimatio fieri ita vt succedat filius in eo quod patri placuerit: vel in certa parte tantum: & tunc est potius dispensatio. hoc dicit.

Consilium. XXX.

Ltra ea que alias cōsulendo scripsi in causa vertēte inter Faustinaʒ agētē: & dictam Mitam & istardū & Palmeriūse de
1 fendētes. † queritur vtrū attēta quadā copia afferte legitimationis Faustine mihi ostēsa, debeat Faustina obtinere: i quo breuiter cōcludo ꝙ non. primo, qꝛ nec probatum est ꝑ testes Faustinam fuisse filiam dicti Jo. Aurispe. & in alio cōsilio dixi nec etiā in presenti legitimatiōe narratur ꝙ dominus Jo. Aurispa asserat Faustinam fuisse filiā suam: imo potiꝰ contrarium vt patet ex illis verbis tanꝙ filios educari de bonis
2 ꝓprijs fecerit &c. † Nam illa dictio, tanquam, est nota improprietatis & similitudinis. c. solite. de maiorit. & obedietia. & ibi no. Jaco. butri. & Bart. in. l. prima, circa finem principij. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. & Arch. i. c. j. de homi. in. vj. &
3 Bal. in. l. si pater. §. qui duobus. ff. de adop. † patet etiam ex his verbis pietatis intuitu: per que videtur filios nō enunciari. & que verba similiter nō denotantur proprietas & veritas. l. quidam dum filium. ff. de verborū obligationi. l. mortuo. ff. de fideiusso. cum similibus. ergo nō potest dici quod habuit filiā velut naturalē, & ei affecte legitime per legitimationem debeat legitima, & moueri potuit do. Joannes ad impetrādā legitimationem ad tollēdum dubiū: videlicet ne quis possit opponere ꝙ ipsa Faustina erat filia domini Joānis, quia eā in filiam tractasset: & qꝺ tanꝙ spuria erat incapax relictorum iuxta aut. ex cōplexu. C. de incest. nup. l. j. C. de natura. liber. sʒ posito qꝺ Faustina fuerit filia dicti Joannis adhuc stāte dicta legitimatione, dico eam non posse petere legitimam cōtra voluntatem dicti testatoris: prout petit. Hoc ꝓbo primo per id quod no. Ant. de butri. in. c. per venerabilem. qui filij sint le
4 gitimi. in. xxvij. col. in ꝟsi. sed est dubiū an pater &c. † vbi querit, an pater possit filiam legitimare seu legitimari facere hoc acto qꝺ in incerta tātum parte succedet, & tenet quod sic. & refert ꝙ ita inuenit tenere Bar. in. l. questitū. ff. de adop. in reportatis antiquis per tex. in. c. j. de filijs natis ex matrimonio ad morga. cōtracto: in vsibus feudo. & Pau. de cast. in. l. pactuʒ.
b C. de col. idē tenet. nam dicit[b] se cōsuluisse quod valeat legitimatio facta cū hoc quod filius succedat in eo quod patri placuerit. allegat tex. in. d. c. j. & quod no. Joan. and. in addi. Specula. in tit. de succes. abintesta. §. fin. in addi. incip. vbi hoc di
5 cit Rofredus &c. & dicit ꝙ tunc nō est proprie legitimatio sed dispensatio cum nō sit legitimus quo ad omnia per not. per Bar. ff. de vsucap. in. l. si is qui pro emptore. dum tractat de fictione inductiua ibi dū allegat. l. rescriptū. ff. ad Macedo. i verbo, vice. & ita etiā dicit Pau. de ca. se inuenisse consultum per Ray. de fori. in ciuitate Pisarum: & istud tenet etiā Ludo. Romanus in. d. l. pactum. & in. l. qui superstitis. de acquirenda hereditate. sed ita est quod ipse dominus Joānes ipsaʒ Faustinam legitimari fecit quoad succedēdum in bonis que ipse sibi relinqueret. aut inter viuos: aut etiam mortis causa donaret: vt patet ex verbis legitimationis ibi dum dicit, intendit quod tempore obitus sui, seu etiam ante: aliqd ex bonis de quibus liberam habet ex iure, seu etiam ex concessiōe b apostolica testandi seu disponendi facultatem iter viuos: seu etiā causa mortis. sicut etiam ex testamēto cōcedere, donare: legare, seu relinquere: sicut etiam ibi dū dicit, atꝙ plurima ex bonis suis eis donare ac relinquere in posterum intentat, et ibi omnes & singulas tam inter viuos quā etiā ex causa mortis donationes, cōcessiones, relicta, legata, & etiam heredis institutiōes, & substitutiones in bonis ipsius Joannis aurispe facta valuisse, & valere ex testamento: & ab intestato succedere. cum ergo dicta Faustina nō petat dictam legitimam abintestato quia dūs Joānes decessit testatus, nec etiam ex testamento, sed petit contra testamentum, vt saltem preter testamē

[...] est [...] diti[...] tas sta[...] quin no[...] filij libere re: vel ad [...] transferre, [...] voluit statu[...] intelligo tame[...] saltem vidua c[...] at quantū per sta[...] tutum ei capere li[...] cet. Nec est simile de forensi vel alio qui est prohibitus capere odio sui. Quare si die legati cessante sit ciuis cessante tota ratio odij: & statutū: sic valet legatum: sed hic vxor non est ꝓhibita plus capere odio sui: sed fauore filiorum, q fauor non cessat i totum licet filij si ne filijs decedant ante diē legati facti vxori cedētem sed post acquisita bona paterna, etiā si filij in vita non disposuerit: vel disponere, forte infantes vel furiosi, nō potuerit qꝛ iter est eorum libere ad heredes transmittere, nec obstat ꝙ nuper dixi rein tegrari legatū pleni vsusfructus deficientibus liberis post obitū patris. lʒ illi reliquāt hr̄des extraneos: qꝛ ibi nō erat vxor ꝓhibita totū vsum fructū capere sicut hic vnde sicut ibi restringit legatuʒ vsusfructus ex tacita mente, & consuetudine: ita ex eadem tacita mente, & consuetudine redintegratur. [redacted]

¶ Dicit pau. con sil. xxx. libr. j. [redacted]

tum: quia testator sibi reliquit duntaxat libras cẽtum cum certa modificatione ꝛc. ꝛ Faustina non fuit legitimata ad succedendum contra vel preter voluntatem testatoris, vt patet ex verbis premissis: ergo ad talem successionem admitti nõ potest, vt supra probaui. istud etiam voluit Ang. consil. cclxiij. incipi. Dominus Papa. Ex quibus concludo dictam legitimationem non obstare.

Summarium.

☞ Dos data nepti computatur patri in legitimam in bonis aui qui in dubio censetur contemplatione filij dotasse.
Filius presumitur acquisiuisse ex bonis patris, nisi quatenus sunt coniecture in contrarium.
Donationes que morte confirmantur imputantur in legitimam.

Consilium. XXXI.

Viso testamento ser Andree de castaldis, processu cause inter Castaldum eius quondam filium agentẽ, ꝛ Saluatium ꝛ Nicolaum filios quondam alterius Nicolai olim dicti ser Andree se defendentes: ꝛ visis narratis in themate suprascripto, vis omnis consistit in discernando, que deduci debeãt de bonis ꝛ hẽreditate dicti ser Andree priusq̃ detrahatur legitima petita per dictum Castaldum, posito qð illa sibi debeatur. et etiam quid debeat sibi in dictam legitimã imputari. † Et in primis clarum est deducendum esse omne es alienum, ꝛ funeris impẽsam anteq̃ legitima detrahaẗ. l. Papinian⁹. §. quarta. ff. de inoffi. test. ꝛ propterea deducendũ erit illud qð Dominice pedisse que relictum est. ꝛ hoc quatenus ei debitũ erat pro mercede sua. ꝛ si legatum agnoscat, vel si legatũ repudiet debebit deduci quatenus sibi deberi constabit pro eius operis ꝛ mercede: vsque in tempus mortis testatoris. facit. l. creditorem. ff. de leg. ij. l. j. §. si creditori. ff. ad. l. falcid. iuncta. l. qui vxori. in prin. cũ ibi no. ff. de auro ꝛ argento leg. ¶ † Imputari autem in legitimam debet omne id qð ad dictum Castaldum in potestate patris existẽtem peruenit ex bonis dicti ser Andree, vel iure legati, vel in vim modi, vel aliter titulo non oneroso. l. etiam. §. pe. ff. de bo. lib. l. quoniã nouella. ꝛ. l. scim⁹. §. repletionem. C. de inoffi. test. ꝛ plene no. per Bar. ꝛ alios in l. in quartã. ff. ad. l. falci. ꝛ in. l. filium quem habentem. C. fam. ercis. ꝛ ibi etiã habetur ꝙ illud quod concessum fuisset in peculiũ filio existente in patria potestate, cõputatur in legitimã.
3 ¶ † Sed iuxta hoc est vidẽdum an dos quã dedit dictus ser Andreas filie dicti Castaldi, debeat computari ipsi Castaldo in legitimam. ꝛ iste est no. articulus in quo breuiter concludo
a qð sic.ᵃ ꝛ hoc in terminis firmat Cy. in. l. scimus. in. v. questione. C. de inofficio. testa. vbi ad hoc allegat dictam. l. quoniam nouella. hoc idem probatur ex his que nota. Ange. in. d. l. in
4 quartã. † vbi querit, quid si auus dotauit neptem. ꝛ auo ac demum patre mortuis, vult dicta neptis venire ad successionez patris sui: vel vult saltem legitimam ex forma iuris vel statutorum: an dotem quam habuit ab auo debeat sibi imputare in legitimam debitã ipsi nepti in bonis patris sui. ꝛ ibi refert se pluries cõsuluisse: qð si auus dotauit neptẽ contẽplatione sui ꝛ hoc cõstet liquido, vel per vehementia indicia: non cõputabitur in dictam legitimam: quia illa dos non fuit ꝓfecta a patre, sed ab auo: ergo nõ debet in legitimã debitam in bonis patris imputari. d. l. sancimus. §. repletionẽ. sed si au⁹ dotauit cõtemplatione filij: vel dubitatur cuius cõtemplatione, quo casu. s. quãdo dubitaẗ est idẽ ac si contemplatione filij sui dotasset. l. dedit dotẽ. ꝛ ibi no. Iac. de are. ꝛ Bar. ff. ſ col. bo. ꝛ tunc debet imputari in legitimã sibi debitã in bõis patris, quasi ipsa a patre suo dotata sit. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. ꝛ pupil. breui. enim manu censetur dos primo tradita filio: ꝛ per filiũ nepoti. l. iij. §. fi. ff. de do. inter vir. ꝛ vxorẽ. l. singularia. ff. si cer. pe. ꝛ in hac cõclusione residet Ang. in pal legata. l. in quartã. ꝛ ita vult ipse in suo cõsi. lxxviij. incip. Io. philippi. ꝛ in cõsi. seq. ꝛ Pau de ca. lib. ij. cõsi. xcvj. inci. dicta Cornelia ꝛc. Si ergo in dubio dictã dos data nepti cõtemplatione filij, ꝛ nepti computatur in legitimã sibi debitam in bonis patris sui: ergo sequitur vt dicit Ang. ꝙ cẽsetur prius ab auo data filio ꝛ per consequens venit cõputandũ filio in legitimam sibi debitam in bonis patris sui per. d. l. quoniam nouella. ꝛ. l. profectitia. in prin. ff. de iur. do. ꝛ. l. omnimodo ipu-tari. C. de inoffi. test. ꝛ per no. etiam per Bar. in. d. l. in quartã. dũ tractat que dbeãt in legitimã imputari. bene facit que no. Bar. in aut. ex testamẽto. in fi. C. de secũ. nu. nec ob. id qð no. gl. in. d. l. q in aliena. §. interdũ. in ver. faciet heredẽ. ff. de acq.
5 here. ꝛ ibi doc. ꝛ Bar. in. l. quesitum. in prin. ff. de leg. j. † vbi habetur qð illud qð obuenit nepoti ab auo non dicitur profectitium respectu patris: ꝛ sic nõ censetur profectum a patre: sed ab auo contẽplatione patris: q2 respõdeo qð ibi loquiẗ quan-
b do auus daret nepoti aliquid ad qð nõ teneẗᵇ propter filium secus in dote ad quem tenetur propter filiũ, vt in. d. l. dedit dotem. ꝛ ibi no. Ia. de are. ꝛ Bar. ꝛ ita etiam respondet Ang. ĩ preallegato consilio. Si tamen appareret qð nõ ↄtemplatiõe Castaldi: sed neptis dotem dedisset: tũc dos nõ imputaretur Castaldo in legitimam. ꝛ ita procedũt alia que in contrariuz possunt adduci. ꝛ istam opi. etiam insequutus sunt legẽdo dictam. l. in quartam. vbi etiã hũc articulum plenius prosequutus sunt: vt ibi videre potes si vis. Queritur etiam de eo qð dedit in dotẽ Castaldus dicte sue filie ignorante ser Andreas vltra id qð pro ea dederat dictus ser Andreas in dotem, an ꝓsumatur fuisse acquisitũ de bonis patris. i. dicti ser Andree, ꝛ similiter quid de libris sexcẽtũ Bononenorum, quas reperiẗ Castaldũ secrete seu inscio patre dedisse ad mercãdũ, tempore quo ipse seorsum a patre habitare cepit, ꝛ de alijs bonis q̃ postea reperireẗ Castaldum acquisiuisse, stante ꝙ a patre habuerat certa ꝑdia, ꝛ q̃dã bona ꝑ vsufructuãdo, ꝛ ꝑ alimẽtis suis, ꝓsupposito ꝙ Castald⁹ nõ erat vir talis vir idustrie ꝙ ex sua industria q̃rere potuisset hm̃oi bona, ꝛ qð viuebat ex reditib⁹ ꝑdiorũ sibi assignatorũ per patrẽ pro alimẽtis, ꝛ si quid vltra habebat aduentitiũ, parum erat. ꝛ aliquãdo administrauit de alijs bonis paternis anteq̃ seorsum a patre habitaret.
6 ¶ † Et ad hoc rñdeo ꝙ stantibus predictis videẗ cõcludẽdũ ꝙ potius ex bonis dicti ser Andree q̃ aliũde acquisiuit, ꝑ id qð no. gl. ꝛ doc. in. l. cũ oportet. in prin. C. de bo. que libe. ꝛ in l. Quintus. ff. de don. inter. vi. ꝛ vxo. ꝛ per Spe. ꝛ Io. An. ĩ ti. de actore. §. j. ver. quid si dubiteẗ. ꝛ ꝑ Io. An. in. c. j. de pec. cleri. ꝛ Ia. bu. in aut. legitima. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ Bal. in aut. ex testamẽto. C. de col. in ver. vndecimũ capitulũ ꝛc. ꝛ in. l. iubem⁹.
7 in vlti. col. C. ad trebel. vbi cõcludiẗ † ꝙ qñ reperiẗ filiuz aliqd habere, ꝛ ignorat vnde quesiuerit recurrẽdũ est ad ↄiecturas adeo ꝙ si filius nihil sciebat operari: ꝛ pater erat diues: ꝓsumitur ꝙ ex bonis patris quesiuerit. plus dicit simpliciter io. An. ꝛ Ant. bu. in. d. c. j. de pecu. cle. ꝛ Guido de Suza. in. l. fi. C. de pig. per illũ tex. ꝛ Bald. in. l. ij. per illũ tex. C. de pa. pote-
8 sta. † ꝙ in dubio etiã si nõ appareãt alie cõiecture predicte, presumeẗ filium acquisiuisse de bonis patris. Et si quid ẽt superat vltra expensaz alimentorũ ex reditibus prediorũ ipsi Castaldo assignatorũ a patre pro alimentis, illud dz restitui heredibus dicti ser Andree, vel si Castaldus vult retinere, dz sibi in legitimã imputari, attẽto ꝙ onus alẽdi dictũ Castaldũ spectabat de iure ad patrẽ, probaẗ hoc per tex. nota. l. creditor. §. si inter. ꝛ ibi no. ff. man. bene facit quod no. per Cyn.
9 Ray. Jo. de imo. ĩ. l. Lucius. §. a te peto. ff. de legat. ij. † dũ dicunt ꝙ si ambassiatorib⁹ datur aliquid pro expensa itineris si quid eis superit tenentur restituere. secus si datũ sit eis ratione suscepti oneris legationis. q2 licet citi⁹ redierint q̃ estimatũ fuerit: nihil reddere debẽt, ꝑ dictũ. §. a te peto. iuncto dicto. §. si inter. ꝛ. l. Seio. in prin. ff. de annu. leg. ꝛ hoc tantomagis procedit in casu nostro: q2 etiam si illud plus qð superfuisset ex reditibus dictorum prediorũ, intelligeretur donatũ dicto filio existenti in potestate patris, computareẗ in legitimã attento ꝙ talis donatiõ morte confirmaẗ. l. ij. C. de inoffi. do. iũcta. l. donationes quas parentes. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ iũcta. l. etiã. §. si debita. ver. sed ꝛ mortis. ff. de bo. libe. ꝛ. d. l. filiũ quẽ habentẽ. secũdum lectu. Azo. ꝛ firmat Bar. ꝛ alij in d. l. in quartã. ꝛ Bal. in repe. c. si pater. ĩ vlti. char. de tes. in sex
10 to. † vbi cõcluditur huiusmodi donationes, que morte cõfirmatur, in legitimã imputari. Et per predicta etiam patet qð in legitimã imputari debent vestes festiue vxoris Castaldi: ꝛ iocalia facte ꝛ facta sibi dictum ser Andream, si sunt seu remanserũt apud dictũ Castaldũ: q2 non intelliguntẗ donate mulieri, per ea que plene tradũtur per Baldũ ꝛ alios in. l. pe. §. j. ff. sol. mat. ꝛ in. l. si vt certo. §. interdũ. ff. commodati. ꝛ i. l. j. §. nec castrẽse. ff. de coll. bo. ꝛ Nico. de Neapo. in. l. rẽ legatã. ff. de adim. lega. ꝛ Bal. in. l. cum te. C. de dona; ante nupt. et Saly. in. l. sicut. C. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ. l. ex animo. ff. eo. titu. ꝛ dictas vestes ꝛ iocalia legat dict⁹ ser Andreas dicto Castaldo. ꝛ cõstat ꝙ legata debẽt in legitimã imputari. d. l. etiã. ꝛ dictũ est supra. ¶ Circa dotes autẽ vxoris Castaldi quas eidẽ vxori reliq̃t testator ꝑdictus, nõ est insistẽdũ: q2 ille veniũt
11 deducẽde † de hẽreditate ante legitimã, tãquã es alienũ si illas recepit

a ¶ Quod sic. q2 in dubio presumitur datum cõtemplatione filij. ꝛ idẽ tenet bal. authen. ex testamento. C. de colla. deci. cõsi. lxxxi. bertran. ↄsi. lxxiij. viso casu. col. iiij. lib. j. alci. tract. a presum. reg. j. presum. xvij. frã. ripa. ꝛ oẽs. d. l. ĩ quartã. ꝛ vbiq3 ꝛ i hoc nõ ẽ difficultas de iure. quid aũt dicendũ sit de cõsuetudine frãcie, dixi in consuetu. parisi. §. cxxv. adde. s. lib. j. cõsi. xxiij. [redacted]

b ¶ Non tenetur. in his terminis loq̄tur. alex. j. eo. cõsi. lxxxix. n. vj. j. li. v. cõsi. cxxxviij. col. j. ꝛ sic nõ est sibi contrarius his q̃ tradit hic. s. ẽ. libr. j. consi. xxiij.

11 recepit dictus ser Andreas, vt. d. l. in quartam. ¶ † Solū superest videre, an ante detractionem dicte legitime, debeāt deduci tāq̄ es alienum, ea que pro dotibus relicta sunt p̄ dictū ser Andreā quatuor neptibus suis natis ex Nicolao eiꝰ filio premortuo, que nōdū nupte erāt. ꝛ pro hoc q̄ debeat deduci. facit id quod notāt Bal. ꝛ Ang. in. l. Papinianꝰ. §. vlt si qs. ff. de inoffi. test. vbi per illum tex. cum glo. dicūt q̄ si ex forma statuti filie femine nō admittantur ad successionem s₃ debēt dotari cōgrue existentibus filijs masculis: ꝛ cōtingat dubitari q̄ta debeat esse legitima filij masculi, existēte dicta filia femina, debebit cōsiderari in ratione legitime, ac si filia nō esset in rerum natura, ꝛ filia detrahet in primis dotē tanq̄ es alienū, ꝛ filius masculus de residuo habebit integrā tertiam p̄ sua legitima: ꝛ in proposito nostro etiā statutum mutuū disponit q̄ femine nō succedāt ꝛ dotētur. tn̄ hoc vltimū nō pono p̄ cōstanti: sed cetera superiora firmo ꝛ approbo. Alex. de imo.

Epitome.

¶ Testator legauit Bartholomee filie sue nupte certā quantitatē pro supplemēto, ꝛ equamento dotis sue, cū dote Sebastiane alteriꝰ filie. deinde in omnibꝰ suis bonis mobilibꝰ, immobilibus, iuribus, ꝛ actionibus dictā Sebastianā ꝛ Bartholomeam eius filias heredes vniuersales instituit p̄ equis portionibus, hac tamen conditione, quod si qua earū decesserit quandocunq̄ sine filijs legitimis ꝛ naturalibus, quod tūc eo casu pars talis sic decedētis deueniat i superuiuentē, ꝛ eiꝰ filios. queritur an mortua Bartholo. sine liberis debeat Sebastiane, etiā dictū prelegatū? R̄n̄. Alex. q̄ sic. Sed aduerte ex his habes limitationē ad. d. l. a filijs, vt p̄cedat in dote data, vel debita ex pactu. secus i augmēto dotis volūtario seu liberali facto i testamēto, q᷑ hmōi augmētū censeť iter mera p̄legata, ꝛ sic cadit i restitutionē fideicōmissi, qđ ego puto verū simpliciter, sed nō i casu isto, in quo loq̄ť Alex. quia subtiliter perpendendo male cōsuluit: quod ostēdo sic ex sua hypothesi. prelegatum istud seu augmentum nō est factum simpliciter, sed pro equamēto dotis dicte Bartholo. senioris filie, cū dote Sebastiane iunioris filie, q̄ posteriꝰ ꝛ vberiꝰ elocata fuerat: vt colligitur ex principio ꝛ fine cōsilij. ex quo ꝛ ex alijs, videlicet ex equali institutione, ꝛ equali onere apparet quod voluit pater testator eas omnino esse pares: ꝛ eq̄les i bonis suis, tam in cōmodis: q̄ in oneribus. ꝛ sic dico q̄ hoc supplemētū dotis, etiam in testamento volūtarie factum nō cadit in restitutionem fideicōmissi: quia dos sebastiane si predecessisset nō caderet in restitutionē, nec in totum, nec in parte: ergo idē esse d₃ in dote Bartholo. ꝛ eiꝰ augmēto. alioquin filie nō essent equales in cōmodis, ꝛ oneribꝰ p̄ut voluit testator. sed iunior filia esset melioris cōditionis, q̄ primogenita, q̄ noluit testator, ꝛ sic hoc fideiussum nō intelligiť nisi de portione mere hereditarie: in qua facta est institutio. cur etiam nō tantum operetur verisimilis: imo aperta mēs testatoris ex multis v̄bis, ꝛ tota rei serie collecta q̄ vnicum verbulum hereditaria semel emissum, ꝛ ita cēseo fa. que de fauore equalitatis inter filios, ꝛ eius effectibus scripsi in cōsu. parisi. §. cxxiij. C. M.

Consilium. XXXIII.

idetur sup dicto quesito fortasse dicendum dictum prelegatum relictū domine Bartholomee p̄ supplemēto ꝛ equamēto dotis eius cū dote Sebastiane sue sororis, prout in testamēto continetur non venire in fideicommissum predictū, per id quod habeť in. l. a filia. in principio. ꝛ. l. Lucius. §. maritꝰ. ꝛ in. l. cum heres deductis. in fine. ff. ad trebellianum. ꝛ. l. cū pater. §. fidei tue. ff. de leg. ij. quinimo filia grauata restituere hereditatem patris vel fideicommissum, potest se donare de bonis subiectis restitutioni fideicommissi, ꝛ diminuere fideicommissum. l. filium. §. cum p̄poneretur. ff. ad Trebel. ꝛ in aut. res q̄.
1 C. cōmunia de leg. cum ibi no. maxime per Bal. ¶ † Tamē his nō obstantibus, puto cōtrariū in casu p̄posito esse veriꝰ: q᷑ prelegatum relictum vni ex heredibus venit in fideicommisso reciproco, postea iniuncto heredibus in eodem testamēto de portione precedētis, quādo de portione sua simpliciter est facta mētio in fideicommisso absq̄ eo quod cu₃ illa dictione portiōe, sit adiecta illa qualitas hr̄ditaria: vt. l. Marcellꝰ. §. qdam liberis. ff. ad Trebel. iuncta. l. fideicommissaria. §. fin. co. tit. ꝛ plene no. in. l. cum virum. C. de fideicommiss. sed testator hic primo legauit Bartholomee certam quātitatem pro supplemēto: ꝛ equamento dotis dicte Bartholomee, cum dote dicte Sebastiane. deinde istituit hr̄des dictas duas filias, ꝛ eis substituit hoc modo. Si qua earū decesserit qūcunq̄ sine filijs legitimis ꝛ naturalibus: quod tunc pars sic decedentis sine filijs deueniat ad superuiuētem, ꝛ eius filios: ergo venit dictum prelegatum in fideicommisso. sed ea que loco eris alicui habebat, ꝛ nō mere ex prelegato: non veniūt in fideicō-
2 misso. ꝛ ita loquuntur iura allegata in contrarium. ¶ † Nam dos data vel promissa a patre p̄ filia, loco eris alieni habetur: imo illa nō venit in fideicommisso: hoc est proprie: quod dicit text. in. d. l. a filia. in princi. ibi eris alieni. ꝛ ita etiam loquitur tex. in. d. §. maritus. sed in dote debita a testatore vxori. facit l. pater filiam. in prin. ff. ad. l. Falci. ꝛ. l. Pomponiꝰ philadelphus. ff. fami. erciscun. ꝛ. l. si quis mandato. in fi. ff. de neg. gestis. Quinimo tex. in. d. l. a filia. potius facit pro ista opinione a cōtrario sensu, scilicet quod vbi dos non est data vel promissa a patre non habeat locum dispositio illius. l. ꝛ tantomagis hoc procedit in casu nostro: quia presupponitur quod ante tēpus testamenti conditi per patrem dictarum mulierum, iam dicta Bartholomea nupta erat, ꝛ dotata a patre ꝛ pater cogi nō poterat ad aliud dandum pro dote dicte Bartholomee, cum functus esset officio necessario: iuxta. l. q liberos. in prin. de ritu nupt. ꝛ no. in. l. fi. C. de do. promiss. Fortius voluit Barto. Salice. ꝛ Ful. in dicta authē. res que, quod si filia erat nupta, quis non erat dotata a patre nec ab alio, nō posset diminui fideicōmissum a patre rogato restituere hereditatē propter fideicommissum: q᷑ tūc nō cogitur pater dotare filiā, quādo filio est iam nupta, cum maritus tenetur eā alere, vt plene no. per Cy. in. l. quod in vxorē. C. de neg. gest. ꝛ per Dy. ꝛ alios in. l. si cum dotem. §. sinautē in seuissimo. ff. solu. matrimonio.
3 Sed † imo cum pater nō tenetur iure obligationis: sed officio iudicis collocare filiam in matrimonium: ꝛ dotare, dicta. l. q liberos. ꝛ no. in dicto. §. cum proponeretur. ꝛ no. in. l. si socer. ꝛ principio. ff. soluto matrimonio. cessat dictu₃ officiū iudicis, si filia habet aliunde vn̄ se alat. l. si quis a liberis. §. ij. ꝛ dicto §. alimenta. ff. de libe. agno. ꝛ tamē si filia non esset nupta pater fideicommissum iniūctum potuisset minuere pro dote cōgrue danda filie sue quando ad eam dotādam cogi poterat, p̄ id quod legitur ꝛ no. in dicta authen. res que. ꝛ no. maxime p̄ Barto. in dicta. l. a filia. in prin. ꝛ ita etiā in proposito nostro not. Bar. in dicta. l. obligamur. in. §. lege. ff. de actioni. ꝛ obli. vbi reprehendit glo. ibi aliter sentientem, ꝛ hoc saltem quando pater nō nimium differebat nubere filiam, vt ibi p̄ Barto. ꝛ ibi etiam tenuit Gui. de cu. ꝛ. l. cum his. §. si mulier. ff. de cōdi. indeb. p. §. quamobrem. in fi. in aut. de restitu. ꝛ ea que par. ꝛ ita: etiam determinauit Salice. in. l. qui liberos. in princip. ꝛ videtur hoc etiam velle Bal. ibi expresse domi. Abb. in. c. j. de adul. ꝛ licet nōnulli in hoc non teneant contra Bart. in dicta. l. obligamur. ꝛ in dicta aut. res que. tamē quo ad casu₃ nostrum illa disputatio nō videť omnino expediens. q᷑ presupponitur quod dicta domina Bartholomea ante tēpus testamenti a patre, fuerat dotata, ꝛ etiā creditur quod cōgrue fuerat dotata attēta cōditione viri ꝛ mulieris, ꝛ facultatibus patris iuxta. l. quero. ff. de iure dotiū. ꝛ. l. cognouimus. C. de here-
4 di. instituē. ꝛ. l. si filie. ff. de leg. ij. cum similibus. † plus voluit Pau. de Cast. lib. j. cōsi. cclxxv. incip. sub anno quadragesimo quod quādo filia dotata a patre non possit dicere se incōgrue dotatam cum iuris presumptione: pater melius q̄ alius cōsilium capiat pro liberis. l. nec i ea. ff. de adulte. ꝛ ideo q̄ sibi cōpetens visum fuit p̄ filia: nō debet alteri videri incōpetens. argumen. l. si furioso puber. in fin. ff. de cura. furio. nec redargui potest ab aliquo: cum nullus amor vincat paternum. l. fina. in principio. C. de cura. furi. nisi fm̄ eū ex magno excessu appareret contrariū: ita quod dolus patris possit redargui. argumētum. l. vn̄ si Nerue. cum seque. ff. pro socio. ꝛ licet pater postea voluerit augere in testamēto dotem domine Bartholomee, per hoc nō seqtur q̄ tempore quo fuit nupta ꝛ dotata fuerit incōgrue dotata: debet enim attēdi tempus quo pater ab initio eam dotauit, vt. dicit Bal. in dicta auth. res que. in. iij. co. in versic. quero statuto cauetur ꝛc. ꝛ presupponitur qđ pater ex post superlucratꝰ fuerit. l. si defunctus. C. arbi. tute. l. Titia. §. deficiētium. ff. de mune. ꝛ hono. potuit etiam cōtingere qđ pater tempore testamenti destitutus spe habēdi alios liberos maxime masculos animaduertit posse facere vberiorem dotē domine Bartholomee: que ratio cessare poterat tp̄e quo eam in matrimonio collocauit. facit dicta. l. si filie. ꝛ p̄ hoc etiā pt₃ rn̄sum ad allegata in contrarium. Concludo igitur dictum augmentum dotis relictum in testamēto dicte domine Bartholomee in dicto fideicommisso venire. Alex.

Consilium. XXXIIII. Cõfirmat᷑ cõ. xxix. j. li. vij.

Onsultus alias in principali causa in fauorem agentium cõtra Bartholomeũ bachellã cõsului[a] nũc repetitus in appellatiõis cã, nõ video ex his que mihi exhibita ⁊ relata sunt qcꝗ noui actum seu deductũ esse pro parte dicti Bar. appellãtis, propter qua iure dici possit firma nõ subsistere ea iuris fundamenta, que in cã principali in fauorem agentiũ in cõsilio deduxi: nam in causa appellationis, si recte inspiciaᵗ, non est oposita exceptio excussionis: quoniam in scriptura appellationis solũ appellans narrauit se opposuisse in preteritum .i. in cã principali exceptionem excussionis nõ facte contra principalem. † illud aũt non dicitur esse opponere de presenti exceptionez excussionis: qꝛ ille qui allegat, fuisse in iudicio de pterito, nõ videᵗ illud affirmare de presenti esse, sed potius negare, vt no. gl. singularis in. l. certũ. §. j. ff. de cõfes. in ver. cõfessus. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij, ⁊ no. Bar. in. l. si minorẽ. C. de in integ. resti. mino. ⁊ in. l. edita. C. de eden. ⁊ Ang. in. l. j. in priu. ff. de edẽ. cum si. vnde cũ non opposuerit in causa principali, vt in cõsilio deduxi: sequiᵗ ꝙ nõ est opposita, nec in causa principali, nec in causa appellationis. ¶ † Scḋo adhuc dico qḋ posito qḋ fuisset opposita expresse in cã appellationis: tamen nõ potuit de iure opponi in causa appellationis, postꝗ non fuit opposita in causa principali: qꝛ cũ sit exceptio dilatoria,[b] que dꝫ opponi ante litis conte. ꝭm oẽs opi. vt no. Pet. ⁊ Cy. in authẽ. presente. C. de fideiuſ. cũ cõcor. de quibꝰ in cõsilio, ⁊ cõsuluit Petr. de anch. cõsi. cccxiiij. incip. ex predictis subtiliter allegatis. colũ. j. qḋ est repetitũ cõ. cccxvij. Si nõ est apposita in causa pncipali, nõ põt opponi in causa appellatiõis: vt est tex. no. in. l. ita demũ. C. de procu. ⁊ no. Cyn. in. l. per hanc. C. de tẽp. appe. in ver. queritur secũdo loco. ⁊ Bal. ibi expresse in. vi. col. in ver. vel pone excẽplũ in exceptiõe preposterationis, † vbi dicit qḋ exceptio preposterationis ordinis, si nõ fuit opposita in causa principali, nõ potest opponi in causa appellationis, p dictam l. ita demũ. ¶ Tertio ad idẽ cõsiderãdũ est qḋ p exploratores ⁊ nũcios ad hoc electos facta est excussio non reperiri de bonis ipsius Ludouici, † ⁊ qui vult dicere ꝙ in aliquo loco bona habeat stante dicta relatiõe ⁊ excussione, habet hoc probare per no. per gl. in. l. cũ de lege. ff. de proba. ⁊ Bar. in. l. si cõstãte. in prin. ff. solu. ma. in prima q̃stione prime partis principalis, ⁊ in. l. decem. de verb. obli. ⁊ in. l. fi. §. licentiã. C. de iure delibe. ⁊ Ang. in. l. multũ. §. j. de acq. here. Quarto ad exceptionẽ excussiõis rñderi põt p alia plura remedia in cõsilio deducta s. ꝙ non requiraᵗ excussio etiã si opponatur, qꝛ Bar. bachella se tanꝗ principalẽ obligauit animo innouãdi obligationem pncipalẽ. Itẽ qꝛ cũ iuramẽto pmisit se facturũ ⁊ curaturũ ⁊c. Itẽ pꝑter illa verba renũciatiõis, oĩ alij iuris auxilio ⁊c. vt seriose in consilio scripsi. Insuper in causa appellationis ad cautelam magis roborata sunt iura agẽtium. Illam pbarunt per duos testes, ꝙ tpe quo Christop. carũdinꝰ notariꝰ actor cãe tanꝗ infirmus substituit Gasparẽ fratrẽ suũ, vere erat infirmus, ⁊ sic ex forma prouisionis substituere potuit. ⁊ dico qḋ hec pbatio fuit ad cautelã: qꝛ nõ videtur qḋ fuerit necessaria:

5 † qꝛ statur dicto officialis asserẽtis se ipeditũ tali impedimẽto, pꝑter ꝙ sibi permittiᵗ alteri officiũ cõmittere ⁊ delegare. vt est gl. valde no. in. c. pastoralis. in verbo exonerans. de of. deleg. ⁊ idẽ dt Guil. de cu. ⁊ Albe. de rosa. in. l. j. ff. de offi. eiꝰ. ⁊ Bal. in. c. de causis. in. xv. col. de offi. dele. ⁊ in. l. iperiũ. i. iiij. col. de iurisdi. om. iudi. allegant iura dicentia credi debere dicto seu literis officialis. l. diuus. in ver. cum aũt. ff. de offi. psi. ⁊ in. §. si qs xͦo cõprehẽsorũ. in aut. vt nulli iud. ⁊ in gl. si publica. §. j. ff. de publi. Sed clarius pbaᵗ in gl. in. d. c. pastoralis. lꝫ prefati doctores illam non allegent. bene facit qḋ singulariter dicit Bar. in. l. ambitiosa. de decre. ab ord. faci. in. x. vel. xj. co. in ver. visis ⁊c. Cum ergo illud instrumentũ surrogationis, in quo ser Christophorus asserit se infirmũ, fuerit productum in causa principali: sequitur qḋ Bartholomeus debuit: ⁊ debet condemnari in expensis, etiam cause principalis, nedum cãe appellationis: qḋ apparet: qꝛ cum ex antiquis actis debuisset succumbere, accedit dispositio statuti ciuitatis disponẽtis ꝙ in negotio principalis succumbens debeat semper condemna-
6 ri in expẽsis: gnimo si dictus † Bar. bachella in dicto instrumento promiserit reficere expensas ⁊c. prout plerũqꝫ in instru-
c mentis apponiᵗ tunc etiam propter instam[c] causam litigandi non debebit ab expensis absolui, vt est gl. sing. ⁊ ibi Ange. in. §. oportet. in auf. de indi. ⁊ no. Bal. Ang. ⁊ Salyce. in. l. properandũ. §. sinautẽ alterutra. C. de indi. Bal. in. l. eos. §. cautione. C. de appel. Bal. ⁊ Ang. in. l. non solum. ff. de rei vendi. Iac. but. in. l. j. ff. de alie. iu. mu. cã fa. Ant. de but. in. c. finem litibus. de dolo ⁊ contuma. bene facit gl. no. in auth. de exhi. reis. iuxta prin. in ver. cãm. ⁊ qḋ ibi no. Ang. ⁊ gl. Bar. Bal. ⁊ alij in. l. iij. §. si rem. ff. de leg. iij. Alex.

Summarium.

1 ☞ Iurisdictio quid importat.
3 Territorij coheret passiue.
4 Collectarum exactio arguit iurisdictionem.
5 Superior vel pacta ciuitatũ nõ intelliguntᵗ ledere ius alteriꝰ.
8 Relatum est pars referentis.
9 Proditio per rei euidentiam nunꝗ censetur exclusa.
11 Cautio verbũ sufficiens intelligitur ꝭm materiã subiectam.
12 Collacterum onus spectat ad eum qui fructus percipit.
14 Genitiuꝰ, pꝑprie dnotat dominiũ: sꝫ attẽdiᵗ materia subiecta.
16 Persona mutata mutatur status rei.
19 Territorium an sit de esse iurisdictionis.
20 Exceptio firmat regulam in non excepto.

Cõsilium. XXXV.

Iso processu inter communitatem ciuitatis Serezane agentem, ⁊ cõmune castri noui ac consilijs, ⁊ allegationibus prestãtissimorum doctorũ mihi trãsmissis, ⁊ literis magnifice Serezane, necnon generalis capitanei bisane me requirentis, vt in dicta causa cõsulere debeam que future sint partes sue attenta commissione sibi facta per excelsos dominos cõmunitatis Florentie, de qua commissione apparet in literis mihi transmissis, ⁊ registratis in actis cause: discutiendum est quales debeant esse partes prefati domini commissarij sup contentis in petitione producta pro parte dicte cõmunitatis Serezane, ⁊ primo super eo qḋ in prima particula petitionis declarari, videlicet vigore maxime sententie late per spectabilẽ dominum Iacobum de guizardinis, ⁊ capitulorũ initorum cum excelso Florentie omnes partes iurisdictionis, ⁊ que iurisdictionem concernant ipsis Serezanensibus concessis per dicta capitula competere ⁊ licere exercere, ⁊ exequi exceptis collectis terrarum, quas, vt supra probarẽt singuli homines de Castro nouo, ⁊ licuisset ⁊ licere alibrare p ipso cõi Serezane in Catastro totum terrenum, ⁊ omnes terras existentes in loco questionis habite a strata romea infra eũdem a ciuitate Serezane, vsqꝫ ad quem perniguiole maxime in locis ⁊ terris per quibus predicti de Castro no. iurisdictionem pretendebãt. ¶ Pretermissis superfluis dico quod merum ⁊ mixtũ imperium, ⁊ iurisdictio dictorum locorum est trãslatũ in excelsum cõe Florentie, vt est declaratũ per dictã sñiam a partibus approbatã, saluis tñ his que reseruata ⁊ cõcessa essent dicte ciuitati Serezane, ⁊ dicto cõi Castri noui p capitula inita cũ excelso cõi Florẽtie, ita in effectu cõtinetur in premissa sententia. vñ solum competit dicte ciuitati Serezane iurisdictio quatenus per capitula est ei reseruata: seu concessa. ⁊ de dictis capitulis mihi trãsmissa sunt tãtũ nonũ. xij. xviij. xxj. ⁊. xxxj. in dicto capitulo. xij. ptinetur ꝙ dictũ cõe Serezane debeant manuteneri, ⁊ conseruari in quibuscunqꝫ suis iuribus honoraꝰ ijs, ⁊ consuetudinibus debitis ⁊ rationalibus, ⁊ in eis defendi contra quoscunqꝫ turbatores, inuasores contradictores per commune Florẽtie ⁊ eius officiales in tota iurisdictione cõitatis Serezane. Et secundũ priuilegia tã imperialia ꝗ apostolica concessa cõitati Serezane, ⁊ hominibus eiusdem ⁊ posito ꝙ ante dicta capitula apud dictam ciuitatem Serezane fuisset merũ ⁊ mixtũ imperiũ, ⁊ iurisdictio ex cõcessione liberalitatis imperialis facta a Serenissimo Romanorũ im-
1 peratore Ludouico † cuius cõcessio loquẽs de iurisdictiõe sim-
0 pliciter videbatur large[b] accipienda vt cõprehẽderet merũ et mixtũ iperiũ ⁊ simplicẽ iurisdictionẽ vt cõcludit Io. an. in addi. Spec. in tit. de iurisdi. om. iu. in add. q̃ incipit vidisti duas ⁊c. ⁊ Oldra. in consi. cclj. inci. ad questionem. ⁊ clare Bald. in l. fina. in fi. prime col. ff. de consti. prin. per illũ tex. cũ si. ⁊ not. per Bal. in. l. pe. C. de bo. que lib. Tamẽ quia per predicta capitula scḋm qḋ cõtineᵗ in dicta sñia est cautũ ⁊ dispositũ de capitaneo mittendo ad ciuitatem Serezane cũ mero ⁊ mixto
2 imperio ⁊ de vno iuris prouisore qui ius tradat ĩ ciuilibꝰ † apparet ꝙ iurisdictio etiam in genere sumpta prout cõprehẽdit merũ ⁊ mixtũ impiũ ⁊ simplicẽ iurisdictionẽ iuxta id qḋ legi. ⁊ no.

gi.⁊ no.in.l.j.⁊ in.l.imperiū.ff.de iur.om.iud.nō debet esse ac
tiue apud cōitatem Serezane que non habet potestatē iuris
dicēdi ⁊ terrēdi.l.pupillus.§.territoriū.ff.de verb.signi.⁊ not.
per Inno.in.c.cum accessissent.de consti.⁊ Jac.de bel.in aut.
de defen.ciui.§.j.⁊.ij.in.iij.q.⁊ Bal.in.c.j.in.ij.co.si de inuest.
inter dominū ⁊ vasallis ori.⁊ in.c.bone.el.ij. in quinta col.de
post.prel.⁊ in.l.j.in.j.col.ff.de iurisd. om.iud.bene verū est qđ
merum ⁊ mixtū imperiū ac simplex iurisdictio coheret terri
torio ciuitatis Serezane materialiter siue passiue, vt in.d.§.
territoriū.l.fi.⁊ ibi no.Bar.⁊ Bal.C.vbi ⁊ apud quē in integ.
rest.⁊ i.l.j.§.j.⁊ ibi Bal.de offi.prefe.vr.⁊ declarat Bar.in.l.j.
ad fi.de iur.om.iud.⁊ Bal.in.c.is ad hec.in.ij.col.de pace iur.
fir.⁊ in authē.habita.C.ne filius pro patre.⁊ in.l.data.in.xvij.
col.C.qui accusare non pos.⁊ in.d.l.imperiū.in prin.⁊ Ang.in
l.more.in.l.fi.ff.de iuris.om.iud.⁊ canoniste in.c.cū cōtingat.
de fo.cōpe.⁊ in cle.ij.de rescrip.Erit ergo passiue in territorio
ciuitatis Serezane merū ⁊ mixtū imperiū,⁊ simplex iurisdi
ctio etiā in loco de quibus fuit habita contentio corā prefato
Jacobo Guizardino arbitro ⁊ de quibus in compromisso ⁊
sententia fit mētio.Actiue aūt erit apud cōmune Florētie seu
magistratus qui per ipsum cōe mittunť quo ad quedā, tamē
erit iurisdictio etiā actiue apud dictam cōitatem Serezane.s.
quo ad cōtenta in dictis suis capitulis vt quo ad ea que con
4 cernunt ius collectādi ⁊ similia ibi specificata: † q2 per impo
sitionem ⁊ exactionē collectarū deprehendit locū vel villā sol
uentem collectas esse de territorio seu iurisdictione illius ciui
tatis cui soluit collectas,vt in auth.quib.mo.na.effi.sui.§.si
quis ex qualibet.l.iij.⁊ ibi not.Bal.C.de naturalibus lib.not.
Bal.in.l.data opera.in.xvj.col.C.qui accus.hec fuit intentio
prefati Jacobi in sua sentētia lata fm consiliū collegij prestā
tissimorum dictorū Florentie,vt ex inspectione primi consilij
registrati in sentētia euidenter apparet dum dicitur ibi ꝙ ista
talia dicuntur lata esse de iurisdictione ⁊ nō spetant ad presen
tem cōmissariū discutere an dicta sentētia fuerit iuste lata vel
non,tū q2 est a partibus approbata:etiā q2 sic se habet cōmis
sio ab excelso dño cōis Florentie facta dicto cōmissario.in
tentio igiť prefati dñi Jacobi iudicantis fuit ꝙ oīs authori
tas ⁊ potestas cōcessa per dicta capitula cōitati Serezane ac
cipiať pro iurisdictione.pro quo facit.l.inter tutores. cum ibi
not.ff.de admi.tut.vbi etiā iurisdictio quāqȝ accipiť large pro
administratione tutele seu bonoꝝ, vñ etiā oēm authoritatē ⁊
potestatē quā ex antiquis cōsuetudinibus rōnabilibus habe
re cōsueuisset cōitas Serezane in locis dicte differētie adhuc
exercere poterit vigore dicti.xij.dūmodo nō essent cōtra ea q̄
specialiter cōtinerenť in dicta sentētia vt in dictis alijs capitu
lis.Itē ius ⁊ facultas depascēdi pascuis que sunt in districtu,
imo ipsa pascua p dicta capitula spectāt ad dictā cōitatē Se
rezane ex forma dictorū capitulorū vt patet in.c.inci. Itē ꝙ
5 pascua ⁊c.† intelligo tñ de pascuis que tēpore dictorū capitu
lorum quo ad ius particularis dñij nō spectabāt ad aliū:naȝ
de illis non debēt intelligi dicta capitula,tum q2 non pōt su
perior seu ciuitas auferre sine cā ea q̄ spectāt iure dñij ad vnū
⁊ alteri cōcedi.l.si priuatus.ff.q ⁊ a q̄b.l.toties.ff. de pollici.l.
itē si verberatū.ff.de rei vēd.⁊ not.in.l.fi.C.si cōtra ius.⁊.in.l.
quoties.de preci.impera.offer.⁊ in.l.j.ff.de cōsti.prin. ⁊ in.c.q̄
in ecclesiarū.de cōsti.tū q2 in generali illa dispositione non dȝ
intelligi superiorē debuisse auferre ius tertij.l.ij.§.merito.⁊.§.
si quis a principe.ne quid in loco publico. ⁊ in.c. super eo.de
offic.delega. Accedit singulare verbū cōpo.in.c.causam que.
6 de rescrip.per illū tex.cū ibi not.† vbi voluit ꝙ si Papa dicat
se cōferre bñficiū tali cū hac clausula nō obstāte collatione al
teri facta ꝙ dicta clausula intelligiť de collatione inualida, ⁊
ne alteri preiudiceť.⁊ similiter ꝙ si Papa ꝯcedit alicui gratiā
cū clausula tali,vcȝ vt alijs preferať intelligiť illa clausula nisi
illis alijs sit ius quesitū.⁊ cū hoc trāseūt cōiter do.in.d.c.cām
7 que,⁊ de iure cōstat † ꝙ in p̄dijs alteri⁹ inuito dño predij nō
est licitū depascere nec ingredi.l.quintus.ff.ad.l.acq.l.p agrū.
C.de ser.l.fi.C.de pascuis pub.li.xj.l.iniuriarū actio.§.pe.cum
seq.ff.de iureiu.probať in.c.j.§.fi.⁊ ibi no.And. de ysernia cir
ca hoc plura dicēs in tit.de pace tenenda.⁊ etiā dico dicte cōi
tati Serezane licere allibrare p ipso cōi Serezane in catastro
totū terrenū ⁊ oēs terras existētes in loco q̄ōnis habite coraȝ
prefato Jacobo inter dictas partes vcȝ a ciuitate Serezane:
eundo per statā romeā vsqȝ ad aquā perniguiole in locis ⁊ in
terris in quibus dictū cōe castri noui pretēdebat habere iuris
dictionē corā dicto Jacobo:⁊ per cōitatē Serezane ꝯ diceba
tur, prout de dictis locis apparet in dicto cōpromisso ⁊ sñia
quātū ad effectū imponēdi ⁊ exigēdi collectas ⁊ alia faciēdi,
q̄ per.d. capitula cōcedunť seu reseruanť dicte cōitati Sereza
ne,exceptis terris bonis ⁊ possessionibus quibuscunqȝ existē

tibus in aliquo loco q̄ōnis p̄dicte,vcȝ a dicta strata infra ver
sus mare quomodolibet ptinētibus ad quoscūqȝ hoies ⁊ per
sonas aut loca taȝ secularia quā ecclīastica:aut pia dicti cōis
castri noui,vt in dicta sñia contineť,que exceptio ⁊ reseruatio
qualiter intelligať,declarabitur infra tertiā parteȝ petitionis
cōitatis. Et q2 hec particula ꝙ liceat dicte cōitati Serezane
allibrare dictas terras quo ad effectū predictū videť satis cla
ra ex verbis ipsius sñie,⁊ maxime ex declaratione que resultat
per exceptionē factā de terris spectantibus ad illos de castro
nouo.l.nā qđ liquide.§.fi.ff.de pec.leg.§.vt aūt.in auth de nō
alie.ideo circa eā vlterius nō insisto.Et potestas declarādi pre
dicta vt supra sine dubio comprehendiť sub cōmissione facta
prefato cōi,vt ex dictis literis euidēter apparet.Et dato ꝙ in
literis nō dicať de declaratione capitulorū: tñ in partibus in
quibus sñia se refert ad capitula apparet ꝙ ille qui hȝ ptātem
declarādi sñiam habet etiā potestatē declarandi capitula di
8 cta:† q2 in his in quibus sentētia se refert ad capitula dicunť
a ipsa capitula esse pars[a] sñie.l.ait pretor.§.j.ff.de re iu.l.asse to
to.ff.de hered.insti.l.si ita scripsero.ff.de cōdi.⁊ demōst.⁊.c.cū
venerabilis.de excep.cum si.Erūt ergo partes capitanei circa a
hanc primā particulā petitionis in pronūciādo dicte cōmu
nitati Serezane licere exercere illā iurisdictionē seu facultateȝ
ac facultates eis concessas per dicta capitula inita cū excelso
cōmuni Florentie quatenus ad illa facta est relatio per dictā
sententiā spectabilis Jacobi, ⁊ propterea licere etiā predicto
cōi Serezane allibrare in catastro totū terrenum ⁊ oēs terras b
existentes in loco ⁊ locis questionis habite corā prefato arbi
tro ⁊ inter dictas partes vcȝ strata Serezane eūdo per stratā
romeā vsqȝ ad aquā perniguiole, ⁊ in locis ⁊ in terris in qui
bus dictū cōe castri noui pretendebat corā.d.Jacobo habere
iurisdictionē.⁊ per cōmunitatē Serezane ꝯtra dicebať prout
de dictis locis apparet in dicto cōpromisso ⁊ sentētia,⁊ pun
cto in eis incerta quantū ad effectū imponēdi ⁊ exigēdi colle
ctas ⁊ alia faciēdi que per dicta capitula concedunť seu reser
uantur exceptis terris ⁊ possessionibus in bonis quibuscūqȝ
existētibus in aliquo loco q̄ōnis predicte,scȝ a dicta strata in
fra versus mare quomodolibet pertinēbus ad quoscūqȝ ho
mines,psonas , aut loca tam secularia ꝙ̄ ecclesiastica,aut pia
dicti cōmunis castri noui seu ad dictū cōmune castri noui,sȝ
qđ declarabiť infra circa tertiā particulā petitionis dicte cō
munitatis.⁊ ppterea etiā nocere dicte cōmunitati Serezane
vti pascuis q̄buscūqȝ in districtu ⁊ iurisdictione dicte cōmuni
tatis existentibus ⁊ prouentibus ⁊ redditibus eorūdem tāꝙ̄
rebus ad ipsam cōmunitatē pertinētibus,nō tñ intelligendo
hoc in pascuisq̄ essent seu tēpore dictorū capitulorū fuissent
alteri⁹ in quib⁹ nō intelligiť dicta cōitas habere hāc potesta
tē nisi aliter haberet prescripta ⁊ legitima consuetudo dicte
cōitatis.Nūc capio secundam particulā petitionis dicte com
munitatis in quā petitū est declarari ꝙ strata siue via de qua
fit mētio in supradicta sentētia,⁊ in pūcto questionis al's ha
bite que diciť via hospitalis sit illa q̄ est iuxta hospitiū dicti
hospitalis a latere inferiori versus perniguiolā,circa quā nō
inuenio in pcessu pbatū ꝙ dicta via hospitalis sit vel non sit
via illa que est iuxta hospitiū dicti hospitalis:ideo inspectis
actis cause partes dñi capitanei essent in pnūciādo nō liq̄re
seu pbatū nō esse intentionē dicte cōmunitatis ⁊ in hac pte
absoluere a petitis cause castri noui ⁊ eius syndicū iuxta.l.q
accusare.C.de edē.⁊ in.c.j.vt ecclesia bñficia.Tamē q2 ab ex
celsis dominis Florētie cōmissum est dño capitaneo vt ad di
cta loca differētie accedere debeat,⁊ secūdum qđ sibi ꝯstiterit
terminet.¶ Preterea cōsulo ꝙ dñs capitaneus ad locū ac
cedat:⁊ si ex inspectiōe locali vocatis partib⁹ ⁊ ex dictarū scri
pturarum lectione constabit sibi esse prout in petitione dicte
cōmunitatis ꝯtinetur ita pronunciet ⁊ declaret,vt in.l.si irru
ptiōe.ff.finiū re.⁊ in.l.iij.C.eo.ti.Sin aūt pnūciet ⁊ absoluat
9 vt dixi.† talis enim probatio que fit subijciēdo locū oculis est
b tāte virtutis vt illi nunꝙ̄[b] intelligať esse derogatū ⁊ preferať
cuicunqȝ alij pbationi,vt no.Azo in summa.C.ad.l.aquil. ⁊
Bal.in.l.cōtra negātem.in fi.eo.tit.⁊ in rub.de proba.circa p
mā col,⁊ in.l.j.C.si aduer.ven.liberta.¶ Circa tertiā particu
culam petitionis in qua petitur declarari ꝙ pro ipsis tantū
terris ⁊ terreno quas ⁊ quos probabūt predicti hoīes de ca
stro nouo spectare ad ipsos iure dñij vel quasi, ⁊ nō possint
hoīes ipsi qui ita probabūt grauari aliquo grauamine colle
ctarū ⁊ gabellarū quousqȝ in iure ⁊ dñio siue quasi dominio
ipsorum de castro nouo steterint,Si vero excesserint possunt
Serezanenses iuxta potestatem eis reseruataȝ per supradicta
10 capitula collectas illis ad quos peruenerint imponere. † re
spondeo quod qualitercunqȝ bona spectant ad dictos de ca
stro nouo siue iure dominij siue possessionis tantum non de

a ¶ Pars.idē Al s.lib.ij.cōsi. iij.co. j.roma.consi.cccv. fa.[redacted]

b ¶ Similiter s. libr.j. ꝯsi.cxvj. in fi.Cur. senior ꝯsi. lxix.nu. vj.Jas.l. eū q.§.in popularibus. col. ij.ff. de iureiur.l.j. in princ.colū.v.de ope.no.nun.Alci. tract. presum.par. ij.nu.xvj.And.ti ra.in consu. picto. tit.retract.§.iij.gl. j.nu.xxxvj.

bent dicti de castro nouo co'lectari hoc ostendũt verba sentétie dũ loquunt̃ de bonis quomodolibet pertinétibus ad eos. ⁊ illa vba latã habẽt significationẽ aptã cõprehẽdere p̃dictã vt patet in.l.verbũ illud pertinere.cũ ibi no.per Jan. ⁊ Host. de resti.spolia.no.gl in.l.si quis intentione.ff. de iudic.cum si. ⁊ attento qḋ illa verba proferant̃ circa materiã impositionis ⁊ exactionis collectarũ debẽt ſm subiectã materiã intelligi.l.si vno.in prin.ff.locati.l.si stipulatus.in prin.ff.de vsu.c.cõsti.de reli.domi.⁊ dato ꝙ verba viderent̃ pregnãtia. † vnde videm⁹ ꝙ licet alias quãdo fit mẽtio de cautione sufficienti intelligat̃ regulariter cũ fideiussore propter illã dictionez sufficienti.l.si mandato titij.§.fi.ff.mand.cum ibi not. fallit [a] tamẽ vbi hoc exprimeret̃ in materia in qua nõ esset necessaria cautio cũ fideiussoribus:q̃ꝛ intelligit̃ sine fideiussoribus propter rationez subiecte materie.ita inquit Anto.de but.in.l.fi.de resti. spolia. † Cũ ergo munus collectarũ veniat imponendũ illis qui possidẽt pro suo ⁊ suo iure faciũt fructus suos,vñ emphyteuta [b] fructuarius ⁊ similes possidẽtes qui lucrant̃ fructus tenẽtur ad predicta.l.si pẽdẽtes.§.si qs cloacã.in p̃n. possessores.ff.de vsufru.l.ij.C.de iure emphy.l.quero.ff.de vsufr.leg.⁊ ibi Bar. l.neq̃ȝ.ff.de impẽsis in reb.dota.fa. Unde dicit Bal.in.l.j.i.j. col.C.de iu.emphy.emphyteuta tenet̃ ad collectas:ſȝ colon⁹ qui non possidet,sed detinet nõ tenet̃:⁊ si aliquid solueret repeteret a dño.allegat.l.ediles.ff.de via publica. ⁊.d.§. si quis cloacam.Et ideo quicunq̃ȝ de castro non habens possessionẽ ciuilem nõ posset collectari dato quod nõ haberet aliũ titulũ vel aliud ius in re:q̃ꝛ illa ciuilis possessio est illa que causat acquisitionẽ fructuũ,vt est glo.not.⁊ ibi not.doc.in.l.iij.§.ex cõtrario.ff.de acq.pos.⁊ not.Guil.de cug.in.l.ȝ. circa.ix.col.ff. de acqui.pos.⁊ Fra.tigr.in.l.j.in fi. C. de ser. fug.⁊ per Bal.in l.certũ.C.de rei vend.⁊ in.c.j.in prin.circa.x.col. in tit.qui feu. da.pos.⁊ in.l.ij.C.si quis rẽ minoris esse ignoret.⁊ ibi glo.not. ſm Bal.† que vult ꝙ regulariter vbi põt habere locũ vsuscapio ibi põt habere locũ acquisitio fructuũ.Et vbi reperit̃ bona fides ⁊ possessio in dubio presumit̃ iusta preterq̃ꝫ quo ad aliũ qui se probaret antiquiorẽ possessorẽ,vt no. Bar.in.l.celsus.in pe.col.ff.de vsuca.⁊ Ang.in.l.super lõgi.in.v.col. C.de long.tẽp.prescrip.⁊ Ant.de but.in.c.si diligenti. de prescript. bene facit qḋ not.Bar.in.l.cõmuni diui.§.inter predones. ff. cõi diui.Et maxime qñ per longũ tempus puta decẽ annoꝝ possedisset.l.iij.§.si seruus.ff.de acqui.pos.not.Inn.⁊ alij in.c. ij.de resti.in integ.⁊ Jo.and.in addi.Spe.in tit.de testibus.§. nũc videndũ.in prima addi.mag.in versi.itẽ opponũt.⁊ Ang. in.l.pe.C.quib.nõ ob.lon.tẽpo.prescrip.⁊ Ant. de but.in.d.c. cũ ecclesia.circa vlti.col.⁊ do.Abb.sicu.in.d.c.si diligenti.pro nullis ergo rebus debuit dictis de castro nouo imponi collecta:q̃ꝛ aut ipsi possidẽt ciuiliter,prout dixi.vel sunt dñi,vel ha bent ius in re quo mediãte debent suo iure acquirere ⁊ lucrari fructus,⁊ non dȝ eis imponi collecta vigore ſnie. aut ipsi detinent bona nomine alieno,⁊ tunc etiã non debet eis imponi collecta sed illis quoꝝ nomine detinẽt,⁊ sic illis qui haberent ius in re vt.s.dictũ est. ¶ Quantũ vero ad gabellas imponẽdas in rebus importandis per dictos de castro nouo per loca dicte questionis ac per ciuitatẽ Serezane ⁊ eius curiã, lȝ prima facie verba.d.ſnie videant̃ solũ habere locuz in rebus que iure dñij pertinuerũt ad illos de castro nouo:q̃ꝛ verba sententie dicũt pro quibuscunq̃ȝ rebus ipsoꝝ de casto nouo, ⁊ eun

14 do ⁊ redeũdo portãdis,⁊ sic loquit̃ per genitiuũ,scilicet † ipso

c rum qui quidẽ genitiuus [c] secundũ propriã significationẽ denotat dominiũ.l.iij.§.in loco.ff.de reli.⁊ sump. fune.tamẽ ratione subiecte materie in qua probata sunt verba dicte sententie,genitiuus põt importare aliud quã ius dominij.l.j.in p̃n. in.§.nõ solũ.ff.de arbo.ced.⁊ not.gl.in.l.ij.in prin ff.de ori.iu. ⁊ Bar.in rub.ff.de ope.no.nũ.⁊ in prin.capituli vbi etiã dicit ꝙ ex cõmuni vsu loquendi importat etiã ius qḋ esset infra do miniũ.⁊ dixit expresse Imo.in.d.rub.ff.de ope. no. nunc. qḋ genitiuus etiaȝ refert̃ ad illud qḋ ad me pertinet alia ratione quã dominij quãdo ratio subiecte materie hoc suadet.⁊ probat̃ ex not.p Bar.in.l.quintus.ff.de auro ⁊ arg.leg.vnde quo modocunq̃ȝ res pertineãt ad dictos de castro nouo portãtes seu portare faciẽtes noĩe suo:nõ debent soluere gabellas:quãuis debuissent pro illis rebus soluere alij portãtes q non erãt de castro nouo. Si autẽ nomine alieno portarẽt:soluẽdũ erit scilicet per illos quoꝝ nomine portarent:q̃ꝛ inspici debet per sona cuius nomine seu mãdato portatur.l.si publicanus.§.de

15 rebus.ff.de public.⁊ in cle.p̃senti.de censi. ¶ † Quantũ vero ad illud qḋ petitur declarari qḋ si dicta bona exiuerint manus illoꝝ de castro nouo possit pro illis bonis imponi collecta,⁊ ꝙ alia nõ sit virtus dicte sententie dico qḋ poterit impo ni collecta illis ad quos dicta bona peruenerint si essent perso

ne quibus tales collecte possent alias per dictã cõmunitatem imponi.l.etatem.in fi.de censi.⁊ in.l.j.in prin. de ma.⁊ hono. per que iura ⁊ alia hoc decidit Jo.and.in addi. Spe.in ti.de censib.§.nũc dicendũ.in addi.mag.versi.tractauit Hubertus. bene facit qḋ no.Spec.in ti.de cler.cõiug.§.j.Vsi. ad huius.⁊

16 Archi.⁊ Jo.and.in.c.j.de imma.ec.libro.vj. † vbi dicunt qḋ in istis collectis imponẽdis mutata persona mutatur status rei:⁊ cõsideratur qualitas noui possessoris.l.j.C. de impo.lucra.descrip.⁊ est munus qḋ imponitur personis pro rebus,vt not.in.l.rescripto.§.fi.⁊ de mune.⁊ hono.⁊ in.l. ij.C.de anno. ⁊ tribu.lib.xj.⁊ in rub.C.de excu.munc.lib.x. ⁊ qḋ nõ trãseat dicta cõmunitas ad alias personas ⁊ successores.bene facit.l. j.ff.de iu.immu.⁊.c.cum venissent.tamẽ ibi not.in gl.de insti. ⁊ per gl.xvj.q.j.⁊.c.possessionis.⁊ Jo.an.in regula priuilegiũ. in mer.cum si.⁊ sic quantũ ad istam tertiã particulaȝ petitionis,partes dñi capitanei sunt in pronunciãdo ⁊ declarãdo di cte cõitati non licere imponere collectas pro bonis, terris, ⁊ possessionibus quibuscunq̃ȝ existẽtibus in aliquo loco q̃dnis predicte cũ adiecta stracta infra versus mare quomodolibet tẽpore dicte ſnie pertinentibus ad quoscunq̃ȝ hoĩes personas aut loca tam secularia ꝙ ecclesiastica,aut pia dicti cõis Castri noui,seu ad dictũ cõe Castri noui,siue ad eos pertineant iure dñij,seu iure solius ciuilis possessionis bona fide retẽte ex cã alterius iuris in re propter qḋ suo noĩe possidẽtes possint fru ctus sibi legitime acquirere, vt ex cã vtilis dñij, vel vsusfructus,⁊ vt quo ad dictũ effectũ collectãdi nõ possit dicta cõitas,Serezane allibrare dictas terras,⁊ bona in catastro,⁊ hoc tenet̃ quousq̃ȝ non trãsiuerint dicta bona ad manus aliorum quibus de iure posset dicta cõitas Serezane collectas imponere,⁊ etiã non licere dicte cõmunitati grauare dictas de Castro nouo pro rebus ipsoꝝ portãdis in eundo ⁊ redeũdo per loca dicte q̃dnis,ac per ciuitatẽ Serezane ⁊ eius curiã. ⁊ hoc vltimũ intelligat̃ de bonis ⁊ rebus spectantibus ad dictos de Castro nouo quomodocunq̃ȝ,dũmodo nomine suo portent, aut portari faciãt,⁊ non mandato alterius. Quantũ vero ad quartã petitionis particulã in qua petitur declarari qḋ respe ctu damnoꝝ datoꝝ super terris quas probabũt predicti singuli homines de castro nouo ad ipsos pertinere,iure dominij vel quasi: iurisdictio sit magnifici dñi capitanei,⁊ vicarij qui tẽpore fuerint Serezane decisio ⁊ executio tanq̃ꝫ officialium pro dicto cõi Florentie,⁊ in ipsa ciuitate Serezane pro ipsis dãnis datis tam per Serezañ.ꝙ per alios quoscũq̃ȝ ad ipsuȝ vicariũ iurisdictionẽ spectare, ⁊ etiã petit declarari ꝙ p ipsis dãnis illatis per Serezañ.ad illos de Castro nouo, siue habẽ tes cãm ab ipsis,pro alijs dãnis vero datis per quoscunq̃ȝ in ipsis predictis terris ⁊ locis sit ipsoꝝ Serezanẽsiũ ipsa cõmo ditas p capitula reseruata, ⁊ iurisdictio prout latius in dicta petitione continet̃.Qua mẽte ⁊ ratione moti fuerũt prefati ⁊ excellentissimi doctores collegij Florẽtie ad cõsulendũ ꝙ per dictũ arbitrũ ita iudicaret̃ vt in fine dicte ſnie continet̃.nouerunt ipsi ⁊ pro ſnia ſm eoꝝ cõsiliũ lata multũ est presumẽdũ: ideo ad me nõ pertinet ponere os in celũ,stante etiã approba tione dicte ſnie facta per partes. Vñ viso ꝙ in fine dicte ſnie cõtinet̃ ꝙ quo ad dãna data aut dãda q̃ncunq̃ȝ in ⁊ seu super terris, possessionibus, ⁊ bonis predictis de Castro nouo per Serezanẽses,vel habẽtes cãm ab eis,vel p illos de Castro no uo sit iurisdictio ipsis Serezañ.sed tm̃ cõitati Castri noui p ut etiã p capitula eoꝝ de Castro nouo disponit̃ ⁊c. dico qḋ p dãnis datis seu dãdis super terris ⁊ bonis p̃dictis de Castro nouo,intelligẽdo de terris ⁊ bonis de q̃bus est facta declaratio supra circa tertiã particulã petitionis, qñ talia dãna dari cõtingat p Serezañ.vel habẽtes cãm ab eis,vel p illos de Ca stro nouo nõ habeãt cognitionẽ,neq̃ȝ decisionẽ taliũ causarũ officiales seu ius dicẽtes ciuitatis Serezane,nec vllã cõmodi tatẽ habeat cõitas Serezane ex cõdẽnationibus ferẽdis sup dictis dãnis datis.Sed spectare dȝ iurisdictio ac cognitio, ⁊ decisio dictarũ causarũ ad ius dicẽtes in dicta terra Castri no ui,⁊ cõmoditas q̃ venit percipiẽda ex cõdẽnationib⁹ p̃dictis, pro pace querẽda,que venit ex forma statutoꝝ applicãda cõi, debeat spectare ad cõe Castri noui. ⁊ Mouet: q̃ꝛ in ſnia predi

17 cta iudex † vsus est sine vniuersali negatiua,dum dixit,nulla sit iurisdictio ipsius Serezana.ergo nihil ꝙ sit iurisdictionis in casu p̃dicto spectare dȝ ad ciuitatẽ Serezanã.l.si is q circa. §.vtrũ.ff.de red.dub.c.solite.de maio. ⁊ obe. Itẽ q̃ꝛ p illa verba sentẽtie dicentia,sed tantũ cõis Castri noui, prout etiã per capitula eoꝝ de Castro nouo disponit̃ ⁊c.Et in quarto capitulo capituloꝝ suoꝝ continetur ꝙ oẽs ⁊ quecunq̃ȝ condẽna tiones in posterũ faciẽde vigore suprascriptoꝝ statutorũ tam pro criminalibus ꝙ pro dãnis,p dimidia sint ⁊ esse debeant, aut suprascripti cõis Castri noui. Ponderandum est qḋ lo

quitur

quitur capitulũ de cõdemnationibus ferẽdis vigore statutorum cõmunis Castri noui. vnde non põt fieri interpretatio ꝙ agnitio ⁊ decisio dictarũ causarũ expedirẽt per officiales Serezanẽ in ciuitate Serezane qui haberẽt pronũciare secundũ formã statutorũ Sere. l. oẽs populi. ff. de insti. ⁊ in. l. ij. in fi. ff. de testi. ⁊ no. per doc. in. l. cunctos populos. cũ suis cõcord. C. de sum. trini. ⁊ ꝙ postea cõmoditas ⁊ vtilitas taliũ condemnationũ spectet ad cõe Castri noui: qꝛ istud nõ est adherere capitulis cõmunis castri noui: prout adherere voluit dictus arbiter in sñia sua: qꝛ capitula castri nõ loquuntur de condẽna-
18 tionibus ferendis vigore statutorũ castri noui. † cum ergo dicta sentẽtia in hac parte damnatorũ datorũ sit specialis, derogat his que in genere continent̃ in alijs partibus dicte sentẽtie. l. sanctio legũ. ff. de penis. l. vxorẽ. §. felicissimo. ff. de leg. iij. ⁊ licet iudex nõ possit exercere iurisdictionẽ contra eos qui non sunt de territorio ⁊ iurisdictione sua qui nihil cõmiserunt aut fecerũt intra territoriũ iudicis. l. fi. ff. de iurisd. om. iudi. c. vt animarũ. de cõsti. in. vj. rñdet̃ vt inquit Bar. in auf. habita.
19 in vlt. col. C. ne fil. pro pa. † ꝙ posito qd̃ territoriũ sit de esse iurisdictiõis ordinarie vniuersalis. l. fi. C. vbi ⁊ apud quẽ in integ. resti. nõ tñ est de esse iurisdictionis ordinarie certarũ personarum per no. per gl. in. d. aut. habita. allegat etiã not. per Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de op. leg. bene facit id ꝙ habet̃ in. c. cum contingat. de foro cõpe. cum ibi no. per Host. ⁊ Jo. an. ita hic quantum ad hoĩes de castro nouo, ⁊ Serezanẽses nõ repugnat ꝙ possit dari iurisdictio illis de castro nouo absqꝫ territorio. ⁊ icmẽs dicti arbitri vt verba ostẽdũt fuit ꝙ agnitio ⁊ decisio sit cõis castri noui accipiẽdo cõe ꝓ psona representatiua habẽte iurisdictionẽ cũ eligat cõsules ius dicere debẽtes, vt in capitulis eorũ continet̃. ad hãc interpretationẽ ⁊ intellectũ accedũt verba Bar. in. l. j. in fi. ff. de iurisd. om. iud. dũ declarat an populus qui elegit potestatẽ dicatur habere iurisdictionẽ. Pro damnis autẽ que dari cõtingat super terris, possessionibus. ⁊ bonis predictis per alios ꝙ̃ per Serezañ. vel habẽtes causam ab eis: ac per alios ꝙ̃ per illos de castro nouo omnis iurisdictio spectare debet ad Serezanem fm dispositionẽ dicte sñie vigore illius capituli in quo generaliter declaratur in sentẽtia iurisdictionẽ spectare ad Serezanẽ in locis predicte questionis quatenus per capitula eorũ sit eis reseruatũ vel cõcessum, ⁊ cũ in suis capitulis habeat ꝙ capitaneus Serezane habeat merũ ⁊ mixtũ imperiũ ⁊ qd̃ alius iudex doctor habeat ius dicere in ciuilibus, vt in sentẽtia narratur. ⁊ in capitulis etiã cõtinetur ꝙ cõdemnationes damnorũ dictorũ fieri debeãt fm formã statutorũ ⁊ prouisionũ ciuitatis Serezane: ⁊ licet in capitulis nõ fiat mentio specialiter de istis locis questionis: tamen ꝙ illa capitula seruari debeant in istis locis prouidet. d. sentẽtia vt ex eius inspectione clare apparet. Cũ igit̃ quo ad damna data vel danda per alios ꝙ̃ per Serezañ. vel habẽtes causam ab eis nõ sit facta exceptio a regula generali, sed solũ sit facta exceptio de damnis datis a Serezanẽsibus ⁊ ab illis
20 de castro nouo sequit̃ † ꝙ exceptio in casibus nõ exceptis firmat regulã. l. quesitũ. §. deniqꝫ. ff. de fun. instr. §. vt aũt. in aut. de nõ alie. l. in his. ff. de leg. ⁊ in. l. j. ff. de reg. iu. Partes igitur dñi cõmissarij erunt in pronunciãdo super hac particula ꝙ ꝓ dãnis datis seu dandis sup terris. ⁊ bonis predictis de castro nouo de quibus est facta declaratio super tertia particula petitionis qñ talia dãna dari cõtingat per Serezanẽses vel habentes causam ab eis vel per illos de castro nouo, non habeãt cognitionẽ seu decisionem causarũ officiales seu ius dicentes ciuitatis Serezane neqꝫ vllam cõmoditatẽ habeat cõmunitas Serezane ex dictis cõdẽnationibus sed specificare debeat cognitio ⁊ decisio causarũ ad ius dicentẽ in castro nouo: ⁊ cõmoditas que venit percipienda ex cõdẽnationibus predictis pro parte que venit ex forma statutorum applicanda cõi, debeat spectare ad cõmune castri noui fm formã suorũ capitulorũ. ¶ Pro damnis aũt que dari cõtingeret super dictis bonis seu in dictis bonis per alios ꝙ̃ per Serezanenses vel habẽtes cãm ab eis ⁊ ꝑ alios ꝙ̃ per illos de castro nouo omnis iurisdictio spectare debeat ad Serezañ. ⁊ quia vtraqꝫ pars est victrix, ⁊ victa absoluatur vtraqꝫ pars ab expẽsis. Laus deo.

Summarium.

2 ☞ Appellationis desertio trahitur retro. li. nu. 16. 17. 19.
4 Appellans an possit vti beneficio appellationis contra appellantem. li. nu. 21.
5 Gabella non debetur de actu ex quo non queritur ius numero. 8. ⁊. 14.
6 Appellatio an extinguat iudicatum.
7 Appellatio frustratoria non debet prodesse.
9 Spes non habetur pro veritate in statutis.
10 Jura precisa recipiunt interpretationem.
11 Heredi quod iungitur intelligitur a die adite hereditatis.
12 Tempus non currit executoribus testamenti nisi a die scientie mortis testatoris.
13 Annullatio actus est pena.
22 Ueritas attenditur non ignorantia que alias noceret ignoranti.

Consilium. XXXVI.

Uiso themate suprascripto ⁊ his que copiose ⁊ eleganter superius cõclusa sunt per ambos clarissimos dominos supra cõsulentes conuentio cũ eorũ sentẽtia, ⁊ ne incogitatus ad rem accessisse videar aliquid subiungã. Et in primis videt̃ cõtra dominam Leonardã facere statutũ sub rubrica de gabella bonorum infra solu. ⁊c. vbi expresse prouidetur ꝙ si solutio nõ fuerit facta infra. xv. dies a die dationis insolutuꝫ numerandos ipsa datio insolutũ non valeat ipso iure super ea, vel a die quo
1 pronunciatum fuerit appellationẽ desertam. † ergo a verbis non est recedendum. l. prospexit. ff. qui ⁊ a quibus. ⁊. l. seruum qui. §. nõ dixit pretor. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. j. §. si is qui nauẽ. ff. de exer. ⁊ presertim vbi est decretũ annullatiuũ: qꝛ tunc statutum videtur inducere ꝙ illud sit de forma vt in proposito nostro notant doct. Bal. ⁊ Moder. in. l. j. ff. de liber. ⁊ posth. ⁊ Moderni in. l. hac consultissima. C. qui testa. fac. pos. ⁊ Pet. de ancha. in repe. c. canonũ statuta. de constitu. in versi. quero etiam si statuto cauetur ꝙ notarij ⁊c. ⁊ Saly. in. l. fi. post Bal. C. de sentẽ. ex breui. reci. Nec obstare videtur si dicat̃ ꝙ fuerit appellatũ a sñia dationis insolutũ: per quaꝫ extincta fuit seu suspensa prima sentẽtia iuxta. l. si ex causa cognita. C. de trãsact. l. j. in fi. ff. ad Turpil. c. veniẽtes. extra de iureiur. cum si. qꝛ
2 potest rñderi † ꝙ attento ꝙ appellatio est deserta perinde est ac si appellatũ nõ fuisset ⁊ retro videt̃ cõfirmata prima sentẽtia. l. fi. §. illud. C. de tempo. appel. l. furti. in princ. ff. de his qui no. infa. ⁊ no. in. l. ij. in ver. execu. C. de tẽp. app. l. eos. C. de ap. in prin. Ideo in proposito dicit Sal. in. l. ij. C. de vsu. rei iudi.
3 † qd̃ si statuto cauetur ꝙ pro quolibet vulnere quis cõdemnetur in centum, ⁊ si non soluerit intra mensem ꝙ ei amputet̃ manus: ⁊ contingat ꝙ condemnatus pro vulnere in centum appellauerit ⁊ postea intra elapsum mensem sententia prima confirmata sit per iudicem appellationis pronunciantẽ sup iustitia cause ꝙ tunc soluere poterit intra mẽsem a die vltime sñie cõfirmatorie. per. d. l. ij. sed si est confirmata prima sententia per desertionẽ appellationis, vel qꝛ pronũciatum fuit appellationem fuisse frustratoriam ⁊ tunc soluere nõ poterit qn manus ei amputetur: qꝛ retro prima sentẽtia ɔfirmatur ⁊ ex ea agitur ab ea tempus est elapsum per. d. §. illud. ⁊. l. furti. in prin. ⁊ no. per gl. in. d. l. ij. ⁊ ita limitat ⁊ ampliat ea que not. Bar. in. d. l. ij. ⁊ presertim cuꝫ potuisset domina Leonarda in appellatione satisfacere statuto antequã iudex per lapsum instantie cõis appellationis cõfirmaret ꝑmã sententiã. auth. ei q. C. de temp. appel. ⁊ in. c. abbate. de appel. predicta sententia transiuit in rem iudicatam que ad certos heredes primi viri contra quos etiam actum fuit, vnde videtur ꝙ attẽto ꝙ quo ad dictos certos primi viri heredes clarum est ꝙ nõ fuit seruata forma statuti predicti, ⁊ sic actus dationis quo ad eos est nullus. ita etiam esse dꝫ quo ad dictos certos possessores. arg. l. si post mortem. §. hi qui. ff. de contrata. ⁊. l. nonnunquã.
4 cum si. ff. de leg. j. † Confirmat̃ qꝛ domina Leonarda non debet posse contra appellãtẽ eo inuito vti beneficio appellationis interposite per ipsum appellantẽ. arg. l. amicissimos. in fi. ff. de execu. tuto. ⁊. l. si iudex circunuento. ff. de mino. pro hoc etiã facit qꝛ statutũ predictũ nõ videt̃ habuisse respectum ad xv. dies nisi cõnumerẽtur a die prime sñie etiã si sit appellatũ per aduersariũ qꝛ posset cõtingere ꝙ ille qui habuit adiudicationẽ nõ hꝫ intra quindecim dies ɔtinuos a die dicte adiudicationis notitiã appellationis interposite ab appellãte put in dubio videt̃ ignorasse dñã Leonarda: qꝛ i facto alieno presumitur ignorãtiã. l. fi. ff. pro suo. l. qui in alterius. ff. de reg. iu. ergo videtur omnino qd̃ domina Leonarda fuit negligẽs, et in culpa qꝛ durãte termino. xv. dierum ignorauit sentẽtiã adiudicationis esse suspensam per appellationẽ: ⁊ tamẽ non soluit. sꝫ imo videt̃ ꝙ sñia sit nulla, ⁊ hoc videt̃ fuisse mẽs statuti. ¶ Sꝫ pmissis nõ obstãtib⁹ puto veri⁹ esse ꝙ dicta sñia nõ sit nulla presertim ex illa scriptura donationis nulla. ⁊ primo

presupponēdū est † ꝙ de actu de quo nō q̄rit ius nō soluenda
est gabella[a] .l.vnū ex familia.in prin.⁊ ibi no.Bar.ff.de leg.ij.
⁊ p̄mo videm⁹ ꝙ si ex forma statuti de quolibet relicto debet
solui gabella ⁊ alicui relictam fuerit aliquid annuum a princi
pio nō soluetur gabella nisi pro relicto primi anni ⁊ pro reliq̄s
soluetur qñ cedit dies:q: ante non est quesitum ius nisi spe.ita
concludit Bar.in.l.cū titio.ff.ad.l.fal.Bal.in.l.in annalibus.
C.de leg.per id ꝙ habet̃ in.l.lex falcidia si interuenerit.in p̄n.
ff.ad.l.fal.⁊ etiā de actibus inutilib⁹ ⁊ inualidis nō est soluē-
da gabella.⁊ ita no.Bal.⁊ Sal.in.l.j.C.de eunuch.no.Bart.
⁊ alij in.l.fi.§.finautē.C.cōia de leg.⁊ Ang.in.l.nō dubium.in
prin.C.de leg.⁊ Ang.in.l.marcellus.§.res que.ff.ad Treb.sȝ
ex sentētia adiudicationis anteq̄ trāseat in rem iudicatā.non
est nata actio nec quesitū ius victori:q: statim per appellatio-
nē est extincta sñia.d.l.j.in fi.ff.ad Turpil.⁊ ꝓbat̃ in.d.l.furti.
in prin.⁊ ibi hoc gl.⁊ Bar.tenuit ⁊ saltē hoc verū ĩspecto illo
presenti statu qui erat cōsiderandus,q: tractabat̃ de soluēda
gabella intra.xv.a die adiudicationis ꝯnumerādos:⁊ tracta
batur de cursu tēporis tunc presentis † ⁊ inspecto p̄senti statu
appellatio extinguit,sed inspecto futuro euētu suspendit:[b] q:
pōt esse ꝙ deserat̃ appellatio,⁊ sic ꝙ tacite confirmabit̃ p̄ma
sñia.⁊ firmat ita Bal.in rub.C.de app.⁊ Ang.in.l.tale pactū.
§.q ꝓuocauit.ff.de pac.⁊ Ant.de bu.⁊ Imo.in.c.venientes.
de iureiurā.⁊ primo in rub.ff.de appel.⁊ in.l.j.⁊ ibi Lud.Ro.
ff.de re iu.⁊ hec est vera cōclusio per quā oĩa iura ad cōcordiā
reducunt̃.vnde si querat̃ an quo ad ea que occurrebant tēpore
pendētis appellationis diceretur prima sñia extincta per ap
pellationem pendentē dicēdum est quod sic,vt prealleg.l.fur-
ti.dum dicit pendēte iudicio nōdum inter famosos habetur,
si queratur an durante illa appellatione debuerit soluere:di-
cēdū est ꝙ extĩcta erat sñia,⁊ ex illa nō erat acquisitū ius ad-
iudicationis victoris nō debebat solui gabella. ¶ Cōfirmo ꝑ
ea que not.Bal.in addi.Spec.in ti.de sent.in.xiiij.col.in ꝟsi.
dicit statutum ⁊c. † vbi cōcludit qd̄ si statutū dicat qd̄ cōdēna
tus pro vulnere si nō soluat condemnationē intra.x.dies,am
putet̃ ei manus:incipiēte ei currere tēpora a die sentētie si nō
est appellatum.Sȝ si est appellatū:tunc currunt solū a die cō
firmationis sententie nisi dolo vel lata culpa esset appellatuȝ
q: tūc frustratio ei nō dȝ prodesse.l.ij.⁊ ibi no.C.de vsu.rei iu.
Et ita etiā cōcludere videt̃ Bal.in.d.l.ij. † Accedit q: statutū
loquit̃ de eo qui habuit vel accepit aliqua bona insolutum et
intelligit̃ cū effectu,vt.l.nomē filiarum.§.fi.de ver.signi.vbi li
tera dicit habere sicut peruenire cum effectu accipiendū est,et
tātomagis:q: ꝑ verba preteriti perfecti loquit̃ statutū.l.j.§.j.
in fi.cū suis cōcord.ff.qd̄ quisq̄ȝ iur.⁊ qd̄ not.Bart.in.l.j.§.di
uus.cū suis cōcord.ff.de sica. ¶ Fortificant̃ per ea que no.vo
luit Bar.⁊ alij post eū in.l.gallus.§.vidēdū.ff.de lib.⁊ posth.
9 circa questionē notabilē. † vbi tenet qd̄ spē haberi ꝓ veritate
est ex interpretatione extēsiua ⁊ nō ꝓpria.d.§.vidēdū.⁊ talis
interpretatio nō habet locuȝ in statutis.l.si vero.§.de viro.ff.
solu.mat.l.quid cōstitutio.ff.de testa.mil.⁊ plene per Bart.in
l.oēs populi.in.vj.q.p̄n.ff.de iusti.⁊ iu.ergo ĩ ꝓposito quāuis
per sentētiā latā super adiudicatione ceperit statim domina
Leonarda habere spem habēdi ⁊ recipiēdi predicta bona:tñ
q: nōdū habebat cum effectu pendente appellatione nō ope-
rabit̃ eundē effectū in statutis illa spes quē operat̃ ipsa ꝟitas.
Et predicta cōclusio corroborabit̃ in respōsionibus ad argu-
menta in ꝯrium adducta quibus rñdeo.Et primo dñ dicebat̃
qd̄ verba statuti p̄cise loquunt̃ de.xv.dieb⁹ a die dicte dona-
tionis insolutū:q: rñdeo ꝙ cū statutū in ea parte referat se ad
dationē insolutū,de qua ĩ p̄ncipio dixerat,vt ostēdūt illa ꝟba
dicte donationis ⁊ ĩ p̄ncipio statutuȝ disponit de eo q̄ habue
rit vl' acceperit bona insolutū cū effectu vt fuit ostēsuȝ supra:
ergo apparet ꝙ illud tempus nō currit nisi postq̄ dicta datio
10 habuit effectū ꝑ desertionē appellatiōis. † Preterea videm⁹
in simili qd̄ verba etiā precisa recipiūt interpretationeȝ ⁊ sup-
pletionē ex natura ⁊ qualitate rei:sup̄ qua ꝓferūt̃.l.iij.§.si q̄s
heredi.ff.de statu lib.l.si in diē.in p̄nc.⁊ ibi not.Bar.⁊ alij.ff.
11 de condit.⁊ demonstra. † vnde videmus ꝙ si testator in testa-
mēto mādat heredi scripto ꝙ intra.x.dies a die mortis ipsi⁹
testatoris debeat soluere tali:⁊ heres ĩtra.x.dies a die mortis
testatoris nō adiuit hr̄ditatē:ac imo nō soluit sed postea sol-
uit intra.x.dies a die aditionis hereditatis nō incurrit penā:
q: illa ꝟba testatoris dicētis ĩtra.x.dies a die mortis testato-
c ris debēt suppleri sc3 a die adite[c] hereditatis q: aliter nō pōt
tanq̄ heres soluere.ita inquit Bal.in.l.j.in.iij.col.in versi.xij.
querit̃ testator mandauit heredi ⁊c.C.de his que pene nomi-
ne.alleg.l.tali.in prin.de iur.dot.⁊ melius probat̃ in alijs iuri
bus supra alleg.⁊ ex his que not.s̄.l.si imperator.de iu.dotiū.
⁊ ita etiam decidit Petrus de ancha.⁊ Ioan.de Imol.in.c.

12 nos quidē.in notabilibus.de testa.sic † etiā similiter videmus
ꝙ si dispositio episcopi est ꝙ executores vltimarū voluntatū
debeāt exequi intra.vj.mēses sub pena a die mortis testato-
ris cōnumerādos:tñ dȝ intelligi a die sciētie,vt no.Bar.⁊ alij
in.l.genero.ꝑ illū tex.ff.de his q̄ no.infa.⁊ in.l.quinquaginta.
de excu.tut.⁊ sequunt̃ cōiter doc.vbiq̄ȝ quātū ad penā impo
sitā executoribus euadēdū.cū itaq̄ȝ in ꝓposito agatur de pe-
13 na domine Leonarde, † quia annullatio actus dicitur esse pe
d na[d] .l.senat⁹.ff.de cōtrahē.emp.l.turpia.⁊ ibi no.Bal.de le.j,
⁊ in.c.priui.de elec.in.vj.⁊ Bart.in.l.p̄tor.in p̄n.ff.de ope.no.
nunc.⁊ in.l.sanctio legū.in prin.ff.de penis.⁊ Bal.in.l.nemo
martyres.C.de sacrosan.ecc.⁊ in.l.nō dubiū.C.de legi.merito
dȝ subintelligi ꝙ dicta dña Leonarda nō debeat dictā penaȝ
incurrere,nisi fuerit negligēs in soluēdo a die quo ipsa cū effe
14 ctu habuerit bona insolutū: † q: cū ex illa sñia adiudicationis
erit quesitū ius,saltē cū effectu:tūc tenet̃.nō aūt ante debebat̃
gabella,q̄ solui dȝ de actu tribuēte ius cū effectu,⁊ ante nō,vt
dictū est supra.alias sequeret̃ ꝙ imputaretur dñe Leonarde
si ante ꝯfirmationē sñie nō soluisset,⁊ sic sequeret̃ ꝙ alias fru
stra expectaret̃ ꝙ sua sñia ꝯfirmaret̃ in cā appellatiōis,qd̄ nō
est dicendū iuxta no.in.l.iubem⁹.in fi.C.de test.⁊.l.si putator.
15 ff.ad.l.aql. † accedit q: statutū recipit ĩterpretationē restricti-
uam,ne quis indebite damnum patiatur.l.adigere.§.quāuis.
de iu.patro.l.quāuis.de in ius voc.l.ij.C.de noxa.⁊ no.Bar.
⁊ alij.in.l.oēs populi.in.vj.q.principali.ff.de iustit.⁊ in.l.non
dubiū.C.de leg.⁊ in repe.d.l.ij.C.de noxa.⁊ ĩ.l.si vero.§.de vi-
16 ro.ff.sol.mat. † Nā obst.dū dicebat̃ ꝙ postq̄ appellatio est de
serta,perinde habet̃ ac si appellatio nūq̄ fuerit interposita:q:
desertio retrotrahit̃ ad tp̄s p̄me sñie:q: rñdeo qd̄ illa ꝓcedūt
quo ad ipsius dānū,qui neglexerit appellationē prosequi,⁊ sic
vr̃ frustratoria appellatio:⁊ ita loquit̃ deci.Saly.i.d.l.ij.C.de
vsu.rei iudi.Sed in proposito nr̃o sequeret̃ totū ecōtra,scili-
cet ꝙ desertio appellationis ⁊ negligētia ipsi⁹ appellātis,re-
dūdaret in vtilitatē ipsius appellātis,⁊ dānū appellati cōtra
17 mentē doctorȝ ⁊ dictorū iuriū. ¶ † Cōfirmat̃ etiā ꝑ ea que no.
Guil.de cug.⁊ Bar.Bal.⁊ Ang.in.d.l.furti.vbi querūt an si
titius fuit cōdēnatus de furto,⁊ appellauit,⁊ pendēte appel-
latione tulit testimoniū in alia cā,⁊ constat ꝙ tp̄e lati testimo
nij nō erat ĩfamis,per.d.l.furti.postea deserta est ei⁹ appella-
tio,⁊ sic retrofingit̃ nō appellasse,⁊ fuisse retro infamis,vt in
p̄alle.l.furti.⁊ in.d.§.ab alio.an hoc testimoniū eis latū ĩ alia
cā erit nullū tanq̄ testimoniū infamis,iuxta.l.iij.§.lex iuli.ff.
e de testi.Et forte dicunt ꝙ nō:[e] q: negligētia ipsius appellan-
tis,q: nō prosequit̃ suā appellationē,dȝ sibi nocere ⁊ nō alteri
ſm prefatos doct.arg.l.nam ⁊ postea.in fi.ff.de iureiur.⁊ in.l.
si vnus.§.ante oĩa.ff.de pac.Sed in ꝓposito nostro non soluȝ
18 noceret alteri,sed etiā prodesset appellanti,vt dixi. ¶ † Istud
etiā probat̃ per id ꝙ no.Bal.⁊ alij post eū in.l.q̄ a latronibus.
§.j.ff.de testa.vbi cōcludunt,ꝙ si ex forma statuti bānitus po
test impune offendi,⁊ Titius fuerit bānitus a qua sñia appel
lauit,⁊ pendēte appellatione fuit offensus,si postea deserta est
sñia,poterit ne ille puniri criminaliter:⁊ dicūt ꝙ sic:q: illa de-
sertio ⁊ negligentia nō potuit nocere fisco,sed ipsi appellanti.
arg.l.quoties.ff.de dona.in fi.⁊.l.si indebitū.§.fi.cū ibi not.ff.
rem rat.hab.⁊ in.l.fi.ff.de pact. ¶ Nec obst.ꝙ dña Leonarda
19 poterat prosequi appellationē,⁊ facere cōfirmari sñiam. † Q:
rñdeo ꝙ licet appellatus nō prosequat̃ appellationē,quā ap-
pellans patitur deseri:nō tñ per hoc iura volūt appellatū de-
bere pati dānū,sed solū ipsum appellantē.vt ptȝ in.d.l.fi.§.il-
lud.sciebat em̃ appellaturq̄ȝ quāuis nō sciret primā sñiam cō
firmari:tñ ius suū saluū manebat ꝑ desertionē appellationis.
l.sicut.§.non vr̃.ff.quib.mod.pig.vel hypothe.sol. Nō obstat
ꝙ sicut aditio est nulla,quo ad certos heredes mariti:ita de-
bet esse quo ad dictos tres possessores,q: respondeo primo ꝙ
20 † nō videt̃ verū ꝙ sñia cōtra heredes nō appellantes trāsiuit
statim in rē iudicatā,vt no.in.l.si q̄s separatim.§.fi.⁊ ibi Bar.
ff.de appel.⁊ in.l.j.C.si vnus ex plurib⁹ appellauerit.⁊ expres-
sius probatur per Bar.in.l.a sñia.in prin.ff.de appel.in versi.
quero vtrū sñia lata pro vno appellāte ⁊c.⁊ no.doc.in.c.cū su
per.de re iud.⁊ per Ang.expressius in.d.l.si q̄s separatim.§.fi.
vel rñdeo,⁊ tutius,ꝙ posito ꝙ sñia transiuisset in rē iudicatā
tamē tenet cōtra certos heredes:tanquā appellantes,⁊ nō per
hoc debet reddi sentētia nulla : quia quo ad eos erat extincta
dicta sententia inspecto statu presenti.⁊ sñia lata contra duos
potest ex post facto contra vnuȝ remanere valida:⁊ quo ad a-
lium rescindi.d.l.si quis separatim.§.fi.cum concord.sicut etiā
videmus quod sententia contra vnū potest esse valida,⁊ non
cōtra aliū.l.de vnoquoq̄ȝ.ff.de re iud.l.non idcirco.ff.de indi.
facit quod per predicta iura no.Bar.in authē. sed cum testa-
tor.C.ad.l.Fal.cum si.Nec obst.d.l.si post mortē.§.ij qui.quia
ibi

ibi testamentum ab initio in totum fuit nullũ ipso iure vt ita
pretextu defectu priuationis vnius filij contrabularet: ideo
omnes filij etiam non preteriti põt dicere illud sed cõtratabu
lant in beneficiũ filij preteriti lz non possit testm̃ ab initio quo
ad causam hereditatis esse vtile pro parte, ꝛ pro parte non. ita
not. insti. de hered. insti. §. ꝛ nõ autẽ. ꝛ. l. ius nostrum. ff. de reg.
iu. sz in casu nostro. secus, vt in. d. l. de vnoquoqz. cũ si. vnde in
proposito nostro sñia a prin. valuit quo ad omnes ꝛ q̃ primũ
fuit appellatũ p dictos possessores cepit quo ad eos sententia
extingui. ꝛ sic qꝛ sententia carebat viribus: ita etiã ꝛ executio-
ne attento ꝙ oportebat executionẽ fieri ꝯtra possessores ꝛ fie
ri non poterat propter dictã appellationẽ extinguentem: ideo
in culpa non fuit domina Leonarda, que non soluit Sabellã
quã soluere debebat de sñia que erat sine effectu vti dictũ est.
ꝛ si possessores euasissent victores in causa appellationis ta-
lis victoria absoluebat omnem effectuz adiudicationis inso-
lutum: propterea nõ fuit soluẽda gabella p no. p Bar. ꝛ alios
in. d. l. vnum ex familia. l. cũ in vno. §. j. cum si. ¶ Preterea li
cet reperiatur ꝙ illud beneficium cõtratabulãdi trahatur ad
alios. arg. d. l. post mortẽ. tñ non ita reperitur in nullitate sñie
21 vt in. d. l. de vnoquoqz. ¶ † Non ob. ꝙ domina Leonarda nõ
debet vti posse beneficio appellationis interposite p appellã-
tes ei inimicos. d. l. amicissimos. ꝛ. d. l. si iudex circunuẽto. qꝛ
rñdeo ꝙ non loquitur in eo qui vult vti iure cõi, prout est in
beneficio appellãdi. l. ꝛ in maioribus. C. de app. iuncta. l. scio.
ff. de mino. resti. ij. q. vij. c. omnis. Et qd̓ possit appellat⁹ inui-
to appellãti vti appellatione: patet in. c. j. de app. in. vj. in. l. si.
C. quando prouoca. non est neces. ꝛ in authẽ. ei qui. C. de tem-
po. app. ꝛ in. c. oblate. de appel. ꝛ no. Bar. in. l. si quis libellos.
C. de appel. cum si. Preterea dicitur post quod domina Leo-
narda bñficio isto appellatiõis pẽdẽte est vsa ꝯtra fiscũ cui nõ
soluit nec soluere debebat durãte appellatiõe. Et ꝯtra tertiuz
potest vti dicto beneficio qd̓ quis habeat ab alio. d. l. amicissi
mos. in fi. ꝛ. l. j. in fi. C. de leg. l. si quando. C. de ope. no. nũ. ꝛ in
d. l. si post mortem. §. fi. ꝛ ibi Bar. ꝛ in. l. petendo. C. de temp. in
integ. restitu. pe. ꝛ ex ibi notatis per Barto. ꝛ alios, colligun-
tur etiam alie responsiones in ista materia. Nec obst. vltimum
argumentum ꝙ dña Leonarda intra dictos quindecim dies
a die late sentẽtie prime ignorauit esse appellatũ, ꝛ sic nõ fuit
negligẽs: qꝛ respõdeo ꝙ per hoc nõ sequitur ꝙ attẽto ꝙ pure
erat appellatũ extincta sñia nõ debuerit pri⁹ ipsi mulieri inti-
mari: ꝙ ꝯprobo. qꝛ vbi allegat̃ ignorãtia alicui⁹ vt ex ea dam
22 nũ sentiat nõ attẽdit̃ ignorãtia sz veritas. † vñ si ex forma sta-
tuti bãnit⁹ possit impune offendi, ꝛ tu offendisti vnũ bãnitũ
tamen ignorabas eum esse bannitũ non punieris. l. inter oẽs.
§. recte. vbi no. Bar. ff. de iudi. ꝛ not. Bar. in. d. l. qui ergo. per
illum tex. de infamibus. Ex quibus concludo dictam adiudi
cationem non reddi ex predicto capite nullam ꝛc. Alex.

Consilium. XXXVII.

lege. 3. lib. j. consi. xlix. quod hic duplabatur.

¶ Consilium. xxxviij. 3. lib. j. consi. xcviij. qd̓ hic duplabatur.

¶ Consilium. xxxix. lege. 3. li. j. cõsil. lix. vbi plenius habetur.

Summarium.

1 ☞ Posteriora derogant prioribus nisi se compatiantur. et nume. 27.
5 Fideicommisso renunciatum non censetur per clausulas generales diuisionis.
4 Donationis coniectura non debet capi vbi alia capi potest.
6 Assignare verbum intelligitur secundam subiectã materiaz. ꝛ nu. 8.
9 Partem certã in diuisione si dicitur quod vn⁹ debeat habere quã debeat vsufructuare toto tẽpore vite sue, ꝛ post obitũ spectet ad talem: censetur interim dare dominium non simplex vsufructus.
10 Alienationi consentiens rei sibi debite sibi non preiudicat,
11 Res vna in vniuersalibus succedit loco alterius.
12 Conditio est causa sufficiens pacti.
13 Lex, si vnquam. C. de reuocan. dona. non habet locũ in donatione ob causam.
14 Verba pure, mere, libere, non faciunt quin si ob causam.
15 Lex, si vnq̃. non habet locum in spurijs, nec in adoptiuis.
16 Donatio ob causam non reuocatur ob ingratitudinem. Et quid in simplici iurata.

Consilium. XL.

Super primo dubio q̃ritur an posito qd̓ per secundã conuentionẽ factã
de anno. M. cccclxvj. die. xxv. Januarij inter di-
ctũ Petrũpaulũ, ꝛ inter. d. Carolũ tam suo noĩe, q̃ etiã noĩe
Raynaldi fratris sui: intelligat̃ esse derogatum prime dona-
tioni ꝛ cõuẽtioni facte postea inter ipsas partes eadẽ die, ꝛ sic
etiã intelligatur fuisse derogatum per dictum cõpromissum
ꝛ arbitratorẽ ꝛ eius ratificationẽ dicte secũde cõuẽtioni in ea
parte: qua cautũ erat ꝙ in casu in quo dicti fratres se adinui-
cem cõcordarent: ꝛ diuidendo dictam hereditatẽ tam pater-
nã q̃ maternã dictus Petruspaulus habere debeat secũdã
partẽ bonorũ hereditariorũ, puta de duodecim plodijs terre
cõmunibus inter ipsos fr̃es. tres ipse habere debeat ꝛ Petr⁹
paulus quatuor ꝛ quam tertiam partẽ vsufructuarij deberet
dict⁹ Petruspaulus toto tp̃e vite sue ꝛ post mortẽ p̲ueniret
1 ad dictos dñm Carolũ ꝛ Raynaldũ, vt in. d. instr̃o vr̃ † p̲ma
cõsideratione dicendũ ꝙ sic, qꝛ posteriora derogãt prioribus.
l. pacta nouissima. C. de pac. l. si qs ante. ff. de acqui. pos. l. si mi
hi ꝛ tibi. §. in lega. ff. de leg. j. Itẽ qꝛ arbitrator assignauit vni-
cuiqz partẽ suã pure ꝛ simpliciter in diuersis plodijs, nõ autẽ
quo ad vsumfructũ: sed quo ad vsumfructũ partẽ suã ideoqz
alijs tantũ assignauit dicto Petropaulo assignãdo simplici-
ter predia, ꝛ fundos intelligitur quo ad p̲prieta. l. si titio fun-
dus. ff. de vsufr. leg. l. plane. la prima. §. fi. ff. de leg. j. ꝛ dict⁹. d.
Carolus saltẽ primũ arbitramẽtum pure ꝛ simpliciter appro
bauit, vnde sibi debet preiudicare simpliciter cõsensus suus. l.
titius. ff. qb. mod. pig. vel hyp. sol. ꝛ. l. si fundum per fideicõ. in
prin. ff. de leg. j. fideiussor. §. pater. ff. de pig. cum simil. Itẽ nõ a
videtur qd̓ non euenerit casus cõprehẽsus in dicta secũda cõ-
uentione: quia per illam debet Petruspaulus habere tantũ
vsumfructũ in vita. cũ ibi assignata fuit eo modo tantũmodo
in diuisione tertia pars plodiorũ spectãtiũ ad dictos fratres:
ergo arbiter in diuidẽdo nõ videt̃ hũc ordinẽ secutus quo ad
alios: ꝛ sic iste videtur casus omissus: ꝛ pro omisso haberi de-
bet. l. quicquid astringẽde. de vb. ob. l. si extraneus. ff. de cõdi.
2 ob cau. ¶ † Sed istis nõ obstãtibus in p̲posita questione pu
to contrariam sententiã de iure esse veriorẽ: qꝛ compromissuz
ꝛ arbitramentũ ratificatũ se cõpatiunt̃ cũ dicta secũda cõuẽ-
tione: ideo non debet intelligi derogatũ dicte secũde ꝯuẽtiõi.
l. iiij. §. si ex cõuẽtione. ff. de re iud. l. fi. C. de noua. ꝛ Ant. meli⁹
qꝛ dicta prima conuẽtio tendebat ad limitandã ꝛ molificãdã
dictã secundã diuisionẽ secutã per cõpromissum ꝛ arbitrato-
rẽ ratificatũ: quo casu potius priora derogãt sequẽtib⁹ q̃ ecõ
tra. vt in priuilegio dicũt doc. in. d. l. pacta nouissima. allegã-
do. d. l. si mihi ꝛ tibi. §. in legatis. nã per dictã secũdã cõuẽtio
nẽ erat actũ ꝙ si dicti tres fratres se adinuicẽ cõcordarẽt de
diuidẽdo dictã hereditatẽ tã maternã q̃ paternã, dictus Pe
truspaulus deberet habere tertiã partẽ bonorũ hereditario-
rũ q̃ tertiã partẽ vsufructuare deberet toto tẽpore vite sue et
mortẽ suã veniret ad dictũ dñm Carolũ ꝛ Raynaldũ, ante
ipsum cõpromissum ꝛ arbitramentũ diuisoriũ fuit implemẽ
tũ ꝯditionis adiectũ in dicta secũda cõuẽtione: merito purifi
cata cõditiõe succedit illa dispositio partiũ ꝙ Petruspaul⁹
debeat vsufructuare toto tempore vite sue dictã partẽ bonoꝝ
hereditariorũ sibi assignatã: ꝛ ideo post eius mortem deberet
spectare ad dictũ dominũ Carolũ ꝛ Raynaldũ, iuxta. l. vni-
cã. C. vt actio. ab hered. ꝛ cõtra hr̃. l. hr̃ditariũ. ff. de bo. auth.
iud. pos. ꝛ iste videtur mihi esse verior sensus ꝛ vera interpre-
tatio dictorum actuum. Et cõfirmant̃ predicta quia huic iu-
ri de futuro scilicet post mortẽ Petripauli cõpetenti seu cõ-
petituro ipso dño Carolo ex. d. secũda conuentione non dz
videri esse renunciatum per illud arbitramentum diuisionum
simpliciter factũ ꝛ ratificatũ vt probat̃ in. l. cum pater. §. hr̃di
tatẽ. ibi secundo fm̃ vnũ intellectũ cõmuniter approbatũ. ff.
de leg. ij. ꝛ. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obl. cũ ibi no.
3 per Bar. in. l. j. ꝛ. ij. q. † imo videt̃ ꝙ nedũ per simplicẽ diui-
sionẽ nõ intelligat̃ renũciatũ iuri de futuro, sz etiã qñ in diui
a sione essent adiecte clausule gñales[a] de nõ veniẽdo cõtra diui
sionẽ vt ibi p bar. hoc p̲bãtẽ p plures rõnes. ꝛ ei⁹ opinio est
magis cõiter approbata a doct. post Bar. ibi saltem qñ illud
ius de cui⁹ remissiõe q̃rit̃ nõ erat reciprocũ vti est illud pactũ
ꝙ post mortem vnius bona sint alteri⁹ superstitis: vt p An.
in. d. §. duo fratres. ꝛ consuluit idẽ Barto. cõsi. lviij. incipiẽ. ex
themate predicto tria dubia oriuntur. ꝛ Bald. ꝛ Ang. in. l. q
cum tutoribus. ff. de trãsac. ꝛ Bald. in. d. §. hereditatem. ꝛ ita
consuluit Bal. in cõsilio suo incipiente Petrus bratadi con-

a ¶ Generales. hec veritas idẽ Bald. ꝯsi. iiij. cas⁹ breuis li. j. ꝛ ꝯs. cxcj. lib. ij. roma. cõsil. cccciij. Cor. ꝯsi. xlij. col. fi. ꝯs. cij. li. iiij. Bal. c. j. col. j. imp̲a. lot. in vsi. feud. deci. cõsi. ccccxcv. co. iij. Ja. cõsi. clxxiij. col. vij. li. iiij. Ale. j. li. vj. cõs. ccviij. Ber. ꝯs. lxxvj. dudũ. col. ij. lib. j. aliter tamẽ te nere visus est alex. j. lib. vij. cons. lxij. nu. iiij. consi. [redacted] in fin [redacted]

didit testamentū.⁊ Ang.in cōs.cxcix.inci.magnificus miles.
Pau.ꝯsi.clxxxviij.qꝛ dubia.col.j.li.ij.⁊ in.l.tres fratres.ff.de
pac.⁊ ibi dicit ꝙ cōmuniter teneť opi.Bar.⁊ illā sum pluries
secutus cōsulendo,⁊ etiā in legendo in.d.§.duo fratres.ꝑ plu
ra que ibi refero,⁊ nunc breuitatis cā,tanꝙ meo iudicio non
necessaria in casu nostro omitto,sed nō poterat in casu nostro
locus esse isti iuri de futuro ꝯpetituro.d.dn̄o Carolo,nisi fuis
set deuentū ad diuisionē predictā:qꝛ ita tentū erat in dicta se-
cūdā cōuentione sed in casu cōuentionis de qua tradiť in.d.§.
duo fratres.per diuisionē nō per pactionē expressam renun-
ciatū illi iuri de futuro,nec erat necessaria diuisio illa vt fieret
locus illi iuri de futuro, ideo ꝓbabilius dubitari poterat an
per diuisionē cū clausula de nō cōtraueniendo intelligereť re-
missum ius de futuro.⁊ hoc accidit:† qꝛ vbi pōt presumi alia
cōiectura ꝙ donationis,non dꝫ capi cōiectura [a] donationis.
l.cū de indedito.in prin.ff.de ꝓba.si cū vitiū.ff.de sol.l. elegā-
ter.§.qui reprobos.ff.de pig.actio. ergo cuꝫ possit intelligi ꝙ
facta sit diuisio inter fratres fm formā dicte scđe cōuentionis
non dꝫ capi cōiectura remissionis vel donationis,†presertim
qꝛ dictū arbitramētū fundatū in cōpromisso censeť quedam
trāsactio facta a partibus,vt in aut.iusiurandū qđ prestať ab
his.post prin.⁊ ibi no.in.c.quintanallis.de iureiu. ⁊ xbū,as-
signo:ꝓlatū in dicto arbitramēto dꝫ intelligi fm subiectā ma
teriā.c.si canonici.⁊ ibi not.Archi.de offi.ord.lib.vj.c.referē-
te.de prebē.l.cū pater.§.pater pluribus. ff. de leg.ij. ⁊ patet ex
not.ꝑ Bar.in.l.si cōstante.in.ij.q.quarte partis principalis.ff.
sol.mat.⁊ Bal.l.vbi adhuc.in fin.C.de iure do.⁊ ibi dicit † ꝙ
verbū,assigno.importat vel nō importat trāslationē fm ꝙ iu
ris ratio patiť,⁊ no.Bald.in.l.ij.C. cōia de leg.cum si.non dꝫ
ergo intelligi ꝙ per dictū arbitramētū ⁊ ratificationē seu aliā
approbationē corā arbitratore factā sunt assignata dicta bo-
na Petropaulo nisi fm ꝙ ius patiebať ꝙ assignareť Petro
paulo nō irreuocabiliter nec pleno iure ꝓpter dictā cōuētionē
precedentē:ꝑ quā erat acquisitū ius ꝑfacto dn̄o Carolo ⁊ ius
sibi acquisitū nō poterat sine cōsensu suo ab eo euelli.l.fi. ff.de
pact.l.si partē.§.fi.ff.quēadmo.ser.ami.⁊ dictus dn̄o Carolus
nō videť renunciasse.d.suo iuri de futuro:vt ꝓxime probaui,
imo nec facta secūda cōuentione:⁊ facit per implementū cōdi
tionis apposite in dicta scđa conuentione, vt dictū est. Et ex
istis apparet rn̄sio ad allegata in cōtrariū.non ob.dū dicebať

habet locū in sim-
plici cōfessione de
debito sub ꝯditio-
ne de se ad obliga-
tionem impertinē
ti, sicut ⁊ in cōces-
sione de debito in
diem nec video ꝙ
fit [illegible]a ratio dif-
ferētie si quis pro-
mittat soluere de-
cē calendis Maij,
vel si rex venerit,
aut sub alia imper
tinenti conditione
[illegible]

7 ꝙ posteriora derogāt prioribus:† qꝛ responsum est ꝙ illud est
verū nisi cōpatiantur etiā inuicē posteriora cum prioribus seu
nisi priora tendāt ad modificādū ⁊ qualificādū posteriora. si-
cut in casu nostro vt fuit dictū.Non obst.dū dicebať ꝙ arbi-
trator assignādo Petropaulo certā partē prediorū videť sibi
assignasse quo ad proprietatē nō quo ad vsumfructū tm̄.d.l.si
titio fundus.⁊ sic videť cōtrariari dicte scđe cōuentioni:⁊ per
8 consequēs ab ea videtur recessum:† qꝛ respōdeo ꝙ verbū assi-
gno intelligitur scđm causas precedētes ⁊ secundū ꝙ iuris ra
tio patiebať vt dixi.Itē rn̄deo dato ꝙ importaret assignatio-
nem proprietatis:non tn̄ per hoc videť contrariari dicte scđe
cōuentioni qđ ostēdo qꝛ in dicta secunda cōuentione diciť ꝙ
casu quo dicti fratres se cōcordarent diuidendo dictā heredi-
tatē tā paternā ꝙ maternā,Petruspaulꝰ debeat habere cer-
tā partē bonoꝝ hereditariorū puta ex duodecim plodijs ter-
re cōmunibꝰ debeat habere quatuor:quā tertiā partē vsufru-
ctuare debeat Petruspaulꝰ toto tpe vite sue.⁊ ꝙ post mortē
suā pertineāt ad.d.do.Carolū ⁊ Raynaldū ⁊c.certe qꝛ in di-
cta cōuētione a principio dictū est ꝙ in diuisiōe Petruspau
lus habeat tertiā partē bonorū ⁊ plodiorū hereditatis,⁊ non
aūt dictū est simpl'r qđ hāc certam partē vsufructus bonoꝝ
seu plodiorum importāt dicta verba qđ habere debet ꝓprie-
tatem dictorū bonorū vt eis possit vti ⁊ frui.⁊ qđ post mortē
9 eius debeant restitui dicto dn̄o Carolo ⁊ Raynaldo. ¶ †Nō
autem intelligitur esse actum quod nudus vsusfructus tantū
sit dicti Petripauli dum viuit.ita not.in.d.l.titia cum testa-
mento.§.fi.ff.de leg.ij.Unde dicit ibi Barto.in versi.vlterius
formo tale dubium:si testator dixit,relinquo Titio talem do-
mum vt quod habeat in vita vsumfructum,⁊ post mortē suā
reuertatur ad Sempronium.certe Titius interim dūꝫ viuit,
habebit proprietatē per illū tex.secundum quē bene facit etiā
l.species.ff.de ali.⁊ cib.leg.Tertio dato qđ per arbitramentū
intelligatur assignata proprietas Petropaulo non dicitur in
aliquo factum contra dictam conuentionem secundam. Ad
istud videtur tutissime vacare illud,in quo fortius videbatur
dictū arbitramētum obstare dicto domino Carolo,⁊ per hoc
etiā non obstat qđ do.Carolus videatur consensisse ⁊ sibi pre
iudicasse per.d.l.titius.cum simi.quia respondeo qđ dicta.l.ti
tius.loquitur in iure de presenti,quod bene poterat videri esse
sublatū sed iuri de futuro nō videbatur renunciatum per di-
uisionem.ita respondet Barto.in.d.§.duo fratres.in quarta
opposi.Preterea ista diuisio erat preambulum necessariū ad
causandum istud ius domino Carolo post mortē Petripau
li:quomodo ergo dici potest qđ istud in causa acquisitiōis sit
causa executionis,vel econtra.arg.l.titio cū moreretur.cuꝫ si.
10 ff.de vsufr.† Preterea quādo consentio alienationi rei mihi
b debite in aliquē euentum:nō dico rei mee:tunc nō videor [b] ꝑ
talē consensum mihi preiudicare.ita inquit Bar.in.d.l.si fun
dum per fideicommissum.in prin.de leg.j.per not.in.l.si a sub-
stituto.eod.tit. ⁊ ibi no.per Bar.in.d.l.si fundum.⁊ ex hoc ap
paret nō obstare illam legem cum si.Ulterius non obst.qđ nō
euenerit casus comprehēsus in dicta secunda cōuentione,eo
qđ arbitrator non assignauit Petropaulo partem prediorū:
fm qđ in dicta cōuentione continetur:qꝛ respondeo qđ inten
tio arbitri in dicta diuisione fuit diuidere dictos fratres ⁊ in
diuisiōe hereditatis partes facere equales,vt ex pluribꝰ par-
tibus ipsius sententie colligiť:⁊ primo dū in assignatione fa-
cta a Polo,dicit qđ ei assignat partē existētē a mane cū one-
re soluendi libras cētum quinquaginta,de quibus soluere te-
neatur dicto Petropaulo cētum viginti libras pro equiualē
tia partis cōtingentis ipsi Petropaulo.Item ibi dum dicit
ꝙ omnes res ⁊ mobilia que nō sunt affixa in domibꝰ ⁊c.sunt
communia,⁊ diuidanť,⁊ diuidi debeant equaliter inter ipsos
fratres in quatuor partes:⁊ similiter in secūda sententia dum
in ea dicitur qđ omnes res nō diuise diuidanť equaliter inter
ipsos quatuor fratres:⁊ qđ omnia debita ⁊ credita sint cōmu
nia inter ipsos fratres,ita qđ quilibet habeat quartā partem.
Nam ex his que sequuntur,elicitur ⁊ declaratur que fuit mēs
disponentis in precedētibus.l.qui filiabus.in prin.⁊.l.si seruꝰ
11 plurium.§.fi.ff.de leg.j.l.verum.ff.de peti.her.† ⁊ in vniuersa-
c libus,prout est in hereditate,vna res succedit [c] loco alterius.l.
Imperator.§.fi.⁊.l.seq.ff.de leg.ij.l.si rem ⁊ pretiū.⁊.ff.de pet.
her.l.deducta.§.nummus.ff.ad Treb.⁊ ibi no.in.l.j.§.item si
cum me.ff.si pars here.pe.⁊ no.Bart.in prealleg.§.duo fres.
in prima questione.vnde illa pars prediorum ⁊ rerū heredita
riarum,que fuit assignata Petropaulo , succedit loco illius
partis tertie seu quarte.i.virilis portionis,que secundum for
mā dicte ꝯuētionis secūde erat assignāda dicto Petropaulo
qꝛ imo non debet considerari tam numerus plodiorum quaꝫ
etiam bonitas ⁊ qualitas,vt not.ꝑ gl.Bar.in.l.si ex falsis.C.
de trāsac.⁊ habetur in.l.qui solidum.§.j.ff.de leg.ij.cū si. Nec
dicatis ꝙ dicta secunda conuentio intelligitur si ista concors
diuisio fuisset facta inter istos tres fratres.sed qꝛ cōtingit qđ
fuit facta inter omnes quatuor fratres:ergo sic nō videať fa-
cta diuisio eo modo,quo id factū fuit:qꝛ meo iudicio hec es-
set fragilis ꝯsideratio,cū ī toto inest pars:⁊ ī maiori summa
inest minor.l.diē ꝓferre.§.si plures.ff.de arbi.l.j.§.stipulāti.l.
12 ff.de ver.oblig.l.in toto.la.ij.de reg.iur. ¶ † Sup secūdo quo
d queritur,an pactum appositum in dicta secūda cōuentione [d]
sit validum,scilicet quod eo casu quo dicti fratres deueniant
cōcorditer ad diuisionē ꝑ scripturā oīa assignata Petropau
lo post mortem eius perueniāt ad dominū Carolum:⁊ ꝓcul-
dubio dicēdū est ꝙ sic:cum dicta conuentio sit facta sub ꝯdi
tione quadā contingentie,scilicet casū quo dicti fratres ꝯcor-
diter deuenirent ad dictam diuisionē.ideo omnis cōuētio fa
cta sub cōditione censetur habere causam sufficientē.l.a Ti-
tio.⁊ ibi no.doc.ff.de ꝟ.obli.l.hoc iure.§.fi.ff.de don.l. cū ad
presens.⁊ ibi Bar.ff.si cer.pe.quod autē dicta verba faciant
cōditionē,probatur ex.l.Stichum qui meus erit.in prin. ff.
leg.j.⁊.l.imperij.ff.de leg.iij.⁊ attēto ꝙ de omnibus bonis tā
presentibus,quam futuris est facta:nō est dubium ꝙ valeat.
l.omnis.§.lucius.ff.de his que in frau.cre.l.si quis argentū.§.
sed ⁊ si quis sibi.C.de dona.⁊ not.plene in.l.fi.C.de pac.⁊ per
doct.l.stipulatio hoc modo cōcepta.ff.de ver.obli. ⁊ attento
ꝙ dicta cōcessio facta dictis dn̄o Carolo ⁊ Raynaldo post
mortē Petripauli hꝫ pro cā dictā cōditionē diuisionis,vt di
xi allegando.d.l.a Titio.cum si.sequiť ꝙ nō pōt reuocari per
penitētiā,vel aliter,vt.l.nā ⁊ si cū moriar.cum ibi no.ꝑ Bart.
ff.de condi.indeb.⁊.l.j.C.vt actio.ab hered.cū si.habet dicta
cōuentio causam cōuētionis seu societati,q̄ in eo ꝯtractu iū-
cta fuit inter dictos tres fratres:⁊ in qua etiā oīa bona sua ⁊
plus in cōi voluisse videť dn̄s Carolus ⁊ Raynaldꝰ:⁊ vltra
quartā partē,quā quilibet eorū habebat in hereditate pater-
na ⁊ materna,posuerunt etiā dimidiā portiōis hr̄ditarie eis
donatā prius per dictū Petrūpaulū. Et qꝛ ꝯsenserūt ꝙ eo
casu quo deueniret ad cōcordiā diuisionis Petruspaulus ꝑ
ciperet toto tpe vite sue vsumfructū totius illius virilis por-
tionis,quā principio ante donationē habuit Petruspau-
lus ī dictis hr̄ditatibꝰ:⁊ sic ꝑcipere debeat fructꝰ ēt de eo qđ
donauerat priꝰ dictis dn̄o Carolo ⁊ Raynal.⁊ ad hūc casuꝫ
etiam

etiā apparet actū fuisse φ post mortē Petripauli dicta portio obueniēs in diuisione Petropaulo peruenire debebat ad dictos dūm Carolū ꝛ Raynaldū ideoqꝫ sic nō pōt dici hanc fuisse simplicē donationē causa mortis irreuocabilē, per ea q̄ habenť in .d.l. nā si cū moriar. cū ibi no. p Bar. ꝛ alios. ¶ Circa tertiū dubiū quo queriť † an p̄r susceptionē liberoꝝ super

13 uenientiū ex dicto Petropaulo intelligať reuocata dicta prima donatio per eū facta: ꝛ etiā dicta scd̄a cōuentio, φ supradicto queri videť scd̄a cōuētione stāte: ꝛ licet fuerit factū fundamētū sup dicta cōuētione, ꝛ nō sup donatione prima: tñ videť de iure cōcludendū φ nō. arg. sumpto ex .d.l. si vnq̄. C. de reuoca. dona. q̄ loquiť in donatione: ꝛ sic dꝫ intelligi de donatione propria. s. q̄ fit ex mera liberalitate: qꝛ alie nō sunt ꝑprie donationes qñ sunt ob causam. l. j. ff. de dona. l. aquili⁹ regulus. eo. tit. sed dicta donatio prima fuit ob causam. [a] sed vt tenerenť

a dicti donatarij soluere dicta q̄ pro quarta parte hereditaria spectabant ad dictū Petrūpaulū: ergo ꝛc. † Nec obstant illa

14 verba gñalia posita in prin. donationis. s. clausula gñali, dum dicit: pure, mere, libere, simpliciter. qꝛ illa verba nō faciūt eam nō esse donationē ob causam, qñ specialis causa est postea expressa, q̄ cōcernit ꝯmodū ipsius donatoris, vt in casu nr̄o. ita cōcludit Oldr. cōsil. v. incip. Titius dedit per .d.l. Aquilius. Pro hoc facit: qꝛ licet cōtrahentes cōtractū donationis vel locationis appellēt cōtractū vēditionis: nō tñ per hoc est cōtractus vēditionis ꝛ emptionis. l. insulaꝫ. ff. de prescri. ver. l. si olei. ꝛ ibi not. C. loca. l. si vno. in prin. ff. locati. c. cōstitutus. de reli. do. cū si. ꝛ qd̄ dicta. l. si vnquā. nō habeat locū in donatione impropria. firmat Ang. ibidē, ꝑpter hoc volēs nō habere locū illam. l. in donatione facta ꝑpter cōdigna benemerita. ꝛ idē tenet ibi Bal. in aliquib⁹ locis, ꝛ Ludo. Ro. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. mat. in. xlviij. fallentia. ad hoc addo not. in. l. si pater. §. fi. ff. de dona. quē tex. alleg. Bal. in quodā cōsilio, ꝛ vide Ludo. in cōsi. xxvj. incip. pro decisione eorū. in. iij. col. Alia ratione etiā videť φ nō reuocetur dicta donatio per superuenientiā liberorū: qꝛ nō reuocať, nisi qñ saltē donatio de dimidia bonorū omniū esset facta per dictā. l. si vnquā. in versi. partis. iuncta. l. nomē filiarū. §. portionis. ff. de verb. sig. quā opi. secutus est Guil. de cug. in. l. j. C. de inoffi. dona. in vlti. col. Et idē ibi Bal. in penul. col. in versi. secūdo quero ꝛc. ꝛ Ray. in. l. si vnq̄. ꝛ Bal. in. l. si. fi. cū vel in vtero. C. de testa. mili. qui dicit ita vidisse cōsultū per doc. Boñ. Unde cū in dicta donatione actū fuerit φ dicti donatarij deberēt soluere creditoribus dicti Petripauli id in quo eis tenebanť, ꝛ presupponiť φ creditores habebāt, ꝛ per cōsequens attēto isto onere eris alieni donatio intelligiť esse minoꝛ dimidia. l. nō amplius. in prin. l. ciuitatibus. §. fi. ff. de lega. j. ideo non reuocareť dicta donatio: tamē qꝛ pleriqꝫ tenuerūt cōtra, scilicet φ etiā si nouatio sit infra dimidiā dummodo nō sit modica reuocetur per superuenientiā liberorū: quod vltimū nō pono pro cōstanti. verū quātum est respectu secunde cōuentionis in casu nostro puto esse verum φ illa non reuocetur per superuenientiā liberorū: qꝛ illa censetur esse donatio, vt dixi super secundo dubio, ꝛ etiam per ea que dixi sup hoc tertio dubio allegādo not. per Bar. ꝛ Ang. in .d.l. si vnq̄. patet φ illa lex nō vēdicat sibi locū in hac cōcessione q̄ nō est satis vera ꝛ ꝑpria donatio principaliter a liberalitate ꝑcedens. Nam fuit ille cōtractus celebratus gratia vtriusqꝫ. Unde tunc nō vēdicat sibi locū illa lex in quā lex j. cū ibi no. per Bal. in fi. prime col. post Cy. C. de pac. ¶ Circa quartū dubiū, quo queriť an dicta donatio in secūda conuentione reuoceť per superueniētiā liberoꝝ naturaliū, seu spuriorū, aut adoptiuorū: vnde licet videť qd̄ ista discutio sit necessaria per ea que dicta sunt in proximo precedenti dubio: tñ

15 posito φ essemus in casu dicte. l. si vnq̄. † dico qd̄ dispositio dicte. l. cum sit exorbitans a regulis iuris cōmunis. l. perfecta. C. de dona. que sub modo. ꝛ. l. fi. ff. de pac. cū simi. Et sic dispositio iuris positiui debet intelligi de liberis legitimis ꝛ naturalibus. l. filium diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. l. iij. C. ad. l. Jul. de adult. ꝛ. l. generaliter. §. cum antē. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. secundū intellectū traditū ad illā. l. per gl. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Treb. ꝛ Guil. de cug. Bal. ꝛ Ang. in. l. parentes. de in ius vocā. ꝛ Pau. de liaza. in cle. j. de bap. ꝛ Bal. in. l. titia. in lectura antiqua. ff. de rit. nup. ꝛ. in. l. ij. per illum tex. in ver. legitimus. ff. de excus. tut. tamen

b qꝛ in filio naturalis pleriqꝫ aliter [b] sentiūt, nō firmo φ dispositio dicte legis, si vnq̄. non intelligať de naturalib⁹: sed bene puto esse verum quod non habet locum in spurijs: quia non sunt nominādi filij. in auth. ex cōplexu. C. de incest. nup. bene faciunt not. per Bar. in. l. ex facto. ff. de vulgari ꝛ pupil. dum queriť, an pater possit exemplariter substituere filio naturali vel spurio. ꝛ per Bald. in. l. humanitatis. iuxta tertiā col. C. de impub. ꝛ alijs subsit. Nec puto etiā φ habeat locum in filijs post donationē adoptatis: qꝛ sic parata esset via semp ad infringendū donationes, ꝛ ad auferendū ius quesitū tertio, cōtra. l. fideicōmissum. ff. de cōdi. ꝛ demō. l. si ita qs. §. fi. ff. de le. ij. ꝛ instit. de excu. tuto. post prin. iuncto. §. sed adoptiui. ꝛ. l. ij. §. j. cum glo. in versi. legi. ff. de excusa. tut. ꝛ in. c. adoptiui. si de feu. fue. controuer. inter do. ꝛ agna. ꝛ quod not. Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua. versi. lxxij. ꝛ Jo. And. in addi. Spec.

16 in tit. de suc. ab intest. §. si. ad fi. ¶ † Frustra etiam queritur de reuocatione ex causa ingratitudinis. quia talis reuocatio nō habet locū in donatione facta ob causam, vt not. gl. fi. in verbo, inueniatur. C. de reuocā. dona. ꝛ illam sequuntur ibi doct. ad idem. l. penul. §. j. cum glo. ff. de dona. ꝛ not. doct. ad idem in. c. fi. de dona. Et etiam qꝛ in dicta donatione actum fuit φ non reuocetur propter ingratitudinem ꝛ iuramentū interuenit. ideo standū est iuramēto. c. quemadmodū. de iureiur. cum ibi not. ita voluit Jo. an. in tit. de dona. in. §. j. versi. quid si actum. ꝛ Pet. de ancha. ꝛ Anto. de but. in. c. fi. de dona. ꝛ hoc

c sum solitus sequi in cōsulendo, ꝛ etiā legendo [c] l. fi. C. de pac. tenui alias. veruntamen fateor φ nō obstante iuramēto posset accusari per donantē donatarius si cōmittendo ingratitudinem delinqueret in donantem, ꝛ hoc quo ad hoc vt puniatur ex delicto ingratitudinis non tantū, sed delicti in reuocatione donationis: vt per Joan. and. vbi supra. Nec etiā posset infringi dicta donatio ratione minoris etatis propter iuramentū per illud qd̄ habeť in aut. sacramēta pube. C. si aduer. ven. ꝛ tantomagis cū se asseruerūt maiores. xxv. annis. per id

17 qd̄ habeť in. l. ij. ꝛ. iij. C. si minor se ma. dixe. ¶ † Cū autē queritur an dicte cōuentiones fuerint contractus innominati, vel quid: rñdeo φ prima cōuentio fuit donatio ob causaꝫ que appellať cōtractus innominatus. l. ij. ꝛ ibi not. Bar. C. de cōdi. ob cau. tñ dico cōtractu innominato fuit iūctus cōtractus stipulatiōis, q̄ stipulatio interuenit in actu, ꝛ in eo instrō: ꝛ que stipulatio est cōtractus innominat⁹. l. fi. ff. de pac. Unde dicit Bar. in. d. l. ij. in fi. φ in omni instrumēto notarij apponāt stipulationē, ideo raro reperiť ꝑbari cōtractū innominatū per instrumentū: imo erit recurrendū ad naturā cōtractuū nominatorū secundū eum, ꝛ probať in. l. ex placito. maxime p Cy. C. de rerū permu. ¶ Scd̄a vero cōuētio videť fuisse principaliter cōtractus societatis expresse cū certis pactis in ea adiectis accedēte stipulatione sicut in. d. l. societatem. ff. pro socio. Sed cū supra de iurib⁹ ꝛ effectu dictarū cōuentionū discussum fuerit: superuacuo disputamus de nomine. l. testamento. C. de testa. l. ij. in fi. C. cōmunia de leg. Alexander de Jmola.

a ¶ Causam trac. rep. d. l. quā. ṽs. dona

b ¶ Aliter. vt . . ri. rep. d. l. si vn qō. xxviij. ꝛ ma dic φ naturales nō faciunt esse locū. d. l. vt recte decidit. d. Andr. tir. ibi. ṽsic. susceperit liberos. nu. xlv.

c ¶ Legēdo. vt in. l. stipulatio hoc modo. col. peñ. de ver. oblig. idem tenet Ant. petru. repe. l. j. de iureiurand. in xxxj. effec. hier. cagno. repe. l. fin. col. xviij. C. de pac. bertrā. cōsil. xlvj. viso casu. col. ij. libro. j. Anto. rub. consil. cxiiij. sed lꝫ in hoc distinguat Fran. rip. rep. d. l. fin. qō. iiij. ad fi. cōtrariuꝫ verius puto indistincte vt tenet roma. in. l. stipulatio hoc modo. Corn. cōsi. cij. li. j. ...

Consilium. XLI.

Lege. 3. lib. ij. consilio. clxxij. quod hic dubplabatur.

Summarium.

1 ☞ Sententia impedit litis ingressum nisi sit nulla. ꝛ nu. 15.
2 Preceptum executiuum ante sententiam non valet: nec necesse est de eo in rescripto mentionem facere. nu. 6.
8 Tempus date attenditur quantum ad vitium surreptionis.
9 Notarij verba non probant nisi de quo fuit rogatus.

Consilium. XLII.

Viso processu cause vertentis coram episcopo placentino inter spectabilē dominā Mariam Catharinam ꝛ filiā ꝛ heredem spectabilissimi equitis, ꝛ iuris vtriusque docto. domini Hugolini de Cantellis de Parma ex parte vna, ꝛ conuentū fratrum minorū de obseruātia domus beate Marie annuncia-

1 te Parmensis ex altera. ¶ † Queritur an exceptio rei iudicate opposita contra cōmissionem ꝛ delegationem apostolicaꝫ per dictos fratres, ꝛ eorū syndicum habeat obstare. ¶ Et videretur prima consideratione dicendum φ sic: quia exceptio rei iudicate quāuis cōcernat etiam merita cause: tamen si opponatur contra rescriptum delegatorium seu ad impediendū litis ingressum, videtur quod habeat impedire processum ad vlteriora. vt in. c. j. de lit. cōtesta. in. vj. facit. l. cum querebatur. cum ibi not. per Bartolum. ff. iudica. sol. vt etiam quando in supplicatione non fit mētio de sententia. videtur quod rescriptum non subsistat: vt notat glo. in. c. super literis. de rescript. per. l. fi. C. sent. rescin. non poss. ꝛ in. c. inter dilectos. de fide in-

stru. facit. c. inter monasteriũ. de re iudi. ¶ Sed premissis nõ obstantibus cõtrariã sñiam de iure probabiliorẽ esse puto in proposito. nã psupponõ ꝙ opponit exceptio rei iud. cuiusdã precepti, vt dicit facti per dñm Gregoriũ de Maryno ptãtẽ
2 parme, die. xxvij. mensis Martij: † ꝛ tale pceptũ fuit nullũ: q2 fuit preceptũ executiuum factũ nulla precedente sñia cõdẽnatoria, qua de causa fuit nullũ. l. j. ꝛ ibi hoc no. Bar. ꝛ alij. C. de execu. rei iud. Itẽ fuit nullũ: q2 non cõstat ꝙ processerint cita-
3 tiones requisite. † nã licet in dicto precepto seu in eius narratione precedente iudex dicat visa citatione: tamẽ illa vba non probant citationẽ precessisse: attento ꝙ dictum preceptũ fuit factũ ꝛ cõmissum absente dicta domina Maria Catharina, vt in aut. si quis in aliquo. ꝛ ibi no. Bar. ꝛ alij. C. de edẽ. ꝛ Innoc. in. c. quoniã cõtra. de proba. ꝛ Bar. in. l. fi. ff. qñ app. sit. ꝛ in. l. j. C. de relatio. Cy. ꝛ alij in. l. emancipatis. C. de fide instr. ꝛ Spec. ꝛ Io. and. in tit. de instru. edi. §. restat. versi. in summa. ꝛ in tit. de proba. §. videndum. versi. sed pone iudex. ꝛ est magis cõis opi. doc. in locis satis vulgaribus. ¶ Nec pdictis obstãt litere ducales in quibus continet ꝙ dñs Potestas ,puideret ꝙ quicqd dictis fratribus vigore testamẽti vel codicillorũ habere deberẽt illico cõsequerent: q2 rñdeo ꝙ dato ꝙ de illis literis ꝯstaret tñ illa verba aliud nõ importãt nisi ꝙ fiat ius summarie, vt. l. si quis pecunias. ꝛ ibi hoc no. Bar. C. de posi. ꝛ qđ
4 not. in. l. momẽtanee. C. vnde vi. † sed in causis summarijs requirit prolatio sñie, ꝛ partis citatio, ꝛ cause cognitio. in cle. sepe. de verb. sig. ꝛ cle. dispendiosam. de iudi. ergo debuit primo parte citata ferri cõdẽnatoria, anteꝗ̃ procederet ad executio-
5 nem ꝛ preceptũ, vt dixi. si ergo dictũ preceptũ fuit nullũ: † ergo sequit ꝙ non ob. exceptio rei iudi. ad impediendũ litis ingressum ꝛ processum ad vlteriora, vt in specie firmat glo. in. c. j. in gl. magna. de lit. cõtest. in. vj. ꝛ idẽ ibi firmat Io. and. in nouel. nec etiã talis exceptio sententie obstat ad merita cause, si sentẽtia est nulla. l. iiij. §. cõdemnatũ. ꝛ. d. . . si cum nulla. ff. de re iudi. facit ad predicta qđ not. gl. in. c. ex tenore. in glo. j. in fi. de rescrip. ꝛ gl. in. c. nõ prestat. de reg. iur. in. vj. ꝛ. c. cũ nostris.
6 de conces. preben. in gl. iiij. que dicũt † qđ licet in secundis literis debeat fieri mẽtio de primis als non valeãt secunde: tñ illud est verũ si prime erãt valide. secus si nulle. vt probat in. c. bone. de cõfir. vti. vel inuti. ita in proposito de ipsa sñia vel precepto nullo modo fuit necesse mentionẽ fieri, vt no. Io. an. in c. ex parte. de rescri. ¶ Si autẽ dicti fratres vellent opponere exceptionẽ cuiusdã pronũcie facte per quendã vicariũ Potestatis Parme: ad illã etiã dico ꝙ nõ parit exceptionẽ rei iudicate, quo ad presentẽ causam: q2 dicta pronuncia tendit ad executionẽ literarũ illustrissimi ducis productarũ corã Potestate Parme per Antoniũ de mãfredis die. xxvij Martij, in quibus literis continet ꝙ libri de quibus fuit ꝛ est questio, deberẽt cõsignari dictis fratribus dũmodo prius fideiuberẽt de illis restituendis si postea per iudicẽ cõpetentẽ ꝛ deputatũ pronunciaret libros dictis fratribus nõ deberi: ꝛ etiã pronũcia vicarij, dicte litere nõ impediũt quin cognoscat an dicti libri debeant imo expresse in illis literis reseruat pñs cognitio negotij principalis. ¶ Si autẽ dicti fratres velint opponere exceptionẽ rei iudicate se fundãtes in quadã declaratione facta per magnificũ dñm cõmissariũ ciuitatis Parme, Laurẽtium de pisauro die. xxvij. Octobris. M. cccclx. in qua declaratione inter cetera notarius narrat in hac forma in effectu: videlicet: Cũ sit qđ corã. d. dño Laurẽtio de pisauro differentia versa sit: ꝛ in executione pcepti de cõsignando oẽs libros prefatos ꝛc. vigore precepti facti per prefatũ ꝛc. q2 iamdudũ in rem iudicatã trãsiuit: ꝛ a quo nõ fuit appellatũ fm iuris formam inter Nicolaũ de lyra syndicũ dicti cõuentus: ꝛ Leonellum de granellis velut procuratorẽ dicte dñe Marie Catharine: penes quã reperiebant duo libri, videlicet Angelij, ꝛ liber epistolarum Senece quos idẽ syndicus in executione literarum ducaliũ, ꝛ dicti pcepti, ꝛ iuri. d. cõuentus asserit sibi dari ꝛc. ꝛ tãdem visis dictis lrĩs ducalibus ꝛ viso ipso precepto corã ipso dño vicario, als cõmissario exhibito cuius precepti ꝙ iãdudum in rẽ iudicatã trãsiuit ipse Nicolaus petijt executionẽ ꝛ viso mãdato. d. Nicolai, ꝛ visis pceptis factis. d. dñe Marie Catharine, tã oretenus ꝙ̃ in scriptis de presentando ipsos libros, ꝛ visa exhibitiõe ipsorũ duorum librorũ, ꝛ visis oĩbus que vidẽda fuerũt ipse dñs vicari⁹ declarauit ipsos duos libros dari debere. Et ita dari mãdauit. d. Nicolao ꝛc. ista sunt in effectu verba dicte scripture. ꝛ certe ex hoc capite cõstat nõ obstare exceptionẽ rei iudicate. ¶ Primo, q2 si cõsideremus declarationẽ ꝛ actũ dñi cõmissarij, ipse nihil declarauit: nisi sup
7 dictis duobus libris. † Et cõstat qđ sñia lata in vna re, nõ parit rei iudicate exceptionẽ in alia. l. cũ querit. ꝛ. l. si in iudicio. ff. de excep. Itẽ ꝛ quo ad illos duos libros: ꝛ sic ad declarationem cõmissarij fuit appellatũ per dictũ Leonellũ. ꝛ cum oẽs cause ꝛ lites vertẽtes inter dictas partes occasione testamẽti ꝛ codicillorũ dicti dñi Hugolini sint p sedẽ apostolicã remisse dicto episcopo: poterit de iustitia dicte pronũcie corã eo cognosci. Nec ob. ꝙ de dicta appellatiõe nõ fuit facta mentio in supplicatione, vt sic cõmissio quo ad hoc vitiaret: iuxta id qđ habet in. d. c. ex parte. B. de rescrip. ꝛ in. c. oblate. de app. ꝛ no. Inno. in. c. dilecti. de maio. ꝛ obe. ꝛ Io. and. in. c. ex literis. de offi. deleg. q2 respõdeo ꝙ dicta declaratio ꝛ pronunciatio ac appellatio nondũ emanauerãt tẽpore date cõmissionis apo-
8 stolice. † vnde quantũ ad vitiũ subreptionis, attendit tẽpus date in rescriptis. c. si eo tẽpore. de rescrip. in. vj. ꝛ plene not. in c. eã te. de rescrip. ¶ Si autẽ nõ cõsideramus verba enũciatiue prolata a notario circa scripturam dicte declarationis dñi Laurẽtij de pisauro cõmissarij, dum notari⁹ videt asserere ꝙ dictũ preceptũ trãsiuit in rem iudicatã: in hoc dico ꝙ illa verba notarij non habẽt nocere dicte dñe Marie Catharine: nec probãt hoc infra ꝙ dictũ preceptũ in rem iudicatã trãsiuerit,
9 † sed solũ verba notarij ,pbãt id de quo tũc notari⁹ est rogat⁹ a partibus, vel id quod tunc factũ esset a iudice si attestaretur de actu iudicis tunc aliquid agẽtis. Ita not. Inn. ꝛ cõiter alij in preal leg. c. quoniã contra. de proba. hoc etiã fuit de mente Io. and. in addi. Spec. in tit. de teste. §. sequit versi. ꝛ no. Ant. de but. in. c. fraternitatis. in vltima col. de testi. dicunt ꝙ si in actis notarius dicit, talis testis iuratus deposuit ꝛc. talia verba non probant iuramentũ solenniter fuisse prestitũ per rationes de quibus ibi per eos: ꝛ potissime quãdo pars nõ cõsensit illi enunciationi ibi per Io. an. prout in proposito nr̃o: q2 procurator dicte Catharine nõ acquieuit dictis enunciationi ꝛ declarationi: vt patet in actis. bene faciunt no. per Bar. in. d. authẽ. si quis in aliquo. ꝛ per Bald. in. l. iusiurandi. C. de testi. ꝛ in. l. gesta. C. de re iudi. ꝛ Io. and. ꝛ Bal. in locis proxime allegatis. ex quibus apparet qualiter debeat intelligi id quod no. Bar. in. l. theopompus. de dote prelega. ꝛ circa hoc plura ad idem adduci possunt, sed hec satis sunt propter rei euidentiam. Ex quibus cõcludo, ꝙ nõ obstat heredi dicta exceptio rei iudicate: nec quo ad impugnandum rescriptũ, nec quo ad impediendũ litis ingressum: nec quo ad merita cause. Alex.

Summarium.

1 ☞ Verbum pertinere, importat petitorium ꝛ possessorium.
4 Assertio meritorum non probat inter prohibitos.
6 Falsitas in parte vitiat totum testamentum.
8 Conductor potest refricare questionem dominij.
9 Emens ab aliquo non fatetur habere ius.
12 Res ciuitatis non deputate ad publicum vsum vendi possunt, ꝛ cause remunerationis donari.
13 Instrumentum an reprobetur per testes. 14. 16. ꝛ. 19.
17 Testes quomodo debent deponere de negatiua.
20 Sensus omnium testium debet concurrere in eodẽ obiecto, licet non in eadem immediata causa sciendi.
23 Testes integri non sunt singuli de vniuersitate in causa vniuersitatis.
24 Testes debent esse omni exceptione maiores ad reprobandũ instrumentum. ꝛ nu. 37.
25 Verba impropriantur vt secundũ naturã actus intelligãtur.
27 Mens attenditur ꝛ non verba.
30 Demonstratio falsa vel causa non vitiat contractus non reciprocos.
31 Statutũ prohibẽs donationẽ nõ habet locũ si fiat ob causã.
33 Numerus supplet qualitates testium.
35 Testium verba non sunt cauillanda, sed aptanda.
38 Iudex potest interrogare partem vel testem etiam post conclusionem in causa.

Consilium. XLIII.

Isis ꝛ ponderatis his que continentur in processu inter syndicum ꝛ homines cõmunis Arquate agentem, ꝛ Frãciscum malaguilinum se defendentem. ¶ Videretur prima consideratione dicendũ partes domini iudicantis esse debere in condemnando dictum Franciscum, tanquam detinentẽ vel possidentẽ petiã terre, de qua in libello, spectãtẽ ad dictos hoĩes,
1 ꝛ cõe Arquate. † Nã presupponõ qđ ista vba posita in libello syndici narrantis dictã re spectare, ꝛ ptinere ad dictũ cõe pñt tanquam

tanq̃ generalia cõprehendere petitoꝛium ⁊ possessoꝛiũ.l.si qs
intentione.cũ gl.que ita exemplificat illã.l.ff.de iud.⁊.l. verbũ
pertinere.ff.de verb.sig.Et lꝫ in conclusione libelli dicatur qꝺ
petit Syndicus cõdẽnari Frãciscũ ad restituendam dictaꝫ pe
tiam terre, tamẽ sustinet: qꝛ libellꝰ impoꝛtat non solum petito
riũ,sed possessoꝛiũ,vt cõcludit Fede.in consi.cclxxxiij.inci.Cõ
silium latum.⁊ Ant.de bu.in.c.cũ ad sedem.de resti.spo. in.iij.
colũ.post Jo.an.in addi.Spe.in tit.de actio.⁊ peti.§.sequitur.
2 versi.sed certe.in addi.incip.dicunt simplices.¶ †Accedit,qꝛ
narratum est cõmune possedisse. Et in fine libelli apposita est
clausula sup̃ quibus oĩbus ⁊ singulis petit iustitiã ministrari:
quo casu bene etiã super possessione est cõclusum,qualiscunqꝫ
sit cõclusio specialis,vt no.Jo.cald.⁊ Ant.de but.in.c.ij.per il
lum tex.de oꝛdi.cogni.Sed de dñio ⁊ possessione communis
Arquate ante factã donationẽ Frãcisco,nõ videtur in dubiuꝫ
3 refricari:† imo nõ posset Frãciscus refricare questionẽ a com
muni ante donationẽ, vt not.in instrõ donationis.in.l. si quis
cũ donationis.C.loca.l.cõmodare.cũ.l.seq.ff. cõmo.⁊ illa vba
narratiua ꝓlata in instrõ donationis pꝛobant q̃ Franciscus
cõduceret.l.optimã.C.de contrahẽ.⁊ cõmit.stip.⁊.l.q̃dã.ff.de
ꝓba.¶ Sed solũ pꝛo parte dicti Frãcisci ad se tuenduꝫ allega
tur,qꝺ dicta petia terre fuit per dictũ cõe sibi donata:ergo su
perest dũtaxat videre de viribꝰ dicti instrumenti donatiõis,⁊
vr̃ dicendũ donationẽ non valere.¶ Pꝛimo per.l.ambitiosa.
cũ ibi no.ff.de decre.ab oꝛ.facien.vbi donatio facta decurioni
bus in pꝛeiudicium reipublice,nõ valeat,vt ibi.l.ij.C.de decre.
decur.lib.x.¶ Nec ob.si diceret qꝺ ista non fuit donatio sim
plex sed ob merita,q̃ fieri ꝑmittit:vt no.Bar.in pꝛeall'.l.ambi
tiosa.in.ij.col.per.l.diuus.ff.de bo.dam.⁊ in.l.tutoꝛ.ſm digni
4 tatẽ.ff.de admi.tut.† qꝛ respõdeo qꝺ opoꝛteret de illis meritis
cõstare aliter quã per illã simplicẽ assertionẽ factã in instrumẽ
to.l.si foꝛte.⁊ ibi no.Bar.ff.de cast.pecu.⁊ ꝑ gl.⁊ doct.in.l.si do
natio.C.de colla.⁊ in terminis firmat Jo.an.in addi. Spec.in
rub.de rebus eccle.nõ alie.vbi dixit qꝺ p̃latus concessit Titio
ad vitã redditus p̃dictoꝛũ,expꝛessa causa seruitioꝛũ, q̃ impen
derat ecclesie.q̃rebat an valeret etiã si interuenit cõsensus capi
tuli.⁊ videbat ſm eũ dicẽdũ q̃ sic:qꝛ pꝛo vtilitate ecclesie in
benemeritos factũ fuit. xvj.q.vj. illud.in verbo,munificentia.
vij.q.v.Joannes.c.j.de solu.⁊ donatio facta ob merita reuoca
ri nõ põt.C.de dona.q̃ sub modo.l.pe.C.de reuo.do.l.ij.⁊.iij.et
l.gñaliter.in pꝛin.Cõtrariũ dicit ipse fuisse iudicatuꝫ:qꝛ lꝫ pos
sint pꝛelati moderate donare iuxta seruitij meritum.c.ad hoc.
⁊.c.relatũ.el.ij.in.§.ad hoc.de testa.tñ cũ ex causa aliquid per
mittitur,nõ est occasio sumenda pꝛo causa.c.solite.de maio. et
obe.l.furiosi.§.j.ff.ad.l.iul.maie.sed veram ⁊ sufficientem cau
sam ad id p̃cedere opoꝛtet.bene facit ſm eum.l.iubemus nul
li.post pꝛinci.in ver.beneficij coloꝛati.de sac.san.ecc.⁊.l.cũ quis
decedens.§.titia.ff.de leg.iij.⁊.l.qui testamentum.ff.de pꝛoba.
bñ faciunt no.per Bar.in.l.per diuersas.C.mandati.⁊ in auf.
hoc ius poꝛrectũ de sac.san.ecc.¶ Secundo,quia res publice
non videntur posse alienari.l.continuus.⁊.l.cum quis.⁊ ibi gl.
⁊ doct.ff.de ver.obl.sed celsus.in pꝛin.ff.de contrahen.empt.
5 ¶ †Tertio,qꝛ dicta alienatio nõ est ꝓbata per dictum instru
mentũ ꝓductũ ꝑ Franciscũ:qꝛ instrumentũ videt esse repꝛoba
tum pꝛincipaliter ꝑ testes descriptos in instrõ, qui attestãtur
q̃ nõ fuerũt p̃sentes his q̃ cõtinentur in instrõ donatiõis:ergo
instrm̃ censet repꝛobatum.l.j.§.qui neget.⁊ ibi not.ff.queãd
mo.testa.ape.c.tertio loco.de pꝛoba.⁊.c.cum literis.in fi.de te
sta.imo foꝛtiꝰ testes dicunt,⁊ maxime Jacobus tauanella, et
Jacobus penarinꝰ q̃ in cõtractu asserte donationis nihil di
ctũ fuit de bñficijs collatis per dictuꝫ Franciscum in cõmune
Arquate,⁊ q̃ non potuisset fieri mentio de illis bñficijs,quin
ipsi audiuissent,⁊ sic cõcludẽter pꝛobãt negatiuã,vt no.ꝑ glo.
⁊ doc.in.l.Pãtonius.§.rei perduellionis.ff.de acquir.hered.⁊
no.etiã Ang.in auf.de here.⁊ fal.§.si uero absunt.⁊ no.in.l.j.
6 §.j.ff.de iti.actuqꝫ pꝛiua.⁊ no.Jo.an.in.c.bone.de elec.† ergo
falsitas cõmissa a notario in parte instrumenti totũ instrumẽ
tum vitiat.ix.dist.in.c.si ad sacras.al's incipit, si ad scripturas.
⁊.ij.qõ.ix.in.c.puta.⁊.c.quanto.⁊ ibi not.de his que fi.a pꝛela.
no.Jnn.in.c.fraternitatis.de here.⁊ in.c.cũ in iure.de offi.dele
ga.⁊ Spec.in tit.de inst.edi.§.instrm̃. versi. quid si aliquid.et
Cy.⁊ Ray.Bar.⁊ alij in.l.si ex falsis.C.de transac.¶ Pꝛeter
ea dicũt testes in instrõ descripti q̃ illa donatio fuit facta hoc
modo,videlicet q̃ Franciscus interrogabat singulariter ali
a quos hoĩes communis Arquate.me done si tu la tua parte
de la talpeꝫ a de terra:⁊ quilibet eoꝛum singulariter rñdebat,
7 Jo vi dona la mia parte.† sed ita est q̃ in rebus vniuersitatis
hoĩes singulares vniuersitatis nõ dicuntur habere parteꝫ:qꝛ
in his que sunt communia pluribus ⁊ singulis,bona nõ dicũ
tur esse singuloꝛum,sed vniuersitatum.l.sicut.§.j.ff.qꝺ cuiusqꝫ
vniuer.l.sed si hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius vocan.⁊ in
l.in tantũ.§.vniuersitatis.ff.de rerũ diui.ergo sequit q̃ illa do
natio nihil potuit transferre in dictum Franciscũ,cum singuli a
donauerint partem suam,cum partem nõ haberent. Accedit
etiam pꝛobatio facta per aliquos testes pꝛo parte communis,
qui asserunt se nũq̃ interfuisse donationi,⁊ in instrumẽto cõti
net q̃ isti qui attestant se non interfuisse,fuerũt de illis qui do
narunt.¶ Sed p̃missis non obstantibus puto partes dñi iu
dicantis esse in absoluendo dictũ Franciscum a petitiõe Syn
dici.Et pꝛimo, qꝛ aut consideramus petitoꝛium aut possesso
rium intentatum pꝛo parte communis.si cõsideramus petito
rium,dico cõmune obtinere nõ posse:qꝛ de aliquo eiꝰ dñio,vel
quasi dñio,vel de aliquo suo titulo nõ est ꝓbatum:ergo in pe
titoꝛio obtinere nõ põt.l.in rẽ.in pꝛin.ff.de rei vẽdi.l.cũ res.C.
de pꝛoba.Nec ad hoc obstat q̃ Frãciscus conducebat dictaꝫ
petiã terre a cõmuni ante donationẽ,vt narrat in instrumento
8 donationis:ergo non põt referre questionẽ dominij ⁊c. † quia
rñdeo qꝺ illud est verũ quotiescũqꝫ locatoꝛ ageret ex ipsa loca
tione finita. Sed si nõ ageret ex locatione ,sed actione in rem,
⁊ nullo modo se fundaret actoꝛ in locatione:tunc opꝫ pꝛobari
de dominio,⁊ põt referri questio dominij,vt no.glo.mag.Cy.
⁊ Bal.in.l.si quis cõductionis.C.loca.⁊ no.gl.⁊ doct.in.c.in
ter dilectos.in gl.que incipit,sed hoc falsum.de fide instrõ.⁊ in
l.nec creditoꝛis.C.de pigno.actio.⁊ Bar.in.l.legata.ff.de adi
men.lega.⁊ in.l.si in aliena.in pꝛin.ff.solu.mat. ¶ Pꝛeterea
ad pꝛobandũ locationẽ non potest Syndicus sumere funda
mentum ex instrumento donationis:qꝛ aut instrumentum est
verum,⁊ Franciscus habet intentum.aut est falsum:⁊ tũc ra
tione partis false totum vitiatur,vt dictum est.s̃.Nec similiter
põt Syndicus sumere fundamẽtum ex ipso instrõ donatio
9 nis ad pꝛobandum dominium suuꝫ:tñ † qꝛ si emerem a te, vel
alio titulo habili ad translationem dominij, acquiro a te: non
b videoꝛ fateri b te esse dñm,vt pꝛobatur ex no. per gloss.in.l.j. in
versic.a nõ domino.ff.de publica.quam ad hoc ibi ponderat
Ang.tum etiam qꝛ actoꝛ in libello non se fundat ex traditiõe
facta ex causa donationis inualide:sed simpliciter narrat rem
ad commune pertinere.Unde nõ potest Syndicꝰ allegare q̃
sibi nõ possit referri questio dñij:qꝛ imo referri põt, ⁊ actoꝛi in
cumbit onus pꝛobandi se dominũ:sicut videmus in locatoꝛe
qui in libello petit sibi tanquam domino rem restitui, agen
do simpl'r actione in rem:⁊ nullam facit mentionẽ de ꝯtu lo
cationis. Nam licet postea appareat in iudicio de locatione:
c tñ c non obtinet,nisi aliter de dñio pꝛobet, vt no. gl. ⁊ doct.in
l.si qs cõductionis.cum cõcoꝛ.facit.l.habebat.in pꝛin.ff.de in
stito.⁊ in.c. abbate sane.de re iud.vbi non pꝛodest actoꝛi pꝛo
basse illud q̃ in libello non deduxit,vt no.Jnno.in.c.ex parte
abbatisse.de pꝛiuile.⁊ Bar.in.l.j.in pꝛin.ff.de eden.Aut consi
deremus possessoꝛiũ,⁊ etiã ex isto capite non vr̃ posse obtinere
cõmune:qꝛ de anterioꝛi possessione communis nõ constat.nec
sola locatio sufficeret ad pꝛobandaꝫ possessionẽ.d.c.inter dile
ctos.in fi.imo nec ex ipsa locatiõe se fundat Syndicus, nec ex
ea se fundare potest:vt pꝛoxime dixi, maxime cũ eam finitam
esse nõ appareat.Rursus obstat dicto cõmuni exceptio, queꝫ
de euictione tenet actio eundem agentem repellit exceptio.l.
vendicãtem.ff.de euic.l.dolo.ff.de doli excep.Nã dictũ cõmu
ne donauit in renumerationẽ bñficioꝛũ Frãcisco p̃dicto dictã
petiam terre,⁊ ei pꝛomisit cõmune de euictiõe, vt constat pu
10 blico instrumento pꝛoducto in actis. † Nec obstat q̃ donatio
non valuerit per.l.ambitiosa.de decre.ab oꝛdi.fa. quia respon
deo qꝺ verum est q̃ decuriones non possunt donare res vni b
uersitatis vel populi,vt ibi.sed,tota vniuersitas, vel populus
seu maioꝛ repꝛesentans totam vniuersitatẽ,bñ põt donare ſm
Bart.in pꝛealle.l.ambitiosa.in.ij.vel.iij.col.per.l.pꝛohibere.§. c
plane.ff.qꝺ vi aut clam.idem not. Bal.in.c.j.§.iniuria. de pa
ce iura.fir.⁊.l.p̃ses.in vltima col.C.de transac. Pꝛeterea dicta
donatio nõ fuit simplex,sed remuneratoꝛia,vt cõstat ex instru
mento,⁊ de bñficijs seu meritis dicti Francisci est pꝛobatũ per
testes dicti Francisci,⁊ pꝛesertim per Bartholomeũ pascha
11 lis,⁊ Dominicũ de Arquata:† sed non est dubium qꝺ dona
tionem remuneratoꝛiam facere potest non solum vniuersitas
sed etiã regentes vniuersitatem,vt no.Bar.in pꝛealle.l.ambi
tiosa.⁊ dixi.s̃.nec obstat quod nõ sufficiat assertio meritoꝛum
per.l.si foꝛte.ff.de ca.pecu.quia vt pꝛoxime dixi, ꝓbata sunt ꝑ
testes merita,que pꝛecesserunt.Non obstat q̃ res publice vni
uersitatis nõ possunt alienari.l.continuus,§.cũ ita.⁊ ibi no.ff.
12 de ver.ob.† quia rñdeo,qꝺ illud est verum in rebus q̃ sunt de
putate ad ꝑpetuum vsum publicum, vt platea seu foꝛũ thea
trũ,⁊ si.ea vero que non sunt deputata ad reditum, bene pos
sunt vẽdi.l.sed ⁊ celsum.in pꝛin.ff.de cõtrahem.emp.⁊ ibi gl.in
ver.pe.que dicit quod molendini reipublice vendi ⁊ alienari

¶ [...]
hyp[...]
cõsi[...]
huí[...]
tio [...]
reũ a[...]
cis n[...]
maioꝛ[...]
lectiui,
dã singu[...]
nec fecer[...]
cõi vel vn[...]
tis,nec cõ[...]
sꝫ p̃uato n[...]
⁊ cõsilio cui[...]
Constat' etiã
per cõfessionẽ
ĩ fin.ꝯsi.,quod a
ipsaꝫ cõitatẽ spe
ctabat dominiũ ⁊
possessio fundi cõ
trouersi añ vel ci
tra dictã donatio
nẽ ꝯsequẽter ine
pta sunt ⁊ sophi
stica quecũqꝫ hic
lõgo sermõe texit
Alexã.q̃ hic pes
sime cõsuluit reuꝫ
absoluẽdo,qꝛ imo
ꝯclusiões Syndi
ci erãt adiudicã
de cum nihil esset
dispositũ nec im
mutatũ ꝺ iure cõ
munitatis:nec in
dominio: nec in
possessiõe ꝑ ta lẽ
donationem not.
in.l.⁊ hr̃di.§. ho
die. de pact.in.l.
sicut: q̃ cuiusqꝫ
vni.no.i.l.aut fa
cta:ni fi.ꝑ. Bart.
de penis Cano.ĩ
c.cũ oẽs.de ꝯsti.
c.gratum.de po
stu.pꝛela.fa.not.
Cepo.de serui.ru
sti.p̃dio.c.ix.Jas.
ꝯsil.lxxxj.co.j.li.
iij.itaqꝫ nõ est hic
iustum cõsilium,
sꝫ simplices alle
gationes a parte
redempte [redacted].

¶ Fateri.s̃.lib.j.
consi.xcij.nu.j.

¶ Tñ.sed nonne
saltẽ ꝑ restitutio
nẽ in integꝛuꝫ ex
clausula generali
põt suspẽdere iu
diciũ petitoꝛiuꝫ ⁊
intẽtare cõdictio
nẽ ex.d.l.si qs cõ
ductiõis:dicẽduꝫ
q̃ sic secũdum ea
que scripsi in con
su.pari.titul.iij.in
rub.[redacted]

possunt, ⁊ declarat Bal. in rub. C. de ꝯtrahēda emptio. in. iij. q. Nō obstat insuper quod dicta donatio nō sit ꝓbata per instrumentū, ⁊ qḋ testes descripti in instrumento dicant se non
13 fuisse p̄sentes instrumēto donationis: † q2 respōdeo primo qḋ attēto ꝙ ꝑ octo testes ꝓductos ꝑ dictū Frāciscum ꝓbatur qḋ donatio illa fuit facta ab hōibus, ⁊ cōi Arquate dicto Francisco, dato etiā qḋ ex eo quod testes in instrumento descripti dicerēt se nō interfuisse presentes, ⁊ eneruaret̄ fides instrumenti: tñ ꝑ illos octo testes descriptos, vt. s. satis erit probatus cōtractꝰ donationis, vt firmat Inn. Jo. and. Ant. de but. in. c. cū Joā. de fide instru. ⁊ Nicol. de matarel. ⁊ Bal. in. l. in exercendis. ad finē. C. de fide instrumēto. vnde dato qḋ notarius scripsit in instr̄o ꝙ illi donationi fuerunt testes illi p̄sentes, ⁊ scriptura notarij intelligat̄ de p̄sentia testiū, cuꝫ intelligētia eorum, vt no. Bar. in. l. diē, ꝓferre. §. corā. per illū text. ff. de arbi. ⁊ in. l. j. C. de erro. aduo. ⁊ ipsi testes dicāt se nō intellexisse, nec audiuisse ea de qbꝰ in instrumēto, tñ satis est ꝙ illa fuerunt audita ab alijs ibi p̄sentibꝰ: ꝙuis nō fuerūt descripti, tanꝙ testes in instrumento: ⁊ sic probetur ꝑ eos veritas cōtractus. ¶ Preterea etiā specialiꝰ r̄ndeo ad dicta testiū cōmunis: nā Ant. primꝰ testis dicit quod deueniēdo ad villā Arquate vidit sub pauiglione multos homines: inter quos erat Jacobus nepos suus, qui dixit ei: castoro hāno donato certe terre a Francisco
14 malaguilino: ⁊ ꝙ aliter nō fuit p̄sens. † Certe dictuꝫ istius qui dicit ꝙ aliter nō fuit presens, nō faceret instrumentū vacillare ex quo ipse testis nō erat de ꝯnumeratis, seu instrumētalibus testibꝰ. i. necessario reqsitis ad substātiā instrumēti, vt not. glo. ⁊ doc. in. l. j. §. si qs neget. ff. quēad. test. ape. Jaco. de are. ⁊ Cy. in. l. in exercendis. C. de fide instru. ⁊ cōiter doct. in. d. c. cū Jo. pōt etiā aliter r̄nderi ad dictū istius testis: videlicet vt dicā. j. circa quintum testem. Scḋs vero testis, scꝫ Jac. tiniuella non ꝓbat: q2 est sibiꝑsi cōtrarius. l. qui falsā. ff. de testi. ⁊ l. eos. ff. de
15 falsis. † nec dictū vnius sibimet testis cōtrarij nūꝙ est reducendū ad cōcordiā, saltē vt probet, vt est gl. in. c. in nostra. de testi. quā ad hoc ibi pōderat Ant. de bu. ⁊ no. Jaco. but. in. l. cuꝫ de etate. ff. de prob. ⁊ Bar. in. d. l. eos. in fi. ⁊ Ant. de but. in. c. cum tu. de testi. ⁊ Jo. de imo. in. l. inter stipulantē. §. j. ff. de verb. obli. ¶ Qḋ aūt iste testis sit sibimet contrariꝰ, patet: q2 dicit qḋ nihil fuit dictū de beneficijs collatis per Franciscū, ⁊ ꝙ non potuisset fieri mentio de bñficijs, quin ipse aduertisset. Item dicit qḋ nō fuit renunciatū statuto de quo fit mētio in dicto instrumēto: sed ꝙ tamē potuisset renunciari statuto ꝙ ipse non audiuisset: q2 non cōtinuo animaduertebat. Certe iste est cōtrariꝰ, quia eodē modo quo fatet̄ ꝙ potuisset renūciari statuto quod ipse nō audiuisset: q2 non cōtinuo animaduertebat, eodē modo potuisset fieri mentio de beneficijs, qḋ ipse non audiuisset. ¶ Preterea iste testis non probat etiā alia ratione: q2 dicit ꝙ nō recordat̄ de oībus verbis prolatis ꝑ dictuꝫ notariuꝫ. vnde esse pōt ꝙ non recordat̄ de verbis substantialibus dicti cōtra
16 ctꝰ q̄ fuerunt ꝓlata a notario. † Sed ita est ꝙ per testes instrumēti dicentes se non recordari de veritate cōtentorū in instrumēto, non reprobat̄ instr̄m, vt probat̄ ex not. per glo. in. d. §. si quis neget. ⁊ ibi expresse Bar. ⁊ Ang. ⁊ not. Jnn. in p̄alleg. c. cum Joānes. ergo ⁊c. ¶ Tertius vero testis videlicet Nico. penarius deponit ꝙ dum ipse esset sub pauiglione, vidit notariū scribere nomina certorum hominum, qui dicebant Jo. gli dona la mia parte. ⁊ ꝙ facta descriptione notariꝰ vocauit dictuꝫ testē vna cuꝫ alijs dicēs: Voi seriti testimonij, ⁊ io faro la charta. Et ꝙ non fuerunt prolata: ⁊ ꝙ si fuissent prolata audiuisset. certe iste testis de directo cōtradicit alteri, videlicet Paulo geni producto, pro parte dicti cōmunis, qui deponit ꝙ notariꝰ vocauit ipsuꝫ Paulum tp̄e cōfectionis dicti instrumēti corā. xx. vel. xxv. hōibus dicte ville: ⁊ dixit ei, Li homini, ⁊ cōmune de questa terra donano a Frācisco malaguilino la cōmune de zuchone. Et ꝙ notarius hoc legit in p̄ntia ipsius testis, ⁊ a
17 liorum testiuꝫ. † Sed ita est ꝙ vbi duo testes sunt adinuicē contrarij, neutrius dictum valet, vt no. Joā. and. in. c. in nostra. de testi. ⁊ in addi. Spe. in tit. de teste. §. iā de interrogatorijs. in addi. inci. incaute ⁊c. ⁊ Fede. de senis in cōsi. clxij. ⁊ Ant. de but. in. c. cum tu. de testi. ¶ Quantomagis eneruabit̄ dictum istiꝰ Nicolai, cui contradicit nō solum dictꝰ Paulus, sed etiam ꝯdicunt fere omnes testes Frācisci deponētes ꝙ notarius legit ⁊ publicauit ea que cōtinēt̄ in dicto instrumēto donationis. l. ob carmē. §. fi. ff. de testi. ⁊. d. c. in nostra. ¶ Quartus vero testis videlicet Dominicus bellia. deponit ꝙ vidit scribere notarium quādo Franciscus interrogabat homines dictos, ⁊ dicebat scribere hanc: ꝙ notarius nihil dixit ꝙ audiuerit, ⁊ quod nō vidit aliquā congregationē. Nam iste testis nō probat: tum quia videtur reprobari ab omnibus testibus cōmunis deponentibus ꝙ notarius dixit: Voi seriti testimonij: ⁊ io ne seroro-

gato. ⁊ sic patet ꝙ notariꝰ aliquid dixit: ergo dictuꝫ eius nō debet attēdi, vt no. in. c. in nostra. ⁊ etiā inquātuꝫ dicit ꝙ nō vidit cōgregationē, ꝯdicit reliquis testibus affirmātibus de cōgregatione. preterea iste testis deponit negatiuā. s. ꝙ nō audiuit.
28 † testis autē deponēs super negatiua. s. ꝙ aliquid nō fuerit dictuꝫ vel factuꝫ, opꝫ ꝙ cōcludēter deponat, scꝫ ꝙ illo tēpore non potuisset illud dici vel fieri, quin ipse audiuisset vel vidisset, vt no. glo. in auꝫ. de heredi. ⁊ fal. in. §. si vero absunt. ⁊ ibi Ang. et no. Dy. ⁊ Bar. in. l. j. §. j. ff. de iti. actuqꝫ priua. ⁊ Jo. and. in. c. bone. de elec. ⁊ Cyn. Jaco. but. ⁊ Bald. in. l. actor. C. de proba. ¶ Pascalis qntus testis deponit ꝙ vidit circa. xl. hoies sub pauiglione: ⁊ cuꝫ intelligeret̄ de donatiōe p̄dicta recessit, ⁊ nō fuit p̄sens. testis iste non probat: tum per ea que dixi circa primuꝫ testē, tum etiā quia in dicto suo dicit̄ esse singularis: q2 vt inquit Inn. in. d. c. cum Joānes in oppositione in qua ipse vi
29 det residere, † si duo testes descripti in instr̄o dicant se nō fuisse p̄sentes instr̄o, non reprobent instr̄m, q2 sunt singulares. c. licet causam. de ꝓba. c. bone. de elec. ⁊ hoc sequit̄ Anto. de bu. ⁊. d. Abb. ibi: nisi isti duo testes darent se pro cōtestibus: vt q2 quilibet eorū diceret se non fuisse p̄sentē tali instrumento, tali die, in tali loco: eo q2 semꝑ fuit illa die simlꝰ cuꝫ illo alio teste in alio loco. ⁊ dicunt ꝙ ad hoc nō obstat ratio in ꝯtrariuꝫ assigna
30 ta per Bar. in. d. §. si qs neget. duꝫ dicit Bart. † quod satis est ꝙ testes sint cōcordes respectu obiecti. hoc est ꝙ obiectū represēntet̄ simul ⁊ pariter singularibus sensibus oīum testium, ita ꝙ sensus simul cōcurrat ad obiectum, de quo testificant̄, licet attenta cā immediate sciēdi semꝑ testes sint singulares: q2 quilibet testis in sensu suo est singularis, vñ ad ꝓbāduꝫ hoc ꝙ nō fuerunt p̄ntes dicebat Bar. ꝙ si deponerēt ꝙ fuerūt p̄sentes, essent cōtestes. sicut ergo per appropinquationē sensati ad sensus sunt oēs cōtestes in hoc ꝙ nō interfuerunt cōtractui: quia fꝫ Ant. de but. ⁊. d. Abb. ista ratio nō est bona: q2 qñ quilibet dicit se nō interfuisse nō potest negari quin sint singulares: q2 qlibet de se tm̄ cōcludit. Nō ob. fm eos ꝙ appropinquatio sensati facit esse cōtestes: ergo ⁊ abstractio, q2 fm eos cōsequens l. omni lege ⁊ iure. qḋ appropinquatio sensati pluries attrahat sensus pluriuꝫ simul, sed abstractio non potest abstrahere nisi singulariter: q2 hoc nō meo nec tuo sensu non fuit appropinquatuꝫ, nō autē oībꝰ simul nō fuit appropinquatū. ⁊ istaꝫ opi. tenet etiā Nico. de mata. ⁊ Bald. in preal leg. l. in exercendis. Paulus. geni. sextus testis deponit ꝙ dū esset sub pauiglione presentibus viginti vel vigintiquinqꝫ hōibꝰ eius iudicio de dicta villa notariꝰ vocauit ipsum testē dicens, li homini ⁊ commune de questa terra donano a Francisco malaguilino la cōmune, de Zuchone. ⁊ ꝙ nō fuit presens renunciationi statuti, neqꝫ alijs renunciationibꝰ. certe iste testis inquātum dicit qḋ erāt suo iudicio p̄ntes. xx. vel. xxv. hoies nō derogat instrumē
31 to, vbi de maiori numero testium fit mētio: † q2 testis nō debet deponere per verbum, iudicio, sed per alterum ex quinqꝫ sensibus corporeis. l. qui testamēto. §. fi. ff. de testa. l. testiuꝫ. C. de re. sti. ⁊ plene in. c. cuꝫ cām. de testi. nō ob. ꝙ dicat ꝙ nō fuit presens renunciationi statuti: q2 ad hoc r̄ndeo vt dixi. s. circa primuꝫ testē, in alijs aūt iste testis nō ꝯdicit instr̄o. Ultimꝰ testis vcꝫ, bonannūcꝰ deponit ꝙ vidit dictuꝫ Frāciscuꝫ ⁊ notariū sub pauiglione p̄dicto. ⁊. d. Franciscus sibi dixit, etu cōtēto de donarme la tua parte del Zuchone. ⁊ ꝙ respōdit, Jo son cōtento sel cōmune vi dona la cōmunia. ⁊ ꝙ vidit aliquos de hominibus ibi existētibus q faciebāt se subscribere dicētes, Jo dono la mia parte de la cōmuna a Frācisco ⁊c. ⁊ aliqui eorum postea recedebāt: ⁊ ꝙ nunꝙ fuit vocatꝰ in testē ad dictā donationem factā ꝑ dictū cōmune: ⁊ ꝙ nō sciebat aliqd de dicta donatione ⁊ ꝙ fuit vocatus in testē ad dictā donationē factā ꝑ dictuꝫ cōmune: ⁊ ꝙ vidit alios vocari ⁊c. Vñ iste testis videt̄ sibiꝑsi cōtrariꝰ: dum dicit ꝙ fuit vocatus in testē: ⁊ prius dixit qḋ nihil sciebat de dicta donatiōe. Itē in dicto suo peccat ratione singularitatis, ꝓut dixi circa quintuꝫ testē: ⁊ negari nō potest vt dixit Inn. ⁊ Jo. and. in. d. c. cuꝫ Jo. ⁊ Nico. de mat. ⁊ Bal. in. d. l. in exercēdis. ꝙ quāta fides in casu isto sit adhibēda testibus conātibꝰ deponere cōtra instr̄m: istud cōmittit̄ iudicātis arbitrio. ar. l. iij. §. j. ff. de test. ⁊ per euꝫ debet fieri acerrima indaga
22 tio. l. vbi. C. de fal. ⁊ in. l. iubemus. C. de proba. † ⁊ fm eos semper dꝫ potius p̄sumere pro instrumēto. c. abbate. de ver. sig. c. si papa. de priuil. in. vj. cōcurrēte maxime bona fama: ⁊ legalitate notarij: de qua oēs attestātur. Nec predicto instrumēto hꝫ obstare ꝙ conātur deponere qdā alij testes: qui nō sunt descripti in numero testiuꝫ de ipsis personis descriptis in instr̄o ī numero personarū donātiuꝫ, ⁊ vniuersitatē representātiuꝫ, q2 ad hoc pōt r̄nderi. vt dixi. s. ꝙ isti testes nō sunt integri testes: ꝓut requiritur per. d. l. optimā. tuꝫ q2 asserunt se pretēdere interesse
23 ergo ⁊c. l. oibus. C. de testi. ⁊ l. nullꝰ. ff. de testi. † tū etiā sunt de vniuersitate

vniuersitate,⁊ sic nõ sunt omni exceptiõe maiores: q̄ꝛ lꝫ alias
dicamus,ꝙ in his que spectãt ad vniuersitatẽ, ⁊ que respiciũt
cõmodũ vniuersitatis, ⁊ non singuloꝝ: testes de vniuersitate
possunt admitti,vt no.Guil.⁊ Bar.in.l.intantũ.§.vniuersita-
tis.ff.de re.diui.⁊.l.ſꝫ si hac.qui manumittitur.ff.de in ius vo-
can.per illum tex.⁊ no.Cy.in.l.parẽtes.C.de test.⁊ Imo.in.c.
a cũ nũcius.de test.cũ si.tñ tales nõ sunt oĩno integri.[a] ita dixit
Arch.xij.q.ij.in summa.⁊ sequit̃ Ant.de but.in.d.c.cum nun
24 cius.⁊.d.Ab.in.c.insuper.de testi.† sed ad reprobandũ istr̃m
requirit̃ ꝙ testes sint omni exceptione maiores.l.optimam.C.
de ꝯtrahen.⁊ cõmit.stip.adeo ꝙ etiam leuissima exceptio,re-
pellit eos ſm Bal.ibi.¶ Quinimo ſm Ang.in.d.§.si quis ne
get.post Bar.ibi requirit̃ ꝙ dicat̃ ⁊ probet̃ ꝙ testes reprobã-
tes sint optime opinionis, alias non posset qs obtinere. Non
ob.ꝙ instr̃m sit reprobatũ esse ꝓ parte falsuꝫ,per dictos Iac.
tiniuellã ⁊ Nico.penarinuꝫ,qui videt̃ ꝯcludere ꝙ nihil fuit di-
ctum de dictis beneficijs: ergo instr̃m reddit̃ in totuꝫ falsum
rõne partis: q̄ꝛ rñdeo ꝙ dicti duo testes nõ reprobãt: q̄ꝛ sunt si
bi ⁊ alijs ꝯrij,vt ego.s.ostẽdi.¶ Itẽ dato ꝙ instr̃m fidẽ nõ fa
ceret,tñ satis est ꝙ ꝯctꝰ sit ꝑ alios testes Frãcisci ꝓbatꝰ,prout
etiã in superioribꝰ dixi. Non ob.etiã ꝙ aliqui ex dictis testibꝰ
cõis dicant ꝙ illi homines cõis Arquate dicebant scriuite co
mo io gli dono la parte mia: ⁊ ꝙ sic donabat tãquam rem sin
gularem,que erat vniuersitatis: q̄ꝛ rñdeo ꝙ testes predicti non
25 ꝓbant,vt circa quẽlibet de per se dixi.† Preterea verba impro
priant̃ in cõtractibꝰ, vt intelligant̃ ſꝫ naturã actꝰ q celebrat̃:
vt actus ipse valeat.l.si insulam.ff.de prescrip.verbis.c.cõstitu
tus.de relig.domi.l.si vno.in prin.ff.locati.l.si olei.C.loca. Unũ
si in instrumẽto in quo vniuersitas cõstituebat Titium acto-
rẽ,dictũ fuerit ꝙ vniuersitas cõstituebat Titiũ ꝓcuratorẽ va-
let,⁊ verba impropriãtur ꝑ ꝓcuratorẽ: id est actorẽ.c.petitio.⁊
ibi doc.de ꝓcu.⁊ no.Barto.in.l.j.§.qbus.ff.qd cuiuſqꝫ vni.no.
Fortiꝰ dixit Hostien.in.d.c.petitio.⁊ Bal.in.l.id qd pauperi-
bus.de epis.⁊ cle.⁊ in.l.si testm̃.in princi.C.de test.⁊.l.j.in prin.
26 per illũ tex.cũ glo.C.de nego.gest.† ꝙ si dictuꝫ fuisset in instr̃o,
cõstituo te asinuꝫ ad cãm meã tractãdã,vel dilapidatorẽ meuꝫ
ad administrãduꝫ,intelligeret̃.i.cõstituo te ꝓcuratorẽ meũ, vt
no.Bal.in.l.reuꝫ.C.de ꝓcura.Et in simili videt̃ si iudex dixit
do tibi agnatum tuum in tutorẽ exponit̃.i.datuꝫ a.l.cõfirmo.
vt no.Bar.in.l.j.C.de neg.gest.vnde dicit Cy.in.l.si cuꝫ ante.
C.de dona.añ nup.ꝑ illũ tex.ꝙ vbi grosso modo ꝓferunt̃ verba
inter ꝯhẽtes,nõ nocet simplicitas grosso modo ꝓferendi,alle-
gat etiã in argu.l.si filia.in prin.ff.fa.erc.⁊ ibi idem no.Bal.et
Bar.in lege.l.ad fi.C.de legi.here.bene facit ꝙ no.glo.⁊ Bal.
27 in.l.quoties.C.fa.erc.† satis est ꝙ de mente appareat,q̃ atten
di dꝫ nõ attentis ꝟbis.l.ita stipulatus.ad fi.ff.de ver.ob.l.si in
vẽditione.cũ si.ff.cõia pre.ita est in ꝓposito dũ dicebant rustici
b ꝙ notariꝰ scriberet ꝙ donabant partẽ suã,intelligit̃ [b] ꝙ dona-
bat ⁊ cõsentiebat tanꝗ̃ vnꝰ de vniuersitate,id qd quantuꝫ ad
se erat vniuersitatis.⁊ qd etiã ad eũ spectaret ratione alicuius
cõmodi,vt puta ꝓpter cõmodũ pascẽdi: vel etiam rõne alteriꝰ
cõmodi: q̄ꝛ si vniuersitas habebat aliqd cõmodum: alias redi
tum de illa re donata,dicebat̃ ad eã spectare aliqd cõmodum,
q̄ꝛ si vniuersitas illud nõ haberet, oporteret ꝙ incũbẽtibꝰ ipo
neret collectã,quã necesse haberent singuli soluere,vt no.gl.⁊
doc.in.l.i.§.qd si nemo.ff.qd cuiuſqꝫ vni.no.⁊ ꝑ Bar.in.l.iiij.§.
si actor.ff.de re iudic.⁊ Bald.in.l.etiam.C.de execu.rei iudica.
28 † Põt etiã illud qd est vniuersitatũ large dici esse singulorum
aliquo respectu: vt si de cõi collatiõe res ꝓ vniuersitate empta
est,si dissolueret̃ vniuersitas, qlibet deberet ꝓ rata ferre partẽ
suã.l.j.in fi.ff.de collegi.illici.⁊ sic accipienda est mẽs ⁊ intentio
rusticorũ q iuribꝰ ignari ita nepte loqbant̃.nã si donabãt par-
tẽ suã dato ꝙ singuli putassent in dicta re partẽ habere: multo
magis donassent si putassent esse vniuersitatis: ⁊ sic nullum in
ea ꝑte haberent,⁊ hoc fuisset ei declaratum: ergo ꝓ ita donato
29 habet̃,† ⁊ in cõtractibus ⁊ in statutis si verisimile est ꝙ dispo-
nens si fuisset interrogatꝰ,tale qd fecisset illud ꝓ expresse con-
uẽto haberi dꝫ in.l.tale pactũ.§.fi.cũ gl.⁊ ibi doc.ff.de pac,bene
30 facit.l.titius.§.luciꝰ.ff.de libe.⁊ posth.† Et falsa causa, vel de-
monstratio in ꝯctibꝰ ab vna tm̃ parte obligatorijs, vt in dona
tione nõ vitiat.l.si diuortio.ff.de ver.obl.⁊ no.in.l.si ita stipula-
tus fuero hanc summam.in prin.ff.de verb.obli.⁊ no. Bar.in
l.demõstratio falsa.in prin.de condi.⁊ demon.¶ Nõ ob.id qd
deponũt qdã alij testes,q nõ sunt de numero testiuꝫ instrumẽ
ti,sed sunt de numero illorũ,q donarũt,q̄ꝛ.s. responsum est qd
ipsi loquuntur pro se, ideo ⁊c. Erãt em̃ ⁊ sunt obligati de eui-
31 ctiõe,prout in ꝯctu promiserũt. Nõ ob.ꝙ † statutum cõis rodi-
gij infringat vel ꝓhibeat donationes fieri de bonis cõis, q̄ꝛ ta
le statutũ dꝫ intelligi de mera ⁊ propria donatione q̃ sit ex me
ra liberalitate.l.j.⁊ ibi hic no.Barto.ff.de dona.⁊ Barto.in.l.
filiusfamilias.eod.titu.Sed donatio que fit ob merita, ⁊ sic ob
cãm,prout fuit ista donatio,non dicit̃ ꝓprie donatio.vt.d.l.j.
⁊ in specie no.Bar.in prin.ffoꝝ, dum tractat de donatiõe fa-
cta ꝑ Constantinũ,⁊ do.Abb.in rubri.extra de dona.probat̃
in.l.Aqliꝰ.cũ glo.⁊ ibi Bar.⁊ in.l.pe.cũ glo.ff.de dona. vbi ha
32 bet̃ † ꝙ licet donatio ꝓpria regrat insinuationẽ, ⁊ possit reuo-
cari ꝓpter ingratitudinem,tñ hic non procedit in donatione re
muneratoria,vt no.Guil.de cu.⁊ Bal.in.l.illud.C.de sac.san.
ecc.⁊ Bal.in.l.si cũ mihi.§.de dolo.⁊ in.l.ij.in fi.C.ne li.po.⁊ in
l.⁊ si mortis.C.ad legem fal.¶ Non ob.ꝙ testes aliqui videan
tur deponere ꝙ Franciscus tpe ꝯctus dixit: qñ el prius mini-
mo nõ fuisse cõtento,io non voria che ne fuisse facto niente ⁊c.
q̄ꝛ respõdeo ꝙ illa verba possunt intelligi hoc modo, qñ el piu
minimo,scꝫ de illis q aderant ibi ꝓpter cãm donationis, tunc
non contentaretur ꝙ fieret donatio,⁊ ita dꝫ in dubio interpre-
tari contra volentem se fundare ex verbis illis.l.veteribus.ff.
de pac.l.stipulatio ista.§.in stipu.de verb.oblig.⁊ debent intel-
ligi de primo dissensu vel cõsensu.l.hec conditio filie mee.ff.de
cõdi.⁊ demõ.l.boues.§.hoc sermone.ff.de verb.sig.⁊ quod no.
Bar.in.l.dotis.ꝑ illum tex.ff.de iure dot.⁊ in.l.j.ff.ad legẽ.iul.
maie.⁊ in.l.cũ qdã.ff.de annu.lega.⁊ Bald.in.l.diuortio.§.qd
in anno.ff.sol.ma.¶ Preterea nõ põt dici ꝙ illa ꝓmissio pro-
ducat obligationẽ efficacẽ,q̄ꝛ nõ fuit stipulatio cum nõ preces-
serit interrogatio prout est de forma stipulationis.l.j.⁊ ibi no.
C.de vsur.l.stipulationũ alie.§.stipu.ff.de ver.obli.⁊ glo.ordi.
in.l.iurisgẽtium.§.illud.ff.de pac. Ex quibus oĩbus concludit̃
probatũ esse donationẽ in Franciscũ collatam.¶ Post predi
cta fuerunt mihi exhibita nõnulla alia, in quibus inter cetera
apparet qd contra testes ser Francisci aliqua opponuntur, et
inter cetera ꝯ Bartholomeũ paschalem qd est attinẽs naturã
Francisci.Sed ad hoc rñdeo primo ꝙ tales nõ omnino repel-
lunt̃,sed dꝫ attendi qualitas persone,vt no.doc.maxime An-
to.de but.in.c.in literis.de test.no.per gl.⁊ doct.in.l.parentes.
C.de test.⁊ ꝑ Bar.in.l.q testõ.in pri.ff.de test.¶ Scdo rñdeo
33 ex his q̃ dixit Iac.but.in.l.iij.in prin.ff.de test.† vbi inquit ꝙ
lꝫ alias magna amicitia diminuat fidẽ testis,tñ illud est veruꝫ,
vbi duo tm̃ testes producerent̃,inter quos vnus esset magnus
amicus producẽtis.secus si produceret̃ maior numerus puta
c tres,q̄ꝛ tũc propter maiorem numerum [c] reintegratur persona
na illius testis: allegat in arg.l.ob carmẽ.§.fi.ff.de testi. bene fa
cit.l.si quis ex argẽtarijs.post prin.cũ ibi no.ꝑ Bal.⁊ Ang.ff.
de edẽ. sed ita est in casu nostro qd dictus Bart.plures habet
cõtestes,ergo ⁊c. Nõ ob.etiam quod opponit̃ contra dñicum
qd ipse dicat qd Ioan.vgozonus ⁊ Franci.ley.⁊ Ioã.rubeus
interfuerũt donationi, ⁊ ex illorũ dictis cũ iuramẽto cõtrariũ,
apparet: q̄ꝛ rñdeo ꝙ illi qui cũ iuramẽto asseuerunt contrariũ.
nõ sint idonei,⁊ tractat̃ de interesse eorum,vt.j.proxi. dicam. a
34 ¶ Preterea si vnꝰ testis deponit aliqd factũ fuisse pñte tali,lꝫ
ille dicat se nõ fuisse ꝑsentẽ,nõ per hoc reprobatur dictũ primi
testis, vt no.Bal.in.l.testiũ.in.iiij.col.C.de testi.⁊ no Bart.in b
l.j.ff.de autho.tuto.in.§.i.⁊ Bald. Ange.⁊ Imo.in.l.hr̃des
palã.in prin.ff.de test.⁊ Bal.i.l.j.in fi.C.de bon.pos.ſm tabu.
Facit etiã pars aduersa plures al's exceptiones satis friuolas
cõtra testes,presertim ad ostendendu ꝙ sint cõtrarij vacillan-
tes,⁊ falsi.quas si recensere vellẽ volumine magno opus esset.
verũ q̄ꝛ sunt valde leues,⁊ intuẽti facilis patet rñsio,ideo sup-
35 uacuo sermone nõ vtar.† Nã dꝫ presumere iudex qd verba te-
d stis nõ debẽt cauillose [d] interꝑtari,sed debent adaptari,vt cõ-
ueniãt ad id ꝙ dixit testis se scire, vt no.Bal.in.l.ij.in prin.C.
de temp.app.⁊ dictum testis debemꝰ in dubio supplere, quã-
tũ fieri põt: vt ꝓbet.ita inquit Bar.in.l.labeo.ff.de sup.leg.⁊ si c
fieri põt,dꝫ interpretari ne testis sibi contradicat,vt no.Bart.
in.l.j.in prin.in.j.col.ff.de ope.no.nun.cũ si.ar.c.cum in tua.de
testi.¶ Itẽ apparet ꝙ ꝓ parte dicti cõis fuerũt producti plu-
res alij testes ,videlicet Iaco.quondam Dominici candioli, d
Et plures alij,qui pro maiori parte sunt de illis q sunt descri-
pti in instrumento donationis,tanꝗ̃ donãtes.⁊ cõe rep̄sentã-
tes.⁊ isti conant̃ deponere ꝯ dictũ instrumẽtuꝫ donationis.⁊
qd nõ fuerũt ꝑsentes instr̃o: q̄ꝛ pluribꝰ modis dico dicta eoruꝫ
36 non obstare,† q̄ꝛ isti testes fuerunt recepti post publicatas at
testatiões Frãcisci,q ꝑ testes suos ꝓbauit donationẽ fuisse fa-
ctam,ergo super directo cõtrarijs capitulis nõ potuerũt exa-
minari,lꝫ potuissent recipi suꝑ capitulis per indirectũ elidẽti-
bus dicta testiũ ser Frãc.c.ex tenore.⁊.c.de test.extra de test.⁊
in cle.fi.de testi.⁊ no.Cyn.in.l.si quis testibꝰ.C.de testi.⁊ Bar
to.in aut.qui semel.C.de proba.Scdo nõ probant: q̄ꝛ vidẽtur
esse in dicto suo singulares: dicendo ꝙ nõ fuerunt ꝑsentes, vt
37 probani.s.rñdeo ad dictum Pascalis quinti testis.† Tertio
rñdeo quod testes q producuntur ad reprobandum instrumẽ
tum debent esse oĩ exceptione maiores.⁊ isti testes deponẽtes

a ¶ Integri.s.lib.
ij.consi.lxviij.

b ¶ Intelligit̃.O-
sophistã, imo po-
tiꝰ ĩtelligit̃ ꝙ nil
volebãt dispone-
re noĩe nec de iu-
re vniuersitatis sꝫ
de particulari iu-
re si qd singuli vt
singuli habebãt
dũtaxat.

c ¶ Numerũ.s.li.j.
consi.v.nu.7.j.li.
v.ꝯs.cxlix.nu.vj.

d ¶ Cauillose.j.li.
v.consi.cxlix.nu-
me.x.

fauorem vniuersitatis sue, nō dicunt̄ esse oī exceptiōe maiorꝫ, prout superius lati⁹ dixi. ⁊ presertim cū isti testes videantur omnino deponere ad cōmodū suū: qꝛ vt ipsi asserūt, si cōmune succūberet in hac cā, ipsi paterētur particulariter dānū expensarū: ergo nō sunt idonei testes. d. l. oibus. Posset etiā iudex ex officio post cōclusionē in cā ad indagandā veritatem interrogare Syndicū ⁊ hoies p̄dictos ante factā donationē predictā, an omnibus de dicta vniuersitate liceret pasculare ⁊ frui dicta re donata. vt sic constet iudici. an isti hoies de vniuersitate sint testes idonei, ⁊ an deponant ad ꝓpriū cōmodū. c. cū Jo. de fide instr. l. vbicūqꝫ. ff. de interr. act. not. gl. ⁊ doct.
38 in c. qm̄ cōtra. in ver. interrogationes. de probat. † Nō solū em̄ potest fieri dicta interrogatio post cōclusum ad fi. in causa declarandi dubiam probationē: sed etiā ad fundandū de nouo intentionē partis. ita dicit Anto. de bu. in c. j. in iij. col. de iud. referens se ita consuluisse. p. d. l. vbicūqꝫ. cū ibi no. ⁊ per d. l. generaliter. §. j. C. de reb. cred. ⁊ idē no. Bal. in l. si accusatorib⁹. vlti. col. de accus. ¶ Et si respondebitur ꝙ liceat dictis hominibus pasculare ⁊ frui: ⁊ qd ita facere consueuerant, constabit apertissime hoies dicte vniuersitatis non esse idoneos testes vt no. Guil. ⁊ Bar. in d. l. tm̄. §. vniuersitatis. de rerum diui. ⁊ in l. sed si hac. §. qui manumittit̄. ff. de in ius vocā. ⁊ Cyn. in l. omnib⁹. C. de test. ⁊ canoniste in c. cū nuncius. ⁊ in c. insup. de testi. quāuis etiā absqꝫ hoc satis ex predictis constet eos non probare. ¶ Ultimo dico ꝙ attento qd reus respondēdo positionibus Syndici confessus est circa dominium ⁊ possessionē illud qd est fundamentū intentionis dicti Syndici. s. ꝙ añ donationē dominiū directū, ⁊ possessio pertinebat ad dictū cōe: sequit̄ ꝙ de alio nō superest disceptatio, nisi sup virtute dona-
39 tionis, super qua sunt hincinde testes recepti ⁊ publicati † ⁊ id nulla alia dilatio ad ꝓbādū sup deductis in processu dari dꝫ: qꝛ data nō reuelaret. l. nō cogēdū. §. fi. ff. de procu. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt leg. no. ca. no. doc. in l. fi. ff. de ferijs. ⁊ in d. l. ij. C. de eden. ⁊ ideo iura dicūt cū cause cognitione dilationem esse dādā. l. oratione. ff. de ferijs. l. a precedēte. C. de dila. imo si statutum esset, cū statui nō debuerit. debet reuocari. l. ꝙ iussit. ff. de re iud. c. cū cessante. de appel. ⁊ ideo nil aliud agendū est ꝙ̄ ad diffinitiuam sententiam absolutoriam procedere.

a ¶ Mariam. subscriptio est ad cōsi. Alex. s. li. i. cōsi. xv. vbi videas.

b ¶ Daticis. Adde no. s. lib. ij. consil. cxix.

Consilium. XLIIII.
Lege. s. eo. lib. cōsil. vij. quod hic duplatur.

Consilium. XLV.
Lege. s. libr. ij. consi. cxj. quod hic duplatur.

Consilium. XLVI.
Aurelius mutinēsis.

COpiose adeo scriptum sentio super hoc passu, vt alia suppletiōe non egeat. vt ex his plus ꝙ̄ magis sententiā dictū Joan. Ma-
a ria a nullo pacto d homicidio dānari posse pena capitali, nec de occiso puniri posse ⁊ sic gl. in l. itē mela. §. si plures. ff. ad leg. aq.
1 loquitur, † qꝛ cū incertum sit quis ex eis illud vuln⁹ letale intulerit, lꝫ certū sit apud rectam naturā, tñ sanctius est ipm iudicē abstinere, quā forte innocente condemnare. vulgata. l. absentē. ff. de penis. sicut ⁊ alia incertitudo etiam rem fauorabilem suspendit, puta institutio heredis, datio tutoris, legatum ⁊ datio libertatis ipsorum que impedit effectum haberi, qꝛ si non apparet quis sit heres, nullus heres iudicatur. l. in tempus. §. j. ff. de here. insti. Idē in legatario. ff. de reb. dub. l. si fuerit. idē in tutore. l. duo. §. titij. ff. de testa. tut. Idem si non apparet qs sit liber nō omnes: sed nullus iudicat̄ liber. l. si quis. ff. de reb. dub. l. ex pluribus. ff. de man. testa. ⁊ l. si fuerit. de pupil. ergo a fortiori in materia odiosa ⁊ restrictiua iuxta regulam, odia. de reg. iur. in vj. ⁊ regulā. in penis. ⁊ l. si de interpretatione. l. qui-
2 dam. de penis. † si non apparet quis fuerit vere interfector, iudicari debet propter incertitudinē nullus interfector, nec condēnandus. l. cū quidā. de libe. ⁊ posth. Pro hoc facit glos. in c. si. xxiij. q. vltima. vbi dicit ꝙ aliud est secundū leges ꝙ̄ secundum canones. nam secundū canones in l. promotionis, propter incertitudinem delinquentis omnes repellūtur a promotione ⁊ sic condemnatur. sed secundum. l. vt ciuilis. penitus sunt omnes pro innocētibus reputādi. d. l. absentē. ⁊ idem no.
3 in c. significasti. de homicid. Nec obstat gl. in l. si in rixa. † quia intelligit̄ oēs puniēdos, sed pecuniariter. ⁊ iste est intellectus Jo. fm̄ Dy. ⁊ oēs doct. bon. in §. illo. ⁊ in §. sed si plures in d. l. itē mela. que loquitur in ciuili, ⁊ ita tꝫ Cy. in pecuniaria pena ⁊ ita Old. apostillat ibi. ⁊ aduertendū est ꝙ illa. l. presupponit plures vulnerasse, ⁊ certos esse dū dicit ictus cuiuscūqꝫ, ⁊ tñ nō oēs, ptꝫ. l. Cornelia teneri. multo magis igit̄ tenebūt̄ in casu nostro, cū cōstat de vno vulnere tantūmodo letifero, nec apparet quis intulerit cōueniens est vt innocens siue innocētes nō dānetur, oēs absoluēdos, cū ita in casu ciuili videam⁹. vt in d. c. in presentia. ⁊ l. matrē. ⁊ l. ad probationē. cū si. C. de proba. ⁊ maxime in causa ciuili. sciāt. cū si. C. ⁊ in c. vbi piculū. de elec. in vj. nec similiter auxiliantes tenent̄ cum nō c̄stet de delicto principalis. ideo nō potest etiā procedi ꝯ auxiliantes fm̄ Bar. in d. l. si in rixa. presupponitur tñ nō cōstare quis fuerit principalis, vñ certitudo principalis obligati prefertur in accessorio in potētia procedēdi, vnde videāt omnes pariter principales, arg. no. per Bar. in l. iij. §. oēs. ff. vi bo. rap. cū quilibet qui agit vt principalis egisse videat̄. Ex quib⁹ cōcludit̄ dictū Jo. mariā nō tanꝙ̄ homicidā, neqꝫ tanꝙ̄ homicidio auxiliū prebentē posse cōdēnari siue puniri, lꝫ aliter arbitrio iudicantis, iuxta no. in d. c. afferte mihi gladium. de p̄sump. Et ita, vt supra dico ⁊ consulo ego Aurelius de Matina iuris vtriusqꝫ doctor.

Consilium. XLVII.
Lege. s. li. iij. consi. xcix. quod hic duplabatur.

Consilium. XLVIII.
Lege. s. lib. iij. consi. xcviij. qd ⁊ s. lib. iij. in fi. triplabatur.

Casus. Quidam pollidorus fecit obligari rusticū in forma transactionis ad octo florenos cuꝫ pacto p̄sentatiōis pignorū sub penā centū florenoꝝ. decidit̄ hic ⁊ in duobus cōsilijs sequentib⁹ nō posse huiusmodi penā peti.

Summarium.

1 ¶ Pena apposita dationi quātitatis non valet tanꝙ̄ vsuraria. Idem si prestationi facti nisi ex interuallo. nu. 9. etiam si in transactione. num. 6.
16 Transactio super contractu bone fidei iudicatur bone fidei.
17 Juramentum non videtur in fraudem vsuram.
21 Stylus habet vim legis.
22 Clausula generalis non extenditur ad specificata.

Consilium. XLIX.
Anto. de prato veteri.

PAucis vtar ꝓpter summam scientiam domini iudicis, quē scio nō ignorare apud iura fforum, quod est improbatū crimē vsurarum. ff. de vsu. per totum. ⁊ per iura codicis reducit ad certam quantitatem. in l. eos. C. de vsur. ⁊ si quidam dicāt etiā vsurarum crimen iure codicis prohibitū, per tex. in l. iij. C. de sum. trinit. ⁊ fide catho. per approbationem imperialē illorum quatuor consiliorum, ⁊ omnium gestorum ⁊ statutorū in illis, in quibus inter cetera fuerūt prohibite vsure ꝓpter illud apostoli. Mutuū dantes nihil inde sperantes. ⁊ quicquid sorti accidit. iure autem authēticorū nemo dubitat prohibitas. in authen. ad hec. C. de vsur. ⁊ in auth. de ecclesiasticis titulis. ⁊ de iure veteris testamenti: vt psal. Dñe quis habitabit in tabernaculo. in illo versiculo. Et qui pecuniam suā non dederit ad vsurā. ⁊ tex. cū glos. in c. quia in omnibus. de vsuris. super v̄si. multi. vbi expresse firmantur vtroqꝫ iure ciuili, ⁊ canonico prohiberi. ⁊ allegat dictam. l. iij. ⁊ in auth. de ecclesiast. titu. de approbatio. cōcilij Niceni in quo fuerūt prohibite. xlvij. dis. quoniam multi. nec super tales dispositionē canon admittit vt in
1 c. super eo. tit. † ⁊ cuicunqꝫ contractui dationis b aliquid dan-
b dum cohereat preter sortem, vel vltra sortē, canon improbat vt suspectum crimen vsurarum. de pig. c. illo vos. vbi per glo. Innocen. ⁊ canonistas, ⁊ in c. ad nostrā. de emptio. ⁊ vēdit. de vsur. c. in ciuitate. ⁊ in c. j. ⁊ c. ij. ⁊ iij. ⁊ quasi per totum. xiiij. q. iij. ⁊ hoc euidens lippis super quo crimine nō potest fieri dispensatio, vt est tex. in c. super eo. etiam per papā: quia cū sit prohibitio inducta a iure diuino: vt in d. c. qꝛ in omni. ⁊ d. c. sup eo. statuēdo ꝙ vsure sint licite. ⁊ d. c. super eo. ⁊ similiter in cle. j. de
2 vsur. qꝛ cum sint prohibite per euangeliū, † ⁊ papa ꝯ euangeliū nō potest statuere, vel dispensare, vt probatur. xxvj. di. c. deinde. xiiij. di. sicut arg. de cele. missa. cū marthe. Guil. in spe.

de allega.

de alleg.§.nūc breuiter,ver.iiij.hoc ad literā firmauit do. Ant. in.c.sup eo.in primo notabi.dicēs, nota q̄ contra prohibitum nouo & veteri testamento Papa dispensare non pōt.hoc idem firmauit ibi Joā.and.& clarius in mercuria.reg.peccatū.de re gu.iur.lib.vj.in vltimo articulo secundi mēbri,vbi in versic.sed
3 si fiat vlteri⁹ dixit, † q̄ si qrit̄ vtrū de iure cano.debeat concedi:vel permitti contractus vsurarius:vel propter aliqd bonū consequendū:vel propter aliquod malum euitandū.Et respōdet simpliciter,q̄ non: q2 de facto videmus q̄ nullo pdictorū modorū ius ipsum concedit vel permittit:q2 penam comminatur vel infligit facientibus tales contractus,vt patet in.d.c.q2 in omnibus.& de vsur.c.q̄q̄.lib.vj.imo nō permittit qd pmittere nō posset contra vetus & nouum testamentū.d.c.super eo. Nam vt ibi dicitur sacra scriptura prohibuit pro alterius vita mentiri:vt probatur.xxij.q.ij.c.ne quis.ergo multomagis sicut dicitur ibi, prohibendus est ne pro rediměda vita captiui vsurarum crimine inuoluatur,cū tamen illud videatur potissimū bonum,qd posset ex vsuris peruenire,Nec potest dici qd in ipso cōtractu cadat aliqua dispensatio q̄ videtur per ipsum maius malum spirituale q̄ sit istud malū qd includit̄ in ipso
4 ɔ̄ctu.† vr̄ enim illud malū q̄ incurrit ipse vsurarius per dictū cōtractū ad aliqd maximū peccatū,ppter quatuor.Primo q2 cōtemnit deum audacius.secundo,q2 cōtemnit naturam expressius.tertio,q2 cōtēnit scripturas deterius. quarto,q2 contēnit iura diutius.& ibi Joan.and.declarat singula mēbra.Et primū cōtēnit deū:q2 cū in oībus peccatis q̄ sunt expresse contra diuina mādata homo erubescat & verecūdet̄:in isto tamen in hoc quātūcūq̄ sit ɔ̄ diuina mādata,in hoc nō diceret̄ verecundari sed gloriari.& vere ita faceret Pollidorus noster non erubescendo,nec verecundando q̄ istos.c.ducatos exegisset a rustico,cui leges fauent.l.j.ff.de edē.& in.l.si qs id qd.ff.de iurisd.om.iu.sed se laudādo & gloriādo dicendo,io ho pur castigato q̄sto villano.puto tū q̄ nō diceret,io lo robato.& pbat̄ in c.q2 in oībus.Scdm,q2 naturā contēnit,q2 non solū contēnit in vno genere rerū,sed etiā in plurib⁹,prīo q̄ denarij supualeāt suo numero & pōderabilia supualeāt suo pōderi. & mēsurabilia sicut est vinū,supualeāt sue mēsure,q̄ oīa trāseunt ɔ̄ naturam. bn̄ dictū est q̄ cōtēnat naturā expressius.vult enim Polli. qd octo floreni firmo semine genuerint cētum. Faciet ergo Polli.qd natura facere nō posset:& an De⁹ ipē Polli.indicet Tertiū, q2 cōtēnit scripturā:q2 pp infidelitatē,q̄ est opposita fidei quā in baptismo pfessus est.Nam si pfecte crederet, ipossibile esset q̄ ɔ̄ deū vel ei⁹ scripturā sic apte & inuerecūde procederet in hoc credo q̄ Polli.poti⁹ trecētos vellet q̄ cētū de pfessione se excusaret,q2 nō ipse pfessus est.Sed patres spūales,& regulariter nemo pmittēs factū alienū obligat̄,nec obligat eū cuius noīe vt in.l.stipula.ista.in prin.ff.de ver.ob.donec ille cuius noīe &c.ratū habuerit, & si ratū habuit ipse scit nō ego.l.fi. ff.p suo.& si he solēnitates iuris ciui.non considerent̄ in baptismate.Jtē cōtra vtriusq̄ testa.scripturas solēt tales pertinaciter asserere q̄ vsura nō sit peccatū,cōtra quos emanauit cle.ex grādi.de vsu.dicit eñ hic Polli.q̄ exactio huius pene non est peccatū absq̄ eo q̄ cōsideret modicū lapsū tpis, qd plurimum leges cōsiderāt in.l.& si post tres.ff.si qs cau.& pe. cano. in.c.potuit.extra de loca.Quarto,q2 cōtēnit iura,nō obstāte phibitione iuris cuiuscūq̄,in dicto peccato adhuc cōtinue pseuerat, intūm q̄ ad id vitium relinquendum vsq̄ ad mortē sepius se retardet,ppter q̄ conuenienter sibi accidit quod dicit
5 † Ang.i sermone de innocētibus.Percutit̄ hac animaduersione peccator,vt moriēs obliuiscat̄ sui:q cum viueret oblitus est dei,ppter q̄ cōcludit ius canonicū nullo mō cōcedere vel permittere contractū vsurarium,etiā ppter vitādum malum: q2 regulariter nō apparet cōditio in ipso,ppter qd ipsum valeret euitari.& pptera cōcludit̄ p fortes rationes, & infert q̄ in tali materia vsuraria phibita ius ciuile dz cōuenire cū iure canonico,de quo dictū est.s̄.Referēdo se † ad triplicēspeciem per-
6 missiōis,de q̄ ibi.& cōsultus Senis,dū ibi legerē a magistratibus dū ibi pdicaret sanct⁹ Bernardin⁹,& prohiberet vsuras redargueretq̄ prouisionē factā de potestate fenerādi per Judeos,respōdi nec posse nec debere.& ita tunc obtentum fuit,& ita pluries dixi reuerēdis dn̄is legatis cōcedentibus similiter Judeis ptātē fenerādi.et repeto me dixisse bone memorie epo Cōcordiensi,q amplissimū priuilegiū cōcessit Judeis fenerādi,qd p̄caueret se a iudicio diuino.vn̄ post paucum tēpus post fuit de ciuitate Bono.expulsus.cū ergo quātitas hic in iudicium deducta sit ex cā vsuraria,vt dicā.j.sequit̄ q̄ oīs puisio facta per laicū,si reperiat̄,nō est valida:q2 cū hoc crimē aiaz cōcernat.et sic phibitū ex quatuor capitib⁹:ius ciuile seu municipale nō potuit illud licitū facere,vt p hāc rōnē Jo.an.cōcludit vt.s̄.& solū nūc ei⁹ authoritate ɔ̄tētor.† Nec refert si pui

sio loqret̄ de pena nō de vsura:q2 etiā pene nomē de vsura pdicat̄.l.lecta.ff.si cer.pet.l.qui sine.ff.de neg.gest.& arguitur permissiue & phibitiue de vno ad aliud:vt in.l.quāuis.C.de vsu.& l.cū allegas.in fi.C.de vsur.nec in.l.verba inspicimus,sed mentē & vim legis.& psertim vbi esset dare fraudē legi:vt in.l.fraus. ff.de legi.& ibi Bal.facit qd etiā voluit Bald.in.l.nō dubiū.C. de leg.& presertim in tertia opposi.cum sit de noīe ad nomē, & exēplificat in eo q non pōt confirmari assessor: vt patet de nouo eligi:& vidi fieri hoc Bonon̄.alleg.ff.ad terty.l.ij.§.tractari. ibi:verba cauillant.& tex.in.l.j.C.de priui.schola.lib.xj.cū gl. q̄ exemplificat in dn̄o Oddone potestate bono.Esset eñ mutatio nō solū noīs de vsura ad penam de qua in simili loquit̄.l. eū q.C.de epis.& cle.in clerico q non pōt retinere cōcubinam:& ideo vocat eam sororē.simile cū vere est cōtractū pignus,& nominat emptionē & venditionē:vt lucret̄ fructus:in.l. empt. C.
7 plus va.qd agitur.† Et pptera in hoc ɔ̄ctu de quo agitur:& si pmissio sit facta sub noīe pene,si adiecta est quantitati soluende,certe vsura est,vel in fraudē vsurarū adiecta.Primo p tex. in.d.l.allegas.in fin.vbi litera voluit q̄ illa pena quadrupli debeat reduci ad legitimū modum vsurarū,q2 erat vsura.al's ad qd posita esset illa lex maxime adiecta per noīa multiplicatiua,& tūc nō possit excedere quadruplū,iuxta.d.l.j.C.de sent.q̄ p eo q̄ interest profe.& in.d.l.cū allegas.vbi pro pena promissum erat quadruplū:& tū restringit̄.& sic si ibi nō fuisset reputata vsura,nō fuisset reducta ad legitimū modū vsurarū, qui est in.d.l.eos.C.de vsu.qm̄ nulla lex reperit̄,q̄ aliter penam taxet. & ex nullo alio pōt psumi vsura:nisi q2 fuit adiecta quantitati, cui accedit vsura.xiiij.q.ij.c.ij.& iij.& hoc voluit gl.in.l. rogasti. §.si tibi.ff.si cer.pet.scdm opi.Jo.in.l.iul.§.idē.ff.de acti. empt. per tex.illū.& l.penā.& l.pecunie.ff.de vsur.Et ideo extendens debet reduci prout dicit̄ in.d.l.cū allegas.Hoc idem firmauit Cyn.in.d.l.cum allegas. reprobando distinctionē illorum qui distinguebant inter consuetum fenerari,& non consuetum, vt voluit gl.& fuit opi.Mar.in.l.stipu.§.alteri.de verb.oblig. Et similiter reprobando opi.illorū,qui distinguunt per que nomina multiplicatiua vel nō, q2 illa distinctio solum habet locum cū tractatur de interesse:q2 nō pōt excedere duplū cōmunis. Jtē,q2 in penis nō habet locū illa differentia,per ea q̄ idē dicit in.d.l.j.de sen.que pro eo quod inter. profe. Reprobat etiā opi.distinguētium,an adijciat̄ dationi:vt sit vsura,aut facto & nō sit vsura:vt voluit glo.in.d.§.si tibi.& in.l.sed & si qs.§.fin.ff. si qs cau.si hoc fiat incōtinenti...c⁹ si ex interuallo esset apposita facto:& tunc videtur transire,cum opi.Dy.per q̄ ipse Cy. reprobat practicā Dy.& Ja. but.de psentatione pignoris dicens hoc totū fieri in fraudē vsurarū,ppter solutionē pecunie. nā cum pena adijciatur facto:& factum permittatur ppter pecuniam:ergo &c.lib.j.& §.j.& §.hec actio.ff.si quis testa. lib.esse ius.fue.& gl.etiā vr̄ hoc sentire i.d.§.si tibi.q̄ dixi,tū teneri:quia qcqd sorti accedit:vsura est.& si Bart.secutus fuerit predictā dist.Ja.de bu.& Dy.in distinguēdo in qualitate facti pmissi: qd nulla lege probatur.& idē videt̄ voluisse in.d. l. iul. §. idem celsus. de act. empt.remittendo se ad.c.suam. extra de penis. Huic etiā adheret Jo.an.in addi.Spe.de obl.& solu.§.ali oīa. versi:sequit̄.in additi.q̄ incipit,non debuisset omittere. concludēs cū doctrina Cyn.de qua.s̄.vt adiectio facti videatur facta esse in fraudem:quod maxime dixit pcedere in feneratore: alleg.no.in.d.c.illo vos.& c.ad nostrā.& etiam qd dr̄ de modis fraudandi legē in pluribus exēplis not. in.c. quanto.de priuileg.& ad hoc etiā adducit.l.fi.in princi.C.de vsur.rei iudi.& mi-
9 ror q̄ Bar.& Jo.an.nō memorat quantū ad casum de quo q̄ritur.† Jdē voluit Bart. in.l.cum seruus.de condi. & demon. dicēs q̄ aut factū est adiectū ex interuallo:& procedit gloss.in d.l.sed & si qs.vt vsura non presumatur.aut incontinenti:& psumatur vsura:etiā si fuerit adiecta facto, vt voluit Cyn. p quo facit similitudo.l.cōmissorie adiecte in pignore in.l.j.& ij.C.de pac.pig.hoc idē Bal.in.d.l.cū allegas.in qnta opp.reprobando dist.Bart.de qua.in.l.q res. §. qui stipulatur.ff.de solu.per rōnes ibi positas per eū:& dicendo q̄ in.§.qui stipulatus.ideo valuit:quia adiectio pene respiciebat interesse stipulātis forte q2 non tenebatur alteri sub pena.& ideo stip.penam mihi dandam,si illi non soluerent. & sic valeret rōne interesse. l. sicut eñ. ff.de ver.obli.& in.l.si debitor.ff. de neg. gest.Hoc idem voluit Ray.vt refert Bal.in.d.l.cū allegas.dicens indistincte q̄ vbi est adiecta dationi,quantitatis:nō valet vltra legitimū modū vsurarū:per illū tex.& hoc idem sequitur Bald.vbi in.v.oppo. Hoc clarius voluit Bal.in fi.in.d.l.cū allegas.idistincte dicēs q̄ vbi pena adijcit̄:& est manifeste iniqtatis,& ɔ̄tinet excessum intolerabilē:presumit̄ adiecta in fraudem:vt.d.l.iul.§.ibidem. & qs potest considerari maior excessus q̄ hic: vbi quantitati octo florenorum est adiecta pena.c.flo.& sic ad rationem vltra

nisse pro centenario. Huic etiā adheret Sal. ẏc. in. d. l. cum alle gas. in no. dicens ꝙ opi. Jo. non faciētis differentiam, stipula toꝛ pene sit consuetus fenerari, vel nō sit pena adiecta dationi excedit legitimum modum vsurarum ꝙ non possit peti: qꝛ pre sumitur adiecta in fraudē vsurarum, est vera. ꝛ hoc voluit ibi glo. dicēs etiā quasi interesse nō posse peti vsqꝫ ad legitimum modum vsurarū, ex quo fuit adiecta in fraudē vsurarum. ꝛ hoc clarissime sequitur ibi Sal. ẏc. in secundo no. reprobando opin. illoꝛum qui dicebant esse reducendam ad legitimum modum vsurarum, vel saltē quatenus interest in eo qui fenerari consue tus nō est. Nā dixit ipse: nūc posset incipere, ꝛ in fine concludit
10 † ꝙ siue hic sit adiecta dationi debite ex contractu mutui, siue ex alio ꝯtu, si est adiecta in casu tardioꝛis solutionis in frau dem vsurarum censeť adiecta. ꝛ de hoc dicit esse casum. in. d. l. iul. §. idē papi. qui cauillari nō potest omnino. ꝛ. l. pꝛedia. eo. tit. que generaliter potest loqui in quocunqꝫ contractu: ꝛ rō fuit vt apparētibus noxijs obuiareť, ꝛ finaliter concludit se mirari ꝙ tunc doc. tam in iure ciuili ꝙ in canonico variēt in hoc quo minus oēs concludunt ꝙ vbi dationi quantitatis adijcit̄ siue sit cōtractus mutui, siue alius contractus, siue sit stipulatoꝛ cō suetus siue nō qꝺ talis pena sit adiecta in fraudem vsurarum. sed hoc dixit fuisse ex defectu plenarie ꝛ oꝛdinarie examinatio nis, quam sup his nō fecerūt. Et successiue ad id qꝺ dicitur si est adiecta facto, put dixit gloss. in. l. sed ꝛ si quis. §. fi. ff. si quis cau. ꝛ Jac. de but. ꝛ alij quos Cẏ. referti. d. l. cū allegas. ꝛ sicut ipse Sal. ẏc. pꝛo saluatione doctrine Jac. de but. sui bonoꝛum.
11 qui in sua distinctione inter cetera concludit † ꝙ vbi debitoꝛ es set talis q verisimiliter potuisset adimplere qꝺ promisit: tunc adiecta pena facto p̄sumit̄ adiecta cā securitatis, ꝛ nō in frau dē vsurarum: nisi quantitas pene aliud suadeat: qꝛ tunc si pe na est excessiua, puta quadrupli: tūc pꝛesumitur in fraudē vsu rarū adiecta. ita mirabiliter limitauit dist. Jac. bu. sed hoc non est tātū in quadruplo, sed in decuplo: qꝛ quasi nonaginta duo bus pena cōmensurata soꝛti excedit soꝛtem. Fit ergo cōclusio scd̄m oēs ꝙ hec pena adiecta intelligit̄ in fraudem vsurarū, et
12 scd̄m oēs ꝛ maxime scd̄m glo. vbi supꝛa. † ꝛ ideo ab ea non est recedēdū, vbi firmat pedes scd̄m eundem Jac. bu. in. l. j. C. q. p sua iur. Jo. an. de cōsti. c. ne innitaris. cui sicut Boñ. adherent carrocio inhereas, vt dixit glo. in. l. oīs diffinitio. ff. de regu. iur. ꝛ ꝑm Bal. in. l. pꝛecibus. C. de impu. dicentē in. l. hereditas. C. depo. qꝛ melius nō pōt testimoniū haberi testimonio Accur. ꝛ ideo refert in auť. defuncto. C. ad tertẏ. l. se in consulendo non fuisse ausum recedere ab opi. glo. Accedit huic opi. Jo. and. et Bar. etiā sequendo eū, put distinxit an ex interuallo, an incon tinenti. Bal. etiā ꝛ Sal. clare in terminis nr̄is, ꝛ Cẏ. d. Ant. de but. in. c. dilecti. de arbi. ꝛ ibi do. Abb. siculus idē fuit secutus Raph. in. §. alteri. hoc idē firmat Ang. ibi dicēs omissis super fluis pena adiecta dationi pecunie, vel ei⁹ occasione, p̄sumitur adiecta in fraudē vsurarū, allegat. d. l. iul. §. ibidē. Et ideo quo modocūqꝫ sit adiecta, vel quāuis sumpta occasione seu coloꝛe ꝑpter dationē pecunie nō debebitur. ꝛ reprobant opin. distin guentium inter solitū fenerari, vel non. Et in sua distinctione
13 cōclusit † ꝙ si est adiecta facto successiuo obligationis: tunc es set q̄situs coloꝛ. ꝛ ideo p̄sumit̄ esse in fraudem vsurarū, ꝛ in ef fectu idem sequit̄ Jo. de imo. in. d. §. alteri. qꝛ cum tale factū sit surrogatum loco solutionis pecunie, dꝫ sapere illius naturam l. si cū. §. iniuriarū. ff. si qs cau. Et qꝛ vr̄, in fraudē legis factum ideo nō videtur posse peti. ar. l. qꝺ cōtra. ff. de legi. ꝛ in. c. que cō tra. de reg. iur. li. vj. Et hoc etiam, vt dixi, tetigit Barto. in. d. l. cū seruus. ff. de cōdi. ꝛ demon. faciēdo differentiā an ex inter uallo, an incontinēti ꝑpter id ꝙ dixit in. l. ꝙuis. de solu. de pa cto adiecto in pignoꝛe, de quo etiam in. c. significante. de pig. ꝛ huic etiā adhesit idē Bar. in. d. l. cū stipulatus sim. de ver. ob. si vna pena tm̄ fuit apposita, vt hec fuit. cōsonat gloss. in. c. illo vos. de pig. dicēs ꝙ vbi pena est adiecta vltra legitimum mo dū vsurarū, p̄sumit̄ esse in fraudē vsurarū: vt hic. ꝛ qꝛ hodie oī casu sunt ꝓhibite vsure, vt in. c. qꝛ in oībus. de vsu. semꝑ pꝛesu matur pena adiecta dationi in fraudem vsurarū. his adheret Hosti. in sum. de vsur. §. fi. versicu. quid si pena. repꝛobādo opi. Gof. dicentis hoc p̄sumi ex qualitate ꝑsone creditoꝛis ꝙ non placuit ibi dicendo, ex hoc dareť via creditoꝛib⁹ vt semꝑ cur rerēt ad penas, attēto ꝙ possent cōuenire de penis in infinitū. l. in cōuentionalibus. ff. de ver. obli. insti. de inuti. stipu. §. alteri pene. in. l. j. C. de sen. q̄ pꝛo eo ꝙ interest pꝛof. ꝛ multis crassā
14 tib⁹ opus est exēplo. l. aut facta. §. fi. ff. de pe. † ꝛ ideo cōcludit p̄sumi in fraudē, nisi pena ponať loco interesse, vel nisi releueť ex honestate persone. de pꝛocu. c. in nostra. ꝛ de no. ope. nun. c. cū ex iniūcto. ꝛ cū opi. Dẏ. de qua in. d. l. cūꝫ seru⁹. trāsiuit do. Jo. de imo. c. dilecti. de arbi. dicēs ꝙ opi. Dẏ. est verioꝛ de iu re, ꝛ magis cōis. et ita in practica seruari dꝫ ꝑ no. ꝑ Jo. an. in. c.

j. ꝛ. c. ne innitaris. de cōsti. lꝫ Bonoñ. obserueť opi. Ja. But. ꝛ male. ꝛ opi. Dẏ. sequit̄ do. Flo. in. c. dilecti. ꝛ repꝛobat practicā que Bonoñ. obseruatur. ꝛ idē etiā firmauit in. c. sacro. de sentē. excō. in. xxxj. q. Dẏ. etiam expresse firmauit in. d. l. cūꝫ seruus. per illū tex. qui voluit potius cōsiderari dationē, quā factū qꝺ accidit dationi, vt hic. ꝛ ita Cẏ. etiam ibi sequitur dicēs in ad ditione se audiuisse do. Thadeū de pepulis do. Bo. repꝛobas se patrē suū Romeū. qui vtebať similib⁹ cōtractibus: qꝛ videt omnia fieri in fraude legis ꝛ vsurarū. ꝛ huic vltimo loco in. d. l. cū seruus adhesit imo. dicēs hāc esse cōmunē, ꝛ de iure verioꝛē qꝛ negari nō pōt quin hoc verisimiliter nō sit factū in fraudē le gis. Et ideo nō dꝫ pꝛodesse ar. l. heres meus. §. fi. cū ibi no. ff. de cōdi. ꝛ demon. arg. l. si eū. §. qui iniuriarū. ff. si quis cau. ꝛ dixit Ang. idē tenuisse Dẏ. in. d. §. alteri. Nec refert tale pactū sic in ter positū ex interuallo vel incōtinenti de iure canonico: qꝛ ius canonicū ex toto repꝛobat vsuras, lꝫ foꝛte de iure ciuili valeret, quatenus ad exceptionē dādā nō actionē. sed dixit tamen ius canoni. pꝛeualere iuri ciuili, per no. in. d. auť. ad hec. ꝛ in regula possessoꝛ. ꝛ in cōsulēdo ꝛ in iudicādo vult nō esse recedēdū ab hac cōi opi. ꝑ no. ꝑ Bar. in. l. fi. C. de pena iudi. qui male iudi. ꝛ Jo. And. in. c. j. de cōsti. ꝛ. c. ne innitaris. de hoc etiā tetigit do. Lau. de Rod. de Flo. in. c. cōsuluit. in. lxvij. q. ꝛ bone memoꝛie do. Jo. de Ana. in. c. iiij. de vsu. in vlt. q. qui duo referūt nihil cō cludētes, nec de sua opi. potentes. ꝛ licet quidam facere volue runt differētiā inter transactionē, ꝛ alium cōtractuꝫ: tn̄ Pe. in l. pꝛomissis. C. de trāsa. trāsiuit cū eadē dist. aut in transactione venit factū, aut datio. pꝛimo casu debeť pena: qꝛ non pꝛesumi tur fraus. scd̄o casu nō debeť, ꝛ ita transiuit ibi Ja. Bu. Cū er go hic fuerit adiecta dationi: vel etiā si facto qꝛ illa surrogata
15 videť esse loco dationis, vt oēs fateňť: † idem dicendū in trās actione qꝺ in alijs cōtractibus. ꝛ ita alias legēdo Senis. l. pꝛo missis. dicebā ꝑcedere cū in indiciū sup quo facta est trāsactio questio vertebať super quantitate. Itē cū pena esset magna, ꝛ excessiua ꝛ ꝑ modico fuisset facta transactio: qꝛ his trib⁹ simul cōcurrentibus adiectio talis pene videť facta in fraudē legis ꝛ canonis, maxime si ꝑsona stipulatoꝛis est sagax, ꝛ ꝓmissoꝛis esset simplex ꝛ rustica cui lꝫ ius ignoꝛare, vt in. l. fi. ff. de eden. ꝛ maxime in penalibus. l. si quis id qꝺ. ff. de iurisᷓ. om. iud. que o mnia in casu de quo querit̄ cōcurrunt, petebať pecunia, pꝛo misit pecuniā. ꝛ pꝛimo dico respectu petitionis factam transa ctionem ꝛ pena maximā. ꝓmittēs fuit rusticus, ꝛ stipulatoꝛ sa gacissimus. nec est hoc nouum: quoniam transactio regulatur etiam secundum naturam contractuū, vt voluit Bart. in. l. lu cius. §. fi. ad treb. ꝛ notāt mod. in. l. si quis cū aliter. ff. de ꝟb. ob. nec obst. si qs diceret: ex hoc sequitur ꝙ semꝑ possunt infringi transactiones, cum semꝑ pena sit in quātitate. sed hoc nō tan tum cōsideratur, sed cui adijciatur an principaliter datiōi, vel principaliter facto: nam in ea deuenit datio, vel factum in trās actione: sicut in alijs cōtractibus. l. siue apud acta. ꝛ. l. si ꝑ fun do. ꝛ in. l. cū mota. C. de transac. Et ideo sicut in alijs contracti bus fit dist. inter pꝛomissionē dādi ꝛ faciendi, quare non ita in trāsa. Preterea in hac fraude nō cōsideraľ nisi qꝺ ꝓmittit de bitoꝛ. s. an facere an dare, non pꝛopter quid stipulatoꝛ stipuleť. Unde licet transactio ex parte stipulatoꝛis cōtineat factum. s. ante litē recedere. l. transactio. C. de transac. ꝛ in. l. j. ꝛ. §. ff. eo. ti. Et si diceretur, non qꝛ hec pecunia cōmittitur quia non serua uit trāsactio. ꝛ istud est facti, sed non clare etiam dicit̄ facti. l. in facto. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ no. Bar. ꝛ alij in. l. iiij. §. cato. de ꝟb. obli. ꝛ tn̄ sic nō soluēdo nō paruit cōtractui. nec seruauit con tractum q oīs est facti. l. si consilio. de curato. furio. Preterea, quare datio debita ex trāsactione nō pōt recipi accessoꝛiū vsu re, sicut debita ex ceteris cōtractib⁹: ideo nō inelegāter ille sub tilis Ja. de bu. ꝛ radiū sue patrie vbi. s̄. dixit idem in trāsactio. qꝺ in ceteris contractibus. Preterea etiā oēs inclinant in hoc ꝙ si quidē ad penā agitur, qꝛ pecuniāꝫ debitoꝛ nō soluit, ꝛ tūc pena non poterit peti, put hic est petitū. Preterea oēs conclu dunt ꝙ vbi veniret datio ꝛ factū, vt in rōne reddēda in. l. cum seruus. de condi. ꝛ demō. certe hꝫ locū pꝛesumptio. l. iul. §. idem papi. ff. de actio. empti. Sed veritate inspecta hic ex pte ꝓmis soꝛis venit datio. nec ob. l. pꝛomis. qꝛ fateoꝛ qꝺ pena lꝫ sit adie cta dationi potest peti: qꝛ idē de iure codicis dī in quocūqꝫ cō tractu etiā mutui, cuius occasione pꝛincipaliter sunt ꝓhibite vsure, iuxta illud Mat. mutuum dātes. xiiij. q. ij. ꝛ tn̄ debereť, ꝛ peti posset iure codi. quo vsure nō erāt ꝓhibite vsqꝫ ad legi timū modū, vt in. l. eos. C. de vsu. sed non hodie, vt dictum est. ꝛ ideo sicut alie leges loquētes de pena de quib⁹. ff. de ver. obl. l. stipu. ista. ꝛ. l. penā. ꝛ. l. ad diē. ꝛ per Bart. in. §. cato. in. l. rescri ptū. §. si pacto. ff. de pac. ꝛ in. l. si pacto quo penā. C. de pac. ꝛ in d. l. cū allegas. C. de vsur. l. cū ꝓponas. C. de pac. ꝛ in. l. q fidē. C. de trāsac. recipiūt dist. inter dare ꝛ facere quo ad potestatē

exigende

exigende pene: ita etiã diceret̃ ad.l.pmiſ. nec ex hoc redderetur trãſactio inutilis cũ hic actor fuit ſtipulat⁹ dari ſibi. xvj. ducatos. ⁊ ſic virtute ſtipulati cõuenietur ad ſoluẽdũ. inſti. de obli. in prin. ⁊ inſti. de actio. in prin. iũcta glo. pterea ⁊ ſi fuerit nuda promiſſio puidet̃ alio remedio: vt in.l. cum mota. ⁊.l. ſi pro fundo. ⁊.l. ſiue apud act. C. de trãſac.l ſi rẽ quã. ff. de dolo. ⁊ Bar. in.l. vbi pactũ. C. de tranſac. nec video ſi qs diceret diſtinguendũ an cõſueuit fenerari vel nõ: q2 hec differentia potius debebat cõſiderari in cõtractu trãſactionis, ꝙ in alijs in qb⁹ cõmuniter hec diſtinctio reprobat̃. Preterea cõſiderato ꝙ pri⁹ iudiciũ, cuius occaſione agebat̃, erat ſup ɔ̃ctu locationis, ⁊ ſic bonefidei. inſti. de actio. §. actionũ. ⁊ in ɔ̃tractib⁹ bone fidei, vbi eſt adiecta dies ⁊ pena admittit̃ more purgatio, vt eleganter voluit Bal. in. d.l. cũ allegas. p tex. in.l. lucius. ff. de actio. empt. ⁊ gl. ibi poſita deſtruit illũ tex. ſubaudiẽdo maxime in ver. exhibuit. ⁊ ideo cõcluſit ſimpliciter dicẽdo, dic ꝙ in ɔ̃ctib⁹ bonefidei nõ obſtãte ꝙ ſit adiecta dies ⁊ pena, admittit̃ more purgatio, ſed in ɔ̃ctibus ſtricti iuris aliud ſit: q2 in illis inducitur no-
16 uatio. ex quo ſequit̃ ꝙ † cũ trãſactio ſit interpoſita ſup eo ꝙ petebat̃ ex ɔ̃ctu locatiõis: ⁊ ſic bonefidei cẽſet̃ bonefidei. ⁊ ſm illi⁹ naturã d3 iudicari.l. aliã. ff. de noua. ⁊.l. ſi ſtipulat⁹. §. fi. ff. de vſur. preterea hic p cõmiſſionẽ pene nõ vt̃ prima nouata. nam ſi fuiſſet nouata indebite pcepiſſet quãtitatẽ pmiſſam de octo vel ſedecim: q2 illa fuiſſent indebita.l.j. ff. de noua. ⁊ ſic eadẽ eẽt ratio purgandi morã eo caſu in cõtractu ſtricti iuris, q̃ in bonefidei, ⁊ hic ſoluit qd promiſit, ⁊ ille accepit: ergo ſtatim ꝙ eſt mora purgata, ⁊ ſm pdicta d3 limitari illa vulgaris clauſula, q2 pena ſoluta vel nõ ⁊c. q2 illa nõ includit, vt pt3 ad ſenſum ꝙ mora purgari nõ poſſit, ſed includeret ſolũ ꝙ p ſolutionem pene nõ videat̃ abrogatũ ſtipulationi ſortis. ⁊ ſic añꝙ pena fuerit exacta vñ non mirũ ſi põt mora purgari, cũ purgatio ſit ad penã euitãdã.l. ſi ſeruũ. §. ſequit̃. ⁊ ibi Bar. ff. de ver. ob. in.l. ſi inſulã. eo. tit. ⁊ in.l. ſi poſt tres. ff. ſi qs cautio. vbi glo. Bar. ⁊ moder. vñ vera eẽt purgatio more poſt ſolutionẽ pene. ſ3 hic poſt ſolutionẽ ſortis petit̃ pena: q2 dictum eſt nõ ſoluiſſe intra diem pmiſſionis cuius euent⁹ illũ debitorẽ in mora conſtituit.l. magnã. C. de ɔ̃hẽ. ⁊ cõmit. ſtipu.l. traiectitie. §. de illo. ff. de actio. et obli. ⁊ in. d.l. diẽ. in.l. cum filius. ff. de ver. ob. plene legitur ⁊ no. in.l. pacto quo penã. C. de pac. ¶ Nec ob. predictis ꝙ hic iuramentũ fuerit interpoſitũ. ⁊ ſic.l. ſi quis maior. C. de tranſac. primo: q2 illa loquit̃ in actore, vt videt̃ fuiſſe de mente Bart. in.l. fi. ff. de eo qd cer. lo. ⁊ vere pbat̃, ex illa litera dũ dicit actionem pdat, p quã clare cõſtat loq de actore nõ de reo, cui nõ cõpetit actio, ſed exceptio: ⁊ probat̃ etiã in ver. preſtita pena, ⁊ cũ hec ſit lex penalis nõ d3 ad reũ extẽdi, vt in.c. odia. de regu. iur. lib. vj. ⁊ in regula in penis. ⁊ in.l. cum quidã. ⁊ ibi Bar. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ dato ꝙ illa litera pcederet etiam in reo, put forte vt̃ de mẽte gl. tñ illa litera d3 intelligi qñ iuramẽtum fuiſſet validũ, iuxta illud qd dixit Bar. in.l.j. al's. iij. ff. qd vi aut clã. ꝙ iu-
17 ramẽtũ hoc nõ tenuit p ea q̃ dicta ſunt. † Ex quo eñ adiectum fuit in fraudẽ vſurarũ: vt b ñ eſt cõcluſum, clare conſtat tale iuramẽtũ eſſe nullũ p caſum expſſum.l. nõ dubiũ. C. de leg. iũcta.l. fraus. ff. de leg. dũ litera dicit: nec diſtat fraus ab eo ꝙ cõtra legẽ ſit iuramẽtũ interpoſitũ. illud nõ firmat vt. d.l. nõ dubiu3. in prin. dũ dicit, nõ dubium eſt in legẽ committere qui verba legis amplexus cõtra legis nitit̃ voluntatẽ: nec penas inſertas legib⁹ euitabit, qui ſe cõtra iuris ſententiã prerogatiua verborũ fraudulenter excuſat, qd contingit: q2 vult euitare canonem prohibẽtẽ vſuras ſub noĩe pene, quaſi vſuras non fuerit ſtipulatus. qui tamen ſtipulatus eſt: vnde talis non tantũ canonem ledit: ſed ⁊ mentẽ. ⁊ ideo nõ tenet, nec iuramẽtum ſuper interpoſitũ: vt ibi: q2 legẽ fraudare voluit. ⁊ hoc voluit gl. i.l. fraus. ff. de legi. q̃ dixit quatuor modis fieri fraudẽ legi, ⁊ Bal. i. d.l. nõ dubiũ. vt dixi. ſ. de noĩe ad nomen. in. iij. oppo. iungendo id qd voluit idẽ in. d.l. cũ allegas. in. iiij. oppo. in pe. q. allegando reſponſionem Dy. cõſulentis in ciuitate Lucana: vt refert Cy. in.l. ſeruus ea lege. ff. de ſer. expor. in ſtatuto quo cauebat̃ ꝙ nulla pena poſſit peti niſi intereſſe pbato, ⁊ debitor promiſit rẽ tradere. ⁊ ſi nõ traderet intra certũ tp̃s pmiſit cẽtu3 noĩe intereſſe: nõ aũt dixit noĩe pene. ſi aliter nõ pbat̃ intereſſe an poterũt peti iſta centũ, ⁊ terminauit ꝙ nõ: q2 nõ debemus facere differentiã noĩe. d.l. ſeruus ea lege. q2 nõ refert qualiter dicatur ſed q̃liter ſe habeat veritas, alleg. gl. in. d.l. cum allegas. ⁊. ff. de ver. ob.l. cũ ſtipulati ſum⁹. ⁊ q2 nõ eſt in poteſtate ɔ̃hẽtiũ mutato noĩe circũuenire diſpoſitionẽ legalẽ, ⁊ attento maxime ꝙ phibitio vſurarũ inter cetera fuit facta ob publicã vtilitatẽ. tã ex pte feneratis, ꝙ ex parte debitoris: ex pte feneratis ne propter lucrũ vſurarũ deſeret̃ agrorũ cultura, cui lex fauet, ⁊ in q̃ vertit̃ publica vtilitas in auč. vt nul⁹ agricolã. etiã ex pte debitorũ ne efficiant̃ pauperes. publice eñ vtilitati intereſt homines eſſe locupletes, vt in auč. vt iudi. ſine quo. ſuffra. ⁊ iſtam rõnẽ ponũt doc. ſummiſſe, ⁊ do. Ludo. de rodul. de Flo. in ſuo tractatu de vſur. Vñ huic fauori non poſſunt renunciare. ff. de pac.l. ius publicũ. al's de facili ſolo verbo cõmitteret̃ fraus, qd eſt abſurdũ. ff. de teſt.l. q teſtamentũ. Dic ergo clarius hic hec promiſſio preſumitur frauduloſa, ⁊ in fraudẽ legis, vt ſoluta repeti nõ poſſent, p ꝙ circũueniret̃ canõ. extra de iureiur.c. debitores. p quẽ tex. ⁊ ſi videat̃ de iure canonico ad iuramẽtũ, ⁊ ei⁹ obſeruantiã vnũquẽq3 teneri: ſoluti vero habere repetitionez. tñ illud capi. loquit̃ cũ ille creditor voluit legem vel canonem fraudare. Nã ibi debitor pmiſit ibi expreſſe vſuras, ⁊ iurauit illas ſoluere, vñ ille deliquit ſolũ ſtipulãdo vſuras: hic vero in hoc etiam deliquit ſtipulando in alio: q2 non voluit circũuenire canone in.c. debitores qd parmittit repeti, ⁊ ipſe reddere tenet̃, vt ibi. q̃ redditio ⁊ repetitio ceſſaret, ſi nõ eſſet vſura ſ3 ſimplex pena: cũ lex ⁊ canõ etiam penã nõ ſapientẽ vſurã admittit̃. de arbi. dilecti, ⁊ plene p Inno. ⁊ cano. in.c. ſuã. de pe. ⁊ iõ attẽto ꝙ ſi canõ in.c. debitores. nõ firmaſſet expreſſe iuramentũ, illud iuramẽtũ vt interpoſitum ſup re turpi ⁊ a iure vtroq3 improbatũ nõ valeret, vt in.l. ſi qs inquilinos. §. fin. ff. de legi. ⁊ in.c. nõ eſt obligatoriũ. de reg. iur. lib. vj. ⁊ non poterit ſe eo iuuare p regulã.c. q2 fruſtra. extra de vſur. ⁊ ita ego al's obtinui
18 in ciuitate Senarũ, † ex quo eñ ille canon eſt odioſus [a] d3 re-
a ſtringi, vt in.c. odia. de reg. iur. lib. vj. ⁊ in.l. cum quidã. de libe. ⁊ poſth. dicit eñ fruſtra legis auxilium implorat, q committit in legẽ. ⁊ ibi gl. alleg. plura iura ſcõm q̃ d3 intelligi doctrina Bal. in. d.l. nõ dubiũ. in vltima opp. ad intellectũ. d.c. debitores. dicẽs, petat abſolutiõẽ a iuramento, nã cum iuramentũ tenuit, nõ fecit fraudẽ legi, ſed hic ſic. ⁊ ita ẽt intelligit̃ gl. in. d.c. debitores. q dixit l3 pter iuramentũ debitores ſint cõpellendi ad ſoluẽdũ niſi petierint abſolutionem a iuramento: vt ibi voluit gl. ⁊ canõ. l3 iuramẽtũ cõfirmet, nõ tñ promiſſionẽ vſurarũ, ſm do. Ant. ibi dicentem ꝙ ideo nõ valet pmiſſio: q2 eſt turpis ex parte ſtipulatoris, cum quo debitor ɔ̃hit. ⁊ ideo valere non debet ⁊ ſucceſſiue datũ eſt repetendum tanꝙ turpiter datu3 per id qd legit. ff. de cõdi. obtur. cau.l.j Sed iuramentu3 ideo ɔ̃ſeruat, q2 iurãs cu3 deo cõtrahit. ⁊ nõ eſt credẽdu3 ꝙ De⁹ turpi
19 ter recipiat. Et ideo qdã dixerũt vt Hoſ. † ꝙ licet ſit interpoſitũ iuramentũ, nihilomin⁹ huiuſmodi ſtipulator petẽs vſuras põt repelli exceptione turpitudinis. ⁊.c. debitores. loquitur cõſulẽdo conſcientie iurãtis, vt non conuent⁹ a creditore añ finẽ tp̃is ſoluat. ne periuriũ incurrat. Alij dixerũt ꝙ debitor cõuẽtus excipiat: ⁊ inſimul abſolutionẽ petat a parte. que ſi noluerit ſoluere iudex abſoluere d3. Nec obſtat litera ibi dum dicit cõpelli d3 vi iuramẽti. ſ. ſi nõ petijt abſolutionẽ, vel ꝙ cõpellat̃ ad relaxationẽ. ſic excipit̃ quo caſu actor repelletur a tali exceptione cũ talis exceptio ſit admittẽda: vt plene in.c.j. eo. ti. de iureiur. ⁊ allegat etiã cõſiliũ Federici conſi. cclxxij. al's cõſilio
20 cclxxiiij. ⁊ ita tranſit. d. Ant. in.c. debitores. dicẽs † ꝙ l3 Fede-
b ricus eodẽ cõſilio voluerit in abſolutione requiri citationem [b] partis: ⁊ ſummariã cauſe cognitionẽ: ⁊ ſi fuerit elapſus terminus ad ſoluẽdũ, cũ ſit piurus, nõ eſt abſolued⁹, p regulã, q2 fruſtra. tñ ipſe do. Anto. dixit hoc põt facere iudex ſi vult, tñ põt etiã ſine his abſoluere, ⁊ tenet abſolutio ſicut al's. de app.c. qua fronte. ⁊ hoc ex eo, q2 ſtante ꝙ ex ſola promiſſione agi nõ põt: ⁊ ex iuramento nulla orit̃ obligatio parti, l3 ipſi Deo. ⁊ ſic vbi quis petit abſolui, tractat̃ de intereſſe Dei, ⁊ Deus ſemp eſt preſens, ideo in ea non requiritur aliqua citatio, ſicut etiam dr de parte pſente. C. quomodo ⁊ qñ iudex.l. ſi vt pponas. ⁊ ideo iudice abſoluẽte ex quo ipſe preſens eſt conſentire vt̃ iudici, q2 loco eius eſt ſicut dr in diſpenſatione in qua non eſt vocanda pars, nec in cõceſſione priuilegij iuxta doct. Ioan. an. ⁊ Inn. in.c. veniẽs. de fi. pſby. ⁊ de priui.c. cũ olim. cum illis non tangatur niſi ius ſuperioris, ⁊ diſpenſati, ⁊ priuilegiati, ⁊ ſimiliter etiam dixit ꝙ licet non ſoluerit intra terminũ, ⁊ ſic eſt periur⁹, tamẽ adhuc poterit petere abſolutionẽ, qm ad duo erat obligat⁹, ⁊ ad ſoluendũ ad terminũ, ⁊ ad ſoluendum ſimpliciter.l. celſus. ff. de arbit. ⁊ de dolo ⁊ contu.c. dilecti. ⁊ ſi non ſoluit in termino peccauit in hoc, ⁊ eſt periurus, ſed inquantũ obligat̃ poſt terminũ ſoluere, nõ peccauit. ⁊ ſic poterit petere abſolutionẽ. p qd ipſe reprobat doctrinam Federi. in loco pallegato: p q̃ hic data etiã validitate iuramenti, ⁊ ſi huic poſſet dici propter lapſum termini, quo non ſoluit ſortẽ meru piurium incurriſſe, tñ nõ incurrit piuriũ, q2 non ſoluebat vſuras, q2 cũ illa promiſſio pene h3 conditionẽ ſi nõ ſoluerit.l. cũ qd. ⁊ plene in.l. ita ſtipulatus. ſ. de verb. ob. ⁊ per lapſum termini dicitur purificata conditio, vt in. d.l. ita ſtipulatus. ⁊ ſic illa purificata pmiſſio nõ potuit eodẽ momẽto naſci, ⁊ in mora cõſtitui.l. quoties. ⁊ ibi plene per Barto. ff. de verb. ob. ⁊ illi non erat adiecta aliqua dies, merito põt dici eũ in morã ex curſu tp̃is incurriſſe

a [redacted]

b ¶ Citationẽ. Vide. ſ. lib. ij. conſi ccxxij. col. iij.

⁊ successiue nec in ꝑiuriū. ⁊ sic etiam in nullo hꝫ obstare doctri
na Fede. etiā si esset vera, nec posset hic repelli dicēdo, tu es ꝑ
iurus. qꝛ qd ad te. l. loci corpus. §. cōpetit. ff. si ser. ven. qꝛ sortem
soluit: lꝫ elapso termino, ⁊ receperit; ergo sua nō interest ex quo
satisfactū est. tum etiā qꝛ in hoc Deuꝫ hꝫ vltorē: vt in. l. ij. C. de
reb. cre. ⁊ illi est imponenda penitētia: vt ibi plene. ⁊ qꝛ ꝙtū ad
id qꝺ petit nō est periurus. ⁊ si periur⁹, pōt excipere exceptiōe
vsuraria ꝑ. c. pastoralis. ⁊. c. cum inter. de excep. Bart. Ang. ⁊
21 Imo. in. l. de pupillo. §. qui remis. ff. de no. ope. nun. ¶ † Vlti
mo pondero aliud per qꝺ resultabit ꝙ etiam dato qꝺ hic non
possit opponi exceptio vsuraria, sed remansisset in mera pena
exigibili in vtroq; iure tñ ꝓpter non solutionem sortis, nunꝙ̄
venit illa cōmittenda stante forma cōuētionis, q̄ est ꝙ debeat
soluere ꝑ totum mensem Maij cū pacto pignorū ⁊c. ⁊ stylus
extensionis dictionis ⁊c. est si nō solueret intra dictum tp̄s, p̄
sentet pignora, q stylus dꝫ attēdi: vt dixit Bar. in. l. gallus. ff.
de lib. ⁊ posth. Guil. in. l. si duo. §. idem iul. ff. de iureiur. hꝫ enim
vim legis, etiā quo ad obseruantiā Cy. ⁊ Bal. in. l. j. ⁊. l. fin. C. q̄
sit lōg. cōsue. ⁊. l. de quib⁹. ff. de leg. Illa ergo cōuentio de p̄sen
tatiōe pignorū, nō hꝫ locū nisi cū cōstet illum nō soluere sortē,
hoc aūt nō cōstat nisi termino elapso, per quē purificat̄ illa cō
ditio, si intra terminū nō solueret: vt in. l. celsus. ff. de arbi. ꝑ cu
ius lapsum obligatio ad pignora dꝛ esse transfusa, ⁊ nouata: vt
in. l. obligationum fere. §. fi. ff. de ac. obl. ⁊ assignationi pignorū
quorum obligatio cōmittitur ꝑ aduectū diei. Sed nō adiecta
dies. ergo nulla est mora commissa in assignatione pignorum,
ergo nō est pena cōmissa. nec pōt dici cōmissa mora ꝑ litis con
test. qꝛ in iudicio est petita pena, q̄ nō est cōmissa. Si em̄ vole
bat reū obligari ad cōmissionē pene: debebat petere illū con
dēnari ad cōmissionē pignorū: ⁊ illo nō p̄sentante ad penā, qꝺ
cū nō fecerit pena nō fuit cōmissa, imo ⁊ plus lite ꝯtestata suꝑ
pignorib⁹ potuisset morā purgare: ꝑ. l. si insulā. ⁊ qꝺ ibi Bart.
ff. de ver. ob. Et in hoc errāt multi credentes ꝙ ꝑ lapsum ter
mini adiecti ad solutionem, intelligit̄ lapsus etiaꝫ assignationi
pignoris: qm̄ debuisset dicere intra dictū terminuꝫ, vel p̄senta
re pignora. Quo casu lꝫ alterū sufficiat adimplere. l. eū qui cer
tam. ff. de ver. obli. ⁊ si ad vtrunq; simul teneatur. l. si duo. eo. ti.
hoc est verū. si intra dictū terminū. sed in casu de quo queritur
nō simul ad vtrūq; est obligat⁹, sed separatim ⁊ pure ad quāti
tatē soluēdā intra terminū, ⁊ ad p̄sentationē pignorū sub con
ditiōe si in terminū assertū nō soluerit: ⁊ hoc, vt dixi, solum per
cursum tp̄is dꝛ nō soluisse. ⁊ sic ex tūc purificata est cōditio. ⁊ fa
cta est trāsactio illi⁹ quātitatis. d. l. obligationū fere. §. fin. ⁊ qꝺ
dixit Bar. in. l. ita stipulatus. ff. de ver. ob. ⁊ ita ꝑ nō solutioneꝫ
pecunie nulla pōt pena cōmitti: qꝛ in defectū nō solute quanti
tatis fuit aliter ꝓuisum. nec pōt obligatio committi ad p̄senta
tionē pignorū, ⁊ ad penā ne fieret trāsfusio obligationis ⁊ com
missio pene, ⁊ maxime attēta doctrina Bar. in. d. l. ita stipula
22 tus. in sua distinctione † ꝓut cōclusit in ꝯtibus strictiiuris pe
nalē stipulationē nouare p̄cedētē: ꝑ. d. l. obligationū fere. §. fin.
⁊ maxime si priuatiua obligatio esset ex cā lucratiua, ꝓut hic
erat ꝓ maiori parte attēta forma transactionis, habita relatio
ne ad narrata in quibus fit mentio statuti puniētis agricolas
non bene laborantes: per q̄ satis concludit̄ penam. c. ducatorū
nō fuisse cōmissam, qꝛ nō soluerit quantitatē intra terminum,
per rationē predictā, similiter nec per nō assignationeꝫ pigno
rū, attēto ꝙ tp̄e litis contest. non fuerit in mora assignandi pi
gnora. nec ꝑ litis cōtest. nō est constitut⁹ in mora; qꝛ illa nō pe
tijt, sed penā. Preterea ex quo p̄sentatiōi pignorū fuit adiecta
specialis pena. s. ad penā tantūdē, q̄ est iuxta legitimuꝫ moduꝫ
vsurarū. l. eos iuncta. l. cū allegas. ꝑ reguiā. l. doli clausula. ff. de
23 ver. obli. ⁊ ibi Dy. ⁊ Bar. in. l. factio leguꝫ. ff. de pe. † quib⁹ di
cit̄ clausulā generalē nō extēdi ad casus quibus specialiter est
ꝓuisum. l. libertis quos. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. ⁊ quod voluit Cy.
in. l. cū q̄stio. de lega. sit ergo cautus aliqs stipulator in modo
percipiendi stipulationē, ⁊ q̄ si dubia est semꝑ ꝯ eum fit inter
pretatio. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. de ver. oblig.
⁊ ibi Dy. ⁊ Bar. dūmodo aliqd operet̄. ⁊ in. l. triticum. eo. tit
⁊ tex. cuꝫ glo. in. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ etiam qꝛ interpretatio
fiat congrua, ⁊ non per subauditionem, vt in. l. titia. §. idem rñ
dit. ꝑ gl. Dy. ⁊ Bar. eo. tit. interpretari autem ꝙ durāte termi
no soluat pecuniā cū p̄sentatione pignorum hoc esset inconue
niens dicere, ⁊ pignorū p̄sentatio esset nulla, cuꝫ ꝑ solutionē sit
extincta oīs obligatio, cui non poterit accedere pignus. in. l. ij.
C. de lu. pig. ⁊ intelligere ꝙ natura illius, vt dixi, est conditio
nalis, ⁊ conditio ꝑ lapsum termini purificet̄ est bona, verisimi
lis ⁊ equa, ⁊ iusta, ⁊ cōueniens, ⁊ conuenit practice ⁊ doctrine
Iac. de bu. de qua. s̄. est admittenda. scd̄m quā sequit̄ partes
dn̄i iudicis esse in absoluendo reum conuentum declarando
ipsum nō incurrisse penā cōtractus, ⁊ maxime qꝛ stāte aliqua
dubitatione in iure potius est inclinandū in fauorem rei, tūm
qꝛ reus, l. arrianus. ff. de act. ⁊ obli. ⁊. l. fauorabiliores. ff. de reg.
iur. tum qꝛ agitur ad penam, vnde succedit regula. l. si de inter
pretatio. ⁊. l. preses. de penis. ⁊ in regula, in penis. de regu. iur.
lib. vj. cetera suppleat prudētia. ⁊ sn̄ia ius dicentis. die vltima
Februarij. M. cccclxiiij. ⁊ ita vt. s̄. scriptū est, dico ⁊ cōsulo ego
Ant. de prato veteri, iuris vtriusq; doctor, comes ⁊ sacri impe
rialis consistorij consiliarius Bono. iura ciuilia legens.

Summarium.

1 ☞ Penā adiecta donationi quātitatis indistincte nō vꝫ tanꝙ̄
in fraudem vsurarum nisi in cōpromisso. ⁊ nu. 4.
3 Determinatio respiciēs plura, determinat equaliter, nisi alte
rum sit magis fauorabile.

Consilium. L.

Subscriptio Alexand.

Iso instrumento trans
actionis predicte, ⁊ his que copiose ⁊ elegāter scri
pta sunt ꝑ famosissimū dn̄m supra cōsulētē, quam
uis negari non possit in hoc articulo varias esse opiniones. ta
men adherendo illi opinioni quā de iure puto veriorē ⁊ equio
1 rem, ⁊ quam legendo sum semper solitus sequi. ¶ † Concludo
vna cum prefato do. consultore penam adiectam in contractu
transactionis. in quo reus promisit actori soluere ad certum tē
pus quantitatē pecunie cum pacto presentationis pignorū, ⁊
promissione pene equiualēti ad sortem, si pignora non fuerint
presentata. ⁊ cum promissione alterius maioris pene, si cōtēta
in instrumento trāsactionis seruata nō fuerit, nō posse cuꝫ effe
ctu exigi. Nā presuppone ꝙ verior videt̄ de iure illa opinio, q̄
hꝫ ꝙ pena adiecta datiōi quātitatis ītelligat̄ adiecta in fraudē
vsurarū, siue stipulator sit solitus fenerari. siue nō. l. iul. §. idem
papi. ⁊ ibi gl. ff. de acti. emp. ⁊. l. cū allegas. C. de vsur. nō violā
do illa iura. ⁊ sequunt̄ oēs illi: quos retulit. consultor supra. et
etiā Ange. in. l. virum. ff. de peti. her. Rapha. Fulg. in. l. j. C. de
sen. que pro eo qꝺ interest. ⁊ Io. de Imo. in. c. cuꝫ dilecti. de ar
bi. etiam si sit adiecta in contractu trāsactionis: in quo reus ꝯ
quem petitur pena promiserat dare pecuniā. Idē tꝫ Ray. Ra
pha. Fulgo. ⁊ Pau. de ca. in. l. promissis. C. de transac. qꝛ est ea
dem ratio, que est in alio cōtractu. ⁊ intelligūt. d. l. ꝓmissis. qn̄
pena nō erat adiecta dationi quātitatis pecunie, vel quādo nō
excludebat pena legitimum modum vsurarum permissarum
illo tēpore, iuxta. l. eos. C. de vsu. ⁊ ita etiam in cōtractu trans
actionis tenuit Ioā. de Imo. in. l. cuꝫ seru⁹. ff. de cōdi. ⁊ demō.
referēs ꝙ ita tenuit Iac. but. in. d. l. ꝓmissis. sequendo vltra mō
tanos. ⁊ reprehēdit opi. quā ponit Bal. in. d. l. cum allegas. et
licet Io. de Imo. in. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de verbo. oblig.
videatur tenere contrarium in cōtractu trāsactionis. s. ꝙ pena
sit exigibilis: tamē videtur moueri ratione nō vrgēti. Mouetur
enim ꝙ in cōtractu trāsactionis licet sit actum quod reus det
quātitatē sub pena: tamē pena nō videtur adiecta mere datio
ni: qꝛ nō est apposita pena mere in fauorē rei si actor cōtra fa
ceret, sicut ergo reus tunc posset petere penā, quam petit ex eo
quia actor nō facit id quod facere promisit: ita econtra si reus
nō adimpleat, debeat actor posse petere ratione equalitatis ser
uāde, argu. l. fi. C. de fruc. ⁊ lit. expē. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊
pup. l. fi. ff. de acceptila. certe hec ratio qua mouet̄ Io. ꝺ Imo.
2 in. d. §. alteri. nō videtur vrgēs: † qꝛ vbi qualitas obligationis
suadet inequalitatē seruari inter cōtrahētes, seruabit̄ inequa
litas. Unde pone ꝙ vnus ex cōtrahētibus teneatur ad factuꝫ
in qua obligatione succedat obligatio ad interesse. l. stipulatio
nes nō diuidūtur. ver. celsus. ff. de verborum obligati. l. si quis
ab alio. ff. de re iudi. ⁊ alius ecōtra teneatur ad dandum quaꝫ
titatē, ⁊ ambo pariter ꝓmiserūt adimplere, dicemus ne ꝙ ra
tione equalitatis seruāde in hac obligatiōe dādi succedat obli
gatio ad interesse? certe nō. l. iā hoc iure. §. fi. ff. de vulg. ⁊ pupil.
Ad quod optime facit quod not. glos. in. l. ex empto. in princi
pio. in versi. facere cogitur. ⁊ ibi clarius Bar. in prima questio
ne. ff. de actio. emp. Facit etiam. l. si seruus liber. ff. de statu libe.
3 ⁊. l. si ita scriptū fuerit cū titi⁹. ff. de manu. testa. † vbi appꝫet ꝙ
lꝫ qn̄ vna determinatio determinat plura determinabilia. dēat
intelligi ꝙ pariter determinet oīa. d. l. iā hoc iure. cū si. tñ fallit
nisi vnū de illis determinabilib⁹ sit tale. cui iura magis fauēat
quā alteri, vt ibi. ⁊ ita illū tex. pōderat Bn̄dict⁹ de plūbino in
d. l. si ita. sed ita est ꝙ iura magis fauēt pene adiecte ꝓmissiōi fa
cti vel speciei, ꝙ̄ adiecte ꝓmissiōi datiōi quātitatis. l. luci⁹. ff. de
act. emp.

act.emp.l.iiij.§.fi.ff.si qs cau.ꝛ no.plene ꝑ doc.in.d.§.alteri.cũ 2co2.ergo ꝛc.ꝛ presertim:q2 nõ pẽdet a potestate partiũ posse facere ꝙ illa pena q̃ ꝓsumit adiecta in fraudẽ vsurarũ illicita exigat cũ effectu.l.pecunie.in prin.ff.de vsu.l.eos.C.de vsu. cũ si.vbi autẽ pẽderet a potestate partiũ potuisset ꝓcedere,ratio reddita per Joã.de Imol.in.d.§.alteri.nõ ergo debet cõcedi per indirectũ id qð directe nõ cõcedit.c.statutũ.de here.in vj.ꝛ in regula,cũ quid vna.sicut ergo si separatim pena est adiecta dationi quãtitatis nõ potest exigi:ita nec si in eadẽ clausula cõcernẽte pariter dationẽ quãtitatis ex parte rei,ꝛ prestationẽ facti ex parte actoris.facit.l.falsa.§.fi.ff.de cõdi.ꝛ demõ.

4 †Nec etiã habet obstare ꝙ multi tenent penã adiectã in compromisso posse exigi,si nõ detur quãtitas in qua dãda cõdemnauit arbiter,iuxta ea que plene tradunt in.l.v.§.fi.cũ multis cõco2.ff.de verb.obli.q2 alia est ratio in pena adiecta compromisso:q2 illa non potest dici ꝙ a partib' fuerit adiecta in fraudẽ vsurarũ,cum partes tẽpore cõpromissi ignorẽt quis factus sit arbiter,que ratio cessat in cõtractu transactionis: ꝛ pena in eo apposita: ꝛ ista diuersitas rationis ꝛ plures alie colligũtur

5 ex notatis per doc.maxime ꝑ Joã.de Imo.in.d.§.alteri.†nec etiam potest peti ex eo ꝙ sit adiecta pacto presentationis pignorũ apposito promissioni quantitatis: quia illa est verio2 et equio2,ꝛ magis cõmunis opi.ꝙ si est appositũ pactũ predictũ in eodem contractu:nõ teneat:vt ꝓbat Dyn.ꝛ Bar.in.d.l.cũ seruus.ꝛ dicit Joan.de Imol.ibi,ꝙ ista est cõmunis opin. et seruanda.ꝛ ita etiam tenet Ange.in.l.vtrũ.ff.de peti.here.ꝛ in d.l.cũ allegas.ꝛ Petr.de ancha.Joã.de Imo.in.c.dilecti.de arbi.ꝛ idem tenet ibi.d.Car.vbi reprobat practicã predictam: que in instrumẽtis predictis seruatur Bono.ꝛ ita etiam tenet ipse in.c.sacro.de sen.excom.ꝛ alij quos retulit supra dñs cõsulto2:ꝛ dicit Ang.in cõsi.cxcviij.alias.ccxxij.inci.Arnoldus

6 ꝛc.in.vij.col.†ꝙ talis stipulatio penalis adiecta in fraudẽ vsurarũ,nõ validatur iuramẽto,cõsulo tñ ꝙ dictus promisso2 pene,si est in statu in quo possit petere absolutionẽ a iuramẽto illud faciat iuxta no.per doc.in.c.j.ꝛ in.c.debito2es.de iureiu.ꝛ ita dico ꝛ consulo ego Alex.de tartagnis.

Consilium.LI. Joã.de zanis etiam subscribens.

Cum dicatur.xxvj.q.vij.nõ obseruetis.siue mãducatis siue bibitis,siue aliquid aliud faciatis in nomine domini nostri Jesu Christi facite.ꝛ ea.causa.q.v.nõ liceat.dicat.Deũ inuocet qui eis sapiẽtiam donauit.Ea ꝓpter inuocato ꝓsidio Jesu Christi,ac gloriose virginis Marie aduocate mee,dico visis cõsilijs predicto2um cõsulẽtium famosissimorũ doctorũ.videlicet do.Ant.de prato veteri.ꝛ do.Alex.de Imo.se subscribẽtium:quibus nil videt posse addi,cum tot ꝛ tãta,ꝛ quasi omnia deduxerint,ꝛ tam clare huius cõsultationis veritatẽ demõstrauerint.Unde rei tã clare demõstrate frustra petit additio.l.j.ff.de dote preleg.in fi.maxime:q2 vt dicit tex.vi.q.j.si oĩa.supuacuis laborat impẽdijs,qui solẽ facibus certat adiuuare,ꝛ plenitudo adiectione nõ indiget,nec nulla requirit commẽdationis argumẽta.facit tex.in.c.bene quidez. dic.xcvj.Tñ volẽs satisfacere petẽti de sola subscriptione requi

1 situs:†ꝛ q2 veritas sepius exagitata magis splẽdescit in lucẽ. xxxv.q.ix.graue.ꝛ q2 ꝙ repetit censet magis validum ꝛ famosum esse ostẽditur,iuxta.l.vnicã.C.de emẽda.C.ꝛ integ.sit iudiciũ qð plurimorũ sentẽtijs cõfirmatur.lxiiij.dist.extra cõsciẽtiã duxi.ad cõfirmationem predictorũ prudẽtissime ꝯsulẽtium, omissis que in dictis cõsilijs allegãtur ꝛ adducũtur vltra predicta adducere dñm Ludo.de roma preceptorẽ,ꝛ dñm meũ sin-

2 gularissimũ in.l.ꝛ si quis.§.fi.ff.si quis cau.†vbi distinguit qð aut pena est adiecta dationi,aut facto.Primo casu ipse indistincte tenet ꝙ vbi pena est adiecta dationi,vt est in casu nr̃o, qð intelligit adiecta in fraudẽ vsurarum.¶Et nõ potest peti nulla facta differẽtia,an sit ꝯsuetus fenerari vel ne.ꝛ sic in casu de quo querit indubitanter,dico ꝙ nõ potest peti:ꝛ maxime ꝓpter excessiuum modum ꝛ quãtitatem pene: vt deductum est dictum in.j.cõsi.Scðo vero casu.s.qñ est adiecta facto:dicit qð dato ꝙ Dy.in.l.cum seruus.de cõdi.ꝛ demõ.ꝛ Joã.an.in addi.Spe.in rubrica,de obl.ꝛ solu.§.ante omnia.teneãt quod nõ possit peti,cum ipsum factum cui pena est adiecta est ꝓmissũ propter quãtitatem:ergo pena videt adiecta tam facto quam ipsi quãtitati.sed si ita est,sequit ꝙ exigi nõ potest.l.cũ allegas: C.de vsur.ꝛ q2 ꝙ nõ licet vna via ꝛc.c.iiij.de priuil.ꝛ.c.tue.de ꝓcur.sed certũ est ꝙ ista pena si adijcit quãtitati,nõ põt exigi: ergo idem si adijcitur facto ꝓmisso propter ipsam quãtitatem: quia fieret in fraudẽ vsurarum:q2 leges ꝓhibẽt omnes fraudes.l.eos.§.machinationes.C.de vsur.ꝛ dato etiã ꝙ Bart.in d.l.cũ seruus.dicat ꝙ aut factũ est promissum ratione mutuate pecunie incõtinẽti,ꝛ tunc ꝓcedit opi.Jo.an.ꝛ Cy.sed ꝙ in cõtinenti,in eodẽ instrumẽto est adiectũ,ꝓsumat in fraudẽ. secꝰ si ex interuallo tñ ista opin.ꝙ si ex interuallo nõ presumat fraus dicit ipse Lud.ꝙ nõ videt sibi bona:q2 interuallũ nõ vr tollere fraudis ꝓsumptionẽ.l.si mulier ꝑfecta.C.ad velleia.vnde concludit ipse in.d.§.fi.in hoc de pena adiecta facto stãduz opi.Bal.in.d.l.cũ allegas.quod aut istud factũ celebratuz ab eo qui cõsueuit fenerari,ꝛ tali casu ipsa pena est inexigibilis.c. illo vos.de pig.ꝛ gl.in.l.penã.ff.de vsur.alias secꝰ,vt ibi latius per eũ.¶Ex quibꝰ apparet in casu de quo queritur nullo modo esse dicẽdum penã hãc exigi posse.Ad hoc etiã dicẽduz me mouet vltra authoritatẽ ꝛ decisionẽ.d.do.Lud.mihi precepto ris singularissimi in legibus,ꝛ canonibus alterius mei timorate cõsciẽtie precepto2is:ꝛ egregij do.Jo.de anania in.c.fin.de

3 vsur.vbi licet primꝰ ꝯsulẽs dicat ꝙ†recitatis opinionibus nil concludit.Tamen dico quod cum ipse vltimo recitet opin.do. Lauren.de rodul.de Floren. qui voluit quod vbi pena adijcit facto ꝙ potest peti quãtum est pro eo ꝙ interest ipsius petentis.Si vero adijcitur quãtitati,nullo modo põt petere:quia sez per presumitur adiecta in fraudem vsuraruz ꝛc.ꝙ ipse videtur hãc approbare.Sic in simili dicimꝰ de dictis Inno.in.c.cum bertoldus.de re iud.vbi dicitur qñ recitat opi.aliquas quod videtur adherere vltime.facit quod dicit per gl.in.l.qui filiũ.§.sabinus.ff.ad treb.ꝛ Bar.in.l.bona fides.ff.depo.ꝛ Bald.idem in aut.ex testamẽto.C.de colla.in.j.col.ver.preterea.vbi etiam per do.Ludo.qui ad idẽ alleg.Jo.an.idem dicentẽ ꝛ referẽtez Hosti.dicẽtem ita se audiuisse viua voce ab Inno.in.c.j.de penis.ꝛ in.c.j.de sentẽ.excõ.in.vj.in nouella.ꝛ Bal.etiã in.c.j.an apud iudi.vel curia.do.questio termina.de.Et sic cũ dicti duo mei precepto2es hanc opi.sequant.s.ꝙ vbi est adiecta dationi quantitatis,vt in casu nostro qð censet adiecta in fraudẽ vsurarũ.Audacius dico in casu presentis ꝯsulationis,nullo modo posset petere dictã penã,dato ꝙ vt patet ex predictis consilijs ꝛ dictis prefati dñi mei Jo.de anania docto.omniũ opi. ꝛ dictis recitatis de quibꝰ in dictis cõsilijs apparet hanc esse cõmunẽ opi.vt etiã dixit do.Joã.de Imo.in.l.cũ seruus.ff.de condi.ꝛ demõ.vbi dixit hanc esse cõmunẽ ꝛ veriorẽ opi.vnde ab ea nullo modo est recedendũ in iudicãdo ꝛ ꝯsulendo:ꝛ maxime cũ gl.Accursij hoc voluerit in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer. peta.vnde nõ est recedendũ ab ea:vt dictũ est.s.in.j.cõsilio,vt dixit etiã Bal.in.l.j.in fi.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ in.c.j.in fi.tit.de

4 natura succes.feud.vbi dicit ꝙ†in dubijs opi.multũ sequitur glo.ordinariã:q2 nõ potest adherere meliori.facit qð no.Cyn. in.l.nõ moriturũ.C.de cõtrahen.ꝛ cõmit.stipu.vbi dicit:aduocate audi idolũ tuũ.j.glo.ꝛc.vñ ex predictis idẽ est cõcludendum qð.s.per prefatos cõsulentes est dictũ.ꝛ maxime etiã:q2 attẽto ꝙ tot ꝛ tanti patres tam iuris ciuilis quã canonici,vt est Hosti.qui est parer canonũ ꝛ equitatũ Jo.an.Bar.ꝛ Bal. Saly.ꝛ Anto.de but.ꝛ alij de quibꝰ vt.s.i dictis cõsilijs:ꝛ in d.c.fin.per.d.Jo.de an.recitatis põt summo pere dici nõ esse

5 aliud dicendũ,etiã si lex vel canon in hoc deficeret:†q2 sufficit allegare autho.maiorũ doc.vbi deficit lex,ita probat text. egregius fm Ang.in.l.si idem cũ eodẽ.ad fi.ff.de iurisdi.om. iudi.pro quo etiã facit tex.ꝛ ibi etiam domini.de.s.Gemi.xx. dist.de quibꝰ.Unde ex predictis cõstat ꝙ in decisione cõcurrit authoritas maiorũ doc.ꝛ quasi omnium:vt ex predictis in dictis cõsilijs,ꝛ locis deductis apparet.vnde nõ esset tutũ aliquo modo iudicare contrariũ,quinimo iudicans poneret se in periculo,per id ꝙ dixit Bar.in.l.j.C.de pena iudi.qui ma. iudi.ꝛ Jo.an.in.c.j.de re iud.ꝛ in.c.vt debitũ.de appel.facit qð dixit Bald.in.l.precibꝰ.C.de impub.ꝛ alijs substi.vbi dixit ꝙ nõ audet recedere ab vniuersitate doctorũ: imo illos sequitur post terga colligẽdo spicas.Facit tex.cũ gl.in.c.in canonicis. xix.dist.gl.de peni.dist.j.§.qdã.ꝛ tex.in.l.j.de sena.ꝛ in.l.athlete.de his qui not.infa.ꝛ qð dixit Hosti.in.c.capellanus.de fe.ꝛ Bar.in dispu.sua que incipit,a sententia iudicis ꝛc.Bal.in.l. obseruare.§.ꝓficisci.ff.de offi.procon.ꝛ Ang.in.l.cum prolatis.ff.de re iudi.Unde nullo modo cõsulerẽ iudici ꝙ ꝯtra predictas decisiones iudicaret:tñ ꝓpter preiudiciũ sui,tam in fo

6 ro ꝯtentioso quã etiã in foro cõscientie,†cũ pene in foro cõsciẽtie nõ debeant:vt habet per glo.xij.q.ij.fraternitas.Bal. in.l.id quod pauperibꝰ.de episc.ꝛ cleri.ꝛ Pet.de ancha.in.c. pe.de test.vñ debetis cauere ne velitis fauere huic peccato lucri cũ aliena iactura facti:ꝛ ꝯtra conscientiã:q2 essetis participes peccati,cũ debeat quis quantũ potest prohibere ne peccatum per proximũ committat.xciij.dist.diaconi.xxiij.q.iiij.ipsa pietas.ꝛ.c.facientis.lxxxvj.dist.vbi dicit facientis ꝓculdubio culpã habet ꝙ qui põt corrigere,negligit emẽdare.ꝛ.c.si alic

a res.xiiij,q.vlt.circa mediū.ibi,illud eīn fidentissime alias eui
lentissime dixerim cuꝫ qui pro hoīe.⁊ hoc interuenit ne male
ablata restituat,⁊ qui ad se cōfugientē quantū honeste pōt ad
reddēdū nō cōpellit sociū esse fraudis ⁊ criminis.facit.lxxxiij.
dist.in prin.ibi,mortē enim languētibus probatur infringere,
qui hāc cum possit non excludit, nec caret scrupulo societatis
occulte qui manifesto facinori desinit obuiare,vt in. c. sicut di-
gnū.de homi.⁊ in.c.error.lxxxiij.dist.ibi, error cui non resistit
approbat.⁊ veritas cū nō defensat opprimit:negligere quip-
pe cuꝫ possis perturbare peruersos,nil aliud est quā fouere:vn
de ne videamini fouere tantā penā ⁊ vsurariam nequitiā debe
tis a petitis absoluere,ne talis cū detrimēto exigat,qd nō de-
bet:ne pro eius facto anima vestri iudicātis illaqueat.vt in.d.
c.si aliena.⁊.c.nō sane.xiiij.q.v.attento maxime ꝙ nō remittit
peccatū nisi restituat ablatū.in.c.cū tu.de vsur.⁊ in regula pec
catū.de reg.iur.in.vj.¶ Nū expediret nobis.d. iudicanti pro
eo satisfacere cū vestri fauore,⁊ facto indebite reciperet per iu-
ra allegata:⁊ tex.in.c.preterea.in fi.ibi, qui crimina que potest
emendare non corrigit,ipse cōmittit.facit.c.quanto.de senten.
excō.vbi agētes ⁊ ꝯsentientes pari pena puniunt.Et vere do
mine iudicans nō omittā duo verba,que forte possent adduci
pro cōtraria parte,scilicet ꝙ dato ꝙ sit tātorꝫ,⁊ tot doctorꝫ
opi.s̄.conciusa,nihilominus posset dici ꝙ etiam sunt aliqui in
opi.cōtraria.que ⁊ si nō est sequenda,tñ adhuc dico, quāquaꝫ
dicat Bar.in.l.j.de pena iud.qui male iudi. ꝙ ꝑpter opi. doc.
lex dicat incerta,iuxta ea que not.in prima constitutione.C.§.
quibus.facit qd no.l.ij.de iur.⁊ fac.igno.qd in hoc casu debet
discretio iudicantis predictā opinionem.s̄.conclusam ample-
8 cti† cū in dubijs opinionibus maxime tractat de fauore ani-
me,illa est amplectēda que tutior est,vt in.c.iuuenis. de spon.
⁊ in.c.illud.de cler.excō.de peni.dist.vij.c.ij.vbi dicit, tene cer-
tum ⁊ dimitte incertū. Et etiā: qꝛ tutius est ex benignitate.i.
ex remissione premiū expectare:quā de auaritia reddere ratio
nem.xxvj.q.fin. allegat ⁊ voluit.d. Petr.de anch.in.c.ad libe-
randū.de iudeis.facit qd no.in.c.ad audientiā.per glo. ⁊ doct.
de homi.cū si.vnde cum tenēdo opi. ꝙ hec pena sit adiecta in
fraudē vsurarum:⁊ sic nō possit peti prouidebit, ⁊ conscientie
iud.⁊ petēt ne si secus fieret,cadat in laqueū.Ex quibꝰ in sum
ma cōcludo idem qd.s̄.domini cōsulentes cōcluserunt.s.ꝙ vi-
deatur adiecta in fraudē vsurarum dicta pena:⁊ sic non possit
cum bona cōscientia dominus iudex aliter iudicare, ꝙ absol-
9 uere pena petita.† sciens ꝙ qui facit contra conscientiam, sibi
edificat ad gehennam.in.c.per tuas.de simonia.⁊.c.literas.de
resti.spo.⁊.xxviij.q.j.§.ex his.cū simi.⁊ ita vt.s̄.est dictū ⁊ con-
clusum,dico de iure esse dicēdum ⁊ concludēdum tam in foro
contentioso,quā cōscientie.Ego Joan.de ꜩanis iuris vtriusqꝫ
doctor Bononie iura canonica legens.

¶ Mens. Pau. consi.cxxiij. lib.j. Cur.senior consi. xlv. col.j. deci.l.j. cel.ij.C.de condi. insti.j.eod. consi. liiij. nume.7. late And.tiraq.rep.l. si vnquā. versi.li- bertꝰ.nu. 42. C. dereuo.donatio.

Spectabilis ac generosus

miles.d. M. ciuis Bonoñ.cōdidit testamentū in quo omnes
feminas filias competenter dotauit:filios vero masculos qui
erant tres numero vniuersales heredes instituit, ⁊ substituit
per hunc modū,videlicet in omnibꝰ autē alijs bonis suis mo-
bilibꝰ ⁊ immobilibꝰ iuribꝰ ⁊ actionibꝰ tam presentibꝰ quā fu-
turis sibi heredes pro equis portionibus inter eos vniuersa-
les instituit,esse voluit, ⁊ reliqt. R. ⁊. H. eius filios legitimos
⁊ naturales,⁊ etiā alios quoscūqꝫ ipsiꝰ testatoris filios mascu
los legitimos ⁊ naturales,vnū vel plures posthumū,vel post-
humos,aut medio tempore natum vel natos,⁊ in luce perue-
nientes nasciturum seu nascituros ex ipso testatore ⁊ domina.
L.eius vxore, seu ex alia quacūqꝫ futura vxore legitima ipsiꝰ
⁊ ipsos oēs ⁊ singulos inuicē ac superuiuētes ex eis premoriē-
tibus in pupillari etate,vel alias quandocunqꝫ sine filijs legi-
timis ⁊ naturalibus substituit, ⁊ sibi heredes vniuersales insti
tuit pupillariter,vulgariter, ⁊ per fideicommissum.⁊ si contin-
geret dictos oēs eius supra nominatos filios , ⁊ heredes na-
tos,⁊ nascituros : vt. s̄. mori ⁊ decedere in pupillari etate, vel
alias quomodocūqꝫ sine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ : tūc ⁊ eo
casu ⁊ casibꝰ eisdē oibus suis filijs sic decedētibus substituit,⁊
sibi heredē ⁊ heredes instituit:⁊ esse voluit.A.si tunc viueret ⁊
supererit.alias ipso.A.existēte mortuo ipsiꝰ. A. filios mascu-
los legitimos ⁊ naturales,qui ⁊ si tunc supererūt,⁊ venirēt , ⁊
ipso.A.existēte tunc mortuo.⁊ ex eo tunc nullus superesset filius
masculus:vt supra.aut ipsi.A.post mortē omniū dictorꝫ suo
rꝫ filiorꝫ premoriētiūꝫ sine filijs masculis,vt supra.qñcunqꝫ
sine filijs legitimis ⁊ masculis,⁊ naturalibꝰ moriēti,⁊ in oibus
⁊ singulis casibus p̄dictis ordine successiuo:vt.s̄. substituit, et
sibi testatori heredem esse voluit. L. eius fratrē,si tunc viuet ⁊
supererit. ⁊ ipso tunc mortuo existente filios masculos legiti-
mos ⁊ naturales.modo mortuo testatore mortuus est vnꝰ ex
eius filijs scꝫ.R.ab intestato relictis filiabꝰ feminis , nullo ve-
ro masculo,dubitat igit vtrū iste filie.R. ⁊ ꝑ cōsequēs neptes
testatoris excludāt patruos suos.s.H.⁊.P.an ꝟo patrui pre-
dicti eas excludāt , saltem in dimidia parte rōne fideicō. ⁊ pro
pter verba testamēti de quibꝰ.s̄.⁊ sic querit quid iuris:primo
Andreas Barb.Bononie cōsuluit pro patruis locū esse sub-
stitutioni,⁊ male ꝯtrariuꝫ deinde pro neptibus,⁊ bene,consu-
luit Ludo.bologninus cum suis collegis ferrarie.C.M.

Summarium.

Consilium. CII. Andreas Barbatias.

Irca hanc dubitationem in qua queritur v-
trum filie femine nate ex filijs institutis
videantur vocate ad substitutionem,⁊ per cōsequēs
videantur excludere patruos. Et indubitanter vi-
1 det de iure dicendum,quod non:quia moueor ꝙ † tam de iure
a diuino,quā de iure positiuo attenditur mens [a] ⁊ voluntas te-
statoris.vt.c.Marchiō ⁊ Basilides.j.q.j.nō in folijs sꝫ in sen-
su consistit.Euangelium Luce.viij.Matthei.vij.⁊ xv.ad Ro-
ma.iiij.l.in conditionibus primum locum.ff.de condi.⁊ demō-
stra.l.scire oportet.§.si maxime.ff.de excusa.tut.l.iiij. C.de ne-
cessa.here.insti.l.ex facto.ff.de here.insti.c.cuꝫ volūtate.de sen.
excommu.l.labeo. §. idem tubero.ff.de sup.lega. l. scire leges.
ff.de legi.c.ꝑposito animi.xxxij.q.v.plene Fede.de Senis cō-
si.xiij.l.cum mulier.ff.so.matrimo.l.pater Seuerinā.ff. de con-
2 di.⁊ demonstra.§.conditionum verba.† ⁊ impropriamꝰ verba
vt seruemus mentem legis,non dubiuꝫ.C.de leg.l.ꝙ ꝑculus.
ff.de vsufruc.Ideo dicimꝰ ꝙ vbi manifestissimꝰ est sensus te-
statoris,nunꝙ interpretatio verborꝫ tantuꝫ valet, vt melior
sensu existat.l.si quis filiū.C.de liberis prete.⁊ dicimus vt ser-
uemus mentem testantis,quod plus fuit dictuꝫ quā scriptuꝫ.
fingit enim lex quod plus dixerit testator, quam notarius scri
pserit , ⁊ ideo dictum habet pro scripto , ⁊ in hoc fuit multum
commendatus Papinianus iuriscōsultus,vt.l. cum auus.ff.
de conditio.⁊ demonstra.l.cum acutissimi.C.de fideicō.l.gña-
liter.§.cum autem.C.de institu.⁊ substitu.⁊ ex istis elicitur ve
ra conclusio quod magnopere debemus attendere ad mentē
huius testatoris,vt illa seruemus,cum non repugnent solēni-
tatibus iuris,vt.l.nemo potest.ff.de lega.j.gl.in.l.codicillis.ff.
de leg.ij.cuꝫ sim.Deus profecto ⁊ sancti p̄res statuerūt omni
bus modis seruādā esse vltimā voluntatē. c. vltima voluntas.
3 xiij.q.ij.† Premitto etiā ꝙ facto ostenditur volūtas.l.rep̄hen-
denda.C.de insti.⁊ substi.glo.in.l.de quibus.ff.de legibus gl.
in.l.dolū.C.de doli excep. iuxta illud poeticū:⁊ facta loquun-
tur.Istis modo presuppositis vt verissimis dico qd apto ore
cōprehendimus istū testatorē fecisse differentiā inter masculos
⁊ feminas,qꝛ filias suas proprias instituit in dotibus suis , sꝫ
masculos instituit in vniuerso,⁊ ratio coniecturatiue mouens
testatorem ad faciendum istam differentiā fuit cōseruare fami
liam ⁊ agnationem suam:que sine diuitijs nō cōseruatur.l.j.§.
si seruus.ff.de ven.inspi.⁊ doctor inclytꝰ scripsit Augusti.in li-
4 bro de ciuitate Dei † qd in familijs per diuitias conseruatur
honor ⁊ decus.⁊ facit illud poeticū,haud facile emergūt quo
rum virtutibus obstbāt res angusta domi.⁊ etiam istud fecit re
spectu cuiusdam compensationis , quia vbi collocantur onera
agnationis,ibi debent collocari commoda ꝑueniētia ex agna
tione.nam in iure illate agnationi vindicantur per masculos,⁊
non per

non per feminas.vt in.c.j.§.notandum.qui feud.da.pos.z voluit Ja.de are.in sua celebri qstione,quā refert Jo.an.in addi. Spe.in ti.de succes.ab intest.in rubrica quā egregie ampliauit Bal.in cōsi.si incip.Martin⁹ Jo.de Florētia posito inter 2sil. Ang.2sil.lxviij.z qd voluit Bal.in.l.certuz.C.vñ cogna.z in.l.j.C.de adul.z in.l.quod vero.ff.de legi.z in.l.venia.C.de in ius vocan.femine eñ transeūt in alienas familias: hac considera tione testator iste instituit filios masculos in vniuerso, z filias feminas in dotibus,z est talis dispositio testatoris conformis legi Mosaice:vt habetur numeri.xxvj.c.vt cōmemorat Ang. in suo qōne,nobis quidam gener. z Bal.z Saly.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.z Saly.in.l.maximuz vitiuz.C.de libe. prete.ergo illud voluisse videt̃ quod videmur fecisse.nam si ex verbis cognoscitur voluntas, sequitur q̄ fortius ostendit̃ fa

5 cto.† voces enim sunt signa earum que sunt in anima passionum note:vt scribitur primo periarmenias. Cum ergo vocauit filios suos masculos ad vniuersam successionē suā exclusit suas proprias filias, sequitur q̄ multofortius excluserit filias filiorūz, z incluserit ipsos filios masculos:qz de quo minus videtur inesse:z tamē inest:ergo fortius z de quo magis.c.cuz in cunctis.de elec. vbi in glos.sunt concordantie. ergo si in viridi ligno istud fit in sicco quid fiet: vt scribitur in passione dñica. Et adduco ratione quā adduxit Bal.in.l.lucius.ff.de heredi.

6 instituen.† vbi dicit q̄ maiorem affectionem habet testator ad eos qui sunt in rerū natura. ergo sequitur quod maiorem affectionē ad filias feminas proprias tunc viuentes testator habuerit,quam ad neptes nascituras ex filijs,z vocauit ipsos filios quos hr̃des in vniuerso instituerat exclusis neptib⁹ ex filio vel filijs nascituris.licet ergo testoř q̄ decedētib⁹ suis filijs sine filijs legitimis z naturalib⁹ instituebat,z substituebat superuiuētes q̄ tū illa ṽba debēt restringi ad filios masculos legitimos z naturales. videnť ergo vocati fratres altero fratre decedēte sine filijs masculis legitimis z naturalibus.Cū ergo decesserint sine filijs masculis legitimis z naturalib⁹,est locus substitutioni:ergo quo ad istud fideicōmissum sunt exclusē femine nate ex isto fratre instituto. Nec pōt adduci aliqua ratio habēs neruuz in 2trariuz:qz nō est verisimile q̄ testator vocauerit neptes,cū per prius nō vocauerit suas proprias filias, si testator nō habuisset respectū ad agnationem substituisset filias:sed illas nō substituit:ergo sequit̃ qd multomin⁹ vocauit neptes futuras ad excludēdum filios suos supstites masculos legitimos z naturales.z ideo dixit Bal.in.l.j.C.de ser.fugi. q̄ illud qd nō est verisimile.est quedā falsitatis imago.l.miles.§.oj.C.de qstioni. ¶Et si quispiā dixerit ad eū casum ad quez adaptanť verba testamenti, adaptatur eius dispositio.l.iiij.§.toties.ff.de dam.infec.l quod constitutū.ff.de test. milit. l.hos accusare.§.omnib⁹.ff.de accu.c.identitatib⁹.§.sed cum eas.de elec.lib.vj.c.ad audientiā,de decur.l.j.§.loquiť.ff.de magi.con ue.sed illa verba,predecesserint sine filijs legitimis z naturalibus cōprehendunt filias feminas:z per 2sequēs excludūt pa truus substitutos.Nam illud voluit testator qd verbis expssit

7 †Nullū eñ est mai⁹ mentis nostre testimonium q̄ qualitas inspecta verbor̄,vt dixit Bal.in c.j.de test.allegās Cassiodorū. est eñ lingua cordis pco, vt dixit Bal.in tractatu schismatis, z lingue imperator est cor,vt dixit Bald.in.c.mandatū.de rescrip.facit.l.labeo.§.itē tubero.ff.de sup.le.Quod autē illa verba cōprehendāt gen⁹ femininū dū dixit,sine filijs legitimis z naturalib⁹,pbat preclarus text.l.j.ff.de verb sig.vbi tex. dicit cōplectiť qd videť de significato proprio ac naturali: z per cōsequēs non interpretatiuo:z istud sentit glo.magistra.in.d.l.j. que dicit q̄ ex mēte z verbis masculinū concipit femininū: de qua gl.facit festuz Car.in cle.j.de ele.pro qua est casus in.d.l.j. modo scribētes in.c.si qs suadēte.xvij.q.iiij.z in cle.j.de elec. et in.c.generali.eo.ti.lib.vj.z in.l.si ita scriptū.ff.de le.ij. z in.l.j.ff. de ṽbo.signi.z in.l.si quis in tāta.C.vñ vi.z in.l.quicūqz.C.de ser.fugi.dicūt qd in casu fauorabili qñ masculinum pferť a testatore cōprehendit femininū.l. si quis.ff.de test.tut.cuz si.sed istud masculinuz sine filijs legitimis z naturalib⁹, exprimiť a testatore in casu fauorabili:ergo sequiť q̄ cōprehendit feminినuz:z per 2sequēs filiehui⁹ fratris defuncti excludūt ipsos patruos. Et istud est fortius q̄ posset adduci ex parte dictarum neptium. Quia respondeo ad ista,z affero in mediuz qd voluit

a Bal.[a] in suo consi.inci.de filio scriptuz est.vbi dicit † quod si ma

8 sculinum cōcipit femininū ratione dignitatis dicit̃ extēsio. Si aūt cōcipit ratione affectionis,dicitur cōiectura.si vero concipit.ppter identitatē rōnis: tūc dicit̃ cōprehēsio. modo in casu nostro si dicamus qd masculinum concipiat femininū ratione affectiōis.istud est falsum ex eo qz testator pšumit̃ habere maiorē affectionē ad filias, quas tūc habebat q̄ ad neptes q̄ tūc nō erāt in rerum natura:vt voluit Bar.in.d.l.luci⁹.ergo ex affe

ctione testātis nō cōprehenduntur filie femine. Aut dicimus ex idētitate rationis,z minime ex eo qz testator nō vocauit fe

b minas ad paria[b] cū masculis,cum pprias filias instituerit in dotib⁹,z masculos instituit in vniuerso.ergo sequiť qd non videtur testator voluisse masculinuz cōcipere femininuz.¶Preterea est diligēter pōderādum,ponam⁹ q̄ ex isto defuncto remāsissent filij z filie,sequereť q̄ si illa verba importarēt masculos z feminas,qd simul videretur fuisse vocati ad ipsam substitutionē:qz cuz masculinū 2cipiat femininuz, quoad paria fuis

9 sent vocati.† istud repugnat mēti z voluntati testatoris,qui fecit differētiā inter masculos z feminas min⁹ honorando feminas:ergo sequiť q̄ in illis ṽbis ita gñalib⁹,q̄ non voluit comprehendere neptes.z si testator fuisset interrogat⁹ de hoc casu, vtrū in illis generalib⁹ verbis cōprehēdebat filias filiorum:indubitanter dixisset q̄ non:ergo perinde debet haberi ac si dixisset.istud voluit gl.celebris.in.l.tale pactū.§.fi.ff.de pac. glo. fm Bal.ibi pcedit in legibus statutis z testamētis,vt ibi per eū.facit gl.in cle.abbates.de rescrip.q idē voluit,z glos. in. c.ij. de cōfes.lib.vj.z gl.in.c.diaconi.xxvij.dist.z glos.in.l.vnica. C. de rap.virg.ergo viua ratione dicēdum testatorē non voluisse suos proprios filios masculos per existentiā neptuz postea na taruz ex filio priuare.Preterea facit ad predicta,testator inuitauit filios masculos legitimos z naturales ad substitutionem filiorūz,quo fit vt eodē modo videať voluisse filias suas exclu di a fideicōmisso per existētiā filiorūz masculorūz nasciturorūz ex ipsis suis filijs.videť eñ in isto suo testamento voluisse prouidere agnationi,z illā pretulisse neptibus. Ex hoc ergo euidēter apparet,q̄ illa verba sine filijs legitimis z naturalibus debent intelligi de filijs masculis,z nō filiab⁹. testator eñ poti⁹ habuit affectionē ad agnationē suā, nō eñ est dare rōnē qua

c re magis vocauerit filios legitimos naturales ipsi⁹ Alfonsi[c] masculos,z non filias feminas:z voluerit vocare filias feminas ad excludēdū suos filios masculos,sicut eñ 2siderauit fauorē agnationis inter ipsos filios vniuersaliter institutos,cum ergo sit eadē ratio,sequiť qd erit idē ius.vt in.c.trāslato.de con

10 sti.c.inter corpo.de trāsla.pre.† Preterea faciat vbicunqz ratio legis est amplior dicto legis,extēdit dictū ad amplitudinē ra

d tionis[d] ipsi⁹ legis. ista est glo.in cle.j.de elec.quā dñs Car. ibi reputat singularē pro qua est tex.in.l.pater filiū.§.fundū.ff. de legatis.iij.z.in.l cum pater.§.dulcissimis.ff.de lega.ij.z in.l.regula.ff.de iur.z fac.igno.vbi Bart.z Bal. vt probatur in.c.ij. requiris.de appella.z facit qd voluit Cyn.in.l. nō dubium.C. de legi.qz rō legis est, aia legis, z voluit Dy.in.c.fi.de reg.iu. li.vj.sed ratio agnationis honorāde in facultatibus z bonis, est amplior illius verbis,decedētib⁹ sine filijs legitimis z naturalib⁹:ergo sequiť q̄ reducebatur ad limites agnationis , z limitabitur ad nepotes masculos,z intelligitur si sine filijs masculis decesserint,z p cōsequēs dictū z dispositū legis reduciť ad terminos rationis legis,z ampliatur z restringitur ad amplitudinē z restrictionē ipsius rōnis : z,put res ipsa. z rō patitur.z in ar.faciat.l.ij.ff.de sta.ho.in ver.,put res patitur ita re

11 cto iudicio dici dz in testamento:† qz seruať p lege vltima volūtas.in auť.de nup.§.disponat litera occidit,spiritus aūt viuificat.cū rō mouēs istum testatorē ad substituenduz fuit fauore agnationis:ergo sequitur q̄ oēs clausule posite in substitutionibus debent reduci ad fauorē agnationis.Quod aūt fuerit fauor agnationis colligitur euidenter ex duplici capite,primo quia inuitauit masculos ad vniuersam suaz hr̃ditatē, quo casu vr̃ voluisse conseruare suam agnationē in diuitijs,z suas filias instituit in dotib⁹.Ex secūdo capite colligiť ratio: qz vocauit filios masculos legitimos z naturales nascituros ex illo Alfonso: ergo zc.Et si qspiā dixerit q̄ predicta conclusio,qd dictū est dispositū legis aut testamenti ampliať z restringitur ad terminos rōnis istud pcedit qñ rō exprimitur in.l. aut testamento.Sed qñ non exprimitur: tūc est secus.sed in isto testamento in nulla pte exprimitur fauor agnationis:ergo cessa

12 bit ampliatio z restrictio rōnis : † qz illud qd nō est,nec extendi pōt nec restringi.l.sz si manēte.ff. de preca.ca.p.z.g. de offi. deleg.c.significasti.de fo.2pe.z p 2sequēs cessabit ista argumētatio:qz qd nō dixit lex,nō dicem⁹ nos:z qd non dixit testoř, nō dicem⁹ nos.l.seruū.§.non dixit pretor.ff.de acqui.her.ideo dixit tex.in.l.fideiussores magistratuz.§.pro aurelio.ff. de fideiusso.in ver.lecta subscriptione.z.l.si qs sic stipuleť.l. stichuz aut pāphiū.in ver.parentib⁹. inspiciēdus est sermo.ff.de ver. ob.z.l.ad pbationē.C.de prob.in ver. que tenor designat.z.c. preterea.de dila.in ver.viso tenore.z.l.sancimus.C. de fideius. in ver.placiti tenor.z in.l.fi.C.de reb.alie.nō alienā.z i.c.si cui. de extraord.c.cōtra.in vsi.feu.i ver.tenorē inuestiture.quē alle. Bar.in proemio feu.l.si inter.C.de sol.c.tenor.c.recipiemus.c. pe.de 2fir.vti.vel inuti.ideo dixit Bal.in.c. venerabilē. de ele

a ¶Bal.adde i 2s.clxxxvj. qz agatiōes.lib.ij.zōn plenissime And. tiraq.in 2sti.pict. §.j.glo ix.nu.211. cum seq.

b ¶Ad paria. Fateor ingētū vocat ad substitutionē. sz nō sequiť: ergo noluit ōficere gra namē p filias filij grauati:qz ipsorū filiorū interest vel ad filias suas trāsmittere idqz nature cōgruit z expsse dispositiōi iuris cōis. l. qliter. §.cū aūt.C.de instit.z sub.hāc igiť verisilius est fuisse mentē testatoris z sic Barba. hic tota via errat z prorsus paralogisatur.

c ¶Alfonsi. Alias Alexandri, vt in 2si.sequēti iste nō erat filius testatoris sed extraneus scdo loco post filios masculos substitutus.

d ¶Ratiōis.s.lib. iij.2sil.lix.nu.3.

quod vbi instrm nō cantat, nec ego cantabo. ꝛ in.c. rodulphus. de rescrip. dixit vbi instrumentuȝ non loquitur, nec nos loquemur. ꝛ quod voluit idem Bald. in.c.fi. de proba. ꝛ in.l. ex hoc iure. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ quod voluit. l. quoties. C. de suis et legi. ꝛ in auk. cessante. C. de legi. here. tex. in.c.j. de duo. fratri. a cap. inuesti. vbi Bald. dicit nota egregiū. Cū ergo in casu nr̄o nō exprimatur ex tenore testamenti: ꝛ viso tenore istud exprimit. vt in.c. tenor. de re iud. ergo sequit ꝙ cessabit ratio agnationis. ꝛ illud qđ nō dixit testator non diximus nos, maxime ad preiudiciū filiarū. arg.l. cum auus. ff. de cōdi. ꝛ demō.l. cum acutissimi. C. de fideicō.l. generaliter. C. de insti. ꝛ substitut. ꝛ si quispiā dixerit, sufficit ꝙ tacite colligatur ratio fauende agnationis, qꝛ tacitum ꝛ expressum equiparant. vt.l. cum quid. ff. si
14 cer. peta. cū si. † Quia ad hoc pōt responderi ꝙ imo tacitum et expressuȝ la ge differunt, ꝛ adduci posset ꝙ voluit Bart. in.l. generaliter. ff. de verb. obl. vbi dixit quod vbi stipulatio ꝯtinet licita ꝛ turpē causam, aut exprimit causa turpis expsse: ꝛ tunc actus est ipso iure nullus. ꝛ ita soluatur glo. quā vltramontani reprobant in.l. iurisgentiū. §. si ob maleficium. ff. de pact. vt refert Cy. in.l.ij. C. qđ metus cau. Aut illa causa turpis est tacita: ꝛ tunc actꝰ nō est ipso iure nullꝰ: qꝛ expressum est canō latesnie, sed nō tacitū. ꝛ mouet per id qđ dicimꝰ de snia habente expressum errorē: vt sit ipso iure nulla: ꝛ si habet tacitum errorem, nō est ipso iure nulla. vt in.c.j. de re iud.l.ij. C. qñ prouocare nō est neces.l.j.§.i. ff. que sen. sine appel. rescin. Ita dicamus in ꝑposito nostro. Itē qꝛ expressum facit silere tacitū.l.si. C. de pac. cōuen. cū ergo in casu nostro testator dixerit, si sine filijs legitimis ꝛ naturalibꝰ decesserit. ergo sequit qđ satis expssit de feminis per. d.l.j. ff. de verb. signi. Quia ad ista, licet videantur colorata, facile ꝛ verū do responsum. illud dictū Bar. in.d.l. generaliter reprobat, ꝛ etiā ratio suadet: qꝛ ꝛ illā reprehendit do. Car. in.c. pactiones. de pac. nō tenet in.l.j. C. de cōdi. ob turpeȝ causam. nec Ang. nec Ludo. rom. in.d.l. gñaliter. vt videri potest. ꝛ alleg. dictā ratione: qꝛ tacitū ꝛ expssuȝ eqparant. vt.d.l.
15 cū quid. ꝛ allegant alias rōnes, vt ibi per Lud. ro. † Quinimo plus dico de iure dicendū, quod vbi nulla ratio exprimitur ꝙ tunc illa ratio debet haberi pro expressa, q̄ tacite colligi potest tam in legibꝰ q̄ in statutis, ꝛ in testamentis. iste est text. valde celebris in.l. quāuis. C. de fideicō. in ver. intelligi potest. ꝛ non dicit interptatio extēsiua sed intellectiua: qꝛ tex. ibi dicit intelligi pōt: qꝛ intellectꝰ ꝛ ratio idē sunt. ita formaliter dixit Bald. in.d.l. q̄uis. ꝛ facit ad hoc solēnis text.l. quoties. C. de fideicō. vbi tex. dicit in agnatione, vt per illa ỽba testator videatur vocasse suos agnatos. ꝛ ibi per illū text. dicit Bal. qđ cū vna sola ratio reddi potest, ꝛ illa habet pro expressa. ꝛ istud voluit do. Abb. in.c.fi. de re iud. vbi allegat ad hoc Cy. in.l. nō dubiū. C. de legi. ꝛ Dyn. in.c.fi. de reg. iur. lib. vj. ꝛ Bar. in.l. maximū vitiū. C. de libe. prete. ꝛ gl. in.l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. ꝛ pbatur in.c.ij. requiris. de appel. ꝛ ita tenet ibi dñs Abb. per illū tex. ꝛ ad hoc alleg. Cyn. in.d.l. nō dubiū. ꝛ tex.l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tut. facit glo. in.l. codicillis. §. instituto filio. ff. de leg.ij. ecce modo qđ sublata est ista obiectio, qđ illud non dicit apparere ex testamento, qđ expresse nō colligat ex testamēto. nam illud qđ potuit mouere testatorē ad sic disponendum, habet perinde ac si esset expressum in testamēto, vt probat in.d.l. cum auus. sequit ergo ꝙ ob nullā causam testator iste prehonorauit masculos: qꝛ habuit respectū ad agnationē suaȝ ergo ꝫm illū fauorē iudicabit tota illa substitutio, ꝛ sic habet plus dictū q̄ scriptū. nec ob. cū allegant iura loquētia de rescrip. qꝛ sunt stricti iuris, ꝛ stricte intelligunt ꝫm suū tenorē. vt.c. significauit.c. rodulphus. ꝛ.c. significāte. de rescrip.c. cū olim. de off. de leg. Nec obst. cū allegant iura loquētia de cōtractibꝰ: qꝛ eodem modo stricti iuris. vt.l. quicquid astringēde. ff. de verbo.
16 oblig.l. veteribꝰ. ff. de pac. † Nec ob. cū dicit illud qđ non dixit lex, non dicemus nos: qꝛ Bald. multo egregie in.l. oēs populi ff. de iusti. ꝛ iure. in suis verbis finalibꝰ rñdet ad.d.§. non dixit pretor. nisi ratione materie. in qua loquitur, suppleamus quia materiā pstat oibꝰ interptādi viam: ad hoc allegat cle. exiui de paradiso. de ver. sign. qꝛ impossibile est ꝙ habeat ỽba. ita glo. ꝙ non indigeant glo. cū ergo in casu nostro testator satis illud dixerit in dicto suo testamēto prehonorando masculos: et sic falsum est dicere qđ testator in casu nostro istud non dixerit. quinimo apto ore istud expssit: vt ex inferiꝰ dicēdis demōstrabo, ꝛ per ꝯsequēs ꝙ ex rōne ꝛ ex verbis testamēti cōprehensa sufficit vt dicamꝰ testatorē ita voluisse, ꝛ adduco celebre consi
17 liū Bal. positū inter ꝯsilia Ang. cōsi. lxviij. i prin. vbi dicit † ꝙ non obstāte gñalitate verborū, licitū est nobis offendere verba, vt deseruiamꝰ menti: ꝛ ad hoc allegat.l. nō dubiū. C. de legi.l. pater seuerinā. §. ꝯditionū ỽba. ff. de ꝯdi. ꝛ demō.l. cū mulier. ff. so. ma.l. scire opꝫ. §. si maxime. ff. de excu. tu.l. cum tale. §. falsum. ff. de cōdi. ꝛ demon. alleg. etiā Dy. in.d.c.fi. de reg. iur.
18 lib. vi. † ꝛ ideo dicit vbicūqꝫ de ratione legis nobis apparet, et per eandē legē vel aliā possumꝰ verba prolata absolute restringere, ad id tantū ad qđ se restringi potest ratio: ꝛ dicit hoc esse infallibile, ꝛ dicit hoc ꝓbari per.d.l. nō dubiū. in ver. amplexus.
19 ꝛ per iura preallegata. † ꝛ plus dicit sufficere qđ apparet coniecturatiue de ratione legis aut statuti, vt restringamus verba generaliter ꝛ absolute ꝓbata ad id qđ patit ratio cōiecturatiue apparens. ista sunt formalia Bal. in prin. illius consilij. Modo hec celebris doctrina apponit gladiū ad radicem huius hesitationis, ꝛ est diligēter pōderandū illud suum dictū, vt
20 sufficiat apparere de ratione cōiecturatiue: † qꝛ coniectura denotat quandam impropriietatē, vt no. in.l. apud aliquos. C. de furtis. ꝛ probat in tex. valde singulari in.l.j. in ver. per cōiecturas nō proprie. ff. de furtis. qđ sempiterna est dignū memoria ad declarationē.d.l. quāuis. ꝛ.l. puoties. ꝛ ad gl. quas allegaui superius ꝛ sufficiat apparere per cōiecturas de ratione. ꝛ cum tex. ibi dicit intelligi potest. ꝛ ideo refert se ad intellectum, ꝛ sic ad fabricationem intellectiuam, vt habet in.l.j. §. legi. ff. de his que in testa. delen. per Bart. Bal. ꝛ Ange. ꝛ in.c. humanuȝ genus.j. di. vbi per gl. ꝛ doct. do. Bal. in.l. vnica. in prin. C. de rei vxo. actio. ꝛ in.l. vbi adhuc. C. de iure do. ꝛ in.l. ad ꝓbationē. C. de proba. ꝛ in.l. iurisgentiū. §. sed fere. ff. de pac. d. Anto. in.c. translato. de cōsti. Modo reducendo ista ad propositū huius testamenti in casu nostro, apponūtur illa verba generalia sine filijs legitimis ꝛ naturalibꝰ. possumus ergo restringere illam generalitatē verborū ad masculos dūtaxat: quia ratio ꝯiecturatiue apparēs ex testamēto est, vt testator voluerit fauere sue agnationi. que cōiectura apparet ex eo qꝛ pretulit suos masculos suis filiabꝰ: voluit ergo fauere agnationi. Item qꝛ vocauit filios masculos legitimos ꝛ naturales illius Alfonsi. licet ergo non ad fauorem agnationis hoc faciebat sufficit qđ ꝯiecturatiue istud nobis apparet. ad quid enim pretulit filios filiabus in testamento, vt est dictū, nisi quia voluit fauere sue agnatio
21 ni: † omne enim agens agit propter finem, ꝛ finis est qui mouet agentē, ꝛ dicit finis causa causarū. ita dixit Bald. in commento.l. eam quā. C. de fideicōmis. circa principiū. causa ergo finalis institutionis ꝛ substitutionis fuit fauere sue agnationi. istud ergo modis omnibus debemus amplecti, ꝛ restringere illa verba ita absolute posita ad filios masculos legitimos et naturales. ꝛ sic Baldus apposuit securim ad arborē huius dubitationis, ꝛ per cōsequēs iste filie ex mente testatoris nate ex filio ipsius testatoris non excludunt patruos. ¶ Preterea vt iam strictius attingamꝰ capio verba ipsius testamenti, q̄ hoc modo sunt concepta, videlicet, aut ipsi Alfonso post mortem omniū dictorū suorū filiorū premoriētium sine filijs masculis, vt.s. quādocunqꝫ sine filijs masculis legitimis, ꝛ naturalibus moriēti substituit Ludoui. ꝛc. Ista verba diligenter sunt ponderāda: qꝛ verba post mortē omniū dictorū suoruȝ filioruȝ premoriētiuȝ sine filijs masculis, vt.s. referunt ad filios ipsius testatoris, ꝛ nō ad filios ipsius Alfonsi, ꝓpter verba que immediate sequunt ipsi Alfonso qñcunqꝫ moriēti sine filijs masculis legitimis ꝛ naturalibꝰ: ideo necesse est vt intelligamus illa verba referri ad filios ipsius testatoris decedētes sine filijs masculis: qꝛ supfluo apponerent illa verba, quēcūqꝫ morienti sine
22 filijs masculis legitimis ꝛ naturalibꝰ. ꝙ non est dicēdum. † qꝛ syllaba nō debet apponi supfluo in lege, vt dicit gl. in.l.j. ff. qđ me. cau. ꝛ dixit glo. in.c. solite. de maio. ꝛ obe. qđ dictio, tanquā, nō est ibi apposita supfluo. sed cū ministerio aliquid operandi. facit qđ voluit Bal. in rub. C. de ꝯtrahē. emp. ꝛ Bal. in.l. qōne. §. duo fratres. in.vj.q. ff. de verb. obl. cū ergo dicat testōr post mortē oim p̄dictorū suorū filioꝝ premoriētiuȝ sine filijs masculis legitimis ꝛ naturalibꝰ, vt.s. illud verbū, vt.s. declarat illaȝ substitutionē precedētem factā de suis filijs decedētibus sine filijs legitimis ꝛ naturalibꝰ, vt intelligatur de filijs masculis legitimis ꝛ naturalibꝰ: ꝛ sic ꝺt se substituisse suis filijs morientibus sine filijs masculis suos filios supuiuētes: dicendo vt.s. videt apto ore ꝙ in dicta substitutiōe dixerit, si filij sui decesse
23 rint sine filijs masculis legitimis ꝛ naturalibꝰ. † si ergo notariꝰ non apposuit, sufficit apparere ex verbis testatoris ꝙ illud dixerat: qꝛ illa dictio determinat oīa p̄cedētia. vt.l.j.C. de diuer. rescrip.l.j.C. de libe. prete.l. talis scriptura. ff. de lega.j.c. cū dilecti. de dona.c. ecclesiā. el.ij. de electio.c.ij. regris. ꝛ ca. inquisitioni. ne appel.l. si idem in codē. §. fin. ff. de iurisdi. om. iudi. glos. in cle. sepe. de ỽbo. signi. in prin. quādo nō est diuersa ratio, vt in dictis iuribus: ideo videt qđ notarius omiserit illa verba, sine filijs masculis. ꝛ sic vbi testōr dixit limitate quo ad filios masculos, notarius apposuit absolute: sufficit ergo ex testamento apparere qđ de filijs masculis expressit, ꝛ per cōsequēs limitata causa limitatū parit effectum.l. in agris. ff. de acquir. re. do.l. age.

agecum Geminiano.C.de transac.l.si de certa.C.de trāsac.z
24 ex isto capite casus iste est sine aliqua dubitatione: † qz ex se-
quentibus priora declarant, sicut dicimus q dubius ɔtract9
sequēs recipit declarationē ex cōtractu preābulo, precedente
etiam si precesserit ex interuallo, ita dicit Ang.in.l.si quis cum
aliter.ff.de ver.obl.z dicit fuisse dictū elegās Innoc.sed idem
Ang.dixit in.l.pacta nouissima.C.de pac.z ad hoc alle.Inn.
in cap.innotuit.de eo q fur.ordi.susce.faciat gl.in.l.j.ff.de iudi.
z qd habetur in.l.elegāter.ff.de cōdi.indeb. z in.l.titia.§.idem
respondit.ff.de verb.ob.z in.l.itē qz.§.idē iuliano.ff.de pac.z in
l.j.C.de impo.lucr.descr.lib.x. vbi dicit a prin. tituli posterior
formatur euentus, z sicista iura probāt quod priora declarāt
posteriora dubia.ita dicimus cōtra, z sequentia declarāt prece
25 dentia.itē faciat † qz volens disponere actū si referat se illum fe
cisse certo modo statur sue relationi. istud decidit gloss. quam
ibi sequitur Bar.z oēs in.l.admonēdi.ff.de iureiur.qd si dispo
sitio legis referat tenorē alterius legis que nō reperitur. quod
statur legi referenti.probat in authē.de test.§.z quoniam.z in
l.vt liberis.C.de colla.ergo multo fortius quādo idē conditor
refert se ita statuisse.stabit sue relationi, vt in casu nostro faciat
ad hoc qd voluit Bal.in.l.j.C.de epis.z cler.z text.in.c.in noie
dñi.de testi. cū ergo in casu nostro idēmet testator referat se di
xisse in superiori substitutiōe facta suis filijs si decesserint sine
alijs masculis: ergo stabitur sue declarationi z sue dispositiōi
facit.l.hr̄des palam.§.sed si notā.ff.de test.potest enim qs de-
clarare suā intētionē.vt.l.si quis intentione.ff.de iud.z.c.cū di-
lecti.de accu.z q no.in.c.cū ad sedē.de resti.spo.z in.l.pōponi9
scribit.ff.de rei vend.maxime qñ in eodē instāti illud declarat.
Nec ob.si quispiā dixerit qd nō videt quis se incontinēti corri-
gere.vt.l.nā ad ea.ff.de ɔdi.z demū.iuxta illud qd dixit mora-
lis philosophus in scda epistola argumētum composite men-
tis existimo posse ɔsistere, z secum morari, z in illo Terētiano.
26 Huic tam cito: † qz istud nō ob.ex eo: qz testator se nō correxit.
nec incōtinēti nec ex postfacto: sz declarauit illā substitutiones;
quam fecerat suis filijs masculis: qz dixerat, si sine filijs mascu
lis decesserint.z ille qui declarat, nihil de nouo inducit, vt in.c.
j.de sum.trin.z fide catho.lib.vj.z.d.l.hr̄des palā.§.sz si notā.
ideo nulla oritur correctio: z est talis assertio rōnalis ɔsidera-
tio qd pertulit filios suos masculos feminis. Vñ nō est pime-
re illā suā dispositionē absolute factā: sed illa rōnabiliter dicit se
limitare z stricte fecisse, habito respectu ad masculos, faciat in
argu.d.c.cū dilecti.de accu. vbi pōt interptari z nō perimere.
vt ibi habet.z ideo stabit vltime sue dispositiōi: vt.l.si qs prio
re.ff.ad treb.l.si mihi z tibi.§.in legatis.ff.de lega.j.l.si quis in
prin.test.ff.de lega.iij.c.j.de ɔsti.li.vj.vbi est gl.magistra.l.pa
cta nouissimā.C.de pac.c.j.de transa. ergo stabit huic vltime
27 sue dispositioni: ergo. ¶ † Faciat simile quod dicimus de no
tario q fuit rogat9 de originali instrumēto: vt si det copiā parti
de illo instrumēto q nō requiritur solemnitas: qz credit sue co
a pie a ex quo fnit rogatus de originali.ita dicit Bal. in.l.si quis
ex argentarijs.§.pretor ait.ff.de eden.quē sequitur ibi Ang.z
idem volunt scribentes.in.c.albericus.de test. Et facit simile
qd dixit Jo.de Jmo.in.l.j.ff.quē ad.test.ape.de eo qui habuit
copiā testiū ab eo qui habebat originem.fortius ergo stabim9
dicto testatoris in suo testamēto, z per ɔsequēs stricti9 dispo-
suit testator quā scripserit notarius. z plus scripserit notarius
quā dixerit testator: ergo stabimus dicto testatoris, qui potuit
de bonis suis disponere, vt potius venirēt ad masculos nepo-
28 tes, q neptes. † Nā z notarij sepe apponūt clausulas in testa-
mētis, quas non intelligūt.iō Bal.in.l.quoties.C.de her.insti.
dixit: testōr instituit filiū suū heredē vniuersalē, z fratri suo le-
gauit mille, z in quinqz libris instituit ecclesiā parochialē filio
sublato de medio. Fuit dubiū de hr̄ditate.dicebat qd acqre-
bat ecclesie.ex quo fuerat instituta.Bal.decidit qd dz acquiri
fratri, quem testator magis dilexit q ecclesiam z si lex diceret
29 contrariū, male diceret. ¶ † Nec obit.qd notarius scripserit q
īstituebat ecclesiā in quinqz libris: qz notarij apponūt clausu-
las quas non intelligunt: ideo nihil operantur: z simile dixit
Bar.in.l.j.ff.de iure codi.in.vj.q.qd notarij apponunt clausu-
las codicillares, z testatores nesciūt quid importent.z iō nihil
operant.z qd voluit do.Anto.in repet.c.cū contingat.de iure
iur.z do.Abb.vbi loquuntur de notario apponēte verba ni-
mis ampla, que effugiunt deliberatam mentē contrahentiū,
vt nihil operent. Jtem voluit do.Ant.in rep.c. quintauallis.
de iureiur.z do.Abb.ibi ita dicamus in proposito q notarius
scripsit sine filijs legitimis z naturalibus, qui debuit scribere,
masculis: z omiserit: qd appareat ex vbis ipsi9 testōris.z per
cōsequēs cū ista declaratio facta a testatore habeat duo prin-
30 cipia † ex qb9 regulant actus humani: vt est potestas z vo-
lūtas: z voluit Boeti9 quē referūt scribentes in.c.cū super ab-
batia.de offi.deleg.z est tex.C.cōmu.de le.l.omne vbū.z istud
colligit ibi Bald.q isti duo actus perficiūt humanos act9: sz a
idē in.l.cū testamētū.C.de iu.z fac.ig.dicat q requirunt tria.s.
volūtas, potestas, z scientia. z dicit istud voluisse philosopho-
rum lōge principē Aristotelē.nā quis dixerit verius an Boe- b
tius an Aristoteles: qz doc.oēs trāseūt cū Boetio: z ego alle-
go tex.in.c.sup inordinata.de pbē.in ver.q velit z possit.z.c.ad c
hec.de ap.cū ergo in casu nr̄o ɔcurrāt ille due potētie: qz testa-
tor voluit z potuit q nepotes masculi excludāt filios suos in-
31 stitutos inter se: sequitur quod exclusit feminas neptes: † quia
vocatio masculorū est exclusio feminarū.l.cū pretor.ff.de iud.l.
maritus.C.de pc.ergo stabimus volūtati testatoris. ad quā
sequendā anhelāt oīa iura humana z diuina: vt superius fuit
dictū. ¶ Et facit ad hoc.l.lucius.ff.de hr̄di.instit. vbi dr̄, pru-
dens consiliū testatoris animaduertitur: ita dicamus in pposi
to: vt prudens consiliū testatoris animaduertamus: vt filij sui
masculi nō excludent a neptibus istis.z si quispiā dixerit q dz
in illis verbis, sine filijs masculis: vt.s.illud qd dicūt doc.in.l.
plancius.ff.de aur.z arg.leg.z in.l.sub pretextu.z in.l.si de cer
32 ta.C.de trās.z in.c.j.eo.tit. † vbi dicunt q qñ petitio est specia-
b lis, z trāsactio est generalis, b q dz gñaliter intelligi, nisi salua
ratione recti sermonis posset fieri ista restrictio: vt restringat
ad masculos: qz ad hoc respōdeo q gl.in cle.j.de trāsact.tenet
ɔtrāriū. sentit enī vt trāsactio generalis restringat ad specia-
lem petitiones, z nō vltra: qz separabiliū sunt separabiles cau-
se.l.age cū Gemiano.C.de transa.z separatis nō infert.l.eum
actū.ff.de nego.gest.z limitata causa limitatū parit effectū. itē
ipsi loquunt in cōtractu vbi fit interpretatio cōtra eū qui stat
33 pro contractu. † itē casus noster est clarus z aptus: qz testator
dicit se vocasse filios masculos suorū filiorū, z sic voluit si sine
filijs masculis decederēt, quo casu nulla cadit interpretatio.l.il
le aut ille.§.cum in vbis.l.nō aliter.ff.de lega.iij.l.ancille.C.de
fur.l.ij.C.de legi.nō dixit tex.in.d.l. si qs filiū. vbi manifestissi-
mus est sensus testatoris, nusqz interpretatio vbor, vt.s.dixi,
est facienda: ergo in re ita apta nō cadit illa regula, salua rōne
recti sermonis, vt in illo Terētiano habet. Jntellexisti an ne?
ita aperte locutus est nulla circuitione vsus, cū ergo vba sint
clara nō recurrem9 ad interptationē: qz interptatio cadit sup
dubio: z actus actiuor sunt in patiēte bene disposito: ergo zc.
¶ Ex istis tollunt omnia iura superius adducta in cōtrariū:
qz imo faciunt pro nobis qz cum dicunt qd recurrimus ad te-
norem legis, statuti, testamenti, contractus: z similium: z illud
dicimus qd ex tēpore legimus: vt ita dicamus in casu nostro
vt ex tenore dicti testamēti colligat expresse testatorem in sub
stitutiōe facta filijs, voluisse excludi per nepotes masculos, z
nō p feminas neptes. Seruāda ergo est talis voluntas rōna-
bilis conformis legi diuine, z fauori publico: vt est superius
34 dictū. Et si quispiā dixerit † qd est eqtas abusiua, vt excludā-
tur femine, z includant masculi: vt dixit Bald.in.l. si defun-
ct9.C.de suis z legi.qz respōdeo sufficere debere nobis qd te-
stator illā equitate preelegit in suo testamento. seruet ergo vl
tima voluntas. itē salua honorificētia Bal. illud qd est a iure
diuino introductū habet verā z propriā equitatē.i. qd iu ca-
nonicū super iure diuino est equū z saluum: vt in.c.fin.de pre-
scrip.c.nouit.de iud.cum simi: sz ita equitas est de iure diuino,
vt habet numeri.xxvi.c.ergo proprie z recte est equa, z per cō
sequēs non bene dixit Bal.in.d.l.si defunctus. z si allegeṫ in
contrarium.l.maximum vitiū.C.de libe.prete.illud est ideo: qz
erāt accusatores nature. itē sufficit q hanc equitatē est ample-
xus testator, z ex istis tollitur illud qd opponebatur dicto ta-
35 cito z expresso. ¶ † Preterea istā questionē decidit.d. Pau.
de ca.lib.j.cōsi.lviij.inci.viso dicto testō. vbi testator fecit sub-
stitutionem, ita vt in casu nostro si sine liberis decesserit, z de-
cessit institut9 cū filia.fuit dubiū si illa filia excludat substitu-
tū.videretur inquit qd sic, p iura que superi9 allegaui.sz restrin
git istud nisi per coniecturas aliter possit apparere de mente
testatoris: qz tunc illa esset seruāda.alleg.l.cū questio.ad.fi. C.
de leg.z.l.cum proponeret.ff.de leg.ij.l.in conditio. primū lo-
cū.ff.de condi.z demū.z sic in hoc cōcordant cū dicto Bal. in
cōsilio superius allegato, qd aūt appareat de cōiectura tāta men
te testatoris dz apparere ex eo qz magis dilexit filios suos ma-
sculos, quam filias ipsorū masculorū sed filios pretulit suis fi-
c liabus: ergo c fortius ptulit filios suos pprios filiab9 filiorū: z
sic neptib9: qz potenti9 ius causat z producit causā immedia-
ta.l.digna vox.C.de legi.ideo credēdū inquit est, qd dum sub
stituit filijs si decesserint sine filijs, intellexit de masculis ne fi-
lias filior videat plus dilexisse, quā suas pprias filias; p quo
dicit optime facere qd no.Bar.in.l.fin.ff.ad trebel.z.l. gall9.§.
nūc de lege.ff.de lib.z posth.z alleg.qd voluit Jaco.de are.in
sua celebri questione, quam refert Jo.and.in addi.Spe.in †?

a ¶ [redacted]
b ¶ ... lib.i
c ¶ ... arg. phifi simiū: q pdi filiab9 i cauit z ... filios, z n z sic ex hoc test colligi z fortius ne etiam ex filijs possunt dicere vocatas, z subi tutas: sz filij ho dicere possunt casu cōtingente, sz nō proinde seqt q filie filior a portione bonorū patris sui excludāt per alios superstites filios testōris patruos suos. qz hoc nō disposuit nec voluit testōr: qz non substituit filios supstites p decedenti filio, z casu q ille decederet cū filiab9 sz solū casu quo decederet sine filijs legitimis in qbus vbis includātur filie z longe aliud est feminas non vocari ad cōmodū substitutiōis: sed solos filios vt hic voluit testator, aliud nedū filias nō vocari ad hoc lucrū: sed et dāno affici, z priuari portione bonorū pr̄is sui q nō appet hic: nec visile est testatorem voluisse. Et sic dico qd Pau. in.d. consil. lviij. lib.j.pessime ɔsuluit: [redacted]

de succes. ab intesta. in rubric. ita concludit ibi do. Pau. cū er-
go decesserit sine filiis masculis: ergo locus est substitutioni,
⁊ sic indiuiduo ꝯsuluit in casu nostro, ⁊ dicit ꝙ eqtas istud di-
ctat, ⁊ est perpetuo notandū dictū eius inquātū voluit ꝙ vo-
luntas testatoris pbat per cōiecturas: vt. l. decet. in prin. ff. de
lega. j. ⁊ sufficiēs cōiectura est ne videat plus dilexisse neptes
ꝙ proprias filias: ⁊ lz testator dixerit, si sine liberis decesserit, ⁊
genus masculinum cōcipiat femininū: tn̄ in casu isto non con
cipit sed restringitur ad masculos: ⁊ per consequens apponit
securim ad arborē hui⁹ ꝯsultationis, ergo isti patrui nō exclu
duntur a substitutione per existentiā istarū neptuꝝ: ⁊ sic rema-
net sine dubitatione ista ꝯsultatio. ¶ Preterea adduco ad p̄-
dicta qd voluit. d. Pe. de anch. in suis reportatis, quas fecit
36 ad. l. tres fratres. ff. de pac. † vbi refert ꝯsuluisse in contingētia
facti: qd vbicunqz filij ⁊ filiaꝝ est diuersa successio: tūc appella
tiōe filio filij nō cōprehenditur filia. ideo si testator instituit fi-
lios hr̄des vniuersales hr̄des: ⁊ filiab⁹ reliqt iure institutiōis
a dotes suas ꝙ istud masculinū nō concipit [a] femininū. ⁊ ita tē
perat. d. l. j. ff. de ver. sig. ⁊ similes leges cū in casu nostro voca
cauerit filias ad imperia, cum ipsis filiis masculis: ergo nō ve
niunt appellatione filioꝝ. sz si filie nō sunt ꝯprehense: ergo seqt
ꝙ multo minus sunt ꝯprehense neptes: vt nō excludāt pro-
prios filios testatoris: qr maior affecti est quo ad filias. Sunt
eni vna ⁊ eadem persona cum patre: vt. l. fi. C. de impu. ⁊ aliis
substi. ⁊ magis pr̄ dilexit filios quā se ipsum faciat. l. ꝯtra vo-
luntatē. in ver. iura pietatis violare. C. de testa. manu. ideo di-
xit Bal. in. c. per tuas. de proba. ꝙ melior amicus quē habeat
filius, est pater. nullus enim amor vicit pr̄nū. l. fi. C. de cur. fur.
⁊ refert Cyn. in. l. propter insidias. C. qui accu. nō pos. ꝙ Da-
uid Rex planxit Absolonē tribus diebus ⁊ tribus noctib⁹: lz
adiuicē essent inimici. faciat. l. nec ea. §. fi. ff. de adul. ⁊ l. pe. ff. de
obse. ⁊ l. diuus. ff. de parri. ⁊ ideo dixit tex. in. l. nihil. §. facilior.
ff. de bo. lib. ꝙ congruit voto patris filiis oia parari. l. scripto.
ff. vnde liberi. l. patrē. ⁊ l. debitorē. ff. que in frau. cre. iuxta illud
Virgilianum, Omnis in Ascanio chari stat cura parētis. mō
non videt verisimile qd pater qui iure naturali ⁊ ciuili astrin-
gitur procurare pro filiis, pretulerit suos filios masculos suis
37 ppriis filiab⁹: qui pretulerit neptes suis filiis masculis. † expe
rimentū eni veroꝝ sermonū est, vt ꝯcordent rebus sensatis, ⁊
intellectu fruentibus: vt magnus dixit Auerroys: ⁊ summus
dixit Philosophus: quos refert Bald. in rubr. C. de probat.
⁊ in tractatu schismatis, quem posuit in rub. C. si quis ali. test.
prohib. ⁊ idē voluit Bald. in. l. fi. C. de edict. di. adri. tol. ⁊ in. l. i.
C. de ser. fug. vbi refert in regno Frācie fuisse cassatā quandā
inquisitionē qr nō potuit verificari in cōem opin. hoīm fruētiū
intellectu: idē voluit in. l. testiū. C. de test. vbi alleg. Al. be. ⁊ etiā
dicit allegans Aristotelē, vbi habemus sensum qrere rōnem
est infirmitatis intellectus. modo in casu nostro nos habem⁹
voluntatem expressam dicti testatoris: vt superius dictum est
⁊ rationem coniecturatam ad excludendum ipsos filios super
stites nullomodo excludēdos propter existentiā ipsaꝝ neptū.
¶ Preterea adduco ꝙ voluit Bal. in. l. i. C. de sac. san. eccles.
38 † vbi dicit ꝙ volūtas testatoris p̄sumit talis qualis esse debz.
mō si testator pretulit suos filios masculos propriis filiab⁹: de
buit sua voluntas esse talis: vt pretulerit suos filios masculos
neptibus. Preterea adduco egregiā doctrinā Bal. in. l. preci
bus. C. de impub. ⁊ aliis substi. in. xviij. col. rationabile, inquit
est, vt verba reducant ad cogitatum ⁊ restringantur. ad hoc
alle. l. si quis ita. §. pen. ff. de test. tu. istud decidit casum nostrū
vt illa v̄ba apposita in dicta substitutiōe, sine filiis legitimis ⁊
naturalibus: restringant ad masculos: ⁊ sic Bal. ibi firmat il-
lud qd dixit in ꝯsilio suo allegato superius. cū ergo testator p̄-
ferēdo suos filios masculos propriis suis filiab⁹, videt cogitas
se vt eodē mō filij masculi preferant neptibus. ⁊ sic illa verba
restringuntur ad filios masculos: ⁊ optime faciat illud dictuz
pro consilio domini Pauli de Cast. alleg. superius. ¶ Pre-
terea faciat qd voluit idem Bald. in cōmento. d. l. precibus. in
39 prefata col. † qr testator fingitur cogitare illud qd lex [b] dispo-
b nit. ⁊ ad hoc alle. l. cū quidā. ff. de acquir. here. lz quandoqz te-
stator velit vnū: ⁊ lex velit aliud. modo clarū est qd lex vult qd
magis diligat filiam quam habet de presenti, quā neptē, que
adhuc non est in reꝝ natura: vt voluit Bar. in. d. l. lucius. ⁊ qr
est causa magis immediata ⁊ proxima: vt superius fuit dictū:
ergo si pretulerit suos filios suis filiabus ꝙ eodē modo pretu-
lit suis neptibus: ⁊ fortius in casu nostro: cum ita expresserit.
¶ Et si quispiam opponat quod non est statutum hoc Bo-
nonie excludēs filias propter superexistentiā patruoꝝ: ⁊ ideo
cessare debet illud quod dici possit ꝙ testator videtur velle id
qd vult statutum sue patrie: vt voluit Dy. consulendo ⁊ etiaz
voluit in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. quē ibi refert ⁊ se

a on concipit.
tor in hac: vel
alio dispositione
e sit de filiis sue
essiue: qr tūc me-
ito referri pōt ad
statutum eiusdez
materie propter
Symbolū nō tn̄
hec ad aliā mate-
riā extēdi pōt:
[redacted]

b ¶ Qd lex. ⁊ sic to
tum hoc cōsiliuz
subuertitur vt. s.
eod. num. 8.

c ¶ Jo. de imo. cō-
sil. xxxviij.

d ¶ Vilescit. Sed
apud impios qui
bus etiā christus
ipse vilescit quoꝝ
dorsum semp in-
curua vt terrena
mirent negligāt
celestia.

quitur Bar. Ang. ⁊ alij. ⁊ sic cessabit illud quod voluit Bart.
in. l. iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. lib. vbi dixit ꝙ si consuetu-
do est vt mulier dote ꝯtenta succedat in emphyteusi, ⁊ pr̄ ac-
cepit emphyteusim pro se ⁊ filiis: ꝙ videtur accepisse etiā pro
filiabus, licet in contractu masculinū non concipiat femininū.
vt voluit Gui. de suza. quē refert ⁊ sequitur Archi. in. c. si quis
suadente. xvij. q. iiij. qr videt voluisse regulari dictū contractū
emphyteusis scdz ꝯsuetudinē loci, ⁊ in contingētiā facti refert
c se consuluisse Jo de Imo. [c] in commento. c. potuit. de loca. in
finalibus verbis, vt testator videatur voluisse illud qd dispo-
nit consuetudo sue patrie. ⁊ idē voluit do. Pet. de anch. cōsil.
cxxv. visis consi. ccccxxxiij. postꝙ. ⁊ idē videt voluisse Bar. in
l. ⁊ hr̄dibus. §. fi. ff. ad treb. ⁊ idē voluit Abb. in. c. in presentia.
de probat. ⁊ per consequens non videtur iste testōr voluisse
suos pprios filios excludere per filias sui filij: qr statutū istud
non disponit, cum etiam presumendum est ꝙ magis dilexerit
auus iste neptes nascituras ex filio suo, quam ipsos patruos.
arg. d. l. cū auus. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. qr ad ista respōdeo ꝙ in ca
su nostro nō facimus fundamētū super aliquo statuto, vt testa
tor non videatur velle aliud quam velit statutū sue patrie: sed
nos facimus fundamentū si testator voluerit sub illis verbis
si sine filiis legitimis ⁊ naturalibus decesserint, restringant ad
masculos dūtaxat, ⁊ nō ꝯprehendāt feminas. clarū est quod
sic. Primo qr comprehendimus cōiecturatiue vt superius est
40 ostēsum, † ⁊ ex pluribus cōiecturis ⁊ presumptionib⁹ oritur
plena probatio, vt dixit glo. in. l. ij. ff. de excu. tut. ⁊ gl. c. cū cāz.
de proba. ⁊ testōr istud expressit in suo testamēto, vt est dictū
sic. Nec ob. d. l. cū auus. qr lex fundat se in presumptione, ꝙ te
stator magis dilexerit nepotē in portione patris ꝙ ppriū suuz
filium. vt etiā habetur in. d. l. cū acutissimi. qr respondeo qd in
incertis ⁊ nō certis: locus est cōiecturis. l. cōtinuus. §. cū ita. ff.
de verb. ob. l. si certis annis. C. de pac. l. certa forma. C. de iure
fisci. li. x. sed in casu nr̄o testator magis dilexit masculos filios
sui filij, quam alios suos pprios filios: sed nepotes ex filio. illa
enim verba, sine filiis legitimis ⁊ naturalibus, comprehendūt
duntaxat masculos nepotes ⁊ nō neptes ad excludendū pro
prios filios ipsius testatoris. ⁊ per consequēs illa presumptio
d. l. cū auus. in casu nostro restringit ad nepotes masculos, ⁊
41 nō ad neptes feminas. † Nā expressum facit silere tacituz, vt. l.
fi. C. de pac. ꝯuen. ⁊ sic quo ad neptes ex filio, nō habet locum
presumptio. d. l. cum acutissimi. ⁊ d. l. cū auus. ⁊ l. generaliter.
§. cum autē. ⁊ sic nō facimus fundamentū super statuto. Sed
sicut magis dilexit suos pprios filios masculos, ꝙ feminas
suas proprias filias, eodem modo magis dilexit suos pprios
filios: quā nepotes ex filio. ¶ Preterea ego pondero rationez
quare ille pater vocauit ad imparia filias pprias ⁊ filios pro-
prios qr masculi succedunt oneribus defunctoꝝ ad propul-
sandam iniuriā actiue ⁊ passiue, ⁊ ad alia multa onera. necessa
riū ergo equitate suadente: vbi collocent ꝯmoda prouenien-
tia. l. manifestissimi. §. sin autē. C. de fur. l. j. §. fin. ff. de aqua plu.
arc. Item ꝯsiderauit hoc ratiōe cuiusdā publice vtilitatis, que
42 expostulat facultates suas in agnationibus ꝯseruari. † sorde-
scimus enim ob paupertatē, vt. l. quisquis. in ver. in pauperta-
tē sordescat. C. ad le. iul. maiesta. ⁊ dicunt deprimi ob pauper-
43 tatē, vt in. c. si qui testiū. de testi. in ver. paupertatē. depressi. † ⁊
d adeo ꝙ dignitas ecclesiastica vilescit [d] ob paupertatem. vt in
cle. in plerisqz. de electio. ⁊ elec. nā dignitas ⁊ honestas absqz
diuitiis nō seruat. l. ab omnibus. circa prin. ff. de lega. j. §. si ser-
uus. ff. de ven. inspi. l. pietatis. C. de suspec. tuto. l. creditores. ff.
de priuil. cre. qr honores ⁊ munera publica honestiorib⁹ ⁊ po-
tioribus iuris collocāda sunt: vt. l. honores. ff. de decurio. l. ad
subeunda. C. eod. lib. x. in auth. vt omnes obediant iudi. pro-
uin. circa principium. expedit etiā reipublice habere ciues lo-
cupletes. vt in authentica, vt iudices sine quoquo suffra. §. co-
gitatio. munera enim publicorū officiorum gerendoꝝ ad vi-
rilem sexum, ⁊ nō ad feminas spectāt. vt. l. femine. ff. de reg. iu.
in. l. cum pretor. ff. de iudi. conseruatur ⁊ perpetuatur memoria
agnationis per agnatos masculos, vt. d. l. j. §. seruus. modo te-
stator iste habuit hanc considerationem vocando ad imparia
filios pprios masculos ⁊ filias feminas pprias, ⁊ iste fuerunt
rationes mouentes istum testatorem ad sic disponendum, sed
rationes habent locum in substitutione facta ipsius filiis dece
dentibus sine filiis legitimis ⁊ naturalib⁹: ergo erit idem ius.
C. de transac. ⁊ consti. ¶ Et adduco elegans ⁊ solenne dictuz
44 Bal. in. l. si mater. C. de insti. ⁊ substi. † vbi dicit qd licet casus
omissus habeat pro omisso, siue omittatur a lege, siue a rescri-
pto, siue a paciscēte: siue ab appellāte, siue ab impetrāte, vt la-
te ibi per eum qui alleg. domi. Joan. andre. in. c. susceptum. de
rescriptis. libro. vj. quod si deficit solēnitas in casu omisso: ha-
betur pro omisso. l. commodissime. ff. de liberis ⁊ posthum. l. si

extraneus

extraneus.ff.de condi.ob cau.l.si cum dotē.in prin.ff.so. mat. Sed si nō deficit solēnitas,ꝛ est eadē equitas casus omissi,ꝛ ea dē omnimoda similitudo:tūc casus omissus habet̄ pro expres so.ad hoc allegat.l.fi.C.de his qui veni.eta.impe.ꝛ.l.fideicom missum.ff.de cōdi.ꝛ demū.indubitanter hec doctrina apponit gladiū ad arborē huius cōsultationis,ꝛ decidit casum in quo ꝯsuluit Pau.de cast.in cōsi.superius alleg. ¶ Cū ergo in ca su expresso testator prehonorauit filios suos masculos suis ꝓ prijs filiab⁹,licet omiserit in substitutione exprimere filios ma sculos:tū quia nō deficit solēnitas in casu omisso:ꝛ est eadem ꝛ maior equitas,ꝛ omnimoda similitudo: sequitur ꝙ dicta sub stitutio restringitur,si sine filijs masculis ꝙ in casu nostro sem piterna est dignū memoria.sequit̄ ergo quod multofortius re stringitur ad filios masculos ex eo q2 testator nō solum fuit cō tētus cōiecturis,sed euidēter expressit de filijs masculis, ꝛ ista pars est equior,vt cōsernentur pro agnatione.ꝛ est talis equi tas cōiecturatiue expressa in isto testamēto,ꝛ etiā expressa: q2 ob nullā aliā causā testator expressit,sine filijs masculis,deces serit, vt supra: q2 volebat cōseruare bona ipsis filijs masculis, nec volebat eos excludi per neptes,cum sit scripta, ergo est ꝑ ferenda iudicādo ꝛ cōsulēdo:vt.l.placuit.C.de iud.c.fi.de trās ac. no.l.j.C.de leg.ꝛ etiā tendit ad publicum bonū,quod est preferēdum priuato.vt.l.j.ad fi.C.de cad.tol. ꝛ ista pars est de iure verior.ꝛ sic concludo istos patruos non esse exclusos a fi deicommisso per existentiam ipsarum neptum.

Consilium. LIII. Ludouicus Bolognī nus.

In Aduocato diuino suf fragio quo mediāte veritas elucescat:nā dñs ꝑpe est inuocantib⁹ eū,ꝛ ipse scientiarū est dñs ꝛc. Ad me moriꝗ illius in simili solennis tex.in.c.vt cōmissi.in.§.cōuocā di.ꝛ.§.aduocandi.de heret.lib.vj.ver.peritos quoslibet vt vo bis assistāt ꝛ in ferēdis sententijs consiliū vobis ꝓbeāt opportu nū.Licet ergo inter eos minim⁹ sim,iuncto.c.nolite.xj.q.iij.ꝫ hincinde affinitatis strictissima ratio ꝛ ꝯsanguinitatis vin cula haud minima me vrgeāt,ꝛ vexatum reddunt,adeo vt ex vna ꝑte mihi silētiū imponāt: ꝛ ad tacēdū inuitēt.Ex alia au tem,vt oino loquar me incitēt ac cōpellāt: attamē ꝛ oib⁹ hinc inde ꝑscrutatis nō possum negare ꝙ in ꝑsentia a me petit̄, vt loquar pro ipsa veritate tātū.nā amic⁹ ꝛ cōiunct⁹ Plato ma gis amica veritas.Nā ꝑpter hoc affinitatis iura ledere in ali qua ꝑte sui intendēs,aut violare credēs,imo vt vera loquēdo, ꝛ vt mediator veritatis ꝛ amicabilis cōpositor inter ambas partes mihi equa lāce cōiuncias pacē ꝛ ꝯcordiā poti⁹ ex infra per me dicēdis imponere habeā.ꝛ ille q eterna oim est ꝟitas, vtriꝗ parti eā aperiat,ac reserat.ꝛ cōcordes tādē ꝛ vnanimes faciat,ꝙ vt fiat supremū deū exoro. ¶ Uiso igit̄ puncto mihi proposito,ꝛ diligēter pōderatis ꝟbis ꝑdicti testamēti: de cu ius virtutē nūc dubitat̄,anteꝗ veniā ad iura ꝛ rōnes pro ipsa veritate ostēdēda adducēdas.Premitto vnū necessarium in
1 proposito casu.s.ꝙ ꝟba dicti testamēti,si bene ꝯsiderent̄,†cir ca institutionē,q̄ est fundamētū totius testamēti,vt dicit text. in.§.ante hr̄dis.insti.de leg.in ver.q2 testamēta. vim ex institu tione heredū accipiunt.ꝛ ob id velut caput atꝗ fundamentū intelligit̄ totius testamēti hr̄dū institutio ꝛc.ꝛ in.l.pe.ff.de his que in testa.delē.in ver.Calfurni⁹ lōginus aduocat⁹ fisci dixit illud nō posse testamentū valere qd heredē nō hꝫ ꝛc.ꝛ in.l.j.in prin.ff.de here.insti.in ver.ab hr̄dis institutiōe pleruꝗ initiū debet facere testamētū ꝛc.cū si. ¶ Quinꝗ principaliter videt̄ in se ꝯtinere.Primo institutionē dictorū triū filiorum dicti te statoris,tūc tp̄is existentiū:necnō omniū filiorū masculorū le gitimorū ꝛ naturaliū vni⁹ vel pluriū q nascerēt̄ ex ipso testa tore,ꝛ ex ei⁹ cōsorte tunc existēte,vel futura.ꝛ est iste prim⁹ gra dus dicte institutionis. ¶ Scdo principal'r ꝯtinet dicta pars testamēti substitutionē reciprocā seu breuilo quā dictorū trium filiorū decedētiū in pupillari etate,vel al's qñcuꝗ sine filijs le gitimis,ꝛ naturalib⁹. Necnō ꝯtinet pupillarē vulgarē ꝛ fidei cōmissariā substitutionem. ¶ Tertio principaliter dr̄ in dicta parte testamenti ꝙ si dicti oēs tres filij ꝛ alij ex eodē testatore nasciturī decederēt oēs in pupillari etate , vel al's quādocunꝗ sine filijs legitimis ꝛ naturalib⁹,tūc instituit dictum Alex.vel eo mortuo tūc ipsius Alexādri filios masculos,ꝛ naturales et legitimos tunc existētes. ¶ Quarto principaliter disponit̄ in dicta ꝑte testamēti ꝙ si ꝯtingeret dictū Alex.esse mortuū,nec ex eo supesse filios masculos,vt.s̄.ꝛc.substituit Ludo.prefatū dicti testatoris fratrē. ¶ Quinto principaliter ponit̄ in dicta parte institutionis, qd mortuo existēte dicto Ludo. substituit filios ipsius masculos legitimos ꝛ naturales,tūc existētes, et etiā futuros ꝛc.Hec sunt in effectu quinꝗ q̄ principaliter col ligebā ex dicta institutione,qua pōderatione dictorū verborū sic premissa. Uidet̄ prima frōte dicendum in ꝑsenti hesitatio ne dicta tres filias feminas nūc existētes ex. R. vno ex dictis filijs masculis dicti testatoris,primo loco instituto, nūc ꝑmor tuo ab intestato nō posse succedere in talibus bonis fideicom missarijs,sed debeāt dotari cōpetēter ꝑm qualitatē ꝛ cōditio nem huius mobilissime familie,necnō ꝑm qualitatē maritorū
2 suorum,ꝛ quātitate patrimonij ꝛc. ¶ † Primo arguo, sic. Si de quo min⁹ vr̄ inesse,ꝛ inest:ergo de quo magis. authē. mul tomagis.C.de sacr.san.eccl.auf.multomagis.C.de epis.ꝛ cle. quātomagis.ff.de iureiu.c.cū in cūctis. extra de elec. Sꝫ mul tomin⁹ vr̄ inesse, ꝛ multomin⁹ inest verisimile qd dict⁹ testa tor excluserit ꝑprias filias feminas a successione talium bono rum,ꝛ tū hic inest:ergo multomagis dꝫ intelligi voluisse exclu dere neptes vlteriores in gradu. ¶ Scdo ad idē adduco nā,
3 †vbicunꝗ est eadē ratio,idē ius esse dꝫ.l.illud.ff.ad. l. aquil.l. a titio.ff.de ver.ob.Sꝫ ratio ꝑpter quā testator predict⁹ intelli git̄ exclusisse ꝑprias filias feminas,est,nec pōt alia ꝯiecturari nisi ꝑpter ꝯseruationē agnationis ꝛ familie,q̄ agnatio conser uatur ꝑ masculos,vt dixit tex.no.in.l.j.§.seru⁹.ver.publice. ff. de ven.inspi.in ꝟ. vt ordinū dignitas familiarūꝗ salua sit ꝛc. in quo tex.fundata sunt statuta hodierni tp̄is in nōnullis par tib⁹ Italie,excludētia feminas ꝑpter existentiā masculoꝝ,vt dicūt doc.in locis infra latis allegādis , sed ista ratio ita habet locum in neptib⁹,sicut in filiab⁹: ergo idē ius debet esse in eis
4 qd in filiab⁹.preterea per ꝯfirmationē predictarū facit:† q2 nō debēt esse melioris ꝯditionis existētes in vlteriori gradu quaꝫ existentes in priori ꝛ citeriori gradu.tex. est in.l. si inuita mr̄e. C.de bonis maternis.in ver.nō est tū ab re,vt in hoc casu non sinant̄ esse deteriores nepotib⁹ ꝛc. vbi tex. proprie loquitur in filijs et nepotib⁹,et disponit ꝙ filij qui sunt in primo gradu nō debēt esse deterioris cōditionis nepotib⁹ , qui sunt in vlterio ri.cuius ꝯtrariū esset in casu nostro si iste neptes testatoris vo carent̄ ad successionē bonorū,a qua excluse fuerunt dicte filie
5 priores in gradu:ergo ꝛc. ¶ Alteri⁹ pro eadē ꝑte facit:† q2 di spositio legis ꝛ dispositiones statutoꝝ a pari ꝓcedūt.§. dispo nat.in auf.de nup.ꝛ voluit Bal.Saly.ꝛ alij scribentes in.l.ma ximū vitiū.C.de lib.prete.ꝫ ita est ꝙ statuta excludētia filias feminas habēt locū,ꝛ multomagis verificant̄ i neptib⁹.d.l. si inuita matre.ꝑ q̄ rē tex.ita determinauit Bal.in.l.venia.C. de in ius voc.ꝛ Bar.in.l.liberorū.ff.de ver sig.ꝙ Bar.in.l.ij.§.fin. in fi.ff.ad tertyl.dicēs se ita de fcō ꝯsuluisse.ꝛ Bal.in.l.si ꝟo.§. de viro.ff.sol.mat.ꝛ Bal.in.l.scimus.in princ.C.de inoff.test.ꝛ Bal.in.d.l.maximū vitiū.C.de lib.ꝑte.Ang.in.l.de qb⁹.ff.de legi.ꝛ Ang.in.§.neꝗ.in auf.de triē.ꝛ semis.ꝛ Pau.de ca.in.l. qui supstitis.in fi.ff.de acqui.her.ꝛ Jo.de imo.in.d.l.si vero.§. de viro.ꝛ Jo.de imo.in.l.gall⁹.§.instituens.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ Pe.de anch.in repetitione ca.canonū statuta.extra de con sti.in verbo,his igit̄.v.membris ꝛc.ꝛ Pet.de anch.in cle.j. ex tra de baptis.in qbus locis concludunt prefati doc.qd statuta excludētia filias feminas,multomagis excludūt nepotes:ꝛ nō solū nepotes sed nepotes ex filia:ergo idē est dicentū in dispo sition ib⁹ testatoris,ꝛ per cōsequens in casu nostro,vt testator excludēs filias proprias,multomagis debet intelligi exclusis se neptes parificādo dispositionem statutariam , ꝛ testatoris,
6 vt.s̄.proxime dixi in prin.istius ar.ad idem adduco: † q2 vali dum est argumētum a sufficienti partium enumeratione,vt in §.actionū.institu.de actio.sed in proposito nostro , ego arguo sic.Aut iste neptes volūt succedere ex ꝑsona sua,aut ex ꝑsona patris olim sui,ꝛ vtroꝗ casu ostēdam ꝙ nō possunt:nam si ex propria succedere volunt,non debēt posse:q2 alij duo filij testa toris,ꝛ ꝑ cōsequens patrui sui sunt in primo gradu ,ipse vero sunt in secundo,vt in.§.j.gradu.insti. de gradi. ꝛ per cōsequēs tanquam remotiores in gradu excluduntur.l.ij.§.j.ff. de suis ꝛ legi.cum simi.aut iste neptes volunt succedere ex ꝑsona.R. patris premortui:ꝛ etiā nō possunt. Nam qualitas masculini sexus,q̄ erat in patre,nō est in eis, nec sibi cōuenit: ergo non possunt representare ꝑsonam paternā,nec succedere ex ꝑsona paterna.arg.l.fi.C.de natu.libe.ꝛ hoc argumēto sepe numero vtitur Bart.in hac materia,maxime in.d.l.liberorū. de verb. sig.in versi.quero pone retēto.ꝛ in versi.seq.ꝛ ita in indiuiduo voluit Ray. Fulgo.in. d.l.venia.C.de in ius voc.concludens quod statuta excludētia filias feminas nō solū verificant̄ in neptibus ꝓuenietibus ex linea feminina: sed etiam neptibus ex linea masculina,qd dictū nō mediocriter facit ꝯ istas ne ptes succedere volentes parificādo dispositionē statuti ꝛ testa
7 toris:vt.s̄.dictum est. ¶ † Preterea ꝓ eadē ꝑte facit rō euidēs q2 vbicunꝗ disponens aliquid omittit de quo si fuisset int

rogatus illud idē disposuisset in casu omisso qđ disposuit in ca-
su expresso, semper intelligitur idē statuisse, ⁊ ordinasse glo. est
multū notabi. in. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. ⁊ gl. i. l. j. C. de rapt.
vir. ⁊ gl. in auſ. cassa. C. de sac. sanc. eccle. ⁊ glo. in cle. j. extra de
rescri. quā ad hoc propositū pōderat ibi do. Ant. ⁊ glo. in. c. ij.
de cōfess. lib. vj. quā gl. ibi cōmemorat Domi. de sancto Gemi.
glo. in cle. j. de sup. neg. prela. ⁊ glo. in. c. diaconus. xxvij. dist. ⁊
glo. in. c. vnico. de rer. permu. lib. vj. pro quibꝰ gl. facit text. mul
tū sing. in. l. scire oportet. §. j. ff. de exc. tut. ⁊ tex. in. §. j. instit. de
legi. pat. in. ⁊ tex. in. c. j. §. si qs rusticus. de pace tenen. Si ergo
in casu nr̄o. d. disponēs fuisset interrogatꝰ de suis neptibꝰ, est
verisimile, imo certissimū iuris presumptione, ꝙ idē statuisset
in neptibꝰ, ⁊ multomagis qđ statuit in filiabus proprijs, ⁊ for-
tasse minꝰ relliquisset neptibus quā filiabꝰ tanꝙ̄ proximioribus.
8 ¶ Ulterius pro hoc faciat: † q̄ȝ validū est argumētū ab absur
do. l. nam absurdū. ff. de col. bon. Sed si diceremus dictas ne-
ptes posse succedere in dictis bonis: sequereť obsurdū: ⁊ incō-
ueniens, ꝙ filie ꝓprie testatoris que sunt proximiores, exclude-
renť ⁊ excluse fuissent, ꝓut, sunt, ⁊ fuerūt: ⁊ iste neptes que sunt
vlteriores admitterenť. ¶ Demū dato ꝙ predicta nō obsta-
rent, adduco aliud: nā prefatus testator videť expresse exclu-
sisse dictas neptes, nā instituit illos tres filios masculos tunc
tp̄is natos, ⁊ etiā oēs nascituros masculos, ex eo, ⁊ vxore pre-
sente, tunc ⁊ futura. Itē instituit dictū Alex. ⁊ eo moriēte eius
filios masculos, quibꝰ deficiētibus substituit dictū Lud. quo
deficiēte substituit eiꝰ filios masculos: ⁊ sic testōr in oibꝰ istis
casibꝰ ⁊ gradibꝰ substitutionū, semꝑ cōsiderauit sexū masculi-
num: vnde nō immerito videť aperte exclusisse feminas. ⁊ per
cōseqnens istas neptes, de quibꝰ tractamus. ⁊ sic iste casus vi
detur indubitabilis: cū ista fuerit volūtas expressa testatoris.
vnde succedit regula posita in. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff.
9 de lega. iij. in ver. † cū in ꝟbis nulla ambiguitas est, non debet
admitti q̄stio volūtatis. ⁊ in. l. nō aliter. eo. tit. in versi. a significa
tione verborum, non aliter recedi oportet, quācum manifestū,
est aliud sensisse testatorem ⁊c. ¶ Postremo, dato ꝙ ista non
fuisset expressa volūtas testatoris de neptibꝰ excludendis: tñ
fuit saltē tacita: maxime ꝓpter existentiā ⁊ nominationē ma-
sculorū: in quorū fauorē videť factū fuisse dictū testamentū: et
10 eorū cōtēplatione ita testasse. † per quos masculos. vt. s̄. dixi,
cōseruať dignitas familiarū. d. l. j. §. seruus. ⁊ eo maxime ne di
uitie exirent familiā dicti testatoris, ꝑ quas diuitias ꝯseruatur
etiā honestas familiarū, vt dicit text. in. §. sancimus. in auſ. de
test. ⁊ no. Cy. in. l. pub. C. de adul. ⁊ Ioā. an. in addi. Spe. in ti.
de suc. ab intest. ⁊ Bald. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. ⁊
Bal. in. d. l. maximū vitiū de lib. prete. vbi dicit ꝙ ista videtur
esse ratio statutorū hodierni tp̄is excludentiū feminas ꝓpter
existentiā masculorū: ⁊ sola supradicta ratio reddi pōt ſm eum
ibidē, ⁊ nō alia. Ita ergo dicamus in ꝓposito ꝙ dicte neptes
nō possint succedere cū patruis suis: nam succedēdo diminue
renť diuitie, ⁊ per ꝯsequens dignitas huiꝰ familie nobilissime
⁊ vetustissime, qđ esset oīno ꝯtra mentē dicti testatoris, eqpa-
rādo eius voluntatē dispositioni statutarie: que equiparatio
procedit, vt. s̄. dixi. ⁊ per hoc breuiter videreť dicendū omissis
superfluis prima facie dictas neptes oīno excludēdas a dicta
successione bonorū, ⁊ dote cōgrua debere esse cōtentas, admit
tēdo dictos patruos tanꝙ̄ veros ⁊ legitimos successores, ſm
expressam ⁊ tacitā mētē testatoris. In quibꝰ rationibꝰ non du
bito tenentes contrariū facere fundamentū: ⁊ leuiter, ꝓut. j. pa
tebit. ¶ Nihilominꝰ p̄dictis nō obstātibus, q̄ in veritate non
obstāt si recte ⁊ subtiliter pōderenť, vt. j. clarissime ostendā, iu
a ribus ⁊ rationibꝰ in ꝯtrariū est veritas. ¶ Primo [a] ꝙ oīno di
cte neptes admittanť ad successionē bonoꝝ patronoꝝ, ⁊ oīm
ad eorū olim patrē quomodocūq; pertinentiū ꝓbať pluribus
11 medijs. Et primo formaliter arguo sic. † Subrogatū debet sa-
pere naturā illius in cuiꝰ locū subrogať. l. si cū. §. qui iniuriarū.
ff. si quis cautio. cū si. sed dicte neptes subrogate sunt loco di-
cti, R. premortui earū patris: ⁊ ex eo peruenerūt ergo debent
sapere eius naturā ⁊ ꝯditionē. vnde sicut ille succedebat: ita et
iste succedere debēt tanꝙ̄ ex stipite habili ad succedendū. ⁊ re-
presentātes eoꝝ patrē: per quā rationē reperio in terminis no
stris determinasse Bal. multū singulariter loquentē in. d. l. ve-
b nia. [b] in fi. C. de in ius voc. vbi dixit: statutuȝ excludebat filias
feminas extātibꝰ masculis; cōtingit ꝙ ex pluribꝰ filijs mascu
lis vnus decessit, relicta filia: dubitabať vtrū filia excludereť a
patruis tanꝙ̄ femina. refert se cōsuluisse in contingentia facti,
ꝙ non: q̄ȝ illa filia rep̄sentat patrē suū, ⁊ idē in terminis voluit
Petr. de anch. in repe. c. canonū statuta. in ꝟ. his igiť quinq;
mēbris. circa mediū repetitionis, ergo ita dicamus in proposi-
to. ⁊ multomagis ex quo non sumꝰ in dispositione statutaria,
... o in dispositione testamēti: in qua benignior fit interpreta

a ¶ Primo, sequē-
tes quatuor prio-
res rationes non
valent reliqueċō-
cludūt dixi in cō-
si. precedenti. ⁊. j.
lib. v. ꝯs. xxxviij.
⁊ in tracta. substi.
super precibus.
[redacted]

b ¶ ... Sȝ hoc
reprobať ꝑ Fulg.
Ale. Ias. dec. ibi.
[redacted]

tio. l. in testamētis. ff. de regu. iu. ⁊ illud solēne dictū Bal. in. d.
l. venia. refert ibidē Pau. de cast. ⁊ plus nō dicit. ¶ Scđo pro
eadē parte facit: q̄ȝ validū est argumentū de toto ad partē. l. q̄
de tota. ff. de rei vēdi. l. cū pars. ff. pro dereli. cū dictus. R. pre-
mortuus qui appellabať, totū, admissus fuerit ad dictam suc-
cessionē: ergo iste neptes, q̄ erāt, ⁊ sunt pars. d. R. debēt etiam
admitti. ¶ Tertio ad idē adduciť: q̄ȝ dispositio loquēs de filio
habet locum, ⁊ verificatur in nepote ⁊ nepte. l. filiū habeo. ff. ad
senatusſ. maced. ergo. dicta dispositio testatoris habens locū in
filijs, dȝ etiā verificari in nepotibꝰ ⁊ neptibus. ¶ Ulterius ad
idem facit tex. in. l. nō tantuȝ. in prin. ff. de cōtratab. in ver. non
tantum filij admittanť, verūetiā hi quoq; qui ex eis nati sunt
⁊c. vbi tex. vocat filiū ⁊ oēs ex eo natos, ⁊ ꝓueniētes ergo iste
neptes debēt intelligi vocate postꝙ̄ pater earū vocatꝰ fuit, cū
12 ex eo sint. ¶ † Preterea pro istis neptibus faciet: quia casus
omissus remanet in dispositione iuris cōmunis. l. si cū dotem.
in prin. ff. solu. matri. l. cōmodissime. ff. de libe. ⁊ posthu. l. si ex-
traneus. ff. de cōdi. ob cau. Ergo posito, nō tū concesso ꝙ esse-
mus in casu omisso hoc est ꝙ dictꝰ testator non ꝓuidisset circa
nepotes, ꝓut omnino ꝓuidit nec vocasset eas, prout omnino
vocauit, vt. j. clarissime ostēdā. Casus iste omissus remanet in
dispositione iuris cōmunis, quo iure cōmuni caueť ꝙ nepos
seu neptis pariter succedit cū patruo: ⁊ habet omne ius quod
habebat pater premortuꝰ. tex. est in. §. cū filius. instit. de here.
insti. in ver. equū eñ esse videť nepotes neptesq; in p̄ris sui lo-
cum succedere ⁊c. faciat. l. fi. C. de impub. ⁊ alijs substi. ⁊ in. §. ei
qui insti. de inuti. stip. ¶ Ad idē adduciť tex. in. l. ex pluribus
13 tutoribꝰ. ff. de admi. tut. iūcta gl. in ver. nec heredi ⁊c. ¶ † Ubi
priuilegiū ⁊ omne ius mihi cōpetens competit etiā hr̄di meo:
qui sit de suis, nō autē extraneis: ergo iste neptes que dicunť
esse de suis debēt habere idē ius qđ cōpetebat earū p̄ri. faciat
l. hr̄ditas. ff. de ꝟbo. signi. ⁊ text. in. l. hr̄des. ff. de regu. iu. ⁊. in. l.
j. C. vt ac. ab here. ⁊ ꝯtra here. ⁊ in reg. cū quis. de regu. iur. lib.
vj. ¶ Sed quid argumētationibus predictis opus est? ꝑfecto
luce meridiana clariꝰ est dictas neptes admitti debere ad di-
ctam successionē exclusis patruis, qđ ꝓbo sic. testator in dicta
institutione triū suorū filiorū, ⁊ aliorū posthumorū masculoruȝ
substituit reciproce pupillariter ⁊ vulgariter, ⁊ per fideicom-
missum oēs predictos filios tūc natos ⁊ nascituros masculos
quādocūq; sine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ decederēt ⁊c. Cer-
te nō sumꝰ in casu in quo vnus predictorū filiorū. s. R. decessit
relictis filijs legitimis ⁊ naturalibus: ergo alij duo filij debent
excludi, que ꝟba sine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ ⁊c. Si quis
diceret mihi, o amice nō verificanť in casu nr̄o in feminino se-
xu, sed tātūmodo in masculo: in hoc satis pēdet veritas istius
q. Ad hoc ego dico ꝙ de necessitate ostendā ꝙ imo verifican-
tur illa verba tam in feminis quā in masculis, ⁊ hoc ostendam
tam de iure cōmuni quā etiā ex volūtate expressa ipsius testa-
14 toris, de quo loquimur. ¶ † Et primo nō est dubitandum ali-
quo modo ꝙ de iure cōmuni appellatione filiorū legitimorum
⁊ naturaliū proprie loquēdo venit filia femina. tex. est in. §. fin.
instit. qui da. tut. pos. ⁊ in. l. ij. ff. de testa. tu. ⁊ in. l. ita scriptū. §. j.
ff. de lega. ij. ⁊ in. l. liberoꝝ. ff. de verbo. signi. ⁊ in. l. ꝓnunciatio.
eod. tit. ⁊ hoc firmāt aperte oēs scribētes in dictis locis. ⁊ doc.
in. l. ex facto, §. si qs rogatꝰ. ff. ad trebel. ⁊ in. l. sȝ si sic. §. liberos.
ff. de in ius voc. nam nō est dubitandū ꝙ regulariter masculi-
num cōcipit femininū. l. si qs id qđ. ff. de iurisſ. om. iud. l. j. et ibi
hoc late explicat Bart. per plura iura ⁊ rationes. ff. de verbo.
signi. nā hoc verbum, filiꝰ vel filijs, est ꝟbuȝ nature ꝓut dicunt
doc. in locis preallegatis, ⁊ in indiuiduo loquendo in terminis
nr̄is qñ testator reliquit fideicōmissum si filius heres decesserit
sine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ ꝙ ista ꝟba intelliganť tam in
feminis, ꝙ̄ in masculis, voluit Bar. aperte, ⁊ Ioā. de Imo. in
d. l. cū auus. ff. de cōdi. ⁊ demō. vbi dicūt ꝙ in terminis de qui
bus loqmur, ita demū excludunť femine, si testator adiecerit
verbū masculis, alias nō, ⁊ si qs diceret istud verbū masculis,
alias lȝ nō sit appositū in illa p̄te: tñ est satis appositū in alijs
partibꝰ, ⁊ i alijs gradibꝰ institutionū ⁊ substitutionuȝ, ex quo
fit qđ intelligiť ēt hic repetitū vel tacite subauditū ex iuris pre
sumptiōe, ⁊ ex cōiecturata mēte testātis, ad hoc rñdet ꝓut. j.
latiꝰ apparebit, dū tractabo de ꝯiecturata mente testantis ⁊c.
¶ Et fortiꝰ ꝓbat ille tex. i. d. l. cū auus. quē ad hoc ꝓpositū re
putauit singularē ibi Io. de Imo. ꝙ nō solum filij ⁊ filie ⁊ filij
hr̄dis instituti ⁊ ꝑ fideic. grauati excludūt fideicōmissariuȝ qñ
15 testōr de eis fecit mētionē, † sed etiā qñ nullā fecisset mētionem
testōr de filijs filioꝝ filij, ⁊ filie itelligunť esse vocati ꝑ testōrem
ad exclusionē fideicōmissarij, etiā si fideicōmissarius filꝰ esset fi-
lius testōris, vt est i casu nr̄o. q tex. diligēter notādꝰ est in ꝓpo
sito nr̄o i quo dato ꝙ dictꝰ testōr nullā fecisset cōmemoratio-
nē de filij suoꝝ triū filiorū in dictis substitutionibꝰ, sed simplr
substituisset

ſub ſtituiſſet ſuos pꝛopꝛios filios adinuicẽ vel aliter,nihilomi-
nus filij ⁊ filie vnius pꝛemoꝛiẽtis excluderẽt fideicõmiſſarios
patruos. ⁊ ita in indiuiduo decidit illa lex ſingularis in.d.l.cũ
auus.in ver.fideicomiſſi cõditionẽ coniecture pietatis defeciſ-
ſe qꝺ minus ſcriptuʒ ꝙ dictum fuerat inueniretur ⁊c.Et ideʒ
pꝛobat text.in.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõ.in ver.nõ aliter hic
teſtatoꝛ ſenſiſſe videatur,niſi hi qui reſtitutione onerati ſunt ſi-
ne filijs,vel filiabus,vel nepotibꝰ vel neptibus,vel ꝓneptibꝰ
fuerint defuncti ⁊c.Et idẽ ꝓbat tex.in.l.generaliter.§.fi.C.de
inſtit.⁊ ſubſti.ſub conditione factis,in ver.non aliter ſubſtitu-
tioneʒ accipiente niſi ipſi liberi ſine iuſta ſobole deceſſerint ⁊c.
⁊ voluit gl.quam pꝛo ſingulari allegat Ioã.de Imo.⁊ Lud.
Roma.ibideʒ in.l.j.ff.de dona.cau.moꝛ.⁊ idẽ in terminis vo-
luit Bal.⁊ Salyc.in.d.l.cum acutiſſimi.⁊ in.d.l.generaliter.§.
j.⁊.doc.in.d.l.ex facto.§.ſi quis rogatꝰ.ff.ad Treb.vbi omnes
in hac cõcluſione concurrere vidẽtur,ꝙ etiam ſi teſtatoꝛ nul-
lam fecerit mẽtionem de filijs in caſu deficiente filioꝛũ inſtitu-
toꝛum,nihilominus lex ipſa ſubintelligit talẽ conditionem:qꝛ
multo magis hic eſt dicendũ in caſu noſtro,in quo dictus te-
ſtatoꝛ fecit mẽtionem de filijs filioꝛum per illos ablatiuos ab-
ſolutos qui reſoluuntur in vim conditionis.l.a teſtatoꝛe.ff.de
cõdi.⁊ demon.l.vnica.cum ibi not.C.quando non pe.par.⁊ ſi
teſtatoꝛ expꝛeſſit illud qꝺ omnino lex ipſa ſubintelligebat ꝑ q̃
verba ſine filijs legitimis ⁊ naturalibus ⁊c.dictus diſponẽs vi-
detur pꝛetuliſſe filios ⁊ filias pꝛemoꝛtui heredes ipſius ſubſti-
tuti,vt dicit tex.in.l.Lucius.in fi.ff.de hered.inſtitut.multum
accõmodatus ad pꝛopoſituʒ in ver.nam pꝛudens conſiliũ te-
ſtantis animaduertetur.Nõ enim ſolum fratrẽ heredeʒ pꝛetu-
lit,ſed etiã eius liberos ⁊c.vbi tex.pꝛopꝛie loquitur de iſta cõ-
ditione appoſita ſine filijs legitimis,⁊ naturalibꝰ ⁊c.¶ Omit-
tẽdo nunc vtrum ex teſtamento vel ab inteſtato videantur vo-
cati dicti filij ⁊ filie filioꝛum pꝛemoꝛtuoꝛum per illã clauſulã,ſi-
16 ne filijs legitimis ⁊ naturalibus ⁊c. † Naʒ ille eſt paſſus valde
dubius,nec ad rem noſtram pertinens,de quo per glo.in.d.l.
Lucius.que voluit quod per illa verba,ſine filijs ⁊c.videant̃
vocati filij ⁊ filie nõ tanꝙ ex teſtamento,ſed ab inteſtato,⁊ tã-
quã attinẽtes abſqꝫ eo qꝺ dicamꝰ qꝺ debẽtur ſibi pꝛo fideicõ.
quã glo.ſequuntur doc.in pluribus locis reputantes eam ſin-
gularem ⁊ diligenter notandã,maxime Iacob.de areti.Cyn.
Ray.Bar.Frã.tigri.Nico.de neap.Bal.Ange.Raphael cu.
⁊ Io.de Imo.in.d.l.Luciꝰ.⁊ Bar.in.l.cẽturio.ff.de vul.⁊ pu.
in verbo,quero vlterius quid ſi teſtatoꝛ dixerit,ſi filiꝰ meꝰ ⁊c.⁊
Bar.in.l.ſi cũ dotem.in pꝛin.ff.ſol.ma.⁊ Bar.in.l.ſi ſic.ff.de le-
ga.ij.⁊ Bal.in.l.qꝺ ſcitis.C.de bo.q̃ li.⁊ Bal.in.l.cũctos po-
pulos.circa.xv.co.C.de ſum.tri.in ver.venio ad fm.⁊ Bal.in
d.l.cũ acutiſſimi.in vi.col.⁊ Bal.in.l.ſi emãcipati.in.viij.opp.
C.de colla.⁊ Bal.in.l.põt.ff.de vul.⁊ pupil.⁊ Pau.de ca.Ra-
pha.⁊ Ioã.de Imo.in.l.filius.§.cũ qs.ff.de leg.j.⁊ Rap.Ful.
in.d.l.generaliter.§.cũ aũt.⁊ Pe.de anch.in.c.ſi pater.de teſta.
li.vj.in.xij.nota.poſito ibi per eũ.⁊ Pe.de anc.in.c.lʒ.extra de
vot.⁊ in.c.in p̃ſentia.extra de ꝓba.in ver.decimo q̃ro.⁊ in cõſi.
cix.incip.Pꝛo clarioꝛi deciſione dubij ⁊c.⁊ in cõſi.cxxvij.incip.
põderanda ⁊c.⁊ in conſi.ccccv.inci.qꝛ ſupꝛa conſultũ eſt ⁊c.in
quibꝰ locis cõcludũt p̃fati docto.ꝙ vbi teſtatoꝛ in teſtamento
fecit fideicõmiſſuʒ ſub cõditiõe iſta,ſi filius deceſſerit ſine filijs
legitimis ⁊ naturalibꝰ ⁊c.abſqꝫ dubio veniunt filij ⁊ filie here-
dis pꝛemoꝛiẽtis,ſaltem ab inteſtato.⁊ ſic apparet ꝙ nõ ſolũ in
caſu expꝛeſſo,ſed etiam in caſu omiſſo debẽt ſuccedere filij ⁊ fi-
lie heredes p̃moꝛiẽtis,⁊ p̃ferri fideicõmiſſarijs etiaʒ ſi eſſent fi-
lij eiuſdẽ teſtatoꝛis.d.l.cũ auꝰ.⁊.d.l.Luciꝰ.Et ſic hucuſqꝫ oſtẽ-
ſuʒ fuit aperte,ꝙ de iure cõmuni ⁊ ꝓpꝛie loquẽdo in terminis
noſtris,vbi tractat̃ de fideicõmiſſo appellatione filioꝛũ cõpꝛe-
hẽduntur femine:qꝛ illud verbum eſt verbum nature aptũ cõ-
p̃hẽdere maſculos ⁊ feminas,vt dicũt doc.in locis p̃allegatis.
17 ¶ † Nũc aũt opere p̃ciũ eſt vt oſtẽdã qꝺ etiã iſtud fuit de men-
te teſtatoꝛis in caſu noſtro:qꝺ pꝛimo ꝓbo ſic.Teſtatoꝛ in pꝛi-
ma inſtitutione dictoꝛũ ſuoꝛũ filioꝛũ maſculoꝛũ natoꝛũ ⁊ naſci-
turoꝛũ,fecit mẽtionẽ de filijs maſculis excludẽda filias ꝓpꝛias
dotãdo eas.Similiter fecit in ſubſtitutione Alexã.⁊ in ſubſti-
tutiõe Lud.in quibus ſubſtitutionibus ⁊ gradibus ſubſtitu-
tionũ,ſemper expꝛeſſit illã qualitatẽ maſculoꝛũ.Nõ autẽ in ſe-
cũdo gradu fecit mentionẽ de filijs illoꝛũ triũ filioꝛũ nõ ſolũ ſe-
a mel,ſed etiã bis [a],nũꝙ expꝛeſſit illã qualitatẽ,imo eã tacuit ꝙ
expꝛimere ſciuiſſet,⁊ potuiſſet ſi voluiſſet:ſicut expꝛeſſit i alijs
gradibus.vnde manifeſte apparet ex hoc ꝙ noluit excludere
neptes.nõ apponendo ibi illã qualitatẽ,ꝙ appoſuit in omnibꝰ
gradibꝰ inſtitutoꝛũ,⁊ ſubſtitutoꝛũ:⁊ iſtud erat facile appone-
re.vnde nõ dixit ipſe,ergo nec nos dicamus.l.ſi ſeruum.§.non
dixit p̃toꝛ.ff.de acqui.here.l.de p̃tio.ff.de pub.l.ij.§.⁊ generali-
ter.ff.de leg.pꝛeſtã.⁊ eo maxime dicendũ eſt hanc fuiſſe mentẽ
⁊ voluntatẽ dicti teſtãtis.Nam geminãdo iſtum actum,⁊ iſta
ꝟba ſine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ,cõmemoꝛãdo filios filio-
rũ ſuoꝛũ,ſemper tacuit illã qualitatẽ maſculoꝛuʒ,que gemina-
tio multũ operatur.l.j.§.j.ff.de cõſti.pe.§.de cõſtituta.inſti.de
act.cũ multis ſimilibꝰ,que bꝛeuitatis cauſa omitto.Sed pꝛo
nũc dico ꝙ dictus teſtatoꝛ in duobꝰ locis cõmemoꝛãdo filios
illoꝛũ triũ filioꝛũ ſuoꝛũ,tũc natoꝛũ ⁊ naſcituroꝛũ,nũꝙ appoſuit
illã qualitatẽ quã appoſuit in omnibꝰ alijs,⁊ plus dico qꝺ nõ
appoſuit illã qualitatẽ ex expꝛeſſa mẽte ⁊ intẽtione ſua,pꝛout
ex.j.dicẽdis ꝓxime apparebit.¶ Et ſi qs dicet,ergo teſtatoꝛ
appoſuit illã qualitatẽ ad excludendũ filias ꝓpꝛias,⁊ non de-
bet etiã intelligi ſaltẽ tacite appoſuiſſe ad excluſionẽ neptũ re-
motioꝛũ ⁊ vlterioꝛũ in gradu,⁊ ſimiliter appoſuit illã qualitatẽ
in omnibꝰ alijs gradibꝰ ſubſtitutionũ,quare nõ debet etiã ta-
18 cite ſubaudiri illa qualitas circa neptes. † Ad hoc reſpondeo
ꝙ diuerſa eſt ⁊ erat ratio quare magis appoſuit illã qualitateʒ
ad excludẽdas filias pꝛopꝛias,nõ aũt neptes.nã filie ꝓpꝛie di-
cti teſtatoꝛis dotate fuerũt:vñ nõ fuit durũ excludere eas ap-
ponẽdo illã qualitatẽ verbi maſculoꝛũ,ſed iſta ratio non mili-
tat in iſtis neptibꝰ,quas dictꝰ teſtatoꝛ nõ dotauit,quas ſi vo-
luiſſet excludere potuiſſet ꝓuidẽdo eis de dote in euentu ipſa-
rũ:ſed qꝛ nõdũ extabãt,teſtatoꝛ pꝛudẽtiſſime ꝓuidit eis nõ ap-
ponẽdo illã qualitatẽ maſculini ſexus,que fuit certioꝛ pꝛouiſio
ꝙ ſi dotare voluiſſet.itaqꝫ nõ arguamꝰ de filiabꝰ pꝛopꝛijs ad
neptes in caſu noſtro:qꝛ alia ratio eſt in filiabꝰ:ꝙ in neptibus:
vnde ex diuerſis nõ infertur.l.Papinianꝰ exuli.ff.de mino.l.fi.
ff.de calũ.¶ Nec dicat̃ mihi:ergo iſte neptes in effectu reperiã-
tur nũc habere plꝰ ꝙ ꝓpꝛie filie teſtatoꝛis:dico ꝙ hoc non eſt
incõueniẽs nã potuiſſet euenire caſus in quo minꝰ habuiſſent,
⁊ lõge minoꝛẽ partem,vt ſtatim oſtendã:ergo nõ eſt abſurduʒ
quod reperiant̃ habere maioꝛẽ partẽ.naʒ potuiſſet eſſe qꝺ vbi
pꝛimo erãt tres filij maſculi teſtatoꝛis tempoꝛe teſtamẽti cõdi-
ti,alij plures ſuperueniſſent ex eadẽ cõſoꝛte,vel alia futura.de
qua ipſemet teſtatoꝛ fecit mẽtionẽ,⁊ eã cõſiderauit,⁊ per cõſe-
quẽs ſi plures fuiſſent poꝛtiones ⁊ minoꝛes,⁊ ſimiliter iſte ne-
ptes q̃ nũc reperiunt̃ tres numero potuiſſent eſſe plures ex p̃-
ſumptione iuris.⁊ ſi plures fuiſſent,⁊ ſucceſſiſſent:tũc minꝰ ha-
buiſſent quã dicte filie ꝓpꝛie teſtatoꝛis.Itaqꝫ pꝛopter iſtũ du-
19 bium euentum tolerari debet hoc.¶ † Nam pꝛopter dubiũ e-
uẽtum multa ſtatuuntur a lege,⁊ tolerantur,⁊ admittunt̃ que
alias nõ tolerarentur,patet in.l.j.C.de pac.cum ibi no.ꝑ doct.
maxime Balduʒ ⁊ Salycetuʒ,⁊ patet in tex.multũ no.in ꝓpo-
ſito.in.l.de fideicommi.C.de tranſactio.⁊ in.l.ſi pater pupille.
de inoffi.teſta.⁊ in.l.ſi ea.C.de vſu.cũ ſimili.¶ Et iſta fuit ve-
riſſima intẽtio teſtatoꝛis,pꝛeſtãtiſſime iudex,⁊ ratio que mo- a
uit diſponentem pꝛimo ad excludẽdas filias pꝛopꝛia.ſecundo
ad nõ dotandum neptes.tertio ad ponendum illa verba,ſine
filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ tãtum,abſqꝫ illa qualitate:qꝛ hoc
modo pꝛouidit filijs maſculis,hoc modo filiabus,⁊ hoc modo
neptibꝰ,que in neptes ſi bene reperirẽtur habere nũc plus,nõ
20 eſt mirũ:qꝛ potuiſſent habere minus,vt.ſ.dixi.† Unde q ſen-
tit onus debet ſentire cõmodũ.l.ſm naturam.ff.de regu.iur.l.
eum qui.ff.de iureiu.c.qui ſentit.de reg.iur.lib.vj.¶ Pꝛeterea
dato ⁊ nõ cõceſſo ꝙ pꝛedicta ratio non mouiſſet teſtatoꝛem ad
ita diſponẽduʒ:ex alia ratione oſtẽdo ꝙ non eſt inconueniens
21 qꝺ dicte neptes plus habeãt ꝙ filie pꝛopꝛie.† Naʒ pꝛeſumitur
magis diligere neptes ꝙ filias,cum per eas plus cõſeruatur
memoꝛia,⁊ nomẽ ipſius ꝙ ꝑ filias,iuxta ea que habentur in.l.
iſti quidẽ.in fi.ff.qꝺ met.cau.Unde dico quod licet excluſerit
filias,nõ ſequit̃:ergo videtur excluſiſſe neptes:qꝛ minoꝛ affe-
ctio cadit in filio ⁊ in filia,ꝙ in nepote ⁊ in nepte,ſʒ iuris diſpo-
ſitioneʒ.¶ Nec obſt.ſi diceretur,teſtatoꝛ excluſit alios,appo-
22 nendo illam qualitatẽ,maſculos:ergo etiam neptes:† qꝛ dico
ꝙ in alijs vlterioꝛibꝰ nõ cadebat illa affectio,que in neptibꝰ ⁊
ꝙ hoc ſit verũ pꝛobo:nã ſubſtituit alios vlterius,⁊ in vlterioꝛi
ꝑte teſtamẽti poſt alios:vnde nõ arguamꝰ de filiabꝰ pꝛimo ad
neptes,ꝑ ea q̃.ſ.dixi,nec arguamꝰ de Alexãdro vl' Ludouico
qꝛ teſtatoꝛ eos nõ ita dilexit,cũ eos inferiꝰ ſubſtituerit,⁊ i vlte-
rioꝛi gradu collocauerit,⁊ multo minꝰ i ꝯſequẽtiã p̃ſumit̃ dile-
xiſſe eoꝛũ lineas femininas:⁊ ideo nõ fuit admiratione dignuʒ
ſi circa eos appoſuit illã qualitatẽ maſculini ſexꝰ.⁊ iſta fuit ve-
riſſima intẽtio ⁊ voluntas dicti teſtãtis,q̃ debet omnibꝰ p̃fer-
ri ⁊ magis attẽdi.l.cuʒ viruʒ.C.de fideicõmiſ.l.in cõditionibꝰ
pꝛimũ locũ.ff.de cõdi.⁊ demõſt.§.diſponat.in authẽ.de nupt.
¶ Ex quibꝰ omnibꝰ tollunt̃ multa ex his q̃ ſupꝛadicta ſunt
in cõtrariũ pꝛo alia parte,que nũc clarius ⁊ ſingulariter,⁊ par-
ticulariter de verbo ad verbũ tollã:vt iſta veritas omnino de-
fenſata remaneat fundata i iure,⁊ in omni equitate.¶ Nõ ob.
igit̃ pꝛimũ argumentum dñ dicebatur,ſi de quo minus videt̃
ieſſe ⁊c.h eſt filie ꝓpꝛie excluſe fuerũt:multo magis neptes:ꝙ

a ¶ Bis.ſufficeret ſemel:qm̃ iter hos caſus ẽ oppoſita neduʒ diuerſa ratio.vt enim deſcẽdẽtibus debetur,cõtra vero extraneis nõ debetur hereditas:ita vocationẽ extraneoꝛum reſtringi ad maſculos.grauamen vero filioꝛuʒ ꝑ deſcẽdẽtes ſimpliciter ſecũdum ius commune reſtringi conuenit.

ad hoc respōsum apparet ex .s. proxime dictis: nam diuersa ratio fuit & est in filiab⁹ proprijs, & diuersa fuit & est in neptib⁹, nā filie dotate erant: & ista fuit iusta causa exclusionis earum, que nō reperitur in neptibus. ¶ Nec dicatur mihi, nonne potuerunt dotari nunc arbitrio boni viri, prout in simili dicebat Bar. in .d. l. nō au⁹. Nā ad hoc dico ꝙ ex quo vocare reperiuntur ꝑ dictū testatorē, vt .s. ostēsum fuit late, nō est necesse recur
23 rere ad hoc, vt nunc dotētur. † nā habenti remedium ordinariū, non est opus extraordinario. l. in cause. ff. de mino. l. in prouinciali. ff. de ope. no. nuncia. cū si. & sic recte valētibus non est opus medicis. Preterea Bart. in .d. l. cum auus. non loquitur in terminis nostris, sed loquiť quādo testator exclusit expresse eas dicēdo si sine filijs masculis &c. Nam tunc vult Bart. ꝙ bene filie exclse debeant dotari arbitrio boni viri: sed non sumus in casu: imo sum⁹ in casu in quo testōr vocauit dictas neptes &c. ¶ Secūdo nō ob. fm argu. ꝙ vbi est eadem ratio &c. qr respōdeo ꝙ non est eadē ratio in neptib⁹, que est in filiabus in casu nostro, imo diuersa est, vt .s. dixi. ¶ Nec dicať ꝙ testator habuit respectum ad agnationē cōseruandam: naz dico ꝙ verba ipsius sonāt contrarium circa istas neptes. bene habuit cōsiderationem in alijs. s. dum loquitur de filijs Alexandri, & vlterioribus, quos nō ita predilexit: sed in neptibus nō considerauit talē rationē cū eas vocauerit ꝑ illa verba sine filijs legitimis & natural ib⁹, iunctis alijs cōiecturis & presumptioni
24 bus: quas .s. dixi. ¶ † Tertio non ob. aliud ar. ꝙ nō debēt esse melioris cōditiōis vlteriores ꝙ ꝓximiores &c. qr rñderi potest ꝙ ex eo qr potuisset esse qd fuissent deterioris conditionis ꝑ illos euēt⁹ dubios de pluralitate filiorum, & pluralitate neptuū nō est incōueniens dicere ꝙ nunc reperiantur ipse esse melioris cōditionis ꝙ filia. d. l. de fideicōmisso. de trāsact. cū alijs .s. alle. bene fateor ꝙ in casu certo lex abhorreret ꝙ melioris conditionis sit neptis ꝙ filia. d. l. si viua matre. & maxime in statutis excludētibus filias feminas. nam comprehendunt etiam neptes, vt .s. latius dixi: sed nō sum⁹ nūc in casu certo, nec etiā in terminis statutorū, que statuta loquūť etiā ab intestato, & semp ꝓsupponūt feminas exclusas dotari cōpetēter nec aliter excluderēt vel excudere possent. Preterea statuta cōsiderauerūt rationē agnationis cōseruande, & familiaruz quā cōsiderauit iste testator nisi in illis personis in quibus fecit mentionem de filijs masculis: sed circa neptes nō habuit istam considerationez cum nō apposuerit in eis illam qualitatē masculi sexus imo vocauit eas diuersimode, vt .s. probatū fuit: & per hoc sublatū est tertiū & quartū argumentū simul. ¶ Quinto nō obst. aliud a sufficiēti partiuz enumeratione &c. qr dico ꝙ argumentū in se verū est: sed nō militat in terminis ratiōis, in quib⁹ ꝓbaui .s. ꝙ dicte neptes possunt succedere ex ꝓpria ꝑsona, & etiā ex persona patris, duz allegaui illud solēne dictuz Bal. in .d. l. venia. cuius dictuz apponit gladiuz ad radicem istius .q. quicquid dicat ibi Raph. ful g. qui more solito conatur impugnare veritatē, cuius authoritas pace ei⁹ salua dixerimus, non dedignabiť cedere preclaro & illustri monarche do. Bal. & eo maxime, cum sit fundamētum ratione viua. Ex quo infero ꝙ posito ꝙ iste neptes in casu nostro nō essent vocate ꝑ testatorē, ꝑut .s. vocatas esse demōstraui: tamen ista stant simul ꝙ filia excludat: tū neptis ex filio nō ꝑ illā sepius cōmemoratā doctrinā Bal. que est diligēter no. in proposito nostro. ¶ Sexto nō ob. aliud argumētuz dum dicebať, qd si disponēs fuisset interrogatus idē statuisse, &c. qr dico rñdendo ꝙ imo disponens nō exclusisset dictas neptes, imo condecēter dotasset: sed non sumus nūc in casu dubio, in quo debemus arguere eo modo: nec sum⁹ in casu omisso, imo sumus in casu certo. vnde doctrina illaruz gl. de quib⁹ .s. nō militat in casu nostro. ¶ Nō ob. septimuz arg. de absurdo: qr dicere possumus ꝙ absurduz esset potius excludere istas neptes cōtra mentez testantis: & hoc bene esset incōueniens. Nec dicať qd sint melioris cōditionis ꝙ filie: qr ad hoc .s. respōsum fuit per illū incertuz euentuz vel nūc possumus dicere ꝙ si ꝑdicta ratio nō sufficeret testator ita voluit, cui⁹ volūtas est seruāda, vt in .§. disponat. in auf. de nupt. ¶ Restat nunc rñdere ad aliud motiuū octauū in ordine duz dicebať ꝙ testator fecit mentionē de masculis in quāpluribus
25 gradibus dictaruz institutionuz & substitutionum &c. ¶ † Ad qd respondēdum est fatēdo qd fecit sepius mentionē de dicta qualitate masculorū: sed in casu isto omisit semper illā qualitatē in duob⁹ locis: quā exprimere potuisset, & sciuisset si voluisset: sed vt .s. dixi ꝑ actus geminatuz semper omisit illā qualitatem: ergo istud argumētum potius facit pro, quaz contra neptes: & tāto magis qr vba sunt note earuz quas quis habet in animo passionuz. ergo testator si voluisset aliquo tpe excludere neptes. ꝑ verba hoc declarasset. Et si diceref mihi plus fuit dictuz, sed minus fuit scriptū, rūdeo ꝙ dato ꝙ istud esset verū nō tamen cōcedo. Istud fortasse presumereť nisi bis testator istis verbis vsus fuisset, & nō ita sepe numero in alijs gradib⁹ fecisset mentionē de illa nota masculorū, quam ita sepe repetēdo notā habebat, & eius importantiā, & vt sibi nota voluit apponi in omnibus gradibus: preterquā ad excludēdas neptes nā hoc facere sciuisset sicut in alijs gradibus inter quos omnino ostendi fore rationez diuersitatis, quare magis apposuerit in alijs illā qualitatē ꝙ in nepotibus excludendis, que nūc nō repeto, & sic istud octauū arg. nil hz obstare. ¶ Ultimo nō ob. vltima ratio de diuitijs conseruādis ꝑpter tacitam mētē testātis &c. qr satis ꝑ ea q supradicta sunt respōsuz apparet. nā verū est ꝙ testator presumiť in dubio velle cōseruare agnationē sed in casu certo nō est loc⁹ cōiecturis. l. cōtinuus. §. j. de verb. ob. nos autē sum⁹ in casu certo, in quo dicte neptes admisse fuerūt. & vocate ad successionē tacite & expresse, put .s. ostēdi plurib⁹ iurib⁹ & rōnib⁹. ¶ Que oīa supradicta si qd boni in se habēt attribuendu est dño nostro clemētissimo. si qd autē inepti aut male dicti est, attribuamus prauitati & exiguitati ingenij mei, quā immensa docilitas & equitas vestra prestātissime domine iudex supplere vbi op⁹ erit nō dedignabiť: cui me cōmēdo, nec nō presentē valde fauorabilē istaruz nobiliuz pupillaz causam, quas solita prudētia querat dominatio vestra dignissimis patruis suis concordes reddere, & inter eos pacem ac cōcordiā omnino iponere. & ipsa loco parētis eis miserabilibus in presentia esse velit: cuz tali parēte orbane sint ne afflictio addatur afflictis. c. ex parte. de cle. egro. l. diuus. ff. de offic. presi. & supremū deum obtestor. verbum in hoc non fecissem nisi primo pro ipsa veritate aperienda, & defensanda: nec nō ꝓmotus ab eo qd dixit imperator in. l. vnica. C. quādo impe. inter pup. & vi. in ver. ꝙ si pupilli vel vidue aliq fortune iniuria miserabiles &c. pro quibus tādem omnia iura clamant: & vestra dominatio tueri ac defendere tales: prout cōmuniter ferť cōsueuit. memor illius quod dicitur in. l. j. in prin. ff. de mino. in versicu. hoc edictum pretor naturalem equitatem secus proposuit quo tutelam minorum suscepit. nā cum inter omnes constet fragilez esse & infirmum huiusmodi etatis consilium: & multis captionibus suppositum, multorumqz insidijs expositum auxiliuz eis pretor pollicitus est, quibus similiter iam pollicetur. de ver. cui me iterum commendo &c. Laus deo. ¶ Et ita cōsulo, & iuris esse puto prout .s. scriptuz est ego Ludouicus bologninus minim⁹ vtriusqz iuris doctor & eques iura ciuilia de mane ordinarie legēs Ferrarie: & in fidem me subscripsi & solitum sigillum apposui saluo semper iudicio saniori. ¶ Cui cōsilio tūc se subscripserūt prestantissimi vtriusqz iuris doctores in prefato studio legētes dominus Joannes Sodolettus de Mutina, dominus Albertus bellus de Perusio. dominus Dominicus delamassa. do. Antonius Aleutis cum suorum sigillorum impressione predicta omnia approbātes: licet tunc in illis terminis cōtrarium consuluisset Barbatia in ciuitate Bononie: qr iste casus ibi vertebatur, & causa iuris tunc pendebat ibidem.

Summarium.

2 Nouitij non dicuntur post annum. & nu. 18.
3 Immunitas data venietib⁹ ad habitādū, nō ꝯpetit originarijs.
5 Priuilegium per absentiam amittitur.
6 Interrogat⁹ disponēs qd verisimiliť cessisset habeť ꝑ expsso.
7 Mens sufficit licet verba deficiant.
9 Taxatiua excludit reliquas exceptiones etiam similes.
11 Tacitum non debet valere plus expresso.
12 Priuilegiū qd trāsiuit in cōtractuz reuocari nō pōt. li. nu. 14.
13 Princeps obligatur ex contractu subditi.

Consilium. LIIII. Uincentius de paliotis.

Iso puncto subtiliter formato cū rationibus vtriusqz partis, & etiam viso decreto exceptionis ꝯcesse hominibus de nouo venietibus ad habitandū in villa sancti Martini in Argile, & alijs villis vnitis dicte ville seu terre sancti Martini in argile, & omnibus mature & accurate pēsatis videtur dicendum ꝙ cōmune butrij pōt cōpellere seu ꝯpelli facere familiā dicti Antonij ad soluēdū collectas & ad subeūdum estimū sicut soluunt & subeūt alij nō forēses habitātes i dictis villis. & hꝯ ꝓbo. Prio ex dispositiōe iuris mūicipalis, q caueť vt mihi i facto presupponiť ꝙ oēs forēses teneāť subire estimū, & collectas sicut ceteri subeūtes. Scdo ꝓbo ex verbis dicti decreti. † nā cui nō cō
1 ueniunt

nueniunt verba legis: nec cõuenit eiꝰ dispositio. l. ita aũt. ⁊ ibi
Bar. ff. de admini. tut. l. iiij. §. toties. de dam. infec. l. hos accu-
sare. §. omnibus. de accusa. Bal. in. l. illã. C. de col. Bart. in cõ-
silio. minister fratruꝫ minoꝝ. sed verba decreti cõcedẽtis im-
munitatẽ venientibus ad habitandum in villa sancti Marti-
ni nõ cõueniũt familie dicti Anto. nec dicto Antonio, vt sta-
tim patebit, ergo nec dispositio dicti decreti dꝫ ꝯuenire. Quod
aũt verba dicti decreti nõ conueniant dicto Anto. ptꝫ: qꝛ ver-
ba decreti dicunt ꝙ immunitas cõceditur quibuscunqꝫ labo-
ratoribꝰ forẽsibus, ⁊ de nouo venire volẽtibꝰ ad habitandũ in
dictis villis, vel altera earũ ⁊c. ita cõtinet̃ in supplicatiõe por-
recta regimini ex parte supplicantiũ, ⁊ sic intelligitur esse con-
cessum. l. j. ⁊ ibi per Bal. C. de diuer. rescri. §. preterea. instit. de
inuti. stipu. Sali. in. l. j. C. de he. decurionum. Bald. in. l. ꝫ si ſi-
ne. §. sed quod Papinianus. ff. de mino. sed iste Ant. nõ venit
de nouo ad habitãduꝫ comitatuꝫ Bono. vt patet ex narratis
in puncto: qꝛ tempore quo sibi fuit cõcessum dictum decretuꝫ
exemptionis. lx. annorum, iaꝫ diu ante venerat ad habitandũ
in comitatu Bono. ⁊ obtinuerat decretũ exemptionis per de-
cẽnium. quod decretum conceditur oĩbus laboratoribus forẽ
sibus veniẽtibus ad habitandum in comitatu Bo. ⁊ operan-
tibus artem rusticalẽ. ergo cum nõ possit iste Ant. dici de no-
uo venisse ad habitãdum comitatũ Bon. cum iam prius ha-
bitauerat. nõ potuit sibi dictum decretum exẽptionis fieri per
rationẽ iurium predictorum. Accedit ad hoc text. ⁊ qd ibi per
2 doc. in. l. fi. §. quoties. ff. de publi. † vbi illi dicuntur nouitij, qui
per annum integrum nõ steterit in loco. sed iste Antoniꝰ an-
te hoc decretum exemptionis. lx. annorũ, steterat in comitatu
Bo. p plures annos, ⁊ gauisus fuit exẽptione. x. annorũ: vt in
facto ⁊ in pũcto narrat̃: ergo nõ põt dici nouitiꝰ habitator seu
de nouo veniẽs ad habitãdũ. ⁊ sic nõ dꝫ ꝯprehẽdi sub decre. cõ
cesso de nouo veniẽtibꝰ ad habitãdũ: ⁊ ppterea ibi. d. Joã. de
Jmo. dicit no. casu istũ ad statutũ quo cauet̃ qd nouitij nõ te-
neãtur soluere gabellas, qd non dicent̃ nouitij q steterũt vltra
annũ in ciuitate vel comitatu. Et ideo Spe. in tit. de statu mo.
§. j. ver. xxxviij. dixit qd si qs intrauit religionẽ, ⁊ ante annũ p-
fessiõis exiuit, qd si postea iterũ ingrediat̃, nõ debet habere ẽt
annũ ꝯcessum ad pfessionẽ faciendã, nisi ex cã. Et id dicit Jo.
and. ⁊ Pet. de anch. in. c. j. de vita ⁊ ho. cle. lib. vj. Et idẽ tenuit
Lu. de Ro. in. d. l. j. §. quoties. de pub. ⁊ de hoc est gl. in. c. eũ q
certus. de reg. iur. lib. vj. Quinimo pro hac pte expresse tenuit
3 Bar. in. l. cũ emãcipatus. §. si pater. ff. de contratabu. † vbi vo-
luit qd si statutũ dicit qd omnes veniẽtes ad habitãdũ in ista
ciuitate, habeãt aliqd puilegiũ: qd ciues originarij nõ habitã-
tes, ⁊ veniẽtes ad habitãdũ, nõ gaudebunt illo priuilegio. ⁊ sic
doctrina illa Bar. in. d. §. si pater. videtur decidere casum istuꝫ.
accedat etiã ad hoc qd scribit̃ in. l. euacuatis. C. d decu. li. x. ⁊ i
l. his. de immunitate nemini cõcedẽda. vbi ista talis immuni-
tas nõ põt cõcedi per aliũ ꝙ p principẽ, ⁊ aliter cõcessa non tꝫ.
¶ Quibꝰ tñ nõ refragãtibꝰ cõtrariuꝫ puto de iure verius. s. ꝙ
familia do. Anto. nõ possit collectari pro cõi Butrij: nec ẽt co-
gi ad estimũ subeũdũ. qd demõstrat̃. nã statutũ seu decretũ cõ
cedẽs immunitatẽ ⁊ exemptionẽ oibꝰ forẽsibꝰ laboratoribus.
⁊ de nouo venire volentibꝰ ad habitandũ in dictis villis sancti
Marti. in Argile, ⁊ alijs insimul vnitis dicte ville, hꝫ locum in
d. Ant. ⁊ eiꝰ familia. vt. j. patebit. ergo tale decretuꝫ exẽptiõis
ei ꝯcessum est validũ, ⁊ dꝫ obseruari. qd aũt habeat locuꝫ in. d.
Ant. patet primo: qꝛ forẽsis ẽ: qꝛ est d villa Cõsandoli cõitatis
Ferrarie. Jtẽ est laborator terrarũ, vt i pũcto narratur. Jtẽ ve-
nit de nouo ad habitãdũ i dictis villis sancti Marti. in Argi-
le: ergo decretũ ei ꝯcessuꝫ est validũ. cũ in eo ꝯcurrãt oĩa q̃ sunt
necessaria ad tale decretũ obtinẽdũ. ar. l. si hr̃di plures. ff. de cõ
di. insti. p Bal. i. l. fi. C. de pena iudi. q male iudi. ⁊ i. l. gallꝰ. §. ẽt
in. v. col. ff. de li. ⁊ post. no. in. l. discretis. C. q rest. face. pos. Non
ob. qd dictũ est. s. s. ꝙ iste nõ põt dici d nouo venisse ad habitã
dũ in dictis villis, ex quo al's in hoc comitatu stetit vltra annũ
p supradicta p tex. in. l. fi. §. quoties. ff. de publi. cũ multis con-
4 cor. superiꝰ alleg. † Qꝛ respõdeo primo, ꝙ imo dicit̃ venisse de
nouo, attẽtis verbis puisiõis. Nã verba prouisionis solum re-
quirunt quod veniat ad habitandum de nouo in dictis villis.
Sꝫ certũ est, ꝙ iste nunꝙ habitauit in dictis villis nisi tpe quo
sibi fuit decretũ exẽptionis cõcessuꝫ, vt in pũcto narrat̃. ergo a
verbis dicte ꝯstitutionis nõ debemus recedere. l. ille aut ille. §.
cuꝫ in verbis. in. l. nõ aliter. ff. de leg. iij. Et sic verba legis debe-
mus attẽdere. l. constitutꝰ. ad munici. l. iij. §. hec verba. ff. de ne.
ge. l. j. §. si is qui nauẽ. ff. de exer. l. pspexit. ff. qui ⁊ a q. vj. q. iij. c.
scriptũ. Spe. in ti. de recusa. §. effectus. vers. sed nunqd vna ps.
Preterea ẽt dato qd al's habitasset ⁊ stetisset in dicta villa san
cti Marti. in argile: dico ꝙ ex quo discessit ⁊ stetit p spatiũ. vj.
aut. vij. annorũ in territorio suo pprio vñ discesserat: qd dr sub
latus oĩs effectus primi aduentus. vt primo probat̃ per text.
5 in. l. pe. C. de dome. ⁊ profess. lib. xij. † ⁊ ꝙ ibi voluit Bar. vbi il-
le qui absentauit se a curia sine licẽtia principis, si per bienniũ
steterit absens debet poni post quintum in ordine in quo erat
descriptus: si triennio debet poni i gradu. x. si. iiij. stetit absens
debet poni in nouissimo loco cum reuertetur. Si autẽ steterit
quinquẽnio absens: tunc priuandus ⁊ spoliandus erit cingu-
lo illius ordinis in quo descriptus erat. Et ideo Bar. i. l. ex eo.
ff. de test. mili. dixit ꝙ scholaris qui p quinqꝫ annos stetit ab-
sens a studio, dicit̃ priuatus matricula: ⁊ de nouo veniens ad
studium debebit iterũ matriculari: ⁊ alleg. tex. in. l. pe. ⁊ in. l. fi
C. de primice. lib. xj. Et ideꝫ dixit Ludo. Roma. in. l. si vero. §
de viro. in. xxxiiij. fallentia. ff. solu. mat. Bar. in cõsi. incip. Sta
tuto vniuersitatis Bononie cauet̃ ⁊c. Naꝫ eo ipso ꝙ quis re-
cessit ⁊ steterit tanto tẽpore ad redeundum, dicitur amplius nõ
habere animum redeundi. l. naturalem. §. pauonũ. ff. de acqr.
re. do. ⁊ insti. de re. diui. §. in his. ⁊. §. pauonũ. ergo per ꝯñs cũ
recedit, dicitur de nouo venisse: ⁊ maxime cũ iste Anto. tẽpore
quo discessit de isto comitatu reuersus fuit in pprio territorio:
ex quo dꝫ inferri, ꝙ tãtominus ei debebat esse animus redeũ-
di arg. eorũ que dicũtur per doc. ⁊ maxime per Ludo. in. l. leg.
ff. ad Sill. ⁊ domi. Anto. in. c. fi. de iureiur. ⁊ Bal. in. l. in bone-
fidei. C. de iureiur. ⁊ per me post eos in repetiõe. l. admonen-
di. ff. de iureiur. versicu. nunc condescendo ad tertium moduꝫ.
ad fugam. accedit ad hec tex. in. l. quid sit fugitiuꝰ. ver. Celiꝰ
6 ait. ff. de edil. edic. † Jteꝫ cõfirmo per ea que dicit glo. repu. fin.
in. l. tale pactum. §. fi. ff. de pac. vbi illud dicit̃ contineri sub sta-
tuto, licet hoc nõ sit expressuꝫ ꝙ si statuẽtes de eo fuissent inter
a rogati statuissent.[a] sed qs negaret qd si reformatores seu cõsi-
lium generale sexcẽtorũ, qui cõcesserũt illas immunitates de
nouo veniẽtibus ad habitandũ in dictis villis sancti Martini a
in Argile fuissent interrogati de forẽsibꝰ, qui al's habitauerint
in comitatum istũ, ⁊ exẽptionem obtinuerint, ⁊ postea ad par-
tes suas recesserint, ꝙ ipsi etiã cõcessissent eandẽ immunitatẽ
eisdẽ volẽtibꝰ reuerti: certe nemo sane mẽtis. arg. l. si qs ita. in
fi. ver. nemo sanus. ff. de euict. ⁊ illã gl. in. d. §. fi. multũ singula-
riter exclamauit ibi Bal. dicẽs qd illa procedit siue aliqd sta-
tuatur per modũ legis, siue per modum cõuentionis, vt est in
casu nostro, vt. j. latiꝰ declarabo, siue per modũ rescripti. ⁊ pro
illa glo. etiam facit tex. iuncta gl. in. d. c. ij. de cõfes. li. vj. vbi ille
tex. qui est exorbitãs a iure cõi, ⁊ loquit̃ in reo cõtumace ostẽ-
ditur ibi p glo. ad actorẽ. ⁊ dicit ibi glo. qd ideo fuit expressum
in reo: qꝛ plus frequentat̃ in reo ꝙ in actore. ⁊ sic idẽ dictũ fuis-
set d actore. ad idẽ facit gl. i. l. j. de raptu virginũ. C. vbi tex. loq-
tur de masculo, ⁊ tamẽ gl. ibi extendit ad feminam rapientem,
qꝛ est eadẽ ratio. ⁊ idem dicit Bal. in. c. j. §. si quis rusticus. de
pace tenen. vbi tex. loquit̃ in rustico portãte arma. ⁊ tñ extẽn-
dit ad ciuẽ, ⁊ dicit qd ideo in rustico loquitur: quia magis fre-
quentãt portare arma. † Accedit ad hoc, qꝛ ratio ⁊ mẽs statuẽ
tium ⁊ cõdentium leges plus est attendenda ꝙ verba ipsiꝰ le-
gis vel statuti, vt voluit Cy. in. l. j. C. que sit lõga cõsue, ⁊ in. l. j.
ff. si cer. peta. quinimo dicit Ang. in consi. clxvij. qd sufficit ha-
bere mentem legis: licet verba deficiãt. imo etiã si verba essent
cõtraria, debemus attẽdere mentẽ, vt ipse voluit in consi. clxix.
p quo adduco tex. i. l. j. ff. qd fal. tut. auto. ⁊ est text. optimus in
l. quesitũ. de testi. ⁊ in. l. ꝙuis. ff. de in ius vo. ⁊ tex. coniuncta gl.
in. l. qui bona. §. dãni. in versi. inquiret̃. ff. de dã. infec. quã Bal.
multuꝫ no. in. c. fi. de mutuis peti. similiter etiã dicimus in con-
tractibꝰ, qd magis attendit̃ mens cõtrahentium, ꝙ verba cõ-
tractꝰ, vt est glo. no. in. l. blãditus. C. de fideiusso. ⁊ facit qd vo-
luit do. Ant. in. c. nouit. in vlt. col. de iu. ⁊ Jo. de Jmo. in. l. fi. in
iij. col. de here. insti. sꝫ mẽs istorũ reformatorũ seu hoĩm de cõ-
silio sexcẽtoꝝ fuit curare totis viribꝰ, vt ville ille sancti Mar. ⁊
alie secũ vnite, que erãt inculte, ⁊ in hospita loca replerent̃ ho
minibus, q essent forẽses, ⁊ nõ habitarẽt territoriũ Bononien-
se: ⁊ sic possent reduci ad culturã, put prius erãt, ne ignominia
resultaret cõitati Bononie propter territoriũ illustrissimi dñi
marchionis Esthẽsis qd est cõtiguuꝫ istis villis sancti Mart.
⁊ est bñ cultuꝫ ⁊ fertile ⁊ ĩhabitatũ. iste aũt ville sunt male culte
⁊ steriles ⁊ inhabitate: vt patet ex pemio, ⁊ narratione dicte re-
formationis: qd proemiũ denotat cã finalem dictorũ statuen-
tium. l. regula. ver. initiũ constitutionis demonstrat. ff. de iur. ⁊
facti igno. l. fi. ⁊ ibi p omnes scribentes. ff. de here. insti. l. j. ff. ad
Mace. ⁊ ibi per Bal. ⁊ per eundẽ. in. l. cũ. iij. in prin. de trãsac. ⁊
in ꝯsilio incien. Fuit qdã de Assisio. ⁊ Bal. in. l. j. ff. de orig. iu. ⁊
in. l. vt liberis. C. de col. ⁊ in. §. quibus. in prima consti. C. ⁊ in. l.
ius ciuile. de legi. in. l. j. C. d fal. cau. adie. legato. ergo satis est ꝙ
forẽsis q sit laborator, ⁊ habitet extra territoriũ Bononie [illegible]
niat ad habitandũ dictas villas; qꝛ pro hoc est satisfactũ [illegible]ẽti
ipsoꝝ reformatorũ: dato qd talis forẽsis ven[illegible]b[illegible] auca

[a] ¶ Statuissent. s. lib. ij. consil. xxiiij. nume. xxxiiij.

sit hunc comitatum. Accedit etiā ad hoc qꝛ quamuis iste an-
dicatur potius redisse ꝙ de nouo uenisse:† attamen istud ver-
bum aliqñ etiā importat vt rediēs dicatur venire. argu. l. cum
quidā. el. j. ff. de leg. ij. ꝛ per no. in rub. ff. solu. matr. Et si dicere-
tur mihi, tu non aduertisti: quia est vna noua reformatio, de
qua in puncto non est facta mentio: que anullat omnia priui-
legia, immunitates, ꝛ exēptiones cuiuscunqʒ conditionis exi-
stāt, ꝛ a quocūqʒ seu quibuscūqʒ emanate ꝛ emanata fuerint:
exceptis priuilegij ciuitatum cōcessis aliquibus singularibus
personis habitātibus in ciuitate guardia, aut comitatu ꝛ non
exercētibus aliquā artē tam rusticam ꝙ ciuilem. preter eas su-
perius cōcessas, vt patet in. ij. c. Et etiā vult ꝙ predicta nō ha-
beāt locū in venientibus de nouo ad habitādū in ciuitate aut
comitatu Bono. vel eius guardia pro exercendo opera ciuilia
aut rusticalia, ꝫm prouisionem super ꝑdictis editā per reueren
dum dñm Beneuentanū Bononie legatū: ꝛ per alia regimi-
na ciuitatis Bononie. Si ergo ꝓuisio ista nouiter facta annul
lat omnes immunitates ꝓuilegia ꝛ exēptiones: exceptis illis
duobꝰ casibus de quibus in ea: ergo sequitur qð cuʒ dicta re-
formatio q̄ reddit immunitatē quinquaginta annorū venien-
tibus de nouo ad habitandū in dicta villa sancti Marti. nō fit
vna de illis duabꝰ exceptuatis, quod dʒ dici irritata ꝛ annul-
lata: vt primo singulariter voluit Bar. in. l. ita nobis pudor. C.
9 de adul. † vbi si statutū mādat instrm̄ executioni mādari, nul-
la obstāte exceptiōe, nisi tali ꝛ tali: etiā qð alie exceptiōes simi-
les nō possunt opponi: qꝛ statutum qð loquit̃ taxatiue de qui-
busdā exceptionibꝰ, nō potest ad alias extēdi: quia ista est ta-
xatiue, vt ibi ꝑ eū. tex. in. l. qui aliena. §. libertus. ff. de neg. gest.
ꝛ in. l. Lucius. §. qui habebat. ff. ad treb. ꝛ per euʒ in. l. certa for
ma. C. quādo prouo. non est necesse. ꝛ idem quod ipse dixit in
l. ita nobis pudor. dixit in. l. j. irē videndū. §. fi. ff. de peti. here. ꝛ
Bar in consi. incip. Satuto cauetur ꝛc. ꝛ Imo. in. l. fi. in. viij. ꝛ
ix. col. ff. a qui. appel. nō licet. ꝛ Bal. in. c. cū adeo. in fi. de rescri.
ꝛ idē sensit Bal. multū singulariter in. l. j. §. excipiūt. in fi. ff. de
10 fer. vbi voluit † qð si per statutū sint inducte ferie messiū, ꝛ vin-
demiarum, ꝛ non procedit vlterius: ꝙ tūc alij casus in quibus
de iure cōmuni sunt ferie, remanēt, in suo statu: qꝛ tanꝙ omissi
a statuto remanēt in dispositione iuris cōis. l. cōmodissi. de li-
be. ꝛ posth. l. si cū dotē. in princi. ff. so. mat. l. si extraneus. de cō-
di. ob causam. Aut vero statutū inducit ferias messiuʒ ꝛ vinde
miarum, ꝛ procedit vlterius faciendo quasdam exceptiones: ꝛ
tunc dicit ipse qð nō habet locum ius commune: qꝛ in casibꝰ
a statuto nō exceptis, debemus stare statuto, ꝛ non iuri com-
muni: qꝛ exceptio firmat regulā in nō exceptis. ꝛ adducit text.
in. l. tribunus plebis. §. fi. de testamē. mili. facit tex. in. l. nam qð
licuit. ff. de pec. legato. Bar. in. l. in his. ff. de leg. Et ad predi-
cta bene faciunt nota. per Bart. in. l. j. §. ꝛ per vim. ff. qð vi aut
clā. sed si est in casu nostro, qð per nouam reformationem sunt
irritata ꝛ cassata omnia priuilegia, immunitatem, ꝛ exemptio-
nes cōcessa, ꝛ concesse quibuscunque personis, exceptis duo-
bus casibus in quibus nō est exemptio ista quinquaginta an-
norū cōcessa venientibus de nouo ad habitādum in dicta vil-
la sancti Martini: ergo stāduʒ est regule, ꝛ annullationi facte
per superius dicta. ꝛ ista fortiter stringūt in fauorem cōis Bu-
trij cōtra familiā dicti Antonij. ¶ Quibus tamē non obstāti-
bus, respōdeo ꝙ nūc in casu nostro dicta imunitas, ꝛ exēptio
concessa dicto Antonio, ꝛ eius familie debet remanere salua:
11 nec dʒ dici irritata per dictaʒ nouam reformationē. † quod sic
demōstro. potētius nō dʒ operari tacitū ꝙ expressum. l. qui ad
certuʒ. ff. loca. Bal. in. l. certi cōdictio. in prin. ff. si cert. peta. vbi
plus non operatur ficta ꝛ tacita confessio, ꝙ expressa. Pet. de
anch. in. c. canonum statuta. in. xiiij. q. in. lvij. col. de cōsti. Bal.
in. c. fi. de iura. calū. Bar. in cōsi. Barnardus vanoli. ꝛ in consi.
a domino Cyno. sed expressa reuocatio facta per regimina de
ista exemptione facta dicto Ant. ꝛ eius familie. nō teneret, vt
statim demōstrabo. ergo nec ista tacita comprehensa sub hac
generali reuocatione. ꝙ aūt regimina nō possint expresse reuo
care dictā exemptionem cōcessam Anto. patet per regulam. l.
qð semel. cū his que ibi dicuntur per Bar. ff. de decre. ab ordi.
facien. ibi not. per illā glo. ibi. qð lʒ alias decretum rescindatur
nuda voluntate cōcedentis. l. item. §. quid si actor. ff. quod cu-
12 iusqʒ vniuer. no. ꝛ. d. l. quod semel. † tñ qð transiuit in contra-
ctum, non potest reuocari: ꝛ exēplificat in eo qui habet immu-
nitatē a collectis, vt illa non possit reuocari, qñ trāsiuit illa cō-
cessio in cōtractuʒ, sicut est in casu nostro: qꝛ ista immunitatis
cōcessio facta Ant. ꝛ alij venientibus de nouo ad habitanduʒ
in dicta villa sancti Martini transiuit in contractum innomi-
natū: do, vt facias id est vt venias ad habitanduʒ. ꝛ idē tenuit
Bar. in. l. omnes populi. in. xij. col. in ver. ꝛ circa ꝑdicta substi-
tuo [illegible] questionē, vbi voluit qð si statuto cauet̃ qð qui venit
ad habitādum in tali castro habeat immunitateʒ perpetuo: ꝛ
qdā venerūt: nunc ciuitas vult reuocare illud statutū, ꝛ vul ne
illi gaudeāt immunitate, qð in ꝑiudiciū illorū q nonduʒ vene-
rāt pōt reuocare, sʒ in ꝑiudiciū illorū q veniunt nō potest reuo-
care: qꝛ istud statutū trāsiuit in ꝯtractū, do vt facias: vñ nō est
locꝰ penitētie, ex quo est adimpletꝰ: vt. d. l. si pecuniā. Et sic di
xit ipse intelligo istā legē, ꝙ semel. ꝛ idē dixit Bal. in. l. si mihi.
ff. de dolo. vbi post Nico. de ma. dixit qð sub statuto cauet̃. ꝙ
qcunqʒ venerit ad habitādū, ꝛ steterit ibi per certū tp̄s, sit exē-
ptus a collectis: qð si statutuʒ postea fiat in cōtrarium in ꝑiu-
diciū illorū q venerūt, qð illi iuuant̃ exceptiōe. l. actiōe. de do-
lo. Et ideo infert qð ꝓuilegiū cōcessum. qð nō pēdet a sola vo-
lūtate ꝯcedētis, sʒ ex iure alterꝰ q̄sito ꝓpter illiꝰ factū nō pōt
reuocari, ꝛ ideo dicit ipse qð alio die ꝯsuluit in ciuitate Sena-
rū, ꝙ priuilegium ꝯcessum quibusdā bānitis, ꝙ possint secure
morari eo quod illorū opera illud ꝯmune occupauerat quod-
dā castrum irreuocabile. ꝛ allegat tex. in. l. decurionibus. C. de
silentiarijs. lib. xij. Et hoc etiā firmauit Pet. de ancharano in
cōsi. ij. dicens, licet alias priuilegia, que a iure vel principe cō-
cedunt̃, innouari, modificari, ꝛ in totuʒ tolli possint: vt in. c. de-
cet. de reg. iur. lib. vj. ꝛ posuit Spec. in titu. de instrumen. edi.
§. nunc autē. ꝓpe finē. tamē quando in cōtractum transeunt, ꝛ
nō sunt indulta proprio motu principis, illa nō possunt reuo-
cari: qꝛ nō sine iniuria beneficium sua prouisione quesitum ali-
13 cui pōt tolli. c. j. de proba. ꝛ ibi per do. Ant. ꝛ Abba. † vbi prin
ceps obligatur cōtractu inito cum subdito. ꝛ Bal. in. l. j. ff. de
pact. qui refert magistrum sentētiarum dicentem quod deus
obligatur ex promissione. ꝛ idem dicit Bald. in. c. de natu. feu.
ꝛ do. Ant. in. c. j. de cōst. princi. ꝛ ideo Bal. in. l. penul. C. de do
14 na. inter vir. ꝛ vxor. dicit † qð princeps nō pōt reuocare cōtra-
ctum initum cum subdito, nisi ex causa: qꝛ sibi non adimplen-
tur promissa. ꝛ late posuit do. Abb. in. c. nouit. in. iiij. col. de iu-
di. ꝛ do. Pet. de anch. in. c. canonuʒ statuta. in. xiiij. q. in. ij. col.
ꝛ Lud. Ro. in. l. si vero. §. de viro. in. xxiiij. fallentia. ff. sol. matr.
ꝛ Bal. in addi. Spe. in ti. de senten. in. xxiij. col. versi. sententia
quoqʒ. ꝛ Ang. in. l. ij. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ Ludo.
Ro in consi. lxvij. ꝛ in consi. cclv. ꝛ in. consi. cccl. in. v. col. ꝛ Cy.
in. l digna vox. C. de legi. Et sic per predicta patet qð dicta im
munita concessa dicto Anto. non potuit tolli. nec videtur su-
blata per istaʒ nouam reformationem annullatiuam illarum
immunitatum: nec est presumendum qð de ea intelligatur: qꝛ
reformatores qui fecerunt hāc vltimam prouisionē, nō presu-
muntur voluisse, nisi id qð de iure possunt: vt no. Bal. in. c. j. in
j. co. de iura. cal. sed ipsi nō possunt tollere illā immunitatē, que
trāsiuit in cōtractū, vt. s̄. dixi: ergo non presumit̃ de ea sensisse.
Quinimo dato qð possent illā tollere, tñ non possunt cū hone-
state, vt dixit tex. in epistola, inter claras. C. de sum. tri. ꝛ fi. ca-
15 to. † vbi nihil est qð luce clariore presulgeat, ꝙ recta fides in
principe. ꝛ tunc stat regula quod illud nō dicimur posse quod
cū honestate nō possumus. l. nepos proculo. de ver. signi. ꝛ per
Bar. in. l. j. C. de mendicātibus validis. ꝛ apud catonē. Quod
iustū est petito, vel quod videatur honestū. ergo etiam non vi-
16 dētur de ea sensisse. accedit: † qꝛ volūtas alicuius talis esse pre-
sumit̃, qualis esse debet. Bal. in. l. j. in. v. col. C. de sac. san. eccle.
ꝛ in. l. precibus. in. xvij. col. C. de impu. ꝛ alijs substi. ꝛ Bar. in
l. heredes mei. §. cuʒ ita. ff. ad trebel. dixit qð testator presumi-
tur voluisse id quod vult statutū. ꝛ ideʒ dixit Io. de Imo. in. l.
fi. de condi. insti. ꝛ idem in cōtrahente, vt non presumatur vo-
luisse, nisi id qð vult statutū. Bar. in. l. iurisiurandi. §. j. in. j. col.
in fi. de ope. liber. ꝛ sic ꝑ hoc pʒ etiam qð nō presumitur voluis
se princeps in hac vltima reformatiōe annullatiua annullare
17 dictaʒ immunitatē cōcessam Ant. † accedit etiā: qꝛ in genera-
li dispositione nō veniūt ea que quis specialiter nō esset factu-
rus. l. obligatione generali. ff. de pign. c. ij. de penit. lib. vj. Non
obstāt ergo allega. per Bal. in. l. ita nobis pudor. cum concor.
superius adductis: qꝛ rñdeo qð illa ꝓcedūt in his sup quibus
statuentes poterāt disponere: sed secus in casu nostro, vbi est
cōtractus vel quasi, prout. s̄. dixi. Non ob. ergo prima ratio in
cōtrariū adducta dum dixi ꝙ iure municipali cauebat̃ ꝙ oēs
forēses habitātes in comitatu teneant̃ subire estimū: qꝛ respō-
deo qð illud procedit preter ꝙ in exemptis ꝛ illis qui rōne sui
aduētus obtinuerūt immunitatē ꝛ exemptionē, ꝛ sic quasi per
18 ꝯtractū sunt exempti, vt. s̄. demōstraui. † Non ob. etiā alia ra-
tio dum dicebā ꝙ huic Ant. ꝛ eius familie nō cōueniebāt ver-
ba decreti exēptionis. eo qꝛ nō pōt dici de nouo venisse ad ha-
bitandū cū per prius al's hic habitauerat: ergo nec debeat cō-
uenire legis dispositio, qꝛ rñdeo vt. s̄. dixi ꝙ imo dʒ dici de no-
uo venisse ex quo ꝑ quinquēniū ꝛ vltra stetit absens ab isto co
mitatu per iura ꝛ rationes superius allegatas. Nō ob. etiaʒ ꝙ
adducit̃ post Bar. in. l. fi. §. quoties. de publica. vbi nō dicitur
nouiter

nouitius ille qui vltra annũ stetit. ꝛ sic gl. in. l. eum qui cert⁹. de
19 reg. iur. in. vj. ꝛ Spe. in ti. de statu. mona. ver. xxxviij. † vbi si qs ante annũ egressus fuit religionẽ, ꝛ postea iteꝝ ingrediat, nõ debet habere annũ concessum ad professionem faciendam de nouo ingrediẽtib⁹ religionẽ: qꝛ respõdeo ꝙ ibi diuersa ẽ rõ: qꝛ annus ꝯcedit de nouo ingrediẽtibus, vt possint deliberare ꝛ experiri an sint potentes ad regulam religionis supportãdã vnde cum iã fuerint experti ꝑ aliqđ tẽpus quo fuerint in religione, nõ debet eis iteruꝫ alius annus cõcedi per dictã regulã euꝫ qui certus. ꝛ per. l. j. in fi. ff. de act. emp. ꝛ propterea Spe. in dicto ver. xxxviij. ꝛ Joã. An. in dicta regula, eum q cert⁹ dixit quod nõ debet alius ann⁹ indulgeri nisi regula illius ordinis ex post sit mutata vel ingrediẽs sit effect⁹ debilior quasi cũ nõ possit esse cert⁹: tũc ideo alius annus indulgetur. sꝫ in casu nostro ista immunitas cõcedit solũ de nouo veniẽtibus ad habitãduꝫ dictas villas, eo qꝛ ville sunt vacue ꝛ inculte. Cũ ergo repleãtur ꝛ cultiuẽtur ita ꝑ eos qui al's habitauerunt comitatũ Bononie, si postea recesserint, ꝛ iteruꝫ reuertãtur sicut ꝑ eos q nunꝙ̃ alias habitauerint comitatũ Bononie, ꝛ nunc veniunt ergo in ambob⁹ debet esse idẽ ius. l. a Titio. in fi. de verb. ob. l.
20 illđ. ad. l. aquili. † Et sic cum isti casus sint separati. s. ingressus religiõis, ꝛ aduẽtus ad habitãdũ comitatũ seu villã: merito de vno ad aliuꝫ nõ est inferẽdũ. l. Papinian⁹ exuli. ff. de minori. l. ꝑ. de calũ. l. si marit⁹. de dona. inter vir. ꝛ vxo. l. nõ hoc. C. vñ legi. cũ vulgarib⁹. Et similiter nõ ob. qđ dixit dñs Jo. de Jmo. in dicto. §. quoties, qꝛ in diuerso casu loquiꝛ vt de se patet. ꝛ ꝑ rationes supradictas. Nõ ob. qđ vltimo loco adduxi ꝑ Bart. in. l. cũ emãcipatus. §. si pater. de cõtratab. qꝛ ibi loquiꝛ in ciue subdito. cui non potest cõcedi dicte immunitas. l. vacuatis. C. de decurio. li. x. l. j. de immunita. nemini concedenda. ¶ Et ita dico ꝛ consulo ego Uincent. de palliotis legum doc. Bonoñ. ibique iura ciuilia ordinarie legens de mane.

Casus ꝛ epitome.

Franciscus senior dominus plurium bonorum allodialium ꝛ feudalium, condito testamento decessit relinquens plures filios, videlicet Titium, Franciscum iuniorẽ, Hectorem, ꝛ Federicum. dictus Franciscus iunior condito testamento decessit sine filijs. Dictus autẽ Titius cõdito testamẽto decessit, relinquens plures liberos, videlicet Sibilinum Urbanũ, Paganum, ꝛ Hectorẽ iuniorẽ, q sine liberis decessit. Urbanus aũt decessit relicto vnico filio Nicolao de Sanorgano comite. Pagan⁹ vero decessit relictis quatuor filijs, videlicet Tristano, Jacobo, hieronymo, ꝛ Gratiano. nouissime sine liberis decessit Sibilinus condito testamento, in quo instituit d. Nicolauꝫ ꝛ filios. d. Pagani nepotes suos ex predefunctis tribus, referẽdo se secũdũ formam testamẽtorum Titij patris sui, ꝛ Fran. iunioris patrui, ꝛ Franc. senioris auus sui patrui. Q. potissima fuit inter dictos nepotes institutos, an limitent in stirpes, an vero in capita. ꝛ decidit Alex. ꝛ etiã Barbar. in sequẽti consi. ꝙ in stirpes, tam in feudalibus, quam in allodialibus, siue attenta dispositione iuris siue attenta forma. d. testamentorum, ad que fit relatio. Hunc casum ꝛ epitomen necesse habui laboriose colligere: quia omnia exemplaria erant crebro maxime in nominibus personarum permutatis, corruptissima. Carolus Molendineus.

Summarium.

2 ☞ Testator in dubio censetur se iuri conformare.
3 Eque, dictio facit vt plures vocati, etiam in diuersis orationibus ꝛ collectiuis nominibus veniant in viriles.
4 Filij diuersorum fratrum succedunt patruo in stirpes, nõ in capita, etiam in feudis.
6 Feudum receptum pro se ꝛ heredibus est hereditariuꝫ. secus si pro se ꝛ liberis.
10 Fideicommissum relictum a filijs filiorum, vel post eorum obitum, an valeat.
13 Jndefinita non equipollet vniuersali, si non est eadem ratio.
14 Fideicommissum in dubio refertur ad eos qui sunt in dispositione, non qui in conditione.
16 Fideicommissa veniunt in restitutione fideicommissi.
17 Recognitio erronea non immutat qualitatem pristinam fundi, secus si fiat ex certa scientia.
18 Recognitio erronea in dubio intelligitur facta per errorem.
19 Castrum si quis teneat cum pertinentijs in feudum non habet patronus intentionem fundatam in aliquibus terris vel iuribus, nisi ꝓbet ea esse de pertinentijs castri: quia in dubio reliqua presumuntur allodialia non feudalia.

Summarium. consi. Barbatie de eadem re.

2 ☞ Doctori creditur attestanti de consuetudine.
4 Uiri boni tacent quod probare non possunt.
5 Negatiua scriptionis probatur per inspectionem scripture.
6 Relatio specifica non valet nisi constet de relato.
7 Filij fratrum succedunt in stirpes non in capita. ꝛ nu. 9. vsque ad fin.
10 Authoritas glosse.
13 Authoritas Bartoli ꝛ magistrorum. ꝛ nu. 14.
15 Episcopus non potest statuere contractus, sed penã addere.
16 Causa dubia in beneficialib⁹ potest confessione partis iuuari.
17 Pater potest preiudicare filio in feudo, vel emphyteusi acce pta pro se etiam filijs. ꝛ nume. 18.

Consilium. LV.

Rospectis his q̃ in themate narrantur, pro discussiõe primi dubij, quo q̃ritur quomodo deferaꝛ ꝛ patiatur successio in bonis feudalib⁹ iure recti feudi possessis, per quondam dominũ Sibilinum inter predictum domi. Nico. filium quondam domi. Urbani fratris. d. domi. Sibilini, ꝛ. d. Tristanũ ac fratres filios quõdam domi. Pagani similiter fratris. d. domini Sibilini, scilicet an in stirpes vel in capita maxime stãtibus ordinationib⁹ testamẽti, de quibus in themate fit mentio. Uideretur
1 fortasse prima consideratione dicẽdum, † qđ in capita debeat succedere: qꝛ in testamẽto. d. Sibilini fuerunt dictus domin⁹ Tristan⁹, Jacob⁹, Hieronymus, Gratianus nominatim vocati in eadeꝫ oratione per nomina propria, sicut prefat⁹ domi. nus Nico. nõ aũt vocati fuerunt sub nomine collectiuo: qꝛ non dixit dominum Nico. ꝛ filios quõdam. d. Pagani: ideo quilibet videtur pro virili vocat⁹, ꝛ sic in capita. l. quoties. §. heredes. l. interdum. in princi. ꝛ. l. liber homo. §. Titius heres. ff. de heredi. instit. l. legata inutiliter. §. fi. ff. de leg. j. Et cum dicto testamẽto dicti Sibilini dicatur dictum. d. Sibilinum testatorẽ voluisse qđ dicti omnes nepotes ex fratribus succedãt sꝫ formam testamenti quõdam. d. Francisci antiquioris. ꝛ. d. Titij patris. d. Sibilini, ac etiam. d. Franciscipatrui eiusdem. d. Sibilini: tamen per testamentum dicti domini Francisci paturi eiusdem domini Sibilini constat ꝙ vocati fuerunt per capita heredes instituti. ꝛ licet in testamẽto. d. domi. Frã. senioris fuerit prouisum ꝙ si quis filioruꝫ suoruꝫ decederet sine filijs masculis, substituebat reliquos filios superstites ipsi⁹ testatoris, ac filios quoruncunqꝫ predictorum filiorum ipsius testatoris in stirpes, ꝛ nõ in capita: tamẽ nõ videtur quod ista dispositio testamẽti. d. Franci. senioris comprehendat istum casum: quia d. D. Nico. ꝛ Trista. ꝛ fratres nõ sunt filij filiorum dicti domi. Franci. senioris. de quibus loquitur dicta dispositio dicti. §. licet sint de descendentibus eiusdẽ. d. Franci. Pro hoc etiam fa
2 cit † qꝛ testator in dubio videtur velle id ꝙ lex [a] disponit. l. gal
a lus. §. quidam recte. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ not. Barto. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebel. circa fi. prime col. ꝛ Bald. in. l. precibus. in. xix. col. C. de impub. ꝛ ali. substituti. Sꝫ in feudis quãdo sunt filij duorum fratrum qui habẽt succedere patruo decedẽte sine liberis, succedunt in capita, ꝛ non in stirpes, cũ omnes dicti succedẽtes sint pares in gradu. ꝛ qꝛ seruitia feudi spartiuntur in capita. ita tenet Bald. in. l. ij. C. de suis ꝛ legitimis. ꝛ auf. cessante. C. de legiti. heredi. Quinimo etiam fm aliquos in alijs bonis idem videtur dicendum. per. §. hoc etiam ꝛ ibi gl. insti. de legi. agna. succes. ꝛ in. l. lege. xij. tabularuꝫ. in fi. C. de legitimis hered. ꝛ in. l. j. in fi. ff. si pars her. peta. ꝛ in. l. ij. §. heredes. ff. de su. ꝛ legi. ꝛ not. Jacob. but. in dicta authẽ. cessante. ¶ Tamen premissis non obstãtibus contrariam sententiã sentio esse in casu proposito de iure veriorem. Presertim, qꝛ domi. Sibilinus in suo testamento dixit ꝙ instituebat sibi heredes. d. Nicol. quondam dicti Urbani: necnon. d. Tristanuꝫ ac Jacobum, Hierony. ꝛ Gratianũ filios quondam dicti Pagani volens ꝙ succedant in bonis ac hereditate suis, secũdũ formam ac ordinationem de qua in dictis testamẽtis, scilicet dicti Franci. antiquioris. d. Titij. ꝛ. d. Frãci. si enim voluisset domi. Sibilinus predictos. v. esse sibi heredes equaliter, ꝛ sic in capita nõ expediebat addere illa verba scꝫ, fm formam dictoꝝ testamẽtorũ: qꝛ eo ipso ꝙ eos quinqꝫ nepotes suos ex fratrib⁹ per nomina propria in eadẽ oratione vocauer[i]t: dicebaꝛ eos instituisse viriliter seu eq̃liter in capita. d. l. quoties. §. heres ꝛ d. l. legata inutiliter. in fi. cum alijs. s. allegatis. ergo vt v[er]ba

a ¶ Quod lex. bal. iunior trac. subst. col. vj. Alex. s. eo. ꝯs. iiij. nu. xij. cur. senior. ꝯsi. xliiij. col. iij. ias. l. j. col. ix. de vul. ꝛ pup. l. iij. col. iij. de le. j. l. cũ filiofa. col. vj. eod. cõs. xlj. co. vij. cõ. lxxiiij. col. j. cõ. xx. col. j. cõsi. cxlij. co. v. lib. j. cõsi. lij. col. vj. libr. iij. dec. ꝯsi. ccclxxxij. ĩ fi. ꝯs. ccclxix. col. j. ꝯsi. ccccxvj. nu. x. ꝛ. bñdi. rep. c. raynutius. ver. si abs q̃ li. moreretur. ij. n. xxx. matthe. affli. deci. nea. xliij. n. xx. autho. ru. cõsi. xxxvj. co. j. videtamen soci. rep. l. cuꝫ auus. col. xij. de cõdi. ꝛ demonstratio.

cccccxcvij. nume. ix.
...unis sententia. adde Bald. consil. cccxcviij. lib. j. & in c. col. j.
.feud. Guid. pap. deci. dephi. cxxxiiij. Cor. d. auf. cessante. deci.
Jaco. de S. Georgi. tract. feu. ver. psen. & reciui. col. fin. Cur. iunior
...lij. Stepha. Bertran. cōsi. ij. viso consultati. lib. j. hec snia incōcus

e ...ra ...par ...is. §. ...dum. seq. de ...o. multū ...cepit ipu Idē eodez tpe sed subti splendidius ...al. Zasi. in no intellec. & in epi ...feudo. par. viij. ybi dt ita servari germanie. & a Caro. v. moderno ipe ratore ita constitutum esse. Quid qd apud nos ita videtur iudicatuz & firmatuz preiudicio amplissimi senat⁹ plurib⁹ classibus cōgregatis. Sed caue ne cum vulgo pragmaticorum decipiaris: q2 illud⁹ arestum latum est secundum mores huius regni, vbi regulariter nō est locus representationi in linea collaterali vt dixi in consue. parisi. §. cclix. nos autem loquimur in terminis iuris cōmunis, in quo concludo verā esse cōmunem sententiā quaz etiam claud. catiūcula doctissimus olim Zasij discipulus equiorem dicit. in paraphr. institutio. de legiti. agnato. successio. eandem sequit cōsummatissimus noster iurecōsult⁹ & senator amplissimus do. Andre. Tiraq. in consue. pic. titu. retract. §. xi. glos. xi. vbi docte & copiose more suo licet parergos hunc articulum tractat, non tamen ante vertit inductiones & rationes meas [redacted]

illa per que se retulit ad dispositionem dictorū testamentoruz operantur, debent intelligi φ illos qui sunt ex vna stirpe seu ex vno parente videlicet. d. Tristanū & fratres videatur voluisse vocare equaliter inter se: & sic pro vna dimidia inter eos viriliter diuidenda. & d. M. qui ex alia stirpe, seu parentes, videatur vocasse pro alia dimidia prout disponeret prefatus. d. Fran. senior, & etiam. d. Titius in eorū testamētis, qui illos qui nascebantur ex eadem stirpe seu ex eodem parente, voluerant venire in stirpem, qñ concurrebant cum alijs qui essent ex alia stirpe, seu ex alio parente. Debet ergo fieri interpretatio talis, qd illa verba per que. d. Sibilinus se retulit ad formam dictoruz testamentoruz operantur. l. si quado. in princi. ff. de lega. j. c. si papa. de priuile. in. vj. 3 † Et magis in specie determinat Joan. de Imo. in. l. interdū. i princ. ff. de heredi. insti. vbi in terminis illius. l. dicentis, Titius & filij fratris mei eque heredes sunto: a per illam dictionē, eque, [a] intelliguntur omnes vocati in virilem. non autem Titius habebit dimidiam. querit modo ipse, q2 ille tex. loquitur quando in eadem oratione sunt vocati oēs, quid si in diuersis orationibus, vt q2 testator dicit, Titium, in stitutio, & filios fratris mei eque heredes esse volo. videretur φ hic Titius haberet dimidiā, & filij fratris aliam dimidiā inter se diuidendā: quasi illa dictio, eque, videat respicere filios fratris tantum: tñ ipse determinat cōtrarium: q2 alias illa dictio, eque, nihil operaretur: q2 etiaz sine illa venirent filij fratris pro equalibus portionibus ad dimidiam: & ideo vt aliquid operetur, videtur quod pro numero personarum oim videatur quilibet institutus. argu. d. l. si quādo. & sua determinatio, vbi militat ratio predicta, videt vera. Nec ad hoc ob. φ dictus dominus Sibilinus retulit se nō solum ad testamentū dicti Frā. seniores & Titū sed etiā retulit se pariter ad testamētum. d. Frā. & tñ in testamētō. d. Frā. nō disponitur qd succedāt in stirpes. s3 vident fuisse ibi heredes instituti noīatim & cōsequēter in capita. q2 respondeo qd in omnibus dictis tribus testamētis ad que facta est relatio fit mētio tñ qñ testator disponebat circa eos qui erant nati ex vno & eodē patre, & sic ex vna stirpe vocabant omnes nominatim equaliter & sic in capita, & ita in proposito voluit. d. Sibilinus qd oēs filij. d. quondam. d. P. cum sint nati ex eadem stirpe seu ex vno patre equaliter vocent in ter se. sed quādo essent filij ex diuersis patribus & sic ex diuersa stirpe prouidit expresse. d. Fran. senior. & d. Titius qd succederēt in stirpes & nō in capita. & ita voluit. d. S. seruari inter istos qui sunt ex diuersis patrib⁹. q2. d. M. est ex vno, & d. Tristanus & fratres ex alio. & ita coniungi debent de esse dispositionis dictorum trium testatorum: quatenus ad illa fit relatio in testamento. d. Sibilini cum per talem coniunctionem & interpretationem resultet quod dispositio domini Sibilini nullam habet in se repugnantiam an in illa constitutione. C. §. quibus. & l. gallus. §. ille casus. ver. Juliano. ff. de li. & posthu. & in c. cum tu. de testi. & qd no. Bar. in. l. scripture. C. de fi. instr. & Cy. in. l. in exercendis, in. ij. q. eo. ti. & no. doc. in. c. imputare. de fi. instru. Quinimo etiam colligitur ex testamento. d. Fran. φ qñ extarēt eodē tpe de suis trāsuersalibus in suo testamento, & plures qui essent ex diuersis parentibus fuit mens sua saltim quod nō venirent in capita. Quod comprehēditur dum instituit. d. A. & M. d. J. noiatim. S. & d. D. P. fratres ac filios dicti quondā. d. Titij. & postea subdit φ si aliquis eorū decederet sine heredibus masculis, pars talis decedētis peruenire debeat in superuiuentes. Et ḡr tacite voluit qd si vn⁹ ex dictis institutis decederet superstitibus filijs masculis: omnes filij masculi illius sic decedētis abintestato succederent in locuz patris sui, per id quod no. & legitur in. l. Lucius. la vltima. ff. de here. insti. & per doc. in. l. j. C. de condi. inser. cum si. & per ḡñs non tñ haberet quilibet filius illius instituti predecedētis superstitibus pluribus suis filijs, quantū haberet quilibet alius institutis in testamento dicti. D. Nec etiā ob. dum dicebatur, quod dispositio. d. do. Frā. senioris dum disponit quod si quis filiorū suorū decederet sine filijs masculis, substituit reliquos filios superstites ipsius testatoris, ac filios quorūcunq3 premortuorū filiorū ipsius testatoris in stirpes, & non in capita, non comprehendit istum casum. Et q2 dictus. d. M. & d. Trista. & fratres nō sunt filij filiorum. d. Fran. senioris, q2 respōdeo φ satis est, φ iste casus fuit prouisus per testamentū dicti. d. Titij: q2 euenit proprie casus prouisus in testamēto suo quia. d. S. insti. a. d. T. patre suo decessit h... liberis superstitibus filijs ex duobus fratrib⁹ suis pre-

mortuis. Preterea verba dicti testamenti. d. S. quatenus referunt ad dispositiones dictorum priorū testamentorū, nō habet hunc sensuz, φ dñs. S. mandauerit obseruari ea que circa hereditatem & bona. d. Fran. senioris. & d. T. & d. Fran. debebant exequi, & obseruari ex dispositione testamentorum: quia si ita intelligerent verba testamenti. d. S. importare: prout etiā expresse sonant, sequeretur qd in bonis & hereditate ipsius. d. S. succedat, sicut predicti alij testatores voluerunt in suis hereditatibus succedi. Sed ita est, vt dixi. s. qd ipsi voluerunt inter illos, qui erāt, & nō ex vno tñ patre, sed ex diuersis procreati succedendū esse in stirpes, vt deductū fuit. s. Et hunc casum specifice prouidit. d. do. Ti. in suo testō. ¶ Confirmantur predicta: quia testator in dubio etiam videtur velle id quod lex disponit, & succedentes habere ꝑm ordinem legis si verba non refragantur. d. l. gallus. §. j. cum ibi nota. no. Bar. in. d. l. heredes mei. §. cum ita. & dixi. s. 4 † sed ita est qd secundum veras & communes conclusiones quādo extāt filij duorū fratrū cōcurrentes ad successionē patris succedūt in stirpes: b [b] nō autē in capita vt statim ostendā: ergo videt etiā φ in dubio debeat intelligi φ d. S. voluerit illos filios dictorum fratrū vocare in stirpes. Qd autē lex vocet eos in stirpes, probat hodie in auf. de here. que ab intest. defe. in. §. illud. ver. filij fratrū qui patruo suo defuncto cōiungunt in tertio gradu succederēt eidē & excludūt patruos defuncte persone cui etiā ipsi patrui cōiungebantur tertio gradu. & hoc ideo est: q2 filij fratrū representāt personas parentuz suorū qui erāt in scdo gradu cū defuncta persona: & sic cum veniūt filij fratrū per representationē persone. l. patris eorū, apparet φ succedunt in stirpē: & idē probat in. §. si vero neq3 fratres. in earū cōstitutione vbi succedūt in capita succedentes, quādo sunt vltra filios fratrū. Idē etiā probat in eadē cōstitutione. §. si autē defuncto. ver. huiusmodi. vbi dicit qd filij fratrū in suorū parētū iure succedūt, & sic in stirpem, vt etiā ibi exponit & firmat gl. in verbo parentū, que propterea dicit per illā cōstitutionē corrigi iura antiqua. d. §. hoc etiā. insti. de leg. ag. succes. cum similibus. & ita firmāt gl. Ja. de Are. & in. d. auf. cessante. & glo. in. d. l. j. in fi. ff si pars here. pe. & Bar. in. l. ij. §. agna. ff. de suis & legi. & in cons. clxxiij. inci. Super hereditate dñi Nicolai de Assisio. & Jo. An. in addi. Spe. in ti. de suc. abintest. §. j. super ver. an filij. & ibi refert qd hāc partē tenet Dy. Uber. de bo. & Gui. de Suza. hanc conclusionem etiam firmat Ja. de Belui. in. §. reliquum. & in. §. si vero neq3 fratres. in auf. de here. que abintestato. & Ang. in. d. §. reliquum. & ibi etiam hoc tenet gl. in verbo fuerint. & glo. fi. in. d. l. lege. xij. tabularum. C. de legi. heredi. Guil. de Cu. quem refert & sequitur Fulgo. in. d. auf. cessante. 5 idem etiam tenet Bal. in. c. j. in prin. de succe. feu. † vbi hoc etiā tenet verum, nedum in allodialibus bonis, sed etiam in feudalibus, & tenet etiam ipsemet Bald. in. c. j. de nat. succes. feu. pro quo bene facit tex. in fi. & idem Bal. in. c. j. §. & quia vidimus. in ti. qui feu. da. pos. & in. c. j. de gra. succes. in feu. vbi etiam refert se ita cōsuluisse. & Ja. Aluarotus in. d. c. in prin. de succes. feu. vbi inquit ita cōmuniter teneri. ita etiā dicit Bal. in. d. §. hoc etiā. insti. de leg. agna. suc. vbi dicit φ ita se habet cōmunis opi. quam ipse sequitur ibi. & eandem opi. sequitur Jo. Fab. in. §. ceterum. insti. de leg. agna. succes. vbi similiter dicit hanc esse cōmunem opi. Et vbi feu. non reperit specifice determinatuz aliter quam sit ius cōmune: stamus etiam in feudis dispositioni iuris communis. c. j. de cog. feu. & no. gl. & doc. in. d. c. j. de gradi. succes. in feu. Et constat qd in feudis, quo ad hoc non est immutata dispositio iuris cōmunis vt patet per id quod habetur in. d. c. j. de gradi. succes. in feud. & d. c. j. de succes. feu. & in. d. c. j. de natu. suc. feud. Hanc opi. etiam sequit Bal. in addi. Spe. in ti. de succes. ab intesta. in. j. col. in ver. fratrū filijs, etiam idem tenet Mattheus de mattha. in suo tractatu de succes. ab intesta. in. iij. articu. principali, vbi dicit hanc esse cōmunem opi. & φ etiam secus est Fran. de Rampo. in dicta auf. cessante. & licet quadam referant Ja. de Bel. in. d. c. j. de nat. suc. feud. tenere quod filij duorum fratrum, quando non concurrunt cum patruis, succedant in capita. tamen in lectu. mea non dicit istud. & posito quod dixisset: tamen ipsemet tenuit contrariū in. d. §. reliquū. & in. d. §. si vero neq3 fratres. & comprobat istam opi. Bart. in. d. suo cons. & in. d. l. ij. §. agnati. & Bal. in. d. §. hoc etiaz. hac ratione: quia si vera esset opi. Azo. tenentis φ filij fratrum si concurrunt cum patruis suis quia patrui sunt proximiores in gradu succederent in stirpes. sed si sine patruis tunc succedāt in capita, sequeret, qd quando succedūt cum patruis suis, illud quod ipsi filij fratrum consecuti fuissent in stirpes diuidere deberent postea inter se in capita: quia non vtunt priuilegio representationis quo vtuntur cum patruis, vt probat in simili in. l. qui cū plures. ff. de vulg. & pup. & sic haberēt postea filij duorū fratrū diuidere istud inter se in capita. esset ꝯ tex. in. d. §. reliquuz, vbi debent

debent filij vnius ex fratribus defuncti habere illā portionē quā pater suus fuisset habiturus si viueret. ¶ Preterea in casu d. §. illud. nō cōcurrebat cū patruis suis. i. cū fratribus defuncte persone, qui sunt proximiores in gradibus, sed cū patruis defuncte psone: qui nō sunt proximiores in gradu, sed pares qui omnes sunt in tertio gradu: et tamen omnes excludūtur: quia isti filij fratrum veniunt pro representatione patrū: et sic in stirpem, et ideo qua ratiōe est visum equum quod ad excludēdos patruos defuncte persone filij fratrum succedāt per representationē, et sic in stirpes. eadem ratione debēt succedere in stirpem quo ad diuidendum inter seipsos hereditatē: quia vtrobique est eadē ratio propter paritatē in gradu que militat vtroque casu. et ideo nō videtur quod Salice. in dicta auth. cessante. bene respondeat ad tex. in d. §. illud. et per hoc apparet nō obstare. d. l. xij. tabula. in d. l. ij. §. hereditas. cū concor. quia loquūtur de iure veteri, et sunt correcta per dicta iura nouissima. vt dixit glo. in d. §. si autē defuncto. in ver. parētū. et doc. in locis. s. alleg. et saltem procedunt hic in feudo hereditario, secundū qd tenet ipse
6 met Bal. in dicta auth. cessante. et in l. ij. C. de suis et legiti. † Put presupponit qd fuit concessum recipiēti pro se et heredibus. tūc enim appellatur feudū hereditariū, sed si cōceditur pro se et liberis, tunc dicitur non hereditariū, sed appellatur tūc feudū ex pacto et prouisiōe cōcedētis, vt declarat And. de Ysernia in c. j. in prin. et in §. hoc quoque. de succe. feu. et in c. j. in c. qui suc. tene. f. et in c. de ali. feu. pater. et in c. j. an agna. vel filius. Nec ob. qd seruitiū prestetur in capita: quia per hoc nō sequitur: ergo in feudo succeditur in capita: quia si hec ratio esset bona, sequeretur qd etiā inter descēdētes succederet in capita, et nō in stirpes cōtra tex. in d. c. j. in prin. de succes. feu. similiter sequeretur qd quū nepotes concurrerēt cū patruo, succederēt in capita: qd nemo ausus est dicere et ista sunt multū attēdenda in proposito: quia aut nos dicimus quod de dictis bonis iure recti feudi potuerūt. d. Franci. senior et d. Titius et d. B. testari prout testati sunt, et dicēdū est quod trāseūt ad pdictos. d. N. et d. trist. ac fratres in stirpes, vt verba testamētor, et pcipue verba testamēti de Tri. importāt. Et attēto quod d. N. et filij. d. Paga. sunt de liberis seu descēdētibus heredibus. d. Frā. vr etiā in feudis seruādū esse fideicōmissū: ad quod ipsi sunt vocati ex testamēto domini Frā. vt signāter decidit Jo. an. in addi. Specu. in titu. de loca. §. nūc aliqua. in addi. incipiē. Questio nō esset dubia. et Bald. in l. cum virum. in vlti. col. C. de fideiuss. et Nico. de Neap. et Pau. de Ca. in l. si patroni. in prin. ff. ad Treb. et per consequens in stirpes admittentur vigore dicti testamēti. Nec in aliquo obstat dicte responsioni testamentum. d. domini Francisci: tū per ea que dixi. s. circa illud. tum etiā, quia dominus Franciscus nō prouidit circa casum mortis d. B. sed quādo decederet sine liberis, et premortuis oibus fratribus suis: quia sm qd narratur in themate solū prouidit quod quū decederet sine liberis: aliquis ex dictis Urbano hectore. B. et Paganos pars talis decedentis deueniret in superuiuentes: vnde cū oēs dicti fratres. d. d. B. predecessissent, nō transmiserunt illud ius substitutionis ad aliquos eius liberos: puta ad filios. d. Pagan. vt in l. si ex pluribus. ff. de suis et leg. et l. heredes. §. cū ita. ff. ad Tre. l. q liberis. §. hec verba. ff. de vulg. et pu. Aut nos dicimus qd dicti testatores nō poterūt de dictis feudis testari, prout dicit tex. in preallег. c. j. iuxta prin. de suc. feu. et in c. j. §. dño. in ti. qualiter olim feu. pote. alie. et in c. imperialē. in prin. de prohi. feu. alie. per Fede. et declaratur in dictis locis per doc. et per Bal. et Ang. in l. itē videndū. §. nūc videamus. ff. de peti. he. et Bal. in c. j. in vj. col. in ti. agnatus vel filius. et tūc succedit cōclusio quā. s. probaui, qd de iure etiā in feudis filij fratrū succedunt in stirpes. et per predictā apparet responsum ad oia allegata in cōtrariū: nā licet nominatim in testamēto. d. B. videantur fuisse vocati dicti. d. N. filius quondā. d. U. et d. Trista. Ja. hic et Tri. tamē nō simpliciter fuerūt vocati, sed sm formā dictorū suorū testamētorū per que est prouisū quod succedatur in stirpes. et precipue per testamentū. d. Tri. qui expresse prouidit in isto casu qui euenit, et alij testatores nō prouiderūt in cōtrariū quo ad casum q euenit: vt. s. fuit ostēsum, et dispositio iuris et dictat quod succedatur isto casu in stirpes: q iuris dispositio nō minus est attēdēda in hac successione feudali, quam dispositio te-
7 statoris: vt. s. fuit deductū. ¶ † Circa sm dubiū q queritur vtrū. d. Tri. Frā. et B. vel aliqs eorū habuerit vel habuerūt in totū, vel aliqua pte de bonis allodialibus prouētis eis ex iudicio quōdā. d. Frā. senioris: liberis ab onere fideicō. seu restitutiōis faciēde formate post mortē: et si durat fideicōmissum, quū ex eo sint diuidēda bona puēta ad. d. B. iter duos nepotes ex fratribus: et ideo quod. d. Tri. et Frā. hrdes i effectu dictor. d. Hectoris Fede. et Frā. filiorū et hrdū dicti quōdā. d. d. Frā. senioris habuerūt, et consequēter debuerūt legitimā i bonis allodialibus, dicti quōdā dñi Frā. senioris debitā dictis. d. hectoris fed. et Frā. filijs ipsius dom. Fran. senioris, que erat tertia omnium bonorū iuxta authē. nouissima. C. de inoffi. testa. in qua legitima cessat onus cuiuscunque fideicōmissi quod adiectum esset in testamento. d. do. Fran. senior. quia in legitima non potest imponi onus fideicommissi. l. quā in prioribus. C. de inoffi. test. l. cū patronus. ff. de lega. ij. l. si arrogator. ff. de adop. no. in l. ex tribus. C. de inoffi. testamē. cum simi. et similiter eatenus, quatenus de legitima dictorum trium filiorū domini Fran. senioris peruenisset ad. d. B. et rem ansisset apud dictum. B. libere sine onere fideicōmissi eadē ratione. sed per id quod habetur in d. l. quā in prioribus. iūcta. l. quanquā. ibi ad successionē et c. C. ad le. Fal. peruenerat autē ad do. B. primo quarta pars dicte legitime trium filiorū d. Fran. senioris: quia mediante persona. d. Titij patris ipsius d. B. fuit heres eorum pro quinta parte, et demum etiā ex persona. d. Hecto. fratris ipsius. d. B. peruenit ad eundē. d. B. tertia pars vnius quarte partis in qua fuit in effectu dictus. d. Hector heres filiorū. d. Fran. senioris mediāte domino Titio patre ipsius. d. do. Hecto. Nam alie partes portionis. d. Hect. fratris. d. B. peruenerunt ad. d. Urba. et Paga. fratres. d. do. Hecto. qui videtur abintestato decessisse et sine liberis: quia de nul-
8 lo eius testamento fit mentio in themate. † Dum autē circa dictā dubitationem, etiam queritur an duret fideicommissū. d. Frā. senioris. dico quod mortuo do. Frā. seniore cū decesserint. d. Frā. et. d. Hector filij quondā. d. Frā. senioris post pupillarē etatem, et sine liberis habuit locum substitutio fideicōmissaria in persona eorū et ex substitutione pdicta successit. d. Fede. frater eorū iuxta. l. precibus. C. de impu. et ali. substi. et l. cēturio. ff. de vulg. et pup. cū ibi nota. et in c. Raynutius. de test. et sic quo ad substitutionē compēdiosam, et cōsequēter fideicōmissariā factā dictis duobus filijs dicti Frā. senioris mortuis sine liberis res
9 sortita est effectū suū. † Quātū vero ad omnē aliā substitutionē compendiosam seu fideicommissariam cōtentam in testamēto dicti. d. Frā. senioris dico quod ipsum fideicommissum est in pēdenti. i. donec eueniet casus quod nullus masculus ex descēdentibus masculis dicti d. Frā. senioris superesset, nā eueniente tali casu substituit dñs Frā. senior. d. Paga. fratrē patruelē ipsi testatoris. et eiusdē Paga. filios masculos et non extātibus dictis. do. Paga. et eius filij sine liberis descēdētibus masculis substituit proximiorē in gradu de domo de sanguiniano. vnde cū nō euenerit quod decesserit sine liberis masculis omnes filij. d. Frā. senioris. quia d. Fed. decessit cum filijs necetiā filij eiusdem. d. Fed. decesserūt oēs sine filijs masculis: ideo nō euenit casus alicuius alterius substitutionis. et dato qd d. Frā. filius. d. Fed. decessit sine filijs, tū nulla sibi fuit facta substitutio in testamēto dicti Frā. si bene verba eius inspiciantur, vt ex eorū inspectiōe clare patet et probatur quia per substitutiones factas in testamēto. d. Frā. senioris in verbo, et si aliquis pdictorū. et in ver. quod si cōtigerit et c. eueniēte casu prout euenit scilicet quod nō decederent oēs filij sui sine filijs dato quod postea aliquis filius filiorū Frā. senioris decederet sine filijs nō intelligebatur ipse filius alterius filij. d. d. Frācisci senioris decedens sine liberis grauatus restituere alijs superstitibus filijs seu descēdētibus filiorū dicti Frā. senioris: quia tales filij filiorū. i. nepotes. d. Frā. senioris vt erat dictus Frā. qui decessit sine liberis solū fuerūt vocati ad hereditatē seu partē hereditatis ipsius Frā. senio. in casu quo patres ipsorū nepotū. s. Frācisci senioris, predecessissent superstitibus ipsis nepotibus et viuo ipso testatore. s. dño Frā. seniori, quo casu substituti fuerūt in partē ascriptā patribus eorū, et casus substitutionis non euenit quia nullus ex filijs dñi Frācisci senioris decessit viuo ipso dño Frā. seniore vel in casu quo aliqs dictorū filiorū dicti dñi Frā. senioris decederet quandocunque sine liberis masculis, nā tunc substituit alios filios dicti Frācisci senioris superstites, et etiā filios masculos natos ex premortuis filijs. d. Frā. senioris, et iste casus etiā quo ad aliquos filios filiorū premortuorū dicti Frāci. s. substitutos nō euenit quia tēpore quo sine liberis decesserunt prefati. d. Hecto. et d. Frāciscus filij dicti dñi Frācisci senioris nulli extabāt filij ex aliquo filio premortuo. d. Frā. senio. sed supererat. d. Federicus frater eorū premortuorū sine liberis qui. d. Fede. ex substitutione erat vocatus. nō autē alius eius filij. cū ergo nō euenerit aliqs casus quo ad. d. dñum Franciscū seniorē vocatus fuerit aliqs filius dicti Federici, vel alius descēdēs: ipsius Fede. sequitur qd nō pōt intelligi quod dictus Frā. filius dicti Fede. vel Hector aut. B. nepotes et descēdētes dicti Fede. qui decesserūt sine liberis, fuerūt grauati aliquo onere fideicōmissi ex testō do. Frācisci senioris: quia si nō fuerūt onerati ex testamento. d. Frācisci senioris, vt dixi, sequitur quod nō pūt intelligi grauati ab eo per fideicōmissum. l. ab eo. C. de fideicōmi. et l. plane. la. ij. in fi. cū. l. seq. ff. de leg. j. et bene probatur in l. sed. et si sic. §. j. ff. de leg. ij. et tāto magis, quia si verba testamēti. d. Frā. senioris bene pōderentur, nō apparet qd verba alicuius grauaminis fuerūt re-

¶ Hereditarius. s. lib. j. consi. xliiij. nume. j.

ta ad dictos Franciscū Hectorē ⁊ .B. stātibus rebus in fa-
to prout euenerunt s̄m enarrata in themate.† Imo strictius
tenebat Richardus malūb. ⁊ Ray. qd etiā si prefatus testa-
tor retulisset verba grauaminis fideicōmissi ad dictū Frā. He-
ctorē ⁊ .B. quos nō honorauit s̄m casus cōtingentiā, que eue-
nit dato qd in hereditate per mediā personā dicti Fede. ⁊ Tri.
successerunt, nō valeret onus fideicōmissi eis iniuncti, vt refert
Bal. in. d. l. cēturio. in ver. quero vlterius quid si testator dixit
a si filius meus decesserit sine filijs, vel eorū filij ⁊c. qꝛ nō sequit̄:
testator grauat te fideicōmisso: ergo videt̄ te onerasse, vt valeat
cā fideicōmis. l. hereditas ad Statiū. ⁊ qd ibi Bar. ff. de hered.
insti. ⁊ l. cū quasi. §. si plures. ff. de fideicō. li. Bar. tamē in. d. l. sꝫ
si sic. ff. de leg. iij. reliquit hoc sub dubio. ⁊ ita etiam fecit Bar.
in. d. l. vnica. §. j. C. de cadu. tol. tū ipsemet Bar. in. d. l. cēturio.
in ver. prealleg. dubitatiue tamē videt̄ indicare in cōtrariū, scꝫ
ꝙ valeat fideicōmissuꝫ: qꝛ testator grauādo aliquē per fideicō-
missum, videt̄ eū honorare. l. deniqꝫ. §. interdū. ff. de pe. leg. plu
res tamē tenuerūt opi. Richar. malū. ⁊ Ray. ⁊ Bar. in. d. l. sꝫ si
sic. ⁊ plenius in. d. l. ab eo. ⁊ Io. de Imo. in. l. centurio. ⁊ in. d. c.
Rayn. in materia cōpendiose substitutionis. ⁊ Pe. de Ancha.
in cons. cxxxvij. inci. Ponderanduꝫ principaliter est ⁊c. Et est
de mente Bar. in. l. codicillis. in prin. ff. de vsufru. lega. ad fi. ibi
dum dicit, fideicommissum valere non poterat ⁊c. ⁊ ista opinio
videtur esse de iure probabilior, per. d. l. hereditas ad Statiuꝫ.
de here. insti. cū ibi no. per Bar. ⁊. d. l. cum quasi. §. si plures. ff.
de fideicom. libe. vbi si vnus heres grauatur in re hereditaria,
tota illa non videt̄ sibi prelegata, sed a coheredibus emere de-
11 bet, per. d. l. plane. la. ij. §. fi. ff. de leg. j. ⁊. d. l. fi. sed si sic. §. j. † vbi
nō potest grauari fideicommisso ille ad quē peruenerunt bona
testatoris si nō peruenerūt ex dispositione testatoris, sed dispo
sitione legis. ¶ Nec obstant allegata per Barto. in. d. l. centu-
rio. ⁊ primo tex. in. d. l. deniqꝫ. §. interdū. de pecu. leg. qꝛ respon-
detur qd ideo ibi videt̄ legatū peculium seruo, cui erat relicta
libertas grauādo eum de aliquo dando alteri: quia quādoqꝫ
videm⁹ qd seruo cui simpliciter data est libertas, videt̄ cōces-
sum peculiū. l. j. C. de pecu. eius qui lib. merue. cū ibi no. vbi pe-
culiū tacite sequit̄ seruū cui libertas dat̄ inter viuos, ideo non
est mirū si peculium non sequatur ipsum seruum, quando dat̄
libertas in testamento simpliciter, sed tamen sequitur eū quan
do grauatur in testamēto seruus aliquid dare ex peculio. ⁊ ita
respondet Ioā. de Imo. in. d. l. centurio. ⁊ in. d. c. Raynutius.
Uel ideo ibi hoc est, qꝛ testator grauauit seruū, vt daret centū
heredibus testatoris ex peculio, ⁊ sic grauādo ꝙ det heredib⁹
centū de peculio, videtur voluisse quod de peculio nō habeāt
heredes aliquid vltra. merito habebit seruus reliquū peculiū.
secus si fuisset grauatus dare alteri non heredi: qꝛ nō vr̄ seruo
legatū peculiū. l. iij. §. fi. cū gl. in ver. dare. ff. de cōdi. ob causam.
Nō ob. etiā tex. in. l. si ita stipulat⁹. de ope. libe. alleg. per Bar.
in. d. l. centurio. qꝛ rn̄detur qd ibi ponit̄ casus specialis in quo
illud qd exprimit in vim cōditionis videtur dispositū simplici-
ter seu dispositionem inducit. ⁊ hoc ideo ibi est: qꝛ illud qd erat
ibi positum in dispositionē nō poterat peti quodā speciali iure
tāquam appositum causa honorāde libertatis, iuxta. l. j. §. que
onerāde. ff. quarū rer. act. nō datur. Unde excepto illo speciali
casu regulariter videmus, qd illud ꝙ est positum in cōditione,
nō censet̄ esse in dispositione. d. l. ex facto etiā. ⁊. d. l. si quis sub
cōditione. ⁊ ita illam. l. si ita stipulatus. declarant doc. maxime
Sal. ⁊ Fulg. in. l. si pacto quo penam. C. de pac. Nō ob. etiam
id quod not. glo. in. l. alio. de alimen. lega. quam ad hoc allegat
12 Bar. in. d. l. centurio. qꝛ respondēt qd verū est † ꝙ quādo execu
tor datus in testamēto grauat̄ ad aliquid dandū, illud graua-
mē valeat lꝫ nihil sit relictū executori, ⁊ hoc ideo qꝛ tale graua-
mē videt̄ relictū ab herede seu iniunctū heredi, sicut est qn̄ da-
tus est tutor in testamēto filio testatoris, ⁊ grauat̄ tutor in te-
stamēto de re aliqua dāda alteri. nam tūc valet tale relictū, qꝛ
in effectu videtur tūc grauatus filius in testamēto institutus,
l. peto. §. matre. ff. de lega. ij. ⁊ arg. l. sed si seruus. §. qui Marga-
ritā. ff. de leg. j. ⁊ ita voluit expresse Bar. in. d. l. alio. iuxta prin-
cip. post gl. ⁊ per Io. de Imo. in. l. cēturio. in antepe. char. ⁊ in
d. c. Raynutius. Et per hec patet non obstare predicta, si dice
retur qd primo videri potest iniunctū onus fideicōmissi omni-
bus descendentibus. d. dn̄i Fran. senioris, ⁊ ꝯn̄r dictū. F. H. ⁊
B. qui decesserunt sine liberis attēto ꝙ. d. Fran. senior in alia
parte dicti testamenti, videlicet in vltima substitutione posita
in ver. si autē cōtingeret prefatos oēs ⁊c. disposuit qd si cōtin-
geret prefatos filios masculos testatoris, tam natos quā nasci
turos, ⁊ filios masculos ipsorū filiorum masculorū, decederet
quandocunqꝫ sine liberis masculis, vel alijs masculis ex linea
masculina descendētibus: ita qd nullus masculus ex ipsis vel
aliquo ipsorū descendentiū ex linea masculina superesset, sub-
stituebat eis dominū Paganū eius testatoris fratrem patrue
lem, ⁊ ipsius. d. Pagani filios, non obstante. d. d. P. in descen
dentibus suis masculis substituit eis proximiorē de domo sua
de Sauorgnano. ⁊ sic testator duꝫ dicit qd substituit eis, vide-
batur iniūgere onus fideicōmissi oībus descēdētibus: qꝛ respō
deo qd si intelligamus ꝙ testator videat̄ voluisse iniūgere on⁹
fideicōmissi, etiā illis qui nō fuerūt per modū dispositionis vo
cati ⁊ onerati a testatore, nō valeret. per ea que proxime dicta
sunt. ⁊ no. Bar. in. d. l. codicillis. in prin. cum alijs supra allega
13 tis. vel potest responderi † qd indefinita non equipollet vniuer
sali, qn̄ nō est eadē rō omniū indefinita cōprehēsorū, vt not. gl.
ordinaria in. c. vt circa. in verbo aliorū. de elect. in. vj. ⁊ no. Dy.
in rub. de reg. iu. in. vj. ⁊ in. l. si pluribus. in prin. cum simil. ff. de
leg. ij. sed quo ad iniungendum onus fideicommissarie substi-
tutionis, nō erat par rō oīm descendētiū. d. Frā. senioris: qꝛ nō
ita grauat̄ onere fideicōmissi ille qui nō est oneratus ⁊ vocat⁹
per modū dispositionis, sicut ille qui est oneratus per modum
dispositionis vocatus a testatore. d. l. ab eo. etiā si aliquo casu
bona vel hereditas testatoris ad euꝫ peruenerit. d. l. sed si sic. ⁊
dictum est supra. ergo illa indefinita duꝫ testator in illa vltima
substitutione dixit qd substituit eis, non debet comprehēdere
omnes descendētes testatoris, puta illos qui tantū per modū
conditionis fuerūt nominati in dicta vltima substitutione, qui
per verba conditionalia nō intelligunt̄ onerati. l. ex facto etiā.
ff. de heredib. instit. ⁊ l. si quis sub conditione insti. vt not. gl. fi.
14 cōiter approbata in. l. Titius. lulti. de here. instit. † Et quod in
dubio verba oneris fideicōmissi debent intelligi tantum relata
ad illos qui fuerunt honorati ⁊ per modū dispositionis vocati
a testatore: non autē ad illos qui per modū conditionis tantuꝫ
fuerūt nominati. tenet expresse Bal. ⁊ Sal. in. l. precib⁹. in col.
iiij. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ cōsuluit Bart. consi. vij. incip. An-
dreas cōdidit. ⁊ Bal. in. d. l. ab eo. ⁊ Io. de Imo. in. l. cēturio. in
pe. char. ver. Itē adde dictis Bar. inquantū tangit questionē
illam si testator instituit ⁊c. ⁊ plenius ponit ipse in. d. c. Raynu
tius. in materia cōpendiose substitutionis. ⁊ ita etiam consu-
luit Pe. de Anc. in cons. cxx. inc. pro clariori decisione. ⁊ Pau.
de Ca. lib. ij. cons. cxxxj. inc. Dubiū facit ⁊c. arg. l. si seruus le-
gato. §. qui margaritam. ff. de leg. j. cum alijs allegatis per eos
in dictis locis, ⁊ est de mente Bar. in. d. l. codicillis. in princ. d.
vsufru. lega. ⁊ ideo viderentur dicta verba vltime substitutio-
nis referri ad eos, qui inspecto casu, qui eueniret, ⁊ ꝯsequerent̄
seu consecuti essent hereditateꝫ ex prouisione ipsius testatoris
eos vocantis per modū dispositionis: vnde in proposito onus
fideicommissi importantis per dictam vltimam substitutio-
nem, intelligeretur iniunctum dictum. d. F. si ipse premortuis
fratribus suis vel decessisset cum liberis, sed tandem omnes li
beri ⁊ descēdētes masculi decessissent, adeo ꝙ nullus de descen
dentibus masculis suis. ⁊. d. Fran. senioris extaret, ⁊ nihil re-
fert qd cōditio dicti fideicōmissi quod intelligit iniunctū. d. d.
Fran. eueniat post mortē ipsius domini Fran. grauati. qꝛ con
ditione euenīete post mortē eius heredes ipsius. d. Frā. rema-
nent obligati ad onus fideicōmissi. l. legato. ff. de ꝯdi. ⁊ demon.
⁊ no. Bart. in. d. l. sꝫ ⁊ si sic. Nec ob. d. l. codicillis. in princi. ff. de
vsu. leg. vbi on⁹ fideicōmissi relecti post mortē oīm intelligitur
iniunctū vltimo descēdenti, qꝛ rn̄detur ꝙ ibi expresse oēs liber
ti fuerunt honorati ⁊ vocati a testatore per modū dispositiōis.
b Uñ substituendo aliū post mortē eorū, videt̄ vltimo[b] deceden
tē grauare onere fideicōmissi. secus qn̄ nō essent oēs honorati,
vt in casu nostro: qꝛ oēs masculi descendentes, ⁊ qui descende
rent a dicto do. Fran. semper non fuerunt honorati ⁊ vati per
modū dispositionis: Imo inspecto casu qui euenit nō fuerūt ho
norati nisi filij. d. Frā. senioris. Alij aūt nō habuerūt ex puisiōe
⁊ dispositiōe ipsi⁹ testatoris, tanꝙ vocati ab eo ex testō, vt not.
in. d. l. Luci⁹. lulti. ff. de here. insti. cum suis cōcor. ⁊ sic nō pōt in
telligi ꝙ vltimo decedēti ex descēdentibus. d. Frā. senioris fue
rit iniūctū onus fideicōmissi. cū ille talis vltimus fuerit solū po
situs, ⁊ nominatus in cōditione, vt dixi. Preterea. d. d. Frā. se-
nior in. d. vltima substitutione facta sub conditione, si oēs sui
descēdētes masculi decesserint, dixit ꝙ eis substituebat. d. P.
⁊. C. Ex quo ergo dixit ꝙ substituebat eis in plurali apparet
ꝙ nō substituit vltimo morienti tantū, sꝫ in. d. l. codicillis. testōr
nō dixit qd substituebat eis, sed dixit post mortē oīm bona per
uenirēt ad talē substitutū. Et p p̄dicta etiā attento ꝙ in dicta
vltima substitutione dicti descendētes testatoris fuerūt positi
in conditione, tantum apparet dici non posse ꝙ testator volue
rit de vno descendente in aliū successiue cōtinuari, ⁊ renouari
fideicōmissum, iuxta id qd tradit̄ singulariter a iuriscōsulto in
l. Titia Seio. §. Seia libertis. ff. de leg. ij. qꝛ ibi loquitur alio ca-
su. s. qn̄ oēs fuerāt honorati p modū dispositionis in eadē reuo
cati, Nā si grauatur vltimo decedens, vt restituat alteri totam
rem

rem illã p fideicõmissum videt etiã tacite grauatus primo loco
decedens vt restituat superstiti seu secũdo loco decedẽti partẽ
suam q2 aliter non posset secundo loco decedẽs restituere totã
rem in qua tota restituenda fuit grauatus.ꝛ declarat Bart.in
d.l.ab eo.et Jo.de Jmo.in.d.l.cẽturio.ꝛ in.d.c.Raynuntius.
Preterea in.d.§.Seia libertis.testator in tota re iniunxit onus
fideicõmissi vltimo tm̃ decedenti.hic aũt disposuit ꝙ si omnes
sui descendentes masculi decederẽt substituebat eis.d.P.ꝛc.
quo casu non vr̃ reciproce p̄mo decedens grauatus restituere
secundo decedenti:vt no.Ang.et Jo.de Jmo.in.l.si pr̃ impu-
beres.ff.de vul.ꝛ pup.per.§.singulis.insti.de pup.substi.Alio
modo ꝛ satis clare ꝛ tute:ꝛ mihi vr̃ posse rñderi ad dictã vltimã
institutionẽ positã in.d.ꝟ.si autẽ contingeret quod prefati oẽs
ꝛc.ꝙ p illã substitutionem nõ põt dici euenisse casum alicuius
fideicommissi qd̃ videat fuisse iniunctũ dictis.F.H.ꝛ Sib.vel
alicui ꝛc.sine liberis decesserunt.q2 posito qd̃ testator in dicta
vltima substitutione vr̃ etiã retulisse verba grauaminis fideicõ
missi ad omnes descendentes indifferẽter ꝛ sic tã ad eos quos
onerauit et vocauit p modũ dispositiõis,q̃ ad alios.et posito
etiã qd̃ tale grauamẽ fideicõmissi valeret:tamẽ negari non põt
ꝙ.d.substitutio est collata in tẽpus quo collectiue oẽs descen-
dentes masculi ipsius testatoris decesserint adeo qd̃ null⁹ ex-
tet:vñ tunc demũ substitut⁹.s.d.P.frater patruelis testatoris
vel ei⁹ liberi aut eis deficiẽtib⁹ ꝓximior in gradu de domo de
Sauorgnano poterit venire ad substitutionẽ p fideicõmissum
qñ oẽs descẽdẽtes masculi.d.Frã.senioris.i.testatoris defecis-
sent et nõ ante.q2 testõr vr̃ voluisse quẽlibet ex descẽdẽtib⁹ suis
preferre substituto q nõ erat de descẽdẽtibus suis,et inter eos
suos descẽdentes vr̃ voluisse cõseruare ibi legitime successionẽ
ab intesta.l.pe.C.de impub.ꝛ aliis substi.cũ ibi not.ꝛ.l.hr̃des
mei.§.cũ ita.in p̄n.et cũ ibi no.p Bar.et alios.ff.ad Trebellia.
ergo cum ille casus mortis oĩm descendẽtiũ masculoꝝ dicti te-
statoris nõ euenerit,ꝛ fortasse nunq̃ eueniet sup̄stite aliquo ex
dictis substitutis:merito nũc nõ est tractãdũ de aliquo fideicõ
misso iniuncto in testamento dicti.d.F.senioris quo ad portio-
nẽ hr̃ditatis.d.F.aut.H.vel Sib.qbus ẽt p nullã aliã p̄ceden-
tẽ substitutionẽ in testamẽto.d.Frã.intelligit fuisse iniunctum
on⁹ fideicõmissi de quo sit tractandũ vt etiã dictũ est superius.
❡Ex his infert qd̃ lz.d.d.L.ꝛ.F.frater su⁹,ꝛ etiã.S.habue-
rũt ꝛ de iure cõsecuti fuerunt in bonis allodialib⁹ dicti.d.F.se-
nioris legitimã debitã dictis Hect.ꝛ Franc.filiis dicti.d.F.se-
nioris vt tetigi.in p̄n.hui⁹ dubii:tñ nunc nõ est tp̄s faciẽdi ali-
quã deductionẽ dicte legitime inq̃tum põt iniungi grauamẽ
fideicõmissi.ꝛ hoc q2 nõ euenit aliqs casus fideicõmissi restituẽ-
di hoc tp̄e solũ eñ euenit casus substitutionis facte Hectori et
Frãcisco filiis dñi Frãcisci senioris qui decesserũt ab intestato
sine liberis qbus successit.d.do.F.eorum frater.et siue elegerit
ipse partez fratrũ habere ex substitutione vel totũ ex successio-
ne ab intestato non refert:cũ hoc sit in potestate sua.ꝛ si elegit
habere ex successione ab intestato cõfunditur actio q̃ ipsi.d.F.
competiisset ꝓ fideicõmisso restituẽdo ipsi.d.F.per dictos ei⁹
fratres.l.debitores.C.de pact.l.si adulta.C.de here.ac.cũ si.et
sic habuit effectũ suum dicta substitutio in parte dictoruz fra-
trũ.d.F.ꝛ nõ euenit aliquis casus substitutionis facte.d.d.F.
vel alicui alteri vt in testamento.d.F.senioris,vt.ʒ.deductum
est.sed si nũq̃ eueniet casus dicte vltime substitutionis.s.quia
oẽs descendentes masculi dicti do.Frã.senioris deficerẽt esset
tractandũ de restitutione fideicõmissi restituendi per heredes
descendentiũ.d.Frã.grauatorum per fideicommissum:de illo
fideicõmisso tũc esset reducenda illa legitima filioꝝ.d.Frãcisci
senioris,de qua dixi in prin.huius dubii.Ex istis etiã infertur
qd̃ ex causa alicuius fideicommissi facta in testamento dicti.d.
F.senioris non est tractandum de diuisione bonoꝝ quondam
d.F.senioris peruẽtoꝝ ad dñm Sibi.q2 non est in hoc haben
da ratio alicuius fideicommissi facti in testamẽto prefati.d.F.
sed debet attẽdi virtus testamẽti ipsi⁹ Sibi.vt dicit in sequen
tibus dubiis.Circa aliud dubiũ,quo querit qño diuidẽda sint
bona peruẽta ad dictum Sibi.ex hereditate ꝛ iudicio.d.Titii
sui patris inter dictos nepotes ex fratribus.d.Sibi.an p stir-
pes,vel per capita.Omissis superfluis sentio dicta bona esse
diuidẽda inter dictos nepotes in stirpes,tũ quia ita disposuit
prefatus.d.Titius substituẽdo q2 si quis filioꝝ suoꝝ decede-
ret sine liberis masculis,voluit qd̃ ipsius premorientis portio-
nem ad p̄dictos.d.A.S.P.equaliter ꝑueniret,si ipsi fuerunt
superstites,aut ad illos ipsoꝝ trium q supererũt ꝛ ad heredes
masculos ex eis trib⁹ legitime nascituros ĩ stirpes,ideo portio
dicti Sibi.vltimo decedentis sine liberis,vadit ex dicta substi
16 tutione in stirpes ad dictos nepotes † ꝛ in qua portione ꝛ sub-
stitutione facta.d.Sibi.ꝯprehendit etiã illud qd̃ ad eũ perue-
nerat qñ ex substitutiõe fideicõmissaria successit ipsi.d.H.fra-

a tri suo:q2 dixit testator portio p̄ morientis non aũt dixit portio
hr̃ditaria premoriẽtis ꝑtineat ad superstites per.l.si Titius e.
ꝑte.cõiuncta gl.ff.de leg.iii.et.l.Marcell⁹.§.qdã.ff.ad Treb.et
ibi firmant hoc clare Bar.Joan.de Jmo.Rapha.cu.ꝛ Lud.
Ro.ꝛ no.Jo.de Jmo.in.l.ita tñ.§.q2 suspecta.ꝛ in.l.Sceuola.
ff.ad Treb.ꝛ est de iure verior opin.p iura preallegata.❡Nec
obst.l.pater.§.qndecim.de leg.iii.q2 loquit in alio casu in quo
nõ est eadem rõ:q2 portio vni⁹ ibi nõ venit ad aliũ ex volũtate
testõris hoc disponẽtis:q2 nõ grauauit testõr illũ vt restitueret
alteri:iõ non mirum si tunc portio sua intelligit illa solũ quam
assignauit:q̃ rõ cessat in casu isto ĩ quo exp̄sse ex dispositiõe te-
statoris deuenit ad.d.S.portio.d.H.Tũ ẽt debent in stirpes
succedere dicti nepotes:q2 ita etiã disposuisse ĩtelligit.d.Sib.
in suo testamẽto in quo dixit se velle ꝙ ipsi omnes sui nepotes
succedant in bonis hereditatis sue s̄m formã testamenti quon
dam.d.F.senioris,ꝛ.d.T.p̄ris sui.ꝛ.d.dñi.T.q̃ ꝟba importãt
ꝙ succedant in stirpes vt deduxit in primo dubio:tãtomagis
hoc ꝓcedat in bonis ꝑuẽtis ad.d.S.ex hr̃ditate ꝛ iudicio.d.
T.q2 vr̃ voluisse pleniori officio exequi voluntatẽ.d.T.et sic
etiã quo ad legitimã ipsius.d.S.debitã sibi in bonis.d.T.pa-
tris sui.ꝛ ẽt quo ad illã partez legitime determinatã.d.d.H.in a
bonis.d.T.patris etiã.d.H.ob mẽtẽ.d.d.S.quatenus succe-
dit.d.d.H.quamuis in dicta legitima potuisset suo arbitrio.d. b
S.testari.d.l.qm̃ in prioribus.ꝛ dixi in precedenti dubio.Tñ
voluit ipse.d.S.ad plenã ꝛ largiorẽ fidẽ exequi voluntatẽ.d.d.
T.nullã faciẽdo deductionẽ,vt in simili iuriscõsult⁹ in.l.si spõ.
§.si qs rogat⁹.ff.de do.inter viꝝ.ꝛ in.l.patrẽ.ff.q̃ in frau.credi. c
ꝛ.l.i.C.ad legẽ Fal.ꝛ hoc euidẽter ostẽdũt illa ꝟba testamenti
P.S.dũ dicit,ĩ bonis ꝛ hr̃di.suis.ꝛ idẽ dico quo ad Trebel-
lianicã q̃ de fideicõmisso iniũcto p.d.T.d.S.detrahi regulari-
ter solet,quã tñ detrahi ꝓhibuit.d.L.ĩ suo testõ.ꝛ huic ꝓhibi-
tiõi assensit.d.d.S.vt ptz ex dictis ꝟbis sui testi,lz magna fiat
dubitatio de iure vtrũ dicta Trebellianica possit prohiberi sal-
tẽ liberis p̄mi grad⁹,q̃ disputatio hic nõ est necessaria,postquã
illam approbauit.d.S.vt cõprehendit euidẽter ex verbis sui
testamenti.❡Quo ad aliud dubiũ quo querit qño ꝛ qualiter
sunt partiẽda bona hereditaria dicti.d.S.inter nepotes pre-
dictos stante testamento.d.S.prout stat.respondeo quod in
stirpes debent diuidi:q2 in bonis suis ꝛ hereditate sua voluit
per dictos nepotes succedi s̄m formã testamẽti dicti dñi.F.se-
nioris,ꝛ.d.d.T.ꝛ.d.F.q voluerunt eos qui sunt nati ex fratri-
bus diuersis succedere in stirpes, sed eos qui erãt ex eodẽ pa-
tre equaliter, ideo cũ isti nepotes sint nati ex diuersis patrib⁹
17 debent succedere in stirpes,vt dixi in primo dubio.❡† Circa
aliud dubium quo queritur si antiquiores recoginitiões feudi
facte per ascendẽtes Titii causentur ꝛ sint recepte iure feudi
ab initio sicut nuncupati ex more ꝛ consuetudine patrie ꝙ po-
test alienari sicut res allodialis ex cõsuetudine p̄dicta, ꝛ post-
ea per Titiũ idem feudũ in progressu multorum annorum sit
recognitum iure recti ꝛ legalis feudi exponẽtem licet falso sic
per eius patrem ꝛ progenitores fuisse recognitum, an per talẽ
recognitionem a Titio factã sit altera deinceps natura feudi
vel nõ:adeo qd̃ deinceps de tali feudo non potuerit nec possit
disponi. Breuiter respõdeo quod si ex certa sciẽtia dicti Titii
b facta est dicta recognitio [b] quia bene sciebat ascendẽtes suos
recognouisse ꝛ recepisse iure feudi ab initio ꝛ tamen ipse reco-
gnouit iure recti feudi asserẽdo sic per eius patrẽ ꝛ genitores
fuisse recognitum : ꝛ tunc sibi preiudicasse intelligitur. ad hoc
allego id quod not.Bald.in.c.i.de alie.feu.pater.in.i.col.vbi
c dixit ꝙ si rex concedit mihi castrum iure antiqui seu paterni [c]
feudi possidendũ quod licet sit nouum feuduz tamen assumit
naturam paterni seu antiqui feudi.d.l.quicunqz.C.de omni
agro deserto.libro.x.ꝙ reputat no.ꝛ sequũtur moderni.c.i.de
vasal.decre.eta.ꝛ in.c.i.§.i.de gradi.succes.in feudo.sed vbi per
errorem facta fuisset dicta recognitio non preiudicaret.l.cum
falsa.ꝛ.l.cuz testamento.C.de iuris ꝛ fac.ignoran.probat etiã:
quia dicta recognitio fuit facta ex falsa causa:q̃ si fuisset vera
erat obligatoria ad dictam recognitionem:vnde talis falsitas
causata per errorem operatur quod actus nõ sortitur effectũ,
vel per viam exceptionis si nõ soluit,vel repetit si soluit,vt no.
per Barto.in.l.demonstratio falsa.§.i.in.vi.q.ff.de conditio.ꝛ
demõstra.ꝛ Bal.in.l.fi.C.de fal.causa ad.leg.ꝛ probatur in.l.si
diuortio.iũcta glos.penul.ꝛ ibi not.doct. maxime Ange.ff.de
verb.oblig.ꝛ dicit ibi Rapha.ꝙ in dubio presumitur facta per
errorẽ allegat id qd̃ habet in.l.ii.§.circa.cum ibi not.ff.de doli
18 excep.† ꝛ in casu nostro debet omnino p̄sumi in dubio ꝙ fuerit
per errorẽ facta q2 depẽdet a facto antecessorũ seu ꝓgenitorũ
ipsi⁹ Titii,vt not.per glos.ꝛ doc.in.l.si quis delegauerit.ff.de
noua.ꝛ in.l.si res obligata.ff. de lega.i.ꝛ plene p Barto.in.l.si
non fatetur.ff.de confes.ꝛ tantomagis q2 probatur rẽ aliter se

a ❡Portio.ʒ.eod. consi.xxxiii.
b ❡[illegible]
c ❡[illegible]

dere per inuestituras progenitorum.l.si post diuisionem.C.de r.z fac.igno.l.sed si me presente.§.j.ff.de condi.inde.z no.in.l. ū de indebito.in prin.ff.de pba.z in.l.de etate.§.fina.ff.de interroga.actio.z per Bal.in.l.nō fatetur.cū similibus. ¶Circa aliud dubiū quo qrit,si per Titium z ei⁹ ascendētes fuerit iure feudi possessum z recognitum castrum cum iuribus, pertinētijs et iurisdictionibus suis a dño feudi a tanto tempore cōtinuato q̄ initij non est memoria z intra territoriū districtum z pertinētias dicti castri titius z eius ascēdentes dicto tēpore possederūt plura bona stabilia z annuas pēsiones et aliquorū ex dictis bonis nō apparēt speciales tituli siue instrumēta acqsitionis iure allodij vetustiora ad vetustiorē recognitionē dicti castri que appareat z aliqua posteriora. Querit an z que ex dictis bonis z annuis reditibus sint censenda feuda, vel allo-

19 dia.† Respondeo q̄ solū illa intelligunt feudalia que per dominū feudi pbet fuisse de iurib⁹ z pertinētijs dicti castri concessi in feudum vel aliter per dominū feudi probet fuisse tenta per vasallum iure feudi, alia vero presumuntur allodialia, quia res in dubio presumitur allodialis z libera, non feudalis nisi aliter pbetur, vt no. Jo.and.z alijs post eū in.c.nimis.de iureiuran.z in.c.fi.in ver.respōdere.de iudi.z probatur in.c.ij.et ibi not. Bal.in titu.si de feu.fue.contro.inter domi.z agna.z in.c. j.iuncta gl.ij.in tit.de contro.inter vasal.z alium de bñfi.z not. etiam Joā. And.in addi.Spec.in tit.de feu.§.qm̄ sup.ver.xxj. in addi.incipi.cessante.z Bal.in.l.libertis.in princip.ff.de statu hominum.z probatur etiā ratione: q2 qn̄ res est feudalis, dicitur quandam seruitutem debere, vt not.glo.in.l.si cuius.§.si vsusfructus.in ver.oportet.ff.de vsufru.z not. Bald.in.c.j.circa vlti.col.principij.de controuer.inuesti.z quelibet res presumitur libera, nisi de seruitute probetur.l.altius.C.de seruit.l. fi.C.eo.titu.z illa verba apposita in concessione cū iuribus, ptinentijs, z iurisdictionibus suis zc.non probant nisi quatenus per alias probationes appareat limitare de ipsis iurib⁹, et no. Dyn.z Barto.in.l.si sic.§.j.in fi.de leg.j.per id quod habetur in.l.legaui.ff.de libe.lega.z probatur in.l.si in venditione, cum tribus seq.ff.de here.vel actione vēdi.z no.Spe.in ti.de loca.§. nunc aliqua.versicu.lviij.et Oldra.in consil.clxiiij.incip.Viso priuilegio.z Inno.z alij in.c.cum ad sedē.de resti.spo.vbi etiā dicunt q̄ castrum a iure non h3 ptinentias limitatas, nisi quatenus ab hominibus vel a consuetudine hoc prefixum z concessum sit, vt etiam doctores in.c.si ciuitas.de sentē.excom.in

20 vi. ¶ † Circa vltimum dubiū, seu in quo queritur de fide illius codicilli, seu memorialis in quo sunt descripti seriatim tenores multorum instrumentorum zc.dico breuiter q̄ nō probat: q2 est exemplum per id quod legitur et not.in auc.si qs in aliquo.C. de eden.l.ij.ff.de fi.instru.z in.c.j.de fi.instru.ita vt superi⁹ scriptum est.consuluit dñs Alex.de tarta.de Jmo.mihi pceptor colendissimus apud ciuitatē Vtinensem pro magnifico.d.milite et comite dño Nicolao de sanorgnano, cui solui p mercede sua ducatos.xxviij.pro quo etiam consuluit dñs Andreas siculus barbatia, cui dedi ducatos.xxx.Venetos anno.M.cccc. lxviij.mense Januarij.sequit consilium And.siculi. ¶Illud afferam in medium, qd a sanctis scriptū est patribus, difficile est vt bono peragant exitu que malo sunt inchoata principio. Et vbi non xp̄s est fundamentū nullius boni operis superest edificiū.j.q.j.cū Paul⁹.z.c.principat⁹, idcirco supremum, sempiternū, incōprehensibilem, altissimum z in maiestate mirabilem principem Deū huic cōsultationi inuoco: vt pijssimo saluatore nostro Jesu xp̄o medio veritatem huius cōsultationis mihi suo peccatori iniquissimo p sua solita misericordia detegat, z aperiat, amē. Et qdē visa rei ɔtingētia z summa cū animaduersione pēsata. Venio ad primū hui⁹ ɔsultatiōis articu-

21 lū.† Vtrū qn̄ deferat z ptiat successiue in bonis feudalib⁹ iure recti feudi p quodā.d.d.B.inter nepotes z fres.vc3 magnificū dñ3 Nicolaū vnicū ex vno fratre, z dñm Tristanū.z tres fratres ex alio fratre in stirpes vel p capita, maxime stantibus ordinationib⁹ de qb⁹ supra, si qd operant in feudis. Et vr̄ de iure apto dicēdum qd in capita succedāt, z nō in stirpes. Et ad duco Bal.in.c.j.§.q2 vidimus.de succe.feu.vbi ita inqt. Nepotes vero cū patruis succedūt in stirpes, sed non existētibus patruis succedunt in capita, nō in stirpes: q2 cū succedāt iure ,primitatis, ita est prim⁹ vn⁹ sicut ali⁹. Nec est rō quare iō minus succedāt: q2 cum plurib⁹ succedit, qm̄ natura ipsa indiuisibilis est.et opi. Azo.fuit idē esse in mera successiōe hereditatis. hanc opi.tenet Jac.veronēsis, z maxime qd de iure cōi est vex.nec reperim⁹ hūc casum alr̄ decisum in vsib⁹ feudo.allegat auc.de hr̄.ab intesta.§.illud.z.§.reliquū.z insti.de legi.agna.suc.§.hoc ēt. Alij vo dicunt z meli⁹, qd patrueles succedāt in stirpes: q2 ingrediunt gradū prīnū.z hoc t3 accur.C.de legi.here.auc.cessante.z i libro meo de natura.suc.feu.habeo tale capitulū, vc3 in qbusdā libris repit hoc tale capitulū.ista sunt formalia verba Bal.qrecitat illud.c.formaliter hoc modo ɔceptum: decedente fidei absq3 liberis a se descendētibus, vt in feudum succedentibus.si quidem feudū fuit cōis parētis fratris defuncti cum filijs premortuorum fratrum in stirpes succedāt, his vero nō existētibus ad agnatos ,primiores, id volum⁹ pertinere.z si quidem in pari gradu sunt pariter admittūtur. Si vero ex vno est vnus, z ex alia sunt plures, nō in stirpes sed in capita eos succedere ordinam⁹. Ista sunt formalia verba illi⁹ tex. vt refert ibi Bal.nō fit ergo qd de hoc: q2 est casus in.l.ancille. C.de fur. Refert tñ Bal.in gl.c.j.§.satis bñ.de prohi.alie.feu. per Lotharium, se dubitare an talia capitula q̄ reperiuntur in paucis libris sint tenēda p legib⁹, quam gl.dicit ibi Bal.esse bene no.z sic nō declarat Bal.an illud capi.sit tenēdū p̄o autētico. Sed An.de iser.in.d.§.satis bene.tenet qd sint tenenda p legibus vel capitulis allegatis.z eo quia est lex rōnabilis z vtilis valde, z habita p lege, et sic minime mutanda sunt que interpretationem certam semper habuerūt. Modo istud.c.est rōnabile q̄ succedāt in capita, z nō in stirpes: cū sint eque primi, z Bal.dicat se habere in libro suo, z stetur in hoc assertioni doctoris sicut dicim⁹ q̄ statur dicto gl.dicentis hanc.l.nō esse in vsu.vt dicit glo.in.l.rem non nouam.C.de iud.z in.l.si locus.ff.quēad.serui.amit.z in.c.multe.xv q.vlti.z i.c.j.de treu.z pace.z in.c.dolētes.de cele.mis.z in.c.fi.de prescri.z in.c.in causis.de testi.z quod habetur in.c.cum olim.de cleri.coniug.z iō

22 dixit Bald.in repe.l.de quibus.ff.de leg.† statur dicto doctoris dicentis ita seruari de ɔsuetudine donec probetur contrariū: q2 cuicunq3 perito in arte sua credēdū est, vt scripsit philosophorū lōge princeps Aristoteles in primo Topicorum.z habet in.l.j.ff.de vē.inspi.c.proposuisti.de probatio.c.fraternitatis.de frigi.cū si.ergo stabit assertioni Bal.z per ɔn̄s est casus in iure expressus, qd consobrini succedant in feudo in capita, z non in stirpes. Stādū ergo est legi expresse.l.ille aut ille.§.cum in verbis.l.non aliter.ff.de lega.iij.iuxta illud qd scribit in passione dominica Jo.dicētis. Nos legē habemus.ita in proposito sufficit dicere ita est lege scriptum.c.ad audiētiam.de spon. licet ergo vbi non reperitur lex expressa in vsibus feudorū regulent feuda secundū ius cōe, nihilominus vbi est lex expressa in feudo, statim legi feudali.c.j.de feu.cog.species enim derogat generi.l.alimēta.§.basilice.ff.de alimen.z ciba.leg.c.generi per speciē.de reg.iur.in.vj.cum simi. Nec etiam z e iure cōi est clarum z liquidum qd filij fratrū succedant in stirpes, sed est valde dubiū vt ex inferi⁹ dicendis apparebit: q2 multifarie multisq3 modis illustres in iure viri dixerunt circa hunc passum, z sic varij varia dixerunt.de restitutione spoliatorum.z.c. Raynu.z.c. Raynaldus.de testa.z.c.p venerabilē.qui filij sint legi. Sufficere ergo d3 q̄ ita sit iure feudi exp̄ssum.l.prospexit. ff.qui z a qbus.stabit difficultas vtrū vasallus potuerit derogare iuri recti feudi.vtrum derogauit per vba apposita in dicto suo testamēto. ¶Et licet ista sint colorata: tn̄ antequā aggrediar, si potuerit vasallus disponere vt succedat in stirpes videtur mihi de iure dicendum quod non sit dare casum in iure feudi quod nati ex duobus fratribus succedant in capita, ergo stabimus iuri cōi, vt in.d.c.j.de feud.cogni.z licet Bal.dixerit se habuisse in libro suo illud.c.nihilominus credendum est sibi qd habuerit illud capitulum.z in hoc arbitror. Bal.nō

23 dixisse mēdacium.† z credendum est bono viro, vt dixit gloss. in.l.Titio fundū.ff.de condi.z demon.z tex.in.l.si a bonefidei. ff.de rei ven.z qd voluit ibi Ang.tex.in.c.in nostra.de procur. tex.in.c.ij.de oper.no.nun.glos.in.c.expedit.xij.q.j.z qd voluit Bal.in.c.sanctorū.de prescrip.z Hostiē.in.c.finem litibus, de dolo z contu.memor enī erat Bal, etiam qd celebris dixit psalmista. Perdes oēs qui loquunt mēdacium.z Judith.v. Non egrediet verbum ex ore meo.nec dixit Bal.q̄ alij libri habeāt illud.c.imo sentit contrarium: q2 cū dixit, habeo in libro meo, sequitur quod in libris alienis non habetur.istud vero fuit in mente Bal.quia inclusio vnius videtur esse exclusio alterius. argu.l.cum preto.ff.de iudi.cum si.z sentit etiam Bal.nō esse credendū tali codice, cum alij libri non habeant, etiā si in aliquibus libris reperiretur, ex quo cōiter in alijs libris non habetur, ex quo sequitur gl.in dicto.§.satis bene.dictū enim doctorum d3 intelligi secūdum legem, quia allegat. Simile dicit Bar.de glo.que debet intelligi secūdum legem quam allegat in.l.non solum.§.liberationis verbo.ff.de libe.lega. Nec obstat quod dicit And.de iser.in.d.§.satis bene.et eo quia ipse loquitur de illo.§.satis bene.que lex reperitur in omnibus libris feudorū.z fuit edita a Lothario imperatore, z est cōmentata per doc.z cōiter reputata lex Lotharij.z est rōnabilis quod est de esse.l.vt in.c.j.de consti.in.vj.in verbo, rationabilia.z.l.qd non rōne.ff.de leg.iij.dist.§.erit aūt lex.z iō cū nō sit in illo.c.q̄ bal.

dicit

dicit se habuisse in libro suo cum alij libri illud nõ habeãt.nec
per doct.illud fuerit commentatum:nec per aliquos summi-
stas illud.c.cõmemoretur.ergo nescio videre quo spiritu duct⁹
4 Bald.dixerit se habuisse illud.c.melius fecisset silere:† qꝛ boni
a viri tacent illud quod ꝓbare non pñt^a.ij.q.vij.c.qꝛ pleriqȝ.nec
sufficit allegare sed opus est probare:vt dixit glo.in.c.non est.
de consue.lib.vj.⁊ in cle.j.de in integ.resti.⁊ in cap.super eo.de
ap.et in.l.magis puto.§.illã.ff.de re.eorũ.⁊ in.l.ij.ff.de fer.et in
l.j.ff.si qua.pau.fe.di.Cum ergo nõ ꝓbat̃ ꝙ sit capitulum ap-
probatum in vsib⁹ feu.ergo perinde habet̃ ac sit nõ esset in re-
rum natura:ꝓut non est.⁊ Bald.dici poterit illud quod sacro
scribit̃ euãgelio.Tu solus es peregrinus in hierusalem.⁊ text.
in.l.j.ff.de sena.oĩb⁹ placuit excepto saturnino.qđ Dãtes di-
xit vulgaris.solo.aperte vite el saladino.et quod habet̃ apud
gesta Cicilie,trinacȝ ꝙ siculis placuit tantum sperlica nega-
uit.et si dicat̃:ꝓba illã negatiuam ꝙ alij libri nõ habeant.pro-
bo ad oculũ ꝙ eoipso ꝙ nõ est approbata in libro feudorum,
non dicit̃ esse capitulũ seu lex feudalis ꝑ id qđ habet̃ in.c.si ro-
5 manoꝝ.xix.di.† quia vbicunqȝ actus est restrictus ad certam
scripturã,ꝓbat̃ actũ nõ interuenisse eoipso ꝙ non reperit̃ scri-
ptus in libro,puta non soluisti collectas:qꝛ non es scriptus in
libro soluẽtium.l.j.C.de exac.tribu.lib.x.l.fi.⁊ ibi Bal.C.de re.
cre.l.cũ de lege.ff.de proba.iuxta illud,scriptuȝ est in.c.ad au-
dientiam.de sponsa.et per consequens eadẽ consideratione de
huiusmodi capit.ꝙ nõ sit in rerum natura.tũ qꝛ doctores qui
ibi scripserunt non dicant se vidisse illud.c.debuit namqȝ fieri
illa mẽtio quã fecit Bal.in illo.c.a iurislatore,ꝑ ea q̃ habentur
in.l.admonẽdi.de iureiuran.in glo.ex qua arguunt scribentes
6 ibi vt Bar.⁊ alij quod † dispositio legis referẽs se ad aliam.l.si
b hui⁹ tenor nõ reperit̃ vitiat̃:sed si tenor.l.ad quã fit relatio ^b in
referente describat̃,tunc nõ vitiat̃,⁊ cũ illa gl.cõcordat in alia
aut̃.de teste.§.quoniã.et in.l.vt liberis.C.de colla.⁊ qđ habet̃
xix.di.c.si romanoꝝ.Et quod sit ita in statuto referẽte,aut est
appositus tenor statuti ad quod fit relatio:et tunc facit fidem.
aut non apponit̃ nec reperitur statutũ relatũ,tũc nõ facit fidẽ.
voluit Bal.in.l.j.C.de epis.⁊ cle.Et adduco glos.in.c.j.de fide
instru.in.c.in nomine domini.de test.facit tex.et glo.in.c.si.qđ
metus cã.vbi gl.dicit ꝙ ponitur tenor legis,⁊ ꝙ voluit Lud.
ro.consi.xx.inci.Ita mihi videt̃ de iure dicẽdum,⁊ ꝙ ipse vo-
luit in.d.l.admonẽdi.⁊ sic si lex feudalis faceret mentionem de
illo capitulo ad quod facit rela.⁊ apponeret tenorem eius tũc
staret̃ iurislatori referenti,⁊ huiusmodi nõ fuit.Bal.enim do.
fuit,⁊ non iurislator.Et licet Bald.in.d.aut̃.cessante.videatur
apponere differẽtiã in feudalib⁹ ⁊ allodialibus ⁊ dicat ꝙ duo
nepotes ex vno fratre ⁊ vnus ex altero succedant in capita in
feudis:quia seruitium diuiditur in capita , ergo ⁊ successio as-
sumpta a ꝓportione commodi,⁊ reperit̃ vnum.c.extrauagãs
7 qđ ita determinat.ſȝ si vera est opinio gl.debemus † distingue-
re,aut feudum venit iure hereditario:⁊ tunc veniũt in stirpes.
aut nõ iure hereditario sed simpliciter tanꝙ̃ agnati:⁊ tunc ve
niunt in capita.hoc autẽ liquere potest ex tenore inuẽstiture.
in patrimonio autem succeditur:vt in successione hereditaria.
fuit tamẽ differentia inter Accur.⁊ Azo.do.cum ista materia
nõ vadit oĩno per ratiões naturales ſȝ quia ita equũ vr̃ legis-
latori:⁊ iõ in hr̃de est tex.in corꝑe illi⁹ aut̃.q dicit vt in parentũ
iure succedere.hoc tȝ Barto.in glos.in corpore que incipit no-
ta finẽ.nam text.ibi dicit in ver.si vero neqȝ fratres neqȝ filios
fratrũ relinqueret,tũc veniunt in capita:ergo si filios fratrum
relinquũt,veniũt in stirpes.⁊ sic aduersetur in iure.idem tenet
glo.insti.de leg.agna.succes.§.hoc etiã.⁊ Cyn.in.d.aut̃.cessan-
te.⁊ in lege.eo.tit.⁊ refert se Bal.ibi in contingentia facti con-
suluisse quia noluit recedere ab opin.glo.dicit etiam ibi Bald.
qđ cõmuniter tenet̃ ꝙ in feudis succedãt in capita.quo casu si
ita esset quod ista esset cõmunis opi.sequeret̃ ꝙ esset sequenda
ꝯsulẽdo ⁊ iudicãdo ꝑ id qđ habet̃ in.l.j.ff.de offi.q̃sto.in ꝟ.cre-
brior apud veteres opiniones.⁊ in.l.j.ff.de sena.cum simil.nõ
tamen ibi exprimit Bald.doct.hoc tenentes.dicit etiam ꝙ est
quoddam capitulum extrauagans,sed non allegat illud,⁊ di
co quod posito non tamen cõcesso quod illud capitulum esset
8 extrauagans,† tamen non est notorium.ergo non facit fidem
nisi allegetur ⁊ probet̃,ꝑ id qđ habetur in.l.cum prolatis.ff.de
re iu.⁊ in.c.cõtingit.de fide instrum.⁊ qđ voluit Bal.in.l.j.C.
vt que desunt aduo.vbi loquit̃ de ꝯsuetudine nõ notoria.⁊ qđ
voluit Bart.in.d.l.cum ꝓlatis.Scirẽ libenter qs spiritus re-
uelauit Bal.quod doctor.ita cõiter tenẽt ex eo quia idẽ Bald.
in.d.c.j.§.qꝛ vidimus.non commemorat nisi duos doct.ita te-
nentes.s.Iac.veroñ.⁊ Ia.de bel.qui in nota.nõ faciunt com-
munẽ op.⁊ idẽ Bal.in.c.j.in tit.de gra.in vsi.feu.colligit ꝙ idẽ
tex.non declarat an consobrini succedant in stirpes an in ca-
pita in feudo.Sȝ Iac.veroñ.dicit ꝙ cum inter eos sit seruan-
da paritas quod succedũt in capita ⁊ nõ in stirpes.dicit eẽ ca- a
sum ibi in ver.ad filias.Bal.ibi dicit ꝙ ille tex.non dicit aliqd
in capita,vel in stirpes:ideo dȝ intelligi ſm ius cõe.c.obertus.
de feu.cog.de iure autẽ cõi sunt opiniões.Sed qꝛ statutum est
vt post fratruȝ filios vlteriores succedãt in capita tacite videt̃
statutũ fratrum filij succedãt in stirpes.l.cuȝ pretor.ff.de iudi-
9 cijs.⁊ ita dicit se in facto consuluisse,vt ibi per eum † ⁊ per ꝯñs
Bal.ibi in diuiduo tenet ꝙ in feudo succedũt in stirpes.⁊ non
in capita.⁊ ita dicit se consuluisse.⁊ aperto ore vult ꝙ nõ sit da-
re extrauagãs,⁊ sic dicit cõtrarium eius quod ipse dixit in.d.
aut̃.cessante.et in.d.§.quia vidim⁹.⁊ idẽ Bal.in.c.j.de na.suc.
feu.refert Iac.de bel.dicere ꝙ succedũt in capita.⁊ refert Bal.
ibi alios docto.tenere quod patrueles succedant in stirpes te-
nentes opi.accur.quam accur.posuit in allodialibus,dicentes
quod idem sit in feudalibus cum in consuet.feud.nõ reperia-
tur ius expressum an succedãt in stirpes,an in capita,et ideo
questio est dubia vt alias refert se dixisse propter diuersas opi.
doc.et cõcludit ibi quod in stirpes succedũt ⁊ quod in dubijs
opi.multum sequitur glo.ordi.quia nõ posset adherere melio-
ri.Ecce modo ꝙ Bal.vehemẽter errauit ĩ.d.aut̃.cessante.⁊ sic
vult exꝑsse ꝙ nõ repit̃ qõ decisa in feudis.⁊ sunt opp.ĩter do.
⁊ regulari dȝ ſm ius cõe,⁊ sequẽda est opi.accur.⁊ ꝑ ꝯñs succe
dãt isti consobrini in stirpes et nõ in capita in feu.⁊ recte fecit
10 Bal.dicere † qđ consuetudo non potest adherere meliori opi.
c quam glossatoris ^c.⁊ de authoritate gl.que iudicãdo et consu-
lẽdo est sequẽda adduco doc.Iac.but.in.l.j.C.qui ꝓ sua iuris.⁊
Bald.in.l.cum hereditas.C.depo.vbi dixit ꝙ authoritas gl.
omnes alios antecedit.⁊ in.l.fin.§.necessitatem.C.de bon.que
lib.dixit adhereas Odoffr.veritati.id est glo.⁊ imperpetuum
non errabis.et in.l.precibus.C.de nup.dixit quod cõsulendo
nõ potest adhereri meliori op.quam glo.idem dixit in.l.j.ff.de
vul.⁊ pup.et in.l.ij.C.de sen.que sine cer.q̃titate.⁊ in ca.et con
tingit.de dolo ⁊ contuma.dixerit in casu de quo ibi loquitur
dixit quod Bart.somniauit quod dixit accidere docto.volen-
tibus infringere opiniones glossarum.⁊ in.c.j.§.iudices.de pa
ce iura.firmã.dixit ꝙ nõ debem⁹ recedere ab opinionibus ap
probatis,nec debemus recedere a tex.et gl.et ideo dixit Bar.
in consi.incipiente,Andriciolus,sequitur opinionem glos.que
melius pre ceteris intellexit.idem Bald.in suo peculio refert
Cyn.dicentem in.l.non mortuum.C.de ꝯtrahen.⁊ cõmit.stip.
aduocate audi idolum tuum in glo.⁊ quod volui Cynus in.l.
j.C.de actio.⁊ obligat.qđ voluit Bartolus in.l.vt vim.ff.de
iustitia ⁊ iure.⁊ ideo dixit Salyc.in.l.ij.de senten.quod ille qui
nescit equitare teneat se super arzono,⁊ qui nescit iudicare de-
bet tenere se cum opi.glo.⁊ idem Salyc.in.l.traditionibus.C.
de pac.dixit quod ita debemus inherere opi.gl.sicut Bono-
nienses inherent carotio,⁊ quod voluit domin.Matheus de
matha.⁊ in suo tractatu de expensis.⁊ Io.de Imo.in.c.fin.ꝙ
me.cã.⁊ in.c.cum contingat.de iureiur.Non ergo erit recedẽ-
dum in iudicando ⁊ consulendo ab op.gloss.⁊ facit quod scri-
bunt moderni.in.d.c.j.de gradi.licet ibi sint meri relatores.se- b
quitur glo.⁊ Bal.⁊ quod succedunt in stirpes ⁊ nõ in capita.
Et hãc partẽ tenet idẽ Bal.in.c.j.in.prin.in tit.de succ.feud.⁊
mouetur argumento illius litere,que simpliciter dicit ꝙ succe-
dunt in locum patris sui.nec distingunt an soli an cũ patruis c
vt late ibi per euȝ.⁊ eandem partẽ sequũtur ibi moderni,⁊ ibi
dñi iudicantes videre poterunt.⁊ sic cõclusio cõis est ꝙ attẽ-
datur in feudis dispositio iuris cõis.⁊ secũdũ hanc parteȝ cõ-
suluit Bar.cõsi.clxxiij.inci.in hereditate.d.Nic.⁊ adduco eũ- d
dem Bald.in.l.ij.C.de suis ⁊ legiti.in versi.ex hoc apparet de
11 terminata questio † an filij duorũ fratrũ in feudo succedant in
stirpes an in capita.⁊ veritas est secundũ eũ ꝙ vbicũque aliud
expresse non cauet̃ successiones feudi regulanter secundũ ius
cõe.allegat ꝙ no.in.c.j.de gra.Et sic cõcludit ꝙ iure feudi nõ
cauetur.s.ꝙ succedãt in capita vel stirpes.⁊ sic regulabit̃ suc-
cessio ſm ius cõe:⁊ per ꝯñs sentit qđ illud capi.extrauagans.
non reperit̃ expressum in lib.feu.ergo habet̃ ac si nõ esset.⁊ est
bene not.qꝛ Bal.hanc partẽ tenuit in pluribus locis.⁊ sic stu-
diose ⁊ cũ maiori deliberatione visa fuit hec pars sibi verior in
iure.argu.eius ꝙ celebris dixit text.in.l.diui fratres.ff.de iure
patro.⁊ licet idem Bald.aliter dixerit in.d.aut̃.cessante.tamẽ
in pluribus alijs locis tenuit cõtrarium.⁊ sic illud voluit stu-
diose ꝙ maturius enucleauit.maxime:quia vltimo loco istud
12 voluit.⁊ ista presumitur fuisse sua opin.† quia illa dicitur op.
d approbata doctoris quã vltimo ^d loco refet,vt habet̃ in.l.qui
filium.§.sabini.ff.ad treb.ꝙ voluit Io.an.in.c.j.de priui.in.vj.
ꝙ illa dicitur esse opin.Inno.quam vltimo loco refert.⁊ idem
dicit Bal.in.c.an agnati vel cogna.quod illa dicitur esse opin.
iurisconsulti quã vltimo loco refert.alegat Cy.in.l.cũctos [illegible]-
pulos.C.de sum tri.⁊ fide cath.Et faciat ꝙ voluit Bal.in [illegible]at.

a ¶ [redacted] c.si sacerdos.⁊ offi.or.gloss.in.c.quisquis.ꝟ.exarcerit.j.q.j.c.plerũque.ij.q.vij.in.l.fi.C.de accusa.in.l.criminis.C.de calũ.in.l.si quis alicui.C.ad.l.iul.maiesta.Ioã.monachus ĩ extrauag.excõmunicam⁹.in ꝟsi.perferatur.de sent.excom.in communibus.albe.ij.par.statu.q.clxxv.Ang.aret.in tra.malefi.ꝟsic.che hai tradito.colum.v.Ioã.de ana.in rubr.de simo.col.fin.henri.bohi.in.c.qui cuȝ fure.de fur.Roc.cur.tract.de iure patro.vers.⁊ vtile.n.10.hypp.mar.not.clxiiij.neuiza.in sylua nupt.fol.lxj.frã.rip.in tra.de peste.foli.clix.thom.aquinas ĩ.iiij.sen.distin.xix.ĩ ꝓble.j.arti.xvj.problema.iiij.arti.xij.⁊ alij quos breuitatis causa omitto.[redacted]

b ¶ [redacted]

c ¶ Glosatoris.s.libr.ij.consil.xcij.nume.4.

d ¶ Ultimo.Ant.cor.ĩ sing.versic.opini.j.⁊ ĩrepet.versi.opinio.cur.sen.cons.j.colum.iij.consi.xliiij.col.vij.limitat Iaso.deci.l.si idem cuȝ eodem.de iurisdi.om.iudic Ias.l.j.§.⁊ post [illegible] in fin.de op.no.nũ.l.filio pater.colũ.j.de leg.j.l.pacta nouissima.C.de pact.

ex testamẽto.C.de colla.z qd voluit Imo.i.d.§.sabini.Et hãc
5 opi.tenuit Bar.in.l.ij.§.cũ hr̃ditas.ff.de suis z legi.† z qualis doc.fuerit Bar.nemo est q nesciat.Iõ bal.in.l.rõnes.C.de pba.nõ erubuit dicere Bar.fuisse supremũ doc.z Ang.i ꝯsilijs suis ppe pncipiũ dixit Bart.fuisse iuris lucernã,z posset dici ꝙ in simili dixit vates vulgaris,mostrozo che poza far la ligua nostra.Et hãc ptẽ secut⁹ est Ang.in auf.de here.ab intesta.§.si vo.z lz Iac.But.z Ray.de Forli.Iac.de bel.z Saly.secuti fuerũt opi.Azo.nihilomin⁹ Bar.Bal.Ang.z moder.consulẽdo z legẽdo secuti sunt glossas.z q̃to iuniores tãto speculatiores,vt dixit gl.singularis in.l.gall⁹.in pn.ff.de li.z posth. cũ ergo cõcurrat authoritas gl.z cõis opi.modernorũ,sequit ꝙ fm illã opi.erit iudicãdũ,z cõsulẽdũ p id qd voluit Io.An. in.c.j.de cõsti.z Inn.in.c.ne initaris.e.ti.z Hostiẽ.in.c.eplam. de ferijs.vbi p do.Ioã.z qd hr̃ in.c.canonicis.xx.di.z in.c.de qbus.xx.di.z qd voluit Bar.in.l.fi.C.de pe.iudi.q ma.iu.z in qõne sua incipiẽte,A snia iudicis q male iudicauit.z text.in.l. athlete.ff.de his q no.infa.vbi p Bal.z tex.i.l.j.ff.de sena.vbi etiã per Bal.z.l.j.ff.de offici.q̃sto.z ibi p Bald.z p eundẽ in.l. obseruari.§.pficisci.ff.de offic.proconsul.et per Ang.in.l.cum platis.C.de re iudi.et qz iudiciũ plurĩ psumit eẽ veri⁹.vt in c.prudẽtiã.de offic.dele.z iuxta illud Catonicũ:Iudiciũ ppli nũq̃ cõtẽpseris vn⁹.nec esset tutũ iudicãti iudicare cõtra glos. cõiter approbatã per doc.z licet antiq sequuti fuerũt Azo.tñ moderni,vt gloss.et doc.cõiter tenuerunt ꝯ.vñ illud dici posset recedant vetera,et noua sint omnia.iuxta illud quod retulit Hostien.in.c.ad probandum.de re iudi.Expurgate,inquit,vetus fermentum.Et licet Saly.in.d.auf.cessante.dicat ꝙ esset iniquum,ꝙ si ex vno fratre remaneret vnus filius,z ex alio fratre remaneant quinqz:et mortuo primo vnus haberet tãtum quantum haberent quinqz,qd iniquum esset:qz non debet ad imparia iudicari.cui responderi potest,quod illa nõ est iniquitas,sed est legis dispositio:quia succedunt in locũ patris eorũ, vt in.d.§.si vero.z subrogatum sapit naturã eius in cuius locũ subrogat.c.ecclesia.vt lit.pen.xxiij.di.c.pcipimus.l.si eũ.§.q iniuriarum.ff.si qs cau.l.j.§.hec aũt.ff.si qs test.lib.esse ius.fuerit.nõ eñ psumitur iniquũ id qd.l.disposuit.qz psumit eẽ rõnabilis.iiij.di.§.erit aũt lex.c.j.de consti.in.vj.in v.rõnabilia.sufficit eñ ꝙ pretor ita fuerit ratus.ff.de postul.in.c.si quando.de rescrip.z qd habet in.l.nõ oĩm.ff.de legi.iuxta illud poeticum. Volse cossi vbi se potezo che se vole,z piu non dimãdate.ergo z si alr̃ diceremus,videret accusare naturã ipsam,quare ex vno pduxit vnũ,z ex altero quinqz.qd nullo modo est dicendũ,vt in.l.maximũ vitium.in v.si.nature accusatore.C.de lib.prete.z in.l.leg.xij.tabu.C.de heret.z Romanus scripsit orator in eo libro.quẽ de senecture scripsit.In hoc sum⁹ sapientes ꝙ naturam tãq̃ deũ ducẽqz sequimur,eiqz parem⁹.z apud Lucanũ. cum catonis laudes mirũ i.modũ ꝯmemorasset,ingt:Natura sequi,quinimo pl⁹ dico ꝙ satis videtur affligi ex quo vnicus z solus est natus est suo patre.z sic q grauatus est in vno nõ dz grauari in alio.arg.l.eũ q duobus.ff.de iureiur.nec afflicto addẽda est afflictio.l.diu⁹.ff.de offi.presi.z ibi in gl.sunt cõcordãtie.Nec obstat cũ dt de iure primitatis,ꝙ ita est primus glibet de illis quinqz,sicut et ille vnic⁹:qz illa non est ratio finalis successionis sz ratio finalis est ꝙ intrat locum pr̃is,eorũ,vt dictuz est.z dato nõ tñ cõcesso ꝙ casus iste esset dubi⁹ nihilominus staret interpretatiõi magistrorum,vt decidit tex.celebris in.l.si idẽ cum eodem.ff.de iurisdi.om.iudi.z ibi dicit Ang.per
14 illũ tex.† qd vbi nõ est casus legis,licitũ est allegare authoritatẽ maiorũ,z ingenue dixit Hostiẽ.in.c.ingrendũ.de pecu.cleri. ꝙ nõ est iure cautum ꝙ res empta de pecunia ecclesie acqrat dñio ecclesie sed hoc voluit interpretatio magistroruz de quo dicẽdum vt in.l.vxor marito.ff.de donatio.inter vir̃ z vxo.ergo interptatio doctorum seruatur per.l.vt est casus in capitu. j.de deci.vbi interpretatio magistrorum habet p.l.z habetur in.l.Aquiliana.alias cuz Aquiliana.v.si.interpretatio prudentium.ff.de trãsact.Cuz ergo gl.omnes incorporate in corpore iuris interpretate sint ius cõmune:et doc.cõmuniter z presertim moderni secuti sunt glossas illas:ergo sufficit allegare authoritatem eorum.et hãc partem secutus est Paul.de Castro cõsilio.ccclij.incipien.Id quod supra consultum est.vbi dixit quod communiter doc.sequuntur opin.Accur.ergo standum erit sue assertioni per id qd superius est dictum. Nec opus est insistere si vasall⁹ potuit disponere ꝙ succedãt in stirpes z nõ in capita:qz ista dubitatio haberet locũ eo casu quo ius feudoruz aliter disponeret p id qd habet in.d.c.j.§.sed qz vidimus. et in.d.c.j.de succes.feu.Sed cũ ius cõe z gl.z doct.cõmuniter tenẽt,quod succedãt in stirpes vr̃ poti⁹ coadiuuasse ius commune quo casu põt coadiuuare ius cõe,vt similiter dixit gloss. in.c.j.de consti.li.vj.z in cle.ne Romani.de electio.que dicunt ꝙ licet episcopus nõ possit disponere cõtra ius canonicũ p suã ꝯstitutionẽ,vt in.c.si.de offi.archiepi.z in.c.nõ solũ.de ap.li.vj. vbi p oẽs scribẽtes.z p Fed.de se.cõsi.v.et.ix.z tñ põt coadiu-
a uare[a] ius canonicũ:qz vbicunqz a canone imponit pena iponenda p iudicẽ ꝙ eps poterit coadiuuare ius canonicũ vt ipso iure incidat in penã.voluit Bald.in.l.pgrãma.C.cõmi.vel epi. z qd idẽ Bal.voluit in.l.eos.C.de iur.do.Car.Io.de Imo.et alij in.c.ex tue.de cle.nõ residẽ.Potuit ergo adiuuare ius commune testõr ipse z etiã si esset dubiũ ius cõe decideret p dispositionẽ testõris.arg.eius ꝙ dixit gl.in.c.si duob⁹.de rescri.li.vj.
16 †Licet enim in cã beneficiali pbatio actoris sit effecta dubia propter probationem rei:nihilominus potest coadiuuari per ꝯfessionẽ ipsius rei qd est mirabile ad declarationẽ.c.j.de eo q mit.in pos.lib.vi.quẽ gl.dixit ibi vix posse reperiri alibi.Ita vr̃ dicẽdũ in pposito,nõ tñ ꝯcesso ꝙ esset dubiũ in iure vtrũ succederent in stirpes vel in capita tunc staretur dispositioni testatoris qz ordinatio sua nõ est ꝯ ius cõmune nec contra ius feudorũ,nec est ꝯ regulã.l.nemo põt.ff.de leg.j.¶ Põt enim isto casu imponere legẽ rei sue p id ꝙ habet i.l.si ea lege.C.de ꝯdi. ob cãm.z.l.si qs ita.C.de pac.inter emp.l.in re mãdata.C.mã. cũ si.lz ergo hmõi feudũ sit rectum,nihilominus domi.Nico. succedit in stirpẽ z sic in dimidia portiõe feudi.in alia vero dimidia succedunt consobrini ex alio patruo nati.z lz tex.in.d.c. j.de succ.feu.dicat nulla ordinatiõe defuncti sup feudo manẽte vel valẽte restringere qñ vasallus ordinat,qd extrane⁹ scriptus hr̃s succedat in feudo excluso fratre suo:quia tũc illa ordinatio est nulla.et ita voluit and.de yser.in.d.c.ij.§.sz qz vidimus,ergo quando vasallus disponit vt cõsobrini vel nepotes ex fratribus succedãt dispariter puta in stirpes z nõ in capita, non loquit ille tex.z sic vr̃ ꝙ non sit phibitus ita disponere vt disposuit in casu nr̃o.Et ideo dixit Bald.in.d.§.sz qz.ꝙ vasallus põt plegare feudũ vni filiorũ z assignare illi totum ius feudi.z idẽ voluit Bal.in auf.si quas ruinas.C.de sacr.sanc.eccl.
17 in.vj.col.v.iuxta hoc q̃ro† vtrũ pr̃ q recepit emphyt.p se et fi-
b lijs z nepotib⁹ possit prelegare[b] vni filiorũ,z decidit ꝙ sic:qz filius capit tanquã paterna:iõ põt reuocare eã ab vno filio z dare alteri:z loquit ibi bal.eo casu quo fecit pr̃ expressam mẽtionẽ de filijs in inuestitura:z tñ põt in piudiciũ filiorũ alteri⁹ disponere:ergo forti⁹ poterit patru⁹.z idẽ bal.in.c.j.an agna.vel cog.in.vj.col.vers.queritur.vbi dicit ꝙ pater põt disponere de emph.vni filiorũ relinquẽdo z alijs auferẽdo,z lz bal.ibi dicat secus esse in feudo quasi in emphyteu.tñ ipse voluit ꝯriũ in emphyteusim.z adduco ꝙ voluit Iac.de adigono Veronẽsis in summa in tit.quibus mo.feu.amit.in.xij.char.v.item.vbi querit:pr̃ accepit feudum pro se z suis filijs,postea pater vult prelegare feudũ vni filiorum:an possit preiudicare alijs filijs.z arguit p z cõtra z decidit ꝙ possit,z sic cõcludit patrẽ posse preiudicare filijs.z idẽ consuluit Pau.de cast.in cõsilio inci.in cã. z est in ordine.clxij.vbi cõsuluit pr̃ accepit feudum p se z suis filijs ꝙ potuit feudum relinquere vni filiorum z excludere reliquos z p cõsequẽs illud ius quesitum filijs in spe,põt a patre reuocari z per cõsequẽs illud ius filius acquirit a patre z nõ a dño feudi.Et si dicat vt dt Bal.in.l.mortis cã capit.ff.de do. cã mortis.ꝙ illud ius filius capit a dño feudi:qz illud dictum dz restringi quãdo filius acquirit feuduz irreuocabiliter patre mortuo.tũc enim dicit poti⁹ acquirere ab ipso patre reuocabiliter.z adduco qd voluit Bal.in cõmento.l.j.ff.de re.du.vbi querit an in feudo possit pr̃ vni filiorum stipulari ita qd alteri filio nõ querat.z decidit ꝙ sic.allegat quod no.in.l.pactuz.C. de col.Si ergo a principio pater põt acquirere feudũ pro vno ex filijs,ita poterit ex post facto relinquere vni filiorum,z auferri alijs filijs:et idẽ voluit Bal.in.d.l.j.in.x.q.vbi dicit ꝙ pater insolidum potest assignare feudum vni heredũ.allegat not.in l.si fami.C.fa.ercis.z in.l.emancipatum.§.j.ad fi.ff.de sena.dixit ꝙ vbicunqz quis potest per contractũ preiudicare heredi potest preiudicare p delictũ presertim si talis culpa punitur.l. contractus.¶ Cum ergo pater possit preiudicare filijs delinquẽdo in feudo,vti in.c.si vasall⁹ culpa,in titulo si de feudo fuerit controuersia.ergo eodem modo renunciando vni filiorum. Et si quispiam opponat de eo qd voluit Andre.de iser.in.d.c. j.de suc.feud.vbi dicit ꝙ nõ valet aliqua ordinatio facta a defuncto in feudo quominus filij succedant in feudo.z defunct⁹ habẽs feudum illud disponat in testamento non habet locum sua ordinatio quo ad feudũ vt ponit exemplũ:qz disposuit qd filij habeant duas ptes feudi:z alius tertiã:quia debent equaliter succedere in feudo:qz feudũ peruenit ad alios non ex dispositione hominis sed ex dispositione legis.d.c.fi.§.j.sed qz vidimus.et ibi etiam dixit Bald.qd licet filij sint inequaliter instituti tamẽ in feudo succedunt equaliter.z quod voluit Iac. but.quem refert z sequitur Bal.in.l.item videndum.§.nũc videmus

demus.ff.de pet.hered.vbi dicit quod pater non potest preiudicare vni filiorum relinquẽdo fundũ aliis ex eo q2 ius patris extinguit eo mortuo.l.vxor patrui.C.de le.Et qd voluit An. Bal.ꝛ alij in.l.apud iulianũ.§.si quis alicui.ff.de lega.j.quod pater non potest preiudicare in feudo vel in emphy.quẽ accipit ꝓ se ꝛ aliis.et voluit ibi Dy.ꝛ facit qd voluit Bald.in.d.c.j.§.hoc quoqꝫ.de suc.feu.in versi.pone ergo qd recipi ꝓ me et filijs.in.ij.col.ꝛ Cy.in.l.ij.C.de li.ꝛ eo.li.ꝛ ibi etiã in vlti.col.ver.vl.distingue.dicit Bal.ꝙ in feudo nouo regulariter factũ patris nocet filijs,qd procedit quãdo tacite ꝛ non expresse pater accepit emphyt.pro se.sed si expressam mẽtionẽ fecit pro se et filijs suis:tunc pr̃ nõ põt preiudicare.de quo dicto fecit festuz Pau.de ca.in ꝯsi.superi⁹ allegato.ꝛ facit qd voluit idẽ Bald. in.l.qui se patris.C.vnde libe.vbi facit illam distinctionem in feudũ sit nouũ,an antiquũ:q2 si sit nouum ex eo quod accepit feudum ꝓ se ꝛ suis tunc possit preiudicare vni filiorum ꝛ prelegare alteri.secus si est antiquum.q2 tunc nõ poterit. Et quod voluit Bal.in.l.imperialem.in princ.in.v.col.ṽsi.quero vtrum pr̃ possit assignare feudũ vni filiorũ,refert quosdã dicere ꝙ sic si pr̃ sua ꝓbitate quesiuit feudum.secus si antecessores quesierũt.ar.l.diui fratres.ff.de iure patro.Alij dicũt quod bñ merito posset assignare.ipse decidit ꝙ nõ nisi de voluntate fratrum vel ratificatione,q2 lex feudoꝝ dictat ꝙ ad oẽs equaliter ꝑtineat.c.j.§.fi.q feu.da.pos.ꝛ iõ nec i testõ põt hec facere,nisi filij approbẽt testũ.l.sicut.§.venditionis.ff.q.mo.pi.vel hypo.sol.q2 ꝙ ad oẽs ꝑtineat est inductum fauore filiorum.ꝛ si sit ꝯ nõ valet,tñ non reuertit ad dñm:q2 nõ est hoc statutum in fauorem dñi.Cõsuluit tñ.d.Pe.de anc.ꝯsi.cxxxij.i.c.casus talis est.vbi consuluit ꝙ pr̃ expresse ꝛ tacite põt reuocare ius quesitum filio.vendendo ꝛ relinquendo alteri põt preiudicare filijs.ꝛ loquit qñ expresse fuit facta mẽtio de filijs.ꝛ Lud.Ro.in ꝯsilijs suis consi.xxxiij.inci.Visa facti serie pater accepit emphyteusim pro se ꝛ filijs suis quod nihilomin⁹ poterit prelegare vni. ꝛ idẽ et cõsuluit an.cõsi.clxxxvj.ꝛ facit qd voluit Bar.in.l.qui rome.§.flaui⁹.ꝛ qd voluit Bar.in.l.vt iurisiurã.§.si liberi.ff.de ope.li.cõiuncta gl.vbi dicit,pr̃ est stipulat⁹ a liberto opas sibi ꝛ filijs suis ꝙ potest assignare vni filiorũ.ꝛ ideꝫ refert se consuluisse in q̃stione facti Jo.de imo.i.c.potuit.de loca.ad fi.ꝛ per ꝯñs cõis esse vr̃ ꝯclusio i feudo vtrũ sit feudũ nouũ an sit feudũ antiquũ vt primo casu possit assignare vni filiorũ scd̃o casu non.sed ista inuestigatio nõ est necessaria ad cõsultationẽ nostram ex eo q2 nõ est expressuꝫ a iure feudoꝝ ꝙ cõsobrini succedãt in capita:ergo vasallo disponẽdo ꝙ succedãt in stirpes ordinatio sua nõ est ꝯ ius feudorũ:ergo poterit disponere secũdũ velle suũ.q2 testũ est nr̃e voluntatis iusta sñia de eo ꝙ qs post mortẽ suã fieri voluerit de bonis suis.l.j.ff.de te.cũ si.Et maxie in casu nostro.cũ dicat in puncto ꝙ illa feuda sunt talis nature ꝙ per infeudatũ põt disponi tam inter viuos quã in vltima volũtate etiã cõferẽdo in extraneos.ꝛ sic attendenda est ꝯsuetudo feu.ꝛ iõ Joã.and.in addi.spe.in tit.de feu.in rubz.in.vij.
18 col.in ver.†quod cõiter in Italia ꝛ certis partib⁹ Alemanie ꝛ terrarũ ꝓuinciarũ dignitates ꝑterlegales diuidunt,vt ducatus marchionat⁹,comitat⁹ ꝛ similes ꝯ ꝓdictã.l.federic nõ seruat ius ꝓmogeniture i illis sꝫ equalib⁹ portiõib⁹ diuidunt illa feuda sicut allodia ꝛ defendit hec ꝯsuetudo q̃ imperatoribus sciẽtib⁹,sꝫ introducta.q̃ necessaria vr̃ ad introducendũ cõsuetudinẽ ipsorum legi ꝯtria.ff.de legi.l.de qb⁹.Pro qua ꝯsuetudine que fecit feuda diuisibilia introducunt leges.ff.de ꝯtien. empt.l.si in emp.§.omniũ.l.munerum.§.mixta.ff.de mu.ꝛ hono.l.venditor.§.si constat.ff.de aqua plu.ar.l.j.in fi.ꝛ.l.in summa.ff.de aqua quo.ꝛ esti.l.hoc iure.ff.de iustit.ꝛ iu.in.§.duct⁹ aque.et per ꝯñs attendit consuetudo feudi ꝛ loci nisi sunt feuda.ꝛ attendit tenoꝛ inuestiture:vt in.c.si cui.de ordine cogni. in ver.tenorẽ inuestiture ꝛ vim verboꝝ intuẽtes.quem tex.alleg.Bald.in proe.feu.ꝛ est tex.in.c.j.de duo.fratri.a capit.inuesti.et voluit Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.ꝛ iure.vbi alleg. l.ad probationẽ.C.de proba.in versicul.quem tenoꝛ adiuuat.ꝛ in.l.sancimus.C.de fideiuss.in versic.placiti tenoꝛ.ꝛ in.l.fin.in verbo placiti tenoꝛ.ꝛ in.l.fi.in versi.tenoꝛ.C.de rebus alie.non alie.Bal.in.l.vnica.C.de lati.liber.tollen.ꝛ in auf.cessante.C. de legi.heredi.ꝛ in.l.quoties.C.de fideiuss.cũ cõsuetudo loci sit quod possit tam inter viuos quam in vltima voluntate disponere de feudo vasall⁹ etiam inter extraneos,sequit qd multofortius poterit disponere ꝙ nat⁹ ex vno fratre licet sit vnicus ꝛ plures nati ex alio fratre succedãt in stirpes.nam si cõsuetudo põt disponere vt dignitates diuidãtur.vt est dictum:ergo multofortius poterit disponere vt ꝯsobrini succedunt in stirpes ꝛ non in capita posito nontñ concesso ꝙ ius feudorũ disponerẽt ꝙ succederẽt in capita.Cũ ergo prouincia Foroliuiensis sit in alia:ergo seruabitur in ea cõsuetudo superius expressa.ꝛ ita consului superioribus mensibus apud dictam prouinciam foroliuiensem.ꝛ ex istis elicit cõclusio vera ꝛ non dubitata in fauorẽ magnifici viri.d.Nicolai,quod ipsi ꝛ ad aliud.c.extraordinarium potest dici quod paria sunt non esse,ꝛ non probari.l. in lege.ff.de contrahend.empt.cum simi.

Summarium.

1 Ueritas est adequatio rei ad intellectum.
2 Diffinitio matrimonij.
5 Dotis non facta mentione si quis vxorem duxerit potest petere dotem.
6 Alimenta vt vsure possunt peti pro rata dotis non solute,nõ obstante lapsu longi temporis.ꝛ nume.8.
7 Bona mariti obligata pro alimentis vxoris.
9 Fructus qui naturales,industriales ꝛ ciuiles.
10 Maritus propter non solutam dotem potest vxorem expellere.Sed si iniuste expellat tenetur addere dotem.nu.11.
12 Mulier re ipsa facit morã in dotem sed non extraneus.

Consilium. LVI.

n presenti consultatio
a ne cõpendiose ꝓ eruẽda a veritate hui⁹ dubij q̃ triplex reperit.s.bone vite q̃ nunquã omittẽda est ꝑp scandalum q̃ ad quẽlibet ꝑtinere dignoscit.alia discipline que pertinet ad prelatum.tertia veritas iustitie in quibus duabus
b quãdoq; omittit ꝓpter scãdalũ b.l.dif.vt constitueret. C†Et
1 de veritate iustitie erit ꝑsens inuestigatio q̃ veritas c nil aliud
c est quam adequatio rei ad intellectũ secundum Philosophũ q2 manent immutata que sunt que fuerunt ꝛ que futura sunt vt ait Hu.q̃ in lucẽ deducta semper viuat.vt i decretis di.viij. cõsuetudo.ipsa enim est virtus qua quis omni timore vel fraude seposita cum quadam specie libertatis quod recte sentit effatur,que sepius examinata magis splendescit in lucem.gl.c. cum Joan.eremi.de fide instru.ꝛ est notitia certe rei,maxime per visum.ꝛ ille cui cõmittit de veritate debet sequi legem fori
2 non legem poli.dixit Bal.in.l.iustitia.de iusti.ꝛ iu. C†Nunc ad rem primo vt quid notũ habemus premitto quia matrimonij in puncto fit mentio qd matrimonium est maris ꝛ femine per mutuũ cõsensum signis perspicuis de ꝑsenti libere expressum maritalis cõiunctio inter personas legitimas indiuiduas vite consuetudinem retinens vel quam in se retinendam exigens est ꝛ sunt adinuicem socij,humane que domus.l.aduer-
3 sus.de cri.expilat.heredi. C† Et dicitur matrimonium quasi matris monos.id est lex,vel q2 matrẽ monet vt fed⁹ seruet que luxuriã.vel quia per maritũ ꝛ filios mulier defendit.vel quasi matris muniũ.i.officiũ matris pro eo ꝙ prolis acquisitio maxime spectet ad mulieres in concipiendo pariendo nutriendo ꝛ cõpatiẽdo.vnde sicut possessio sꝫ patrimoniuꝫ quia paterna solicitudine acquirit:sic prolis acquisitio:q2 dicitur matrimoniũ,ꝛ hec est potissima iter oẽs ethymologias scd̃m cõem sententiã super quarto sententiarũ. de quo de ꝯuersiõe infideliũ.c. ij.ꝛ.xxxvij.q.j.in summa. C Et valet sine dotalib⁹ instrumentis.in auf.vt liceat matri ꝛ auie.§.si aũt.col.viij.ꝛ ibi etiã glos. ꝛ fuit primũ sacramentum ab immortali Deo cõstitutum.an. in auf.de trie.ꝛ semis.§.nemo.col.iij.Rerũ enim conditor omnium instituit matrimoniuꝫ in paradiso,ꝛ ab eo accepit vnionem ꝛ indissolutionem.vnde Math.xix. Quos deus coniun-
4 xit ꝛc.† ꝙ etiã excommunicatus cõtrahere potest.ꝛc.di.illud. in glo.negantur.allegat de eo qui duxit in matrimonium.c.significasti.in fi.ꝛ põt ducere vxorem de cõse.di.iiij.nullus.ꝛ vt mulieres inueniãt viros dotes cõstituunt.quarũ causa semper precipue sunt.l.j.sol.mat.vt mũdus liberis hominibus repleatur,vt ibi.liberi enim homines repleant mundum non serui. dixit Bar.i.l.si quis seruus.C.de manumi.quia prima ratione videlicet quia dos inuenta est vt virum inueniat mota glo.
5 dixit in.l.obligamur.§.lege.de actio.ꝛ obliga.† quod maritus sumens vxorem sine mentione dotis non potest petere dotẽ,
d quã sñiam Bar.impugnat,ꝛ bene. d q2 ꝛ mulier possidet dotem ꝓ se filijsq; ꝛ marito si op⁹ est alẽdis,vt.l.assiduis. qui po. in pign.habe.ꝛ.l.vbi adhuc.de iure do.ibi.sed fructus earum ad sustentationem tam sui quam mariti filiuꝫ que si quos habeat ꝛc. C Quod autem dotem in ꝑsenti pũcto possit peti nomine suo vel filiorũ, hoc claruꝫ,nulla enĩ ꝑscriptiõe submo[ue] põt.sunt enim vt ponitur.xv.anni vel circa.l.rebus.C.de [iu]re dot.ꝛ personalis actio triginta annorum currẽs exclud[it]ur in

C P
tur A.
filius o
se alteriu

b C Scan
imo quod
hoc non deb
mitti triplex v
tas scilicet doct
ne,vite,ꝛ iustitie.
tenent theologi.i
iiij. sen.di.xxxviij.
adde cum isto gl.
c.iiij.de reg iur.

c C Ueritas.hec descriptio est secundum notitiam rectius secũdum essentiã.definit bal. consi.ccclij.materiam feu.ad fi.li.j. Ueritas est verũ esse ꝛ verum dici, videat otios⁹ tho. aqui.in.q.de veritate.q.j.ꝛ in.j.sen. distic.xix.q.v.the. scholastici dicunt post platonem et alios philosophos quod deus est prima veritas sicut,ꝛ pmũ ens: quia vnũ quodque ita se habet ad veritatẽ sicut ad esse:sed iuxta doctrinam christianam christus dicitur veritas q2 vera via ꝛ vera vita.ꝛ q2 impossibile est eos falli q in eo ꝛ eius verbo fidũt ꝛ fundãtur.
[redacted]

d C Et bene.deci. tho.cccc.cur.seni. consil.xcvij.colũ. xij.Jason authẽ. preterea.col.ij.C. vñ vir ꝛ vxor.ꝛ i stit.de actio.§.fuerat.nu.107.Bertran.consi.clxi.supposito.col.j.lib.j. Alexã.j.lib.vij. consil.clxix.nu.ij.

effectū.l.ſicut.⁊ per totū de preſcr.triginta annorū.que preſcriptio incognita erat de iure fōrum.dixit ea gl.in lege q occidit
6 ff.ad legem aqui. ¶ †Sed an alimenta propter dotem nō ſolutā poſſunt peti.in hoc ſtat vis inueſtigatiōis.⁊ pmo videtur ꝙ peti nō poſſint.imo remiſſa videnť tempore hoc.videť pbare tex.in.l.cū quidem.§.diuus.ff.de vſuris.vbi curſu tpis vſure videnť remiſſe:ibi quos omiſſe te longi temporis interuallum indicat ⁊c.ꝙ gl.ibi interpretatur trienij,vel quinquenij. ¶ Ad idem.l.pcula.de pba.vbi diu tacendo vir videť remittere fidei cōmiſſum.⁊ in hanc ſnīam reperiť quoddā cōſiliū bal.⁊ ſic vir ita lon.tē.tacendo petitionē horū alimentorū vř remiſiſſe alimenta. ¶ Sed his non obſtantibus ꝯriā ſententiam iuri conſonam puto ꝙ dñs notarius dicta alimenta ppter non ſolutā dotem poſſit petere pro rata portionis non ſolute dotis arbitrio boni viri que alimenta debent conſtitui ſm reditus dotis. l.cum vnus.§.alimentis.ff.de alimē.lega.debet enim vir alere vxorem etiā ſi nulla dos eſſet vel parua,⁊ cū nulla dos eſt rōne dotis opis teneť alere,ſ3 qr vxor debet operari viro.l.ſicut. de iure deli.et Bal.in.l.pro onerib⁹.de iure dotiū.an ſūt ſemp verum ꝙ vbi qs recipit alimēta debeat operari.Bart.in.l.diuortio.ff.ſol.mat.tangit ſingulariter in.l.qrelatorū. vt in poſ. leg.Bar.in.l.caio.§.imperator.de alimē.leg.Bald.in.l.j.C.de leg.⁊ quas operas teneatur viro:⁊ in quibus ſit in ſua poteſtate.l.ſi vxorem.de cōdi.inſer.xxxij.q.iij.mulierem not.in.c.literas.de reſtit.ſpo.ſed ſi dos eſt, ex dote d3 alimentari.vt.d.l. in rebus,⁊.l.aſſiduis.⁊ Hy.⁊ Bart.in.l.ſi cū dotē,§.ſinaūt.ff. ſol.mat.⁊ glo.de nō eligen.ſcdo nubē.§.ſi.⁊ tex.in.c.p veſtras. de do.inter vi.⁊ vxo.quinimo ⁊ ſi dos nō eēt conſtituta,poſſet peti ſm Barto.in.l.obligamur.§.lege,de act.⁊ obli.⁊ in gña ſi non conſtitueretur poſſunt peti alimenta,p predicta ⁊ coia.ex dote enim debētur alimenta,ſicut ex pecunia vſure,vt lege p oneribus.de iure dotium.⁊ ibi Bald.⁊ Cyn.⁊ Barto.in.d.§.
7 ſinautem in ſeuiſſimo.†quinimo ⁊ pro his alimētis ſunt bona mariti obligata:dixit Spe.in titu.de dona.de hř.idem in.l.j.§. exactio.C.de rei vxo.ac.ad idē Bart.in.l.lucius.de ali.⁊ ci.le
8 g 1.†quinimo ex dote marito debentur fructus naturales, induſtriales,⁊ ciuiles.quinimo vſuras moderatas vir percipere poteſt donec dos ſoluať.ff.de exce.doli.l.pater.nec erunt pprie vſure ſed pro intereſſe fructuum.de quo extra de vſuris.
9 ſalubriter.itē Bal.in.d.l.p oneribus.†naturales fructus ſunt quos natura oibus animalib⁹ parat,vt poma.Induſtriales vero,quos hominis cura cooperante natura parat.vt ſegetē, oleum,vinū,⁊ ſilia.vt.ff.de rei vē.l.fructus.⁊.l.ſi eius fundum. Ciuiles ᵃ fructus ſunt pēſiōes ⁊ obuētiōes,q̄ occaſione rei pcipiunť.ff.de rei ven.l.ſi nauis.ibi dū dicit.nō natura ⁊c.⁊ nota. ff.de cōdi.indebiti.l.ſi vrbana.⁊ bal,i.d.l.p onerib⁹. ¶ Et qđ alimēta preterita non ſoluta,⁊ futura peti poſſunt.tex.eſt not. ⁊ ibi Bar.i.l.libertis quos.§.j.de adimē.le.⁊ ibi bar.ꝙ d3 peti pro predictis,vtrum eſtimatio vel ipſa res.ſ3 in caſu noſtro d3 eſtimari ad pecuniam pro parte dotis nō ſolute,cum pecunia ſit in dote arbitrio boni viri,⁊ predicta ſecūdū conſuetudinem patrie cui bon⁹ vir eſt iudex.l.vir bonus.ff.iud.ſol.l.continu⁹.§.cū ita.de ver.ob.quinimo ⁊ maiora pmittunť viro ppter nō ſolutam dotem,licet vxor ⁊ maritus dicanť vna caro,
10 ⁊ indiuiduā cōſuetudinē ſeruēt,vt in prin.dixi.†tū pp non ſolutā dotē pōt eā ex domo expellere ᵇ vt in.l.gñaliter.C.ad velleia.qr nō teneť ei dare victū niſi habeat dotem pmiſſam.facit in.d.auť.de non eligē.ſcdo nub.§.ſi.col.xxj.cū glo.ſua.et etiam Bald.in.d.l.ſed ſoluta dote tenentur alere,nec pactum in contrariū valeret.dixit Bal.in.l.pactum.de colla.in ſi.⁊ tangit caſum Bald.in.l.de diui.ij.col.ſol.ma.vbi notanter dixit,qđ nec
11 teneť affectiōe maritali tractare,qđ pl⁹ eſt mirādū.†Illud tū nō omitto ꝙ ſi iniuſte expellit tenetur recōſignare dotē ᶜ vxori ſecundum Bal.in.l.ſi.in ſi.de ſenten.que ſine cer.quantita.⁊ in rubrica,de priuileg.dotis.de quo vnum verbū Ang.in.d.auť. de nō eligē.in ſi. ¶ Habet maritus in dote titulum oneroſum ppter onera mřimonij:qr teneť alere.⁊ ideo dotem debet habere per predicta.et ſi non ſoluitur in termino,vt in caſu noſtro
12 petere pōt p parte alimentorum,vt dixi.† nā interpellatione opus nō eſt,qñ mulier pmiſit dotē.Bar.in.l.de diuiſiōe.ſolut. matri.Si aūt promiſſio fuiſſet facta per extraneum requiritur interpellatio vel curſus biennij.l.ſi.§.preterea.de iure do.⁊ ibi Bal.Cy.et Bar.quid autem ſi př vel alij qui teneňť dotare dictū.N.videť in.d.§.preterea.⁊ Ang.in.d.l.de diuiſione. ¶ Ex quibus ſequitur indubitata cōcluſio dictum.N.Jacob poſſe petere partē dotis nō ſolutā ⁊ alimēta. ¶ Nunc reſtat reſpondere ad obiecta in contrarium prelibate enim deciſioni videntur duo iura obſtare videlicet.l.cum qdam.§.diuus,vt dixi in prīci.pro contrario.⁊.l.procula.Et dico ꝙ.§.diuus.non ob. ſi bene ponderemus verba tex.Dicit enī ibi litera ⁊ a quo non

a [redacted]

b ¶ Expellere.ro. cōſilio.cccccxvij. columna.vj.auff. ad.q.tholo.lxxxvij.ſed eſt falſum: [redacted] matth.xix.Marc.x.Ad epheſi.v. non obſtat.d.l. generaliter. quia non permittit ſed tantum enunciat, quod forte de facto accidere poteſt.[redacted]

c ¶ Dotem.j.lib.v.conſi.lxxviij.

debemus recedere,vt.l.nō aliter.⁊.§.ſi is qui nauem.parū inſte preteritas vſuras petitas quas omiſiſſe,de longi temporis interuallum indicat:quia eis a debitore tuo,vt gratior apud eū eſſes,petēdas nō putaſti:hic eſt tex.Dicit ergo longi temporis quod gl.exponit.i.triēnij vel quinq3 annorū.iſta expoſi
13 tio non eſt bona:†quia longum tempus eſt decem,vel viginti annorum,vt.C.de preſcrip.lon.tēp.in rubro ⁊ nigro. ¶ Preterea ibi ponderatur tacitum pactum de non petendo ꝙ aperte ſonat litera,vt ibi,gratior apud eum eſſes.preterea petitio vſurarum de facili alibi in ſimilibus dicitur,alie actiones ſunt coniuncte cum ipſa re.ff.de re.vendi.vtiq3.ſed vſura eſt acceſſio odioſa,⁊ valde ſeparata ab ipſa re ſm Inn.vt refert Bald. in.d.l.j.de ſen.q̄ ſine cer.quā.perditur ppter odium.ſunt enim odioſiſſime vſure ⁊c.quem intellectum ſenſit Specu.habendo reſpectum ad preſtationem odioſam et fauorabilem,in titu.de cenſibus.§.ſi.quod tetigit doct.illuſtris dominus Floren.in.l. qui ſemiſſes.de vſu.ſententiam ſequitur Jacob.Butr.doctor ſolennis,⁊ Barto.dux in dicto.§.diuus.dicens ſuper gloſ.vel dicit.x.vel.xx.annorum.C.que ſit lōga conſuetud.in rubrica. ſed quomodo dicit Jacob⁹ ſibi preiudicat in perſonali actione tam breui tempore,cū ſoleat durare.xxx.annis:⁊ reſpondeo dicit Jac.ſpāliter hic odio vſurarū.vel dic,dicit ipſe,hic interuenit aliquod ſignum remittere volentis.vt ibi vt gratior ⁊c. ⁊ ſic potius accidit ex tacito pacto,quā ex curſu tēporis.hec ſunt vba Jacobi butr.doctoris inſignis.⁊ ſic.§.diuus.noſtre
14 deciſioni nihil ob. ¶ †Nec obſt.l.Procula.de pba.vbi per temporis curſum videtur renunciatum,audi gloſſ.not.intelligentem illam.l.in dicta.l.libertis quos.§.j.in ſolutione cōtrarij illius.§.ad.l.Procula.non inducit tacitam remiſſionem ſolius temporis curſus.Sed charitas,⁊ conſanguinitas,⁊ redditio rationis ſepius facta.ita dicit gloſſa quam notat Bartol. ibi quam gloſſ.Barto.etiam allegat in.l.que dotis.ſolu.mat.⁊ ſic habemus gloſſ.⁊ Barto.audi Jacob.Butr.in.d.l.procula.in coniunctis. ¶ No.ꝙ ex computatione rationum ſepius facta, ⁊ ex ceſſatione longi temporis ⁊ taciturnitate fideicōmiſſi,vř fideicommiſſum remiſſum tacite,quorū ſi qs deficeret non inſurgeret hec pſumptio.nota.de alē.libe.l.libertis quos,§.j.ibi gl.ita declarat.hec ſunt verba Jacob.de Floren.etiam tenet. imo.etiā ſibi adeſt aliud nimia cōiunctio perſonarum,ꝙ ponderat Pap.ibi ſepe,ibi tacite,ibi fratri ⁊c.⁊ Bald ibi tantum pōderat ſepe factā calculationem,ex quibus remanet prima concluſio vera,⁊ indubitata,text.gloſſ.Jacob.Butr.Bartol. Bald.Ang.⁊ canonum authoritatibus roborata,videlicet dictum notarium Jacobum poſſe dotem petere non ſolutam,⁊ alimenta pro illa parte,videlicet arbitrio iudicis ⁊ boni viri declarantis.Laus Deo.

Conſilium.LVII.

N caſu premiſſo circa primum dubiū in quo q̄ritur an Joachinus filius quondā Franciſci olim patris Catharine tāq̄ vniuerſalis heres Franciſci prefati ſui patris,⁊ aui materni dicti Antonij olim filij dicte Catharine,poſſit petere legitimam iure nature ſupradicte Catharine,defuncte.videtur breuiter dicendum quod nō.Nam aut vult petere legitimam iure nature in bonis dicte Catharine,ex eo quia dicit illam fuiſſe debitam dicto Franciſco,⁊ competijſſet ſibi ius petendi illam: et conſequēter dictum ius tranſmiſerit ad dictum Joachinum. ⁊ certe hoc facere nō poteſt:quia dicta Catharina deceſſit ſuperſtite Antonio eius filio,vt preſupponitur in puncto: qui Antonius eidem Catharine ſucceſſit excluſo dicto Franciſco cum prima cauſa ſit liberorum.in authen.in ſucceſ.C.de ſuis ⁊ legi.⁊ in corpore vnde ſumitur,⁊ ſic nulla legitima fuit debita dicto Franciſco in bonis dicte Catharine.⁊ ideo ex dicti Franciſci perſona Joachinus nullā legitimam petere poteſt in bonis predictis Catharine.aut vult dictus Joachinus petere legitimā ex perſona dicte Catharine in bonis dicti Antonij. cōſiderato quod dictus Antonius deceſſit ſine liberis ſuperſtite dicto Franciſco eius auo materno ⁊c.Dicendum videtur quod non:quia ex quo dicta Catharina mater dicti Antonij deceſſit ante dictum Antonium et ſic non ſupererat tempore mortis Antonij nullum ius eidem Catharine competijt in bonis Antonij,cum legitima ſolum debeatur matri poſt mortē filij decedētis ſine liberis,⁊ nō in vita.ſicut etiā dicitur de legitima debita filio in bonis paternis:vt leg.et nota.per Dyn.et Bartol.in.l.fin.ff.de lib.agno.licet gl.aliter videatur dicere in §.ſi quis autem non implens.in auť.de here.⁊ falci.col.j.⁊ nō

bene

bene,vt no.in.d.l.fin.per ea que ibi habentur.⁊ in.l.ij.si quis a pa.fue.manumiss.faciunt quod no.glo.in.l.iij.C.de iur.et facti igno.aut vult dictus Joachinus petere legitimā in bonis dicti Antonij ex persona dicti Frācisci considerato quod dictus Antonius decessit sine liberis superstite dicto Francisco ⁊ instituto fratre suo spurio videlicet Joanne nato ex adulterio,et attento quod dictus Frāciscus fuisset preteritus a dicto Antonio,cum presupponatur ipsum ab Antonio fuisse in aliquo institutum.Et certe videtur dicendum quod de iure communi testamentum dicti Antonij fuerit nullum,ex quo dictus Frāciscus auus maternus fuerit preteritus a dicto Antonio per id quod le.⁊ no.in auf.non licet.⁊ in auf.ex causa.C.de lib.prete.et in.§.aliud quoqȝ capitulum.in auf.vt cum de appel.cogno.licet enim preteritio facta de ascēdente per lineam maternam habeatur pro exheredatione ⁊ ecōtra.vt leg.⁊ no.in.l.cum filium.⁊.l.filiam.C.de inoffi.testa.⁊ in.§.mater.institu.de exhe.lib.tamen illa hodie nō est valida,qñ nō est cā inserta.vt probatur in.d.auf.non licet,et no.per Bar.in auf.ex causa.C.de lib.prete.et in.l.filio preterito.ff.de iniust.testa.⁊ nota.etiā per gl.in.§.exheredatos.in auf.de here.⁊ fal.col.j.⁊ ideo cum in casu proposito non sit facta in preteritione cause insertio:iō de iure cōmuni testamentū videtur nullum:⁊ sic vocatus fuit ab intestato dictus Frāciscus ad hereditatem dicti Antonij,⁊ ex iure deliberādi transmisisset ius adeundi ad Joachinum eius heredem,ex quo decessit Franciscus post mortē Antonij intra annum:q² circa octo menses ꝑ id quod legitur et no.in.l.cū antiquioribus.C.de iure delib.⁊ sic videtur ꝙ nedum legi

2 timam,sed totam hereditatem possit petere.† ¶Restat videre nūc nunquid hoc procedat etiā attenta dispositione statuti,de quo in puncto fit mētio.Et circa hoc aduertendum qđ si extaret filius masculus ex secunda vxore Pauli olim patris Antonij:quia ille esset frater ex latere patris,exclusisset enim ab intestato dictū Franciscum auum maternū ex forma dicti statuti.vbi patet quod non extante patre vel auo paterno,nec descēdentibus succedūt fratres vtrinqȝ coniuncti,vel ex latere patris tantum.et ideo videtur quod dictus Frāciscus nō poterit propter eius preteritionē dicere testm̄ nullū vel ipsum rūpendū:qui nō esset successurus ab intestato ꝑ id qđ legit̄ ⁊ no.in.l.posthumos.§.si qs ex his.ff.de inoff.testa.⁊ not.in.l.gallꝰ.§.⁊ quid si tantū.ff.de lib.et post.⁊ per Barto.in.l.fi.C.de libe.preteritis.Unde cū dictus frater ex latere patris fuerit preteritus vr̄ competere ei querela tanquā turpi persona instituta a dicto Antoni.ex quo institutꝰ fuit frater natus ex adulterio.Nam talis nō est nominandus filius,nec habendus secundū leges,vt leg.et no.in auf.licet.C.de natu.libe.multofortius videtur dicendus vilis persona,vt patet in.l.humilem.C.de incest.nup.et ideo dicto fratri cōpetere querelam per.l.fratres.C.de inoff.test.Si autem non superesset dictꝰ frater nec etiam soror dicti fratris:cum ex secūda vxore natus fuerit masculus ⁊ femina,⁊ vterqȝ fuisset mortuus añ dictum Antoniū:tunc cū nō superuixisset tēpore mortis Antonij ꝑsona que habuisset excludere in successione ab intestato dictum Franciscum auum maternum.Unde quod propter eius preteritionem te

3 stamentum fuit nullum,vt superius est dictum. ¶†Nec obstat,predictis,si dicatur quod dictus Joannes,cum sit frater ex latere patris ex forma statuti successisset dicto Antonio ab intestato ⁊ sic exclusisset dictū Franciscum:⁊ ideo dictus Frāciscus nō potest di:ere testamentum nullum,per id quod habetur in dicto.§.si quis ex his.quia dictum statutum inquantuȝ loquitur de fratre ex latere patris,debet intelligi de fratre qui sit natus ex legitimo matrimonio ⁊ nō de illegitimo:quia talis non succedit fratri ex latere patris vt ꝓbatur in.§.filium,in auth.quibus modis natura.efficiuntur sui.colla.vij.⁊ nota.in auf.itaque.C.communia de succes.circa finem.⁊ bene facit quod no.gl.in.l.hanc partem.ff.vnde cognati.⁊ precipue hoc procedit si sit frater spurius natus ex damnato coitu.vt cōtingit in casu proposito:nam talis non succedit patri neque matri,nec alijs attinētibus per id quod legi.⁊ no.in.l.finali.C.ad Orfi.⁊ in.§.finali.in authenti.qui.mod.natu.effici sui.colum.vij.⁊ in dicta.l.hac parte.ff.vnde cognati.cum ibi no.per glos.⁊ Cy.in dicta authen.itaque.C.communia.circa finem.⁊ ideo superexistentia talis fratris spurij non impedisset dominum Franciscum ab intestato succedere per ea que superius dicta sunt.⁊ per consequens ex quo fuit preteritus a dicto Antonio nulla causa inserta testamentum fuit nullum.Et ex predictis satis patere potest solutio ad secundum dubium,videlicet an testamentum dicti Antonij possit dici nullum non obstante statuto posito sub rub.de suc.ab intesta.quia satis potest patere responsio ex his que superius sunt dicta:ideo vlterius nō insisto.

Summarium.

1 ☞Probatio que sit admittenda per testes,non obstante statuto,vt quando coadiuuatur scriptura.⁊ nu.2.⁊.3.

4 Statutum vltimum, dicitur inspecto tempore compilationis.

Consilium.LVIII.

In ꝓsenti causa magnifice pretor, dico† per testes probationē possit fieri

1 non obstante statuto posito sub rubrica de certis cōtractibus ꝓbari prohibitis aliter quā per publicum instrumētum quo cauetur quod aliqua vēditio seu dos ⁊ cetera.nō possit aliter probari,quam per publicum instrumentum:quia dico quod in casu nostro venditio potest probari per testes.⁊ hec probo.¶Primo ex dispositione iuris communis,quo

2 cauet̄†qđ per testes potest fieri omnis ꝓbatio nisi in casibus enumeratis in gl.capituli primi de cēsibus,in sexto.⁊ per glos.primā in.l.singularia.⁊ ibi ꝑ moder.ff.si certum pet.inter quos casus iste non numeratur.facit.l.in exercendis,⁊ in.l.contractus.C.de fide instru.Secūdo probo vigore statuti positi sub rub.de probationibꝰ solutionū ⁊c.quo cauetur quod de quolibet contractu de quo solui debeat gabella possit ꝓbatio fieri per testes sicut est iste contractus venditionis de quo dȝ solui gabella cartexelas.Et quāuis istud statutū sit cōtrarium primo statuto supra allegato:tamen istud dȝ attendi,primo pro

3 pter regulā que est,†qđ vltima derogant prioribꝰ.l.pacta nouissima.C.de pa.l.cū in plures.§.locator horrei.ff.locati.l.hac consultissima.§.si qs autē.C.de testamē.⁊ in specie procedit in statutis contrarijs sicut est in casu nostro.ita voluit Barto.in l.si certarum.ff.de testamento militis.in fi.⁊ in prima constitutione digestorum,⁊ in.l.ij.vbi ꝑ Cy.C.de test.tut.⁊ in.l.j.de le.vbi si in eodem volumine sunt statuta cōtraria vltimum derogat priori.⁊ idem dixit Ang.in.l.in ciuile.ff.de legi.Nec obstat si dicat statutum quod vetat ꝓbatiōes fieri posse per testes est vltimū in ordine:ergo illud est attendendū ꝑ supra dicta:quis r̄ndeo quod quāuis est vltimum in volumine, tamen fuit primo compilatum,vt pȝ ex inspectione cuiuslibet.⁊ tunc succe

4 dit doctrina tradita per Bart.in.d.l.certarum.† quod semper ordo compositionis debet attēdi.vnde licet testamentum ⁊ codicilli eodē tempore confirmant̄.s.mortis testatoris:tū ordo cōpositionis debet attendi,ergo etiā in casu nostro nō attēdamus quod statutū vetat ꝓbationes posse fieri ꝑ testes,sit vltimū in volumine statutorū.s.attēdamus qđ fuerit primo cōpilatū.sȝ certū est qđ illud fuit primo compilatū ꝑ plures annos ꝙ̄ statutū ꝙ vult ꝓbationes posse fieri ꝑ testes:ergo ⁊c.Itē ⁊ aliter r̄ndeo qđ ꝙ̄uis statutū qđ nobis obstat esset vltimum,⁊ positiōe,⁊ scriptura seu ordine:tū adhuc statutū ꝙ vult posse fieri probatiōes ꝑ testes,dȝ attendi.⁊ hoc ex eleganti doctrina

5 Bal.in.c.cū olim.de cōsuetudine.† vbi qñ statuta in eodē volumine sunt ꝯ̄ria,iudex dȝ attēdere illud ꝙ est iustiꝰ ⁊ equius.sed nemini dubium est ꝙ iustius est illud qđ vult probationes fieri ꝑ testes,vt in.c.in omni negotio.de test.⁊.c.nouit.de iu.⁊

6 per gl.in.d.c.j.de censi.lib.vj.ergo illud dȝ attendi.† Nec ob.si dicat̄:dato ꝙ ista statuta sint cōtraria:tamē q² vnū est gn̄ale aliud est speciale:debet attendi illud quod est speciale vt in regula,generi.de ince.nup.⁊.l.sanctio legū.de penis.⁊.l.pediculis.§.Argēto.de auro ⁊ ar.le.Sȝ sic est qđ statutū ꝙ ꝑmittit ꝓbationes posse fieri per testes,est generale in omni contractu de quo soluit̄ gabella,vt in eo patet.Statutū vero quod vetat probatiōes posse fieri per testes,loquitur specialiter de venditionibus:ergo illud statutū debet attēdi secūdū Bartol.in.l.quesituȝ.§.illud.ff.de fun.instrum.⁊ in.l.doli clausula.de verb.ob.⁊ in.l.in factis.C.de proximis sacr.scrinio.Quia respōdeo quod imo statuta ipsa sunt cōtraria,⁊ vtrunqȝ loquit̄ generaliter.s.de contractu de quo solui dȝ gabella vt in eis patet.⁊ sic statutum contrarium non simpliciter loquitur de venditionibus sed subsidia:⁊ de omnibꝰ ꝯtractibꝰ de quibus soluit̄ gabella,cuius ꝯ̄rium dicit aliud statutū.¶Preterea dato etiam ⁊ nō cōcesso ꝙ statutū istud qđ vetat vēditiōes nō posse probari ꝑ testes debeat obseruari:adhuc dico ꝙ non ob.q² statutuȝ

7 ipm†dȝ intelligi nisi adducet̄ ꝓbatio ꝑ testes vna cū instrumē

a to vel scriptura cui fides aliq̄ adhibet̄ tūc illa pōt adduci.[a] ita notāter dixit Bal.i terminis i.l.certi cōdō:scȝ qñ ergo.ff.si cer.pe.⁊ ꝑ pau.đ ca.⁊ Raphaelē,⁊ est tex.i.§.series.đ test.⁊ firmat pet.de an.i ꝯsi.cccl.i.q,ꝓdicta.an.ꝯsi.cc.nu.v.Sȝ sic est ꝙ i (...)

a ¶ Adduci.s.libr.iij.consil.lviij.

a nostro testes adducunt ad coadiuuationem scripture manu debitoris: cui stari dз. auт. ꝯ qui propriã. C. de non nu. pecu. et in aut. de instru. cau. ⁊ fide. §. illd. ⁊ no. gl. ⁊ do. i. l. admonendi. ff. de iureiu. ergo ⁊c. Cetera suppleat acuitas ingenij vestri.

Statuto cõmunis bononie

cauet qd cause terminẽtur per iudices ⁊ officiales qui cognouerint intra vigintiquinq3 dies ⁊c. ⁊ die ꝯtradictionis vel rñsionis facte pro pte rei petitiõi actoris si rñsum vel cõtradictũ fuerit intra dilationẽ reo assignatã ad respondendũ petitiõi: ⁊ si nõ fuerit respõsum vel cõtradictũ tũc ad die elapse dilatiõis date ipsi ad respondẽdũ ⁊ siue reus respõderit siue non elapsa dilatione data procedat in causa ad probationes: ⁊ ad alia et etiam ad decisionẽ cause, ac si fuisset legitime contradictũ: et si terminate non fuerint intra dictũ tempus possint ⁊ debeant ex eidẽ actis terminari intra quinq3 dies subsequentes. Quibus elapsis instantie sint perempte reus absoluatur ab obseruatione iudicij ⁊ actor in expensis cõdẽnetur. quam causa3 si actor ichoare voluerit nõ audiat nisi refectis expẽsis ⁊ nihilominus iudex si intra sua tpa predicta facta sibi protestatione causam nõ terminauerit cadat in penam librarum centum, ⁊ teneatur ad interesse parti lese. ¶ Queritur nunquid valeat sententia lata in fauorem rei post lapsum dicte instantie cũ ex verbis dicti statuti videat principalius actori quam reo statuta: quod patet quia vult quod actor debeat reo in expẽsis cõdemnari, ꝙ decetero audiri non debeat, nisi refectis expensis nec videtur simpliciter prefixa cause. ⁊ quia si est actori principalius quam reo statutum videatur quod nõ debeat audiri. si alleget actor nullitatem sententie ex lapsu instantie ipsi actori prefixe, quia non debet negligentiam vel culpam ipsius ad sui commodum allegare. cum ad ipsum principalius pertineret facere cãm expediri intra tempus instantie quam ad reum maxime ꝓpter expensas quas ipse actor tenetur reo reficere, vt predictum est, actor respondet quod etiã reus videtur fuisse in negligentia a culpa nõ faciẽdo causa3 intra statuta expediri prout poterat si voluisset: ⁊ sic culpa cũ culpa, ⁊ negligẽtia cũ negligentia dз compensari. ⁊ etiam dicit ꝙ sufficit quod tenetur reo ad expensas, et quod nõ debet in aliud grauari, nec duplici pena affici. Reus replicat qd non est par culpa et negligẽtia vtriusq3. ⁊ ꝙ culpa ⁊ negligentia actoris vr̃ prepõderare culpe seu negligentie rei, ⁊ qd etia3 in pari causa videt qd ipse debeat gaudere bñficio dicte sententie, et ꝙ actor nõ possit ꝯ eam excipere de nullitate ex lapsu dicte instãtie: ꝓut in simili dicit quod in pari causa turpitudinis potior est conditio possidentis. Item queritur quid si in termino dato non ad cõtradicendum seu respondendum opponat reus ꝙ petitio non fuit ꝓducta per habentem potestatem, vel ꝙ est inepta, vel qd nõ competit ius agendi: vel exponit aliquam aliã dilatoriam que de iure habẽt impedire litis contestationem. an ex hoc videatur cõtradixisse ita quod dici possit quod ex tunc incipiat currere instantia predicta, an vero necesse sit quod respondeat an vera sint ⁊ fieri debeant contenta in petitione. ⁊ sic super eis litem contestetur. ¶ Et si per oppositionem dictarũ exceptionũ non videt contradictum nec lis cõtestet nec ꝙ tũc temporis incipere debeat instãtia: queritur quid si reus conditionaliter subiungat post oppositionem dictarũ exceptionũ ⁊ litem contestetur hoc modo videlicet. Et si ⁊ inquãtum predicta nõ obstarẽt negat narrata prout narrantur vera esse, ⁊ petita ꝓut petuntur fieri debere. an eo casu haberi debeat pro cõtradicto cum fuerit lis conditionaliter contestata. ⁊ an tunc temporis incipere debeat instãtia predicta. et an vero necesse sit super dictis exceptionibus dilatorijs seu impedientibus litis cõtestationem prius expresse pronunciari ad hoc vt scribi possit quando dicta instantia currere incipiat. ¶ Item queritur nũquid valeret sentẽtia lata post lapsu3 instãtie i hac forma videlicet, ꝓnunciamus instantiã fore peremptã ⁊ actorẽ in expensis reo ꝯdẽnamus ⁊ qr añ perẽptione3 dicte instãtie nobis constitit ⁊ ꝯstabat atq3 plene cõstat de meritis dicte cause ideo etiam si ⁊ inquantũ non fuisset vel nõ esset perempta, ꝓnũciamus dictũ reum absoluendũ esse, ⁊ sic diffinitiue absoluimus a petitione actoris. an talis sententia valeat: ¶ Nã prima pars quia pronunciatur instãtiam peremptam, videtur non valere quia videtur lata sine cause cognitione. ¶ Et hoc videtur cõprehendi per id quod subijcitur, si ⁊ inquantum non fuisset nec esset perempta ⁊c. ¶ Nam videtur iudex fuisse dubi⁹ an esset perempta. quia si fuisset certus de peremptione, verisimiliter non pronũciasset super meritis cause: ⁊ per hoc videtur non adhibuisse cause cognitionem, ⁊ sibi clare non cõstitisse de peremptione. Item etiam secunda pars dicte sententie videtur non valere, quia si instantia erat perempta, nõ poterat super meritis cause ampli⁹ pronunciari: ⁊ quia si perempta non erat, nõ debuit pronunciare sub conditione, ⁊ maxime quia dicta conditio videretur esse extrinseca, saltem quo ad merita cause quia talis conditio videlicet quod instantia sit perempta vel nõ concernit ꝓcessum, et sic est diuersa. et consequenter extrinseca a meritis cause. super quibus in hac secunda parte pronunciatũ fuit conditionaliter, vt supra, queritur quid iuris.

Summarium.

1 ☞ Appellari potest a sententia nulla, vt deuoluatur ad superiorem, qui poterit eam ex noua causa formare. nu. 2.
4 Pactum ⁊ statutum valet, quod iudex iudicare teneatur ad consilium sapientis.
5 Allegatio, ꝙ concludat secundum cursum regularẽ, satis est.
6 Stare per iudicẽ nõ dicit, nisi interpellet ⁊ ꝯgrue expectetur.
7 Desertio ratificat sententiam, ⁊ annullat sententiam infirmatiuam postea latam.
8 Appellari an potest a sententia nulla si nullitas specialiter reseruatur. ⁊ nu. 11. 19.
9 Appellatio simplex includit etiam nullitatem. nu. 18.
12 Dicens sententiam iniustam presupponit eam validam.
13 Statutũ ꝙ appellatio suspẽdat, intelligit de non frustratoria.
14 Conditio omnia extitura non suspendit.
15 Dici potest perpetuo de nullitate.
17 Nullitas euidens est de re qua constat ex actis.
19 Statutum cõtra petentem exequutionem, intelligitur de perducente ad effectum.

Consilium. LIX.

Viso titulo q̃stionis premisse, prima facie dicẽdũ dictũ Frãciscũ incurrisse
penã librarũ. xxv. in quibus cõdemnari debeat, vt
petitũ est. eo qr petijsse vr̃ executionẽ sñie prime, cuius virtus ⁊
effect⁹ pẽdere adhuc videt ꝓpter appellatione3 interpositam
per dictũ Franciscũ a sñia lata ꝑ primũ iudicẽ appellationis.
qui pronunciando male fuisse iudicatum dictam primam sententiã retractauit, ⁊ rescidit: ergo ex forma dicti statuti penam
incurrit. Nec videtur obstare quod sententia lata ꝑ ipsum dominum iudicem appellationis fuerit ipso iure nulla, tanquam
latam sine consilio sapientis, ex dispositione dicti alterius sta-
1 tuti hoc expresse dictantis: quia posito quod hoc verũ sit: † tamen a sentẽtia nulla potest appellari, vt. l. si expressim. ff. de appellatio. l. Carmelia pia. ff. de iure patro. l. quedam mulier. ff. fami. ercis. ⁊ c. dilecto. de appella. cum ibi no. ꝑ In. Hosti. ⁊ Ioã. and. l3 enim talis appellatio a sentẽtia nulla nil operet quo ad effectũ rescindendi, vel suspendendi ipsam sñiam nullam, eo quia quod nullum est suspendi vel rescindi non potest. l. nam ⁊ si sub cõditione. ff. de iniust. testamento. c. ad dissol. de desponsa. impube. tñ operatur quo ad hoc vt deuoluat totũ negotiu3 ad iudicem ad quẽ vt possit super nullitate cognoscere, vt leg. ⁊ not. in iuribus supra ꝓxime allegatis, adeo ꝙ poterit etiam primã sententiã nullã confirmare, vt glo. ⁊ omnes doc. in. l. j. C. quando prouoca. non est necesse, vt not. Inno. ⁊ canoni. in. c. j. de confirmatione vti. vel inuti: ⁊ Spec. in tit. de sententijs prolatis. §. iusta. versi. sed quid si a sententia. ⁊ Bar. ⁊ scribentes in preallega. l. si expressim. Cano. in preallega. c. dilecto. ⁊ Archi.
2 ij. q. vj. a iudicibus. † ⁊ nedum poterit pronunciari super nullitate vel validitate. sed etiam poterit ex noua causa sententiam nulla3 reformare, vt probatur in. l. absentem. C. de accusatio. et sentit Inno. in. c. cum contingat. in gl. magist. de offic. deleg. ⁊ expresse Bar. in. l. si vt ꝓponis. la prima. C. quomodo ⁊ quando iud. ⁊ in. l. j. C. quando prouoca. ⁊ in. d. l. si expressim. in versiculo, quero coram quo iudice ⁊c. ⁊ bene probatur in. l. j. §. j. in fin. ff. que senten. sine ap. rescin. Si ergo a sentẽtia nulla quo ad predictos effectus potuit appellari: per consequens, cum prima sententia dicatur pẽdere per appellationem interpositam a scda sñia, q̃ꝙ nulla nõ potuit sine pene i cursu peti executio dicte prime sñie, nã iudex vltime appellationis ꝓnunciasset. bene fuisse iudicatũ ꝑ iudicẽ prime appellationis: in cõsequentiã ꝓnũciasset primã sñia3 fuisse iniustã, ⁊ nõ exequẽdã: vñ nõ videt posse negari quin prima sñia pẽdeat ꝑ scdam appellationẽ. S3 premissis nõ obstãtibus cõtrariũ ⁊ verius, ⁊ de iure sustẽtabili⁹ esse puto, ad qd ostẽdendũ presuppono sñiam secun-
3 dã latã in fauore Dominici fuisse ipso iure nullam: † eo qr lata

non habito, nec expectato consilio sapientis. & hoc q2 statutū expresse facit sniam ipso iure nullā esse. & idē esset si statutum expresse non annullaret, vt no. Bar. in repe. l. j. §. si plures. in quarta q̄. ff. de exerci. facit tex. in c. cū in veteri. de elec. & in c. cum olim. & ibi expresse no. hoc do. Jo. de imo. de arb. & Bal. in ru. C. de exerc. & Bar. etiā in l. titiū & meuiū. in prin. ff. de ad mi. tuto. & Jo. an. in c. nec epi. de tempo. ordina. post Jnno. et Host. ibi. & Bal. in l. ex illo. C. de appel. & in l. j. ad fi. C. de ma numis. vindi. & in l. j. C. ne liceat tertio prouoca. & clare firmat Jo. and. in addi. Spe. de requisi. cōsi. §. j. super ver. vt autē. referens ita tenuisse Roffre. & Oldra. & q̄ notat. Jo. an. in c. nō est. de consue. in. vj. in nouella. & in c. si pro debilitate. de offic. deleg. & in dubio etiā presumitur dicta solennitas cōsilij a statuto requisita, vt eleganter probat Bal. in d. l. j. C. ne lic. ter. tio prouo. reprehendens Roffre. qui 2rium tenuit. & cū Bal. et trāsit Pe. de an. in repe. c. canonum statuta. de cōsti. in ver. similem questionem ponit Jo. an. &c. Et licet Spec. in tit. de requi. cōsi. §. j. in ver. si ver. si vero non est. videat velle, q̄ tale statutum vel consuetudo arctans iudicē ad requirendū & sequendum consilium sapientis, non teneat, per ca. ad nostraz. de consue. tn̄ cōiter tenet 2rium, vt no. Joan. an. d. §. j. in addi. quam ponit super ver. vt aūt. & est de mente Bart. & doc. in l. si cōuenerit. de re iu. & in d. §. si plures. & Jmo. clare i. d. c. si pro

4 debilitate. & Bal. in locis supra proxime allegatis.] nam sicut valet conuētio partiū, q̄ iudex teneat iudicare ſm cōsiliū talis sapientis. d. l. si conuenerit. cum ibi no. ff. de re iu. ita; d3 valere statutum, quod fieri pōt per pactū tanto fortius, & per statutū, vt not. gl. in l. nec ex pretorio. & in l. neq3 pignus priuatorum. ff. de re. iu. & in ru. C. de decre. decurio. in l. ij. C. q̄ sit lon. consue. & ibi Bal. nā dicta regula optime procedit affirmatiue. vt no. Bal. in l. pe. C. cōmi. vel epistolas. & in l. de quibus. ff. de leg. & plene Bar. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iu. & in l. non impossibile. ff. de pac. & in l. titio centū. §. j. de condi. et demon. Joan. and. in c. fi. de cōsue. & Bal. in l. si ex cautione. in vlti. q. C. de non nu pe. & bene facit tex. in l. fi. C. de fideiusso. Non ob. tex. in d. c. ad nostram. quia vt ēt ibi dicunt doct. ideo ibi illa consuetudo reprobatur: q2 dictabat consuetudo illa quod stari deberet consilio: etiā insipientum & illiteratorum. Et etiā nō hābet obstare si dicat quod nō sequatur, quod snia lata sine cōsilio semper sit ipso iure nulla: quia statutum predictum excipit plures casus, vc3 qn̄ non superesset tantuz de instātia q̄ ipsa cā posset intra tempus instantie verisimiliter determinari, de quo tempore secundum dispositionē dicti stari, debet declarationi iudicis de cā cognoscentis, vel nisi renunciatum fuerit ante sententiam petitioni dicti consultoris per eum qui petijt. vel nisi staret per cōsultorē, q2 2silium

5 non daret &c. ¶ † Quia rn̄deo q̄ satis est alleganti nullitatē

a snie, q̄ allegatio sua cōcludat ſm cursum regularē,[a] vt clare colligitur ex notanter scriptis per Jnn. in c. preterea. in fi. ver. de dila. & per Bar. in l. ij. §. si quis in ius voc. nō erit. post gl. fi. ibi. facit tex. in c. venerabilibus. ver. potest quoq3. de sentē. excom. in. vj. & l. ab ea parte. ff. de proba. & l. suus quoq3. versi. puto. ff. de here. institu. ¶ Qui ergo allegaret q̄ non super erat de instantia, d3 probare q̄ iudex hoc declarauerit, vt statutum requirit. & sīr si allegaret petitioni consultoris fuisse renunciatum, vel allegaret stetisse per consultorē cōsiliū nō dantē. hoc enim cum esset fundamentū intentionis ipsi9 allegantis per eum probandum est. l. ij. & l. in exceptionibus. ff. de proba. l. hoc iure. ff. de ver. ob. c. super hoc. de renū. c. j. vt ecclesiastica beneficia.

6 † Stetisse aūt nō d3 p cōsultorez, nisi appareat q̄ fuerat in mora, postq̄ fuit requisitus congruo tpe vt 2siliū rederet, & eius responsum vel consilium fuerit competenti tpe expectatū, dicto. c. cū in veteri. de elec. c. j. ne sede vacāte. lib. vj. & dicto. c. cum olim. & que plene traduntur per Barto. in d. §. si plures. accedat q̄ no. bar. in l. titia Seio. §. vsuras. ff. de le. ij. & in l. mora. in prin. ff. de vsur. & Bal. in auē. itē si appellatio. C. de temp. appel. vbi dicunt q̄ si statuto cauetur, quod instātia cause pereat lapsu sex mēsiū, si per actorē steterit quominus cā tei minetur, q̄ dicitur stetisse per actorē, si ipse non interpellauit iudicē, vt cām expediret. sed cum predictis modis non constet stetisse per cōsultorem: ergo remanet firma generalis regula tradita a statuto, q̄ snia sit ipso iure nulla. His sic presuppositis ostendo quod non sumus in terminis statuti positi sub rubrica, q̄ in qualibet sententia cōdemnatoria intelligatur factum preceptū & c. Nam dictū statutum in principio dat regulā q̄ quelibet sententia elapsis decē dieb9 possit executioni mandari, & hec pars facit pro Frācisco, subdit statutum. Nisi intra dictos decē dies, vel qñcunq3 ante executionem snie vel laudi, pars condemnata cōparuerit coram aliquo iudice, & parte citata se a dicta snia appellasse, vel de nullitate ipsius sententie coram ipso iudice dixerit. quo casu ecutio sententie differatur vsq3, quo de nullitate vel appellatione decisum fuerit &c. Nec ista particula statuti obstat ei Francisco: posito q̄ Dominicus a prima snia contra eū appellauerit, seu de nullitate dixerit: tn̄ ex quo intra tpa a iure municipali pñxa ad causam appellatiōis vel nullitatis p aliquā sniam validā terminata, sed solum per quandam sniaz nullam latam per iudicem appellationis sine consilio sapiētis, que snia non meretur dici snia. l. iiij. §. cōdēnatū. ff. de re iudi. l. a nullo. C. de ferijs. dico q̄ prima snia transiuisse dicitur

7 in rem iudicatā. † & dicta cā prime appellationis vel nullitatis d3 esse decisa per desertionem, non obstante dicta snia nulla. hoc euidenter probatur p no. per Host. & cano. in c. ex rōne. de appel. & gl. in cle. si appellationem. in ver. appellatus. p illum tex. de appel. & per Bal. in c. sancimus. ad fine. quo tēpore miles. & in auē. ij. qui. de tempo. appel. vbi in effectu conclu-

b dunt[b] q̄ si post lapsum tps datum ad prosequendam appellationē feratur snia infirmās primā sniam, postea petit appellans ipsam primā sniam executioni mandari, non obstabit ei quo lata fuerit secunda snia infirmans primam sententiaz, eo q uia dicta scda snia fuit nulla, non impedit transitum prime sententie in rem iudicatam. cuz ergo tempore quo petita fuit executio prime snie per Franciscū, iam lapsa essent tēpora prosequendi causam prime appellatio. vt verbo fertur, dicta prima sententia potuit executioni mandari, non obstante secun da sententia nulla lata per iudicē appellatiōis, per predicta. & his conuenit sequens particula statuti dicētis in effectu, q̄ si prima snia fuit confirmata per aliam sniam, vel per desertionē appellationis. vel nullitatis, possit petit executio prime snie. Et predicta locum habent etiā si dictus Dominic9 nondum appellasset a prima snia, sed etiam de eius nullitate dixisset: q2 ex fōrma statuti sub rubrica de causa appella. deserta deseritur cā nullitatis, pariter & eo modo quo deseritur causa appella. licet de iure communi sunt opiniones de quibus per Bar. & alios in l. si expressim. ff. de appel. per Cy. Ray. & bal. in l. qui testamēto. ff. de excu. tuto. per Jnno. in c. sepe. de ap. per Bal. & Saly. in l. j. C. quando prouo. & Bar. in c. sancim9. quo tēpore miles. & in repe. l. tale pactuz. §. qui prouocauit. in versi. octauo quero &c. ff. de pac. & Bal. in addi. Spec. in titul. de appel. ver. statutum dicit. & in l. j. in prin. C. de sentē. ex breui. reci. & Guil. de cu. in l. & suā. C. de iure delibe. & Petr. de ancha. in cle. j. de dolo & contu. & Saly. in l. fi. §. illud. C. de tēpo. app. Nec etiā predictis h3 obstare alia particula dicti statuti, que dicit. Et obuiandum malitijs litigātium statuerunt q̄ si quis suo vel alieno nomine petierit executionē sententie, que per appellationem vel nullitatem pendeat ipso sciente: vel sit rescissa vel annullata ipso iure, & facto, incidat in penā. xxv. librarum &c. Nam Franciscus appellauit a dicta sententia nullitatis lata per iudicem appellationis, reseruata tn̄ nullitate. & sic clarum est q̄ ex capite nullitatis non dicebatur pēdere prima sententia: quia nullitas fuit reseruata, sed in iudicio nō de-

18 ducta.] Restat videre an dicatur prima sententia pēdere per

c appellationem, & dico q̄ non, attento q̄ ipsa sententia secunda, a qua fuit appellatum, erat ipso iure nulla, vt superius est dictum. & quia a sententia nulla non potest appellari, qñ nullitas specialiter reseruatur: q2 effectus appellationis est rescindere vel suspendere sententiam a qua appellatur. l. j. in fi. ff. ad turp. l. si filius. §. fi. ff. de bo. lib. l. si causa cognita. C. de trāsa. c. venientes. de iureiur. c. sepe. de appel. sed id q̄ non est, rescindi vel suspendi non potest. l. nam & si sub conditione. ff. de iniust. testa. c. ad dissoluendum. de despon. impub. ergo sentētia nulla que non dicitur esse sentētia. d. §. cōdemnatum. non potest per appellationez rescindi vel suspendi. & declarat Bart. in d. l. si expressim. in. iij. q. & Bald. in l. j. C. de sentē. ex breui. reci. in

9 prin. ¶ † Nec his obst. q̄ appellari potest a sententia nulla, quo ad hunc effectum, vt deuoluat negotium ad superiorem, d. l. carmelia pia. & dixi supra. Quia respondeo q̄ dicta iura loquuntur quotiescunq3 simpliciter appellatur, quoniā tūc

c sub simplici appellatione includitur[c] nullitas & iniustitia, vt ibi, & l. quedam mulier. ff. fami. ercis. & not. in l. j. C. quādo prouocare. cum simili. vnde cum videatur nullitas deducta, bene per talem appellationem deuoluitur negotiuz ad superiorē, quia superior potest cognoscere an snia sit nulla, vel sit valida. Et si sit valida, potest cognoscere an sit iusta vel iniusta, vt di-

10 cunt iura superius allegata. ¶ † Sed quando nullitas expresse reseruatur, & in iudicio non deducitur, nō potest iudex cognoscere de nullitate vel validitate sententie, quia si ferret sententia super nullitate vel validitate sententie, non valeret tāq̄ non conformis libello, vt. l. fundus. ff. commum diui. & l. fin. C. de fideicommis. liberta. c. licet Helye. de simo. bene fa[c]it text.

a ¶ Regulā. De l. certū. si certū p. l. j. nu. viij. de reg. iur. latius Andr. Tiraq. in cōsu. pi cto. ti. retra. §. j. gl. ix. nu. ccix.

b ¶ Concludunt. Jdē. j. li. v. 2sl. ciiij. nu. j. 2sil. cxiiij. nu. j. eo. bonifa. de vitali. d. cle. si appellationē. anch. 2si. ccxlv. Guid. pa. cōsi. x. cōsi. xxxviij. co. ij. cōsi. xl. consi. xlvij. col. iij. j. lib. vj. cōsi. lxiiij. j. libr. vij. cōs. lxxix. nu. j.

c ¶ Jncludit. Car. cle. j. col. iij. de re iudi. d. cle. si appella tionem. in fi. Cor. cōsil. xj. colum. iij. lib. iiij.

(e.j.de re iud.τ quod no.bar.in.d.l.si expressim.in.ij.q.τ in .C.quando prouo.† Nec ob.si dicatur,saltem iudex appellationis potest cognoscere de iustitia vel iniustitia sententie nulle a qua est appellatum:qz respōdeo,τ dico quod talis appellatio non dicitur suspendere quando appellatur a sententia nulla,reseruata nullitate:qm̄ appellatio talis dicitur frustratoria τ superuacua,vt.l.si constat.τ.l.ex consensu.§.j.τ ibi Bar.ff.de appel.τ.l.cum non eo.C.quando prouoca.in quibus iuribus probatur quod dicto casu iudex appellationis dz pronunciare superuacue τ frustratorie fuisse appellatum, vt etiam voluit Jac.de Are.Cy.τ Bal.in.l.eos.in prin.C.de appel.τ Jo.an.in addi.Spe.in ti.de sen.prola.§.vt aūt.super ver.iudice.τ Jac.bu.in.l.j.C.quando.prouoca.τ Bar.in.d.l.si expressim.τ per modernos in.l.cum querebatur.ff.de re iudi. si enim talis appellatio a sententia nulla reseruata nullitate suspenderet,vel rescinderet pronuntiatuz,adeo φ impediret executionē prime snie.non diceretur appellatio frustratoria, τ superuacua,vt dicunt iura τ doc.in locis prealleg.pro hoc ēt facit qđ no.Joā.de lig.τ dn̄s Cardi.de Floren.in.c.cū con-
12 tingat.de offi.deleg.†vbi dicunt quod quando quis appellat a snia:qz dicit eam iniustam,de necessitate presupponit eam esse aliquam,qz qualitas iniustitie non pōt esse sine subiecto.l.eius qui in prouincia.ff.si certum pe.ad dissoluenduz. de despon.impube.Si ergo ille qui dicit sententiam iniustaz appellando de necessitate habet presupponere sententiam valere,sequitur quod vbicunqz constat sententiam iam esse nullam,τ nullitas reseruata est:quod tunc appellari non potuit respectu solius iniustitie.nec potest dici φ dicto casu saltē iudex appellationis possit rescindere dictam sententiam nullā quatenus de facto processit iuxta id qđ in simili legit̄ τ nota. in.l.j.in fi.ff.de fer.τ in.l.si dolo.C.de rescin.vendi.quia hoc esset verum:vbi nullitas reseruata non esset.sed vbi est reseruata,non potest iudex appellationis rescindere quatenus de facto processit:qz talis pcessus de facto agitatus dicitur eē nullus,τ sic causam nullitatis respicit.l.certa ratione.C.quando prouo.τ.d.l.j.cum ibi nota.de ferijs.l.i.§.j.ff.que sententie sine appel.rescin.τ.d.l.si dolo.cum ibi nota.ergo non potest super hoc cognosci vel pronunciari per iudicem appellationis,al's enim sequeretur quod nihil referret an esset reseruata nullitas vel non,quod non est dicendum:lege si quando.de legat. j.c.si papa.de priuileg.in.vj.nec appellatio diceretur frustra-
13 toria,τ superuacua contra,ea que dicta sunt supra ante†statutū predictum,dicens non posse peti executionē snie que pēdeat per appellationem:debet intelligi de appellatione,que non sit frustratoria τ superuacua,cum leges τ statuta imponātur rebus τ non verbis:vt iuribus vulgaribus.Nec enim statuta tā in ciuiliter τ iudaice intelligenda sunt,vt dicit Bald. in.l.quicunqz.in.vij.col.C.de ser.fug.allegando gl.in.l.dāni.§.si is qui vicinas.in gl.que incipit,quidam iudaice.de dam. infec.τ talis appellatio frustratoria non facit primā sciētiā pendere,vt probaui.Ergo si statutum non potest in hac appellatione verificari.Predicta etiam comprobo ratione.Naz licet alias conditio suspendat natiuitatē obligationis τ actionis.l.cedere diem.de ver.si.l.interdum.in prin.ff.de ver.ob.ff.
14 de condi.τ demon.†tamen conditio,que in omnem euentum est extitura,τ sic eius euentus est semper certus,non suspēdit obligationem.l.si pupillus.§.qui sub conditione.ff.de noua. l.in l.verum debitorem.ff.de condi.inde.cum ibi no.eadem ratione non debet suspendere appellatio,cuius effect⁹ in oī casu semper est certus.nam siue iudex appellationis in casu predicto pronunciet secundam sententiam fore iustam:τ per consequens primam iniustam:nihilominus peti posset per Franciscum executio prime sententie.Et si opponeretur de secūda sententia in contrarium lata,postea tanqz iusta confirmata: replicabitur per Franciscum de nullitate dicte scđe sententie
15 quam nullitatem sibi in appellatione reseruauerit,†τ de qua nullitate perpetuo dici potest,vt no.gl.xxxv.q.ix.Unde queritur in fi.magne gl.τ Ang.in.l.sicut.per ibi no.per gl.C.de p̄scri.xxx.anno.Et late Bal.in.l.data opera.in.xxvj.co.C.qui accusare.τ in.l.scire.§.fi.ff.de excu.tuto.τ Saly.c.in.l.si preses. C.quomodo τ quando iudex.etiam ex forma statutorum ciuitatis Bononie:quando non per viam principalis petitionis de nullitate dicitur,que quidam sentētia nulla,nō posset impedire vires prime sententie valide.l.si iure.ff.de leg.iij.l j. τ.l.nouatio.ff.de nouatio.no.gl.in.d.clemen.si appellationē. in ver.appellatus.de appel.τ Host.in ca.ex rōne.de appel.et dixi supra siue etiam iudex secunde appellationis pnunciet secundā sniam iniustam,τ primam fuisse iustam.τ adhuc tantominus impediretur executio sententie prime,τ sic cum in omnes euentum non possit infringi executio dicte prime sen

tentie,dicta appellatio non debet suspendere.d.l.si pupillus.
16 §.qui sub conditione.cum simi.¶†Comprobat̄ τ alia ratione:quia per illa verba appello a sententia,reseruata mihi nullitate dicte sententie.dicta appellatio non censetur pura,sed qualificata τ conditionalis,vt probatur ex no.per gl.notabilem in.l.item labeo.§.j.in ver.pure.ff.fami.ercis.τ quod nota. Spe.τ Jo.an.in ti.de sen.prola.§.species,ver.quid si iudex.et φ no.gl.τ doc.in.l.obligationum fere.§.fi.de actio.τ oblig.τ Cy.τ doc.in.l.terminato.C.de fruc.τ lit.expen.τ moderni i.l. iudex postqz.ff.de re iudi.cum si.τ sic videtur appellatum sub conditione,si snia sit aliqua,quia sententia existente nulla appellatio de necessitate tanqz frustratoria τ superuacua nullius fuit effectus.d.l.si cōstat.cum alijs supra allega.ergo vbi constat sententiam esse nullā fingitur a principio nunqz fuisse appellatum.l.potior.τ.l.qui balneum.ff.qui pot.in pigno. habean.bene faciunt no.per doct.in.d.l.si expressim.l.j.C.qū puoc.τ in.d.c.dilecto.cum sim.in illa questione qua querit̄ qđ iuris si est appellatum conditionaliter hac forma,dico sniaz nullam,τ si qua est appello. Ad confirmationem predictorum optime facit vnum verbum domini Rapha.cuma.i pal leg.l.si expressim.quod videtur notabile.nam dicit quod presupposita communi opinione pro vera φ a sentētia nulla possit simpliciter appellari:tamen illud fallit secundum eam,nisi nullitas esset euidens:quia tunc dicitur secundum eam impossibile contineri,ideo vitiatur.allegat.l.fi.ff.que senten.sine appel.rescin.sed claruz in proposito quod dicta nullitas val
7 de euidēs est†nā euidēs illud dr̄,qđ notorie vel manifeste cōstat.l.si vero.§.q.p rei.τ ibi notatur.ff.quisatisda.cogan.τ no. Bartolus in.l.si constante.in prima questione principali,in principio.ff.soluto matrimonio.τ bonus tex.in.c.ij.de verbo. signi.in.vj.τ in.c.si forte.τ ibi no.de elec.eo.lib.τ declarat bar. in.l.ea quidem.in.vij.col.C.de accus.sed per acta dicte cause appellationis probatur hec negatiua,scilicet sententiam latam fuisse sine consilio sapientis,τ sic fuisse ipso iure nullam, l.fi.de rebus credi.l.titie textores.ff.de lega.j.no.Jo.an.in.c. quoniam contra.de proba.τ in.c.bone.el.j.de elec.τ in additi. Spec.in titu.de sen.prola.§.vt autem.super ver.τ no.secundū τc.Et Barto.in.l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.τ no.in.l.ij.C. de errore aduocatorum.τ in.c.cum ad sedem.de restitu.spol. que acta iudicij notoriam probationem inducūt,vt no.Inn. in.c.per tuas.de testi.τ in.c.ex insinuatione.de appel.ca.cum olim.de verb.signi.c.fi.de cohab.cle.τ multi.τ per consequēs stante euidentia dicte nullitatis non potuit a sententia predicta appellari,secundum Rapha.Nec etiam obstat dictum statutum inquantum dicit,nisi sententia,cuius executio peteretur,esset rescissa:quia clarum est quod prima sententia valida non fuit rescissa,τ per secundaz sententiam nullam.l.si ius re.ff.de leg.iij.τ no.gl.in.d.cle.si appellamus.in verbo appel-
18 latus.τ dictū est superius.¶†Nec predictis habent obstare ea que supra in princip.allegata sunt pro parte contraria:videlicet φ appellari possit a sententia nulla,adhuc effectuz vt deuoluatur negotium ad superiorem:quia ex superius dictis manifesta datur responsio,quoniam allegata in contrarium procedunt quando nullitas tacite vel expresse deducit̄ in iudicium.ita loquitur.l.quedam mulier.τ nota.in.l.j.C.quando prouo.non est necesse.τ no.per Inno.in.c.cum contingat.de offi.deleg.τ per Bar.in.l.si vt proponis.C.quomodo τ quando iudex.cum alijs supra alle.sed nos loquimur quando nec tacite nec expresse deducta erat nullitas,quo casu appellatio non deuoluit negotium ad superiorem,nec suspendit,vt lati⁹ supra probaui.Itē contraria possunt procedere qn̄ nullitas non esset euidens,al's secus secundum Raph.in.d.l.si expressim,vt supra dixi.Postremo etiam videtur sustineri posse qđ ex alio capite dictus Franciscus non incidit in penam libra-
19 rum.xxv.†qz statutum dicens si quis petierit executionē puniatur τc.dz intelligi petierit,τ ad finem perduxerit alias nō punitur.ita firmant Dy.τ Bar.in.l.amplius.ff.rem ra.hab. per.l.qui cum maior.§.accusasse.τ.l.in seruitutem.§.petijsse.d bo.libe.τ.l.papi.§.meminisse.ff.de inoffi.test.τ.l.alia.C.de his quib.vt indi.no. Bar.in.l.si libertus.τ in.l.eum.ff.de iurepatro.τ no.gl.Jac.bu.bar.τ doc.in.l.in criminali.C.de iurisdic. om.iud.τ barto.in.l.si quis maior.C.de transac.τ Bald.in.l.si quis in suo.C.de inoffi.test.τ plene do.Anto.in.c.si diligenti.de foro compe.adeo quod etiam si prosequatur,τ deuetum esset vsqz ad sententiam,τ ab illa esset appellatum pendente appellatione,adhuc non esset pena legalis vel statutaria commissa cū effectu:quia petitio non diceretur ad finē deducta,vt d.§.accusasse.declarat Bald.in.l.alia.C.de his quib.vt indig. Sed dictus Frāciscus ad finem non deduxit iudicium super executionem intentatum,sed simpliciter executionem sentētie petijs

petiit contra quam petitionem fuerunt aliqua per Dominicum opposita: postea per Franciscum fuit replicatum, et super illis nihil pronunciatum, ergo non potest dici penam incurrisse: per predicta. attamen primo loco dictis et conclusis tamen adhuc de iure probabiliores magis inhereo. Alex.

Consilium.LX. De decimis.

Romana ecclesia reprobauit[a] tam sancti Thome, quam aliorū fratrū predicatorū et minorū dicta, vt habetur in.c.j.de decimis.lib.vj. et videatur ibi gl.Jo.an. et vide in clemen.fi.de penis.constitutionē penalem cōtra predicantes oppositam, et hec sunt verba Joā.an.in gl. aliqui theologi dicunt ꝙ hodie decime non debentur: quia institute fuerūt dari clericis, q nihil aliud habeant, numeri.xviij.c.vbi dicit. Clerici ex parte decimarum debent esse contenti. hodie vero habent pdia. vñ eis decime videri debentur. Sed hec opinio reprobatur de decimis.c.tua nobis. Alij dicunt ꝙ decime in illis regionib⁹, in quib⁹ non est consuetudo ꝙ soluantur, nec exigunt, nec predicant, quia non soluere non est pctm̄, quasi ex tolerantia papa dispenset, ꝙ vr̄ posse fm ea, que notant eo.ti.c.nobis. vbi aūt exiguntur et predicant, non soluere est pctm̄. Que opinio per decretales et per oia cōsilia reprobari vr̄, in quibus satis clare pz qd papa non tolerat: sed contradicit[b] expresse, et iō tenēda est opini. Inno.in gl. quam posuit super rubrica de criminis. vbi dicit ꝙ decime indistincte debeantur tā psonales quā prediales. et hoc probat per authoritates veteris et noui testamenti, et per iura.xvj.q.j.reuertimini. vbi trāssumptiue hz dictū Hieronymi: et in.c.decime. vbi trāssumptiue hz dictū Augustini.q.vij. quicunqz. vbi trāssumptiue hz dictū Ambrosij. et c.oēs. et i.c. multis capitulis. apparet ēt vna decretalis Inn.quarti missa pdicatoribus et minoribus, in qua eis pcipit per obiectam districte et in virtute spūsancti, authoritate apostolice sedis quia frequēter predicent publice populo, et in sancto consilio ꝙ soluāt decimas, et satisfaciant de retentis. aliter eos ab hereditate celesti penitus fore excludendos. hanc decisionem ibi ponit Domi.Arch.bo.in suo rosario super decreto.xij.q.j.c. duo vbi habetur dictum Hieronymi et Jo.de cleo, doctor decretorū Hispanus in suo libro de abusionibus cōtra canones quem misit clero et studio Bononie. oibusqz religiosis attestatis et tenet decimas deberi: ergo etc.

Consilium. LXI. Jo.andree.

Quia sepissime dubitari contingit de clericis[c] relinquentibus habitū et tōsuram, et delinquentibus vel facientibus cōtrarium ordini clericali, vtrū gaudere debeāt priuilegio clericali. Ad omnium decretalium dubitationē tollendā distingue: aut clericus ducit clericate vitā suā, aut nō, et si quidē viuit clericate et delingt in habitu quoquomodo aut qualitercūqz, nō amittit nec potest detinere vel plurimi per iudicē secularem, et percutiens vel capiens incidit in canonē late snie.xvij.q.iiij.si qs suadente. in hoc casu loquitur extra de iudi.c.cum non ab homine ꝙ apparet ex verbis ipsius capituli, ꝙ dicit ipsum esse ricum, et in ordinibus constitutū assertiue. et hoc nisi fuerit incorrigibilis, et fuerit depositus per iudicē ecclesiasticū, et traditus curie seculari, vt ibi dr. Si vero clericus nō viuit clericate distinguit: aut portat tonsurā et habitū: aut nō: et si qdem portat habitū et tonsurā tm̄ negotiādo vadit. vel tz tabernaz, vel stat ad aliquam stationē ad faciendum aliquam mercātiā et tunc non perdit priuilegium clericale, nisi post trinam admonitionem: et in hoc casu loquitur extra de vita et honestate clericorū.c.fi. et hoc apparet: quia dicitur in ipso.c.quidā clerici etc. et ita ponit assertiue, et postea dicit in negotiationū suarū questionibus, per qd apparet qd loquitur qñ clericus mercatur et negotiatur causa lucri et quest⁹. Si vero accipit scdam vxorem, vel accepit viduā, vel facit se militē, ex toto amittit priuilegiū clericale: quia in talibus nō cadit caracter ordinis clericalis.lxxxiij.di.c.si quis.de biga.c.ij. et.iij. ¶ Si vero vnicam vxorem et virgo sit, si habet beneficium clericali astrictū, tunc portando habitū et corōnā, et clericaliter viuēdo, nō perdit priuilegium clericale. extra de vita et hone.cleri.c.clericus si tonsuram. alias si accepit vxorē, et reliquit habitū clericalē, perdit priuilegium. extra de cleri.coniu.c.pe. et c.Joan. et ibi not. ¶ Si vero viuit clericaliter, lz nō portat vestes clericales, habitum vel tonsurā, et facit aliquid continuum ordini vel delinquit: tūc distingue: aut leuiter delinquit, vel facit aliqd cōtra regulā ordinis clericalis, vt quia portat arma, vel ludit ad tabulas in vijs, vel mutuat ad ludū, vel vadit venādo vel aucupādo. tūc si aliqs eū ignorās clericū cōmittit in eū, nō incidit in penam canonicis, ipsum percutiendo vel feriendo: alias secus si sciret, vt extra de sen.excō.c.sacro. et hoc nisi post trinaz admonitionē: quia tūc oē perdit priuilegium, vt extra de sentē.excom.c.ad audientiā. et c.contingit. dr ꝙ delinquit scōo, vt apparet ex dictis ipsorū.c.olim. Nā i.c.ad audiētiā. ꝙ dicit ꝙ portabat arma relicto habitu clericali, et in.c.contingit. dr ꝙ delinquit seculari lapsu. et ita quodāmodo delingt leuitatis cā seu iuuentutis, per qd apparet in ipsis capitulis loquēdo delinquit leuiter vel modicū. Si vero relingt habitū clericalē, et tonsuram, et immisceat se enormitatibus, vel sena cōmittat, et exerceat, et in istis perseueret, et qd hoc faciendo cōprehēsus est p iudicē secularē, vel offensus fuerit p aliquē: tūc nullo gaudet beneficio: et his casibus loquitur extra de apost.c.j.de priui. et de cle.exc.c.ex parte.iij.circa fi. et de sen.exc. et c.cū non ab hoie.in fi. et c.perpendimus.de iud. et est rō manifesta: quia cum elegerit vitam secularē ipsius vite, dz subijci, dixit plene iuxta illud, dignum est vt quicunqz alijs similē vitā suscipiūt similem in legibus sentiāt disciplinam. extra de statu mona.c.recolētis. et per hoc reducuntur ad cōcordātiā gl.Inn.Ber. et aliorū doctorū. predicta seruando, nunqꝫ errabitur consulēdo vel iudicādo. Jo.an. dñs Beccarius vel beccaria dicit ꝙ scripsit dicto.d.Jo.an. et petiit nanquid dicta verba essent sua et quod dictus.d.Joannes rescripsit, quod sic.

Sempronius faciēdo testamentū, sic disposuit. ¶ Prefatos tutores sponte et libere, pure, ex certa scientia liberauit, et absoluit, et penitus relaxauit ab oi iuramēto cautione prestanda. et ab oi cōfectione inuentarij de bonis suis sue hereditatis, et ab omni sue administrationis et gestionis actione reddenda, et ab omni lege tutele et cure, et eos oino anologistas esse voluit penitus et mandauit, ita quod non teneantur vllo modo aut vllo tpe iuramētum aut cautionē rē pupilli saluā fore pstare, inētariū cōficere, et accepta ac data aut alicuius sue gestiōis inscriptis redigere, vt vel redacta ostendere aut exhibere vel consignare, et ex nunc prout extūc: et extūc prout exnunc approbās et cōfirmās ex certa sciētia et ex casu speciali qcqd per ipsos tutores et curatores in pdictis et circa pdicta factū fuerit. dānans ex nunc put extūc, et extūc prout exnūc dictos pupillos, ne aliqd a dictis tutorib⁹ aut eorum heredib⁹ vllo vnqꝫ tpe aut modo petāt vel exigant occasione ipsi⁹ tutele, et cure, et administrationis bonorū suorum rationē, et ne aduersus eos aut eorum heredes occasiōe predictas suas vllo vnqꝫ tpe exerceant actiones. Quod si dicti tutores, curatores, aut sui heredes ex causa pdictorum aut alicui⁹ eorum, aut dicte tutele et cure male geste, omisse, vel neglecte, aut doli culpe, vel negligētie in aliquo tenerētur vel dānarentur eis pupillis: id totū et quantūcūqz, et qñcunqz, et qualitercunqz fuerit aut tantundē de suo et bonis suis vcz de parte tangente illū vel illos, cui vel quib⁹ tenerētur vel dānarentur ipsi tutores, vel aliquis eorū ipse testator eisdē tutorib⁹ oibus meliori via iure, forma, et modo iudicauit, relegauit, reliquit, et dimisit. modo de plurib⁹ dubitari continget. ¶ Primo an ista verba sint tāte efficacie, vt tutores de administratione tutele non teneātur, presupposito qd cōtra matrē olim tutricē agātur, que erat cōtutrix cū alijs tutorib⁹, et an potuerit remitti dolus ille. et si pro pdicta administratiōe tenerent, et snialiter cōtingeret eam cōdēnari, an virtute legati poterit petere id in quo cōdēnaretur.

Summarium.

1 ☞ Inuentarij tutoris confectio potest remitti in testamēto: nisi iudex videat esse contra vtilitatem pupilli.nu.2.

3 Dolus nullo modo remitti potest.

9 Inquisitio scrupulosa matri etiam solum videtur remissa, et per verba generalia.

13 Tutor nō presumitur acquisiuisse ex bonis pupilli; licet vxor presumatur quesisse ex bonis viri.nu.14.

Consilium.LXII. Franciscus Cremensis.

Serenissimus et christianissimus Imperator noster monet nos veritatis esse

imitatores in.l.j.in.fi.C.de lati.liber.tol.qm̃ veritas sup oĩa
amanda est,dicit iurisconsult⁹ in.l.cũ ita legatũ.ff.de condi.ꝛ
demon.ideo vt veritatis sectatoꝛ videar,quicquid infra dice
tur,aut ratione aut legum authoꝛitate cõpꝛobabit̃,iuxta di-
ctum Bal.in cons.suo,ꝙ fecit tpe schismatis de papa Urba
no,ꝙ ꝯsi.regulariter ponit̃ post legem,edicto.C.de edic.diui
adri.tol.lxviij.di.coꝛepi.ꝛ.xxvj.di.deinde.Et anteꝗ̃ conde-
1 scendam ad infrascripta dubia,pꝛius videndum est,†an testa
toꝛ poterit remittere confectionem inuentarij.Et pꝛimo vr̃
dicendum quod non:cum hoc casu videat̃ testatoꝛ iuri publi
co derogare qđ facere non potest.l.ius publicum.ff.de pact.ꝛ
in.l.quidam decedens.ff.de admi.tu.iunctis his que not.in.l.
iurisgen.§.pꝛetoꝛ ait.ꝛ in.§.pacta que ꝯ.ff.de pac.¶Secun-
do pꝛo hac parte facit ꝙ dixit Bald.in.l.fi.in pꝛin.C.de iure
delib.ꝛ in ca.fi.C.arbi.tute.vbi tenent communiter doctoꝛes
ꝙ confectio inuentarij non potest remitti heredi,sicut etiã dꝛ
de cautione pꝛestanda,de vtendo fruendo arbitrio boni viri,
de quo plenissime in.l.j.C.de vsufru.In contrarium vr̃ tex.in
l.fi.C.arbi.tute.vbi expꝛesse habet̃ qđ testatoꝛ potest remitte-
re tutoꝛi confectionẽ inuentarij in hoc articulo,capio vnam
doctri.Cy.ꝛ Dy.quos etiam sequit̃ Bal.in.d.l.fi.C.ar.tut.
quam etiam reassumpsit ꝛ sequitur Jo.an.in addi.Spe.titu.
de tuto.§.generaliter.Aut enim remissio respicit vtilitatẽ te
statoꝛis tantum:ꝛ tunc ista cautio potest remitti:qꝛ põt pꝛo-
pꝛie vtilitati renunciare.l.j.ꝛ.l.scire debetis.C.vt in pos.leg.
Aut respicit vtilitatem heredis tm̃,ꝛ istam non potest remit
tere testatoꝛ:per no.in.l.j.C.de vsufru.ꝛ not.extra de pigno.
c.fi.in gl.ij.Quando vero dubitatur an possit vel non possit
esse dãnosa heredi,vt puta in confectione inuentarij facienda
per tutoꝛem,tunc ista põt remitti per tex.expꝛessum in.d.l.fi.
C.arb.tute.ꝛ subijcit Jo.an.vbi.s̃.qđ potest esse duplex vtili-
tas pupillo,scꝫ ne inuidie submittant̃ pupilli diuitie.Scđa,
ne pupilli paupertas detegat̃,que quidẽ paupertas respice-
ret etiam verecũdiã ipsius testatoꝛis.ar.l.ij.C.qñ ꝛ quib⁹ quar
ta pars debetur.lib.x.Ergo in casu nostro potuit testatoꝛ di-
cti tutrici inuentarij ꝯfectionẽ remittere.ꝛ hãc opi.secut⁹ fuit
2 Bar.in.l.nemo potest.in.iij.col.ff.de lega.j.† Subdens tñ,qđ
si ista remissio appareat esse ꝯ vtilitatẽ pupilli,iudex non dꝫ
testatoꝛis voluntatẽ sequi.l.vtilitatem.ꝛ.l.infirmando tuto.
ꝛ.l.j.§.j.ff.vbi pu.edu.de.alias aũt inuẽtarij remissioni statur,
de quo etiam per Barto.in.l.in confirmando.ff.de cõfir.tut.
ꝛ patet Spec.de tuto.§.generaliter.ver.ꝛ hoc vero.ꝛ Spe.in
titu.de instru.edi.§.dicto.ver.tutoꝛ autem.Concludendũ est
igitur standum esse pꝛecepto testatoꝛis in casu nostro,donec
iudex videat esse contra vtilitatem pupilli.Cum ergo nõ pꝛe
supppnatur in themate supꝛadicto iudicem aliqd statuisse ꝯ
pꝛeceptum paternum,legitime potuit dicta tutrix inuenta-
rij confectionẽ omittere,si tñ dicta tutrix inuentarium confe
cisset,cum non tenet̃,magnam erga filios ostendisset charita
tẽ ꝛ deuotionẽ,ꝛ per pꝛedictã distinctionẽ rñdet̃ ad omnia ar
gumenta facta pꝛo parte cõtraria.His expeditis,venio nũc
ad pꝛimum dubium,in quo queritur an per verba in testamẽ
to apposita teneatur mater tutrix administrate tutele redde-
a re rõnẽ.[a] †Pꝛimo videndum est an testatoꝛ potuerit remit-
3 tere dolũ,de quo in testamento habet̃.Et pꝛimo videtur dicẽ
dum qđ sic,per ea que no.per gl.ꝛ Cy.in.l.actione.de trãsac.
ꝙ etiam sequitur bar.in.l.ab aurelio.§.caius seius.ff.de libe.le
ga.vbi habetur qđ si tutoꝛibus fiat liberatio ꝛ remissio gene-
raliter,ꝙ etiã videntur remissa ea que per dolum erant extoꝛ
ta.Si ergo per verba generalia põt remitti dolus,vt ibi ha-
betur,multo magis erit in casu nostro,vbi testatoꝛ loquit̃ per
verba specialia.Secundo pꝛo hac parte facit tex.in.l.si qs rõ
nes.i fi.ff.de libe.leg.vbi dicit iuriscõsultus ꝙ si testatoꝛ vult
remittere tutoꝛi reliqua apud eum existẽtia,vel etiã dolum,
non dꝫ loqui per verba generalia,vt puta,veto a tutoꝛib⁹ exi
gi ratiões ꝛc.sed dꝫ loqui per verba generalia,vt puta:remit
to reliqua ꝛ dolũ,sꝫ in casu nostro specialiter remisit dolũ:er
go ꝛc.Tertio pꝛo hac parte induco tex.quem ad hoc singula
riter pondero,vt.l.ab aurelio.§.titius testamento.ff.de lib.le.
vbi ꝗ̃uis per hec verba testatoꝛ dicat,Seium liberatũ esse vo
lo ab actione tutele.vel veto reddi rationes a tutoꝛib⁹ meis.
nõ videtur remissus dolus,nec etiã reliqua.vt.l.si seruus veti
tus.ff.de leg.j.l.si quis rationes.in pꝛin.ꝛ in.l.ab aurelio.§.ca
ius seius.ff.de libe.leg.ꝛ.l.d.Sticho.§.seruis.ff.de pecu.lega.
Nihilominus qñ talia verba pferuntur a persona que hꝫ na-
turalem affectũ:tunc vident̃ oĩa remissa,vcꝫ dolus,ꝛ reliqua
per tex.in.d.§.titius testõ.Sed in casu nostro ista verba sunt
pꝛolata a persona que hꝫ affectum naturalem ad tutricẽ,vt
puta marito:ergo ꝛc.ꝛ ista erãt que reddebãt pꝛesentẽ con-
sultationem hesitabilem.¶His tamen non obstãtibus dico
contrariam partẽ verioꝛẽ esse de iure,vcꝫ qđ testatoꝛ nõ pos-
sit remittere tutoꝛi dolum,nec per verba generalia:nec etiã
per verba spãlia.vnde ꝑ hac parte allego tex.qui vr̃ decidere
istud dubium.l.si vnus.§.illud.de pac.vbi dicit iurisconsult⁹
illud nulla pactione effici põt,ne dolus pꝛestetur,subijcit ibi
gl.scꝫ ne fiat.ꝛ sic ille tex.cum gl.loqt̃ in futurũ,quo casu ibi
deciditur dolum futurum remitti nõ posse.ꝛ hanc partẽ taci
4 te sentit Bar.in.l.nemo põt.ff.de leg.j.†vbi dixit ꝙ ea ꝗ̃ sta-
tuuntur ꝑpter falsitatẽ euitandã,vel pericula,non possunt re
mitti per testatoꝛem.Sed in casu nostro possent induci ma-
xima pericula ꝯ pupillũ.Si dolus de futuro posset remitti:
ergo illa verba,quantuncunqꝫ specialia in testõ apposita,ni-
hil operabũt̃ respectu doli,qui vt.s̃.dixi,nõ põt remitti.Pꝛe
terea ꝛ scđo declarauit istud dubium pulcherrime Barto.in
l.quidam decedens.ff.de admi.tu.vbi dixit Bart.qđ si testa-
toꝛ relinquit liberationem a reddendis rõnibus,nihilomin⁹
tutoꝛ tenebitur de dolo qui dolus nõ põt remitti ꝺm Bartol.
hic.ꝛ iõ subiunxit Bar.ꝙ aut loqmur in dolo de pꝛeterito:et
iste põt remitti,per tex.in.l.si qs rõnes.§.fi.ff.de leg.aut loq-
mur in dolo de futuro,ꝛ iste dolus nõ põt remitti ꝑ testatoꝛẽ
in.d.l.quidam decedẽ.ꝛ ita ibi allegat Dy.ita tenere,ergo cũ
in casu nostro tractet̃ de dolo futuro,iste dolus nõ potuit re-
mitti per testatoꝛẽ.¶Tertio ad hãc cõsultationem Bar.po
nit gladium ad radicem in.l.ab aurelio.§.caius seius.ff.de li.
5 lega.†vbi in terminis foꝛmauit punctũ nostrũ,ꝛ ibi cõcludit
ꝙ pꝛo administratiõe futura,nunꝗ̃ videt̃ remissus dolus:ẽt
si testatoꝛ vel ꝯhens expꝛesserint ipsum dolũ:ꝛ fundat se per
d.l.si vnus.§.illud.ff.de pac.ꝛ allegata gl.ꝛ Dy.in.d.l.quidã
decedens.ff.de admi.tuto.ꝛ ideo singl'r dixit Bart.in.d.l.do.
6 Sticho.§.seruus.ff.de pecu.leg.†ꝙ si statuto caueat̃ ꝙ pote
stas vel officialis non possit syndicari,ꝙ tñ si habeat in ma-
nibus aliquid de pecunia ciuitatis,illã tenet̃ cõsignare ꝛ resti
tuere.quasi sentiat ibi Bar.ꝙ dolus nunꝗ̃ videat̃ remissus.
Non obstant nunc in cõtrariũ allegata,ꝛ pꝛimo non ob.glos.
cũ ibi no.in.l.actione.C.de transac.ꝛ qđ no.Bar.in.l.ab aure
lio.§.caius seius.ff.de lib.leg.Qꝛ rñdeo ꝙ ibi loquunt̃ de trãs
actione,ꝛ sic de ꝯtractu facto super dolo de pꝛeterito,q quidẽ
dolus põt remitti,vt supꝛa dixi.nos autẽ loquimur in dolo
de futuro,qui non põt remitti.per.§.illud supꝛa allegatũ,cũ
7 his que.s̃.dixi.¶†Non ob.ꝺm motiuum vcꝫ tex.in.l.si quis
rationes.§.fi.ff.de libe.leg.qꝛ ꝗ̃uis tex.ille in fi.generaliter lo
qui videatur,nihilominus cõiter intelligit̃ qđ loquat̃ in do-
lo de pꝛeterito,qui vt supꝛa dixi.põt remitti.ꝛ ita intelligũt
doc.oẽs,ꝛ Bar.in.d.l.quidã decedẽs.s̃.allegata.ꝛ Bar.post
Dy.in.d.l.ab aurelio.§.caius seius.ff.de lib.leg.Casus autẽ
noster loquitur in dolo de futuro,qui vt supꝛa dixi,nõ põt re
mitti.¶Non ob.nunc tertiũ motiuum,vcꝫ tex.in.l.aurelius.
§.titius testamẽto.qꝛ rñdeo qđ ibi nõ solũ attenditur natu-
ralis affectus,sed etiam attendebat̃ ibi,qꝛ text.ille loquit̃ de
dolo pꝛeterito,non autem de futuro,pꝛout ibi clare apparet.
¶Concluditur ergo qđ si ꝓbaret̃ ipsam matrem habere reli
qua in manibus,teneret̃ dicta reliqua cõsignare ꝛ restituere
filijs suis olim pupillis,quoꝛũ fuit tutrix.¶Sil'r si pꝛobare
tur fuisse in dolo,teneret̃ per supꝛadicta.quẽ tñ dolũ tenẽt̃ ꝓ
bare ipsum allegantes.ꝛ sic filij per tex.in.l.quoties.§.q dolo.
ff.de pꝛoba.ꝛ ita sentiunt oẽs tex.supꝛa allegati.ꝛ per supꝛadi
cta etiam deciditur ꝺm dubium,vcꝫ ꝙ si cõdẽnaret̃ occasione
doli commissi ipsa tutrix,qđ nõ posset cõsequi deductũ i con
demnatiõe iure legati,qꝛ fieret vnus circuitus,ꝛ fraus legi.
ff.de leg.ꝛ iura ꝑdicta potius verbis essent apposita,quã re-
bus,cõtra.l.ij.C.cõia.de leg.cũ si.¶Sꝫ nunc pulchꝛũ esset vi
dere,quid operentur illa verba posita in testõ vcꝫ,liberauit ab
omni sue administrationis ꝛ gestionis rõne reddenda,ꝛ ab
oi lege tutele ꝛ cure,ꝛ eos oẽs analogistas esse voluit.ꝛ illa
ẽt verba ꝙ si dicti tutoꝛes,curatoꝛes,aut sui heredes ex cã ꝑ-
dictoꝛũ aut alicui⁹ eoꝛũ,aut dicte tutele,ꝛ cure male geste o-
misse,vel neglecte,aut doli,culpe,vel negligentie in aliquo te
nerentur vel damnarentur eis pupillis:id totum ꝛ quãtũcũ-
qꝫ fuit,aut tãtũdẽ de suo ꝛ bonis suis,vcꝫ de parte tãgẽte il-
lũ,vel illos cui vel quibus dãnarent̃ vel tenerẽt̃ ipsi tutoꝛes,
vel aliquis eoꝛũ ipse testõꝛ eisdẽ tutoꝛib⁹ oib⁹ melioꝛi modo
8 iure:via,foꝛma,iudicauit,legauit,atqꝫ reliqt.¶†Qꝛ ego rñ.
ꝙ ista vltima verba dñt ita intelligi,ꝙ ꝗ̃uis huiuscemodi le-
gatum nõ valeat,neqꝫ teneat:si ipsa tutrix cõdẽnaret̃ occasio
ne doli,vt supꝛa dixi circa ꝺm dubiũ,nihilomin⁹ tale legatũ
valet si cõtingeret ipsam cõdẽnari rõne leuis culpe seu negli
gẽtie.istã fuit doctrina Juliani iuriscõsulti,iũcta ibi gl.j.l.q-
dã decedẽs.ver.fi.ff.de admi.tu.cui⁹ verba foꝛmalia sunt hec
dãnũ vero quodcũqꝫ ex tutela quis scripserit,ꝛ legari,ꝛ per fi
deicõmissum ei delinq põt ꝗ verba gñalia quãuis pꝛima fa-
cie dolum

[a] ¶Rationes s̃.li.j.con.xlv.nu.j.

cie dolū includere videant̄, per. l. j. §. generaliter. ff. de le. p̄stā. nihilominus subijcit ibi gl. qd̄ ille tex. debet restringi ad leuē culpam. i. ad negligentiā. nō aūt ad dolū de futuro, q dol⁹ remitti nō pōt, per. d. §. illud. ¶ Concluditur ergo qd̄ si ꝑpter ipsum dānū cōtingens dictā tutricē cōdēnari cōtigerit rōne negligentie, ꝙ ista cōdēnatio deberet cōpensari cū dicto legato, ꝑ supradicta. ꝛ ideo ponderent bene tabelliones p̄dictam clausulā: qꝛ est valde vtilis ꝛ solennis, vt ex p̄dictis apparet,
9 ꝛ sic expeditus est intellectus vltimorū verborū. ¶ † Uenio nūc ad intellectum primorū, in quo articulo breuiter ꝯcludo ꝙ ipsi tutrici remissa videt̄ scrupulosa inquisitio. ꝛ id̄ sufficit ex bono ꝛ equo ipsi tutrici reliqua assignare. s. que ꝓbarentur apud eā esse. sil'r si ꝓbaretur eā esse in dolo, nō excusaret̄. non enī subtiliter ꝛ scrupulose debēt filij syndicare dictā matrē tutricē, cum per illa verba testator hoc iussisse intelligat̄ ꝑ text. no. in. l. si seruus vetitus. ff. de leg. j. l. qui plures. ꝛ. l. quidā decedens. ff. de admi. tu. l. nō solū. la scd̄a. §. heres. ꝛ. l. si qs rōnes in prin. l. ab aurelio. §. caius seius. ꝛ. l. aurelius. §. meuia. ꝛ. §. filias. ꝛ. l. creditor. ff. de lib. le. Et qꝛ cā dicte tutricis posset i futurum verti corā literarū imperitis. Id̄ subijcio verba formalia duorū tex. quib⁹ declaratis, videbit̄ ꝛ cognoscet̄ qs eorum debeat seruari. Et circa ipsam matrē tutricē subijcio primo tex. d. l. si seruus vetitus a testatore est rōnes reddere, non hoc cōsequitur donec ꝙ apud eū sit, reddat, ad lucrū faciat. sꝫ ne scrupulosa inquisitio hoc est, vt negligentie rō nō habeatur, sed tantū fraudū, id̄ ꝛ manumisso nō videt̄ peculiū legari ꝑ hoc qd̄ vetitus est rōnes reddere. ¶ Subijcio nūc ſm text. vꝫ. l. quidā decedens. Quidā decedēs filijs suis dedit at tutores, eosq̄ analogistas eē volo. ꝛ ait Julianus tutores nisi bonam fidem in administratione p̄stiterint, dānari debere, q̄uis testō cōp̄rehēsū sit, vt analogiste essent, nec eo noīe ex cā fidei cōmissi quicq̄ cōsequi debebūt, vt ait Julianus. ꝛ est vera ista snīa. Nemo enim ius publicū remittere pōt huiuscemodi cautionibus, nec mutasse formā antiquitatis cōstitute. Dānūꝫ vero quocunq̄ ex tutela qs senserit, ꝛ legari, ꝛ per fideicōmissum ei relinqui pōt. ¶ Modo posset nūc dubitari quis tex. debeat seruari ꝯ matrē tutricē: qꝛ primus tex. videtur magis fauere matri, q̄ secund⁹. ꝛ breuissime respondeo ꝙ prim⁹ tex. dꝫ seruari circa matrem tutricē, q̄uis per illa verba generalia analogistas esse volo, posset dubitari an negligentia videat̄ esse remissa: qꝛ tex. in. d. l. quidā decedens. non bene declarat, nihilominus nō dubitatur qd̄ illa negligentia specialiter potuit remitti: vt sentiunt tex. in oīb⁹ iurib⁹. s. allegatis. Nā al's non posset dicere testator, lego id in quo cōdēnabitur ratione negligentie. per illum tex. expressum cum gl. ꝛ sic posset dicere mater tutrix, frustra petis qd̄ incōtinēti restitutur⁹ es. regula dolo facit. de reg. iur. lib. vj. cum si. Relinquitur ergo ꝙ in casu nostro ipsa mater tutrix nō tenet̄ nisi de dolo, si ꝓbet̄, nō aūt de negligentia, ꝛ sic legēdus est a iudice tex. in. l. si seruus vetitus. de leg. j. ꝛ tuēdus ꝑ optimo iure ciuili, ꝛ illū seruet circa matrē tutricē iudex.
10 † Aduertat etiā iudex: qꝛ approbatio fidei matris, quam fecit testator in testamēto multū releuet matrē ab oī mala presumptione. l. testamēto datos. ff. de testa. tu. Sil'r fauet matri affectus naturalis, quē habebat maritus versus vxorē suā per tex. in ratione sui, in. l. aureli⁹. §. titius testamēto. ff. de lib. leg. Fauet etiā iste matri pietas naturalis, que a filijs patri ꝛ matri equaliter debetur, ſm dictum iurisconsulti in. l. furiose matris. ff. de cura. furi. vbi sen-
11 tit iurisconsultus † ꝙ in casu necessitatis dꝫ filius equaliter diuidere alimēta iter patrā ꝛ matrē: qꝛ ꝛ si eorū potestas inequalis sit, qꝛ pater hꝫ filium in p̄tāte, mater nō. l. illud. §. ad testamēta. ff. de bo. pos. ꝯ tab. nihilominus ipsis parentib⁹ a filijs equa debetur pietas, per illū tex. de quo ibi Bald. valde gloriatur. ¶ Concludendū est igitur dictā matrē tutricem ad nihil aliud teneri, nisi ꝓbetur in dolo fuisse, vel etiā nisi habeat reliqua penes se, que filijs restitueret assignare tenet̄, per
12 supradicta. ¶ † Itē aduertat iudex, qꝛ si ceteri cōductores simul gesserūt tutelā pupillorū cū dicta m̄ri tutrice, ꝙ sola mater non poterit cōueniri: imo hoc casu dicti filij maximā ostēderent iniquitatē, ꝛ malitiā, ex quo oēs sunt simul cōueniēdi. l. j. §. nūc tractemus. ff. de tute. ꝛ ratio. distra. ꝛ ibi per gl. ꝛ barto. ꝑ tex. gl. ꝛ omnes doc. in. l. ij. C. de diuidēda tute. facit optime tex. in rōne sui, in. l. fi. C. quo quisq̄ or. conue. lib. xj. cum si.
3 ¶ † Sed nūc ꝛ vltimo loco bellissima succedit dubitatio, pone quod mater tpe acceptatiōis tutele erat pauper, ꝛ inopia laborabat. tpe autē finite tutele est diues, ꝛ multa apud eam reperiunt̄ bona acquisita: vt puta emptiōis fundorū, vel aliarū rerum. nascitur ex quibus nobis acquisiuerit an p̄sumat̄ ex bonis pupillorū suorū acquisiuisse, an ex ꝓprijs ipsi⁹ tutricis olim pauperrime. Et videt̄ primo dicendū ꝙ ex bonis pupillorūꝫ per tex. in. l. quintus mutius. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. etiā. C. eo. ꝛ ꝙ no. Bar. i. l. si instra. C. de fi. instr. ꝛ iur. han. in lib. x. in quibus habetur qd̄ si reperiātur bona apud vxorē in acquisita, qd̄ presumūtur acquisita ex bonis mariti, non autē vxoris, vt euitet̄ turpis questus ergo vt in casu nostro turpis questus euitet̄, debemus dicere ꝙ dicta tutrix acquisiuerit de bonis pupillorū. In cōtrariū tn̄ est veritas ꝙ imo dicta bona presumant̄ acquisita ex bonis tutricis: nō aūt pupillorū. Casus est clarus ꝛ apertus in. l. si defunctus. C. arbit. tute. ꝛ qꝛ de casu legis nō est disputādū. l. ancille. C. de fur. ꝛ. l. qd̄ labeo. ff. de carbo. ideo in hoc me extēdo: qꝛ rei demōstrante frustra additur demonstratio, dicit iuriscōsultus in. l. j. in fi. ff. de do. preleg. ¶ Non obst. tunc tex. in. l. quintus mutius. ꝛ. l. etiam. ꝛ qd̄
4 no. Bar. in. l. si instrumenta. supra allegata. ¶ † Quia respōdeo qd̄ illa iura loquuntur qd̄ vxor pendente matrimonio acquisiuisset aliquid, etiā cum illa iura sint contra regulas iuris cōis nō sunt extra casum suū extēdēda. ꝛ sic ad casum dissoluti matrimonij, per tex. in. l. qd̄ vero. ff. de reg. iu. in. l. qd̄ ꝯ. ff. de legi. ꝛ qd̄ no. cōiter doc. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. ecc. ꝛ ita etiā determinauit Ange. in. lib. cōsultorū consi. qd̄ incipit. Relinquitur ergo clarissimū de iure dicta bona presumi acquisitā ex bonis matris tutricis, nō aūt pupillorū, nisi ꝓbetur contrariū ꝑ tex. clarū in. d. l. si defunctus. qui tex. ꝛ si loquat̄ in extraneo multo fortius dicēdū in matre rōne cōiūctiōis ꝛ sanguinis, cui sanguini multum fauent iura: vt habet̄ in. l. si seruus cōis. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ. l. proculus. ff. de ꝓba. cū multis simi. ꝛ qꝛ p̄dictus tex. decidit punctū nostrū eius ꝟba formalia in p̄senti consultatione interserēda fore censui. Si defunctus tutelā vestrā administrauit, nō rerū dn̄ium vēdicare vel tenere potes, sed tutele cōtra ei⁹ successores tibi cōpetit actio: debitū aūt alijs iudicijs cōprobari opꝫ. Nam qd̄ neq̄ ipse, neq̄ vxor eius quicquā ante administrationē habuerit, non idoneū huiuscemodi continet iudiciū: nec cū pauperibus industria vel augmentū patrimonij qd̄ laborib⁹ ꝛ multis queretur interdicēdū est. ¶ Ecce igitur qualiter decisus est punctus noster: nec dꝫ ergo vexari seu molestari mater tutrix circa bona p̄dicta, nisi filij expresse probarent fuisse acquisita ex bonis eorū, ꝛ ita concludo. Franciscus Cremensis de Placentia legum doctor ita consuluit.

Callimach⁹ Anno. M. ccc-

xcv. die. viij. mēsis Junij, solēniter ꝓmisit Sempronio eius genero pro residuo dotis Seie filie dicti Callimachi tūc spōse ꝛ future vxori dicti Semp̄ronij, dare eidē Sempronio ad duos mēses proximiores libras septingētas Bo. ꝙ si non fecerit, tūc ꝓmisit dictus Callimachus infra octo dies proxime sequentes presentare tot pignora dicto Sempronio, que sufficerent ꝛ ascenderēt ad valorē dicte quātitatis li. lxx. Bonon̄. sub pena lib. lxx. ꝛ cum clausula, rato manēte pacto, ꝛ qua pena soluta, vel no, cōmissa vel nō, nihilominus predicta oīa ꝛ singula perpetuo firma perdurent. ꝛ cum pactis precarij de ingrediendo, ꝛ cum obligationib⁹ renunciationibus beneficiorū ꝛ per publicū instrumentū rogatum per publicū notariū. ¶ Post anno. M. cccxcviij. de mēse Maij dictus Sempronius dictū precarium in dicto instr̄o appositum reuocauit in iudicio, ꝛ hmōi reuocationis predicte vigore dictus Sēpronius authore pretore tenutā adept⁹ fuit vnius fundi. xxiij. tornaturarū vel circa, licet nuncius per dictā tenutā dedit dicto Sempronio errore, ꝛ ex falsa cā retulerit esse numero triginta torna. ꝛ post dictā tenutā ipse Sēpronius petijt declarari per tūc iudicem cōpetentē iustū pretiū, ꝛ verā estimationē fuisse, ꝛ esse illud ꝛ illā quo ꝛ quē estimaret̄, ꝛ seu estimabit̄ dictus fundus, ꝛ licere dicto Sēpronio fundū habere emptū ꝑ dicta estimatione, ꝛ successiue dictus iudex diffinitiue ꝓnūciauit ꝛ sententiauit iustū pretiū ꝛ verā estimationē fuisse, ꝛ esse illud ꝛ illam quo ꝛ qua estimat⁹ fuit dictus fundus, de quo data fuit tenuta, de qua. s. fit mētio ꝑ estimatores p̄dictos, qui etiā estimauerūt dictū fundū ꝑ libris. xxj. Bonon̄. ꝑ qualibet torna. ꝛ licitū esse dicto Sēpronio dictū fundū habere emptū pro dicta quātitate pecunie librarū septingētarū Bono. petita ꝛ hoc ꝑ solutione, ꝛ satisfactiōe li. sexcētarū sexaginta Bonon̄. de, ꝛ ꝑ qua estimat⁹ fuit dict⁹ fundus ad rōnē ante dictā, ꝛ victus victori ꝛc. ¶ Demum decessit Callimachus anno. M. cccc. x. ꝛ successiue anno. M. ccccxliiij. decessit Seia p̄dicta mēse Maij supstite Proculo eius filio ꝛ herede vniuersali. ꝛ postea eodē anno, ꝛ mēse Augusti decessit dictus Sempronius superstite Proculo ei⁹ filio, ꝛ herede ꝑ dimidia. qui Proculus anno M. ccccli. mēse Maij, hereditarijs nominib⁹ p̄dictis dedit ꝛ cessit Frācisce ei⁹ filie oīa iura, ꝛ actiones, ꝛ iudicis offi. sibi

mpetentes: & competentia cōtra heredes dicti Callimachi umma librarum centum Bono. pretij dictarum sex tor. deficientium, & effectualiter nō solute per dictum Callimachum, & ei⁹ heredes de dicta summa in dicto instro ꝓmissa, & ad penas, & alimenta ratione more cōmissos, & commissa propter non obseruationē eorū que in dicto instrumento cōtinenꝰ, et ad ea oīa que peti possent vigore dicti primi instrumenti. ¶ Deinde dicta Francisca anno. M.cccclij. mēse Januarij cōparuit corā iudice cōpetente, & ꝯ heredes dicti Callimachi suā produxit petitionē, qua narrauit dictū instrm ꝓmissiōis & successiue tenorē dicte snie declarationis iusti pretij, & secundi decreti, & ꝙ dictus iudex enuntiatiue errore, & ex falsa causa dixit & estimauit dictum fundum esse. nu. xxiiij. torna. & sic consequenter dicta sententia continuit in se expressum errorem per clarā facti euidētiā, & qḋ dicta snia in rē iudicatā trāsire non potuit. & posito ꝙ trāsiuisset, saltē ope restitutiōis in integrum rescindi debet, quā in integrū restitutionē petijt, & ꝙ dicti heredes Callimachi remanserunt debitores dicti Sempronij, & dicte Seie, & successiue dicte Frācisce habentis iura cessa a Proculo herede predicto. & conclusiue petijt pronunciari dictū Callimachū incidisse in penā septingentarū librarum Bono. q2 non soluit in termino, & successiue heredes dicti Callimachi condēnari ad dandum & soluēdū dicte Frācisce dictas libras septingētas Bon. nomine pene. Itē libras cētum septuaginta vnā Bono. pro alimētis dictarū septingentarum librarū Bono. decursis a die dicti facti instri, vsq3 in diem dicte snie, & libras quingētas quinquagintaquatuor pro alimētis dictarū librarū quadraginta Bono. resti. ꝓdicti & libras centū triginta duas ꝓ pretio dictarū sex tornaturarū deficientium, vt supra, cū alimētis pro tpe. xlvj. annorū decursorum a die elapsi termini in dicto instro appositi, vsq3 in tpe mortis ꝓdictorū Sempronij & Seie. ¶ Pro parte vero heredum dicti Callimachi opponitur principaliter ꝯ dictam Franciscā exceptio ꝓscriptionis. Itē & ꝙ ꝯ dictam sententiam latam in fauorē dicti Sempronij trāsitā in rē iudicatam, venire non potest dicta Frācisca. Itē opponitur ꝯ dictā Franciscam qḋ eidem Frācisce nō cōpetit actio ad predicta nisi pro dimidia: q2 Proculus nō fuit heres Sēpronij, nisi pro dimidia, & qḋ eidem Frācisce nō cōpetit ius agendi ex persona dicte Seie matris dicti Proculi, q2 dicte Seie matri nihil fuit in dicto instrumēto ꝓmissum. ¶ Replicaꝰ ex parte dicte Sēpronie cessionarie ꝓdicte, ꝙ dicti heredes Callimachi sunt heredes debitoris malefidei, qui nullo tpe prescribunt, & posito ꝙ prescriptio decursa esset: allegaꝰ qḋ a tpe mortis dicti Callimachi vsq3 ad tps mortis dicte Seie & Sēpronij, dāt ex forma prouisionū Bono. deduci anni sex, in quibus nulla tpa cucurrerunt, neq3 prescriptio: & sic cū non fuerit completa ꝓscriptio ꝯ Sempronium viuentē, l3 ꝯ Proculū eius filiū, q habuit iustā & presumptā cām ignorantie dicte obligationis, d3 eidem concedi aduersus cursum dicte ꝓscriptionis restitutio in integrum petita ex clausula generali, si qua mihi iusta causa &c. & qḋ tempus petendi dictam restitutionē non cucurrit nisi a tpe quo apparet de scientia, nō autē cucurrit ignoranti. ¶ Item quo ad sententiā dr̄ quod non fuit sententia, sed decretum ꝯ cōtumaces interpositum ex falsa cā, q2 iudex adiudicauit per triginta tornaturas, & pro pretio librarum viginti duarum Bonoñ. & probatum est dictā petiā terre dicto tēpore nō fuisse nisi nume. xxiiij. tornaturarū, vel circa. Quo autē ad vltimū replicaꝰ ꝙ saltē dicte Frācisce cōpetit actio i totū ex persona dicte Seie matris dicti proculi, quo ad ꝑtium dictarū sex tornaturarū, & quo ad libras quadraginta Bono. residui librarū septingentarum Boñ. q2 l3 nō fuerit facta ꝓmissio dicte seie in dicto instro, tñ fuit facta dicto sempronio ꝓ dote. d. Seie interueniente iusso Callimachi, & Sēpronij ꝓpter qḋ vr̄. d. Seie actionē acqri. ¶ Itē, q2 ex forma ꝓuisionis infrascripte posite sub rubrica qḋ qs possit alteri stipulari, & alteri⁹ statuti positi sub rub. de do. resti. quorū tenores infra ponunꝰ: aperte ꝙ etiā actio acqsita fuerit dicte Seie. Tenor aūt dicte ꝓuisionis & statuti sequiꝰ in hac forma, videl3. ¶ Insuper ꝓfati statuentes volētes litiū sumpt⁹ & labores minorare, & cauillationes tollere ꝙtu3 sit eis possibile, statuerunt ꝙ qlibet cuiuscunq3 sexus & etatis in qua possit sibi stipulari, possit alteri valiciq3 stipulari, & pacisci nō obstāte qḋ sua non intersit, & qḋ is cui vel ad cuius vtilitatē fuerit stipulatum, vel pro quo pacto fuerit factū, & sub generalitate verborum nomine oīum quorum interest intererit vel interesse possit, vel ꝙ ꝑpter similia verba possit agere ex stipulatione, vel per se sm suo noīe, seu ad sui vtilitatē interposita, vel interposito ꝓin3 ac si fuisset ꝓsens vel stipulatus aut stipulat⁹ aliꝰ vlq3 alia concessione, & ipso iure ex tali stipulatione vel pacto communis actio vtilis & directa ei cuius interest, & seu cuius nomine interposita fuerit stipulatio, vel pactum factu3 intelligatur esse, & sit qsita. ¶ Itē dicim⁹ ꝙ mulier ꝓ qua data est vel fuerit, vel confessata dos, vel eius augmentū extantibus literis, vel non a quocunq3, vel vbicunq3 data vel confessata fuerit lucretur dictam dotem, vel eius augmentū non obstante quod alius qui dotem vel eius augmentum dederit vel promiserit: seu confessionē a patre viri receperit, illum & illud sibi redi fuerit stipulatus: & ex eis testari valeat etiam non obstante ꝙ talis mulier liberos habeat ex quocunq3 matrimonio: dum tñ ipsius liberis & ascendentibus reseruetur legitima secundum formam iuris & nostrorum. Queritur quid iuris.

Summarium.

1 ☞ Mala fides defuncti an noceat heredi in prescriptione longissima. & nu. 1.
2 Pena valet apposita a non consueto fenerari.
4 Usure debentur marito & venditori, & nu. 5.
7 Mala fides impedit prescriptionem actionum. & nu. 10.
8 Rei appellatione veniunt iura & actiones.
9 Extensio fit in correctorijs & ratione expressa.
14 Restituitur ꝯ prescriptionē longissimā ex capite ignorātie.
15 Ignoranti non currit tempus prescriptionis. & nu. 20.
17 Remissio vsurarum facilius inducitur ꝙ in alio debito.
18 Decretum ex falsa causa est nullum.
22 Euidens vtcunq3 est, iniquitas snie nunꝙ transit in rem iudicatam.
23 Uenire contra sententiam pro se latam an liceat.
25 Actio illis quorum interest, semper oritur ex statuto, l3 verba statuti ad eos non dirigantur.
26 Statutum de dote data habet etiam locum in promissa.

Consilium. LXIII.

Stantibus his que supra narrata sunt, videreꝰ prima facie Frāciscā predictā minime audiendā esse. ¶ Et primo, q2 obstare videꝰ eidē opposita exceptio ꝓscriptionis, maxime attēto etiā tpe mortis. Callimachi debitoris male fidei vsq3 ad die3 cepti iudicij transiuerunt anni quadraginta tres vel circa, ꝑ quē cursum oīs actio tolli cōsueuit. l. sicut. & l. fi. C. de prescri. xxx. an. & heredes Callimachi non presumunꝰ esse in mala fide, cū habeant iustā ignorātiā dicte obligationis inite per Callimachum. l. marcellus. ff. rerū amo. l. q in alteri⁹. ff. de re. iur. l. si pro suo. c. cum quis. de re. iur. in. vj. Ex quo in proposito dicit Dy. in regula possessor. ad fi. de re. iur. in. vj. quod de equitate canonica que in materia prescriptionis attendi d3,
1 † mala fides[a] defuncti nō noceret heredi existenti in bona fi
a de & ex sua ꝑsona ꝓscribere volenti, ꝙꝙ rigor iuris ciuilis hoc nō patiaꝰ. l. cū heres. ff. de diuer. & temp. ꝓscri. l. si heres. §. partus. versi. sed si heres. ff. de publi. ¶ Plus vr̄ quod nedu3 heredes Callimachi, sed etiā Callimachus potuerit prescribere seu prescriptionem inchoare ipso viuente: quoniā i prescri
b ptione actionū[b] personaliū non curatur de mala fide ꝓscribētis, sed ipsa negligentia nō petētis, vt ꝓbaꝰ i. l. sequiꝰ. §. si viā. ff. de vsucapio. iuncta. l. si quis diutur no. ff. si serui. vē. & l. si seruit. amit. nec per iura canonica. in. c. fi. de prescriptio. & in cap. possessor. de re. iu. in. vj. correcta reperiuntur in hoc iura ciuilia, vt plene per Bar. in. d. §. si viā. & in. l. hec aūt iura. ff. de ser. vrba. pred. & in. l. ait pretor. §. plane. ff. quib. ex cau. maio. & i. l. fi. ff. queadmo. ser. amit. ¶ Preterea videꝰ qḋ etiā solo cursu decem annorum alimentis dotiū nō petitis sit prescriptū, vt ferunt aliqui cōsuluisse Bal. per tex. in. l. cū quidā. §. diu⁹. ff. de vsu. vel saltē postꝙ Sempronius tpe vite nō petijt alimēta predicta, videꝰ illa remisisse Callimacho. & ei⁹ heredib⁹, ꝑ tex. in. l. vir vsuras. ff. de dona. inter virū. ¶ Ultra ꝓdicta adhuc in fauorē heredū Callimachi vr̄ dicendum qḋ Francisca habens in effectu causam ab herede Sempronij Seie nō possit venire ꝯ sniam adiudicationis dicte petie terre adiudicate pro tornaturis. xxx. & quantitate librarum septingentarū ad rationē librarū. xxij. pro qualibet tornatura: tū q2 trāsiuit in rem iudicatā per lapsum tēporis dati ad appellandum. et sic pro veritate haberi d3 dicta snia. l. ingenuu3. ff. de statu homi. l. ab eo. C. qño & quando iudex. c. cum inter. & c. quod ad cōsultationem. de reg. iur. & per totū. C. sententiam rescind. non
2 pos. † Tu etiam: quia dicta sententia lata fuit in fauorem dicti Sempronij. ergo non potest aliquis habens causam a dicto Sempronio dicere dictā sniam non fuisse bñ latā. l. si seruus plurium. §. j. in ver. si tamē. de leg. j. & not. glo. & doctor. in l. stipu

[a] ¶ Mala fides. ꝯ. li. j. cōsi. cx. in fin. ꝯ. lib. ij. consi. iiij.
[b] ¶ Actionū. j. eo. consi. xcix.

l.stipulatio ista.post prin.in ver.successores.ff.de ver.obliga.
¶ Preterea posito quod predicta in fauorē heredū Calli
machi non procederēt,saltē vr̄ qd̄ tantūmodo pro dimidia
obtinere possit Francisca:q2 cum agere non possit:nisi tanq̄
habens cām a Proculo herede Sempronij pro dimidia tan
tum,non potest nisi pro dimidia actiones exercere,cū actio
nes hereditarie diuidantur inter heredes pro hereditarijs
portionibus.l.j.C.si cer.pe.l.pro hereditarijs.C.de here.act.
⁊.l.iiij.§.cato.ff.de ver.ob. ¶ Et q̄p Proculus fuerit insoli
dum heres Seie ⁊ etiā tanq̄ heres Seie cesserit Francisce iu
ra ⁊ actiones sibi cōpetentes ⁊ cōpetētia:tñ nō vr̄ q̄ tāq̄ he
res Seie potuerit aliquas actiones cedere,q2 Seie nihil in
dicto instrumento promissum extitit:ergo sine actione expe
riri nō pōt.l.quoties.§.qui tpali.ff.de admi.tuto.l.si pupilli.
§.videamus.ff.de nego.gest.⁊.l.fi.ff.de libe.⁊ post. Quinimo
posito qd̄ sempronius nomine Seie stipulatus fuisset dictā
quātitatē noīe dotis sibi dari,tñ nulla facta cessiōe p sempro
nium ipsi Seie nulla actio cōpetere potuit Seie,aut haben
tibus causam ab ea.l.si pro te pater.C.de do.promis.⁊.l.si so
cer.§.lucius.ff.sol.ma.⁊ no.in.l.quecunq̄ gerimus.ff.de acti.
⁊ obli.in.l.hmōi.in prin.ff.de leg.j.⁊ in.§.alteri.insti.de inut.
stip. ¶ Sed his non ob.puto p̄scriptionē nō obstare:nā intē
tio dicte Francisce fundata est ex instrō p̄missionis Callima
chi,iuncto instrumēto cessionis in eam facte p heredē Sem
pronij ⁊ Seie,nedum pro quantitate dotis nō solute,s3 etiā
pro penis adiectis pacto presentationis pignorū,postea non
3 presentatorū in termino,nec post terminū.† q̄ pena in casu p̄
dicto permissa est,cū nō fuerit adiecta pena per personā fene
rari solitā,nec super 3ctu mutui,vt voluit gl.in.l.sed ⁊ si qs.
in.§.fi.⁊ ibi hoc sequitur Jac.bu.⁊ Ang.ff.si qs cautio.⁊ glo.
in.l.vtrum.in.§.fi.ff.de peti.here.⁊ in.l.penā.ff.de vsur.⁊ in.c.
illo vos.in gl.fi.de pigno.⁊ Pe.⁊ Cy.⁊ Jac.bu.⁊ Bald.in.l.
cum allegas.C.de vsu.⁊ Inno.in.c.tuā.de penis.Archid.xij.
q.ij.C.cū deuotissimā.⁊ Bar.in.l.cū stipulati.ff.de ver.ob.et
Jac.bu.⁊ Bal.in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe.per.d.l.s3 ⁊ qs.
§.fi.⁊ do.Anto.in.d.c.tuā.referens ita sentire Spe.in titu.de
ob.⁊ sol.§.j.ver.ad primum.⁊ do.Ant.in.c.dilecti.de arbitr.et
hec est magis cōis opinio,a qua nō est recedendū iuxta not.
per Bar.⁊ doc.in.l.fi.C.de pena iudi.qui male iudi.⁊ per Ca
noni.in.c.j.⁊.c.ne innitaris.de cōsti.⁊ Bal.in.c.j.§.iudices ve
ro.de pa.iu.fir.⁊ pbatur in.l.j.ver.⁊ sane crebriores.ff.de offic.
questo.⁊ ibi hoc etiā no.bal.ita etiā se h3 cōis stylus ⁊ obser
uantia Boñ.⁊ dicunt doc.in locis preallegatis,a quo stylo
minime est recedendum.l.fi.C.de iniur.l.ij.C.quēadmo.testa.
ape.l.minime.ff.de legi.q̄ intelligo quo ad dimidiā dictaru3
penarū p̄missarū Sempronio,pro qua dimidia dictus Pro
culus heres extitit Sēpronio. ¶ † Quo etiā ad alimenta
4 fundata est agentis intentio,dico pro dimidia pro qua Pro
culus extitit heres Sempronij:q2 presupponit̄,vt verbo fer
tur.q̄ Sempronius toto tempore vite sele supportauit one
ra matrimonij,ergo sibi vsure tanq̄ interesse debētur,quas
vsuras alimenta vulgus appellat.de hoc vr̄ tex.qui reputat̄
ad hoc singula.in.c.salubriter.de vsu.⁊ ibi hoc firmāt oēs do.
⁊ no.Bar.in.l.at q natura.§.nō tm̄.ff.de ne.ge.⁊ in.l.in īsulā.
§.vsuras.ff.sol.ma.⁊ Bal.in.l.p oneribꝰ.C.de iure do.⁊ i.l.fi.
§.preter eas.de iure do.⁊ in rub.de vsu.in.iiij.q.⁊.in.l.cūctos
populos.post prin.C.de sum.tri.⁊ in aut.ei qui.in.xvj.col.C.
de bo.aut.iud.pos.q2 talis vsura petit̄ ex cā onerosa.l.fi.ff.de
doli exce.l.si patri.§.j.ff.de pac.do.⁊ in.l.creditor.§.si inter.ff.
5 mand.† Simile videmus in venditore a quo licite petuntur
vsure pretij sibi soluti ab emptore,cui rem nō tradidit vendi
tor,s3 eam apud se retinuit,⁊ fructus ex ea pcepit,vt no.in.c.
cōquestus.de vsur.⁊ in.l.curabit.C.de act.emp.⁊ in.l.julianꝰ.
§.ibidē Papi.ff.de ac.emp.⁊ in.l.ij.C.de vsu.cū si.Et hec est
6 cōis opi.iō circa hoc vlterius non insisto. ¶ † Insuper verbo
fertur,in loco quo vertit̄ qd̄,viget statutū ⁊ cōsuetudo q̄ ali
mēta dotiu3 debeant ⁊ prestent̄ ad rōnē septē pro centum.qd̄
quidem statutū limitans dictā quantitatē alimentorum seu
vsurarum predictarū in casu isto tenet,vt no.Bal.in.l.fi.§.pre
terea.C.de iur.do.allegat no.in.c.per vestras.de donat.inter
vi.⁊ vxo.Et firmat Jmo.in cle.j.de vsu.⁊ Abb.sicu.in.d.c.sa
lubriter.allegat nota.in.c.peruenit.de fideiuſ.⁊ in.c.dānū.de
re.iu.li.vj.in mercu.Alia patebūt ex responsionibꝰ infra sub
7 dendis ad allegata in 3rium,ad quas venio. ¶ † Et primo
nō ob exceptio prescriptionis:q2 respondeo,⁊ primo q̄ tēpo
re quo vixit Calimachus nunq̄ incipere potuit cursus pre
scriptionis:q2 ipse principalis p̄missor erat in camera fide,et
p 3lequēs in eo cessat p̄scriptio,etiā quo ad prescriptionem
actionis personalis sm̄ cōe3 opinionem.vt probatur in.c.fi.
de prescrip.ibi,vt nulla valeat absq̄ bona fide prescriptio tā

canonica quā ciuilis ⁊c.⁊ ibi no.vnde op3 vt qui prescribit i
8 nulla temporis parte rei habeat p̄scientiā alienare ⁊c.† Nam
appellatione rei,etiam iura ⁊ actiones cōprehendunt̄:cū sit
nomen generale.l.nam qd̄.§.fi.ad treb.l.j.in fi.ff.si cer.pe.⁊.l.
rei.ff.de ver.sig.⁊ declarat Bar.in.l.quintus.§.argento.de au.
⁊ arg.leg.⁊ est gl.hoc clare dicens in.l.j.⁊ ibi no.Guil.⁊ Bar.
ff.de sta.ho.⁊ probat tex.in.l.j.ver.⁊ quidā.ff.de re.diui.pbat̄
etiam hec conclusio in.c.possessor.de re.iur.in.vj.licet eñ tex.
ibi loquatur in possessore:videt̄ trahendum ad possessore3 iu
ris:q2 debitor late sumēdo dicitur possidere debitū:vt proba
tur in.l.regulariter.ff.de peti.he.⁊ i.l.qd̄ si in diē.§.iulia.eo.ti.
⁊ maxime:q2 vbi fauetur anime etiam in correctorijs fit exten
sio ex idētitate rationis,vt no.Barto.in aut.sacramēta.C.si
aduer.ven.vbi vult q̄ dispositio illiꝰ aut.que est correctoria:
sm̄ gl.⁊ doc.ibi:⁊ que loquitur de contractibus extendat̄ ad
quasi contractus,qui improprie dicunt̄ 3ctus.⁊ etiam exten
datur ad distractus.quia per talē intellectum ⁊ extensionem
fauetur anime.ita debet esse in casu nostro.q2 ratio quare de
iure canonico male fidei possessor impeditur,prescribere est:
vt peccandi via tollatur,vt in.d.c.fi.que rō eodē modo h3 lo
cum in prescriptione actionū sicut in prescriptione rerū cor
9 poralium pro hoc ēt facit:† q2 vbi exprimit̄ ratio in.l.etiam
correctoria prout exprimitur in.d.c.fi.debet fieri extensio ad
casum,qui potest comprehendi sub lata significatione,si ea
dē rō vendicat sibi locum:vt est gl.in cle.j.in ver.eligatur.cu3
ibi no.per doc.de ele.⁊ gl.i aut.vt is qui obligat.in verbo ad
curationē.⁊ in aut.minoris.in ver.a curatione.C.q da.tutor.
pos.bene faciunt nota.per glo.⁊ doc.in.c.j.de re.permu.in.vj.
in cle.j.eo.ti.⁊ est de mente Bar.in.l.liberorū.ver.his p̄missis
⁊.ff.de ver.sig.circa fi.prime q̄onis.⁊ de mente Bal.in.l.fi.ff.d
here.insti.⁊ clare firmat Jmo.ibi ⁊ in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.
mat.sed ratio expressa in.d.c.j.vt peccandi via tollatur,h3 lo
cum etiam in prescriptione actionū cum mala fide,vt dixi:er
go d3 fieri extensio ad casum nostrum.qm̄,vt dictum est,ap
pellatione rei saltē lato sumpto,vocabulo veniūt iura ⁊ actio
nes.⁊ debitor etiā d3 possidere:etiā debitum large sumendo
10 verbum possidere,vt probatum est.s.⁊ istā partem quod in
hoc sint correcta iura ciuilia per ius canonicū,t3 gl.⁊ Innoc.
⁊ Host.in.d.c.fi.⁊ gl.Jo.an.in.d.c.possessor.⁊ Ang.in.d.l.se
quitur.§.si viam.⁊ in.l.j.C.de prescrip.xxx.anno.⁊ idē Ang.
in repe.l.j.C.de iud.⁊ bar.in.l.j.C.de serui.⁊ in aut.ad hoc.C.
de vsur.⁊ in.l.quibꝰ diebꝰ.§.dñs.ff.de condi.⁊ demon.cꝰ quo
ibi transit Jmo.qui etiā refert ita disputando tenuisse Jaco.
but.⁊ etiā Bal.in dispu.incip.Statuto cauetur quod fenera
tor.⁊ do.Anto.Jmo.⁊ Abb.sicu.in.d.c.fi.vbi quo ad termi
nos questionis nostre referunt hanc esse cōem opini.⁊ idē t3
do.Car.in.l.vigilanti.de prescrip.⁊ do.Pe.de anch.in cōsilio
v.incip.viso themate.⁊ Jmo.in.d.§.si viam.referens se ita de
facto consuluisse.⁊ ideo dicunt doc.in locis preallegatis.qd̄
Bar.bene fecit in.d.§.si viam.submittere se decisioni ecclesie
⁊ theologorum:q2 canoniste ⁊ theologi cōiter 3 Barto.con
cludunt.⁊ isto modo apud Ariminum cōsului,⁊ in illo con
silio longe plenius scripsit hic breuitatis causa,omittēs post
q̄ ita se h3 cōis doc.snia. ¶ Ex his infertur circa hanc que
stionem predicta seruanda esse,nedū in foro ecclesiastico,sed
etiam in foro seculari:q2 eū pctm̄ incurrat debitor,q cū mala
fide vult se exceptione p̄scriptionis tueri:etiam attenta dispo
sitione iuris ciuilis.vt est tex.in aut.vt ecclesia Romana.cir
ca me.quem ad hoc alle.Ang.in.d.§.si viā.⁊ do.Ant.in.d.ca.
fi.ergo vbi agitur de peccato tam in foro seculari,quā ecclesia
stico,seruari d3 ius canonicū:vt in proposito no.gl.in.d.reg.
possessor.⁊ Bar.⁊ legiste in.l.priuilegia.C.de sacrosanc.eccle.
⁊ doc.in.d.c.fi. ¶ Hoc p̄supposito q̄ Callimachus p̄pter ma
lam fidem non potuerit prescribere videamus an eius here
11 des proscribere potuerint:in quo dico q̄ nō:† q2 mala fides
defuncti nocet heredi p̄scribere volēti.l.cū heres.ff.de diuer.
⁊ tempo.prescri.⁊.l.si ego.§.partus.versic.s3 heres.ff.de publi
cia.⁊ ideo dicit Ang.Jmo.⁊ Abb.sicu.in.c.si diligēti.de pres
cript.qd̄ etiā de equitate canonica nō potest heredes debitoris
male fidei ex sua p̄sona p̄scribere,q2 tenet heres de iure cano
nico exonerare consciētiā defuncti,vt in.c.fi.de sepul.quā ali
ter exonerare nō pōt:nisi creditori satisfaciat. Pro ista parte
alleg.d.Abb.in.d.c.si diligēti.qd̄ tex.in.d.l.cu3 heres.⁊.l.seq
tur.§.heres.ff.de vsu.nō reperitur correctus de iure canonico
ergo dispositioni dictarum legu3 est standum:tam in foro ci
uili q̄ canonico:per not.in.c.j.de oper.no.nun.Ad hoc etiam
bene faciunt no.p Bal.in aut.ad hec.C.de vsur.in versicu.sed
quid dicemus de herede prescribentis.⁊ idē videt̄ esse de mēte
Jo.and.in addi.Spe.in ti.de p̄scri.§.fin.⁊ ex his doc.i locis
palle.dānant dictā opi.Py.quā ponit i.d.c.possesso.Jo.de

Jmo.in repeti.c.fi.de prescrip.dicit qđ opiniones possunt ad
concordiam sic reduci:vꝫ † qđ aut nos loquimur in eo succes
sore vniuersali,qui non succedit ratione iuris hereditarij,sed
aliter hꝫ titulum a superiore hñte potestatē cōferendi,vt con
tingit in prelato,vel alio beneficiato,qui succedit alteri in p̄
latura vel beneficio:qꝛ in illis non hꝫ locū successio heredita
ria.c.ad extirpandas.de filijs presby.⁊ tunc procedat opinio
Dy.per no.per gl.in.c.cura.de iure pa.Aut nos loquimur in
successore,q succedit rōne iuris hereditarij.⁊ in illo procedat
opi.d.Anto.⁊ sequaciū p p̄dicta.⁊ sic remanet conclusio qđ
mala fides Callimachi impediuit etiam eius heredē prescri
bere.¶ Nec predictis ob.si quis diceret caue:qꝛ imo vr̄ quod
Callimachus fuerit in bona fide:saltem respectu quātitatis,
pro qua fuit facta adiudicatio de dicta petia terre,q̄ꝙ fuerit
facta adiudicatio pro maiore numero tornaturarū,ꝙ in veri
13 tate esset.† attento qđ pro sententia in dubio p̄sumit.l.heren
nius.§.caia.ff.de euic.c.cum inter.⁊.c.sicut.de re.iur.⁊.c.bone.
de elec.facit.l.iuste.ff.de acqui.pos.qꝛ ad hoc respondeo quod
verbo fertur non appare,nec apparere posse:quod effectus ⁊
tenor dicte sententie vnꝙ peruenerit ad notitiam dicti Calli
machi,nec etiam ad notitiam procuratoris:ergo non potest
allegari ꝙ ignorans habuerit bonā fidē.qnimo nec scientia
procuratoris sufficeret,sed sola persona dn̄i inspicitur.l.j.C.
ac.pos.l.ij.§.si seruus.ff.pro emptore.¶ Ultra hoc etiā ver
bo fertur ꝙ heredes Callimachi,vel saltem quidā ex eis con
fessi sunt ꝙ Callimachus ante dictā adiudicationē bene scie
bat quod tornaturarum erat dicta petia terre:⁊ sic sciebat qđ
erat.xxiiij.tornaturarū tm̄:⁊ per ꝯsequēs non pōt allegari ꝙ
habuerint iustā causam credendi qđ esset.xxiiij.tornaturarū.
¶ Plus dico ꝙ etiā posito qđ heredes Callimachi potue
rint incipere prescriptionem ex sua persona,⁊ illam cōplere:
tn̄ attento qđ dicta prescriptio nō fuit cōpleta cōtra Sēpro
nium ⁊ Seiam,sed ꝯ Proculum eorū heredē:qꝛ Callimach⁹
decessit anno.M.cccc.j.quo tpe inceperunt eius heredes pre
scribere ꝯ Sempronium ⁊ Seiam.que prescriptio currere po
tuit ꝯ dictū Sēproniū,⁊ Seiam,vsqꝫ ad annū.M.cccclxiiij.
de quibus presupponitur detrahendos esse annos sex ex for
ma statutorū ⁊ prouisionū ciuitatis.⁊ sic remanēt an.xxviij,
tm̄,vel circa:⁊ p ꝯsequens remanet p̄scriptio incompleta.Et
licet completa fuerit postea contra Proculū heredē Sēpro
14 nij ⁊ Seie:dico † qđ saltem dꝫ ex clausula gn̄ali,si qua mihi iu
a stu causa rōne presumpte ignorātie.[a] d.l.qui in alteri⁹.cōcedi
Proculo seu dicte cessionarie ex p̄sona Proculi restitutio in
integrū aduersus dictā prescriptionē,vt elegāter voluit Bar.
in.l.j.§.si quis aūt propter.per illum tex.cuꝫ gl.ff.de iti.actuqꝫ
pri.⁊ est glo.no.in.l.si patrem.§.j.in ver.non vtendo.ff.quēad.
ser.amit.⁊ Spe.in ti.de prescript.in.§.j.versi.pone Colonus.⁊
Jmo.in repe.c.fi.de p̄scri.in.iiij.col.in ver.sed hic est aduertē
duꝫ ⁊c.Et Ro.in.l.si vero.§.de viro.in.j.fallētia.ff.solu. mat.
bene facit qđ no.Bar.in.l.emilius.ff.de mino.⁊ in.l.cū fili⁹.§.
in hac.ff.de ver.obl.⁊ qđ no.gl.⁊ doc.in.l.ij.C.de iure emphy.
⁊ Spe.in ti.de loca.§.nūc aliqua.versi.xviij.⁊ Bart.⁊ Bald.in
l.ij.C.si aduer.vē.pi.⁊ bal.in.l.fi.C.si pē.ap.Accedant not.per
Pet.⁊ Bal.in.l.quoties.C.de preci.impe.offe.p Guil.de cu.
⁊ Bar.in.l.senat⁹.ff.de offi.presi.⁊ Ange.in.l.j.C.de anna.ex
cep.vbi cōcludūt qđ impedimētū facti superueniens ⁊ impe
diēs me agere,lꝫ nō impediat cursum p̄scriptionis: tn̄ tribuit
iustā causaꝫ cōcedēdi restitutionē in integrū illi,ꝯtra quē pre
scribitur per.l.attilicinus.ff.de serui.rusti.predi.⁊ per.d.l.j.§. si
quis aūt ꝑpter.sed dictū impedimētū ignorantie est iustum.⁊
ꝓbabile impedimētū facti in casu nostro.⁊.d.l. qui in alteri⁹.
igitur ⁊c.¶ Nec ob.si diceretur lapsum est quadriēnium con
cessum quibuscūqꝫ ad petendum restitutionē in in integrū.vt
l.fi.C.de tēpo.i integ.rest.pe.⁊.c.j.de resti.in integ.lib.vj.qꝛ re
spondeo,ꝙ elegāter traditur per Bald.in.l.fallaꝫ.C. si ex fal.
15 instru.† qđ tale tēpus quadriennij quo ad initium,est vtile,vt
probatur.in.d.l.fi.in ver.⁊ quēadmod.⁊c.C.de tempo.in integ.
resti.pe.⁊ ideo si quis probabiliter ignorās se lesuꝫ steterit per
centū annos ꝙ restitutionē nō petierit,semper illā petere po
terit:ꝭm Bal.in.d.l.fallaꝫ.sed dict⁹ Proculus ,vt sepius di
ctum est,habuit ꝓbabilē ignorantiā dicte obligationis,⁊ per
ꝯn̄s lesionis ⁊ prescriptionis:ergo ⁊c.¶ Non ob.etiam qđ ali
mētis prescriptū sit spatio.x.anno.per.d.l. cū quidaꝫ.§. diuus.
de vsur.qꝛ primo respōdeo qđ ille tex.attenta dispositione iu
ris canonici,nō ꝑcedit in debitore male fidei prescribente.nec
16 etiā in eius heredib⁹,vt probatū est.s̄.† Scđo respōdeo ꝙ il
b le tex.ponit casuꝫ specialē [b] in remissiōe odiosi lucri vsurarū.
ita dixit Bar.in.l.que dotis.in.ij.col.ff.sol.ma.p hoc facit qđ
no.Jac.But.in.d.§.diu⁹.vbi refert Hug.illū text.intellexisse
qn̄ expressum fuit aliqđ signū remittendarum vsuraruꝫ,vt qꝛ
dn̄i velles mihi vsuras soluere,ergo illas recipere nolui:alias
aūt dixit ꝙ nō posset ꝑcedere ꝙ tā modico tpe tolleret actio
personalis pro vsuris,sola taciturnitate interueniente,vel sꝫ
eū speciale est ibi odio vsurarum.nos aūt loqmur in alimētis
que petuntur ex cā onerosa,tanꝙ interesse ꝑ oneribus matri
monij supportatis.l.pro oneribus.C.de iure do.c.salubriter.
de vsur.¶ Siłr non ob.l.vir vsuras.ff.de dona.inter virum.
qꝛ multipliciter potest respōderi.Primo ꝙ ibi fuit exp̄sse fa
cta donatio:vt ibi dicit gl.in vna solutiōe,vel posito ꝙ loqua
tur in tacita presumpta donatione.Rn̄deo,vt dicit Bart.in
preallegata.l.que dotis.⁊ Ja.bu.in.§.diu⁹.qđ loquitur i vsu
ris,que non petebant tanꝙ interesse,sed tanꝙ promisse,certa
quantitate in ꝓmissione expressa:als promissio non valuisset
quantitate certa nō expressa.l.tutor.§.fi.ff.de vsur.vn̄ in odio
so lucro facilius p̄sumitur remissio ꝙ in oneroso:ꝭm Jac.bu.
⁊ Bar.in locis preallegatis.¶ Itē rn̄deo qđ ibi loquitur qn̄
17 mulier erat obligata viro,qꝛ ei ꝓmiserat vsuras,† cum inter
virum ⁊ vxorē inter quos iuris presumptione censetur eē mu
tuus amor,de facili presumit donatio,vt.l.j.ff.de dona.inter
virū.facit.l.si seruus cōis.eo.ti.nos aūt loquimur in casu quo
mulier ad alimenta non tenebatur:qꝛ ipsa nec dotē nec aliqd
ꝓmiserat,sed Callimachus pater eius.vnde cessat ratio dicte
presumpte donationis.Itē negari nō pōt quin dispositio.d.
c l.vir vsuras.sit exorbitās[c] a iure cōi:⁊ ꝯ regulā que hꝫ qđ nul
lus in dubio donare presumitur.vt.l.cū de indebito.ff.de pro
ba.⁊.l.si cum aurum.ff.de sol.l.elegāter.§.qui reprobos. ff. de
pigno.actio.ideo ad aliud casum extendi non debet.l.si vero.
§.de viro.ff.sol.mat.⁊ in.l.qđ vero.ff.de legi.⁊ in.c.cōstitutio
nem .ibi no.de regu.in.vj.⁊ in.c.que a iure.de regu.iur.eo.lib.
¶ Item nō obstat qđ sn̄ia adiudicationis trāsiuerit in rē iu
18 dicatam ⁊c.Rn̄deo † qđ cū dicta tenuta ⁊ adiudicatio in solu
tum dicatur esse decretū iudicis,vt.l.si finita.§. iulianus. cum
ibi nota.⁊ maxime per Bar.in vlt.col.⁊ in ea.l.§.postea. ff. de
dam.infec.⁊ qđ no.Bar.in.l.nec quicꝙ.§.vbi decretum. ff. de
d off.procō.tale decretū[d] cū fuerit interpositum ex causa falsa
non tenuit.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei.l.magis puto.§.pe.
ff.de reb.eo.l.iij.§.puberi.ff.ad car.⁊ no.per.Bartol. ⁊ docto.
in.l.si is ad quem.ff.de acqui.here.⁊.l.seie.ff.de tut.⁊ cur.da.ab
his.⁊ in.l.is cui bonis.ff.de verbo.obl.⁊ in.l.iuste.ff.de acqui.
pos.⁊ gl.⁊ doc.in.l.ij.C.qn̄ prouo.non est neces.⁊ Bal.in.l.pre
scriptione.C.si contra ius vel vti.pub.in.v.col. cum si. Qđ au
tem fuerit decretum interpositū ex causa falsa,patet:qꝛ iudex
pronunciat iuste fuisse estimatū dictū fundum per estimato
res estimātes quālibet tornaturā p̄tio librarū.xxij.⁊ iđ adiu
dicat dictum fundū.xxx.tornatu.pro pretio librarū sexcenta
rum sexaginta Bonon.⁊ sic patet ꝙ iudex habuit respectum
ad numerum tornaturarū.xxx.qꝛ si nō habuisset respectū ad
illā causam,non potuisset adiudicare pro tanta quātitate.l.li
brarū.dclx.declarando dictū fundū iusta estimatione valere
libras.xxij.pro qualibet tornatura.sed dicta causa falsa fuit,
⁊ est nulla,vel falsa qđ dictus fundus,vt probatum est,non
cōtinet nisi tornaturas.xxiiij.ergo ⁊c.Preterea aut ad dictā
adiudicationem ꝑcessit iudex ex ꝓbatiōib⁹ sibi factis de quā
titate tornatu.xxx.dicti fundi,⁊ clarū est qđ dicta sn̄ia etiā si
fuisset proprie sn̄ia diffinitiua mera:qn̄cunqꝫ posset retracta
ri per restitutionē in integrū doc.de falsitate ꝓbationū.l.diu⁹
cum ibi no.maxime per doc.ff.de re iudi.⁊ per totū tit.C.si ex
fal.instru.c.cum venerabilis.de excep.⁊ in.c.lꝫ causam.cū ibi
19 no.de proba.† Aut fuit lata per confessionē partis agētis
cōfitentis fundū fuisse tornatu.xxx.Et similiter de errore po
test retractari etiā postꝙ sn̄ia transiuit in rem iudicatam,im
petrando beneficium restitutionis in integrū.tex.est not.ꝭm
vnā lec.quā ibi approbat gl.⁊ Bar.in.l.pe.ff.de cōfes.no.bar.
in.l.nō fatetur.eo.ti.⁊ in.l.error.C.de iur.⁊ fac.igno.Ad hoc
facit qđ no.Cy.in.l.j.C.de condi.inde.⁊ Jo.an.in addi.Spe.
in ti.de exec.sen.§.fin.ver.illud.⁊ Jmo.in.l.imperatores.ff.đ
re iud.¶ Nec ob.ꝙ restitutio possit peti post quadriēniū ⁊c.
20 qꝛ vt.s̄.dixi,† qn̄ quis hꝫ probabilē ignorantiam lesionis:
nunꝙ sibi currit tempus petendi restituendi restitutionē i in
tegrum ꝭm Bal.in.l.falsam.C.si ex fal.instru.Sꝫ in re aliena
habuit Sempronius iustam cām ignorantie ꝙ tornaturaruꝫ
erat.l.qui nondū.C.de heredi.vel act.vendi.⁊.l.fi.ff.pro suo.er
21 go ⁊c.¶ † Plus etiā dicit ꝙ licet sn̄ia transiuerit in rem iudi
catam,tn̄ si postea ꝑducte ⁊ facte sunt ꝓbationes de iustitia
dicte sn̄ie parte aduersa non opponente exceptionē rei iudi
cate ad impediendum ꝑcessum,iuxta.c.j.de lit.cōtest.in.vj.e t
pōt et dꝫ iudex corā quo dicte ꝓbationes facte fuerunt re
e tractare[e] dictā sn̄iam.ita voluit Jnn.cū quo alij trāseūt in.c.
cū dilecta.in fi.gl.magne.de rescri.⁊ in.c.fraternitatis.de fri.
qꝛ postꝙ de iniustitia sn̄ie cognouit:de ea pronunciare dꝫ.l.
de qua

ie̅ ... iij. ... ꝯsi. ... l in ... c hic ... dotis. ... gas.so ... pili.cor. ... .ij. Lan ... l.l.si certis ... col.iij. C.de ... eci.ꝯs.ccccc ... Roma.l. i in ... .§.vsuras.ff.so ... ma.⁊ in consil. ... .cccxvij. col.viij. ... Frāc. Bal.de pre scri.ij.pte. iij.part. ꝑnc.nu.xiiij.⁊ hec veritas ⁊ ꝑpetua opi. Alex. legēdo ⁊ cōsulendo:qꝛ.j. lib.v.consi.lxxiiij. col.j.in fi.non loq tur nisi arguēdo. ⁊ lꝫ ꝯ velit Bald. ꝯsi.cccclxxiiij. lib. iij.quē sequit Al cia. de p̄sump. re gula.j. p̄sump. re gula.j. presumpt. xxxij. nu. vi. cū se. ⁊ male [illegible]

c ¶ Exorbitans.j. lib.vij. cons.ccviij. col.fi.

d ¶ Decretū.j.lib. vij.ꝯs.cxlvij. col.j.

e ¶ Retractare.s̄. li.ij.cōsi.lxxvij.ad fi.Alex.i.l.iudex. de re iudi. Pan. Fely.c. cū bertol dus. de re iudica. Pet.Rebuf.rep. l. quod iussit.nu. cxlix.de re iudica. Pet. rebuf.repet. l.qđ iussit. nume. cxlix.de re iudi.

2 de qua re.ff.de iudi.c.cū super.de can.pos.⁊ ꝓprie. ¶†Acce-
dat qđ vbicū𝑞 per facti euidētiā ↄstat,⁊ ↄstare pōt de iniqui-
tate sentētie,nunq̄ talis sentētia trāsit in rem iudicatā.d.c.fra
ternitatis.⁊ ibi hoc no.Inno.⁊ doc.⁊ Bal.in.l.j.C.sen.rescin.
nō pos.facit qđ no.Azo in sum.C.ad le.Aquil.de cuius dicto
fecit mentionē Bal.in rub.C.de ꝓba.vbi dicit qđ nulla legis
virtus potest excludere ꝓbationē,que fit per rei euidentiā.al-
leg.l.inde Neratius.§.fi.ff.ad legē Aquil.⁊.l.cōfessionibus.ff.
de interrog.act.sed ita est per mensurationem dicti fundi sem-
per cōstare potest euidēter de minori numero toruatu. fundi
⁊c.¶Non ob.insuper qđ attento qđ dicta sentētia fuit lata in
fauorē dicti Sempronij,nō debet posse aliqs habens causam
ab eo allegare iniustitiā dicte sentētie.d.l.si seruus pluriū.§.j.⁊
qđ ibi no.doc.qꝛ ibi substitutꝰ volebat retinere hereditatē vir
tute sentētie pro se late,⁊ volebat excludere legatarios contra
ipsum agētes,opponēdo ↄtra eos qđ alius erat verus heres,
non obstāte sentētia qua ꝓnunciatū erat seipsum esse heredē:
quia dicebat dictā sententiā obtinuisse per iniustitiam,seu per
23 errorē iudicis imperite iudicantis.†Nam certe non audit, qꝛ
turpitudinē allegat ad lucrū suū,⁊ in damnū alterius:qđ face
re nō potest:qꝛ sentētia facit ius cōtra ipsum,⁊ sic aduertendū
est qđ ibi sentētia fuit lata in totū in fauorē obtinentis.ita qđ
in aliquo sentētia nō cōtinebat lesionē,vel damnū obtinētis.
ideo nō audit,si vult ad vtilitatē suā,⁊ damnū alterius allega
re se obtinuisse per iniustitiā.sed casus noster est longe diuer-
a sus:[a] qꝛ Frācisca habēs causam ab herede Sempronij,nō alle-
gat ad damnum alicuius iniquitatē dicte sentētie:sed illā ini-
quitatē allegat,vt propria iura,⁊ integrā satisfactionē ↄsequa
tur,⁊ sic ad damnū vitandū.Itē nō dicit Francisca sententiā
latā fuisse in fauorē Sempronij iniuste:imo dicit qđ sententia
fuit lata cōtra Semproniū iniuste:inquantū in effectu Calli-
machus debitor per dictā sententiā ↄsequeret liberationem a
quātitate librarū sexcentarū sexaginta:pro quibus fuit dicta
adiudicatio fundi,cū nō debuerit fieri nisi pro quātitate libra-
rum quingētarū vigintiocto:⁊ sic cū simus extra terminos.d.
l.si seruus pluriū.remanet ꝙ snia decreti ⁊ adiudicationis pre
dicte nō tenuit:vel saltē retractari debet causis ⁊ rationibꝰ su-
perius alleg.¶Postremo nō obst.ꝙ nō debeat posse Fran-
cisca agere nisi ad dimidiā dotis ꝓmisse per Callimachum:ex
quo habet causam a Proculo,qui tantūmodo fuit heres pro
dimidia Sēpronij.⁊ quāquā Proculus fuerit insolidū heres
Seie:tantū ex persona Seie agi nō potest:qꝛ sibi nihil ꝓmis-
sum fuit.l.si pro te.C.de dot.ꝓmis.Quia ad hoc rūdeo ꝙ stāte
dicto statuto vel reformatione sub rubrica ꝙ quis alteri stipu
lari possit:videt ꝙ imo,quo ad dictā quantitatē ꝓmissam per
Callimachū Sēpronio pro dote Seie cōpetierit actio Seie,
⁊ successiue Proculo eius heredi:etiā sine aliqua cessione,vt
ostendūt vba dicti statuti ibi,vel ad cuius vtilitate fuerit sti-
pulatū ⁊c.⁊ ibi,seu ad sui vtilitatē interpositum ⁊c.⁊ ibi,absq̄
aliqua cessione ⁊c.⁊ ibi,ei cuius interest ⁊c.vult em̄ statutū qđ
quicunq̄ ad cuius vtilitatē facta fuerit stipulatio per alterū:
agere possit recta via ex dicta stipulatione sine aliqua cessiōe,
ac si ipse fuisset stipulatus ⁊c.sed nemini dubium ꝙ stipulatio
facta per Semproniū stipulātē a Callimacho sibi dari libras
septingētas residuo dotis Seie,intelligit esse facta etiā ad vti
litatē Seie:⁊ talem stipulationē initā fuisse interest Seie: vt
probat in.l.si socer.§.Lucius.ff.sol.ma.⁊.l.pater.in fi.ff.de do.
prele.facit.l.vnica.§.videamꝰ.⁊.§.accedat.C.de rei vxo.act.⁊.l.
24 quoties.ff.solu.mat.cū simi.†Et dictū statutū cū gn̄aliter lo-
quit,nō debet restringi,nec interpretari,maxime cū per illud
nullus indebite damnū patiat.l.ꝓspexit.ff.qui ⁊ a qui.⁊.l.j.§.
gn̄aliter.ff.de leg.prestā.l.nō aliter.ff.de lega.iij.⁊.l.j.§.si is qui
nauē.ff.de exerci.⁊ declarat Bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.et
iure.vj.q.principali.in ver.secundo quero an statuta ⁊c.⁊ in.l.
nō dubiū.C.de legi.⁊ in.l.3.ff.de legi. ¶Cōprobat ex dispo-
sitione dicti alterīꝰ statuti positi sub rubrica de dotibꝰ resti.in
ver.itē dictꝰ ⁊c.vbi vult statutū ꝙ mulier pro qua a quocunq̄
data vel ↄfessata est dos,lucret dictā dotē:nō obstāte ꝙ alius
qui dotē dederit,vel ꝓmiserit fuerit stipulatꝰ sibi reddi ⁊c.vñ
posito qđ acceptio ex stipulatu nō potuisset cōpetere Seie et
eius heredibꝰ:tn̄ nō videt posse negari,quin actio seu cōditio
25 ex statuto cōpetierit:†qꝛ semꝑ ex statuto cōpetit actio illius
quorū interest fieri id qđ in statuto disponit:licet statutū non
dirigat vba ad illū,qui vult agere ↄditione ex statuto:nec ali
ter actionē sibi ↄcedat:ita voluit Bar.⁊ Ang.in.l.seruo lega
to.§.si testator.ff.de lega.j.per quē tex.glo.in.d.l.si pro te.C.de
do.ꝓmis.dixit qđ dispositio illius.l.si pro te.loquēs in stipu-
latione nō habet locū in legato dotis relicte genero pro filia:
qꝛ cōpeteret filie actio ex testamēto,vt ibi.⁊ Bar.⁊ Ang.in.d.
§.si testator voluit qđ idē sit in statuto qđ in legato.⁊ sic est ca
sus noster ibi decisus.⁊ idē no.Bart.in.l.ij.§.fi.ff.ad Tertyl.⁊
in.l.ij.§.fi.ff.de col.bo.⁊ in.l.j.§.pe.ff.de ↄtratab.⁊ no.Bal.in.l.
si quis filiū.C.de inof.testa.⁊ in.l.maximū vitiū.C.de liber.pre
te.¶Nec ob.si diceret qđ dictū statutū loquitur in dote data
vel ↄfessata:nō autē in dote ꝓmissa:de qua tractat in casu no-
26 stro.†Quia rūdeo qđ imo secundū opinionē,que magis vera
videt statutū loquens in dote data habet locum in dote pro-
b missa,[b] potissime qn̄ ꝓmissor fuit in mora dādi:prout in casu
nr̄o:vt firmat Bal.in.l.fi.in.ij.col.C.de do.ꝓmis.per illū tex.cū
glo.referēs se ita ↄsuluisse.⁊ late ponit Ang.hāc partē tenens
in cōs.suo.clxxxix.cuius verba hic,ne de vbositate redarguar
omittā,maxime cū alia fundamēta de quibꝰ dixi.s.sufficiant.
¶Accedit etiā:qꝛ dictū statutū expresse videt loqui nedū in
dote data:sed etiā in ꝓmissa,vt patet ibi in verbo,vel promise
rit.Per sequētia enim verba declarant precedentia.l.si seruus
pluriū.§.fi.de lega.j.l.vtrū.ff.de peti.here.⁊.l.heredes palā.§.
sed si notā.ff.de testa.¶Ex quibꝰ omnibꝰ resultat breuis con
clusio,qđ dicta Frācisca rectissime agit,tam ad dictas libras
quadraginta Bonon̄.pro residuo dictarū librarū septingenta
rum nomine sortis,quā etiam ad damnū illatū per dictā adiu
dicationē fundi factā,habito respectu ad tornaturas.xxx.cū
fundus nō fuerit nisi tornaturarū.xxiiij.¶Itē ⁊ ad dimidiā
dictarum penarum,⁊ omnium alimentorū predictorū.Alexā.

Consilium.LXIIII.

Andreas Bartholomeus siculus.

Irca presentem dubita
tionem paucula in mediū adducere cōstitui:qꝛ res
mihi videt satis clara circa intellectū statuti prefa-
ti.ponit enim tria dicta.¶Primū est ꝙ instātie omniū cau-
sarū tam principaliū quā appellationū possint prorogari per
partes bis,⁊ nō vltra.vel aliter etiā per rescripta,vel alio quo-
cūq̄ mō ꝓrogari nō possint,postea ab hac regula ponit exce-
ptionē,⁊ est scđm dictū,⁊ dispositū ab huiusmodi statuto nisi
processerit de partiū volūtate,quo casu exceptio fiat a regula.
Regula em̄ ponit in isto statuto ꝙ partes possint bis ꝓroga-
re,⁊ non vltra etiā ꝑ rescriptū,⁊ ab hac regula ponit exceptio-
nem nisi processerit de partiū voluntate:⁊ sic de partiū volun- a
1 tate pōt vltra bis prorogari instantia per rescriptū.†exceptio b
enim firmat regulā.l.nā qđ liquidē.ff.de pe.le.quē tex.ad hoc
allegat pro singulari do.meus Io.de Imo.in repe.l.filio p̄te-
rito.ff.de iniusto testa.faciat.l.j.ff.de re.iur.⁊ no.Cy.in rub.eo.
ti.lib.vj.⁊ faciat.§.vt aūt.in aut.de nō alie.⁊.l.in his.ff.de leg.
faciat.l.quesitū.§.de iniu.ff.de fun.instru.⁊.l.generali.§.vxori.
ff.de vsufru.lega.c.in nostra.de sepul.c.dominus.xxxij.qđ.vij.
⁊ no.in.c.cū dilecta.de cōfir.vti.vel inuti.⁊ in.c.ij.de cōiug.le-
pro.⁊ in.l.lucius.§.si pluribus.ff.ad treb.quē tex.allegant pro
meliori de corpore iuris Ang.in.l.j.ff.de regu.iur.⁊ faciat qđ
not.Bal.in.l.j.C.de cōdi.indeb.¶Modo in proposito si po-
nitur in dicto statuto regula quod nō possint instātie ꝓroga-
ri per partes,nisi bis ⁊ vltra,⁊ aliter etiā per rescripta,vel alio
quocunq̄ modo non possint prorogari,nisi processerit de par
tium volūtate:sequitur qđ possunt prorogari vltra bis,per re-
scripta partibus volētibus.vnde voluit statutum quod par-
tes nō possint de se prorogare vltra bis:nec etiā per rescripta
2 possint prorogari vltra bis,⁊ est ratio:†quia est contra publi
cam vtilitatem extendere lites.⁊.l.properandum.C.de iud.c.si
diligenti.ad fi.de foro cōpetē.c.finem litibus.de dolo ⁊ cōtu.
c.placuit.⁊.c.studendum.⁊.c.quisquis.xc.dist.c.idem.de app.
lib.vj.ideo fauore duplici,q est lites dirimi.qdā estimauerunt.
ff.si cer.pe.l.j.§.⁊ post operis.ff.de ope.no.nuncia.ideo dispo-
suit istud statutū qđ partes non possint vltra bis ꝓrogare:nec
ꝑ rescripta possint vltra ꝓrogari ponit modo exceptionē a di
cta regula dictum statutū,qđ si de partiū volūtate processerit
per rescriptū superioris possit instātia vltra bis ꝓrogari:ergo
stādū est huiusmodi statuto.est enim lex in ꝓpatulo.l.omnes
populi.ff.de iusti.⁊ iure.c.ius ciuile.j.di.si dicat que fuit ratio
quod ita excipit statutū a dicta regula faciēdo exceptionē,po
test dici vna cū iurisconsulto,ita fuerunt rati,⁊ ita cogitarūt ⁊
voluerūt statuentes,vt.l.j.§.pueritiā.in ver.pretor ratus.ff.de
postu.ita allegabat tex.Fe.de scalis quē ibi refert ⁊ sequit An
ge.facit.l.non omnium.ff.de legi.⁊ ca.si qn̄.de rescrip.⁊ etiam
potest allegari ratio viua:quia cū in hac prorogatione agatur
de preiudicio ipsarum partiū litigātiū:quo casu possunt pre-
iudicare sibi,⁊ renunciare suo fauori:ait,vt.l.si quis in cōscribē
do.C.de pact.⁊.l.di.c.porrectū.⁊.c.ad apostolicā.de reg.iō cū
agatur de preiudicio ipsarū partiū statutū habilitauit ipsas

a ¶Diuersus.s.li.
iij.ↄsil.[illegible].n.viij.
b ¶Promissa.s.
lib.iij.ↄsi.xc.co.ij.
adde decisio.tho-
lo.qđ.ccxvij.⁊ qđ.
cccxl.Iaso.§.fue-
rat.insti.de actio.
j.lib.v.consi.cxlij.

rtes ad prorogãdum. Et qꝛ iniuste ⁊ calumniose posset fieri
huiusmodi prorogatio ab ipsis partibus vltra bis, per id qđ
habetur in. d. c. si diligenti. ⁊ in. d. l. properandũ. statutũ dispo-
suit, qđ interueniẽte rescripto supioris posset huiusmodi in-
stantia prorogari vltra bis: qꝛ cõfidit se statutũ predictũ de su
periore corã ipso, quo nõ est presumptio fraudis, vt. l. probato
rias. C. de diuer. offi. lib. xij. ⁊ qđ ibi voluit Bar. ⁊ idẽ Bart. in
l. j. C. de predi. cur. lib. x. ⁊ ideo dixit Bald. in. l. iubemus. C. ad
Treb. qđ coram iudice presumitur abesse omnis sinistra suspi-
cio, allega. d. l. j. faciat qđ voluit dom. Anto. in. c. cum pridẽ. de
pac. ⁊ in. c. accepta. de resti. spoli. ⁊ do. Abb. siculus meus, post
Hostien. in. c. ad audiẽtiã. de rescrip. ⁊ in. c. cum clerici. de censi.
in quibꝰ locis ponũt pulchra ⁊ peregrina dicta ad huiusmo-
di propositũ accommodissima: ⁊ iđ dicit Bal. in. l. fi. C. de con-
3 trahẽ. emp. † qđ licet cõsiliarij principis non possint emere res
subditorum: tñ si illas emunt de cõscientia principis, possunt:
qꝛ presumitur abesse omnis sinistra suspicio propter presentiã
principis. ita dicamꝰ in proposito nostro, quod istud statutũ
assumpsit voluntati partium volẽtium vltra bis prorogari in
teruenieẽte rescripto superioris: vñ putauit qđ iusta causa sua
dẽte ad instantiã ipsarum superior prorogaret vltra bis, confi
dit enim se de superiore rescribẽte, ⁊ sic potuit fieri ista proga-
tio vltra bis partibus consentientibus, ⁊ superiore rescribẽte.
⁊ ideo tex. elegans in. d. l. properandum. in prin. dicit iudicis,
his enim magis est potestas, nemo est, qui ignoret. nã si ipsi vo
luerint nullus tam audax, qui possit inuito iudice litẽ protra-
here: multofortius superiore rescribẽte: ergo potuit vltra bis
fieri prorogatio partibus volentibus per rescriptũ superioris.
¶ Modo in ꝓposito nostro ita est formaliter: qꝛ partes pro-
rogarũt vltra bis superiore rescribẽte: ergo potuerũt ex dispo
sitione huius statuti vltra bis prorogare. ⁊ si dicatur quod hu
iusmodi statutum est vltra ius, idem dico istud esse falsum: qꝛ
aut loquimur de iure canonico: ⁊ dico qđ instãtia durat per-
petuo, vt voluit glo. in. d. l. properandum. in princi. ⁊ habeť in
c. fin. de iudi. vbi per glo. ⁊ scribentes. si vero loquimur de iure
ciuili instantia durat triennio: vt in. d. l. properãdũ. sed ex iure
statutario huius ciuitatis instantia durat paruo tẽpore: quia
audio dici qđ nõ durat nisi viginti diebꝰ: ergo sequitur, si sta-
tutũ istud disposuit quod possit prorogari bis, nõ excedit ius
cõmune: imo in parte reddunt se ad ius cõmune. Item poni-
tur tertium dictũ in dicto statuto, in quo dicitur, ⁊ nisi ipsa in-
stantia nõ esset per partes prorogata, quo casu possit instantia
prorogari per rescriptũ loco duarũ prorogationũ per dictas
partes fieri permissarum, vt. s. dictũ est. ista sunt formalia ver-
ba ipsius statuti. sensus eorum est qđ si partes nõ prorogarũt
ipsum instantiã quod per rescriptũ possit prorogari bis: quo
casu ponit casum diuersum a primis duobꝰ superius expres-
sis, vnde poterit per rescriptũ prorogari bis, si partes non ꝓ-
rogarunt. iste casus nõ obstat huic cõsultationi: quia iam per
partes fuerat facta prorogatio bis. ⁊ sic prima exceptio posita
in dicto statuto, de qua dictũ est superius, decidit casum huiꝰ
cõsultationis. ¶ Et si quispiã modo opponat, qđ illa verba, ⁊
nisi, ponũt exceptionem ab illa regula posita superius, valet: ⁊
vltra vel aliter etiã per rescripta. vnde dicit ibi quod per rescri
ptũ nõ potest ꝓrogari: superuenit ista exceptio: nisi. ⁊ excipit
qđ per rescriptũ potest bis. sed in casu nostro fuit ꝓrogata per
rescriptum: ergo sequitur qđ non potuit prorogari: ⁊ per cõse
4 quens perempta est instãtia. † quia ad hoc respondeo qđ si be-
ne ⁊ recte ponderenť illa verba, ⁊ nisi ipsa instãtia non esset ꝑ
partes ꝓrogata, non debẽt exceptiue, sed illa dictio nisi, debet
exponi pro si. vnde cũ dicit ⁊ nisi: debet exponi ⁊ si: vt euitetur
absurdũ. vnde elegãter dixit Bar. in. l. j. ff. de cõdi. ⁊ demonstr.
qđ licet illa dictio si, faciat cõditionẽ, vt ibi per eũ, tñ vt euite-
a tur absurdũ exponitur[a] pro ꝙuis. simile not. per gloss. in. l. has
causas. eo. tit. ⁊ in. l. data. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ tex. in. l. pater sciẽ
tiam. §. conditionum verba. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊ in. l. ⁊ Pro-
culus. ff. de vsufru. gl. in. l. ⁊ puto. ff. fami. erciscũ. ⁊ qđ no. gl. in
l. si pater. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ quod habetur in. l. cũ iuste. C. de
dona. ante nup. ideo nõ est mirum si illa dictio, ⁊ nisi, ponatur
pro si. quasi decidat casum non prouisum ab ipso statuto. Non
enim prouiderat statutũ in casu quo nõ erat prorogatꝰ instan
tia per partes, si poterat bis prorogari per rescriptuꝫ. vnde in
hoc tertio casu ꝓuidit: ⁊ sic nõ ponit exceptionẽ. ¶ Et si pur
quispiam obscuratus ⁊ pertinax insistat, ꝙ faciat exceptionẽ,
qꝛ ꝓpria natura vocabuli est excipere: vt no. in. l. actione. C. de
transact. respõdeat mihi a qua regula fit hec exceptio: omnis
enim exceptio fit a regula, vt. d. l. nam qđ cũ iuribus allegatis
superius. vnde nõ fit ab illo primo casu, videlicet qđ partes pos
sint prorogare bis. nec ab illis verbis dum dicit, ⁊ vltra vel ali
ter etiam per rescripta: qꝛ dum dicit, ⁊ vltra, apponit regulã ꝙ
vltra duas vices per rescripta non possit prorogari: vnde põt
cadere illa exceptio ex quo loquitur tali exẽplo de duabus vi-
cibus. vnde non potest fieri ab illa, ⁊ vltra. ⁊ si quispiã dicat qđ
fit ab illa regula, vel aliter, vt dicamus quod nõ potest fieri ꝓ-
rogatio per rescripta, aliter ꝙ est dictum, quasi velit qđ nõ po
test fieri nisi per ꝑtes, ⁊ nõ per rescripta, nisi instantia non esset
prorogata per partes, quo casu potest prorogari bis ꝑ rescri-
ptum: qꝛ ad hoc respondeo quod intelligiť salua prima exce-
ptiõe, que fuit qđ per rescripta partibus volentibus, ⁊ consen-
tientibus põt prorogatio fieri vltra duas vices. vnde ista vlti
ma exceptio, si potest dici exceptio, nõ venit cũ correctione pri
me exceptionis: qꝛ nõ est verisimile qñ statuẽtes ita cito se cor
rexerint: vt. l. non ad ea. ff. de condi. ⁊ demonst. ¶ Et faciat qđ
voluit Gui. de cu. in. l. nã ⁊ posteriores. ff. de legi. ⁊ Bart. in. l. j.
5 §. per vim. ff. quod vi aut clam. † vbi dicit ꝙ statutũ disposuit
qđ cõtra publicum instrumẽtum nulla possit opponi exceptio
quod poterit opponi omnis alia exceptio, que venit ex eodẽ[b]
statuto: qꝛ nõ videtur se corrigere. ⁊ voluit do. Pet. de ancha.
in. c. statutum. §. cũ aũt. de rescrip. lib. vj. vbi dicit se consuluisse
apud Triuisium. ⁊ voluit Joã. Andr. in addi. Spec. in tit. de
execu. sen. §. postremo. ⁊ in titu. de sen. §. vt autẽ. ⁊ Bal. in. l. ma
ximum vitiũ. C. de libe. prete. in. vj. co. ⁊ in. c. j. de rescrip. ⁊ in. l.
omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ ꝑ consequens dicta clausula
⁊ nisi, intelligeretur vt non corrigat clausulam precedenteꝫ. ei
sic seruabitur vtraqꝫ clausula in casu suo: ⁊ per consequens sta-
tutum prefatum decidit quod huiusmodi prorogatio fieri po
tuit vltra bis. Et si quispiã opponat: amice tale statutũ debet
intelligi ꝙ fiat prorogatio vltra bis: sed nõ debet intelligi qđ
partes prorogent per binas vices, ⁊ vlterius qđ per rescriptũ
faciat partes prorogari per tres vices, vt deť materia amplian
di ⁊ dilatandi lites: quod esse nõ debet: vt. c. finem litibꝰ. de do
lo ⁊ contu. cum simi. quia istud non obstat. nam statutũ est, vt
dixi, lex in populo. vt. d. l. oẽs populi. ⁊ seruãda est eiꝰ disposi-
tio. sed statutum istud cõprehẽdit ⁊ disponit super istis tribꝰ
casibus: videlicet qđ possint partes prorogare bis, ⁊ per rescri-
pta ipsis partibus consentientibus põt instãtia prorogari vl-
tra, ⁊ sic statutũ venit ampliatiue, ⁊ nõ corruptiue. Vide enim
qđ ꝑtes possint prorogare ꝑ binas vices ⁊ vltra: vel aliter nõ:
cũ per rescripta nisi de partiũ volũtate processerit. ⁊ sic statutũ
istud nõ restringit se, vt aliter ex istis casibꝰ partes possint ꝓ-
rogare: ⁊ sic possunt bis ex dispositione statuti in ea instantia
facere prorogationem. ⁊ per rescripta ipsis partibus cõsentien
tibus poterit eadẽ instantia vlterius prorogari: ⁊ hꝫ rationeꝫ
in se, ex quo agitur de preiudicio ipsaruꝫ partiũ. Preterea vt
nulla sit dubitatio hoc apparet ex cõmuni obseruãtia ⁊ com-
muni interpretatione huius statuti: qꝛ ita quotidie practicať
in palatio Bononiẽsi: quia partes prorogant eandem instan-
tiam bis, ⁊ postea eadẽ instãtia prorogatur vlterius per rescri
pta superioris: ipsis partibus consentientibus. ⁊ ideo minime
mutanda sunt, que certam interpretationẽ habuerunt. l. mini-
6 me. ff. de leg. † cõsuetudo enim est optima legũ interpres. c. cuꝫ
dilectus. de cõsue. cũ si. ⁊ faciat quod vltra dixit Bald. in. l. q-
cunqꝫ. C. de seruis fugi. vbi voluit qđ illud qđ est cõsuetudina-
rium nõ est arbitrarium, ⁊ id voluit in. l. j. C. de fruc. ⁊ lit. expẽ.
⁊ ex istis dicať cõclusio verissima ꝙ partes potuerũt proroga
re bis, hanc instantiã ⁊ per rescripta superioris ipsis partibus
cõsentientibꝰ potuit vlterius prorogari per tres aut quatuor
vel quinqꝫ vices, vel vlterius. Et ita cõcludo. Laus deo clemẽ
tissimo. ¶ Et ita, vt superiꝰ ꝑ me rescriptũ est dico ⁊ cõcludo
ego Andreas Bartholomeus de Sicilia vtriusque iuris do-
ctor ⁊ miles Bononieñ. iura canonica legens mane.

b.xa ¶ to pru Eiꝰ n li. j. cõsi. xxij. nu. v.
b ¶ Eodem. s. lib. iij. cõsi. lxxvij. nume. xvj.

Quoniã atrox et enorme est

crimẽ homicidij, ⁊ in eo sepissime crassari cõtingit, vt hi cõtra
quos de huiusmodi delicto inquiri, vel quoquomodo procedi
decerto cõtinget nisi personaliter cõpareant, detenti existãt:
auxiliũ alicuius defensiõis vel excusationis nõ expectẽt. Vo-
lumus ⁊ ordinamus quod dñs Potestas ciuitatis Bonoñ, et
quicunqꝫ alius habẽs de huiusmodi delicto in ciuitate vel co-
mitatu Bonoñ. notionem seu iurisdictionem aliquam: ⁊ q de
alicuius homicidij facinore ꝯtra aliquẽ vel aliquos ex eiꝰ me-
ro officio, vel ad denũciationẽ, vel notificationẽ massarij, vel
ministralis, aut alteriꝰ cuiuscũqꝫ ꝫm formã nostrorũ statutorũ
inqsitionẽ formauerit, ⁊ ꝓcederet, seu ꝯtra aliquẽ comitatiuꝫ
ciuem quempiã vulnerantẽ nõ possit nec debeat ad aliquã de-
fensioneꝫ vel excusationẽ illius, vel illorũ cõtra quẽ vel quos
de dicto delicto inquisitio facta foret, ⁊ processus fieret, allegã
dam notificandam vel alio quoquomodo deducẽdã, vel pro-
bandam, vel ad informandum curiã vel officiũ inquirẽtis vel
procedentis

procedētis quouis mō admittere, vel audire aliquē cuiuscun- que cōditionis vel qualitatis fuerit: etiā si fuerit pater vel aliꝰ ascendens, aut alꝰs quoquomodo coniunctus illi vel illis contra quē vel quos pro prefato delicto ꝓcederetur, et inquisitio facta foret aut etiā si tanꝙ instructor vel informator curie vel officij, aut tāꝙ vnus si qlibet de populo vel alias quouis modo seu nomine id faceret, seu facere vellet: nisi ille vel illi cōtra quem vel quos, vt predicitur procederetur, ꝛ inquisitio formata foret personaliter cōparuerit, seu comparuerint, ꝛ detentus vel detenti fuerit vel fuerint informata ius dicētis non intendētis: tñ per predicta prohibere quominꝰ Potestas vel alius vt.s. de predicto delicto inquirēs vel procedens possit, si qñ et quoties sibi videbitur se ex suo mero officio formare, ꝛ detensiones seu excusationes indagare a quocunque, ꝛ quibuscunque, qui non poterit ad id se admitti: ꝛ de quo seu quibus, ꝛ prout ipsi ius dicenti pro veritate indagāda videbitur opportunum firma semper manēte predicta cōparatione, ꝛ detentione psonali annullātes omne aliud statutū preter, vel contra hoc statuēs ac decernēs. Et dño potestati, ꝛ cuicūque alteri officiali ꝯ facienti penā librarū quingentarum Bonoñ. camere Boñ. applicandarū iniungentes, annullantes etiā quoscūque processus ꝛ sñias talibus reis fauorabiles. Qui processus aut sñie preter seu cōtra formā presentis statuti in futurū actitata, formata, vel prolata quouismodo extiterint. Datū Boñ. in palatio residentie nostre sub sigillo reuerendissimi. d. legati. die. xiij. mensis Nouembris. M.cccclxj.

Consilium. LXV. Uincentius de paliotis.

Ipsa quadaz constitutio ne solēniter edita incip. Quoniā atrox. ¶ † Dubi- 1 tatio elicitur, an statutū disponēs in homicida, scilicet, ne admittat aliquis ad sui defensionē, vel excusationem, vel etiā curie informationē: etiā si esset pater. ingsiti vel denūciati, nisi ipse principaliter cōparuerit ꝛc. prout in dicta cōstitutione cōtinetur, habeat locū in inquisito eo qd mādatū dederit ad homicidiū cōmittēdū. Et quidē visa dicta ꝯstitutione, ꝛ diligēter examinata, ꝛ etiā visa inquisitione formata contra dictū. P. ingsitū de mādato dato ad homicidiū cōmittendū in personam. S. mortui ex vulnere illato respectu dicti mādati. ¶ Dico ꝙ prima frōte videtur dicēdū ꝙ sic: scz ꝙ dicta constitutio seu statutum loquēs in homicida habeat locuz in
a mandante.[a] ꝛ primo moueor ex doctrina eleganti iuriscō. in. l.
2 hec verba. ff. de adulte. † vbi lex loquēs in cōmittere adulteriū vt puniatur, habet locū in eo q suasit adulterium cōmitti. Et ideo p illū tex. dixit ibi Bar. ꝙ ille qui suasit vel mādauit fieri adulteriū, tenet ex propria significatione: ꝛ sic necessario debet inferri, ꝙ puniat pena statuti puniētis adulteriū: cū i statutis nō attēdatur nisi propria significatio. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. aut. quas actiones. C.
3 de sac. san. eccle. ¶ † Secūdo ad idē facit qd dixit Bart. in. l. j. ff. de ser. corru. vbi contra eum, qui dedit mādatum ad delictuz cōmittendum, non agitur ex mandato, sed ex delicto. ¶ Tertio pro hoc est casus in clementi. j. de penis. vbi eadē pena pu-
4 nitur vulnerans pontificem, ꝛ etiā mandans. ¶ † Quarto facit quod scripsit Bar. in. l. si quis mihi bona. §. si mandauerit. ff. de acquiren. here. vbi si dominus dixerit famulo, nō redeas in domo, si non sentiam aliquid de isto negotio, ꝛ famulus qui fuerat iniuriatus, interficit iniuriātē ꝙ dominus videtur mā-
b dasse:[b] ꝛ sic fuit amputatum caput illi nobili, tempore domini Francisci de eugubio. ¶ Quinto idē dixit Bal. §. pater filio. dicte. l. si quis mihi bona. ꝛ etiam do. Jo. de Jmola, qui dixit. caueat sibi pater vel dominus quomodo loquat saltē in pre-
5 sentia aliorū. ꝛ idem secutus fuit ibi Lud. ꝛ Raph. ¶ † Sexto ad hoc facit singulare dictū Bar. in. l. quemadmoduz. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. vbi voluit ꝙ licet lex penalis ꝛ odiosa extra propriū significatum nullatenus extēdatur. l. cū quidam. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ in regu. odia. de regu. iur. ꝛ. l. qui exceptionem. ff. de condi. inde. tamen vbi extēsio tendit ad fauorē reipublice: ita debemus extendere eam sicut legem fauorabilez: ꝛ ideo infert, ꝙ pertineat ad fauorem reipublice, vt maleficia puniantur. l. congruit. de officio presi. l. ita vulneratus. ad leg. aquil. l. si lōgius. §. si filius. de Jude. pena statuti puniētis faciētē homicidium punietur faciens fieri. argu. l. si quis id quod. de iu-
6 ris. omnium iudi. ¶ † Pro quo adduco casum in. c. mulieres. §. fi. de sent. excō. vbi tex. dicit ꝙ is vere cōmittit, cuius authoritate vel mādato delictum committitur. ex quo tex. dixit ibi do. Abb. ꝙ etiam in statuto mandans committi delictū comprehenderetur, ꝛ etiam do. Ant. de bu. ibi dixit: ꝙ si statutum disponat contra delinquentem: comprehendit etiā mādantē: quia dicitur vere delinquere non interpretatiue. ¶ † Accedit tex. elegans in. l. si quis in graui. §. de his quoque. ꝛ qd dixit Ludoui. per illū tex. ff. ad Sylla. vbi voluit ꝙ statuta recipiāt interpretationem extensiuam fauore publice vtilitatis. itē accedāt multa specialia que habet ipsa publica vtilitas, de quibꝰs late per Ludoui. in. l. si vero. §. de viro. i. x. princ. fallētia. si. de soluto matri. ꝛ etiā dicit Bal. in. l. hoc modo. ff. de cōdi. ꝛ demū. ꝙ fauore publice vtilitatis statuta recipiūt interpreta-
8 tionez extēsiuam. ¶ † Itē pro hac sententia: quia statuta interpretātur secundū ius cōmune. c. cum dilectus. de cōsue. l. si serui vestri. C. de noxa. l. fi. §. in cōputatis. ꝛ ibi per glo. C. de iure delibe. ꝛ Bal. in. l. si querāmꝰ. ff. de testa. ꝛ Bal. in. l. nō minus. C. de accu. sed de iure cōmuni ita punitur mandans sicut faciens. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ꝛ vi arma. ꝛ. l. j. ꝛ ibi per Bart. ꝛ Bal. ff. de seruo corrup. l. si quis id quod. de iurisdi. om. iudi. c. qui per alium. de regu. iur. libro. vj. ꝛ. c. mulieres. ꝛ. c. ꝙ graue. de sen. excō. ergo ꝛc. ¶ Postremo ad hoc facit quod pulchre scripsit Jo. and. in. c. sicut dignū. de homi. super glo. in verbo, consilium. per quam ipse dixit. ¶ No. istam gloss. qua assessores iuris ciuilis multum vtuntur, inducentes eam ad materiā statutorum: ꝛ eorum intellectum punientiū homicidas, vt verificentur in precipientibus homicidiū perpetrari. Hāc sententiam etiam tenuit Cy. in. l. si per alium. ff. ne quis eū qui in
9 ius voc. est ꝛc. vbi voluit † ꝙ etiam in statutis penalibus mādans puniatur eadē pena: qua delinquens: quia venit per eādem rationem magis ꝙ per interpretationez extensiuā, vnde tenet directo remedio nō vtili. ꝛ allegat tex. in. l. liber. §. senatus. de ritu nup. facit etiaz ad hoc quod dixit Ja. but. in. l. non dubium. C. de legibus. vbi quando statutum loquitur per verbum denotans actum mediatum, vt si quis commiserit homicidium, ꝙ tunc debet eadem pena puniri mandans ꝛ faciens: quia tunc mādās dicitur vere commisisse homicidiū, ꝛ nō interpretatiue. secus si statutū loqueretur per verbum denotās facum immediatum: vt si diceret, si quis occiderit, qꝛ tūc non comprehenditur mandās, sed constitutio de qua in themate nostro loqui potest per verbum denotans actum mediatum, dum dicit: quoniam atrox ꝛ enorme est crimē homicidij ꝛc. ergo debet comprehendere etiā mandantem. ꝛ de hac doctrina gauisus fuit Pau. de cā. in dicta. l. si per alium. ꝛ istud etiam terminauit dominus Lābertinus de ramponibus ſm Cyn. ibi ꝛ idem etiam firmauit ipse Cy. sequitur Jacobus de arena in. l. non ideo minus fu. C. de accu. Quinimo dicit Jnn. in. c. ad audientiam de homicidio. ꝛ transumptiue per Barto. in. l. nō solum. §. si mandato. de iniurijs. ꝛ refert do. Pau. de ca. in. l. san-
10 cimus. C. de testa. † ꝙ si mādaui Titio ꝙ interficeret Caium, ꝛ ipse post multū tēpus interfecit, ꝙ ego teneor. ꝛ ad hoc facit quod dixit Bal. in. l. j. §. ne autē. C. de cad. tollē. in. v. col. in ver. extra quero, mandauit Titio ꝛc. Et ista sunt que faciunt cām istam dubitabilem. ¶ Sed his non refragantibus cōtrariam
11 partē puto de iure veriorem. † Et premitto qd ille qui mādat aliquid fieri non dicit vere facere, sed interpretatiue. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ꝛ vi arma. in gl. in verbo, videor. vbi gl. dicit, quadā interpretatione: ꝛ illam gl. ꝛ tex. allegauit Bart. ibi ad hoc, ꝛ in eadē. l. §. cum simi. ꝛ in. l. hec verba. ff. de adul. ꝛ in. l. aut qui aliter. §. fi. ff. qd vi aut clam. ꝛ plene per Bar. qui multa allegat in. l. sed si vnus. §. seruus meus. ff. de iniurijs. ꝛ per do. Pet. de ancha. in. c. canonum statuta. in. xiij. q. principali. in. viij. col. in versi. hic subiungi potest quomodo de mādante. ꝛ etiā tenuit do. Pau. de ca. in. d. l. si per alium. ff. ne quis eū qui in ius voc. ꝛc. dum dixit ꝙ ideo iurisconsultus fecit illā legē, ꝙuis sub edicto seu rub. continebatur etiā mandans, quia continebatur ex interpretatiōe iuris, ꝛ ipse voluit esse ille qui interpretaretur, ꝛ ita etiā tenuit Dy. in regula, q per aliū. de re. iur. in. vj. ꝛ Bal. in. l. j. in. iij. col. C. de seruis fugi. ꝛ cōis est vere omniū scribentiū, quinimo videtur etiā in hoc inclinasse Cy. in. d. l. si p aliuz. in fi. Quo presupposito sequitur cū in statutis nō attendat casus interpretās, sed verus, vt. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. ꝛ. l. constitutionibus. ff. ad munici. ꝛ. l. j. ꝛ ibi per Bar. ff. de fonte. ꝛ per plene no. in. d. §. si vero. §. de viro. ꝛ per do. Ant. in. c. cū dilectus. in. iij. col. de cōsuetu. ꝛ plene per Bart. in. l. omnes populi. xxiiij. col. in ver. quarto quero vtrū statuta recipiāt interpretationē extēsiuā. ff. de iust. ꝛ iur. ꝛ in. l. apud antiquos. C. de fur. ꝛ in. l. cōuēticulā. per Bal. Cy. ꝛ Saly. C. de epis. ꝛ cler. cū si-
12 mi. ¶ Qd statutū seu constitutio loquēs in occidēte, non habet locum in mādante. ¶ Sed in specie, ꝙ mādās cōmitti homicidium non cōprehendat pena statuti punientis homicidā in terminis, tenuit Bal. in. l. nō ideo minus. in. x. col. ad finez. in ver. ergo reuertor ad opi. primo dico ꝛc. p duas colū. Ji in

a ¶ . . . dū q . . . ceps . . . licti. l. i. . . . cio. de se. . . . ꝛ vere imc . . . paliter ipsu. . . . ctū cōmittit c. j. §. si qs decei . . . rit. si ꝺ feu. fue. c. . . . trouer. inter do. ꝛ agna. ī vsib. feud. Jas. l. si qs id qd. in fin. de iuri. om. iudi. l. iij. §. j. quod quisque iur. late in l. si is q p emptore. co. lxvij. cū seq. ꝺ vsucap. ꝛ sic iste male cōsuluit male ēt sophistice cōclusit Bal. ꝯsi. lij. lib. j. adde Anto. cor. in sing. ver. extēsio. Ang. tract. malefi. ꝟ. sempronium mādatorez, [redacted]

b ¶ Mādasse. Roma. sing. dccxj. tuscis. Anto. corse. in sing. ver. preceptū. sed imo dicēdū ꝙ ex hoc solo nō presumit mandatū vt p Alexā. Jas. in. d. §. sed qd si mādauerit. ꝺ acq. her. Ang. trac. malefi. ver. semp. mandatorem. col. xxiiij. deci. ꝯsil. ccxxxiij. in fi. consi. dcxxij. Jas. l. j. co. iiij. de reb. credi. l. j. col. iiij. cū seq. C. ꝺ serui. fugiti. ꝯsi. clxxxviij. col. ij. libro. ij. hyppolyt. marsil. ꝯsi. cxxxij. adde. J. eo. consil. cxxviij. [redacted]

effectu concludit maxime in versi. vel posset dici q statutū loquens in occidente nō comprehēdit mandantem, maxime qn statutum cōtinet aggrauationē iuris cōis, id est plus grauat quā ius cōmune. sed in casu nostro statutū seu ɔstitutio dispo nens q nō admittatur aliquis, vt instructor curie pro aliquo inquisito eo q homicidium commiserit, aggrauat ius cōmune, cū de iure cōmuni admittatur in causa capitali, volēs comparere ad instru. seu in forma curie, ⁊ voluit Barto. ⁊ Imo. latissime in. l. pe. §. ad crimen. de publi. iudi. ⁊ per Innocē. ⁊ dn̄m Abb. in. c. veniēs. de accu. ⁊ per Ange. in. l. reos. C. de accu. ergo loquens in eo qui homicidiū cōmisit non habet locum in mandante. ⁊ ista videtur etiā fuisse doctrina Bal. in. l. j. ij. col. in versi. vere enim nemo facit, nisi qui per se facit ⁊c. ¶ Secundo probatur ex doctrina Barto. in dicta. l. sed si vnus. §. j. ff. de

13 iniurijs. vbi magistraliter loquēdo dixit, † q quādo ego mando tibi aliquid q post susceptum mandatum tu habes necesse facere necessitate ciuili: quia es obligatꝰ ad hoc, vt puta quia mandatur tibi aliquid qđ est honestum, vel si dn̄s mandat aliquid seruo quod cedat in genere nō delicti: tūc ille vere facit, cum mādato fit: ⁊ alleg. tex. in. l. iij. §. si procurator. ff. qđ quisqz iur. ⁊ per hoc dicit ipse, dicebam in questione de facto Assisij, statutū dicebat si quis ꝓduxerit exceptionē cōtra instrumētū cōfessionatū, nec ꝓbauerit, puniat in tantū. modo quidā ꝓduxit exceptionē ɔtra instrumētū per ꝓcuratorē habētē ad hoc mādatū, nec ꝓbauit. dico q tenet ex x̄bis statuti: qr vero dn̄s ꝓduxit, cū ꝓcurator hoc ꝓduxerit de necessitate exuli. nec tūc dz inspici vtrū verba statuti loquant in rem, vel in ꝑsonā, sed si mādatū nō esset licitū: ⁊ ideo ille qui fecit, nō fecit de necessitate legali: qr rei turpis nullum est mandatū. tunc ille qui man-

14 dat, vere nō facit, sed interpretatiue. † ⁊ sic cōcludit q aut ver-

a ba legis vel statuti sunt scripta in rem [a] aut in personam. si in rem, vt qr statutū dicit pro homicidio sit pena capitis: ⁊ tunc punit eadē pena mandās. aut sunt scripta in ꝑsonā: vt qr dicit si quis occideret, ⁊ tūc statutū nō cōprehendit mādantē: ⁊ ita etiā ipse determinauit in. d. l. aut qui aliter. §. fi. ff. qđ vi aut clā. ⁊ in. d. l. hec x̄ba. ff. de adult. Sed statutū seu cōstitutio nostra loquit in personā dū dicit, vt hi cōtra quos de huiusmodi delicto inquiri, vel ꝓcedi quomodo ɔtingit ⁊c. ⁊ postea subdit, ⁊ qui de huiusmodi seu alicuius homicidij facinore cōtra aliquē, vel aliquos ⁊c. inquisitionē formauerit, seu ɔtra aliquem comitatiuā ⁊c. ergo nō debet extendi ad mandantē. ¶ Et per predicta ɔfundit doctrina Bart. i. d. l. queadmodū. C. de agri. ⁊ cēsi. dū voluit q fauore publice vtilitatis. i. vt delicta puniātur, statutum loquens in homicida habet locum in mādante, qđ restringi debet nisi statutū loquat in personā, prout. s. dixi secundū eū qui in. d. l. aut qui aliter. §. fin. dixit qđ hoc anno determinauit q statutū puniēs homicidā nō habet locū in mādante, quando verba sunt scripta in personā: ⁊ tamen ibi tractat de fauore publice vtilitatis, scilicet vt delicta puniantur.

15 ¶ † Accedat etiā ad hoc doctrina Bart. in. l. omnes populi. in. xxv. col. in ver. vlterius quero an statutū extēdat ad casum qui est idē scdm iuris fictionē. vbi cōcludit q ad hoc vt illud qđ est idē ſm fictionē cōpꝫhēdat in statuto, est necesse q fiat expresse mētio in statuto. ⁊ allegat casum. in. l. j. §. hec verba. ff. de neg. gest. ibi de quo fuit necessariū edicere ⁊c. ¶ Et propterea dicit ibi Ang. se de facto cōsuluisse q statutū non comprehendat casum nō expressum, licet ꝑ expresso debeat haberi. ⁊ idē dicit ibi Barto. q statutū loquens super veritate, nō habet locū si illa veritas inducitur ꝑ fictionē, qđ dixit facere ad multa. ¶ Accedit ad hoc qđ dixit Bal. in. l. ex hoc iure. in. vij. col. ff. de iusti. ⁊ iur. in ver. ⁊ facit ad statutū ⁊c. vbi statutū prohibēs fieri pacem homicide: non habet locū in mandāte, ⁊ loquitur generaliter nō habito respectu an loquatur in rē, vel in personā: ⁊ maxīe dū dicit de homicidio nō possit fieri pax. ¶ Pro hac etiā parte facit quod dicit Bal. in. l. oēs populi. in. xix. col. ff. de iusti. ⁊ iur. in versi. vel dicamus. qn̄ verba statuti ⁊c. vbi recitat opinio. Bar. in. d. l. aut qui aliter. scz aut verba sunt scripta in rē, aut in personā, dixit q aut statutū disponit de indulgentia aut de pena. primo casu comprehendat mādantem: verbi gratia. statuto cauetur q homicide habēti pacē remittatur pena personalis. certe comprehendet idem statutū in mādan-

16 te. † Scdo casu aut pena est regularis iuxta qualitatē delicti. ⁊ cōprehenditur etiam mandās. ⁊ ita loquitur tex. in. l. si quis alium. ff. ne quis eū ⁊c. aut statutum regulariter dānat factū, ⁊ nō cōprehendit mādantē, vt puta, dicit statutū q si quis iniuriam fecerit patri nō gaudeat bn̄ficio inuētarij. certe nō cōprehenderetur ille qui mādauit. vel si statuto cauet q qui inuenit de nocte puniat in centum, nō puniatur scholaris, qui misit famulum: qr iste sunt pene irregulares. ¶ Sed in casu nostro q non admittitur aliquis ad instruēdam curiā pro inquisito de homicidio est quid irregulare, ⁊ cōtra iuris dispositionem, per no. d. §. ad crimen. vt. s. dixi. ergo statutū loquēs in in homici

17 da non cōprehendet mandantē. ¶ † Et ideo dixit ibi Bald. q si statuto cauet q de omni maleficio possit fieri pax, saluo q si quis occiderit hominē. q tale statutū nō cōprehēdet mandantem: ⁊ isto modo etiam restringi debet doctrina Barto. in. d. l. queadmodū. C. de agri. ⁊ censi. ⁊ Jo. And. in. d. c. sicut dignū. de homici. qđ dictū etiā ibi reassumpsit do. Abb. in. iij. colū. in versi. in glo. in verbo ɔsiliū. ⁊ cū hac sentētia Bal. trāsiuit dn̄s Abb. in. c. mulieres. de sentē. excō. circa finem. ⁊ adducit tex. in simili in. c. statutū. de elec. lib. vj. ⁊ doctrinā Joā. And. in regula, odia, in mercu. de reg. iur. lib. vi. ¶ Pro hac sentētia etiā facit qđ dicit Anto. de but. in. d. c. mulieres. in. ij. col. in versi. expeditis glo. ⁊c. dum dubitauit an mandans dicat vere facere, an interpretatiue: ⁊ effectus est magnus: dixit ipse ꝑpter statuta que recipiūt solum propriū ⁊ strictū significatū: ⁊ in effectu post multa ɔclusit q quando mādat aliquid illicitū alicui qđ potest facere ⁊ nō facere vt homicidiū vel furtū, ⁊ tunc nō comprehēditur mandans pena statuti: ⁊ istam dixit fuisse sententiā Bart. in. d. l. sed si vnus. que sententia placet sibi: vt aitanq rationabilis. ¶ Accedat etiā qđ pulchre dixit Pet. de ancha. in. d. c. canonū statuta. de consti. in. xiij. q. in. lviij. col. in versi. si statuto cauet q quicūqz maleficiū fecerit ⁊c. vbi dubitauit an mandās cōmitti homicidiū puniat pena statuti puniētis homicidas: an puniet pena iuris cōmunis: tanquā iste casus nō sit statuto comprehēsus. ⁊ primo recitādo opinionē Cy. in. d. l. non ideo minus. in fi. C. de accusa. ⁊ in. d. l. si per aliū. qui post do. Lamber. de rampo. ⁊ Jaco. de are. tenuit q omnino mandans siue dicat vere facere, siue interpretatiue tantum puniat pena statuti puniētis homicidam, cōcludit sequutus Bar. in. d. l. sed si vnus. §. j. de iniur. ⁊ do. Abb. ⁊ do. Anto. in d. c. mulieres. de homi. q si illud q mandat est illicitū: nec ille cui mandat tenet obedire: q tūc mandans nō comprehendat pena statuti. ⁊ etiā dixit sequutus Bal. in. d. l. omnes populi. q si statutū imponit penā irregularē, nō comprehendat mandans: prout est in casu nostro, vt. s. dixi. ⁊ eandem sententiam Bar. in. d. l. sed si vnus. approbauit Bal. in. d. l. nō ideo minus. in. vij. q. C. de accusa. Et per predicta patet respōsio ad omnia superius in cōtrariū adducta. ⁊ sic patet q in casu nostro tum quia statutū seu constitutio de qua supra, est irregularis: tum quia loquitur in personā qđ nō debeat comprehendere mandantem, ⁊ sic partes vestre debent esse in admittēdo istum instructorem curie, quem ex vobis facere deberetis. c. qualiter et quando. de accu. ibi, descendam, inquit, ⁊ videbo. tum quia fauor reorū hoc importat: tum quia ius mandat. ¶ Et ita vt. s. scriptum est dico ⁊ ɔsulo ego Uincētius de palleotis legū doctor Bononiēsis, ibiqz iura ciuilia legens ordinarie de mane.

a ¶ In rem. hec distinctio nō valet: vem: eqaberrlis, ⁊ si valeret adhuc iste pessime cōsuluit: quia ex proemio statuti apparet q loquitur in rem. [redacted]

Casus. Pro dotanda sorore Joannis venditum est predium Michaelis minoris ⁊ facta est venditio per Michaelem ⁊ Bartholomeum simul eque principaliter se obligantes dicto Joanni. postea Michael qui totum pretium receperat restituit illud Joanni ⁊ prediū vendicauit. modo dictus Joā. agit cōtra Barthol. siue ad implementum contractus, siue in id quod interest. Respon. q. d. Bartholomeo eadem exceptio competit que ⁊ dicto minori cōpetebat.

Summarium.

1 ☞ Color quesitus presumitur in prohibito contrahere.
2 Statuta loci in quo quis habitat scire presumitur.
3 Patruus non tenetur dotare.
4 Color quoties quesitus est, duo rei dicuntur inuicem fideiubere, etiam respectu creditoris.
6 Obligabiles duo pariter si nō sint, prior nominatus in contractu censetur principalis, ⁊ secundo nominatus fideiussor.
7 Fideiussor vtitur beneficijs competentibus principali.

Consilium. LXVI.

Iso themate et dubitatione de qua queritur super qua requisitus fui, vt in fauorē Joan. cōtra dictū Bartholomeū consulerem quemadmodum consuluerat quidam celeberrimus doctor, cuius consilium tunc mihi fuit exhibitum, et super omnibus habita tunc cōsideratione, mihi visum fuit super themate illo non posse in fauorem Jo. consulere. ⁊ rationes me mouentes

uentes prefato consultori transmissi per illum qui pro cõsilio habendo instabat, ⁊ cum rationib⁹ meis nihil responderetur, consultationem illam refutaui. ¶ Nunc etiam sum eiusdẽ sententie cuius ⁊ antea fui, videlicet qd dictus Joã. nõ possit cũ effectu agere ex dicto cõtractu cõtra dictum Bartholomeũ.
1 ¶ Et istud primo probatur: † qꝛ quotiescũq; est persona prohibita contrahere, ⁊ aliquis obligat̃ tanq̃ principalis seu correus, si vtilitas seu pecunia erat peruentura ad illũ prohibitũ talem cõtractum facere, presumitur color quesitus qd in fraudem legis correus se obligauerit creditori seu emptori scienti, ⁊ si conueniat, talis correus habet exceptionem propter fraudem. l. sed ⁊ Julianus. in prin. iũcto. §. j. ff. ad Mace. l. quãuis. §. si cũ rem. ff. ad Velleia. no. glo. in. l. contra. ff. de leg. ¶ Cum ergo dictus Joan. ciuis Veronensis sciret, aut scire presumeretur dictum Michaelem minorem nõ posse alienare dictam possessionem propter prohibitionem statuti Veronensis prohibentis minorem posse alienationem facere, nisi seruatis cer-
2 tis requisitis, que seruata nõ fuerũt, † presumitur enim habere notitiam statutorum ipsius loci, in quo habitauit. c. j. de postu. prela. l. si. cũ ibi not. ff. de decre. ab ordi. faciendis. no. Bar. in rep. l. qd Nerua. in. viij. col. ff. depositi. ⁊ in. l. omnes populi. ad finem. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ Barto. in. l. cunctos populos. in. v. col. C. de sum. trini. ⁊ Bal. in. l. antepe. C. de leg. ⁊ in. l. data opera. in. xj. col. C. qui accu. ⁊ not. doct. in. c. ij. de constitu. ⁊ sciuerit Jo. qd gerebatur negotium spectans ad se tantum: quia possessio erat Michaelis, ⁊ vendebatur pro dotãda sorore Jo. vt in themate predicto continetur: ⁊ dictũ onus dotandi de iure spectabat ad. d. Joã. vt in. l. qui filiã. ff. vbi pupillus educa. debeat. no. in. l. nõ omni. ⁊ ibi Cyn. de admi. tuto. ⁊ in. l. cum plures. §. cum tutor. ff. eo. ti. non autem spectabat ad dictum Bartholomeum eius auũculum, vt patet ex. l. mater. C. de iure do-
3 tium. † imo nec patruus dotare cogitur, vt not. Ang. ⁊ Joan. de Jmol. in. l. j. ff. sol. ma. Cum igit̃ dicti Michael ⁊ Bartholomeus se obligauerũt tanquã duo rei ex causa venditionis, iuxta. l. eandẽ. in prin. ff. de duo. reis. ⁊ dictus Michael dictũ cõtractũ facere nõ potuerit, ⁊ hoc dictus Joãnes scire debuerit seu sciuisse presumitur propter prohibitionem dicti statuti, sequit̃ de primo ad vltimum ꝙ. d. Bartholomeus exceptionem habet: qꝛ fuit color quesitus, vt probant iura. s. allegata.
4 ¶ † Confirmantur predicta: quia quotiescũq; color quesitus est duo rei dicuntur adinuicem fideiubere, etiã respectu creditoris, vt plene no. Bar. ⁊ cõmuniter omnes. in. l. reos. in principi. ff. de duo. reis. ⁊ not. in. l. vir vxori. §. fi. ff. ad Velleia. sed ita est quod vbicunq; competit exceptio principali, eo qꝛ lege resistente non potuit efficaciter obligari: talis exceptio cõpetit et illi qui censet̃ esse fideiussor suus: quia si secus diceremus sequeret̃ in effectu ꝙ damnũ omnino recideret ad psonã ipsius pro quo fideiussor intercessit: qꝛ si posset efficaciter exigi fideiussor, equũ esset quod ipse fideiussor postea repeteret ab ipso principali, pro quo fideiussisse videntur. tex. est in. l. sed Julianus nõ solũ. ff. ad Macedo. vbi sicut succurritur per senatuscõsultum Macedo. filiofamilias recipienti pecuniã mutuo: ita ⁊ succurritur fideiussori eius, nisi animo donandi fideiussisset.
5 fortius † habetur in. l. similiter contra senatus. §. si ab ea. cũ ibi not. ff. ad Velleia. qd quãdo prouisio succurrens principali est fauorabilis prout est bñficiũ senatus. Velleia. l. qui excipit. in princip. ff. de cõdi. indebi. tunc etiã si fideiussor animo donandi intercessisset, vel alio respectu, non posset fideiussori soluẽti competere actio cõtra principalẽ. Tamen exceptio que competebat principali, cõpetet etiã fideiussori. Ergo cũ in proposito nostro dictus Bartho. nõ intercessit, nec intercessisse presumit̃ animo donãdi, iuxta. l. j. cũ ibi not. C. de duob. reis. ⁊ facit. l. cũ de indebito. in princip. ff. de proba. debet ipsi Bartho. cõpetere exceptio que cõpetebat. d. Micha. principali. quinimo etiam qñ aliquo respectu nõ competijsset Barth. soluẽti actio contra Michaelem: tamen attento ꝙ. d. Jo. pretiũ suũ restitutũ fuit, ⁊ dicta dispositio statuti est fauorabilis, vt not. Bar. in. l. cũctos populos. in ver. sed videndũ ⁊c. C. de sum tri. patet ex. d. l. qui exceptionẽ. in prin. ergo exceptio, que cõpetebat dicto Michaeli. dz cõpetere prefato Bartho. ¶ Corroborant̃ pdicta p ea que no. Bal. in aut. hoc amplius. in pe. col.
6 C. de fideicõ. † vbi cõtingit ꝙ quãdo duo nõ sunt pariter obligabiles, primo nominatus in contractu cẽsetur principalis, ⁊ secũdo nominatus presumit̃ intercedere, ⁊ pro hoc allegantur no. per Ja. de are. in. l. si cõis seruus ita. ff. de stipu. ser. sed vbi ambo pariter sunt obligabiles, vterq; cẽsetur principalis, nisi cõtrahatur super re vnius tantũ, vel nisi ad vnũ tãtũ res peruenіat. alleg. l. si nõ singu. C. si cer. pe. vel nisi color sit quesitus, allegatur id qd habet̃ in. d. l. vir vxori. Ergo vel qꝛ fit primo nominat⁹ Michael, vel qꝛ cõtractus fuit celebratus super re Michaelis tantũ: sequitur ꝙ Bartholomeus censetur intercessisse pro Michaele. ¶ Et per ista patet nõ obstare ea ex quibus fundabat se prefat⁹ dñs cõsultor, videlicet text. in. l. seruũ filij. §. si idẽ seruus. ff. de lega. j. ⁊ id qd habet̃ in. l. si ex falsis. C. de trãsac. ⁊ in regula. vtile per inutile. quia illa iura procedunt quatenus nõ fieret fraus legi prout fit in casu nostro: vt no. in
7 d. l. sed ⁊ Julianus. † Jtẽ cum fideiussor debeat gaudere beneficijs cõpetẽtibus reo principali, vt in proposito nostro probatur in. d. l. sed si pater. §. nõ solũ. ⁊ in. l. si mulier. §. si ab ea. merito ex psona dicti Michaelis cõpetit exceptio dicto Bartholomeo: ⁊ sic iura allegata in contrarium, non loquuntur in casu proposito, nec simili. ¶ Et eodem modo apparet nõ obstare tex. in aut. si qua mulier. C. ad Velleia. qꝛ ibi non obligatur mulier, sed maritus principaliter obligat⁹ fuit: qꝛ lex suspicatur ne mulier amore mariti indiscrete se obliget, ⁊ ibi persona mariti ad quẽ pecunia perueniebat, poterat efficaciter cõtrahere ⁊ obligari. nõ mirũ si quo ad eũ valet obligatio. sed in casu nostro ille in cuius commodum pecunia cõuersa est, nõ poterat dictũ contractũ alienationis efficaciter celebrare. nõ mirum si persona alterius eque principaliter se obligantis videt̃ in fraudẽ legis interuenisse. vt. d. l. sed ⁊ Julianus. §. j. ¶ Minus etiã ob. l. iij. in fi. C. si vnus ex plu. app. qꝛ ibi fraus vere nec presumptiue interuenit: nec vnus ibi videbat̃ intercessisse pro alio, put in proposito nostro. ¶ Et eodẽ modo respondeo ad l. j. C. si in cõi eadẽq; causa cũ aliquib⁹ ad hoc allegatis p do. consultorẽ, que sunt remotissima in casu nostro: ⁊ cum supportatione nihil cõmune habent cum casu proposito. ¶ Sed fortius ceteris videt̃ ob. text. nõ allegatus per dictũ consultorẽ. s. l. ⁊ si his. C. de predijs mino. vbi sine decreto facta fuit alienatio minoris: ⁊ pro illa vendi. ⁊ ob. emp. tutor dederit seu obligauerit emptori pig. ppria ipsius auto. certe quãuis venditio fuerit nulla: tñ accessoria obligatio pignorum tutoris valebit: ita ergo debet esse in proposito. Sed ad hoc respõdeo ꝙ vt ibi dicit gl. ibi in. iij. so. cõiter approbata: illõ ibi ideo est: qꝛ ibi dato ꝙ valeret obli. pig. tut. non poterat ex hoc aliquid in preiudiciũ redũdare cõtra minorẽ. sed in casu nostro attẽto ꝙ dicti Mich. ⁊ Bartholo. tanq̃ duo rei dictum cõtractũ vendi. celebrarũt, ⁊ pecunia cõuertẽda fuit in causam dicti minoris, presumitur ꝙ commodo minoris. d. Barth. dictũ contractũ celebraret actionem mãdati haberet Bartol. contra Micha. si. d. Bar. exigeretur, vt no. Bar. in. d. l. reos. circa. ij. col. C. de duo. reis. per. d. l. vir vxori. §. fi. cũ ibi not. ⁊ per. l. si pro patre. §. fin. ff. de in rem verso. cũ si. ergo in casu nostro preiudiciũ pati posset Micha. si exigeretur Bar. sequitur ꝙ tunc locũ non habet id quod habetur in. d. l. si is. sed habet locum id quod habetur in preal. l. sed ⁊ Jul. ⁊ in. d. l. sed ⁊ si. §. non solum. cum simi.

a [Marginal note, partly folded:] l. . . te . . C. . . D . . pro . . tio. te . . here. et . . nobis. tñ . . d. aut. nõ . . expressim . . legitima, ⁊ q. . . ge alia est rati . . extraneo here . . qui certat de lucro sicut ⁊ legatarij ⁊ fideicõmissarij vnde nõ meret̃ ꝯtra eos obtinere fauorẽ: sec⁹ in filio cui hereditas est quasi debita. ⁊ dz in legitima creditor contra legatarios ⁊ fideicõmissarios. puto veriorẽ esse primã sentẽtiã ꝙ hec legitima nõ perdat̃ nisi alias de fraude vl̃ ĩterceptiõe bonorũ probet̃, ita etiã tz Guid. pap. deci. delph. liiij. ⁊ bene nisi inq̃tum extẽdit ad trebellianicã in filio ĩ quo nõ puto eũ bñ loqui, vt etiã in hoc reprehẽditur per deciũ, ⁊ bene, ꝯsil. ccxxxvj. co. iiij. in cõs. cccc xcv. col. fi.

Summarium.

1 Legitima nature non amittitur ob omissionem inuentarij: nec etiam Trebellianica. nu. 2.
3 Res subiecta fideicommisso etiam potest alienari pro dote restituenda. ⁊ nu. 4.

Consilium. LXVII.

Jsis et ponderatis his que in facti narratione pponunt̃, lz attẽta qualitate dubiorũ facile esset loq plura: tñ qꝛ presuppono rem istã agitari apud peritissimos, quibus multũ loqui displicere solet dicã breuiter id qd mihi de iure videtur.
1 ¶ † Circa primum, vtrũ per non cõfectionẽ inuentarij perdat̃ legitima iure nature debita, gl. in aut. hoc amplius. tenet ꝙ non: ⁊ illã sequitur Bar. in aut. sed cũ test. in ver. quero vtrũ per non confectionem inuẽtarij. ⁊. C. ad leg. fal. ⁊ ibi declarat post Rich. ma. ⁊ Cy. qñõ intelligantur iura que dicũt ꝙ ille qui nõ cõficit inuentarium tenet̃ insolidum. ⁊ istam partẽ etiã tenuit Bald. in l. filiũ quã habẽtẽ, in col. antepe. in ver. ⁊ qꝛ de inuẽtario fit mẽtio. C. fami. her. vt refert Ray. ⁊ Gui. de suza. dicentes ꝙ filius qui non cõficit inuẽtariũ, nõ pdit debitũ iure nature scdm oẽs
a ⁊ sic fatetur oẽs[a] istud tenere. Jstud etiã sequitur do. meus. d. Pe. de anc. in. c. Raynaldus. in. v. char. extra de test. vbi alle. Cy. ⁊ alios. istud etiã sequitur Ang. in. d. aut. hoc amplius. supra. d. gl. que etiã alle. aliã gl. in. l. fi. §. si quis aũt temerario. C. de iure delibe. istud etiã sequitur idẽ Ang. in. l. j. §. hec stipulatio. ff. si cui plusq̃ per. l. fal. Et lz do. meus. d. Jo. de imo. ibi dicat ꝙ forte de iuris rigore posset cõtrariũ defendi: tñ subdit ꝙ in

cerni potest que sit cõmunis sentẽtia.adeo doctores doctorib⁹ ssim contradicunt.negatiuã enim q non perdatur tenuit Bar. llus.§.qð autem.r.d.auč.sed cum testator.r semel cõsulendo Sed ipse contrariũ bis cõsuluit consi.lj.Bonauentura fecit te Ʒiiij.Lena matherelli.Bal.etiam post Pe.Cy.in.d.auč.sedcũ

practica non esse tutũ recedere ab opi.gl.r doct.r indubitãter ego credo q si quis ɔ̃riũ inducaret poneret se in periculo,per id quod not.tenuit Bar.in.l.fi.C.de pena iudi.qui male iud.r
2 per Bart.in.l.mancip.C.de ser.fugiti. ¶ † Circa secũdũ vtrũ
a perdat Treb.[a] Bart.in.l.Marcel.§.q autẽ.ff.ad Treb. tenet q nõ perdat.istud etiã firmat in auč.sed cũ testator.C.ad leg. fal.r ibi subdit q ita de facto pluries dixit:r ego vidi vnũ ex suis ɔ̃siliis qð incipit.do.Jo.ardizinio.vbi satis plene hoc declarat:r inter alia dicit istud tenet Roffr.in el⁹ libellis.r Jac. de bel.in auč.de here.r fal.§.hic nobis.istam partẽ credit verã Bal.in.l.filius.in.xiij.col.r in ver.Itẽ quero vtrũ heres de restituẽdo rogatus. vbi inter alia assignat rationẽ differẽtie inter legata particularia,r fideicõmissum vniuersale.qr res corporales possunt surripi r occultari:sed ius vniuersale non põt occultari,nec ẽm iuris intellectũ põt minui per delictũ hr̃dis: qr ea que sunt incorporalia,nõ possunt ɔ̃tractari.r si recte consuleret ex dictis Bal.ibi colligit respõsio ad tex.d.auč.de here.r fal.§.sancim⁹.in ver.illo adiecto.de quo tantũ ipse Bald. clamat in auč.sed cũ testator. ¶ Preterea ego recordor alias
b dixisse.[b] forte nõ male q licet ille tex.dicat legatarios r fideicõmissarios:tñ ex quo expresse nõ dicit vniuersales,r põt verificari in particulari,nõ debet illud verbũ vniuersalis subaudiri:per id qð no.glo.singu.licet vulgata.in versi.petere.in.c.cupiẽtes.§.qð si per viginti.de elec.lib.vj.Istã partẽ q nõ pdatur Trebellianica tenet Ang.in auč.sed cũ testator. maxime in lectura Perusina, vbi dicit q questio ista fuit disputata Perusij.istam vt.s.dictũ est post Bal.nõ est eadẽ ratio in trebellianica,q̃ est in falcidia,que debet iure institutionis. plus dicit Ang.q esto q esset eadẽ ratio:nõ debet fieri extensio,vt ibi per eum.Istud etiã in effectu sequit dñs meus do. Petr, de ancha.in.d.c.Raynaldus.remittẽdo se ad nota.per Bart. in.d.l.Marcellus.§.qð autẽ.Istã partẽ etiã finaliter cõcludit Ang.in.d.l.j.§.hec stipulatio.ff.si cui plusquã per.l.falci.qr sicut heres respectu coheredis nõ tenet facere inuẽtariũ:ita nec respectu fideicõmissarij qui est heres loco heredis.l.si filius.ff. q cũ eo. Istam partẽ etiã defendit ibi dñs r preceptor meus Jo,de Imo.dicẽs illã tenere Joan.andr. r esse cõmunẽ opi.r ideo ab illa nõ est recedendũ:vt ibi plene per eum qui etiã respõdet ad tex.in.d.versi.illo adiecto allegato per Bal.r sic dixi in precedẽti dubio nõ esse tutius in practica ab ipsa opinio.
3 recedere. ¶ † Circa tertiũ quo querit que bona alienata debeãt cõputari:licet prima facie videret dicendũ q aut alienata per Blasiũ de cuius successiõe nũc agit : tñ quia primus testator de cuius hereditate nunc agit,voluit r potuit iure permittẽte q dimidia sue hereditatis esset subiecta restitutioni, videt forte verius q etiã alienata per Frãciscũ cõputent:r de ista cõputatiõe ponit satis plene Bald.in dicta.l.filiũ quẽ.in
4 xij.col.in versi.vlterius querit de tali.q.rc. ¶ † Illud autẽ certum est q pro dote cõstituẽda potest filius grauatus pro se r liberis suis alienare r minuere bona subiecta restitutioni eo modo quo habet in auč.res que.C.cõmunia de leg.r habetur etiã per glo.r doct.in.c.in presentia.super gl.extra de pbatio. r in.c.Ray.super glo.iij.r de testi.nũquid autẽ istud procedat
c etiã pro dote restituenda,[c] r sic dos vxoris Blasij possit restitui de bonis subiectis restitutioni,si portio legitima nõ sufficeret.glo.in dicta auč.res que.in versi.itẽ in exigenda dote. q sic quidaʒ tamen moderni dicũt illam pcedere in terminis in quib⁹ glo.loquit,videlicet quãdo filius primo recipit dotem, deinde fuit rogatus.secus dicũt si primo fuit rogatus, deinde recepit dotẽ. Bart.tamen in auč. de restitutio.r ea que parit. col.iiij.circa finẽ.i versi.quero p declaratione.§.quã obrẽ.simpliciter tenet q ille.§.procedit in dote ɔ̃stituẽda exigẽda grauata persona.r dicit colligi ex glo.posita,cõiuncta glo.in auč.

ij. ui- dau. .cũ ta otabi- at,et in dring[illegible] reb.sequi rmatiuã r luit sepius .xxxvi.cõsi. ij.col.ij.cons. xxviij. cõs.cxc- ij.in fi.lib.ij.ʒ se nel contrariũ cõ- suluit.ɔ̃s.ccclxxx- vij.lib.j.sic Ange. aret.insti.de fidei com. heredi.§.sed qr.i[illegible]net affir matiu[illegible]ʒ in trac. de test.glo.pe.col. pe.sequit negatiuam.pariter cor. i.d.auč.ʒ cũ testator.r ɔ̃sil.clxxx.in viij.dubio.lib.iiij. sequit negatiuã ʒ lati⁹ excutiẽs cõsuluit pro affirmatiua ɔ̃si.ccciij.li.j. ɔ̃s.xxij.lib.ij.ɔ̃sil. clxviij.col.iiij.lib. iij. cõtra Ias.in.l. fi.§.ij.C.de iure de lib.leuiter tʒ affirmatiuã. sed verbo se i.d.l.Marcell⁹. in fin.princip.r in rub⁹.in vtraq; lectura ad treb. r in ɔ̃si.lxxiiij.col.iij. lib.j.r in ɔ̃s.cxiiij. in fi.lib.iiij.sequit negatiuã.sic Bertran. modo cõsuluit ẽm affirmatiuã.ɔ̃si.xxiij.ex the mate.col.xvi. nu. lxxj.li.j.modo secũdũ negatiuam: cons.xxiiij.[illegible] ad ẽm.ɔ̃si.ccl.[illegible].venio ad [illegible] lib. iij. sed q[illegible] Alleg[illegible] [illegible] i.d.l.Marcell⁹ r opinio affirmatiua est crebrior,r fundatior,q etiã tenet mathesilla.no.clviij.ant.corse.de pote.reg. q.lxxiij.i fi.quos citat r sequit deci.ɔ̃s.ccxxxvi.col.iiij.ɔ̃s.ccccxcv.col.fi.r est veritas. qr tex.i nouel.de hr̃di.r falci.nomẽ falcidie accipit gñaliter etiã pro trebellianica:r loquẽs de fideicõmissario intelligit etiã de vniuersali quã etiã exprimit vt ibi scripsi in annot.meis.r i ɔ̃suet.parisi.§.xciij.ad q̃ remitto.faci.q̃ dixi.s.lib.iij.ɔ̃si.xij.in fi.his scriptis.priusquã trãsferrent Lugduni,veniũt ad man⁹ meas ɔ̃silia doctissimi viri do.Aymonis crauette, qui in cõs.xvij.late exagitat,r tenet negatiuã q nõ perdatur,sed eius rationes satis eliduntur [illegible]

b ¶ Dixisse.In d.l.Marcellus.§.quod autem.
c ¶ Restituenda.Idem Antho.Rub.cõsi.lxxviij.sed vide Ias.consil. ccxxj.lib.ij.

res que.idem in effectu tenet Bal.in auč.res que.licet formet questionẽ prout format gl.r ibi Bal.not.q putat q heredes filij poterũt fideicõ.diminuere:qr sic bona transiuerũt ad eos: ita priuilegiũ illius auč.r sic ista ratio includit illam auč.procedere quandocunq; dos fuerit data.Istam partem sequitur Ang.in auč.res que.post prin.vbi simpliciter dicit q ille text. procedit in dote dãda,vel restituẽda per filium grauatũ.istud etiam vult Ange.ibi in versi.conclude igitur.vbi quod filius grauatus de restituendo in euentũ alicuius cõditionis potest alienare bona subiecta restitutioni,pro illa dote dãda vel restituenda,ad quã dandam vel restituendam potest compelli.vt ibi pulchre per eum.Istud etiam in effectu sequitur Salyc.in d.auč.res que.in versi.reuertor ad glo.vbi simpliciter tenet q procedit in dote dãda.r istũ casum, quia dicit quod mulieres fraudabantur si legitima nõ sufficiebat,r legitima debet post mortem patris,dicit etiã tex.q mulieres fraudabantur ignorantia fideicõmissi:r sic innuit tex.q tempore quo dos dabatur,erat iam fideicommissum:sic post mortẽ patris probat ille tex.in excipiẽdo:qr exceptio debet esse de regula. preterea quãdo dos datur in vita patris bona sunt obligata, iuxta ea que habentur in.l.si cum dotem.§.transgrediamur.ff. solu.matri.est considerandum.ille text.permittit filio donationẽ propter nuptias,que datur quãdo dos cõstituitur.sunt enim ista correlatiua:ergo rc.l.fi.C.de indi.vidui.cũ si.sicut ergo permittitur filio alienatio pro dote constituenda:ita r obligatio pro dote recipienda:r ideo forte dicit text. alienare r obligare,et etiam quia regulariter pari fauore datur ratione constitute et constituende.patet ex his que habent in.l.assiduis.C. qui potio.in pig.hab.r in.l.j.cum si.C.de rei vxo.actio.

Consilium.LXVIII. Lege.j.libro.vij.cõsil.iij.vbi correctius habetur.

Summarium.

1 Venditor non debet cogi rem tradere si non potest.
2 Emens scienter alienum,videtur renunciare euictioni.
4 Iuramentum in litem non defertur nisi contra dolosum.
5 Interesse singulare quid sit.

Consilium.XVIII.

Super eo quod queritur de dimidia parte possessionis fratris Gasparis vẽdita per dictum Joannem Franciscum de pusterla, dicto dño Joanni Francisco de aldigerijs sciẽti eam esse alienam,scilicet fratris dicti Gasparis,r dictũ vẽditorẽ nõ habere facultatẽ dicte rei tradẽde. ¶ Breuiter respõdeo,q si tenerem⁹ opi.gl.in.l.si is q pro emptore.§.ij.de vsucapio.q̃ tenuit q vbi cõtractus rei aliene celebrat inter scientes,nõ valet,tũc res esset expeditissima,r frustra ageret.d.Jo.Frã.sed si teneamus opi.glo.in.l.si in emptione.§.itẽ si emptor.ff.de cõtrahẽ. empt.que tenuit q cõtract⁹ valet qñ res nõ est furtiua, iuxta l.rem alienam.ff.de contrahen.emp.r per Bar.r alios in.l.cũ vir.ff.de vsucapio.r per Cy.in.l.j.C.pro emp.r consequenter q teneatur venditor ad rem tradendã,prout est de natura cõtractus emptionis iuxta.l.ex empto.in prin.ff.de act.emp.r esset
1 opus longiori excussione. ¶ † Tñ attẽto q vẽditor nõ habet facultatẽ rei tradende:dico q nõ debet cogi ad rem tradendã, vt no.in.§.pretiũ.insti.de emp.r vẽdi.r in.l.j.ff.de actio.emp.r in.l.stipulationes nõ diuidunt.ff.de verbo.obligatio.r in.l.cõtractus.C.de fide instru.r in.l.j.C.de sentẽ.que pro eo qð interest.Et ibi etiã glo.r dicit ibi Bal.circa penul.col.qð tũc demũ cogitur vẽditor rem tradere qñ cõmode põt tradere.i.qñ res nõ est subiecta euictiõi,r de facili põt tradi.r pro hoc allegat j.q.j.studet.r dicit hãc esse cõeʒ opi. ¶ Ex his ergo apparet q venditor in casu nostro non põt cogi precise ad tradẽdum,nec
2 etiam potest cogi ad cauendũ de euictione:† qr emptor sciẽter emens rem alienam,si tũc non petijt sibi caueri a principio de euictione,videt renunciare r remittere cautiõi.ita dicit Bart. in.l.cũ vir.circa prin.ij.col.r dicit ita sentire doct.in.l.si fundus sciẽs.C.de euict.r ita innuitur in.l.si fratres.cũ ibi no. C. cõia vtriusq; iudi.r in dicta.l.fundũ sciens. ¶ Nec obstat si diceret saltẽ dʒ teneri vẽditor,qui est in mora tradẽdi ad interesse cõe vel etiam singulare dicti emptoris:iuxta.d.l.j.i pn.r ibi no.ff.de act.emp.qr respõdeo qð nõ venit interesse extra rẽ.l.si sterilis. §.cum

§.cum per venditorẽ.ff.de act.emp.⁊ interesse intra rẽ[a] posito quod veniret nõ videtur qd hic probabiliter verificari possit, adeo quod concludenter cũ effectu illud exigi possit.nã cũ ita sit qd si emptor vult cõsequi traditionẽ rei vendite,hꝫ necesse offerre ⁊ prestare pretiũ.l.Jul.§.offerri.ff.de actio.emp.⁊ posito ꝙ res sibi emptori traderetur,vtilitatẽ verisimiliter nõ cõsequeret,sed potius dãnũ:q̃ res sibi euinceret a vero dño,cuius est,⁊ qui verisimiliter nõ derelinqueret ius suũ.l.cũ de indebito.in prin.ff.de pba.c.super hoc.de renũ.⁊ si emptori euincat res postq̃ sciẽter emit,perdet pretiũ:q̃ illud repetere nõ põt, neqꝫ de euictiõe agere.l.si fundũ.igit non video q̄ potius sua
3 intersit non tradi rem sibi quã tradi.¶ †Nec dicat ꝙ per iuramẽtũ in litẽ poterit taxare interesse singulare,iuxta.l.in actionibus.ff.de in litem iur.Quia respondeo cum illud iuramentũ nõ deferatur,nisi contra dolosum,vt ibi:igit nõ poterit deferri contra dictũ venditorem qui non est in dolo,si nõ tradit:q̃ non habet facultatẽ rei tradende,nec dolo habere desijt:igitur nõ põt dici esse in dolo.l.si procuratorẽ.§.dolo.⁊.l.dolũ.ff.mãdati.¶ Nec etiã potest dici qd fuerit in dolo sciẽter vendendo rem alienã:q̃ scienti ⁊ volenti dolus nõ infertur.l.cũ donatio.C.de trãsact.l.j.in fin.ff.de acti.emp.¶ Quinimo fm aliquos solũ dolus cõmissus ab initio cõtractus nõ sufficit vt deferat iuramentũ in litẽ,de quo per doct.in.d.l.in actionibus.tñ illa disputatio nõ est hic necessaria,cũ emptor nõ possit dicere dolum cõtra eum esse cõmissum:vt proxime dici.oportebit ergo pbare per testes de interesse singulari,scdm qd no.p gl.⁊ doct.in.d.l.j.in ver.subtilitatis.C.de sentẽ.que pro eo qd interest.et in.l.nemo est q̄ nesciat.vbi p Bar.ff.de duo.reis.⁊ difficile erit
4 etiã hoc in casu ostẽdere de dolo ⁊ interesse singulari,† attento ꝙ interesse singulare[b] dr esse illud qd venit per aliquã qualitatem inherẽtem persone actoris tantũ,adeo ꝙ ad aliã personam transire nõ põt exemplũ in libro,in quo habeo memoriam,⁊ habeo ibi additiones de manu mea:⁊ in ea audiui,nã memoria mea non potest esse alterius,⁊ studiũ meum factũ in hoc libro nõ potest esse alterius.l.j.§.nec aũt.C.de cadu.tollẽ.⁊.d.l.nemo est qui nesciat.ita determinauit in pposito Bart.in.d.l.j.post gl.C.de sen.que pro eo qd interest.circa.iiij.vel.v.colum.in versi.oppo.de.l.Jul.⁊c.vbi autem potest transire ad alium,appellabitur interesse commune:vt ibi per eum. Alexã.

Epitome.

¶ Testator relinquẽs duos filios ex priore vxore heredes legauit secunde vxori alimẽta.Respon.ꝙ licet heredes nõ fecerint inuentarium tamen non potest vidua petere solida alimẽta qualia defunctus,qui habebat dotem eius,prestabat.Sed pro modo veri ⁊ nõ ficti patrimonij ⁊ salua ei⁹ substãtia.h.d

Consilium.LXX. Bald. Ange.

Consideranduꝫ est quod quedam sunt legata que certã habent quantitatem, vel speciẽ,vt cũ legant.x.vel fundus,vel Stichus.et
1 in istis nõ est dubiũ ꝙ † heres,qui nõ fecit inuentariũ solenniter cum solẽnitate legali,tenetur ad solida legata,soluo ꝙ filius vel alius cui debetur legitima detrahit legitimã,vt no.in aut.de hered.⁊ fal.in.§.si quis aũt nõ implens super hoc verbo auferre.⁊ in.§.sancimus.⁊ ratio est,vt heredibus auferatur materia delinquẽdi,⁊ celandi res ⁊ facultates hereditarias in preiudicium legatariorum,vt dicit ibi tex.in ver.surripiũt ⁊c. vnde contra nõ facientes inuentariũ presumitur dolus.⁊ subtractio,⁊ malignitas,⁊ qñ super hac presumptione lex fundat suam intentionẽ,potest dici presumptio iuris,⁊ de iure.¶ Et licet ista sit ratio litere:tñ cessante ratione ista,adhuc heres q̄ non fecit inuentarium punitur ex sua negligentia ⁊ cõtemptu beneficij legis.pone ꝙ propter absentiam rerum hereditariarum heres nil potuit subtraxisse:tamen lex arctat eum ad inuentarium faciendum:quia qui non facit inuentarium,nõ potest habere beneficium inuẽtarij.l.fi.§.sin autẽ.de iure delibe.et
2 in.§.cum enim gemini ⁊c.¶ † Secundo quedam sunt legata que non habent certam quãtitatẽ,sed debent certificari scdm quãtitatem bonorũ,⁊ facultates testatoris ex mente tã legis q̃ testa.sicut est legatũ alimẽtorum,de quo queritur.ff.de ali.lega.l.cum vnus.§.alimentis.etiam hoc estimabatur ex facultatibus p dignitate ⁊ numero liberorũ.arg.ff.de leg.iij.si filio pater.⁊ salua rerum substãtia,si ex fructibus ⁊ obuentibus hereditatis.nã si quãdo legatur vsusfructus qui est quid perpinguius intelligitur salua rerũ substãtia:ergo multo fortius legatũ alimentorum.ff.vbi pup.edu.l.ius alimentorũ.nam ⁊ hec erat cõsuetudo testatoris.s.ex fructib⁹ viuere:que debet attendi.ff.de ali.leg.l.Mela.§.j.ff.de vsufru.leg.l.ex vsusfructu.Est ergo vxor honorabiliter tractanda.ff.de leg.iij.l.itẽ in legato.§.parui.tamen iuxta posse.⁊ nõ videtur facere posse.nõ obstat ff.de ventre in pos.mit.l.j.§.mulier.⁊.§.diminutio.⁊ de car.edi.l.iij.§.agnoscendi.q̃ ibi in eo qui de proprio nõ aliter,de alieno viuere intelligit. a ¶ Nec obst.C.de predijs mino.l.ob es.in glo.q̃ ibi permittit ne cogat substantiam alienare,⁊ remanere denudatus.ff.qui bo.ce.pos.l.qui bonis.qui text.ad hoc est no.et ibi per Bart.¶ Videamus igit in proposito,nam dña mea dicit hereditatẽ opulẽtam,⁊ ad solidã alimentorũ prestationẽ idqꝫ probat per presumptionẽ ⁊ dispositionẽ legalẽ,vt.d.§.scimus.nec pdest minus solẽne inuentariũ mulieris,quod in dubio habet formã inuẽtarij debitã heredis:qñ perfectio nõ precessit demũ solẽnis.C.de iur.delibe.l.fi.§.⁊ si prefatã.in ver.solidauerit.itẽ potest mulier bona fide fecisse,⁊ tñ vnus solus subtraxisse.ff.de pac.l.tres fratres.Item res ⁊ cõfessio inter alios acta.ff.de interro.act.l.fi.⁊ licet non apparent bona stabilia:tñ multa poterãt esse inuentario ⁊ rebus occultabilibus.vt.l.j.C. b
3 qñ ⁊ quibus quarta pars debet.li.x.† in cõtrariũ facit equitas naturalis:q̃ dña mea cõtra suũ inuentarium non debet audiri allegãs plus esse in re quã in descriptione,suũ est mãdatum,⁊ occultationẽ pretendit.ad hoc.C.arbi.tute.l.fi.C.ad velleia.l.antique.nã lex sine tutore hoc desiderat.ff.de vsu.l.in fideicõ.§.fi.⁊ licet lex presumat furtũ:tñ potest pbari ꝯtrariũ per confessionẽ dñe mee.C.de dona.ante nup.aut.sꝫ iam necesse.⁊ no.in aut.de equali.do.§.aliud.super verbo scribat,vt testator noluit plus prestare q̃ facultates patiãtur,de quibus etiã filios alendos decreuit,dum mulieri alimenta cum ipsis reliquit,nec est aliud credibile patrẽ voluisse,⁊ maxime:q̃ nouercã nõ debet esse melioris cõditionis quã priuign⁹.vt.l.hac edictali.C.de secũ.nup.⁊ licet testator qui habebat dotẽ,prestaret alimẽta pinguiora,istud erat:q̃ dotem possidebat:tunc autem minus c est in bonis,⁊ ideo alimenta splendidiora erant.l.sed si lege.de petitio.heredi.§.si quis.⁊.§.quid autẽ.idqꝫ totũ totis pensatis facultatibus iudex arbitrabit vt nec onerosa mulier,nec delicatus heres audiat.l.seruos pignoratos.ff.de pigno.actio.sed
4 † alimenta sint pinguiora vel maiora,secundũ facultatẽ patrimonij veri nõ ficti,habendo respectũ ad reditus ⁊ prouentus salua proprietate substantie,quẽadmodũ reliquisset vxori plenum vsumfructum cũ filijs,vt.l.j.ff.de vsuf.magis tenue reputatur legatum alimẽtorum,quã legatum vsusfruc.C.si secũdo nupt.mulier.l.prima.ff.de vsufructu legato.l.vxori.¶ Et ita dicimus nos infrascripti cõsultores verba illa intelligi debere equitatẽ rigore miscẽtes propter tria principaliter.¶ Primo ex cõditione persone eius,q̃ nouerca,vt.d.l.hac edictali.vnde nõ potest pretextu nõ facti inuentarij ascribere totũ patrimoniũ,qd esset in bonis debilibus.¶ Scdo ex quantitate patrimonij alimẽta taxãtis,nam si testator mandat non prestari le
c gata vltra vires patrimonij,nunq̃[c] vltra tenet heres,lꝫ nõ faciat inuentariũ.arg.ff.de nego.gest.l.qui in aliena.§.libertos.sed ista taxatio tacite inest in legato alimẽtorũ.l.fideicõ.§.tractatum.ff.de fideicõmissa.liber.¶ Tertio ex ipsa rerũ veritate dictata per inuentarium vxoris,cui esset standum gl.est ordinaria in.l.ij.C.qñ ⁊ qui.quarta pars debet.lib.x.super verbo, d
d iurata fide.[d] ¶ Istud est consilium Bald.factum in ciuitate Arimine:in quo etiam consuluit Ange.eius frater.

Epitome.

¶ Donatio facta tertio fauore matrimonij nihilominus propter superuenientes liberos reuocatur.

Consilium.LXXI.

e Consideratis his que narrãtur in themate,mihi videtur quo ad dictã Petiã[e] factam esse reuocationem quo ad quinquaginta ducatos per
f superuenientiã liberorum.[f] ¶ † Ad quod ostendendũ presup
1 pono qd dicta pmissio dotis facta ab extraneo,quo ad ipsam mulierẽ,dicit esse dona.⁊ titulus lucratiu⁹.l.fin.§.si a socero.ff.que in frau.cre.l.j.§.accedit.C.de rei vxo.act.l.ex morte.in fi.C.de pac.cõuẽ.l.Meuia.§.j.cũ gl.ff.sol.ma.⁊ est tex.optim⁹ in.l.fi.in princip.C.de iu.do.imo colligit per Bar.ibi qd talis cõ
2 cessio dotis quo ad mulieres dicit simplex donatio.¶ † Hoc

a (v g. ex ine cen quo quum motuꝫ noue scr. vnica.C.d. pro eo quo [redacted]

b ¶ Singlare.Et etiã diuisio cõmitiria est q̃ in toto iure nulla sit distinctio ei⁹ qd singularit ab eo qd cõmuniter interest licet qd interest expendat nõ solũ ex cõmunibus sꝫ etiã quandoqꝫ ex singularibus accidentib⁹ [redacted]

c ¶ Nunquã.Verũ ꝙ testator hãc solẽnitatẽ põt remittere hrdi in piudiciũ legatariorũ:sꝫ nõ sequit ꝙ remiserit ex eo qd legata expressa restrinxit ad vires hereditatis.de his plene scripsi in cõsu.parisi.§.cl.vbi remitto vide tñ ad hec Bal.ꝯñ.xxx.viso testamẽto.li.v.vbi dicit ꝙ vidua nõ oꝫ tã bene vestiri vt viuo defuncto q̄ legauit alimẽta sed vt decet viduã.[redacted]

d ¶ Fide.Hic quatuordecim lineas q̄ seq̃bant vt prius ineptas ⁊ supuacuas omisi. [redacted]

e ¶ Petiã. Nomẽ proprium sponse donatarie.

f ¶ Liberorũ.Adde Bar.ꝯs.lxxvj.viso instrumento.cõs.cclvij.siue donatio.li.ij.Fr.rip.re.l.siunq̃.q.xxiij.C.de reuo.donat.Andr.tiraq.rep.d.l.in pnc.n.lxvij.⁊ v.donatiõe largitus.num.cxciij.

presupposito, et probato succedit dubitatio an reuocatur ipso iure huiusmodi donatio per superuenientiam liberorum, et dico quod sic, per regulam. l. si vnquam. cum ibi no. C. de reuo. do. et licet illa lex loquatur quando donata est aliqua pars bonorum: † tamen nihil refert an sit donata quota bonorum, an vna res particularis: quia ratio illius legis, que est fundata in hoc quod non est verisimile donantem ita donasse: si liberos habuisset, ita militat quando donatur fundus ascendens in effectu ad valorem tante quote bonorum, sicut si donaretur illa quota bonorum: quia identitas rationis vtrumque casum associat: ideo vtroque casu debet esse eadem iuris dispositio. l. a Titio. ff. de verb. obli. c. ij. de transla. prela. et alias fuisset imponere legem verbis et non rebus, contra. l. ij. C. communia de le. et c. commissa. de elec. lib. vj. et istam opi. in proposito sequitur Bart. in. l. Titia. §. imperator. ff. de leg. ij. vbi hoc probat ex eo quod dicta. l. si vnquam. loquitur etiam in donatione certe partis bonorum, quo casu non continetur in parte bonorum onus eris alieni. l. non amplius. §. fi. ff. de lega. j. l. si quis seruum. §. fin. cum l. sequenti. et ibi no. ff. de lega. ij. l. mulier bona. in prin. ff. de iure dot. sicut nec continetur sub concessione certe rei particularis. l. j. §. si heres. ff. ad Trebel. l. fi. §. fi. de contrahen. empt. igitur nihil refert an sit donata certa res, vel certa quota bonorum. et cum Barto. transit Bal. in. d. §. imperator. et etiam Jo. de Jmol. in. c. fin. de

4 dona. † nisi forte secundum Joan. de Jmo. ibi donata esset res modici valoris: quia cum donatio consueuerit fieri propter merita, non est verosimile quod voluerit illam reuocari propter superuenientiam liberorum. ¶ Facit quod no. Bald. in. l. j. C. de inoffi. dona. sed dicta quantitas non potest dici modica inspecta qualitate persone donantis, et quantitate facultatis: quia vt colligitur ex themate, donans non habebit amplius facultates. et dicta donatio nedum videtur fuisse de ducatis quinquaginta, sed etiam de tota dote pro ista muliere a dicto magistro Benedicto. iste donans non reperitur habuisse vltra pecunias quas pro dote numerauit vnam domum valoris centum quinque florenorum, vel circa, cuius domus etiam antequam susciperet liberos, donauit dicte Petie, et eius marito duas mansiones dicte domus estimatas florenis. xxv. vel circa. quis ergo existimabit donantem si habuisset liberos, seu de his nascituros sperasset et cogitasset quod huiusmodi donationem fecisset: certe nemo, per rationem dicte. l. si vnquam. et arg. l. cum acutissimi. C. de fideicomis. et. l. cum auus. ff. de condi. et demon. ¶ Non ob. etiam si diceretur quod saltim oportebat dictum quantitatem ascendere ad valorem dimidie partis bonorum, quasi appellatione partis intelligatur de dimidia. l. nomen filiarum. §. portationis. ff. de verbo. signi. † quia respondetur per text. in. d.

5 l. si vnquam. non dicit simpliciter partis bonorum, sed dixit aliqua parte: quo casu venit parum etiam infra dimidiam, vt no. gloss. in clemen. j. de foro compete. in verbo aut aliqua earum parte. et no. Bal. in. c. j. §. j. de contro. inuesti. vbi ad hoc alleg. in argu. l. cum filius. §. pater. de leg. ij. melius probatur in. l. gallus. §. in omnibus. ff. de libe. et posthu. et Joan. de imo. in. l. plures. ff. de dam. infec. et in. c. ij. de donati. vbi in terminis nostris ita tenet notabiliter domi. de sancto Gemi. in. c. ij. §. j. de decimis. in. vj. istam partem etiam in casu. d. l. j. si vnquam. approbat etiam Bal. i. d. l. si vnquam. per illum text. in. d. clemen. in verbo, aliqua parte. et est de mente Bar. et Bald. in. d. §. imperator. expresse firmat Ludoui. Ro. in. l. sicut certi. C. de test. mili. per no. in. d. clemen. j. de foro compe. et per hoc ipse reprehendit Bal. qui in hoc quasi variauit. sed Bal. in hoc non variauit. Et per hec respondetur ad allegata. s. si bene inspiciantur, et tanto magis videtur in proposito nostro dicendum dictam donationem esse reuocatam, eo quia dicta quantitas totius dotis videtur quod ascendebat ad magnam quantitatem, et etiam ad valorem dimidie substantie dicti donantis. et si dicta Petia allegat quod dictus donans non habebat alia bona quam dictas mansiones, seu domum predictam et pecunias quas in dotem dedit, qui vult dicere quod plura habebat: habet hoc probare per not. per glo. in. l. cum de lege. ff. de proba. not. Bar. in. l. si constante. in. j. q. prime partis. ff. soluto matri. et in. l. decem. ff. de verb. obligat. et. l. conficiuntur. §. codicilli. in fin. ff. de iure codi. et Angel. et Joan. de Jmo. in. l. cum ex causa. ff. de re iudi. et in. l. mutuum. §.

6 j. ff. de acquiren. heredita. ¶ † Nec iuramentum appositum in. d. contractu habet obstare secundum Barto. et Bald. post antiquos in. d. §. imperator. in. l. fi. C. de non nume. pecu. et ita consuluit Oldra. in consi. cccxxviij. incipi. cum mulier &c. et Joan. Andr. in addi. Specul. in titu. de instru. edi. §. porro. in addi. magna, in titu. de dona. in rubrica. argumen. c. quemadmodum. cum ibi no. in glo. ij. de iureiur. et. l. si libertus. C. de oper. libe. et idem no. Bald. in. l. j. C. de ino. fi. donat. in fine. et quia absurdum esset dicere quod dicta donatio non esset reuocata cum alias sequeretur quod plus consequeretur dicta Petia extranea de bonis dicti donantis, quod est iniquum. l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. et substitutio. l. talc pactum. §. final. ff. de pact. et. d. l. cum acutissimi, et per hoc non oportet ingredi disputationem, an donatio dictarum mansionum sit reuocata. Alexan.

a ¶ Desertam. Sed male et inique consuluit, quia satis est postea constare de mandato vel ratificatione saltem statim vt petitum fuit, [redacted]

Epitome.

¶ Exceptio procuratoris illegitimi semper opponi potest. Et litigans tanquam cum procuratore non fatetur eum talem. h. d.

Consilium. LXXI.

Circa id de quo supra quesitum est, respondeo causam appellationis esse desertam[a] quia

a intra dictos quinque dies vtiles non fuit per dictum ser Nicolaum appellantem producta et presentata dicta commissio, et rescriptum coram eo cui causa appellationis fuit commissa: quo casu statutum expresse disponit appellationem esse

1 desertam. † et non obstat quod per ser Bernardum fuit presentata: quia respondetur quod non constat eum fuisse procuratorem dicti ser Nicolai cum mandato legitimo ad dictam commissionem, et rescriptum presentandum. licet ipse post conclusum in causa produxerit instrumentum mandati, vt dicitur: tamen non releuat talis productio. c. cum dilectus. de fide instr. c. auditis. de procura. §. quia non multi. in authen. de testibus.

2 ¶ † Nec ob. si diceretur quod procurator ser Jacobus ipsius appellati, litigauit cum dicto ser Bernardo comparente tanquam procuratore dicti ser Nicolai appellantis, et sic videtur eius personam approbasse: quia respondeo quod ista exceptio, tu non es procurator, seu non habes mandatum, potest opponi quando cunque. l. licet. C. de procura. c. in materia. extra de procura. et ideo concludit Cyn. et Bart. in. d. l. licet. et Bart. in. l. Pompo. §. rati. ff. de procur. quod quando iudex non pronunciauit mandatum procuratoris esse legitimum, semper potest opponi ista ex-

3 ceptio, tu non habes mandatum. ¶ † Plus dicit Barto. in dictis legibus, quod etiam si ille contra quem quis litigat, vt procurator sciat illum esse falsum procuratorem, et non habere mandatum: tamen tolerat quod ipse litiget vt procurator. non impedit quin semper possit opponere quod ipse non habet mandatum: et allegant si se procuratorem incumbit onus probandi. et assignat Bar. rationem istam, scilicet quia in his que non dependent ex consensu meo mea approbatio nihil releuat ad validandum iudicium. l. si expressim. ff. de appel. et sic aperte vult Bart. in. d. l. licet in. j. colum. et etiam in vlti. et in. d. §. rati. quod licet ego approbem personam tuam vt personam procuratoris, tamen nisi sit cognitum de mandato et super eo pronunciatum, non impedior quando cunque opponere quod tu non habes mandatum. ita et vult An-

4 ge. in. §. et hoc insup. in authen. vt spon. lar. ij. col. vbi dicit quod † si instrumentum procuratorium fuit productum apud acta, et fuit cum persona illa litigatum tanquam cum procuratore: non poterit postea opponi exceptio quod non est verus procurator, si apparet de productione instrumenti apud acta. sed si non apparet dicta productio tunc bene potest obijci. ita dicit ipse quod intelligit dicta. l. licet. et secundum eum non intelligitur legitimata persona procuratoris, nisi sit obiectum et pronunciatum super legitimatione. allegat nota. per Innoc. in. c. cum in iure. de officio deleg. et in. c. quoniam contra. de probationi. et tanto magis predicta procedunt in casu nostro, in quo mihi presupponitur quod pro parte ser Jaco. fuit a principio oppositum, quod dicta commissio non fuerat producta per legitimam personam, et non fuit productum mandatum, nec super eo disputatum: quo casu omnes concordant quod non intelligitur legitimata persona donec pro parte dicti asserentis se procuratorem fuerit probatum de mandato. Et constat quod per totam diem duodecimam Octob. non fuit pronunciatum super mandato nec factus aliquis actus. per quem dici posset esse dictum dominum ser Bernardinum fuisse legitimum procuratorem ad producendam dictam commissionem et rescriptum. Si autem aliqui actus postea gesti fuissent, non est de illis disputandum, quia per totam diem duodecimam Octob. presupponitur finitos illos fuisse quinque dies, inter quos fieri debebat dicta productio. ¶ Preterea non sequitur, quod ser Jacobus consenserit expresse vel tacite ser Bernardinum esse procuratorem in vno actu: ergo videtur confirmare eum fuisse procuratorem ad producendam dictam commissionem et rescriptum: quia ex diuersis non recta fit illatio. l. cum actum. ff. de nego. gest. l. fi. ff. de calum. et probatio debet de necessitate concludere. c. in presentia de probatio. nam potuit esse quod esset procurator ad vnum actum, et non ad alium. l. non ad producendam commissionem. ¶ Ex quibus concludo dictam appellationem esse desertam. Alex.

Casus

a **Casus** a In diocesi Fesulana ecclesie sancti Ang. de seuerata, ⁊ sancti Petri de monte gētio nunciate adinuicem vnite sunt a tanto tēpore cuius initiū nō erat memoria in contrariū vsq; ad annū. M.cccclxiij. quoties vacatio occurrebat: vnus clericus scholaris solebat in priorē presigi. fama publica est in loco dictarū ecclesiarum ꝙ collegiate antiquitus fuerāt quodq; prioratus dictarū ecclesiarū principalis dignitas in eisdē ecclesijs reputabatur, ⁊ quoties prioratum earundē vacare contingebat clerici dictarū ecclesiarū, facientes totū collegiū, priorē eligebant qui per ordinarium ad ecclesiarū electionē confirmabatur, vt percipi potest ex lectura quorundā instrumentorū, quorū summarie tenor inferius describetur, vacanteq; postmodū prioratu dictarū ecclesiarum, cum nullū reperiatur ibidem fuisse collegiū, ⁊ cum de anno domini. M.ccccxxviij. ⁊ de alia vice. M.ccccxxxiij. nobiles de Ricasolis priorē ad dictas ecclesias deputarunt asserentes se dictarū ecclesiaꝝ esse patronos, ⁊ in possessione seu quasi iure presentādi priorē a tanto tēpore de cuius initio non erat memoria in contrariū, presentationesq; ipsorū fuerāt per ordinariū confirmate, suumq; debitū sortiti effectū fuerunt, licet de dicto iure patronatus nullū habeant priuilegium, nec aliter doceāt, nisi ex predictis presentationibus per eosdē nobiles, vt premittitur factis. demum anno domini. M.cccclx. cum quidā iura alterius ex predictis duobus presentatis anno. M.ccccxxxiij. prioratū huius per certū procuratorem ad hoc specialiter institutum in manibus fidelis recordationis Pape Pij secūdi renunciasset dominus Benedictus de cathanenis, qui dicti dn̄i Pij pape erat capellanus narrato dictas ecclesias habitu, ⁊ non actu esse collegiatas, narrato etiā de antiqua cōsuetudine ius presentādi priorē ad dictas ecclesias spectare ad nobiles prefatos de Ricasolis, prioratū huiusmodi vt premittitur per renunciationē dicti Uiti vacante sede apostolica impetrauit impetriationisq; huiusmodi vigore viuente dicto Uito possessionē predicti prioratus coraz notario ⁊ testibus secreto tamē accepit, dimisso in dicto prioratu ⁊ ecclesijs dicto Uito qui per annū ⁊ vltra in dicto prioratu ⁊ ecclesijs morā trahens, seq; publice pro priore prefatarum ecclesiaꝝ gerēs post dictū annū obijt. eoq; mortuo supradictus Benedictus ad maiorē: vt asserūt cautelā iterū vigore suprascripte prouisionis per renunciationē dicti Uiti, vt proponitur facte possessionē accepit. parochiani dictarū ecclesiarum putantes prioratū huiusmodi per mortē: ⁊ nō per renunciationem dicti Uiti vacare, asserentesq; ius p̄ntandi priorez ad easdez ecclesias ad eos spectare cōtra dictū Benedictū insurrexerūt. supradicti vero nobiles de Ricasolis se patronos asserentes iusq; presentādi priorē ad se spectare pretendentes do. Benedictū prefatum defendere in dicto prioratu ceperūt ortaq; inter parochianos eosdem super iure huiusmodi presentandi in laicos cōpromissum factū, qui neutri dictarū partiū ius cōpetere ad presentanduz priorē in dictis ecclesijs per suum laudū pronūciarūt, sic ꝙ dn̄s Benedictus collationis vigore sibi authoritate apostolica in dicto prioratu pacifice remāsit, dictoq; Benedicto postmodū vita functo ⁊ per eam mortē prioratu dictarū ecclesiarū vacāte Ant. de pactis narrato dictas ecclesias esse collegiatas habitu prioratūq; ipsarum ecclesiarū in eisdē collegiatis ecclesijs primū esse dignitatem prioratū huiusmodi primo impetrauit. deinde quidā. M. narrato prioratū dictarū ecclesiarum per mortē dicti domini Benedicti vacare, quodq; presentatio prioratus dictarū ecclesiarum de antiqua consuetudine, ⁊ a tēpore de cuius initio non existat memoria in cōtrariū ad nobiles de Ricasolis spectabat, seq; ab vniuersis patronis predictis fuisse ad prioratum huiusmodi presentatū a sede apostolica in priorē dictarū ecclesiaruz institui obtinuit. ¶ Dubitatur igit̄ ex premissis de pluribus vtrū ex premissis instrumētis in quibus fit mētio dictas ecclesias esse collegiatas, ⁊ alias priorem ad easdez fuisse per clericos facientes dictum collegium electū ad eoruz electionē confirmatū subsistente etiā fama predicta, premisse ecclesie dicant̄ esse collegiate, adeo ꝙ prioratus predictus qui in dictis ecclesijs prima dignitas alias fuisse asserit̄, dicat̄ esse sedi apostolice reseruatos, stāte regula cācellarie que reseruat omnes primas dignitates in collegiatis ecclesijs. ¶ Secūdo vtrum dictus prioratus dicitur reseruatus ex eo, qꝛ Papa ꝑ aliam regulā cancellarie reseruat dispositioni sedis apostolice omnia beneficia suorum familiarū, ⁊ capellanorū, ex quo dictus Benedictus de cathanenis vltimus prior erat Pape capellanus. ¶ Tertio vtrum dictus prioratus dicatur vacasse non per mortē Benedicti sed per mortē domini Uiti penultimi prioris, qꝛ Benedictus non cepit possessionē dicti prioratus publice viuēte dicto Uito, ⁊ ipso in prioratu remanēte donec vixit, ⁊ hoc stāte regula cācellarie, que dicat ꝙ si quis per renunciationē impetrauerit beneficiū intra quatuor menses ipsius beneficij possessionē non acceperit ⁊ postmodū renunciās in possessione decesserit, beneficiū huiusmodi per mortem ⁊ non per renunciationē vacare censeat̄. ¶ Quarto vtrū dictus prioratus censeatur esse de iure patronatus laicorum, adeo ꝙ reseruationes premisse locū non habeant. Reperitur tamē instrumentū in forma publica factū anno domini. M. cclxiij. in quo continetur ꝙ prior de fereto presentē ⁊ cōsentiēte suo ca. quandam petiam terre cuidam. D. in emphyteusim annuo cēsu locauit. Item reperitur aliud instrumētum factū anno domini. M.cclij. ꝙ quidā canonici dictarū ecclesiarū sancti Angeli de fereto: ⁊ sancti Pet. de monte Gotio, qui representabant totum capitulū dictarū ecclesiarum, ⁊ ad quos, vt in. d. instrumento cōtinetur, spectabat prioris electio fecerunt syndicū ad eligendū eorū nomine priorē dictis ecclesijs qui syndici eorum nomine quendam Simonē, qui vigore dicte electionis fuit in dictis ecclesijs institutus, ⁊ confirmatus a plebano sancti Jo. de capriola, ad quem institutio seu cōfirmatio prioris dictarū ecclesiarum spectare dicebatur. Itē reperitur aliud instrumentum per qđ apparet ꝙ vacātibus dictis ecclesijs anno domini. M.ccclxij. quidam Joā. compromissarius deputatus a clericis dictarū ecclesiarū, elegit quendam Enrigum qui dicte electionis vigore ab ordinario institutus dictarū ecclesiaram possessionē cōsecutus fuit: deinde vsq; ad annū. M.ccccxxviij. ignoratur status dictarū ecclesiarum. Item vacantibus dictis ecclesijs anno domini. M. ccccxxviij. per mortē cuiusdam Anastasij prioris dictarū ecclesiarū nobiles de Ricasolis asserētes se dictarum ecclesiarū patronos, ⁊ ius presentandi priorē in dictis ecclesijs ad eos eorumq; predecessores spectare a tanto tēpore de cuius initio non est memoria in contrarium, quendā Stephanū in priorē predictarū ecclesiarum presentarūt, qui dicte presentationis vigore ab ordinarijs institutus possessionē ecclesiarū huiusmodi consecutus fuit. vacantibus post modū dictis ecclesijs anno domini. M.ccccxxxiij. quidā Uitus ad dictas ecclias in priorē a nonnullis ex dictis nobilibus de Ricasolis presentatus fuit ad ipsorum presentationem per ordinariū institutus dictarum ecclesiarum possessionem consecutus fuit.

Summarium.

1 ☞ Jura loquentia de ecclesijs collegiatis vel curatis habent locum, etiam si tales sunt solo habitu.
2 Ecclesia, vt sit parochialis attenditur authoritas superioris.
3 Collegium remanet, licet omnes de collegio mortui sint.
4 Ecclesia quomodo cognoscitur collegiata. ⁊ nu. 34.
5 Jus patronatus laicorum non cadit in ecclesia collegiata.
7 8 Laici an possint prescribere ius patronatus. ⁊ nu. 26.
8 Consuetudo ⁊ priuilegium equiparantur.
10 Consuetudo, vt reges ⁊ principes conferant prebēdas, valet.
12 Laicus ex tempore immemoriali potest tenere decimas.
13 Uerba narratiua non probant.
14 Probatio debet necesse concludere.
15 Status presumitur qui fuit perseueratus.
17 Prescribi non potest nisi data capacitate persone.
21 Allegare tempus immemoriale non sufficit, nisi allegetur priuilegium.
22 Jus patronatus in ecclesia collegiata est mere speciale.
24 Glosse ab opinione non est recedendum.
26 Jus patonatus quot modis acquiratur.
27 Papa derogare potest iuri patronatus laici prescriptione quesito.
29 Papa dicit se ordinarium cunctorum, ⁊ omnia beneficia sibi esse manualia.
32 Tempus antiquum dicitur centum annorum, ⁊ in his fama probat. ⁊ nu. 33.
38 Memoriam extare probatur per instrumenta.
43 Presentatio vt valeat, sufficit presentantem esse in quasi possessione.
44 Compromitti in laicos an possit de re spirituali vel quasi.
45 Mala fides ⁊ lis mota impediant presentationē possessoris.
46 Lite pendente an possit quis presentare.
47 Possidens sine titulo presumitur malefidei, maxime in spiritualibus.

a ¶ Casus. per errorem primorum calcographorum cepit cōputari pro consi. lxxiij. nec receptum semel numerum mutare vo

Consilium. LXXIIII.

non est Alexandri.

Iso puncto & diligēter examinato. ¶ Uidetur quod tota difficultas huius questionis pendet in hoc, vtrum ista ecclesia sancti Petri de fereto cui est annexa ecclesia sancti Petri de monte geontio dicatur esse collegiata, tūc q2 ista discussa questione satis apparet veritas ipsius puncti. ¶ Et quod ista ecclesia dicatur collegiata satis ad oculum demonstratur, & primo presuppono qđ duobus modis pōt dici ecclesia collegiata
1 scilicet actu & habitu. item & habitu tantū. ¶ † Illa ecclesia dicitur collegiata habitu tantū, quando desinit collegiū morte ipsorum canonicorum, vel priuatione ipsorum propter aliquod eorum delictum, & tunc talis ecclesia gaudet priuilegio ipsius collegij, & iura que de collegijs ecclesiasticis faciūt mētionem talem ecclesiā comprehendunt. istud expresse decidit glo. in materia valde not. in c. statutū. in verbo, collegiatis. de elec. in vj. istud voluit gl. in c. & hoc dicimus. xvj. q. vlti. & cadant ea que habentur per scribētes in c. ij. de ope. no. nū. & qđ habetur per doct. in c. licet canon. in gl. in versi. parochiali. de elec. in vj. vbi satis notanter loquitur. ¶ Et qđ talis ecclesia gaudeat tali priuilegio, facit in simili quod dixit Innocētius & sequaces in c. de multa. de prebē. vbi voluerūt quod illud c. nedum vendicat sibi locū in ecclesia curata habitu & actu, sed etiam curata habitu tantū & ratio est secundum Joan. cald.
2 † quia ad hoc vt ecclesia censeatur parochialis, attēditur authoritas superioris constituentis eam parochialē, vt in c. nullus omnino. xvj. q. vij. Et facit. c. auditis. ea. cau. & qđ. j. sicut impie. de exces. prela. ¶ Hinc est qđ sicut parochiani redeuntes sine noua authoritate q2 cēsetur esse de illa parochia: & sic si aliqui accedunt ad habitandum ad aliquā ecclesiā non parochialem, non propterea efficitur talis ecclesia parochialis: quia non desinunt esse parochiani prime ecclesie. facit qđ habetur in c. ij. & iij. de parochijs. & si contrariū diceremus, sequeretur quedā perplexitas, q2 si forte aliquis acceptaret ecclesiam curatā habitu, & postea acceptaret secundū ecclesiam actualiter curatam, demum tractu temporis prima efficitur actualiter curata, qđ sine noua authoritate potest cōtingere, vt dictū est. nam isto casu poterit esse non mediocris dubitatio, vtrū vacabit prima ecclesia an secunda. ad euitandas opiniones & dubitationes dicendū est quod de ipsa ecclesia curata habitu iudicādum est ac si esset curata & actu. ita dicamus in casu nostro cum ista ecclesia sit collegiata habitu, licet non actu, non per hoc dicetur amisisse nomen collegij. ¶ Faciunt ea que habentur & not. per Abb. in c. ij. de postu. prela. in pen. col. vbi ipse tenet quasi idem in terminis, & fuit dictum Inn. in d. c. ij. de ope. no. nun. & voluit Bart. in l. sicut. ff. quod cuiusq3 vniuer. no. & per eundē in l. fin. de colle. illic. & per eundem
3 in l. j. ff. de acqui. pos. vbi cōcludendo dixerūt † qđ vbicunq3 sumus in collegio ecclesiastico, quantumcunq3 illi de collegio decesserint alias mortui sint nihilominus ius collegij remanet apud ecclesiā. allegat etiā gl. valde no. in d. c. statutum. de elec. in vj. si remanet apud ecclesiā: ergo talis ecclesia dicit collegiata. ¶ Et si dicat, amice talis ecclesia non censetur collegiata, q2 in ipsa nō sunt canonici & persone que exerceant ius collegij, & lʒ forte sint ibi aliqui bonefidei, nō propter hoc probat. ꝙ sit collegiata, vt est tex. apert⁹ not. in c. dilecta. de exces. prela. & ibi plene per Inn. & oēs scribētes. & per eundē in c. pastoralis. de iure patro. & per Jo. and. & alios scribētes in c. vobis. eo. tit. & per Archi. in c. j. ix. q. j. cum si. ¶ Ad hoc respondetur, vt nota. voluit Feder. de Senis in cōsi. lxj. qđ inci. Ua-
4 cante quodā prioratu secularis ecclesie &c. vbi voluit † qđ vbicunq3 aliquis presidens in ecclesia facit aliquē actū cū socijs, qui nō solet fieri, nisi collegialiter ꝙ ille actus approbat illam ecclesiā esse collegiatā, & sic vbicunq3 sunt ibi tanquā capel. & membra, ibi probat esse collegiū, vt dixit etiā glo. in c. j. de elec. & Innocē. in d. c. postulanti, & scribentes in dictis locis. & in c. cum oēs de cōsti. & aliquid in c. significauit. de app. sed in casu nostro est sic: ergo &c. & qđ sic apparet. nā in puncto presupponit ꝙ in anno. M. ccclxij. prior de fereto pñte & cōsentiente suo capitulo locauit quandā petiā terre in emphyteusim: & in anno. M. ccclj. apparet aliud instrumentū ꝙ canonici sancti Angeli de fereto, qui representabāt totū capitulū, elegerunt Syndicum ad eligendū quendā priorē loco vnius qui mortuus fuerat &c. ¶ Reperitur aliud instrumentū confectum de anno. M. ccclxij. vbi etiā canonici dictarum ecclesiarum fecerunt quendā Jo. compromissarium qui deberet eligere, & elegit, & ipsa electio sortita est suū effectū, vt apparet ex ipso instrumēto, que oia cum non possint fieri nisi a collegio, vt in d. c. j. de elec. & in c. imperatorū. de iureiurā. & in c. vnico. de syndico, cum vniuersitas siue collegium est illa vel illud qđ constituit Syndicū, vt in l. j. ff. quod quisq3 vni. no. & voluit gl. valde no. in c. si quis ergo. ij. q. vij. vbi posuit dictā differētiam inter actorē procuratorem & syndicum. ergo isti fecerunt actus collegiales & capitulares. apparet manifeste qđ ipsa ta-
5 lis ecclesia cēsenda est & dicēda collegiata. ¶ † Et si dicat collegiata, merito non cadit in ea ius patronatus laicorū, vt est tex. apertus in c. sane. de elec. & etiā ad hoc non valet consuetudo, vt in tali ecclesia sic collegiata, ius patronatus spectet ad laicos, vt est tex. apertus in c. Massana. eo. tit. nec ob. c. nobis. de iu. patro. q2 vt ibi not. & in c. sacrosanct. dicendū est qđ ille tex. procedat, non qđ laici haberent eligere nec presentare: sed qđ possint habere alios honores. & quos honores, & que consequatur patronus ex iure patronatus, recurrendū est ad
6 gl. valde no. in c. pie mentis. xvj. q. vij. ¶ † Et si dicatur laici possunt prescribere ius patronatus, vt plene no. Jo. an. in regula, qđ alicui. de regu. iur. in vj. in mercu. & per scribentes in c. querelā. de elect. preterea vbicunq3 aliquis possidet aliquid per tantū tēpus de cuius initio memoria nō existit, dicit tale
7 ius prescripsisse † adeo ꝙ illa diuturnitas tāti temporis facit ipsum presumi habuisse titulum, vt est tex. in c. j. in finalibus verbis. de prescrip. in vj. Et ad hoc etiā est tex. in c. super quibusdā. §. preterea. de ver. sig. vbi salinaria & pedagia, & similia que sunt reseruata principi, pscribunt per inferiorē spatio tāti tēporis, de cuius initio memoria nō existit: q2 illud tps habet ius. & facit tex. in l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quo. & estiua. vbi ad hoc bonā gl. in materia ista in c. seruitiū. xvij. q. vlt. & facit etiā gl. in c. nullus. j. q. j. & in c. cōquestus. cum simi.
8 ij. q. iij. ¶ † Itē cōsuetudo & priuilegiū equiparātur, & ista est gl. no. in c. nouit. in vj. cōsuetudine. de iudi. nam ipsa cōsuetudo dat priuilegia. vt. d. c. cōquestus. viij. q. iij. & in c. q2 per ambitiones. & ibi gl. lxiij. dis. & qđ cōsuetudo & priuilegiū equiparent, tex. melior est de iure hic scđm Jo. and. ibi in c. cū cōtingat. de foro cōpe. ibi dū dicit, ex cōsuetudine vel indulgentia.
9 ¶ Et pro hoc facit qđ dixit Bar. in proemio. ff. † vbi voluit quod etiā ciuitates ex cōsuetudine possunt sibi acquirere ius studij sine priuilegio, & posuit exemplū in ciuitate Padue. & ideo dixit Bal. multū no. in l. quicunq3. C. de ser. fug. qđ illud qđ est consuetudinariū, nō est arbitrariū. & idē Bald. in c. j. in ti. qui feu. da. pos. in ij. col. in vsi. feu. dixit ꝙ ɔsuetudo hʒ vim decreti, & tenaciter obseruata habet vim iustitie. facit ad hoc tex. in materia valde no. in c. duo simul. de offi. ordi. in x. prestā. consuetudo contulit ab antiquo vbi valde est alicui obseruandum qđ ab antiquo fuit obseruatū. facit tex. in c. j. vt lite pendē. ibi, consueuistis. & tex. in c. licet ex suscepto. de fo. cōp. & ideo dixit multū no. Bal. in l. rescripta. C. de preci. imp. off.
10 † qđ reges & principes seculares, qui ex cōsuetudine de cuius initio memoria non existit, habent potestatē conferendi in regnis suis prebēdas qđ istud possunt facere: q2 talis ɔsuetudo tribuere videt sibi priuilegiū: & ponit exemplū in rege Ungarie: rege Anglie: & pōt etiā poni exemplum in rege Apulie, vt gl. no. in summa. xvj. q. vij. Itē potest poni exemplū in rege Francie, vt dixit Jo. monach⁹ in c. j. de prebē. in vj. ꝙ ppria ptāte ipsius dare pōt priuilegiū & ipsa iura exercere, vt est gl. in c. bñ quidē. in verbo pter Romanā. dist. lxxxvj. & in c. pter hoc. xxxij. di. & in c. Mentā. ij. q. vj. imo dixit gl. fin. in c. pue-
11 nit. vij. q. j. † ꝙ Papa potest cōmittere femine, vt iudicet clericū quātūcūq3 sit persona ecclesiastica. ¶ Si ergo istud pōt cōpetere laico ex priuilegio, vt dictum est: ergo ex cōsuetudine: ista equiparant, vt dictū est. ¶ Accedat ad hoc qđ voluit
12 Jo. and. in c. cū apostolica. de his que fi. a pre. vbi voluit † ꝙ
b laicus potest tenere decimas [b] de cui⁹ initio memoria nō existit, & sic videt dicēdū in casu nostro: nā cū isti nobiles de Ricasolis, de quib⁹ in pūcto fit mētio, asserūt se esse in possessione iure presentandi ex tpe de cuius initio memoria nō existit. merito tale tps tribuit sibi ius tituli, vt sicut per priuilegium potuisset tale ius cōsequi, ita vt dictū est, & p talē cōsuetudinē nā consuetudinis, vsusq3 longeui non est vilis authoritas, vt in c. cōsuetudinis. vt in c. si. de consuetudine, vt in c. cōsuetu-
13 dinis. xj. dist. & in l. ij. que sit lōga cōsue. cū si. ¶ † Illa ad hoc rūdet ꝙ q̄uis supradicta videant demulcere aures audiētiū, tū nō vēdicat sibi locū in casu nostro. nā primo illa instrumēta p pte illorū nobiliū pducta de anno. M. ccccxxx. in qbus d ꝙ psentatio rectoris ad dictas eccl'ias, spectat ad dictos nobiles a tāto tpe citra, d cui⁹ initio memoria nō existit: ipsa xba cū sint narratiua nō disponūt nec pbāt. vt i. c. si papa. de pui. in vj. vt no. p. gl. i. l. j. C. qū nō pe. ptes. & per Jo. and. in c. dilecto. de pbē. & qđ voluit Spe. in ti. de inst. edi. §. nūc restat. ad fi. versi. in summa. no. ꝙ lʒ instrumentū. & per no. in cle. j. de prob. cū si. imo si recte pōderent ipsa oia instrumēta in ipso pcessu producta, apparet potius contrariū. nā dicit ꝙ i anno M. ccclxij.

a ¶ Habitu. Imo non hʒ locū pena nisi sit vel incipiat esse curatum actu, vt not. Joan. and. Archi. & oēs in d. c. lʒ canō. Panor. Fely. c. pastoralis. §. fina. de rescrip. & idē generaliter dico quoties alias dispositio penalis exorbitans vel alias odiosa ampliaret vnde nō sufficit esse curatum habitu in terminis. §. statuim⁹. de colla. in prag. & cōcord. [redacted]

b ¶ [redacted]

M.ccclxiij.quidā Ioā.fuit electus a capitulo ipsarū ecclesia
rum cōpromissarius,vt ipse haberet eligere, qui Ioan.elegit
quendā Henricū qui fuit ab ordinario institutus, ⁊ certū est
ꝙ ab ipso anno. Mccclxiij.vsq₃ ad annū. M.ccccxxviij. non
sunt nisi.lxiij anni.⁊ possibile sit ꝙ ipse Hēricus potuisset vi-
uere vsq₃ ad illā etatē cu₃ vita hominis possit esse vsq₃ ad cē-
tum annos,vt est tex.not.in.l.fi. C.de sacrosan.eccl.⁊ in simili
not.doct.in.c.in presentia.de spon.⁊ in.c. quoniā frequēter.§.
fin antē.vt lite non cōtest.nam cum talis potuisset tēpore pro-
motionis esse.xxv.annoru₃,⁊ illa dicatur etas legitima, vt in
c.cum in cūctis.§.inferiora.de elec. merito si etiā vixisset vsq₃
ad illud tp̄s anni.Mccccxxviij.non fuisset maioris etatis.xc.
annorum:ergo ista verba etiā si ex se probarēt non cōcluderēt
14 in facto ipsorū nobiliū:q₂ † probatio d₃ de necessitate cōclu-
dere.in.c.presentia.de ꝓba. ¶ Sed ista necessario nō cōcludit
ergo ⁊c.nam possibile est ꝙ isti nobiles solum presentauerūt
in anno.M.ccccxxviij.ꝑ mortē illius rectoris vltimi.⁊ talia
verba asseruissent.nā nō ꝓbat hoc esse ꝙ̄ ab hoc.⁊c.l.neq₃ na-
tales.de proba.⁊ in.c.inter corporalia.de transla.prela.cum si.
precipue cum in puncto presupponit̄,ꝙ de anno. Mccclxiij.
vsq₃ ad annū.M.ccccxxviij.ignorat̄ status ipsius eccl'ie.Sed
ab illo anno.M.ccclxiij.vltra apparet statutū ipsius fuisse in
possessione collegij,vt.s̄.dictū est:† ergo presumptio est ꝙ ille
status fuit perseuerat⁹ vsq₃ ad illud tp̄s anni. M.ccccxxviij.
⁊ qui semel fuit in possessione,semper presumit̄ possedisse,nisi
aliud in cōtrariū appareat.l.siue possidetis.de ꝓb.c. cū eccl'ia
sutrina.in gl.in versi.vlt.de causa pos.⁊ proprie. nā cū ista fue-
rit vltima possessio:merito presumitur durasse, vt dictū est.si
durauit:ergo verū non asseruerūt dicti nobiles qn̄ dixerūt, ꝙ
per tantū tempus de cuius initio memoria non existit,fuerat
in possessione vel quasi iuris presentādi. ¶ Et per hoc potest
dici ꝙ imo ista ecclesia sit in possessione collegij. Nam cum in
pūcto presupponit̄ ꝙ de anno.M.ccccl x.in manibus felicis
recordationis Pij secūdi quidā Uitus vltimus immediat⁹
rector renunciasset dicto bn̄ficio,quidā do. Benedictus nar-
rato dictas ecclesias habitu,⁊ nō actu esse collegiatas.narra-
toq₃ etiā q̄d de antiqua cōsuetudine ius presentandi priorem
ad dictas ecclesias,spectasset ad dictos nobiles de Ricasolis
impetrauit:⁊ sic vigore dicte impetrationis dictū prioratum
meruit obtinere.⁊ tn̄ ibi non apparet q̄d per sedē apostolica₃
fuerit iuri patronatus ipsorū nobilium derogatum. ecce ergo
qualiter ista ecclesia per istā vltimā vocationē est in possessio-
ne iuris ipsius collegij adeo q̄d non est necesse q̄d de ipso iure
16 patronatus fiat mentio vel saltim ipsi deroget̄. † nam etiam
a per vnicū [a] actum tantū qui fuit fortius effectum,acquiritur
quasi possessio,vt plene not.in.c.cum ecclesia sutrina.de caus.
pos.⁊ proprie.⁊ in.c.cum olim.⁊ ibi relate per dominu₃ Abb.
post alios.eo.tit.⁊ facit tex.in materia satis not. in.c. cum de
beneficio.de preben.in.vj.cum ergo sit in ipsa possessione:ergo
tenenda ⁊ reputāda,vt volunt oēs scribentes, ⁊ maxime do.
Abb.in.c.nobis.de iure patro.⁊ in.c.postulasti. eo.ti.⁊ faciūt
ea que habentur in.c.querelā.de elec.⁊ ista vidētur ponere se-
curim ad istam dubitationē. ¶ Uel ⁊ aliter ad ipsa cōtraria,
17 ⁊ forte rectius possumus rn̄dere,† q̄d procedunt capacitate [b]
b persone.nam ex quo ipsa ecclesia est collegiata,merito tanquā
res spiritualis a laico possideri non pōt. d.c.massana. ⁊.c.sa-
crosancta.de elec.c.causam.de prescrip.c.j.cum similib.xvj.q.
vij.si ergo non possideri,ergo non prescribi:q₂ sine possessione
non procedit prescriptio.l. sine possessione. ff.de vsucap.⁊ in
regula sine possessione.de regu.iur.in.vj.cum simil. ⁊ istud est
q̄d notanter voluit.d. Abb.in.c.quāto.in primo no.de cōsue-
18 tudine,vt dixit not.† q̄d ea que sunt ordinis episcopalis,non
possunt acquiri per inferiorē ex consuetudine vetustissima, ⁊
ratio est q₂ cōsuetudo nō facit quem capacē.nam licet posses-
sio tāti tēporis de cuius initio memoria nō existit habeat vim
tituli,vt.d.c.j.de prescr.in.vj.⁊.d.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.
de aqua quo.⁊ esti.illud procedit quando datur capacitas in
exercente.alias secus ꝙ verbū dicit esse summe no. ad intelle-
ctum illorū iuriū. ¶ Et pro hoc addunt q̄d voluit not. Ioā.
Andr.post Io.imo.in.c.ij.de preben.in.vj.⁊ secutus fuit do.
19 Domini.† vbi voluit q̄d quātumcunq₃ ipse laicus exercuit
actum collationis beneficiorū,⁊ sic actū spiritualē,nunꝙ̄ ta-
men pōt illum actū prescribere q₂ nō est in eo capacitas pos-
sessionis illius act⁹:⁊ idē etiā quasi de verbo ad verbū posuit.
in.d.c.causam.de prescript.⁊ ibi subdit dominus Abbas q̄d
illud q̄d dicit̄ ꝙ illud q̄d potest queri de cōsuetudine procedit
20 data capacitate, alias secus. ¶ † Accedat ad hoc q̄d voluit
no.Bal.in.l.j.de eman.lib.vbi dixit q̄d si laicus per mille an-
nos exercuisset officiū sacerdotale,ꝙ propter hoc nō videtur
esse sacerdos,q₂ est incapax:⁊ sic vult Bal.ꝙ data incapacita
te executionis tēporis,cuius nō existat memoria, nihil opera
tur.⁊ sic videtur Bal.sibi cōtradicere in eo q̄d ipse dixit in.d.
l.rescripta.C.de preci.impera.offe.q̄d.s̄.retuli.Nam poterim⁹
dicere ꝙ Bal.in.d.l.rescripta.loquitur qn̄ tales principes alle-
gant priuilegiū,⁊ probant consuetudinem tanti temporis,de
21 cuius initio memoria nō existat. † Nā allegatio cause ⁊ priui-
legij,vna cum ipsa probatione longissime possessionis tribuit
vim tituli.ita in simili dixit Gof.⁊ post eum scribentes in.c.fi.
de causa pos.⁊ proprie.⁊ aliquid ibi per do. Abb.⁊ per eundē
in.c.peruenit.de censi.secus autē si non allegatur causa vel pri
uilegiū,sed sola ipsa longissima possessio,vt in casu nostro:q₂
sic allegatur possessio,vt dictū est:tamen non probatur.nam
si probetur possessio ab anno.M.ccccxxviij.vsq₃ ad istud tē-
pus:istud non est tale tēpus,de cuius initio memoria nō exi-
stit,vt ipsa experientia docet,⁊ attestatur. ¶ Et si quispiā di-
ceret,amice omnia ista vendicant sibi locū in iure mere spiri-
22 tuali,† sed ius patronatus nō est spirituale mere,sed annexū
spiritualitati,vt in.c.quāto.de iudi.⁊ laicus ipsum ius patro
natus pōt possidere,vt in.c.filijs vel nepotibus.xvj.q.vij.c.iij.
⁊.c.cum autē.de iure patrona.c.j.eo.tit.lib.vj.cum si. Nam ad a
hoc breuiter rn̄detur ꝙ verū est ꝙ laicus potest possidere ius
patronatus,vt retuli in.s̄.allegatis in ecclesia non collegiata:
sed in ecclesia collegiata non est in casu nostro tale ius:⁊ ideo
nullo pacto potest possideri,cum istud ius patronatus in ec-
clesia collegiata dicatur mere spirituale,⁊ nō annexū spiritua
li,vt est tex.in.d.c.sacrosancta.⁊ in.c. Massana.de ele.⁊ sic sen
tit per hoc q̄d ea que sunt spiritualia,nunꝙ̄ possunt exerceri ꝑ
laicum,nisi in casibus in iure expressis. Ista est gl.multū sin-
gularis in.c.fi.xxiij.q.j. ¶ Sed iste casus nō inuenitur in iure
expressus ꝙ possit exerceri,⁊ possideri per laicū, imo contra-
riu₃,vt dictū est:ergo ⁊c. ¶ Preterea ex alio capite satis ostē
ditur q̄d omnino dn̄s Ant. de pactijs est in casu victorie.nā
23 † stat regula cancellarie ꝙ omnia beneficia omniū officialiu₃
⁊ capellanorum pontificis Romani dicant̄ vacare in curia:
⁊ intelliguntur reseruata dispositioni sedis apostolice, iuxta
ea que habentur in.c.ij.de preben.in.vj.presupposito igit̄ licet
non cōcesso ꝙ iste ecclesie simul vnite essent de iure patronat⁹
laicorū,q̄d tamen expresse negatur,⁊ superius contrarium est
probatū,dico q̄d ex quo dominus iste Benedictus de catha
neis vltimus ⁊ immediatus predecessor ipsius domini Ant.
erat capellanus summi pontificis:ergo per ipsam regulā can-
cellarie apparet ꝙ ipsum beneficiū vacauit in curia per mortē b
suam,si vacauit in curia,etiā propter istam ratione₃ etiā laici
non potuerunt ad illud presentare. ita dicit gl.valde not.in.d.
c.ij.de prebē.in.vj.in verbo,apud sedē apostolicā.⁊ quāuis,vt
24 ibi dominus Domi.refert ꝙ doct.teneant cōtrariū † nihil-
ominus in consulendo ⁊ iudicādo non debemus recedere ab c
opi.glo.ita dicit Iac.but.in.l.j. C. qui pro sua iurisdi. refert ⁊
sequitur Io.de Imo.in.c.cum nos.in.iij.col.de offi.ordi.⁊ vo
luit gl.in.l.omnis diffinitio.de reg.iur.que dicit,ita adhereas
gl.sicut Bonon̄.carotio,⁊ voluit Saly.in.l.traditionibus.C.
de pac.⁊ multū not.dixit esse Saly.in.l.ij.de sen.que sine certa
quanti.ꝙ ille qui nescit equitate,tenere debet ad se arzonē.ita
debet facere iudex:q₂ tenere debet se ad allegatā gl. ⁊ precipue
gl. Io.an.q₂ vt dicit.d. Abb.in.c.de quarta.de p̄scri.si Io.an.
voluisset decidere,nō fuisset opus ꝙ multi scripsissent, q̄ scri-
pserunt.⁊ dicit Bal.in.c.cum olim.de reg.iur.cōsuluisse.alias
secutus opi. Io.and.fontē iuris canonici,⁊ sic apparet quāta
est authoritas Io.and.⁊ ipsius gl. ¶ Post hoc est in hoc cō
siderandū ꝙ posito licet non cōcesso ꝙ dicte ecclesie non sint
collegiate:⁊ posito etiam ꝙ isti nobiles essent patroni, quod
erant in possessione iu.patronatus,⁊ iur. presentādi, quod tn̄
expresse negatur,⁊ contrariū fuit superius probatum, tamen
dici potest q̄d etiā ipse Ant.est in casu victorie,⁊ pro ipso ferē
25 da est sn̄ia.⁊ sic priorat⁹ est sibi adiudicādus ⁊c. ¶ † Primo
presuppono q̄d ius patronatus sine dubio tribus modis per
laicum pōt acquiri,⁊ quarto modo etiam acquiri pōt,licet de
isto vltimo sit aliqualis dubitatio. Et primi tres modi sunt
isti,vc₃ per dotem assignatā ecclesie. Secundo propter edifi-
cationem ecclesie. Tertio propter feudū super quo fundata est
ipsa ecclesia.vnde gl.ponens omnia:ponit etiā versum dicens
patronu₃ faciunt dos,edificatio,fundus.⁊ istud posuit gl.in
c.pie mentis.xvij.q.vij.sed ita est ꝙ nō apparet ꝙ aliquo istoꝝ
modoru₃ isti nobiles acquisiuerint sibi illud ius patronatus.
dicendū est ergo q̄d acquisiuerūt prescriptione, ⁊ istud appa-
ret etiā ex puncto tenēdo illam opi.q̄d laicus priuatus possit
c prescribere [c] ius patronatus.† tamen contrariū tenet Arch.
26 in.c.hortamur.lxxj.dist.⁊ etiā quantū ad casum nostrū. Io.
an.in regula q̄d alicui.de reg.iur.in.vj.in mercu.l₃ dicat dictū
Arch.nō ꝓcedere in populo seu parochianis, ꝓpter aliquos

a ¶ Unicū. Andr. iser.de capi.corra. col.v.Bal. §. si va sal.quid sit inuesti. in vsi.feu. ⁊ in mar ga.de electio.cons. xxxij.li.j. Ro.cōsi. ccxxj.in fin. Pau. cōn̄.cxxx,li.j. Cor. cōs.xlvij.co.j.li.iij. deci.l. si emancipa ti.col.ij.C.de col.⁊ consi.cxxiiij.roch. cur.trac. de iu.pa trona.versic.cōpe tēs. nu.xxxv. licet Rom.cōs.lxx.col. fin. requirat duos actus.adde Fran. balb.tract.prescri. j. parte. v. partis princ.q.viij.

b ¶ Capacitate.ro ma. l. si certis an nis.col. penult.C. de pac. late hypp. marsi.not.lxxx.

c ¶ Prescribere.la tissime disputat ro ch.cur.trac. de iu repatro.versic.ipse vel is a quo. quest. xxxvj. sed veritas est ꝙ potest vt te net card. d.c.que relam. ⁊ cle. fin.de inrepa.aretinus in Rubrica de iudi ciis.colū.ij.Semi. cōs.cxxiij.Cor.cōs. cxxiij.xlvij.col.ij. lib.ij.deci.c.cū ve nerabilis.col.xvij. de excep.cōs.cxvij.

rationes de quibus ibi p eũ. ⁊ vide qd dixit ibi. d. Abb. in quadã sua disputatiõe que incipit, Angerius: ibi tenuit in dictis qd etiã vt dixit presupposito ius patronatus ⁊c. Attamẽ dico ꝙ in possione ipsius iu. vt dictũ est ⁊c. nihilominus ex quo cõpetit eis tale ius ex prescriptione, vt dictũ est, qd alias non posset cõpetere, vt ex inspectione puncti apparet, cum ipsa ecclesia, ⁊ in anno. M. cclxiij. ⁊ i anno. M. cclij. ⁊ in anno. M. ccclxiij. esset in possessione ipsius collegij, ⁊ tanꝙ ecclesia collegiata haberetur ⁊ reputaretur vt superius dictũ est. ergo ipsis non põt cõpetere ius patronatus, nisi ex prescriptione, sed eis cõpetere dicit, licet etiã posset cõpetere ex priuilegio Pape, sed ex quo de ipso nõ apparet, merito de illo nõ est insistendũ.
27 ⁊ cum istud ius patronatus eis cõpeteret ista forma, † dico qd
a isto casu Papa potuit [a] cõferre talẽ ecclesiam patronatã: nec fuisse necesse qd iuri patronatus expresse derogaret, imo tale beneficiũ cõprehenditur vacare in curia sicut ⁊ alia beneficia non patronata. imo plus est dicendũ qd legatus talia beneficia cõferre põt. ita expresse ⁊ singulariter decidit Fede. de Senis in suis cõsilijs consi. lxv. qd incip. infrascripte questiones non sunt leues. ⁊ ipsum Fed. refert ⁊ sequit. d. Ant. de but. in c. dilectus. de offi. deleg. ⁊ do. Car. ibi, ⁊ etiã in cle. j. vt lite pẽdente. in. v. col. in versic. vij. quero. vbi posuit questiõe nostrã in terminis. ⁊ istud etiã dictũ Fede. secutus est. d. Abb. in. c. dilectus. de offi. leg. licet Jo. de Jmo. ⁊ minus bene dicat qd dictũ Fede. nõ est tutũ, ⁊ hoc per tex. in. c. cuz dilectus. de iure patro. vbi probatur qd nunꝙ videt fuisse de mẽte Pape preiudicare iuri laici, nisi hoc exprimat. ⁊ subdit qd si cõtrarium diceremus, per hec possent retrahi laici a fundationibus ecclesiarum, si viderent iuri suo derogare: qꝛ salua reuerẽtia ipsius dñi Joã. nõ bene loquit. illã laici nõ retraherent a fundatione ecclesiarũ qñ nihil de suo ꝓprio posuissent ad tale ius querendum, sed potius dicerentur retrahi ab ipsa prescriptione querenda, cum viderent parum illud tale ius sibi prodesse, nec Papa dicitur derogare iuri ipsorũ laicorũ isto casu: qꝛ vt di-
28 cit do. Ant. † licet ipsi laici prescripserint ius patronatus cõtra diocesanũ: non tamen dicuntur isto casu prescripsisse cõtra Papã vel eius legatũ. ⁊ cum ipsis non cõpetat ius cõtra Papã, vel eius legatũ, merito de ipso iure nõ est faciẽda ⁊ habenda mẽtio, ⁊ sic nõ est verũ qd dicit ipse Jo. de Jmo. ꝙ iuri laicorũ derogetur: qꝛ dictũ suum procederet in diocesano, cõtra quem prescripserũt, non autẽ in Papa, cõtra quẽ nihil est
29 prescriptũ. † illã Papa est ordinarius cunctorũ. vt in. c. cuncta per mundũ. ⁊ in. c. per principalẽ. ij. q. iij. ⁊ totus mundus dicit eius diocesis, facit in simili qd dixit Bal. in. l. rescripta. C. de preci. impe. offe. vbi dixit ꝙ oĩa beneficia mundi, quo ad Papã censent esse manualia, ⁊ ista vltima sunt que ponunt gladiũ ad radicẽ huius questionis: ⁊ ex his omnibus eliciunt plures conclusiones. ¶ Quod ista ecclesia sancti Angeli vna cum ecclesia sancti Petri est ecclesia collegiata, ⁊ pro co legiata haberi ⁊ teneri dꝫ qd ex quo est collegiata, merito in ea nõ cadit ius patronatus laici qd presupposito qd nõ sit collegiata, ius patronatus non põt cõpetere ipsis laicis nisi ex prescriptione. ¶ Presupposito sine preiudicio ꝙ ipsis laicis cõpetat ius patronatus ex ipsa prescriptione, Papa potuit conferre tale beneficiũ sine derogatione ipsius iuris patronatus, nec est necesse ꝙ de ipso iure patronatus fuerit facta mentio. Ex his oĩbus resultat cõclusio pro domino Ant. de pactijs.

a ¶ Potuit. late se quit Rochus cur tius tractatu de iure patronatus. ver sicu. honorificum. nu. xij. [redacted] Deci. consil. cxvij. col. ij. consil. cxxvj. col. ij. cõs. cxlix. co. pe. Aymo. consil. lxij. nu. vj. [redacted]

b ¶ [redacted]

c ¶ Dñi. imo Semi. ibi. col. ij. versi. quarto casu. magis sequitur glos, ⁊ est veritas vt dixi in consil. precedenti. nu. j. ⁊ idem mecũ tenuit Fede. de senis. cõsi. lxxx. incip. factum tale est bigatius. [redacted]

Consilium LXXV.

Subscriptio Alexand.

Visis ponderatis narratis in themate, ⁊ his que copiose scripta sunt per prestantissimũ cõsulentẽ in eandem sententiã concurro, ⁊ omnis difficultas consistit in discernendo, an obstet do. Ant. de pactijs allegatũ ius patronatus laicorũ de Ricasolis, cuius vigore restringant reseruationes sedis apostolice, de qbꝰ fit mẽtio in dictis regulis cãcellarie, ⁊ in dictis duobꝰ primis dubijs: adeo qd nõ intelligantur ille reseruationes habere locũ in beneficijs, que essent de iure patronatus laicorũ, vt videt se habere magis cõis cõclusio doct. in. c. ij. de preben. in. vj. ⁊ not. Lapus in sua allegatione. cv. incip. Beneficia vacantia. ⁊ doc. maxime Jmo. in. c. dilectus. c. vlti. de prebẽ. ⁊ in
1 c. dilectus. de offi. lega. † qꝛ nõ est verisimile Papã in generali reseruatione voluisse cõprehendere huiusmodi beneficia cũ per hoc retraherentur laici a fundatione ecclesiarũ iuxta. c. cũ dilectus. iuxta glo. in versi. quempiã presentare. de iure patro. ⁊ propterea, cum non sit verisimile qd Papa fuisset specialiter hoc cõcessurus in dictis reseruationibus: merito nõ debet venire in generali reseruatione. c. si. de offi. vica. lib. vj. obligatione generali. ff. de pig. illam si dicte reseruationes comprehendunt casum nostrum, res est expedita pro domino. Ant. ¶ Quod autẽ comprehendatur dictũ beneficium sub aliqua ex predictis reseruationibus, apparet. Et primo qd reseruatio primarũ dignitatum in ecclesijs collegiatis locum habet in proposito nostro probatur: qꝛ dicta ecclesia erat collegiata, vt probatur per ista duo instrumenta, quorũ vnum est de anno. M. cclxij. aliud est de anno. M. cccij. per que instrumẽta apparet quod prior consentiente suo capitulo quandã petiã terre locauit in emphyteusim, ⁊ qd quidã canonici representantes totũ capitulum dictarum ecclesiarũ instituerũt. Syn-
2 dicum ad eligendum priorem. † illam deprehenditur ecclesiã esse collegiatam ex multis, que traduntur per Jnn. ⁊ alios in c. postulasti. de iure patr. ⁊ per Hosti. ⁊ alios in. c. nobis. eo. ti. in. c. dilecta. de exces. prela. per gl. in. c. statutũ Felicis. in versi. collegiatis. de rescrip. lib. vj. ⁊ per Host. in sum. de exces. prela. §. j. versic. item ostenderet superiores. ⁊ per Pau. de liaza. in. c. j. de elec. vt est quãdo apparet quod in ecclesia habiti sunt cõmunes tractatus. c. tertio loco. de proba. vel quãdo ibi est aliquis vt caput, ⁊ clerici vt membra, vt per glos. in. d. c. statutũ. vel aliter apparet ꝙ illa ecclesia se gerebat vt collegiata, ⁊ alia plura signa ponant per doc. in dictis locis. Sꝫ ista sunt satis
3 que in proposito casu interuenerũt. ¶ † Et tanto magis probant dicta instrumẽta, qꝛ sunt antiqua ⁊ excedũt longe tem-
b pus annoꝝ centũ [b] habito respectu ad presens tẽpus, quo casu dicatur esse de antiquo, vt no. per Jnn. in. c. veniens. ⁊ in. c. qd per nouale. de verb. sig. ⁊ Spec. in tit. de proba. §. probare. versi. ⁊ not. prescrip. probandi modus ⁊c. ⁊ no. doc. ⁊ maxime moder. in. c. veniẽs. el. j. de test. ⁊ Jmol. i n. l. ij. §. idẽ Labeo. ff. de aqua plu. arc. bene faciũt no. p Host. in. c. Albericus. de testi. ⁊ Bal. in. l. proprietatis. C. de proba. ⁊ Ang. in. l. atq naturra. §. cum me absente. ff. de neg. gest. ⁊ in. l. pe. ff. de cõdi. insti. ⁊ in. l. cuz super. C. de rei ven. ¶ Et in dictis antiquis instrumẽta probant etiã ea que in enunciatione narrantur, vt no. concludit Bal. ⁊ Saly. in. l. cum aliquis. C. de iu. delibe. ⁊ Anto. de but. in. c. fi. de succes. ab intest. dum tractat de verborũ enũciatiõe. bene faciũt no. per Bal. in. l. emancipatione. C. de fide instru. cum simil. ¶ Hoc etiã fortificat ex probatione fame. nam presupponitur fama esse qd antiquitus. s. tempore a quo distamus longe vltra centum annos dicte due ecclesie erant collegiate, ⁊ qd dictus patronus principalis dignitas in di-
4 ctis ecclesijs reputabat. † ⁊ cõstat qd in antiqs etiã sola fama seu cõmunis opi. probat sufficienter, vt per Jnn. in. d. veniẽs. c. quid per nouale. de ver b. sig. ⁊ per alios in. d. c. veniens. de testi. ⁊ per Cy. ⁊ Bar. in. l. si quidẽ. C. sol. ma. ⁊ no. Bal. ⁊ in. d. l. proprietatis. ⁊ Ang. in. d. l. cũ super. ⁊ ibi ẽt Bal. ⁊ no. Bal. in authẽ. quas ac. ad finem. C. de sacrosan. eccles. ⁊ in. l. conuẽticulam. de epis. ⁊ cleri. ⁊ in. l. in bone fidei. in vlt. col. C. de rebꝰ cred. ⁊ in hoc casu soluatur gl. reputata singularis in. d. c. cum me absente. ⁊ per Ang. ibi, ⁊ in. l. Titius. ff. quib. mod. pi. vel hyp. solui. ¶ Nec in hoc habet obstare si diceretur ꝙ dicta ecclesia deserat esse obligata actu, ⁊ qd dicte regule cãcellarie facientes mentionẽ de ecclesijs collegiatis debent intelligi de his q̃ sunt collegiate habitu ⁊ actu, ⁊ no. glo. in. c. licet canon.
5 in verbo, parochialis. de elec. in. vj. ¶ † Quia respõdeo quod imo quo ad propositum nostrum intelligitur de ecclesia collegiata habitu, ⁊ non actu, dummodo ex ea non fuerit destructum collegium authoritate superioris, vt voluit gl. i. d. c. statutũ. in verbo, collegiatis. per id quod habetur in. l. sicut. §. fi. ff. quod cuiuscꝫ vni. no. ⁊. lxv. dist. si forte. ⁊ per nota. in. c. gratũ in verbo pactiones. de post. prela. ⁊ quod habetur. in. l. si vsusfructus ciuitati. ff. quib. mo. vsufruc. ami. ¶ Unde faciũt not. per Jnnoc. in. c. de multa. de preben. ⁊ per Spec. in titu. de leg. §. videndum. versi. quod queritur quod beneficiũ, vbi concludunt quod illud habetur in. d. c. de multa. procedit etiã si ecclesia non sit actualiter parochialis, sed habitu tantum. bene facit quod no. Joan. Andre. in. c. per venerabilem. qui fi lij sint legiti. ⁊ istam partem puto esse veram, quando verba sunt dubia, seu quãdo sunt simpliciter probata scilicet quod verificentur in ecclesia collegiata habitu tantum. tenet per plu
c ra Domini. [c] de sancto Gemi. in. d. c. licet cano. post alios ibi. ⁊ Anto. de but. in proemio cle. quorum dicta breuitatis causa omitto: qꝛ non expedit. ¶ Potest etiam ad dictum obiectum responderi quod istud beneficium erat reseruatum, etiam alia ratione quam ex eo quod esset prima dignitas in ecclesia collegiata. nam erat reseruatum etiam ex eo qꝛ dictꝰ dominus Bene. erat capellanus Pape. ⁊ sic vel in vna vl in altera, an in vtraqꝫ dictarũ reseruationũ videtur ꝙ omnino compre

comprehendatur dictum beneficium. ¶ Nec obst. si diceret̃ qḋ
in dictis reseruationibus non veniunt beneficia pertinẽtia ad
ius patronatus laicorũ, per ea que. s. in prin. dicta sunt: quia
responderi põt. primo ꝙ cum nõ apparet de aliquo titulo iu-
ris patronatus dictorum laicorũ de Ricasolis, nõ videtur ꝙ
sumus in casu. nam neq; apparet qḋ ipsi fundauerint, neq; ꝙ
ipsi dotauerint dictã ecclesiam, aut cõstruxerint quibus mo-
dis, vel altero eorũ acquiritur ius patronatus, per id quod le-
gitur & not. xvj. pie mentis. & in. c. nobis. de iure patro. vel nec
35 priuilegiũ impetrauit, vt plene no. p gl. in. d. c. nobis. ¶ † Nec
obst. si allegarent se prescripsisse: q; ad hoc potest responderi
qḋ vbi non apparet ecclesiam fuisse patronatã, vt in proposi-
to nostro, non potest laicus prescribere ius patronatus in di-
cta ecclesia, saltẽ collegiata: vt per plura probant Joan. andr.
in regu. qḋ alicui. de reg. iur. li. vj. in mercu. & Pau. de liaza. in
commento. c. j. de electio. in vltima questione, per id qḋ habe-
tur in. c. sacrosan. eccle. in. c. Masiana. de elect. & in. c. quoniam
quibusdam. & in. c. illud. de iure patrona. cum aliis multis iu-
ribus adhoc allegatis per eos, & in hoc casu saluatur opi. Ar
chidi. & sequacium. lxxj. dist. hortamur. ita etiam tenet domi.
Abb. in. c. causam que. de prescri. & in. c. querelam. de elect. & in
sua dispu. incip. Augerius patronatum &c. in primo dubio.
plus dicit do. Abb. in prefato. c. querelã. quod licet dicta opi.
Joã. an. in. d. c. quod alicui. sit magis cõmuniter approbata,
adeo quod seruaretur in practica: tamen putat mero iure ꝙ
verior sit indistincte opinio Archi. & sequaciũ, scilicet ꝙ siue
ecclesia habeat patronos, siue non, laicus non possit prescri-
bere ius patronatus: q; laicus non potest possidere ius spiri-
tuale. d. c. sacrosan. & c. Massana. ita nec ius annexũ spirituali,
sicut ius prestandi: q; de connexis idem est iudicandũ. c. trãs-
lato. de consti. c. quanto. de iudi. cum simil. si non põt posside-
re: ergo nec prescribere. d. c. causam. & in regula, sine possessio-
ne. lib. vj. ¶ Nec obst. s'm eum, si dicatur qḋ istud ius est pos-
sedibile per laicum, vt extra de iure patrona. fere per totum.
¶ Quia respondet qḋ istud ius fuit gratiose laicis cõcessum
non omnibus. sed patronis duntaxat fauore ecclesiarũ vt lai-
ci inducerentur per acquisitorẽ huiusmodi iuris patronatus
36 ad construendũ, fundandum, & dotandũ ecclesias. † habilita-
tio ergo certarũ personarũ ex certa & limitata causa nõ debet
extẽdi ad alias personas, in quibus nõ cõcurrit illa super qua
fundat̃ dicta habilitatio. xvj. q. j. gñaliter. & c. sane. de priuil.
& in. c. cum cessante. de appel. ¶ Que disputatio non vr̃ mul-
tum necessaria in casu nostro ex quo nõ apparet ꝙ ante quasi
possessionis dictorũ de Ricasolis dicte ecclesie essent patro-
nate, & vt dicit. d. Abb. opi. Jo. and. tenentis ꝙ laicus nõ pre-
scribat est magis cõmunis & in iudicando a cõmuni opi. non
37 est recedendũ vt traditur in locis vulgaribus. ¶ † Secundo
potest responderi ꝙ posito ꝙ possit prescribi, tamẽ requiritur
prescriptio tanti tẽporis in cuius contrariũ memoria nõ exi-
stat. qñ nõ precessit titulus prescribentis. ita concludit Pau.
de liaza. in cõmento. d. c. de elect. in. vj. per id quod habetur in
c. j. de prescr. in. vj. & probari videtur in. c. querelã. de elec. in. vj.
de antiqua cõsuetudine &c. a contrario sensu. Nam vt dixi. s.
de antiquo esse dicitur illud quod actũ fuit a tempore, & ab eo
distamus saltẽ spatio annorum centum. Itẽ etiam est de mẽ-
te Archi. post Odof. xvj. q. vij. si plures. & Archi. & Joã. an. &
alij post eos in. c. j. de iure patro. lib. vj. vbi expresse dicunt qḋ
licet quis probauerit se fuisse in quasi possessione iuris patro
natus. ¶ Et negari non potest quod ex narratis in themate
nullo modo apparet de quasi possessiõe dicti iuris patrona-
tus tanti tẽporis, cuius in contrariũ memoria nõ existat: imo
apparet contrariũ per dicta duo instrumẽta celebrata per di-
38 ctum priorẽ vel canonicos. ¶ † Nam per instrumẽta probat̃
memoriã extare, vt inquit Jo. an. in. c. j. in fi. de prescrip. in. vj.
in nouella. Et per hoc patet qḋ falsum asserunt illi de Ricaso
lis qñ in presentationibus suis asseruerunt se esse patronos, &
fuisse in quasi possessione iuris presentandi a tẽpore citra cu-
ius memoriam non existere dicebant: & etiam talia verba ab
ipsimet prolata clarũ est quod in fauorem eorum non probãt
nec probant. l. exemplo & rationes. C. de proba. & l. nullus. ff.
de testib. Quinimo etiam si ab illo huiusmodi verba prolata
fuissent, non probarẽt, vt in authẽ. si quis in aliquo. C. de edẽ.
facit qḋ not. Inn. & alij post eum. in. c. cũ in iure. de offi. deleg.
& in. c. quoniã cõtra. cum si. de proba. & tanto magis, q; nõ su-
mus in antiquis, q; instrumẽta de quibus hic narrat̃ nõ fue-
rũt cõdita tp̃e a quo distemus p annos cẽtũ, & imo nõ sumus
in casu ꝙ propter antiquitatẽ credat̃ vbi alias nõ crederet̃ vt
39 supra dixi. ¶ † Tertio rñdeo qḋ posito qḋ essemus in casu in
quo dicti de Ricasolis prescripsissent: tñ dicte reseruationes
de quibus in dictis regulis cãcellarie trahunt̃ ad bñficia que
vigore prescriptionis pertinerẽt ad ius patronatus, vt cõclu-
dit Ant. de but. & d. Car. floren. in. c. dilectus. de offic. leg. Et
prefatus do. Car. in cle. j. in. vj. q. vt lite penden. per ea que tra-
duntur per Fede. de Senis in suo cõsilio. lxv. inci. Infrascri-
pte qõnes. q; lz prescripserũt cõtra ordinariũ collatorẽ, non tñ
prescripserũt contra Papã, & q; isto casu ita militare videtur
ratio not. per gl. d. c. dilectus. de iure patrona. sicut militat qñ
fundassent & cõstruxissent vel dotassent, vt etiam opportune
dictum fuit per dictum dñm consulentẽ. ¶ Et hoc tanto ma
gis procedit in casu nostro in quo non apparet de prescriptio
ne saltem centum annorum completa per dictos de Ricaso-
lis, & contra sedẽ apostolicam: & necessaria est prescriptio cen-
tum annorum. c. ad audientiã. de prescrip. vt in authen. quas
actiones. C. de sacrosanc. eccle. ¶ Sed contra hanc tertiã re-
sponsionem fortasse quispiã sic argueret, posito ꝙ ius patro-
natus predictũ nõ posset per prescriptionẽ acquiri, vel ꝙ ne-
cessaria esset saltẽ prescriptio tanti temporis cuius in contra-
rium memoria non existeret: tamẽ si dicti de Ricasolis nõ al-
legarent prescriptionẽ, sed allegarent titulum seu priuilegium
cum priuilegiũ concedi posset laico. xvj. q. j. hinc etiam. & no.
glo. & doct. in. d. c. nimis. de iure patro. in versic. iurisdictionẽ.
cum si. &c. vnde si ad probandum huiusmodi titulũ seu priui-
legium allegarent, & probarent se vsuos fuisse per longũ tẽpus
dicto iure presentandi, videtur esse probatũ de titulo per. l. cũ
40 de in rẽ verso. ff. de vsur. & per not. xviij. q. ij. sed inter. ¶ † Sic
etiã qḋ licet seruitutes non habentes causam continuã, non
prescribant̃ nisi spatio temporis, cuius in cõtrariũ memoria
non existat, tamẽ si quis se fundet non ex prescriptione sed ex
titulo aliquo allegato, & ad probationẽ tituli ostẽdit se vsum
dicta seruitute per longum tempus. x. annorũ hoc sufficiet ad
probationem tituli. ita habetur in. l. seruitutes rusticorũ pre-
diorũ. in prin. iuncta gl. in versi. certã. in. fin. ff. de serui. & in. l. j.
in fi. cum gl. & ibi doc. ff. de aqua plu. arcen. & no. per gl. & doct.
in. c. peruenit. de censibus. & per Inno. in. c. si diligenti. de pre-
scrip. cum si. ergo sic si presumeret̃ titulus allegatus per illos
de Ricasolis sequitur ꝙ dicte reseruationes nõ debent tradi
ad beneficia pertinentia ad ius patronatus laicorũ ex titulo
legitimo, & nõ ex prescriptione. no. per doc. in. d. c. ij. de prebẽ.
in. vj. cum concord. s. alleg. Sed ad hoc respondeo, qḋ posito
quod dicta opi. gl. in. d. l. seruitutes. cum si. esset vera: quam ta-
men pleriq; impugnãt ibi, & in. d. c. peruenit. & in. l. certis annis.
C. de pac. & in. l. j. §. deniq;. de aqua plu. arcẽ. eo quia sequeret̃
quod lex esset imposita verbis, & non rebus. ꝯtra. l. ij. C. cõmu
nia de leg. & c. commissa. de elec. lib. vj. & per allegata per eos.
tamen aliter respondeo & dico quod ad hoc vt procedant alle a
41 gata in cõtrariũ requirit̃ ꝙ † pbetur per illos de Ricasolis
ꝙ presentationes quas faciebat fecerint ex illa cã & titulo quã
& quem nũc allegarent alias ille simplices presentationes nõ
inferẽt sibi causam & titulũ quem nunc allegarẽt. l. ad pbatio-
nem. & l. neq; natales. C. de pba. ita decidit Saly. in. d. l. si cer
tis annis. in versi. quero. dicit qḋ decennalis. & etiã in vltima
questione vbi clarius. & ista est de mente Bar. in. d. l. cũ de in
rem verso. in vltima columna ibi, dum dicit, nũc ad ppositũ
si rusticus &c. & Ant. de bu. in repe. d. c. peruenit. in. viij. charta. &
expressius Sal. in. d. l. cũ de in rẽ verso. in. j. & iiij. q. vbi dicit hu
iusmodi probationem esse difficilẽ, sed ita est ꝙ put in pũcto
narrat̃ in dictis presentationibus factis p illos de Ricasolis
non apparet ꝙ fuerint facte ex causa certi tituli vel priuilegij
tribuentis eis dictũ ius patronatus, ergo per eos nõ probare
tur titulus qui nunc allegaretur. Ex quibus in fauorem di-
cti Antonij concludo vz. s. Alex.

¶ Subscriptio alterius doctoris.

¶ Sed his tñ nõ obstãtibus cõtrariũ pculdubio de iure pu
42 to veri⁹ put. s. cõcluserũt p̃fati clarissimi doc. & moueor: † q;
p̃sentatio & fruct⁹ iuris p̃sentãdi. c. cõsultationib⁹. de iure pa-
tronatus. ita electio est fruct⁹ eligẽdi, & collatio iuris ꝯferẽdi
vt i. d. c. cũ oli. & c. querelã. de elec. & c. cũ eccl'ia sutrina. vñ iste
fruct⁹ sequit̃ ipsum possessorẽ, & eo ipso ꝙ est i quasi possessiõe
aliqs iuris p̃sentãdi hz fruct⁹ ipsi⁹ iuris q sunt ipsa p̃senta-
43 tio. vnde dixit tex. no. in. d. c. ꝯsultationib⁹. † ꝙ ad validitatẽ
p̃sentationis sufficit p̃sentãtẽ esse i quasi possessiõe iuris p̃sen-
a tãdi & sequit̃ possessorẽ[a] & nõ pprietariũ. & ad hoc quotidie al
legat̃ ille tex. s'm do. Ant. de bu. ibi, sz i casu nostro clarissime
apparet quod illi nobiles de ricasolis nõ habẽt seu habebãt
quasi possessionẽ iuris p̃sentãdi tp̃e quo fecerũt illã p̃sentatio
nẽ de. d. B. ꝯ An. de pactijs. seq̃t̃ ꝙ sua p̃sentatio fuit nulla,
q; nõ possidens nõ põt pcipere fructus. vnde dicit ibi. d. An.
cautũ debere esse aduocatũ si vult ꝯcludere presentatione esse
validã, q; nõ sufficit cõcludere quod talis credebat̃. habeba-
tur & reputabatur vt patronus nisi cũ hoc concludat ꝙ erat

a ¶ Possessorem. Gui. Pa. cõs. xcij. Roch⁹ Cur. trac. de iure pat. ℣. competẽs. q. xiiij. bert. cõsi. ccclxxiij. i fi. li. ij. dixi in ꝯlu. pari. §. xxxvij. glo. x. nu. iij. nu. xix.

in quarū possessione iuris patrogat⁹, ⁊ sic cuz in isto casu isti nobiles de Ricasolis non fuerint tp̄e presentationis illius in quasi possessione iuris presentādi, sequit̄ necessario ꝙ presentatio illa est nullius momēti. ¶ Qđ autē tēpore illius presentationis nō fuerūt in possessione, probat̄: nam cum in puncto dicat̄ ꝙ cum vacasset dictus prioratus per mortē seu resignationez cuiusdā viri instituti. M.ccccxxxiij. ⁊ quidā dominus Benedictus impetrasset ex presentatione dictorū nobiliū de Ricasolis, insurrexerūt parochiani dicti prioratus asserētes ius presentandi priorē ad dictū prioratū ad eos spectare contra dictuz dñm Benedictū. Et ex aduerso supradicti nobiles de Ricasolis asserentes se patronos ad ius presentandi priorem ad se spectare, pretendētes dominū Benedictū defendere in dicto prioratu, cepissent, ⁊ orta inde inter parochianos ⁊ nobiles prefatos materie. q. fuit p dictos nobiles ⁊ parochianos de ⁊ super iure huiusmodi presentandi priorē ad dictum prioratū in laicos cōpromissum factū, qui laici dicti cōpromissarii vigore neutri dictarū partiū ius cōpetere ad presentandum priorē in dictis ecclesijs per suum laudū pronunciarunt ⁊c. a quo laudo non fuit reclamatū nec contrauentum vnde oritur actio. l. cū antea. C. de arbi. l. diē proferre. §. stari. ff. eodē ti. vnde pro veritate habetur sententia. l. actori. C. de rebus credi. l. ingenuum. ff. de statu homi. ⁊ iuxta no. in. l. si societatē. §. arbitrorum. ff. pro socio. ⁊ per oēs doc. in. c. quintauallis. de iureiu-
44 ran. ¶ † Et maxime cum de causa spirituali vel quasi possit fieri cōpromissum in laicos arbitratores, vt per Inn. in. c. innotuit. ad fi. de arbi. ⁊ per Io. an. ⁊ Ant. de but. ⁊ vult ibi Innoc. qđ saltē istud esset verū, vbi questio esset super facto: q̄ tūc f̄m eum tenet̄ f̄m qđ voluit Pau. de liaza. in clem. j. de vsu. ⁊ Bart. in. l. ij. ff. de iurisd. om. iudi. ⁊ Bar. in. l. omni nouatione. C. de sacrosan. eccle. ⁊ Bart. in. l. Titia. ff. sol. mat. ⁊. l. quoties. C. de iudi. ⁊ Fed. de Senis in cōsil. xcij. ⁊ in consi. xxiiij. ⁊ Ant. de but. ⁊ Imo. ⁊ moder. in. c. cū sit generale. de foro cōpeten. ⁊ per. d. Abb. in. c. per tuas. de arbi. in repe. sua. ¶ Preterea dato qđ dicti nobiles de Ricasolis fuissent in possessiōe vel quasi dicti iuris patronatus tēpore istius vltime presentationis facte cōtra. d. Ant. de pactijs: tamē fuerūt in mala fide. vnde dicit Inno. in. d. c. consultationibus. quē sequit̄ ibi do.
45 Anto. ⁊ alij scribentes † quod talis presentatio nō valet: q̄ sicut male fidei possessor rei corporalis nō facit fructus suos, vt. l. fructus. ⁊. l. ex diuerso. ff. de rei ven. ita nec in iure incorporali facit actum validum, quasi possessor male fidei, cum talis actus fructus censeat̄. Et idē dicit in missione in possessionez authoritate iudicis iuris ordine nō seruato: vt. l. meminerint. C. vnde vi. ⁊ in. l. fina. C. si per vim vel alio modo. q̄ nō est bone fidei. ¶ Preterea dato etiam qđ isti nobiles de Ricasolis fuissent in bona fide: tamē q̄ eis fuerat mota lis ꝙ non erant patroni per parochianos: ⁊ fuerat latū laudum qđ non erant patroni. vnde Inno. in. d. c. consultationibus, ponendo hunc
46 casum, videlicet quādo aliquis est in bona fide: † tamē est mota questio ante presentationis actū, vtrū possit presentare. primo dicit qđ videtur qđ non [a] possit presentare, ⁊ male: q̄ remanet possessor, vt in. d. c. j. ⁊. c. laudabilē. vt li. pendente. ⁊ remanet ⁊ bone fidei quo ad fructus ⁊ vsucapionē. l. si post acceptū. ff. de rei vendi. Itē licet sit mota sibi questio, si nō intelligit se habere iniustā causam, ⁊ in litigando non est male fidei, ideo presentatus pōt institui sub ea. sed ibi Innoc. recedit ab ista opi. ⁊ tenet cōtrariū qđ imo est male fidei post litē cōtest. ⁊ interrumpit̄ prescriptio. l. certū. C. de rei ven. l. nemo. C. de acquir. pos. ⁊ sic sentit Inn. in isto casu, qđ posito qđ presentans sit in quasi possessione si mota est sibi questio iuspatrona. tāquam malefidei possessor presentatur, ab eo nō debet institui ⁊ cōfirmari: sed in casu nostro concurrunt duo fortiora: q̄ isti nobiles de Ricasolis presentātes non erāt in quasi possessione iuris presentandi tempore facte presentationis per eos: q̄ iaz presentatus ⁊ institutus ⁊ cōfirmatus. d. Ant. de pactijs, ⁊ sua institutio erat sortita effectū: q̄ erat in possessione: vnde ipsi nobiles non possidebāt cum duo insolidum possidere nō possint. c. licet causam. de prob. l. iij. §. ex cōtrario. ff. de acquir. pos. ¶ Preterea videtur indubitāter dicendū istos nobiles de Ricasolis esse in mala fide, non dico presumpta sed
47 aperta, ⁊ manifesta, qđ sic ostēdit † possessor sine titulo presumit̄ esse male fidei, maxime in reb⁹ spiritualib⁹: vel quasi. hoc decidit Bar. in. d. l. fi. C. vñ vi. ⁊ Bar. in. l. Celsus. ff. de vsuca. vbi dicit ꝙ bona fides presumit̄, si precedit titulus verus vel putatiuus, ⁊ Arch. in. c. j. de prescrip. lib. vj. dicit qđ presumit̄ bona fides si ostēdat̄ titulus: modo in proposito isti nobiles de Ricasolis, vt presupponit̄ in themate nullū tituluz vel instrumētū habēt nec vnꝙ habuerūt in isto casu iure patronat⁹ q̄ nō cōstructione, nō fundatione, nō donatione quibus titu

a ¶ Quod nō. hoc procedit qñ esset lis mota super possessorio, secus si super petitorio m̄ nō possessor sit in bona fide vt per Pan. habere. boh. ca. ij. de in inte. restit. late Roch. cur. de iure patro. versi. competens. q. xxiij.

b ¶ Innasorem. sed ibi nō loquunt̄ de inuasore iuris patronatus sed de inuasore ecclesie vel castri a qua [illegible] det ius patronat⁹ vt p Semi. Phi. Frā. d. c. cū g. Fel. p. c. cū Bertoldus.

lis acquirit̄ ius patronatus. c. monasteriū. ⁊. c. filijs. xvj. q. vij. ⁊. xvij. q. ij. Abbatē. nō donatione, nō successione iuxta no. in c. si plures. de iure p̄onat⁹. ⁊ in. c. j. e. li. vj. ergo fuerūt isti nobiles de Ricasolis in mala fide: ergo sequit̄ ꝙ per illā representationē nō acquisiuerūt aliquod ius, nec in possessione, nec in iure patronatus: q̄ erāt in mala fide ⁊ per cōsequens non potuerūt presentare, ⁊ sic nō potuerunt percipere fructus ipsius iuris presentādi, vt ex supradictis apparet. ¶ Pro cōfirmatione etiā predictorum bene facit quod voluerunt domini de
48 Rota decisione. cclxij. vbi cōcludunt † ꝙ si facta est presentatio a possessore, ⁊ nō cōstat quod sit male fidei, sed in casu dubij. tunc si ius cōmune non restitit illi possessori: tūc presumitur bonefidei possessor. argu. c. j. de scrut. cum simil. Ideo tunc in dubio valet presentatio, ⁊ quicquid inde postea sequeretur. Si autē possessori resisteret ius commune, puta q̄ extraneus a capitulo vellet interesse electioni, tūc sentit Innoc. c. j. de in integ. resti. ꝙ sola possessio nō sufficit, vnde in dubio presumetur male fidei ⁊ sic non teneret presentatio, nisi aliter iustificaretur ex iustitia tituli, vel probationibus probabilibus. l. cum igit̄ §. j. l. vt liberis. §. fi. ff. de libera. cau. vel nisi illa possessio iustificaret̄ per longinquitatē possessionis, possessio em̄ contra ius cōmune non presumitur iusta, nisi aliquali titulo iuuetur vel ex aliqua causa tenendi. Et propterea dicunt domini de Rota in preallegata cōclusione. ⁊ est dictum Archi. in. c. eum
49 qui. de preben. in. vj. † inuasorē [b] pacifice possidentē posse pre-
b sentare, dum tñ tolleretur ⁊ nō cōstet de iniusta causa possessionis, allegat. xxiij. q. ij. in summa. ⁊. c. nihil. de elec. in vltima gl. per Inn. qđ si cōcurrunt due electiones vel presentationes, quarū vna sit facta a male fidei possessore, ⁊ altera sit facta a bone fidei possessore, preualet illa q̄ est facta a bone fidei possessore. ad hoc facit qđ not. in. c. cū Bertoldus. de re iud. ⁊ per hoc dixit Inn. quod si cōcurrat dominus iuris patronatus ⁊ possessor ad faciendam presentationē qđ preualet presentatio possessoris, dum tñ sit bone fidei. ¶ Sed si cōcurrāt due presentationes, quarū vna est facta proprietario, alia a possessore male fidei preualet facta a ꝓprietario. ista dicta ponit Inno. in. c. cum ecclesia. de electio. ⁊ ista dicta vt pulchra sequit̄ do.
50 Ant. in. d. c. consultationibus. ⁊ etiā dixit Innoc. † quod qñ iudex misit aliquē in possessione iuris patronatus ⁊ ipse immissus erat male fidei, qđ presentatus ab eo nō debet institui: q̄ ille talis immissus remanet malefidei possessor, ⁊ aliud est i patrono, ⁊ aliud in prelato, quia patronus in presentādo non innititur authoritate superioris: nec publico effectu. vñ licet p ipso sententiet̄ qđ si patron⁹, semper tñ remanet malefidei, et imo fructus nō facit suos. ¶ Prelatus vero nititur ex confirmatione superioris, vt patet no. in. c. nihil. que dicta sequit̄ do. Petrus de anch. in. d. c. consultationibus. dicens esse bñ notandū memorie quod authoritate sententia iudicis non purgatur mala fides illius pro quo talis sententia lata est, vel authoritas interposita cum concordan. tex. in. c. fi. §. parti nostro. de matrimonio cōtracto contra interdictū ecclesie. ¶ Et ex his apparet qđ cū possessioni seu p̄sentatiōi dictorū nobilium de Ricasolis resistat ius commune, videlicet quod laici habeāt patronatū in ecclesia sine aliquo titulo, ⁊ maxime ecclesia collegiata ergo isti fuerūt ⁊ sunt in mala fide manifesta: q̄ contra dispositionē iuris communis ipsi nobiles possidebant ius patronatus, sed ius presentandi contra dispositionē iuris cōis: q̄ nō ex dote aut cōstructione, ⁊ similibus, vt superius dixi: ergo contra dispositionem iuris tenebant illā q̄si possessionem iuris patronatus, ⁊ per cōsequēs fuerūt in mala fide. l. quemadmodum. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. C. de agri. ⁊ cēsi. li. x. ⁊. c. qui contra. de reg. iur. lib. vj. ⁊ no. scribētes in. c. si qs p̄sbyterorum. de rebus ecclesijs non alienand. ⁊ sic isti de Ricasolis erāt in mala fide, ⁊ per consequens non potuerunt presentare, ⁊ maxime quia tertia presentatio facta de domino Bñdicto capellano nō fuit sortita effectū fuit ergo interrupta eis illa possessio: ⁊ sic illi sue possessiōi resistebat ius cōe ꝙ laicus habebat patronatū i ecclesia sine aliquo titulo. ¶ Nec illa sua possessio fuit antiqua q̄ incipit in. M.ccccviij. ⁊ in. M.cccclxj. fuit interrupta per illos parochianos dictarum ecclesiarū etiā per laudū latum. ⁊ sic illa possessio eorū non potuit iustificari ex antiquitate temporis, vt voluit Inno. ⁊ do. de Rota in preallegata decisione, ⁊ maxime quia Innocen. ibi voluit quod quando talis possessio non erat aperte contra ius commune resistēs vt in casu nostro: tūc poterat illa possessio iustificari ex longinquitate t̄pis, nec cōcurrit adminiculū iuris cōmunis, imo cōcurrit resistentia iuris cōmunis. ¶ Preterea dato ꝙ ius patronatus posset prescribi, prescribitur. xl. annis iuxta not. in. c. de quarta. de prescri. ⁊ in authē. quas actio. de sa. san. Sȝ isti non posséderunt per. xl. annos. nec est probatū.

Summa

Summarium.

1 ☞ Pater si iussit filios simul habitare, ⁊ in communione persistere, hoc solum importat ꝙ debeāt communicare fructus, ⁊ cōmuniter viuere, non autem ꝙ debeant esse socij, vel tenere bona in communi pro indiuiso. nu. 2. 3. 12. ⁊ nu. 20.

4 Uerba etiam vniuersalia debent restringi ad verisimilia.

5 Onera dotandi sunt magna: nec debent ferri de cōmuni etiā inter socios omnium bonorum. nu. 6.

8 Societas omnium bonorum nunquam contrahitur nisi expresse agatur. ⁊ nu. 18.

9 Fructus in dubio tantum videtur communicari, non proprietas. ⁊ nu. 29.

10 Societas etiam tacite, ⁊ quo ad quedam dissoluitur.

13 Generalitas restringit̃ ꝑ species sequētes, ⁊ ad similia. 19. 26.

15 Appellatione impensarum studij quid veniat.

16 Diuisio si fiat non est habenda ratio maioris familie vnius.

17 Impensarum omnium appellatione veniunt solum iuste ⁊ moderate.

21 Inequalitatem magnam parentes iudicare inter filios non presumuntur. ⁊ nu. 24.

25 Communionem parentes non iubere non videtur, nisi causa equalitatis seruande.

27 Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates.

Consilium.LXXVI.

Salustij vel alterius doctri iurisconsulti.

Iso themate supra formato ⁊ sup eo diligēti deliberatione premissa ⁊ ad
a quesita iuris consona tradatur r̄n̄sio.[a] ¶ † Pri-
1 mo considerandū venit quid importēt ista verba q̄ñ pater iubet filios suos simul habitare ⁊ in cōmunione persistere, super quo consuluit Bar. cōnsi. clxviij. incip. quidē habēs bona cōmunia. qđ consilium ipse refert ⁊ sequitur in. l. Quintus. ff. de annuis lega. ⁊ ibi facit plura mēbra: quātū vero ad casuz istū de quo queritur Nic. pater Barnabei, ⁊ Io. ⁊ auus excellētis artium medicine doctoris matri Augustini mandauit in suo testamēto ipsos oēs simul stare ⁊ habitare ⁊ in cōmunione viuere. dixit Bar. ꝙ ista verba operant̃ ꝙ fructus equaliter colligantur, ⁊ equaliter expendant̃, adeo qđ lꝫ vnus haberet maiorem familiā q̃ alius non propter hoc teneatur plus cōferre. hoc dicit probari, q: verbū cōmuniter debet intelligi equaliter, vt in. l. fi. §. Lucius. de leg. ij. ⁊ de duo. fra. x. col. de nouo bene. inuesti. c. duo fratres. ⁊ sic cōsiderādo verba supradicta clara esset responsio ad primū quesitū, vcꝫ ꝙ Io. ⁊ mater Augu. contribuere nō debeat ad dotes solutas per Barnabeū, dum vixit filiabus suis nec ad dotes solutas post mortē Barnabei per ipsum Io. ⁊ matrē Augu. filie ⁊ neptis ipsius Barnabei.
2 † Nam ex quo vt predixi verba predicta nō operant̃ effectuz alium nisi ꝙ fructus cōiter ⁊ equaliter colligant̃ ꝙ expēse pro fructibus equaliter recolligendi equaliter fiant absq̃ dubio non venirent dotes filiarū: q: nō veniūt appellatione fructuū quinimo debuissent ferri de portione ipsius Barnabei tantū.
3 ¶ † Sed adhuc aduertēdū venit qđ verba ipsius Nicolai videantur fuisse magis ampla: q: subiunxit illa verba, ⁊ tenere omnia eorū bona pro indiuiso ⁊ omnia eorū lucra, ⁊ expēsas, ⁊ onera tam pro studio ⁊ pro libris dicti magistri Aug. q̃ pro alia quacunq̃ re ipsos vel aliquē ipsorū tangentiū cōicare, ⁊ nullam diuisionē facere de bonis hereditate dicti testatoris ⁊c. Ex quo enim voluit ꝙ omnia onera essent cōmunia tā pro studio Aug. q̃ pro quacunq̃ alia re videtur voluisse qđ etiā onera dotiū essent cōmunia. nā qui omne dicit nihil excludit, vt. l. j. §. ⁊ generaliter. de lega. prestan. c. solite. de maio. ⁊ obe. ¶ Sed his nō obstantibus adhuc in contrariū se habet veri
4 tas. nam † rationabile est ꝙ verba restringant̃ ad verisimile cogitatū per testatorem, vt. l. quis ita. §. fi. de testa. tu. ⁊ est tex. optimus in. l. solutū. §. solutā. ff. de pign. actio. vbi dū dicit nō em̄ credibile est cōuenisse ⁊c. qui ꝓbat ꝙ verba semper debent restringi ad verisimilia, ⁊ alibi dicit̃ ꝙ semꝑ testator presumit̃ cogitare ⁊ velle ſm ordinē ⁊ dispositionē legis: vt. l. si duo. ff. de acq. her. Nūc ad ꝓpositū nr̄m nō est verosimile nicolaū testatorē voluisse ꝙ filijs stantibus in cōione, dotes soluant̃ de cōi. nā onus dotādi filias posset esse minus magnū ⁊ insupportabile. Quinimo statuit lex tale onus pertinere ad patrē ⁊ nō ad patruos, vt. l. fi. C. de dotis promis. ⁊ ideo sic presumit̃ patrē in sua dispositione velle. ¶ Nec obstant illa verba dum dixit, ⁊ pro alia quacunq̃ re, q: dꝫ intelligi similib⁹ rebus expressis, hoc est de similibus oneribus ⁊ expensis cōficient pro victu cōiter ducendo, ac pro fructibus recolligēdis, ⁊ etiā qđ forēt similia oneribus studij, ⁊ pro alijs oneribus quotidianis que cōtingūt in familia expediri: nō aūt pro oneribus ⁊
5 dissimilibus rebus supra per testatorē expressis, † quēadmodum sunt onera dotādi, q: illa sunt onera nimis magna, ⁊ qđ natura illius verbi alia quāuis sit indiffinite positū: vt ferat̃ ⁊ restringat̃ ad alia similia, ꝓbat tex. in. l. penul. C. qui admit. ad bo. pos. possunt. ⁊ est bona gl. in. l. si fugitiui. C. de ser. fugi. Et voluit etiā gl. in. l. illud. C. de sacrosan. eccl. ⁊ no. Bar. in. l. conuenticulā. C. de epis. ⁊ cle. ¶ Amplius etiā probat̃ ista cōclusio aperta ratione ex notatis per Guil. in Spec. in ti. de iud. in quarta parte. §. sequit̃ videre. ⁊ vers. quid si vnus ex fratribus.
6 ibi aperte decidit † ꝙ si sunt duo fratres qui retinēt oīa eoruz bona cōia, ⁊ oīa onera, ⁊ expēsas cōiter supportāt post mortē patris ⁊ vnus ipsoꝝ dotauit filias, ⁊ alter nō, ꝙ tēpore diuisionis dotis non debebūt extrahi de cōi, sed duntaxat de portione fratris, qui filias suas dotauit. Quamuis ergo diceremus vt est veritas qđ Nicolaus testator ex verbis in testamēto ap- a
positis, que supra retuli, ⁊ que supra in themate continent̃ voluerit inducere cōionem oīm bonorū, ⁊ lucrorū, ⁊ bonorū. at-
b tamen in tali[b] dispositione nō venit ꝙ dotes debeāt cōicari
7 ⁊ hec sufficiant quo ad primū quesitum. ¶ † Accedo ad ſm quo querit̃ nunquid hereditas matris ipsius magistri Aug. qui decessit post mortē Nicolai, ⁊ in qua ipse magister Aug. post mortē patris successit ipsis stantibus in cōione per ipsuz magistrū Aug. sit cōicanda fratri vel nepoti suo filio Barnabei ⁊ idē querit̃ de persona Ioā. si apparet ꝙ cōmunione durāte aliqua hereditas sibi obuenisset vel legatū. an ipsum debeat cōicare nepotibus suis, super quo cōclusiue loquēdo arbitror dicendū qđ nō per tex. in. l. ea vero. §. j. ff. pro socio. cōiuncta. l. nec adiecit. eo. tit. in quibus habetur qđ si contrahit̃ societas simpliciter, in qua venit omnis questus fact⁹ hincinde, tū non venit hereditas vel legatū, vt est tex. notabilis in. l. sed si ad matris. pro socio. quinimo text. in. d. l. ea vero. §. j. ad b
hoc vt in societate veniant hereditas ⁊ legatū, requirit̃ qđ specialiter sit contracta societas oīm bonorū qđ verbū specialiter gl. ibi exponit. i. expresse ⁊ eodem modo intelligit̃ qđ exponit glo. in. l. cum duobus. §. socium. ⁊ in. l. si societas vniuerso-
8 rum arti. ⁊ in dictis etiam locis gl. firmat † qđ nunq̃ cōtrahi c
c tur societas omniū bonorū nisi expresse[c] sit actū. cū itaq̃ in casu isto inter filios Nicolai ⁊ nepotē nūq̃ fuerit expsse contracta societas omniū bonoꝝ, qđ est necesse quo ad hoc vt hereditas ⁊ legata veniāt in societate ⁊ cōmunione, imo nec inter eos apparet expresse fuisse conuentū ꝙ fuerit cōtracta societas etiā simpliciter: ergo sequit̃ necessario concludendū, qđ magister Aug. non tenet̃ cōmunicare Io. nec filio Barnabei hereditatē matris sibi delatam, ⁊ multominus tenetur cōmunicare hereditatē vxoris suis filijs acquisitā, cum talis hereditas sit propria filiorū ⁊ non magistri Aug. ¶ Nec refert si diceretur ꝙ ipse magister Aug. cōmune durante cōmunicauit
9 fratribus fructus dictarū hereditatum, † nec videt̃ ꝙ quāuis communicauerit fructus, ⁊ sic respectu dictorū fructuū dicātur contraxisse societatē. tamen proprietatē bonorū nunquā apparet ꝙ magister Aug. cōmunicauerit, ⁊ sic non est cōtracta societas ad hoc vti proprietas bonorum hereditatis inter eos sit cōmunicanda, vt. l. si sic. ⁊. l. plane. ff. pro so. longe enim differt cōicasse fructus in quibus inter fratres cōmuniter viuentes de facili presumitur liberalitas, vt. l. procula. de ꝓbat. ⁊ docet experientia que est optima legū interpres, vt. l. cum delationis. §. asinā molendinariā. ff. de fun. instr. de presumptione cōionis proprietatis bonorū de qua nihil apparet actum tacite vel expresse: nec debet presumi etiā liberalitas inter fratres in re tam grādi, ⁊ magni preiudicij: q: nemo presumit̃ iactare suū, vt. l. cū de indebito. ff. de proba. ⁊ quotidie videmus fratrē cōem vitā dicētis ad insimul habitātes cōicare fructus successionū obueniētiū vni ⁊ nō alteri, ⁊ tū absit a seculo ꝙ ex hoc etiā in dubio ꝓprietatē videant̃ largiri. ɔcludo igit̃ circa hoc ꝙ si hereditas obuenisset ipsi magistro Aug. ipse cōicare nō tenet̃ Io. nec filio Barna. ⁊ eodē modo nec Io. ipsis magistro Aug. nec filio Barnabei si qua hereditas vel legatū apparet sibi obuenisset, q: cum nō fuerūt in cōione ipse Io. cōicare, nō tenet̃. Tandē accedo ad tertiū ⁊ vltimū quesitū: nā proponitur in themate ꝙ post mortē Barnabei reperiunt̃ multa debita ipsius ⁊ ipsius noīe cōtracta. Nā apparet qđ ad dicta debita obligati sunt ipse Ioā. nec magister Aug. sed solū ipse Barnabeus in libris etiā mercātiarū nomine ꝓprio obligat⁹ apparet, ⁊ seipsum fecit debitorē ⁊ creditorē ipsum Io. ⁊ Magistrū Aug. nō nominādo, ⁊ similē modū proponit̃ tenuisse

a ¶ Responsio. est consi. Alexan. vt styllus ostēdit ⁊ tertia subscriptio. in prin. ⁊ q: nu. vj. tenet contrarium. eius qđ vult Ale. j. lib. v. consil. lxx. ⁊ in consi. seq. siue in vltima huius consilij subscriptione que est Alexan. vt phrasis ⁊ consonātia dictorum ostēdit. [redacted]

b ¶ Tali. scꝫ etiam oīm bonorū, ⁊ hec veritas, [redacted].

c ¶ Expresse. Pau. cōsi. cccxlix. ex die. col. fin. lib. j. cepol. causa ciui. cōs. xlij. col. ij. Ias. cōsil. ij. col. ij. lib. iij. Alex. j. eo. consi. lxxvij. ⁊ verum puto licet aliter velle videat̃ Bald. d. l. si patronus. Roma. cōsil. clxviij. circa ꝑmū: cōsi. ccxcj. cum isti fratres. Ant. butr. ɔs. vij. Soci. ccxcj. co. j. li. ij. deci. aut. quod locum. colū. fi. de collat. consil. lxj. cōsi. lxviij. cōsi. ccciiij. Aymo. ɔsi. xxvj. nu. v. [redacted]

Jo. in libris suarũ mercantiarum: qꝛ apparent multa debita ⁊
credita per ipsum fuisse cõtracta nomine proprio: ⁊ presuppo
nit nõ apparere, ꝙ huiusmodi debita sic cõtracta fuerint pro
pter cõem vtilitaté dom⁹, ⁊ insuper etiã dr qd durãte cõione,
⁊ ad insimul habitatione magister Aug. emit quendã fundũ
suo noie proprio, modo querit attẽtis predictis an debita cõ
tracta per ipsum Barnabeũ de quibus dixi, ⁊ per ipsum Jo.
solui debeãt de portione sua, ⁊ cõsimiliter querit an magister
Aug. debeat cõicare fundũ suo nomine proprio emptũ, p cu
ius decisione cõclusiue memoriandũ venit, ꝙ quãuis doct. in
l. Titiũ ⁊ Meuiũ. §. altero. ff. de admi. tut. ⁊ in. l. si patruus. C.
fa. ercis. ⁊ vtrobiqꝫ per Bar. ⁊ Bald. ⁊ per Bar. plenissime in
tractatu de duobus fratribus, vbi etiã per Bal. per illũ tradit
quẽ cõpleuit ab articulo nõ finitũ: qꝛ morte preuentus cõiter
10 dicũt ⁊ † cõcludunt ꝙ ex habitatione cõmuni, ⁊ ex cõmuni
vsu bonorũ, ⁊ participatione lucrorũ ⁊ onerũ inter fratres in
ducatur tacita societas, lꝫ non omniũ bonorũ ſm Bar. quã
uis Bal. cõtra in locis pallegatis. attamẽ talis societas sicut
tacite contrahitur cõsensu, ita tacite consensu dissoluitur, pro
pter negotiari particulariter, ⁊ ad cõmodũ propriũ, vt. l. itaqꝫ.
ff. pro soc. ⁊ no. in. l. societas. ⁊. l. plane. eo. tit. ⁊ tagit etiã Bar.
in. l. j. §. si quis hoc interdicto. ff. de itin. actuqꝫ priua. Cũ itaqꝫ
isti fratres post inchoatã cõionem ⁊ tacitã societatẽ inchoa
uerint particulariter, ⁊ nomine proprio negotiari, ⁊ ad ppria
commoda: qꝛ dicit non apparere ꝙ posuerit in cõione ea pro
pter que debita cõtraxerunt, vt apparet magistrũ Augu. suo
nomine emptionẽ fecisse, quãuis talia fecerit cõtra mandatũ
Nicolai testatoris actum, ⁊ huiusmodi actibus apparet inter
eos societatẽ ⁊ cõionem fuisse diuersam, quantũ pertinet ad
debita ⁊ credita, ⁊ quantũ ad prediũ emptũ p magistrũ Aug.
11 † Nec refert ꝙ tunc tps quo predicta acta fuerũt, ⁊ postea etiã
adhuc fuissent in eadẽ domo cõmunem victũ ducendo, ⁊ etiã
cõmuniter fructus bonorũ recolligẽdo. Nã cum sit ita qd quã
tum ad talia esset cõe inter eos, tamẽ secus est quãtũ pertinet
ad mercãtias, ⁊ ad illa que respiciũt traficũ mercantie, ⁊ que
scripta reperiunt in libris mercãtie, quorũ respectu dicit dis
12 soluta omnis societas, ⁊ cõmunio. † Põt enĩ societas que cõ
trahit in certis rebus dissolui, ⁊ in certis non queadmodũ per
cõem vsum in certis rebus in illis tantũ cõtrahit, ⁊ in alijs in
quibus vsus nõ interuenit cõis, nõ ꝯhitur ſm vera opi. Bar.
in quolibet pdictorũ locorũ, ⁊ bene per Bart. ad propositũ in
d. §. si quis hoc interdictũ. Ex quibus infert clara cõclusio ad
quesitum, vcꝫ qd heredes Barnabei debita ipsius Barnabei
contracta de ipsius portione debẽt solui, ⁊ eodẽ modo credita
ad eum pertinẽt, que nomine proprio cõtraxit: ⁊ etiã similiter
dicendũ est de Jo. altero fratre. ¶ Consulo tñ quemlibet iu
dicẽ arbitrũ seu arbitratorẽ habentẽ iudicare inter istos Jo.
⁊ magistrũ Aug. ⁊ filiũ Barna. vt ferant sententiã, ⁊ reuidea
tur ratio administrationis domus, quã fecit Barnabeus, tẽ
pore quo vixit: in qua apparebãt oẽs introitus qui peruene
rant ad ipsum Barnabeũ de cõi patrimonio ipsorũ post mor
tem Nicolai, ⁊ apparebũt etiã exitus ⁊ expense. ¶ Et tunc ap
parebit veritas, an illa debita cõtracta per Barnabeum no
mine proprio contracta fuerint propter cõe bonum, ⁊ vtilita
tem omnium, ⁊ tunc erũt soluenda cõmuniter, ⁊ per oẽs ipsos
tres. alias habebit locum qd. s. dixi, ⁊ cõsimiliter dico de de
bitis cõtractis per Jo. nomine proprio, vt debebat inspici ve
ritas per reuisionẽ rationis, ⁊ calculi, ⁊ consimiliter videndũ
erit, ⁊ ex legitimis indicijs debebit inspici an magister Augu
stinus pretiũ illius fundi soluerit de pretio redacto ex fructi
bus bonorũ communium, seu ex fructibus redactis ex mercã
tijs cõmunibus: nam tunc quãuis fundus in omnẽ euentum
remaneret proprius magistri Augustini: vt probatur in. l. si
patruus. Attamen ipse magister Augustinus deberet resti
tuere Jo. ⁊ filio Barna. duas partes pretij soluti pro illo fun
do. Sunt omnes questiones que diuisione bonorũ oriunt in
ter fratres, que expediunt de bono ⁊ equo animo, ne aliquis
patiat cõtra sententiã iuriscõsulti in. l. si seruum. §. sequitur. ff.
de verb. oblig. ibi dum dicit esse hanc de bono ⁊ equo, in qua
sub authoritate scientie iuris interdum perniciose erratur.

Subscrip. ad cõsi. precedẽs.

Capio primũ quesitum ⁊
13 ponderãda sunt oia verba dicti testatoris. † Nam
primo voluit ipsos heredes eius stare ⁊ habitare,
in cõione, viuere. facit. l. j. §. habitare. cum. §. sequẽ. ff. de his q
deie. vel effu. iuncta. l. verbo victus. de ver. sig. per hoc enĩ non
intelligitur cõtracta societas inter dictos heredes, vt est text.
in. l. cum duobus. §. si fratres. ff. pro soc. ¶ Preterea nõ sequi
tur qd debeãt tenere omnia eorũ bona pro indiuiso, nec etiam
per hec verba intelligatur cõtracta societas, vt. d. §. si fratres.
ibi in diuersas hereditates. Nam ꝙ primũ filij successerũt pa
tri, dicunt illa bona propria filiorũ, nec amplius dicuntur bo
na patris, vt. l. sed si plures. §. filio. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊. l. j. §. vete
res. de acqui. pos. ⁊. l. heres per filiũ. ff. de acqui. he. ⁊ qd in his
no. ⁊ tamẽ quamuis in. d. §. si fratres. tenuerũt eorũ bona indi
uisa, que tamẽ fuerũt olim eorũ patris: non tamẽ per hoc in
telligitur inter eos cõtracta societas, postea in dicto testamẽ
to sequuntur illa verba, ⁊ omnia eorũ lucra, ⁊ expensa cõicare
tam pro magistri Augustini studio, ⁊ libris, ꝙ pro alia qua
cunqꝫ re ipsos vel eorũ aliquẽ tangentẽ cõicare ⁊c. ¶ Dicen
dum est etiã ꝙ nec per dicta verba intelligatur cõtracta socie
tas omniũ bonorũ, sed tantummodo de emolumẽto, ⁊ dãno
qd cõtingeret in dictis bonis ad dictos heredes vel aliquem
eorũ ꝙ sit cõmune, non autẽ aliunde emolumentũ vel dãnuꝫ
dictis heredibus vel alicui eorũ contigisset in cõe debet redi
gi, vt dicit etiam tex. in. d. §. si fratres. Nec huic sententie ob
stant ila verba testamẽti, videlicet pro studio ⁊ libris magistri
Augustini ꝙ pro alia quacunqꝫ re. Nam aduertendum est qd
licet primo dictus testator dixit omnia onera ⁊ expẽsas, ⁊ per
consequens generaliter deberet intelligi. l. j. §. ⁊ generaliter. de
leg. prestan. per predicta verba, que postea sequuntur tam pro
studio ⁊ libris dicti magistri Aug. restringunt precedentia,
13 dum primo dixerat omnia onera ⁊c. † qꝛ quod primo genera
liter loquitur, ⁊ sequantur aliqua in specie illa generaliter re
stringuntur ad illa specialia, ⁊ eorum naturã, vt l. vxorem. §.
felicissimo. de leg. iij. ⁊. l. quesitum. §. fi. ⁊ quod ibi late Bar. ff.
de fun. instru. ⁊ in. c. generi per speciem. de reg. iur. in. vj. §. j. de
vino ole. tri. leg. ⁊ hoc saltem negari non potest.

¶ Alia subscriptio.

¶ Et si tantorũ ⁊ talium doctorũ authoritas absqꝫ alia con
clusione in sententiando, ⁊ iudicando esset, vt firmat do. Fe
deri. de Senis in consil s, consilio. xxxv. facit quod in simili
dicit tex. iunctis his que ibi scribit Bald. in. l. ad exhibendũ.
C. ad exhi. quod authoritas peritorum ⁊ iurisconsulti non est
spernenda, adeo qd quicquid demonstrate rei adijcitur satis
demonstrare frustra esset, dixit text. in. l. j. in fi. ff. de dote pre
lega. attamen vt in prima cõclusione cui aliqualis excitatio
videtur luce clarior elucescat: ⁊ quia argumenti causa decidit,
vt dicit tex. in. l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad Trebel. ⁊ ferrum
ferro acuitur, dicit Bal. in. l. precibus. C. de impub. ⁊ alijs sub
sti. videtur prima fronte dicendum vt verbis vtar iuriscõsulti
de quo in. l. quinquaginta. ff. de proba. Jo. ⁊ Augu. predicti
ad contributionem dotium predictarum filiarum dicti Bar
na. teneri iuribus ⁊ rationibus infrascriptis. nam nulli dubiũ
quod appellatione expensarum veniunt dotes ⁊ dotium one
ra potissime in presenti casu vbi testator dixit omnia eorũ lu
cra ⁊ expensas ⁊ onera tam pro studio ⁊c. ꝙ pro alia quacũqꝫ
re ipsos vel aliquem ipsarum tangentia ⁊c. ⁊ an debitũ onus
soluendi dotes spectat ad patrẽ, ⁊ ipsum tangit per. l. fin. C. de
dotis promis. ⁊ in. l. inter liberos. de ritu nup. ⁊ in. l. filie. de le.
14 ij. cum si. ¶ Preterea si de quominus videtur inesse et non
inest, ergo de quo magis. auth. multomagis. de sac. san. ecc. et
authen. multomagis. de epi. ⁊ cle. Sed si testator voluit Bar
na. ⁊ Jo. teneri pro rata ad contributionem expensarum stu
dij dicti magistri Augu. cum sit studium medicine sequit ꝙ
non ad expensas studij grammaticorũ tenetur ſꝫ Bart. in. l.
j. §. nec castrense. ff. de colla. bo. ⁊ in. l. de bonis. §. fi. ff. ad Car.
igitur quantomagis presumitur voluisse testator dictos ma
gistrum Augu. ⁊ Joan. teneri ad expensas ⁊ onera dotiũ fi
liarum dicti Barnabei pro eorum rata ad quas indistin. vt
s. patet teneretur per iura superius alleg. ¶ Nec habet predi
ctis obstare quod si testator voluisset intelligere de dotib⁹ fi
liarum Barnabei, expressisset sicut expressit de expẽsis studij
dicti magistri Augustini per. l. vnicam. §. si vero. C. de cad. tol
len. ⁊. xxviij. q. j. sic enim. versi. cum non dixit. ⁊ in. c. ad audiẽ
tiam. cum si. de decimis. quia facilis est responsio. Nam tũc te
stator non expressit de expensis dotium: qꝛ tunc non immine
bat onus nec expensarum dotium [illegible] dicti Barnabei:
qꝛ forte nondum erant tunc in rerum natura. Nam vel si erãt
non erant forte viri potentes vel nubilis etatis: ſꝫ bene immi
nebat forte tunc opus expensarũ studij dicti Augustini qui
tũc forsitã studebat. ¶ Ultimo certi iuris est inter fratres eq̃
litas seruanda, vt. l. illud. de col. ⁊ in. l. fi. C. de cõmunia vtriusqꝫ
iud. Sed si testator expresse voluit bona, ⁊ Joan. teneri ad
cõtributionẽ ⁊ communem expensarum studij dicti Aug. vt
seruetur equalitas inter eos, censet voluisse testator magistrũ
Augusti

Augustinum vna cum Joan.teneri contribuere ad onus do tandi filias dicti Barnabei, nec est verum dicere qd expense ꝛ onera dotium filiarum Barnabei sint maiores ꝛ magis in supportabiles quã onera ꝛ expense studij dicti magistri Au-
15 gust. quoniam contrarium est verum: † nam appellatiõe expensarum studij, venit qd expenditur per introitũ matricule fm Bar.in.l.pe.§.fi.per illum tex.de leg.iij. Jtẽ veniũt pretia librorum secundũ Bar.in.l.quibus diebus.§.j.de condi.demon. Jtem veniunt expense doctoratus que possunt ascẽdere vsqꝫ ad duo milia turonensium vt est tex.in clemen.cum sit nimis.de magi. Jtem consequenter videre meo expẽse studij possunt esse multo maiores ꝛ insupportabiles quam onera ꝛ expensa etiam quinqꝫ vel sex dotium dandarum scdm quan-
16 titatẽ patrimonij, vt in.d.l.filie.de leg.iij. ¶ † Nec in diuisiõe habenda est cõsideratio maioritatis familie vnius quã alterius dando ex dicta familia aliquid lucri quod in domo pcipere fm Bal.in.l.si patruo affectu.C.de neg.gest.ꝛ in.l.si patruus.C.communia vtriusq.iu.ꝛ Pe.de anch.in cõsilijs suis. ꝛ per Lud.in cõsilijs suis cõsilio.lxix. ¶ His tamen nõ refragantibus cõsilium ꝛ sententia supradictorũ consulentiũ iuris censetur verior primo iuribus ꝛ rationibus eorũ. ¶ Secundo vno presupposito ꝙ veritas sit vltra cõtenta in pũcto ꝛ in themate: qd si probari potest tollit ꝛ amouet omnem excitationem etiam supposito quod testator expresse mãdauerit dictos heredes teneri contribuere dotibus filiarũ ipsorum vel alterius ipsorũ. nam presupponitur ex themate quod dictus Barnabeus ipse solus ꝛ ipsius solius nomine dotes ꝓmiserat ꝛ soluerat pro suis filiabus dum dixit post mortem testatoris. item stipulatus fuerat sibi soli restitui in casum ꝛ euentum dotium restituendarum non narrando Jo.nec magistrũ Augusti.in promittendo ꝛ soluẽdo ꝛ minus in stipulãdo sibi restitui: ꝛ per consequens expresse quemadmodũ censetur voluisse discedere a cõmunione dictarum expensarũ de communi fiẽdarũ ꝑ iura ꝛ rationes per cõsulentes allegatas. Jtẽ qꝛ potuit dictus Barna.renunciare iuri dicte contributionis ꝛ cõionis dictarum dotiũ ꝛ expensarum pro se introducte vt l.si quis in cõmuni edendo.C.de pac.ꝛ in.l.pe.C.de epis.ꝛ cle. ꝛ in.c.si diligenti.de fo.compe.ꝛ actus agentiũ non dꝫ operari vltra eorum intentionem: vt.l.nõ omnis.cum si.si cer.pet.
17 ¶ † Preterea pro ista conclusione facit qꝛ appellatione omnium ꝛ singularum expensarum veniunt solũ expense legitime iuste moderate fm Ang.in aut.de col.do.in versi.oportet autem.per gl.in.l.quidam Hiberus.de ser.vrb.pre.vbi ꝓmittens reficere omnes ꝛ singulas expensas fiendas per talẽ, intelligitur promisisse solum expensas legitimas iustas ꝛ moderatas. sed expense dotium nõ sunt moderate sed in supportabiles ꝛ immoderate: sed vt presupponit in themate ꝛ per predictũ presuppositum argumenta in ꝯtrariũ allegata tollunt ꝛc.

¶ Alia subscriptio.

¶ Circa ea que proponũtur tam in puncto ꝙ in consilio nil aliud addendũ videbat ꝙ testimoniũ veritati perhibere. Tamẽ lꝫ attentis his que copiose ꝛ eleganter suprascripta ꝛ conclusa sunt ꝑ supradictũ cõsultissimũ doctorẽ dñm Salustiũ, pro fortificanda dicti eius cõsilij conclusione dicẽdũ puto ꝙ aut ex verbis testatoris diceretur inter dictos fratres ꝛ nepotem ꝛ insimul ꝛ cohabitatione ꝛ fructuum bonorũ cõmuniũ pceptione cõi ꝛ eorũ conuersione inducta societas aut nõ. Si autem nulla esset inducta societas nulli dubitationi locus est qd ea que.s.consulta ꝛ conclusa sunt de iure sunt verissima.
18 † Si autẽ societas inducta est illa potius dicẽda est particularis ꝙ vniuersalis: imo qꝛ vniuersorũ bonorũ nũꝙ contrahit seu contracta intelligitur nisi expresse fiat, vt est casus in.l.iij. §.cũ specialiter.ff.pro socio.ꝛ ibi gl.in.l.cũ duobꝰ.§.idẽ Papi.eo.ti.al's aũt si simpliciter fiat nũꝙ vniuersalis est cẽlenda societas.l.coiri.ꝛ.l.questus.nec adiecit eo.ti. Jtẽ qꝛ in huiusmodi societate alio non dato non intelligunt bona futura, vt l.j.§.j.ff.eo.vbi gl.expresse declarat etiã in societate omniũ bonorũ nõ venire bona futura, vbi gl.dicit secus in bonis postea quesitis. Cum itaqꝫ meo iudicio verũ sit qd inter pdictos, nec ex eorum expressa voluntate nec tacita nec ex verbis testatoris non intelligit vniuersalis contracta societas quoniam nõ interuenerũt ea que fuerunt necessaria ad ipsam vniuersorũ bonorũ societatẽ ꝯhendã vt expresse per Bart.in.l. Titiũ ꝛ Meuiũ in.§.altero.ff.de admi.tu.ꝛ per Bal.in.l.si patruꝰ. C.cõia vtri.iudi.ꝛ ibi clare per dñm Bart.de saliceto, ꝛ in dicto tractatu Bar.suppleto per Bal.probatur enim ꝙ nõ interuenit omniũ bonorum societas qꝛ de illa non cõstat quinimo cõstat oppositũ fm ꝙ ex puncto colligit Barnabeũ per se traficasse ꝛ se creditorem ac debitorem fecisse nõ fratrẽ neqꝫ nepotẽ, sicqꝫ dicitur fecisse secundus frater: vnde potius arguit nõ societas nec communio ꝙ societas: maxime qꝛ magister Augu.in traficis ꝛ mercãtijs se nõ exercebat sed scholaris ꝛ forte minor inhabilis ad contrahendum societatem quam nec expresse ꝯtrahere potuisset. ergo nec tacite.ar.ad.l.qui ad certum.ff.loc.ꝛ no.expresse in.d.§.altero.ꝛ.d.l.si patruꝰ.ꝛ maxime qꝛ non presupponit nec verisimile est ipsum cõmunicasse lucra sua. ¶ Primo qꝛ dũ scholaris erat non poterat lucrari, ꝛ post nõ presupponit ipsum lucra in cõi posuisse ꝙ fuisset necessarium vt vniuersorũ diceret ꝯtracta societas, vt in dictis iuribus ꝛ in dicto tractatu Bart. huiusmodi lucra que a magistro Augu.processissent: cum ex societate nõ descendãt societati nõ contribuunt: vt.l.j.§.si quis interdicto.ff.ne quid in loco pu.per glo.in.l.j.ff.de iti.actuqꝫ priua. nãqꝫ vt dixi ad eandem societatẽ omniũ bonorũ inter predictos posset intelligi in proposito fuisse ꝯctum etiã tacite ꝛ de expressa nõ constat, vt.s.ptꝫ nec ex verbis testatoris: vt.s.per dñm Salustiũ est ostensum, ꝛ ea ratione quia dicti fratres non fuerunt circa predicta secuti voluntatẽ patris licet indiuisi quo ad quid habitauerint ꝛ cõiter possederint ꝛ fructꝰ cõiter perceperint, ac cõuerterint: tamen diuersas artes ꝛ mercãtias proprio nomine exercuerũt nõ cõi nomine ꝛ se creditores ꝛ debitores proprios scribebãt, vnde arguit ꝙ cõicare nõ intẽdebant, vt no. Bar.in legibus preallegatis.ꝛ in.l.Mesenniꝰ.ff.de neg.gest.ꝛ maxime hoc ptꝫ cũ emerunt bona propria nomine non cõi: ꝛ per cõsequens communicãda per no.in.d.l.si patruus. quinimo resultat dictum fratrem ꝛ magistrum Aug.nepotem ad dictas siue primas siue posteriores nõ teneri dotes cum socij omnium bonorum non fuerunt vt.s.patet, ꝛ per consequens integram portionem omnium bonorum in diuisione cõsequi debere nec hereditates delatas magistro Augu.seu filijs eius debere conferri, vt in.d.l.iij.§.j.quoniã ibi presupponit expressam societatem omniũ bonorũ que hic non fuit ergo nec communicari debebunt, arg.l.si socius pro filia.ff.pro socio.ꝛ per consequens ad dicta debita contracta per dictum Barnabeũ tenentur dictis rationibus ꝛc.

Consilium.LXXVII. Subscriptio alex. ad precedentia.

Uia per suprascriptos famosissimos doctores patres honorandissimos omnia sunt dilucide pertractata. Jdeo illotis manibus pertrãsire decreui: ꝛ in casu presupposito quo ad ꝓmuꝫ quesitum dico quod dubiũ facere videt ipsius testatoris ꝟba duplicata, ꝛ exuberantia qui mãdauit ipsos filios ꝛ nepoteꝫ nõ solũ in cõmunione viuere, verũ addidit ꝙ oĩa eoꝝ iura expensas ꝛ onera tã pro studio Augustini ꝙ pro alia q̃cũqꝫ re ipsos vel alipuem ipsorum tangente cõmunicare ꝛc. Et sic in effectu debebunt communicare expẽsas ꝛ onera tangentia aliquẽ ipsorũ, cũ itaqꝫ dotare filiã vel filias tangat aliquem ipsorum vcꝫ patreꝫ ꝛ sic onus paternũ.l.obligamur.§.lege.ff. de act.ꝛ oblig.ꝛ.l.fi.C.de dot.promis. merito tale onus videt a testatore iniũctum vt de communi fiat, ꝛ sic magister aug. videtur quod stare debeat contentus vel priuetur secundũ vo-
1 luntatem testãtis.l.j.C.de his que pe.no.concor. † Sed est aduertendum qd testator nõ nominauit aliquas expẽsas ꝛ aliq̃ onera nisi illas que fierent pro studio ꝛ libris dicti Augu. reliqua autẽ verba fuerunt generalia. De expensis aũt pro studio ꝛ libris qñ studiũ est ceptũ in vita an debeant fieri de cõi est dubiũ. Nã Dyn. tenuit eas de cõmuni fieri debere per.l.ꝛ que originẽ.§.fi.ff.de mu.ꝛ hono.ꝛ.l.filiam.§.idẽ scribit.ff.fa.erci. ꝛ per alia iura. Sed Bar.in.l.j.§.nec castrense.in vlti.q. ff. de coll.bo.ꝛ in dicto tractatu de duobus fratribꝰ, tenuit eas debere fieri de ꝓprio vt ibi late per eum. quinimo dum testator apposuit ꝟba illa generalia. Dico quo illa debent intelligi de casibꝰ similibꝰ expꝛ̃ssis. Casus est notabilis in.l.fi.§.si cui dulcia.ff.de tri.vino ꝛ oleo. facit quod no.in.l.sed si quis.§.q̃situ. ff.si qs cau.ꝛ in.c.qui ad agendum.de procu.li.vj.ꝛ.c.qui gñaliter.eo.tit. siue enim dicamus de generalitate precedẽti certum est illam restringi ꝛ declarari ꝑ species expꝛ̃ssas subsequẽtes.l.nam quod liquide.§.fi.ff.de penu lega.ꝛ.l.si cũ fundũ.ff. de ver.sig.ꝛ no.Bal.in.l.quoties.ff.fami.ercis. siue dicamꝰ de generalitate sequenti legatorum.l.petitio.§.fi.ff.de leg.ij.ꝛ in d.l.quoties.ꝛ ibi plene no. Sic ergo cũ fuerit facta expressio de expẽsis pro studio ꝛ libris certum est quod illa verba generalia tam precedentia quam sequentia intelliguntur de similibus, ꝛ sic de expensis que fierent in negotio iam cepto, vt per Bar.in dicto tractatu sicut erat ceptũ studium dicti magistri

Augu. sed dotari illas neptes testatoris nō erat negotiū ce-
ptum cū nulla dos possit esse sine matrimonio. l. fi. C. de do.
promis. l. ij. ff. de iure dotiū. ergo nō potest intelligi illa gene-
ralitas de dotibus dandis dictis neptibus. Itē q2 de expen-
sis fiendis in studio iam cepto de libris erat dubium inter do
tes. vt. s. dixi. ¶ Sed de dote danda per patrem mortuo auo
non erat dubium: q2 est officium patris vt dictis iuribus. ⁊ fa
cit optime. l. dedit dotē auus. cū ibi notatis. ff. de colla. bono.
⁊ illa generalitas debet intelligi vt per eam casus dubitabilis
declaretur non autem ita vt casus indubitabiles per illa ver-
20 ba generalia reuocētur in dubium. ¶ † Pro hoc etiā facit
qd quāuis testator apposuerit illa verba ita generalia: tamen
non intellexit inter fratres ⁊ patruos ⁊ nepotem inducere so-
cietatē oīm bonorū generale: qd patet: q2 dicto magistro Au
gustino reliqt ducētos florenos ⁊ vnā domū ⁊ q̄dā alia: ⁊ sic
voluit aliqd ipsum habere precipuū: ergo nō voluit inducere
societatē oīm bonorū s3 solū vt starēt in cōmunione. l. iij. §. j.
ff. ꝓ socio. Uerba enim illa precedētia declarant sequentia. l. si
seruus pluriū. §. fi. ⁊ l. cum filiabus. in prin. ff. de lega. j. ⁊ l. qui
non militabat. §. Lucio. ff. de here. institu. insuper si voluisset
testator tales dotes dari de communi sciuisset hoc exprimere
prout fecit de dote alterius sue filie cui dotē legaui. l. j. §. finan
21 tem ad deficiētis. C. de cad. tol. † nec em̄ presumendū est parē
tes voluisse inducere tantā inequalitatē inter filios, vt si vnꝰ
eorum haberet multas filias qd aliij tenerentur dotare, arg. l.
cum oportet. post prin. C. de bon. que lib. debitū enim ⁊ expē-
sa quā facit vel facere debet vnus fratrū nō venit soluēdū de
cōi patrimonio licet teneāt bona in communi, etiam si pro
altero eorum in vita tantundem vel plus impenderit. l. ex p-
te. §. filiꝰ. ⁊ ibi casus no. que ibi no. Bal. ff. fami. erc. facit opti
me qd no. Spe. in tit. de iudi. in quarta parte. §. sequit. vers. qd
si vnus. vbi vult quod vnus ex fratribus habet filiam ad ma
ritandū quod debet maritari de ꝓprio nō de cōmuni nisi ali-
ter esset inter eos cōuentum, vt. ff. pro socio. l. si socius ꝓ filia.
vbi casus notabilis ⁊ hoc dictum allegat ⁊ sequitur Bal. in. l.
si patruꝰ. C. communia vtriusq3 iud. per primū eximiū cōsulē
22 tem allegatum. ¶ † Ex quibus patet clara rn̄sio ad primum
quesitū ⁊ similiter ad secūdū quesitū. Cū em̄ nec ex verbis te-
statoris nec ex actibus sequētibꝰ sit inducta societas omniū
bonorum: certum est ꝙ omne lucrū ⁊ quicquid querit aliūde
q̄ ex rebus cōibus est ꝓpriū eius cui aduenit vel cui querit.
Casus, est in. l. cum duobus. §. si fratres. el primo. ff. pro socio.
Quod etiā reputat in dote magistri Aug. que nō querit ipsi
magistro Augu. nisi quo ad vsumfructū s3 eius filijs. l. j. ⁊ qd
ibi habetur. C. de bo. mater. d. l. socius pro filia. in. j. responso.
¶ Ad tertiū dico ⁊ clariꝰ quod posito quod etiā ex ṽbis te-
statoris esset inducta societas omniū bonorū, quod non est
23 vt. s. probaui. † tamen quilibet societas tacito cōsensu dissol-
uitur, vt. l. itaq3. ff. pro socio. cū similibus. l. precedenti. sicut ta
cito consensu initur, vt preallegata. l. qui admitti. ⁊. l. plane. ff.
pro socio: ⁊ idem iuris censendū est de societate inita ex man
dato testatoris quod censet de societate inita ex cōsensu par-
tiū. l. fi. ⁊ ibi casus. C. de re. alie. nō alie. ⁊ no. in. l. fi. C. cōi di. cū
inuiti nō cogantur stare in societate vt ibi: eo ergo ipso quod
dictus Barnabeus incipit facere apodixas ⁊ scripturas suo
proprio nomine: similiter in libris scripserit se proprio nomi-
ne debitorem ⁊ creditorem scientibus dicto magistro Augu-
stino ⁊ Io. ⁊ cum talia gesta per ipsum Barnabeum vt cesse-
rit ad vtilitatem cōmunem sine dubio voluisse videt talē so-
cietatem dissoluere ⁊ illam remanere solū in cōitate viuendo
arg. l. Mesennius. ff. de neg. gest. ⁊ quod per Bar. ⁊ Bald. in. d.
l. si patruus. ⁊ in. d. §. altero. Ex quibus absq3 vlteriori proces
su idem concludo iuris esse quod supra copiose deductum et
conclusum est per spectabiles doctores ⁊c. ¶ Circa quartum
24 quesitū premittēdum arbitror † quod testator qui voluit lu
cra ⁊ onera esse cōmunia inter substitutos ab eo intelligitur
voluisse onera esse paria ita qd onus vnius nō excederet val-
de onus alterius ⁊ hoc suadetur. ¶ Primo, quia sicut eos in
stituit pariter ita in sequētibus verbis videretur voluisse eos
onerare pariter argu. tex. in. l. qui heredi. §. quod discretas. de
vulg. ⁊ pup. ⁊ certe onus adiectum a testatore sicut adiectum
sub nomine appellatiuo intelligitur scd̄m portiones heredi-
tarias si sub noie proprio omnes tenentur equaliter pro virili.
vt in. l. turpia. §. fi. ⁊ ibi no. ff. de lega. j. ¶ Secūdo quia equa-
litas affectionis inducit presumptionem quod testator volue
rit equalitatem seruari inter istos institutos, arg. tex. in. l. non
solum. §. si puelle. ff. de ritu nup. ⁊ in. l. cum ita legato. §. vlt. ff.
de le. ij. iūcta gl. ibi in verbo ꝓximo. que notabiliter dicit qd si
cut plures eiusdē gradus videtur equaliter vocati: ita ⁊ equa
liter vocatur ille qui de iure succedit vna cum proximioribꝰ
in gradu, ⁊ ponit exemplū in filio fratris succedēte vna cū pa
truis testatoris. sicut autem successisset ab intestato, vt in. l. iij.
C. de suis ⁊ legi. ¶ Tertio quia sicut communitas que indu-
citur inter filios inducta videtur equalitatis seruāde gratia in
ter eos, vt. l. in illam. ⁊. l. vt liberis. C. de colla. ⁊ eo. tit. l. illud. §.
25 primo. Ita verisimile est, ꝙ † testator voluerit cōmunionē fa
cere inter institutos equalitatis seruande gratia: q2 in dubio
dispositio testatoris intelligit secūdū dispositionē iuris, vt. l.
heredes mei. §. cū ita. ⁊ ibi pet Bar. ff. ad Treb. ⁊ in. l. gallꝰ. §.
quidā recte. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ quia mens testatoris regula-
tur ex verisimili, vt. l. sicut certi. ⁊. l. si cū vel in vtero. C. de test.
mil. ⁊. l. Titius. in ꝓncipio. ⁊. §. j. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ verisimile
est qd testatoris fuit intentum dictū qd in legitima cōmunio
ne seruaretur equalitas inter eos, non vt ex ea resultat opposi
tū quod diceremus magistrū Augu. ⁊ Ioan. debere concur-
rere in dotādis istis puellis resultaret magna inequalitas cō-
tra mentē defuncti: q2 multomagis onus subibunt, quā pro
ipso alias ꝓ ipsis, scilicet magistro Augustino ⁊ Io. subiue-
rit coheres eorum: ergo dicendū est qd de tali onere nō intel-
lexit testator, nec de tali impēsa, que pro maiori parte exhauri-
ret partem ipsorū magistri Augustini ⁊ Io. sed de impensa
equa ⁊ rationabili. facit bonus tex. in. l. at si quis. §. hec actio.
26 ff. de relig. ⁊ sump. fune. ¶ † Confirmatur hoc: quia testator
dixit ⁊ omnia eorū lucra ⁊ expensas, ⁊ onera tam pro studio
⁊ libris dictis Augusti. q̄ pro alia quacūq3 re debet intelligi
pari vel minori ipsa re expressa, nō autē maiori, vt elegāter in
simili dicit Bar. in. l. sed si quis. §. quesitum. ff. si quis cau. alle
gans tex. in fi. §. cui dulcia. de vino ⁊ oleo leg. vnde cū expēsa
istarum dotium presupponitur, multo maior ꝙ pro expensa
facta ꝓ ipso magistro Augustino: seqtur qd nō includatur in
verbis dicti testamenti. ¶ Preterea nō est clarum, neq3 etiā
apparet qd iste iussus testatori de viuendo cōmuniter, ⁊ de cō
27 municādo omnia valeat. † Nam si arguimus de cōtractibus
ad vltimas volūtates sicut arguere l3, vt. l. iure ciuili. ff. de con
ditioni. ⁊ demonstratio. ⁊. l. qui chirographum. ff. de lega. iij.
quēadmodum nō valet pactum: q2 plures stent in cōmunio-
ne perpetuo, vt in. l. hoc iudicio. §. si cōuenerit. ff. cōi diuidū.
ita nec d3 valere ius testatoris, ⁊ imo si ita est resultat clarissi-
me ꝙ hic nō fuerit societas oīm bonorū: quia nec testator po-
tuit illam disponere, nec ipsi heredes fecerunt illam, vt patet
28 ex narratis in themate. † ex tacitis enim actibus non resultat
societas omniū bonorū: sed resultat societas ⁊ particularitas
eatenus quatenus actus cōmuni nomine gesti sunt, vt ponit
Bar. in. l. Titium ⁊ Meuium in. §. altero. ff. de admistr. tuto.
Nec cohabitatio in bonis communibus inter fratres, ⁊ perce
ptio fructuū cōmunis inducit aliquam societatē, vt ꝓbatur
in. l. cum duobꝰ. §. fratres. ff. pro socio. ⁊ i. c. j. de duobus fra-
tribus de no. beneficio inuestitis. vnde cū hic non fuerit socie
tas vniuersalis, sequitur qd onus dotādi filiam ex istis cohe-
redibus nō pertinet ad omnes simul, sed ad ipsum cuius filia
est, vt expresse ꝓbatur in. l. si socius pro filia. ff. pro soc. Et ex
predictis apparet decisio secundi quesiti: quia cum per consu
lentes, ⁊ per meipsum presupponatur quod hic non fuit socie
tas omnium bonorum, tale lucrum successionis peruentū ma
gistro Augustino nō est communicandum per iura per con-
29 sulentes allegata. ¶ † Nec ob. ꝙ magister Augu. communi-
cauit fructum dictorum bonorū: ergo in illis videatur contra
cta quedam tacita societas, nō tamen videtur cōicata ꝓprie-
tas dictorū bonorū, vt in terminis decidit Bald. in. l. fina. C.
de col. allegās tex. in. c. si duo fratres. de fratri. de no. bene. iue-
sti. ¶ Sed dubium restat qd posito ꝙ tale lucrum nō esset cō
municandum ratione societatis, tamen est communicandū
ex precepto testatoris, volentis omnia lucra debere cōicari. ꝙ
preceptū videtur acceptatū per istos per aditionem heredita
tis facte per eos. Sed ad hoc respōdetur quod nō fuerit acce
ptatū per viam cōsensus qui possit inducere societatē: q2 nec
inter presentes, nec per nunciū vel epistolam. ¶ Item q2 te-
stator videtur intellexisse de lucro ꝓueniente ex negotiatiōe,
vel questu, arg. tex. l. sed si adijciatur. ff. ꝓ socio. Item quia il-
lud preceptū nō tenuit nec potuit ligare heredes, nec testator
pōt heredē grauare extra portionē hereditariā, ad qd vltimū
nō insisto: q2 satis dictum est per dominos consulentes: ⁊ ego
de sola subscriptione fui requisitus. Alex.

Epitome.

¶ Donatio dr̄ inter viuos l3 fiat mētio mortis per modū de
mōstrationis vel si sit pactū de nō reuocādo si est facta ꝓ se ⁊
hr̄dibꝰ ⁊ donatio remuneratoria nō reuocat ꝑ igratitudinē.

Consilium

Consilium.LXXVIII.

Jsis quam eleganter et
in facto ⁊ iure quod deductū est ꝑ partē aduersaꝫ.
a Restatᵃ igitur vt ostendā allegationibus iuris ⁊
in facto ex quibus cōstabit nobis de bono iure dicti Totto-
li: ⁊ primā ⁊ non secundam donationē valere. ¶ Quantum
autē ad primā partē qꝛ pars aduersa nitiť ostendere primam
donationē esse cā mortis: tū qꝛ primo fuit dictum expresse in
ipsa publica donatiōe: tum etiam qꝛ diciť collata post mortē
donatricis: ⁊ qꝛ promisit ipsam donationē nō reuocare: que
tria denotant esse donationē cā mortis. Nec probant asserta
iura per eum allegata que iudicio meo non faciunt ad casum
nostrum: maxime qꝛ asserta iura alias per partē aduersam nō
loquuntur nec intelliguntᷣ simpliciter, vt dicit pars aduersa.
1 Nec iura per eum allegata dicūt† ꝙ vbi est facta mentio mor-
tis intelligitur sit donatio cā mortis vbi ipsa in donatiōe sit
expresse dictum qꝺ sit inter viuos vt in casu nostro est. ¶ Nā
in prima donatione dicitur qꝺ donat pure, mere ireuocabili-
ter ⁊ inter viuos. ⁊ sic per dictū verbū inter viuos tollūtur oīa
fundamēta ⁊ iura allegata per partem aduersam. ⁊ ita voluit
⁊ limitauit Bar. in. l. fi. C. de pac. in vlti. col. ¶ Et ꝙ dicta do-
natio fuerit collata post mortem donatricis fuit necesse hoc
exprimere in predicta donatione: ⁊ maxime quia dicta dona-
trix donauit solum proprietateꝫ inter viuos dicto Tottollo:
retēto vsufructu ea viuēte. idō vt verba in suis locis aperte ac-
cōmodentur, ⁊ vt dicta verba inter viuos ⁊ ex causa mortis ī
suis casibus aliqd operentur: operabuntur enim verba predi-
cta quod donatio proprietas illorum bonorum sit facta in-
ter viuos. Donatio autē vsusfructus sit cā mortis. nec aliter
2 dicta verba possent intelligi. ¶ † Preterea vt voluit Bal. in
l. ꝗ. C. de iure do. ⁊ Barto. in. l. vbi ita donať. de donationi. cā
mortis, quādo est facta mentio mortis in donatione per mo-
dum cause finalis: tunc in dubio presumitur causa mortis. se-
cus si est facta mentio mortis per modum cuiusdā demon-
strationis: qꝛ tunc non presumitur, vt est casus noster. ⁊ qꝛ se-
cundo vsusfructus ⁊ mors est denominata ad demonstrādū
quando debeantur vsusfructus sed respectu proprietatis est
donatio inter viuos: ⁊ respectu verborum ⁊ etiam effectus.
¶ Preterea verba illa intelligūtur quod nō solum donatio
habeat locum inter viuos, sed etiā post mortē, ⁊ sic est dona-
tio inter viuos ⁊ ꝑ predicta etiā respondeť qꝺ talis donatio
inter viuos cū iuramēto facta nō pōt reuocari. Nec dñr ꝯtra-
ria dicta verba inter viuos ⁊ ex cā mortis imo disponūt ī ca-
su suo, vt. s. vꝫ proprietatē inter viuos ⁊ ireuocabiliter vsum
fructū nō ex cā mortis: qꝛ illū sibi reseruauit ea viuēte: ⁊ sic ne-
cesse fuit dicere respectu vsusfructus ex cā mortis. ¶ Quan-
tum ad primū qꝺ sit pactū de nō reuocando donationem in
dicto primo instrumento, iudicio meo pars aduersa non bñ
ponderauit verba dicte prime donationis. nā in primo instru-
mento donatiōis diciť irreuocabiliter, ⁊ inter viuos cū iura-
mento: ergo est donatio inter viuos, ⁊ nō cā mortis, vt voluit
3 Bal. in. ꝗ. C. de iur. do. ⁊ Bar. in. d. l. fi. C. de pac. ¶ † Item cū
promittat non contrauenire etiam cū iuramento, est donatio
inter viuos, nec est locus penitētie, scđm Ang. in consi. incip.
dña Antonia de floren. ⁊ Bal. in. l. cū qs. C. de cōdi. ob cau.
Preterea vt voluit Bar. in. l. nam ⁊ si cum moriar. ff. de cōdi.
inde. ⁊ ibi. Pau. de ca. semper presumiť donatio inter viuos,
⁊ nō cā mortis, qñ adest seu procedat cā ꝓmissionis: quia vbi
adest alia coniectura cessat donatio cā mortis lꝫ fiat mentio
de morte: ergo cū adsit cā ꝓmissionis scꝫ vt alimēta prestenť
ergo non est donatio facta mortis cā lꝫ fiat mentio mortis.
¶ Preterea vt voluit nota. Bald. in. d. l. ꝗ. de iure do. vbi ī in-
4 strumēto † fit donatio pro se ⁊ heredibus ⁊ sic fiat mētio here-
dū semper p̄sumitur donatio inter viuos: ⁊ nō cā mortis que
nō trāsit ad heredes donatarij qꝛ reuocatur si primo moriať
donatarius quā donās: ergo est donatio inter viuos cum sint
noīati hr̄des Tottoli. ¶ Item dꝛ qꝺ donantes nō fecerunt
nec in futurū facerent de dictis proprietatibus ⁊ bonis vt su-
pra datis traditis ⁊ donatis donationem traditionē dationē
venditionē alienationē ⁊c. vt latius in dicto instr̄o prime dini-
sionis cōtineť. ⁊ etiam est pactum libel. ꝙ dicti donātes ꝓmi-
serunt eidē Tottolo litē nō mouere nec mouēti cōsentire ⁊c.
¶ Itē ⁊ dicitur nulla de cetero per se per aliū seu aliquo mo-
do ratione vel causa vel ingratitudine cōtrauenire vel consen-
tire inferenti questionem. Cui dubium quod dicta verba om-
nia particulaliter ⁊ singulariter de per se pregnanť ⁊ expres-
se importare videntur pactum de non reuocando dictā dona-

tionem. ¶ Quantū ad fm qꝺ videť opponere pars aduersa
5 contra primā donationem, dicens† qꝺ donatio est facta sub
modo, ⁊ modus nō fuerit seruatus: quod talis donatio est in-
ualida, ⁊ nititur ostendere quatuor ratiōibus. ¶ Primo qꝺ
Tottolus ꝓmisit cultiuari facere possessionem. Scđo qꝺ sine-
ret ipsam donatricē recipere fructus dicte possessiōis. Tertio
ꝓmisit calciamenta, ⁊ vestimēta. Quarto promisit etiam sibi
alia alimenta necessaria. que quatuor idem important, ⁊ non a ¶ R arguit
erat necessaria ita longa scriptura. Quibus omnibus vnico xandri.
verbo posset responderi. Attamē, vt morem sequar aduersarij ria vide.
principaliter respōdetur ⁊ primo dico quod non est modalis, fil. xiiij.
imo dicitur pura simplex, dū dicitur pure simpliciter ⁊c. ergo
non est modalis: quia nō esset simplex, nec pura: vt per Bart.
in. l. j. §. si quis simpliciter. de verbo. oblig. Pretera talis con-
tractus est vltro citroqꝫ obligatorius nō modalis: quia hinc
inde cadūt obligationes, sed non sunt modales: alias non es-
set dare cōtractum vltro citroque obligatorium, purū, ⁊ sim-
plicem, quod non est dicendum. ¶ Preterea ignoramus an
pars aduersa bene legerit dictam primam donationem. nam
in dicto instrumēto dicte prime donationis cōtinetur qꝺ di-
cta donatrix reseruat sibi vsumfructū dicte rei donate, vt pos-
sint ex illo se alere, ⁊ alimētare. ⁊ paciscūtur inuicem, ꝙ si defi-
ceret vsusfructus pro eorū alimentatione, qꝺ tūc ⁊ eo casu di-
ctus Tottolus teneatur supplere: que verba sine dubio volūt
⁊ important qꝺ si deficeret dictus vsusfructus ad alimētatio-
nē predictam, tenerentur dicti donatores simpliciter require-
re dictum Tottolum, vt suppleret dictam donationē: quod
si non requisiuerit ꝙ deberet supplere, vt. s. Cui dubiū est qꝺ
dictus Tottolus etiam presupposito ꝙ defecisset dictꝰ Tot-
tolus vsufructuarius nō tenetur supplere nisi eo requisito: qꝛ
licitum fuit dicto Tottolo ignorare an dicta donans indige-
ret alimentis predictis. ¶ Imo fortius dicitur de iure qꝺ si
dictus vsusfructus nō sufficisset ad alimēta predicta, ⁊ quod
Tottolus predictus sciret hoc quod cōtinue ignorauit: dictꝰ
Totto. nō tenetur ad alimēta predicta nisi eo solēniter reqsi-
to. vt. s. vt est in simili in eo qui tenetur de euictiōe si scit litem
motam suo emptori: attamen nō tenetur defendere ⁊ litem in
se suscipere nisi facta denunciatiōe, vt clarū est de iure. ¶ Se-
cundo ad illā partem quam dicit pars aduersa quod fructus
dicte possessionis in vita donantis dictus Tottolus recepit
huic oppositioni dupliciter respōdeť. Primo quod hoc exci-
pit pars aduersa non fuit nec est verum: imo dicta donans
cōtinue dictos fructus dicte possessionis habuit ⁊ recepit.
¶ Preterea dicitur qꝺ posito qꝺ Totolꝰ habuit dictos fru-
ctus potuit habere virtute instrumēti vt seruaret ⁊ manutene-
ret ad instantiam dictarum donationum dummodo faceret
animo preiudicandi vsusfructus reseruatio in se quatenꝰ pla-
cuerit: non autem prohibetur qꝺ possit habere dictos vsusfru-
ctus animo gubernādi licet teneatur reddere rationem dicte
d. Bar. ⁊ viro. ¶ Preterea posito sine preiudicio qꝺ dictus
Tottolus dictos fructus aliqualiter recepisset qꝺ negatur dꝛ
⁊ respōdit ipse Tottolus inquantū legitime apparet vt. s. ꝙ
licet dictos fructus habere ⁊ percipere potuit pluribus rōni-
bus: vna maxime qꝺ dictus Tottolus tūc tēporis fuit insti-
tutus procurator ad eā donātem ad quecunqꝫ negotia ipsius
donantis ⁊ specialiter ad recipiendum fructus ⁊ reditꝰ dicte
possessiōis quos si aliquos habuit ⁊ restituit dicte donatrici
⁊ eius donātis disposuit voluntatē. ⁊ si aliqs vellet dicere ꝯ-
triū, vł aliqs petere vellet rōnē fructuū p̄dictorū: veniat hr̄s di-
cte donātis ⁊ ipse Tottolꝰ est paratꝰ facere ea oīa ad q̄ de iu-
re teneť ⁊ debet. ¶ Quātū ad reliquas duas partes rñdeť qꝺ
ꝑ ꝓmā ablationē cōmunē ipsius Tottolli sublate sunt dicte
q̄tuor oppositiōes dicte partis aduerse ⁊ de dicto mādato ⁊
procurator. dici Tottoli apparet publicū instrumētū negās
etiā aliqd fuisse ꝓbatum ꝑ parteꝫ aduersaꝫ qꝺ habeat aliquo
respectu improbare dictā donationē ꝓmā. Quātū aūt ad ter-
tiā allegatē exceptionē quā videť obijcere pars aduersa. qꝺ. d.
Tottolꝰ iniecit manꝰ ad ipsam donantē ⁊ per vim fecit extra-
here ipsam donantem de domo. ⁊ quod etiam per vim abstu-
lit certas bestias ⁊ res dicte donantis in quibus omnibꝰ in
breuibus respōdetur quod hec omnia cōsistunt in facto. Nā
vt p̄dictū est licuit. d. Tottolo vigore dicti mandati vel procu-
ratori recipere ⁊ gubernare res dicte donantis: vt etiam ap-
paret ex verbis donantis dictus Totto. debet gubernare di-
ctas res dicte dñe Barth. ⁊ eius viri. quod iniecerit manꝰ in
eam ista penitus negantur. imo si necesse fuerit ad hoc fuit ⁊
est paratꝰ ꝓbare contrariū ⁊ qꝺ illa bñ tractauerit. ¶ Sꝫ po-
sito nō tamen cōcesso qꝺ eam verberauerit: dico qꝺ nō est lo-
6 cus reuocationi: † qꝛ iura que ꝑmittūt donatiōes reuocari lo-
quunť in donationibꝰ mere gratuitis: nō autē in donatiōibꝰ

de fuerint facte ꝓpter merita vel ex titulo oneroso, q̄r tūc s̄z Ang. in .l. si vnq̄. C. de reuo. do. de illis donationibus factis iudicat̄ queadmodū ⁊ de titulo oneroso. ⁊ sic non possunt reuocari nec pretextu igratitudinis nec superueniētiū liberorū. facit q̄d no. in .l. si forte. de cast. pec. Quantū ad quartā partē q̄r videt̄ pars aduersa excipere q̄ ꝑ primā donationē nō fuit quesita ipsi Tottolo aliqua possessio, nedū dominiū q̄d regulariter non querit̄ sine possessione. ⁊ q̄r secūda donatio d̄z preferri prime q̄r dictus Sabadinus habuit primo possessionē. ⁊ titulū allegās .l. quoties. C. de rei vēdi. ⁊ multas al's rōnes ⁊ leges de quibus in suis exceptionibus fit mētio q̄b⁹ oibus r̄ndetur q̄ pars aduersa iudicio etiā ipsius Tottoli seipsum decipit. nā vt predictum est fuit dotata proprietas dicte possessiōis .d. Tottolo per q̄tuor annos antequā esset facta asserta donatio dicti sabadini iter viuos ⁊ irreuocabiliter ⁊ cū iuramēto in quo primo instr̄o donatiōis est pactū cōstituti p' q̄ pactū trāsfert̄ possessio ⁊ trāslata fuit i .d. Tottolū: ⁊ quā possessionē vigore maxime licētie sibi date in dicto īstrumēto donationis dictus Tottolus a die facte dicte prime donatiōis tenuit ⁊ possedit prout etiam tenet ⁊ possidet de presenti: ⁊ ēt pars aduersa cōfitetur dum dicit Tottolum percepisse fruct⁹ dicte possessionis ꝑ quā perceptionē probat̄ possessio licet ab vno anno citra dictus Sabadinus detinuerit ⁊ possederit dictam possessionē ⁊ molestauerit dictum Tottolū in dicta possessione. nec est verū q̄d dicta mulier dixit q̄ volebat dūtaxat ipsam donationē demum habere locū post mortem eius. imo fecit pactū cōstituti ⁊ dicto Tottolo licētiā dedit. ⁊ ita est verum in facto omissionis aliis deductis ꝑ partem predictā aduersam in sua quarta parte exceptionum que ad idē sonant ⁊ idem important. ⁊ omittuntur alia predicta breuitatis causa. Ex quibus omnibus clarissime constat dictam primam donationem valere ⁊ dictū Tottolum fuisse dn̄m ⁊ possessorem dictarum petiarum terre non obstante secūda donatione facta Sabadino, que non valet tanq̄ de re non spectāte ad donatorē. ⁊ ipsam donationē primā vires ꝑpetuas habere: ⁊ ratione ꝓmissionis ⁊ etiā iuramenti: ⁊ etiam q̄r dictus Tottolus oīa contenta in dicto instrumento donatiōis quātum ad ipsum spectat vsque ad vnguem obseruasse. ⁊ maxie cōstat de cōfessione dicte do. Bartholomee ꝑ duo instrumēta cōfecta ad instātiam Tottoli ⁊ .d. B. Item ad vnū aduertat reuerētia vestra ⁊ ponderet duo verba que sunt in dicta asserta secunda donatione dicte partis aduerse in qua dicit̄ q̄d propterea ipsa dom. B. existens personaliter in presentia dicti iudicis sponte ⁊ animo deliberato ⁊ nō per errorem ducta per se ⁊ suos heredes reuocata ⁊ annullata prius dicta donatione facta .d. Tottolo dedit, ⁊ tradidit, ⁊ donauit ⁊c. Que verba ablatiui absoluti consequenter resoluuntur in conditionē. l. a testatore. de condi. ⁊ demō. l. euict⁹. de vsu. ⁊ cū .d. donatio fuerit legitime reuocata, sed cōtradictorio iudicio. ⁊ sic voluit ⁊ intellexit dicta donans facere donationem secundā prima legitime reuocata ⁊ annulata per sententiam. cap. cum secundum. de hereti. in .vi. l. eius qui delatorem. ⁊ ibi Barto. de iure fisci. que minime interuenerunt ⁊ quod hoc sit verum q̄d dicta donās sic voluerit expresse apparet per primam donationem in qua promisit ad defensionem ⁊ ad alia predicta, propter quā promissionem ad generalem defensionem dicte rei primo donate ⁊ per alia superius deducta donat. secunda donatio. prout dicitur donauit dicto Sabadino ⁊ sic contra ueniendo dicto primo instrumēto iurato duplicē penā meret̄. Primo penam periurii. Secūdo penā lib. sexcentarum Boñ. in .d. primo instrumento promissam ⁊ cōuētam, q̄d nō est credendū quod dicta donās voluerit dictas penas periurii ⁊ li. sexcentarum Boñ. ⁊ propterea adiecit illa verba in .d. scd̄a donatiōe vc̄z primo reuocata ⁊ annullata .d. prima donatiōe facta dicta Tottolo ne incurreret dictas penas. ¶ Et ꝓpterea infertur q̄ .d. secunda donatio facta sub conditione vltra allegata predicta non habuit nec habet locum nisi purificata cōditiōe vc̄z quod in ꝯtradictorio iudicio fuit reuocata .d. prima donatio q̄d minime factū fuit huic Sabadino sub ꝯditione reuocāde prime donationis, que nōdū fuit reuocata, non facit dictū sabadinum possidere nūc: sed ita demum post reuocatam donationem. c. olim. el primo. ⁊ ibi per doc. de rest. spo. l. sub cōditiōe. ff. de sol. l. qui absenti. de acqui. posses. Ex q̄b⁹ omnibus clarissime constat dictā primā donationem factam Tottolo esse in viridi obseruātia ⁊ esse donationē interviuos nec esse reuocatam, nec etiā potuisset reuocari stante maxime obseruātia per .d. Tottolū cōtentorum in dicta donatione, ⁊ dictum Tottolū fuisse ⁊ esse in possessione dictarum petiarū terre. plura dici possent que breuitatis causa omitto. cetera suppleat excellētia ⁊ dominatio vestra in iure ⁊ i facto. Finis.

b. ... mo. ... e ac ... er de ... pac. in ... l. lvii. & ... Corne. ... col. fi. lib. ... l. ii. C. de iu ... phy. Franci. ... a. repeti. l. fin. ... C. de reuocā. ... sed vide Bal. ... trac. statu. versi. ... collecta.

Epitome.

¶ Respectu creditoris non presumitur debitor soluisse.

Consilium. LXXIX.

Visis nonnullis dubitationib⁹, que ad defensionē Rustici ⁊ Mazadii adducunt̄, cōtra quē alias cōsului. a Et responsionibus dictas dubitatiōes eleganter ⁊ copiose satis per clarissimum dominum aduocatum actoris quamuis nō expediret aliquid vltra dicere: quia opportune respōsum est: tamen vt petenti morem geram, hic pauca subiiciam infra.

1 ¶ † Et in primis nō obstat quod dicitur quod quādo negatiua est fundamentum alicuius, ipse illam probare debet. l. hoc iure. ff. de verb. obl. l. i. §. docere. ⁊ ibi Bar. ⁊ Ang. ff. ne quis eum qui in ius voc. vi exi. ¶ Quia ad hoc patet responsio ex his que dixi in cōsilio. s. quod hoc nō militat in casu nostro ex quo locatori erat obligatus Rusticus laborare ex suo contractu, ⁊ ꝓmissione: quo casu sibi Rustico incūbit onus probādi adimpleuisse actori cui se obligauit. ⁊ satis est q̄d sit lapsum temp⁹ laborādi, nisi Rusticus probet se laborasse ⁊ adimpleuisse vt no. gl. ma. in .l. ii. C. de iure emphy. ⁊ Bart. in .l. in illa stipulatione. ff. de verborum obliga. ⁊ dixi in consi.

2 ¶ † Et per hoc non obst. si dicatur quod quilibet presumitur bonus. l. merito.

b ff. pro socio. Quia quātum b ad eum cui debitor est obligat⁹, non presumitur quod debitor satisfecerit, nisi probet. l. i. C. de probatio. ⁊ no. vbi. s. ¶ Per hoc etiam non obstat pari ratione illud quod habetur in .l. edem. C. locati. vbi locator probat. Nam dico quod locator ibi bene habet probare domum esse necessariā propriis vsibus locatoris: sed vbi allegaret q̄d conductor male versaretur in re: tunc si hoc percipi potest ex omissione eius q̄d facere promiserat cōductor locatori, ⁊ tp̄s adimplendi sit elapsum sufficeret probare ꝑ solā ostensionē instrumēti obligationis, nisi cōductor cōtrariū ꝓbaret. s. se ipleuisse, per ea que prime dixi. Sed si cōstare nō poterat ex īstrumēto locatiōis illud q̄d allegat locator, vt q̄r locaui domum, ⁊ cōductor ꝓmittit soluere pēsionem singulis annis: certe ex hoc instr̄o nō pōt dici apparere, q̄d ꝯductor male verset̄ in re. ideo h̄z necesse locator aliud ꝓbare. ita de necessitate intelligūtur ea que habentur in .d. l. edem. ⁊ in .c. ꝓpter sterilitatē. extra de loc. ¶ Quantū vero pertinet ad id q̄d allegat̄, vc̄z debuisse ꝓduci solēniter libellū cōtra dictū colonū pro dicta expulsiōe est sufficiēter r̄nsum ꝑ dn̄m aduocatū. Et cōfirmo ꝑ id q̄ voluit Bar. in repe. l. iii. C. de pig. in pe. ⁊ antepe. col.

3 † vbi voluit q̄d saltē q̄n appareret de obligatione ⁊ cōuentiōe publicū instrumētum, pōt actor volēs implorare iudicis officiū ꝑ expulsionē coloni illō summarie petere absq̄ solēnitate libelli, vt ꝓbat ibi per plura, ⁊ est de mēte Spe. in tit. de loc. §. nūc aliqua. ver. xix. ⁊ Bal. in .l. ii. C. de iure emphy. in .iii. col. in ver. l̄z pone q̄ ꝓprietatius nō audet ⁊c. ⁊ in .d. l. edem. in .i. col. ⁊ in .c. i. §. si q̄s no. de pace iur. fir. ¶ Circa etiā id q̄d dicit̄ dubiū reuocari, an posito q̄ i instr̄o simpliciter dicat̄ q̄ Rustic⁹ promisit bñ ⁊ diligēter laborare etiā si nō essent adiecta illa ꝟba sed ad arbitriū boni viri, nihilominus dicit̄ q̄d etiā intelligitur ꝓmisisse laborare: sm̄ q̄ disponūt statuta loci. ¶ Sec⁹ si ꝓmisisset ad arbitriū boni viri, quo casu intelligitur ꝓmisisse secundū dispositionē statutorū, vt dixi in cōsilio. ⁊ hoc esse ve

4 rū p̄z, † q̄r illa verba bene ⁊ diligēter importāt arbitriū boni viri, ⁊ in dubio intelligi debent, vt no. tradit̄ per Bar. in .l. cū filius. §. cū pater. per illū tex. ff. de leg. ii. ⁊ q̄ important arbitriū boni viri, p̄z in .l. si ita sit scriptū. ff. de ma testa. ⁊ in .c. i. in fi. de eo qui mitti. in pos. causa rei ser. lib. vi. ⁊ in cle. i. de off. or. ¶ Et q̄d verba cōtrahētium limitētur, interpretentur, ⁊ intelligātur scd̄m dispositionē statuti voluit Bar. expresse i casu certo: multomagis in dubio in .l. vt iusiurandi. §. si libert. ff. de oper. liber. in versi. sed isto casu ⁊c. bene faciat quod voluit Bart. in .l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. ⁊ id quod habet̄ in .l. fi. in fin. C. de fideius. ⁊ in .l. si prius. §. placuit. cum sim. ff. de aqua plu. arcē. Ex quibus concludo prout in proprio ꝯsilio conclusi, allegatis in cōtrarium non obstantibus. Alex.

Summarium.

1 ☞ Actio pro socio potest generaliter intentari, vel pro certa quantitate restante.

Argumentum

2 Argumentum a communiter accidentibus valet.
4 Testes qui dicant se alias vidisse scribere nō sufficit sed qđ viderint scribi literam de qua agitur.
5 Scriptura etiam requiritur qđ sit scripta ab vtraqꝫ parte, ꝛ qđ sit causata. nu. 6.
7 Consanguineus non est integer testis.
8 Fratris factum etiam socij alteri non nocet.
Mandatum an presumatur tacitum. ꝛ nu. 10. 11.
12 Mandatum presumitur tacitū si procurator domino sciēte illud excedat.
15 Judex licet habeat liberum arbitrium non debet credere testi non reddendi bonam rationem.

Consilium. LXXX.

Jso processu cause inter Anto. possidentem agentem. ꝛ Petrūpaulū quōdam Ludo. de suc. defendentem qꝛ celeberrimus dominus consultor copiose scripsit ꝛ aliqualiter longꝰ in sermone fuit. Ego quam breuius potero restringere conabor cōcludendo sententiam absolutoriam fieri debere in fauorem rei.

1 ℂ † Et in primis presupono fuisse intentatam actionē pro socio, que generalis appellatur sicut actio tutele ꝛ nego. gest. l. pro socio arbiter. ff. pro socio. vnde pōt intētari multipliciter. Uno modo ad reddēdum rationem per eum qui administrauit, ꝛ ad consignationē reliquorū. l. ij. cum ibi no. p Bar. ff. de neg. gest. ꝛ plene no. in. c. j. ꝛ. ij. de lib. oblatione. per Spe. in ti. de iudi. in. iiij. parte generali ꝛ sequēti. ꝛ etiam potest intētare in certa quantitate in qua dico te restare debitorem meum occasione dicte societatis administrate per te, sicut in alijs actionibus generalibus puta actio tutele, ꝛ similes, potest etiā dari simile ad certam quantitatem in qua petam tutorem in certa quantitate ex administratione facta per eum. vt. l. j. cum gl. ꝛ ibi clare Bar. si aduer. rem iudi. ꝛ hunc secundum modum secutus est in libello suo Anto. petendo condemnari dictū petrūpaulū occasione dicte societatis, ꝛ administrationis facte per Lud. patrē dicti petripauli: ꝛ occasione dicti Saldi ꝛ calculi facti per Benedictū fratrem ꝛ negotiorum gestorū Petripauli fratrū ac nepotū heredū dicti Lud. in quātitate librarum. cccc j. ꝛ solidorū. v. ꝛ denariorū. ix. pro rata dicti Petripauli heredis pro quarta parte dicti Ludo. Non enim videtur in proposito sua intentata actio cōi diuidundo si bene inspiciatur presertim cum non deducatur causa certi iudicij tanqꝫ aliqđ cōe inter cōes socios iuxta. l. j. ff. cōi diui. ꝛ. l. si actū. ff. p socio. ℂ His sic ppositis ꝛ consideratis omnibꝰ de quibꝰ in pcessu, videtur mihi nos esse i casu qđ actore nō probāte reus absolui debet diffinitiue, iuxta. l. qui accusare. C. de eden. ꝛ in c. j. vt ecclesiastici. benefici. ꝛ que absolutoria dicet diffinitiua negotij principalis, vt per gl. ꝛ doc. in aut. qui semel. in xi. locum. C. quomodo ꝛ qñ iudex. ꝛ qꝛ ius ꝛ probationes actoris cōsistere videntur fere in scriptis, ꝛ illis priuatis deductis in iudiciū ꝛ in nōnullis attestationibus. vñ videndū est de xtute earū. ℂ Et primo capio scripturā quā actor dicit esse de manu. Lu. i qua dicitur in hac forma videlicet: possedemo per elborso de la cāpagna de tale soldi. ix. de. vj. Jtē pe per suo guadagna p. v. anni soldi. x. de. vij. ꝛ ista scriptura nō pbat qꝛ nō apparet quod dictus possessor dederit dictas pecunias societatis causa. n āpotuit exbursare dando ex causa mutui. d. Martinello, qui vt dicitur in libello fuit socius possidētis. ꝛ dominꝰ Symon tenetur reddere de eis rationem. non autem heredes
2 Lud. qui eas non habuissent. ꝛ † scriptura introducta per aliquē debet in dubio interpretari cōtra ipsum pducētem: qꝛ pbatio de necessitate debet concludere. c. in presentia. de pb. l. veteribus. cum ibi no. ff. de pactis. l. neqꝫ natales. C de pba. ℂ Jtem inquātū in dicta scriptura cōtinentur hec xba. Jtē p suo guadagno per anni. v. s. de. vij. Jsta scriptura potest interligi quod habuerit possidens pro suis lucris dictam quātitatem. ꝛ imo non probatur concludenter dictū An. pos. creditorem esse in dicta summa. nec etiā est verisimile qđ in dicta scriptura voluerit singulos denotare qđ ipse posside. restaret creditor lucrorū oim annorū: qñ ar. sumpto a cōiter accidentibus nō cōsueuerunt socij similiū societatū stare per. v. annos quod nihil capiant de lucris societatis. vt docet experiētia que est rerū magistra. c. qꝫ sit. de elect. lib. vj. ꝛ id probatur arg. a cōiter
3 accidentibus: † qꝛ illud psumitur fuisse seruatū qđ cōsueuit cōiter accidere ꝛ seruari vt no. glo. ꝛ doc. in. l. scriptura. C. de fide instru. ꝛ in. d. l. neqꝫ natales. ꝛ in. d. l. non hoc. C. vnde cognati. declarat Bal. in. l. conuenticulā. C. de epi. ꝛ cleri. ℂ Jtem nō

dt ibi a qđ debeat hēre dicta: ergo nullꝰ est affectꝰ: in auc. si qñ. C. de cōst. pe. ꝛ no. i. l. si. ff. si cer. pe. ꝛ. l. stipulatio ista. §. si qs ita. ff. d ver. ob. ℂ Jtē nō probat: qꝛ nō est pbatū legitime vt opꝫ dictā scripturā fuisse manu. d. Lud. scriptā nec relevat de ea pbatio psens p dictos testes: qꝛ testes lꝫ dicāt se vidisse scri
4 bere dictū Lu. nō tñ talis pbatio releuat: † qꝛ ad hoc vt releuet pbatio p testes habētes pbare scriptā esse manu alicuius
a opꝫ qđ ipsi dponāt se fuisse pñtes[a] qñ scripta fuit talis scriptura p scribētem, ꝛ qđ viderūt scribere illā scripturā de qua agitur ꝛ no. gl. in aut. ꝛ si cōtractus. in gl. mag. C. de fide instru. ꝛ ibi clare Jac. bu. in ver. modo quero ꝛc. ꝛ probatur in. §. si qs igitur. ꝛ no. in aut. de instru. cau. ꝛ fide. ꝛ no. Bar. in. l. nuda ratio. ff. de dona. ꝛ in. l. admonēdi. in. vj. col. ff. de iureiur. ꝛ Bar. in. l. scripturas. C. qui potio. in pip. ha. Bal. in aut. sed nouo. C. si cert. pe. ꝛ an. de bu. in. c. ij. in. iij. vel. iiij. col. de fide instru. sed dicti testes nō dicūt se fuisse pñtes cōfessioni dicte scripture: ergo ꝛc.
5 ℂ † Preterea attēto qđ dicta scriptura nō vꝫ sine subscriptione vtriusqꝫ ptis etiā si actor habere posset testes qui deponerēt se vidisse dictū Ludo. scibere illā propriam scripturā ꝛ illi
b fuisse presentes[b] sm magis rationabilē opi. hoc per se solū nō sufficeret sed oporteret adhuc fieri cōparationē literarū scōm formā legis, cōparationes. cū ibi no. C. de fide instru. ꝛ cū pateret per cōparationē literarum, qđ talis scriptura esset manu Lud. scripta: tūc diceret constare sufficienter illam fuisse scriptam manu Lud. ꝛ ita probatur in. d. §. si quis igitur. cuꝫ. §. si qñ. ꝛ ibi. no. Jac. de bel. in. l. si qs. in auc. de instru. cau. ꝛ fide. p illū tex. ꝛ Ray. in aut. sꝫ ꝛ si qs. C. qui po. in pig. ha. ꝛ Bar. in. d. l. nuda ratione. ꝛ. l. admonēdi. circa. vj. col. pal. ꝛ Bal. in. d. auc. sed nouo iure. ꝛ Ang. in. d. l. comparationes. ꝛ Ant. de bu. in d. c. ij. de fide instru. ꝛ ibi domi. Abb. sicul. sed ista seruata nō fuerūt: ergo dicta scriptura non probat. ℂ Minus etiā probat alia scriptura manu Jo. fratris. d. Petripauli, i qua semp confitetur ad se puenisse certas quātitates pecuniarū: qꝛ in ea dicitur d certis summis li. xij. dico macha. lxx. Juliano ꝛ. liij.
6 a Dy. ꝛ ita p ordinē enumerātur quedā alie summe, ꝛ † nō cōtinentur ibi cā aliqua nec psone alique ergo simpliciter non releuat. d. l. nuda rō. de dona. ꝛ. l. cū de indebito. §. fi. ff. de probat. ꝛ adeo defectiua est, qđ nō pōt intelligi quid importare velit: ergo talis ratio pro nō facta habetur. l. ij. ff. his que pro non scriptis habentur. ꝛ. l. quicqd astringēde. s in vnam lec. ff. de ver. ob. Jtem nō est probatū per testes qđ ipsi viderint. d. Jo. scribere dictā scripturā vt requirebatur, put. s. dixi, Nec etiā fcā est cōprobatio put. s. dixi oportere fieri. ℂ Deniqꝫ etiā posito qđ illa scriptura esset manu Jo. nō potuit Jo. per suū factum piudicare Petropaulo fratri suo. l. j. C. qui res iu. nō nocet. l. portionē. C. de ꝯñ. rerū alie. l. nemo, ex socijs. i prin. ff. p socio. ꝛ psertim qꝛ nō apparet de tpe confectionis dicte scripture Jo. Antonij, ꝛ sic dici nō pōt eā fuisse cōfectā eo tēpore quo Jo. fuisset administrator seu suorū negotiorū gestor dicti petripauli ꝛ fratrū. ℂ Jtē etiā insup nō obstat scriptura pducta tāqꝫ pducta manu dicti Bñdicti fratris. d. Petripauli, i qđ videtur actor facere potissimū fundamētū, cū illa scriptura ꝯtinere videatur calculū ꝛ saldū dicte societatis: qꝛ rñdeo qđ nō est pbatū saltē per duos testes qui deponūt se fuisse psentes qñ fuit facta dicta scriptura p dñm Bñdictū, put requirebatur, put. s. pbaui. neqꝫ ad rē facit testis qui dicit se interfuisse vꝫ Thadeꝰ de quistello nec ēt alij duo testes qui regrebantur ad ꝯparationē literarū, vt. s. dictū est: qꝛ tm vnꝰ restat. nā thadeꝰ de quistello non est integer testis: qꝛ dictꝰ Ant. ꝛ Joā. lu. pdicti ꝛ Thadeꝰ fuerūt fratres: vt fatetur actor respōdēdo positionibus ꝛ etiā iplemet testis videtur hoc asserere: ꝛ sic actor ꝛ testes sunt in eodē gradu de iure canonico. c. dilecti. ver. fin. de tes. ꝛ ibi no. in. q. de fratre ꝛ affine. ꝛ de iure ciuili in. v. vt. l.
7 iurisconsultus. §. vj. ff. de gra. ꝛ insti. eo. ti. §. vj. † quoniā p talē consanguinitatē non est integer testis: vt no. in. l. etiā matris. ff. de proba. ꝛ no. expresse Bar. in. l. admonendi. circa. ix. col. de iureiur. ꝛ. l. qui testō. §. fi. ff. de test. ꝛ Ant. de bu. in. c. fin. de iureiur. ꝛ in. c. cū oporteat. ꝛ ibi etiā hoc tenet Jo. de imo. de accu. ℂ Preterea alia ratione non habet vires dicta scriptu
8 ra Benedicti † quia factum fratris non potest preiudicare fratri. l. j. C. qui res iud. non no. quinimo vnꝰ ex socijs obligare nō posset nec preiudicare alteri nisi in his in quibus apparet vnū esse propositū ꝛ institutum ab altero ꝛ sic habere tacitū vel expressum mādatū ab altero. l. nemo etiā solus. in princi. cum ibi nota. per Bar. ff. pro socio. ꝛ colligitur etiam ex not. per Barto. in repeti. l. ex duobus. ff. de duobus reis. in. vj. q. iūctis notatis per eū in. x. questio. quantominus in casu nro in quo non apparet quod dictus Benedictus ꝛ dominꝰ petrus paulus essent socij tēpore dicti Saldi. i. de anno. Mcc xlix. die. xxv. Junij. Jam non est probatū legitime saltē per

a ℂ Pr... li. iij. gl. l...
b ℂ Presen... hoc suffici... clxxxj. nu...

o.idē / inus.i / de of.de / aul.feli.⁊ / iū casu in / ēt dictum / n.d.c.ex par / cani.qd alias / procederet: / le.in.l.sepe.col. / xi.d rei u.d.iaf.l / .q dotis.co.xij.n. / trix.so.mat.in.l.si / pcurator.fallen. / vij.C.de procurat. / fra.cur iunior.l.si / diligenter.colū.ij. / nu.vij.mādati.ad / de tex.vbi Barto. / in.l.si.C.de excep. / ⁊ trāsla.mil.anno. / lib.xij.adde Al- / ber.bru.consi.cvij. / Deci.consil.cccc / xxxvij.gsi.dclxxij. / quāuis illō dictu / Jnn.sequanł Ro / ma.cōsi.clxx.Pa / dor.consi.vij.col. / ij.libro.ij.Gui.pa. / deci.del p[...] c. / lxxij.Offre.addi. / questi.Tholoza. / cxxv.Fel.c.frater / nitatis.colū.iij.de / testi.Lanfrā.tra / cta.de arbitris.co / lum.iiij.

duos testes, ꝙ dicto tēpore erāt socij omnium bonoꝝ. ⁊ posito ꝙ aliquis testes deponeret ꝙ post mortem.d.Jo.Benedictus ⁊ fratres steterūt in cōmunione seu in societate:non ꝑ hoc ꝓbaret ꝙ d ann.Mcccclix.die.xxv.Junij eēt iā inita. ⁊ ꝯcta tacite vel expresse:qd post mortē Jo.⁊ etiā post dictā diem.xxv.Junij.Mcccclix.inita esset ⁊ contracta dicta societas:quia per.d.vba testes hoc non concludunt.l.quod dicto tēpore saldi esset iam cōtracta dicta societas cum bene nō probet,⁊ cōcludat eoꝝ ratio cum.d.l.j.§.ꝙ aūt scriptū.ff.d aqua quoti.⁊ esti.no.Hostiē.⁊ Jo.and.in.c.licet cām.de proba.per Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca.⁊ Bal.in.l.indicia.C.de
9 rei ven.⁊.l.falsus.C.de fur.¶ †Et per hoc etiā patet non obstare,si diceret qd tempore dicti calculi,scilicet de ann.Mccccclix.die.xxv.Junij dictus Bñdictus tanꝙ regēs ⁊ gubernans negotia sua ⁊ fratrū,⁊ ipsis scientibus ⁊ nō contradicētibus calculabat rationes ⁊ tenebat computum suum,⁊ eorū fratrum tanꝙ eorum administrator:quia nō propterea videtur ꝙ Petruspaulus tacitum mandatum.d.Benedic.pdicta faciendi dederit in.l.j.§.scientiam.ff.de tribu.⁊.l.qui patitur.ff.manda.⁊ qd not.Jnn.in.c.ex parte decani.de rescri.⁊ Petr.de anch.in cōsi.xxxj.inci.quia modicam,qr ad hoc rñdeo qd posito ꝙ testes deponerēt ꝙ post mortē Jo.dictus bñdict⁹ regebat ⁊ admistrabat,vt.s.sciētibus ⁊ patiētibus fratribus ⁊ nō cōtradicētibus prout ipsi testes audierūt ⁊c.tamē nō cōcludunt qd hoc fuerit dicto tēpore.l.Mcccclix.die.xxv.Junij seu ante.nā potuisset esse post dictum,tempus vt proxime dixi ꝑ no.Jo.and.in.d.c.licet causam.cum alijs supra alleg. ⁊ talis probatio non cōcludit.¶ Secundo rñdeo per no.per
10 Bar.in.l.post dotē.ff.sol.ma.circa.vj.lec.† dum tractat an ⁊ quando si aliquid facio volūtate tua,dicat facere ex mādato tuo.⁊ cōcludit ꝙ si negotiū pertinebat ad te,principaliter videor facere mādato.d.l.qui patitur.⁊ ibi no.⁊ in.l.si quis alij.insti.de inuti.stip.Aut pertinebat negotiū principaliter ad me gerentē:⁊ nō videor facere ex mādato tuo.l.ij.§.fi.ff.man.aut negotiū illud qd gerebā poterat pariter ptinere ad vtrūꝗ s.ad te ⁊ ad me:⁊ tūc aut procedit volūtas tua propter quam aliquid facio:⁊ tūc volūtas tua inducit mādatum.l.j.in prin.§.mādatū.⁊.d.l.post dotē.scdm sextā lecturā.aut contra negotiū qd facio est causa volūtatis tue:qr me faciēte seu gerente actū ex motu meo ꝓcessit volūtas tua:⁊ tūc talis volūtas nō inducit mādatum.l.aliud est.de reg.iur.Verū est ꝙ si ego actū illū gerebā tuo nomine,videris per talē volūtatē ratificare,alias nō.l.si pupilli.§.sed si ego.ff.de nego.gest.⁊.l.si forte.ff.de preca.modo in proposito ad ea dato ꝙ sibi videretur datū tacitū mādatū ab ipso possidente,vel sibi cū alio,posito ꝙ subsequenter prestitisset patientiam vel consensum Petrus paulus nō pōt videri fecisse de mādato Petripauli:qꝛ spectabat pariter dictū negotiū ad dictū Benedictū,⁊ ad.d.Petrū paulū,fm qd allegat per actorē.p.d.l.aliud est vedere:⁊ etiaꝫ pōt videri ratificat⁹ dictū petrūpaulū:qr si bene īspiciat dict⁹ Benedict⁹ cum Possidonio fecit saldū suum nomine suo:⁊ nō nomine fratrū vt euidēter ostēdūt verba saldi dicētia Jo.bñdicto datar debo dare a possidononio da qstella ꝑ mi,⁊ miei fratelli,⁊ nepoti per casone de la cōpania mia,⁊ mio padre cōlui ⁊c.⁊ successiue subiungant hec verba videlicet,Jo.benedicto da taxo debo hauere da possidonio ⁊c.Nam in dicto saldo Possidonius cōstituit ⁊ asseruit se debitorem in dicta ꝗtitate pro eo:ꝙ ipse Possidonius debet daretā ꝓ se ꝙ pro suis fratribus ⁊ nepotibus.tamen verba obligatoria nō sunt prolata in personā fratrum,sed in ꝑsonā suā.Nam si ego ⁊ fratres mei sumus debitores titij in cētū:nihil repugnat qd ego illud debitū in me assumam,⁊ pretea pro eo qd ego ⁊ fratres mei debemus Titio,cōstituam me debitorē Titij in tota summa ⁊ sic ꝗuis gerā illō qd cōcernit cām fratrū meoꝝ possum agere sub nomine meo,vt fuit in proposito ⁊ nō obligabo fratres.¶ Tertio rñdeo ꝙ ea q̄ no.Bar.in.l.j.ff.de ne.
11 gesto.† vbi dicit ꝙ si quis me presente ⁊ tacente gerit negotia mea extra iudicium:ita demū videor mādare ⁊ cōprobare,si illud gestū sit i fauorē meū,alias nō,per.l.siiussu.§.inuit⁹.ff.d procura.Sed nō apparet qd istud gestum a Bñdicto sit in fauorem dicti petripauli si constituat se debitorē in tanta quātitate:⁊ non apparet que vel quanta quantitas capitalis peruenerit ad manus Ludouici de pecunijs Possidonij:ergo nō intelligitur approbasse.Bene facit quod no.do.Cardina.Floreti.in.c.cum olim.l.j.ff.de offici.delega.⁊ in.c.ex parte decani.de rescrip.vbi dixit quod posito quod in actibus iudicialibus si quis facit actum nomine suo scientis ⁊ patiētis videtur cōsentire,per textum in dicto.c.cum olim.⁊.per not.per Jnn.in.d.c.ex parte.tamen secus est in actibus extraiudicialibus.l.procurator.in fi.⁊.l.quo enim.§.vlti.ff.rem rataꝫ habe.⁊ no.Bar.in.d.l.quo em.in prin.⁊ Bal.in.l.si absentis.in.ij.col.C.si cer.peta.⁊ bene facit qd no.in.c.cū olim.alias de offi.dele.⁊ Bar.in.l.que dotis.ff.sol.ma.in fi.⁊ doct.in.c.non
12 ne.de psum.cū cōcor.¶ †Nec obst.l.j.§.magister aūt.de exer.Quia rñdeo qd ibi magister nauis,⁊ sic habēs a me mādatū generale preposuit quendā magistrū me sciēte,⁊ patiēte.Nam verū est qd videor ratificare ⁊ preponere eūdem,nec mirum:qr nō solum vbi magister nauis habuisset mādatū sufficiens ad preponendū aliū,prout ibi habebat put ibi apparet in tex.in prin.sed ēt si nō habuisset mandatū sufficiens ad hoc dūmo-
a do haberet aliquod mādatū:lꝫ ipse excederet fines mandati videor cōsentire si taceo,⁊ patior.l.si.ff.qd cū eo.c.si.de iureiu.in.vj.⁊.d.c.in fi.vt lite nō cōte.⁊ no.Jnn.Jo.An.in.c.cū qs.de sen.excō.in.vj.in nouella.⁊ And.de Jser.in.c.j.§.ptera.de phi.feu.alie.p Federi.⁊ Ant.de but.in.c.certū.ad fi.de iudi.⁊ Guil.de cu.in.l.j.in prin.ff.de exerci.⁊ Jo.de Jmo.in.l.ij.§.si volūtate.ff.sol.mat.⁊ in.d.c.ex parte.⁊ rñdet etiā Saly.in.d.§.magister.lꝫ qd ibi hoc sit speciale ꝓpter nauigātiū vtilitatē,in quo versat vtilitas publica.l.j.§.ideo aūt.⁊ no.gl.in ea.l.j.circa prin.alias autē sciēs ⁊ patiens nō haberet pro cōsentiēte.allegat.d.§.inuitus.cū si.bene facit qd no.Bar.i.d.l.post dotē.circa sextā lect.dū rñdet ad.l.j.§.si is qui nauē.ff.de exerci.lꝫ in casu ꝓposito nō apparet in processu qd Petrus Paulus ad aliquid fecerit pcuratorē suū dictū Benedictū.
13 ¶ Et ex his ēt ptꝫ rñsio ad.l.j.§.scientiam.ff.de tribu.† Nam precesserat ibi cōcessio peculij,⁊ administrationes facte ꝑ dñꝫ seruo,vnde sciētia ⁊ patiētia dñi scientis ⁊ patientis eū cōtrahere cū aliquo nō poterit pro suo interesse particulari suū debitū anteducere,put potuisset,nō īteruenięte dicta patiētia:lꝫ coget dñs venire in tributū,⁊ seu pro rata cū alijs creditorib⁹ q mecū in hoc videnł priuilegiati.Et sic cōstat ꝙ illa patientia nō hꝫ vim mādati:qr si haberet vim mādati,non solū teneret vsqꝫ ad integrā satisfactionē peculiarē:ponēdo in tributū creditū suum cum alijs suis creditoribus predictis:sed etiā tenerētur insolidū:⁊ sic vltra vires peculij naturale pmā.in prin.ff.quod iussu.⁊ ista ratio etiā colligit ex vbis Bar.in d.l.post dotē.circa.vj.lec.¶ Nō obst.etiā.d.l.q patitur.qr illa loquitur qñ patior aliqd fieri quod tēdit ad fauorē meum,vt ibi no.dixi.nos aūt tractamus de calculo quē non apparet tēdere ad fauorem:modo poti⁹ ad dānū:vnde secus videtur in casu nostro.¶ Et sic nō ob.id qd no.Jnn.in.d.c.ex parte decani.qr pluribus modis potest rñderi,vel qd dictū Jnn.pcedat in act.iudicialibus.l.sepe.ff.de re iud.inde do.Card.Flor.in.d.c.cū oliꝫ.⁊ in.d.c.ex pte.⁊ dixi cōtra.facit qd no.gl.i.l.si.
14 C.si tut.vel cura.interuenerit.† imo magis cōiter videł improbari illa decisio Jnn.Nam contrarium tenet ipsemet Jnn.in c.ꝗuis.de re iudi.allegādo.l.j.C.qui.res iudi.nō nocet.⁊.l.lꝫ ⁊ he.ff.de procu.⁊.l.iij.§.j.ff.de sol.volēs quod licet quis agēdo noīe meo in iudicio me sciente,⁊ patiente:mihi nō preiudicat nisi aliter cōstet de tacita vel expressa ratihabitione mea:tū fallit nisi ille qui ageret noīe meo,ꝑsona esset a qua haberē cām in re illa.d.l.sepe.de re iudi.⁊ cū hac secūda opi.Jnno.cōcordat Dy.in.d.l.sepe.i sua solēni distinctiōe,vbi vult ꝙ dñs cuius noīe ille agit,nō cēsetur egēti dare mandatū,cōsentit ⁊ patił qñ cōtingat illud nō fuisse vtiliter gestū.l.iā tū.§.in hac.el.ij.ff.iudi.sol.ꝑ no.in.l.ēt.C.mand.⁊ in.l.ex parte.in princi.in gl.ff.fami.er.⁊ cū hac opi.cōcor.Anto.de but.⁊ Joan.de imo.in.l.ꝗuis.⁊ etiā Cy.in.l.si pecunia.C.de neg.ge.per.d.§.in hac.⁊ ante eū in.l.j.ff.de ne.gest.⁊ Anto.de butri.in.d.c.ex parte decani.⁊ Card.in cle.j.de procu.⁊ Rapha.Cum.in.d.l.sepe.⁊ Jo.de imo.in.d.c.ex parte decani.⁊ in.d.c.cum olim.⁊ in.l.ij.§.voluntatem.ff.sol.matr.⁊ domi.de sancto Gemi.in c.qui ad agendū.de procura.in.vj.¶ Sed vbi faceret actum quis nomine meo tendentem ad commodum meum.⁊ quis sentētia cōtra me lata appellaret me sciente,⁊ patiente,videor appellare.⁊ ita potest saluari dictū Jnn.in.d.c.ex pte decani.⁊ in.c.in nostra.de procu.⁊ no.domini de rota sua decisione ccccxliij.inci.itē fuit dubitatū vtrū pcu.cum sequēti:qr talis appellatio tendit ad fauorē meum.l.ne sententia exequatur cōtra me.bene facit.d.l.qui patił.⁊ qd not.Cyn.in.d.l.si pecuniā.⁊ Bal.in.d.l.si absentis.in.ij.col.nec circa hoc latius insisto,cū ꝑsertim quo ad dictā assertā scripturā Bñdicti plusꝙ sufficere videatur plures alie rñsiones.s.date,⁊ maxime qd non fuit sufficiēter probatum per testes qui viderint Benedictum scribētē illā scripturā put de iure requiritur:⁊ etiā qr nō fuit pbatū qd eo tpe Benedictus tacite vel expresse haberet mādatum a Petropaulo talia faciendi.¶ Nec predictis hꝫ
15 obstare† ꝙ fuit cōmissa cognitio dicte cause simpliciter de plano:sine strepitu,⁊ figura iudicij sola inspecta rei veritate,⁊ sꝫ veritatē facti:qr posito ꝙ dñs qui ita cōmisit potuisset ita cōmittere

mittere vel p dicta verba q̄uis tollere possint solēnitates rigo rosas iuris pontificij:non tamē tollūt probationes ⁊ ea q̄ cō cernūt defensionē.in cle.sepe.⁊ qđ ibi gl.in verbo defensiōes. de ver.sign.⁊ in.l.de submersis.C.de naufra.lib.xj.⁊ no.Bar. in extrauag.ad reprimendū.in versi.summarie.⁊ in versi. sine fuga.⁊ doc.in.l.filiusfa.ff.de do.⁊ in.l.j.ff.de test.mili. ⁊ Ant. de But.in.c.ij.in prin.de iura.calū.per illū tex.⁊ do.de Rot. conclusione sua.xxxiij.⁊ Bal.in.l.nemo.C.de sentē.⁊ in.l. iu stitia.ff.de iu.⁊ iur.⁊ in.c.si.de no.forma fide.⁊ i.l.nec qcq̄.§. de plano.ff.de offi.procō.⁊ in.l.solā.in fi.C.de testi. ⁊ ibi dicit q̄ stante libero arbitrio iudicis de procedēdo de iure ⁊ de fa cto nō debet credere iudex testi nō reddenti bonam rōnē di cti sui.facit qđ no.Bal.in.l.si nō speciali.in fi.C.de test. ⁊ istō est ponderādum ꝑ ratione dicti sui reddita p testes ꝓductos volētes deponere dictas scripturas fuisse manu dictorū Lu. Joā.⁊ benedicti:qꝛ non reddunt bonam rationē dicti sui: cū nō dicāt se fuisse ꝑsentes qñ fuerūt scripturā excepto ser Tha deo de qstello:q nō ꝓbat ea q̄ fuerūt seperiꝰ declarata. Ex q bus cōcludo dictū Petrūpaulū esse diffinitiue absoluendū.

Nicolaꝰ. v. papa mandauit

in perpetuum vniri prioratum certo monasterio distanti per militare ⁊ diuersi ordinis cum clausula generali, prouisio qđ animarū cura nullatenus negligatur. Sed in contrariū Pau lus.ij.papa mandat dissolui dictā vnionē:ex eo q̄ nonnulli parochiani dicti plebanatꝰ diuersis tēporibus culpa ⁊ negli gentia abbatis ⁊ conuentus predicti monasterij sine sacramē tis ecclesiasticis decesserunt:⁊ deducitur pluribus modis ab batis ⁊ conueniens negligētia. Et primo per querelas factas in capitulo generali, quod propter predictam vnionem quo libet anno de morte alicuiꝰ ex parochianis ꝑdictis siue sacra mētis:⁊ post huiusmodi querelas aliqui alij parochiam simi liter decesserunt post quorum obitum tam coram ordinario loci ⁊ multis parochianis presentibus quam ipso absente co

a ram abbate ⁊ monachis. Qui abbas respondit se peiora[a] fa ctum, adeo quod pro sacramētis ad alias ecclesias parochia ni accederent:⁊ ob id pluries ⁊ diuersis temporibus cōquesti sunt.post quas quidem querelas nullam fecerunt diligen tiam:non prouiderunt,non inquisiuerunt prout tenebātur: sꝫ nouā addendo negligentiam sacramenta etiam quibusdā pluries petita denegarūt:ita q̄ absq; illis mortui sint. Atten to q̄ prioratus predictus per abbatem ⁊ monachos mona sterij predicti cōtinuo frequētabantur:⁊ in eo.x.vel.xij.mona chi continuo commorabantur,ita vt abbatem ⁊ alios q ge rebātur in prioratu latere non potuerunt: cum etiam omnia illa tā i ciuitate vniuersa quā in parochia essent publica ⁊ no toria.tunc queritur ex deductis ⁊ probatis an presumatur ne gligentia abbati ⁊ conuentus:⁊ dato quod sic an de iure ob talem negligentiam veniat dissoluenda vnio dicti prioratus a monasterio predicto.

Summarium.

2 ☞ Interpellatio vna sufficit etiam contra superiorem.
4 Citari si qs debeat ter,sufficit semel,si dicat se nole venire.
6 Unio dissoluitur propter abusum.

Consilium. LXXXI.

Stantibus his que in su periori themate proponunť puto legitime ꝓbatā esse negligentiam animarū tum qꝛ presupponitur pluries petita fuisse sacramenta egrotantibus prestari: ⁊ illa fuisse denegata vt absque illis mortui sint. quando enim qs est plures debite interpellatꝰ ⁊ nō prouidet: dicitur negligēs.

1 c.j.de sub.ne.prela.l.de vnoquoq;.§.fi.ff.de re iud.† Jmo vi detur q̄ qñ tractatur de interpellatione seu reqsitiōe extrain diciali regulariter sufficiat vna tm̄ interpellatio.l.titia seia.§. vsuras.de leg.ij.l.mora.in principio.cum gl.in verbo repeten di.ff.de vsu.⁊ bona gl.⁊ doc.in.c.j.in verbo requisierit.de he re.⁊ gloss.in.c.cupientes.§.quod si per.ex.in verbo,ꝓposita. de ele.in.vj.⁊ glo.in.c.si episcopus.xviij.dist.no. Inno.in.c.cū nobis olim.de elect.⁊ Archi.in.c.si cōtra vnum.de officio de lega.in.vi.⁊ Jo.and.in.c.ego eꝫ.de iureiurā.⁊ Barto.in.l.de pupillo.§.si quis ipsi pretori.in.iij.oppo.de ope. noui nūci. ⁊ in dicto.§.vsuras.⁊ in.d.l.mora.⁊ licet.d.Ant.in.d.c.j.de sup

plen.negli.prela.⁊ in.c.ex literis.de cōsti.⁊ in.c. cum causam. de officio deleg.videatur tenere q̄ vbi ipse inferior interpellat

b superiorem requiratur trina[b] interpellatio per text. quem ad hoc reputat singularem in.d.c.j.⁊ qđ ibi no. Host.⁊ Joā. an. Facit etiam text.⁊ quod ibi Bal.de mili.vasal.qui contu.est.

2 tamen contrarium voluit Bar.in.d.§.vsuras.⁊ in.d.l.mora. ⁊ in.d.§.si quis ipsi pretori.in prin.dum vult q̄ vix est qđ li tigator semel interpellet iudicem vt causam expediat:ne dica tur iudex in negligētia cōstitutus:⁊ hoc videtur tenere Bal. in aut.item si appellatione.C.de tempo.appella.⁊ Salic.in.l. fin.in.§.illud.eod.titu.vbi voluit quod aliud sit in instantia cause appellationis vt illa non currat appellāti:quia requirūt iura quod appellans summopere instet per.d.§.illud.⁊ sic nō sufficit vnica interpellatio.argumen.eorum que habentur in cle.quamuis.de appella.⁊ in.c.ab eo.cum ibi notatis.eo.ti.in vj.⁊ ita videtur residere dom.Card.florē.in.d.c.cum causam. vbi respōdet ad tex.in.d.c.j.quod ibi est specialis casus ī quo ita reperitur:⁊ ita etiam Domini.de sancto geminia. in.d. c. si contra vnū.vbi dicit do.Ant.cōsueuerat sequi opin. positā per gloss.in.d.c.cum causam.que vult quod ad hoc vt delega tus consumat cām delegatam sibi ⁊ agenti negligentia req ritur trina interpellatio. Et quod do.Anto. illam opi.firmat p tex.in.d.c.j.⁊ in.d.c.ex literis.s.domi.dicit q̄ arguebat ɔtra de his que no.per glo.in.d.clemen.j.cum si.⁊ quod do.Anto. mutauit postea sententiam,⁊ tenebat q̄ sufficeret vna fm q̄ tenebat gl.in.d.cle.j.que est cōmuniter approbata.⁊ no.etiam gl.in.d.c.si episcopus. Et dicit Dominicus q̄ respōderi pōt ad no.in.d.c.ex literis.quod ibi fallit in illis casibus in quibꝰ ius exprimit quod requiritur trina. ¶ Preterea posito qđ ve rum esset qđ requirať trina ⁊ non vnica: sufficit interpellatio facta.attamen an ita facta fuerit in casu nostro vel non, clare ꝑcipio ex his que deducuntur in themate. ¶ Item adhuc vi detur quod in casu nostro non fuerit necessaria trina admo nitio:qꝛ presapponitur in themate quod prelatus querelāti bus rūdit se adhuc peiora facturum,adeo qđ parochiani pro sacramentis ad alias ecclesias ꝓficisci cogerenť:vñ succedit il

3 lud qđ dicit Hosti. Jo.an.⁊ alij in.d.c.j.† quod quando req rereť trina interpellatio:tñ si in p̄ma denegať exꝑsse nō est ne cessaria vlterius requisitio. Allegat quod habeť in.c.cū inter vniuersos.de elec.⁊ in.c.venerabilibus.de sen.excom.lib.vj.⁊ qꝛ in incertis nō autē in certis locus est¦ cōiecturis.l. cōtinuꝰ. §.cum ita.de verb.obli.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de lega tis.iij. ¶ Bene facit quod habetur in ca.eum qui. de dolo. ⁊ contumacia.in.vj.⁊ nota.glo.⁊ docto.in.l.tres denūciatio nes.C.qūo ⁊ qñ iu.⁊ in.l.cōsentaneū.eo.ti.⁊ in.l.fi.ff.de inte. resti.⁊ in.l.ex consensu.§.fin.de appellatio.⁊ gloss.xv.questio ne.j.c.de illicita.⁊ Inno.in.c.ad peti.de accusa.⁊ Cy.in. l. cū proponas.in.ix.col.de bonis authori.iu.possi.⁊.ij.quest.ix.si ex no.cum Ang.⁊ in.l.si finita.§.iul.per Bar.in.iiij.colū.de dam.infec.⁊ Spe.in tit.de cita.§.viso.versi.item potest con stare.⁊ in versi.item fit peremptorium.vbi secundum magis

4 cōmunem op.cōcluditur † q̄ si ille qui debebat ter citari rūdet in prima citatione q̄ nolebat vlterius cōparere seu litigare co ram illo iudice nō est vlterius citandus.⁊ hec est magis cōis opi.saltem quando verba tendebant ad futurum vt fuerunt in casu nostro.⁊ ideo nota.cadit hic illa disputatio quam po nit Joā.and.in.d.tit.de contuma.§.j.⁊ glo.⁊ doc.in.c.vene rabilibus.§.secus.de sen.excō.in.vj.vbi habetur qđ quando citatus dixit nolo venire varie fuerunt opi.an sit talis vlteriꝰ citādus.nam stātibus verbis prolatis in futurum,ꝑut in ca su nostro,non est hic necessaria illa disputatio:quia magis cō muniter tenetur id qđ.s.dixi. Et plene per Jmo.tangiť in.d. l.ex cōsensu.§.fina.⁊ casus noster clare decidiť per Host. Jo.

5 an.in.d.c.j.de sup.neg.prela. ¶ † Cōfirmantur predicta ex eo quod in themate narratur qđ Abbas non poterat pretēdere ignorantiam eorum que in dicto prioratu facta sunt.tū quia prioratꝰ ꝑdictus p abbatē ⁊ monachos quotidie frequētaba tur.c.quosdā.⁊.c.quāto.de presum.⁊.c.cū dilectus.el.j. ⁊ ibi nota.de purga.cano.l.j.iuxta prin.ff.de flu.l. si vicinis.C.de nup.videtur etiam,qua dicitur q̄ predicta erāt publica ⁊ no toria tam in ciuitate vniuersa q̄ in parochia.c.fin.qui matr. accu.pos.xvj.distin.cum dictis concordantijs allegatis in gl. ⁊ no.glo.in.l.si tutor petitus.C.de pericu.tu.⁊ ille qui est cer tus non est vlterius citādus.l.j.in fine.ff.de actio.emp.l.j.§.si intelligatur.ff.de edi.edi.⁊.l.item veniūt.§.petitam.de pet.he re.⁊ per consequēs ex predictis videtur dari negligentia nō so lum prelati:sed etiam totius conuentus dicti monasterij:nimi ram si postea talis negligentia preiudicaret ipsi monasterio: iuxta ea que habentur in.c.ij.de iura.calum.⁊ in. l. iubemus nulli.C.de sac.san.ec. Et nota.in.c.ij.de ordine co.vbi pleniꝰ

[redacted]

a [redacted]

b ¶ Trina.fa.luc.a pēna in.l.v.de di uer.offi.lib.xij.C. ⁊ secutus est ro.cō si.cccxxxij.sꝫ post ea mutauit senten tiā in meliꝰ in fin. ccccxxiiij.qđ suffi ciat vna niñ in ca sibus gñaliter ex pressis ⁊ est veri tas.⁊ sequiť Fel.c. ex literis.col.v.de cōsti. Alexan. hic deci.c.ex parte.in. col.j.de appella.

per doc. cum suis cócor. ¶ † Circa fm quo querit an státe qd sit probata negligétia veniat dissoluenda dicta vnio poratus ab ipso monasterio: ⁊ dico q sic: quia vnio duarum ecclesiarũ dissolui debet qñ tédit ad graue preiudiciũ spiritualis religionis cultus diuini vel eleemosyne: vt est tex. no. quẽ ad hoc ibi ponderant do. in. c. j. ne sede va. ita dicit Old. in cósi. ccxj. ĩcip. In questione que vertit super vnione facta ad finẽ allegat mihi arg. id quod habetur in. c. in cõgestã. de biga. cum enim facta fuerit illa vnio per modum denotandũ sub illa clausula, puiso ⁊c. Nisi modus ille impleatur debet retractari qd factũ est qꝛ pro certo iuste ⁊ sancte prefatus paulus. ij. dissoluit. mãdauit ex eo quod nõnulli parochiani dicti prioratus diuersis temporibus culpa ⁊ negligentia Abbatis ⁊ conuentus dicti
7 monasterij sine sacramentis decesserunt. ¶ † Nec obstat si in ɔtrium allegaretur id quod no. Spe. in tit. de cle. non resid. §. j. versi. quid si aliquis baro monasteriũ edificauerit, ⁊ illud do
[redacted]
8 tauit: ⁊ postea Abbas vel monachi sunt igrati a ɔtra eũ copulando forte se ⁊ conuersando cum inimicis eius: an possit reuocare bona monasterio collata ⁊ facere illud destrui, cũ donatio propter ingratitudinem commissam reuocetur. l. fin. C. de reuocã. donatio. ⁊. c. fi. de dona. ⁊ arguit ad vtrunque partem ⁊ finaliter residet quod nec monasterium destruatur nec bona ei auferantur: qꝛ dolus ⁊ delictum personarum non debet in damnum monasterij redundare. xvij. q. vj. si episcopũ. ⁊ c. venerabilis. de excep. ⁊. l. meminerint. C. vnde vi. ⁊ secundũ Spe. debebunt eijci ille persone a monasterio, ⁊ alie ibi poni. Et cum decisione Spe. videntur trãsire doc. in. d. c. fina. quia potest respõderi primo quod quo ad vnionem dictarum ecclesiarum dissoluẽdam non debemus recedere ab eo quod habetur in. d. c. ne sede vacã. cum ibi no. per docto. vbi attenditur ad dissoluendam ipsam vnionem propter causas predictas. ¶ Potest ⁊ secundo respõderi p id quod dicit Inn. in. d. c. fin. in. vij. col. sꝫ q id qd dicit Spe. in. d. loco potest procedere quãdo si diceremus culpam capituli vel prelati nocere ecclesie sequeret q ecclesia priuaretur omnibus bonis vel maiori parte ita q nõ posset esse nisi dãnosa: ppterea q diu verterẽt religiosi a diuinis: tũc vnio dꝫ seruari: alias aũt nõ procederet eo qꝛ propter delictũ prelati ⁊ clerici potest priuari ecclesia re
[redacted]
sua, vt habetur in. d. l. iubemus nulli. ⁊ no. in. c. delictũ persone. de re. iur. in. vj. ⁊ doc. in. d. c. j. de do. ⁊ contu. vel respõde q posito q papa potuisset prouidere non disoluendo vnionẽ sꝫ mandãdo illas psonas trudi de monasterio, vel alios ibi ponere tamẽ papa etiam potuit mandare dictam vnionem dis-
8 solui saltem † cum papa quo ad ecclesias ⁊ beneficia dicatur habere liberam ⁊ plenariam potestatem vt in cle. j. vt lit. pe. ⁊ c. ij. de prebendis. in. vj.

Epitome.

¶ Testes admittuntur nõ obstante publicatione facta corã arbitro repetita coram iudice. idem alias quãdo dicta testiũ nõ sunt dicita, vel quãdo parte non opponente admittuntur vel causa est summaria.

Summarium.

2 ☞ Testis singularis alternatiue vel salua veritate deponẽs non probat.
3 Confessio non nocet nisi parte presente ⁊ acceptante.
4 Testes singulares mille non plus valent quam vnus.

Consilium. LXXXII.

IN causa ⁊ lite ĩter prouidũ mercatorẽ Paulũ d liparijs ⁊ Ioãnẽ de bõis compagnis agentes, ⁊ Ludouicum de canonicis cõuentum, fundata est intentio agentium per scripturã manu propria ipsius Ludouici, ⁊ ab eo recognitaꝫ. l. scripturas. C. qui potio. in pig. ha. ⁊ ibi no. in. §. si quis igitur. in authẽ. d instru. cau. ⁊ fid. cũ de indebito. §. fi. ff. de proba. ¶ Difficultas ergo tota consistit in illo pane eris vel argẽti, de quo dicitur factam reconuentionem, ⁊ in eo dico non potest obtinere
1 Ludouicus secundum formã sue petitionis † quia de iure est qd petens metallum aliquod deducat, ⁊ consequenter probet de specie, de qualitate, ⁊ liga sua, ⁊ ita declarat Bar. in. l. actione. ff. de fur. ⁊ in. l. cum aurum. vbi hoc probatur. ff. de auro et argẽ. bene faciũt no. p Io An. in. c. auditis. de prescri. sed hoc nõ probauit Lud. saltem per testes, contestes, ⁊ legitime pbãtes: ergo non põt obtinere. l. qui accusare. C. de eden. c. j. vt eccle. bñfi. ¶ † Quod autẽ testes sui non pbent, ostẽdit. Et pri-
2 mo Iacobus magistri Stephani est singularis ⁊ vnicus ĩ dicto suo: ergo nõ probat. c. in omni. de testi. l. vbi numerus. ff. d testi. scdo nõ probat alia ratiõe: qꝛ testis iste deponit qd Paulus ⁊ Ioan. predicti dixerunt q ille sciens tenebat panẽ illũ, qui tenebat vinũ, ⁊. xiiij. xv. xvj. salua rõne: vñ cum deponat iste testis alternatiue nõ pbat: qꝛ deponit ambigue, vt. i. l. vbi autẽ. in. §. qui illud. ff. de ver. ob. l. ptor. §. q aũt. ff. de iniurijs. bene facit qd notat Io. An. ⁊ alij. in. c. j. de arb. in. vj. ⁊ Arch. iij. q. ix. nihilominus. cũ si. ¶ Et tantominus probat dict⁹ testis: qꝛ nõ pbat aliqd cõstanter: qꝛ dt salua veritate, ⁊ sic ostẽdit se nõ bene recordari. opꝫ. eñ qd testis firmiter deponat tm̃ qñ dt se ita credere. nõ pbat etiã si diceret se p certo credere. c. ex literis. ⁊. c. quarto loco. de presump. declarat magistraliter
3 Bal. in. l. siue possidetis. C. de proba. ¶ † Preterea pdict⁹ testis dicit dictũ Paulũ ⁊ Ludouicũ dixisse dicta verba absente Lud. ⁊ sic nõ pbat dicta cõfessio facta absente pte: ⁊ ẽt si probaret p duos testes. l. si. ff. de interroga. act. l. certũ. §. si qs absente. ff. de cõfes. ⁊. c. fi. de succes. ab intesta. Nã dictus testis dũ refet verba que prolata fuerũt psente pte, nõ dt q dictus Paulus ⁊ Ioãnes, q dixerũt tm̃ teneret argenti dictus panis ramis: seu de qua liga esset: neqꝫ ẽt probat dict⁹ testis aliquã societatẽ cõtractam, ⁊ firmãtã inter dictos Io. ⁊ Paul. ex vna. ⁊ Ludouicũ ex altera: imo dponit dissensum ĩter eos, ⁊ societas ɔhitur cũ cõsensu. l. j. in prin. ff. de ac. ⁊ ob. ¶ Imo qꝛ si qua cõfessio facta fuisset presente aduersario, qui ei ɔfessioni nõ cõsensisset, nec eam acceptasset, non prodest talis cõfessio, vt probat Cy. in. l. vnica. in. vj. q. C. de cõfes. ⁊ ibi pleni⁹ Saly. in pe. char. in. l. iubemus. C. de lib. cau. ⁊ etiam in dicta societate probãda dictus testis est singularis. ¶ Nõ ob. etiaꝫ dispositio iuris de pluribus testibus, ⁊ semiplena probatiõe
4 qꝛ nõ probant aliquid eo qꝛ sunt singulares: † ⁊ testes singulares etiam si sint mille, tantum valet vnus quantum mille. l. iureiur. vbi Bald. ita dicit. C. de testib. c. lꝫ causam. de proba. ex me. qui deponunt qd tractabat pro concordia, ⁊ q partes remanserũt discordes: ⁊ nõ fuit acceptata per Lud. aliquo modo cõfessione aliqua dictorũ Io. ⁊ Pauli: qꝛ discẽtiebat Ludo. ab his que dicebat Pau. ⁊ Io. ⁊ sic per predicta nõ pbãt quinimo si bene inspicias, nõ dicũt qd illi confessioni facte p Ioã. ⁊ Paulum esset presens Ludo. imo nihil penitus pbat Mattheus de gãbaro: quia nihil dicit de eo de quo est qstio nec etiam Io. de guidetis deponit aliquid de cõclusione aut de concordia societatis. nec etiam aliquid dicit de dicto pane eris, ⁊ idẽ etiam dico de alio teste. s. Petro bartoloni. ¶ Cũ ergo etiam de iure diuino requirantur duo testes cõtestes, capi. noui. ne sed. ⁊ in. d. c. in omni. non video quomodo posset obtinere dict⁹ Lu. qui nihil probauit. ¶ Accedit etiã ad cõfirmationem predictorum: quia ex forma statuti sub rubrica de mõ proba. nõ põt fieri probatio per testes in re vel facto excludentes summã cẽtũ librarũ: ergo de hoc est casus. ¶ Quo ad quasdam res in artificio etiã petitas per Ludo. non insisto: quia etiã nihil probauit, ⁊ nihil probatur qd fuerint consignate Paulo ⁊ Ioanni: aut quod ipsi repromiserint custodiam seu eas saluas fore, posito qd in eorum apotheca p Ludoui. reconditi seu etiam inuente fuerint. l. si ego. §. dari. ff. de iure do. not. Bald. in aut. habita. prope finem. C. ne filius pro patre. Reliqua suppleat prouidentia dominorum iudicantium. ⁊ prestantia consultoris.

Epitome.

1 Filie excluse per statutum dꝫ constitui dos minor legitima.

Consilium. LXXXIII.

VIso statuto sub rubrica qualiter mulier ab intestato succedat, ⁊ his, que in themate narrant reqsit⁹, vt attingã tm̃ circa dubiũ quo querit an posito qd regulari debeat casus pdictus fm q disponit statutũ in cã ĩtestati debeat dicta mulier dotari cõpetẽter ⁊ cõueniẽter fm cõuenientiã ⁊ facultatẽ patris, adeo
1 qd † nõ habeat min⁹ q esset legitia portio debita de iure cõi ⁊ sic petere posset suppleri dote vsqꝫ ad legitimã ĩ quo casu cõcurro cũ suia dñi cõsultoris: vt ipse refert, ego sup hoc al's consului, ⁊

a fului,⁊ item tenui scilicet qđ possit peti equari vsq; ad legiti- mam,per ea que in consilio prefati fratris mei referuntur:⁊ ita reperio etiã consuluisse Bal.in consilio inci. punctus talis est, Antonius plures filios ⁊c.vbi concludit pinguius qđ dotari debeat,ita qđ saltem habeat legitimã:quia vir bonus non ar-
2 bitrabitur qđ legitima filie sit auferenda,†cũ censeatur quasi es alienum.l.papinianus.§.si quis.ff.de inoffi.test.Et sic debi- ta etiam iure naturali.l.cum ratio.in prin.ff.de bo.damna.⁊ in auf.de here.⁊ fal.§.premium itaq;. dicitur enim filius vel filia creditor vsq; ad legitimum,vt inquit Cy.in.l.marcellus.§.res quam.ff.ad treb.⁊ in auf.res que.in fi.C. communia de leg. ⁊ Spe.in titu.de confes.§.nunc videndum.vers.sed ipsi quid pa- tris.⁊ Bal.in.l.filium quem habentem.in.xiiij.col.C.fa.ercis.⁊ in.l.ij.C.ad leg.fal.⁊ in.l.scimus.in prin.C.de inoffi.test. per id qđ habetur.l.si patronus.ff.de dona.iuncta.l.si quis legatuȝ, ad finẽ.cum ibi nota.ff.de fal.ita etiam consuluit Ange.consi. cclvij.inci.Dominus Grego.pagoni,⁊ loquitur in casu for- tiori,⁊ magis dubio:quia loquitur in terminis statuti dispo- nentis qđ stantibus filijs masculis,filia femina non succedit, nisi ad cõpetentẽ dotẽ:quo casu vult etiã Ange.ꝙ filia debeat pro competẽti dote habere ad minus legitimã,quãuis contra fratres masculos ipsius mulieris.quãtomagis in casu nostro in quo nulli extant fratres masculi ipsarũ.arg.l.si filie.ff.de le- ga.ij.Istam partẽ etiam precise tenet Sal.in auf.res que.su- perius alleg.vt refert etiam prefatus dñs consultor,⁊ idẽ etiã ibi Rap.Ful.qui ex illo text.colligit arg.qđ si statutum exclu- dat filias a successione,⁊ masculos ejs preferat,⁊ disponat qđ filie dotentur arbitrio propinquorũ:qđ propinqui nõ poterũt arbitrari minus legitimã:quia in ea non est excessus:sed bene poterunt arbitrari vltra legitimam,si illa nõ sufficeret merito, ⁊ qualitati persone,vt ibi. ¶ Et hoc tantomagis procedit in casu nostro in quo statutum exigit qđ debeat filia competẽter dotari:non autem disponit qđ esset contenta dote a patre.hoc dico propterea que dixit Bal.qđ quãdo statutũ disponit qđ fi lia dotata possit agere ad supplementũ congrue dotis arbitrio boni viri:quia meritum dotis intelligitur arbitrio boni viri.l.j. ff.de lega.ij.l.si cum ea.C.de do.promis.l.quero.ff.de iure do.⁊
3 d.l.si filie.†Nisi statutum diceret qđ filia teneatur stare contẽ- ta de dote data vel promissa a patre ẽm Bal.argu.l.qui vole- bat.ff.de here.insti.⁊ profecto esset satis absurdum dicere qđ fi lie inter omnes tres non deberent habere dotes ascendentes ad suã legitimam nullo existente filio masculo,qđ non fecit te- stator sibi herede instituto per ea que dicta sunt.¶ Non ob.si diceretur qđ filiabus nulla debetur legitima in casu predicto, que excluse sunt a successione intestati,⁊ legitima est in eius a quo debeẽ arbitrio:vcȝ,vt minus plusve vni quã alteri filiorũ relinquat:dummodo non minus quarta parte legitima relin- quat cuiq;,vt in.l.parẽtibus.⁊ in authẽ.nouissime.C.de inoffi. testa.q2 respondeo qđ verũ est qđ debetur eis legitima de iure cõmuni:⁊ sine vllo onere ⁊ cõditione prout dicit de iure cõmu ni cautum esse.l.qm̃ in prioribus.C. de inoffi.test. tamẽ tẽpore matrimonij,⁊ sic purificata conditione petere possunt dotem sibi constitui arbitrio boni viri:qui arbitrari debet dotem eius vsq; ad legitimam,saltem in casu nostro in quo nulli extãt filij masculi:sed tres tantũ filie:quia talis dos subrogatur loco legi time,vt not.Bar.in.l.Titio.§.Titio genero.de conditio.⁊ de- monstra.cum si.ideo debet saltẽ vsq; ad illam summã,ad quã ascẽdit legitima dotari:quia nec numerus liberorũ repugnat: nec etiã presupponitur ꝙ alia qualitas repugnet per rationẽ d.l.si filie.iuncta.l.si eum.§.qui iniuriarũ.ff.si quis caut.⁊ etiaȝ quia fieri debet interpretatio,vt statutum minus ledat ius cõe quã fieri possit.l.ij.C.de noxa.c.cum dilectus.de consue.Alex.

Consilium.LXXXIIII.

Onsideratis his de q- bus in themate,videtur prima cõsideratione dicẽ- dum qđ per publicationẽ processus,⁊ omniũ acto rum facta per dictos iudices sit preclusa via producẽdi dictos
1 testes in hac causa,†quoniam publicatio attestationum vide- tur esse terminus productionis testium.c.cum venissent.de te- stibus.cle.de testibus.eod.tit.⁊ saltem respectu illius partis, que petijt publicationem aut illi assensit;vt not.gl.in dicta cle men.de testi.quam sequunẽ doct.idem tenet Host.in summa, de testi.§.vtrum.circa primum.⁊ Jo.An.in.c.cõstitutus.lulti. de testi.⁊ Bar.in authen.atqui semel.circa mediũ.C.de prob. ⁊ Imo.in.c.fraternitatis.post gl.de testamen.⁊ ibi tenet etiaȝ dominus Abb.modernus in.vj.col.volẽs quod per sola pu- blicationẽ testium intelligitur preclusiua via producendi alios testes.Et dato quod per talem publicationẽ non subsit timor
2 subornationis,vt quia dicta testium nondũ sint didiscita:†at- tamen quia ex quo pars que vult producere testes acquieuit publicationi testium videtur tacite renunciasse productioni testium super illis.allegant in arg.id qđ habetur ⁊ not.in fini. in.c.j.de elec.in.vj.de eo qui gessit actuȝ qui solet fieri post litẽ contesta.vt habeatur pro lit.contesta.quo ad facultates oppo nendi exceptiones dilatorias.⁊ quod not.in.c.cũ causam.de appel.de dilatoria.cum ergo sola renũciatio expressa absq; eo qđ testificata sint didiscita,sufficit ad excludẽdum facultatem productionis testium,vt in.d.cle.testi.de testi.in fi.⁊ eadẽ ra- tione etiã tacita renũciatio sufficere debet:que fingit ex publi- catione.Per hoc etiam ponderat illud qđ dicit Jo.and.in.d. c.fraternitatis.inquantum vult quod publicatio nõ precludit viam productioni testium ex solo timore subornationis,sed vt aliquis sit producẽdi finis.⁊ quamuis sunt alij multi termini
3 exclusiui:tamen iste est vnus ex illis.¶ † Sed premissis non obstantibus in casu de quo queritur contrariam sententiã pu- to de iure probabiliorem ex pluribus:⁊ ad hoc ostendendum presupposo quod isti testes fuerunt recepti corã arbitro,⁊ eo- rum dicta coram eo fuerãt publicata:vt aperte in themate cõ- tinetur:⁊ talis publicatio ⁊ apertura facta coram arbitro,nõ est in impedimento quin tales testes possint iterum produci ⁊ examinari.etiam inter easdem personas in eadem instãtia co- ram iudice.l.fin.C.de testi.⁊.c.presentiuȝ.de testi.ita enim po- test etiam pars alios producere,contra quã producti fuerunt coram arbitro,vt expresse habetur in presenti verbo,nõ habe- bit.⁊ not.Cy.in.l.per hanc.in.ij.oppo.C.de tempo.appel.⁊ sic neq; apertura attestationum,neq; didicisse testificata,⁊ timor subornationis ex predictis resultans,non erant,neq; sunt im- pedimento quominus possent testes produci coram iudice.
4 ¶ † Soluȝ ergo restat videre vtrũ illa publicatio facta per iu- dices generaliter de ꝓcessu,⁊ de omnibꝰ actis factis in dicta causa sit impedimento:⁊ dico qđ non.Primo q2 posito quod essemus in publicatiõe testiuȝ receptorũ corã iudice:prout lo- quuntur allegata in contrarium:tñ non est casus noster:tuȝ q2
5 nulli testes hic fuerunt recepti corã iudice,† quia nõ est ita ex- peditum quod sola publicatio testium receptoruȝ coraȝ iudice sufficit ad precludenduȝ viam productioni testiuȝ ex sola pu- blicatione,nisi occasione illius publicationis sint didiscita te- stificata.ita voluit glo.in.c.constitutus.lulti.de testi.per id qđ habetur in.§.q2 vero multi.in auth.de testi.⁊ per Spe.in.d.§. satis vtiliter.vers.quod autem dixi.⁊ in ver.quid si publicata. per id quod habeẽ in.d.c.constitutus.⁊ in.c.veniens.el.ij.ver. pars autẽ.eo.tit,ita etiã cõsuluit Bar.consilio suo inci.Quesi- tum est per dictum ca.⁊c.vbi sequitur opi.gl.in.d.c.constitu- tus.⁊ specialius in loco supra allegat.Istam partem sequitur etiã Guil.de mõte Lau.⁊ etiam Hen.⁊ Stephanus in.d.cle. de testi.⁊ Ant.de But.in.d.c.fraternitatis.vbi voluit qđ sola publicatio nõ sufficeret ad excludendũ productionẽ si non al- legetur vel ostẽdatur vere vel presumptiue qđ obsit producẽti didicisse testificata.Nã dicunt qđ ideo ipsa sola publicatio ob- stat,vt in.d.cle.de testi.cũ aliꝭ.§.alle.de testi.presumptio est,⁊ verisimile est qđ propter publicationẽ didicerint testificata cũ discere potuerint.Sed vbi cõstat qđ non didicisset testificata, nõ obstaret publicatio:q2 cessaret timor subornationis,que est
6 causa repellẽdi,vt in.d.§.q2 vero,⁊ sic voluñt isti † qđ vbi cõstat cessare impedimentum resultans ex timore subornationis,seu resultãs ex eo qđ didicita esset testificatio:tũc nõ habet obsta- re publicatio ipsa.Sed ita est qđ neq; didicisse testificata,neq; timor subornationis in casu nostro impediebat productionem testium productorum corã iudice,vt ostẽsum est per no.in.d.c. presentata.in.d.l.si.ergo nõ debet obstare publicatio predicta facta a iudice.⁊ ad rationem Ant.de Bu.Jo.An.Hen.dicẽ- tiuȝ,qđ debet esse aliquis finis producẽdi testes:respondetur q2 videmus qđ alij sunt fines,scilicet tertia productio testiũ cũ publicatione ⁊ conclusi.c.in causa.vt in.d.§.quis vero.⁊ in.c.vl
7 tra tertiã.de testi.⁊ dilationes ad probandũ.l.si.ff.de fer.istam opi.tenet etiam Ang.in.d.§.q2 vero multi.†vbi vult qđ demũ publicatio precludat viã productioni testiũ,quorũ dicta prius non erãt aperta nec didicita.⁊ dicit etiam qđ ita vult Bar.in prealleg.auf.qui semel.⁊ dicit qđ nec aliter voluit dicere Bar. in.d.auf.q2 alias Bar.esset sibi ipsi cõtrarius,attento eo quod ipsemet Bar.voluit in cõsilio prealleg.sed ita est in casu nostro quod per dictam publicationem factam a iudicibus,non fuit facta nec fieri potuit apertura testium:q2 iam prius coram ar- bitrio fuerunt publicata ⁊ aperta:ergo nõ est preclusa via pro- bandi:quia publicatio illa facta coram arbitro,precludit viam producendi,demũ quando sunt didicita,iuxta no.in.d.c.pre-

sentata. Item quo ad propositū nostrum videt velle Bald. in d. auth. at qui semel. in antepe. col. in ver. habes ex predictis de-
8 claratum &c. † vbi vult quod publicationi nō precludatur via producendi testes quando per talem publicationem dicta testium nō deuenerunt ad notitiam producentis. Ita etiā vult ibi Sal. & per hoc apparet vna responsio ad allegata in contrarium. ¶ Scdo moueor: quia iura que dicunt qd per publicationem precludatur via producendi testes, loquunt quando publicatio attestationis, que nō erat aperta nec publicata. sed in casu nostro non ita fuit: imo non fuit facta a iudicibus publicatio attestationum. & licet fuerit facta publicatio processus & omnium actorum in d. causa, in qua nulli coram iudicibus examinati testes fuerunt: attamen publicatio processus & talium actorum gestorum coram iudice per. l. gesta. & ibi Bar. declarat. C. de re iudi. nō tollit quin testes ad hoc possint recipi: quia talis publicatio processus quo ad testa. que secreto fiunt de testibus ad eum finem fit, vt probent coram alio iudice, vel eo aut succurre vt habeantur per auth. vbi alias nō essent. & ita similem iudex attestationē receptam coram arbitro publicato processu, potest admittere vt probet: & sic sibi debet posse alias probationes & testes, & maxime plus in casu nostro ꝓpter protestationem factam per illum contra quem fuerunt producte qd nō intēdebat illis attestationibus, vt fuit in casu nostro, illa publicatio nil operari debet, etiam quo ad tribuendam fidem ipsis attestationibus. d. l. si. cum simi. & sic illa que habentur in d. cle. testibus. & in. c. fraternitatis. cum simi. non faciunt ad casum nostrum: quia nō loquuntur de huiusmodi publicatione. Ad huiusmodi confir. bene facit quod no. Ant. de But. post Jo. An. in d. c. fraternitatis. & in. ix. col. in ver. fallit. vij. &c. vbi dicit qd propter publicationē poterunt produci testes, quādo corā iudice non sunt producti testes, quāuis sit datus articulus: qꝛ tex. in d. §. j. Lud. maxime ponderat productionem testium. idē tenet Abb. in d. c. fraternitatis. in. v. col. in. xviij. fal. Sed in proposito nostro perinde est, ac si nulli testes essent recepti postquā pars contra quam fuerunt recepti corā arbitro, non vult stare illis attestationibus, vt sepius alleg. d. c. presentata. & per hoc vltimum apparet nō esse verum quod hoc casu per solam publicationem processus videatur sufficiēter esse renunciatum iuri facultati producēdi testes, & maxime cum precise affirmauerit potestas per publicationē semiplene probasse, imo alternatiue dixisse plene, vt saltim semiplene ꝓbasse petens deferre iuramentum in supplementum probationis, qd tamen nunquā allegatum fuit, & per consequens illo nō dato nō videt pro se etiam renunciasse facultati aliter probādi. l. iij. ff. de testa. mili. ¶ Tertio principaliter moueor: quia posito qd illa publicatio fuisset etiam talis effectus quod preclusisset viā
9 producendi testes, seu habuisset vim renunciationis vel cōclusionis in causa, tamē attēto † quod iudex primo parte aduersa nō citata detulit productioni testium pro parte ad cuius petitionē fuerat facta publicatio, intelligitur facta reuocatio quo ad dictum effectum precludendi viam productionis testium. primo hoc volunt domini de rota sua conclusione. v. incipiēte. Item si post cōclusionem in causa &c. vbi concludūt qd si post conclusionē factā in causa iudex admit. arg. sit reuocata cōclusio in causa: quia natura cōtrariorū hoc est, qd vno posito eodem actu cēseatur reliquum esse reuocatum, vt. ff. de acqui. here. l. illud. & hoc dicunt esse verū, si iudex sciat in causa esse conclusum: secus si ignorauit, vt in clemē. j. de procurato. insti. qui
10 dari tuto. pos. princ. † & subdit ꝙ in dubio presumitur sciuisse, si ipse iudex admittēs post conclusionem in causa fuit ille met qui cōclusit in causa. c. veniens. de filijs presby. & c. ab excommunicato. de rescri. secus si esset alius iudex admittēs arg. qui esset subrogatus in locū primi iudicis: cum quo facta fuit conclusio in causa: quia presumitur ignorare per regulā qui in alterius. ff. de reg. iur. & cū illa decisione dominorum de rota trāsit. Ant. de but. & Imo. in. c. auditis. de procurato. hoc in terminis nostris decidit formaliter do. Card. Flo. in clemen. testi. in. ij. col. de testi. vbi dixit quod in casibus in quib' publicatio attestationum precludit viam productiuaȝ producēdi testes, debemus dicere hoc procedere nisi iudex predictam suam interlocutoriam reuocaret: quia hoc facere posset per. c. cum ces-
11 sante. de appel. & secundū eū † eo ipso quod iudex produ. postea testes admitteret intelligeretur reuocare: tamen pars aduersa posset appellare. ita residet ibi do. Card. & alleg. & sic ibi est decisio huius. q. specifice. & bene facit quod no. Bal. in. l. peremptorias. C. sen. rescind. non posse. in. ij. colum. in versic. quero si iudex &c. vbi vult quod si iudex statuat terminum ad probandum, & post terminum admittat proba. aliter parte presente vel citata, videtur reuocasse illam prefixionem termini: & idem tenet Sal. in d. l. peremptorias bene facit. l. pen. ff. de preto. sti-

12 pu. ¶ † Quarto principaliter quia videtur in themate presupponi quod hec causa erat cognoscēda summarie, sine figura iudicij, & sola facti veritate inspecta. quo casu quāuis vbi alias de iure cōmuni in alia causa ordinaria quis impediret producere testes in causa summaria, idest quia talis prohibitio est propter timorem subornationis, vt in d. §. quia vero. & sic ex quodam naturali equitate. que est, vt nec alter alteri insidietur. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. & ita dicit Bar. ad reprimendum. in vers. figura. & per d. clemen. sepe. de ver. sig. Sed ita est, quia in casibus in quibus proceditur sine figura, non attendimus cōclusionē de qua in causis ordinarijs, vt in d. clemen. sepe. §. in verbo irrogabit. de ver. sig. quia nunquam intelligitur ita conclusum quod iudex non possit post conclusum in causa ad petitionem partium interrogare illam partē & testes, sed in causis ordinarijs tamen hoc bene poterit in causis in quibus proceditur sine figura iudicij. & illud ibi sequuntur communiter doct. per illum tex. & reputat ibi do. Car. hoc esse singulariter notādum: & sequitur etiam dominus Abb. in. c. cum Joannes. de
13 fid. instru. in no. † Pro hoc quia in talibus causis solum attendi debet dispositio iuris naturalis, vel gentium, vt no. in dicta clemen. sepe. & per doct. in clemen. dispendiosam. de iudi. & per Bart. & Ludouicum. in. l. filiusfamilias. de dona. & ibi Imol. de testibus. & quod not. Bal. in. l. iij. C. de testamen. cum simi. & ista potuit esse causa que mouit iudices ad deferendum iuramentum testibus non obstante publicatione predicta. & illa verba, sola veritate rei inspecta, etiam plus important esse remouendas solennitates iur. quam operentur illa alia verba scilicet, summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, vt no. dixit Ant. de But. in. c. ij. in prin. de iura. calum. tamen cum in casu nostro aliud est: quia in casu nostro didicisse testificata nō esset impedimento nisi procedere volenti testes:
14 † quia apertura in publico facta coram arbitro non impedit. quin etiam post didicita testificata possint coram iudice produci testes secundum distinctionem. d. l. fin. & dixi. s. merito non sumus in casu in quo impedimentum sit propter timorem subornationis resultātis ex eo quod didicita sint testificata. Sed si quid est quod impediret ipsum producentem: esset quedam tacita renunciatio, seu conclusio in causa precedens petitionē publicationis & publicationem. ¶ Quinto principaliter moueor, quia in themate continetur statuto loci: cautuȝ est quod si reus non prestiterit satisdationem que petita fuerit postquam petita fuit, & cessatum sit in ea prestanda, quicquid agitatum fuit nomine dicti non prestandis satisdationem: sit ipso iure nullum: ergo dicta publicatio per quam precludebatur via actori ad producendos testes, secundum quod dicit reus debet esse nulla in fauorem rei. Et dato quod propterea esset litigatum pro actore cum reo coram dicto iudice, & ad vlteriora processum: tamen per hoc non potest videri recessum esse ab illa petitione, & allegatione actoris, vt simpliciter decidit in terminis Ant. de But. c. super literis. de rescript. circa primam
15 colum. in ver. † Ad secundum principalem passum descendo &c. vbi dicit quod si statutum dicit quod instrumentum de quo non soluta gabella executioni non mandetur, & si contigerit fieri processus ipso iure sit nullus, & accidit quod oppositum fuit gabellam non fuisse solutam, & iudex ad vlteriora procedit: refert de facto se dixisse quod processus erat nullus, & quod per processum ad vlteriora non videtur recessisse dictam exceptionem quam statutum predicit: quia ita disponendo dicitur tollere iurisdictionem & fundamentuȝ, & sic processus est nullus, vt statutum dicit, non potest sequi tacita valida pronunciatio: quia si non valet principale, neque etiam illi accessorium iuribus vulgar. & ad hoc allegat dominum Lappum in. c. j. & in. c. cum multis. & in. c. dispendijs. de rescriptis in sexto, ad idem bene faciunt notā. in lege, quidam consulebant. de re iudicata. in penultima colum. Et per hec allegata in contrarium nullo modo obstare possunt ad casum nostrum, & ad illa fore pluribus modis & medijs responsum. & sic concluditur ex omnibus predictis non obstante publicatione posse procedi ad receptionem & examinationem testium. de quibus supra.

Epitome.

☞ Statutum quod mulier decedens non extantibus ascendentibus & descendentibus teneatur fratribus suis tertiam partem dotis sue relinquere: appellatione fratris venit soror que debet cum fratre viriliter in dictam tertiam partem concurrere: & si soror sit heres instituta a defuncta: nil tamen accrescit fratri sed soluȝ reddetur ei dimidia tertie dicte dotis.

Consilium

Consilium. LXXXV.

Animaduersis optime iis
que in themate cõtinent, videtur prima considera
tione dicendum dicto fratri integra centũ deberi
pro tertia sibi debita authoritate statuti sub rubrica, de doti-
bus restituẽdis. nam statutũ predictũ exorbitans est a regulis
iuris cõmunis: quia soror de iure cõmuni non tenetur aliquid
regulariter fratri relinquere in testamento, nisi turpi persona
1 instituta. l. fratres. ⁊ l. fratris. C. de inoffi. test. † Sed ita est qđ
statutũ odiosum mentionẽ faciens de fratre non cõprehendit
a sororem[a], vt in specie notat Pe. de Anch. pro damno in repe.
c. canonũ. statuta. de consti. post medium. in verbo, dicto de fi-
liis ⁊ nepotibus. Nam in exorbitantibus ⁊ odiosis masculinũ
non concipit femininum. l. quisquis. cum gl. C. ad leg. Iul. ma-
ie. ⁊ plene no. in. l. si quis in tantã. C. vnde vi, ⁊ ibi doc. ⁊ etiã. l. j.
in prin. ff. de pecu. ⁊ in. l. j. ff. de ver. sig. ⁊ in. c. generali. de elec. in
vj. ⁊ per Archi. xvij. q. iiij. c. si quis suadente. cum si. ⁊ maxime
attento cõmuni vsu loquendi, ſm quẽ formaliter appellatione
2 fratris non comprehenditur soror. † ⁊ statuta debent intelligi
ſm communem vsum loquendi. l. librorũ. §. qđ tamẽ cassius. de
leg. iij. l. labeo. Et ibi no. ff. de sup. leg. ⁊ no. Bar. in. l. j. in prin. ff.
de suis ⁊ leg. Et in rub. de no. ope. nun. ⁊ Ia. Bu. in prima cõ
stitutione. c. vij. Bart. in. l. non dubium. C. de leg. ⁊ in. l. omnes
populi. in. vj. q. cum si. ¶ Et licet statutũ loquat̃ in plurali: duz
dicit relinquere fratribus, ⁊ vnus tantũ sit frater: non per hoc
3 extenditur ad sororem: † q2 statutũ loquẽs in plurali verificat̃
etiam in vno tantũ, sicut ⁊ in singulari. l. ij. §. Iulianus. ff. vi bo.
rap. ⁊ qđ ibi no. Bar. cuz suis cõcor. ⁊ facit qđ no. gl. in. l. vt per
fectus. in verbo tabulariorũ. C. de anna. excep. ⁊ Spe. in tit. de
primo decre. §. cũ effectu. ver. sed nũquid sufficeret. ⁊ Io. An.
in. c. pastoralis. §. preterea. de offi. deleg. vbi volunt qđ iuribus
que requirũt aliquãdo fieri protestationẽ corã vicinis vel hone
stis viris satisfactum sit, si protestatio facta sit coram vno vici-
4 no, vel honesto viro. ¶ † Scđo pro hoc facit qđ quãdo vna so-
la ratio potuit esse causa statuti: illa perinde habetur, ac si ex-
pressa fuisset in statuto. ⁊ est gl. no. in. l. quamuis. C. de fideicõ.
⁊ ibi not. Bal. ⁊ Bar. in. l. maximum vitium. ⁊ in. iiij. col. C. de
libe. prete. ⁊ in. l. quoties ab omnibus. C. de fideicom. ⁊. Sal. in
l. si serui nostri. C. de noxa. ⁊ Imo. in. l. fi. ff. de hered. instit. ⁊ fa-
cit quod no. gl. in. l. tale pactũ. §. fin. ff. de pac. ⁊ in. l. ij. ff. de lib. ⁊
posthu. ⁊ in. l. fundus qui locuz. in prin. ff. de reg. iur. Sed ratio
dicti statuti nulla alia esse potuit, nisi fauor agnationis ⁊ fami-
lie conseruande, que per masculos conseruatur. l. ij. §. j. de suis ⁊
leg. l. apud se dybitari. in ver. eo fundus. in quo publicus fauor
5 versatur. l. j. §. sed si seruus. ff. de vent. inspi. † ⁊ propterea neces-
sarie sunt maribus maiores diuitie ad agnationez ⁊ honestam
familiã conseruandum propter onus. l. titia cum testamẽto. §.
lucius. ff. de leg. ij. ⁊ ibi Bal. dicit hanc esse rationẽ statuti prefe
rentis masculos feminis. ⁊ plenius hoc explicat Ioã. And. in
addi. Spe. in ti. de succes. ab intest. §. j. ⁊ Bar. in. l. ij. §. videndũ.
ff. ad Tert. ⁊ Bal. in. l. cunctos populos. in. xxv. col. C. de sum.
tri. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de in ius voc. ⁊ inter consi. Ang. consl. lxviij.
inci. Martinus. sed ista ratio statuti cessat in feminis: ergo non
dz extẽdi statutuz ad casum diuersam rationẽ habentẽ. l. quod
constitutum. de testa. milit. l. inter stipula. §. sacra. versi. sed hec
dissimilia. de ver. ob. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ¶ Tertio, q2 si sta
tutum voluisset dispositionẽ tertie partis relinquende vendica
re sibi locum in sororibus, sicut in fratre: facile fuisset statuenti
bus hoc exprimere, ⁊ expressisse. c. ad audientiam. de deci. l. j.
6 §. sinuero ad deficiẽ. C. de cadu. tol. ¶ † Quarto, q2 dato quod
soror esset comprehensa sola, sicut etiam frater pro authoritate
statuti sub rub. de dotibus restituendis. tamẽ testator relinqnẽ
do hereditatẽ dicte Meuie sorori, videtur reliquisse sibi animo
compẽsandi cum ea parte, quã ex forma statuti sibi relinquere
tenebatur, vt in auť. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ not. Doct. ⁊
gl. in. l. quoniã nouella. C. de inoffi. testa. ⁊. l. ij. vbi doc. in. §. si pa
ter. so. ma. facit. l. debitori. C. de pac. ⁊. l. si adul. C. de here. actio.
ergo solus remanet Titius frater ad dictam tertiam petendã.
¶ Sed premissis non obstantibus contrariam sententiam de
7 iure probabiliorẽ esse reor: † vcz qđ tam soror quã frater vocati
intelligantur ad dictam tertiam partem delatam a statuto sub
rub. de do. resti. ex infrascriptis. ⁊ primo: quia appellatione fra
tris comprehendit̃ soror. l. Lucius. §. Meuia. ff. ad Treb. l. Lu-
cius. ff. fami. ercis. l. tres fratres. ff. de pac. l. Lucius. §. quesituz.
de leg. iij. ⁊ maxime hoc est verum quando profertur a lege, vt
ibi dicit Rayn. qui dicebat secus esse qñ profertur ab hoie. sed
Ang. in. d. l. tres fratres. dicit idẽ esse si appellatio fratris pro-
feratur ab homine, per. d. §. Meuia. §. quesitũ. ⁊ subdit Paul.
de cast. quod quãdo refert̃ in plurali, vt fratres prout in casu
nostro. tũc cõprehendit sororem. ⁊ ita intelligit text. in d. l. tres
fratres. secus si in singulari numero: cuz ista vocabula frater ⁊
soror, sint diuersa. ¶ Scđo moueor, authoritate statuti positi
in conclusione statutorũ dicte ciuitatis, vbi inter cetera extãt
hec verba, statuimus ⁊ ordinamus qđ verba presentiũ statu-
torum ⁊ approbatorũ in genere quocunqz prolata, vel quouis
numero: si casus ille contingere possit in alio genere vel nume-
ro, ⁊ contingat per iudicem, ac si ibidẽ forẽt adiecta verba cu- a
iuslibet generis vel numeri ⁊c. ergo apparet aperte qđ statuẽ-
8 tes voluerunt † qđ verba prolata ab aliquo statuto in genere,
vt in masculino: tunc masculinuz cõcipit femininũ. vnde dicit
glo. in. d. §. quesitum. ⁊ gl. in. d. l. Lucius. famil. ercis. quod ideo
appellatione fatris soror cõprehẽditur: quia genus masculinũ
concipit femininum. voluerunt ergo statuẽtes, quo ad ea que
disposita sunt in statutis tollere disputationẽ, que de iure com
muni vertebatur circa illum arg. an masculinuz ɔcipiat femi- b
9 ninum. ¶ † Tertio verba prolata in vna lege vel statuto reci-
piũt interpreta. ⁊ declara. ex his que disposita sunt in alia lege
vel statuto. l. non est nouum. cum duabus legibus sequẽ. ff. de
legi. l. vtrũ. ff. de peti. here. l. j. §. parui. cũ glo. ⁊ ibi no. Bar. ff. qđ c
vi aut clã. ⁊. l. ita nobis pudor. cũ gl. ⁊ ita not. Bart. C. đ adult.
Sed ita est qđ statuentes predicti in alio statuto sub rubri. de
succes. ab intesta. in casibus in quibus ⁊ statuẽtes disponebãt
circa fratres aliquid cõtra ius commune vtuntur his verbis,
fratres mares ⁊c. Ergo ex illo statuto bene apparet ꝙ statuẽ-
tes sub simplici appellatione fratres intelligebant etiã cõpre-
hẽdi sorores: ⁊ precipue hoc intelligere poterãt ex his que cau
sata sunt in dicta cõclusione statutoruz. Et ꝑpterea qđ statuẽ-
tes nolebant appellatione fratris venire sorores, vsi sunt his
10 verbis fratres mares. † nulluz enim verbuz debet intelligi esse
prolatum superuacuo, ⁊ sine instrõ in statutis cõtractibus ⁊c.
vt dicit Bal. in rubr. de cõtrahen. emp. in. ix. q. per. l. ita stipu-
latus. in princ. ff. de vsur. ⁊. l. hac lege. ff. de cõtrahen. empť. fa-
cit. l. si quando. in prin. de lega. i. ⁊. c. si Papa. de priuileg. in. vj.
¶ Quarto si diceremus ꝙ verba dicti statuti sub rubrica, de
dote restit. loquentia de fratribus, nõ comprehenderẽt sororẽ,
sequeretur absurdum contra iuris communis dispositionem:
videlicet qđ non extãtibus fratribus masculis, ⁊ stãtibus so-
roribus ac patruis potior esset conditio patrui in successione
quã sororis: sed de iure cõmuni potiores sunt sorores patruis,
vt in authen. cessante. ⁊ in authen. post fratres. C. de leg. her. ⁊
statutum semper debet interpretari, vt quantomagis fieri po-
test iuris cõmunis tramites imitetur. c. cũ dilectus. de consue.
l. ij. C. de noxa. actio. ⁊ no. in. l. fi. §. in cõputatis. C. de iure delib.
11 ¶ † Quinto, vt statutum nullam contineat iniquitatem debe
b mus a proprio verborũ significatu recedere[b], vt no. Bart. in. l.
omnes populi. de iusti. ⁊ iure. iij. ⁊. vj. q. prin. in verbo, iuxta pre
missa. quarto quid si in statuto est aliquod verbũ alleg. l. in am-
bigua. ff. de leg. j. ⁊ similiter dixit Ant. de Bu. in. d. c. cum dile-
12 ctus. de cõsue. ibi Imo. in not. per illum tex. † qđ ne inducatur
repugnantia a iure cõmuni, licitũ est a proprio significatu rece
dere: ergo in proposito fortius, dato qđ masculinũ concipit fe-
mininũ, ⁊ in proprio verborũ significatu, vt not. gl. ⁊ doc. in. l. j.
de ver. sig. ⁊ patet in. l. pronunciatio. eo. ti. cum simil. s. alleg. at-
tamen vt statutum imitetur ius cõmune, quãtomagis fieri po
test debemus facere extensionem ⁊ impropriationem per quã
masculinũ concipit femininũ. ¶ Nec tertio obstat si diceretur
qđ statutũ voluit deferre patruis causa agnationis conseruan
de: q2 hoc non est verum, vt. j. dicetur. Superest ad allegata in
cõtrariũ rñdere. ¶ Nõ obstat igitur in primis qđ appellatione
fratris nõ venit soror: eo quia in odiosis masculinũ nõ concipit
femininum: quia respondeo primo qđ istã extensionem faciũt
13 ipsimet statuentes, volentes † quod verba prolata in ipsis sta-
tutis in vno genere, intelliguntur prolata in alio: qđ quidẽ de-
bet intelligi indistincte, vt statutũ positũ in conclusione statuti
aliquid addat iuri communi. Et no. Bar. in. l. iij. §. pretor. ff. de
dam. infec, ver. quero quid si statutũ ⁊c. ⁊ Bar. in. l. iij. ff. de vsu.
⁊ do. Ant. in. c. causam que. de do. ⁊ cõtu. ⁊ Bal. in rub. C. qui
accu. in pe. col. ⁊ Imo in. l. si vero. §. de viro. in. iiij. col. sol. matr.
14 argu. l. si qñ. in prin. de leg. j. ⁊. d. c. si Papa. ¶ † Scđo rñdeo
ex his que no. Bal. ⁊ Sal. in. l. venia. C. de in ius voc. vbi volũt
qđ vbicunqz aliqua dispositio vel statutũ concernit qualitatem
c aliquarũ personarũ: tũc respectu ꝑsonarũ, quibus fauet̃, illa
dispositio est fauorabilis ⁊ extendenda quo ad illas personas
quibus fauetur. respectu vero earum personarum que ex dicta
dispositione grauãtur: illa dispositio censetur odiosa ⁊ restrin-
genda per illam doctrinã. ⁊ ex gl. in. d. l. venia. ⁊ no. gl. in. l. sed si
hac. §. fi. ff. eod. ⁊ in. l. qui bona. §. si aliena. de dam. infec. ex quo

a ¶ Sorore
vij. consl. xlv.
ĩ nõ odioso, v.
Pau. ɔsi. cxix.
j. Cur. senior. c
ix. addđ. Ias. i
in fin. de acq. po
Alcia. de vb. sig.

b ¶ [redacted]

c ¶ Respectu. Cor.
cõsi. xcv. col. pe. li.
ij. Ias. consl. xxiiij.
li. j. sed hãc distin-
ctionẽ pũgit deci.
in. d. l. venia. dic
vt p Alcia. ibi ꝙ
est vera qñ fauor
ab odio separatio
nez recipit. [redacted]

infert ynum Bal. ꝛ Sal. in. d. l. venia. qđ ibi vide per eos: ideo, in proposito nostro istud statutuȝ ex parte mulieris testantis. que grauatur per statutum censetur odiosum ꝛ restringendū. Sed respectu fratrum qui vocantur censetur fauorabile ꝛ extendendum, vt appellatione fratris contineatur soror, vt in. d. l. Lucius. §. Meuia. cum simil. ¶ Non ob. qđ dicitur de communi vsu loquendi: qꝛ dato qđ hoc probaret. respondeo primo qđ statutū positū in cōclusione statutorū, remouet dubiū: dum dicit qđ verba presentiū statutorū prolata in vno genere, intelligantur prolata in alio. ¶ Preterea respōdeo, vt patet ex his
15 que not. Bal. in. c. j. in prin. in. x. col. de succes. feu. vbi volūt † ꝙ verba plata a statutis, ꝛ etiā peritis, debēt intelligi, ꝛ interpretari fm quod intelligunt iuriste, ꝛ non fm quod intelligunt, ꝛ loquuntur idiote. Et propter hoc dicit in proposito Inn. in. c. cum tibi. in fi. de testa. qđ nulla. q. qua queritur, an statutum loquens de decedente ab intestato habeat locū in pupillo, si allegatur qđ sit per cōmunem vsum loquendi vulgarium ꝛ perito rū, qꝛ statuta fiunt a peritis, qui in dubio videnť habere respectum ad propriā significationē verborū. alle. no. per Bal. in. d. c. j. ꝛ dicit hoc esse mēti tenendū in practica. ad idē qđ no. Bal. in. l. lege. xij. tab. C. de legi. here. vbi vide qđ dicit. Et idē est de
16 mēte Bar. in. l. si quid earū. in prin. ff. de leg. iij. vbi dicit qđ † licet fm vulgarem sermonē nō sit differentia inter emere ꝛ cōparare: tamē fm literalē sermonē est differētia: qꝛ emere est cū pretio: cōparare est acquisitio etiā facta per permutationē vnius speciei cum altera, vt no. gl. in. d. l. si quid earū. in prin. ꝛ legitur ꝛ no. in. l. j. C. de rer. permu. ꝛ ideo dicit Bart. in. d. l. si quid earum. qđ in dictis testiū ꝛ vulgariū personarū non esset faciēda differētia inter illa verba, videlicet emere ꝛ cōparare, scȝ in legibus ꝛ statutis cōditis a peritis, vnde faciēda esset differentia. ꝛ idem no. Bar. in. l. liberorū. in vlti. col. de ver. sig. ꝛ in. l. si quis filiabus. ꝛ. l. seq. ff. de testa. tut. secus est in dispositione facta ab imperito, vt not. Bar. in. l. stipulatio ista. §. hi quoqȝ. de ver. ob. in fi. ¶ Nō ob. fm arg. videlicet qđ ratio dicti statuti fuit causa agnationis cōseruande: quia respondeo primo qđ istud nō est verū: vt patet ex illis verbis, non extātibus ascendētibus. per que verba cōprehēdunť sine dubio auia materna, ꝛ mater per quas feminas constat non cōseruari agnationē: vt iam est dictum. Scđo hoc ostēdo ex his, que no. Sal. in. l. ij. C. de noxa. in
17 antepe. col. vbi dixit qđ † si statuto cauetur quod si quis decesserit ab intestato, femine non succedant existēte agnato aliquo masculo, vsqȝ ad quartū gradū tale statutū loquens per dictionem. si quis. ꝛ sic in masculo non vendicat sibi locuȝ in muliere decedente superstite eius fratre, ꝛ superstite filia eius mulieris: qꝛ filia hoc casu, ꝛ in casu quādo decidit masculus. Nā statutū loquiť in masculis descendentibus, qui sustinent onera totius domus ꝛ generis sui, ꝛ prohibet bona trāsire ad mulieres, que ad alienas vt plurimū transeunt familias. Sed quādo decidit is de cuius successione tractatur bona erāt iam penes mulierē que non substinet onera generis sui: ideo facilior dȝ esse ad aliā mulierē transitus. arg. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. versi. quid si ipse. ita residet Sal. ita qđ est, in proposito nostro: quia tractatur de bonis ꝛ successione mulieris: non autem masculi, vel etiā fm Bar. in. l. liberoruȝ. de ver. sig. in. v. in ver. his premissis ꝛc.
18 † Dicamus etiam fm do. Bal. in. d. l. lege. xij. tab. in. ij. col. C. de suis ꝛ legi. ꝛ Imo. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. matr. in. d. statuto nō potest allegari nisi ratio conseruande agnationis, postquaȝ talis ratio non est expressa a statuentibus: vnde fm Imo. in dubio debemus interpretari statutum fm qđ magis concordetur in iure cōmuni. d. c. cuȝ dilectus. ꝛ de iure cōmuni frater ꝛ soror paribus passibus ambulant, vt habeť in locis vulgaribus. ¶ Non obstat qđ si statuentes voluissent cōprehendere sororeȝ sicut fratrē, si hoc expressissent ꝛc. Quia rńdeo qđ satis fuit expressum ex quo statuētes simpliciter statuerūt de fratribus, quorū appellatione veniūt sorores: vt supra probaui: presertim per id qđ est dispositū in conclusione statutorū. Postremo nō obstat vltimū arg. qđ solus Titius possit petere tertiā, attēto qđ illud qđ est relictū Meuie, videť sibi relictū animo cō
19 pensandi: † qꝛ respōdeo ꝙ tam frater quā soror intelligunť pro virili vocati ad dictā tertiā per statutū. l. si heredes nominatim. de leg. i. l. quidā relegatus. in fi. cū duabus seq. ff. de rebus dub. ergo nō potest dici per hereditatē relictā Meuie confusam esse, nisi dimidiā tertie: ꝛ aliā dimidiā deberi Titio in qua cōpensari debet id quod est sibi a testatore relictuȝ animo compensandi.

Summarium.

1 ☞ Statutū ciuitatis de non emendo, vendendo, vel trāsferēdo sale, nisi certis personis, non habet locum in trāseunte vt de alia ciuitate deferat ad aliam. ꝛ idem de statuto non transferēdi frumenta aut victualia vel pannos. nu. 2. ꝛ 3.
6 Forensis nisi diu incoluerit, presumitur ignorare statuta.

Consilium. LXXXVI.

Visa inquisitione cōtra dictos inquisitos formata, ꝛ visis capitulis ꝛ statutis de quib⁹ in themate nō videť aliquo modo super dicta inquisitione procedi posse cōtra dictos inquisitos
1 ad aliquam cōdemnationem. ¶ † Et primo, quia de iure communi non reperitur esse de genere prohibitorum conducere sal per territorium huius ciuitatis nō solutis aliquibus gabellis, vt. c. super quibusdam. §. j. de ver. sig. l. vectigal. ff. de pub. ꝛ no. Io. And. in addi. Spe. in ti. de consti. §. j. in addi. inci. Guid. de Suza. ꝛc. ¶ Et igitur videndum, an per capitula predicta, ꝛ presertim per illud capitulum incipiens. Item che non sia licito comparare alcuna persona ꝛc. Intelligitur esse prohibituȝ, ꝛ penale qđ non: qꝛ in dicto capitulo cauetur quod non sit licitum emere vel vendere preterquā cōductoribus dicti datij salis: ꝛ qđ nemo audeat ire extra comitatum Bononie ad emendum aliquā quantitatē salis, ꝛ illam conducere ad comitatū ꝛ ciuitatē Bononie super penis contentis in eo. Nam tale statutum non reprehendit portantē vel cōducentē sal per ciuitatem Bononie ad alia loca: puta ad partes Lombardie, prout accidit in casu nostro: ꝛ sic non cōprehendit trāseuntē per ciuitatē predictā, cū sal alio cōducatur. Sed solum comprehendit illos qui dictū sal adducerent ad ciuitatē ꝛ comitatū Bononie: ꝛ illud in eadē ciuitate ꝛ comitatu venderent: ꝛ sic preiudiciū facerent dictis cōductoribus sal. soluē. in ciuitate ꝛ comitatu Bononie. hoc colligiť ex his que decidunt Iac. de Are. ꝛ Cy. in. l. si quis post hac. per illū tex. cū gl. C. de edi. pri. ꝛ Io. An. in addi. Spe. in ti. de cōsti. §. j. in addi. que incipit, Gui. de Suza. ꝛc. Bar. ꝛ Ang. in. l. cetera. §. sȝ ꝛ si qs. ff. de leg. j. ꝛ Pet. de Anc.
2 ꝛ Io. de Imo. in. c. j. de cle. nō re. † vbi concludunt qđ si statutum disponit qđ nemo possit portare bladū seu victualia extra districtum ciuitatis, non cōprehenditur ille qui de alia ciuitate seu districtu portauit per ciuitatem, ꝛ districtū statuentium vt conducat ad alia loca. ¶ Et dicit Io. de Imol. in. d. §. sed ꝛ si quis. ꝙ etiam si statutum decideret ꝙ nemo possit portare seu deferre frumētū per districtū extra territoriū: ꝙ etiā illa verba nō intelligeretur de blado seu frumēto qđ fuit portatū de alia ciuitate ad locū statuētiū, vt alio cōduceretur: qꝛ de portatione bladi extracti ab initio de alio loco, non videreť interesse ciuitatis statuentiū: ergo nō videť in dubio de hoc intelligenduȝ, per. d. l. sȝ si qs post hac. ꝛ. l. cesar. de publica. ita ergo debet esse in proposito nostro: quia statutū prohibēs sub pena, ne quis vadat ad emendū extra ciuitatē Bononie sal: ꝛ illud cōducat ad ciuitatē vel comitatū, debet intelligi qñ cōduceretur sal ad ciuitatē Bononie ibidē remansurum: qꝛ tūc fieret preiudicium cōductorib⁹ datij salis ad quos solū spectat vēdere sal. ¶ Et hoc in terminis decidit Pau. de cast. in. d. l. cetera. §. sȝ ꝛ si qs.
3 vbi inquit: † qđ si in ciuitate est ordinamentū qđ pāni forenses nō intromittanť in pannis ciuitatis, debet intelligi de his qui intromittūt panos, vt ibi remaneāt, ꝛ eis operētur: secus si per transitum ad alia loca. l. si quis post hac. ꝛ iste est precise casus noster. ¶ Confirmo: quia in statutis per precedētia declarantur sequētia. l. vtrū. ff. de peti. here. l. si seruus plurium. §. fina. ff. de lega. j. l. si. ff. de here. insti. Sed ita est ꝙ statutū in sui principio prohibet qđ nullus possit emere nec vendere sal preterꝙ a cōductoribus presentibus datij salis, ꝛ subiūgit qđ si aliquis presumeretur ire extra comitatū Bononie ad emendā aliquā grossam quantitatem salis, ꝛ illaȝ cōducat ad ciuitatē ꝛ comitatum Bononie incidat in penam librarū ꝛc. Statutuȝ ergo, vt patet in sui principio voluit ꝓuidere qđ nullus possit cōducere aliunde sal ad ciuitatē Ferrarie frauduleter, id qđ aliquo modo impedirētur cōductores datij vēdere sal, qđ si haberent pro subueniendo necessitatibus ciuitatis: sed imo voluerūt ꝙ nemo alius possit adducere salteȝ ad ciuitatē Bononie: ꝛ illud in aliquo loco dispensare: quia hoc fieri nō posset sine preiudicio conductoris dicti datij, que ratio cessat qñ sal cōduceretur causa portandi ad alia loca: ergo tunc cessare debet dispositio statuti. l. adigere. §. quāuis. de iure pat. c. cū cessante. de appel. ¶ Comprobo predicta: quia statutū expresse a dicto incursu pene excipit illos qui per transitū conducerent sal: quia debent notificare dictis cōductoribus datij prout supponitur in themate fuisse notificatū. ¶ Nec obst. si diceret ꝙ ista pars statuti disponēs de trāsitu, loquiť qñ cōducētes per transitū vellēt transire

transire per ciuitatẽ: sed in casu nostro transiuerunt, nedũ per
ciuitatẽ, sed etiã per comitatũ: ꝗ respondeo primo qd dato qd
iste casus qñ fieret transitus per ciuitatẽ nõ esset cõprehensus
a statuto remaneret in dispositione iuris. l. commodissime. ff.
de libe. ⁊ posthu. ⁊. l. si extraneus. ff. de condi. ob cau. Et not. in
l. si cũ dotem. in prin. ff. sol. mat. ⁊ in. l. omnes populi. ff. de iusti.
⁊ iure. per doc. ⁊ de iure cõi cõstat quod iste trãsitus penã non
meret, vt dixi in prin. expresse no. Jo. And. in. d. ti. de cõsti. §. j.
4 in additio. inci. Gui. de Suza. ⁊c. ¶ † Et illi casus excepti per
statutũ predictum a regula posita in principio dicti statuti nõ
cõprehendũt plusquã esset de natura ipsius regule. l. generali.
§. vxori. xxj. not. Bart. ff. de vsufruc. leg. l. Lucius. §. pluribus.
xxj. Bart. ff. ad Treb. ⁊ notat Bart. in. l. j. ad finem. ff. de origi.
iur. ⁊ no. omnes in. l. in his. ff. de leg. ij. respondeo qd mens sta-
tuentium circa dictã exceptionẽ disponentẽ de transitu per co-
mitatũ, fuit etiã cõprehendere transeuntem per ciuitatẽ, vt ma
nifeste colligitur ex verbis illius statuti, dum subiungit quod
si dictũ sal per transitum conduceret nõ possit exonerari in co-
mitatu, vel guardia ciuitatis Bononiẽ. ⁊c. Ecce qd fecit men-
tionem de ciuitate, scilicet qd de necessitate statutum implicare
voluit precedẽtia, ⁊ cõprehendatur sic ciuitas: quia alias non
conuenirẽt ista verba ipsi particule statuti loquentis de trãsitu
per comitatũ Bonoñ. Ad hoc bene facit. l. proculus. ff. de vsu-
fru. ⁊. l. pen. ff. de colla. dot. sicut ⁊ alias ponitur pars pro toto.
5 l. pater filiũ. §. filiũ. cũ gl. fi. ff. de leg. iij. sicut etiã videmus, † qd
quãdoq; districtus ciuitatis idẽ importat qd diocesis, ⁊ cõpre
hendit ciuitatem ipsam, vt in cle. ne Romani. §. sane. de electio.
iuncto. c. j. cum gl. ij. de rer. permu. lib. vj. ⁊ no. doc. in. c. Rodul-
phus. de rescri. ¶ Nõ ob. predictis, si dicatur qd iste transitus
ex forma dicti statuti spectat ad camerã cõmunis Bononie, vt
maxime colligi videt ex forma cuiusdã alterius capituli supra
specificati. Quia rñdeo primo qd posito qd dictus transitus
spectare debeat ad cameram cõis Bononie: tñ per hoc nõ est
prouisum in dictis statutis qd trãsiẽs eo modo quo trãsiuerũt
⁊ cõduxerũt dicti inquisiti, incidãt in aliquã penã. ¶ Secũdo
rñdeo qd non est verum qd quo ad dictũ transitum ipsi cõdu-
ctores datij sint positi in locum camere: imo expresse colligitur
cõtrarium ex verbis suprascripti capituli incipientis. Itẽ chel
non sia licito alcuna ⁊c. vbi statutũ specificat illud qd vult spe-
ctare ad cameram, ⁊ postea subiungit qd transitus intelligat
reseruatus camere cõis Bono. Nã si statutum voluisset intel-
ligere qd illud qd acquiritur camere ex forma illius capituli,
deberet spectare ad cõductorẽ: superuacuo reseruasset transitũ
ipsi camere: ꝗ omnino certũ erat qd cõmodum trãsitus ad da
tionẽ spectat ad camerã ⁊ in cõsequẽtiã ad habẽtes ab ipsa ca-
mera. l. omnium. ⁊. l. vectigalia. C. de vecti. ⁊ sic reseruatio fuisset
superflua: qd nõ est dicẽdum. l. j. qñ in prin. ff. de leg. j. ⁊. c. si Pa
pa. de priuileg. in. vj. sed intelligatur qd illa reseruatio transi-
tus sit facta camere ad ostendendũ qd nõ transeant in condu-
ctorẽ datij: tunc bene operantur illa verba, reseruat. sed certe ex
inspec. ⁊ lectura dicti capituli incipientis. Itẽ chel non sia licito
⁊c. clare colligitur qd statuẽtes voluerũt transitum nõ acquiri
conductori datij, sed camere tantũ. Et non obstat illud quod
dicitur in superiori capitulo inci. Item chel sal nõ sia licito ⁊c.
specialiter disponit qd iste trãsitus sit reseruatus camere. Itẽ
qd nõ cõductori, vt supra proxime probaui: ergo illa verba ge-
neraliter posita in alio capitulo precedenti, non habẽt obstare.
¶ Scdo respõdeo qd intẽtio illius prioris capituli qd incipit.
Itẽ chel sal ⁊c. est disponere qd conductores datij non possunt
emere sal ab aliquo preterquã a dño Ja. cui camera erat obliga
ta, ad hoc sc; qd nõ est accipiendũ sal ab aliquo alio sub pena:
imo camera voluit qd cõductores, quo ad hoc essent in locũ ca
mere: patet ꝗ ita disponit ibi in illo capitulo dũ dicit: ⁊ nõ pas-
sano dicti datiari per alcuno modo tore sal durãte la dicta con-
ducta da altra persona cõmo signore o vero signioria: ma solo
siano obligati cõmo nello instrumẽto de la cõducta ha promes
so dicta camera a dicto mesere Jacobo, e in loco de la camera
si intẽdano li datiarij posti sotto, la pena che in lo dicto instru-
mẽto se cõtene. Ecce qd per istud statutũ cõductores sunt loco
camere, quo ad ea que in dicto instrõ promissa fuerant per ca-
meram dño Ja. ⁊ sic nõ d; extendi ad alios effectus, id est ad
causam trãsitus. de qua in dicto instrõ nõ erat conuentũ quod
camera super eo aliquid promisisset dño Jac. But. l. quicquid
agringẽde. in prin. ff. de ver. ob. ⁊. d. l. si extraneus. ⁊ maxime, ꝗ
negari non potest quod verba dicti statuti incipientis. Item
chel sal ⁊c. clare non cõprehendit quod in omnibus omnes ef-
fectus cõductoris datij sint positi in locum camere, ⁊ per cõse-
quẽs fieri d; interpretatio contra cõductores datij, qui se fun-
dãt ex verbis dicti capituli ambigui. l. veteribus. ff. de pact. vbi
declarat Bar. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. de ver. ob.
6 c. ex literis. cũ ibi not. de spon. ¶ † Fortificantur predicta: quia
posito qd dictũ statutũ penale cõprehenderet transeuntes seu
cõducẽtes per transitũ: tñ ab illa pena possent se tueri forẽses,
prout sunt dicti inquisiti qui probabilẽ habebãt ignorantiam
dicti statuti. ⁊ hoc per ea que no. Bar. ⁊ alij cõiter post eũ in. l.
cunctos populos. C. de sum. trini. in. v. col. in ver. ij. quero quid
de delic. forẽses ⁊c. ⁊ Cano. in. c. ij. de consti. in antiquis. ⁊ in. c. a
nobis. de sen. excõ. ⁊ Ja. cal. in repet. c. de illis. in. v. q. de rapto.
⁊ Pet. de Anch. in repe. c. canonum statuto. de cõsti. in ver. re-
stat vltimo circa ista ⁊c. Et Gandinus in tractatu malefi. sup
Rubrica, de rebus vetitis extra territorium nõ portandis: ⁊ ibi
subdit qd in dubio presumitur ignorantia statutorũ, vt dixit. ⁊
Bald. in. l. ius ciuile. in fi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. j. ff. de leg. vbi
cõcludit qd vbi forẽsis cõmittit id qd erat tantũmodo delictu;
ex forma statuti ciuitatis: talis forẽ. habens ignorantiam dicti
7 statuti, excusatur: † qd quidam in dubio presumitur si forensis
ignoraret si in loco statuti non traxit magnam moram. c. j. de
cõst. in. vj. l. fi. ff. pro socio. c. fi. qui ma. accu. pos. ideo non est pu-
niẽdus pena dicti statuti, si tale factũ nõ erat prohibitũ cõmu-
niter per alias ciuitates per. l. fi. ff. de decre. ab ordi. fac. ⁊ per. c.
vt animarũ. de cõsti. in. vj. ⁊ ibi no. Jo. and. in nouel. ⁊ per doc.
in. l. fi. §. ⁊ licet. ff. de publ. Sed ita est qd isti erant forẽses, ⁊ qui
non cõsueuerant habitare in ciuitate Bo. vel eius comitatu, ⁊
cõducere sal per transitũ eo modo quo ipsi fecerunt: ⁊ non erat
delictu; de iure cõi, nec etiã apparet cõiter per statuta, aut per
consuetudines aliarũ ciuitatu; qd sit delictum: ergo excusandi
8 sunt. ¶ Accidit: ꝗ isti inquisiti vt in themate narrat † palam ⁊
publice, ⁊ per loca cõsueta cõduxerunt dictos oneratos certa
quãtitate salis, ⁊ denũciauerunt conductoribus datij qualiter
trãsire volebãt, ⁊ licentiã buletã petierunt, ⁊ sic non potest dici
qd fraudẽ cõmittere voluerũt, iuxta. l. ij. ⁊ ibi no. Bar. de cursu
pub. li. x. l. qui fiscales. ⁊ ibi Bar. C. de nauicula. lib. xj. ⁊ Bald.
⁊ Salz. in. l. si fugitiui. C. de ser. fugi. ⁊. l. cũ pponas. C. de nau.
fe. ⁊ Jaco. bu. ⁊ Bal. in. l. si quis nõ dica; rapere. C. de episco. ⁊
cle. ⁊ Bal. in. l. ꝗ nõnunq̃. per illũ tex. que res ven. nõ pos. iun-
cta. l. fi. §. diuus. ⁊ quod ibi no. Barto. l. de publica. ¶ Accidit
insuper licentia superioris mandatũ ab eo factum officialibus
portarũ qd permitterent dictos inquisitos libere transire cum
dicta quãtitate salis. ⁊ profecto qd superiori presumitur fm qd
no. docto. in. c. innotuit. de eo qui fur. ord. susc. ⁊ in. c. cum in iu-
re. de offi. deleg. cum si. Ex quibus concludo qd dicti inquisiti
nullo modo veniũt puniẽdi occasione eorũ de quibus in dicta
inquisitione, si nõ probetur eos exonerasse dictã quantitatem
salis in ciuitate Bo. comitatu, vel eius guardia. Et maxime ꝗ
pena de qua in dictis capitulis non est per dicta capitula im-
posita conducentibus per transitum aliquam quantitatem
salis, vt ex superioribus est probatum. Et ita vt superius cõ-
clusum est, puto iuris esse ego Alexan.

Epitome.

Socius non debet dotare filiam de communi sed de suo.

Consilium. LXXXVII.

An dos debeat cedere
1 in damnũ omniũ fratrũ, vel tñ vnius. ¶ † Et pri-
mo videtur qd omniũ cõmuniter. ⁊ hoc Bal. vide
tur decidere in duobus locis in tractatu de duobus fratribus
super prima parte, in verbo, ite; dicit si vnus fratrum habet fi-
lia; ad maritandum. ⁊ in versi. sed an sumptus fuerit. qui fuerit
in persona filie. facit quia dos cedit in lucrum, ⁊ commodum
omnium sociorũ. l. actione. §. fin. cum. l. seq. ff. pro soc. ergo etiam
in damnũ, cũ cõtrariorũ sit eadẽ disciplina ⁊c. Itẽ etiã videtur
determinare Pau. de ca. in cõsi. incip, Ad primũ. videtur item
a paritate rationis per Bar. ⁊ Pe. ⁊ qd ibi Bald. in. l. ex parte.
§. filius. ff. cõmuni diui. Itẽ, pbatur per text. in. d. l. actiõe. §. fi. ⁊
qd ibi Bal. ⁊ hãc opi. videtur etiã sequi Bal. in ꝯsilio suo quod
incipit, Factũ est tale, Uincẽtius, ⁊ Fuscarius fratres. vbi cõ-
suluit ipse filiam vnius ex socijs omnium bonorum de cõmuni
2 debere dotari, per legẽ si socius pro filia. ff. pro socio. ¶ † Sed
a cõtrarium mihi de iure videtur verius [a], ⁊ hanc opinionẽ seqni
tur Spec. in tit. de iudi. in. §. sequi. ver. quid si vnus. ad qd opti-
me facit tex. in sui ratione in. l. j. in. §. pe. ff. de col. dot. ibi, equius
enim est insolidum ⁊c. Faciunt ea que voluit Specu. in. d. §. se-
quitur. versic. quid si duo fratres: vbi ponit quando contrahit.
vnus es alienum, a quo solui debet, ⁊ dos dicitur es alienum

a ¶ Uerius. Am
plio etiã si sint so-
cij oim bonorũ ...

l.fin.de colla.dot.⁊ propriam personam patris respicit.l.qui li- beros.de ritu nup.⁊ vide Bald.in authen.ex testamento.C.de col.versi.decimumseptimum capitulum.⁊ vide Bald.in quodam suo consilio quod incipit, Jo.Fráciscus ⁊ Pucerius fratres simul steterunt in cõmunione bonorũ suorũ.⁊ vide glo.in dicta.l.si socius pro filia.in versi.non solum.facit quod speciale est in dicta.l.si socius pro filia.quod de cõi dos detur propter patrimonium commune:ergo in contrariũ est ius cõmune ⁊c. Item hanc opinionem firmat Bal.in alio suo cõsilio qđ incipit, Casus:quatuor erant fratres heredes patris communiter degentes.⁊ idem tenuit Bar.consulendo in cõsilio qđ incipit, Dominus ciritellus.⁊ Bal.in consilio incipiente, Iste querit cum steterint simul cum patruo ad vnum pane ⁊ vnum vinũ. ⁊ Bald. in alio consilio incipiente, Ex multis supra sparsim narratis.comprehendo subsequenter Ang.in cõsilio suo incipiente, Raynutius ⁊ Anto.⁊ idem in suo alio consilio qđ incipit, Antoni. ⁊ Tho. ⁊ ita etiam consulendo tenuit Petr. de ancha.in consi.ccciij.incip.materia.idem Ludo.Ro.consi.cxlv. incip. Presentis consultationis.⁊ in consi.ccccxiij. incipiente omnipotentis Dei.ego Alexan.

Summarium.

1 ¶ Statuti prohibentis supplicari quis intellectus.
3 Testis dicens se non recordari,an probet.
4 Simulatio an probetur per prefata.
7 Notarius debet esse rogatus ab vtraque parte.
10 Testi non dicenti plene factum,non creditur.

Consilium. LXXXVIII.

In causa domine Bartholomee de bianchetis,in qua alias allegationes reddidi,sentio suborta esse dubitationẽ qđ non potuerit prefata domina Bartholomea habere recursum ad superiorem per viam supplicationis,vt de iniustitia sentẽtie contra eam late cognosceretur,propter statutũ sub rubrica, de erroribus notariorum,quo videtur esse cautum qđ sententie per quam nũciatur non fuisse error notariorum stari omnino de-
1 beat,⁊ appellare non liceat:presertim † ꝓpter illam dic.omnino,que videtur esse precisa.c.cũ ex eo.cum ibi not.per Archi.⁊ Jo.an.de elec.in.vj.c.quis.cũ ibi no.per Archi.de pac.eod.li. cum si.⁊ posito qđ potuisset haberi recursus supplicãdo pape, qui est supra ius,non autem inferiori,per no.per Inno.in.c.ex literis.de restit.in integ.⁊ posito qđ potuisset haberi recursus ad inferiorem a principe:tũ rescriptum ab eo impetratum non teneat,cum in supplicatione non fiat mentio de dicto statuto disponẽte qđ dicte sniẽ seu declarationi oĩo stetur, ⁊ appellare non liceat per id qđ in simili dicimus non valere literas secũdas non faciẽtes mentionẽ de clausula,appellatione remota.posita in primis literis.per id qđ habet̃ in.c.literis.de do.⁊ contu.cũ si. ¶ Sed potest rñderi qđ dictum statutũ loquit̃ qñ nõ esset ꝓbatũ de errore,nec ex inspectione instrumẽti appareret de errore.Nam tunc dicitur statutum eo casu pronunciandum esse nõ debere ad correctionẽ erroris ⁊ qđ tali declaratio-
2 ni stetur:ergo † ad hoc vt sit locus dicto statuto, requirit̃ quod appareat cõcurrere qualitas statuti.l.j.§.ait pretor.ff.ne quid in flu.pub.⁊ ibi not.Bart.in.l.ij.§.docere.ff.vi bon.rapto.not. Jo.an.in.c.j.de homici.lib.vj.in nouella.⁊ not.per Bal.in.l.si quis non dicam rapere.in.iij.col.vel.iij.C.de epi.⁊ cle.Quarto operabitur tũc tale statutũ:quia alias de iure cõmuni,potuisset appellari,⁊ quis non fuisset in causa principali ꝓbatum de errore posset postea in causa appellationis ꝓbari.l.per hãc.C. de temp.appel.c.fraternitatis.de testi.tamen per statutũ non potest appellari, ⁊ in causa appellationis probari de errore. Sed in ꝓposito nostro fuit de errore probatum in aliis allegationibus deduxi,⁊ infra etiã adducẽdo dicta,⁊ per hãc responsionem tolluntur omnia obiecta superius adducta. ¶ Posset etiam responderi qđ via supplicãdi ⁊ recurrendi per viaz querele ad superiorem:nõ intelligitur exclusa per dictũ statutum, vt not.Bald.in.l.fi.ad fi.de temp.ap.⁊ ibi etiam Saly.⁊ not. Paul.de leaza.in cle.j.de seq.posses.⁊ Saly.in.l.fin. circa vlti. col.C.de sen.⁊ interlo.om.iudi.c.ex literis. ⁊ Inno.in ver.supplicant.de resti.in integ.⁊ per do.Abb.in.c.querelam.de ꝓcu. ⁊ per id qđ no.in gl.iuncto text.⁊ plene per Imo.in.l.consensu.§.qui.de appel. ¶ Et non obstat qđ non potest supplicari, nisi prin.⁊ nõ inferiori,quando petitur per supplicationẽ gratia,que esset cõtra tertium,⁊ qđ dicitur per Innocen.in.d.c.ex literis.de resti.in integ.qđ nõ potest in hoc fieri per inferiorem a principe.c.cũ inferior.de maio.⁊ obed.l.formã.C.de offic.prefecti preto.aphri.⁊ no.in.c.fi.de hereti.in.vj. Sed in proposito nostro superior cõmittit iustitiam fieri super petitis, ⁊ eo tempore hoc fecit quo nondũ sententia in rem iudicatam trãsiuerat. ¶ Nõ obst.etiã qđ in supplicatione non fuerit facta mentio de dicto statuto:q̃r respondeo qđ cum statutuz non intelligatur tollere huiusmodi recursum saltẽ in casu nostro, vt dixi, imo cessat arg.propterea dicit Hosti. ⁊ Jo.and.in.c.ex cõquestione.de resti.spo.de cõsuetudine nõ seruatur qđ secũde litere vitientur ex eo quod in eis non est facta mẽtio de clausula, appellatione remota,apposita in primis literis. ¶ Et quia sentio aliqua obijci contra ea que in aliis alllegationibus adduxi, in quibus puto ostendisse quod de allegato errore cõstabat:ideo cõprobando ea que in prioribus allegationibus dixi similiter persisto in ea sententia qđ sit sufficiẽter de errore probatuz per dominum Michaelẽ,⁊ per ser Cesarem ⁊ alios. ¶ Nec obstat dum contra dñm Michaelem adducitur quod ipse deponit se non recordari qualiter illa clausula, paciscentes, sit posita in
3 instrumento,fuerit tunc lecta ⁊ publicata per notarios † ⁊ testis dicens se non recordari non dicitur probare aliquid cõtra instrumentum,per not.per gl.⁊ Bart.in.l.j.in.§.si quis neget. ff.quemadmodum testa.aperi.⁊ per Innocen.⁊ alios in.c.cuz Joã.de fide instr.Quia respõdeo qđ si do.Michael solummodo deponeret se non recordari qũo fuerit lecta ⁊ publicata dicta clausula per notarios,nõ diceretur probare contra instrumentum: tamen alia deponit que ostendũt notarium errasse. Nam deponit se semper audiuisse tempore quo deuentum est ad dictum instrumentum in dicta.d.Bartho.nõ firmare, nec affirmare velle pro veris iuribus: nec illa affirmauit nec affirmare voluit,sed semper dicebat ⁊ dixit versus dictum Anto. per hec verba,se io li ho quella rason che tu dice tuotele tute cũ quelli pati.⁊ quod ipse testis per ea que audiuit a partibus tẽpore ⁊ tẽporibus eius intentionis fuit,⁊ erat dictaz mulierem non cedere dictis Antonino ⁊ Frácisc.cõtra illos de polucijs
a nisi ea iura que ⁊ qualia esse reperirentur,[a] ⁊ essent:⁊ ideo arbitratur ipse testis quod dicta mulier nõ intendebat, nec ꝓmisit se veram creditricem ⁊ dominam talium iurium, nisi talium qualia essent: ⁊ latius per eũ in dicta sua testificatiõe.Ex qua apparet qđ dicta do.Bart.non conuenit seu non promisit esse veram creditricem dictorũ iurium simpliciter,sed solũ talium qualia esse reperirentur, vt ipse testis aperte dicit.⁊ licet dicat
4 qđ ipse ita declarat,⁊ arbitratur: tamen probat quia fundat suam declarationem ⁊ arbitrium ex his que accipit per sensuz corporis,id est per ea que audiuit a partibus, vt ipse deponit: quo casu etiã ipsi deponentes per verbũ,credit,probarẽt.vt.c. ex literis.de presumptio.Not.Cy.in.l.testiũ.j.v.q.C.de testi.⁊ casus in.c.qđ.de testib.⁊ bene ostendit Bart.in consilio quod incipit,Raynuti[9] Petri.⁊ not.Bal.in.l.siue possidetis.C.de
5 proba.cum si. ¶ Et pro hoc etiam † non obst.si dicat qđ licet d.Bart.dixerit in prefationibus cõtractus,nõ sequitur quod per hoc si aliter est scriptum,ita sit vt premissum erat,iuxta.l. quoties.§.j.cum ibi not.per Bart.⁊ alios.ff.de here.insti.quia illud procedit quando ab vtroq; contrahente fuit firmatũ vt ibi loquitur Bart.secus quando fuisset solummodo tractatũ, ⁊ nõ ab vtraq; parte conclusum,per ea que not.Bal.in.l.cum allegas.in.iij.col.C.de vsur. in.l.multum.C. si quis alteri vel sibi.⁊ Bal.⁊ Ang.in.l.si quis cuz aliter.de verbo.obliga. quia multa tractantur,que postea non fiunt.l.si ex causa.§.nũc videndum.in fine.ff.de mino.l.voluntate.C. de rescindẽ. vendi. l.eleganter.in princi.ff.de cõdic.indebi.c.dudum.de rebus ec-
6 cles.non alie.in.vj.† quia respondeo quod ad probandum cõtractum esse simulatum,bene est verũ quod oportet probare quod partes ambe prius ita simulassent, ⁊ conuenissent, vt si apparet qđ in instrumento continetur Titiũ vendidisse Sempronio fundum pro.c.⁊ volo probare quod illa vẽditio fuit simulata:debeo probare qđ paulo ante inter dictos contrahẽtes fuerat conuentum ⁊ firmatum quod esset fundus cõuen. loco,⁊ in locum pignoris.Sed vt Sempronius posset lucrari fructus, fuit actuz quod fieret communiter cõtractus venditionis apparenter.l.item quia.§.item iul.⁊ ibi not. docto.ff. de pac.⁊ not.Jaco.but.⁊ Bart.in.l.pacta nouissima.cũ suis concor.C.de pac.Et isto casu not.Bal.in.d.l.cum alleg. cuz simil. ⁊ tunc nullus est error commissus a notario. Sed in casu nostro allegatur error:⁊ ad probãdum errorem probatur qđ domina Barth.tempore dicte transac.non conuenit,nec promisit se esse veram creditricem dictorum iurium cessoruz per illa verba,sed q̃r cedebat ad iura que ad eã spectare reperirẽtur,vt deponit dominus Michael,⁊ ser Cesar.⁊ ideo est necesse dicere quod

a ¶ Reperirentur. j.eod.consil.xciiij. consil.xciiij.

re quod notarius aliter scribendo errauerit. ¶ Nec Bar. in d. l. quoties. §. j. facit distinctionem aut differentiam quātum ad hoc, an fuerit dictum ab vna partium, vel ab vtraq;, vt ostendunt rationes sue. nam ipse solum vult dicere quod presumitur error, ꝛ non dolus notarij aliter scriptum, qñ reperitur aliter scriptum, quā partes dixerint, vel aliter quā ipse notarius publicauerit, est bene verū qꝺ nisi vna pars tātum dixisset aliquid in contractu, ꝛ alia pars non consensisset, licet notarius omisisset ponere in contractu illud quod vna pars tantum voluisset,
7 non dicetur errare: † quia notarius debet esse ab vtraq; parte rogatus de eo qꝺ scribit. vt not. in auf. de tabel. in prin. ꝛ plene docto. in c. j. de fide instru. Sed bene errauit quando scripsit in instrumento quod vna pars promiserat, ꝛ cōuenerat illud cuius contrarium pars semper dixerat: quia vbi probatur rem se aliter habuisse, probatuȝ est de errore. l. cū de indebito. in prin. ꝛ ibi not. per glo. de proba. ꝛ in l. si postu. C. de iur. ꝛ fac. ignor. ꝛ ita fuit in casu nostro. ¶ Et licet dominus Michael dicat se non recordari, quomodo fuerit per notarios publicata dicta
8 clausula. hoc non habet obstare, † quia publicatio notarij non debet fieri aliter quam se habeat consensus vtriusq; cōtrahentis, vt not. glo. in dicta authent. de tabel. ꝛ in l. si ex pretio. C. si cer. peta. ꝛ publicatio instrumenti non est de substantia cōtractus, saltem non requiritur de necessitate scriptura: sed sufficit consensus partium declaratus per ipsas partes notario coraȝ testibus, vt no. Joan. and. in addi. Spec. in titu. de instrumen. edi. §. ostenso. ver. illud. in addi. magna. Et Antonius de bu. ꝛ alij in c. cum. P. tabellio. de fide instr. vnde etiam dato qꝺ notarius publicasset, sicut scripsit. ꝛ errasset: tamen in publicando id qꝺ postq̄ domina Bartholomea nō cōsensit debet corrigere se, ꝛ istud etiam euidentissime in casu nostro deponit. d. ser Cesar de panzachijs Bono. nostrorum temporū causidicoruȝ facile princeps, cui non minus sapientia ꝛ virtute pollet: quam probitate explorataq; fide, vti de hoc fama camera sonat, quorum duorum testium quāta esset fides ꝛ integritas, nemo est qui nesciat. Non obstant depositiones trium testium partis aduerse: quia in meis alijs allegationibus respondi, ꝛ tunc cōfirmo. Nam dominus Dutius dicit qꝺ illa decisio fuit facta pura, ꝛ tanq̄ cessio iurium certorum ꝛ non incertorum: ꝛ istud est euidenter non verum: quia. d. domina cessit iura, que sibi spectare reperirētur cōtra dictos de polucijs, maxime pro quātitate librarū. cl. de pighionibus vigore cuiusdā instrumēti emptionis, ꝛ sic cū illa verba futuri tēporis, scilicet que reperirentur ibi ꝛc. faciāt cōditionē de futuro. l. stichū qui meus erit. de leg. j. ꝛ conditionis euentus de futuro pariat incertitudinē. l. vbi autem non apparet. §. qui illud. ꝛ §. pe. de verbo. oblig. sequitur qꝺ dicto ipsius domini Ducij non est credendū, etiam si in vno tātū diceret falsum, vt in alijs allegationibus deduxi. ¶ Et etiā respondeo quod iste testis in effectu refert se ad instrumentum dicti ser Christophori de botlierijs, in quo non est extēsio qꝺ. d. Bartho. simpliciter conueniat se esse creditricem
9 dictorū iurium cessorum. † Sed est ibi clausula pasciscens ꝛc. ꝛ sic in breuitate, que clausula debet extēdi ſm quod consuetum est in similibus, vt not. Bal. in l. argētarius. in prin. ff. de eden. ꝛ no. omnes in l. gallus. §. ij. ff. de libe. ꝛ posthu. Spec. ꝛ Joan. and. in titu. de instrumen. edi. §. instrumentum. versic. quid si a contrahenti. ꝛ Bal. in rub. C. de fide instru. in. xij. col. ꝛ doct. in d. c. cum. P. tabellio. cū si. ꝛ per testes vtriusq; partis est probatum qꝺ non est extensa prout est consuetum attento q̄ fuit cessio iurium incertorum, vt dictum est. ¶ Non obstat etiam illud quod deponit ser Thomas de scecadenarijs, quia vltra ea que in alijs attestationibus deduxit. dico quod non probat concludenter: quia dicit quod nō recordatur de omnibus que acta fuerūt in d. transactione. ꝛ ideo licet dicat quod dicta domina conuenit se esse veram creditricem dictorum iurium cessorum: tamen cum non recordatur de omnibus, non probat: quia potuit esse quod dicta domina conuenit se esse dominam iurium cessorum scilicet talium qualia esse reperirentur, vt dicunt testes domine. B. Ad hoc bene facit quod no. dixit Bal. in l. cum antiquitas. C. de testamen. vnde dicit glo. no. in l. Lu
10 cius. in glo. magna. ff. de infami. † quod non creditur testi, qui
a nō dicit plene [a] factum. ꝛ nisi testes necessario concludant, non probant. c. in presentia. de proba. in reliquis ad antiquas allegationes me refero.

Epitome.

¶ An emphyteusis transeat ad heredes extraneos. ꝛ an cōputetur filijs vel nepotibus in legitimam. Et an possit vni filiorum prelegari.

Consilium. LXXXIX.

Utrum emphyteusis ecclesiastica transeat ad extraneos heredes: ꝛ cōmunis est opinio qꝺ nō, ꝛ per consequēs nec in fiscuȝ, qui habet se loco extranei heredis. l. iura libertorum. ꝛ ibi not. Bar. de iur. patro. l. eorū. ff. ad legē Jul. maie. l. j. C. de bo. liber. ꝛ l. eum qui. ff. de interdict. ꝛ releg. ꝛ imo emphyteusis ecclesie
b scdm magis cōmunem opi. non transit ad extraneos: [b] † quia
1 alienari non potest emphyteusis, vt ibi in. §. alienationis. ꝛ. §. si non etiā perpetuam. in authen. de non alie. ꝛ qꝺ sit magis communis opi. tenet gl. ꝛ doc. in l. etiam. solu. ma. Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. ver. neq;. ꝛ Jo. and. in c. in presentia. de proba. ꝛ Bar. in l. vt iureiuran. §. si liberi. ff. de ope. libe. ꝛ hic. ꝛ in l. si tibi. §. si pactus. ff. de pact. ꝛ in l. gallus. §. quidam recte. de libe. ꝛ posthu. in l. qꝺ dicitur. de verbo. obli. ꝛ Bal. in l. cum virum, in fi. C. de fideicom. ꝛ in l. vsufructu. solu. mat. vbi refert ita consuluisse Bar. idem Bart. in l. ij. C. de suis ꝛ legi. ꝛ in l. assi
2 duis. C. qui po. in pigno. hab. † Idem etiam communiter concluditur in emphyteusi concessa a priuato, quando est concessa ea cōditione, videlicet qꝺ ad extraneum heredem non trāseat: nā tunc etiam non confiscat, dato quod confiscata sint bona emphyteute, vt concludit Bart. ꝛ communiter alij in l. si finita. §. si de vectig. ff. de dam. infect. ꝛ no. Guil. ꝛ alij in l. si quis presbyter. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ Bal. in l. j. C. de bo. lib. ꝛ in l. si ita. §. fi. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ in l. insulam. in prin. ff. solu. ma. ꝛ Oldra. in consi. xvij. incipi. thema tale est, quidam clericus. ꝛ imo. in c. ex parte. de feu. ꝛ Pe. de anch. in repetitio. c. postulasti. in
3 viij. q. de foro competen. ¶ † Idem videmus in feudo qꝺ quidam nō trāsit ad extraneos heredes, vt in c. j. §. ꝛ si clientulus. de alie. feu. c. fin. si de feu. contro. inter do. ꝛ agna. nam si vasallus delinquat ꝛ bona publicentur, non confiscabitur feudū. c. j. si vasallus feu. priue. ꝛ in c. si vasal. culpam. in ti. si de feu. fue. a
controuer. inter domi. ꝛ agna. ꝛ in c. j. an ille qui interfecit fratrem do. sui. ꝛ in c. imperialeȝ. §. illud quoq;. de prohibita feu. b
alie. per Fed. ꝛ in c. felicis. §. si qua vero. de penis. in vj. ꝛ in c. in quibusdaȝ. §. fi. ꝛ ibi no. docto. de pe. ꝛ per doct. in d. §. si in vecti. ꝛ in d. l. j. C. de bo. libe. ꝛ in d. l. insulam. Faciunt que in simi c
4 li scribuntur in l. imperator. ff. de fideicom. lib. ¶ † Sed tūc dubitādum est, vtrū emphyteusis ecclesiastica cōputetur in legi
c timam, [c] quam debet habere filius vel filia, nepos vel neptis in d
bonis patris vel aui. Si auus recipit emphyteusim pro se ꝛ filijs suis, ꝛ nepotibus masculis, legitimis, ꝛ naturalib⁹, quos si non habuit, vel habuerit ꝛ penitus defecerunt, tunc transeant e
in vnam vel plures filias vel nepotes que virum liberuȝ ꝛ legitimū acceperūt, ꝛ rem patris possideant. isto casu dico esse certuȝ qꝺ non imputatur in legitimā: quia stipulatione aui nepotes habeāt emphyteusim, ꝛ non vt heredes aui: quia instrumētum inuestiture dicit q̄ rem patris possideant vel rem aui, tunc est clarum quod talis emphyteusis, duȝ sit apud nepotes iure hereditario ipsius aui, non imputatur in legitimam: propter
5 ea † quia emphyteusis potest spectare ad institutum in re cer
d ta: [d] sed emphyteusis ecclesie ex quo nō transit ad filios vt heredes, sed ad filios, vt filios vt scripsi in d. l. gallus. §. j. de lib. ꝛ posth. §. sequitur. qꝺ non imputatur in legitimā, de quo est illa gl. vulgata in §. optime. in auf. de nupt. in glo. j. per quā decidit ibi Ang. qꝺ iura feudalia vel emphyteutica que trāseunt, in filium vel filiā, ꝛ si heredes non essent, nunq̄ cōputatur in quartam sibi debitā iure nature. nec in trebellianicaȝ, vel falcidiam: ꝛ hunc dicas esse casum quotidianum ꝛ notabilem: quia de eo scdm ipsum non fecit mentionem Bar. in l. in quartam. ad legē fal. tenet Ang. in d. §. optime. per id qꝺ not. in gl. j. que incipit, hic manifeste. ¶ Bene facit quod per illam glossam not. etiā Bal. in l. hac edictali. in fi. princip. C. de secun. nup. qꝺ maxime procedit prout in casu nostro scilicet quando emphyteusis ecclesiastica nō dicitur obuenire filijs vel filiabus a patre, sed ab auo: qꝛ tunc multominus debet imputari in legitimā. in l. eum
6 qui. ff. de interdic. ꝛ relega. ¶ † Et illud qꝺ obuenit nepoti ab auo, dicitur aduentitium nepotis respectu patris, non autem
e cēsetur profectitiū a patre seu cōtemplatione patris, [e] vt probatur in l. quesitum. scdm vnam lec. gl. ff. de lega. j. ꝛ hoc etiam ibi expresse tenent Bar. Ang. ꝛ imo. ꝛ Rapha. cu. idem no. glo. in dicta. l. qui in aliena. quod aduentitia non computantur in legitimam, vt l. scimus. §. repletionem. C. de inoffi. test. ꝛ Bart. ꝛ alij in d. l. in quartā. ergo ꝛc. Nec obst. si diceretur qꝺ auus recepit pro nepotibus contemplatione filij sui, maxime qꝺ nepotes vel neptes nō sunt nati. l. qui filiabus. in princip. de lega. si em fit mētio de nepotibus, dicimus q̄ etiam contemplatione ne

a ¶ Plene. s. li. iij. cōs. xxxiij. nu. xxj.
b ¶ Extraneos. dicendum vt. s. li. ij. consi. cxcix.
c ¶ Legitimā. Dicēdum vt. s. li. ij. consil. viij. nu. vj.
d ¶ [redacted]
e ¶ Patris. vid. s. li. v. consil. clxxix.

potis propterea poterat esse etiã qd filius illo tẽpore non erat natus: quo casu tunc non potest dici qd recepit pro nepotibus vel contemplatione filij, quam nepotũ. preterea posito qd esset natus filius, poterat esse infans, z sic in tali etate in qua nulla poterant esse merita eius erga patrẽ, ita qd nõ posset dici quod contẽplatione filij pater motus fuerit ad acquirẽdũ filijs vel nepotibus, z hec fuit in proposito consideratio Rofred. quam refert Barto. in. d. l. gallus. §. qd si is. ¶ Facit. l. si. ff. de ope. ser. aliter etiam respondeat ad hoc scdm Bar. in. d. §. qd si is. scilicet qd licet propter filium diligam nepotem, hec non est sufficiens causa propter quam dici possit qd illud qd relinquitur nepoti dicatur profectitiũ, z relictũ contẽplatione filij, z non nepotis, vt ipse probatur per. l. socium qui in eo. in fi. ff. pro socio. ¶ Nec etiã obst. si dicatur qd attẽto qd dicti nepotes vel pronepotes nõ poterãt succedere in dicta emphyteusi, nisi essent saltem in aliquo heredes patris, vt fuit dictum supra. per illa verba, rem patris possideãt zc. ergo si possidebãt a potestate patris videntur excludere eas adiecta emphyteusi non insistẽdo, sed in preterreundo aut exheredando eos: ergo quodam modo dicuntur habere dicta bona emphyteutica a patre. arg. l. si fundum. per fideicõ. §. fi. cum. l. seq. ff. de leg. j. z qd not. Cy. in. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. q2 instrumentũ dicebat qualiter recepit emphyteusim pro se z filijs, z nepotibus, ita dicebat auus si rẽ patris possideãt. respondeo qd non pendebat a potestate patris hoc facere: q2 tenebatur filias instituere, z non poterat exheredare nisi subesset iusta causa. §. aliud quoq3. in authẽ. vt cum de ap.

7 cog. † preterea ad hoc vt imputetur in legitimã, requiritur qd procedat ex substantia patris, vel saltem quod cõtemplatione patris aliunde filius acquisiuerit, z sic vt sit profectitiũ, vt agat tunc ad supplemẽtum. d. §. repletionẽ. z. l. omnimodo. §. fi. sed aduẽtitium non cõputatur vt dixi, z illud qd procedit ab auo dicitur aduẽtitium, nisi probaretur qd contemplatione patris z nõ filij datum sit ab auo, vt supra probaui. ¶ Pro hoc etiã apparet responsum ad not. per Bald. z Saly. c. esse vera in casu suo qd tñ non pono pro constãti stantibus alijs rationibus, z authoritatibus supra in cõtrarium adductis, tñ in casu nostro

8 illa decisio nihil habet obstare: † q2 Bal. z Saly. loquuntur in emphyteusi que in persona patris cepit originẽ pro se z filijs, z sic quo ad filios erat quid profectitiũ. nos loquimur in ea que

a ab auo [a] sumpsit originem, z ex prouisione aui acquiritur nepotibus, vel pronepotibus aut pronepotib⁹. ratio, quo ad eas dicuntur aduentitia respectu patris, non autem profectitia, per not. in. d. §. interdũ. merito nõ veniũt computãda in legitimã debitam in bonis patris, vt est ostensum. ¶ Et licet pater exprefferit bona aduentitia filij, qd debẽt sibi cõputari in legitimam nemo dicit patrẽ hoc posse: q2 dispositio patris in testamento per quã diminuitur aliquo modo legitima filij, nõ esset efficax. l. qm̃ in priorib⁹. C. de inoffi. test. in. §. ceterũ. in authẽ. vt cũ de app. cog. l. cũ patronus. ff. de lega. ij. bene fateor q in bonis patris pater, quãdo inter viuos filio donat efficaciter, puta emancipationis causa põt apponere hãc. l. s. qd in legitimã cõputet. l. si qñ. §. fi. ff. de inoffi. test. l. cũ quo. de pecu. §. fi. ad. l. fal. z in specie declarat hoc Bald. post fin. in. l. ij. i. fi. C. de iure dot. z

9 dixi in. l. pe. C. de col. alleg. in. l. illam. ¶ † Nec. ob. etiã si diceretur dato qd ista esset emphyteusis procedens ab auo nepotũ vel neptum, cũ satis sit eis obuenire a patre, ex eo q2 potuisset patrem non soluendo canonem intra biennium facere q dicte neptes fuissent exclufe a iure emphyteutico, iuxta not. p Spe. in tit. de loca. §. nũc aliqua. ver. ij. per Bart. in. l. eũ qui. in fi. ff. de inter di. z rele. fac. c. j. si vasal. feu. pri. vide late. z. c. j. §. deniq3. in titu. que fuerit prima causa benefi. amit. cõiuncta dicta glo. in. d. l. si fun. per fideicõ. §. fi. cum. l. seq. cũ simil. quia respõdeo. Nam primo dici potest q Spec. in. d. versic. oportet. arguendo pro z cõtra, z nihil decidit, vt inquit Bart. in dicto. §. si libere. z Bal. in authẽ. si qs minas. C. de sacrosan. eccle. vnde ipsemet Spec. in eo. §. ver. xliiij. tenet expresse cõtrarium. z idem tenet Odof. quez sequitur Jo. and. in addi. super. d. versi. j. in. q. iiij. z cũ Spec. ibi videtur etiã trãsire Bal. in. l. emancipatũ. §. fi. ff. de sena. ¶ Posito tñ qd verũ esset qd pater non soluendo canonem, z sic delinquẽdo cõtra ipsuz cõtractũ posset preiudicare filijs suis in emphyteusi auita: tñ per hoc nõ sequitur: ergo dicta bona emphyteutica vident pfectitia ab ipso patre, z non ab auo alias attẽto qd pater si committat crimen lese maiestatis, potest hoc modo facere filiũ suum priuari, z si diceretur ex hereditate z successione filij in bonis proximiorũ z coniunctorum, iuxta. l. quisquis. C. ad. l. Jul. maiesta. sequeretur q pater posset dicere qd bona, que obuenissent filio ex successiõe agnatorũ, deberent cõputari filio in legitimam debitam, et in bonis

10 patris. † preterea inspici d3 ad id qd principaliter ordinat act⁹ hois. l. non oẽs. ff. si cer. pet. z. l. iij. §. fi. z ibi declarat Barto. ff. si quis cautioni. sed qñ pater soluebat debitis tẽporibus canonem, talis actus solutionis principaliter ordinabatur, vt sibi patri cõseruaret ius emphyteuticũ: quia soluebat p eo tẽpore quo sibi patri cõpetebat ius emphyteuticum, z vt se liberaret ab obligatione tũc presenti, z licet qñr redundet hoc ad cõmodum dictorum nepotũ, z neptum tñ illud nõ attẽditur. facit. l. qui excep. in prin. ff. de cõdi. indeb. z in. l. si quis nec causam. ff.

11 si cer. pe. † alteri tñ non potuisset pater legare [b]; vel aliter conce-

b dere emphyteusim cõcessam auo pro se z filijs nepotib⁹ z neptibus, adeo qd illa concessio haberet preiudicare dictis nepotibus z neptibus post mortez patris. c. j. de alie. feu. l. peto. §. predium. z. §. fratre. s. de leg. ij. no. Bal. z Ang. in. l. item videndũ. §. fi. ff. de peti. here. ¶ Quinimo fortius voluit Bart. in. d. §. si liberi. z consil. clxxxiij. incip. Questio ista habet duo dubia. z Bal. z Saly. in. l. si adulta. C. de here. act. z Ray. Bal. Ang. z Paul. in. l. apud iulianum. §. si quis alicui. ff. de leg. j. z Feder. de Senis in consil. ccxxviij. incip. Factum talẽ est, duo fratres ab ver. z Saly. in. l. fin. in. §. coloni. C. de iure emphy. z Pet. de anch. in consi. cccxix. incip. in themate presupposito qd quinq3 sunt liberi z emphyteusis habuisset originem in persona patris recipientis pro se z filijs non posset pater vni legare emphyteusim in preiudicium aliorũ filiorũ, z q̃uis nõnulli tenuerint contra: tñ illa disputatio non est hic necessaria, attento qd sumus in emphyteusi auita, z sic non que spectabat ad patrẽ, sed ad auum penitere non potest, aut reuocare, dato qd reuocare potuisset, iuxta. l. ante pe. C. de dona. inter vir. z vxo. iuncta l. filie. cum ibi nota. C. fami. ercis. z per id quod no. Bar. in. l. qui rome. §. flaui. ff. de verb. obli. cum suis concor. quinimo dicit ibi Bar. qd heres non potest reuocare per. l. iij. ff. de ser. exportã. ¶ Ad predictorũ cõfirmationẽ bene facit id qd not. Bald. in l. qui se patris. C. vnde liberi. circa. viij. col. cum tractat an vasallus in preiudiciũ filiorum possit renũciare feudo, z melius per Bal. in. l. si personam. C. de fideicõ. vnde z in feudo z emphy-

12 teusi tenet † qd renunciatio facta per filium mortuo patre non nocet nepoti, z per hoc superuacuum est ingredi argumẽtum an emphyteuta possit legare rem quã ipse conduxit: de quo in l. si domus. §. fi. z ibi dixi. ff. de leg. j. quia posito q possit legari per eum qui conduxit a principio acquisiuit pro se z heredib⁹, z vult legare preiudicium sui seu heredũ: tamẽ iste non est casus noster. ¶ Nec ob. pdictis si nepotes vel neptes agnouissent eis relictuz factum in testamẽto patris relinquentis dicta bona: z quedã alia pro omni legitima, z ex qua agnitione z approbatione testamenti facta non deberet posse amplius impugnare testamentum saltem quo ad hoc qd nõ teneãtur imputare in legitimam prorata, arg. l. si pars. §. fi. ff. de inoffi. test. z. l. post legatum. in princ. ff. de his qui. vt indig. vt sic videantur possedisse virtute illius testamenti, scilicet testamenti patris, iuxta. l. quedam mulier. ff. de rei vendi. z Bar. in. l. cuz solus. cum concor. ff. de vsusca. quia respon. qd habuerunt alium titulum efficacem qui erat vtilior, z antiquior: imo presumitur potius quod ex illo titulo possederint. l. j. ff. de solu. z per nota. per Bar. in. l. gerit. de acqu. here. versi. circa tertium principale. ¶ Nec obst. id quod dicitur de agnatione: quia respondetur per legẽ si quando. §. fi. z quod ibi not. Bald. de inoffic. testa. quem alij ibi sequuntur, vbi querit: pone, pater relinquit filie in testamẽto. x. z iussit eam esse contentam, ita q in bonis suis non possit plus petere occasione legitime, vel quacunq3 alia ratione: filia istud legatum acceptauit, z recepit a fratre, z fecit de eo finem, z refutationem: modo vult agere ad supplemẽtum legitime. Querebatur an possit. primo arguit quod non: quia iudicium defuncti agnouit. l. parentibus. eo. ti. z per alias

13 rationes ibi allegatas per eum. tamen contrariũ decidit: † quia dispositio testatoris per quam filius oneratur in legitima non valet: dicta. l. quoniam in prioribus. z. d. §. certum. z Barto. in l. j. C. de his que pene no. nec obstat quod agnouerit iudicium defuncti: quia illud non obstat quo ad legitimam, vt dicta. l. si quando. §. fin. ergo cum illa dispositio testatoris mandantis hic bona filiarum computari eis in legitimam: z eas plus petere non posse sit odiosum filiabus, z tendat ad diminutionez legitime: sequitur qd illa clausula reijcitur, z agnoscendo legatum non potest dici qd talis agnitio preiudicet quo ad legiti-

14 mam: quia est contra dictam. l. si quando. §. fi. ¶ † Nec obst. si dicatur quo debet illa agnitio saltem operari, vt dicta bona computentur in legitimam, licet non impediatur petere supplementum vltra bona qd superesset supplemẽtum: quia dico qd ad hoc vt filius sibi per renunciationẽ preiudicet in legitimam: requiritur qd specifica fiat mentio de legitima, vt pbatur in. d. l. si qñ. §. fi. z not. Guil. Bald. z Ange. in. d. l. de his. de transact. ff. cuius ratio habet locum in casu nostro, in quo de renunciatione legitime agitur: z illud quod statuitur quo ad

exclusionem

a ¶ Ab auo. §. libro v. [illegible] iiij.

b ¶ Legare. §. libro iij. consil. viij. nu. xv.

exclusionē partis, id est supplemētī legitime, dz etiā habere locum ubi ageretur de exclusione totius legitime: quia idem debet esse respectu totius quo in parte respectu partis. l. si seruus meus. de acqui. her. l. si duo. de administra. tuto. fateor ꝙ si dicta bona essent talia, que deberēt imputari in legitimam: tunc ratione agnationis nō posset peti nisi supplementum. Sed in casu nostro bona illa nō sunt hui⁹: ergo nō dz dici excludi ista neptis a petitione legitime in bonis patris, in alijs scꝫ bonis rebus emphyteuticis aui, maxīe qꝛ in eis presumit̄ ignorātia inuestiture aui: imo acceptādo legatū patris videt̄ renūciasse. l. in repudianda. ff. de acqui. hered. l. mater. de inoffi. test. l. legitima. de peti. here. si ergo legatū patris in illis bonis emphy. aut scientes nepotes agnouisset legatum patris pro legitima, non possent tunc consequi alia bona patris pro legitima: quia videtur renunciare ⁊c. Alexand.

Consilium. XC.

Lege. s. lib. j. consi. cxx. quod hic duplabatur.

Summarium.

1 Creditoris presentia non requiritur in scriptura priuata, manu debitoris scripta.
2 Factum falsi nuncij quando possit ratificari.
3 Promissio que fuit super precedenti etiā naturali obligatione valet.
5 Argumentum a contrario sensu valet in contractibus.
7 Iudex debet interrogare testes suspectos de omnibus circūstantijs.
8 Mercenarius non est idoneus testis.

Consilium. XCI.

Circa primum dubium quo queritur vtrum ex dicta scriptura dictus Laurentius sit efficaciter obligatus, attento ꝙ dicitur illam fuisse factam in absentia dictorū ser Ioan. Petri ⁊ Frācisci de Roma. ⁊ ita illam ꝯtinere nudam promissionem. breuiter sentio pro dictis ser Ioan. Petro, ⁊ Francisco: qꝛ illa scriptura est recognita per scribentē ⁊ propterea cōtra eum plene ꝓbat. l. publia. §. fin. ff. deposi. l. scripturas. C. qui po. in pig. ha. ⁊ ibi no. in. §. si quis igitur. in auē. de instrumēto. cautela ⁊ fide.
1 † ⁊ qū scriptura est manu illius, qui se debitorem cōstituit, non requiritur presentia partis, sed perinde habetur ac si esset epi-
2 stola missa ᵃ ad eum, ad quē verba scripture diriguntur, dummodo scriptura perueniat ad ipsum, ⁊ illi consentiat, vt plene probat Bar. in. l. nuda ratio. ff. de don. in verbo, quero. quid si in libro ⁊c. maxime per id qd habetur in. l. generaliter. ⁊ in. l. cōtractibus. C. de non nu. pecu. ⁊ in. §. studium. in auē. de trien. ⁊ remis. ⁊ per no. in. l. inter chartulas. C. de ꝯuen. fis. debitoribus. lib. x. ⁊ in. l. instrumenta. C. de proba. iuncta. d. l. publia. vbi tex. ad iura que requirūt presentiā partis respondet̄ ꝙ nō loquuntur quādo fit scriptura per ipsum obligatū. ita etiā tenet Bal. in. l. vnica. C. de confes. in. iij. col. in versi. ij. oppo. ⁊c. ⁊ Anto. de but. in fi. de confes. circa. v. vel. vj. col. ⁊ in. c. si cautio. in. j. colum. de fide instr. ⁊ lꝫ nōnulli teneāt ꝯtra Bar. in scriptura, que fieret in libro rationum, maxime ꝑ dictam. l. nuda ratio. qꝛ liber nō fit per scribētes, vt mittatur seu tradatur parti: tamē in scriptura que ex mēte scribentis fieret, vt detur parti, tenent verā esse opi. Bar. quia est eadem ratio, que est in epistola ⁊ scriptura libelli, iuxta. l. cū precum. C. de libe. causa. ⁊ ꝑ Ioā. de Imo. in. d. c. si cautio. ⁊ in. d. l. nuda ratio. faciunt no. per Barto. in. l. certum. §. si quis absente. cum fi. ff. de confes. Nos autem loquimur in scriptura priuata manu debitoris per se facta, que consueuit fieri pro cautione creditoris, et sibi dari, iuxta. l. plures apo. cū ibi no. C. de fid. instr. ⁊ in. l. si acceptolatū. §. j. ff. de acce-
2 pti. † Preterea interuenit tēpore confessionis dicte scripture Michael Bumellus, qui se gerebat pro nuncio dictorū de Roma, vt etiam fatetur dictus Laurentius, qui dictā scripturam dedit ipsi Michaeli in signum deferendā dictis de Roma. Ex quo apparet ꝙ animus dicti Laurentij fuit dictā scripturam succedere loco epistole, cū eā consignauerit dicto Michaeli gerenti se pro nuncio dictorum de Roma. ⁊ quāuis etiā aliter nō constaret quod Michael fuisset constitutus nuncius ad id ꝑ dictos de Roma, ⁊ fiat dubitatio vtrū factū falsi nuncij in contractu celebrando posset ratificari, iuxta. l. certe. §. j. secundū vnā lect. ⁊ ibi no. Bar. ff. de preca. ⁊ in. l. multum. ⁊ ibi ꝑ omnes. C. si quis alteri vel sibi. per Bart. in. l. qui autem. §. fi. ff. de consti. pe. ⁊ Bal. in. l. falsus. C. de furt. ⁊ in. l. si pupil. §. sed si ego. ff. de neg. gest. tamen quo ad illum actum dilationis epistole, vel similis rei potest ratificari, vt not. Bal. in. l. si procuratori falso. in pe. col. ff. de cōdi. ob cau. ⁊ in. l. caius. in vltima col. ⁊ ibi etiā Io. de Imo. ff. sol. matri. cū igitur talis actus de quo in dicta scriptura potuerit perfici ꝑ epistolam siue per scripturam equipollentis, nihil est quod obstare videatur quominus ex dicta scriptura probetur efficax obligatio dicti Laurentij. ¶ Quod autē actus ille potuerit perfici per huiusmodi scripturam habētem vim epistole patet: quia dictus Laurentius constituit in dicta scriptura se debitorē dic. de Roma, in ducatis ducentis pro illustrissimo domino Nicolao esten. ⁊ hoc pro quadam alia obligatione per ipsum Laurentium prius facta Mattheo Tuscano de Mediolano pro dicto dño Nicolao, ⁊ sic constituit pro alia obligatione alterius ⁊ etiā sua se soluturum, quod fieri potest etiam per epistolam, ⁊ tam inter presentes ꝙ inter absentes, tam per stipulationē quam sine, vt ꝓbatur in. l. Titius. la. ij. ⁊ in. l. quidā. cum. l. seq. ⁊ in. l. vbi quis. ff. de cōstit. pec. cum si. ⁊ sic hoc casu non proprie obligatur Laurētius vt fideiussor, qui obligatur tantum verbis. ⁊ sic per stipulationem que fit inter presentes. l. blāditus. C. de fideiusso. ⁊. l. stipulationum alie. in. §. satisacceptio. ff. de verb. oblig. iūcta. l. j. in prin. eo. titu. sed obligatur vt constitutor ex constituto, vt in dicta. l. quidam. ⁊. l. Labeo. ff. de pact. ⁊ ex tali cōstituto oritur actio, ꝗuis nō interuenerit stipulatio. ff. de constit. pe. l. j. ⁊. d. l. titius. ⁊ ibi ꝓbatur quod scriptura in modum epistole potest dari, ⁊ a presente presenti, ⁊ a presenti mitti absenti: ⁊ tunc magis proprie dicitur epistola, vt no. Bar. in. d. l. nuda ratio. in fi. ¶ Et ex his etiā apparet non obstare dum dicebatur dictam
3 conuentionē fuisse nudam: qꝛ dico ꝙ non est nuda: † qꝛ quādo promissio fit super alia precedenti obligatione sua, vel alterius etiā si precedēs obligatio fuisset naturalis tantum, oritur efficax obligatio ex sequēti promissione, que appellatur conuentio vestita: qꝛ transit in cōstitutum. l. j. §. debitum. ff. de constit.
4 pecu. ⁊ in. d. §. de cōsti. cum alijs supra allegatis. ¶ † Preterea cum ꝑdicta sint in terris ecclesie, sequitur quod de iure cano. quod est seruādum in terris ecclesie omnis cōuentio etiā nuda est efficax, iuxta ea que habentur in. c. j. de pac. xij. q. ij. predicandum. qd not. xij. q. ij. quicunqꝫ suffragio. ⁊ ita se habet cōmunis opi. per ea que nō est opus in hac disceptatione deducere, cū a cōmuni opi. in iudicando non sit recedendū, vt traditur in locis vulgaribus. ¶ Nec etiam de equitate canonica ita requirit̄ presentia partis, sicut de iure ciuili, vt not. i. j. q. vij. in. c. quot. cordis oculus. ⁊ no. Ioan. and. Anto. de but. Io. de Imo. in. d. c. si cautio. ⁊ Bal. in. l. generaliter. in. x. q. C. de non nu. pecu. ⁊ saltē qū cōcurrit ratio solius cōscientie vt dicūt doc-
cto. in dictis locis, ⁊ prout est in proposito nostro: quia dictus Laurētius ex causa dicte noue obligatiōis, quam fecit dictis de Roma, per dictaꝫ scriptam consecutus est redēptionē scripte illius alterius obligatiōis, quā prius fecerat dictus Laurentius in presentia dicti Francisci de Roma. ⁊ videtur quod fuerit confessus se esse obligatum virtute dicte scripte: qꝛ dum Frācisus predictus sibi protestatus esset qd obseruaret contenta in dicta scripta, ipse recognouit dictam scriptam, ⁊ recognouit se non habere modo ad soluēdum, nec ex facto suo esse debitorē, vt dixit apparere ex inspectione scripte. vnde a contrario sensu verborū, resultat qd erat debitor ex facto alterius, scꝫ prefati domini Nicolai, pro quo se debitorē cōstituit, ꝑut in
5 scripta continetur: † ⁊ cōstat qd in dispositione contrahentiū resultat obligatio etiam a cōtrario sensu verborū, vt est tex. in l. inter socerū. §. cum inter. ff. de pact. do. ⁊ no. Guido de suza. in l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui. mā. est iurisd. ⁊ Bald. in. l. vēdi. C. de act. emp. ⁊ in auē. sed ⁊ si quis. in. viij. colum. C. de secūd. nup. ⁊ in. l. itē qꝛ. ff. de pac. ⁊ in. l. apud antiquos. C. de fur. ⁊ in. l. ij. C. de fideicom. ⁊ do. Abbas in. c. cū apostolica. de his que fiunt a prela. vbi reputat ad hoc singu. esse. d. §. cū inter. ⁊ videtur etiā probari in. l. pecuniam. ff. si cert. pet. igitur per dictam confes. tanꝙ parte presente factā etiam resultat probatio precedētis obligationis. d. l. publia. in fi. l. fi. ff. de interrog. act. cum similibus. posset etiā dici predicta iuuari ex scriptura libri dicti alterius mercatoris. sꝫ nō est necesse sup hoc insistere stātibus predictis, que meo iudicio abūde sufficiūt. ¶ Circa secundum dubiū, quo queritur vtrum intelligatur sufficiēter esse probatū pro parte dicti Laurētij ꝙ dictus Laurētius non intelligatur se obligasse nisi sub hac cōditione, videlicet si ⁊ inquātū prefatus dñs Nicolaus esset cōtētus de dicta obligatione ⁊ scriptura Laurētij: ⁊ in hoc etiam respondeo ⁊ dico hoc nō esse legitime probatuꝫ pro parte dicti Laurentij. Nam

a ¶ Missa. Dūmō eo aīo fiat vt ad euꝫ mittat̄ vt hec sentit Alex. alias non, vt supra.

circa hoc deponit Fräciscus michelinus, ꝛ do. Ant. bonazunta testis dicti Laurentij. alij non sunt testes qui in fauorẽ suũ circa hoc aliqd deponãt, vt patet ex narratis in themate. Qđ autem nõ dicatur esse legitime probatum per dictos duos testes patet ex pluribus. Nam dicti duo testes nõ concordãt in hoc ꝙ dicta promissio ꝛ obligatio Laurentij esset conditionalis, scꝫ si dño Nicolao placuerit, seu qđ ita demũ valeret si dño Nicolao placuerit. ¶ Sed si in aliquo possunt dici concordari esse videantur in hoc: scilicet qđ si dominus Nicolaus nõ esset contentus de dicta scripta, deberet reddi dicto Laurentio, ad hoc tẽdunt verba depositionis dicti Francisci michelini, scđm quã apparet quod promissio ꝛ obligatio fuit pura. ſ. ex parte Laurentij veniebat resoluenda sub conditione, videlicet si et inquantũ cõstaret dominũ Nicolaum non cõtentari de dicta scripta, et sic conditio fuit adiecta resolutioni promissionis et obligationis, merito nõ redditur obligatio conditionalis: ita habetur in. l. ij. cũ ibi no. ff. de iudi. adiũctis no. per Bart. in. l. j. circa. iij. vel. iiij. col. ff. de cõdi. ꝛ demõst. cum ergo presupponatur qđ dictus de Roma negatũ est dñm Nicolaum decessisse, ꝛ nõ est probatũ ꝑ parte Laurẽtij quod dominus Nicolaus decesserit, sequitur qđ dicta promissio remanet pura, ꝛ non est resoluta per euentũ cõditionis, merito potest ex ea agi tanquã pura. ¶ Preterea alia ratione dicti testes nõ probant: qꝛ sunt singulares. Nã vnus eorum dicit quod dictus Laurẽtius locutus est per verba futuri temporis: videlicet, Questo e lo scripto lo quale io a fato io, ve lo do cũ questo pacto e ꝯditione ꝛc.

6 †Et longa est differentia inter verba presentis temporis, ꝛ ꝟba futuri temporis, etiam quo ad reddendum actum a principio cõditionalem, vel resoluendũ sub conditione, vt per Bart. in. d. l. j. de cõdi. ꝛ demonst. in. iiij. col. in ver. xxx. quero de hac cõditione nisi ꝛc. Et not. in. d. l. ij. ff. de iudi. ad qđ facit. l. stichũ qui meus erit. in prin. cum ibi no. ff. de lega. j. ꝛ testibus singularibus non est credẽdum. c. licet causam. de proba. c. bone. de elec. ¶ Sunt etiam valde singulares circa responsionẽ factaꝫ per dictũ Michaelem dicto Laurentio: quia vnus dicit quod Michael respõdet sono homini de tali ꝯditione, nõ exprimendo aliter nomina aliquorum, qđ recordetur ipse testis: che loro la remãdarano, ꝛ restituerano quando miser Nicolao nõ fuisse contento. Alius vero testis deponit Michaelem respondisse, ser Francisco e tale homo che voi non haueresti vna parola cõ seco. que verba nulla sunt conformia, ꝛ cõcernũt circunstãtias actus de quo queritur. presupponitur etiã ꝙ in alijs circũstantijs sunt varij: quia vnus dixit ꝙ ambo testes simul venerunt ad locũ vbi facte sunt subscriptiones. alter vero dicit qđ vocatus, dũ veniret ad locũ, inuenit ibi alium contestẽ. itẽ vnus eorum circa circunstantias loci, in quo fuit celebratus cõtractus deponit qđ Laurentius tũc sedebat in parte superiori in mensa. Alius vero dicit qđ sedebat in parte inferiori. item vnus dicit primo lecta fuit scripta anteꝙ subscriberetur iudicio suo. Alius vero dicit contrariũ. itẽ vnus dicit qđ non fuit locutus cũ procuratore partis aduerse. Alius vero dicit qđ procurator partis aduerse allocutus fuit ambos hac de re. ¶ Et diligenter fecit iudex ita perscrutari a testibꝰ de predictis circũstãtijs: qꝛ testimoniũ erat satis suspectũ, cum deponũt nõ verisimilia. quomodo enim est putãdum qđ si Laurentius voluisset obligari sub cõditione predicta fecisset scriptam obligationis puram, ꝛ liberam absqꝫ eo qđ ab aduersario habuisset aliam scriptam vel cautionẽ, qđ casu quo dñs Nicolaus nõ cõtẽtaretur non posset inquietari: nec etiã est verisimile qđ dicti de Roma voluissent pure restituere Laurentio scriptã, qua dictꝰ Laurẽtius erat pure obligatus Mattheo Tuscano pro obligatione dicti Laurẽtij cõditionali, cum per dictam restitutionẽ scripte induceretur liberatio dicti Laurẽtij, iuxta. l. Labeo. ff. de pact. ꝛ testimoniũ nõ verisimile est suspectũ de falso. c. qꝛ verisimile.

7 de presumptio. fac. l. ob carmen. §. fin. C. de testi. ¶ †Preterea tunc iudex debet interrogare nõ solum de loco ꝛ tempore, sed etiã de qualitate loci seu tẽporis: puta, an esset serenũ vel obscurũ: ꝛ de similibꝰ, vt est gl. no. in. c. cũ causam que inter archiepiscopũ. in ꝟbo, tempore. de testibus. ꝛ no. Azo. in sum. C. de testi. ꝛ Spe. in tit. de teste. §. iã de interroga. ver. ꝛ no. qđ expressus ꝛc. vbi dicũt ꝙ iudex tũc potest interrogare de qua qualitate vestium ꝛ colore, ꝛ de forma loquẽdi: ꝛ an simul vel separatim peruenerint ad locum, ꝛ an ꝯtrahentes starent vel sederent, ꝛ si in predictis reperiuntur varij, nõ statur eoꝝ dicto no. Spe. in loco proxime allega. ꝛ no. doc. in. d. c. cum causam que inter archiepi. vnde dicit ibi Bal. in. v. col. qđ si testis dicat qđ ausit Titium tenere talẽ domũ, licet nõ debeat vlterius testis interrogari, quis erat secum: tamẽ si dixerit quod Titius erat secũ, ꝛ Titius examinatꝰ dicat qđ nõ erat secũ, seu qđ non interfuit, erit suspectũ ꝛ inualidũ testimoniũ illius, qui dixit quo modo Titius secũ erat. alleg. l. j. in fi. ff. queadmo. test. ape. bene faciunt no. per Bal. ꝛ Saly. in. l. testiũ. C. de testi. ꝛ per Bal. in d. c. cum causam. col. v. qđ huiusmodi interrogationes nõ fiũt frustra: qꝛ imo index qñ suspicatᷣ de teste, dꝫ laborare circa huiusmodi interrogationes contra testẽ. ꝛ dicit hoc tradi ꝑ Azo. in summa auf. C. de testi. ꝛ multomagis in circunstantijs ꝑtinentibus ad actũ, de quo queritᷣ, vt sunt alique ex ꝓdictis per no. per doc. maxime do. Abb. in. d. c. cum causam. in. vj. col. nõ enim variarunt testes predicti, aut circa locũ originis vnus ex parentibus ꝯtrahentiũ, aut circa pronomẽ seu agnomẽ vnus eorũ, iuxta. l. his verbis. §. fi. cũ ibi no. per doc. ff. de here. insti. ꝛ

8 in. l. eos. ff. de fal. ¶ †Accedit etiã ad perimendũ fidẽ dictorũ testiũ: qꝛ vnus ex eis est mercenariꝰ dicti Laurentij, cũ ei operetur sub diurna mercede. vnde tanꝙ testimoniũ ꝑsone domestice non est legitimum. l. etiã. C. de testi. ꝛ in. c. in literis. ꝛ vtrobiqꝫ no. de test. iũcta. l. respiciẽdũ. §. fuit a domestica. ff. de fur. ꝛ no. Spe. in titu. de testi. §. j. ver. item excipitᷣ ꝙ est domesticus. cũ duobus sequẽtibus. Itẽ alius testis erat colonus Laurentij, etiã nõ est integer testis, ſm Spec. in loco proxime allegato primo presenti. §. sane. C. de his qui ad eccles. confu. iuncta. d. l. etiã. ꝛ no. gl. iij. q. iiij. in summa. ꝛ per gl. ꝛ doc. in preallega. c. in literis. ¶ Infringitur etiam fides dictorum testiũ ex eo quod deponũt dictus Michael, ꝛ dictꝰ ser Dominicus, quoꝝ persone fuerunt approbate per aduersarium, qui etiã eos produxit: ꝛ imo non potest eorum personas improbare. l. si quis testibus. C. de testi. Nã dicti Michael, ꝛ ser Dominicus deponũt qđ dicta cõditio nõ fuit adiecta, ꝛ qđ non potuisset adijci quin audiuissent: ꝛ sic approbarẽt negatiuã per dictã cohortationẽ, per not. in. §. si nõ absunt. in auf. de here. ꝛ fal. ꝛ in. l. patronus. §. rei perduellionis. ff. de acqui. here. ꝛ Cy. in. l. actor. C. de probatio. ꝛ Jo. and. in. c. bone. el. j. de elect. ꝛ Bar. in. l. heredes palam. in prin. ff. de testa. ꝛ in. l. diẽ ꝓferre. §. si plures. ff. de arbit. cum simil. ꝛ eis magis credẽdum est quam dicto Frãcisco michelino: ꝛ magis Antonio bonẽdino: quia verisimiliora deponunt sicut dixi supra. l. ob carmẽ. §. fi. de testi. ꝛ plene no. in. c. in nostra. de testi. Ex quibus concluditur etiam in hoc secundo dubio non esse sufficienter probatam intentionem dicti Laurentij per testes predictos.

Consilium. XCII.

Viso themathe. Vide. s. li. ij. cõsi. cxxj. qꝛ Alex. hic pro confirmatione consilij dominici Rufi, bononiensis discipuli sui inserit duntaxat cõsiliũ suum incip. super cõtentis. Sed valde truncatũ quo anno precedẽti ꝯsuluerat in eodẽ pũcto inter alias ꝑsonas. ꝛ qꝛ Alexã. idem fecit ꝛ tertio. s. libro. ij. consilio. cxxj. vbi semel illud consi. a multis mẽdis repurgari ꝛ integritati sue restitui, ibi videas. Carol. Mol.

Epitome.

¶ Compensatio debiti liquidandi non potest opponi contra debitum liquidatum per sententiam.

Consilium. XCIII.

Queritur vtrum si commissa est executio sententie, que in rem iudicatam transiuit contra illos de Luchinis in fauorem domine Bartholomee vxoris Thome de blanchinis impediatur executio dicte sententie, si dicti de Luchinis opponãt exceptionem compensationis in certam quantitatem, in quibus dicunt dictam dominam eis teneri, eo quia asserunt eam incidisse in penam ducatorum ducentorum, eo quia ipsa in quodam instrumento trãsactionis facte inter dictas partes cessit dictis de Luchinis omnia iura que ipsa habebat contra Jacobum de polluccijs in quadam petia terre: paciscens ꝛ conueniens dicta domina se esse veram dominam ꝛ creditricẽ dictorum iurium, vt supra cessorum: ꝛ postea in fine instrumenti ꝓmittunt partes predicte omnia obseruare sub pena ducentoꝝ ducatorum, ꝛ dicunt quod dicta domina Bartholomea non erat creditrix vera dictorum iurium cessorum, et quod postea cedit in dictam penam. et breuiter dico non impediri dictam executionem ratione dicte exceptionis compensationis, quod

1 probatur: † quia contra debitum liquidatum per sententiam non potest opponi exceptio compensationis de debito non liquidato. l. fi. C. de compensa. sed debitum penale de quo oppo-

nitur

nitur compensatio fuit debitum promissum sub conditione si nō obseruarentur ea de quibus in dicto instrumēto, seu secundum quod dicit pars aduersa fuit promissa pena sub cōditione, si dicta domina nō esset creditrix dictorum iuriū cessorum, ⁊ promissa non obseruarentur: ⁊ nō dicitur liquidum dictum instrumētum, nec executionem mereri priusꝙ in iudicio fit liquidatum, id est ꝓbatum verificatum esse dictā conditionē. l. si quidam. ⁊ ibi per illum tex. hoc no. Bal. C. de except. ⁊ Bal. in. l. cū in testamēto. C. de testa. manu. allegat tex. in. l. hoc iure. ff. de verborum obligatio. ibi est de hoc tex. sing. ⁊ patet ex no. etiam per Bart. in repeti. l. creditores. C. de pig. in. iiij. q. princip. in verbo, quero de tēpore ⁊c. ¶ Nec obstat si diceret̄ qđ dictus de Luchinis voluit liquidare: q2 respō. quod fuit lata prima sententia in fauorē dicte domine. illa intelligitur habuisse preceptum de soluendo intra. x. dies ex forma dicti statuti sub rubri. de preceptis faciēdis. ⁊ executioni mādari debet sententia incōtinēti post dictos. x. dies, nisi suspēsa fuit per appellationem: quo casu differtur executio quousqꝫ fuerit terminata appellatio ⁊ ea terminata non habet aliam dilationem ad soluendum si cōdemnatus fuit appellās, ⁊ postea fuit cōfirmata sentētia, ⁊ in rē iudicatā trāsiuit. vnde succedit illud quod dicit Bar. in. l. aufert̄. §. qui appella. ff. de iure fis. Et cano. maxime do. Abb. in. c. ij. de deposito. quod quādo cōdēnatus nullū haberet tempus ad soluendū: tūc si opponat exceptionē compensationis debiti quod offerat se intra breuē dilationē partiū liquidare: nō auditur, vt ibi per eum, ⁊ per illum tex. ergo cum in casu nostro non habet dilationem aliquam ad soluendum,
2 vt dixi, nō debet habere terminum ad liquidandū. ¶ † Preterea aduertat̄ quia illa domnina cessit iura que reperitur habere, per que ꝟba licet nullum ius haberet non tenetur cessionario. l. si in venditione. cum tribus legibus sequentibus. ff. de here. vel act. ven. ⁊ no. Jac. but. ⁊ Ange. in dicta. l. j. C. de euic. ⁊ si postea in instrumēto cessionis dixit qđ ꝯuenit se esse creditricem iurium, vt supra cessor, ⁊ supra dixerat qđ cedebat iura que reperiret̄ habere, que verba licet nullum ius haberent, nō tenetur cessionario. l. si in vēditione. cū tribus legibus sequentibus. ff. de heredi. vel act. vendi. ⁊ no. Jac. bu. ⁊ Ang. in dicta l. j. C. de euic. ⁊ si postea in instrumento cessionis dixit, quod cōuenit esse creditricem iurium, vt supra cessorū ⁊ supra dixerat quod cedebat iura que reperiretur habere: sequitur quod ista duo capitula instrumenti sunt adinuicē repugnantia, ⁊ sic viciatur, vt inquit Bar. ⁊ alij in. l. scripture. C. de fid. instru. per. l. vbi repugnātia. ff. de reg. iur. ⁊ in prima consti. §. quibus. ⁊ no. Cy. in. l. in exercēdis. v. questio. C. de fid. instr. ¶ Quinimo fortius si in dicto instrumento transactū esset, qđ si dicta domina esset obligata ad damnuꝫ dictis de Luchinis de quo damno opposita esset compēsatio, nec facta liquidatio, que necessaria est. l. ij. cū ibi no. C. de sent. que sine cer. quāti. tamen liquidatio in proposito nostro fieri non potest ad impediendā executionē dicte sentētie, per predicta, reliqua suppleat excellentia domini iudicantis. ¶ Ego Alexan. de Tartagnis.

Consilium. XCIIII.

Clarissime domine vicarie in causa executionis sententie cōtra illos de Luchinis: visis his que egregie ⁊ copiose adduci videntur contra dominam Bartholomeam, quamuis subtiliter adduci videantur: tamen quia non sunt talia ex quib⁹ sint resoluta fundamenta domine Bartholomee, breui sermone meo hoc ostendere conabor. ¶ Non obstat igitur ꝙ cōtra decisionem Bar. in. l. aufertur. §. qui compensationem: ff. de iure fis. adducatur decisio Bal. in. l. iij. C. de compensa. vbi adducit
1 l. si cum militi. §. penult. ff. de compensa. q2 respondeo ꝙ † opi. Bar. est cōis, quā sequuntur Pe. de anch. Jo. de Jmo. ⁊ do. Abb. in. c. bona fides, de deposito. ⁊ idem tenet Jo. fab. instit. de acti. §. in bonefidei. in ver. sed quid si compensatio opponatur post sentētiam ⁊c. probatur in. d. l. aufertur. §. qui cōpensationem. inducendo vt ibi per Barto. nec obstat. l. si cum militi. §. pe. ff. de compensa. allegata per Bald. quia ibi opponebatur cōpēsatio de debito iam liquidato per aliā sententiā, que in rē iudicatam trāsiuerat. sed Barto. loquitur qñ opponitur exceptio compensationis de debito liquidando, ita qđ illa lex cum supportatione nō debuit allegari per Bal. cōtra decisionem. Bar. nec obstat qđ no. Bal. in. l. si ex falsis. C. de trāsac. q2 non loquitur quādo nō opponebat̄ exceptio cōpēsationis contra executionē sententie late contra reū, cui nulla ꝯpeteret dilatio ad soluendū, vt in casu nostro. ¶ Nō ob. que ponit Roma. in consi. cclij. cū simil. quia cū supportatione nō sunt in terminis nostris nec equipollentibus: quia nos non agimus ex illo cōtractu ex quo fundat se pars aduersa, sed agimus ex sentētia lata contra partem aduersaꝫ, cuius sententie petimus executionem. Unde si pars aduersa vellet opponere de aliquo capitulo eiusdem sentētie, fortasse admitteretur vbi tale capitulum
2 nō egeret liquidatione: † ꝙ ⁊ hoc casu aliud sit quādo agit̄ ex sentētia lata super ipso cōtractu, voluit Bar. in. l. si duo patroni. §. si qs iurauerit. in vlti. q. ff. de iureiur. ⁊ Anto. de but. in. c. cū Jo. in prin. de fide instr. cū suis multis cōcor. ¶ Nec obst. dū dicit̄ ꝙ debitū penale est cōditionale, scꝫ si promissa nō seruent̄. l. ita stipulatus. ver. ꝙ si ab initio. cū simi. ff. de verb. obli. ¶ Item non ob. qđ negatur ꝙ statutū velit nō dari dilationē ad soluēdū, qñ est appellatū ⁊ causa appellatiōis est terminata: quia dico ꝙ hoc euidenter colligitur ex statuto dū dicitur, quo casu differat̄ executio quousqꝫ terminata fuerit appellatio ⁊c. quia nō: imo etiam de iure cōi quādo appellatio est manifeste frustratoria nō hꝫ cōdēnat⁹ quadrimestre, vt no. Bal. in. l. ij. C. de vsu. rei iudi. vti fuit in casu nostro stante instrumēto liquido ⁊ claro, cuius occasione lata est sententia. Jdē si dicta appellatio erat deserta, nā tunc de iure cōi non habet aliquod tēpus ad soluēdū appellās si in prima sentētia fuerat cōdēnat⁹, vt ꝓbat tex. sing. in. l. q2 nōnulli. fm Bal. ibi. C. de appel. ⁊ ita fuit in casu nostro, vt videbitis ꝑ inspectionē secunde sentētie, quam vidi. ¶ Nec obstat ꝙ statutū dicat qđ cognoscat̄ summarie ⁊c. ergo debet admitti exceptio vere solutionis, ⁊ pactū de non petēdo, ⁊ alie similes que possunt opponi post sententiā, iuxta no. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. vt exceptio cōpensationis debiti nō liquidati, ⁊ nō exceptio cōpensatiōis debiti
3 liquidati, vt fuit ostensum in allegationibus. ¶ † Nec obst. dū allegatur id quod not. do. Abb. in. c. suscitata. de resti. in integ. ⁊ in. c. super eo. in fi. de offi. de leg. ꝙ statutuꝫ excludēs opponi excep. cōtra sentētiā, intelligitur nisi qñ opponat exceptionē legitimā ⁊ dicat se velle incontinenti probare per not. per glos. in. c. suscitata ⁊c. quia ad hoc respō. ꝙ ista est exceptio compēsationis debiti non liquidati cōtra iā liquidatū per sententiā. ⁊ ideo quādo talis exceptio opponit̄ post tēpus datū cōdēnatis ad soluēdum: vel quādo opponit̄ in casu in quo ex dispositione iuris cōmunis vel municipalis cōdēnatus nō habet dilationē ad soluendum, vt in casu nostro, nō procedit, vt firmat Bartol. in. d. l. aufertur. §. qui compensationem. ⁊ sine dubio decisio Bart. ⁊ aliorū intelligitur etiā quando reus opponēs exceptionem offerret se incōtinenti expedire, ⁊ quādo non requirunt altiorem indaginē, vt inquit Bart. in. l. iiij. §. condemnatum. in. j. col. ff. de re iudica. quia in executione sententie cognitio est summaria. l. a diuo pio. §. si super. ff. de re iudic. ⁊ per consequens nō admittuntur exceptiones requirentes altiorē indaginē. l. iij. §. si tibi. ff. ad exhiben. l. ille a quo. §. si de testamēto. ff. ad Treb. ⁊. l. si is a quo. vt in posses. leg. ⁊ tamē Bar. in. d. l. aufertur. dicit quod illa exceptio ꝯpensationis solū admittitur contra sententiam quando potest probari et liquidari intra tempus datum ad soluendum, ⁊ tūc dicitur satis incontinenti probari. alleg. Bar. tex. in. d. l. si is a quo. sed vbi nullum datur tēpus ad soluendū, tūc cessat dicta oppositio exceptionis, secundum Bar. ¶ Et per hoc apparet quod etiam domi-
4 nus Abbas non dicit modo ad casum nostrum, vt dixi, † sed etiā nō est in se verum, cum supportatione. patet: quia vbi statutum nullas reijceret exceptiones contra sententiam, debēt exceptiones que opponuntur contra sententiam incontinenti liquidari ⁊ probari, vt no. Bar. in. d. §. cōdemnatū. sequitur et not. gloss. in dicto. c. suscitata. in verbo, effecti. ergo si statutum disponat quod talis et talis exceptio non admittatur contra sententiā: ⁊ intelligeremus hoc statutum non habere locū vbi opponēs illas exceptiones offerret se incontinēti probaturū: statutum nihil penitus operaretur. contra id quod not. Bart. in. l. ij. de vsucapio. ⁊ in. l. iiij. §. pretor. de dāno infect. in verbo, quero quid si statutū. ⁊ Ant. de bu. in. c. causam. de dolo ⁊ ꝯtu. ⁊ in. c. j. de rescri. ⁊ domi. Abb. in. c. pastoralis. in pnc. de appel. per. l. si quando. in prin. de leg. j. ⁊. c. si Papa. de priuileg. in. vj. ¶ Item illa decisio abbatis est contra no. per Bar. in. l. j. §. et parui. ff. quod vi aut clam. quem totus mūdus sequitur, dum dicit quod quādo statutum disponit quod contra instrumentum generaliter non possit opponi nisi talis exceptio vel defensio, quod alie nō poterunt opponi: quia debemus inherere verbis statuti, etiam si dura sint. l. prospexit. ff. qui ⁊ a quibus. ¶ Nec obstant nota. per gloss. in dicto. c. suscitata. quia gloss. loquitur in terminis iuris communis secundum quod exceptiones plures possunt cōtra sententiam opponi, vt no. in. l. j. C. de iuris ⁊ facti ignorantia. dummodo incontinenti probentur, vt not. gloss. in dicto. c. suscitata. ⁊ Bartol. in dicto. §. con-

demnatum.⁊ similiter loquitur gl.in.l.j.§.siue autem.de tabu. exhiben.que vult quod ɔtra agentem illo interdicto admittatur exceptio incontinenti probanda, sicut in alijs interdictis etiam possessorijs regulariter, vt plene no.l.si de vi.ff.de iud.in glo.magna.ad fi.⁊ in.l.ij.C.de edic.diui Adria.⁊ in.d.l.fin.C. quorum leg.cum similibus.no.Old.in consi.xl.in libro meo.et de hoc aliquid dicit etiam Bal.in.d.l.data opera.C.qui accus.

5 ¶†Pro hoc quia videmus qd lex nō vult quod contra agentem interdicto vnde vi admittatur exceptio dominij,⁊ etiā si offert se incontinēti probaturum,reus non audit,vt per Dy. in.c.qui ad agendū.de reg.iur.in.vj.⁊ Bar.in dicta.l.si de vi.⁊ in.§.nihil cōmune.cū concor.⁊ probatur in.c.j.de resti.spolia. preterꝙ quoad thorum,vt ibi,nec si abbas illud dixerit i.d.c. suscitata.sed etiam si episcopus vel cardinalis diceret qd plus esset,cum pace,nō bene dixisset.¶Non obstat quod no.Bal. in.l.j.C.de vsufru.quia illud de quo opponitur exceptio compensationis nō proceditur ex cōtractu,ex quo agimus:q2 nos agimus ex sentētia nō ex primo contractu,vt antea declaraui. item illud posset ꝓcedere vbi esset liquidum,alias nō, quando tractatur de executione sententie,vt pluries superius dictum esse puto.¶Nō obstat dum ad id dicebam quod ista domina cessit iura que reperiretur habere.respōdebatur qd ipsa fuit in dolo:⁊ sic tenetur:quia respōdeo ꝙ de dolo aliquo nō est probatum,⁊ allegans illū probare debet.l.quoties.§.dolum.ff.de proba.¶Nō obstat etiam dum ad id quod dicebam quod capitula instrumēti cessionis ꝑdicte sunt repugnātia,⁊ sic vitiatur.respondetur quod illud haberet locū quando essent diuersa instrumenta contraria,⁊ quod non haberet locum in vno et eodem instrumento contrario,vt dicit Bart.⁊ alij in illa.l.scripture.C.de fide instrumen.⁊ secundum Baldū ibi in fi.habet locum etiam in re alleg.no.per Ioā.and.in.c.imputari.de fide instru.quod autem verba adinuicem stant repugnantia patet manifeste ex inspectione instrumenti coniuncta.l. quod si in venditione.cum tribus seqqen.ff.de heredi.vel actio.vendi.et dixi in primis allegationibus.¶Nec etiam fuit cū supportatione opportune responsum,dum dicebā qd eo casu,quo nulla esset repugnantia in instrumento circa.d.promiserat indemnē conseruare dictos cessionarios,si non reperiretur ipsam cedentem esse verā creditricem,⁊ qd solum pena ducētoꝝ ducatorū posset peti quando non conseruaret indemnes eos,probato damno ducentorum ducatorum:quia est adiecta nō obseruationi promissorum:sed illud quod cedens sit vera creditrix nō est promissū simpliciter ⁊ absolute,sed cū hac modificatione, scilicet quod non sit vera creditrix teneatur obseruare indēnes cessionarios,vnde specialis promissio facta in casu in quo non reperiatur eam esse verā creditricem,faceret cessare generalem promissionē pene ducatorū ducentorum.l.vxorē.§.felicissimo. ff.de leg.iij.⁊.l.alimenta.§.basilice.ff.de alimen.leg.facit etiam ad hoc:quia verba in dubio debent interpretari contra eū qui se fundat ex illis.l.stipulatio.§.in stipulationibus.de verborū obligationibus.l.veteribus.ff.de pactis.c.in presentia.de probationib.in reliquis dominus iudicans vtatur eo quod habetur in rubro et nigro.C.vt que desunt aduoca.partium iudex supple.Alexand.

Consilium.XCIX.

ET si vt puto maxime coram tam prestātissimo iudicante non oporteret alterius in hoc articulo latiorem discussionē habere:tamen vt clienti morem geram paucula quedam scribā pro responsione eorum,que elegāter per eximium dominum ad-
1 uocatum partis aduerse adducta sunt.¶†Et primo non obstat dum dicit quod communis opinio est contra Bartol.in.l. aufertur.§.qui compensationē.ff.de iure fis.q2 salua pace excepto Bal.nullus est inter viros tanta authoritate dignus, qui dicat Bar.in hoc non bene dixisse,nam dato qd glo.Cy.Bal. ⁊ Saly.in.l.fi.C.de compensa.cum concordan.dicant quādo opponitur cōtra debitū liquidū exceptio cōpēsationis,⁊ queratur intra quantum tempus oporteat liquidare debitum de quo opponeretur compensatio ꝙ nō sit respondendum quod ipsius est arbitrio iudicantis,tamen nō dicunt ibi qd Bart.in dicto.§.qui compēsatio.male dicat.imo nullam faciunt mentionem de eo.nec Bar.si bene inspiciatur aduersatur dicte cōclusioni,sed ex dictis Bart.declaratur qualiter iudex debeat arbitrari,⁊ vult ꝙ d3 arbitrari de tempore qd datur ad soluendum.hoc probatur optime per dictū.§.qui cōpensationē.iun-
2 cta.l.in fraudē.§.in fiscalibus.eod.titu.†vbi debitori fisci habet regulariter dilationem duorum mensium ad soluendū.⁊ quādoq3 trium.vnde tex.in dicto.§.qui compensationem.vult qd similiter intra dictos duos menses datos ad soluendū debeat debitum liquidare.Et sic dato quod esset speciale,qd debitor fisci cōuentus opponens exceptionem cōpensat.debeat liquidari intra tempus quod datur debitori ad soluendum.hec est mēs Bar.qui ex hoc infert quod vbi nullū datur tempus ad soluendum,nullum debeat dari tempus ad iudicādum:⁊ ita iudex arbitrari debet.⁊ in hoc cum Barto.transeunt Antonius de but.Pet.de anch.⁊ Ioā.de Imo.in.d.c.fi.de deposi. ostendatur ergo aliquis in iur.authoritate, qui in hoc dicat vel ostendat Barto.male dicere in casu suo,scilicet quādo cōtra sententiam que in rem iudicatam transiuisset opponatur exceptio compensationis,quando condemnatus nullā habet dilationem ad soluendum.certe nullū inuenio,excepto Baldo in.l.iij.C.de compensatio.vbi in certo casu reprehendit Bar. per.l.si cum nulli.§.penulti.ff.de compensationibus.que cum supportatione nullo modo obstat: vt in alijs allegationibus probaui.¶Et per hoc patet responsio ad illud quod dicitur, scilicet quod statutū nō prohibet exceptionē aliquam opponi cōtra sentētiam:ergo potest opponi exceptio cōpensationis liquidande intra tempus arbitrio iudicātis statuendum: quia
3 vt dixi,†eo ipso quod lex vel statutum vult ꝙ, condemnatus eo modo quo fuit ɔdemnatus aduersarius domine Bartholomee non habeat tempus ad soluendum, dicitur reijcere exceptionem compēsationis,vt per Bartolum in dicto.§.qui compensatur.cum concordan.Nec Ludo.in dicto cōsi.ccxliij. dicit quod quando sententia transiuit in rē iudicatam,et condemnatus tempus nullum habeat ad soluendum,quod tunc cōdemnatus possit opponere exceptionem ɔpensationis quā offerat se incōtinenti probaturū,nec aliquā mentionem facit
4 de dicto Bar.in.d.§.qui compēsationem.¶†Non obst.quod no.Bal.in.l.ab executione.C.quorū appellationes nō recip. ⁊ in.l.j.C.de iur.⁊ fac.ignor.dum dicit quod quedā sunt exceptiones,que ita possunt opponi ɔtra sententiā in executione, sicut potuisset oppo.ante sententiā contra agentem,⁊ ex obligatione surgēte ex ipso originario cōtractu,vt est exceptio inuentarij.Quoniam ego hoc fateor:⁊ est casus in l.fideicōmiss. ⁊ ibi not.Barto.ff.de cōfes.⁊ Bal.in.l.⁊ ex diuerso.§.si.ff.de solu. mat.cum si.sed dico,ꝙ nō omnis exceptio est huiusmodi:patet in.l.peremptorias.C.sen.rescin.non posse.preterea nō nego quod ibi condemnatus haberet tempus ad soluendū potest opponi,vt sepe dictū est.nō ob.quod statutum nō probat nisi a contrario sensu ꝙ condēnatus in casu nostro nō habeat dilationē ad soluendū:⁊ ꝙ in statutis nō habeat locum a cōtrario sensu.Quia respond,quod quando statutum etiam contra ius commune prohibet aliquid fieri certo tēpore,vel illud permitteret fieri,debet primo illud tēpus ostendi:quia alias illa prohibitio vel limitatio temporis frustra esset adiecta:ita inquit Bal.in.l.obseruare.§.proficisci.in.iij.col.ff.de offi.procōsul.per l.Imperator.ff.de postu.⁊ per alia ibi alleg.per eū.sed statutū in casu nostro prohibet fieri executionē sententie, donec causa appellationis fuerit terminata: ergo permittere dicitur eam
5 quando causa est terminata,⁊ ita constat.patet etiam†:q2 vbi dispositio etiā correctoria aliter nihil operatur nisi sumeretur argumentum a cōtrario sensu:debet sumi vt colligitur ex not. per glo.in.l.nulla.iuncta authen.nisi.C.de episc.⁊ cleri.que ita intelligit tex.in auc.diaconissa.eodē tit.hoc voluit Bal.Ang. ⁊ clarius Ioan.de Imo.⁊ moderni.in.l.si cū dotem.in fi.prin. ff.solu.matri.vt probatur in auc.ex testamēto.⁊ ibi no.Roma. C.de colla.⁊ idem Bal.in.l.conuenticulā.C.de episco.⁊ cleri. circa primā col.in qō.in qua refert se consuluisse.⁊ Cy.⁊ ita est in casu nostro:preterea vt dicebam etiam de iure communi
6 †quādo reus ɔdemnatus appellauit,⁊ appellatio est deserta, non amplius datur quadrimestre ad soluendū per.l.quoniam nonnulli.⁊ ibi Bal.C.de appel.¶Nec ob.qd illa lex ponit casum specialem in fisco:quia dico quod Bal.ibi non se restringit ad fiscum,⁊ quod idē sit in alio quā in debito fiscali.est glo. ordinaria in.l.ij.in verbo executionem.C.de temp.appel.⁊ illā ibi approbat Bald.⁊ cōmuniter docto.non obst.quod dicitur quod si dictum Bar.in.d.§.qui compensa.esset verū,sequeretur qd etiam exceptio solutionis vel pacti de non petēdo facti post sententiā,non posset opponi contra sententiam:quia dicte exceptiones non sunt liquide:q2 respōdeo in veritate quod per dictum Barto.in.§.qui compensa.non infertur hoc: quia tex.per quem se fundat Bar.loquitur de exceptione compensationis non in alia.¶Ad dictū domini Abbatis in capitulo,suscitata.fuit responsum in alijs allegationibus multifarie,que responsiones cum supportatione non sunt solute vt in euentu clare liquere puto.¶Nec tenet cōtra Bartolum in.§. compensa.

cōpensa.nec est verisimile quod voluisset quo ad istum casum sentire contra Bar. ¶ Nec ob. dum replicatur qd dictū domi
7 ni Abbatis est verū:† quia si statutum excludens exceptiões que opponerentur ɔtra sententiā debet intelligi nisi incōtinē ti offerat se probaturum: ꝛ attento quod omnis exceptio que opponit̄ cōtra sententiā ad impediēdum executionem, debet incōtinenti de iure probari, vt no. Bart. in. l. iiij. §. cōdēnatum. de re iud. cū simi. operabitur saltem aliquid dictum statutum tollens exceptiones dato quod intelligatur nisi opponēs offerat se incontinenti probaturum: quia operabitur vt sint reiecte exceptiones, que sint de apicib⁹ iuris: vel qñ excipiēs esset suspectus de calumnia quia respondeo quod Bald. in. d. c. cum adeo. non loquit̄ in statuto ꝓut loquimur nos, ꝛ prout loquitur dominus Abbas in. c. suscitata. sed loquit̄ in rescripto seu mandato particulari disponente qd Titius admittatur nulla exceptione obstante. ꝛ aliud est quando per viā rescripti exceptione tolluntur: qꝛ nō intelligūtur sublate rationabiles, vt legitur ꝛ nota. in ca. ex parte. el. ij. de offi. delega. aliud est qñ per viam statuti, vt per Barto. in. l. j. §. ꝛ parui. ff. qd vi aut clam. et
8 probat̄ in. l. j. in prin. ff. de inoffi. test. ꝛ ibi not. Bal. † vbi dixit quod quando lex vel statutū tollit appellationē, intelligitur totalem appellationem etiam ordinariam a diffinitiua, vt ibi. secus quando per rescriptum. l. fi. C. de sentē. c. pastoralis. cū ibi no. de appel. ¶ Ad illud etiam quod dicebā, scilicet continere verba instrumenti repugnantia, ꝛ cōtraditionē, vt probaui in primis allegationibus non video etiam respōsum, nec etiā videtur esse responsum ad illud quod pena generaliter apposita si non seruarentur omnia ꝛ singularia in instrumento ɔtenta, non refertur ad casum habentem specificam ꝛ singularē prouisionem ꝛ penam nec ob. quod iuramētū habeat vim casus expressi, iuxta no. per Bald. in. l. j. C. commodati. quia vt dicit ibi Sal. Illud est verū in eo in quo consentitur, nō vltra. l. fi. C. de nō nume. pecu. l. cū pater. §. filius matrē. ff. de leg. ij. Sed vbi est prouisio vna specialis in certo casu: ꝛ postea fit ꝓuisio ḡnalis, partes non vident̄ cōsentire qd illa ḡnalis trahat̄ ad specialē, vt. l. vxorē. §. felicissimo. de leg. iij. l. coheredi. §. q patrē. de vulga. ꝛ pup. ¶ Illud etiā qd dicebam circa hoc, scꝫ qd verba instrumēti circa dictā appositionem pene, debēt in dubio interpretari ɔ illos de Luchinis est vex: qꝛ dicta appositio pene est apposita notario referēte ptes ita cōuenisse: ꝛ non apparet aliter quis ea protulerit, imo tūc fit interpretatio cōtra fundantē se ex instrumento. ita etiā declarat Ang. in. d. l. veteribus. Ex quibus cōcludo plura esse fundamenta, quorū quodlibet per se est sufficiens ad ostendendum dictam sententiā non obstantibus exceptis esse exequendam. Ego Alexand.

Summarium.

1 Statutum requirēs premitti cautionem intelligitur si petatur.
2 Commendatarius est administrator legitimus.
3 Executio non fit pro cessionario vel contra. nu. 4.
5 Libellus etiam in sententia procedit alternatiue in rei iudicatione, ꝛ publiciana.
13 Summaria vbi procedunt non attenditur subtilitas iuris ciuilis.
15 Possidere hodie presumitur, qui tempore litis contestate possidebat.

Consilium. XCVI.

Visis narratis in themate, omissis non necessarijs mihi videtur de iure cōcludendum dictum arrestamētum, ꝛ sequestrationem valere: ꝛ per consequens dictam sentētiam executionem mereri prout petitum est, secūdum formam statuti, de quibus in themate: ꝛ solum cōsistit difficultas in discutiēdo an obstāt
1 ea que in contrariū pro parte dicti Ioannis obijciuntur. † Et primo nō ob. qd satisdatio de iudicio sisti ꝛ iudicato soluendo in causa ɔuentionis ꝛ reconuētionis debuerit prestari: primo ꝛ ante omnia: ꝛ sic ante capturam ex forma dicti statuti respōdeo primo quod dictum statutum intelligitur, si dicta satisda-
a tio fuerit petita, [a] vt ꝓbatur in. l. peto. §. fi. in verbo, quod si cauens. de leg. ij. ꝛ ibi per illū text. hoc in terminis decidit Paul. de cast. in lectura Paduana, vbi dicit quod sepe allegauit illū tex. ad questionem statuti dictantis, quod appellās vel petēs restitutionem in integrum debeat cauere cuꝫ fideiussore de restituendis expensis: ꝛ aliter processus per eū factus nō valeat: a ꝛ contingat quod cautio ab aduersario nō fuit petita: nec ipse appellans vel restitutionem petens nō obtulit, etiā processus valebit: quia debet intelligi si fuerit petita ꝛ non prestita. per illum tex. ꝛ pro hoc etiam ipse allegat id quod habetur in. l. iiij. §. hoc autem. de dam. infec. confirmo per id quod not. colligit̄ ex no. per glo. ꝛ ibi clarius per Do. de san. Gemi. in. c. statutū. in prin. in ver. communicatur. de rescrip. in. vj. vbi dicit illā glo. esse not. ad hoc videlicet, vbi statutū annullat ipso iure processum: licet pars ꝓsequatur non opponēdo. pro hoc nō efficitur validus ꝓcessus, ꝛ dicit quod gl. vult hoc ꝓcedere: quia causa statuti concernit non fauorem partium. sed statuen. quod dicit esse bene no. sed in proposito nostro in fauorem partis aduerse b emanauit dictū statutum: quia concernit commodū partis. l. seruo leg. §. si testa. de lega. j. l. fideic. §. interdum. de leg. iij. ergo dꝫ intelligi si fuerit allegatum per partē aduersam. faciunt etiā no. ad hoc p̄ do. Ant. in. c. pe. in vlti. col. de iudi. meli⁹ facit. de rescrip. c. fi. ꝛ ibi etiam Imo. per ibi no. per gl. ¶ Item respondeo qd statutū iuxta petitionē sequestrationis ꝛ arrestamenti prefati fuit dicta satisdatio, vt ꝓcipi potest ex narratis in themate: vnde satis dicitur ante omnia ꝓstita satisdatio ex ordine intellectus, vt probatur ex not. per glos. no. in. l. vt iureiur. in prin. de oper. liber. ꝛ quod per illam gl. dicit ibi no. etiā Bald. in. l. j. C. de oper. liber. in vlti. col. in ver. extra no. ꝛc. ꝓ ibi no. per glo. ꝛ no. Cy. ꝛ Bal. in. l. cum inter. §. hec verba. de hered. insti. ꝛ quod ibi per illum tex. signanter dicunt, quod vide. ꝛ no. etiā Bal. in. l. siue emancipati. in fi. C. de dona. ¶ Nō ob. etiam qd satisdatio debuerit ꝓstari nomine monasterij, nō nomine car-
2 dinalis: qꝛ respondeo† ꝙ cōmendatarius [b] dicitur esse procu-
b rator ꝛ legitim⁹ administrator ecclesie, ꝛ sic ipse experiri potest vt administrator, vt no. xxj. q. j. qui plures. ꝛ no. Inn. in. c. si cōstiterit. de accus. ꝛ gl. in. c. nemo deinceps. in verbo cōmendare. de elec. in. vj. ¶ Non ob. etiam ꝙ principaliter opponit̄, vcꝫ ꝙ debuit fieri ꝓtestatio ꝛ requisitio ipsi homini pro parte dñi cardinalis eoꝝ cōmēdatarij. sicut in simili inquit Bal. in. l. per
3 diuersas. in. x. q. C. mādati. vbi voluit† ꝙ si statutū permitteret quod debitor absqꝫ citatione possit capi, qd nihilominus de-
c bitor dꝫ citari, vt discutiat̄ an sit ius cessum [c] necne. arg. no. per Inn. in. c. v. de iudi. qꝛ debitor de hoc non potest esse cert⁹ sed de suo facto sic. c. ab excommunicato. de rescrip. ꝛ eodeꝫ modo
d dicit Bald. in herede [d] debitoris: qꝛ nō potest capi nisi prius ci c tetur. vt discutiatur an sit heres: qꝛ respōdeo ꝙ dictus cōmēdatarius est procurator ꝛ administrator monasterij, vt ꝓxime dixi: tū non facit fructus suos: vt plene not. in. d. c. nemo deinceps. licet de facto quādoqꝫ aliter probetur, vt ibi per gloss. ꝛ sic est idē ac si non fuisset ecclesia cōcessa in cōmendā: qꝛ per se ecclesia experiri nō poterat: sꝫ mediāte suo administratore, ꝛ sic nō cēsetur facta mutatio status ecclesie, ꝛ iuriū suorū: qꝛ hic cōmendatarius dicitur esse custos ecclesie, nō autē dicitur habere ius in ecclesia, nec illius esse prelat⁹, vt not. glos. ꝛ doct. in d. c. qui plures. ꝛ in. d. c. nemo. ꝛ nō obst. c. dudū. de elect. aliud erat in casu, in quo loquitur Bal. ꝛ sic sufficit quod post sequestratione seu stagimentū ipsa sequestratio scdm formā statuti loci volentis sufficiat captura facta ex post iustificare citato ipso capto. ¶ Preterea presupponitur ꝙ erat manifestū ꝛ notorium dictam concessionem monasterio esse factam de dicto cardinali in cōmēdatis. Et propterea nō requirebat̄ alia notificatio vel liquidatio ante sequestrationē. l. emptorē. in prin. de act. empti. c. fi. qui matrimo. accusa. pos. not. in. l. si tutor petitus. C. de pericu. tuto. ꝛ bene in ꝓposito not. Bart. in repe. l. creditores. C. de pigno. in. iiij. q. princ. in ver. hoc p̄misso venio ad questionem propositam ꝛc. dum concludit quod in casu in
4 quo debitum in instrumēto est liquidatum, ꝛ est adiectū† pactum de ingrediēdo bona creditoris propria authoritate: tale pactum potest sine iudice valere contra ipsum principalē de- d
e bitorem, sed nō cōtra tertiū [e] possessorē singularem successorē, quia potest esse dubiuꝫ an habuerit causam a debitore vel nō. Idcirco dꝫ citari tertius possessor cum eo liquidari, per ea que habent̄ i. l. a diuo pio. §. si super. de re iudi. sed si esset manifestū e ꝙ a debitore habuerit causam, qꝛ tūc putat ipsius pacti causa ꝛ ratione quod absqꝫ alia liquidatione possit sine iudice ipsum exequi ꝓpter tale pactū de ingrediēdo. allegat. d. l. emptorē. ¶ Nō obst. alia obiectio, dum dicitur quod dicta sentētia nō meretur executionē, quia est nulla, eo quia iudex super libello in quo intētata erat rei vēdicatio ꝛ publiciana, petēdo pronūciari ꝛ declarari bona ipsa pertinere ad ipsuꝫ monasteriū iure dominij vel quasi, ꝛ pronūciat dicta bona fuisse monasterij, ꝛ ad dictum monasterium tanꝙ ad dñm dictorum bonorū vel quasi pro indiuiso spectare ꝛ pertinere. Nam videtur quod dicta sententia fuerit nulla ratione incertitudinis: qꝛ non decla-

a ¶ Per ꝛ doc. in sa. C. d fe. i. l. iij. diciū. ff. d Ias. ɔs. cl cxcj. colū. mitat. lib. marsi. l. vni gniturū. no q. ꝛ i practi. videndum. co.
b ¶ Cōmēdatar Custos erat qñ uidebat̄ ecclijs, v j. d. c. nemo dein ceps. sed [redacted] vt p ro. ɔ. cccl. Lor. ɔs. lxvj. li. iij. d bisguet i dci. ro. de prebē. nu. j. gl. pragma. ti. d elec. c. lꝫ dudū. ver. cā. Gui. pa. deci. del phi. clij. Sede. tra. d pmu. bñfi. q. xv. Alci. l. pactū cura toris. colū. j. C. de pac. vide Bar. ɔs. ccxxxvj. et si com mēda. li. iij. [redacted]
c ¶ Cessus. Idē. j. li. vij. cōs. cxv. in fi. Bal. trac. stat. ꝓs. cape. n. j. ij. Mar sil. no. xxvj. ꝛ i. l. si qs ne qstio. nu. xj. ff. de qstio. sꝫ dicē dū satis est cōstare plene d cessiōe, vt p Ro. ɔsil. xxxviij. consil. cxlij. Pau. ɔ. xcj. co. ij. li. j. Alex. i. l. si sic, in fi. prin. de le. j. Ale. deci. l. j. col. fi. ff. si cer. peta. Et ita qtidie practicat̄ vt fiāt pignorationes executiue i debitorē noīe cessionarij exhibito i stro cessiōis authētico [redacted]
d [redacted]
e ¶ Tertiū. Nisi cōstito de cessiōe vt. supra: qꝛ pōt cedi, Bar. ꝛ oēs i. l. j. §. fi. ff. d ope. no. nū. dixi i ɔsu. Parisi. §. j. glo. iij. nu. xxij. sꝫ latissime and. tiraq. i ɔsu. (?) retrac. §. xxvj. gl. j. adde. j. lib. vij. [illegible]

rauit an dominium spectaret ad monasteriũ, an vero quasi do
minium: ergo sentẽtia nõ tenet ratiõe incertitudinis resultan-
tis ex dicta disiunctiua ibi, vel quasi. l. pe. ⁊ fi. C. de sen. que sine
cer. quant. ⁊ ideo Bal. in. l. j. vlti. col. C. si plures vna sententia.
5 dicit † quod licet procedat libellus in rei vẽdicatione, ⁊ publi-
ciana, petẽdo declarari abbatem esse dominuꝫ vel quasi, iuxta
ea que habẽtur in. c. abbate sane. de verborum signific. in. vj. et
not. in. §. alie. institu. de actionibus. in. l. j. ff. de publiciana. et in
c. j. de lib. obl. cum similibus: tamen in sentẽtia iudex nõ debet
disiunctiue loqui: sed alterũ eligere, per id quod habetur in. §.
curare. insti. de act. pro hoc facit: q2 vt no. dixit glo. in. d. §. alie. ⁊
Bar. in. l. ⁊ an eandẽ. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. in vltima
col. licet libellus ꝓcedat alternatiue in rei vẽdicatione vel pu-
bliciana: tamen debet actor vnum tantum prosequi dominiuꝫ
vel quasi. pro hoc facit etiam: q2 contrarietas vel repugnantia
que videtur esse in dicta sententia, reddit sentẽtiam nullam, vt
no. gl. xj. q. iij. c. cũ ergo subditi. ⁊ Jo. and. in regula, nullus. de
reg. iur. in mercu. ⁊ Bar. in. l. duo. la. j. in fi. de re iudi. ⁊ no. etiã
Bal. in. l. j. C. de furt. in. ix. col. ¶ Tamẽ his non obstantibus
contrariam sententiam puto esse de iure veriorem, maxime ex
infrascriptis ꝑ illa verba, pertinere ad dictũ monasteriũ tanꝙ
6 ad dominum ratione dominij vel quasi. † Nã nõ sunt cõtraria
sed diuersa: quia rei vendicatio ⁊ publiciana nõ sunt cõtrarie,
sed diuerse. tendũt enim ad eundẽ finem, scilicet ad rem vendi-
candam. ⁊ ita no. Jo. and. ⁊ Spec. in titu. de causa possessio. in
§. nunc dicendũ. in fi. ⁊ no. glo. in dicto. c. abbate sane. in verbo
domini. in fi. ⁊ etiã Rofr. in libello dum tractat de publiciana.
in fi. ⁊ late Ant. de but. in. c. ij. de libel. obla. alias non procede-
ret libellus si essent ꝯtrarie dicte actiones. l. j. C. de ser. ex. l. j. C.
de fur. cuius cõtrarium probatur in dicto. c. abbate sane. ⁊ no.
doc. s̃. alleg. ⁊ sic cessant ea que allegata sunt in oppositum q̄d
7 sententia contraria est nulla. ¶ † Preterea presuppono quod
dominium accipitur large tanꝙ genus aptum comprehẽdere
sub se dominium stricte sumptum, ⁊ etiam quasi dominiũ, vel
vtile dominium. ⁊. l. cum postulassem. in prin. cum gl. in verbo
dominiũ accipitur pro quasi dominio. de damno infec. facit. l.
seruos. de lega. iij. ⁊. l. magis puto. §. j. de reb. eorũ. si ager vecti.
vel emphy. petatur. ibi accipitur pro directo dominio. ⁊. l. pos-
sessionem. in fi. C. de fun. patri. lib. xj. ⁊ ibi accipitur dominium
pro vtili dominio q̄d habet emphyteuta. ad idem text. in auf.
8 nisi. C. de bo. mater. ¶ † Simile videmus quod vsusfructus
in genere quãdoqꝫ potest accipi ꝓ vsufructu stricte sumpto, et
quandoqꝫ pro omni vsufructu illarum rerum que vsu consu-
muntur. l. penultima. ⁊ ibi Barto. C. de vsufru. ⁊. l. sed a posses-
sori. §. si iurauero. ⁊ ibi Guil. de cug. ⁊ Bart. de iureiur. ¶ Sic
etiã videmus in possessione que accipitur pro possessione pro-
prie ⁊ stricte sumpta, proprie ⁊ stricte sumpto vocabulo ꝓ pos
sessione rerum corporaliũ: quanꝙ pro quasi possessione rerum
corporalium. l. plene. ff. de serui. l. iij. in principio. ff. de acquiren.
posses. ⁊ in. l. si seruus. §. incorporales. de acquirẽ. rerum domi.
9 etiam. l. fi. ff. vti possid. ¶ † Modo sic, quando alternatiua po-
nitur inter genus ⁊ species stat pro id est. l. ij. ibi quadrupedẽ
vel pecu. ⁊ ibi no. gl. ⁊ Bar. ad legẽ Aquil. ⁊. l. vbi pactum. cuꝫ
gl. j. ⁊ ibi no. docto. C. de trãsac. saltem ad hoc accedente mente
disponẽtis prout in casu nostro, vt infra subiiciam: ⁊ vbi alias
accipiẽdo verba proprie, sentẽtia redderetur nulla, debẽt ꝟba
impropriari, vt sententia reddatur valida, vt est glo. communi
ter approbata in. l. ⁊ puto. cum sequenti. ff. famil. erciscun. ⁊ illa
presumitur mens esse disponentis, ⁊ sic actus valeat, vt patet
ibi. nam de mente facientis actum esse videtur quod ille actus
valeat. l. meuius. in princ. ⁊ ibi not. doct. maxime Bal. de leg. ij.
facit. l. quoties in stipulationibus. de verborum obligationi-
bus. ⁊. c. abbate. de verborum signific. ¶ Igitur de primo ad
vltimum infertur quod illa verba sententie intelliguntur ha-
bere hunc effectum, videlicet quod declarat iudex dicta bona
spectare ad dictũ monasteriũ tanꝙ dominum dictorũ bonorũ
vel quasi, id est quasi dominũ, ⁊ sic dictio, vel, stabit pro, id est,
cũ sit posita inter genus ⁊ speciẽ. ¶ Et hoc modo saluari põt
id quod no. Bal. in. c. cum causam. de proba. in vltima col. vbi
10 vult † q̄d si iudex in sententia ꝓnunciauit alternatiue rem esse
meam, vel quasi, tribuitur mihi ex tali sentẽtia titulus parans
mihi publicianam, quoad alium contra quẽ non est sententia
lata, iuxta. l. vtili. ff. de publi. ⁊ quod sententia si esset nulla non
tribueret publicianam ad quã requiratur titulus validus, vel
si esset nullus, requireretur quod cum eo cõcurrat probabilis
error facti. l. sed ⁊ si res. alias. l. eum qui si a maiore. cum glos. in
verbo, ignorãs. de publiciana. facit. l. nunꝙ. in prin. de vsucap.
vt in dicto. §. eum qui. ⁊. l. siue autem. §. hec actio. de publ. ⁊ sic
apparet ꝙ Bal. in dicto. c. cuꝫ causam. intellexit quod illa sen-
11 tentia alternatiue lata teneret. ¶ † Nõ obst. id quod no. Bal.
in dicta. l. j. in vltima col. si plures vna sententia. vbi dicit quod
iudex in sententia debet eligere, ⁊ non disiunctiue loqui: quia
fateor quod ad iudicem spectat certam ⁊ clarã ferre sententiã,
⁊ melius fecisset dictus iudex clarius loqui, ⁊ sine alternatiua.
sed quando iudex pronunciauit cum alternatiua posita inter
genus ⁊ speciem, prout fuit in casu nostro non dicit Bald. q̄d
sentẽtia sit nulla, imo non est nulla: quia hoc casu disiunctiua
vim non retineret disiunctiue, sed resoluitur in dictione, id est,
vt supra probaui, ⁊ hoc modo soluuntur, ⁊ ad concordiam re-
12 ducuntur doctrine Bal. in dictis locis. ¶ † Et per hoc etiam
patet quod nõ obs. si diceretur quod disiũctiua adiecta in sen-
tentia reddit sentẽtiam nullam propter incertitudinẽ, licet non
reddat nullum decretum iudicis, vt est tex. not. cum glo. in. l. si
pupillorũ. §. si pretor. versi. quid ergo. in verbo possit. de rebus
eorum. ⁊ quod no. glo. in dicto. c. cum ergo subiecti. quia ibi al-
ternatiua stabat proprie, quia nõ erat posita inter genus ⁊ spe
ciem: sed in casu nostro stat expositiue. Et sic nõ obst. illud q̄d
dicebatur, scilicet incertitudinem vitiare sentẽtiam. Nã in casu
nostro perinde est ac si simpliciter declarasset bona spectare iu-
re quasi dominij ad monasterium. per hoc etiam patet nõ ob-
stare dum dicebatur, quod non admittitur ille qui intentauit
rei vendicationem ⁊ publicianam, si velit prosequi vtramqꝫ: q2
posito quod illud esset verum: respond. quod illud erat quod
ibi volebat actor complecti vtrunqꝫ. sed secundum predicta in
casu nostro sententia non intelligitur in effectu complecti, nisi
alterum tantum quasi dominium, ⁊ similiter disputatio que fit
apud glossam ⁊ Docto. an procedat libellus in quo intẽtatur
publiciana, ⁊ rei vẽdicatio loquitur quando agens volebat in
dicto libello includere in dicto iudicio, nedum dominium tan-
tum, sed etiam quasi dominiũ. pro quo intentabat publicianã
copulatiue vel alternatiue. ¶ Et hec opinio tanto magis est
amplectenda in proposito, quia per eam prouidetur circa am-
putationem litiũ, iuxta no. in. l. si pretor. in princip. de iudi. ⁊. c.
13 finẽ litibus. de dolo ⁊ contu. ⁊ cum dicta † sententia fuerit lata
in causa, in qua ꝓcedebat̃ summarie ⁊ sine figura iudicij, quo
casu non attenduntur subtilitates inducte de iure positiuo, sꝫ
solum de iure gentiũ, iuxta plene no. in clemen. sepe. de verboꝝ
signifi. ⁊ in extrauaganti, ad reprimẽdam. in verbo, sine figura
iudicij. cum suis cõcord. ¶ Item etiam in dicto iudicio fuerat
intẽtatum nedũ petitoriũ, sed etiã possessorium, cui possessorio
potuerunt deseruire verba sententie quatenus cõdemnatus
fuerat reus ad dimittẽdum, restituendum, ⁊ relaxandum mo-
nasterio dicta bona, vt not. Spec. in tit. de resti. spo. §. spoliato.
versi. ⁊ no. Bal. i. l. pe. C. de sen. q̃ sine cer. quãt. ⁊ Ant. de but. in
c. cũ ad sedẽ. de resti. spol. circa. iiij. col. ⁊ nihil repugnaret quod
sententia valeat in vno capitulo, ⁊ in alio nõ valeat. l. carmelia
pia. de iure patro. l. quedam mulier. famil. erciscun. ⁊ no. ꝑ glo.
14 ⁊ doc. in. l. ij. C. de iudi. cũ si. ¶ † Non obs. etiã dũ dicitur quod
dictus Jo. habet dimidiam pro indiuiso pro qualibet parte. et
sic nõ potest cogi anteꝙ diuidatur: q2 hec obiectio fragilis est
de iure, non ꝓcedit: q2 vnus ex his ad quos spectat res cõmu
nis potest cõueniri, ⁊ insolidum, vt patet per. l. linea margari-
tarum. ad legẽ falc. ⁊ in. l. sed ⁊ si q̄s. alias incipit, Põponi⁹. ⁊
15 in. l. que de tota. §. inter. de rei ven. † Postremo non ob. quod
alleg. reus se nũc non tenere nec possidere: q2 cũ possiderit tp̃e
iudicij contra eum moti in causa principali, presumitur quod
adhuc possideat. l. nõ ignorabat. ⁊ ibi no. C. ad exhibẽ. ⁊ plene
no. in. l. siue possidetis. C. de probatio. ⁊ in. c. cum ad sedem. de
restit. spoliato. ⁊ vbi etiam probatur quod si desijsset possidere
presumeretur dolo desijsse possidere, ⁊ not. in. l. qui petitorio. de
rei vendi. per not. ⁊. l. fulcinius. §. ij. quibus ex cau. in posses. ea.
per Dy. in regula, pro possesso. ⁊ per Bar. in. l. si prius. in. xiiij.
col. de operis noui nunciatione. et ideo condemnaretur quan-
ti in litem contra eum iuraretur. l. qui restituerit. de rei vendi-
ca. Ex quibus omnibus concludo dictum Joãnem ex dictis
suis allegationibus se tueri non posse. ¶ Ego Alexand. de
Tartagnis.

Consilium. XCVII.

Lege. s̃. eo. lib. consi. l. quod hic duplabatur.

Consi. XCVIII.

Lege. s̃. lib. ij. ꝯsi. cxlj. quod hic repetebatur.

Anno. M. ccccxxij. mense

Maij. Lipa, Antonius, Leonard⁹, Philipp⁹ Sagramorus
fratres ⁊ filijs dicte Lipe, qlibet eoꝝ insolidũ ꝓmiserũt ex cer-
tis causis

tis causis Catharine li.cccclxiij.Bon. videlicet singulo an.c.libras vsqȝ ad integram satisfactionem. Et in fi.instrumēti sunt hec verba,videlicet,ad maius robur predicte Catharine Lipa Ant.Leo.Phi.Sagr.quilibet ipsorum singuli spontanee ex certa sciētia,ꝛ voluntate nō dolo,vel metu,ꝛ fraude cessante,iurauerūt ad sancta Dei euāgelia tactis scripturis,videlicet ꝙ qui minor est ex eis se esse maiorē.xx.anno.predicta omnia obseruare,ꝛ renunciauerunt statutis solennitatibus quibuscūqȝ ꝛc. Item cauetur statuto,ꝙ quicunqȝ minor habens xviij.annos,etiam cuȝ iuramento nō possit contrahere ꝛ obligari sine authoritate ꝛ cōsensu iudicis,ꝛ propinquorum.vnde alio statuto cauetur,ꝙ si creditor stetit p.xv.an.ꝛ debitum nō petierit ab omni suo iure sit exclusus. Nota est lis anno.M.cccclxij.mense Aprilis p Franciscū heredem Catharine, que decesserat.M.cccclxxxiij.ɔtra heredes dicti Antonij,qui decessit.M.ccccxlvij.vel cōtra Sagramoruȝ tunc viuentē,qui lite pendente tunc decessit occasione dicte quātitatis promisse per eos Catharine.opponitur per heredes Ant.ꝛ per Sagra. qꝺ elapsi sunt anni.xxx.vel saltē.xv.ꝛ ꝙ ex forma statuti ꝛc. Item opponiꝛ p dictū Sagra.qꝺ tpe dicti instrumenti erat minor.xviij.an.ꝛ ex forma dicti statuti non potuit se obligare sine authoritate iudicis,ꝛ proximorum consensu ꝛc. Queritur an virtute dictaꝝ exceptionum possint dicti rei se tueri. Decidit ꝙ nō ꝑpter malā fidē,que etiā impedit heredem prescribere,non obstante statuto quod non valet:sed male dicit.C.M.

Consilium. XCIX.

Idetur prima facie dicendum dictos reos ɔuentos posse exceptione prescriptionis allegata se tueri,tam de iure communi. quam municipali per lapsum an.xxxij.C.de cōstit.pecu.ꝛ l.fi.

1 C.de prescriptio.xxx.ann. ¶ †Non ob.ꝙ dictus Anto.ꝛ Sagra.fuerint in mala fide ꝛ scientia per dictum tēpus,quoniam in prescriptione actionum,maxime ꝑsonalium non attenditur bona fides,nec mala ꝑscribentis,cum bona fides non requiritur in prescriptionibus,que nō causantur ex petitione prescribentis,sed ex sola negligentia nō petentis,vt probatur in.l.sequitur.§.si viam.de vsucapi.iuncta.l.si quis diuturno.ff.si ser. ven.Nec p iura canonica correcta sunt iura ciuilia.qꝛ tex.in.c. fi.de prescript.ꝛ in.c.possessor.de re.iur.in.vj.loquuntur in prescriptio.rerū corporalium,in qua requiritur possessio:sed nos loquimur in prescriptio.actionum,in qua sufficit sola negligentia nō petentis.l.sicut.C.de prescriptio.xxx.an.ꝛ hāc partem

8 firmat Hostien.ᵃin summa de prescrip.rerum imo.§.que res prescribi pos.ꝛ idem videtur sentire Inn.in.c.cura.ad fi.de iure pa.ꝛ in.c.quia pleriqȝ.de imm.eccle.ꝛ Bar.expresse in.d.§.si viam.ꝛ in.l.fi.ff.quemadmo.ser.amit.ꝛ in.l.hec autem iura.ff. de serui.vrba.predio.ꝛ in.l.ait pretor.§.plane.ff.qui.ex cau.ma

2 io.Et ex predictis infert Bar.in.d.§.si viam.†ꝙ si statuto cauetur ꝙ si creditor nō petat debitum intra certum tempus ca data iure suo,ꝙ p tale statutum sublata erit obligatio ciuilis, ꝛ effectꝰ naturalis.d.l.sicut.ꝛ ideo in vnoquoqȝ foro erat debitor tutus.ꝛ ideȝ sentit Bart.ꝛ in.l.si cui.§.plautius.ff.de solu. ꝛ in.l.lega.ff.de libe.lega.sed saltē debet dictum statutum seruari in foro ɔtētioso,posito qꝺ nō esset seruandum in foro conscientie.ꝛ ita concludit Ang.in repe.l.j.C.de iud.ꝛ Bal.in.c.si quis per triginta.si de feud.fue.contro.ꝛ Ro.in dicto.§.si viā. ꝛ allegat gl.in.c.j.§.porro.que fue.prima causa bene amit. Itē videtur velle Bart.in consi.incipien.statutum dicit ꝙ si debitor stetit per.x.annos.Et maxime predicta procedere vidētur de heredibus Antonij,qui presumuntur ignorasse obligationem factā per defunctum,ꝛ sic si in eis cessat presumptio sciētie,ꝛ malefidei.l.qui in alterius.de reg.iur. ¶ Et ideo concludit Dy.in.d.regula possessor.ad fi.ꝛ Bar.in.l.cum heres.ff.de diuer.ꝛ tēpo.prescript.ꝙ de equitate canonica,que in materia

3 prescri.ꝛ peccati seruari debet,†ꝙ mala fides defuncti nō noceret heredi existēti in bona fide,ꝛ ex sua ꝑsona prescribere voleti,ꝙꝙ iuris ciuilis rigor hoc non patiaꝛ,vt.d.l.cū heres.ꝛ l.si ego.§.partis.ver.sed heres.ff.de publ.ꝛ ibi no.Bal.ꝛ istā opi. iustius esse saltē vꝛ propter equitatē canonicā seruare in terris ecclesie,ꝑm Ang.in.d.§.ꝑte. ¶ Successiue etiā videꝛ ꝙ dictꝰ Sagra.possit agentē excludere ex capite dicti alteriꝰ statuti infringentis obligationē minoris cōtrahentis sine authoritate iudicis,ꝛ propinquoꝝ.nec obstare habet ꝙ renunciatū fuerit

4 in instrumento solēnitatis ꝛ statutis:qꝛ respō.†ꝙ statutis ꝛ legibus inducētibus solēnitatē,renūciari nō pōt.l.testandi.C.de testa.l.nemo pōt.de leg.j.cū simi. ¶ Sed premissis nō obstāti

b bus cōtrariumᵇputo de iure verius,primo†qꝛ de iure cōi pre

5 scriptio ēt longissimi tēporis.xxx.vel.xl.an.hodie ꝑcedere non pōt,vbi ꝑscribēs est in mala fide,siue tracteꝛ de prescriptiōe in qua reqriꝛ possessio,siue ꝑscriptiōe actionis in qua sufficit sola negligētia nō petētis:qꝛ de hoc vꝛ text.apertus.c.fi.de prescri. ibi,vt nulla valeat absqȝ bona fide ꝑscriptio tā cano.ꝙ ciuilis. pōderandū est enim verbū nulla,ꝙ est vniuersale negatiuū excludens omnē prescriptionē absqȝ bona fide.l.nulli.C.de epi.ꝛ cleri.ꝛ.l.nulla.C.de infa.ꝛ qui oē dicit,nihil excludit.l.iul.ff.de leg.iij.cū si.ꝛ maxie cuȝ nulla sit rō restringēdi:ȝ potiꝰ ampliādi,vt euiteꝛ peccatū.Nā in dubijs tenēda est illa opi.p quā oē peccatum tolliꝛ.c.iuuenis.de spō. ¶ Itē tex.in.d.c.fi.in ꝓbatis prescri.fundat se ex mala fide,nō aūt fundat se super iniusta possessiōe,de qua ibi nulla fit mentio.nec ob.ꝙ tex.ibi dicat tantū opȝ,vt qui prescribit in nulla tēporis parte rei scientiā hȝ

6 alia necesꝫ.†qꝛ dico qꝺ appellatiōe rei etiā iura ꝛ actiones comprehēduntur.l.rei.ff.de verb.sign.ꝛ gl.ꝛ ibi Bartol.in.l.j.ff.de sta.ho.ꝛ in.l.j.in ꝟbo quodam.ff.de re.diui.Nec etiā ob.text.in d.c.fi.dum loquiꝛ de ꝑscri.rei alie.qꝛ rñ.ꝙ si prescribo pecuniā alteri debitā,satis dico prescribere rem alienā:qꝛ res mea tibi debita dici pōt res aliena,etiā quo ad me,vt est tex.ꝛ gl.in ꝟ si.mea.in.l.si me ꝛ Titiū.ff.si cer.pet.ꝛ est text.xiij.q.iij.qd dicā.Et pro hoc facit:qꝛ vbi exprimiꝛ ratio,etiā in.l.correctoria dȝ fieri extēsio ad casum qui pōt cōprehēdi sub larga significatione,si eadē ratio vendicat sibi locū,vt est glo.in cle.j.in verbo eligaꝛ.cū ibi no.de ele.cum simi.sed ratio in.d.c.fi.vcȝ,vt peccati via tollatur,hȝ locum etiam in prescriptione actionū ɔcurrēte mala fide,ergo debet fieri extensio ad illū casum,maxime cū sub larga significatione appellatione rei aliene cōprehēdātur actiones ɔpetentes ad quātitatē alteri debitam,vt.s.probaui ad que facit que no.Bar.in auꝫ.sacramenta.C.si aduer.vē.nisi illa dispositio correctoria loquēs in ɔtractu extendiꝛ ad distractū. ¶ Et istā partē ꝙ in hoc correcta sint iura ciuilia p ius canonicū,firmat gl.Inn.ꝛ Ho.in.d.c.fi.ꝛ gl.in.d.c.possessor.ꝛ illa sequiꝛ Ang.in.d.§.si viā.ꝛ in.l.j.C.de ꝑscr.xxx.an.ꝛ in repe. l.j.C.de iud.vbi ad hoc adducit tex.in.d.§.fi.nā ꝑm eū si tex.in d.c.fi.non ɔprehēderet actionū prescriptionē,fuisset ille tex.superfluus:qꝛ p alia iura illiꝰ tituli maxime.p.c.vigilāti.erat ꝓuisum de ꝑscriptione,q̄ ꝑcedebat ex vera petitione cū mala fide. Ideē etiā tenuit Bal.in.l.j.C.de serui.ꝛ in auꝫ.ad hoc.C.de vsu.ꝛ etiā.d.Ant.Imo.ꝛ Abb.vbi quo ad terminos.q.nostre referūt hāc cōeȝ qꝺ.p plura,q̄ breuitatis cā omitto,postq̄ ita se hȝ cōis opi.ꝑm quā iudex dȝ iudicare,iuxta not.p doct.in.c. ne innitaris.de cōsti.cū vul. Istā partē tenuit etiā Bal.in.l.qui bus diebus.§.dñs.de cōdi.ꝛ de.cū quo etiā trāsiuit ibi Imola,qui refert ita disputando tenuisse Bal.ꝛ Iac.bu.in quadā disputatione sua incipiente,statuto cauetur ꝙ fenerator.ꝛ etiā Imo.in.d.§.si viā.referēs se ita in facto cōsuluisse,ꝛ sequiꝛ etiā ibi Ro.ꝛ idē tenuit.d.Car.in.d.c.vigilāti.ꝛ Pet.de anch.cōsil. incip.Viso themate.ꝛ ideo dicunt doc.in locis preallegatis ꝙ bñ facit Bar.i.d.§.si viā.se submittēdo decisiōi ecclesie ꝛ theo

7 logorum:eo qꝛ cōtrariū tenent. ¶ †Et predicta fortiꝰ ꝑcedūt in casu nr̄o ꝑpter diē prestatiōis,q̄ interpellat ꝑ hoīe,ꝛ debito rem cōstituit in mora.l.magnā.C.de contrahē.ꝛ cōmit.stipu.ꝛ Bar.i.l.ita stipulatus.in.ij.q.principali.ver.tertio est vidēdū. de ver.ob.ꝛ sic nō pōt dici ꝙ debitor nō fuerit in culpa,nec in pctō ex quo creditor neglexit petere:imo debitor est i culpa,ꝛ in pctō.aut nō offerendo creditori debitum in termino statuto prout tenebaꝛ,ꝛ potissime cū ita iurauerit debitor p.c.debitores.de iureiu.ꝛ sic ex ꝑdictis infereꝛ nō solū hoc habere locū in foro ecc̄liastico,ȝ etiā in seculari:qꝛ vt dictū est peccatū incurrit debitor,qcū mala fide vult se exceptiōe ꝑscr.tueri,etiā attētata ꝑscri.iuris ciuilis,vt est tex.in cle.dudū eccl̄ie rothomagē. circa mediū.de ele.ad hoc allegat Ang.i.d.§.si viā.ꝛ do.Ant.

8 in.d.c.fi.ergo vbi agiꝛ de pctō seruari dȝ ius cano.vt p gl.in.d. c.prior.cū si. ¶ †Nūc vidēduȝ est,qd de prescriptiōe statuti,ꝛ dico idē.s.qꝺ nō pōt:qꝛ dictū statutū in debitore malefidei non tȝ,vt firmat Bar.in repe.l.oēs populi.ꝛ in.iij.q.prin.de iusti.ꝛ iur.ꝛ ꝑm eū lex muni.hoc,dictās induceret peccatuȝ,ꝛ ideo nō valeret,vt.d.c.fi.ergo nec statutū.ꝛ idē Ioā.and.i.c.ij.de exce. in.vj.referens ita fuisse disputādo determinatū.idē Angel.ꝛ Imo.in.d.§.si viā.ꝛ idē Auge.in.l.de quibus.ff.de legi.ꝛ do. An.Ab.Kay.i.d.c.fi.de ꝑscri.ꝛ.d.Ant.in.c.cura.de iu.patr. ꝛ Bal.in.d.stipu.in.c.statuto caueꝛ ꝙ fenerator.vbi vult tale statutū nō valere,nisi statutū hoc induceret ex cā,vt qꝛ sit cōtra ꝑsonā odiosam,ꝛ cōtra quā ius presumit,vt cōtra feneratorē verbi gratia,statutuȝ dicit ꝙ fenerator post quinquēnium nō audiatur etiā super sorte.ꝛ istud sequiꝛ Pet.de anch.in.d. c.prior.ꝛ in repē.c.canonuȝ.in.xiij.char.ver. Itē si statuto caueꝛ ꝙ post.x.an.ꝛ Imo.in.l.q bus diebꝰ.§.dominꝰ.ff.de cō

a ¶ Host.Bal.ꝑ ccccxxxvj.lib.j. bonifa.de vitali. cle.j.col.ij.sup gl. ꝟ.donec.de re iu. Cor.ɔsi.ccvi.li.ij. ɔs.ccxcvi.litera o, lib.iij.ɔs.cclxxvij. lib.iiij.deci.tholo. lxxij. Et ē ꝟitas qꝛ dico ꝙ i istis so la sciētia debiti nō inducit malā fidē nec impedit ꝑscri bi ȝ positiua malafides debitoris, vt qꝛ celat debitū vel cōtinuata gratia creditoris exꝑssaȝ vel tacitā recognitionē iplicans bñ ipediunt ꝑscriptionē vt latiꝰ declaraui i cōsu.pari.§.lxviij.Et male cōsuluit Alexā. hic ꝛ vbiqȝ sequēdo simplr̄ opinionē ɔtiam.[illegible]

b ¶ Cōtrariū. Idē Alexā.s.lib.j.ɔsi. cij.i fi.ꝛ lib.ij.cōsi. clxxxv.nu.xxvj.ꝛ lib.iij.ɔsil.xxxiiij. consil.lxix.nume. xiij.ꝛ hoc eo.li.cōsi.lxiij.col.ij.ꝛ.j.li. v.cōsi.lj. Ancha. cons.v.in.fi.Pau. cōsil.xcvij.in fin. lib.ij.Fulgo.cons. cxxiij.ser.p.consil. clxiij.circa primū cōsil.ccxxxiij.do. Iacobus Imol. cōs.xxvi.ɔs.cxxij. consi.cxxiij.Phi. frā.c.possessor.co. ij.de reg.iur.i.vj. ꝑposi.in.§.si qs.p triginta.si de feu. fue.cōtro.iter do. ꝛ agna.in vsi.feu. Frā.balb.de ꝑscr. ij.part.iij.ꝑtis pri. q.xiij.late Step. bertrā.cōs.xlvj.qꝛ per instrumentuȝ li.iij.An.Alcia.l. petēs.gl.j.ad fin. C.de pac.ȝ prece dēs opinio practi catur ꝛ verior est modificata [illegible]

di.⁊ demõ.⁊ Pe.de anch.in.d.c.ij.de excep. ¶ Nõ ob.allegata in contrariũ,vcʒ ea que no.Hosti.in sum.in titu.de prescrip. rerũ immobi.§.que res.q2 primo ostẽdo quod cõtraria opinio est verior,⁊ magis cõmunis,vt.s.dixi.Pleni⁹ secũdo dico ꝙ opi.Hosti.facit pro ipso actore eo q2 fatet Host.ꝙ vbi debitor iurat se soluturũ ad certũ tẽpus tunc concurrente mala fide nõ prescribit,⁊ periurium incurrit,⁊ peccatum,p.d.c.debitores. Preterea dicit Hosti.ꝙ indistincte non potest cum mala fide prescribi actionibus realibus:q2 clar⁊ est qd in illa prescriptione non currit nisi mediãte possessione.c.sine petitione.de regu. iur.in.vj.Et per consequens in illis nõ potest negari quin habeat locuʒ dispositio.d.c.fi.cũ simil.Sed ꝟbo fertur ꝙ in dicta causa deducta fuit actio realis.s.hypothecarie actionis bonorũ facte in instrumẽto,ergo etiã scdm opi.Hosti.⁊ oĩm prescriptio nõ procedit.Itẽ nõ ob.qd no.Inn.in.d.c.cura.q2 respõ. ꝙ Inn.loquitur tñ in casu in.d.c.cura.In quo casu tolerabit illa prescriptio imo etiã reprehẽditur ille intellec.⁊ intelligitur ille tex.quando prescribentes non erat in mala fide.Nec ẽt ob. quod no.Inno.in.c.q2 pleriq3.q2 ibi Inn.loquitur habito respectu ad ius ciuile,qd patet,q2 Inno,loquit tã in actionibus realibus,quã psonalibus:qd colligit dũ loquitur in possidente,⁊ etiam indistincte loquitur:⁊ tamen clarum est ꝙ non dubitabat:imo qd in iure cano.in realibus actionibus nõ procedat prescriptio cuʒ mala fide,p ea que supra dicta sunt.nec ẽt ob.ea que no.Bar.in.d.l.hoc autem iure.cũ concord.q2 respõ. quod Bart.cum reuerentia non bene respõdet ad.d.c.fi.in ꝟ. rei aliene.⁊ ad dictum capitulũ possessor.vt ego plenius ostendi.Similiter nec etiam ob.ꝙ statutum tollat obligationẽ ciuilem ⁊ effectum naturalẽ,vt dt Bart.in.d.§.si viam.q2 rñ.qd illud est verum vbi illud statutũ teneret.sed dico qd statutũ nõ tenet ratione peccati,vt ipsemet tenuit in.d.l.omnes populi.⁊ oẽs sequuntur,quos.s.recitaui in eodẽ modo rñ.ad nota.per Ang.in.l.j.C.de iud.⁊ Bald.in.d.c.si qs per.xxx.q2 dicta eorũ pcedere possunt,vbi ex alia causa ꝙ negligẽtie statutuʒ introduxisset dictã prescriptionẽ.sed vbi nulla alia causa mouet statuentem:tunc non valet statutum:cum dolus ⁊ mala fides pscribẽtis preponderat negligentie nõ potentis,vt ipsemet tenuit in distinctione Ang.in.l.de qbus.ff.de leg,⁊ in.d.§.si viã.
9 ⁊.Bal.i dicta disputatiõe,statuto cauet ꝙ fenerator. ¶ † Nõ ob.ꝙ saltem quo ad heredes dicti Anto.qui habẽt iustã ignorantiam ⁊ presumptã bonaʒ fidem,procedat dicta prescriptio p no.per Dy.in dicta regula,possessor.cũ concor.q2 rõ ꝙ posito ꝙ vera esset opi.Dy.tñ non potest verificari:q2 Dy.et sequaces dicunt si heres voluerit ex psona sua inchoare ⁊ cõplere prescri.ꝙ possit.sed heredes Antonij ex personis eorum nõ potuerũt inchoare seu cõplere prescriptionem tam iuris cõis muni.q2 nõ sunt vltra.vj.vel.vij.anni ꝙ Ant.decessit ergo sumus extra terminos Dy.ne tempus quo vixit Anto.qui fuit in mala fide potest iungi cum tempore transacto post mortem eiusdem Anto.l.pompo.§.fi.de acqui.pos.⁊.l.an vitiũ.in prin. de diuer.⁊ temp.prescrip.Preterea etiã illam opi.Dy.repre-
10 hendit do.Ant.imo.d.Abb.in.c.si diligenti.de prescri.† cũ teneatur heres de iure cano.exonerare suam ⁊ defuncti cõscientiam,vt in.c.fi.de sepul.quã aliter exonerare nõ potest,nisi rem restituat.Itẽ dicit do.Abb.ꝙ tex.in.d.l.cũ heres.cũ sequenti. de diuer.⁊ tẽp.prescri.cũ.l.sequitur.§.si heres.ff.de vsucap.non reperitur correctus de iure cano.ergo dispositioni dictaʒ legũ est stan.tam in foro ciuili,quam cano.per not.in.c.j.de no.ope. nun.cũ simil.Ad hoc etiam bene faciũt no.per Sal.in auť.ad hoc.C.de vsur.ver.sed quid dicimus de herede prescribẽte ⁊c. ⁊ idẽ tenet Inn.in.c.fi.de prescrip.⁊ Pau.de ca,in,l.iij.⁊.l.sequitur.§.si heres.ff.de vsuc.⁊ Ro.in.d.l.pomp.§.cum quo.de acqr.pos.sentit Jo.and.in addi.Spe.in ti.de prescri.§.superi⁹. ꝟ.quid si depictor ⁊c. ¶ Nec etiã ob.id qd per nonnullos audio allegari,videlicet ꝙ dict⁹ Sagra.erat minor.xxv.annis,et adultꝰ.in quo dicunt non cadere,neq3 presumi malam fidem: quia respondetur hoc verũ non esse:quia in adulto adest presumptio doli ⁊ malefidei,vt probet in.l.si minor.ff.de adulte.⁊ in.l.j.C.si aduersus,⁊ in.l.si ex causa.§.nunc videndũ.de mino. ⁊ in.l.impuberem.cum ibi no.de furt.adeo quod in delictis in non committendo perpetratis nõ excusatur si excessit annos xviij.prout Sagra.excesserat,vt no.Bar.in.l.si quis in tãtam. C.vnde vi.⁊ in quolibet adulto cadit peccatũ,⁊ sic mala fides. no.Innocen.in.c.cum in tua.in glo.in versic.teneris.qui mat. accus.pos.et põderat istud Bal.in materia nostra in authẽ.ad hoc.C.de vsur.ꝟ.vlterius queritur quid si prescribens. ¶ Nec etiã obst.pro parte.d.Sagra.ꝙ non potuit tanꝙ minor obligari non seruata solennitate dicti statuti;quia si considerentur verba statuti non obstãt quod Sagra.vel quispiam ex eis fuerit minor.xxv.annis,imo verba ambigua sunt,⁊ ideo nõ probãt.c.in presentia.de proba. ¶ Preterea in dicto instrumẽto non dicitur ꝙ si aliquis sit minor.xxv.ann.sed simpliciter dicitur quod minor ex eis ⁊c.sed minor potest accipi pro minore xxv.an.vt in ti.ff.⁊.C.de mino.Itẽ potest sumi minor respectu alterius maioris eta.sed q sit etate minor.c.j.de paroc.l.minor autẽ magistratus.de mino.⁊ ideo ista verba tanꝙ obscura nõ
11 probant.d.c.in presentia. ¶ † Preterea dictũ statutũ non potuit tollere virtutem iuramẽti prestiti in contractu per dictum Sagra.per auť.sacramenta.cum ibi no.per Bald.C.si aduer. ven.⁊ Bar.in.l.omnes populi.in.vij.q.principali.de iusti.⁊ iur. Ange.in.d.l.de qbus.ff.de leg.⁊ Bal.in.l.ij.i fi.C.de indi.vid. ⁊ in.c.j.§.itẽ sacramẽta.de pa.iur.fir.⁊ Imo.in.l.si quis inquilinos.§.fi.de lega.ij.⁊ Anto.Cardi.⁊ Imo.in.c.cum contingat. de iureiur.⁊ Pet.de Ancha.in repet.c.canonum.de constitu. ver.quid dices in materia iuramenti.⁊ Pau.de ca.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.cum concord. ¶ Et per predicta patet nõ procedere glo.in.l.adigere.§.quãuis.de iure patro.que dicit ꝙ lex habet vim apostolici remittendo iuramentũ:q2 dico ꝙ illa gl.procedere posset quando iuramentum esset contra publicã vtilitatem.⁊ ita illã gl.intellexit Bal.in.l.fi.in vlt.col.C.de nõ nume.pecu.vel potest dici qd dum illa gl.voluit quod lex habet vim apostolici in remittendo iuramentum,intelligatur de l.ca.non autem potest hoc lex ciuilis,vt not.Hosti.⁊ Jo.and. in.c.quemadmodum.de iureiur.ex quibus concludo non ob. excep.per heredes Anto.Sagra.pronunciandum esse in fauorem heredis Catharine.

Epitome.

¶ Testator instituit Thadeum ⁊ Antoniũ filios suos heredes,⁊ si Antonius esset presbyter,voluit eũ post mortẽ suã restituere portionem suam Thadeo.Accidit ꝙ Antoni⁹ nõ est factus presbyter,sed decessit sine liberis superstite Thadeo q petit fideicommissum,decidit Alexã.ꝙ recte petit:quia conditio,si erat presbyter,non videt apposita propter se,sed cõtemplatione carentie liberorum,⁊ sic satis in effectu implet eo decedente sine liberis:q2 probatur hanc fuisse intentionem testatoris ex his que in testamento ⁊ extra dixit sue intẽtionis esse ꝙ si Antonius decederet sine liberis bona deuenirẽt ad Thadeum.Et quando cõditio apponitur propter aliquẽ effectum resultantem ex ea,non est necesse ꝙ impleat in forma specifica, sed satis est ꝙ per equipollẽs ex quo sequitur ille effectus.nu. 6.decidit etiam si testator legauit vxori mille fruẽda donec vidua manserit,⁊ post eius mortem voluit ea peruenire ad Titium.Si vxor secundo nubat,dicta mille statim debentur Titio,⁊ nõ ad heredes testatoris etiaʒ viua muliere.nu.7.deinde nu.10.vsq3 ad fi.ponit quatuor ex quibus voluntas testatoris probatur.h.d.L.M.

Consilium.C.

Isa parte testamẽti illa in qua Thadeus est substitutus Antonio fratri suo. ¶ Videretur prima facie dici posse fideicom. diem non cessisse,sed tanquam defecta conditione penitus ex-
1 tinctum esse. ¶ † Et primo,quia quãdocunq3 aliqua dispositio est concepta sub pluribus conditionibus necessarius est omnium concursus,ad hoc vt talis dispositio habeat effectũ. l.si heredi plures.ff.de conditio.instit.de heredi.instit.§.si vero plures.sed in.d.fideicommis.due fuerunt apposite cõditiones mortis,ac presbyteratus,que secũda nunquam fuit adimple-
2 ta:ergo non potest fideicommissum peti. ¶ † Secundo,quia hoc onus fideicommissi videtur esse nullum,cum sit relictum sub conditione si grauatus erit presbyter.Et sic per ipsum retrahitur a religione.argumen.tex.in authen.de sanctis.episco. §.sed ⁊ hoc presenti.⁊ not.Bartol.in.l.ij.ff.de his que pene no. ⁊ Joan.andr.in additio.Specula.in titu.de sta.mona.in rub. ⁊ Anto.de But.⁊ alios in.c.in presentia.de probationibus.et Ludo.Roma.in.l.stipulatio hoc modo concepta.de verborũ oblig.⁊ Mathesi.no.l.ij.⁊ Albe.de ros.in secunda parte statuto.q.clv.⁊ est tex.in terminis nostris in.l.quoties.ff.de cõditio. ⁊ demõstrationibus,vbi si testator fideicom.mulieri legatarie sub conditione si non nupserit,non valet dictũ fideicom.tanꝙ inuitans ad non nubendum:ergo multo magis non debet valere quando per illud inuitatur ad non amplectẽdum religionem,vel ipsam amplexam dimittẽdam.d.§.sed ⁊ hoc presenti.
3 cum not.in locis supra allegatis. ¶ † Tertio voluntas patris testantis

testantis inter filios est in dubio interpretanda taliter ꝙ inter
eos resultet equalitas,nõ autem inequalitas,vt nota.in.l.cuʒ
pater.§.pater pluribus.ff.de leg.ij.ergo dicamus mentem de-
functi fuisse substituere Ant.in casu tantũ in quo esset presby-
ter,put expresse dixit.vbi vero esset secularis:tũc sicut nõ sub-
stituit Thadeo:ita nec intelligat substituisse Ant.non distin
cto an habuit filios vel non,sicut in persona Thadei,⁊ hoc
4 modo equalitas erit ĩter filios seruata ⁊c.¶ †Quarto vbi v-
ba sunt clara,⁊ aperta,ab his nõ est recedendũ.l.ille aut ille.§.
cum in verbis.ff.de leg.iij.l.non aliter.eod.tit.l.j.§.si is qui na-
uem.ff.de exerci.sed verba testatoris sunt clara importantia fi
deicommissum solum in casu in quo Ant.esset presbyter:ergo
ab his nõ est recedendũ.si enim voluisset in alio casu substitue
re,vtiq; testator sciuisset exprimere.l.vnica.§.sin aũt ad deficiẽ
a tis.C.de cadu.tollen.¶ His tamen[a] non obstantibus,in con-
5 trariam partem sentio,premittendo †ꝙ materia fideicõmisso-
rum est taliter fundata in volũtate defuncti ꝙ quibuscũq; ver
bis,coniecturis,seu presumptionibus potest apparere, sufficit
ad inducendum fideicommissum. Nam quãmuis olim essent
quedam verba specialiter deputata quibus fideicom. conficie
bantur insti.de sing.re.per fideicom.reli.in.§.pe.fuit postea sta
tutũ per quecunq; verba,⁊ quomodocunq; constaret de vo-
lũtate defuncti fideicõmissum induci.l.ij.C.communia de le-
ga.l.vnum ex familia.§.fi.ff.de leg.ij.l.cum proponebatur.vbi
optimus tex.eo.ti.l.fideicom.§.hec verba.⁊.l.nutu.ff.de leg.iij.
6 l.mulier.in princi.ad Trebel.¶ †Ex hoc premisso descendit
ꝙ q̃uis testator apposuerit vnam conditionem specialem.Si
b tamẽ testator apposuit illam ꝓpter aliquẽ effectum[b] resultan
tem ex ea cõditione,non est necessarium ꝙ illa conditio adim
pleatur in forma specifica,sed satis est ꝙ per equipollentem,ꝑ
quam sequatur effectus consideratus per testatorem, valebit
enim fideicommissum ac si expressa conditio formaliter fuisset
impleta.Casus est in.d.l.mulier.in prin.vbi dicit ꝙ mater gra
uauit heredem suum vt restitueret hereditatem filijs suis post
mortem eorum patris:qui cum eos emancipasset,fuit dubita-
tũ an cessent statim dies fideicõ.an vero esset expectãda mors
patris:⁊ videbatur dicẽdum expectandam esse dictam mortẽ
que fuit posita in conditione.In cõtrarium tamẽ refert ibi iu-
risconsultus fuisse determinatum per imperatorem,attẽta ve-
risimili mente matris:que ideo censetur apposuisse cõditionẽ
mortis patris,vt hereditas pertineret ad filios,non autem ad
patrem:quod pariter habet locum siue per mortem, siue per
emancipationẽ sint effecti sui iuris:⁊ dicta decisio procedit nõ
solum in fideicommiss.seu legatis,verum etiam in hered.insti
tu.Casus est in.l.iij.C.de institu.⁊ substitu.⁊c.⁊ tamen strictius
solet procedi in institutione heredum,q̃ in fideicõmis.l. iube-
mus.C.de testa.iuncta.l.nutu.ff.de leg.iij.Et idẽ etiam in qua
libet alia dispositione,vbi in conditione ↄsideratus est magis
effectus,q̃ forma.⁊ ita concludunt Bar.⁊ alij scribentes post
eum in.l.gallus.§.⁊ quid si tantũ.ff.de lib.⁊ posth. ¶ Et ideo
refert Joan.And.in addi.Specu.in titu.de secun.nup.in rub.
7 †fuisse disputando determinatũ ꝙ si testator filijs institutis le
gauit.B.vxori mille fruẽ.toto tẽpore,donec honeste vixerit
sine viro,post ei⁹ vitam voluit dicta mille peruenire ad Titiũ
si predicta vxor secundo nupserit:⁊ sic expirauit legatum:pre-
dicta mille pertinebunt ab dictum Titium,etiã viuente dicta
c muliere,nõ autem[c] ad heredes testatoris:quia paria sunt lega
tum finitum esse per mortem mulieris,vel per transitum ad se-
cunda vota:q̃uis testator alterum casum tantum considera-
uit.argu.d.l.iij.⁊.d.l.mulier.s̃.allega.Et idem reperitur inter
lecturas Bar.ipsum Barto.tenuisse.in aut.hoc locum.in re-
pe.C.de secun.nupt.vbi ad partes arguit in.d.qõ.⁊ tandẽ post
Raynu.cõcludit vt.s̃.licet multi dubitent.an illa fuerit Bar.
Idem tenuit Pau.de cast.in.d.l.iij.in.l.si quis heres ita.ff.de
acquiren.heredita.¶ Conferendo ergo supradicta ad casum
de quo agitur,dico conditionem illã,si erit presbyter fuisse ap
positam propter effectuʒ,qui sequitur ex presbyteratu,ex carẽ
tia liberorum.q̃uis ergo non fuerit presbyter,si tamen deces-
sit sine liberis,quorum respectu fuit positũ in cõditione sacer-
dotium,satis dicitur cõditio adimpleta,⁊ dies fideicommiss.
8 cessisse per ea que.s̃.dicta sunt.¶ †Quod autẽ testator habue
rit hanc mentem ostenditur ex pluribus.Et primo:qꝛ quãdo
cunq; vnica ratio tantum potuit esse que mouerit conficientẽ
aliquam dispositionem,illa debet esse in considera.ac si per di-
sponentem fuisset expressa.l.ij.ff.de libe.⁊ posth.l.fundum qui
loca.ff.de fun.instru.l.si optio.ff.de optio.leg.no.gl.⁊ ibi Bal.
in.l.q̃uis.C.de fideicom.⁊ in.l.maximum vitium.C.de lib.pre.
in.iiij.col.Sed nulla ratione potuit mouerit testator ad appo
nendum conditionem illam:nisi respectu carentie liberorum:
ergo illa debet esse in cõsideratione,ac si expressa fuisset per te

statorem:quo casu non esset dubium fideicom.esse prestãdum.
Quod autem vnica fuerit ratio hic ostenditur.a sufficiẽti enu a
meratione.Nam aut testator apposuit illam ob causam supra
dictam,aut ad fi.vt filius timore oneris sibi iniũcti retraheret
a sacerdotio. neq; vltra supradictas causas video posse quo
quomodo aliam imaginari.Sed ista secunda non potuit esse
vt statim apparebit:ergo remanet tãtum prima.Nam constat
patreʒ fuisse illum,qui voluit eum esse clericum,vt perueniret
ad sacerdotium. Repugnaret autem volũtati sue,si diceremus
9 habere locum secundam rationem,†neq; etiam presumit mu-
tatio volũtatis.eum qui.ff.de proba.l. fideicom.§.si rem.ff.de
leg.iij.l.cum hic status.§.j.ff.de dona.inter virum ⁊ vxo.c. ma
iores.⁊ quod ibi no.in verbo,perdurare.de bap.⁊ presertim cũ
nulla superuenisset causa de nouo,qualiter pater debuerit vo
lũtatẽ mutare,imo potius perseuerãdi causa,vt referũt testes
Antonius erat deformis,⁊ male a natura dispositus.⁊ huius
modi filios patres potius optant esse clericos,q̃ vxorẽ duce-
re,vt experientia docet.¶ Item quia si pater voluisset euʒ re
trahere a sacerdotio,grauasset eum in vita restituere aliquam
partem hereditatis,non aũt post mortem:quo casu potuisset
subesse etiam alia ratio:quia testator grauasset sub dicta cõdi
tione,quasi sacerdotes possint esse contenti minori parte bo-
norum paternorũ,cum nõ sustineant onera matrimonij, atq;
habeant alios introitus ex sacerdotio,⁊ ex beneficijs.Sed hec
omnia cessant cũ nõ in vita sed in morte fuerit grauatus: quo
casu sola ratio carentie liberorum potuit vigere.¶ Ex quib⁹
apparet ꝙ cum cessent alie rationes de necessitate,ad istã tan-
q̃ vnicam oportet cõdescendere.¶ Secundo probatur ex his b
que eleganter ponuntur per Barto.in.l.ij.ff.de vulga.⁊ pup.
in.v.q.principali.in versi.ex quibus presumatur voluntas ⁊c.
10 †vbi dicit ex quatuor principaliter probari voluntateʒ defun
cti.¶ Primo per ea que testator dixit extra testamẽtum.arg.
l.quoties.§.j.⁊ que ibi nota.ff.de hered.insti.⁊ de leg.j.l.j.si qs
in fundi vocabulo.¶ Ad idem.l.si seruus plurium.§.fin.ff.de
leg.j.Cõstat autem in casu nostro,qualiter sepius solitus erat
dicere ꝙ si Antoni⁹ decederet sine liberis intẽdebat bona de-
uenire in Thadeum:⁊ ita deponũt nonnulli testes sepius au-
diuisse ab eo ante tempus testamenti:⁊ q̃uis aliqui dicant ꝙ
etiam econuerso si Antonius superuiueret ipsum substitueret c
Thadeo decedẽti sine liberis : nihil habet obstare,qn summa
tur probatio voluntatem defuncti fuisse substituere Anto.,in
11 casu defec.liberoruʒ.¶ †Secũdo ex his que testator dixit tẽ-
pore conditi testamenti,qõ etiam habet locum in casu nostro.
Nam nonnulli testes expresse deponunt testatoreʒ tẽpore cõ-
diti testamenti fecisse mẽtionem ꝙ si Ant.decederet sine filijs
⁊c.⁊ sic constat habuisse in consideratione defectum liberoruʒ
eius.¶ Tertio ex cõditione persone,cui facta est substitutio,
possumus arguere volũtatem defuncti:licet Barto. ad ꝓpo-
situm suum consideret cõditionem persone matris substituti:
erat enim clericus:⁊ tẽdebat ad presbyteratum,qui necessario
infert carentiam liberorum.¶ Quarto cõsiderãt Barto.qua
litatem persone substitute, a qua arguit voluntateʒ defuncti:
hoc etiam militat in casu nostro. Est enim substitutus filius
testatoris ad quem est credẽduʒ voluisse pertinere bona ⁊ pa-
trimonium suum.l.cũ acutissimi.C. de fideicom.l. generaliter.
§.cum autem.C.de insti.⁊ substitu.¶ Ex quibus omnibus si-
mul iunctis, videtur efficacissime esse probatum ad quem effe
ctum testator posuerit conditionem illam ⁊ eius voluntatem
12 fuisse,prout.s̃.dictũest.¶ †Licet enim dubiam mentẽ defun-
cti ex cõiecturis presumptionibus ⁊ indicijs declarare.l.here-
des palam.§.si quid post.ff.de testa.d.l. si seruus plurium.§.fi.
de leg.j.⁊ in alijs iurib⁹ superius allega. Ad cui⁹ declaratio-
nem etiam duo testes sufficiũt,secundum gloss.Dy. Barto.⁊
alios scribẽtes in.d.§.si quid post.⁊ Barto.in.d.l.ij.de vulga.
⁊ pupil.in.q.princ.in.iij.effectu. in versic. quo tertio , ⁊ reuoco
in dubiuʒ.Bal.⁊ Salyce.in.l.q̃uis.C.de impube.⁊ alijs sub-
stitu.⁊ alleg.per Oldr.consi.ccxcvij.in secundo dubio.¶ Non
obst.adducta in contrariũ:⁊ ad primum respondetur ꝙ veri-
ficate sunt ambe conditiones in effectu:nam verificata est cõ-
ditio mortis.item condstio presbytera secũdum illũ effectum
ad quem fuit posita ,equipolle- enim conditioni si liberos nõ
habuit.vt ex supradictis apparet.¶ Unde nõ habet obstare.
l.generaliter.ĩ prin.C.de insti.⁊ substitu.sub cõdi.quam in du-
bijs trãsmissis alleg.d.iudex:quia ego nõ dico ꝙ due sint cõdi
tiones:vna presbytera.altera defectus liberorum.sʒ dico ꝙ est
vna ⁊ eadem conditio habito respectu ꝙ condi.presbyterã.nõ
fuit posita propter se,sed respectu q sequitur ex sacerdotis : ⁊
sic est pinde ac si testator dixisset.Si Anto.nõ habuerit filios
post mortem suam substituto Thadeum. ¶ Non obst. quod
in secũdo loco allegatur:quia,vt.s̃.est ostẽsum,apparet qua-

a ...
c...
p...
sig...
ↄd...
ter...
ĩdu...
miss...
[redacted]
est vali...
qcqd hic...
recte tñ ↄ...
hoc casu ex...
testes ꝓbati...
volũtate test...
ris ꝙ habuit...
spectũ nõ ad pr...
teratũ sʒ ad carẽ
tiã liberorũ al's di
ctũ fuisset fideicõ-
missum defecisse.
[redacted]

b ¶ Effectũ.istõ est
dcm̃ bal.ĩ.l. si duo
patroni.§.pe.ð in
rem.ĩ.l.fideicõmis
sa.§.si cui ita.ð le.
iij.c.fi.col.pe.de p̃
sumpt.adde deci.
cõsi.lxxvij.col.iij.
Nico.eueral.ĩ loc.
alleg.lo.ab eqpol
lentibus.

c ¶ Nõ aũt.idẽ Al
ber.bal.d.aut.hoc
locũ.Bal.Pau.l.
ambiguitatẽ.C.de
vsufr.Alexã.cor.⁊
alij ĩ.l.iij.C.ð ĩsti.⁊
substi.alex.ĩ.l. mu
lier.ĩ pn.ad tre.so-
ci.ↄsi.lij.li.j.ↄsil.v.
col.j.lib.iij.Cur.se
nior ↄs.lj.co.ij.ias.
l.si extrane⁹. col.j.
de ↄditi.cã da.⁊ in
d.§.⁊ qd si tm̃.lec.
j.co.iij ĩ.l.titi⁹.§.j.
col.j.ð lib.⁊ posth.
ĩ.l. tale pactũ.§.fi.
de pac. cur. iunior
ↄsi.xix.col. fin.for.
gar.d.§.⁊ qd si tm̃.
col.xxxvij.n.xciij.
⁊ oẽs vbiq; exce-
pto solo alci.li.iij.
pag.lxiiij.cui ĩ hoc
subscribo. ⁊ pl⁹ di
co ñ esse h facĩedã
differentiã an di-
ctio tũc sic apposi-
ta vl'ñ,sʒ ĩdistincte
nõ deberi legatuʒ
nisi post diẽ vl' cõ-
ditionẽ illi apposi
tã nisi ex alijs cõie
cturis vl' dictis te
statoris appeat ⁊ e
pleniori eius volũ
tate vt latius dixi
ĩ.d.l.vxori vsufru.
de vsu.⁊ vsufruc.
lega.in no. intell e
ctu. [redacted]

iter illa conditio non fuit apposita ad retrahendum Anto. a sacerdotio: et sic nō fuit apposita ꝓpter se, sed propter effectum id est propter carentiam liberorum. Sicuti ergo si in veritate testa. dixisset, si An. decesserit sine liberis, substituo. Thadeū. nemo diceret, fideicom. onus remittendum: quis Ant. videatur quodāmodo inuitatus ad dimittēdam viā sacerdotij, et ad contrahendum matrimonium, vt sine liberis non decederet. Ita propter istam cōditionē, si erit presby. q̄ ad eundē effectū tendit, nō autem est posita propter se, et equipollet illi, vt. s. est dictum, non est remittendum fideicom. ¶ Nemo enim negat, neqȝ negare potest quin valida et efficax sit condit. ista: si sine liberis decesserit, et quin fideicō. sit prestandum: et tamen per indirectum videtur, etiam si quis retrahitur a religione. Ita ergo quando effectus istius cōditio. est clarus virtualiter in illa cōdi. si erit presbyter. Contraria autem procedunt vbi nō fuisset consideratus defectus liberorum, sed ipse presbyter per se, et simpliciter. et ita procedit tex. in. d. l. quoties. de condi. et demō. Nam ibi expresse apparet onus fideicō. impositū fuisse ad impediendas nuptias, que nō est in casu nostro. ¶ Accedat etiā quia non est verisimile ꝙ timore dicti oneris quis retrahatur a tāta dignitate, qualis est presbyterat⁹, vt in simili casu dicit Joā. de Jmo. in. l. Lucius. ff. de here. insti. et presertim: q͛ tenēdo ꝙ talis conditio fuerit apposita propter liberos, nō est certus euitare dictum onus: licet renuat esse presbyter: cum etiam extra sacerdotiū possit ꝺcedere sine filijs, put accidit ei. ¶ Nō obst. tertium: quia ad illud respondet: quia in incertis nō certis locus est coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. ob. Constat autem aperte voluisse seruare equalitatem cū aliquo casu Thadeum substituerit Anto. In illo vero casu Antoni. Thadeo: et quācunqȝ interpretationem faciamus super intellectu illius cōdi. apparet ꝙ substitutio non est reciproca. Preterea est ratio probabilis istius inequalitatis. Nam testator cogitauit statum in quo erat Antoni⁹, ꝫm quem verisimiliter inferebatur carentia liberorum: sed status in quo erat Thade⁹ non persuadebat sibi defectum filiorum, neqȝ videtur posse cū ratione dici ꝙ testator voluerit potius substituere Thadeum post mortē Antonij decedētis sine liberis in presbyteratu, q̄ in statu laicali, nulla penitus probabilis ratio dicere adequari potest: ergo eadem censura vterqȝ casus iudicandus est. d. l. iij. C. de insti. de substit. et. d. l. mulier. Ratio ergo inequalitatis surrexit ex diuersitate statutorum quorū aliter inferebat defe-
13 ctum liberorū, aliter non. † Semper enim in ꝯsideratione esse debet illud quod euenire potest, attēto presenti statu rei vel ꝑsone. l. si idem cum eodem. §. fi. cū ibi no. per Cy. et Bal. ff. de iurisdi. om. iudic. et per Bartol. in. l. inter stipulantem. §. sacram. de verbo. obli. et ꝙ ex Thadeo cogitauerit nascituros liberos, apparet: q͛ eos substituit dicto Ant. vt ex tenore testamēti apparet. arg. l. qui filiabus. in principio. ff. de leg. j. Accedat etiam quia testator moueri potuit ex qualitate personarum, indicauit enim magis idoneū ad testandū, et disponendum de rebus suis Thadeum, q̄ Antoniū: qui ꝫm testes parum erat mētis
8 [redacted] compos. ¶ Ad quartū respondetur ꝙ verba sunt clara, neqȝ de his aliquid in dubium reuocat, sed tantūmodo disputatur de eorum effectu. i. ad quē finē testator posuerit dictam ꝯditionem: et dicim⁹ eam fuisse appositam ꝓpter necessarium effectū qui resultat ex dicta conditiōe, videlicet ꝙ si Anto. moriatur presbyter, nulli remansuri ex eo sint liberi: quo casu amantissimus pater et prudens testator voluit bona sua ad alterū filiū vel eius filios masculos pertinere: prout est cōmune votū parentum. l. cum acutissimi. C. de fideicom. cum si. Hoc cōprobat per. d. l. iij. et. d. l. mulier. in quibus verba erant clara et aperta: sonabant enim ꝙ filij essent heredes vel fideicō. post mortē eorum patris: et tñ imperator determinat idē, si alio modo viuēte patre liberarent a patria potestate, puta ꝑ emancipationē: lȝ verba hoc formaliter non importarent. Ex quibus omnib⁹ ego concludo diē dicti fideicommissi cessisse: bonaqȝ primi testatoris restituenda esse Thadeo: iuxta formā iuris: quā sententiam consulendo sequor, ac etiā iudicando audaciter sequerer: quia est conformis voluntati defuncti. Alex.

Consilium. CI.

Continetur in consi. clxvj. s. libro. ij. vbi videas.

Consilium. CII.

Erat hic trūcatum sed plene habes. s. libro. j. consilio. xxvij.

Consilium. CIII.

Lege. s. libro. j. consi. xcj. quod hic triplicabatur.

Summarium.

1 ☞ Bona dicens peruenisse ad filium ex hereditate patris, debet probare.
2 Instrumentum quo ad alias personas non est instrumentum.
3 Curator circa nomina, non tenetur nisi de lata culpa.
5 Judeus transiens ad christianissimum licet debeat restituere vsuras pauperibus: bona tamen retinet nec debent addici fisco pape. et nu. 6.
7 Questio refricari ei non potest cum quo contractum est. et. n. 8.
9 Ecclesia non venit appellatione pauperum.

Consilium. CIIII.

In causa et lite inter Leonem et Jacobum hebreos, quondam manuelis de nursia appellātes, et assertū procuratorē fiscalē camere apostolice appellatū: quia causa coram iustissimo et prestantissimo iudicante vertitur paucis absoluam, presertim ob maximam rei euidentiam, in qua nullam penitus dubietatem subesse ꝯperio: igitur de iustitia et iniustitia dicte sentētie late ꝑ episcopū Cremonēsem assertū delegatū appellatū. j. patebit in qua in effectu dictos hebreos declarauit esse debitores cruciate in et de tanta quantitate pecunie, quāta fuit illa q̄ fuit cōsignata Manueli et Begnamino fratris Joānis ser Bartholomei, ꝫm ꝙ in instrumēto diuisionis cōtinet, saluo iure dicti Jacobi, et Leonis iudicantis. M. cccclxxvij. put lati⁹ in dicta sentētia. ¶ Et qḋ dicta sentētia fuit iniusta, patet manifeste: quia in dicto instrumento diuisionis bonorum cōmuniū fuit facta diuisio bonorū, quomodocunqȝ cōmunium inter Manuelem quondā Leonis. et Emanuelem quondam Begnamini nec apparet que et quanta essent bona communia inter eos ꝓueniētia ex hereditate patris dicti Joānis Bartholomei: et que et quāta essent bona, que inter eos essent cōia. et aliunde ꝓ-
1 uenientia: † ergo si procurator fiscalis volebat, et pretendebat dicta bona de quibus agitur spectasse ad Joannem Bartholomei tanquā heredē patris pro dimidia, debet ꝓbare et ostendere quod illa bona omnia, vel ꝑ certa et limitata parte fuerūt hereditatis dicti Begnamini: quia ad eum qui allegat qḋ bona obuenta filio, obuenerint sibi de bonis et hereditate patris, et nō aliunde, spectat onus ꝓbādi: vt in terminis decidit Bal. in authen. ex testamento in. vij. col. ver. x. capitulū &c. C. de colla. et Bal. in. l. cū oportet. in principio. C. de bonis que liberis. vnde non est probatum nec productū instrumentū diuisionis
2 nec aliud &c. ¶ † Secunda ratione apparet de iniustitia sui: q͛ dictum instrumentum diuisionis factū inter alias personas,
a non faciunt[a] probationē saltem plenā quo ad alias personas scilicet, Emanuelem de nursia, qui instrumēto nō inter fuit. l. j. et per totū. C. res inter alios acta. capitulo quamuis. de reg. iuris. Nam illud instrumentū bene probat qḋ diuisio fuit facta inter illos, sed nō obligat aliū, qui nō interfuerit: quia quo ad eos qui interfuerunt, non dicitur esse instrumentū: quia ad hoc vt sit instrumentū, oportet notarium esse rogatum a partibus, vt in auť. de tabel. §. nos autem. l. si quis ex argētarijs. §. pertinere. ff. de eden. vnde quo ad eos qui nō rogarunt, nō dicitur esse instrumentū. Et ita declarat Bal. in rub. C. de fide instru. circa. iiij. col. et in. l. desiderium. C. depo si. et in. l. ij. C. de edē. ¶ Tertia ratiōe apparet eiusdē de iniustitia: q͛ preter illa bona, que fuerūt assignata fratri Jo. Bartholomei: oīa alia fuerunt assignata manueli Leonis cōsanguineo suo ꝑ sua parte: nec apparet ꝙ pars que contingebat Jo. Barto. fuit assignata Emanueli eius cōsanguineo. vnde potuit esse ꝙ fratri Jo. Barto. fuit assignatū totum illud qḋ fuit patris eorū et ꝑ consequēs non debebat habere Joā. Barto. tātū quātū assignatum fuit in diuisiōis fratri suo, sȝ dimidiā eius toti⁹. ¶ Quarta ratiōe: q͛ non apparet qḋ illud quod debebat de dictis bonis cōprehensis in instrumento diuisionis Joā. Barto. ꝓue-
3 nerit ad man⁹ dicti sui curatoris, vel administratoris: ergo † curator nō erat debitor illius totus quātitatis, sȝ solū posset esse debitor in eo in quo probatum fuisset eū deteriorasse iura Jo. Barto. culpa lata tantum dicti administratoris, sed si culpa leui vel leuissima, non ita est casus. in. l. ij. C. arbi. tu. et in. l. si tutor constituit. et ibi not. de admi. tuto. ¶ Quinto probatur, q͛ commisso facta. d. episcopo est, si reperiret pecuniam dicti pupilli, scilicet Joan. Bartholomei peruenisse ad Emanuelem de cōmissione eius tutoris: et pauci dictum Emanuelem remā serit post mortem Joannes Bartholo. eas continuo in vsuras exercuerit

ras exercuerit &c. vt latius in dicta commissione, que est stricti iuris. & fines eius nõ possunt excedi. c. cũ dilecta. de rescriptis. c. quoniam alias. de officio delega. vnde consequenter cũ constat dictas pecunias Jo. Barthol. post mortẽ Joannis Bartholomei non remãsisse apud dictum Emanuelem de nursia: imo apparet per instrumentũ productũ ꝙ Emanuel de nursia in vtilitatem Joan. Bartholomei exbursauit quantitatẽ ducatorum ducentorum, & non apparet aliam pecuniam predicti pupilli remansisse apud dictum administratorẽ, nec cũ pecunias aliquas dicti Joan. Bartholomei extorsisse sub fenore: ergo nõ sumus in casu sue cõmissionis: etiã si dicte pecunie fuissent minus legitime restitute, satis est enim ꝙ nõ remanserint apud tutorem, vt in commissione cõtinetur. ¶ Sexto cõfirmatur: quia dato ꝙ forma cõmissionis facte. d. episcopo in aliquo non obstaret dicto procuratori fiscalis: tamen adhuc per instrumenta cõfecta Ferrarie, apparet dictum administratorẽ soluisse, & legitime absolutũ fuisse a dicta pecuniarũ quantitate, que apud eum fuisset, occasione dicte administrationis sibi decrete, ac etiam dictum administratorẽ fuisse, & restasse creditorem in ducatis mille ducentis, & nonaginta tribus. Etiam antequã solueret dictus administrator predicto Joan. Bart. quantitatẽ ducatorũ duorũ miliũ, pro cõstructione cuiusdam fabrice: pro qua solutione ducatorum duorum milium habuit cessionem iurium & bonorum dicti Joan. Barthol. que bona Joan. Barthol. non ascendebant nisi ad summam ducatorũ mille octingẽtorũ: & de his omnibus apparet ex relationibus calculatorũ electorum per dictas partes in ciuitate Ferrarie. ¶ Nec ad predicta obstat, si dicatur qđ Joan. Bartholo. erat & fuit christianus tẽpore quo dicta quantitas ducatorũ duorum miliũ soluta est: & ꝙ non spectabat ad eum recipere quantitates pecunie, imo ille erãt erogãde in pauperes Christi tanquã bona ex fenore acquisita: iuxta id quod dixit gl. nota. in
5 c. Judei quorum. de cõsecratio. distinc. iiij. que voluit † ꝙ bona ex vsuraria prauitate acquisita per Judeum, debent prius in pauperes erogari ꝙ Jude⁹ ipse baptizetur: quia ad hoc respõdeo primo ꝙ dictus administrator antequam solueret dictam quantitatem ducatorum duorum milium, non restabat debitor in aliquo dicto Joan. Bartholo. imo restabat debitor in ducẽtis mille ducatis, vt apparet ex calculo. Et iniuste fuit cõpulsus per capturam carceris soluere illam quantitatẽ du-
6 catorum duorum milium. ¶ † Secundo respondeo quod bona Judeorum transeuntium ad christianam religionem, spectant ad eosdẽ, & ea retinere possunt si non fuerint acquisita ex turpi questu. c. Judei. el. ij. extra de Judeis. Sz nõ apparet ꝙ ista bona fuerint in totũ vel pro parte acquisita ex vsuris: ergo &c. ¶ Tertio respondeo qđ dato qđ ista bona fuissent acquisita ex vsuris: tamẽ quia talia bona recognoscebat dictus administrator Joannis Barthol. potuit iure promittere sibi re-
7 stituere, hoc probatur sic. † Nam nos habemus ꝙ si quis rem quã furto subtraxit deponat vel commodet: depositarius vel cõmodatarius eam sibi reddere tenetur, & reddendo liberatur. l. cõmodare. cum. l. sequẽ. ff. commoda. & l. bona fides. ff. depositi. ¶ Et nemo potest refricare questionem dominij, a quo rem recognoscit. l. si quis conditionis. & ibi nota. C. loca. l. nam & si fur. ff. si cer. pet. no. in. l. si alienam. ff. solu. matr. ¶ Confirmo per ea que no. Barto. Bal. & omnes scribentes in. l. filius. C. de pact. & Bar. & alij in. l. eum qui ita. §. qui sibi ad finem. de verborum obligationib. & Angel. in. l. fina. in princip. C. eod. & Bald. in rubri. C. deposi. in. ij. q. & in. l. j. C. quibus res iudi. non
8 nocet. vbi vult ꝙ † si contractus celebratus cum monacho, vel seruo aliquid mutuante vel deponente, quãuis actio & obligatio acquiratur monasterio vel domino: tamen ille qui rem vel pecuniã recognouit, seruo vel monacho postquã secum cõtraxerit nõ põt sibi questionẽ inferre. & hoc probatur in. l. si vn⁹. in principio. ff. de pac. & in. l. quod seruus. cũ simi. depositi. Sed ita est ꝙ de administratione dicti Jo. Bartho. facta per dictũ emanuelem de nursia, dicitur esse celebratus quasi contractus inter dictum administratorem & Joan. Barthol. l. ex maleficijs. §. si quis absentẽ. & §. de tute. de actionib. & obligationib. & instit. de obliga. que ex quasi contractu. §. j. ergo dictus administrator soluendo ei cũ quo quasi cõtraxit, liberatur, dato qđ effectualiter talia bona debuissent in pauperes erogari, vel ad aliũ peruenire. Itẽ respõdeo ꝙ dato ꝙ dicta bona debuissent erogari in pauperes Christi: tamẽ verum est dicta bona fuisse
9 soluta ꝓ erogãdo in pauperes: quia etiam † ecclesia venit appellatione pauperum, vt in. c. relatum. el. ij. de testamẽ. ergo cũ dicte pecunie fuerunt solute pro erogando in ecclesiã, satis est. ¶ Nec predictis etiam obstat si dicatur ꝙ ea fuerũt facta coram iudice cõmissario, seu delegato, de cuius commissione nihil apparet, & sic debet esse nulla tanquã facta coram incõpetenti iudice. c. at si clerici. de iudici. l. j. & per totum. C. si a non competen. iudice. quia respondeo quod dato quod aliter non apparet de delegatione: tamẽ sufficit quod ille cuius interest, approbauerit. Alexander.

Summarium.

3 ☞ Testamentum vt valeat licet filio relinqui iure restitutionis. lib. num. 18.
6 Testamentum secundum minus solenne tollit primum fauore venientium abintestato. item post lapsum decennium vel fauore pie cause. num. 7. 8.
9 Statutum laicorum super probatione testamenti non extenditur ad testamenta clericorum.
11 Mulier sine consensu propinquorũ requisito a statuto, potest testari ad pias causas: & generaliter leges nõ habẽt locũ in relictis vel donatis ad pias causas. nu. 10. 12. 15. 16. 17. 20. et 23.
13 Testamentum si valeat fauore pie cause institute, valebit etiã quo ad quoscunqz legatarios.
22 Testes sufficit concordare in principali facto.

Consilium. CV.

Viso ac diligenter considerato themate, super quo quid iuris sit consulendum petitur, et attestationibus, de quibus fit men-
1 tio. ¶ † Ad primum dubium videtur prima consideratione dicendum dictum primum testamẽtum solenne rogatum per publicum notarium, non tolli per dictam secundam voluntatem solis testium depositionibus probatã nulla interueniente scriptura. Et primo: quia stãte virtute statuti ciuitatis predicte infringentis probationes factas per testes circa secundam vltimam voluntatem, videtur non esse tractandum de viribus secundi testamenti: cum tale statutum sit in vniuerso territorio seruandum. c. vt animarũ. de constit. in. vj. C. de edifi. priua. l. an in totum. quod quidem statutum de iure validũ videtur: & no. Bald. C. ad Trebel. in auc. defunctus. ad fin. & no. Barto. in. l. cunctos populos. in. vj. q. C. de sum. trinita. ibi dũ dicit ꝙ tale statutum est honestum, & obuiat fraudibus &c. ¶ Secundo, q2 posito ꝙ dictum statutũ non extendit vires ad casum nostrũ tanꝙ ad piam causam, vt inferius dicam: tamen extendit se statutũ quo ad filias dicti testatoris in dicto secundo testamento descriptas, & oneratas, & potestati statuẽtium suppositas, & sic quo ad eas, voluntas vltima testatoris habetur pro nõ facta: & sic testamentũ nullum remanet ex causa exheredatiõis. l. inter cetera. de lib. & posthu. l. j. §. si. ff. si tab. testa. nul. exta. l. maximũ vitiũ. C. de lib. preteri. & si i eo testamẽto facta fuerit vniuersalis institutio ad pias causas, vt ꝓbatur. xvij. q. iiij. quicunqz. & no. gl. in. l. si quis ad declinandã. C. de episco. & cleri. & firmat Bar. i. l. j. C. de sacrosan. eccle. i. iij. q. v. q. princip. & idem Bald. ibidem in repeti. in versicul. super quo quesito &c. Saly. idẽ in. xj. q. omnes communiter approbãt. ¶ Tertio firmatur: q2 dicta vltima volũtas probatur ꝑ testes minus idoneos ad testamentũ, videlicet per mulieres, que a lege repellũtur. l. qui testamẽto. §. mulier. ff. de testamẽ. & institu. eo. ti. §. testes. ¶ Quarto probatur ratione, nã in pri-
2 mo testamẽto fuerũt institute seu onerate filie. † Itẽ satis dr institutum fuisse filiũ, quando monasteriũ seu quilibet venerabilis locus est institutus qui habet loco filij. in auẽ. nisi rogati. C. ad Treb. & in auẽ. de sanc. episcop. §. sed & hoc presenti. & voluit gl. no. i. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verbo. oblig. & in. c. in presentia. de proba. vñ speciale est ꝙ testamẽtũ in quo sunt instituti filij per aliud etiam solenne testamentũ, reuocari nõ posset: nisi sit adiecta in secũdo testamento clausula derogatoria primi, vt. C. de testamen. auẽ. hoc inter liberos. etiaz si in secũdo testamẽto sint instituti filij, vt ibi tenet Jaco. de are. Cy. & Bald. & docto. que clausula derogatoria hic interuenisse nõ apparet. ergo &c. Et tanto minus defendi potest in casu nostro sublatum esse primum testamentum: quia secundũ testamentum fuit minus solẽne ꝙ primum: ergo &c. ff. de leg. ij. l. si
3 inter. & ff. de testa. mili. l. si miles si testamentũ. ¶ † Quinto, nam ad hoc vt testamentum valeat, est necesse filiũ habere debitum bonorum subsidium iure institutionis: non autẽ quoquo relicti titu. in auẽ. vt cuz de ap. cog. §. aliud quoqz. capitulum. quia est titulus honorabilior & vtilior. l. filium. §. in omnibus. ff. de leg. prestã. sz filie dicti testatoris in hoc secũdo testõ nõ fuerũt institute, sz fuit testator vsus verbis. Relinquo cui-

libet filiarum mearum predictarum lib. mille quingētas Bo-
noñ. pro dotibus vt dicunt testes. ⁊ sic verbū relinquo certe rei
vel quantitati, non autem vniuersitati nō trahitur ad institu-
tionē. l. cogi. §. ⁊ generaliter. Et ibi not. ff. ad Trebellia. ⁊ no.
gloss. in. c. si pater. de testamen. in. vi. ⁊ no. doct. in. l. his verbis.
in princi. ⁊ in. l. illa institutio. ff. de heredi. instituen. ⁊ in. l. cen-
turio. de vulg. ⁊ pupil. in. c. Raynutius. de testamen. cum simi.
4 ergo ⁊c. ¶ † Sexto pro hoc no. tex. in terminis ſm vnā lectu-
ram. C. de testamen. in. l. nolumus. vbi expresse deciditur quod
primum testamentū factum in scriptis non tollitur per secun
dum: quod nudis attestationibus tantummodo probari po-
test, maxime si in prima vltima volūtate fuit institutus heres
imperator, vel alius potēs. ¶ Septimo ad idem: quia testes
producti ad probandum dictam vltimam voluntatem singu-
lares sunt. Nam per diuersos sermones, ⁊ ordines deponunt
de prefata vltimam voluntate testatoris, ergo fidem aut proba
tionē non faciunt. l. ob car. §. fina. ff. de testamen. ⁊. l. qui falsa.
⁊ vtrobiq; de falsa. ⁊ extra de electio. c. cū dilect⁹. ⁊. c. bone, el. ij.
ij. questione. ix. nihilominus. Et hoc potissimū attenditur in
testibus probantibus dispositionē testamenti. vt nota. decla-
5 rat Bal. in. l. cum antiquitas. C. de testa. ¶ † Sed his non ob-
stantibus puto contrariam sententiā de iure veriorem, ⁊ dictū
primum testamentum per secundam vltimam volūtatem per
testes probatam sublatum esse quod ostenditur. Nam illa vlti
ma voluntas, siue alia scriptura, sic cōdita appellatur testamen-
tum nuncupatiuū sine scriptura conditum, id est sine scriptis:
in presentia tamen testium conditum: ⁊ talis vltima voluntas
valet etiam cōmuni iure, si cōdita fuerit in presentia testiū se-
ptem voluntatē testatoris audientiam. C. de testamē. l. hac cō-
sultissima. §. pro nūcupatione. l. heredes palam. in principio. et
ibi plene no. ff. de testamen. ⁊ institu. eod. titu. §. fin. ⁊ eius mate
riam ⁊ formam declarat aperte Specu. in titu. de instru. edi. §.
vt autē. versicu. ad huius autem materie. ⁊ q̄ talis vltima vo-
lūtas p testes receptos, ⁊ publicatos citatis citādis est appro
bata, eā habetur ac si fuisset in scriptis solenniter cōdita. l. ij. et
ibi plene no. C. de bono. posses. ſm tabu. l. fina. cum ibi no. C. de
fideicōmiss. ⁊ nota. in. l. publicati. C. de testa. Sed sic est q̄ in ca-
su ꝓposito, hec secunda vltima voluntas per nouem testes ple
ne deponentes probata est: ergo ⁊c. Et tunc succedit regula.
6 † quod secunda vltima voluntas tollit priorem: etiā si de prio
re nulla sit facta mētio in secunda. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis.
ff. de lega. ij. §. si qs priore. ad Treb. l. cū in. ij. q. ff. de iniusto testa.
imo etiā si secundum esset minus solenne, ⁊ imperfectum, tol-
lit primū: quando in secundo instituti sunt venientes abinte-
stato. vt in casu nostro. l. si duobus. §. si prius. de bono. posses. cō
tra tab. ⁊ quod plene per doct. in. l. filius qui in potestate. ff. de
liberis ⁊ posthumis. ⁊ maxime per Bal. in. l. hac ꝯsultissima.
in fi. C. de testa. quod etiā satis videatur ponderandum in ca-
su proposito, per ea que. j. dicam. Et q2 verbo fertur, satis suā
mentionē habent potentes, dummodo primū testamentū tol
7 latur. etiam si secundum non valet. ¶ † Ad hoc probandū cō-
sidero q̄ inter primū testamentum ⁊ secundum lapsum est de-
cennium, ⁊ vltra: quo casu per secundū testamentum q̄q̄ im-
perfectum qd̄ solis testibus probatur primū testamentum tol-
lit ipso iure, vt est singularis text. in. l. sancimus. C. de test. imo
fortius, vt ibi est valde no. tex. ⁊ Bald. ſm Pet. si in primo te-
stamento opposita esset clausula derogatoria cuiuscunq; po-
sterioris voluntatis: tamen primum testamentum tollitur per
secundum, ⁊ imperfectū. ⁊ etiam si in secundo testamento non
sit facta mētio de clausula derogatoria apposita in primo per
lapsum decēnij: ⁊ hoc per istam singularem. l. quod dictum in
proposito est satis ponderandum, eo casu quo in primo testa-
mēto reperit apposita aliqua clausula derogatoria. ⁊ ad pre-
dicta bene facit quod nota. p Bal. in repe. l. j. in vlti. col. in ver.
incidenter queritur. C. de sacrosanc. eccle. ¶ Confirmātur etiā
8 predicta: † quia cū institutio facta in secundo testamēto sit ad
pias causas: quia i eo sunt instituti pauperes Christi. l. si quis
ad declinandam. ⁊. l. nulli. C. de episc. ⁊ cleri. talis volūtas etiā
si imperfecta dici possit sustentatur vt institutio teneat fauore
pie cause: ita dicit Bal. in. l. si in iure. C. de testa. manu. per tex.
quem dixit non esse alibi. l. intentio. C. de fideicōmiss. liber. ⁊ idē
videtur voluisse Barto. in. d. l. in testa. ⁊ in. l. fideicō. §. j. de leg.
iij. ⁊ Imo. in. l. si is qui. ff. de testa. ⁊ in. c. quia ingredientib⁹. de
testa. ⁊ quod no. gl. ⁊ Bal. post eam in. l. eam quā. C. de fideicō.
pro hoc facit: q2 valet etiā inter liberos. l. hac consultissima. §.
ex imperfecto. C. de testamen. quibus equiparatur pia causa. c.
in presentia. de prob. ⁊ dixi. s. q̄ etiam in casu proposito per se-
cundum testamētum predictum tollatur primum: etiam si se-
cundum non continet tam efficacē solennitatē sicut primum.
Adduco quod dixit domi. Anto. de but. in. c. in presentia. de

a [illegible]

b [illegible]

probatio. in ver. ex his deciditur, vbi formaliter dixit q̄ si quis
ante ingressum in monasterium condidit testamentum coram
septem testibus de iure cōmuni, ⁊ postea ingressus monaste-
rium condidit secundū coram duobus vel tribus testibus tan-
tum. scdm formam. c. cū omnes. ⁊. c. relatum. de test. q̄ ipse pu-
tat indistincte secundū testamentū preualere primo, qd̄ in hac
reuocatione primi testamenti nō requirit expectatio decennij:
⁊ etiam ſm eum non attendendū an in primo testamento fue-
rit facta institutio vel legatū in piam causam vel non. ⁊ ibi di-
cit, cū alias fuisset de hoc interrogatus ita respōdisse de facto
vt videmus in milite, qui licet iure cōmuni solenniter testatus
fuerit: si postea testatus sit iure militari, cū longe minori solen
nitate: tamen primum testamentum solenne tolletur per secū-
dum quod est ita solenne, vt. l. militis codicillis. §. fi. ff. de testa.
mil. ¶ Et hanc partē vehementius fortificabo: videlicet quia
stante virtute statuti ciuitatis predicte infringētur probatio-
nes facte per testes circa hanc secundam vltimam volūtatem
non credebatur esse tunc tractandum de viribus secundi testa-
9 menti: quod non obstat: quia respondeo † quod tale statutum
laicorū non se extendit ad piam causam, vt est substitutio pau
perum facta in dicta secunda vltima voluntate, que dicitur ad
pias causas. d. l. si quis ad declinandā. ⁊. d. l. nulli. ⁊ quod nota.
glo. in. d. l. si quis Titio. de lega. ij. ⁊ quod tale statutum laico-
rum non trahatur ad testamenta cōdita ad pias causas firmat
hoc expresse Bar. in. l. j. de sacrosanctis eccle. in repe. in. v. vj. et
vltima questio. quod probatur secundum eum ibi cum leges
facte super rebus pertinentib⁹ ad pia, vel pijs actibus deputa-
tis, nō valēt nisi authoritate ecclesie fuerint cōfirmate. c. eccle
sia sancte Marie. vt lite pēdēte. xcvj. distinctio. c. bene quidē.
10 cū simi. ⁊ sic est in proposito. ¶ † Preterea in his, que spiritua
lia sunt, vel in quorū obseruatione emergunt peccata, iura ca-
no. preualēt. l. priuilegia. ⁊ ibi no. C. de sacros. eccle. c. fi. de pre-
scrip. c. licet mulieres. de iureiur. in. vj. c. cū laicus. de foro cōpe.
eo. lib. ⁊ no. per doc. in. c. j. de noui ope. nuncia. ⁊ no. Spec. in ti.
de disputationū. ⁊ allega. §. porro. versi. sed nūquid in causa. sed
a relicta ad pias causas respiciunt spiritualia, ⁊ per ea[a] quis cō-
sequitur remissionem peccatorum. c. requisisti. de testamē. ergo
canones preualēt. ⁊ pro hoc etiā allegat tex. expressos in. c. cū
esses. ⁊ in. c. relatum. de testamen. vbi dicitur quod talia relicta
nō debent iudicari ſm leges humanas. sed ſm sacros canones
⁊ iura diuina reprobant cōsuetudinem: scilicet ma. cōtrariam.
¶ Hoc etiā probatur late per authoritatem apostoli in plu-
ribus locis dicentis q̄ testamenta ad pias causas non subia-
cent legibus humanis: nec solennitatibus iuris: quod dictum
apostoli preualet in spiritualibus etiam dictis imperatoris. c.
fi. de secūdis nuptijs. ¶ Ex quib⁹ omnibus cōcluditur qd̄ nō
obst. alia lege cōmuni vel municipali, vel imperiali facta, vel
fienda, relicta ad pias causas debent iudicari ſm cano. ⁊ natu-
ralia iura seu gentium, ⁊ diuina. Istud etiam firmat Barto. in
l. cunctos populos. in. v. q. C. de sum. trinita. ⁊ fide cathol. idem
11 tenet Bald. in. l. generaliter. C. de sacrosanctis eccle. † vbi dicit
pone dictat statutū qd̄ mulier possit testari sine consensu pro-
pinquorū, an poterit testari ad pias causas, non habito cōsen-
b su ꝓpinquorū: Et dicit q̄ sic: [b] quia cōtra priuilegiū pie cause
quod respicit ipsum deum ⁊ ecclesiam, non potest fieri statutū
vt dicit ipse: quod sentit Barto. in. l. cūctos populos. Et istud
dictum sequitur etiam Petrus de anch. in. c. canonum statu-
ta. de constit. in ver. dicit Bal. vidi etiam quedam alia ad pro-
positum recitari. Et istud idē reassumpsit ipsemet Bald. in. d.
l. j. in fi. C. de sacrosan. eccle. in prima lectu. illius. l. non dico in
repet. corroboratur hoc per ea que dicit Saly. in authen. cassa.
C. de sacrosan. eccle. vbi dixit: statuto cauet q̄ testamenta non
valeant nisi recondita sint in archiuo publico, reperitur testa-
mentum in dicto archiuo publico non positum in quo ecclesia
instituta est: an testamentū valebit de iure: tenet q̄ sic: q2 alias
tale statutū est contra ecclesiam, ⁊ contra priuilegium conces-
sum a canone, qui nō requirit aliam solēnitatē q̄ duos testes.
d. c. relatum. ⁊ idē prosequitur ibi Saly. in versicu. ij. circa actū
⁊c. ad quorum confirmationē dixit dominus Anto. de but. in
12 c. relatum. de testa. el. j. † Si statutū dicat q̄ nō valeat testamen
tū: nec alia vltima volūtas, nisi fuerit positu in memorialibus,
an tale statutū habeat locū in testamentis ad pias causas: et
determinat quod non: quia in talibus relictis in preiudicium
ipsorum statutum fieri non potest per illum tex. ibi. ⁊ ibi dicit
se ita de facto consultū respōdisse. ¶ Quinimo ipse idē Ant.
in. c. q̄ cleri. de foro compeē. dixit q̄ si tractatur de hereditate
relicta ecclesie, vel aliter ad pias causas quōcunq;, etiā statutū
laicorū discrepet a lege communi vel naturali: ita q̄ in talibus
relictis ad pias causas dubitandū esset qd̄ debet iudicari ſm
ius cano. d. c. cū esses. ⁊. c. relatū. per que dicit ipse puto q̄ sta-
tuta

tuta disponentia ꝙ statuta insinuentur, vel que requirũt in te-
stamẽto solennitates positiuas quod talibus statutis nõ erit
iudicandum, per predicta verba. Et per hoc secũdum eum fa-
cit.c.ecclesie.de consti.⁊.xcvj.dist.bene quidem.⁊ quod no. Ho-
stien.⁊ Joã.And.in.c.j.de noui ope.nun.⁊ idem etiam voluit
do.Anto.⁊ Joan.de lig.post eũ in.d.c.ecclesia sancte Marie.
13 de cõsti. ¶ † Quinimo dicit vltra predicta domi.Abb.Mo-
der.in.d.c.relatum.statuto cauetur ꝙ mulier non possit testari
vel donare sine consensu duorũ propinquorum. certe ad pias
causas talis solennitas nõ erit necessaria per illũ tex.vt tollaꝛ
solennitas iuris ciuilis ſm eũ, vt.l.oẽs populi.de iusti. ⁊ iure.
¶ Ad hoc etiam adducitur quod in simili dicit Joã.And.in
c.fi.de immuni.eccle.in.vj.in nouel.⁊ no.per Bal.in auth.oẽs
peregrini.C.cõmunia de successio.in.iij. ¶ Non obst.qꝺ in con
trarium dicebatur ꝙ qꝛ dictum statutũ habet vires saltẽ quo
ad ligandũ filias dicti testatoris,⁊ per cõsequẽs institutio fa-
cta quo ad eas habebitur pro imperfecta, ⁊ sic filie remanebũt
in effectu pro nõ institutis ⁊ preteritis in testamẽto: cuius pre-
sentationis defectu, testamentũ etiam ad pias causas non po-
14 test subsistere quo ad heredis institutionem: † qꝛ respondeo ꝙ
cum tale secundum testamentum valeat ⁊ iure cõmuni ex po-
tentia statuti infringatur quo ad vniuersalem institutionẽ fa-
ctam ad pias causas ꝙ etiã valebit quo ad dictas filias,⁊ quo
ad quecunqꝫ alia particularia legata siue ad pias causas, siue
nõ sint.⁊ hoc in terminis decidit Bar. ⁊ Saly.in.d.auꝛ.cassa.
versi.quero nono.⁊ ibi dicit quod stante dicto statuto ꝙ testa-
menta nõ valeant nisi fuerint in archiuo publico imposita: ta-
men valebant quo ad ecclesiam ad pias causas institutam. Et
quibus infert ꝙ quicunqꝫ legatarij ex illo testamento poterũt
legata petere ab ecclesia: qꝛ ex institutione valida debẽtur.⁊ ꝑ
hoc inducit auꝛ.qꝺ siue.in fi.C.de test.nec poterit ecclesia inua
lidare testamentũ ex quo eo velut valido se iuuit.⁊ allegaꝛ ad
cap.ix.de fo.cõpe.lib.vj.⁊ Ray.in.d.l.hac cõsultissima.§.ex im
perfecto.C.de testa.vbi testamentũ imperfectum qꝺ valet quo
ad liberos nõ valet quo ad personã extraneam eis adiũctam:
quia in testamenti solẽnitate a iure communi habet hoc locũ.
secus in casu nostro, vbi valet vt testametum solenne. Preter
ea ille.§.est in parte correctus per.d.auꝛ.qꝺ siue. ¶ Ad idẽ ad
duco qꝺ in terminis dicit domi.Ant.de bu.in.c.qꝺ clericis.de
foro compe.vbi dicit qꝺ stante predicto statuto ꝙ testamentũ
nõ valeat sine insinuatione qꝺ non comprehendit testamentũ
ad pias causas cõditũ cũ duobus testibus,⁊ ꝙ ipse putat qꝺ
si laicꝰ instituta ecclesia decedat quod legatarij laici ⁊ supposi
ti potestati statuentiũ poterũt petere legata, etiam ad nõ pias
causas facta: licet testamenti insinuatio nec testamentũ diuer-
so iure censeatur.⁊ quo ad qd valeat,⁊ quo ad quid nõ.insti.de
heredi.institu.§.non aũt.⁊ ex hoc etiã patet quid iudicandum
sit de scꝺo principali dubio: videlicet qꝺ relictũ debeatur filia-
bus: etiam de quo.j.aliquid tangam. ¶ Nec etiam obst.qꝺ ter
tio continenti arguebatur, videlicet ꝙ hoc testamentũ vltimũ
probatur per testes nõ idoneos, videlicet per mulieres. Quia
respondeo ꝙ dicta vltima volũtas probatur per quinqꝫ testes
15 masculos, nedũ si quinqꝫ, † sed etiã per duos tm̃ ꝓbaretur, di-
co legitime fore probatã dictam secũdã vltimã volũtatẽ, cum
sit ad pias causas: siue relinquatur ecclesie siue pauperibus, et
quomodocũqꝫ pro aĩa, vt est tex.in.d.c.cũ esses.⁊ melius in.c.
relatum.de testa.⁊ vtrobiqꝫ no.per glo.⁊ doc.Jmo.fortiꝰ qꝺ
etiã in testamento ad non pias causas, etiã in foro seculari.ma
xime in terris ecclesie ꝓut verbo dicitur esse locũ in quo suffi-
cerent tres testes sine presbytero, vt tenet Spe.in tit.de instr.
edi.§.cõpendiose.versi.item per ius canonicũ ⁊c.⁊ Joã.And.
⁊ Anto.de but.⁊ cõiter oẽs in.d.c.cum esses. Jtez etiam cõsu-
luit Franciscꝰ de albergo.vt refert Ant.in.d.c.cũ esses.⁊ Fed.
de Senis in cõs.ccvij. Alij habent in consil.ccxvij. ¶ Jmo for
tius tenet do.Ant.ibi qꝺ etiã in terris imperij,⁊ in vtroqꝫ fo-
ro sufficiũt duo testes tantũ: siue testamentum sit ad pias cau-
sas, siue non.⁊ refert Joã.de Jmo.ibidẽ quod ipse alias vidit
alios consuluisse apud Ferrariam ſm predictã opinionez do.
Anto.quod hic etiã nõ poterit disputari: qꝛ siue in relictis ad
pias causas, siue nõ: cũ sumus in terris ecclesie, vt est mihi re-
latuz per quatuor testes idoneos satis probari est, ꝑ ea que.s.
16 dixi. ¶ † Secũdo respõdeo qꝺ in hoc testamẽto ad pias cau-
sas testificari possunt mulieres: qꝛ nõ reperiunꝛ ꝓhibite testifi
cari de iure naturali ad ꝓbãdũ testamẽtũ, sꝫ solũ de iure ciuili
ꝓbatur: qꝛ admittũtur ad probandum testamentũ factum in
ter liberos.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.vbi gl.⁊ doc.
C.de test. Et similiter in codicillis, iuxta no.per glos.in.l.fi.in
fi.C.de codic.⁊ ꝙ mulier possit esse testis in testamẽto ad pias
causas, firmat expresse Bal.in.l.j.in fin.C.de sacrosanc. eccle.
in.j.lectu.illius.l.⁊ etiam in repe.illiꝰ.l.in.xx.col.in versi.osten
so de ꝑcipalibus personis ⁊c.vbi dicit ꝙ ideo admittiꝛ mu-
lier ĩ testõ ad pias causas: quia vt ipse appellatur nõ fuit mo-
ribus hoc introductũ, sed de iure naturali.l.cuz pretor. versic.
moribus.ff.de iudi.idẽ reperio ꝙ̃ tenuit Pet. de anch.in.c.te-
stes, in.iiij.no de testa.vbi inquit qꝺ mulieres ⁊ omnes alij de
iure cano.possunt esse testes in testõ: preter ꝙ illi q repulsi sunt
vt infans ⁊ furiosus allega.no.per Bart.in.l.j.C.de sacrosanc.
eccle.in.j.q.vlt.q.prin.⁊ sequitur etiã Joã.de Jmo.in.d.c.cũz
esses.⁊ in casu nostro attendendum ⁊ obseruandum est ius ca-
nonicum.d.c.relatum.⁊ ibi nota per Joan. And.post Hostiẽ.
in.d.c.j.de noui oper.nũ.vt dixi.s.⁊ nedum in hac pia causa ⁊
pauperum Christi, sed etiaz in causa quorũcunqꝫ pauperum,
⁊ miserabilium personarum in quocunqꝫ foro, ⁊ etiã in terris
imperij seruandum est ius canonicum cõtra rigorem iuris ci-
uilis, vt no.firmat Anto.de but.in.c.⁊ si clerici.de iudi. quã cõ
muniter sequũtur moderni. ¶ Quarto nõ obst.id quod dice-
batur per auꝛ.hoc inter liberos.C.de testa.qꝛ ex eo ꝙ in primo
testamento fuerunt descripte filie: quod primum testamẽtum
non tollitur: ⁊ ibi secundo testamento sit inserta clausula de
rogatoria primi. Quia respondeo primo, quod per lapsuz de-
cennij a die primi cõditi testamenti intelligitur fuisse insertaz
in secundã clausulam derogatoriam primi per.d.singularez.l.
sancimus.vbi Joan.And.in terminis tenet hic,⁊ Bal.not.vt
s.retuli. ¶ Secũdo respõdeo quod auꝛ.hoc inter liberos.nõ
procedit quomodocunqꝫ in secũdo testamẽto essent instituti
filij, prout est in casu nostro.secus si secũdo fuissent instituti ex
tranei ⁊ non filij, vt videtur voluisse: etiam no.Jac.butri.⁊ gl.
in authenti.de testa.imper.§.⁊ si quidem.in versi.perfecto.col.
v.quam sequitur Bald.in.d.auꝛ.hoc inter liberos.quando se-
cundum testamentum esset fauorabile ipsis filijs, secus si odio
sum. Et similiter Bal.in simili, intellexit dispositionem illius
auꝛ.procedere quando primum ⁊ secundum testamentum non
esset de iure communi: alias autem secũdũ tolletur per primũ
absqꝫ clausula derogatoria, quando scꝺm testamentũ nõ esset
17 filijs odiosuz, sed potius fauorabile. ¶ † Tertio ad dictã auꝛ.
hoc inter liberos.potest responderi ꝙ non procedat vbicunqꝫ
facta est institutio ad pias causas,⁊ in aliqua parte erãt filij in-
stitati vel onerati quo casu dispos. dicte auꝛ. locum non ha-
bet. Hoc ꝓbo.ꝑ doctrinã Hosti.⁊ Joã. And.ĩ.c.fi. de solutio.
vbi dicũt ꝙ quando lex imperialis tendit in preiudiciũ eccle-
sie ⁊ non assurgit ecclesia nõ approbatur per ecclesiam.secus si
fauet ecclesie, per no.in.d.c.j.⁊.c.cõstitutiones. Sed dicta auꝛ.
tenderet in ꝑiudiciũ ecclesie: qꝛ iure cõmuni scꝺm tollit primũ
etiã absqꝫ cõmemoratiõe primi, d.l.si mihi ⁊ tibi.⁊.§.in legati.
de leg.j.⁊ dictum est.s.ergo ad casum nostrũ non extendamꝰ.
cum dispositio dicte auꝛ.nõ sit ab ecclesia approbata: nec ꝓri-
uilegiũ cõcessum liberis, ꝑ.d.auꝛ.hoc inter liberos.debet intel
ligi cũ preiudicio pie cause concessum.arg.l.impuberi.ff.de ad
mit.tu.⁊.l.ex facto.in prin.de vul.⁊ pup.c.in nostra.de auth.⁊
vsu pal. ¶ Non ob.ꝙ quinto in cõtrarium arguebã, videlicet
ꝙ filius dꝫ hodie habere institutiões ⁊ honorari: alꝛs testamẽ-
tum est nullũ: ⁊ ꝙ in hoc secũdo testamẽto nõ fuerũt filie insti-
18 tute, sed ꝑ verba relinquo, honorate in certa quãtitate. † Quia
respondeo ⁊ dico sustineri posse qꝺ verbũ relinquo, in testamẽ-
to positũ quãdo refertur ad filiũ importat heredis institutio-
nẽ.⁊ si adijciaꝛ certe quãtitati, vt firmat Jac.de are.⁊ post euz
Bal.C.de heredi.insti.l.quoties.⁊ videꝛ hoc expresse velle gl.
in.l.quoties.C.fami.erciscun. Nam testator nõ scit dicere, insti
tuo.⁊ ita dicit Bal.in.l.si cũ ante.C.de do.ante nup.se de facto
consuluisse quod si in testamẽto reperitur scriptũ, talis reliqt
filio cẽtum iure institutionis, ꝙ per hoc testamentũ non vitia
tur: ⁊ maxime si in testamento diciꝛ, relinquo filio centũ ꝓ par
te sua.quia tũc indubitãter intelligitur iure institutionis ſm
Bal.in.l.quoties.C.de here.insti.⁊ ita videtur esse factũ in ca-
su nostro: qꝛ vt deponunt testes, tale relictum fuit factũ dictis
filiabus a dotibus: que dotes sunt partes que spectãt ad filias
maxime ſm formã statutorũ, que sunt cõmuniter per Jtaliaz.
⁊ quod verbũ relinquo, relatum ad filiuz referaꝛ ad institutio-
nem, etiã si sit adiectũ certe ꝗ̃titati, alꝛs rei: tenuit expresse do-
minus Cardi.Flor.in.c.Raynutius.de testa.hoc tam de iure
ciuili ꝙ̃ de iure canonico, secundũ eũ.⁊ ita dicit se dixisse in q̃-
stiõe facti.⁊ de hoc videtur tex.expressus in.d.c.Raynutiꝰ.itẽ
in casu nostro verbũ relinquo, satis dicitur adiectum vniuersi
tati: qꝛ est adiectum doti, vt deponũt testes.que dos diciꝛ ius
vniuersale.l.qꝺ diciꝛ.la prima.cum glo.ff.de impen.in rebꝰ do
ta.factis.etiã no.Bar.⁊ doc.in rubri.ff.solu.matri. Jdeo trahi
tur ad institu.d.l.cogi.§.⁊ generaliter.ff.ad Treb.⁊ ibi no.⁊ in
c.Raynaldꝰ.de testa.⁊ ita intelligi põt tex.in.d.c. Raynaldꝰ.
qui loquiꝛ in dote ſm Anto.de but.ibi. Et hoc maxime veruz
erit de iure canonico: qꝺ seruãdũ est in casu nostro: ⁊ si sit com-

tra ius ciuile fauore pie cause, vt dixi. s. Nam, vt dicit Bal. in
19 l. fi. C. fami. erciscun. †De iure canonico verbum relinquo, ad-
iectum certe quãtitati, etiam dubitanter ad personã filij refer-
tur ad institutionẽ, per tex. in. d. c. Raynutius. etiam in sint in
telligende alique subauditiões, prout debet intelligi. ⁊ dicit ꝙ
a hoc tenet Abbas ibi. Jmo plus dicit: Tholozani[a] indisticte
tennerunt qđ verbum relinquo, relictum ad personam filij siue
certe rei, siue vniuersitati etiã de iure trahitur ad institutionẽ,
⁊ quod hoc sit verum de ea probatur ẜm Hostien. in. d. c. Ray
nutius. Secundo respondeo, ⁊ ista secũda responsio nullũ iu-
20 dicio meo habet dubiũ. †ꝙ si in testamẽto facta est institutio
ad pias causas, ⁊ filiꝰ in eo testamento aliquid habeat iure le-
gati, vel quocunqꝫ relicti titulo ꝙ testamẽtũ teneat, vt firmat
Barto. in. l. j. in. ij. q. v. princi. C. de sacrosanc. eccle. Et Bal. ibi
etiam in versi. super quarto quesito dicit ⁊c. Et idẽ tenẽt mo-
derni, vt dominus Florianꝰ, ⁊ idẽ tenet Petr. de anch. ⁊ post
eum Joan. de Jmo. in. c. cũ esses. de testa. qđ probant: q̃ testa-
mentum nõ est factum contra officium pietatis. Nam de iure
antiquo sufficebat filium habere quoquo relicti titu. l. cũ queri
tur. ⁊. l. omnimodo. C. de inoffic. testa. ⁊. l. cum scimus. §. cũ au-
tem. eodem ti. Et in authenti. de trien. ⁊ semis. §. j. Si igitur est
hodie iure nouissimo authẽticorum inductum ꝙ habeat iure
institutiõis: ista est mera solẽnitas iuris ciuilis, que est remo-
ta in factis ad pias causas. d. l. j. de sacrosanc. eccle. Sꝫ solũ, in
eis attendit̃ ius diuinum, vel naturale. d. c. cũ esses. ⁊. c. relatũ.
¶ Quarto item: q̃ isto casu d̃r factuꝫ contra institutnm Au-
gustum. de quo per glo. in. d. l. si quis ad declinandã. C. de epi.
21 ⁊ cle. q̃ filius legitimam ⁊ debitum cõsequitur. ¶ †Nõ obst.
l. volumus. C. de testa. que in contrarium adducebatur. Quia
respondeo primo ꝙ illa lex ẜm lec. gl. ⁊ Barto. loquitur quan
do secundũ testamentum non erat solenne. secus si fuisset solẽ
ne, prout in casu nostro, sed intelligendo secundũ aliam lec. vi
delicet ꝙ testamentum secundum fuerit solenne: quam magis
cõiter videntur tenere antiqui moderni: tunc respondeo ꝙ illa
lex loquit̃ in casu speciali, qñ princeps vel alius potens ꝓuatꝰ
fuisset nominatus in secũdo testamento, ⁊ secundũ testamẽtũ
nõ posset ꝓbari, nisi ꝑ testes: q̃ erat suspicio ne testes intuitu
talis potẽtis falsum dicerent. Jtẽ ẜm Nic. de matha. Richa.
malũ. Jac. de are. ⁊ Bal. in. l. illa lege. procedit quãdo secũduꝫ
testamẽtũ fuisset in scriptis solenniter cõditũ ẜm formã. l. hac
consultissima. in pnc. ⁊. l. iubemus. C. de testamẽ. q̃ de raro est in
vsu: imo in themate presupponit̃ qđ primũ testm̃ fuit nũcupa-
tiuũ. Jtẽ lꝫ scđm testm̃ nõ teneat: satis est qđ primũ testamen
tũ intelligit̃ reuocatũ ꝑ. d. l. sancimꝰ. vt dixi. s. Jtẽ posset etiã
responderi ad. d. l. volumus. ꝙ nõ procedit in relictis ad pias
causas ꝑ no. ꝑ Host. ⁊ Jo. And. in. c. si. de so. ¶ Septimo ⁊ vlti
mo nõ ob. qđ in ꝯ̃riũ adducebat̃ ꝙ ex eo ꝙ testes predicti sint
varij ⁊ singulares, ⁊ ꝑ diuersos sermones deponẽtes: q̃ respõ-
22 deo †qđ sufficit qđ testes in principali ꝓposito ⁊ facto sint cõ
cordes, ⁊ tendant ad eundẽ finẽ: lꝫ essent discordãtes in aliqbꝰ
circunstantijs, ⁊ qualitatibus. ⁊ est tex. no. in. l. q sniaꝫ. ⁊ ibi ad
hoc no. Bal. ⁊ Ang. C. de pe. ita etiã ad hoc alle. no. Oldr. illũ
tex. vt refert Bal. in. l. j. ad fi. C. si vnus ex pluri. ap. ⁊ no. glo. in
c. dudũ. in ꝟ. sub. de cõue. ⁊ cõui. ⁊ in. c. cũ ecclesia. ⁊. c. vacillasse.
b de causa pos. ⁊ ꝓprie. imo maiorem[b] fidẽ faciũt testes deponẽ-
tes eundem effectum ꝑ diuersos tamẽ sermones: q̃ si per eun
dem premeditatum quis sermonem loqueretur, vt est tex. in. l.
iij. §. ideoqꝫ diuus. secundum vnum eundemqꝫ meditatũ ser-
monem: ⁊ ibi no. Bar. ff. de testa. ⁊ Joan. And. in. c. nihil obst.
de verbo. signifi. ⁊ Bal. in. l. testium. in. iij. col. C. de testi. in tit.
de pace Constan. in vltimo verbo. tex. ⁊ in. l. verbũ volo. C. de
fideicõ. ⁊ in. l. ampliorem. §. in refutatorijs. C. de app. ⁊ in. l. j. in
prin. C. de emen. Justi. ⁊ Specu. in ti. de teste. §. nunc tractãdũ.
versi. cautionem quoqꝫ ⁊c. Sed sic est quod dicti testes in vnũ
effectum, ⁊ rei finem concordant, vt patet ex eorum lectu. ergo
magis pleniorem fidem faciunt, ꝙ si per eundem sermonem te
stificarentur, vt dixi. ¶ Ad secũdum dubium posito quod di-
ctum secũdum testamentum tollat primum: an dictũ relictum
librarum cẽtum Bonoñ. dictis filiabus peti possit: ⁊ omissis
argu. ad vtrãqꝫ partem, dico quod decisio huius dubitationis
dependet ex his que scripta sunt circa dubiũ proximum: quia
siue primum testamentum tantummodo tollatur, ⁊ secundum
etiam sit imperfectum, dici posset quod nõ teneat: ⁊ tũc peten-
tes habẽt intentum, vt mihi voce fertur quod res deuenit ad
causam intestati, vt. s. dixi: siue secundum testamẽtũ teneat ꝙ
verius videtur. ⁊ tũc pariter dico quod tale relictum debetur,
vt firmat in terminis Saly. in aut. cassa. in. ix. q. C. de sacr. san.
eccle. Et Ant. de but. in. c. quod clericis. de foro cõpe. Et latiꝰ
declaraui superius in solutione ad secundum arg. posset etiaꝫ
ex alio capite sustentari dictum relictum ibi: quia licet statutũ

a ¶ Tholozani. imo vt per benedic. rep. d. c. Ray. versi. in eodẽ testõ relinquẽs. j. ⁊ versi. relinquit.

b ¶ Maiorẽ. s. lib. ij. cõsil. xlvij. nu. v.

liget predictas feminas sue iurisdictiõi suppositas: ideo quo
ad eas dicta secunda vltima voluntas: tanq̃ testamentum nõ
23 valet: tamen non sequitur quod abintestato non debeatur: †q̃
in testamento ⁊ heredis institutione ad pias causas decedit
quis pro parte testatus, ⁊ pro parte intestatꝰ, vt firmat Bar-
tol. in. l. prima. C. de sacrosanct. ecclesi. in. v. q. principali. et in. ij.
q. quarte. q. principalis. ⁊ Pet. de ancha. ⁊ Joan. de Jmo. in
c. cum esses. de testa. ⁊ quod notat Bal. in. l. cunctos populos.
in. vij. q. principali. de sum. trini. ⁊ fid. catho. sicut contingit in
testamento iure militari condito. ff. de testa. mili. l. si miles. ⁊. l.
miles ita. sed quia primum credo verius, igitur habetur con-
clusio dictum primum testamentum per secundũ esse sublatũ
⁊ relictum dictarum librarum centum Bonoñ. filiabus ante-
dictis iure deberi.

Summarium.

1 ☞ Filiorum vnus non potest alienare vltra tempus vite sue
emphyteusi vel feudo recepto pro se ⁊ filijs ⁊ nepotibus, etiaꝫ
cum clausula alienandi.
3 Alienandi promissio intelligitur secundum naturam actus.
numero. 9.
4 Emphyteuta alienando nõ cadit a iure suo, nisi dño volente.
6 Feudum ⁊ emphyteusis equiparantur. nu. 13.
8 Pater nõ potest disponere de emphyteusi recepta pro se ⁊ fi-
lijs, nume. 10.
11 Emphyteusis de qua pater non potest disponere intelligitur
concessa ordine successiuo.
12 Reuocandi facultas non transit in heredem.
14 Reuocatio intelligitur facta in qualitate prime inuestiture.
17 Clausule generales diuisionis non tollũt ius accrescendi. n. 17.
16 Heres, verbum, stat pro descendentibus in non transmissibili
ad extraneos.

Consilium. CVI.

Jso themate instrumẽ-
ti cõcessionis in emphyteusim facte ꝑ do. Abba.
nouantulanũ de certis rebus Ugolinutio de cã-
pegio pro se ⁊ suis filijs masculis, ⁊ nepotibꝰ, legitimis, ⁊ na-
turalibus, ⁊ de eo descendentibus, vsqꝫ ad tertiam generatio-
nem completam, cum pacta quod Ugolinutius eiusqꝫ filij ⁊
nepotes non habeant licentiam, neqꝫ potestatem alienandi,
vendendi, obligandi, vel modo aliquo in alium transferendi,
nisi minoribus vel coequalibus personis: non autem comiti-
bus, militibus, cartanis, valuasoribus siue religiosis viris ec-
clesiasticis personis: nec vllis alijs personis, ꝑ quas ius dicti
monasterij modo aliquo minuatur. ⁊ prout latius in dicto in-
1 strumento. ¶ †Omissis omnibus alijs, que friuola esse vidẽ-
tur solum attingo vtrum vigore dicte licẽtie de alienãdo, po-
tuerit Thomas vnꝰ ex filijs dicti Ugolinutij, mortuo Ugoli
nutio vẽdere ptẽ suã sorori sue: adeo ꝙ post mortẽ ipsiꝰ Tho
me. Nicolaꝰ ⁊ alij fratres sui filij dicti Ugolinutij impediant̃
petere ⁊ ꝯsequi partẽ dicti Thome ĩ dictis rebꝰ emphyteuti-
cis. ĩ quo breuiter dico ꝙ nõ impediunt̃ dicti fratres petere ⁊
ꝯseq dictũ ius suũ: ⁊ si eas hñt, illas retinere pñt: ꝓbo h̾ ꝑ tex.
in. c. j. §. j. de suc. feu. ⁊ ĩ. c. j. de alie. feu. pa. vbi est casus ꝙ qñ pa
ter recipit feudũ ꝓ se ⁊ filijs masculis, si mortuo patre vnꝰ ex fi
lijs masculis alienauerit ptẽ suã ĩ aliũ q nõ sit d̃ numero ipsoꝝ
filiorũ descẽdẽtiũ masculorũ alienatio nõ valet in preiudiciũ
fratrũ alienãtis: ⁊ eo alienãte mortuo, pñt fratres ptẽ alienan
tis ꝯseq: q̃ de natura illiꝰ ꝯcessiõis est qđ vno ex dictis descẽ
dẽtibꝰ decedẽte sine liberis portio trãseat ex natura ĩuestitu-
re ad fratres supstites. c. j. de feud. march. ⁊ ĩ. c. j. de gra. succedẽ
tiũ in feudo. ⁊ ĩ. c. j. §. cũ ꝓ corradus. in ti. q feudũ dare pñt. ⁊
in ꝓposito nr̃o. §. sed in cõtractu emphyteutico. no. hoc Bar.
⁊ alij in. l. si mihi ⁊ Titio. ff. de ꝟbo. ob. ⁊ Cy. ⁊ bal. ⁊ Saly. in. l.
j. C. qñ nõ pet. partes. ⁊ Bart. ĩ ꝯsilio. inci. ex themate isto tria
dubia oriunt̃ ⁊c. ⁊ Bal. in. l. j. §. j. in prin. C. de cadu. tol. ⁊ ĩ aut.
si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in. l. ij. ⁊ ibi etiã ꝑ Saly. in
xxiij. ⁊. xxiiij. q. C. de iure emphy. ⁊ Pet. de anch. ⁊ Jmo. ĩ. c. ex
parte. de feudis. ⁊ ĩ. c. potuit. de loca. ¶ Solũ ergo restat rñde
re ad licẽtiã alienãdi cõcessam in dicto instrumẽto cõcessiõis
2 facte dicto Ugolinutio ꝑ se ⁊ filijs ⁊c. †⁊ ad hoc rñdeo ꝙ illa
cõcessio licẽtie in hoc ꝓposito nihil operat̃: ꝙ ꝓbo: emphyteu
ta ẽt qñ nihil est expresse actũ, põt alienare suũ ius emphyteu
eicũ, reqsita eccl̃ia q̃ emphyteusim ꝯcessit. l. fi. C. de iure emphy
teu. c.

teu.c.potuit.de loca.ꝛ similiter vasallus potest cū permissu dñi alienare feudum.c.j.in princip.de prohi.feud. aliena.per Fed. ꝛ in.c.j.de prohibi.feu.alie.per Lotha.Et tamen constat ꝙ nō obstāte ꝙ emphyteuta,vel vasallus possit alienare reqsito vel cōsentiente domino:tñ talis alienatio nō potest fieri in preiudicium fratrū,quin mortuo fratre alienāte possint alij fratres illius vēdicare,etiam si alienauerit cum consensu dñi,vt est casus in.c.j.de alienatio.feud.paterni.ergo possibilitas alienādi nō est illa,que faciat quo minus mortuo alienante possint alij fratres vēdicare partē eius.vñ fateor qḋ alienatio ipsa valebit donec vixerit ipse alienās.l.peto.§.preiudiciū.ff.de legatis secundo.ꝛ no.glo.in dicto.c.j.de aliena.feu.paterni. ¶ Fortius dico,quod dicta licentia alienādi de qua in dicto instrumēto, non fortificat aliquo modo ius filiorū dicti Ugolinutij alienantium plusꝗ̄ si nō esset apposita in instrumento dicta licentia,vt no.Specula.in titu.de loca.§.nunc aliqua.versic.xciij.
3 quem ibi sequitur Joan.Andr.vbi volunt,†qḋ si dominus in contractu emphyteutico concedat emphyteute licentiā vendēdi ꝛ concedendi cuicunqꝫ voluerit:tamen non potest vendere sine cōsensu vel requisitiōe domini:prout de iure cōmuni fieri debet:qꝛ illa clausula continens licentiā vēdendi,debet intelligi secundum ꝙ est de natura actus,super quo interponitur.l.si stipulatus.in principio.ff.de vsur.l.si quādo.in principio.C.de inofficio.test.l.j.§.si quis sub cōditiōe.ff.vt le.no.ca. ¶ Nec ad hoc ob.si dicitur,ergo illa licentia nihil operatur quod esse nō debet:qꝛ illa verba debent aliquid operari.c.si papa.de priuileg.in.vj.l.si quando.de lega.j.ꝛ argu.facit etiam Specul.in loco preallega.ꝛ licet ipse non respōdet:tamen quantū ad ppositum nostrum,pōt responderi quod imo in casu nostro illa clausula,que cōcernit concessionem licētie,multum operatur: qꝛ per ipsam declarat̄ que sunt psone in quas possit,ꝛ in quas nō possit fieri alienatio:quod de iure communi non erat declaratum,saltem eo modo,ꝛ forma.Nam licet tex.in.c. potuit.palleg.ꝛ in.d.l.fina.C.de iure emphyteu.dicat quod nō potest alienare emphyteuta ius suum in personas prohibitas:tamen que sint ille psone prohibite nō reperitur specifice tex.qui has personas enumeret,ꝛ dicit expresse Jo.de Jmo.in.d.c.potuit. ꝛ in.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.obligatio.quod licet docto.velint quod emphyteuta nō possit alienare in potētiorēs: tamen hoc nō reperitur iure cautum per aliquem tex.ꝛ sic operatur dicta clausula per modum faciliorꝭ pbationis,que sint persone in quas potest,ꝛ in quas non pōt alienari:quod quidem commodum est in consideratione ꝛ in estimatiōe:vt no. gl.in.l.si pupillus.in versi.cōdēnare debet.ff.de donatio.ꝛ gl. penult.C.deposi.ꝛ in.l.cogi.post principium.ff.ad Trebellia. Jtem etiam operatur illa clausula:qꝛ per illam clausulā si alienetur,in personas prohibitas,debet cadere alienās a iure suo nō obstantibus quibuscūqꝫ prouisionibus,ꝛ ordinationibus factis inter commune Bononien.ꝛ dictum monasteriū nouātulanum,vt expresse dicitur in dicto instrumēto,ꝛ sic operatur prouisionem dictarum prouisionū.Non potest ergo dici quod si per illam licentiam alienandi intelligitur esse data licentia libere alienādi sine consensu ecclesie,vel sine cōsensu aliorū descendētium Ugolinutij:qꝛ dicta clausula,per quam datur dicta licentia,nihil operatur:quinimo operatur tantum ꝙ dixi. ¶ Attendatur ergo diligenter decisio Specu.ꝛ Joan.And. in dicto ver.xciij.qꝛ ex ea clare decidit̄ questio ista,vt ex predictis apparet.Quod vltra predicta ostendo ex eadē decisione. Nā vt videmus Specu.ꝛ Joā.Andre.volunt qḋ illa verba licentie date in instrumento de alienando,intelligantur secūdū naturam actus,ꝛ sic intelligātur de alienatione,que fieret cū requisitione vel permissione domini,put est de iure:ergo eodē modo illa licentia de alienādo cōcessa filijs Ugolinutij,debet intelligi si fiat alienatio per vnum ex dictis cum consensu aliorum filiorum,ꝛ descendentium Ugolinutij:qui cōsensus erat necessarius,vt alienatio valeret irreuocabiliter,vt dicto.c.j.de aliena.feud.pater.ꝛ vbi nō interuenerit consensus aliorum descēdentium,valeat alienatio solum in vita ipsius filij alienantis:sed post mortem ipsius decedentis,sine liberis,nulla erit quo ad preiudicium fratrum eius,vt in dicto.§.predium.ꝛ no. in.d.c.j. ¶ Nec predictis obstat si diceret̄ quod si dictus Thomas alienauit irrequisita ecclesia,ergo cecidit a iure suo.ꝛ reuersa est ad ecclesiam pro parte sua,vt in dicto.c.potuit.ꝛ in.d. l.fin.ꝛ in.c.j.si vasal.feud.priuetur.ꝛ not.per Bar.in lege eum qui.in fine.ff.de interdict.et relega.ꝛ Cyn.ꝛ Bald.in.l.ij.C.de lib.ꝛ eorum libe.ꝛ notant doct.in.c.ex parte.de feud.ꝛ Salyce.in.l.ij.in.xxij.questio.C.de iure emphyteu.cum suis multis concord.ergo attento quod ecclesia renouauit dictam sororē
4 Thome,debet spectare ad eam:qꝛ respōdeo†quod si emphyteuta alienat irrequisita ecclesia,nō cadit a iure suo nisi ecclesia
a volēte[a] ꝛ declarāte se velle fm veras cōclusiones,vt pbat Salyce.in.l.fi.C.de iure emphy.ꝛ Jo.de Jmo.in repeti.c.fi.de rescrip.in.xxxiij.col.Nam,vt ipsi dicunt tex.in.d.c.potuit.equiparat illos duos casus,scꝫ ꝙ emphyteuta non soluat canonē intra biennium,vel quod alienet irrequisita ecclesia,sed ita est quod si non soluit canonem intra biennium,nō priuatur iure suo,nisi ecclesia volente,vt.l.ij.ꝛ ibi hoc not.glo.ꝛ Bart.C.de iure emphyteu.ꝛ no.gl.in.l.ij.ff.si ager vectiga.vel emphy.peta.ꝛ Ange.in.§.si nō.in aut.de nō alie.Et iō in tali casu quando nō est priuatus emphyteuta,nisi volente ecclesia,nō pōt dicta soror Nicolai opponere de iure tertij.non potest cōtra Nicolaum allegare,sed res est deuoluta ad ecclesiam,vt no.Barto.in leg.ij.ff.de exceptio.rei iudi.per quod no.gl.in.d.l.ij.ff.si ager vecti.ꝛ not.expresse Bart.in.l.ij.C.de iure emphyteu.per illum tex.ꝛ Bal.in.l.solennibus.C.de rei vendi.ꝛ docto.maxime do.Abb.in.c.diuersis fallatijs.de cle.coniu.ꝛ no.per gl.in c.j.ne sede vac. ¶ Nec obst.si dicatur ꝙ satis declarauit ecclesia se velle dictā rem esse deuolutam ad ecclesiam,eo ipso ꝙ inuestiuit dictam sororem Nicolai de dicta parte: quia respondeo quod dicta inuestitura est facta non tanꝗ̄ de re deuoluta,sꝫ est renouatio facta de dicta re tāꝗ̄ translata in dictam sororem vigore dicte alienationis in eā facte,ꝛ sub cōditione,si dicta domina ob iustā ꝛ rationabilem causam petebat se renouari. Et
b constat ex predictis,quod nō petebat iuste dicta mulier: quia petijt post mortem dicti Thome se renouari,cum per mortē Thome decedētis sine liberis esset extincta omnis virt⁹ alienationis,vt probaui.vnde dicta inuestitura licita ex vna causa nō egreditur illam causam.l.si de cer.C.de transactioni.l.cū queritur.cum.l.seq.ꝛ se.de excep.rei iudi.Nec cōtractus operatur vltra intentionem agentium.l.non omnis.ff.si cert.peta.ꝛ
5 l.si conuenerit.ff.depositi. ¶ † Fortificātur predicta:quia verba contractus que possunt duobus modis intelligi ꝛ interpretari,semper debēt interpretari contra illum q se fundat ex verbis ipsius cōtractus.l.veterib⁹.ff.de pac.Et ibi declarat Bar. ca.in presentia.de pbat.no.in.c.ex literis.de spō.ergo cū dicta verba licentie concesse in dicto instrumēto,possint intelligi ꝙ possint alienare vno modo,sed sine requisitione,seu sine cōsensu ecclesie ꝛ etiam sine ꝯsensu aliorum descendentiū,debet interpretari hoc secūdo modo contra dictam sororem Thome que se fundat ex verbis dicte licētie. ¶ Nec predictis ob.si diceretur,quod tex.in.d.c.j.de alie.feu.pa.cum similibus,loquit̄ in feudo:nos autem loquimur in emphyteusi:quia respondeo
6 primo quod†quo ad hoc,vt vigore dicte ꝯcessionis portio,q̄ virtute cōcessionis facte Ugolinutio p se ꝛ filijs obuenit,quilibet dictorum filiorum debeat propter obitū vni⁹ ex filijs decedentis sine liberis transire ad alios filios masculos Ugolinutij,equiparatur[b] feudum ꝛ emphyteusis,ꝛ iura loquētia in feudis adducūtur ad decisionem eiusdem dubitationis in contractu emphyteutico.Jta no.Barto.ꝛ omnes in.d.l.si mihi ꝛ Titio.cum alijs concordā.s.alle.Et vltra preallegata voluit hoc Baldus in.c.j.in fi.in titu.quibus modis feudum constitui potest.vbi dicit quod ex glo.ibi colligitur ꝙ feudū simpliciter receptū pro se ꝛ filijs masculis,licet in inuestitura de nullo herede sit facta mentio.Et istud idem dicit esse trahendum ad emphyteusim,ꝛ istam equiparationem etiam facit gl.in.c. j.in versi.vtrūqꝫ.in ti.an agnatus vel filius.vnde dicit Hostiē. in summa de feudis.in princi.ꝛ And.de ysernia in princ.feud.
7 in.ij.char.in versi.item queritur infeudatio ꝛc.† quod contractus feudalis ꝛ emphyteutic⁹ sunt similes,ꝛ licet quādoqꝫ docto.faciant differentiam inter feudum ꝛ emphyteusim,vt pꝫ ex not.per Barto.in.l.vt iurisiurandi.§.si liber.ff.de ope.libe. per Bal.in aut.si quas ruinas.C.de sacrosanc.eccle.cum si.tamen illud volunt docto.esse verum in casibus,in quibus reperitur,quod iura loquentia in feudo sint cōtra regulas iuris cōmunis.ꝛ ideo moderniores in.c.j.de feu.impe.in vlti.char.expresse cōcludūt quod dicta in feudo non procedūt in emphyteusi,qn̄ sunt cōtra ius cōmune.secus si nō sunt contra ius cōmune.Sed ita est qḋ non reperitur esse cōtra regulas iuris cōmunis illud qḋ deciditur in feudo,iuribus superi⁹ alleg.ergo ꝛc.Dicit etiā Jo.de Jmo.in.c.potuit.de loca.in vlt.char.in v.vltimate pōt queri ꝛc.quod vbi est eadē ratio in emphyteusi que est in feudo,tūc pcedit argumētum de feudo ad emphyteusim.Sed in pposito non posset reddi ratio diuersitatis inter vnū ꝛ aliū:ergo ꝛc. ¶ Preterea qḋ portio vnius decedētis sine filijs masculis debeat ad alium filium superstitē reuerti pcedit,nedū ex cōstitutionib⁹ feudoꝝ hoc disponentium,sed etiam ex natura verborū ipsius cōcessionis in emphy.factā p descendentibus vsqꝫ ad tertiam generationem,vt pbat Bar. in.d.l.si mihi ꝛ Titio.cū cōcor.superius allegatis. ¶ Nec etiā obstat pdictis,si diceret̄ ꝙ Ugolinutius cui principaliter cō

a ¶ [redacted]
b ¶ [redacted]

cessio facta fuit, potuisset alienare per not. per Barto. in l. qui Rome. §. Flauius. in fi. de verbo. oblig. & p. l. iij. ff. de ser. expor. & no. Bald. in d. auth. si quas ruinas. ergo idem erit in filijs, qui bus simile ius concessum est: † q̃ respondeo quod est falsum
8 quod pater in preiudicium filiorũ potuisset disponere de dicta re recepta p se & filijs suis, vt tex. est in c. j. circa prin. de suc ces. feu. quod licet loquatur in feudo: tamen extẽditur ad emphyteusim: vt expresse no. Bar. qui hoc firmat in d. l. vt iurisiu randi. §. si liberi. ff. de oper. liber. Et probatur: quia ex tali sti pulatione patris recipiẽtis pro se & filijs, acquirit vtilis actio filijs. l. quodcũq3. §. non solum. ff. de verb. oblig. & no. Barto. & alij in l. qd dicit. eo. tit. istam opi. etiã firmat Fede. de Senis, in consi. ccxxviij. incip. factum est tale. Duo fratres. & Bart. in cõsi. clxxxij. incip. Questio ista habet duo dubia. & Ang. in l. item videndum. §. nunc videmus. ff. de petitio. heredi. vbi refert per Jaco. de but. ita consuluisse. & idem dicit ibi Bald. in c. j. in prin. in v. col. in versi. quero nũquid pac. &c. de prohib. feu. alie. per Fede. & Dy. Bal. & Ange. & Pau. de cast. in l. apud Julia num. §. si quid alicui. ff. de le. j. & Saly. in l. fi. C. de iure emphy. & ista videtur magis communis opin. licet aliqui varient. Sed ista disputatio in proposito nõ est aliquo modo necessaria: q̃ dato quod esset verũ qd pater posset disponere de feudo vel emphyteusi in preiudicium filiorum, quibus stipulatus est: q̃ ipse qui fuit author huius acquisitionis, quo ad filios põt ante mortem ipsius patris, & sic anteq̃ sit perfecte ius acquisitũ filijs reuocare illam acquisitionẽ, quo ad filios, per d. l. iij. ff. de ser. expor. tamẽ est alius, qui nõ fuit author dicte acquisitiõis prout est dictus Thomas, ex cuius facto vel stipulatione nõ fuit creatum ius acquisitionis, quo ad fratres, non potest alienare in preiudiciũ stipulationis paterne. l. si vnus. §. ante oĩa. & l. fin. ff. de pac. hoc est quod voluit Bal. in l. j. ad fi. C. p quas personas nobis acqui. nec hoc casu reperitur quod in hoc aliquis cõtrarium teneat, & rationes illorum, qui tenẽt quod pater possit alienare in preiudicium filiorum, nõ militant in casu isto. s. in filio alienante, vt ex earũ inspectione apparet. ¶ Postremo non obst. si diceretur q̃ tex. in d. c. j. de alie. feu. paterni. loquitur quãdo consensus domini interuenit solũ ex postfacto in alienatiõe feudi, que fiebat p vnum ex descẽdentib⁹, nõ autẽ loquitur quãdo tempore cõcessionis fuit data potestas
9 alienandi: quia respõdeo quod † etiam quando tempore cõcessionis datur licẽtia alienandi: tamen intelligit qd fieri debeat cum consensu illorum qui debebant consentire: & prout est de natura illius ꝯtus, vt expresse voluit Specu. & Joan. Andr. in d. versi. xciiij. Sed ita est quod de natura illius concessionis atq; vnius ex descendentibus, non possit alienare sine consensu illorũ descendentiũ, quo ad hoc vt alienatio habeat effectũ etiam post mortem alienantis decedentis sine liberis, vt in d. c. j. §. j. de succ es. feu. iunctis no. per Bal. in d. c. j. in fi. in tit. in q bus modis feudũ constitui potest. & per Bart. in d. l. si mihi & Titio. ergo si non interuenit dictus consensus, nõ potuit valere dicta alienatio in preiudicium aliorũ fratrum. Accedit illud qd dixi. s. p. d. l. veteribus. cũ si. Ex quibus concludo dictũ Nicolaum iustitiam fouere, & ita audacter iudicarem. Alexã.

b ¶ Bal. late. cõsi. cccc.xl. factũ proponit. lib. iij. ad de. s. co. li. cõsi. xl. nu. iij.

Consilium. CVII. Super eodem casu.

In causa Nicolai de cãpegio, q̃uis in substãtia cõprehensa videntur omnia q̃ occurrerint in consilio ante per me reddito: tñ vt morẽ geram, respõdeo patri eximio decretorum doctori domino Martino huius cause iustissimo iudicanti. Dico circa illud dubium, quo queritur an sicut pater qui recipit fundum in emphyteusim ab ecclesia pro se & filijs potest illum alienare in preiudicium filiorum. Jta possit etiam vnus ex filijs post mortem patris alienare in preiudicium fratrum, adeo qd ipso filio alienãte decedente prius sine liberis impediãtur fratres
10 aduocare partẽ alienatam. ¶ † Dico q̃ prima opi. magis cõmunis est in contrarium quod etiam pater non possit in preiudiciũ filiorum alienare, vt in consilio scripsi, & vltra ea que allegaui in consilio. Adde Lud. Roma. hoc tenentẽ, in l. j. xij. q. C. q̃n nõ pete. par. ¶ Sed dato quod etiam vera esset illa opi. in patre, qui fuit author ipsius contractus: tamen dico qd nõ procedit in filio alienãte: q̃ cessant in eo rationes ꝑpter quas doctores concludunt patrem posse alienare in preiudiciũ filiorum. ¶ Nã doctores principaliter mouẽtur: quia dicta acquisitio quo ad filios respectu patris censetur quedam donatio, p l. filie. cum ibi not. C. famil. ercisc. Sed donatio facta filio in potestate p patrem põt sola penitentia reuocari. l. donationes quas parentes. C. de donat. inter virũ & vxo. ¶ Non mirũ ergo si pater potest penitere & alienare in p̃iudicium filiorum. Sed ista ratio cessat in filio alienante: q̃ alius frater superstes nõ dicit recipere ab isto fratre predecedẽte titulo donationis. ¶ Secũda ratio qua mouentur doctores est: † quia talis receptio fundi in emphyteusim facta p se filijs & intelligitur facta ordine successiuo, scilicet primo pro se, & post mortem patris p ipso filio, vt no. Barto. in l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. & posthu. & in l. quod dicitur. de verbo. oblig. & Cyn. & Bal. in l. liberti. C. de ope. liberto. Bal. in leg. ij. C. de suis & legi. & in l. si tibi decẽ. §. si pactus. ff. de pac. Et inde cessando videtur donatio causa mortis per nota. per glo. & docto. in l. fi. C. de pact. et Bart. in l. qui dotis. ff. solut. matrimo. & in l. Seia. ff. de donatio. cau. mortis. sed non est dubium quod talis donatio causa mor. potest per penitẽtiam reuocari. l. qui mortis. de donatio. cau. mor. & l. non omnis. ff. si certum petatur. & ista ratio etiam non habet locum in filio alienãte, quo ad preiudicium fratris quia filius nihil dicitur donasse fratri causa mortis. ¶ Tertia ratio est que fundatur ex no. per Bartol. in l. qui Rome. §. Flauius. in fi. de verbo. oblig. & per. l. iij. ff. de seruis expor. que loquit solum in ipso authore contractus, qui p suum contra
12 ctum cõuenerat in certum euentum aliquid dari tertio. † Nã ipsemet autor cõtractus ante dictum euẽtum reuocare potest in preiudicium tertij, non autẽ hec facultas reuocandi transit ad alium, quã ad authorem ꝯtractus, patet: quia etiam heres ipsiusmet authoris nõ potest reuocare, vt patet in d. l. ij. & ibi no. ff. de seruis expor. & no. Bar. & moder. in d. §. Flauius. quin imo plures in varijs locis reprehendunt dictã doctrinã Bar. in d. §. Flauius. vnde contra eum tenet Rapha. & Pau. de ca. in d. §. Flauius. & Pau. de castr. & Roma. in leg. si pactum. in princip. ff. de condi. ob cau. & Pau. de castr. in l. insulam. §. fi. ff. sol. matri. quia tex. allegatus per Barto. loquitur solũ in verbo, cui perfecte non poterat ius acquiri, cũ esset incapax. l. cũ affirmes. l. post certi temporis. C. de libe. causa. sed dato quod dictum Bar. esset verum: tamen non ob. quia, vt dixi, nos nõ loquimur in ipso authore contractus reuocãte, seu alienãte. & vt dixi in consilio istud decidit Bal. in l. j. in vlti. col. C. per quas
13 personas nobis acqui. † Jtem vltra alia allegata in cõsilio, in quantum dixi quod iura loquentia in feudo extenduntur ad emphyteusim, quando talia iura non sunt cõtra regulas iuris cõmunis. Adde quod istud voluit Joan. de Jmo. in d. c. potuit. de loca. ante pe. charta. in ver. vij. tangit. &c. Jtẽ bene põderetur illa ratio, quam reddidi in cõsilio que fundatur per l. veteribus. ff. de pact. ¶ Jnsuper ostensum est mihi instrumentum diuisionis productũ per partẽ aduersam, p qua in duabus partibus facere videtur. Et primo circa partẽ positã in versicu. & etiã cum onere &c. vbi apparet quod Nicolaus erat obligatus ad faciendum renouari Thomam de parte obuẽ
14 ta ipsi Thome. † Quia respõdeo quod talis renouatio ẽt vbi facta esset, intelligitur facta secũdum naturã paterne inuestiture: & sic cũ qualitate iuris accrescendi sicut erat parte viuente. hoc in terminis decidit Bar. & alij. ff. de verb. obl. & l. si mihi & Titio. in versi. sed quid si Abbas. & Bald. in l. j. in. xj. q. i versed qd si dominus &c. C. quando non pe. par. & ad hoc bene facit qd no. gl. Dy. & Bart. in l. qd dicitur. ff. de impẽ. in rebus. dota. factis. & Bal. in c. j. an agnati vel filij. & And. de yser. i. c. j. per illuz tex. de vasallo decrepi. etatis. & Bald. in l. j. xv. q. ff. de rerum diui. & cum Barto. in d. l. si mihi & Titio. transit sim
15 pliciter Jnno. in c. ij. de feud. ¶ † Ad secundam partẽ instrumenti circa finem in qua inter ipsos fratres promissum est per se & heredes &c. dico quod per hoc non intelligitur renũciatuz isti iuri accrescendi de nouo superuenienti, & Nicolaus petens per ius accrescendi dictam partẽ ex iure superueniẽti de nouo, non intelligitur venire contra dictam diuisionem. Jta late probant Bar. & alij in l. qui Rome. §. duo fratres. in ij. q. ff. de verbo. obliga. cuius opi. est cõmuniter approbata per rationes suas, quas breuitatis causa non transcribo. Sed vbi opor
b tebit, transmittã librũ, & mittã etiam vnum cõsiliũ Bal.[b] qui hoc expressius decidit in suo cõsi. incipien. Vannes brocardi.
16 ¶ † Secundo respondeo quod vbi fit mẽtio de herede, super re que de sui natura non est transibilis ad heredes extraneos: tunc appellatione heredis intelligit de descendentibus, vt in c. si. in tit. si de feu. fue. contro. inter do. & agna. in c. j. §. & si clientulus. de alie. feu. & no. Barto. in l. gallus. §. etiam si parẽte. ff. de libe. & posthu. & Cyn. & Bal. in l. in annalibus. C. de leg. & in
17 l. liberti. C. de oper. liber. & cano. in c. i presentia. de pba. †. Quãdo imo fortius voluit Bar. in d. §. duo fratres. in x. q. in fi. & in cõsi. incip. ex themate predicto tria oriũtur. & Fede. de Senis in cõsi. lxxvij. quod incipit, factũ sic se habet. & in cõsilio. ccxxviij. quod incipit, Factum tale est quidam Abbas. & Ludoui.

Roma.in.l.j.in.xij.q.C.quando non pe.partes.quod etiaz si in dicta promissione facta inter dictos fratres dictũ esset qd vnus alteri, et alter alteri remittebat omne ius quod habebat vel habere sperabat in dictis rebus: tamen per hoc non impediret frater superstes altero predecedēte sine liberis vendicare partem eius per ius accrescendi, quod prima facie videret mirum his qui prefatas decisiones subtiles earumq; rationes non vidissent, non recito formaliter verba eorum: quia mitto libros domino iudicanti, si videre voluerit. Ex quibus concludo prout in consilio, ego Alex.

Summarium.

1 ☞ Immunitas si conceditur exercentibus certam negotiationem, requiritur quod maiorem partem facultatum in ea habeant.
2 Participans de duobus extremis censetur in quo magis participat.
3 Fraus presumitur ex alienatione omniũ vel maioris partis bonorum.
4 Fraus facilius presumitur ex cogitata si quid frequēter fiat.

Consilium.CVIII.

Viso themate suprascripto, et his que copiose scripta sunt per clarissimum dominum Christophorum piscarium mihi fratrē honorandum. Ego paucis absoluam, et omissis non necessariis sentio qd ad hoc vt massarij fictabiles, vel coloni ciuium possint se tueri authoritate dicti decreti, quominus iuramētũ fidelitatis pfato magnifico comiti hieronymo pstare debeāt et alia onera subire requiratur qd maior pars culture et exercitij dictorum massariorum fictabilium, seu colonorum sit circa possessiones, quas a ciuibus conducunt, super quibus cōmorantur, alias secus. probatur per id quod habetur in.l.semper
1 §.diuus Adrianus.cum.l.seq.ff.de iure immuni.† vbi si immunitas conceditur eis qui negotiationem nauicularium exercent oportet qd maiorē partem substantie in ea negotiatione ponant, et habeāt. et ideo dicit Bar.in.l.semper.§.negotiatio. qd immunitas data aliquibus mercatoribus, ita demum seruanda est si maiorem partem facultatum tenerent in mercantijs, et ita etiā no.per glo.et Bart.in rubrica.C.de naui.libr.xj. vñ facit.l.nauicularij.ff.de mune.et ho.et bene facit text.in.d.l. semp.§.diuus Pius.vbi habetur quod quando quis allegat se esse immunē: eo qr est nauicularius, exquirendũ est an effugiēdorum munerum causa imaginem nauicularij subeat. pro hoc bene facit.l.queritur.ff.de sta.homi.et.l.legatis.§.si vnus.
2 ff.de le.iij.† vbi qs participat de duobus extremis: iudicatur esse de illo de quo magis participat. et ideo dicit Bar.in.d.l.queritur. qd si aliquis mercator vocaē ad aliqd munus tabellionum, et etiam tanq; tabellio vocatur ad aliquod munus tabellionum, et queritur quod magis subire debeat: concludit qd
3 illi cui magis adheret. ¶ † Accedit: qr sicut ex alienatione bonorum presumitē fraus.l.omnes.§.Lucius.ff.de his que in frau.cred.et not.in.l.qui testamentũ.ff.de proba.ita ex alienatione maioris partis bonorũ, vt no. Bald.in.l.j.in antepe.q. C.q bo.ce.pos.et in.l.j.in.iij.q.C.si quis in frau.pat.et in.l.si vnquā.C.de reuo.do.per id qd no.gl.et Bar.in.l.nomen.§.filiorũ.ff.de legat.iij.cum si.vnde facit tex.in.l.propter litem.ff.de excu.tut.ergo in proposito, sicut si omnia bona q̄ colunt pdicti comitatēses de suriacho essent aliorũ, quam ciuiũ nō possent vti immunitate dicti decreti, ita nec debēt posse vti immunitate, si maior pars bonorũ, q̄ colūt, spectāt ad alios q̄ ciues, alias parata esset via fraudibus: quia vnusquisq; de suriacho cōduceret a ciue Papiēsi aliquid vt modicũ terre, et hac imagine non teneretur ad onera: neq; ad iuramentũ fidelitatis, cōtra id quod habeē in.d.§.diuus Pius.bene facit tex.in l.qui sub pretextu.et qd ibi Bar.C.de sacrosan.eccle.et in.l.j.C. de col.illyric.lib.xj.Nō enim debeē aperiri via malitijs et fraudibus.l.in fundo.ff.de rei vend.l.ij.C.de indic.vid.tol.et.l.cōtra legem.ff.de legi.cũ ibi not. ¶ Diceretur etiam alio modo constare de fraude.l.quando communiter hec practica induceretur in locum solum. scilicet comitatēses de suriacho conducerent predia a ciuibus quantũcunq; bona haberent: ita deciditur et no.primo in.l.si pupillus.in prin.ff.ad leg.fal.vbi
4 iuxta not.p Bar.ibi dixit † qd si statuto caueē qd ex quolibet cōtractu, ex quo acquiritur ius in re, debeat solui gabella nisi de instrumento solutionis, et quis pmisit vendere Titio fundum, et postea causa dissoluēde obligationis vēdiderit dicto Titio fundum predictum: non debebit solui gabella de contractu venditionis: qr quamuis ex contractu venditionis acquiratur ius in re: tamen qr cũ illo concurrit causa dissolutionis, obligationis, illa debet magis attendi, cum per illā subtrahi moueaē detractio gabelle, per id quod habeē in.d.l.si pupillus. in prin.cum ibi no.per Bart.tamen dixit Imo.qd si ad euitandum gabellam communiter inualuisset practica in loco q
a principio nō fieret vēditio: sed pmissio de vendēdo[a]: et postea causa dissoluēde obligationis fieret vēditio, censereē hoc fieri in fraudē, quinimo non releuaret argu.d.l.omnes.§.Lucius. ff.que in frau.cre.et idem dico quod maior pars ruralium dicti loci adheret in casu nostro dicte practice, quod habētes bo
5 na aliorum, quam ciuium conducerent a ciuibus: † quia id qd dictum est quando communiter ab omnibus fit, habet locum [a] etiam si pro maiori parte fiat: vt dixi.s.facit.l.quod maior.ff. ad municip.et aliud.§.refereē.ff.de reg.iur.et.c.j.de his q̄ fiunt a maiori parte capituli. ¶ Et ita dico et consulo ego Alexan. de imo.factũ Papie in causa magnifici domini comitis Hieronimi becaria, anno dñi.M.cccclij.die.ij.Martij.et consuluit totum collegium Papiense et Mediolanense, quibus subscripsi.

[a] ¶ [illegible]

Summarium.

1 ☞ Petitio nomine plurium intelligitur viriliter: licet maritus possit vendicare rem dotalem a se venditam.nu.2.tamen tenetur de euictione, et ad penam.nu.3.
4 Contractum quando alterius fauore non valet, potest quis vendicare, licet teneatur de euictione.nu.7.9.
8 Mulier si vendit dotem non tenetur, nec eius fideiussor. secus si maritus vendat.
10 Mulier si dolose taceat rem esse dotalem, non potest reuocare.nu.12.
13 Filiusfa.decipiens creditorem non habet beneficiũ statuti.
15 Plus, dictio, in teste nil operatur.
16 Iuramentum suppletiuum non defertur vbi possunt haberi plures testes.
17 Pactũ de retrouēdendo, et modicitas pretij nō pbāt fraudē.

Consilium.CIX.

Viso processu inter Antonium quondam Jacobi, et dominam Isabetam eius vxorem agentes, et Joannē de briconio ciuē Rauentie se defendētem. Omissa exceptione cumulationis, vidinda sunt principaliter duo. primũ an dicti Anto. Isabeta possint petere restitutionem dictarum petiarũ terre, ex quo cōtractus vēditionis sit nullus, ex eo qr dicte petie terre fuerũt per dictam dominā Isabe. vel aliũ eius nomine date in dotez predicto Anto. eius viro. ¶ Secundo posito quod non: an debeāt dicte petie terre restitui dicto Anto. ex quo capite rescissionis cōtractus vēdit. quasi fuerit vēditor deceptus vltra dimidiam iusti pretij. Circa primũ. qr nō reperio instrumentũ dotis nō possum circa hoc primũ dubiũ opportune discutere. Nam si legitime non sit pbatũ istas petias terre esse dotales, res est in tuto. Si aũt apparet esse pbatũ qd sint dotales: tunc b adhuc dico qd etiā nō obstāte illa tali absolutione a iuramento: tñ dictus Anto. et do. Isab. nō possint obtinere eo modo quo agũt. agit enim Frācíscus pcuratorio noīe Ant. et Isab. et petit in conclusione reum condemnari ad restituēdũ dictas
1 petias terrarũ dicto Anto. et do. Isabe. † quo fit vt videatur
b petere condemnari ad restituendũ ipsi p virili[b] portione.l.j.C. si plures vna sententia.l.Pau.respon.ff.de re iud.l.reos.§.cum in talibus.ff.de duobus reis. Sed ita q p parte mulieris constante matrimonio agi non potuit ad rem dotalē alienatē, vt not.gl.insti.quibus alie.lz.in prin.et probaē in.l.doce.fm intellectum quem ibi ponit Bal.C.de rei vendi.et ita innuit text.in c.cum cōtingat.in versic.soluto.de iureiurando.fm doc.quos sequiē etiā ibi Ant.de but.in no.et no.etiam Bart.in.l.si estimat.ff.solu.mat.et Bald.in.l.si prediuz.in.j.C.de iu.dot.et sentit ibi Cy.in.ij.q.et per consequēs stat cōclusio quod mulier in hoc iudicio, que dicitur per pcuratorē petijsse dictā dimidietatē, non potest obtinere. Sed debet in expensis tanq; temere litigans cōdēnari. p reliqua vero dimidia, pro qua agit Ant. est verũ glo.doct.magis concludere videnē q quādo non obstat vinculum iur.mariti et vxoris, q † maritus possit vēdicare, vt

[b] ¶ Virili. hoc esset verum nisi ex qualitate rei vel materia subiecta aliud appareat.

per gl.⁊ doc.in.l.j.§.⁊ cum lex.C.de rei vxo.actio.⁊ inst.quib.
alie.licet.in prin.⁊ per bar.⁊ alios in.l.cũ vir.ff.de vsucapio.⁊
Spe.in titu.de emptio.⁊ vendi.tertio loco.ver.quid sit ergo
si vir.lʒ Ang.post gl.in.d.l.cum vir.tenuerit ɔ̄triũ:tamen et
magis communiter concluditur ꝙ maritus tenetur de eui-
ctione.⁊ potissime qñ non apparet emptorem sciuisse,ꝙ res
empta esset dotalis,vt in casu nostro,⁊ etiam potissime quã-
do est promissum de euictione,put in casu nostro in quo fuit
promissum de legitima defensione,⁊ non de veniendo ɔ̄ sub
pena dupli cum refectione damnorũ ⁊ expensarũ.⁊ ideo bene
aduertat Ant.quid faciat:quia etiam casu quo obtineret ali
quam partẽ dicte rei,incidit in dictam penam,⁊ tenet̃ nedum
ad restitutionẽ pretij,sed etiam de euictione quanti plus etiã
fuisset,⁊ ad omne datum.iuxta.l.si controuersia.⁊.l.si tibi.C.
de euictio.hoc etiam tenuit gl.in.l.vbi adhuc.in versi.mater.
de iu.do.⁊ Jac.de are.Cy.Ray.Bal.⁊ Sal.in.d.l.si prediuʒ.
⁊ Bar.⁊ Jo.de Jmo.in.l.cum lex.ff.de fideiuſ.⁊ Spec.in.d.
§.tertio loco.ver.sed pone vxor.cum seq.⁊ in.d.versic.ꝙ ergo
si vir.⁊ Jo.fab.institu.quibus alie.licet.in prin.⁊ Ant.de bu.
in.d.c.cum contingat.in vlti.col.⁊ ibi etiam hoc tenet Joan.
and.⁊ Jo.de ligna.in hanc partem etiam sonant verba Bar.
in.l.cum vir.in.j.col.de vsucap.bene facit qd not.gl.in.l.quẽ-
admodum.C.de agric.⁊ censi.lib.xj.in verbo,emptor.in fin.
3 que tenuit ꝙ †etiam in casu illius.l.in quo celebratus fuit cõ
tractus venditionis a lege prohibitus.⁊ tamen quamuis ven
ditor possit rem repetere,nihilominus tenetur de euictione,
⁊ si de euictione promisit,⁊ etiam ad penam,si penaʒ ꝓmisit.
¶ Nec ad hoc obstat ꝙ si diceremus maritũ de euictione te-
neri,sequeretur qd maritus non posset vendicare per regulaʒ
positam in.l.vendicantẽ.ff.de euictio.vbi quem de euictione
tʒ actio,eundem agentẽ repellit exceptio:⁊ tñ vt dixi.ɔ̄.ma-
gis cõiter cõcluditur,qd maritus potest vendicare:ergo se-
4 quitur quod de euictione non tenet̃,q̃ respondetur† quod re
gula[a] posita in.d.l.vendicantem.non habet locum vbi contra
ctus non valuisset alterius quã vendentis,occasione seu defe
ctu:q̃ tunc quãuis vendens tenetur de euictione:tñ potest
venire contra contractum suum.tex.est in.l.si tibi.C.de euict.
Jbi enim venditio non valuit non fauore vẽditoris,sed fauo
re persone,que vendebatur,que libera erat:⁊ tamen ibi vendi
tor tenetur de euictione,⁊ nihilominus non impediret̃ veni-
re contra ɔ̄ctum.Jta in proposito contractus alienationis
rei dotalis est prohibitus fauore mulieris,vt not.d.§.⁊ cum
lex.⁊ no.bar.⁊ docto.in.d.l.cum lex.cum concor.ideo marit⁹
quamuis tenetur de euictione,potest venire ɔ̄ ɔtractũ,⁊ ven
dicare.¶ Alij sunt etiam casus in quibus ille qui tenetur de
euictione,potest venire ɔ̄ contractum,⁊ rem vendicare,vt pa
tet in.l.fi.cum ibi no.C.de euictio.¶ Pro predicta op.etiam
bene facit quod no.gl.⁊ expressius doc.in ca.imperialeʒ.post
5 princip.de prohi.feu.alie.per Fede.† vbi concluditur,ꝙ si va
sallus vendidit sine consensu domini feudum emptori igno-
ranti,tenetur postea emptori de euictione ad omnẽ interesse.
⁊ licet gl.ibi non videat̃ clare firmare:tamẽ Andreas de yser.
ibi.⁊ etiam bal.in vlti.q.istam opi.firmant per plures rõnes.
dicit And.de yser.ibi quod ita communiter tenetur.vñ facit
tex.insti.de emp.⁊ vendi.§.fi.gl.ibi videtur velle.ꝙ si penam
fuit stipulatus,emptor fundi a vasallo in casu euictionis non
possit peti pena.Tamen illa gl.posito quod esset vera,loq̃t̃
quando emptor sciebat rem esse feudalem.Sʒ in casu nostro
emptor non fuit sciens rem esse dotalem.⁊ in dubio presumi
tur ignorasse.l.verius.ff.de proba.l.fi.ff.pro soc.⁊ quãdo igno
rauit non videt̃ posse negari.qd nõ teneat stipulatio pene,vt
6 no.Spec.in.d.ver.sed pone.⁊ se.¶ †Quinimo forti⁹ voluit
Jo.fabri.insti.qui.alie,licet.in prin.ver.sed an ipse tenetur de
euictione ⁊c.Quod etiam quando emptor sciebat rem eẽ do
talem,tenetur maritus de euictione ⁊ pari ratione ad penaʒ,
si expresse promissum est de euictione,⁊ de pena.per.l.funduʒ
sciens.ff.de euic.⁊ ita etiam videtur tenere glo.in.d.l.quẽad-
modum.Tamẽ istum casum non discutio,scʒ qñ emptor fuis
set sciens:q̃ non est casus noster,⁊ per predicta patet nõ pro
cedere opi.Jo.de imo.in.d.c.cum contingat.in.viij.char.⁊ in
d.l.cum vir.vbi sub dubio forte tenendo ɔ̄ communẽ opi.di-
xit quod si maritus vendit rem dotalem ignoranti,vr̃ ꝙ em
ptori non teneatur vltra pretium de euictione,nec etiã ad pe
nam permissam,q̃ secundum eum ex quo lex permittit ma-
ritum venire ɔ̄ contractum ad ipsam rem vendicandam,non
dʒ per viam indirectam ipsam ꝓhibere a vendicatione.argu.
d.l.cum lex.facit.l.Seius aug.ff.ad.l.fal.⁊ qd habet̃ in.c.cum
7 quid vna via.de reg.iur.in.vi.Nã ad hoc rñdi supra:† q̃ imo
qñ contractus est prohibitus fauore alterius quã vendẽtis,
tenetur vendens de euictione:⁊ tñ potest venire cõtra cõtra-

ctum.d.l.si tibi.C.de euic.facit.l.fi.eo.ti.Sed Jmo.Dy.Bar.
⁊ cõiter doc.in.d.l.cũ lex.cum quibus etiã trãsit ipsemet Jo.
de Jmo.ibi,⁊ alij scribentes in.d.l.si predium.dicunt ꝙ disp.
8 l.cum lex.volens† quod si lex prohibet ɔ̄ctum venditionis,
fideiussor de euictione non obligatur,ne per indirectum ven
ditor impediatur venire contra contractũ,habeat locum qñ
venditor alienat fundum dotalẽ.Nam q̃ ɔ̄ctus venditionis
prohibetur fauore mulieris,non obligatur ipsa,nec etiã eius
fideiussor:quia alias haberet regressum contra mulierem,se-
cus dicunt si maritus vendat:q̃ tunc ⁊ ipse fideiussor obliga
tur de euictione.⁊ ita est de mente gl.in.d.l.cum lex.q̃ omnes
ibi sequuntur:quia talis venditio non est prohibita quo ad
maritum,⁊ pro hoc alleg.doc.l.⁊ si is.C.de predijs min.cũ ibi
no.⁊.l.iubemus.§.sane.⁊ in authen.quoniam res.cum ibi no.
C.de sac.sanc.eccle.Et lʒ Jo.de imo.in.d.c.cum cõtingat.⁊ in
d.l.cum vir.conetur respondere ad.d.l.⁊ si is.cum si.quod ibi
non permittebatur administratori venire cõntra contractuʒ
ex iure suo,sed ex iure minoris.hic aũt ex iure suo recuperat,
q̃ hec ratio non videtur sufficiens:q̃ etiã quando maritus
vendidit fundum dotalẽ,quem vendidit,cõceditur ei rei vẽ-
dicatio contemplatione mulieris,⁊ per cõsequẽs ex eius per
sona,vt fruat̃ illi⁹ rei dotalis,vt subuenire possit in suppor-
tationem onerum matrimonij.l.pro oneribus.C.de iu.do.ita
ipsemet Jo.de imo.dicit in.d.c.cum cõtingat.in.vj.char.⁊ in
9 d.l.cum vir.¶ †Preterea nõ est absurdum qd in istis specia
libus ⁊ priuilegiatis casibus audiatur quis ad vendicandum
rem ex iure suo proprio,⁊ cum tenet̃ de euictiõe.l.fi.C.de eui.
⁊ ita ẜm hanc partem,quam communiter tenent doc.fuit de-
terminatum,vt refert Cy.⁊ Saly.in.d.l.⁊ si is.⁊ a communi
opi.in iudicando non est recedendum,vt habet̃ in locis vul-
10 garibus.¶ †Plus dico,qd si apparet dictam.d.Jsabe.calli
de ⁊ fraudulenter tacuisse rem illaʒ dotalẽ esse qñ vẽdita fuit
nullũ hʒ regressum contra dictam alienationem:q̃ tũc cessa
ret fauor mulieris propter quã iura permittunt infringi con
tractum,vt probat̃ in.l.si sine.C.ad vellei.vnde in proposito
11 dicit Andre.de iser.in.d.c.imperialem.in prin.† ꝙ si vasallus
vendebat rem feudalem,⁊ nõ exponebat eam esse feudalẽ,sʒ
dicebat ꝙ Titius in ea re ius habebat,⁊ quod faceret quod
Titius consentiret,qui Titius dñs rei feudalis cõsensit sim-
pliciter tacendo,quod erat feudalis,⁊ in fraudem qd tunc nõ
poterit venire contra contractum.hoc expressius voluit Jo.
de imo.in.d.c.cum contingat.in.x.char.in ver.adde etiã pre-
12 dictis,quod si emptor ⁊c.⁊ in.d.l.cum vir.† vt inquit,quod si
emptor fuit iguorans rem fuisse dotalem,si apparet mulierẽ
consensisse animo decipiendi:vt q̃ asseruit rẽ non esse dotalẽ,
non erit ei succurrendum:per id ꝙ habetur in.d.l.si sine.⁊ in.l.
ij.⁊.iij.C.si minor se maiorẽ dixerit.Et similiter ɔsuluit Dy.
13 in consi.incip.iur.municipali cauetur,† quod si statuto ciuita
tis cauetur quod filiusfa.non possit obligari nisi sit public⁹
mercator,quod licet filiusfa.fuerit cõfessus in instumento,nõ
per hoc validabitur contractus,per.l.si forte.ff.de ca.pecu.et
per no.in.l.si donatione.⁊ ibi hoc etiam fuit de mente Bart.
b C.de colla.tamẽ fallit,nisi filiusfa.[b] contraxisset cum ignoran
te ipsum non esse pnblicũ mercatorem:⁊ tñ filiusf.dolose asse
runt esse publicum mercatorem.Nam nõ gaudebit beneficio
statuti.l.j.C.ad mace.⁊.l.feminis.C.ad vellei.⁊ hoc dixisse vo
lui,vt posito qd fortasse verba instrumenti non euidenter ꝓ-
barent dictam calliditatẽ mulieris,tamẽ si per testes vel alia
14 argumenta probari posset,hoc plurimum iuuaret.¶ †Nũc
venio ad ẜm principale dubium in quo paucioribus agaʒ:q̃
res clara est,⁊ presuppono ꝙ ad hoc,vt dicta rescissio cõtra-
ctus fieri possit,necesse est ꝙ ꝓbetur ꝙ pretium solutũ sit mi-
nus dimidia iusti pretij.Et sicut sufficeret:si in modico esset
c minus dimidia,[c] ita sufficit quod non sit plus,vcʒ dimidia,vt
no.docto.maxime Bal.in.l.j.in.xij.q.C.de rescin.vendi.⁊ Jo.
de Jmo.in.d.c.cũ contigat.in.xxxiij.char.plus dixit Bald.
in.d.l.ij.in penul.col.⁊ clarius ⁊ melius Jo.de imo.in.c.pen.
15 circa vlti.char.de emp.⁊ ven.† qd si res fuit vẽdita ꝓ quinqꝫ,
⁊ fuit probatum qd valebat octo,⁊ plus,non ꝑ hoc erit suffi
cienter probata deceptio vltra dimidiam iusti pretij:quia illa
d dictio plus[d] obscura ⁊ ambigua nihil operatur in teste.c.in ꝑ
sentia.de probatio.⁊ no.Do.in.l.cũ furti.ff.de in litem iur.et
lʒ Bal.ponat exemplum aliter:tamẽ inepte exemplificat ẜm
Jmo.in.d.c.penul.sed nõ est probatum,saltem per duos te-
stes idoneos quod pretium solutũ fuerit minus dimidia iu-
sti pretij:ergo ⁊c.¶ Nam capiamus primo dictuʒ ser Fran.
de guidarellis,iste testis non probat:quia est vnus ⁊ singula
ris,⁊ ꝑ ɔ̄ñs nõ est sufficiens ad plenam probationem.c.in oĩ.
de testib.l.vbi numerus.ff.de test.Secundus vero alius te-
stis non probat deceptionẽ vltra dimidiam:quia dicit quod
valebant

ã.
ao
.de
n.j.
ñ.ɔ̄.
xvj.
dixi i
§.cxiiij.
ia.dixi i
ri.§.xxij.
s.idẽ Bal.
um cãm.de
ɔ̄trium tʒ sal.
j.q.xv.Alexã.
d.l.si post tres
l.ij.si qs cautio.
Jas.in.d.l.cũ fur-
i.aduerte ego pu
to opi.Sal.veraʒ
rectum intelligen
do,vcʒ qñ deposi-
tio testiũ clare ꝓ-
bat de dimidia et
etiã cõcludit õ ali[a]
quo vltra ꝑ rõnes
claras ⁊ cõcluden
tes lʒ ex eorum di
ctis nõ appareat
determinate q̃tũ
sit illud pl⁹ tñ suf
ficit lʒ pontha.in
d.l.ij.co.ñ.dubitet
dʒ tñ iudex certaʒ
summam supple-
mẽti arbitrari,cir
ca illud plus ꝙ ꝑt
se habere ad mo-
dicum ⁊ magnum
arbitrabit̃ de mo-
dico q̃ debet fieri
interpretatio ɔ̄ ꝓ-
bantẽ,vcʒ ɔ̄ peten
tem rescissioneʒ,si
vero depositio te
stium clare cõclu-
dat de dimidia,et
testes deponant
etiam de pluri sed
rõnes eorũ nõ cõ-
cludũt necessario
etiã de aliqua plu
ri,tunc illa dictio
plus,nihil operat̃
⁊ dʒ actor succum
bere.⁊ ita loquit̃
Alex.hic,⁊ sic be-
ne cõsuluit,nec est
sibi contrarius qc-
quid dixerit Jas.
in.d.l.cum furti.

valebant dicte terre sex libras pro qualibet tornatura, ⁊ vendite fuerunt ꝑ tribus, ⁊ sic lesio non fuit vltra dimidiaꝫ. ita etiam probat ser Oppizo, imo in rep. sua Oppizo dicebat ꝙ nescit quantum valuissent tempore contractus, nec est narrandum de deferendo iuramento Antonio in defectum semiplene probationis ⁊c. qꝛ in causis magnis nō defertur, vt plene no. in. l. admonendi. de iureiuran. ⁊ doc. in. c. fi. eo. ti. itē ēt:
16 †quia in casibus in quibus verisimiliter debent posse inuenire plures testes, non est locus delationi iuramenti in defectum semiplene probationis, vt per Barto. in. d. l. admonendi. in. viij. col. in verbo, item hoc intelligo verū. ⁊ sequit etiam Bal. in. l. bona fide. C. de rebus credi. ⁊ Bal. in repet. l. de quibus. in. xxxij. col. ff. de legi. sed verisimile est q od de valore dictarū terrarum poterant habere plures testes. s. vicinos q sciebant qualitatem, ⁊ quantitatē reditūū dicte terre. ¶ Ex quibus reditibus indicatur valor rei. l. si quis. C. de rescin. vē. l. si fundum per fideicom. in princip. ff. de le. j. ¶ Accedat ad victoriam rei conuenti: qꝛ posito, qd̄ esset probata lesio vltra dimidiam quod non est: tamē reus obtulit se paratum supplere iustum pretium, casu quo deceptio esset vltra dimidiā, ⁊ sic nullo modo tenetur ad rei restitutionem. d. l. ij. C. de resc.
17 ven. ⁊. c. penul. de emp. ⁊ vendi. ¶ †Nec cōtractus predict⁹ rescindi debet tanꝙ suspectus, ⁊ in fraudem vsurarum, ex eo quia appositum fuit pactum de retrouendendo ad certum tēpus. l. ij. ⁊ ibi Bal. C. de pac. inter empto. ⁊ ven. etiaꝫ si res fuit vendita minus iusto pretio, secundu Jac. de are. Cy. ⁊ Sal. in. l. emptione. C. plus valere quod agitur. ⁊ ibi respondet ad tex. in. c. illo vos. de pigno. ⁊ in. c. ad nostram. de emptio. ⁊ vē. quod ibi erant alia adminicula ad viam aperiendam presumptionis vsuarij, vt ibi late per eos. ⁊ idem est de mente Bald. in. c. j. de feu. dato in vicem legis commisso. ⁊ idē tenet Joā. and. in. d. c. illo vos. Petr. de ancha. ⁊ dominus Cardi. in. d. c. ad nostram. ⁊ aliud, ⁊ dominus Cardi. in cle. j. §. fin. in. xviij. q. de vsur. ⁊ est magis communis opi. ⁊ presertim qꝛ contrarium non apparet iure cautuꝫ. Nam in casu dicti. c. ad nostrā. qui tex. fortius stringit, concurrebant plura que non concurrunt in casu nostro ad presumendum contractum vsurarium vt ibi ponderant doc. concurrebat enim ꝙ a principio venditor requisiuit emptorem, vt pecuniam mutuaret, nō vt fundum emeret. Item ibi fuit in venditione adiectū pactum qd̄ venditor non posset recuperare fundū: nisi post septennium: ⁊ sic volebat omnino emptor lucrari fructus, sec⁹ in casu nostro. Alex.

Epitome.

¶ Si sit statutum ꝙ fur pro quarto quantulocunqꝫ furto laqueo pereat: si tria precedentia furta ascendant ad valorem xxv. librarum non sufficit quod omnia quatuor furta ascendant ad dictum valorem.

Consilium. CX.

Tante statuto ciuitatis Parme sub rubrica, de fur. ⁊ latrocinijs, stantibus ꝗ veris his que narrantur in themate, non video causam de quo queritur aliquo modo dubitabilē: quia per dictum statutum clare deciditur quod dictus Franciscus non debeat pena vltimi supplicij puniri ꝑ dictis quatuor furtis perpetratis, sed minus puniri debet arbitrio potestatis, vt in
1 dicto statuto continet. †furta punienda sunt, secundum statuta ⁊ consuetudines locorum, in quibus commissa sunt extraordinarie. ita inquit Bal. in authē. sed nouo iure. in. ij. col. C. de ser. fu. ⁊ ille tex. est melior ad hoc qui sit in iure, ſm bal. in. l. ij. in fi. C. de noxa. Sed ita est quod dictum statutum requirit ꝙ ad hoc vt pro furto possit fur suspendi quod tria p̄cedentia furta inuicem cumulata in totum ad summam librarum. xxv. ⁊ abinde. s. si vero fuerint minoris valoris libr. xxv. vult ꝙ minus puniatur arbitrio potestatis, ⁊ in facto presupponitur quod primum furtum ascendebat ad summam librarum. iiij. ad plus, ⁊ secundum vsqꝫ ad solidos. x. ⁊ tertium ad summam solidorū. xl. quartū vero vsqꝫ ad summam. vij. ducatorum. vel. viij. ad plus. Et sic tria p̄cedētia furta simul cumulata non ascendebant ad summam librarum. xxv. ¶ Nec ob. si diceretur ꝙ verba statuti videntur importare ꝙ sufficiat ꝙ omnia quatuor furta simul cumulata ascendant ad summaꝫ ⁊ valorem lib. xxv. qꝛ dico hunc nō esse sensum statuti, predicti, vt clare ostendunt verba eius, que sunt hec. veꝫ pro quarto vero furto cuiuscunqꝫ sit quantitatis, vel estimationis suspendatur per gulam, ita quod moriatur: non tū furta precedentia inter omnia fuerunt valoris lib. xxv. imperialium, et abinde supra si non fuerit minoris valoris lib. xxv. imperialium minus puniatur ad arbitriuꝫ iudicis vel potestatis ⁊c. Et ꝙ illa verba inter omnia ⁊c. nō intelligantur comprehē
2 dere quartū furtū: patet† qꝛ in relatiōe vnius verbis ad aliud in ei⁹ iterpretatiōe, semp dꝫ attēdi rō recti sermonis. l. Plautius. ff. de au. ⁊ argen. leg. l. si pluribus. ff. de accep. ⁊ not. bart. in. l. si decreta. C. de transla. ⁊ in. l. Aurelius. §. Caio. ff. de libe. leg. ⁊ in. d. l. pluribus Sed si intelligeremus cōprehendi estimationem dicti quarti furti, repugnaret ratio recti sermonis qꝛ statutum loquitur de valore furtorum precedētium quartum furtum insimul cumulatorum. Sed quartum furtum nō pōt dici precedere ipsummet quartum furtum. qꝛ p̄cedens dicitur respectu sequentis. l. que duos. in prin. ff. de reb. du. ⁊ no. in proemio. ffoꝝ. §. discipuli. ⁊ sicut necesse est ꝙ illa verba, inter omnia, referantur ad tria p̄cedentia furta, ⁊ nō ad quartum: ⁊ si statutū voluisset attendi debere cumulationem oīm quatuor furtorū, non dixisset dum tamen furta fuerint valoris ⁊c. sed dixisset, dū tū furta omnia valoris. xxv. ⁊ sic superuacuo adiecte essent ille due dictiones, scilicet precedentia
3 inter. †⁊ vbicunqꝫ fieri pōt semper debet fieri interpretatio ꝙ vnumquodqꝫ verbum aliquid operetur. l. si quando. in princ. de leg. j. c. si Papa. de priui. in vj. ⁊ sunt verba Bal. in rubri. C. de contrahen. emp. in. viij. q. facit quod no. Barto. in. l. iij. §. pretor. in ver. quero quod si statutum dicat. ff. de dam. infec.
4 cum suis concordan. ¶ †Confirmatur: quia quando prima clausula habet propriam ⁊ specialē determinationē, clausula sequens siue in fi. apposita non refertur ad illud. l. j. §. cum autem. ⁊ ibi no. ff. de postul. l. sed si pretorē. §. deinde. ff. ex qb⁹ cau. maio. ⁊ no. doc. in. l. talis scriptura. ff. de leg. j. ⁊ in no. qd̄. statuti declarat Bal. in. l. j. C. de legi. here. ¶ Sꝫ quo ad valorem quarti furti p̄cessit clausula specialiter prouidēs, vt patet ex illis verbis, scilicet pro quarto vero furto. xxv. librarū, cuiuscunqꝫ estimationis, ergo sequens clausula loquēs de valore. xxv. lib. non refertur ad quartū furtum, ⁊ aliter intelligēdo redderētur superflua illa verba, scilicet cuiuscunqꝫ sit quātitatis, que iterpretatio capi nō debet, vt proxime dixi. huic enim interpretationi cōsonat omne illud quod cautum est in precedēti vers. cui⁹ statutū incipit, ⁊ pro tertio furto ⁊ cuiuscunqꝫ sit cōditionis puniatur arbitrio domini potestatis annexa precedenti pena: dum tamen primum ⁊ secūdum furtuꝫ sit valoris cētum solidorum imperialium minus puniat̄ persona pro tertio furto arbitrio potestatis. ecce qd̄ quando agi
a tur de puniēdo tertio furto, statutū nō vult accumulari [a] nisi estimationem precedentium furtorum non cōputata estimatione tertij furti: pari igitur ratione fieri debet dubia interpretatio in sequenti casu. s. qn̄ tractat̄ de pena quarti furti, voluerūt statuētes disponere. arg. l. qui filiab⁹. in princ. de leg. j. ⁊. l.
5 si seruus plurium. §. fi. eo. tit. ⁊. l. vtruꝫ. de peti. he. ¶ †Confirmantur predicta: qꝛ cum agitur de pena imponenda, dꝫ fieri minor interpretatio. l. si p̄ses. ⁊. l. si de interpretatione. ff. de pe.
6 ⁊ regula in penis. de reg. iur. in. vi. ¶ †Videret̄ etiā qd̄ nec de iure communi possit imponi pena vltimi supplicij: qꝛ illa non imponitur nisi famosis latronibus. l. capitaliū. §. famosos. ff. de pe. ⁊ plene no. in. d. authē. sed nouo iure. C. de ser. fugi. ⁊ intelligunt̄ latrones, qui violēter aggrediunt̄, vt in aut. vt nulli iudi. §. fures. cū ibi no. ⁊ qd̄ dicat̄ famosi, requirit̄ ꝙ etiā fama de hoc cōtra eos laboret, vt ingt Bart. i. d. §. famosos. ⁊ no. vr̄ sufficere qd̄ sit fur. ſꝫ qd̄ sit latro ⁊ famosus, vt etiā no. expresse Jac. bu. Ang. Saly. in. d. auth. sed nouo iure. qm̄ imo posito ꝙ famosus fur posset furca suspēdi, nō vr̄ qd̄ ꝑ multis paruis furtis possit qs tāꝙ famosus fur furca suspēdi, vt est de mēte Bal. in. c. j. §. iniuria. de pace iu. fir. circa. iiij. col. in ṽs. quero de
7 famulo scholariū. †vbi q̄rit an ꝑ multis paruis furtis possit qs tāꝙ famosus fur furca suspēdi, ⁊ remittit se ad no. ꝑ gl. i. l. apud antiquos. in fi. C. de fur. ⁊ ibi gl. fi. ⁊ facit ibi differentiaꝫ inter furtū vile, ⁊ furtū magne rei. ⁊ sic Bal. videt̄ velle cōstituere differentiā inter furta ⁊ furticula, ⁊ posset per aliqua similia cōprobari: tū illud vltimū nō pono ꝑ cōstanti, vt. s. qd̄ ꝑ multis furtis paruis nō dicat̄ qs famosus fur, saltē nō cōcurrēte de hoc fama ꝯtra eū: qꝛ de hoc nō est meū discutere, ⁊ presertim qꝛ sumus in casu dicti statuti, cui in hac materia stāduꝫ est, vt iam dixi. Ex quibus intrepide cōcludo dictū Frācis cū non esse vltimo supplicio afficiendum. Alexander.

[a] ¶ Accumulari. Jas. l. si idem cum eo. co. ij. de iurisd. om. iu. adde plene Ang. trac. malefi. vers. ⁊ vestē. cepo. rep. d. aut. ſꝫ nouo iure. C. de ser. fug. fely. c. at si clerici. in fi. de iudi. chassan. in consu. burgū. rub. j. §. v. do. Jac. bolanc. in repet. d. §. famosos.

Consilium. CXI.

Lege. s. li. j. consil. xxxi. quod hic duplabatur.

Summarium.

1 Exemplatio vt fiat quid requiritur.
3 Imperator non est dominus rerum particularium, nisi ad protectionem.
4 Publiciana non datur ei, cui non est tradita possessio vacua: nec contra titulo possidentem. nu. 5.
6 Confines duo faciunt reum certum.
7 Testes singulares in genere probant.
8 Testis vnus dictum extra iudicium facit preponderare.

Consilium. CXII.

IN causa ⁊ lite inter monasterium abbatie Nonantule, ⁊ Joannam blondum agentes, ⁊ Antonium noxanum defendentem petitum est pronunciari illas duas petias terre saldiue ⁊ buchine tentas ⁊ possessas per dictum Antonium, de iure monasterij, ⁊ spectare ad dictum Joannem iure vtilis dominij, ⁊ condemnari dictum Anto. ad restituendam ⁊c. etiam in libello dicitur ꝙ vna petia terre est in fundo bondeni in loco dicto cassale, seu la mota, iuxta aggerem padi, ⁊ dictum Jo. Alia vero est in dicto fundo iuxta aggerem padi, ⁊ dictum Antonium. ¶ Ut fatetur actor seu eius aduocatus, vt vos excellentissimi iudices audistis ipsi intentauerũt ⁊ prosequuti sunt directam rei vendicationem, respectu iuris ecclesie ⁊ vtilem rei vendicationem respectu Joannis Blondi, ⁊ sic oportet qđ sit probatum de dominio directo respectu ecclesie ⁊ de vtili respectu Joan. iuxta. l. in rem. in prin. ff. de rei vend. ⁊. l. j. ff. si ager vecti. de quo quidem dominio directo non est probatum aliquo modo. ¶ Nec ob. quoddam assertum priuilegium Ottonis imperatoris productum: q᷑ respõ. primo ꝙ in ea non fit mentio de rebus de quibus ibi est controuersia. ¶ Secundo respon. ꝙ illud non est authenticũ, ſʒ est quoddam assertum sumptum ꝙ quidem nullam fidem facit pluribus rationibus. 1 ¶ † Primo: q᷑ fuit sumptũ nullo facto edicto aut citatione generali,[a] prout requiritur quando exemplatur priuilegium, etiã si de nullius certe persone preiudicio tractabatur, vt no. doc. maxime Bal. in authen. si quis in aliquo in. ij. ⁊. iij. co. C. de eden. ⁊ cano. no. in ca. Alberic⁹. de test. ¶ Alia ratione non probat: q᷑ non potest dicta exemplatio ⁊ publicatio fieri nisi appareat vna ex causis, que leguntur et no. in ca. si. de fide instru. vt q᷑ originale erat ita vetustum qđ incipiebat litera cadere, ſʒ nulla apparet eã in dicta exẽplatione ⁊ publicatione: ergo non valet. ¶ Itẽ non pbat: q᷑ non apparet ꝙ illi qui exemplarunt, vel aliquis eorũ esset notarius ⁊ publica persona, ⁊ per consequens fidem non facit, nisi aliud sit probatum de tabellionatu, ⁊ in. §. oportet. in authen. de fide instrumen. ⁊ no. gl. in authen. ⁊ si contract⁹. i verbo soli. ad fi. C. de fide instru. ⁊ Bart. in. l. j. §. si quis neget. in fine prime columne. ff. quemad. testa. ape. ⁊ Bal. in. l. j. §. editiones. in princi. de eden. ⁊ not. omnes in. c. j. de fide instrumẽ.
2 ¶ † Item dato ꝙ esset authenticum, ⁊ fidem faceret ⁊ comprehenderet res de quibus est questio, ⁊ tamen alijs rõnibus non releuat agentem: q᷑ illud priuilegium est priuilegiũ imperatoris Ottonis, qui non poterat donare ea que erãt de iure ecclesie romane, prout est Ferrarie[b] ⁊ eius territorium bondenum quod est de suis pertinentijs, vt no. gl. in aut. vt eccl. Roma. §. fi. in fi. ⁊ ille Otto. iiij. imperator, q cõcessit vt dicit dictum priuilegium, fuit per longa tempora post Constantinum qui donauit ecclesie patrimonium quod habuit eccl'ia, vt refert Isidorus de tẽporibus: vt habetur in chronicis: vbi apparet quod plures fuerunt imperatores inter Constãtinũ
3 ⁊ Ottonem quartum. ¶ † Alia ratione: etiã non releuat illa cõcessio: quia licet Imperator sit dominus totius mũdi quo ad protectionẽ[c]. l. deprecatio. ff. ad. l. Rhodiam de iactu. ⁊. l. bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. tamen nõ est dñs rerũ particulariũ: vt not. Bar. post gl. in proemio ffor ũ. in prin. ⁊ in. l. j. §. per hanc. ff. de rei vend. ⁊ gl. ⁊ doc. in. d. l. bene a zenone. ergo non potuit imperator concedere dominiũ rerum particularium: quia non est dñs nisi ad protectionem. res autem particulares sunt singulorum, ⁊ si non apparet specialiter ꝙ sint in alterius bonis efficiuntur occupantiũ. l. iij. ff. de acquir. re. do. ⁊. l. j. in prin. ⁊ ibi no. ff. de acqui. pos. sed non apparet ꝙ per illum Ottonem imperatorem res particularis, de quã est questio, fuerit apprehensa ⁊ occupata anteꝙ̃ apprehensa eẽt per istos de noxanis. Unde nõ põt dici qđ esset in dñio particulari imperatoris. ¶ Ubi autem agens vellet se fundare in
4 publiciana, constat quod obtinere non potest: q᷑ † publiciana non datur illi ad quem non peruenit possessio vacua, vt not. Cy. Bart. bal. in. l. cũ res. C. de pba. ⁊ Jo. and. in addi. Spec. in ti. de causa pos. §. nunc videndum. in addi. incip. de hoc est. c. ¶ Sed constat quod Jo. blondus non habuit possessionẽ vacuam: q᷑ postquaʒ ipse produxit primum libellum contra Anton. noxanum, in quo narrat rem esse apud Anton. noxanum. ipse Joan. blondus propria authoritate occupauit possessionẽ dicte rei, ⁊ nõ constat ꝙ huius rei vnꝙ̃ habuerit possessionem ipsum monasterium, ⁊ sic sibi non potest competere publiciana. ¶ Et quo ad publicianam nõ habet ecclesia priuilegium ꝙ sine possessione sibi acquirat quasi dñium, vt no. Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. lviij. ⁊ cano. in cap. ij. de cõsue. Bal. in. l. quoties. C. de rei ven. ⁊ in. l. siue aũt. §. si duo
5 bus. ff. de pu. ¶ † Itẽ alia ratione in publiciana nõ põt obtinere, q᷑ publiciana non datur cõtra titulo possidentẽ, vt. l. siue autem. §. si duobus. ff. de publi. ¶ Sed Ant. possidet cum titulo inuestiture sibi facte ad longum tempus, per quã trãsfertur vtile dñium vel quasi, vt. d. l. seq. ff. si ager vecti. ⁊. l. j. §. ꝙ autem ait, cum ibi no. ff. de superfi. ergo nullo modo potest agens obtinere in rei vendicatione, vel in publiciana. ¶ Nec ad hoc vltimum obst. si dicatur ꝙ in instrumento inuestiture seu renouatiõis Anto. sunt alij confines, quã illi qui sunt ex
6 pressi in libello † q᷑ respondeo ꝙ est identitas in nomine fundi ⁊ loci, duobus cõfinibus. ¶ Nã in instrõ inuestiture Ant. dicit i fundo bondeni in loco casali, iuxta padũ ⁊ iuxta aggerem, ⁊ due demonstrationes sufficerent nisi aliud ostẽdat diuersitatẽ corporis, vt plene per Barto. in. l. demonstratio falsa. in. vij. q. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Item de identitate corporis apparet ex instrumentis productis per Joã. blondum, in quibus sunt ijdem ꝯfines, ⁊ ille demonstratiões que sunt scripte i istrõ inestiture An. Et p hoc ptʒ, ꝙ nõ ob. ꝙ testes Anto. interrogati si res de qua est. q. est illa, de qua in primo. c. respondetur ꝙ nesciunt: ergo non est pbata intẽtio: q᷑ respõdeo ⁊ dico ꝙ in primo. c. ad qđ se referũt, vel super quo deponunt, nõ est capitulatũ de inuestitura Ant. seu de re. ⁊ demonstrationibus, ⁊ confinibus insertis in inuestitura Ant. ſʒ solũ de iuestitura Jo. ¶ Preterea dato ꝙ ipsi dicãt se nescire res de qua est questio, an sit eadẽ cũ re de qua in iuestitura Ant. vel Jo. noxani: cũ satis est ex demonstratione fundi ⁊ loci, et cõfinium, hoc apparet ex inspectione instrumentorũ, vt. s. dixi. insuper testes Ant. ⁊ maxime primus ⁊ secund⁹, dicunt ꝙ ab annis. xx. vel. xxviij. in antea nõ erat ibi aliud pollicinium, ꝙ̃ istud de quo est qõ, ſʒ ita est ꝙ in dictis ambob⁹ instr̃is tã Jo. noxani, ꝙ̃ Ant. apparet i isto loco ꝙ sunt iuestiti de pollicinio, ergo de necessitate apparet ex dictis istorũ testiũ qđ locus de quibus in inuestituris ⁊ locis, de quo est. q. est vnus, ⁊ idẽ, ⁊ per hoc etiã patet ꝙ nõ ob. dũ d᷑ ꝙ in inuestitura Jo. noxani, ꝯtinet ꝙ ipse inuestiture de vno pollicinio circundato a flumine padi circuncirca: ⁊ tñ testes aliq ex testib⁹ Ant. deponunt ꝙ ibi non poterãt ire nisi biduelle, ⁊ nõ semp ille locus inundabat a pado: ergo nõ d᷑ esse polliciniũ nec circũdatũ a pado circũcirca, q᷑ rñdeo primo ꝙ in inuestitura Ant. ꝙ̃ nobis sufficit, nõ d᷑ ꝙ esset tũc circundatũ circũcirca a flumine padi. ¶ Preterea lʒ hoc dicat inuestitura Jo. nox. hoc iõ esse d᷑: q᷑ illo tpe erat circundatũ circuncirca. s. de anno. M. cccclxc. testes aũt pcisi nõ deponunt de illo tpe si bene inspiciãtur dicta eorũ, quinimo maior pars testiũ deponit ꝙ imo ibi trahebant naues magne, iã sunt. xxx. anni. ¶ Nõ ob. dũ dicit ꝙ petrus bonus testis Ant. vr̃ deponere falsum, q᷑ dicit ꝙ vidit Jo. noxanũ tenere ⁊ possidere ab an. lx. dictã rẽ, ⁊ tñ non sunt nisi. lj. an. ꝙ Jo. fuit inuestitut⁹. Quia rñdeo ꝙ nihil repugnat qđ ante inuestiturã potuisset tenere dictã rẽ titulo cõductiõis vel aliqua alia de cã. ¶ Nõ ob. iquãtũ d᷑ ꝙ Pet. bonus deponit ꝙ ab annis. lxxx. circa munitũ est dictũ polliciniũ, ergo nõ põt dici ꝙ. M. ccccxc. qñ fuit inuestitut⁹ Jo. ille locus esset circundat⁹ ab aquis padi, vt dicit instrumentum inuestiture Jo. q᷑ respondeo primo qđ etiã sola inuestitura Ant. sufficit nobis. ¶ Preterea non dicit iste testis ꝙ illud polliciniũ fuerit munitũ an. lxxx. ⁊c. ſʒ dicit sine copula, quo casu nõ importat ꝙ cõtinue ab illo tpe circa fuerit munitũ, vt no. Jo. an. in. c. lʒ cãm. de pba. ⁊ Bar. in. l. celsus. in vl. co. ff. de vsuc. cũ si. ⁊ potuit eẽ ꝙ iã sunt. lxxx. an. ꝙ cepit esse munitũ, ⁊ tñ nõ ita perdurauit, ⁊ sic nõ sequit᷑ de ann. M. ccccxc. ita eẽ munitũ. ⁊ hoc declarat ipsemet testis sup. v. c. ¶ Non ob. etiã dum d᷑ ꝙ ipse testis videt sibi cõtrarius inquantũ dicit quod erant duo pedes in fundo quando padus immensus ⁊ quando sclappi ⁊c. ergo vr̃ difficile ꝙ naues. lx. modiorũ maxime onerate potuissent trahi per dictũ locũ, quẽ inexpert⁹ nauta ignorat,

a ¶ Generali. s. lib. vj. consi. cl. col. j.

b [redacted]

c ¶ Protectionẽ. Andre. iser. c. j. de cap. qui curi. ven. co. viij. c. j. q̄ sint regal. co. xxix. i vsib. feud. alex. s. lib. ij. cõsi. lxxvj. nu. vij.

ignorat, an sit certa. ¶ Non obstat quod marchionus testis
Anto. dicit ꝙ vidit intra illum locũ transire burchiellas por-
tature duorum centenariorum falsorum, & se nunquam vidisse
naues maioris portature &c. quia respõdeo ꝙ licet iste testis
dicat ꝙ non vidit maiores naues ibi transire: non sequitur er-
go nõ transiuerũt: quia testis deponẽs super negatiua opor-
tet ꝙ dicat ꝙ nõ potuissent ibi transire quin vidisset alias de
necessitate, non concludit vt requiritur, vt not. Jo. An. in c.
bone. de elec. & Bar. in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuqꝫ pri
ua. & gl. & Ang. in. §. sin vero absunt. in aut. de her. & fal. ¶ Nõ
a obst. ꝙ testes nostri sint singulares:[a] quia respõ. ꝙ ist[illegible] non
7 habet obstare: † quia si tractaremus de probando ꝙ v[illegible] cer-
ta nauis in specie transiuit per illum locũ, requireretur ꝙ te-
stes essent cõcordes, sed ad probãdũ in genere ꝙ nat[illegible] in ge
nere ibi transibant testes singulares non repelluntur, vt not.
Inno. & omnes. in. c. qualiter & quando. el. ij. de acc[illegible]. & spec.
in tit. de teste. §. antepe. ver. quid si plures. & no. Anto. de but.
in. c. cum oporteat. de accu. & Bal. in. l. j. C. de test. cũ suis mul-
tis concordan. ¶ Itẽ sicut videmus ꝙ ad probandum q̃ qs
possedit non repelluntur testes singulares, vt est gl. singula.
in. l. ob carmen. §. fi. de testa. ff. ita eadem ratione quando te-
stes probant ꝙ aque occupabant talem locum qñ nõ tractat
de possessiõe vel occupatione vni⁹ certi & limitati temporis.
¶ Preterea etiam si nullũ testẽ haberemus, adhuc nõ cõstat
posse obtinere aduersariũ, qui nõ probauit de dominio dire-
cto sufficienter, nec alio modo fundauit intentionẽ suã, vt iã
ostensum est. s. ¶ Postremo non obstat ꝙ ex aduerso p pte
Joan. blondi testes recepti enarrarunt dicta testium Ant. et
eis contradicant: qr respon. ꝙ testes Ant. iuuantur & corro-
borantur per instrumenta inuestiturarum, vbi apparet ꝙ di-
ctus locus erat pollicinium. Itẽ iuuantur per plures testes
receptos pro informatione iudicium. & dicit Bald. in. c. j. §. si
8 duo. de pace tenẽ. ꝙ ibi est gl. fin. ex qua habet † ꝙ informa
tio etiam vnius solius testis nõ legitime recepti, & nõ iurati,
operabitur hoc vbi probationes essent hincinde pares preua
b lebunt[b] pbationes pro quibus ꝯcurrit ista informatio habi-
ta ab illo teste non solenniter iurato, quãto magis in casu no
stro dicendum ꝙ plus debeat operari ista informatio habita
a. vij. testibus deniqꝫ vt dixi etiam si testes nostri nihil nobis
suffragarentur, non potest actor obtinere: quia non proba-
uit ea que sunt fundamentum intentionis sue in rei vẽdica-
tione vel publiciana &c. Et ita dico & consulo ego Alex.

Summarium.

Consilium.CXIII.

Viso & diligenter consi-
derato themate, de quo. s. videretur prima conside
ratione dicendum dictũ emptorem se nõ posse tue
ri saltem respectu partis ab initio empte a dicto vsurario seu
1 emphyteuta: qr extat communis regula † ꝙ per alienationem
factam ab emphyteuta irrequisito domino cadit emphyteu-
ta a iure suo. l. ij. C. de iure emphy. c. potuit. de loca. & idẽ etiã
videretur dicendum in parte quam locauit: qr de natura il-
lius locationis facte ab emphyteuta erat ꝙ cõducens ab eo
posset rem perpetuo conductam retinere quousqꝫ pensionem
soluere vellet, vt colligitur ex themate: & per consequens di-
cebatur ista vltima locatio respectu partis locate habere in-
star locationis in emphyteusim, vt probatur in. §. adeo. insti-
tu. loca. tum qr dicta vltima locatio non fuit facta ab haben
te directum dominium, sed ab habente vtile: ideo magis pro
prie dicitur concessio liuellaria, vt not. Azo in summa. C. loc.
not. gl. in authen. ingressi. C. de sac. sanc. eccl. & Barto. in. l. si fi
nita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. & in. l. j. C. de iu. em-
phy. & probat in. c. j. §. donare. in ti. qualiter olim feu. po. alie.
& ibi probatur quod talis concessio, est alienatio. & in. c. j. vers.
aut si liuellario. & ibi per Bal. in ti. quib. mo. feu. amit. & in. c. j.
in fi. de phi. feu. alie. per Lot. & in. c. j. in prin. de alie. feu. & per
Bal. in ru. C. de iure emphy. & per doc. in. c. fi. de precariis. & in
d. c. potuit. facit tex. in. c. audientiã. & in. c. nulli. de re. eccle. non
alie. & quod no. in cle. j. eo. titu. & per docto. in. l. codicillis. §. in
stituto. ff. de leg. ij. Et in spe. dicit Spe. in titu. de loca. §. nunc
aliqua. ver. xxv. quod emphyteuta non potest alteri in em-
c phyteusim locare[c] irrequisito domino. ¶ Nec ob. qd soluerit
secundus conductor pensionem fratris illius, qui habebat do
minum directum, vt constat in partitis & postis de quib⁹ in
themate, quas videtur confiteri fuisse verus dominus dire-
ctus, vt patet per responsiones per eum factas positionibus
de quibus in themate: qr posset responderi quod domin⁹ di-
rectus videatur consensisse & ratificasse contractum factum a
primo emphyteuta: quantum est, respectu locationis facte p
emphyteutam de parte dicte rei, & illa locatione videtur so-
2 lutam esse pensionem. ¶ † Sed respectu partis vendite & alie
nate non constat qd dominus habuerit scientiam: ergo non a
potest videri ratificasse illud quod ignorat. l. mater. ff. d inof.
testa. l. legitima. de peti. here. & l. si per errorem. ff. de iuris. om. b
iudic. facit ꝙ no. Dy. & Bal. in. l. Meuius. §. duobus. ff. de le-
ga. ij. vbi dicunt quod licet quando dominus ab emphyteu-
ta, qui ceciderat a iure suo, recipiens pensionem videatur con c
sentire quod emphyteuta sit integratus per. l. post dicꝫ. ff. de
lege commissoria. & l. commissorie. C. de pac. inter emp. & ven.
& no. in. l. ij. C. de iure emphy. tamen illud est verum, nisi dñs d
d recepisset pensionẽ ignoranter.[d] arg. d. l. mater. fm eos & fuit
sententia Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. xxiiij. ¶ Sed
premissis non obstantibus, contrariam sententiam de iure p-
babiliorem esse puto: primo quia presupponitur concordare
estimum domini habentis directum, & estimum dicti empto-
ris, & in quo estimo sit mentio de tota ista re, & quod eam ha-
bet ad vsum. dictus emptor soluendo singulo anno tantũ, p
que verba denotatur vsum esse perpetuum. l. si Stichum. §. sti
pulatio. ff. de ver. obli. l. si in sing. ff. de an. leg. cum simi. ¶ Et
extat statutum sub rubri. de modo probãdi rei cognite domi-
nium &c. in versi. volentes. iuncto versi. Et que diximus de p-
prietario quod vbi descriptum est ad estimum alicuius soluẽ-
tis vsum ipsum teneri ratione vsus vel alicui⁹ recognitionis,
singulo anno in aliqua quãtitate denariorum vel rerum, & si-
militer sit descriptum ad estimum habentis directum domi-
nium eiusdẽ rei, & dicte descriptiones. s. tam domini q̃ vsuarij
sint concordes: tunc liber estimorum faciat plenã fidem cõtra
vsuarium: & idem econtra statuitur. s. quod faciam fidẽ contra
proprietariũ, vt in preallegatis duobus versiculis est cautum,
& sic cessat dubitatio que est de iure communi, an estimum fi-
dem faciat inter priuatos, de quo in. l. si pater. & ibi Bal. C. de
act. emp. & i. l. que quisqꝫ & qd ibi Bar. ff. de ac. re. do. & p Bal.
in. l. si quis in suo. in fi. ff. de cõdi. insti. & Bald. Ang. & Joã. de
Imo. in. l. decẽ. ff. de verb. obli. & in. l. cẽsualis. & ibi Bal. C. de
do. & Bart. in. l. rura. C. de omni agro deser. lib. xj. & l. solenni-
3 bus. & ibi Bal. C. de rei vendi. ¶ † Secundo fortificatur: nam
per alienationẽ factã ab emphyteuta irrequisito dño non ca-
dit emphyteuta a iure suo, nisi dño volẽte, vt pbat in. d. l. ij. in
verbo, voluerit. & ibi not. doc. & glo. parua. in. l. ij. ff. si ager vec.
& probatur in authen. de non alie. in. §. scire autẽ. in verbo vo-
lentibus, & eo ipso quod apparet dominiũ voluisse ꝙ emphy
teuta non cadat a iure suo, non potest amplius dñs ab ea vo-
lũtatẽ discedere. l. apud Aufidium. ff. de opti. leg. & in regula ꝙ
semel. lib. vj. qd patet in Spec. ex no. per gl. & doct. in. l. ij. C. de
iure emphy. & per Spe. in. d. §. nũc aliqua. versi. xxiiij. & Inno.
in. d. c. potuit. vbi volũt qd eo ipso quod dominus ab emphy-
teuta qui ceciderat a iure suo recipit pensionem futuri tẽporis
non possit amplius eum expellere tanq̃ priuatũ, & sic ppositũ
mutare nõ potest, cum videatur dominus semel cõsensisse qd
nõ sit priuatus, sed ita est in pposito ꝙ dominus videt ꝯsen-
sisse quod iste emptor habeatur p vsurario, quẽadmodũ erat
primus vsuarius a quo secũdus causam habuit & p cõsequens
videtur translationem factam in secũdũ vsuarium approbasse,
vt patet ex dicta practica posita in ordine fratris dñi habẽtis
directum dominium, in qua ꝯfitetur recepisse a dicto vltimo
vsuario. lib. vij. pro vsu quẽ soluere debebat dicto domino ha-
benti directũ, a quo domino dictus frater ei⁹ recipiẽs dictas
lib. vij. asserit se dictũ vsum accepisse insolutũ, & ꝙ vbo fert pre
supponẽdũ est in facto ꝙ quãtitas dictarũ librarũ. vij. erat in-
tegra pensio que solui debebat, & solita erat solui per primum

¶ Sing
lib. j. consi
¶ Preua.
lib. ij. consi
nu. xl.
[redacted]

[redacted]

[redacted]

a ¶ Scripture. idē Roma.cōsil.cclij. soc.l.j.§.fi.d.X.ob. Jas.l.iusiurādum qd ex quętiōe, co. j.de iureiur.

b [redacted]

c [redacted]

vsurariū:q dicta partita intelligitur de re vsurarij, de qua ver
4 titur questio. ¶ † Nec obstat si dicat q dicta scriptura priua-
ta non facit fidem cōtra dominū habentem directū dominiū,
vt.l.instrumenta.⁊.l.rationes. C. de probatio.qz respondētur
q attento q dominus habens directum,fatetur dictum eius
fratrem qui dictam partitam scripsit fuisse toto tēpore eius
vite virum fide dignum,bone vite,boneqz cōditionis,⁊ fame
⁊ non mendacem, sed veridicū per totum dictū tēpus maxi-
me in scripturis suis:⁊ qd notam habuit,⁊ habet dicti sui fra-
tris,vitam,qualitatem,conditionē ⁊ famā:⁊ q pro tali eum
continuo habuit ⁊ habet,vt in themate presupponitur:ergo
si per totū tempus sue vite fuit veridicus maxime in scriptu-
ris suis,sequitur q ex dicta confessione apparet q dominus
approbauit personā,⁊ scripturā dicti sui fratris,ideo ⁊ ad ple
nā approbationē stari deber.l. Theopompus. ff.de do.prele.
non enim solum approbat personā fratris sui,sed etiā dictum
seu scripturā eius, dū dicit q fuit veridicus toto tempore vi-
te sue potissime in scripturis suis. Unde ex quo asserit scriptu
5 ram esse veram,illi stari oportet. ¶ † Nā videmus q etiā qs
approbat personam ⁊ dictū etiā aduersarij sui,stabitur dicto
⁊ relationi aduersarij sui,qui approbat dictum illius, vt not.
Spec.in titu.de teste.§.restat.versic.hoc tamen.fallit dum po
nit.xxiiij.casum.alleg.in argu.l.fi.C.de fideicommis.⁊.l.fin.C.
de sent.pas. ⁊ not.per Dy.⁊ Barto.in.l.fi.de preto. stipul. ⁊
Anto.de but.in.c.finē litibus. de dolo ⁊ cont.⁊ in.c.veniens.
el.j.de testi.⁊ in c.ij.de fide instru.vbi voluit q valeat conuen-
tio qua quis promittit stare ei quod dicet aduersarius suus se
expendisse,non obstante q videatur dari materia delinquen
di,seu falsum deponendi quanto magis debet stari scripture
alicuius iam facte, tempore quo quis approbat eam iam fa-
ctā asserendo scripturas eius iā factas esse veridica,quo casu
cessat ratio q det materia falsum scribendi. ¶ Et per predicta
patet quod non habet obstare id q not. Innoc.in.c.cum.P.
6 tabellio.de fide instru.† vbi voluit q per pactū induci nō pos-
a sit quod quis cogatur stare scripture[a] priuate alicuius. ⁊ not.
Ang.in l.pactum inter heredem.ff.de pactis.quia potest re-
sponderi primo q hoc est verum quando quis pacto vellet se
astringere ad standum scripture priuate nondum facte sed fa
ciende.Nam tunc ideo nō valet pactum,ne detur materia fal
sum fabricandi.ita dicit Pau.de cast.in preallegā.l.pactū in-
ter heredē. secus est in scriptura priuata iam facta:quia quis
potest eam approbare,⁊ fidem facere contra eum q probatur
in l.ij.C.de institutio.⁊ substi.sub condi.fac.⁊ in l.cum precun.
C.de libe.cau.vbi si quis produxit scripturam aliquam pro li
bello,illa facit fidem contra eum: quia eam non videtur ap-
probare,⁊ fateri esse verā. ¶ Preterea sm Bal.in.l.de quib.
in.iij.col.ff.de legi.potest dici q dictum Innoc. in preallegā.c.
cum.P.tabellio.non sit verū:quia secūdū Bal.si potest ex di
sponentis authoritate dari robur dicto vnius priuati viui,vt
dicta.l. Theopompus.ergo etiam ⁊ voci mortue: id est scri-
pture priuate alicuius.arg.dicta.l.de quibus.versi.nā cū ipse.
7 secundum eum. ¶ † Nec ad hoc obstat ratio,qua monetur In
noc.scilicet quod inferiores non possunt contra leges dispo-
nere.l.formā.C.de officio prefe.pret.c.quod super his.de ma-
io.⁊ obe.quia illud est verum in preiudicium alterius:sz in pre-
iudicium ipsius disponentis potest regulariter quis dispone
b re contra leges:quo ad faciendum sibi ipsi[b] preiudiciū.l.penu.
C.de pactis.⁊.d.l.pactū inter heredē.⁊ q quis possit se astrin-
gere ad standum scripture priuate scribende per aliquem pri-
uatum,tenet Anto.de but.in.c.ij.de fide instrum.in.vj.col. in
versicu.quartus casus quando liber rationum.⁊ in versicu.ad
tertium genus. ¶ Tertio corroboratur ex instrumento con-
fessionis mutue,per quam dicti fratres cōtentur habere ple
nam scientiā de omnibus quantitatibus denariorū quomo-
docunqz peruentis de bonis vnius ad alterum, ⁊ de ipsis esse
8 satisfactum: † ⁊ sic non potest allegari ignorantia per domi-
nū directi de dicta quantitate pecunie soluta pro vsu dicte rei
ab emptore predicto : quia saltē in genere cogitauit de dicta
quātitate pecunie,vt patet ex dicto instrumento.⁊ probat in.
l.qui iure milit.ff.de test.mili.⁊ not.doct.in.l.sub pretextu.la
ij.C.de transact.⁊ in.l.cū Aquiliana.ff.eo.⁊ per Bart.in l.fin.
§.penul.ff.de condi.indeb.⁊ in.l.ab Aurelio.§.Caius.ff.de li-
9 ber.lega.† Quarto comprobatur:quia licet ex sola scientia ⁊
patientia non presumatur titulum esse concessum ab eo qui
scit,⁊ patitur.Unde licet possideam longo tempore rem tuā
te sciente ⁊ patiente : tamen nō prescribo si aliud de titulo nō
constat.l.nullo.C.de rei vend.⁊.C.de prescr.long.tem.per to-
tum.tamen si precedat titulus,bene presumitur consensus il-
lius:qui lōgo tēpore scit,⁊ patitur, vt probatur in.l.si filius.
C.de petitio. heredita.⁊.l.qui in aliena.versicu. sed si non ad-
iecit.ff.de acqui.here.⁊ est magis communis conclusio docto
rū:q vbi non agitur de nimis magno preiudicio:tunc ex pa-
tientia longi temporis presumitur consensus, vt not.in l.pe-
nult.C.commu.diui.⁊ not.gl.Bar.in l.cum de in rem verso.ff.
de vsu.⁊ in sua disputatione,que incipit:quedam mulier:⁊ gl.
Dyn.⁊ Barto.in.l.j.§.fi.de aqua plu.arcen. ⁊ not.in.c.perue-
10 nit.de censi.† sed quod presumitur dominū ex longa patien-
tia consensisse qd emphyteuta alienaret suum ius,non est pre
sumere consensum, circa id quod esset multum preiudiciale
domino, attento q saluum remanet ius directi dominij do-
mino, ⁊ alienatio facta ab emphyteuta fuit solum circa ius
ipsius emphyteute,cum videamus q ex sola scientia ⁊ patien
tia domini etiam inducatur consensus in iure reali acquiren-
do,puta in iure seruitutis realis:quia si quis sine titulo vsus
sit iure seruitutis realis,puta vie vel itineris in fundo alte-
rius sciente ⁊ patiente domino inducitur cōsensus, ⁊ presumi
tur q precesserit cōcessio seruitutis,vt not.in.l.cum de in rem
verso.preallegā.cum simi.non obstante q ibi dominus tractet
de damno vitando,⁊ acquirens tractat de lucro, quanto ma-
gis idem erit dicendū in casu nostro in quo dominus tracta-
ret de lucro,⁊ emptor tractaret de damno vitando,cuius cau
sa debet esse fauorabilior.argu.l.fi.C.de codicil.⁊.l.j.C.de im-
po.lucra.descrip.sed ita est q dominus habens directum vi-
detur habuisse scientiā q dictus emptor acquisiuerit a dicto
vsurario dictam rem, ⁊ quod in eum esset trāslatum ius primi
vsurarij,vt patet ex partita seu posta scripture fratris eiusdem
in ea dicitur q dictus frater qui habebat directum dominiū
dedit insolutum dicto suo fratri vsum prestandi a dicto em-
ptore,ergo apparet q dictus dominus directi habuit scietiā
quod in istum emptorem esset translatum ius vsurarij,⁊ verbo
fertur, q a tempore de quo in dicta posta dictus emptor per
dictos.x.annos perseuerauerit in retentione dicte rei,⁊ solu-
tione vsurarij predicto fratri illius qui habet directum domi-
niū per dictos.x.annos absqz contradictione dicti domini:er
go presumitur q precesserit eius consensus.hoc magis in spe
cie probatur.qz cum ex posta dicti libri,in qua fit mētio de da
tione in solutū apparet q dictus emptor soluerit pēsionē fra
tri dñi de volūtate ipsius domini q etiā satis probatur ex di-
cto instrumento mutue confessionis in quo apparet de ratifi-
catione solutionis pensionē, que ratificatio trahitur retro, ⁊
mandato comparatur,vt habetur in iuribus vulgaribus.⁊ in
facto presupponatur q dicte solutiones facte fuerūt per an-
11 nos.x.vt dixi. † ergo etiaz vbi tractatur de magno piudicio,
⁊ debet ex tali solutione.x.annorū induci titulus allegatus,⁊
faciam videri concessionem iuris emphyteutici de voluntate
domini vt probatur in.d.l.cum de in rem verso.maxime cum
ibi not.p Bar.in penul.⁊ vlti.col.⁊.l. litibus.⁊ ibi not. And.
de barulo,⁊ Barto.de agrico.⁊ censi.lib.xj. ¶ Unde in pro-
posito dicit Ant.but.in repe.c.peruenit.de cen.in.xj.charta p
predicta q si aliquis me sciente ⁊ patiente tenuerit rem meaz
vt emphyteuta,⁊ soluerit pensionē per longū tempus ex tali
c prestatione probatur ipsuz esse emphyteutā.[c] alleg.c.j.de cō-
su.recti feu.⁊.c.j.ad fi.in ti.qualiter olim feu.po.alie.⁊ sm cuz
sufficit longuz tēpus,quod interpretatur esse.x. annorū.vt.d.
l.cum de in rem verso.⁊ ibi not.licet sm eū gl.in.l.ij.C.de iure
emphy.in fi.glo.magne, videntur velle q requiratur tempus
xl.annorū.Sed q sufficiat dictū lōgū tēpus.x. annorū in em
phyteuta,tenet etiam Bald.in.l.j.post mediū.C.de fideicom.
in versi.pone aliquis solut ecclesie,inter.⁊ in.l.j.§.ij.colū.ff.de
rer.di. ¶ Nec obst.text.in.c.si qs per.xxx.si de feu.fue.ct.inter
do.⁊ agna.qz ad hoc respondet Bal.in.c.fi.de feu.da.in vicem
leg.commis.s.q aut cōstat q feudum nō fuit cōcessum per in-
uestiturā possidenti:⁊ tunc requiritur ad prescriptionē tēpus
xxx.an.q equipollet cōcessioni p inuestiturā,vt in.d.c. si qs.p
xxx.⁊ in hoc casu deberet saluari gl.posita in.d.l.ij. ¶ Aut su
mus in dubio,vtrum pcesserit titulus inuestiture:⁊ tūc si alle-
gatur precessisse titulū inuestiture.⁊ ad eius probationē indu
citur prestatio seruitij,⁊ tunc nō requiritur tēpus.xxx.dūmo-
do interuenerit scientia ⁊ patientia dñi,vt in.d.c.j.de cōsu. re-
cti feu.istud etiā vult expresse Spec.i.d.§.nūc aliqua. in versi.
cxlij.⁊ Bal.Ang.⁊ Io.de Imo.in.d.l.qui in aliena.l.pn.⁊ simile
distinctionē facit glo.magna i.l.seruituti.la vlti.ff.de seruitu.
¶ Et p hec pt3 euidēs responsio ad allegata in ɔtrariū.Naz fa-
teor q p alienationē quā fecit emphyteuta irregisto dño , ca-
dit a iure suo si dñs vellet,sz in pposito nro apparet dñm no-
luisse,vt superius ostēsuz est. Preterea ex dicta lōga pstatiōe
⁊ patientia dñi presumit intercessisse ɔsensuz dñi, vt probaui.
Itē liber estimi vr oē dubiū remouere. Nec ob. qd illa solutio
pēsiōis pt itelligi facta respectu ptis locate,⁊ si ptis empte:qz
rńdeo q pēsio q debebat,⁊ tota resoluta fuit,⁊ solutiōes sunt
approbate,

2 approbate per dn̄m,vt.ͣ.est probatum.† Item in libro esti-mi non est descripta tm̄ pars rei,sed tota vel saltem simplici ter res ipsa descripta est quo casu in dubio intelligitur de to
a ta,ᵃ vt no.per gl.ꝛ doc.in.l.si in rem.ff.de rei ven.ꝛ probat in.l.de pupillo.§.qui nunciat.ꝛ ibi no.Bar.ff.de ope.no.nū.ꝛ in.l.legatis vxori.ꝛ ibi Dy.ꝛ Barto.ff.de legatis.ꝛ not.in c.ij.de lib.ob.¶ Ex quibus concluditur potiora esse iura em ptoris.Alex.

Summarium.

1 Statutum,ꝙ communitas teneatur de damno ab incer-to authore dato.
4 Relationi non statur qn̄ de alio cõstat de cõfessione partis.
5 Relatio nec statur in his que excedunt cõmissionem:ꝛ si con tineat non verisimilia vel falsa.nu.6.
7 Testi falso in vno:non creditur in aliquo.
6 Statutum si quam habeat pro plenaria ꝓbatione:tñ admit-titur probatio in contrarium.
10 Factum presumitur tempore quo vitatur delictum.
11 Terrarum appellatione venit castrum.
12 Dicere homines aliud est,ꝛ aliud dicere communitatem.
13 Conditio potestatiua quando non est facilis.
15 Testis per verbum,credit,non probat.
16 Colonus non est idoneus testis.
18 Testis probatio annullatur,si postea contradixerit.
19 Unio circa incorporationem non subijcitur statutis.

Consilium.CXIIII.

In causa ꝛ lite interfi-lios ꝛ heredes Melchionis de Burgelinis agen tes ꝛ commune medicine se defendentes.Attin-gam in vno quoq; principali fundamento eas breues cõclu siones,q̃ ad rē facere videntur eneruando ea que ꝑ aduersa-rios deducuntur,quatenus ad propositum faciunt reliquis
1 pretermissis.¶ † Circa primū dubium dico,nō sumus in ca
b su statutiᵇ ꝙ dʒ habere locum qn̄ penitus ignorat̃ a quibus datum fuerit damnū,sʒ in casu nostro scitur genus seu spēs hoim qui damnū dederunt,licet ignorari dicatur qd̄ indiui-duum seu qui singulares homines de cõi medicū damnū de-derunt.Nam pars agens confitetur qd̄ fuerunt hoies de me dicina qui damnum dederunt,ideo non puto insistendū:qꝛ ꝑ hoc allegata fuit decisio,quam ponit Pet.ancha.in consilio ccxvj.incip.Nos Bartho.de salyceto ꝛc.dum attingit ibi in tellectum gl.in.l.si in rixa.ff.de sica.ad hoc nō est responsuʒ.
2 ¶ † Ad secūdum dubium dico ꝙ non sunt probata requisita a statuto,qꝛ statutum loquitur de damno dato a quibꝰ igno ratur:ꝛ istud non est probatum.s.ꝙ ignoret a quibus fuerit damnum datum:nec in relatione.hoc dicit.dico verissimum esse ꝙ illa verba statuti in rub.de emendatione damnorū ꝛc. Circa prin.dum dicit,teneatur ad estimationem robarie vel dāni,de qua vel quo dicatur ignorari per quē vel quos fuerit cõmissum ꝛc.intelliguntur,scilʒ dicatur,ꝛ probat̃,vt in.l.j.in prin.cum glo.ff.si quadru.paupe.fe.dica.ꝛ in.l.si prius.cū gl. ꝛ in.c.non est.de consue.in.vj.ꝛ gl.in.l.ei cuius.ff.de appe.re. ꝛ in.l.ij.C.quod me.cau.ꝛ in ca.cum super.R.ꝛ in.c.post ele-ctionem.de conces.preben.ꝛ in.c.j.de his q̃ fiunt a maio.par. ca.ꝛ per Bar.in.l.si cui.§.ijsdē.ff.de accus.ꝛ in.c.pastoralis.de excep.ꝛ no.per gl.in.c.si vero.de sen.exc.ꝛ in.c.vt circa.de ele.
3 in.vj.cum si.ꝛ ad ista non est responsum.¶ † Circa tertium,lʒ statutum dicat stari relationi,tamē intelligit̃,nisi iusta causa subsit nō credendi:vt in Spe.dicit Ang.in.l.diuus.ff.de test. mili.allegat no.per Jac.bu.in.l.j.C.de re iudi.ꝛ no.Ange.in aut.de exhiben.reis.in prin.ꝛ in.l.qui restituere.ff.de rei ven di.ꝛ in.l.qui vas.in prin.ff.de fur.ꝛ quod no.Bal.in.c.j.si de inuesti.inter domi.ꝛ vasallis ori.ꝛ.l.j.C.si aduer.lib.ꝛ in.l.con tra negantem.C.ad legem Aqui.sed ita est quod multa con-currunt propter que,ꝛ quolibet ipsorum est iusta causa non adhibendi fidem relationi.¶ Primo,qꝛ illi de Burgelinis in antiqua petitione producta in primo iudicio,asserebant ꝙ damnum datum fuerat in corbibus mille quingentis spelte: ꝛ in corbibus ducentis frumenti:ꝛ in relatione ista dꝛ ꝙ dā-num fuit in corbibus duobus mille spelte,ꝛ in corbibus trecē tis frumenti,vñ in hoc magis est standum assertioni partis
4 ꝯtrie sicut ex relatione notarij patet:† qꝛ videmus,ꝙ etiā vbi alias ꝯ presumptionē iuris,ꝛ de iure,non admittat̃ probatio in contrarium.l.antique.C.ad velleia.l.fi.C.arbi.tute.tamē si contra talem presumptionē adducatur cõfessio partis,pre-ualet confessio,vt est gl.singularis in.§.aliud.in aut.de equa li.do.ꝛ no.Cy.Bar.ꝛ alij in authē.sʒ iā necesse.C.de dona.aū nup.ꝛ cano.in.c.si qui.de spon.ꝛ probat tex.cum gl.secunduʒ intellectum,quem ibi ponit Saly.in.l.j.C.de do.ꝛ no.Bart.
5 in.l.absentem.ff.de penis.¶ † Secunda cā propter quam est istum qd̄ ei relationi nō credatur:qꝛ excedunt commissioneʒ
a vt no.Spe.in ti.de teste.§.j.ver.item ꝙ est verbosus.Nā ipsi referunt multa,que nō cõcernūt authoritatē ꝛ commissioneʒ eis datam a statuto,ꝛ a iudice,ꝛ hoc fecerūt solū ad auferē-das,ꝛ infringendas defensiones rei.Nam debebant soluʒ re-
b ferre circa quantitatē dāni,ꝛ eius estimationem,et an dānū datum esset,ꝛ ipsi referunt quod illi de Fantutijs ingressi fue runt cum paucis ꝛ sine armis castruʒ medicine ꝛ sic excesserūt commissionem aliter quam reddendo causam scientie eorum
6 que sibi commissa erāt.¶ † Tertia cā est propter quam illi re
c lationi tanꝙ suspecte non sit credendum:qꝛ continet non ve-risimilia.l.ob carmē.§.si.ff.de testi.Nam id quod est valde re-motum a verisimili,est quedam falsitatis imago,vt inqt bal. in.l.j.in.iij.col.C.de ser.fug.¶ Sed isti referentes referūt plu ra valde longinqua a verisimili,maxime dum referunt quod illi qui iuerunt pro capiendo dictum castrum medicine,iue-runt sine armis,ꝛ nu.xx.Quarta ratio propter quam nō est iusta causa non credendi illi relationi est:quia continet fal-sa.Nam dum in ea continetur quod isti iuerunt ad capiendū dictum castrum,erāt numero.xx.ꝛ sine armis:istud est falsuʒ, quia erant vltra centum ꝛ circa.cc.ꝛ bene armati,vt est pro-batum per testes vtriusq; partis.continet etiam falsum,quia in relatione ꝛ petitione fit mentio qd̄ in.d.domo erāt corbes duo mille spelte:ꝛ quod fuerunt in totum exportate,ꝛ tñ illi de Burgelinis respondendo positionibus vltimo ꝓductis fa
7 tentur quod remanserunt corbes.xxxiiij.spelte.† vnde sicut
c testi deponenti pro parteᶜ verū,ꝛ pro parte falsum non credi tur in aliquo,ꝛ est presum.ꝯ eū in totū.ix.di.si ad sacras.ꝛ qd̄. ix.in.c.puta.bonus tex.in.c.quanto.de his que fiūt a prelat. ꝛ no.Inn.in.c.fraternitatis.de here.ꝛ alij in cap.in nostra.de test.ꝛ Spe.in ti.de instru.edi.§.instrumentum.ver.quid si ali quid.ꝛ doc.maxime Bal.ꝛ Sal.in.l.si ex fal.C.de transacti.
8 ꝛ Old.in consi.xxxvij.nec ad hoc obstat si dicatur† qd̄ istud procedit in teste qui cum iuramento deponit,merito si dicit falsuʒ in vno:quia est periurus,non debet ei credi in aliquo. c.testimonium.de testi.quia respondeo ꝙ etiam nos sumus in iuramento:quia statutum disponit quod talis relatio ha beatur pro plena probatione,cum iuramento conquerentis: cum ergo conquerentes iurauerint vera esse cõtenta in rela-tione,ꝛ illa sint non vera nec verisimilia:sequitur qd̄ cū iura-mentum saltem pro parte sit falsum:vitiatur in totū,ꝛ ꝑ hoc apparet non obstare id quod habetur in.c.si eo tempore.de re scrip.in.vj.ꝛ id quod no.Bar.in.l.filiusfa.§.sequens.ff.de fal. qꝛ nihil faciunt ad propositum,nec loquuntur in eo quod ꝑ parte fuisset periurus.¶ Nec ob.si dicatur ꝙ nō dʒ posse ꝓ bari contra relationem ꝛ iuramentum conquerentium:eo qꝛ statutum dicat quod habeatur pro plena probatione ꝑ no.ꝑ gl.in cle.j.in glo.mag.de proba.qꝛ respondeo quod illud pos set procedere quando statutum diceret quod haberetur ꝑ ple naria probatione:ꝛ ita loquitur glos.in.d.clemen.j.ꝛ no.Lu. Roma.in.l.quebona.§.quidam.ff.de dam.infe.ꝛ in.l.si duo. ff.de acqui.here.sed statutum dicit qd̄ habeatur pro plena ꝓ batione,quo casu nemini dubium quod potest fieri cõtra ple-nam probationem,nam duo testes faciunt plenam probatio nem,vt dicunt gl.in.l.admonendi.de iureiur.ꝛ in.l.bone fidei. de reb.cred.per iura vulgaria,tamen non est dubium qd̄ pro-batio facta per duos testes potest reprobari.c.lʒ causam.de
9 proba.† ꝛ dato qd̄ statutum dicat quod dicta relatio cum iu ramento cõquerentis habeatur pro plena probatione:tamen
d potest contra talem relationem ꝛ iuramentum fieri ꝓbatioᵈ in ꝯtriū,vt probatur in.d.l.admonendi.ꝛ not.Bal.in.l.j.C.de reb.cre.ꝛ Ang.ꝛ Joan.de imol.late in.l.qui bona.§.qui dam ni.ff.de dam.infec.ꝛ Bal.in.l.contra negantem.in fi.C.ad le gem Aquil.ꝛ in.c.si de inuesti.inter do.ꝛ vasal.in prin.de fur. ꝛ in.l.qui restituere.ff.de rei ven.ꝛ authen.de exhi.reis.in pnc.
10 ꝛ Pau.de cast.in.l.ij.in fin.ff.si ex nox.causa aga.¶ † Circa aliud dubium,quo dicitur quod dato quod non fuerit preci-se probatum,quod congregationes ille armatorum non fue rint precise eo tempore,quo fuit factum,ꝛ datum illud asser-tum damnum:tamen presumitur esse datum potius tēpore dicte congregationis,quam alio tempore,per no.per Bart. in.l.non solum.§.sed probari.ff.de noui ope.nun.ꝛ Bald.in.l. ij.C.an seruus ex suo fac.ꝛ Sal.in.l.manet.C.de proba.ꝛ Ca-

no.maxime.d.Abba.in.c.in presentia.de proba.vt sic potius
a presumatur[a] quod asserta negligentia hominum de medici-
na cōmissa nō custodiendo potius cadat in nō delictū:qz si
presumitur qd facta fuerit tempore dicte cōgregationis:nō
est delictum ex dispositione statuti:alias secus:τ quod dicat
agi de delicto,licet tractet de facto negatiuo,scilicet cōsisten
te in non custodiendo,vel in nō denunciando,τ similib^9.not.
Bar.in.l.liberorū.in prin.in.iiij.col.ff.de accu.τ est text.in.l.
desertorem.per totū.τ in.l.τ fere per totū.C.de his qui.vt in
dig.τ in toto ti.ff.ad sylla. ¶ Nec ad hoc ob.si dicat quod sta
tutum i casibus exceptis ꝑpositis in ver.saluo qd tpe guerre
τc.nō est exceptuatum castrum τ nō est eadem ratio in castro
que est in villa:quia intus castrum potest fieri facilius custo-
dia,quia ad hoc respondeo qd imo castrum est exceptū in il-
11 lo ver.ptz quod statutum ibi excepit terras τc.† τ appellatio
b ne terrarum[b] venit castrum.c.cum in partibus.de ver.sig.Itē
statutum excipit communia,τ cui dubium quod cōmune me
dicine cōprehenditur,cum etiā in omnibus scripturis partis
aduerse appelletur τ nuncupetur commune medicine,τ etiaz
tunc ratio statuti viget in casu isto,tum quia int^9 castrū erat
congregatio de illorum de fantutijs τ sequacium,tum etiam
qz dato qd cōgregatio fuisset solum extra castrum:tū tali tē-
pore voluit statutū ꝙ homines non tenerentur custodire bo
na particularium cum sint tunc plurimum occupati ad custo
diendum ne hostes castrum inuadant,τ expugnent:quia nō
dz addi.afflicto afflictio.l.diu^9.ff.de offi.ꝓsi.vij.q.j.cuz percus
sio.Et per hoc patet quod non obstat si dicatur quod agētes
domini Fauentini non intrauerunt castrum:qz dato qd non
intrauerunt,satis est qd statutū propter talē congregationē
excusat homines a custodia damnorum:quia sunt occupati
ad pugnandum cum hostibus:ac etiam dico ꝙ si non intra-
uerunt gentes domini Fauentini,intrarunt tamen illi de Fā
tutijs cū magna ꝯgregatione τ tali cui commune medicine
resistere saltē de facili non poterat. ¶ Nec etiā obstat si dica
tur ꝙ commune medicine fatetur ꝙ damnum fuit datum ꝑ
homines medicine:τ ꝙ cōe fateatur apparet ꝙ accipiat con
fessionem illorum de Burgelinis ꝑdicentium ꝙ homines me
dicine dederūt dictum dānū.Si ergo commune ita fateatur
ad qd opus est testibus:qz respondeo ꝙ nullibi cōmune me-
dicine dederunt illud damnum,τ dato etiā ꝙ cōmune i parte
τ partibus sibi fauorabilibus acceptarent cōfessionē illoruz
de Burgelinis dicentium ꝙ homines medicine dederūt dā-
num:tamen non per hoc infertur ex illa confessiōe τ accepta
12 tione ꝙ commune medicine hoc dānū deduxit,† qz aliud est
c dicere homines[c] medicine,ꝙ pōt verificari in duobus.l.iter
illam.ff.de ver.sig.τ aliud est dicere commune medicine:τ di
cit Old.in suo ꝯsi.centesimo incip.in executione.τ Petr.de
ancha.τ Jo.de imo.in.c.quanto.de his que fiunt a prelat.et
probatur in.c.si canonici.cum gl.de offi.ordi.in.vj.τ ibi not.
Dominicus.τ idem est de mente Barto.in.l.fin.C.de predijs
curialium.lib.x.vbi dum dicit ꝙ nō sufficit ꝙ in instrumēto
dicatur conuocatis decurionibus.nisi dicatur in qua congre
gatione interuenerunt due partes ex tribus.l.nominationū.
C.de decu.lib.x.vnde si fuerint homines de medicina,illi qui
dederunt damnum,agatur ꝯ eos,non autē agendum est con
tra commune,prout actum est,τ per hoc patet ꝙ etiā nō ob-
stat si dicatur ꝙ per testes illorum de Burgelinis est proba-
tum quod homines de medicina fecerunt robariam illam,
non dicto ꝙ cōe fecerit:qz testes nō dicūt ꝙ cōe fecerit aga-
tur contra illos homines sed contra commune agi nō potest
rationibus.s.τ.j.deductis.τ maxime:qz tempore quo illi de
Fantutijs ingressi fuerunt castrum medicicine,τ tēpore quo
ibi steterunt,quo tempore testes videntur dicere tūc fuisse da
tū dānū predictum:tales de Fanturijs cum sua cōgregatiōe
erant tot τ tales quibus commune medicine nō potuisset resi
stere,vt probant testes communis scilicet.d.Margarita,que
lz sit de castro medicine:tamē quia vidua,nō tenet ad confe-
rendum ad estimationē τ satisfactionē dicti damni ex forma
statuti predicti.idem deponit Vicinus τ Joan.olim Blasij
de medicina habitator Imol.Et idem deponit euangelista
ciuis Bonon.qui dicit ꝙ cōe medicine nō potuisset de facili
resistere eis.Idē deponit Sandulphus de Imol.τ Paul.de
castro ducie τ dominic^9 Pauli de cast.ducie predicte,τ Si-
mon de bilaquis ciuis Bonon.τ Ant.Michael belcharius,
τ Vincentius armiger,τ Bar.Andree de sach.ciuis Bono.τ
Jacob.Hieronymi barberij,τ Bono.τ dns Siluester de Ve
netijs:τ isti,non sunt de medicina exceptis illis,quos retuli
esse de medicina,τ sic sunt.x.testes clare deponentes:ergo su-
mus in casu excepto a statuto. ¶ Nec ob.si dicatur ꝙ p testes
parti aduerse est probatum contrariū:quia hoc nego.Nā dis-
currendo per eos testes,qui de hoc deponunt,capio in pri-
mis Leonardum sartorem:τ iste non concludit:qz dicit ꝙ nō
potuissent expelli sine sanguinis effusiōe,τ sic nō de facili,vt
probatur expresse per id quod dicit Jo.de Imo.post Angel.
in.l.si.ff.de cōdi.insti.circa.v.col.in ver.no.ꝙ hec cōditio,si in
Alexandriam ierit filius τc.ibi dum tractat que dicatur ꝯdō
potestatiua facilis,sub qua dicunt iura filium posse institui.τ
13 inter cetera dicit ꝙ † quando volens implere cōditionē sub-
mitteret se periculo terrestri,vel maritimo non dicit cōditio
potestatiua facilis.probatur in.l.suus quoqz.§.puto.in vbo,
per hyemis conditionem.ff.de heredib.instituē.Et idem etiā
dicit de conditione ingrediendi monasterium,vel ducēdi vxo
rem,τ ad cognoscendum an quid dicatur de facili possibile dz
attendi,an vt plurimum τ frequentius ita fiat.d.§.puto.τ ibi
not.τ ponderandum est ꝙ iste testis dicit ꝙ si aliquis homi-
num de medicina fuisset accusatus dictis regentibus castrum
fuisset captus,τ missus ad castrum sancti Petri in arcē,vnde
si consideretur qd nō poterāt de facili expelli,qz homines nō
poterant sine periculo simul conuenire,τ istam expulsionem
14 tractare,τ ordinare cū haberent hostes in domo. ¶ † Capio
alium testem scilicet Jacobum angelini,iste nō probat primi
qz iste est affinis istorum de Burgelinis:τ sic non est integer
testis:vt notat Specu.in titu.de testis.§.j.ver.sed quid si te-
stis.in eodem gradu.in ver.seq.Item iste testis dicit quod ne
scit an homines de medicina potuissent expellere illam con
gregationem sine periculo mortis,vel sanguinis:ergo non ꝓ
bant ꝙ de facili potuissent expellere vt regrit statutū iūctis
his que proxime dixi circa aliū testē.Itē iste testis est sibimet
contrarius,quia primo dicit ꝙ dicti de Fantutijs,τ illi q secū
intrarunt multum timebant stare in dicto castro,τ dubitabāt
qz pauciores τ debiliores,τ peius armati,τ postea dr ꝙ igno
rat an dicti homines medicine essent melius vel peius arma
ti:ergo ei nō est credendū.l.qz varia.ff.de test.l.eos.ff.de fal.
15 ¶ † Capio Michaelē alium testem:iste non ꝓbat:qz depo-
nit per verbum credit.l.ij.§.labeo.τ ita no.ff.de aqua pluuia
arcen.τ in.c.literis.de presum.τ plene no.c.quoties.de testi.τ
Cy.in.l.testiū.C.de testi.τ Spe.in ti.de teste.§.j.versi.item qd
deponit de credulitate.Item est sibimet contrarius:qz pri-
mo dicit ꝙ credit ꝙ homines medicine potuissent sine peri-
culo mortis vel sanguinis expellere intrantes.non solum cū
armis,sed cum verbis τ minis.Et postea dicit qd si homines
dicti castri voluissent expellere illos intrantes:fuisset neces-
se eos homines capere arma pro maiori parte vnanimiter:er
go ei tanꝙ filia nō est credendum,vt dixi. ¶ Capio aliū testē
scilicet Jaco.Bartholomei,τ iste nihil penitus dicit ad istud
propositum. ¶ Capio alium,scilicet Paracinum,τ iste non
probat,tum quia non deponit quod de facili potuisset resisti,
vt dicit statutum,tum etiam quia per patrē τ matrē huius te
stis est probatum quod iste Paracinus dicto tempore non
erat in dictis locis,nec in circundantijs,τ sic est reprobatus.l.
optimā.C.de cōtrahen.τ commit.stip.ex tenore.de test. ¶ Ca
pio Georgium alium testem,iste probat pro communi mede
cine non contra cōe. ¶ Primo qz si qua dicit que videantur
esse ꝯ cōmune medicine,deponit per verbum,credit,τ sic non
probat vt dixi. ¶ Secundo,quia dicit qd aliqui hoies medi-
cine erāt cōplures,τ amici dictorū de Fantutijs:ideo alij ho-
mines non audebant expellere illos de Fantutijs,τ qd pre-
pterea non potuissent expellere sine periculo,τ sic iste depo-
nit in effectu qd de facili nō potuissent expelli,τ lz aliqui ho
mines medicine indebite fuissent amici vel cōplices dictorū
de Fantutijs,tamē hoc non habet nocere communi medici-
ne cui nō est imputandū factū aliquorū nō cōstituentium ma
iorem partē hominum,vt in.c.j.de his que fiunt a maiori par
te capi.l.ij.ff.de decre.ab ordi.faci.l.quod maior.ff.ad muni-
cip. ¶ Capio Baptistam viam,iste testis dicit qd nedum ho
mines,sz mulieres dicti castri potuissent expellere dictos de
Fantutijs.alij non dicunt sic,vt ostensum est,τ iste in hoc est
sin.Benedic.bonuixinus,τ alius testis deponit potius pro
cōmuni medicine:qz dicit ꝙ homies medicine nō potuissent
expellere sine periculo mortis,vel sangninis,τ sic nō de faci-
li,τ ꝙ dicti de Medicina non erāt vnanimes.item nō est in-
16 teger testis,quia dicit se esse colonū dictorū de Burgelinis,†
d τ cōstat ꝙ colonus[d] enumeratur inter domesticos in.l.ꝑsenti.
§.sane.τ ibi no.C.de his qui ad eccles.confu.τ domestici non
sunt idonei testes.c.in literis.de testi.l.etiam.C.de te. ¶ Ca-
pio Fran.Joannis seu Herminiani de medicina,τ iste nō ꝓ-
bat,quia deponit per verbum credit.itē est conductor seu co-
lonus,vt proxime dixi.itē nescit an potuissent sine periculo,
etiā non concludit quod de facili Bertus Jacobus alius te
stis deponit per verbum,credit.Antonius cursi alius testis
deponit

a ¶ Presumat.s.li.iij.ꝯsi.liij.co.j.

b ¶ Terrarū.guid.pap.cōsi.lxxj.col.iiij.Jas.cōsi.ccxx.iiij.col.j.lib.ij.

c ¶ Homines.s.li.j.consi.vij.nu.ij.

d ¶ Colon^9.non ꝓcedit nisi accedat actualis domesticitas,vel nisi sit ascriptitius.Jo.fa.d.l.presenti.τ isti.de testa.§.in testi.

deponit de hoc. ꝛ similiter nec etiã Joãnes alius testis. Pretrus guidonis etiã non deponit nec ꝓbat ꝙ de facili potuissent expelli. Lauren. calsefarius alius testis etiã nõ probat. qꝛ dicit ꝙ nescit an potuissent expelli sine periculo, ꝛ deponit ꝑ

17 verbũ, iudicio suo. † testis autẽ non dꝫ iudicare, sed testificari per sensum corporis. l. qui testamento. §. fi. ff. de testa. in auẽ. de here. ꝛ falc. §. si uero absunt. l. testium. C. de testibus. Item est probatum ꝙ iste testis eo tempore non erat in loco. alij duo vltimi testes. s. Franciscus ber. ꝛ Jacobus bernardi nil depo

18 nũt cõcludenter ad propositum. † Quinimo reuocarũt dictũ suum ex postfacto, vt apparet per publicã scripturã: quo casu in totũ detrahitur de fide ꝙ ex eorũ testimonio nõ dꝫ procedi ad sententiam vt singulariter dicit Antoni. de Butri. vt in. c. cũ in tua. de testi. per no. per glo. in. c. preterea. de testi. cogen. ꝛ idem dicit Ang. in consi. clxxxix. ꝛ sic remanent nostri testes plures, ꝛ meliores, ꝛ ꝓbantes ꝙ non potuissent resistere: ergo preferendũ. c. in nostra. de testi. maxime qꝛ deponunt pro reo. c. ex literis. de ꝓbationibus. ¶ Aut ergo fuit datũ istud dãnũ de mẽse Septembri quo mense fuerat in castro Medicine congregatio istorum de Fantuchis, ꝛ non tenet commune, qꝛ tali cõgregationi de facili resistere non poterat. Aut fuit datum de mense Octobri, ꝛ tũc est probatũ ꝙ de illo mẽse erat ibi dominus Fauentinus, cum tali congregatione cui resisti non poterat, vt est probatum, ꝛ ꝑ testes ꝛ per cõfessionẽ partis respõdẽtis positioni vigesimeoctaue ꝛ sequenti. ꝛ positioni. xxvij. ꝛ etiã. xxv. positioni, ꝛ siue fuerit datũ de mense Septembri vel octobri, vt pars in libello dicit oĩo excusatur commune, qꝛ de mense Septẽbri fuit vna cõgregatio, ꝛ de mense octobri alia. ¶ Nec requiritur probari ꝙ eo die, quo fuit datũ damnum, esset ibi congregatio. per no. per Bar. in. d. §. sed vt probari. Etiam patet ꝙ nõ obstat si dicatur qđ ante aduentum domini Fauentini fuit datum damnũ qꝛ respondeo ꝙ dato ꝙ ita esset cuius tamen contrarium fatetur pars respondendo dicte. xxv. positioni: tñ non per hoc debet teneri communi qꝛ precesserat alia congregatio cui resisti non poterat: quo tempore testes dicunt datum fuisse damnum. ¶ Accedit ad confirmationem dictorum ꝙ testes vtriusqꝫ partis cõcludunt ꝙ de illo mense Septẽbri erat guerra in confinibus Medicine ꝛ in castro sancti Petri, vt inter nr̃os testes deponit Euãgelista ciuis Bonoñ. ꝛ dominus Siluester de Venetijs, ꝛ plures alij, ꝛ pars aduersa respondẽdo positionibus vltimis, fatetur qđ castrum sancti Petri est in confinibꝰ Medicine: ꝛ ita est ꝙ casus guerre in cõfinibus est casus exceptꝰ: ergo non tenetur commune. ¶ Fortificantur predicta qꝛ in relatione non fit mentio quo tẽpore fuerit dãnũ: ergo non concludit, nec est sufficiens probatio eius qđ continetur in petitione maxime qꝛ mens statuti est ꝙ de tempore constet: qꝛ dicit ꝙ ad istud damnum teneantur conferre illi qui habitabant in loco, tempore dati dãni. vnde si tempus requirebatur exprimi, vt fuit expressum, ꝛ non probetur non põt agens obtinere. l.

19 libellorũ. in prin. de accu. c. abbate. de re iudi. in. vj. ¶ † Quo ad vltimum de statutis castris medicine que ex forma etiam priuilegiorum suorum debent eis seruari ꝛ non debent seruari statuta ciuitatis Boñ. dico ꝙ cum castrum Medicine nõ fuerit, neqꝫ sit effectum vnum corpus cum comitatu Bononie: nec appellatur comitatus Boñ. sed est territorium per se, vt apparet in bullis ꝛ priuilegijs communis Medicine productis. non viuit nec viuere debet legibus ꝛ statutis Bonoñ. sicut etiam fit in castro casallis, quod quamuis sit subiectum Bononie tamen qꝛ non est incorporatum cũ comitatu Bononien. imo adhuc appellatur de comitatu Jmole, non seruantur ibi statuta ciuitatis Bonoñ. ꝛ est distinctio Bar. in. l. si cõuenerit. §. si multa. ff. de pigno. actio. ꝛ in suo tractatu alluuionum cũ similibus. ergo in illo castro non debent seruari statuta ciuitatis Bonoñ. sed sue leges ꝛ consuetudines, ꝛ in earum defectum dispositio iuris cõis, que dicitur esse sua lex in defectũ

20 statutorũ: † qꝛ casus omissus remanet in dispositione iuris communis. l. si extraneꝰ. ff. de cõditio. ob causam. l. cõmodissime. de liberis ꝛ posth. ꝛ satis est ꝙ nõ debent seruari statuta ciuitatis Bonoñ. nec contrariũ dicitur in. c. translato. de constitutio. qꝛ territorium Medicine nõ fuit translatum, ꝛ incorporatum in comitatu Bono. ꝛ sic seruari debet distinctio Bart. in. l. si conuenerit. ¶ Postremo non omitto qđ Burgelini debent in expensis condemnari, eo qꝛ renunciauerunt seu destituerunt a prima lite, ꝛ sic etiam in illis expensis sunt condemnãdi. l. destitisse, cum gl. ꝛ. l. eum quẽ temere. ff. de iudici. ¶ Nec obstat, si dicatur ꝙ illi qui in prima lite comparuerunt pro communi Medicine nõ erãt syndici, nec procuratores cõis, ꝛ sic non potuit esse lis: ꝛ ꝙ non obstat legitimatio mandatorum, quia nõ nocet domino, id est communi Medicine, si ipse exceptionem opponeret ꝙ ille nõ fuit suus ꝓcurator: vt notat Innocẽti. in. c. sup literis. de rescriptis. ꝛ Bar. in. l. licet. in vltima col. in versi. secundus casus principalis. C. de procurato. Qꝛ attento ꝙ in actis apparet de legitimatione mandatorum, ꝛ in actis etiam dicitur ꝙ fuerunt mandata ꝛ statutum sub rubrica de modo cautionũ fiedarũ, dicit ꝙ talis processus post dictam legitimationẽ valeat perinde ac si cum personis legitimis factus esset ꝓcessus. salua exceptione falsis procuratoris. sed ita est ꝙ Bart. ꝛ oẽs in. d. l. licet. con

21 cludit † ꝙ quando pronunciatum est mandatum esse legitimum, non potest ille cum quo facta est legitimatio amplius opponere, ꝙ ille non esset legitimus ꝓcurator, nisi opponeret ꝙ esset falsus procurator, quo casu fm Bar. ꝛ oẽs ipse opponens habet necesse hoc probare, vnde in proposito nostro illi de Burgelinis cum quibus facta fuit legitimatio non possunt amplius opponere. Alex.

Casus. Pace facta inter Titium ꝛ Seium pro se ꝛ suis ꝛc. cum promissione pene vnius ex descẽdentibus Titij accipit vxorem ex descendẽtibus Seij, ꝛ percussa ꝛ vulnerata fuit, vt dicitur a marito cũ sanguinis effusione: consanguinei mulieris hoc audientes inde ad quatuor dies aggressi sunt maritum, ꝛ eum in rixa percusserunt, ꝛ etiã fratrem eius. dicitur ꝙ est commissa pena pacis rupte: respõdetur quod non est, quia ex noua causa non ex antiqua fuit percussus maritus: replicatur ꝙ nõ est probata illa noua causa scilicet ꝙ maritus vulnerauerat vxorẽ, dato qđ testes probant de fama vel rumore: vel etiam de quadã cõfessione mariti extra iudicium.

Summarium.

2 ☞ Marito an liceat vulnerare vxorem. nu. 3.
4 Pax rumpi non dicitur superueniente noua causa.
6 Offensa facta presumitur ob recentem non veterem iniuriã.
7 Pacem rumpere non dicitur, offendens eũ qui prior rupit.
8 Clausula, rato manente pacto, non valet, nisi obseruanti.
9 Pena non committitur nisi semel dictum sit quod toties.
10 Confessio semiplene probat eo magis geminata: ꝛ in his que sunt difficilis probationis. nu. 12.
15 Causa quelibet iusta excusat a pena: etiam rumor, licet sit minor quam fama. ꝛ nu. 17.

Cõsilium. CXV.

Jso themate suprascripto, ꝛ attestationibus testium receptorũ ad ꝓbandum percussiones, ꝛ vulnera illata per Petrũ Jacobi in dominam Antoniã eius vxorem, ꝛ instrumẽto pacis rupte inter ascẽdẽtes dicti Petri ex vna: ꝛ ascendentes dicti Ludouici, ꝛ Pauli qui vulnerauerunt dictũ Petrum post ꝑcussiones assertas ꝛ vulnera illata per Petrum in dictam Antoniã eius vxorẽ, ꝛ cõsanguineam dictorum Ludouici, ꝛ

1 Pauli. ¶ † Queritur an sit cõmissa pena pacis rupte ad qngẽtos aureos secundum instrumentũ dicte pacis: ꝛ qꝛ meo iudicio quilibet qui sane considerat dicta testium predictorum, ꝛ meram veritatem intueri velit facile deprehẽdet ex pluribus vulnera illata in Petrũ nõ fuisse illata ex antiqua inimicitia ꝛ offensa super qua inita fuit pax, sed ex noua causa vꝫ ex percussionibus illatis per Petrũ in dictam dominã Antoniam ꝛ per consequens pacem non esse ruptã, nec penam cõmissam, vñ hanc partẽ tanqꝫ veritati, iuri ꝛ equitati consonã

2 amplectar, ꝛ ꝑ viribus tenebo. ¶ † Et primo presuppono ꝙ marito nõ est licitũ verberibus vxorẽ afficere. C. de repu. l. cõsensu. circa prin. ibi dum dicit, verberibus, que ingenuis aliena sunt, afficientẽ probauerit. ꝛ notat gl. vij. qõ. j. sicut. vbi dicit glos. quod maritus potest corrigere vxorem suam. xxiij. questio. iij. cap. duo ista. sed non verberando: quia illa aliena sunt ab ingenuis per. d. l. consensu. sed temperate eã corrigere potest. sed glo. in dicto. c. duo. que allegat tex. in cap. hec imago. xxxiij. qõ. v. ver. † quando permitteretur marito verbera

3 re vxorem, intelligitur qñ subesset iusta causa, ꝛ leuiter verberare secundũ Archi. in dicto cap. sicut. ꝛ Antoni. de butri. in cap. cum contingat. in. ij. col. de foro competen. ꝛ communiter omnes in. c. quemadmodum. de iureiuran. arg. l. preceptoris. ff. ad legem aquili. ꝛ in. c. ad audientiam. de homicid. facit lex. ij. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. ꝛ in lege. j. cum

ibi no. C. de emendatio. propinquo. ¶ Sed ita est quod non cõstat quod ex aliqua causa saltem iusta, dictus Petrus percusserit vxorem, ergo talis percussio non fuit licita, quinimo etiam si fuisset causa, tamen non dicit leuiter fuisse verberata attento quod in capite percussa fuit, seu super oculo cũ pedibus ꝛ in murum proiecta, ꝛ cum sanguinis effusione, nã ista non dicitur lesus verberatio, aut castigatio, sed immoderata correctio, ꝛ aliorum iniuria. l. pretor. §. pen. ad fi. cum duabus legibus sequentibus. ff. de iniurijs. ꝛ l. idem. §. quoniam. ff. de vsufru. ꝛ no. Guil. de cu. Bald. ꝛ Ang. i. l. sed si hac. §. inter. ff.
4 de in ius vocan. ¶ † Secundo presupono, quod qñ fuit facta pax inter aliquos de antiquis vulneribus, seu offensionia bus, ꝛ postea superueniat aliqua noua[a] causa prouocans aliquem predictorum ad offendendum alterũ ex predictis, ꝛ ita fuerit secuta noua offensa ob dictam superuenientẽ nouã causam, certe per hoc non dicit rupta pax. Ita decidit Bar. in. l. aut facta. §. causa. ff. de penis. ar. illius text. ꝛ l. si de certa. C. de transactio. ꝛ l. cum queritur. ff. de execu. rei iudi. ꝛ idem tenet Bal. in. c. j. in. ij. col. de pa. tenen. vbi ꝑ hoc allegat no. ꝑ Host. ꝛ Io. An. in. c. fi. de iniurijs. ꝛ idem etiam tenet Ant. de butr. ꝛ Ioã. de Imo. in. c. cum inter. P. de renun. ꝛ per illum tex. ꝛ Pau. de ca. in. l. qui seruum. ff. de ver. obl. ꝛ Roma. in. l. semel mora. ff. solu. ma. vbi etiam per hoc adducit aliqua. ¶ Bene
5 facit qd no. Bar. in. l. verũ. ff. de fur. † dum vult quod ille qui
b adulterauit vxorem[b] eius cum quo fecerat pacem, non dicitur ex tali offensa rumpere pacem, ꝛ ratio est secundum eum, quia non facit causa vindicendi primam iniuriam iam sopitam, sed causa libidinis, secus si faceret causa vindicandi, vt in exemplo ibi posito per Bar. ꝛ sic vult expresse Bart. ibi cũ quo transit Pau. de cast. in. d. l. qui seruum. quod vbi offensa sit non animo vindicandi de offensa, super qua erat facta pax nõ intelligat rupta pax, hoc satis aperte colligitur ex verbis instrumẽti, dum dicitur quod promittũt ꝙ nõ offendent vel offendi facient dicto facto verbo vel opere in ere vel in ꝑsonis
6 occasione predicta, † ꝛc. Ponderanda sunt illa verba, occasione predicta. sed ita est quod cum de proximo facta fuisset offensa in personam dicte domine Antonie per dictum Petrum, per ꝙ offensam dicitur fuisse illata iniuria dictis Ludouico ꝛ Paulo eius consanguineis. l. lex Corne. ꝛ ibi Bar. ff. de iniurijs. l. j. ꝛ ibi notat Bal. C. si quacunq̃ preditus po. ꝛ l. j. ꝛ ibi Bal. C. de rap. vir. l. j. ꝛ. ij. ff. de libe. cau. no. Bart. in l. cum scimus. de agrico. ꝛ cen. vnde cum incontinenti seu infra paucos dies dicti Ludouicus ꝛ Paulus aggressi fuerint dictum Petrum, ꝛ in rixa vulnerauerint dictum Petrum, ꝛ eius fratrem, est arbitrandum ꝛ presumendum quod potius fecerint ob iniuriam de recenti illatam eis, ꝙ ob antiquam ꝛ longissimi temporis, scilicet annos. xcij. offensam. ar. l. si nenter. §. fi. cũ gl. ꝛ quod ibi notat Bar. ff. de priuile. credi. ꝛ. c. super. eo. titu. de elec. ꝛ quod ibi no. Bal. in. l. j. ij. ꝛ. iiij. col. C. de ser. fugi. ꝛ in dubio presumendũ est id quod est mitius. l. si presens. ꝛ l. si de interpretatione. ff. de penis. Ita in proposito nostro voluit Bal. in. l. si predium. in pen. col. C. de edi. actio. sed mitius est ꝙ presumatur facta offensa ex causa superuenienti potius ꝙ ob antiquam offensam, qꝛ si presumeretur ob antiquã, maior dolus esset, qꝛ presumeretur Paulũ ꝛ Ludouicũ habuisse animum nedũ animum se vindicandi, sed rumpendi pacẽ, ꝛ maior esset pena. Secus si presupponeretur causam de nouo superuenientẽ. ¶ † Alia ratione dici posset dictam
7 pacem non esse ruptam ex parte dictorũ Ludouici ꝛ Pauli, qꝛ si plene probatum esset contra dictum Petrum ꝙ percussisset ꝛ vulnerasset dictam dominam Antoniã eo modo quo in inquisitione continetur, esset pro parte sua rupta pax predicta. quia illicite fecisset, vt iam dixi, ꝛ per consequens si ex aduerso pro parte cõiunctorum dicte domine Anto. fuisset postea offensus dictus Petrus, non intelligeretur pro parte eorum esse ruptã pacem, secundum veras ꝛ magis communes conclusiones docto. vt no. Io. an. in addi. Spe. in. §. de treuga ꝛ pace. ꝛ tenet in rub. in princ. ꝛ in fin. ꝛ in regula, frustr. in merci. ꝛ Bar. ꝛ alij in. l. cum pater. §. liberis. ff. de leg. ij. ꝛ in. l. j. §. cum ariete. ff. si quadru. paupe. fecis. dica. ꝛ Bal. ꝛ Saly. i. l. cũ proponas. la. ij. C. de pact. C. de pac. ꝛ Bal. in. l. qui fidẽ. eo. tit. ꝛ in. l. semel mora. ff. sol. mat. ꝛ Ange. ꝛ Ioan. de Imo. in. l. qui seruum. ff. de verbo. obliga. per. d. l. liberis. ꝛ. d. l. cum proponas, ꝛ per. d. l. qui fidem. ꝛ. c. ij. de iureiuran. ꝛ hoc verum, etiam quando in instrumento pacis esset adiecta clausula, etiam rato manente pacto, ꝛ quod toties committatur pena, quoties contra factum fuerit, vt firmat Bald. Salyc. ꝛ
8 Pau. de cast. in. d. l. qui seruum. ꝛ in. d. l. qui fidem. † quia illa
c clausula solum operatur ad commodum obseruantis[c] contractum, non autẽ ad cõmodum nõ obseruantis, quia nõ debent seruari promissa sibi. ita colligitur ex no. ꝑ glo. in. d. l. qui fidẽ. ꝛ ibi no. doc. ꝛ probatur in. d. §. liberis. ꝛ ibi notat Bart. facit. l. quero. §. inter locatorem. ff. loca. ꝛ quod ibi Bar. ꝛ in. l. si instituta. in prin. ff. de inoffi. testamen. licet Ioan. de Imol. sub dubio forte, contrarium tenuerit, ꝛ non bene, per predicta. ¶ Nec his obstat quod not. Ioan. And. in addi. Spec.
9 in titu. de treu. ꝛ pace. in rubrica ad fi. † dum dicit ꝙ pena adiecta in promissione pacis seruande non committitur nisi semel per primam offensam, nisi sit adiecta clausula ꝙ pena toties cõmittatur, quoties contra factum fuerit. per. l. si duo. §. j. ff. de arbitris. quia dico ꝙ intentio Ioan. And. ibi est quod si ille qui offendit, offenderet, iterum, nõ incidat in penã plusꝙ semel nisi sit adiecta clausula ꝙ toties pena committatur quoties fuerit contra factum: non autem vult Ioãnes and. ꝙ si. P. offensus offendat eum qui post pacem ipsum offendit incidat secundo offendens in penam: quia hoc esset contra. l. cum proponas. ꝛ. d. l. qui fidem. cum ibi no. ꝛ ita etiam legendo sum semper solitus non sequi opi. Ioan. de Imo. sed ceterorum, vt veriorem ꝛ magis communem. ¶ Utrum autẽ sit probatum ꝙ Petrus percussit dictam dominam Antoniã, adeo quod probatio sit sufficiens quo ad casum nostrum statim aperiam. Nam non obstat predictis si diceretur ꝙ nõ est probatum per testes sufficiẽtur ꝙ Petrus dictam dominam Antoniam percusserit, quia respondeo ꝙ imo videt probatum. nam zapharinus ꝛ Marianus sunt testes ad probandũ ꝙ domi. Pet. fuit cõfessus extra iudicium de vna percussione per ipsum facta cũ pedibus super oculo dicte sue vxoris cũ
10 sanguinis effusione, † que confessio facit semiplenam probationem, vt. c. fi. de succes. ab intesta. ꝛ no. per glo. in. l. j. c. v. ff. de adul. quam ita ad hoc allegat Barto. in. l. admonendi. in. ix. ꝛ xij. colum. ff. de iureiuran. ¶ Item est probatum de publica voce, ꝛ fama dictorum percussionum, vt probat Marianus ꝛ domina Bartusta, ꝛ domina Anna, ꝛ domina Margareta. aliquid etiam de hoc probant Hugolinus ꝛ Bartholomeus qui quidem interfuerunt cum videatur traxisse originẽ ab vrgentibus indicijs, maxime a confessione dicti Petri. facit aliam semiplenam probationem, vt notat. in. l. ij. §. eiusdẽ. ff. de testib. ꝛ no. Bar. in. l. de minore. §. plurimum. ff. de questioni. ꝛ Anto. de but. in. c. veniens. el. j. de testi. ꝛ do. Abb. in c. j. de deposito. vbi per omnia sequitur doctrinam Bartol. ꝛ per Salyce. in. l. ea quidem. ff. de accusationibus. ¶ Accedit
11 tertio alia confessio ꝓbata per dictas tres mulieres: † ꝛ sic est geminata confessio, que multo plus operatur quam simplex l. cũ scimus. ꝛ quod ibi Bart. de agrico. ꝛ censi. lib. xj. ꝛ. l. j. C. de plus peti. ꝛ. l. si mulier. in fi. ꝛ quod ibi Bald. C. ad Velle. l. fin. cũ ibi per doc. C. ad. l. fal. cum multis alijs similibus, que
12 adduci possent. sed quia sunt a remotis omitto. ¶ † Accedit qꝛ sumus in his que cũ difficultate probari possunt: qꝛ facta fuerunt in domo. vnde lex facilioribus ꝓbationibus contẽta est in similibus. l. consensu. C. de repu. ꝛ. c. veniẽs. el. ij. de testi. l. nõ omnes a barbaris. ff. de re mili. et si vicinis. C. de nupt. et quod no. Bar. in. l. si quis ex argentarijs. §. penulti. ff. de edẽ. ꝛ in. l. si quando. C. vnde vi. ꝛ Spe. in titu. de fur. ad fi. ꝛ Host. in. c. j. quod metus causa. ꝛ Bart. in. l. in illa stipulatiõe si Calendis. ad fi. ff. de verb. obli. ꝛ Fede. in consi. cxix. quod incipit nulli dubiũ. ꝛ Bal. in authen. quas actiones in vltima colũ. C. de sacrosan. ecclesijs. ꝛ in. l. si quis in hoc genus. ꝛ in. l. id qd pauperibus. C. de epis. ꝛ cle. ¶ Accedit illud quod singula que non prosunt multa iuuant: ꝛ in. c. causam. de prob. c. preterea. de test. no. in. l. ij. ff. de execu. tuto. quod multum est attendendum, vbi difficilis est ꝓbatio, vt in casu nostro: vt nota. But. in. c. veniens. el. j. ad finem. de testi. ꝛ vbi est difficilis ꝓbatio: probatur per famam: vt no. Bar. in. l. si quidem. C. de matrimo. ꝛ in. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbor. obligatio. ꝛ Bartol. in. d. aut. quas actiones. ꝛ Anto. de But. in. d. c. ve
13 niẽs. el primo. ¶ † Et est attendendum quod illi met testes, qui deposuerũt: probant de confessione dicti Petri. sunt etiã idonei ad ꝓbandũ famam super qua deponunt: ꝛ sic possunt probare vtrũq̃ ac sic per alios testes esset probatum de con
d fessione. ꝛ per alios testes ꝓbaretur fama, no. Bal.[d] in. l. Sal
14 lus. §. ille casus. in. ij. colũ. ar. illius tex. ff. de li. ꝛ post. ¶ † Nec
e repellentur dicte mulieres[e] etiam in causa criminali, tum qꝛ de iure ciuili quod est seruandũ in terris imperij possunt esse testes, etiam vbi criminaliter agit. l. ex ea. ff. de testi. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testibus. nota. in cap. forus. de verbor. significationi. tum etiam: quia isto casu non dicitur agi ex criminie: sed ex contractu stipulationis interposite in parte, vt. l. j. circa prin. ff. de iure fis. ibi dũ dicit fisco ex contractu priuato deberi ꝛc. cum ibi no. ꝑ Bar. faciunt no. per Spec. ꝛ Ioã. An. in tit. de testi. §. j. ver. item qd est mulier. iuncto ver. sequ.

Quinimo

a na. 8. libro. xix. nu. 2. ... vxorẽ. 8. libro nu. cxiij. Obseruantis. ... tex. l. semel mora. col. ij. sol. matr. ... lib. ij. cõsi. xxxij. col. fi. Anch. cõsil. cxlj. colũ. j. Fely. c. iij. in fi. de iureiur. adde Frã. ripa. repe. l. fi. q. xxxiij. vbi limitat. C. de reuocan. dona.

d ¶ Bal. sed illd dictũ Bal. reprehendit Alex. ibi Cor. cõsi. lviij. litera. d. l. lib. iij. Ias. l. admonẽdi. col. xxj. de iureiur. sed Ias. d. §. ille casus. Bal. ꝛ hypp. marsil. not. [illegible] Nicol. ... eneral in locis leg. lo. ij. a coniunctione. at Cur. tracta. de testib. conclu. xliij. dubitat. ego

c puto ex duobus huiusmodi testibus etiam si alter sit de veritate non fieri plenam probationes nisi alia adminicula accedant [illegible]

¶ Mulieris. 8. li. j. consi. xj. nu. 5.

¶ Quinimo dato quod etiam omnino nõ esset plene ꝓbatũ
de crimine cõmisso: tamen sufficit qd de hoc erat publica fa-
ma in loco quod Petrus vulnerauerat dictã dominã Anto
niam, prout in inquisitione continetur, vt dicunt testes. ⁊ que
fama fuerit nota predictis Ludo. ⁊ Paulo in illo loco cõmo
rantibus, vt notatur per. l. si tutor petitus. ⁊ ex glo. ⁊ Bart. C.
de pericu. tuto. ⁊ per gl. ⁊ Bar. in. l. j. ff. de recepta. ⁊ plene per
Bar. in. l. is potest. ff. de acquir. heredi. ⁊ habetur in. c. fin. qui
matri. accu. pos. ⁊ p. l. sicut. §. hisdem. ff. de accusa. ⁊ per conse-
quens probabiliter putarunt dicti Paulus ⁊ Ludo. eis lice-
re offendere dictũ Petrũ absq; metu incurrendi in penã con
tentam in instrumento pacis per. d. l. cum proponas. cum ibi
15 not. per Bar. cũ aliis concordã. s. allegatis. † ⁊ quelibet iusta
a causa excusat a pena,[a] etiam si illa causa iusta plene non pro-
betur, hic ostenditur sic. Nam iusta causa litigandi siue aliud
faciendi ita excusat a pena promissa, sicut excusat ab expẽsis.
ita dicit Guido de suza. in summa. tit. de arbi. versic. sed nun-
qd is quẽ. quãtũ ad propositum nostrum referunt ⁊ sequunt
Ang. ⁊ Joã. de Jmo. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb.
oblig. in repe. super glo. in verbo, proponeretur. per. l. qui soli-
dum. §. etiam. ff. de leg. ij. ⁊. l. si debitor. ff. de petitiõe heredi. et
idem in effectu voluit Joã. And. in addi. Spec. in tit. de ar-
bi. §. si. super versic. incipiẽte, sed quid compromissum. ⁊ clare
Bal. in. l. edita. C. de edẽ. in repe. Paduana in. xiij. col. versic.
oppo. ergo non emẽdatio ⁊c. ⁊ in. l. qd te. ff. si cer. pe. ⁊ hoc ptz
ex not. per Bart. in. l. Julianus verum debitorem. in. v. col. ff.
de condi. indeb. ⁊ in. l. ⁊ ex diuerso. §. j. ff. de rei vẽdi. ⁊ p Bal.
⁊ Ang. in. l. tres fratres. ff. de pac. ⁊ in. l. qui tutoribus. in prĩc.
ff. de trãsac. ⁊ in. l. si. C. de arbi. ⁊ in aut. generaliter. in. iij. colla.
C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ in. l. si iudex. ff. de his q sunt sui vel alie. iur.
⁊ not. Cano. in. c. quintauallis. de iureiur. Sed ita est, ꝙ iusta
causa litigan. quantum ad excusandum ab expensis dicitur
quãdo probatum est, licet minus plene de iustitia ⁊ iure suc-
cũbentis, puta semiplene vel per vnũ testem, vt no. Jo. And.
in. c. finem litibus. de dolo ⁊ contu. ⁊ sequit ibi Ant. de But.
in versi. venio ad tertium. ⁊ p Bal. in. l. qui nõ probasse. C. de
cal. ⁊ in aut. generaliter. in. v. col. C. de episc. ⁊ cleri. bene faciũt
que vo. Bar. in. l. j. in prin. ff. ad Tur. versic. vlterius procedo
qualiter probatur calumnia ⁊c. ¶ Ad hoc etiam optime fa-
cit tex. in. l. si. ff. de hrdi. instit. per quẽ dicũt ibi Bart. Ray. ⁊
16 omnes. dicit Bar. † quod fama ⁊ rumor inducit iustam cau-
sam credendi, quamuis etiã fama non esset vera, vt ibi in tex.
facit. l. cũ quidam. §. quod dicitur. ff. de acqui. her. ergo si iusta
causa excusat a pena: vt dixi: sequit quod ille rumor seu fama
excusare debet dictos Paulum ⁊ Ludouicum. ⁊ bene ponde-
randum illud quod habetur in. l. fina. cũ ibi no. per doct. ff. de
heredi. insti. cum voluit quod rumor nõ inducit iustam cau-
17 sam credẽdi: † quia rumor est minꝰ ꝙ fama: qr rumor est par
ticularis assertio ex incerto authore, ⁊ ex sola suspiciõe proue
niens. nec enim requiritur qd ab omnibus, vel a maiori pte
communiter ⁊ publice dicat, vt not. Spec. in tit. de noto. cri-
mi. de rumore. ⁊ Ray. ⁊ Jo. de Jmo. in. d. l. si. in pri. ff. de hr.
instit. ⁊ Bal. in. l. ea quidẽ. in. j. col. C. de accusat. ⁊ in rubr. C.
de probatio. in. ij. col. Joan. calderi. ⁊ alij post eum in. c. vestra.
de coha. cleri. ⁊ mulie. ⁊ not. glo. ⁊ doct. in. c. super eo. in gl. de
eo qui cogno. cõsang. vxo. sue. ⁊ sic sufficit probatum esse fa-
mam publicam, vel rumorẽ, alia similia plura ex quibus iusta
causa excusat adduci possent. Sz premissa quo ad propositũ
satis sunt. ¶ Fortius videt ꝙ si dicti Ludouicus ⁊ Paulus
non habuissent iustam causam offendẽdi Petrum predictũ
citra incursum pene predicte contente in instrumento pacis:
tamen videtur quod sufficit quo ad euadendam dictam pe-
nam pacis rupte ꝙ appareat vere vel presumptiue, quod ipsi
illum offendendo non habuerunt animum vindicandi de il-
lis antiquis offensis, de quibus facta fuerat pax, sz ad aliũ fi-
nem offenderint, quãuis iniustum ⁊ illicitum: ⁊ ita euidenter
colligitur ex doctrina Bar. in. d. l. vtrum. ff. de furt. ergo quo-
modocunq;, vel per aliqua indicia, vel per aliquem rumorem
vel famam predictam peruenerit ad aures dictorũ Ludoui-
ci ⁊ Pau. qd dictus Petrus vulnerasset dictã dñam Anto
niam: presumitur ꝙ ob illum rumorem vulnerum illatorũ de
recenti in dominã Antoniam moti fuerũt predicti ad percu-
tiendum dictum Petrum, ⁊ non ex illa antiqua causa. d. l. si
ventri. §. cum ibi no. ⁊ probaui: ergo non oportet attendere ꝙ
plene non fuerit probatum ꝙ Petrus vulnerauerit dominã
Antoniam: ⁊ an propter id liceret dictis Paulo ⁊ Ludoui-
co offendere ⁊ venire contra instrumẽtum pacis. ¶ Ex qui-
bus omnibus concludo ex vulneribus illatis in Petrũ per
dictos Ludouicũ ⁊ Paulum non esse commissam penã pa-
cis rupte de qua in instrumento. Alex.

Epitome.

¶ Pluribus mutuo obligatis ad pacem quilibet agit ⁊ con
uenitur pro sua virili.

Consilium.CXVI.

Iso instrumẽto pacis
mihi exhibito, ex his que continentur in themate
predicto. Presuppono primo qd ex homicidio p
petrato in personam Jacobi de bonamentis p dictos Jaco-
bum de sauiolis, ⁊ per dictũ Dominicum paduanũ, fuit ru-
pta pax, ⁊ per consequens commissa pena pacis rupte, lex est
in. c. j. §. si qs hominẽ. ⁊. §. si quis aliũ. in titu. de pac. tenenda.
hoc presupposito est videndum quibus cõpetat actio ad pe-
nam illã mille ducatorum pacis rupte, que pena ex forma cõ-
uentionis dz applicari pro dimidia camere reuerẽdissimi dñi
cardinalis, ⁊ ꝓ alia dimidia debet applicari parti obseruanti
⁊ contra quem, vel quos sit commissa dicta pena, ⁊ a quibus
debeat exigi, ⁊ omissis argumentis ad partẽ, dico quod hanc
in terminis decidit Bar. in. l. fin. de duo. reis. in versi. secundo
quero. cum quo ibi transit Ang. ⁊ Moder. ⁊ Barto. in repe.
aut. hoc ita. in. xiij. questione. C. de duobus reis. ⁊ in. l. opere.
ff. de ope. libe. ⁊ Moder. in. l. si id quod. ff. de duo. reis. in qui-
1 bus locis concluditur, † quod si plures fecerunt panem[b] cum
b pluribus, ⁊ promiserũt se nõ offendere sub pena mille: postea
contingit vnũ esse offensum: oẽs ex illa parte offensa nõ pos-
sunt agere insolidũ, nec etiam insolidũ possunt conueniri illi
qui sunt de parte offendente, vt probant ipsi per. d. l. si id qd.
ff. de duo. reis. ⁊ p. d. l. opere. hoc etiam satis apparet ⁊ ex ver
bis instrumenti colligitur dum dicitur, in eo ꝙ pacem, ⁊ om-
nia, ⁊ singula suprascripta predicte sibi inuicẽ ⁊ vicissim ꝓmi
serunt per se, ⁊ suos heredes ꝑpter rata ⁊ firma habere atten-
dere, ⁊ obseruare sub pena mille ducatorũ, q̃ pena toties com
mittat peti ⁊ exigi possit pro pte obseruante commissa a par
te contrafaciẽte, quoties in predictis vel aliquo predictorum
fuerit contrafactum vel omissum. cuius quidẽ pene dimidie-
tas applicetur ⁊ applicari debeat camere reuerendissimi dñi
Cardinalis Bonomẽsis: ⁊ reliqua dimidietas parti obseruã
ti: ⁊ ꝓut latiꝰ apparet in dicto instrumẽto, in quo apparet ꝙ
oẽs persone ibi enumerate sunt diuise in duas partes, ⁊ per
consequẽs enumera si in prima parte vcz illi de bona mentis
cum sociis qui in effectu sunt circa nouẽ habent pro vno cor-
pore ⁊ oẽs alij specialiter nominati qui sunt circa quadragin
ta septem. in alia parte habentur pro vna alia parte. l. liber ho
mo. §. Lucius. el. j. ⁊ qd ibi no. Ang. in. l. Titius fundi. ⁊. l. in-
terdum, in prin. ff. de here. insti. ⁊. l. quoniam iudices. cum ibi
not. per Bal. C. de appel. ⁊ in aut. causa que fit cum mona. cũ
ibi no. ⁊ per Bal. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ inter illos qui sunt com-
prehensi in vna ex illis dictis partibus seu corporibus fit di-
stributio equaliter, vt patet in dictis iuribus, ⁊ in. l. quoties.
ff. de here. insti. ⁊. l. legata inutiliter. §. si. ff. de lega. j. ⁊. l. reos. §.
cum in tabulis. ff. de duobus reis. ¶ Ex his resultat conclu-
sio, qd omnes illi qui sunt de parte offensa possunt petere di-
ctam penam. l. ducatorũ, seu quilibet eorum põt petere virilẽ
portionem. ⁊ ista potest exigi ab omnibus partis offenden-
tis, ⁊ quilibet qui sit de parte offendente potest conueniri pro
parte virili. illi etiã qui fuerunt fideiussores possunt conueniri
pro tot virilibus portionibus, pro quot personis fideiusserũt,
vnde ille donatus fuerit ⁊ alij qui sunt sub eodẽ gradu, ⁊ sub
eo. c. dicti instrumenti possunt cõueniri nedum nomine pro-
prio pro sua virili, sed etiam tanꝙ fideiussores pro portione
eorum, qui sunt in eodez gradu, qui sunt circa. xxij. qr omnes
fideiusserunt vicissim, vnus pro alio, vt patet in dicto instru-
mento. ⁊ ita dico ⁊ consulo.

a ¶ Pena. s. lib. ij. consi. cxix. nu. 12.

b ¶ Pacẽ. omnes docto. in. l. ij. §. itẽ si in facto. ⁊. §. cato. de verb. oblig. Corne. cõsil. li. col. iij. libr. j. [redacted]

Summarium.

1 ☞ Soror agens vt heres fratrum, debet probare eos sine li-
beris decessisse.
3 Probare mortem per famam an sufficiat. nu. 7.
4 Fama quomodo probetur.
10 Judici vt iudici debet constare esse notorium.
11 Dominus directus ob cessationem solutiõis potest sua au-
thoritate ingredi.
12 Pactum de reuocando, non mutat naturam contractus.

Consilium.CXVII.

Iso ꝓcessu inter domi-
nā Luciā quondam domini Gulielmi de tapigna
agentē, ⁊ Jacobum quādā Mat.bōdamone reū
conuentum in qua causa pronunciatum fuit Ja.teneri ad re-
stitutionē petiarū terre, de quibus libello dicte domine Lucie
fit mentio, ⁊ ius libellarium in dictis petijs terre spectare ad
d.do.Luciā, ⁊ ab omnibus alijs partes fuerūt hincinde abso
lute, excepto quod dictus Jac.condemnatus fuit ad redden
dum rationem fructuum perceptorū a tēpore litis contestate,
vt plenius in.d.sententia continetur lata iuxta consiliū sapiē
tis electi ad consulendū in causa ⁊ qua sententia fuit ⁊ est pro
parte dicti Jacobi appellatū. ¶ Puto ex infrascriptis male
fuisse iudicatum per dictum iudicantem, ⁊ bene appellatum
1 pro parte dicti Jacobi. ¶ † Primo: qꝛ dicta Lucia agit tā
quam heres abintestato Augustini, ⁊ Ambrosij fratrū eius-
dem, ⁊ non probauit legitime, ⁊ plene incumbentia videlicet
a dictos fratres decessisse sine liberis[a] ⁊ per consequens dictam
successionem delatam esse ab intestato dicte Lucie. Nam ad
probādum predicta, inuenio productos esse quatuor testes,
scilicet.d.Amadeum, Tricolaum, Alorsium ⁊ Galeotū: qui
2 testes deponunt ex auditu de morte dictorum fratrū: † ⁊ te-
stimonium de auditu alterius non est plenum ⁊ legitimū te-
stimonium in his in quibus veritas deprehenditur ex audi-
tu, vt in aut.de here. ⁊ fal.in.§.si vero absint. ⁊.l.testiū. ⁊ decla
rat plene Cy.in.ij.q.C.de testi. ⁊ legi. ⁊ no.in.c.in literis.de te
stibus.vbi hatetur quod testimonium ex auditu ⁊ fama, non
sufficit. ⁊ plene per Archi.xxij.q.v.hoc videt.testis enim qui
deponit de auditu seu de relatu alterius non est verus testis,
vt est textus in.l.ij.§.idem Labeo.ff.de aqua plu.arcen.quam
allegat pro notabili Anto.de but.in.c.quoties.de testi.in fin.

[a] ¶ Liberis.j.lib. vij.cōsi.cxxiiij.nu. 1. vbi contradixi.

3 ¶ Nec ad hoc ob. si diceretur quod † vbicunqꝫ tractatur de
commodo pecuniario, seu de hereditate alicuius, sufficit pro-
bare mortem per famam, vel ꝙ consanguinei fecerunt lucrū,
presertim cum tractatur de morte in longinquo loco secuta,
vt plene per gl. ⁊ Bar.in.l.ij.§.si dubitetur.ff. quemadmodū
testa.ap. ⁊ per Bar.in.l.quoties.C.de naufra. li.xj. ⁊ per gl.in
c.quoniam frequenter.§.si vero.in ver.si autem.in verbo pre-
sumatur.vt lite non contest.l.sed si de sua. ⁊ ibi no.ff.de acqui.
here. Notant cano.maxime Anto.de but.in.c.in presentia.de
sponsa. ⁊ per Bar.in tractatu, de teste.circa tertiam chartam.
⁊ per gl.Cy. ⁊ Bart.in.l.si quidem.C.solu.mat. ⁊ ibi ostendit
Bart.quod dicte Domine Lucie incumbit onus probandi
mortem dictorum fratrum. Sed duo primi testes videntur
deponere de fama: ergo erit sufficienter probatum de morte.
Quia respondeo pluribus modis. ¶ Primo, quia dicti te-
stes non probant famam, qꝛ licet dicant ꝙ est fama in ciuita-
te Verone dictos Augustinum, ⁊ Ambrosiuz esse mortuos:
tamen interrogati dicti testes, quid sit fama: respondent hoc
modo: qꝛ primus testis dicit quod illud quod dicitur per plu
res personas est fama. Secundus vero testis dicit, quod di-
citur publice fama est, ⁊ sic ex responsione apparet ꝙ ipsi non
intelligunt quid sit fama: ⁊ quod dum deposuerunt de morte
predictorum, etiam per famam non probant legitime famā.
⁊ expresse vult Bal.in.l.j.ff.si cer.pe.in.iij.vel.iiij.col. † vbi di-
b cit qd si testis interrogatus de fama[b] deponit vera esse conten
ta in capitulo. ⁊ postea interrogatus qd sit fama, ⁊ nesciat nō
probat. Sed si interrogatus de causa dixisset: quia audiuit a
maiori parte populi vel gentium: postea interrogatus de dif
finitione fame, dicat, nescio. tunc probabit: quia videtur intel-
ligendum quod nescit diffinire. de iure tn̄ satis est fama post-
quam dixit se audiuisse a maiori parte: ⁊ sic expressit illud ex
quo comprehenditur fama. ita ēt in effectu est de mente Bar
tol.in.d.l.j.per illum tex.ff.si cer.pet.in.iij.col. dum querit an
testis deponens de mutuo debeat interrogari quid sit mu-
tuuz. ita etiam vult Bal.in.d.l.j.in prin.ff.de his qui sunt sui
vel alie.iuris.vbi dicit quod si testis deponit quod Titius
sit male fame: ⁊ interrogetur quid sit bona fama, ⁊ nescit, non
probat. ⁊ idem in effectu voluit Spec.in tit.de noto.crimi.in
§.si.versic.si testes producantur. ⁊ idem no. Joan.de Imo.in
l.stipulatio ista.§.his quoqꝫ.ff.de verbo.obli. ⁊ secundum pre
dicta procedit quod no. Barto.in.l.de etate.in.ij.q.prin.in fi.
5 ff.de mino. ¶ † Cum ergo fama sit quando aliquid dicitur a
maiori parte personarum loci, vt not.per gloss. ⁊ doct.in.l.
iij.§.eiusdem.ff.testi. ⁊ late Bar.in.l.de minore.§.si plurimū.
in.j. ⁊.ij.q.ff.de questio. ⁊ per Bal. Ange. ⁊ Saly.in.l.ea qui-
dem causa.etiam Bal.in rub.C.ff.de proba. ⁊ per Cano.in.c.

[b] ¶ Fama. Deci. tho.ccclxxx. Alexan.s.lib.ij.consi. xciiij.in fi.s.eo.li. consi.cxxv.

vestra.de cohab.cleri. ⁊ mulie.plures vero ⁊ multi etiam dicū
tur duo vel tres tantum.l.vbi numerus.ff.de testi.l.j.§.hoc re
scriptum.cum ibi no.per glo. ⁊ Bar.ff.ad Silla. ⁊ no.insti.de
iure perso.§.fi. ⁊ in.l.licet Imperator.de leg.j.c.pluralis locu-
tio.de regu.iur.lib.vj.in.c.minores.de cleri.excom. ¶ Quin-
imo dicit Barto.in dicta lege de minore. ⁊ Bal.in.l.proprie-
6 tatis.C.de proba. ⁊ in.l.diffamari.C.de inge. ⁊ manu. † quod
non sufficit per testes probari famam, nisi deponant de cau-
sis a quibus traxit originem fama: ⁊ similiter dixit Ange.in
l.ea quidem.in.iiij.colum.C.de accu.ad hoc quod testis pro-
bet famam: habet dicere a quibus traxit originem fama, etiā
si non sit interrogatus.allega.not.per Innoc.in.c.cum opor-
teat.de accusa. ⁊ per Barto.in.d.l.de minore. ⁊ licet vnus ex
dictis duobus testibus dicat quod fama est id quod dicitur
a multis publice notum.per hoc videtur intelligere quod in-
telligat, quando dicitur a maiori parte: quia etiam publice di
ci potest esse dictum illud, quod diceretur ab vno solo, vt in-
quit Barto.in.d.l.de minore.in versi.quero, quid si testis di-
cit quod hoc audiuit ⁊c. ⁊ Barto.in.d.l.iij.§.eiusdem.ff.de te-
sti. ⁊ Bald.in addi.Specul.in titu.de senten.in.xxiiij.colum.
7 in versicu.illud etiam no.quod refert ⁊c. ¶ † Secundo etiam
responderi potest: vt dicit Cyn.in.l.si quidem.C.solut.matri.
⁊ Joan.de Imo.in.d.l.ij.§.si dubitetur. ff. quemadmo.testa.
ape.quia vbi agitur de probanda morte alicuius in causa vbi
tractatur de commodo pecuniario in dominio alicuius rei,
non videtur esse verum quod sufficiat presumptiua mortis
probatio per famam, vel quia attinentes fecerunt lucrum: qꝛ
in causa vbi agitur de pleno preiudicio, requirunt̄ plene pro-
bationes.l.iudices.cum ibi not.C.de iudi. ⁊ not.in.l.j.C.quo-
rum bonorum. ⁊ ideo concludunt quod quando mortuus in
loco de quo haberi possint testes, ⁊ non fuit tempus longis-
simum, debet probari per testes ⁊ plene, ⁊ clare deponentes
de actu mortis, non autem sufficeret fama que plenam non
facit probationem, vt no.in.d.l.iij.§.eiusdem. ⁊ in.l.admonē
di.ff.de iureiuran. ⁊ in.c.veniens.el.j.de testi. ⁊ istā opinio.re-
putat Joan.de Imo.veriorem. ⁊ idem tenet Ang.in.l.si qui-
dem.vbi dicit quod sufficeret tunc demum fama, quando na
uigasset in mari, ⁊ nauis dicitur submersa cum omnibus ibi
existentibus, ⁊ sic per eos non potest probari: sed dicuntur ibi
decessisse in locis in quib⁹ de facili possunt habere testes, sci-
licet Forliuij: ⁊ Mantue.nec deponent testes quod mortuus
fuerit iam longissimo tempore, de quo de facili non possit ha
8 beri memoria, prout cantant verba Cy. ⁊ aliorū. ¶ † Preter-
ea testes qui deponunt de morte, videtur deponere quod de-
cessit ingressus religionē, quo casu nō ita absolute posset dice
re.d.Lucia dictam hereditatem ad ipsam ꝑtinere per ea que
no.doc.in.c.presentia.de ꝓba. ⁊ Arch.xiiij.q.iij.c.qd ingre-
dictibus.per Spe. ⁊ Joan.An.in tit.de sta.mon.in.§.j.ꝟ.iij.
querit.Cy.in.l.deo nobis.de epis. ⁊ cle. ⁊ per Bar.in.c.j.de re
lig.do. ⁊ per Angel.in disputatiōe, nobilis quidā genere. in
vl.q. ⁊ per moder.in.l.j.ff.de testi.cū cōcor. ⁊ sic ex hoc capite
ꝙ nō sit legitime probatū de morte dictorū Ambrosij ⁊ Au
gustini apparet non fuisse bene iudicatū ⁊ reū cōuētū debuis
9 se absolui. ¶ † Secundo principali fundamēto cōfirmo: qꝛ di
ctus Augustinus ⁊ Ambrosius emphyteute cum cessauerūt
vltra biennium in solututione canonis, ceciderūt a iure suo.
l.ij.C.de iure emphy.c.potuit. ⁊ ibi no.de loca. ⁊ in. §. stricte.
in authen.de non alie. ⁊ quod cessauerint vltra biennium pa
tet: qꝛ contractus locutionis fact⁹ fuit de anno. M.cccclxv.
de mense Septembri, non reperitur quod aliquid vnquam so
lutum fuerit. Est verum quod reperitur quedā scriptura pri-
uata, in qua fit mentio quod Jacob. predictus ⁊ Antonius
eiusfrater receperunt illam quantitatem frumenti, ⁊ legumi-
nis pro primo anno, qui debebant dari pro affictu duarum
ex illis petijs terre petitis in libello, pro alia vero petia pro
qua debebat solui quatitas pecunie, nihil fuit solutum, quin-
imo dicta scriptura nihil probat contra Jacobum, sed bene
contra Jacobum probaret: quia bene cōfitetur Jacobus qd
est scripta manu Antonij, sed non Jacobi. ⁊ sic non ꝓbat cō-
tra Jacobum, sed solum contra scribentem.l.rationes. C. de
probationibus. ⁊ lege scripturas. ⁊ ibi plene per docto. C. qui
potio. ⁊ in.c.ij.de fide instrumen. ⁊ sic dicit, quod superuenit
tempus guerre: quo tempore licet fuerit cessatum: tamen per
hoc cessans non incidat in dictas penas, vt est prouisum per
constitutiones ducalis dominij. ad hoc respondeo quod
est probatum in ꝓcessu quod guerra inceperit tali tempore,
⁊ durauerit tanto tempore quod ante tp̄s guerre vel post tem
pus guerre non potuerit transire tempus termini requisiti ad
penam priuationis. nam cuz etiam in libello actoris facta fue
rit mentio de hoc tempore, ⁊ per eum in exceptionibus oīa
narra

narrata negata fuerint,sequitur q etiam dato quod sit noto-
rium qd guerra fuerit tali tempore qd non potuerit tenere ter
10 minum cessationis requisito ad penam priuationis:† tamen
saltem ad hoc.s.quod esset notorium debeat fieri fides iudicii
q2 dato qd notoria non egeāt probatione veritatis ipsius fa-
cti iuxta no.in.l.ea quidem.C.de accu.tñ oportet iudici vt iu
dici quod illud constet ex acti.⁊ esset notorium etiam si alle-
garetur illud esse notorium,vt concludit Cy.in.d.l.ea quidē.
in.ij.q.de accu.⁊ vult ibi Bald.in penul.charta.in versi.item
quero an sit necesse notorium probari per.l.hoc autem. circa
princi.in verbo constare liquereq3.⁊.ff.ex quib.cau.in pos.ea-
tur.⁊ argu.l.non ignorat.C.qui accu.non pos.⁊ no.gl.⁊ doc.
in.c.ad nostram.el.ij.de iureiurā.⁊ glos.ij.questio.j.in.§.quin
autem.gl.que incipit non sedentes.⁊ Ja.but.in.l.j.C.vt que
de aduoc.parti.⁊ clare Bal.in aut.at qui semel.in.ij.⁊.iiij.co-
lum.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊ no.doc.⁊ maxime Joā.
cal.in.c.commenta vestra.de coha.cle.⁊ mulie.in.ij.q.⁊ Ang.
in.l.j.C.qui ⁊ aduersus quos.⁊ ita se h3 cōmunis opin.a qua
recedendum non est in iudicando,vt habetur in locis vulga-
ribus:sed non cōstabat iudici de hoc notorio prout requirit,
vt appareat in actis,ergo non pōt ex hoc capite sustineri sen-
tentia.⁊ nō est opus disputatione an potuerit ingredi dictus
Jacobus ꝓpria authoritate saltem nemine resistente,q2 istud
fuit satis copiose dictū per clarissimos consultores,⁊ aduoca
tum Jacobi,⁊ ex his que magis communiter cōcludūt doct.
in.d.c.potuit.cū concor.ibi allegatis per eos patet magis cō-
11 munem opinionē quod dictus † Jacobus propter dictā ces-
a sationē canonis potuerit ingredi,[a] vt fecit.⁊ predicta ꝓcedūt
siue dicti Augustinus ⁊ Ambrosi9 dicant fuisse emphyteu-
te siue simplices cōductores iuncta.l.q̄ro.§.inter locatorē.ff.
de loca.cum ibi not.per Bartolum plene not.⁊ maxime per
Baldum in.l.edē.C.locati.circa.j.⁊.ij.colū.⁊ ibi expresse dicit
quod illa.l.ij.C.de iur.emphy.habet locum etiam in condu-
ctore ad longū tēpus qui dicit habere ius in re.⁊ sentit Bart.
in.l.nec ti.§.j.ff.de publi.tñ in veritate dictus contractus loca
tionis videtur quod dici debeat contractus locationis in em
phyteusim seu similis ei,vt patet ex illis verbis instrumēti dū
dicit locationis,perpetualis ⁊c.vt instit.loc.§.adeo.in verbo
perpetrato.⁊.l.predia.⁊ ibi gl.C.de loca.predio.ciuitatis.lib.
12 deci.⁊ in hec.ff.si ager vec.vel emphy.pe. ¶ † Nec ob.pactum
de renouando de decennio in decennium:q2 illud nō facit de
finere cōtractū emphy.esse vt expresse dicit Cardinalis ⁊ Jo.
de Jmo.in dicto.c.potuit.circa primam char.⁊ est de mente
Bar.in.l.si finita.§.si.de vec.in.iij.⁊.iiij.q.ff.de dam.infec.⁊ di
cit quod vsus communis loquendi interdum appellat talem
contractum esse contractum libellarium:tamen idē in effectu
est contractus emphyteuticus:⁊ est de mēte Bart.in.l.j.circa
mediū.C.de iure emphy.Spe.in ti.de feu.§.quoniam.ver.iui.
ad fin.⁊ Baldus in.c.j.in.§.an si libel.in titu.quib.mod.feu.
amit.⁊ in.c.primo.si clientu.in princi.in titu.de aliena.feu.⁊
in tit.de pace Constan.in verbo si libellariū.⁊ in rub.C.de iu-
re emphy.⁊.l.liberti vlti.C.de ope.liberto.⁊ hoc verum,dato
quod etiam in contractu esset appositum verbum locationis,
q2 tunc large dicit locatio.ita dicit do.Car.⁊ Jmo.in.d.c.po
tuit.hoc etiam patet ex verbis instrumenti ibi dum dicit qd
ad meliorandum:nam vt dicunt doct.in.d.c.potuit.⁊ maxi-
me domi.Cardi.⁊ Joan.de Jmo.emphyteusis dicitur ab em
ponemate vocabulo greco qd est idem quod melioratio. Jta
etiam innuit tex.in.l.ij.de iure emphy.⁊ in.c.potuit.ita loqui
tur Spe.in tit.de loca.§.nūc aliqua.ver.ij.⁊ Bal.in rub.C.de
13 iure emphy. ¶ † Nec ad essentiā est necesse q aliquid ab ini-
tio datū fuerit concedēti:vt no.Cy.in.l.j.in.j.q.C.de iure em-
phy.⁊ expressi9 Jo.an.⁊ Pau.de liaza.⁊ cōiter alij doc.in.d.
c.potuit.sup.j.gl.per illud q habetur in aut.de alie.⁊ emphy.
circa prin.⁊ no.Spe.in.d.§.nunc aliqua.ver.iij.⁊ est de mēte
Bar.in.l.si mihi ⁊ Titio.ff.de ver.obli.in.ij.col.ibi dū dicitur
14 qñq3 conceditur vni tantum ⁊c. ¶ † Accedit predictis: q2
predictis petijs terrarū fere omnibus veniebat soluēdū aliud
q̄ pecunia,⁊ sic non pōt dici ꝯctus locationis: q2 inter alias
differētias inter contractū emphyteuticū, ⁊ simplicē locatio-
nem,illa est:q2 in ꝯctu locationis requirit q pensio consistat
in pecunia.l.naturalis.§.at cū do.ff.de prescriptis ver.⁊.l.j.§.
si qs seruum.ff.de deposi.Sed in cōtractu emphyteutico pōt
promitti pensio consistens tam in pecunia q̄ in alia re,vt no.
gl.in.d.§.adeo.in v̄bo locationē.insti.loca.⁊ no.Cy.in.l.j.C.
de iure emphy.⁊ Spe.in.d.ver.iiij.⁊ posset inferri ad illā dif-
ficultatē,an tēpore guerre debuerint emphy.soluere pēsionē.
super qua alias satis pleno calamo consului pro quodā cācel-
lario illustri ducis Mutine:sed nō est meo iudicio necessaria
hec disputatio,de qua opportune dictū est p cōsultorem ⁊ ad
uocatum dicti Jacobi,q2 nō est probatum q propter guerrā
fuerint impediti emphyteute possidere res illas.⁊ qd ex illis
propter hoc non potuerint colligere fructus suos:⁊ sic cessant
rationes illorū,qui tenēt emphyteutā non teneri ꝓpter guer-
ram ad solutionem pensionis:quedam alia egregie tacta sunt
per dños consultores,a aduocatum Jacobi que non vidētur
egere substātiali additiōe.Jdeo ea subticeo ex his omnibus
ego concludo male fuisse iudicatū ⁊ bene appellatum p par-
te dicti Jacobi ⁊ dictū Jacobū fuisse ⁊ esse absoluēdū. Alex.

Cōsilium.CXVIII.

Lege.s.lib.ij.consil.clxxxj.quod hic duplabatur.

Anno millessimo tricentesi-
mo nono,die quinto mēsis aprilis.Joānes promisit Petro
filio Martini,⁊ notario publico stipulātibus vice ⁊ noie di-
cti Martini ⁊ eius heredum vendere ⁊ tradere eidē Marti-
no vel eius heredibus hinc ad.x.annos vnam dominū ipsius
Jo.pro pretio octingentarum quinquaginta librarū Bono-
ni.de qua quantitate ⁊ pretio conuēto dictus Petrus vice ⁊
noie ⁊ de propria pecunia dicti Martini eius p̄ris manuali-
ter tradidit tūc,⁊ dimisit eidē Jo.nomine arrarum,⁊ pro par
te solutionis pretij cōuenti predicti octingētas libras Bono- a
nien.residuum aūt dicte quantitatis ⁊ pretij cōuenti predicti.
Jtem Petrus vice ⁊ nomine dicti eius patris promisit dico b
Jo.stipulāti q ipse aut dictus eius pater daret ⁊ numeraret
eidem Joan.hinc ad.x.an.vel ante quando instrumentū ven
ditionis fieret,ac cōuenerūt adinuicē dicti Jo.⁊ Pet.q pen
siones ⁊ reditus dicte domus seu ex ea percipendo dicto tem-
pore.x.an.percipi,exigi ⁊ haberi possent ⁊ deberent per dictū
Martinū,vel eius heredes a pensionarijs dicte domus,⁊ lu-
cro ⁊ vtilitate dicti Martini cederēt habito respectu ad p̄tiū
conuentum dicte domus.⁊ de predictis confectū fuit instru-
mētum publicum per Ambrosium no.preterea reperit que-
dam scriptura seu cautio trino teste notata ⁊ scripta manu
ꝓpria.d.Martini sub die duodeno mēsis Maij dicti millesi
mi ⁊ anni tenori subiūcti,videlicet Sia manifesto a tuta q̄lle
persone che questa scripta viderano como a di.v.daprile ꝓxi-
mo passato Jo.me fe promissione de vendere a mi Martino
vna casa ⁊c.questo p pretio de libro octocētocinquāta de bo-
lognini:si como appare per charta facta p Ambrosio not.⁊c.
a di.v.daprile:⁊ per far seruitio a dicto Joā.si como caro:pa-
renae,si sono cōtento ⁊ cossi si prometto per mi ⁊ per li mei he
redi de rēdeli ⁊ restituire la dicto casa a ogni sua volūtade dā
dome lui libre octocento si como lui a recedēdo da mi:si vera-
mente che tute le pisone ⁊ fine che se hauerano de la dicta casa
siano ī se me dacordo deuiano puenire a mi Martino o vero
agli mei h̄rdi:intēdendo sempre che in la restitutione delo di-
naro se debia el tēpo regugliare de la pisone zoe mese per me-
se ⁊ di p di ⁊ rata di lāno segōdo che lui me fesse lo pagamēto
si che lo dicto Joanne habia gli soli dinari de rata de la piso.
Et cossi io Martino,⁊ per piu chiareza de questo Jo.Mar.
suprascripto ho facto scripta de mia propria mano al dicto
di ⁊ anno in presentia de li iūcti testimonij. ¶ Et dict9 Mar
tinus pēsiones dicte domus cōtinue recepit:⁊ successiue eius
heredes tanto tempore q vltra quantitatē dictarū octingen
tarū lib.Bon.percepit.Mō dict9 Jo.vult petere restitutio-
nem dicte domus,⁊ relaxationem quā idem Mart.dicto tē-
pore detinuit:necnon compēsationem reditum dicte domus
per dictum Martinum receptorū,⁊ p dicta quātitate libra.
octingentarum Bono.per dictū Jo.habitarum,vt supra nō
obstante cōuentione predicta,q idem Mar.lucri facere de-
beret pensiones huiusmodi: q2 dicit contractum istū debere
feneraticium iudicari , ⁊ domū istā in casum pignoris videri
datā ⁊ sic pensiones computādas in sortem illam octingen-
b tarum librarum ⁊c.Queritur ergo quid iuris.[b]

[illegible]

¶ Ingredi.s.l.
ij.consi.cv.nu.
¶ Juris.duo di
cto.in consilijs se
quetibus ⁊ tertio
Alex.tenēt com-
putandas in sortē
etiam non consti-
to de vilitate pre-
tij nec alijs circun
stātijs de quibus
etiam nō apparet
s3 inspecta sola for
ma contractus.⁊
mouētur q2 domi
nium domus non
fuit transitum nec
fuit iterim vere vē
dita [redacted]

Consilium.CXIX. Non est Alexand.

Sine disputatiōe studio
breuitatis dicendū puto posse Joannem domū de
qua agitur repetere pēsionibus in libris octingētis
cōputatis.⁊ si forsan excederēt libras octigētas piter repeti-
1 tis.Nā † primū ñ fuit hic facta vēditio s3 sola ꝓmissio de vēdē
do ⁊ tradēdo deinde ad annos decē: q̄ v̄ba cā differēde solu-
tiōis vident apposita vt sic Jo.nō potuerit añ lapsum.x.an.

[redacted]

ad venditionē traditionēq; compelli.ff.manda.l.si mandato Titij.§.Paulus respondit.ff.de verb.obli.l.ad diem.ꝛ plene per Bar.e.ti.l.eum qui ita.§.qui ita.nec lapsus.x.an.in mora cōstituit pretio integre nō soluto.de ac.emp.l.Jul.§.offerri.ꝛ dato qḋ constituisset,nō venirēt pēsiones ex mora ex stipulatione stricti iuris.de vsur.l.videamus.§.si actionem.quamuis etiā illa verba,hinc.ad.x.annos causam ꝛ limitando finiēdo obli.adiecta fuissent non magis venditio perfecta fuisset:sed dūtaxat promissio,que ope exceptionis per lapsum.x.an.elideretur.de actio.ꝛ ob.l.obligationum fere.§.placet.ꝛ.d.§.qui ita.

2 ¶ †Licet igit̄ Martinus pensionē percepit ex cōuētiōe: nō tū dñium domus in eū translatum presumit̄ tūc: qꝛ repugnaret tradere,ꝛ pmittere tradere:ꝛ eodē modo tradere ꝛ promittere reuenditionem si dñium tradendo transferet, cū non posset sequi venditio rei emptoris de contrahē.emp.l.sue rei.ꝛ.C.e.l.cū res.ꝛ si traditio interuenisset,de qua nihil ꝓponitur,aut apparet videri posset precaria nō animo trāsf.rrendi dñium,cū nec prima ītegre solutio fieret.de act.emp.l.iul.§.ex vēdito.de ꝯhē.emp.l.qḋ vēdidi.licet ibi aliter notet̄ vt premissum est simul.ꝛ semel facta sit ꝓmissio vēdidi tradēdiq; si eodē momēto fieret traditio,cōtinet̄ impossibile ꝛ repugnās tū qꝛ nulla apparet traditio,sed sola cōuentio de repensionibus percipiendis.que separata est a traditiōe:ꝛ sic nō infert.de mino.l.Papi.exuli.C.vū legi.l.nō hoc.cū si.lꝫ Martin⁹ in scriptura priuata.s.prolata promittat reddere ꝛ restituere dictā domū,quasi sibi traditā.

3 † qḋ sane intelligendū est quātū ad cōmoditatē pensionū,vel precario,vt.s.fm tenorē instrumenti.ad qḋ se refert ar.in aut.de fil.ante do.instr.na.col.iij.de here.inst.l.asse toto.cōuenit ergo vt Martinus pēsiones intret rei alie.ꝓpter commodū pretij,vt apparet ex verbis cōuētionis,que etiā cōuētio iudicat nō fuisse trāslatū dominiū cū eo trāslato fuisset supernacua illa cōuentio.cōtra.l.si qñ.de leg.j. cū cōcor.nisi intelligerent̄ illa vba, habito respectu ad pretiū cōuētū dicte dom⁹,vt ꝓ rata pretij soluti cederēt lucro eius, non in totū.que qdē cōuētio nō ꝫ,vt ꝓ pecunia soluta lucretur fructus rei aliene,vel pignoris,quasi hec sit species vsurarum.extra de vsur.c.cōquestus.ꝛ ibi plene no.ꝛ.C.eo.l.si ea.l. Quis enim noīe solutiōis pretij octingente libre date sunt: qꝛ tū insolutum in emptionis nōdū secute cām reddere nō poterāt.de sol.l.sub conditiōe debitor.de ver.obl.l.decē interim potius mutuū reputat̄ ad cōmodū pensionū datū. Et si fuisset solutio pretij sine vllo alio cōmodo,videret̄ esse interim donatio aut ipsius pecunie,aut vsus,de col.bo.l.pe.ꝛ idē plene leg. C.de fideicom.l.post mortē.ꝛ de leg.j.l.ne filius.§.omnes.ꝛ.d. l.sub cōdōne, quacunq; eīn ratione censeat̄,cōstat ex pecunia cuius dñiū in ipsum Joannē trāslatū est.de iure do.l.doti fructus.§.fin.cū l.seq.ꝓ dot.l.j.ꝛ paruulum habens cōuenit primum accipere,ꝛ sic vsuram elie.xliij.q.iij.c.pe.in fi. ¶ Nec cuipiam durū videat̄ Martinum soluto pretio nō posse etiā ex cōuētiōe pēsiones lucrari,quas lucraturus fuisset emptiōe ꝑfecta cū ex pte sua impleuerit,qm̄ in totū impleuit qḋ fieri debuerat de act.emp.l.iul.§.offerri.ꝛ si domus ipsa ante perfectā venditionem quouis modo perijsset,perisset dāno ipsius Jo.nō Martini.de peri.ꝛ cōmo.rei ven.l.necessario.qḋ foret absurdū,vt tā res q̄ ptiū dāni fuissent ꝓmissiōis,ꝛ stipulator emptorq; futuros fructus rei lucraretur, ꝛ pēsionis inspecta ratione vsurarū ꝓhibitarū.de qua plene ꝑ Jo.an.in.c.peccatū.li.vj. ¶ Quinimo,ꝛ si dñiū dom⁹ videret̄ statim trāslatū posset videri hoc factū in fraudē vsurarū,ꝛ poti⁹ simulatū q̄ verū:cū vēditio nō fuit perfecta:nec videret̄ fida, cum ex scriptura priuata ꝓmiserit Mar.restituere domū Jo.solutis sibi libris octingētis, nulla facta mētione de alijs quinquaginta soluendis.nec scio qua ratione fuerit potius per instrumentū facta promissio vendendi,q̄ venditio soluto fere toto pretio: nisi vt sub premisso colore future vēditionis interim vnus pecunia,alter re gauderet.arg.C.plus vale.q̄ agi.per totum.de emp.ꝛ vendi.c.ad nostram.de pigno.illi vos. ¶ Liquet igit̄ emptione non perfecta pensiones ad dictum Jo.pertinere, ꝛ in dictis libris octingētis cōputādas: nec cum ex promissiōe ad vendendum amplius astringi posse,cū si venderet cogeret̄ dictus Martinus ex pacto retrouēdere.de except.do.l.dolo. de reg.iur.l.inuitus.§.an.do.sol.ma.l.socer.§.lucius.ꝛ ipsum Martinum si possessionem vel tenutā habet ad restitutionē teneri,que oīno multo clariora forent:si dato qḋ in instro cōtineretur non promissio vendendi,sed venditio. Vēditio ipsa ex pacto reddendi presupponeretur simulata,ꝛ in fraudē vsurarū de quo statim dicetur:tūc eīn nō deberet esse melioris cōditionis stipulator venditionis fiende,q̄ emptor.de cōdi.in deb.l.iul.

4 ¶ † Posset ergo vlterius ꝓcedi ꝛ queri quid iuris si in prefato instrumēto vēditio cōtineret̄,aut si idem iudicā-

b ¶ Non videt̄.s.e. gl.l.col.j. Aymo. consi.clvj.ad fin.

dum sit de ꝓmissiōe qḋ de vēditiōe,an dicta vēditio presumēda sit simulata propter pactū postea appositū de cedēdo, vbi cōstat q̄ nō ex solo pacto.C.de pac.inter empt.l.ij.finaūt dominus ipsa multo maioris valoris fuisset:ꝛ dict⁹ Martin⁹ fenerari ꝯsueuisset,vel siles ꝯct⁹ inire vel pactū de cedēdo fuisset incōtinēti appositū ex concursu horū triū

a a presumeret̄ simulata venditio:ꝛ in fraudē vsurarū fructusq; cōputarent̄ in sortē,per prealleg.c.ad nostrā.de emp.ꝛ ven.de pig.illo vos.ꝛ no.de vsu.conquestus quāuis doc.iuris ciui.C.plus va.quod agi.l.fi.Jac.de Are.Cy.ꝛ Bal.respondentes ad capitula.s. alleg.ꝯ velint,cū aūt pactum de quo agit̄ ex interuallo fuerit apposita plusculū verius est:qꝛ nō tam videtur ex eo fictio et fraus presumi,per ea que habent̄ in simili.de solu.l.quamuis. alias incipit,Calipodius.per Bar.de pig.act.l.Titi⁹.ꝛ.C.de pac.pig.l.ij.fm illū intellectū.Licet si dictus Martin⁹ cōsue-

b uisset fenerari,non videt̄ b ex interuallo vni⁹ mensis vel paulo

5 plus sublata presumptio simulationis† cum vsurarij omnes cantelas excogitēt ad circūueniēdā iuris presumptionē, ꝛ ex interuallo promissiones ipsas faciunt,ꝛ in alio instrumēto vt plene per Jo.an.in.d.c.ad nostram.ita vt facile presumendū sit contra eos,vt no.C.de vsur.l.cū allegas.ꝛ tutior via eligenda est pro salute animarū.vbi vero nō apparet Martinū solitum fenerari,vel similes inire contractus:res tū foret multo minoris valoris, ꝛ pactū retrouēdēdi.gl i.d.c.cōquestus.innuit etiam hoc casu presupponi contractū simulatū, cū dicit,

6 ꝛ precipue si emptor cōsueuit exercere vsuras.†Istā non potest videri alienatū q̄ semper recuperari pōt.de ver.sig.l.alienatū. in prin.iuncta.l.qui actionem.de regu.iur.ꝛ magnā hꝫ similitudinem cum pignore quod semper recuperari potest,vbi cadet ꝛ illud.nunquid illa gl.ꝓcedat etiā in pacto ex interuallo apposito:ꝛ hic articulus non videtur necessarius in qōne premissa,per ea que superius plene dicta sunt:cū hic nulla vēditio in instrumēto cōtenta sit,illud vltra non prosequor,precipue cum varie forsan fm consuetudinem locorū vbi magis vel minus huiusmodi cōtractus frequentantur multis grassantibus presumi posset,ꝛ ex alijs coniecturis religioni iudicantis relinquentur.

Consilium.CXX. De eadem re,nec est Alexan.

IN ꝓposita.q.si.d.quātitas lib.octingētarum data Jo. sicut proponit̄ multo minor fuisset iusto pretio dicte domus,videt̄ indubitate dicendū eiusmodi contractum vsurariū presumendū,ꝛ eā domū potius pignoris causa.d.Martino traditā.Nam si vbi emptio facta fuisset scriptura cōtineret:pign⁹ tamen magis in veritate fuisset mutuiq; cōtractus:sed ī fraudem canonis edicti contra feneratores ita simulate cōscriptū iure canonico presumitur ex duob⁹:ex multo minore iusti ꝑtij quantitate,ꝛ pacto de re vendita retro trāscribenda eodē pretio,vt legitur de emp.ꝛ vend.ad nr̄aꝫ.vbi etiam per doc.ꝛ C.plus vale.quod agi.quam quod simu.conci.in emptione.ꝛ quod ibi per legistas,presertim si emptor consuerat fenerari: vt de pig.illo vos.in si.multomagis in specie proposita, vbi nec emptio facta,nec in ipsum Martinum etiā apparet trāslatū dominiū quod magis nature pignoris conuenit, ex quo non transiuit ad creditorem proprietas.vt.ff.de pig.ac.l.cū ꝛ sortis.§.manente.quod in emptore facta emptiōe ꝛ traditione diuersum est:vt de ac.emp.l.ex empto. in prin. ¶ Si vero dicta q̄titas lib.octingentarum iusto domus pretio correspōdet aut ei prope est,tunc ex alio capite videbitur aut pignus mutuū cōprobari,aut violenta presumptione presumi eo qḋ domus predicte proprietas apud Joānē remanserit,cum traditio facta dicto martino nullo ex titulo seu causa ad dñium trāsferēdū idonea facta monstret̄,vt.ff.de acq.re.do.nūq̄ nuda.in prin.neq; eīn vēditio dom⁹ facta fuerat,sed faciēda promissa in summa dictarū li.octingē.data Jo.pretiū emptiōis intelligi pōt,q̄ facta nō est,cū sine emptiōe pretiū nō recte dicat̄.C.de pred.curia.l.fi.li.x.videt̄ itaq; dom⁹ ꝓ securitate dicte pecunie date Joanni,ꝛ per ipsuꝫ Joā.qñcūq; reddēde.d. Martino,vt ea reddita domū suā reciperet in chirographo scripto ꝑ manū dicti Mar. manifesti⁹ cōtinet̄ fuisse cōcessa. q̄ res nihil aliud q̄ pignoris dationē atq; substantiā ꝑfecto significat,ꝛ cōuētio facta de pēsionib⁹ dom⁹, vt lucro cedāt d.Mar.cū id ēt spaliter exprimat̄ habito respectu ad dictū ptiū cōuētū dicte dom⁹ ꝑ ipsa pecunia numerata noīe dicti Mar.dicto Jo.cui⁹ vsus dicto Jo.cōcedit̄ donec reddat eādē.d.mar.vt domū suā recipiat ipse io.vt chirographo ꝯtinetur con

tur cōuentionē fenoris exprimit velut ꝓ pecunia mutuo da-
2 ta.† Quidem̄ aliud est mutuū ꝙ̄ pecunia vel alia res q̄ cōstat
pondere,numero vel mensura vtenda cōcessa: sȝ enim dn̄ium
transferatur,vt.ff.si cer.peta.l.ij.in prin.⁊.§.j.⁊.ij.cum effectu
concessio est obligatione reddendi naturā proprietatis obti-
nente,sic nāqȝ constituit̄ vsus ⁊ vsusfructus in his rebus que
consumunt̄:vt.ff.de vsufr.earum rerū que vsu consu.l.ij.⁊.iij.
⁊.l.si tibi.x.⁊ stante ꝙ commodatum in alijs rebus hoc mu-
tuum,in eiusmodi rebus.in preal.l.ij.in prin.⁊.ff.cōmo.l.j.§.j.
Neqȝ enim pretiū loco fuit ea pecunia,vt.s.monstratum est ⁊
magis omniū rerum effectus ꝙ̄ verborū prima facies spectā-
3 dus est:vt.C.de vsur.l.fi.⁊.C.cōmu.de leg.ij.in fi. ¶ † Nec me
mouet qd̄ illa conuentio chirographaria ex interuallo facta
sit post primum contractū promissionem faciende venditio-
nis dehinc ad decem annos continentem: imo magis auget
suspicionē fraudis excogitate cōtra preal.c.ad nostrā.vt scri-
bit Jo.an.in.c.super eo.post Host.de vsur.nam hodie ita cal-
lide feneratores suos contractus celebrant,vt nolint eiusmo-
di pactum de reuendendo eodem instrumento conscribi sed
alio ⁊ aduerso tempore rursum vehemēter presumptionē in-
ducit fenoris ꝯcti illa pars chirographi:intēdēdo sempre che
in la restitutione de li denari se debia el tempo reguaglare de
la pisone zoe mese per mese,di p di a rada delanno che lui me
fesse lo pagamēto.huic nāqȝ vsurarie cōuētiōi recte cōueniūt
⁊ consuetudines fenus exercitantiū.¶ Deniqȝ dicunt cano
nes ad hec singulariter faciētes,qd̄ qui plures expectat vel re-
cipit quā dederit in quocūqȝ negotio,⁊ quacunqȝ re etiā si sit
esculētū vel poculētū vsura ē.xxiiij.q.iij.c.j.ij.⁊.iij.⁊ specialiter
in.c.pleriqȝ.hic aūt Marti.vltra lib.octingētas quas.d.Jo.
numerauit ⁊ quas receptur⁹ erat ab ipso Joā.vult dominus
Jo.lucrari pēsiones:hec ꝑfecto vsura est s'm preal.canones.⁊
ad hoc facit qd̄ no.Jo.in summa.d.q.vbi ait licere emere vel
vendere vsuram pecunie: ⁊ sic recipere ꝓ pecunia pecuniā vel
aliud:dū tn̄ pecunia per aliū ad ipsum venditorem pertineat,
alias non:licet ⁊ illud dictū Jo.reuocet ibi Archi.in dubita-
tione iure porro proposita illius pecunie hoc est lib.octingen
ta.periculum ad Jo.non ad mar.manifeste pertinebat,cū sit
debitor quantitatis: vt.ff.ad leg.fal.in rōne.§.incerte.quo sit
vt multum intelligat̄ cui ⁊ hoc cōuenit,vt.s.dixi.Laus deo.

Consilium.CXXI. Subscriptio Ale.

Viso themate suprascri-
pto,⁊ his q̄ copiose scripta sunt per celeberrimum
dominum consulentem id ꝙ prima consideratio-
ne dubium mihi facere videbatur.erat id quod habet̄ in tex.
1 sing.l.fi.§.fi.ff.de fun.do.vbi habet̄ † qd̄ si mulier dederit fun-
dum in dotem viro cum hoc pacto qd̄ muliere dante estima-
tionem viro,fundus restitueret̄ mulieri.⁊ contingat mulierē
soluere partē estimationis ⁊ nō totā dicit ibi ꝙ mulier debet
consequi fructus pro rata illius portiōis,pro qua soluit esti-
mationem:⁊ ideo dicit in proposito Bart.in.l.fistulas.§.qui
fundum.ff.de cōtrahen.emptio.qd̄ per dictum.§.qui fundū.
probatur ꝙ licet soluta sit quātitas pro parte:tamen pro illa
parte non acquiritur dominium emptori.Dicit tamen Bar.
ibi qd̄ emptor dȝ habere fructus pro ea parte pro qua soluit
pretium.per.d.l.fi.ff.de fun.dota.⁊ ita etiam tȝ Fulgo.in.d.§.
qui fundū.reputās illam.l.fi.ad hoc esse singularē.⁊ idem te-
nuit Bar.in.l.Julia.§.offerri.ff.de act.emp.⁊ Bal.lati⁹ in.l.
si traditio.i.xj.q.C.d ac.emp.vbi dixit ꝙ emptor lucrat̄ tales
2 fructus.† isto casu nō rōne dominij q: nō est dominus etiam
partis vt.§.qui fundū.non etiā ratione more:q: venditor nō
est in mora tradendi ⁊ implendi cōtractū cū non sit solutum
totū pretiū.Nec rōne possessionis:q: emptor nō possidet ante
rē sibi traditā: sȝ solū lucrat̄ dictos fruct⁹ ex quadā generali
equitate ne vēditor locupletetur cū iactura emptoris ex qua
equitate officio iudicis veniūt fruct⁹ ꝓ rata pretij retro solu-
ti,per.d.l.in fi.ff.de fun.dota.qd̄ reputat Bal.valde no.⁊ idē
in effectu voluit Saly.in.l.curabit.C.de acti.emp.Si ergo vi
demus in casu p̄dicto ꝙ̄uis nō sit trāslatū dn̄iū nec possessio
pro aliqua p̄te in emptorē etiā nulla interueniente mora ven-
ditoris,⁊ nulla etiā interueniēte conuentione qd̄ fructus spe-
ctant ad emptorē: quare non idē ⁊ multofortius dicendū est
in casu nostro,cum subsit eadem rō equitatis: ⁊ etiam maior
quia possessio fuit translata in emptorem virtute constituti in
instrumēto appositi.l.qd̄ meo.i prin.ff.de acq.pos.⁊ ibi Bar.
⁊ in.c.cū venisset.de eo qui mit.in pos.cau.rei seruan.⁊ etiam
fuit expresse acta qd̄ dicti fructus spectarent ad dictū Mar.

futurū emptorem.¶ In contrarium facit, q: nedū quando
res data est vere ⁊ expresse in pign⁹ creditori deberēt fructus
percepti ⁊ consumpti per creditorē computari in sortē, iuxta
l.j.⁊.ij.C.de pign.actio.⁊.l.j.C.de distrac.pigno.⁊.c.ij.de vsu.
sed etiam qn̄ esset ꝯctus ven.feneratitie seu facte in fraudem
vsurarū,vt late probat Bal.in.d.l.j.C.de pigno.actione.⁊ est
3 de mēte gl.iij.in.c.ad nostram.de emp.⁊ ven.¶ † Quod au-
tem dictus contractus intelligatur esse factus in fraudē vsu-
rarum,patet: quia dictos fructus solum lucratur Marti.pro
vsu sue pecunie date Jo.futuro venditori, vt statim ꝓbabo.
cōstat aūt pro vsu dicte pecunie nō posse deberi fruct⁹ fundi
vel quid simile.xiiij.q.iij.quicūqȝ.⁊.c.vsura est,cū seq.⁊ est ra-
tio secundum Host.in sum.in tit.de vsur.§.j.ver.⁊ est tanto.
cum seq.quia rei locate dominium rei tenemus adeo ꝙ con-
ductor questionē dominij referre non pōt locatori.l.si quis cō
ductionis.C.loca.l.nec creditores.C.de pigno.act.⁊ ideo pro
vsu rei pro parte quam concedimus pecuniam ⁊ mercedē lici-
4 te recipere possumus:q: † nemo de proprio beneficiū conferre a
a cogitur.x.q.ij.precarie. sed pro vsu pecunie cui⁹ dn̄iū [a] trans-
ferimus improbe mercedē recipimus, cum pecunia sit effecta
illius cui data est.Ad hoc alleg.in argu.l.si nauis.ff.de rei
vendi.pro hoc etiam adducit qd̄ vsus rei locate est aliquis si-
ne consumptione rei locate.secus est in vsu pecunie date: ⁊ q:
non est aliquis sine cōsumptione pecunie.⁊ hec omnino etiā
fuerunt verba Jo.an.in.c.fi.de vsur.⁊ Archi.xliij.q.iij.si fene
raueris. ¶ Non etiā deberi possunt.d.fructus rōne dominij
dicto Mar.q: non erat dn̄s: q: nulla causa precesserat habi-
lis ad translationem dominij: quia domus non fuit vendita
Mar.sed solum promisit ei Joā.vendere eam inde ad decem b
5 annos proxime venturos:† ⁊ nemini dubiū est qd̄ aliud [b] est
b vendere,aliud promittere vendere.l.in bonefidei.cum ibi no.
ff.de eo ꝙ cer.lo.l.si fideiussor.§.fi.⁊.l.si equo.ff.de leg.j.l.si is.
ff.de act.emp.no.Bar.in.l.si pupillus.ff.ad.l.fal.⁊ Bal.in.l.
fi.§.emptor.C.commu.de lega.⁊ Ange.in.l.j.C.de pact.pign.
cum simi.¶ Nec etiam ratiōe possessionis debuit lucrari ta-
les fructus:q: sȝ alias videamus qd̄ possessio transferat com-
modum acquisitionis fructuū iuxta no.in.l.iij.§.ex cōtrario.
ff.de acqui.pos.in.l.si fur.in prin.ff.de vsur.⁊ p gl.in.l.quesitū.
6 est.ff.de acqui.re.do.tn̄ † non sequitur quis possidet ciuiliter
⁊ naturaliter:ergo debet lucrari fructus.hoc patet in credito-
re,⁊ qui possidet ciuiliter ⁊ naturaliter rē pignoratā.l.si de eo.
in prin.⁊ ibi no.Bar.ff.de acqui.pos.l.j.§.per seruum corpo-
raliter.e.ti.⁊ plene no.l.cum notissimi.circa prin.C.de prescri.
xxx.anno.⁊ tamen non lucratur fructus.vt in.d.l.j.C.de pig.
act.cum concor.s.allegatis.Requiritur ergo qd̄ quis possi-
deat, ⁊ bonafide possideat estimans se dominū ad hoc vt ex
tali possessione fruct⁹ faciat suos,vt.l.qui sit.§.in alieno.ff.de
vsur.l.bonefidei.in prin.ff.de acqui.re.domi.sed Mar.in casu
nostro non poterat existimare se dn̄m.q: non habebat titulū
habilem ad translationē dominij,preterea non sequitur: ali-
quis ratione possessionis facit fructus suos: ergo non tenet̄:
ad eos restituendos:vt patet in.l.certum.cum ibi no.C.de rei
vend.⁊ plene no.in.l.⁊ ex diuerso.in prin.ff.de rei ven.¶ Non
etiam debet lucrari dictos fructus dictus Mar.ratione ali-
cuius more dicti pretij:q: non apparet quod Jo.fuerit in mo
ra,nisi enim Marti.t̄pe debito obtulerit illas quinquaginta
lib.i.residuum pretij dicto Jo.non potest dici Joan.fuisse in
mora implendi contractum.l.Julia.§.offerri.ff.de act.emp.⁊
7 d.l.fistulas.§.qui fundum.† Nec etiam Mar.lucrari debet di
ctos fructus occasione periculi ꝙ ad eum pertineret aut per-
tinere posset iure illo:q: dato ꝙ hoc esset in casu nostro,scȝ ꝙ
aliqd̄ periculū pertinere posset ad dictū Mar.tn̄ non sequit̄,
ergo ratione periculi debet permitti perceptio commodi,que
alias nō ꝑmitteret̄:q: hoc esset cōtra casum in.c.nauigāti.de
vsu.vbi licet debitor nauigaturus recipiat pecuniam mutuo,
⁊ creditor suscipiat in se periculum illius pecunie: tamen ra-
tione illius periculi nō cōcedit̄ ꝙ possit creditor vltra sortem
aliquid recipere,alias etiā sequeretur qd̄ si creditor habens rē
pignoratam reciperet in se periculū casus fortuiti.iuxta.l.que
fortuitis.C.de pign.actio.⁊.l.j.C.commo.lucraretur fructus
8 rei pignorate contra iura superius allegata. ¶ † Nec etiā de
bet lucrari fuctus occasione tituli,sicut alias dicimus in em-
ptore:q etiam lucratur fructus rei empte,ꝙ̄uis res non sit sibi
tradita.l.fructus.C.de actio.emp.l.Julia.§.si fructibus.ff.eo.
tit.q: dato qd̄ emptor non lucratur tales fructus,nisi a tēpo-
re more regularis vel irregularis,si tales fructus non erant pē
dentes tempore contractus venditionis,vt no.gl.magna in.l.
mora.in prin.ff.de vsuris.ibi dum dicit. Itē ⁊ Titiū ⁊c.Et
clarius firmat Bal.⁊ Sal.in.d.l.fruct⁹.sed hic Jo.nullā mo-
ram commisit:q: nō tenebatur vēdere nisi post.x.annos. Itē

non fuit sibi oblatū residuum pretij. Preterea in casu nostro nō fuit titulus emptionis, sed solū fuit facta promissio de ven
9 dēdo, que differt a vēditione: vt dixi. s. † Et cōstat de iure ꝙ fructus percepti ante perfectū contractum venditionis spectare debēt ad venditorem. l. vendi. la. j. in fi. C. de actio. empt. nisi postea tempore venditionis expresse vendant fruct⁹ ante percepti, vt ibi. vnde etiam si fuisset celebratus contractus venditionis sub conditione, vel in diem: non deberētur interim fruct⁹ emptori, vt. ff. de pericu. ⁊ commo. rei vēdi. l. neces. sario. in prin. ⁊. §. j. cum seq. ¶ Et per hoc patet responsum ad illud quod in cōtrariū adducebatur. s. per. l. si. ff. de fun. dota. ⁊ per not. per Bart. in. d. l. Julia. §. offerri. cum concord. s. allegatis. q: respondeo qd ibi precessit titulus emptionis, que etiam fuerat celebrata pure ⁊ pendebat a libera potestate emptoris acquirere quandocūqꝫ vellet, ⁊ pretiū soluere: sed in casu nostro nō erat sic: q: promissum fuerat vēdere inde ad decē annos, imo quādocunqꝫ dictus Jo. redderet dicto Mar. dictas libras octingē. tenebatur. d. Mar. restituere dictam domum. d. Jo. ⁊ sic erat in potestate Jo. se eximere ab onere vendendi dictā rē. d. Mar. ita qd non pōt dici ꝙ in re ista habuerit Mar. titulū emptionis habilē ad acquisitionē fructuum: ⁊ sic cum nō fuerit vnꝙ perfecta emptio, fructus debent spe
10 ctare ad dominū rei. d. l. vēdit. ⁊. d. l. † necessario. nec etiā vigore pacti debet. d. Mar. lucrari dictos fructus: q: cū non precesserit causa habilis ad acquisitionē ⁊ lucrū, ⁊ fructum: pactū conuētū non est sufficiens vt possit operari qd in effectu pro cōmoditate vsus dicte pecunie Mart. qui pecuniā dedit fructus lucref, vt dicimus in creditore habēte rē pignoratā: q: etiam ex pacto non potest lucrari fructus rei pignorate: q: est quid vsurariū. c. ij. de vsur. ⁊ expresse no. doc. in. c. j. de feu. ⁊
11 no. Bal. ⁊ Ange. in. l. j. C. de distra. pig. ¶ † Ex pdictis remanet clare decisus alius articulus principalis, quo queritur an obstat aliqua prescriptio in petēdo dictos fructus cōpensari in sortem: q: concludendum est qd nō: q: mala fides impedit omnē prescriptionē. c. fi. cū ibi plene no. de prescri. ⁊ in. c. possessor. de reg. iur. in. vj. ⁊ plene p legistas in. l. sequitur. §. si viā. cum suis multis concord. ff. de vsuca. vnde Marti. aut sciuit aut saltem scire debuit quod dicti fructus erant compēsandi in sortē, ⁊ qd alias cōmitteref vsura, vel aliquid in fraudē vsurarum: q: quilibet dꝫ scire iura p se aut cōsulēdo peritos. l. leges sacratissime. C. de leg. l. in bonorū. ff. de bo. pos. l. regula. in
12 prin. ⁊. §. pe. ⁊. l. iuris. ff. de iur. ⁊ fac. ig. † ⁊ quo ad pscriptionem nō pdest error iuris, si prescribēs erat in bona fide duct⁹ iuris errore. l. nunꝙ. in prin. ff. de vsuca. ⁊. l. ij. §. si apu. ff. de ac.
a emp. etiam si tractaremus de prescriptione longissimi[a] tēp. ⁊ no. gl. ⁊ docto. in. c. apostolice. de dona. ⁊ Archi. x. q. nā q: cognouimus. ⁊ Pau. de lia. ⁊ Joā. de ligna. in cle. de reb. ec. non
13 alie. ⁊ per Jo. de Jmo. in repe. c. fi. de rescri. in. xvij. col. ¶ † Et saltē hoc procedere videtur, quando retineret prescribens vigore tituli, qui esset cōtra precepta iuris: q: tūc talis error iuris non causat bonam fidem. l. quemadmodū. C. de agri. ⁊ cēsi. lib. xj. ⁊ no. Bar. in. l. sed si lege. §. scire. ff. de peti. here. vbi facit differentiam inter casum quando ius nō assistit cōtractui: ⁊ tunc error talis iuris inducit bonam fidem, vt ibi, ⁊ casum quando contractus est contra prohibitionem, ⁊ precepta, ⁊ tunc secus, vt dixi. Sed ita est qd iste conuentiones sapientes vsuram, sunt cōtra precepta legis, vt in. d. c. pleriqꝫ. xiiij. q. iij. Ergo error talis iuris nō inducit bonam fidē: ⁊ posito qd error iuris sufficeret ad inducendam prescriptionē longi tēpo.
14 † tū esset necesse de tali errore pbari, ⁊ nō sufficeret sola allegatio erroris iuris, ⁊ no. Bar. in. l. sed si lege. §. scire. ff. de pet. here. ⁊ idem ibi Ange. qui dicit ꝙ hec est valde difficilis probatio: q: est presumptio cōtra eū. d. l. leges. nisi appareret eū consuluisse peritiores q consuluissent vigore dicti contractus dictum Joanē lucrari fructus. Et ita etiā not. dñs Abb. in. c. si diligenti. de prescri. ⁊ in. c. dilecto. de preben. ¶ Preterea isti fruct⁹ pcepti ipso iure extenuāt sortē vt est casus not. in. l. j. C. de distrac. pig. ⁊ ibi gl. ⁊ clarius Bal. ⁊ no. in. c. j. de vsu. ⁊ Jo. de Jmo. in. c. ad nostram. el. j. de iureiur. ¶ Et ex his patet responsum si diceref qd error iuris nō nocet quo ad acquisitionē fructuum, vt in. d. l. sed si lege. §. scire. q: hoc non ob. primo: q: non cōstat de errore iuris in psona dicti Mart. imo presumif contrariū, vt proxime dixi. vel pōt rñderi vt ibi per Bart. qd illud est verum qñ illud erat ius non assistens: quia tunc error talis iuris nō impedit bonā fidē. secus si erat ius prohibens, vt in casu nostro, vt. s. proxime ostēdam: vel fm gl. in. d. §. scire, ꝙuis error iuris inducat bonā fidē, adeo ꝙ possessor faciat fruct⁹ suos. ⁊ sic fur nō possit dici, tamē cogitur restituere eos vt plene no. per Bar. ⁊ Ang. post gl. in. l. ⁊ ex diuerso. in prin. de rei ven. cum concor. vel fm Bal. in. l. j. C. de his qui. vt indig. ad finem. error iuris non prodest ad acquisitionem fructuum, quam vult facere delinquens per ibi not. per glos. sed in casu nostro Joan. committeret crimen vsurarum, vt probaui: ergo non potest dici quod facit fructus suos: etiam dato quod probaretur eum fuisse in iuris errore. Ita vt superius conclusum est puto iuris esse: ideo ita dico ⁊ concludo ego Alexand.

a [redacted]

Summarium.

Consilium. CXXII.

Iso puncto ⁊ accurate pensato. ⁊ confirmationibus statutorum in eo deductis, videtur prima facie dicendū statuta societatis artis lane gentilis preualere statutis strazarolorum, ⁊ illa debere obseruari: quod primo probatur ex eorum compilatione, cum statuta ipsa societatis strazarolorū fuerunt primo compilata quā statuta societatis artis lane gentilis: ergo ipsa statuta artis lane gentilis tāꝙ vltimo compilata debent attendi in illis partib⁹, maxime in quibus sunt cōtraria statutis societatis strazarolorum per regulam generalē, que est
1 ꝙ † vltima semper derogāt prioribus siue sumus in legibus, l. sed ⁊ posteriores. ff. de le. l. generali. ⁊ aut. ingressi. C. de sacr. san. eccle. ⁊ in aut. sed nouo iure. C. de ser. fugi. siue sumus in testa. l. hac consultissima. §. si quis antea. C. de tes. l. iij. in fi. ff. de adimen. leg. siue sumus in cōtractibus. l. cuꝫ plures. §. locator horrei. ff. locati. siue sumus in pactis. l. pacta nouissima. C. de pact. siue sumus in constitutione procuratorum: q: vltima derogat prime. lege si quis cum procuratorio nomine. in fi. ff. de pcura. siue sumus in rescrip. c. ceterū. de rescrip. siue sumus in statutis put est in casu nostro: vt habetur per Barto. in. j. consti. C. ⁊ per eundem in. l. si certarū. §. fi. ff. de test. mili. ⁊ bal. in. l. j. C. de edi. diui Adr. tol. ⁊ Ang. in aut. de hr. ⁊ fal. §. inordinatum. ⁊ Cy. in. l. j. in fi. C. de leg. ⁊ Bal. in. l. omnes populi. in. xxij. col. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ Bal. in. c. de causis. de offi. dele. ⁊ glo. Bar. in. l. cum proponas. C. de codicillis. ⁊ Barto. in. l. non dubito. ff. de iure fis. ⁊ Ang. in. l. si miles. ff. ad falcidiam. ⁊ in. l. omnium. C. de testi. ⁊ Bar. in. l. j. §. ne autē. de secun. tabu. ⁊ Bal. in. l. diximus. §. si duas. ff. de excu. tut. ⁊ Spe. in tit. de instru. edi. §. instrumentum. versicul. sed pone produco. et Petr. de anch. in. c. canonum statuta. in. vij. col. ⁊ in. xiij. q. in iij. col. de consti. ⁊ Angel. in. l. in ciuile. ff. de leg. ⁊ do. Domi. de san. Gemi. in. c. j. in. ij. col. de iureiurand. ⁊ Bald. in. c. cum olim de consue. ⁊ Ang. in. l. neqꝫ. C. de canone largitiorum. lib. x. ⁊ maxime, vt dixi, in illis partibus quibus statuta ipsa sunt cōtraria adinuicem in ceteris firmis remanētib⁹ ambobus statutis, vt in tex. valde no. in. l. vnica. ver. quantum in ea
2 parte ⁊c. C. de la. lib. tol. per quem tex. dixit ibi Bal. † Not. qd clausula derogatoria, siue reuocatoria legis vel statuti cōtrariū reuocatur eatenus quatenus repugnans reperitur, ⁊ non in alio. ⁊ sic dixit ipse no. legem vel scripturam pro parte tenere, ⁊ pro parte non tenere: ⁊ sic etiam dixit ibi glo. quam dicit esse singularem opinionem facit tex. in cle. dudum. versic. nos enim. ibi quantum premissis, vel premissorum alicui cōtraria ⁊c. de sepul. ⁊ etiam bonus tex. in authen. de hered. ab intesta. in princip. cum glo. in versi. vacantibus. ⁊ hoc etiam tenuit Ludoui. roma. consilio. lvij. incipien. in causa vertente.
3 ¶ † Secundo demonstro ex eorum confirmatione, nam statuta societatis artis lane fuerunt vltimo confirmata post confirmationem factam de statutis societatis strazarolorum, vt patet

vt patet ex ipsorum inspectione, que est euidentissima proba-
tio, vt habetur per Bart.in.l.titie textores.ff.de leg.a.j.⁊ in.l.
fi.⁊ ibi per Bal.⁊ scrib.C.de iureiuran.⁊ Bald.in.l.iustum.C.
de eden.⁊ ibi late dixi, ⁊ in.l.Labeo.in fi.ff.de pact.per Bal.⁊
per eundē in.l.ij.C.de erro.ad.⁊ per Lud.in.l.scriniarios.C.de
testa.mili.⁊ per Bal.in.l.si bine.ff.de iniu.testa.ergo sequitur
arg.a superius deductis, qđ vltima derogāt prioribus, qđ sta
tuta societatis artis lane vltimo confirmata derogant statu-
tis societatis strazarolorū prius cōfirmatis, ea maxima ratio
4 ne: † quia ille qui cōfirmat dare[a] dicitur, vt in terminis dixit
a Bal.in.c.cum venissent.in.ij.col.de testi.⁊ latissime per Bal.
in.l.⁊ qr.ff.de iurisd.om.iud.⁊ Bal.in.c.ex parte.in fi.de cōsti.
⁊ in.l.aduersus.C.si aduer.rem iudi.⁊ in.l.ex placito.C.de re.
permu.per text.in.l.j.versic.oīa enim nostra facimus, vbi eis
nostra impartit.aut.C.de vete.iur.enucle.⁊ ita etiā dixit do.
Ant.de but.in.c.quoniā cōtra.de proba.⁊ Bar.cōsi.cxlij.in-
cipi.cōstitutione.⁊ in.l.more.ff.de iurisd.om.iudi.⁊ Bal.in.l.
fi.de test.tut.⁊ Ang.in.l.adop.nō iure facta.de adop.⁊ Bal.
in.l.nominationes.C.de ap.⁊ do.Anto.in.c.ij.de pac.⁊ Bal.
in.l.Barbarius.in.iij.col.de offi.preto.⁊ Bal.in.c.cum cōtin-
gat.de iureiur.ergo princeps confirmando vltima statuta so-
cietatis artis lane, dicit̄ illa vltima fecisse: ⁊ sic debēt precedē-
tibus cōtrarijs preiudicare per supradicta: ⁊ maxime in illis
partibus, in quibus sunt cōtraria adinuicē, vt.s.dixi. ¶ Sed
his non refragantibus contrariū dico esse de iure verius.s.qđ
statuta societatis strazarolorū nō intelligantur in aliqua sui
parte sublata, ⁊ remota per statuta societatis artis lane, ⁊ per
eorū cōfirmationē quomodocūq; factā, qđ ostēdo: nam rōne
ipsius cōpilationis statutorū societatis artis lane nō intelli-
5 gitur sublatum seu reuocatum statutum strazarolorū: † quia
ipsi homines societatis artis lane nō habēt potestatē statuē-
di aliquid in preiudicium hominum societatis strazarolorū.
l.fi.⁊ ibi per Bar.Bal.⁊ Sali.C.de iurisdi.om.iudi.per cano.
⁊ maxime per Jo.de Jmo.in.c.cum oēs.de constit.⁊ Bald.
in.c.cū ab ecclesiarū.de offic.ordi.⁊ per Bal.in.l.receptitia.in
vltima col.C.de consti.pecu.⁊ per Bar.in.l.omnes populi in
ij.q.de iusti.⁊ iur.⁊ per Petr.de ancha.in.c.canonū statuta.
in.ix.qđ.in.iij.col.de constit. ¶ Quinimo nec dicitur etiā ipsi
statuentes artis lane voluisse reuocare seu preiudicare statu-
6 tis strazarolorū: † qr illud dicit̄ quis velle qđ de iure potest ⁊
non plus: vt voluit Bal.in.c.j.in.j.col.de iura.calū.⁊ ideo etiā
dicimus in contrahēte, ꝙ nō presumitur voluisse nisi id quod
statutum disponat, vt voluit Bart.in.l.heredes mei.§.cū ita.
in.j.col.ff.ad Trebel.⁊ idē in testatore qui non presumitur vo
luisse, nisi id quod statutum disponit.⁊ Bal.in.l.j.in.ij.col.C.
de sacrosan.eccl.⁊ in.l.precibus.in.xvij.col.C.de impu.⁊ Jo.
de Jmo.in.l.fi.de cōdi.insti.⁊ qđ voluit Bar.in.l.j.de iureiur.
§.j.de bo.lib.ergo hoc clare patet qđ ex sola compilatione sta
tutorum dicte societatis artis lane, nō dicuntur reuocata sta-
tuta societatis strazarolorum, q̄uis primo compilatorū etiā
si sint cōtraria. ¶ Similiter nec ratione cōfirmationis ipsorū
statutorū artis lane facte per dn̄m legatum bene, ⁊ per Euge.
pontificē, ⁊ per regimina ciuitatis Bono.dicunt̄ etiā reuoca-
ta statuta strazarolorum: quia vt in themate dicitur, etiā ipsa
statuta strazarolorum fuerunt primo confirmata, quā statuta
artis lane.vnde succedit glo.singu.in cle.dudum.§.pe.in verb.
7 pacta.de sepul.† que dixit qđ vbi pactum est per confirmatio
nem principis approbatum, nō tollitur postea per generalem
reuocationē ipsius principis cassantis ⁊ reuocātis omnia pa
b cta, nisi expresse de ipso pacto cōfirmato[b] faciat mētionē.ita
ergo dicēdū est in casu nostro, ꝙ per hāc generalē clausulā re-
uocatoriā seu derogatoriā omniū statutorū cōtrariorū factaz
per principē, nō intelligunt̄ sublata statuta societatis straza-
rolorū, ex quo semel fuerūt cōfirmata.⁊ ita respondet̄ ad iura,
⁊ authoritates que habent ꝙ illud statutū vltimo loco factū
derogat primo statuto cōtrario sine clausula reuocatoria, vel
cum generali clausula non ob.vt habet̄ in.c.j.de cōsti.lib.vj.⁊
8 per Bal.in.c.cum omnes.in.xj.col.de cōsti.† vbi dixit ꝙ si est
consuetudo in ecclesia qđ nullus possit percipere fructus be-
neficiorū in absentia, nisi in ecclesia saltē per annū fecerit resi-
dentiā, ⁊ postea papa concedit priuilegium studentibus Pa
pie de percipiēdis fructibus beneficiorū in absentia nō obstā-
tibus quibuscūq; statutis ⁊ cōsuetudinib9 ecclesie sue: nec fa-
cit mentionē specialē de illa consuetudine speciali, ꝙ nihilo-
minus sufficiūt illa verba generalia, vt habet̄ plene per Bart.
in extrauagāti ad reprimendā.in verbo, nō obstātibus.vt per
eundē in.l.fi.in.fi.⁊ ibi per Bal.post Cy.C.si cōtra ius vel vti.
publi.⁊ per Bal.in aut.oēs peregrini.in pe.col.ver.itē ⁊ aliud
est hoc no.⁊c.C.cōmunia de succes.vbi ipse voluit qđ qñ supe
rior cassat cōsuetudines, ⁊ statuta, sufficit apponere clausulaz
generalē: licet nō apponat tenorem statutorū.quod dix-
9 tandū.⁊ idē dixit Bal.in.l.humanū.C.de leg.in.j.col.ꝙ re-
scripta impetrata contra decretales valent cū generali cla
c la nō obstante.secus si sint impetrata cōtra consilium,[c] qr de-
bent facere specialē mentionem: qđ etiam reputat no.per In-
noc.in.c.j.de cōsti.lib.vj.pro quo est casus in.c.pen.de capel.
mona.⁊ in.c.nōnulli.de rescri.⁊.c.cū te.de eta.⁊ quali.⁊ per ea
que pulchre scripsit, ⁊ cōsuluit Pau.de ca.lib.j.cōsi.cclxxviij.
incip.passus iste dubitabilis.⁊ per Pet.de anch.in.c.canonū
statuta.in.xiiij.q.in.v.col.de consti.qm̄ predicta hn̄t locū, nisi
precederet statutū cōfirmatū per superiorē qm̄ gn̄alis clausu-
la, nō ob.de qua in casu nostro nō tollit illud per.d.glo.in cle.
dudum.in ver.pacta.de sepul.⁊ ita etiam simpliciter determi-
nauit Ludo.Ro.in commento.l.si vero.§.de viro.in.xxiij.fal.
10 ff.so.ma.qui dixit † quod generalis clausula, nō ob.nō intel-
ligitur derogare illis que aliquo adminiculo sunt confirmata
nisi de eis sit facta specialis mentio.⁊ allega.glo.in.d.cle.du-
dum.in verbo pacta.⁊ in.c.cum non deceat.de elect.lib.vj.Et a
ista glo.decidit hanc consultationem. ¶ Cōfirmo etiā per ea
que dixit Archi.in.d.c.j.de consti.dum dixit super glo.ibi in
verbo expresse.quod quicquid dixerint doc.qđ ad hoc vt prin b
ceps per rescriptum suū vel statutum per ipsum intelligat̄ tol-
lere aliud statutum, est necesse ꝙ de eo fiat mentio specialis: qr
iuri particulari alicuius castri vel loci nō intelligitur deroga-
tum per aliud statutū nisi de eo fiat mētio.ad hoc dicit esse ra
11 tionabile: † qr statuta locorum ⁊ cōsuetudines in facto consi-
stunt, dicto.c.j.de constit.⁊ verisimile est Romanū pontificē c
ignorare ea que in alieno facto cōsistunt: cum omnium habe-
re memoriā ⁊ in nullo errare potius diuinitatis, q̄ humanita
tis.l.ij.§.si quid autē.C.de vete.iu.enucle.⁊ sic dicit ipse, nō est
verisimile velle summū pōtificē cōtra talia facta q̄ ignorat sta
tuere vel aliqd indulgere.⁊ alleg.no.in.c.ex parte.el.ij.de offi.
deleg.⁊ idē dicit tenuisse Gof.in.c.ex tenore.de rescrip.ad hec
facit.l.cū Aquiliana.⁊.l.qui cū tutor.ff.de trāsac. ¶ Et si di-
ceret̄, cogita: qr in cōfirmatiōe facta per Eugeniū ⁊ etiā p Da
nielē legatū, ⁊ etiā per regimina Bono.fuit expresse deroga-
tum statutis societatis strazarolorū, cum in eis fuit apposita
clausula illa, nō obstantibus quibuscunq; statutis in cōtrariū
faciētibus. Nam per istā generalē clausulā absq; eo ꝙ fiat mē-
tio specifice de statutis societatis strazarolorū, dicitur expres-
12 se derogatum.† Si autem nominatim esset facta mentio sta-
tutorum societatis strazarolorū: tunc diceretur singulariter
esse facta mentio, quod lex non requirit, sed solū requirit ꝙ
expresse fiat mentio de ipsis statutis, vt patet in.d.c.j.de cōst.
⁊ in.d.cle.dudum.⁊ per Archi.in.d.c.j.de consti.li.vj. Quod
autem per illam generalem clausulam, nō obstantibus qbus
cūq; statutis in contrarium facientibus, videat̄ expresse de-
rogatū statutis societatis strazarolorum firmatur ex no.per
Bar.post Cy.in.d.l.fi.C.si contra ius vel vti.publi.⁊ Bar.in
extrauag.ad reprimendam in ver.non obstantibus.⁊ in.l.j.ff.
de vulg.⁊ pupil.⁊ sequitur Pau.de cast.in.d.cons.inci.Pas-
sus iste dubitabilis.vult enī Bar.in locis prealleg.quod aut
in statuto vel rescripto dicit simpliciter, nō obstantibus qui
buscūq; ⁊c.⁊ non subijcitur istud verbum, in cōtrariū faciē-
tibus, ⁊ tunc non dicitur expresse facta mentio de statuto cō
trario.aut vero dicitur, non obstantib9 statutis societatis ta
libus: ⁊ tunc dicitur singulariter esse facta mentio statutorū
societatis strazarolorum.nullo aūt iure cauetur ꝙ ad hoc vt
aliquod statutū dicatur reuocatū per aliud debeat fieri men-
tio singulariter: ergo ⁊c. ¶ Quia respondeo primo sequitur
Ludo.Roma.in repe.aut.simpliciter.in vlti.col.C.ad.l.fal-
13 ci.† quod vbi lex corigens desiderat quid expresse fieri: tūc ad
satisfaciendum ei est necesse ꝙ fiat expresse verbis singulari-
bus, ⁊ non alio modo, ⁊ alleg.ad hoc tex.in.l.si quis in prin.
testa.ff.de lega.iij.in ver.sed hoc ita demum.quē vt dixit Ro
ma.esse meliorem tex.de iure.l.fina.C.de indic.vidui.tol.sed
sic est in casu nostro.quia iura volunt quod ad hoc vt vnum
statutum tollat aliud, est necesse qđ de eo expresse fiat mentio
vt.s.dixi, ergo cum statutum societatis artis lane velit corri
gere statutū strazarolorum, debet de eo expresse ⁊ singulariter
facere mentionē. Secūdo adducit̄ gl.multū sin.in.c.inquisi-
14 tores.in ver.expresse.de here.lib.vj.† vbi qñ respectu certe pso
ne debet fieri mentio exp̄sse de ea, nō sufficit qđ fiat mētio ver
bis generalib9, puta ꝯ quascūq; psonas cuiuscunq; qualita-
tis, gradus, aut cōditionis existant, sed debet fieri mentio sin
gularis p denominationē ipsius persone. Jta ergo ī casu nr̄o
cū tractet̄ de preiudicio personarū strazarolorū, dz de eis quo
ad derogationē iuris eorū fieri mētio singula. Accedat tex.in
aut.sed cū testator.in verbo expressuz.C.ad.le.fal.⁊ in aut.de
here.⁊ fal.§.si vo exp̄ssim.⁊ ita dicit Ro.ar.s.ꝙ cū semel hic

a ¶ Da.
lege obu
fi.de verb

b ¶ Consi
lib.ij.cōsil.
viij.Roma.
cccxxvij.Fel
cōstitutus.co
de rescrip.

c ¶ Consiliū.Ol
q.cccxxvj.Alua
ro.in tit.cōsue.feu.
do.lotha.c.j.col.j.
Soci.l.in ius vo-
cari.§.patronū.in
fi.de in ius vocan.
Fely.c.nonnulli.in
prin.col.iiij.de re-
scri.deci.c.pruden
tiā.col.j.de offi.de
leg.iā.l.fi.C.si con-
tra ius vel vti.pu.

nis.
a.c.si
de of
ardi.flo.
vj.co.iiij.
3ely.c.nō
un.col.xx
escrip.deci.
xv.And.ti
repe.l.si vnq̄.
in.nu.cxx.
Uterq3.maria.
i.c.j.col.vij.de
or.copet.soci.l.cū
senat⁹.in fi.de reb.
dub.ꝛ cōsil.xij.lib.
j.matthesi.no.cxl
iiij.roma. cōsil.cc
lxv.Jas.l.imperiū.
col.ij.de iuris.om.
iudi. Hyppo.mar
sili.l.de minore.§.
tormenta.nu.xiiij.
cum seqne.de qō.ꝛ
sing. clxxx. singu.
cccccj.sing.cccccc
xvij.ꝛ cōsi.lxxxiij.
Tho.ferra.cau.x.
Andre.tiraq.in cō
su.picto.ti.Retra.
§.xxvj.gloss.j.nu.
xxxj.sed exceptis
articulis insepara
bilib⁹ non sunt sa
q̄ hinc iferūt doc.
nec in praxi obser
uant.vt etiam tra
dit do.Jo.igneus
in.l.j.§.si quis in
villa.nu.xxvij.ad
syla.adde.j.lib.vj.
consili.ccxxxix.in
fin.[redacted]

c ¶ Testis.s.lib.j.
consi.v.num.vij.

d ¶ [redacted]

e ¶ Non dat.Old.
q.clxiij.Alb. par.
j.statu.q.xxj.Bal.
trac.statu.ver.apo
stoli.Paul.cōsili.
clxij.lib.ij.Jas.cō
sil.clviij.num.vj.
Fran.ri.de rescrip.
rū.xxx.col.ij.

estio esset in facto.ꝛ valētiores hoies Italie eēnt diuisi ex pro vno,cui causa cōmissa fuit soluenda, ipse inclinauit in hanc partē quod requirat mētio singularis per supradicta: ꝛ ita obtentū fuit. Accedat etiā ad predicta qō dixit glo.j.in.c. alma mater ecclesia.de sen.excō.lib.vj. ¶ † Cōfirmo etiā predicta hac ratione societatis strazarolorū,seu vniuersitas ipsa restituit in integrū sicut persone minoris: ꝛ hoc ꝑpter pupillos,ꝛ minores qui sunt in ea,voluit Bal.in.l.j.C. etiā per procuratorem causam restitutionis ꝛc.ꝛ no.per Moder.in.l.ciuitas.ff.si certū peta.ꝛ idē Bal.in.l.res pu.C.ex qui.cau.maio.ꝛ Spec.in titu.de resti.in integ.§.j.in ver.quoq3.ꝛ ver.seq.ꝛ ibi per Jo.An.in additio.ꝛ per do.Pau.de cast. qui dicit hanc esse cōmunē opi.in cō.cccxiij.incipiente.vt bene attingat ꝛc. Confirmatio ergo statutorū ipsius societatis strazarolorū videtur cōcessa,ꝛ facta personis priuilegiatis,ꝛ miserabilib⁹:ex quo restituunt in integrū,vt minores,vt.s.dixi. ¶ Sed regula stat singularis quā tradidit in.c.significātib⁹.de offi.deleg. ꝛ Cy.in.l.j.C.quādo Imperator inter pu.ꝛ vi.ꝛ Ro.in.d.§. de viro.in.xxiij.fal.ꝛ in cōsi.cccxxvij.ꝛ Pau.de cast.in.d.cōs.
16 cclxxviij.lib.j.Fede.de seū.in cōsi.ccxxx. † qd vbicūq3 benefi
a ciam est alicui cōcessum in fauorē miserationis,[a] nō intelligit sublatū per generalē clausulā reuocatoriā omniū in cōtrariū cōcessorū,nisi de ipsis specificatis singularis sit facta mentio: ergo nec in casu nostro intelligent sublata statuta strazarolorum cōcessa eis.scilicet qō possint ꝯducere quascūq3 vestes,ꝛ pānos de alieno territorio,siue nouas siue medias:nisi de ipsis statutis in reuocatione ipsorum sit facta mentio singularis. Quinimo dixit ibi Cy.i.d.l.j.C.qū imperator inter pup.ꝛ vidu.ꝙ si papa cōcessit aliquib⁹ monialib⁹,ꝙ nō teneant̄ soluere collectas aliquas,ꝛ postea misit legatū de latere,cui dedit potestatē ꝙ omnib⁹ possit imponere collectas,nō obstantib⁹ quibuscunq3 priuilegijs ꝛ gratijs in cōtrariū facientibus,ꝙ nihilominus nō poterit imponere collectas istis monialib⁹, ex quo de eis nō fuit habita mētio singularis,subiectās.idem Cy.ꝙ etiā si in mandato dato legato de latere essent apposita illa verba,ꝛ etiā si de eis esset necessaria facieda mētio specialis,qō nihilominus nō intelligit esse sublatū beneficiū cōcessum dictis monialib⁹. ¶ Et iudicio meo doctrina ista etiā decidit casum nostrū:maxime cū in societate ista strazarolorum sint pupilli, minores, pauperes, infirmi, ꝛ multe miserabiles persone,quarū respectu tota vniuersitas debet gaudere beneficio dictis personis miserabilib⁹ cōcesso.vt.l.j.C.si in cōmuni eadēq3 causa ꝛc.ꝛ.l.precipim⁹.§.eo obseruāda.C.de app.ꝛ ibi per Bar.vbi si in eadē causa cōcurrit clericus ꝛ laicus:qō ratione clerici laicus corā episcopo cōuenit.ꝛ idem dixit Bart. in.l.solēt.in fi.de ali.ꝛ ciba.leg.ꝛ.l.si inter duos. de lib.leg.ꝛ in l.si cōmunē.ff.quēadmo.ser.amit.ꝛ.l.j.C. si vnus ex pluri.ap.
17 vbi in omnib⁹ istis habet, ꝙ † si cōcurrat priuilegiatus cum
b nō priuilegiato,vterq3 [b] vtit bńficio. ¶ Propterea dixit Inno.in.c.ad audiētiā.de prescrip.ꝙ licet prescriptio currat ꝯtra priuatū spatio.x.vel.xx.anno.si tū priuatus habet cōe ius cū ecclesia Romana,iuuabit vt nō currat nisi prescriptio centenaria,per tex.in aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccl.ꝛ idem tenuit do.Abb.in.c.j.de prescrip.f.qō vacante sede non currit prescriptio in bonis cōmunibus prelato ꝛ ecclesie,dato qō in solis bonis ecclesie.c.currat prescriptio sede vacāte. ¶ Similiter etiā dixit dn̄s Abb.in.c.fi.de iure pat. ꝙ si laicus ꝛ clericus sunt patroni.legat⁹ de latere nō potest illud beneficiū cōferre,dato ꝙ si esset solus clericus patronus ipse legatus conferre posset:qō etiā dixit tenere Fede.de Senis cōsil.lxij. Ad hoc etiā facit glo.singu.in.l.fi.de mune.ꝛ ho.nō cōtinuandis, vbi socius omniū bonorū habet excusationē a munerib⁹ propter personā socij. Accedat etiā qō dixit Bar.in.l. si emācipati.C.de colla.vbi si vnus nepos eēt in potestate,ꝛ ali⁹ est emā
18 cipatus,patruus tenet conferre vtriq3. ¶ † Accedat etiā qō voluit Bal.in.c.j.q.mod.feu.amit.vbi si sunt duo fratres habentes feudū,ꝛ vnus eorū cōmittat feloniā,ꝛ alter non, ꝙ in duob⁹ vterq3 retinebit feudum. ¶ Facit etiā qō voluit And. Ro.in.l.arbi.ff.qui satisd.cog.vbi voluit ꝙ licet ab arbitro iuris appellet.ꝛ voluit Bar.in.l.cū speciali.C.de iudi.ꝛ in.j.cōsti.C.de no.in.l.si quis maior.C.de transac.si tū cum tali arbitrio iuris iudicat alter qui nō sit arbiter iuris, nō appellabit. ¶ Accedat tex.in.c.cū super abbatia.de offi.delega. ꝛ qō dixit Jo.and.in addi.in tit.de requisi.cōsi. in rubri.ꝛ qō latissime dixit do. Petr.de anch.in.c.canonū statuta.in.xij.q.in.ij. col.ꝛ in.xiiij.q.in.lv.col.vbi in omnib⁹ istis habet, ꝙ ratione socij alter socius vtitur beneficio socij. Accedit etiā qō dixit
19 Ang.in cōsi.j.† vbi dictū testis [c] domestici sustentat rōne al
c terius testis nō domestici.ꝛ alleg.tex.in.l.si quis ex argen.§.j. vbi etiā dixit Bal.ff.de edē.ꝛ hoc etiā tenuit Bal.in.l.j.C.de

test.ꝛ Ro.in.l.j.§.si stipulāti.de verb.obli. ¶ Cōcludendū est ergo ex predictis ꝙ cum in societate strazarolorū concurrant pauperes,infirmi,ꝛ pupilli:qō beneficiū eis cōcessum,vt possint ꝯducere ex alieno territorio quascūq3 vestes,ꝛ pānos nouos,ꝛ amazetos,tale statutū dans eis potestatē nō potuit ab eis auferri sine specificatione expressa ꝛ indiuidua ipsius statuti per supradicta,ꝛ beneficio dicte miserabilitatis, gaudebūt etiā hoies de dicta societate,qui nō sunt infirmi.nec pauperes,nec pupilli per rationē ꝛ.s.adducta. ¶ Secūdo principaliter ostendo alia ratione ꝙ ratione cōfirmationis facte ab Eugenio ꝛ Daniele legato ꝛ regiminib⁹ de statutis societatis artis lane,nō intelligant sublata statuta societatis straza
20 rolorū.nam † natura cōfirmationis est nihil addere cōfirma
d to,nō autē extendere [d] ipsum ad id qō in eo nō includebat.ita not.dixit Bal.in.l.aduersus.C.si aduer.rem iu.ꝛ alle.in argu. no.in.l. Aurelius §.testō.de libe.lega.ꝛ ita dicit qō tunc cōsuluit in tali.q.de qua ibi per eum in.d.l.aduersus. ¶ Sed sic est in casu nostro qō statutū societatis artis lane non extēdebat ad strazarolos,qui nō sunt eis subditi,vt.s.in prin.demōstraui:ergo confirmatio de dictis statutis societatis artis lane facta ab Eugenio ꝛ alijs,nō facit vt ad ipsos strazarolos extēdatur,ꝛ certe ista doctrina decidit hūc casum. ¶ Et hac ratio
21 ne motus dixit Bal.in.l.more maiorū.ff.de iuris.om.iud.† ꝙ
e qui ꝯfirmat,nō dat:[e] ꝛ ideo dixit in.l.ꝛ q.ff.de iuris.om.iud.ꝛ Bal.in.c.j.q succes.teneant,dixit ꝙ aliud est facere,ꝛ aliud est cōfirmare,ꝛ sic ponit ista vt diuersa:vn̄ dixit Bal.in.l.fi.de testamen.tute.qō ꝯfirmatio superioris supplet defectū solēnitatis,defectū forme,ꝛ defectū persone.nō aūt dicit qō extendat cōfirmationē. Accedat etiā qō dixit Bal.in.l.nominationes. in fi.C.de appel.vbi dixit ꝙ cōfirmatio nō extendit vltra quā actus ꝯfirmabilis,ꝛ alle.tex.in.d.l. Aurelius. §.testamēto.de libe.leg.sed sic est in casu nr̄o qō actus cōfirmat⁹.i.statuta societatis artis lane,nō operant aliqd cōtra ipsos strazarolos tanq̄ nō subditos eis:vt.s.dixi.ergo nec ꝯfirmatio debet hoc operari:q2 alias operaret vltra cōfirmabilē. ¶ Et idē etiā dixit Bal.in.c.j.in prin.p quos fiat inuesti.vbi voluit post Inn. in.c.dudū.de decimis.ꝙ si certa priuilegia cōfirment p papā, nō intelligunt ꝯfirmari vt aliquod ius nouū det,nisi cōstaret de intētione cōfirmātis.ꝛ alleg.d.l. Aurelius.§.testamēto.de libe.lega.nisi papa ꝯfirmaret factū propriū.arg.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.vel nisi quedā infirmaret,ꝛ quedā ꝯfirmaret,vt l.tribunus.§.fi.de test.mili. Sed in casu nostro papa nō cōfirmauit factū propriū:q2 statuta societatis artis lane nō fuerūt facta a papa.itē nec quedā approbauit, ꝛ quedā improbauit: sed omnia statuta approbauit:ergo sumus in regula precedēti,vt nō videat eis attribuisse plus iuris q̄ habuerint. ¶ Accedat etiā ad hoc ꝙ dixit Ang.in.l.adoptio nō iure facta.ff. de adop.vbi voluit post Inn.ꝙ cōfirmatio non tollit defectū iuris naturalis:sicut est consensus:sed in casu nostro in statuto societatis artis lane non aderat consensus strazarolorū:et p cōsequens eos nō ligabat,vt.s.dixi:ergo cōfirmatio pape
22 non supplet illū defectū. ¶ † Nec predictis obstat si dicatur, ista cōfirmatio fuit facta ex certa sciētia pape,ꝛ cōfirmantiū, vt pz ex ipsius inspectiōe,vn̄ dicit ex certa scientia ꝛc. Nā sic probatur:ꝙ princeps cōfirmauerit ex certa scientia:qn̄ ip̄e dicit in cōfirmatione qō hoc faciebat ex certa sciētia,vt habet p glā in clem.ij.in gl.fi.de rescri.ꝛ ita ad eā ad hoc alleg. Imol.in l.fi.in.vij.col.a quib⁹ appel.nō licet.ꝛ idē dixit Inno.in.c.presenti.in prin.de rescri.ꝛ Bal.in.c.sup questionū.§.preterea.de offi.deleg.ergo sequit ꝙ talis cōfirmatio sit ex certa sciētia,nō solū dat robur actui ꝯfirmato,sed etiā illū extēdit,vt in terminis dixit Bal.in.c.ex parte.in fi.de cōsti. vbi dixit ꝙ tūc cōfirmatio pape extēdit actū cōfirmatū vltra q̄ in eo cōtinebatur, qn̄ est facta ex certa scientia,vel in cōtradictorio iudicio,alias dicit ipse,talis cōfirmatio membranas occuparet. ꝛ hoc idē dixit Bal.in.d.l.nominationes.in fin.C.de app.vbi voluit ꝙ confirmatio extendat actū cōfirmatū qn̄ talis confirmatio est facta ex certa sciētia,sicut in casu nostro.ꝛ idem videt voluisse
23 Bald.in.d.c.j.in prin.per quos fiat inuestitura.† vbi dicit qō tunc cōfirmatio extēdit actū cōfirmatū ꝛ illū ampliat qn̄ cōstat de intētione cōfirmantis,sed nō potest magis cōstare qn̄ dixit ex certa scientia:vt habet per Bal.in.l.eos.in prin.C.de appel.vbi certa sciētia principis habet vim plenitudinis ꝛ potestatis.ꝛ per Imo.in.l.fi.in.vij.col.a quibus appel.nō licet.ꝛ Bar.in.c.cū accessissent.in.vij.col.de consti.ergo ꝛc.ꝛ hoc etiā probat per gl.in.c.dudū.de decimis.q2 respōdeo primo,vt di
24 xit do.Abb.in.d.c.cū dudū.qō † cōfirmatio pape facta ex certa scientia in dubio presumit facta in casu habili,ꝛ ad illū casum habilem est referenda.ꝛ dicit qō de hoc est ratio naturalis:q2 cōfirmatio ex proprio significato denotat actus cōfirmati

mati firmitatē. ⁊ dicit a con, ꝙ est simul: ⁊ firmo, quasi simul firmo, ergo debet intelligi de actu ꝯfirmato habili, ⁊ nō de inhabili si fieri pōt, qđ dixit esse mēti tenendū. Sed sic est in casu nostro qđ statuta artis lane nō sunt habilia ligare strazarolos, ne cōducant pānos ⁊c. vt late ꝓbaui: ergo eorū cōfirmatio nō extendit vt cōprehēdat strazarolos. ⁊ idē dixit ibi do. Anto. de but. qđ confirmatio pape etiā ex certa sciētia facta, non cōfirmat actū nisi in casu quo liceat, ⁊ sic vbi posset actus esse cōtra ius, ⁊ secundū ius nō dicit operari nisi in casu quo esset secundū ius, ⁊ dixit qđ alibi raro istud inuenies. Sed sic est in casu nostro, qđ statuta societatis artis lane possunt operari in suos subditos, ⁊ istud est secundū ius. sed in nō subditos, vt sunt strazaroli, est ꝯtra ius vt. s. dixi: ergo nō operabit

25 contra strazarolos. ¶ †Scđo cōfirmo ex doctrina Pau. de cast. lib. ij. cōsi. lxxxiiij. incip. questio ista vertit ⁊c. vbi voluit ꝙ ꝯfirmatio principis facta cū clausula, ex certa sciētia ⁊c. nunꝙ operet nisi qñ papa fuit certificatꝰ de iniuria que fiebat alteri ex tali ꝯfirmatione, qm̄ nō presumit princeps velle tollere ius alteriꝰ. l. ij. §. si qđ a principe. ⁊ §. merito. ne quid in lo. pu. Sed in casu nostro nō apparet ꝙ papa fuerit certificatus de preiudicio, qđ fiebat strazarolis, cū eis licebat per sua statuta cōfirmata pannos nouos ex alieno territorio conducere, ergo ⁊c.

26 ¶ †Tertio hoc ꝯfirmo authoritate. d. Bal. i. l. impetrata. C. sen. rescin. nō pos. in pe. col. vbi singulariter voluit, ꝙ certa sciētia principis nō operat nisi in his q̄ sunt iuris, de quibꝰ princeps presumit habere notitiā,[a] nō aūt operat in his qui sunt facti, vt sunt statuta ⁊ cōsuetudines qđ dixi esse bene not. sed sic est in casu nostro, qđ in ꝯfirmatione statutorū artis lane nō fuit facta mētio statutorū strazarolorū, qđ essent eis cōtraria, ergo certa sciētia principis ad illa se nō extēdet, ⁊ ista sunt que decidunt hanc consultationē. ¶ Nec etiā ob. si dicat, societas artis lane est in possessione puniendi strazarolos cōtrafaciētes, vt apparet in eorū processibꝰ, vbi aliquos cōdemnauerūt, ergo statutū eorū debet obseruari, q2 respondeo ꝙ posito, sed non cōcesso, ꝙ sic sit: nō tñ est verū ꝙ cōtra societatem seu regentes ipsam societatem strazarolorū ipsa societas artis lane processerit, ⁊ eos cōdemnauerit, licet cōtra aliquos priuatos hoc fecerit, ⁊ tñ nō dicit per hoc esse quasi in possessione ꝯtra societatē totā. argu. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. ⁊ ita dixit no. Bar. in. l. j. §. si quis hoc interdicto. ff. de iti. actuq3 pri. ⁊. in. l. si publicanus. in fi. de publi. vbi prescrip. non operatur, nisi in illo actu in quo fuit vsus, ⁊ idem Bal. in. c. j. de feu. cognitione. ⁊ Imol. in. l. inter pares. ff. de re iudi. cum si. Alex.

Summarium.

1 Voluntas ⁊ potestas, duo omnia efficiunt.
2 Mentio generalis quando non sufficit. nu. 3. 4.
9 Presumat verbum quid importet.
11 Statuta debent adinuicem reduci ⁊ concordari. 12. 13. 14.
15 Statutum vsu non receptum non ligat.
16 Cancellatio generalis priuilegiorum nō tollit specialiter alicui concessa.
17 Statutum confirmantis efficitur per confirmationem.
18 Confirmatio duplex. nu. 22.
19 Princeps quando dicatur facere ex certa scientia.
20 Confirmatio non extendit.
24 Sententia ex breuitate temporis tanquam causa non cognita, nulla est.
29 Confirmatio intelligitur saluo iure alterius. nu. 27. ⁊. 28.
27 Maiestas principis conseruatur per bonum ⁊ equum.

Consilium. CXXIIII.

Barbatie de eadem re.

Cripsit ecclesiasticus iij. c. quis inuocauit illū, ⁊ respexit eū, q2 piꝰ ⁊ misericors est Deꝰ. ¶ Idcirco supremū Deū ex corde humili deprecor, vt piissimo saluatore nostro Iesu Christo medio, veritatē huius ꝯsultationis mihi aperiat atamē. Et quidem viso pūcto ⁊ solēni animaduersione pensato, mihi vr̄ qđ dicti strazaroli possint ⁊ valeāt cōducere pannos, ⁊ vestes nouas, ita vt in eorū statuto cōtinet, nec statutū eorū sublatū p statutū artis lane, nec etiā sit sublatū per cōfirmationē summi pastoris dn̄i Eugenij: nec per ꝯfirmationē sapiētissimi dn̄i gubernatoris, nec p cōfirmationē magnanimi comitis Iaco. piciuini, qđ demōstro ad oculū hoc mō. Ad hoc vt vnū statutū corrigat aliud, opus est ꝙ corrigēs habeat potestatē condi ⁊ tollēdi, ⁊ ꝙ illud corrigat specie ⁊ specialiter, vt scrib

1 a philosopho beato, †ꝙ duo[b] sunt ex quibꝰ humanorū actib cōstat effectꝰ, videlicet volūtas ⁊ potestas: quorū si alterū desit, nihil est qđ explicari queat. Ita ꝓbat in. c. cū sup abbatia de offi. deleg. in ver. posset ⁊ nollet. in. l. si filio. C. de dona. ant. nup. in. l. omne verbū. C. cōia de leg. in verbo voluntas legitima. ⁊ ibi Bal. colligit per illū tex. qđ volūtas ⁊ authoritas fabricant oēs actus humanos, ⁊ qđ voluit Io. an. ⁊ alij in. d. c. cū sup. ergo sequit necessario qđ ad tollendū statutū strazarie: opus est qđ tollēs potuerit tollere, ⁊ qđ illud sustulerit: ⁊ vltra hoc requirit qđ legitime reuocauerit: q2 nō sufficit quecunꝙ volūtas, sed opus est ꝙ sit canonica legitima, hoc ꝓbat in. d. l. omne verbū. in ver. legitima volūtas. ⁊ in. l. j. §. eum qui. ff. de cōsti. pecu. l. nō codicillū. C. de test. cū si. Sed ars lane nō renocauit statutū strazarie: ⁊ si forte reuocasset, qđ tamen nō fecit, nihilominus nō reuocauit canonice ⁊ legitime, ⁊ posito qđ reuocasset canonice ⁊ legitime, nō tñ cōcesso, nihilominꝰ nullā potestatē habuit reuocādi. ¶ Quod probo, nā clarissimi iu

2 ris est †ꝙ ad hoc vt nouissimū aut nouū statutū corrigat antiquū, seu noua lex corrigat priorē, opus est qđ illam corrigat specialiter. tex. est melior de corpore iuris in. l. fi. C. de indi. vidui. in ver. ne tamē quedā ambiguitas simplices animos moueat, etiā expressim sancimus legē viscelliā, ⁊ senatuscōsu. quē a tex. ad hoc reputat sing. Ludo. Ro. in cōmē. aut. similiter. C. ad legē fal. prope finē. faciat. l. si quis in prin. testa. ff. de leg. iij. ⁊ adduco ad hoc text. in cle. cōstitutionē. de elect. ⁊ ibi colligit do. Ant. quē ibi refert Io. de Imo. qđ vbi requirit fieri expressam mentionē alicuius actus, nō sufficit qđ fiat mētio generalibus verbis. Adduco gl. in. c. inq̄sitoris. de here. lib. vj. que voluit qđ vbi debet fieri mētio expressa alicuius actus ad fauorē alicuius, d3 fieri verbis specificis, nec sufficiūt verba generalia. ¶ Et adduco gl. in cle. j. de iudi. in verbo spāliter. que dicit qđ qñ aliquid d3 fieri verbis specialibus, non sufficit qđ fiat verbis gn̄alibus. Ita tenet Ioā. And. in. c. j. de rescrip. lib. vj. faciat. l. si qñ. §. ⁊ generaliter. in verbo specialiter. C. de inoffi. testa. per quē text. dixit multū elegāter Guil. de cu. quē sequitur Bal. ⁊ Salice. ibi, ꝙ si filiꝰ dicat se cōtentū de relictis sibi a patre pro omni eo qđ debet in bonis paternis, qđ nō ꝓpter hoc videt renūciasse iuri petēdi supplemētū legitime: mouent per illū tex. vtentē illo vbo, specialiter. ⁊ voluit Ange. ⁊ Bal. in. l. b de his. ff. de transac. Et adduco tex. valde sing. in. l. fi. §. omnē autē. C. de admi. tut. ⁊ ibi Bar. dicentē se fecisse cassari infini

3 ta instrumēta tutele: q2 tex. †ibi requirit ꝙ tutor specialiter permittat agere vtilia, ⁊ pretermittere inutilia, qđ si nō est expressum hoc specialiter nō est satisfactū illi legi. sequit ibi Bal. et Ang. Et adduco qđ pulchre voluit Bal. in. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tut. vbi dixit, quidā appellauit generaliter ab omnibꝰ grauaminibꝰ ꝙ nō potest ꝓsequi, nisi illa in quibꝰ non erāt elapsi decē dies ad appellandū. Et qđ voluit Ange. in. l. si sic. ff. de lega. j. ⁊ in. l. quicqđ astringēde. ff. de verb. obli. ⁊ in. l. si quando. C. de bo. vacan. lib. x. Et adduco tex. in. c. ex de offi. deleg. vbi nō sufficit facere mentionē de primis literis generaliter sed opus est qđ fiat in specie. ¶ Quinimo plus di

4 xit tex. valde singu. in. c. ex literis. de do. ⁊ cōtu. †ꝙ si stat mentio specialis de literis in quibꝰ fit aliqua clausula elegās, ꝙ debet fieri mētio specialis de illa clausula, aliter nō est satisfactū illi iuri. Adduco glo. in. c. pastoralis. de except. que voluit nō sufficere dicere oppono talē exceptionē saluis mihi omnibus alijs cōpetētibꝰ exceptionibꝰ: sed debet specialiter exprimere illas, ⁊ adduco qđ habet in aut. de here. ⁊ fal. §. si vero expressim. per quē tex. dicit Ang. qđ si testator legat. x. que vult integre solui qđ non videt satisfactū illi iuri requirenti expressam mentionē ꝓhibitionis: ⁊ dicit esse casum in. d. l. si quis in pri. testa. ⁊ dicit qđ ibi lex mādat aliquid expresse fieri intelligat sing. l. fi. C. qđ cū eo. ⁊ per ista declaratur qđ voluit bar. i. l. j. ff. si quis in ius vo. nō ie. ⁊ in. l. j. ff. de vulg. ⁊ pupil. cū ergo vbi agit de correctione vnius statuti au legis prioris per. l. iuniorem. debet expresse fieri mentio de lege antiquiori vel statuto iuniori: vt probat in. d. l. fi. sequit qđ cū nō sit facta expressa mentio de illo statuto strazarie in statuto artis lane quod nō est illi derogatū: quia debuit expresse statutū artis lane facere mentionē de statuto strazarie ⁊ per cōsequēs deficit volūtas.

5 ¶ †Quod autē deficiat potestas, N. dicit quia licet artifices possint facere statuta inter se, ⁊ inter homines sue artis, vt videantur ꝯfirmata a iure cōmuni, ideo qđ nō est necesse qđ cōfirment, per. l. municipalē. iuncta. l. ij. C. de cōsti. pecu. ⁊ in auth. de fideiusso. §. penul. ⁊ in. l. fi. C. de iuris. om. iud. tñ potestas eorum est restricta: q2 nō possunt statuere inter illas ꝑsonas eis non subiectas, nisi subijciant se foro submittēdo se vel agēdo

¶ N. [...] s. eo. li lib. ij. cc fi. j. lib. v. xix. nu. v. senior con col. xxi. D tū oīa. de reg cōsil cxcviij. n Ias. cōs. xix. cc cōsil. cxix. in fi. l. iij. Fran. rip. de re uo. dona. rū. xviij. col. iij. tetigi in cōsue. parisi. §. v. nu. lxxiij.

¶ Duo. Bal. cōsil. cccxxvj. col. j. cōsil. ccccl vj. col. ij. li. j. Alexā. s. eo. libr. cōsi. lij. nu. xxx. Alber. brn. consil. xij. colū. ij. Sed ꝙ tria Bal. l. cū testamētum. C. de iuris et fac. igno. vbi addit sciētiā quā deci. Canonistarum more, cōfundit cū potētia in. c. cū super. in. iij. nota. de offi. deleg.

et possunt statuere aliquod iniustũ, nec possunt statuere cõtra ius publicũ ciuitatis, vt plene scribit Bald. in. d. l. iij. C. de cõsti. pecu. sed istud statutũ artis lane cõcernit homines alterius professionis: q2 in hoies alterius professionis nullã habent iurisdictionẽ. † & certũ est q̃ condere statuta est iurisdictionis, vt voluit glo. in. d. l. i. ff. de iurisdi. om. iudi. & Inno. in. c. cum accessissent. de cõsti. Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. & iure. probat in. l. nulli. C. de sen. & interlo. om. iudi. & in. c. a nobis. de sententia excõmu. & in. c. eccl. de cõsti. & in. c. ec. vt lit. penden. & in. c. vt animarũ periculis. de cõsti. li. vj. ergo si quis nõ habet iurisdictionẽ in personis vel in loco: nõ dicit habere potestatem cõdendi statuta ligãtia personas nõ subiectas sibi: nec loca subiecta sibi faciat. q̃ no. Jo. An. in. c. fi. de immu. eccl. lib. vj. cum ergo in proposito nostro massarij & cõgregatio artis lane nõ habeãt iurisdictionẽ in personas nõ subiectas sue iurisdictioni aut professioni: sequit necessario q̃ nõ potuerunt cõdere statutũ ad derogationẽ statuti strazarie. ¶ Quinimo plus dico q̃ nõ videt ex verbis generalib9 ipsius statuti artis lane derogasse statuto strazarie ex eo q2 illud nõ videãtur voluisse facere in genere, q̃ in specie nõ potuerũt. ita probat in. c. tue. de decimis. & ita decidit ibi Hostiẽ. & dñs Ant. ideo pulchre dicebat Bal. in. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure delib. quod eo casu quo verba statuti sunt generalia non adeptant ad impossibilia ipsis statuẽtibus. & idẽ pulchre dixit in. c. cum

7 nõ ab homine. extra de iudi. † Statuto cauet q̃ custos ville teneatur capere malefactores quod non poterit capere clericũ malefactorẽ: q2 non videtur statutum comprehendere in genere illum quẽ in specie cõprehendere non potuit: & faciat q̃ voluit idẽ Bal. in. l. omnes populi. ff. de insti. & iur. alle. Bart. in. l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. idẽ voluit Bal. in l. fi. ff. de iuris. om. iu. & in. l. fi. C. de sacrosan. eccle. & probatur in c. nobis. de sen. excom. & ibi domi. Abb. & do. Ant. in. d. c. ecclesia. de consti. qui refert ita voluisse Jo. imo. in. d. c. vt animarum. idem Jo. And. in. c. eos. de immu. eccle. lib. vj. & d. Ant. in. c. cum clericis. de foro cõpe. & plene ibi do. Abb. & origina-

8 liter videtur fuisse dictũ Hosti. in. d. c. tua. ¶ † Licet ergo statutũ artis lane dicat nullius cuiuscunq3 status ordinis officij, vel cõditionis existat quoquomodo audeat vel presumat per se vel per aliũ &c. dico q̃ illa verba licet sint ita generalia, & videantur comprehendere homine alterius professionis: vt est glo. quã ad hoc reputo sing. in. l. promittendo. ff. de iu. do. que dicit quod illa verba cuiuscunq3 conditionis comprehẽdunt clericos & laicos, & ita videretur dicendum q̃ illa verba comprehendant homines diuerse professionis: quia ad hoc respondeo quod illa glo. procedit data potestate statuẽtis qui potest ligare homines diuerse professionis. sed vbicunq3 non datur potestas condentis dico quod illa verba non comprehendunt nisi subditos statuentis. ita probatur aperte in iuribus que superius allegaui. & plus dico q̃ illa glo. male loquitur si eam intelligamus q illa verba prolata a statuto laico: sit comprehendunt clericos, & laicos, & confunditur dictu3 eius per dictum. c. ecclesia. & alia iura preallegata. ideo debet intelligi dicta glo. quãdo illa verba exprimuntur ab eo qui habet potestatẽ statuendi supra clericos, & laicos, & adduco glo. singul. ad hoc in cle. j. de iudi. & sic ista verba ita pregnantia, & ita generalia includunt subditos artis lane. non autem comprehendunt non subditos: q2 non videtur q̃ per illa verba generalia voluerint cõprehendere eos qui nõ sunt sue iurisdictionis. & per consequens vera & indubitata conclusio est q in isto statuto artis lane deficiunt illa duo potissima principia actuũ humanorũ: q2 deficit potestas & voluntas: ergo &c. Quinimo plus dico quod si recte ponderet statutũ artis lane nullo modo derogat statuto strazarie, dicit enim, nullus audeat vel pre-

9 sumat. † nam natura & essentia huius verbi, presumat, [a] importat q quis non faciat actũ authoritate propria, sed authoritate superioris: istud probat tex. formalis in. c. decernimus. in verbo, presumat. de formulis. & in. c. decernimus. in verbo, presumat. de iudi. c. j. & c. monasteria. de vita & honesta. cleri. in. c. cum laici. de iu. pa. in. c. omnes. de peni. & remis. in cle. j. de priui. c. j. ne prelati vices suas. c. fi. de tẽpo. or. lib. vj. hoc voluit glo. in. c. decernimus. preallegat. hoc decidit tex. & glo. in. c. quãto. de cõsue. & dixi multũ luculenter in lect. mea in. d. c. decernimus. modo illum vigorẽ habet illud statutũ superioris, quem habet ipse superior. ita dixit Inno. in. d. c. j. de offic. delega. ita voluit Bal. in. l. falsus. C. de fur. vnde nõ dicit quis presumere qñ facit authoritate statuti: q2 nõ videt facere ꝓpria temeritate: ergo sequit q potuit quilibet subiectus arti strazarie cõducere pannos & vestes nouas vigore statuti artis strazarie. non enim videt sua temeritate cõducere, sed vi & authoritate ipsius statuti strazarie, vñ consideratis verbis & significato verborũ

a ¶ Presumat. Deci. Rep. c. ij. col. v. de iudicijs. Fely. c. iudei. in. fin. de testib. glo. in. c. j. ver. temerarius. & ibi Phi. Fran. de senten. excõmuni. in vi. Alcia. tract. de presum. par. ij. col. j.

ipsius statuti artis lane: nõ videtur preiudicare priori statuto strazarie. imputent ergo sibi statuentes in arte lane si imperite conceperũt verba sui statuti, debuerũt rectius & apertius loqui. ideo illi qui cõducunt pannos & vestes nouas vigore statuti strazarie, non dicunt audere vel presumere cõducere: quia non faciunt temeritate propria, vt dixit tex. in. c. literas. de restitu. spolia. in ver. propria temeritate. ergo sequit q nõ videt fecisse cõtra prefatũ statutũ is qui vigore statuti strazarie apportauit. aut cõduxit dictos pannos & vestes nouas maxime cum statutũ strazarie precesserit statutũ artis lane. si voluisset derogare illi statuto & tollere illud verisimile est q de illo fecisset mentionẽ expressam. argu. l. vnice. §. sin autẽ. C. de cadu. tollẽ. l. j. ff. si mens. fal. mo. di. & c. maiores. de baptismo. & c. ad audientiã. de deci. & sic ista statu. simul q nullus cõducat pannos aut vestes nouas: & tamẽ illi qui sunt de arte strazarie vel obediũt arti strazarie, nõ possunt apportare & cõducere dictos pãnos & vestes, prout dicit in dicto statuto strazarie. ¶ Preterea faciat: q2 nos debemus capere viam, q̃ posteriora statuta intelligantur vt nõ derogẽt prioribus. nisi expresse hoc appareat. ita probatur in. l. sed & posteriores. ff. de legi. & adduco quod voluit Guil. de cu. quẽ ibi refert & sequitur Barto. dixit

10 enim, † pone statutũ est in ciuitate q si furtũ est de nocte cõmissum emedetur per custodes loci. & postea statutũ factum est q si furtũ est factũ de nocte & nõ reperit fur, q emendet per omnes de ciuitate, qualiter vltimũ statutũ intelligat: quidam dicũt q corrigit primũ per vltimũ. arg. l. nõ est nouũ. ff. de leg. Guil. tenet ibi q vltimũ statutũ intelligat fm primũ: & q illa generalitas q emendet per oẽs de ciuitate, intelligat per oẽs i. custodes illius vicinie vbi factũ est furtũ. arg. d. l. sed & posteriores. cũ istud vltimũ statutũ sit generale: primũ sit speciale & speciei per genus nõ deroget, sed ecõtra sic. vt. l. alimẽta. §. basilice. ff. de ali. & ciba. leg. cũ si. ibi allega. per Bar. qui refert in hanc partem inclinare quosdã modernos, q̃ satis placet sibi. que decisio in terminis apponit gladiũ ad decisionẽ hui9 dubitationis. Cũ ergo in proposito nostro statutũ artis strazarie loquat in specie, & statutũ artis lane loquat in genere: ergo sequit q quodlibet statutũ seruabit in casu suo. ¶ Et adduco illud q̃ eleganter voluit Bar. in. l. quesitũ. §. fi. ff. de fun. instr.

11 in. iij. col. ver. hoc iudicio ad. q. de facto. † duo sunt statuta in ciuitate ista: dicit vnũ q omnes comitatẽses de qualibet porta teneant apportare frumentũ cõmuni q̃ cõmune habet in illa porta. Aliud statutũ erat spãle q comitatenses de castro fossati teneant portare frumentu3 q̃ cõe h3 in castro fossati, querit an illi de illa porta teneant adiuuare ad portandũ vigore primi statuti. decidit q nõ, siue illud statutũ speciale sequat videtur recessu3 a generali statuto: siue precedat speciale statutũ gñale, lequẽs refert ad personas expressas in spãli. cũ ergo statutũ artis strazarie loquat in specie: q2 dicit emere & cõducere de alieno territorio pãnos & vestes nouas. & etiã precedat, & sit antiquius: ergo sequit q limitat, & restringit gñale statutũ artis lane: sequẽs p statutũ strazarie, nec est curandũ etiã si statutũ artis lane ꝓcederet: ergo multo forti9 restringit, ex quo statutũ artis lane sequit. ¶ Et adduco ad predicta q̃ voluit Pet. de Anc. in. c. statutũ. §. cũ aũt. de rescrip. li. vj. vbi dicit q cũ vna. l. trahit ad aliã, iuxta. d. l. s3 & posteriores. vna limitat p aliã. nã cũ canon dicat nullũ extra ꝓuinciã esse trahendũ, vt. d. c. statutũ. §. cũ aũt. dicit trahi posse infra vnã dietam in casu illius. §. & in casibus exceptis in. j. §. illa ergo noua ꝓuisio q possit trahi extra vnã dietã, habet locũ ĩ casu quo locus intra vnã dietã sit extra prouinciã, quia vna lex trahit ad

12 aliã. & ponit etiã. d. Pe. q̃onem quã habuit in facto: † ducalis cõstitutio. d. Venetorũ que viget Triuisij, quia cauet q null9 forẽsis possit ibi acquirere possessiones immobiles. Aliud extat statutũ ibi Triuisij q bona & possessiones mulieris cõmittentis adulterium applicẽtur viro. Utrũ ergo forensis vxore triuisia ibi adulteriũ cõmittẽte possit petere eius bona, ita q a statuto prohibente forenses acquirere videant exceptis mariti forẽsẽs. & decidit q sic, ex eo, q2 vnũ gñale limitat p aliud statutũ speciale: q2 species derogat generi. l. sanctio legũ. ff. de pe. & loquit ibi do. Pe. eo casu quo loquit Bar. in. d. l. quesitu3. §. fi. qñ ꝓcedit statutũ gñale, & sequit postea statutũ speciale. & sic. d. Pe. in terminis cõsuluit in casu nr̃o: ergo statutũ artis lane restringit p statutũ strazarie. Et vlterius adduco q̃ pulchre voluit Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de li. p. vbi dixit in verbo, vlterius querit de tali q̃stione, lege municipali cauet q pater teneat relinquere filijs quintã partẽ bonorũ suorũ. Ite3 posteriori statuto cauet q testamẽtũ in quo nõ relinquit filijs integra legitima, sit ipso iure nullũ. Querit vtrũ dicta quinta dicatur integra legitima, an vero intelligat fm ius cõmune: q2 verba statuti debẽt intelligi ꝓprie, sed nõ dicit legitima ꝓprie

nisi

nisi ſm ius cõe.vt.l.ij.⁊.iij.ff.de pe.here. Itē statutū posterius equū tollit prius odiosum ⁊ iniquū:cū odiosa ⁊ iniqua de facili tollant:tū cōtrariū decidit qꝺ statutū reduxit legitimā ad quintā,qꝺ facere potuit:vt not.Cy.in.l.sancimus.C.de nup. Itē posteriꝰ statutū trahit ⁊ ad primū ⁊ ad priꝰ.⁊ ad hoc adducit dictā.l.sed ⁊ posteriores.⁊ ita dicit se in qō.facti ꝯsuluisse pro certo per hāc doctrinā Bal.posita est securis ad arborē: vt dicit Augu.dñicus de pꝺissimo Jesu Christo, vt habetur Matt.iij.ca.ergo sequit ꝙ posteriꝰ statutū restringit per primū. ¶ Accedat ad predicta qꝺ pulchre voluit Jo.an.in addi.Spec.in ti.de execu.sen.§.postremo.vbi q̄rit,vnū statutū dat certā formā sentētiandi.aliud dicit ꝙ snīe intra certū tēpꝰ mādent executioni nō ab alio statuto.vtrū snīa in qua cōstat formā primi statuti nō fuisse seruatā mādabit executioni:decidit Jo.an.post antiquos quos ipse ibi refert ꝙ si nō est clausula,non obstāte aliquo statuto non impedit vnū statutū per aliud limitari ⁊ restringi.hoc dictū refert ⁊ sequit do. Pe.de anch.in repe.c.canonū statuta.de cōsti.in.xiiij.q.princ.in ver. hoc etiā quero si vnū statutū. Et adducit qꝺ voluit Bart.in extrauagāti ad reprimē.in ver.nō obstātibus.⁊ alleg.simile ꝙ voluit Jo. An.in addi.Spe.in ti.de sen.⁊ his qui eū sequuntur.§.vt aūt.vbi querit statuto cauet,qꝺ cōtra minorē nō possit fieri preceptū sine certa solēnitate. alio statuto cauet ꝙ preceptū factū cōtra minorē mandet executioni, non ob. aliqua exceptione,vtrū preceptū factū cōtra minorē sine alia solēnitate mādabit executioni decidit ꝙ nō:qꝛ nullitas causata ex alio statu reddit preceptū nullū:qꝛ preceptū nō rite factū non dicit preceptū.l.nō putauit.§.nō queuis.ff.de cōtra. sicut em̄ vna lex limitat per aliā:vt dicta.l.sed ⁊ posteriores.ita vnū statutū limitatur per aliud.ita refert do. Pe.in.d.c.canonū.Et adducit etiā ibi qꝺ voluit Bal.in.l.j. C.ne li. in vna ⁊ ea.cau. tertio prouo.vbi querit si vno statuto cauet ꝙ snīa ferat de cōsilio Antianorū:alio statuto cauet qꝺ snīa statim executioni mandet,nā nisi appareat de prestatione cōsilij snīa nō mādabitur executioni.⁊ dicit ibi Bal.fuisse.q. Rof. disputatā per eū quē retulit Jo.an.in addi.prefata.Ecce nūc qualiter limitatur statutū gn̄ale per speciale.Et adduco qꝺ voluit Bar.in l.j.§.parui.ff.qꝺ vi aut clam.vbi dicit statuto cauetur ꝙ cōtra laudū vel instrumentū publicū nō possit opponi aliqua exce-

13 ptio,ꝙ † nihilominus poterit opponi omnis exceptio proueniens ex aliquo capitulo statutorū illius ciuitatis.arg. illiꝰ §.cū sua gl.⁊.l.pe.C.de adul.⁊ qꝛ non est verisimile,ꝙ per illa verba gn̄alia voluerit se corrigere.l.nam ad ea.ff.de cōdi.⁊ demon.multo ergo fortius nō presumit qꝺ ars lane per illa verba gn̄alia voluerit se corrigere.l.statutū artis strazarie qꝺ nul-

14 lo modo potuissent corrigere etiā si voluissent. ¶ † Adduco etiā qꝺ pulchre voluit do.⁊ cōsiculus meus Abb.in.c.gratū. de offi.deleg.in prin.vbi alleg.illū tex.ad hoc qꝺ si eodē volumine statutorū reperiunt duo statuta contraria:debet euitari correctio quantū pōt,⁊ reduci ad cōcordiā per subauditionē, alleg. l.sciēdū.ff.de acq. cog.cōiuncta aut.offerat.C.de lit.cōtest.alle.Bar.in extraua. ad reprimendū in ver. nō obstantibus.ita dicamus in ꝓposito nr̄o debemus capere viā vt vnū statutū nō corrigat aliud.faciat text.in.l.si serui.C.de noxa.⁊ gl.in aut.ex testō.C.de colla.q̄ voluit ꝙ per sensum subauditū debemꝰ excludere semꝑ correctionē.c.cām. de rescri.multo ergo fortius in casu nr̄o cū ars lane nō potuerit corrigere statutum artis strazarie.Et adduco ad predicta qꝺ pulchre voluit idē Abbas in suis cōsilijs cōsilio.cliiij.incipi.statuto edito ꝑ ipsum Lucanū.vbi cōsuluit in facti cōtingentia qꝺ statutum gn̄ale limitet per speciale. naꝫ statutū in casu illo loquebat de canonicis specialiter ⁊ primū statutū loquebat gn̄aliter:decidit qꝺ nō corrigit,qꝛ species derogat generi.l. sanctio legū.ff. de pe.alleg.Bar.in.d.l.q̄situ.de fun.instru.quē superius allegaui ⁊ in dubio dicit ita debere intelligi statuta, vt reducātur ad cōcordiā.allegat Bar.in.d.extra.in versi.nō obstantibus. dicit etiā qꝺ in vno ex illis statutis nō interuenit ꝯsensus aut consiliū capituli:ex quo pōt argui nullitas. Et plus dicit do. Abb.in prefato ꝯsilio in vlt.arg. ꝙ maxime ꝓcedit hoc si in arte strazarie cōiter fuit seruatū eorū statutū ⁊ saltē ex illo capite sustentet,ꝙ statutū artis lane nō fuit moribus vtētiū approbatū,vt habet.iiij.dist.§.leges.⁊ in.c.j.de treu.⁊ pa. ⁊ ideo

15 refert do.Car.in proe.cle.fuisse terminatū de facto.† eṗs Tudertinus fecit statutū excōicās mulieres portātes pānos, qꝺ statutū a nulla muliere fuit receptū.dubitabat an incidant in penā statuti seu cōstitutionis.refert Mat.dicere qꝺ nō per.c. in istis.iiij.dist.quod est bene no.ad istam dubitationē. Cum ergo ars strazarie fuerit semper vsa statuto sue artis nec recepit statutū illius artis lane, sequitur quod non videt ligata statuto artis lane tanꝙ nō fuerit vsibus vtentium receptum qꝺ est recitatione ⁊ auditu dignū quo ad decisionē huius bitationis.Et adduco etiā ad ꝑdicta ꝙ pulchre voluit B. in.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iure.in.vij.col.vbi dixit qꝺ sicut habet ius cōe ad ius cōe:ita se habet statutū ad statutū,⁊ cōsuetudo ad cōsuetudinē.sed ita est ꝙ ius cōe semper intelligit ⁊ interpretatur vt nō corrigat ius cōe,eodē modo statutū debet intelligi ad aliud statutū vt illud nō corrigat nisi expresse dicat.Faciat qꝺ voluit glo.que repu.singu.in.l. consue.C.qui testa.fa.pos.que glo. voluit ꝙ qñ lex inducit specialiter aliqd debere interuenire ꝙ lex noua superueniēs generaliter remouens illā solennitatē qꝺ non videtur remouere,ciuiliter de illo actu speciali,ita dicamꝰ in proposito:cum ars strazarie specialis introduxerit ꝙ strazaroli ⁊ eis obedientes specialiter possint cōducere pannos ⁊ vestes nouas,qꝺ statutū artis lane loquens generaliter ꝙ nemo possit conducere pannos ⁊ vestes nouas:non videtur derogasse statuto strazarie specialiter introducto. ¶ Preterea faciat quod voluit glo.in.l.decurionibus.C.de silen.lib.xij.que est singularis ⁊ vnica,que voluit ꝙ

16 † vbicunqꝫ aliquod priuilegiū emanauit in fauore alicuiꝰ specialiter si postea superueniat generalis cancellatio omniū priuilegiorū qꝺ nō videt cancellatū illud priuilegiū quod fuerat

a specialiter introductū in alterius fauorē. [a] ⁊ per illā glo.dixit Bal.in.l.nō plures.C.de sacrosa.eccl. ꝙ per. l.generalē nunꝙ derogat priuilegio speciali,seu gn̄ali, nisi fiat de ipso mentio. ¶ Et ideo etiā dixit idem Bal.in.l.j.C.de Justi.co.cōpo.qꝺ lex superueniens non tollit priuilegiū alicui specialiter indultū.alleg.d.glo.l.decurionibus. ⁊ dictū Bal.in aut. habita.C. ne filius pro pa.in.j.col.vbi dixit,ꝙ nō videt derogatū priuilegio indulto alicui per legē superuenientē derogatoriā priuilegiorū,nisi de ipso priuilegio faciat mentionē.⁊ alleg.d. l.decurionibus.⁊ ideo dixit idem Bald.in.l.j.ff.de cōsti.prin.in.j. col.ꝙ princeps per generalia verba nō videt tollere iura specialia:ad hoc alleg.d.l. decurionibus. Faciat quod voluit idē Bal.in.l.dotalē.ff.de test.mili.vbi Bart.refert se cōsuluisse ꝙ arbitriū cōcessum aliquibus sapiētibꝰ,nunꝙ extēdit se ꝙ ipsi possint derogare priuilegio alicuius. Bal.ibi dicit esse casum cum gl.in.d.l.decurionibus.⁊ faciat quod voluit idem Bal. in.d.c.veniēs.de prescrip.⁊ in.c.graue. de prebē. ⁊ in.c.j.de rescrip.⁊ quod voluit Ludo. Ro.in.d.l.hac consultissima.⁊ ego dixi in c.cum olim.de prescri. ¶ Modo indubitāter ista apponūt gladiū ad radicē huius cōsultationis:qꝛ cum arti strazarie ⁊ hominibꝰ illius ꝓfessionis fuerit cōcessum in priuilegium posse conducere pannos ⁊ vestes nouas, vt apparet in confirmatione facta per superiorē de ipsis suis statutis, ⁊ specialiter fuerit eis indultū:sequitur necessario ꝙ per statutū artis lane ⁊ eius confirmationē nō fuit derogatū illi priuilegio ita specialiter indulto:qꝛ per verba generalia princeps nō tollit iura specialia:ergo sequit ꝙ multofortius inferior a principe per generalia verba nō videt tollere iura specialia. Nam vt dicebat dñica veritas, si in viridi ligno hoc faciunt,in arido quid fiet:⁊ pro certo illa gl. cum dictis doctorum a me superius adductis apponūt finē huic cōflictui disputādi.⁊ cum fuissem interrogatꝰ de huiusmodi dubitatione a famosissimo ⁊ excellētissimo doct.do. Vincentio cōpatre meo charissimo sine reuolutione chartarū ⁊ ex improuiso dixi ⁊ respōdi ꝙ gl. in.d.l.decurionibꝰ.cū suo tex.decidebat hoc: ⁊ nūc cōsulendo affirmo illud quod ex tēpore dixerā iuxta illud:Jmprouisus ait coram quē queritis adsum Troyus Eneas. ¶ Et si quispiā opponat qꝺ imo in statuto artis lane fit mentio expresse de statuto artis strazarie. Nā dicitur in eo nisi ad minus fuerint amezate hoc vocabulo ꝓprie secundū cōmunē vsum loquendi vulgariter intellecto: ⁊ hoc ne preiudiciū fiat cōmuni Bonoñ.⁊ arti retagli pānorū ⁊ arti lane aut artibus sartorū cunatorū:pro certo ista verba non sonāt ad hoc vt velint derogare statuto artis strazarie:imo disponi qꝺ ideo ita disponūt ne fiat preiudiciū arti lane,arti retagli,arti sartorum:⁊ sic sole est clarius qꝺ nulla fit expressa nec specialis mentio de statuto strazarie in dicto statuto artis lane:ergo nō est sublatū statutum strazarie. nec etiā est illi derogatū per statutū artis lane. ¶ Et si quispiā dixerit:aduertas extāt em̄ cōfirmationes plurime facte de isto statuto artis lane:qꝛ per gubernatorē ⁊ Romanum pontificē ⁊ per presidentē loco illius magnanimi capitanei Nicolai picinini cuius memoria in sempiternum erit durata propter illustrissimas memorandasqꝫ victorias suas. Nam in cōfirmatione dñi gubernatoris dicit ex certa scientia specialiter ⁊ expresse cōprobamꝰ,⁊ ꝯfirmamꝰ oīa ⁊ singula statuta.⁊ cōnumerat illud statutū expresse.⁊ in ꝯfirmatione dñi Eugenij dicit etiam:ex certa sciētia approbamus, confirma-

17 mus ⁊ validamꝰ.modo clarū est ꝙ † per cōfirmationē eiusdē statutū dicitur esse statutū pape,vt habetur in.l.j.§. sed neqꝫ.

a ¶ Fauor
ma.ꝯsi.cccc
qꝺ indultu
tri.cōsi.ccccx
in casu quo. J
consi.cxlvj.col.
lib.iiij.

n ver. omnia nostra facimus. qꝛ ex nobis impertinet authori
tas. C. de vet. iu. enu. ⁊ glo. in. c. j. de trāsac. ⁊ Bal. in. l. oēs po-
puli. de iust. ⁊ iur. ideo pulchꝛe dicebat Bal. in. l. ex placito. C.
de re. permu. ꝙ si papa cōfirmat statuta Spoleto ex certa sua
scientia dicunt̄ esse statuta papalia, ⁊ illoꝛum transgressoꝛ pu-
nietur vt trangressoꝛ statutoꝛum papiliū. ⁊ in. l. ex facto. ff. de
vulg. ⁊ pupi. dicebat ꝙ si papa in confirmatione quā ex certa
scientia facit, apponat clausulā decreti ꝙ cōditoꝛes illoꝛū sta-
tu. nō possunt illa interpꝛetari ita sunt effecta de iure superio-
ris cōfirmantis. ⁊ dicebat multū eleganter Antia. se in facto
respondisse cū collegia huius regie vrbis Bonoñ. remisissent
quandā penā cuidā, ꝓpter sua demerita incidēti, ⁊ nō remisis-
sent i foꝛma solēni, vt fieri debebat, dñi Antiani illā remissio-
nem ꝯfirmarūt: sed qꝛ ꝯfirmatio nō emanauit ex certa sciētia,
nō pꝛestitit validitatē illi remissioni: ⁊ ideo non recepit robur.
ita dixit in. c. ij. de pac. Sed in casu nostro ista cōfirmatio ema
nauit a dictis superioꝛibus cū clausula cōualidatiua ex certa
scientia quo casu operat̄ clausula ex certa sciētia illud qꝺ ope-
rat̄ plenitudo potestatis. singulare dictū fuit Inno. in. c. inno-
tuit. de elec. cū quo transeunt ibi scri. oēs. ⁊ refert ⁊ sequit̄ illud
dictū Bal. in. l. eos. in pꝛin. C. de appel. modo papa habet ab-
solutam, ⁊ liberā potestatē nullis regulis subiectā, ⁊ pulchꝛe
cōmemoꝛat Bald. in. l. ij. C. de ser. ⁊ in. l. pꝛinceps. ff. de leg. oīa
enim pōt vt in. c. cūcta per mundū. ix. q. iij. Bal. in. l. j. ff. de cō-
sti. pꝛin. posito enim qꝺ debuisset fieri specifica ⁊ expꝛessa mē-
tio statuti strazarie in statuto artis lane ⁊ in cōfirmatione pꝛe
dicta: tamē qꝛ certa scientia operat̄ idem ꝙ operat̄ plenitudo
potestatis sequit̄ ꝙ potuit papa derogare statuto strazarie, ⁊
per cōsequēs videt̄ derogasse. Quia ista sunt verba ad ephe-
sios. Nec obstant nec pungunt ⁊ vt vera indubitata cōclusio
18 de hac confirmatione habeat̄. ¶ † Premitto ꝙ confirmatio
est duplex, [a] quedā est que fit in foꝛma cōmuni: quedā est que
fit in foꝛma specificata. ita no. in. c. j. ⁊. ij. de cōfir. vtili. Nā gl. in
dicto. c. j. dicit ꝙ cōfirmatio que fit in foꝛma cōmuni nō ope-
ratur validitatem actus nec pꝛeiudiciū infert alteri, nec mul-
tum operat̄: sed parū, qꝛ solet plus timeri illud ꝙ cōfirmatur.
alle. c. qꝛ diuersitatē. de cōces. pꝛeben. vbi est gl. elegās que cō-
numerat quid operat̄ cōfirmatio facta in foꝛma cōi. Quedaꝫ
est cōfirmatio, que non fit in foꝛma cōmuni. ⁊ de hac loquitur
glo. in dicto. c. ij. de cōfir. vti. que dicit ꝙ cōfirmatio fiat causa
cognita, ⁊ ex certa scientia: tunc impeditur petitio alterius. ⁊
alij pꝛeiudicat talis cōfirmatio ⁊ sic ad hoc qꝺ confirmatio di
catur facta in foꝛma specifica requirunt̄ duo foꝛmalia videli-
cet cognitio, ⁊ certa sciētia. vnde dicebat do. Ant. in. d. c. ij. de
pac. ꝙ si cōfirmatio fiat simpliciter, ⁊ nō cum cause cognitio-
ne ex certa sciētia nō supplēdo defectū vitij qꝺ non valet talis
cōfirmatio. ⁊ ad hoc alleg. gl. in dicto. c. j. ⁊. ij. ⁊ ideo multum
egregie dicebat Bal. in. d. l. ex placito. ꝙ si cōfirmatio ꝓducit
rem in esse qꝛ dat oꝛiginē esse: tunc qui cōfirmat dat, ⁊ ideo im
peratoꝛ legitimādo dat statim. l. qui in pꝛouincia. §. diuus. ff.
de ritu nup. Interdū qui cōfirmat nō ꝓducit rem ab oꝛigine
sui esse sed cōsecutiue venit illius gratia: ⁊ tūc nō oīno dat sed
cooperatur qꝛ nō est cā totalis, sed concurrens. ⁊ hoc inducit
ad. q. papa cōfirmat statuta Spoleto. illa statuta dicunt̄ pa-
palia ita qꝺ trāsgressoꝛ punitur vt transgressoꝛ statutoꝛū pa-
paliū. Si aūt papa confirmat tanquā causa vniuersalis: non
sunt papalia. l. oēs populi. de iusti. ⁊ iur. Aut confirmat tanꝙ̄
causa specifica qꝛ cōfirmat statutū qꝺ pater possit relinquere
spurijs ꝙ tale statutū intelligitur papale fauoꝛe tamē populi:
ideo populus posset penitere [b] ⁊ redire ad ius cōmune: ideo
dicit qꝺ si per statutū populi cōfirmantur statuta mercatoꝛū
non sunt statuta populi. l. ij. C. de consti. pecu. qꝛ debet videri
quo animo pꝛinceps cōfirmat. l. omniū. C. de testa. qꝛ cōfirma-
tio permissiue facta ⁊ nō foꝛmaliter nō denominat cōfirmatū
a cōfirmante: sed a specifico efficiēte in quo est authoꝛitas da-
ta. ¶ Et faciat quod voluit idē Bal. in. l. adopt. ff. de adop. ⁊
in. l. ius ciuile. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ in. l. ⁊ qꝛ. ff. de iurisd. om. iud. ⁊
in. l. ex verbis. C. de donatio. inter virū. Et faciat quod voluit
do. Anto. in. c. j. ⁊. ij. de confir. vti. vbi dicit requiritur cause co
gnitio ⁊ certa scīa. idem voluit in. c. j. de cōfirma. e. ti. Et faciat
qꝺ voluit Ab. antiquus in. c. pe. de cōfir. vti. vbi dicit ꝙ quo-
ties papa confirmat ex certa scientia facit opponi edictum in
valuis palatij. requirunt̄ ergo duo ⁊ vt cōfirmatio dicatur fa-
cta nō in foꝛma cōmuni sed in foꝛma specifica: cognitio, ⁊ ex
certa scientia. Et ideo dixit Bal. in. d. l. ex verbis. ꝙ requiritur
cause cognitio ad hoc vt confirmatio pꝛestet aliquod robur:
⁊ isto modo intelligatur glo. in. c. ea que. de re. iur. que dicit ꝙ
vbicunqꝫ papa aliquid confirmat ex scientia: ꝙ in inferioꝛ nō
potest declarare aliqd super illo actu cōfirmato. Ideo dicebat
Bal. in. l. rescri. C. de pꝛeci. impera. offe. ꝙ illud qꝺ papa cōfir-
mat nemo infirmat, adeo ꝙ dicunt scrib. ꝙ cōfirmatio pape
operat̄ ꝙ illō qꝺ est tpale efficit̄ perpetuū. ⁊ ita dixit Jo. an.
in. d. c. cū inter. de elec. ⁊ do. Abb. in. c. ad audientiā. de cōfir.
vti. Arch. in. c. pꝛesenti. de offi. oꝛd. lib. vj. Lappus in suis alle
ga. allegatione. ix. ⁊ habet̄ in. c. cū in distribuēdis. de tēp. oꝛdi.
⁊ in. c. per tuas. de ma. ⁊ obe. ⁊ per Bal. in. c. illud. eo. ti. per. d.
Pet. de Anch. in cle. qꝛ regulares. de sup. neg. pꝛela. ⁊ sic stat
cōclusio vera ꝙ requirit̄ cause cognitio ⁊ certa sciētia in tali
cōfirmatione. ¶ Premitto etiā ꝙ tunc papa dicit̄ facere ali
quid ex certa sua scientia, si in literis fiat mētio de pꝛocessu, ⁊
de appellatione interposita. ⁊ idē dicit Jo. ⁊ Vinc. si contra-
dicente aduersario facta est cōmissio. ista est glos. multū sing.
in. c. pastoꝛalis. §. pꝛeterea. de offi. deleg. in glo. ex certa scien-
tia. ⁊ ibi dicit. d. Abb. post Host. ⁊ alios qꝺ tunc ex certa sciē-
19 tia emanat rescriptū, qñ † papa fuit certificatus de omnibus
que potuissent eū monere ad concessionē denegandā: ita di-
cit cōiungendo omnia dicta doctoꝛū: ⁊ pulchꝛe dixit Jo. an.
in. d. §. pꝛeterea. ꝙ tūc dicitur facere ex certa sciētia pape quā-
do parte contradicente ita scripsit ex certa scientia: ⁊ ego vidi
tēpoꝛe obseruādे memoꝛie. d. Nicolai pape quinti, emanaue-
rat quedā bulla cū clausula ex certa scientia, ⁊ non fuerat re
scriptū obtentū parte cōtradicēte: sed fuit obtentū pte absen-
te, cōsului ꝙ nō videbat̄ operari naturale effectū suū illa clau
sula, ex certā scientia, cum non emanauerit parte contradicē-
te: ⁊ ita fuit obtētū in cōtingētia in ciuitate Ferrarie. ¶ Mo
do istis pꝛesappositis dico qꝺ ista confirmatio facta ex certa
scientia de dicto statuto artis lane, nullo modo tollit statu-
20 tum artis strazarie, nec illud derogat: ⁊ arguo hoc mō: † non
in plus se extēdit confirmatio quā se extēdat cōfirmabile: qꝛ
confirmatio fit super confirmabili, ⁊ sic nō est maioꝛis cōpꝛe-
hensionis confirmatio, quā fit illud quod cōfirmatur: qꝛ actꝰ
actiuoꝛū sunt in patiente, ⁊ bñ disposito, vt voluit philoso-
phus in. ij. de anima. sꝫ illud statutū artis lane, nec tollit, nec
derogat illi statuto artis strazarie: qꝛ vt superius demonstra-
ui ad oculū in quolibet actu disposito requirunt̄ duo: potestas
⁊ volūtas. modo in illo statuto artis lane deficiebat potestas
ipsoꝛū statuentiū, ⁊ etiā deficiebat volūtas: qꝛ de illo non fe-
cerūt mentionē, vt iam dixi. vnde posito, non tamen cōcesso,
ꝙ per hāc cōfirmationem ita triplicatā suppleretur defectus
potestatis ipsius artis lane seu pꝛofitentiū artem hāc, nihilo-
minus suppletur defectus voluntatis. debuit enim interue-
nire volūtas ipsoꝛum de arte lane, ⁊ volūtas cōfirmātis: vt ꝓ
batur in. d. l. ex verbis. ⁊ ibi per Bald. C. de dona. inter virū.
qꝛ actꝰ agētiū non operat̄ vltra intētiones eoꝛū. l. nō oīs. ff.
si cer. pe. cū simi. ꝯfirmatio. operatur illud qꝺ claudit ꝯfirma-
bile, sꝫ ipsum confirmabile nihil disponit de statuto artis la-
ne in tollendo illud, nec in derogando illi: ⁊ maxime: qꝛ hoīes
artis lane sciebant vel verisimiliter scire debebāt illud in quo
se exercebāt hoies artis strazarie: qꝛ fama erat notissima lesbo
vt Vergilij vtar verbis, ꝙ strazaroli ⁊ illi arti obediētes cōdu
cebāt pānos ⁊ vestes nouas ad ciuitatem Bono. ⁊ vigoꝛe eo
rū statuti causa confirmati per legatū Bono. arg. eius qꝺ ha
betur in. c. cū in tua. qui ma. ac. pos. ⁊. c. qꝺ dixit. xvj. di. ⁊. c. ꝓ-
posuisti. lxxxij. dist. ⁊. c. j. de postu. pꝛela. ⁊. c. apostolice. de cler.
excō. mi. ⁊. c. cognoscentes. de cōst. ⁊ gl. in. l. si tutoꝛ. C. de per.
tu. vnde recte dixit iuriscōsultus qꝺ ea que notabiliter fiunt,
nisi specialiter notent̄, videntur quasi neglecta. l. itē apud La-
beonē. §. hoc edictū. ff. de iniurijs. cū ergo sciuerunt homines
artis lane dictos strazarolos exercere se circa dictos pānos, ⁊
vestes nouas cōducendo vigoꝛe eoꝛū statuti: ⁊ in dicto suo sta
tuto disponāt in genere, ⁊ nō in specie, sequit̄ ꝙ ipsi noluerūt
facere hāc iniuriā illi honoꝛabili arti strazarie: qꝛ in eam ver-
santur hoies graues diuites ⁊ honoꝛabiles, qui nullo modo
passi fuissent violati sua antiqua statuta, ⁊ suos moꝛes anti-
quos: vnde dixit pulcher tex. in. l. obseruare. §. si qua. in versic.
magni enim faciunt pꝛouinciales suā cōsuetudinē obseruari.
de offi. pꝛocon. Ideo est verisimiliter pꝛesumēdū, qꝺ ideo nō
fecerūt mētionē de illo statuto strazarie: ⁊ ideo noluerūt dero
gare: qꝛ opoꝛtuisset deuenire ad cōtētiones ⁊ lites cū arte stra
zarie: eo maxime: qꝛ statutū strazarie erat antiquius ⁊ antiqo
rem ꝯfirmationē habuerat: vñ turpiꝰ reijcit̄ quā nō admittit̄
hospes. c. at quēadmodū. de iureiu. ⁊ ita facile reuocat̄ ius iā
quesitū sicut reuocat̄ ius q̄rēdū. vt. l. qui autē. ff. q̄ in frau. cre-
di. l. si spōsus. §. maritus. ff. de don. int[illegible] virū. Inn. in. c. admo
net. de renū. ⁊ Fed. de se. cōs. ix. ⁊ sic ista fuit causa potissima,
quare homines artis lane nō fecerūt mētionē de statuto artis
strazarie modo cōfirmatio nō poꝛrigit fimbꝛias extra metam
⁊ terminis cōfirmari. frustra ergo contra statutū strazarie ad
ducit̄ ꝯfirmatio dicti statuti, licet a papa vel eiꝰ gubernatoꝛe
12 vel ab alio domināte facta fuerit: † ⁊ ideo illud qꝺ nō dixit sta
tutum

a [redacted]

b ¶ Penitere. sed vide Alberi. j. statu. quest. xvj.

tutū artis lane,nō dicemus nos.⁊.l.si seruū.ver.non dixit pre
tor.ff.de acqui.her.ideo dici solet ꝙ casus omissus a canone,
habeť pro omisso.c.dilectus.de tēpo.ordi. ⁊ idē si sit omissus
a lege cōsuetudine vel statuto etiam iurato.l. an in totū.C.de
edi.priua.c.in nr̄a.de iniur.idē si cōmittať a paciscente. l.fi.C.
de pac.cōuen.idē si ab appellāte. cle. appellāti. de appel.idē si
ab impetrāte.c.cū in illis.de preben.lib.vj.idē a dante a iudi-
ce.vt.l.si de ꝓprietate.C.si a nō cōpe.iudi.idē a dante procura
torē.l.marit⁹.C.de ꝓcur.cū ergo sit iste casus omissus a statu-
to artis lane:⁊ etiā si sit casus omissus a cōfirmāte:ergo sequi
tur ꝙ habeť pro omisso:⁊ per cōsequēs stam⁹ in dispositione
statuti artis strazarie.arg.l.si extraneus.ff.de cōdi.ob cau.⁊.l.
cōmodissime.ff.de libe.⁊ posthu.cū simi.q̄ꝛ qꝺ nō mutať non
est ratio quare stare nō ꝓhibeať.l.sancim⁹.C.de test.l.precipi-
mus.C.de appel.cū simi.ergo ⁊c. ¶ Et ex hoc tolliť illud qꝺ
superius opponebať.dicebať enim ꝙ cōfirmatio operať idez
qꝺ operať plenitudo potestatis:⁊ reddit actū validū ⁊ cōfir-
matio ab eo denominať, q̄ꝛ ꝓ certo nō obstāt casui nr̄o,ex eo
q̄ꝛ nec verba nec mens cōfirmātis fuit velle tollere illud qꝺ cō-
firmandū nō exprimebat, ideo limitata causa limitatū parit
effectū.l.age cū Seminiano.C.de trāsac.⁊.l.in agris.ff.de ac-
qui.re.do.cū simi.⁊ sic licet maxime sit virtus cōfirmationis
22 nō tñ ob.casui nr̄o. ¶ † Preterea ɔ̄firmatio vt dixit fit in for-
ma cōi:⁊ de ista nō est curandū,q̄ꝛ nō operať validitatē vt cō-
firmatio in forma specifica:sed ista nō est cōfirmatio in forma
specifica:ergo ⁊c.istud assumptū probo formaliter. Illa diciť
esse cōfirmatio in forma specifica que fit cū cause cognitione
⁊ ex certa sciētia,⁊ sic opus est ꝙ cōcurrant ista duo insimul:
q̄ꝛ vbicunq; ad cōpositionē indiuidui cōcurrūt plura substā-
tialia,si vnū desit ⁊ alia interueniūt nō videť satisfactū iuri: ⁊
perinde habeť ac si nullū interuenisset. Ideo decimus ꝙ ille
qui est reus in vno videť fact⁹ reus in oībus.de peni. dist.v.c.
consideret.l.si vnus.C.de test.ideo dicebat Bal.i l.j.C. de his
que pe.no.qꝺ si testator grauauit sub pena heredem vt soluat
decem ⁊ soluit nouē qꝺ incidit in penā perinde ac si nihil sol-
uisset.faciat tex.in.c.que ipsis sacerdotib⁹.xxxviij.dist.⁊ facit
illa vulgata regula nihil diciť esse actū vbi aliquid restat agē-
dum.l.fi.C.de silē.sed duo requiruntť ad cōfirmationē interpo
sitam in causa specifica videlicet cause cognitio ⁊ certa sciētia:
vt.s.sed hic nō interuenit cause cognitio:probať,q̄ꝛ nō expri-
miť in dicta cōfirmatione.debuit enim cōcipi hoc modo cau-
sa cognita,⁊ ex certa sciētia:sed ita est qꝺ in dicta cōfirmatio-
ne non exprimitur illud verbū causa cognita:ergo nō iterue-
23 nit: † q̄ꝛ negatiua coarctata ad certā scripturā est ꝓbabilis:vt
probať in.l.j.C.de exac.tribu.lib.x.ideo dicebat Bald.in.l.fi.
C.de iure iur.ꝙ aliqua negatiua ꝓbari pōt per inspectionem
oculorū.vt ista negatiua tu nō es in testamēto descriptus tu
nō es in matricula matriculat⁹,tu nō es descript⁹ iter soluen-
tes.l.cū de lege.ff.de ꝓba.l.bñ.ff.de inin.test.gl.i.l.iij.C.de er-
rore aduo.glo.⁊ Bar.in.l.Pātoni⁹.§.rei perduellionis.ff.de
acqui.here.⁊ habeť in.c.ex gestis.de cle.nō residen.c.fi.de ca.
c.inter dilectos.de excel.prela.Bar.in.l.in illa.⁊ in.l.hoc iure.
ff.de verbo.obli.⁊ in.l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.⁊ in cōsil.
lxxxj.incip.Martinus forniconis.⁊ in.l.his post.ff.de acqr.
here.⁊ per consequens stat veritas ꝙ ꝓbata est illa negatiua
24 qꝺ nō iteruenit i hac cōfirmatione cause cognitio. ¶ † Quin
imo plus dicūt scribētes posito,nō tñ cōcesso, qꝺ exprimereť
in confirmatione cause cognitio,veritas est qꝺ in nimis bre-
ui tpe fuit facta illa cause cognitio qꝺ habeť perinde ac si cau
se cognitio nō interuenerit ⁊ redditur ex hoc sententia nulla
ipso iure vel aliter actus nullus ipso iure:q̄ꝛ non presumiť qꝺ
in veritate interuenit cause cognitio.ita ꝓbatur in.c.pōderet
quisq; sermones suos.l.di.⁊ ibi gl.pulchra dicit tempore ege
mus vt aliqd maturius agamus.⁊ ibi do.Do.de san.Semi.
arguit cōtra iudices quib⁹ de mane mittiť ꝓcessus ⁊ in vespe-
ris ferūt sentētias vt fuit ipso iure nulle:quia non p̄sumiť qꝺ
de causa cognouerint.hoc idē voluit Bar.i.l.ꝓlatā.C.de sent.
qui dicit esse casum in.c. tū ex literis.de in inte.restit.vbi tex.
formaliter hoc ꝓbat:q̄ꝛ ibi dicit ꝙ quidā Eugeni⁹ papa tulit
sententiā in tam breui tpe qꝺ presumiť nulla.faciat.l.ius ali-
mentorum.§.sed si post in verbo,suscipere debet cognitionē.
⁊ qꝺ ibi Bald.⁊ ego in lec.mea ad.c.ecclesia sancte Marie.
de cōsti. ¶ Adduco duo pulchra consilia dñi Pe.de Anch.
a qui in vno [a] cōsuluit qꝺ sñia lata in tam paruo tpe ꝙ non est
verisimile qꝺ de causa cognouerit presumiť non cognouisse.⁊
b ideo sentētia est ipso iure nulla.⁊ in alio [b] consilio cōsuluit ꝙ
authoritas que interponiť a vicario potestatis in cōtractib⁹
minorū in quib⁹ requiriť talis authoritas:q̄ꝛ cōsuluit fieri ꝙ
accedūt partes cum agnato coram vicario q interponit suam
authoritatē illi cōtractui qꝺ est nullus talis contractus:quia
presumiť interposita sine cause cognitione.allega.l.magis
to.§.nec passim.ff.de re.eo.⁊.d.c.tū ex literis.ita adduco in
ecclesia sancte Marie.quāto forti⁹ in nostro interuenit cau
cognitio cū nō exprimať in dicta cōfirmatione:ergo nō vid
confirmatio interposita in forma specifica, ⁊ pro certo im-
te egerūt circa illa cōfirmationē interponendā aduocati ar.
lane. ¶ Preterea est aduertendū qꝺ posito nō tñ cōcesso q
in dicta ɔ̄firmatione dicereť causa cognita,tñ adhuc ars stra-
25 zarie esset in casu victorie ex eo † q̄ꝛ cause vel act⁹ cognitio ha
beri nō pōt,nisi vocati sint illi quorū interest:q̄ꝛ merita causa-
rū partiū assertione pādunť.l.fi.C.si per vim vel alio modo.⁊
c.tū ex literis.de in integ.resti.vbicūq; eñi in aliquo actu req-
ritur cause cognitio reqriť partiū citatio.hoc decidit tex.in.l.
fi.in ver.cognitionaliter.C.de legi.quem tex.ibi Rapha.post
Bal.⁊ alios reputat singu.ꝙ Imperator in sententia ferēda
debet citare ptes ex eo q̄ꝛ tex.ibi dicit cognitionaliter faciat.
l.de vnoquoq;.ff.de re iudi.⁊.l.nā ita diuus.de adop.cū simi.
cū ergo in casu cōfirmationis interponēde in forma specifica
requirať cause cognitio,vt superius demōstraui:sequiť ꝙ de-
buerūt citari Massarius ⁊ societas artis strazarie qñ uerūt
statuta artis lane cōfirmata:sed citati nō fuerūt:q̄ꝛ in dicta cō
firmatiōe nō exprimiť ꝙ citati fuerint:ergo sequiť ꝙ nō iter
uenit cause cognitio ⁊ per cōsequēs deficit substātiale reqsitū
in cōfirmatione fienda in forma specifica:ergo talis cōfirma-
tio nec reuocat nec annulat statutū strazarie:nec ei demdero-
gat.⁊ si recte memini sunt iam.xij.anni qb⁹ hic Bononie fue
rat lis ⁊ q̄stio inter artē merzarie ⁊ quandā aliā artē:erāt ma-
gni aduocati ex vtraq; parte quales decet in hac regia vrbe
Bonoñ.⁊ requisitus fui ad cōsulendum pro arte merzarie:⁊
erat dubitatio circa cōfirmationē cuiusdā statuti : q̄ꝛ dicebať
qꝺ reuocabat statutū artis merzarie,⁊ erat satis dubitatissi-
ma q̄stio,ego cōsului qꝺ reuera illa cōfirmatio nō erat in for-
ma specifica,q̄ꝛ nō fuerūt interposita illa verba causa cogni-
ta cum in effectu.⁊ viso cōsilio fuit iudicatū pro iure ⁊ fauore
merzarie,⁊ adeo sibi ad gratū reputarunt qꝺ semper illa socie
tas in natiuitate dñica esculētis me affecerūt. Ita videť dicē-
dū ꝙ in proposito nostro vt ista cōfirmatio tanꝙ defectuosa,
non opereť effectū cōfirmationis in forma specifica. ¶ Pro
pterea est aduertendū qꝺ tunc dr̄ aliqd fieri ex certa scientia,
qñ parte cōtradicēte interponiť:vt dixit gl.in.d.c.pastoralis.
§.preterea.⁊ Abb.antiquus dixit ꝙ papa apponit edictū qꝺ
i valuis palatij qñ iterponit cōfirmationē in forma specifica,
sed in hac cōfirmatione nō fuit requisita societas strazarie : ⁊
sic nō iteruenit ɔ̄tradictio societatis p̄dicte,nec videť apposi
tū edictū in valuis palatij:ergo videť apte iure dicedū,ꝙ non
26 sortitur effectū cōfirmatiōis facte i forma specifica. ¶ † Pre
terea faciat q̄ꝛ clarū est ꝙ rescripta,cōfirmatiōes,⁊ similia re-
cipiūt effectū ex mēte rescribētis vľ cōfirmantis,vt pulchre di
xit Inn.in.c.cū ecclesiastice.de exce .refert Bal.i l. p̄scriptiōe.
C.si ɔ̄ ius vel vti.publi.⁊ ꝓbať in.c.cū dilecta.⁊ in.c.cū adeo.
de rescrip.⁊ est tex.in.l.fi.i ver.mētē nostrā fefellit.C.de his q
a nō dño manu.vt voluit gl.in.c.sup eo.de offi.delega.⁊ bal.i
l.j.ff.de cōsti.prin. vbi allegat Inno.in.d.c.cū eccľastice. ex q̊
seqť ꝙ dicta cōfirmatio recipit esse ⁊ effectū a mēte ipsoꝝ cō-
firmantiū,sꝫ certū est ꝙ mēs principis cōfirmātis nō fuit vel
le preiudicare iuri artis strazarie eidē acqsito ex statuto ɔ̄fir-
mato p legatū de latere:q̄ꝛ non est moris p̄ncipis velle p̄iudi
care iuri alteri⁹:ita pulchre dicit tex.in.l.cū auus.C.de emāc.
li.⁊ in.l.ij.§.merito.⁊.l.si qs a p̄ncipe.ff.ne qd in loco publ.c.ꝙ̄
uis.de rescrip.lib. vj. ¶ Et ideo pulchre dixit do.Ant.i.c.vt
debit⁹.de appella. se pronūciasse Perusij,ꝙ cū ex forma sta-
tuti non posset appellari a certo actu ꝙ debebat intelligi quo
ad ipsos litigātes:non aūt quo ad tertiū comparētē pro suo
interesse:⁊ dicit esse casuz in.d.c.sup eo.singu.⁊ solitariū in iu
27 re. ¶ † Et ideo multū egregie ad propositū accōmodatissi-
me dicebat Bal.in.l.j.ff.de cōsti.prin.in p̄nci.ꝙ nullā iniuriā
c facimus principi si eū reputam⁹ bonū ⁊ equū [c],imo maiestas
ei⁹ per ista duo nomina cōseruatur in esse,vt.l.ex facto.ff. de
vulga.⁊ pupil.vnde oīa mādata ⁊ rescripta principū debēt in
telligi cū iustitia:⁊ si qd dat vel cōfirmat semper intelligitur
saluo iure alteri⁹.alleg.l.meminerint.⁊.c.authoritate.C.vnde
vi.ecce nūc qualiter Bal.i terminis decidit hāc q̄ōnē, q̄ꝛ si qñ
princeps confirmat vel dat intelligitur saluo iure alteri⁹ ergo
posito ꝙ papa cōfirmauerit statutū artis lane,nihilomin⁹ in
telligiť saluo iure alteri⁹ societatis ⁊ sic saluo iure artis straza
rie ⁊ indubitāter p hāc doctrinā societas strazarie est in casu
victorie,qꝺ est no.dignū.Cū ergo in proposito nostro sit fa-
cta mētio in dicta ɔ̄firmatiōe ⁊ in statuto artis lane nō est fa-
cta mētio expressa,⁊ specialis de statuto artis strazarie,⁊ d ei⁹
cōfirmatiōe nec de eius obseruātia,seqtur ꝙ papa nō fecit il

[illegible]

[illegible]

a ¶ Ano. consi. c-
xxxviij.visis con-
silijs.

b ¶ Alio.ɔ̄si.lxxx-
iij. visis diligēter.
adde.s.lib.ij.cōsil.
cxviij.col. ij.

c ¶ Equum.Bald.
consil.xvj.lib.ij.cō
si.cclxxvij.libr. iij.
Ias.d.l.j.⁊.l.ex fa
cto.colum.j. Egi.
Belleme.dec.dcc-
xxiiij.

.n confirmationē in preiudicium dicte societatis strazarie.
¶ Et ideo dicit qȝ princeps per verba gñalia nō videtur tol-
lere iura specialia, vt etiā dicit idē Bald. in. d. l. j. in vlti. col. qȝ
principi non presumit aliquid placere nisi iustum ꝛ verū. ideo
clausula, de veritate, semper in responsionibus pricipū inesse
videt. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. publi. ꝛ per ꝯñs non derogauit
papa nec alij cōfirmantes statuto artis strazarie. Preterea est
aduertendū ꝙ ars strazarie ex antiquiori tempore fecerūt il-
lud statutū ꝙ possint cōducere pānos ꝛ vestes nouas, ꝛ a me-
zatos in ciuitate Bonoñ. Ita vt continet in eo ꝛ etiā ex anti-
quiori tēpore fuit cōfirmatū ꝙ fuerit introductū ꝛ edictū sta-
tutum artis lane vel confirmatū: quo casu videt ꝙ si illi de ar-
te lane volūt cōprehendere in suo statuto derogationē statuti
strazarie, vident dolose petijsse cōfirmationē sui statuti nō spe-
cificādo specialiter ꝛ expresse statutū strazarie: qꝛ eum habeāt
ius primo fundatū, ꝛ in esse ꝛ in obseruantia deductū vt pos-
sint conducere pānos ꝛ vestes nouas ꝛ similia: nō potuit nec
debuit fieri postea statutū artis lane in derogationē illius: qꝛ
est occupare ius alterius: ꝛ ideo petere illā vsurpationē iuris
strazarie ꝯfirmari, est incidere in theoricā singularē ꝛ peregri-
28 nam. † gl. l. ij. de fun. ꝛ sal. rei do. lib. xj. que voluit ꝙ impetra-
tio castrorū comitis Hugolini que postea petita sunt cōfirma
ri ab imperatore qȝ talis cōfirmatio non tenuit. ꝛ ita pulchre
voluit Bal. in. d. l. j. ff. de cōsti. prin. ¶ Et ideo dixit idē Bal.
in. l. ij. C. de legi. quē ibi refert Raph. ꝙ florentini occuparunt
sibi multa castra que postea fecerūt sibi cōfirmari per impera-
torē, ꝛ ꝙ talis cōfirmatio nō prestat eis ius. idē voluit Bal. in
c. primo. in ti. per quos fiat inuesti. ꝛ in tractatu schismatis. in
viij. col. ꝛ in. c. cū in literis. de restit. spoliatorū. ꝛ in. c. nihil. de
prescrip. idē voluit Ang. in. l. Paulus. §. qui pig. ff. quibꝰ mo-
dis pig. vel hypo. sol. pro quo etiā tex. in. l. authoritate. C. mā.
ꝛ hoc voluit ibi Bar. qui etiā idē voluit in. l. iij. C. ne rei do. vel
templorū. ꝛ idē voluit Salice. in. l. vniuersis. C. de preci. impe.
offerē. ¶ Et licet idem Salice. in dicta. l. authoritate. refert in
cōtingētia facti se cōsuluisse cōtrariū pro certo nō obst. loquit
enim ibi Salice. in terminis quidā nobilis occupauit per in-
uasionē ꝛ violentiā quoddā castrū, cuius iurisdictio spectat
ad papā, ex post facto papa fecit illū vicariū suū concedens ei
omnimodā iurisdictionē illius castri per viginti annos nulla
facta mentione de violētia. fuit dubitatū si illa cōcessio value-
rit de iure: decidit ꝙ sic. ꝛ dicit illa gl. procedit quādo confir-
mans aut cōcedens ignorauit illā occupationē. secus si scie-
bat, vt in casu illo in quo cōsuluit cum duntaxat de preiudi-
cio suo tractaret valere debet: qꝛ illā iniuriā remittere videtur.
arg. l. j. C. de reuo. do. sed ideo istud cōsiliū Sali. nō obst. casui
nostro qꝛ loquit quādo agitur de preiudicio concedentis. sed
nos loquimur in cōfirmatione in casu in quo agit de preiudi
cio tertij: ideo nō preiudicat tertio. ideo Salice. dicit quod qñ
concedēs ignorat occupationē non videtur preiudicare sibi.
¶ Cum ergo papa ꝛ alij superiores confirmantes ignoraue-
rint statutū ꝛ confirmationem obseruantiā artis strazarie se-
quit ꝙ illi statuto cōfirmato ꝛ obseruato non derogauit quin
possint strazaroli ꝛ eorum arti obedientes conducere pannos
ꝛ vestes nouas, ꝛ amezatis, ita vt in eorū statuto continet nō
obstāte statuto artis lane pluries cōfirmato, maxime qꝛ in di-
ctis confirmationibus licet apponatur clausula, nō obstanti-
bus statutis cōtrarium disponentibus, tamen debuit fieri re-
uocatio contrarij statuti specialiter ꝛ expresse, vt superius de
monstraui qȝ tamē non est factum: ideo illa confirmatio vide
tur esse subreptitia. ideo tex. valde singu. in. c. postulasti. de re-
29 scrip. in ver. cum de leui non scribimus. dicit ꝙ † impetratio
dicitur subreptitia non solū qñ tacetur illud qȝ est causa fina-
lis concessionis: sed etiam est causa impulsiua, qꝛ superior cō-
cessisset, sed non ita de facili. ideo Papa ꝛ alij confirmantes
non confirmassent si fuisset ei dictum ꝙ ars strazarie habe-
bat statutum confirmatum in contrarium, ꝛ maxime si erat
in obseruantia, nec sic de facili confirmasset in preiudiciū so-
cietatis strazarie. Elicitur ergo conclusio vera ꝛ indubitata
quod statutum strazarie non est sublatum nec ei derogatū est
per dictum statutum artis lane, ꝛ eius confirmationes, ꝛ ita
cōcludo. Supremo deo sit gloria ꝛ imperium in sempiterna.

Sed i hoc
aluit imo.
.areat de iu
.lo presumi
ominorū ex-
o, per notata
.l. in ti. de pace
.tantie. §. pactio
.s. Are. ꝯsi. xiiij.
.ol. ix. Guido pa-
pe cōsi. j. col. iiij. cō
si lxv. col. j. facit. s.
eo. li. cōsil. j. nu. xij.
[redacted]

b ¶ Probetur. imo
necesse est probare
solutiones esse fa-
ctas ex causa al-
legata vt decidit
Alex. s. li. j. consil.
ciij. [redacted]

c ¶ Rustico. vide
deci. l. si certis an-
nis. no. ij. C. de pac.
Bal. §. preiudicia-
les. col. fin. insti. de
actio.

d ¶ Consuetudine.
imo non est hic cō
suetudo cū nō in-
ducat ius in cōe sȝ
est presumptio ꝛ a
gitur de acquiren-
do iure certe per-
sone vt p gl. Pa-
no. col. pe. c. fin. de
consu. dixi in con-
su. pari. in proe. ꝛ
§. liij.

Summarium.

1 ☞ Rustici etiam cogi possunt ad ea prestanda, que per de-
cem annos soluerunt.
3 Titulum allegare in consuetudine non est necesse.
5 Rectores perpetui possunt proclamata ꝛ statuta conducere.
6 Inferior potest ex causa auferre ius priuati.
7 Filiorum appellatione in feudis veniunt nepotes in infinitū
8 Inuētario facto, nō nocet filio heredi patris i feudo paterno.
10 Pretium succedit loco rei.
11 Dos est quid vniuersale.

Consilium. CXXIIII.

Uper primo quesito in
quo queritur vtrū dicti descendentes, ꝛ filij prefati
quondā magnifici comitis dñi Cechi, ꝛ nepotes
d. quondā comitis Brandolini possint a dictis hoībus castri
ꝛ loci vallis mereri ea que fm antiquas consuetudines soliti
sunt facere ꝛ prestare. d. homines alijs quorū locū tenēt. d. de-
scendētes, ꝛ quorū ipsi sunt successores: ꝛ pretermissis super-
1 fluis, † dico ad ea cogi [a] posset dictos hoīes, que cōstat lōgo
a tēpore saltē. x. annorū fuisse soluta, vel prestita ex causa subie-
ctionis. d. dominus inuestitis, quibus successerunt isti filij. d.
Cechi, ita probatur in. l. cum de in rē verso. vt no. Bar. maxi
me in fi. ff. de vsu. ꝛ. l. litibus. C. de agrico. ꝛ cen. lib. xj. no. doc.
in. l. si certis annis. C. de pac. ꝛ Cy. in. l. ad probationem. C. de
proba. ꝛ Ant. in capi. peruenit. de censi. ꝛ Gui. de cu. ꝛ Bal. in
l. solent. §. fi. ff. de offi. proconsul. ꝛ dicit ibi Guil. qȝ in dubio
presumit solutū potius tanꝙ debitū ꝙ ex casu liberalitatis,
vel donationis, vt. l. cum de indebito. in prin. ff. de proba. ꝛ. l. si
cum aurū. ff. de solu. ꝛ. c. super hoc. de renun. ꝛ ita etiā voluit
Bal. in. l. fi. C. ne de sta. defun. ꝛ facta so. tanto tēpore ex causa
obligationis debiti, vt de iure presumit, sufficit ꝙ per actorē
seu conditorē alleget ꝙ. d. prestatio facta ex aliqua causa spe-
cifica, puta ex causa promissionis solennis. i. stipulationis, vt
sic talis specifica allegata presumat vera, ꝛ ex. d. prestatiōe diu
b turna: ꝙnis aliter de veritate ipsius cause non probetur, [b] vt
leg. ꝛ no. in locis preallegatis. ꝛ inquit Bal. in. d. l. solēt. §. fin.
qȝ nō est necesse allegare ex qua causa fuerit facta stipulatio:
qꝛ prestatio diuturna facit presumi ꝙ allegata stipulatio facta
intelligit ex causa, vel sufficit allegare constitutū. i. ꝙ. d. hoies
constituerūt soluere tanꝙ debitores obligati ad id qȝ solue-
rūt dicto lōgo tpe, quo casu probādo solutionē factā p lōgū
tēpus, presumit facta ex cā. d. cōstituti, ita dixit Archi. xviij.
q. ij. seruitiū. referens ita voluisse Odof. in. c. in causa. de causa
2 pos. ꝛ proprio. ¶ † Et licet aliqui dixerint qȝ in rustico [c] ita
c soluēte nō sufficeret prestatio lōgi tpis sed requireret prestatio
longissimi: qꝛ nō ita presumitur de facili cōtra eum sicut cōtra
alios. l. cū deinde. §. finautē. ff. de pba. tñ quo ad ppositū no-
strū verior opi. est in cōtrariū per tex. in. d. l. litibꝰ. ꝛ qȝ ibi gl.
in ver. coloni. ꝛ ita no. Bar. in. d. l. cū de in rē ver. in. iij. vel. iiij.
col. in ver. item gl. videt dicere, ita etiā firmat Bal. in. d. l. si cer
tis annis. in pe. col. qꝛ ratio. d. l. cum de in rem ver. est presum-
ptio de qua ibi adaptat naturali equitati ꝛ rationi: ergo non
est attēdenda rusticitas. l. venia. C. de in ius voc. Et qꝛ est rusti
corū cōsuetudo, seruāda est. l. dñi prediorū. C. de agri. ꝛ cēsi. li.
xj. Nec ob. d. l. cum deinde. qꝛ dico ꝙ reiterata ꝛ multiplicata
prestatio ꝛ tpis lōgitudo tollit illā psumptionē fragilitatis ꝛ
simplicitatis. l. si mulier. la. ij. ꝛ in aut. siue a me. C. ad vel. tñ tu
tū est pbare de pstatione lōgi tpis ad oppositiones vitādas.
3 ¶ † Alia rōne pncipali vr posse ꝯcludi, ꝙ piit pdicti inuestiti
cōsequi a dictis eorū subditis omnia q sunt de antiqua cōsue
d tudine [d]: nā cū agat de exactione faciēda aduersus oēs de vni
uersitate, tractādū est de cōsuetudine, ꝛ nō de pscriptione, vel
inductione psumptiōis ti. vt no. Cy. post Pe. in. l. ij. C. que sit
lōg. cōsue. in ver. Quarto circa hoc querit cum nos habeamꝰ
ꝛc. cū ver. seq. Dū tractat de eo qui vult exigere vel imponere
collectas vniuersitati, fundās se ex vsu certe comprestationis,
hec est pprie cōsuetudo nō prescriptio, vt ibi per eos. sequunt
doc. in. c. fi. de cōsue. ꝛ maxime Ant. de bu. circa differētiā quā
ponit circa prescriptionē ꝛ cōsuetudinē, cū cōcor. ibi allegatis
p eū, in qua cōsuetudinē ibi nō expedit pbare aut allegare ti-
tulū, vt ibi no. doc. p. l. vēditor. §. si cōstat. ff. cō. pdi. ꝛ. l. iij. §. fi.
ff. de testi. ꝛ no. etiā Bal. in. l. de qbus. in. v. col. ff. de leg. ꝛ ibi ēt
Ang. in. vij. col. ꝛ clare Jo. An. in. c. iij. de cōsue. lib. vj. in no-
uel. ꝛ Bal. etiā in ti. de pa. ꝯstā. in feudo sic ab antiquo, vbi dr
consuetudines antiquas esse seruadas p illū tex. Et subdit qȝ
ad esse cōsuetudinis, nō est necessarius ti. aut eiꝰ allegatio. bñ
faciūt nō. p Jo. de imo. i. l. si publicanꝰ. §. in oībꝰ. de pub. Nō
in pposito ꝙuis ꝯ aliquos nō possint exigi collecte vel hmōi
onera aut eis imponi: tñ fallit, nisi aliter se haberet antiqua cō
sue. vt. l. j. ꝛ ibi hoc no. Bar. C. de auro coro. li. x. ꝛ patet ex no.
p Inn. i. c. cōquerēte. de offi. ord. ¶ Quo aūt ad ea onera, que
nō essent de cōsue. pdicta, verū est ꝙ nō possint cogi. d. homi-
nes per

nes per dictos inuestitos, ꝛ iurisdictionez habētes, iuxta no. ꝑ Bar. in. l. j. C. de excu. mu. li. x. ꝛ per Bal. i. l. cū multa. C. de bon. que lib.
4 †nisi vellēt iponere collectas ꝓ necessitatib⁹ vniuersitatis dicti castri, vel loci: qꝛ ad illas cogi possent, vt no. ꝛ ibi Bar. in. d. l. j. §. ꝙ finemo. ff. qd cuiuscꝫ vniuersi. nomine. ꝛ Bar. in. l. j. C. de super indicto. lib. x. ꝛ no. omnes i. l. iiij. §. actor. ff. de re iu di.
5 ¶ †Quātū autē ad proclamata, de quibus queritur, Dico ꝙ cū predicti inuestiti sint rectores perpetui possunt in loco nō solum proclamata facere, verūetiā ꝛ statuta cōdere, vt cōcludit bar. ꝛ alij post eū. idē tenēt in. l. j. in pꝛin. ff. ꝙ qscꝫ iu. ꝑ id qd habeṫ in auṫ. de statutis ꝫ lib. ecc. in pꝛin. in vſi. feud. ꝛ in. c. ij. de ma. ꝛ ob. ꝛ in. c. vt animarū. ꝛ ibi no. doc. de cōst. i. vj. ꝛ no. Bar. in. l. oēs populi. in. j. q. pꝛi. ff. de iust. ꝛ iur. ꝛ no. do. in. c. canonuꝫ statuta maxime Pe. de anch. ibi in. x. charta magna. de const. ꝛ lꝫ Gui. de cu. ꝛ Bar. in. l. j. in. fi. pꝛin. ff. de iusti. ꝛ iu. videaṫ vel le. d. ꝓclamata nō posse fieri per rectorē ciuitatis vel loci, sine cōsilio ꝓcerū, seu gubernatorū loci, qn̄ occasione ꝓclamātis venit aliquid expendendū. de pu. per no. in. d. l. j. in pꝛinc. ff. ꝙ quiscꝫ iur. cū fi. tn̄ ipsi loquunṫ in rectorib⁹ qui sunt deputati ad regimen pro certo tpe: vt sunt potestates: nā illi tales nō habēt potestatē statuēdi sine cōsilio ꝓcerū: vt no. in. d. l. j. in pꝛin. ff. ꝙ qſqꝫ iur. ꝑ gl. ꝛ Bar. ſꝫ illud nō hꝫ locū i rectorib⁹ ꝑpetuis, vt sūt comites ꝛ similes: vt in ꝓposito: qꝛ possunt sine consilio ꝓcerū statuere, ꝛ silia facere per iura. s. allegata. Ita distiguit Bar. ꝛ alij in. d. l. oēs populi. in. j. q. ij. ꝛ. d. l. j. in pꝛin. ꝛ ita procedit ꝙ
6 no. Bar. in. l. iiij. in fi. C. de naui. li. xj. †nā etiā īferioꝛ, qui ꝑ se habeat ꝑtātē statuēdi, pōt ex cā auferre ius priuati, vt no. in. c. cōsti. de rel. do. ꝛ saltē per viā statuti vel edicti gn̄alis potest hoc facere: puta propter causam publice vtilitatis. l. antiochensium. ꝛ ibi no. Barto. ꝛ expressius Sal. ff. de priuileg. cre. ꝛ. d. l. vēditoꝛ. §. si cōstat. ꝛ no. Bar. in. l. toties. ff. de pollici. ꝛ in pemio. ff. circa. ij. vel. iij. col. no. do. in. c. nostra. de iniur. ꝛ in. c. j. §. que in eccle. de consti. ꝛ Bal. in. l. quicūqꝫ. in vlt. col. C. de seruis fug. ꝛ Ang. i. l. bene a zenone. circa. j. vel. ij. col. C. de quad. pres. ꝛ in. d. §. si cōstat. ¶ Postremo circa aliud dubiū quo qriṫ, vtrū ꝑfati filij quondam. d. Lechi possint retinere. d. feudū absqꝫ eo quod sint heredes prefati. d. Lechi adeo ꝙ dictū feudū non sit obligatū creditoꝛibus. d. dn̄i Lechi ꝛ filioꝛū, non est feudū nouum sed paternum: quia concessum auo dictoꝛū filioꝛuꝫ. d. Lechi, vt C. de ag. suc. in feu. cap. j. §. hoc quoque. de succes. feu. c. j. de na. suc. feu. Item presuppono quod ex natura pꝛime inuestiture transibat dictum feudum in dictos nepotes comitis Brādolini, dato quod inuestitura pꝛima diceretur quod comes bran. recipiebat. d. feudum pro se, filijs, ꝛ heredibus ab ipso legitime descēdentibus:
7 †qꝛ in feudis appellatione filioꝛū veniunt etiā nepotes, ꝛ alij descēdētes in infinitū ex linea masculina, vt probat tex. in. l. ꝛ si cliētulus. versic. ꝛ si clientulus. in verbo sine herede. iuncto versi. sine filio ꝛc. de alie. feud. quem text. ad hoc ponderat ibi Bal. in. viij. no. dicens hoc alibi clarius nō probari, ꝛ ita etiam not. Bald. in. c. que in ecclesiarum. in. xiiij. col. de consti. modo hoc presupposito dubiuꝫ facit: qꝛ in feudo ꝑdicto ita demū succedūt. d. nepotes, si sunt heredes. d. comitis Brādo. c. j. an agnatus vel filius. ꝛ non possunt separare hereditatē patris sui ab hereditate aui, ꝛ sic amplecti gereditatem aui et abstinere a paterna: qꝛ dominus Lechi in hereditate. d. comitis patris sui se immiscuit, ꝛ sic effectum fuit vnū patrimoniū. l. ſꝫ si plures. §. filios. ff. de vulg. ꝛ pup. l. qdā eulogio. ꝛ ibi no. C. de iure delib. ꝛ do. in. l. qui se patris sa. C. vnde lib. vn̄ hoc attēto tutius remediū ꝓ eis est, vt si in hoc velint se exonerare alicui crescentibus. d. dn̄i Lechi, immisceāt se hereditate domini Lechi cū beneficio inuentarij, ꝛ attento ꝙ sint minores. xxv. an. tale tps cōficiēdi inuētariū, ꝛ dato ꝙ cura ipsis minoꝛib⁹ a die immixtionis hꝛ̄ditatis tn̄ possunt petere restitutionē in integruꝫ ad cōficiēduꝫ inuētariuꝫ in. §. pup. in auṫ. de here. ꝛ fal. not. i. l. auxiliū. ff. de mino. ꝛ in. l. fi. C. in qb⁹ cau. in integ. restit. non est
8 neces. iūctis not. in. d. l. fi. iuxta pꝛin. C. de iure delib. †ꝛ tunc cōfecto inuentario null⁹ āctus gestus a. d. Lecho potest preiudicare. d. eius filijs in. d. feudo paterno. i. cōcesso. d. comiti Brandolino auo filioꝛū. d. dn̄i Lechi, vt in specie declarat Nicolaus de matharellis in. l. q se patris. C. vn̄ liber. ꝛ ibi Bal. in. ix. col. in ver. itē queritur si vasallus. bn̄ facit. l. eū q. cū ibi no. ꝑ Bart. ff. de interdic. ꝛ relegatis. iuncta. l. fin. §. in ꝯputatione. cum ibi no. C. de iur. delib. sine dubio tn̄ est qd feudū predictum nō est
9 obligatū creditoꝛib⁹ Lechi †: qꝛ feudū non potest obligari per vasallum sine cōsensu dn̄i. c. imperialē. in pꝛin. de phi. feud. ali. per Fed. Et ideo in generali obligatione non venit, vt ingt ibi Bal. in pꝛin. circa col. per. l. obligatione gn̄ali. ff. de pigno. ꝛ no. Spe. in tit. de pig. §. j. ver. pe. bene facit tex. in. c. gn̄ali. in titu. si de feud. fuerit cōtrouer. inter do. ꝛ agnatos. ꝛ in. c. j. de capita. qui curiam ven. ꝛ qd no. Bar. i. l. codicillis. §. instituto. ff. de legа. iij. ꝛ Bal. in. l. j. C. q res pig. oblig. pos. per illū text. ꝛ in. l. voluntas. ad fi. C. de fideicō. Ang. in auṫ. de resti. ꝛ ea que parit.
a in pꝛin. col. iij. Ex qb⁹ cōcluditur qd creditores [a] agendo hypothecaria, nō possunt conseq aliqd in. d. feudo. Agendo vero actione personali cōtra. d. filios dn̄i Lechi, vel vt hꝛ̄des. d. Lechi, an possint conseq adiudicari sibi de bōis dictoꝛuꝫ heredū vel cōmoditatē. d. feudi iuxta no. per Spe. in ti. de execu. sen. §. qui sequitur. ꝛ ver. quid si heres tantū feudum ꝛc. ꝛ in tit. de. ij. decreto. §. videndum. ver. quid si re. ꝛ ꝑ Bar. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. in ver. sed quero quid si agaṫ cōtra feudatariū. ꝛ in. l. quēadmoduꝫ. in fi. C. de agri. ꝛ cen. lib. xj. ꝛ per Bal. ꝛ Saly. in auṫ. ei q. C. de iu. in. c. quāꝙ. de vsu. in. vj. in nouella. per doctoꝛ. in. l. qd ꝓcura. ex re. ff. de procura. ꝛ quod not. glos. in. l. si nauis. in versicu. iure. ff. de rei vendi. ꝛ similiter pretium rei vendite non dicitur esse res vēdita, qn̄ querimus, vtrum pretium sit ex re particulari. l. venditoꝛ ex hereditate. ff. de heredi. vel actio. vendita. l. quas. §. fin. ff. de fur. ꝛ tamen ibi queritur vtrum pretiuꝫ rei vendite, que erat de coꝛpoꝛe vniuersali here. dicatur ex re seu coꝛpoꝛe: ꝛ textus dicit ꝙ sic, in dicta. l. si rem ꝛ pretium, duꝫ dicit pretiuꝫ quod ex aliena re percepit. in dicta. l. iteꝫ veniunt. in principio. ꝛ per illa iura apparet non obstare si diceretur quod hoc potest esse veruꝫ in vniuersalib⁹ vna res succedit loco alterius quando petitur restitutio alterius iuris vniuersalis: sed in casu nostro non petitur restitutio alicuius iuris vniuersalis, sed res particulares petuntur: quia
10 dico ꝙ imo, †etiā qn̄ petit res particularis tanquā de coꝛpoꝛe vniuersali, tūc pretium succedit loco rei, ꝛ econtra ptꝫ in petitione here. qua intentata per actorē cōtra reū possidētē vnā tn̄ rē heredi. vel ei⁹ partē, nā datur talis petitio etiam ad vnā rem particularē. l. regulariter. ꝛ. l. seq. ff. de peti. her. dummō ꝑpetatur tāꝙ quid here. nec hꝫ necesse tūc actoꝛ petere her. qꝛ eaꝫ habet, vt dicit Bart. ꝛ alij in. l. j. in pꝛin. ff. de eden. ꝛ Bald. ꝛ An. in. l. edi. C. de eden. ꝛ cano. in. c. ij. de libel. oblatio. ꝛ sic dato quod in casu nostro non agaṫ ad vniuersitatē aliquā, ꝛ per consequens dato etiā ꝙ illa bona immobilia, dicantur esse heredi. ꝛ heredi. Seie, tn̄ non videṫ posse inficiari ꝙ processerint, ꝛ prouenerint ex heredi. ac rebus ꝛ iuribus here. ꝛ heredi. d. Seie immediate qꝛ illa dos seu actio de dote erat hereditatis Seie, ꝛ sic cū qratur an peruenerit ex iur. vniuersali heredi. fatendū est ꝙ sic: qꝛ vt dictum est, heredi. est ius vniuersale, in quo iure vniuersali computanṫ illa que ex rebus illius coꝛpoꝛis, vniuersalis acquisita sunt. Rursus alio capite, comprobantur predicta: nam illa bona immobilia fuerunt data insolutuꝫ pro dote, que erat heredi. ꝛ in here. d. Seie
11 †Sꝫ ita est ꝙ dos [b] est etiam vniuersale
b sicut here. ꝛ peculiū. l. ꝙ dr̄. ff. de impēsis. not. Bar. ꝛ alij in rubri. ff. sol. mat. ꝛ in. l. itē veniūt. §. itē non solum. ff. de peti. here. adeo ꝙ illud qd est acqsituꝫ ex re data in doteꝫ, censeṫ esse ipsa dos: vt. l. res que ex pecunie. ff. de iur. dot. ꝛ not. glo. in. l. labeoꝛ Sabinus. in. §. itē si dn̄s. ff. de verb. sig. ꝛ not. Bar. in. d. rub. ff. sol. ma. ꝛ in cōsi. incip. pūct⁹ qōnis est, dn̄a. ꝑ. ꝛc. ergo sicut ipsa dos erat ex heredi. Seie: ita censeri debent illa bona immobilia in quib⁹ censetur consistere dos ipsius Seie, ꝙuis iudicari debeant immobilia, lꝫ dos data fuerit in pecunia: vt probatur in. l. nec in fundo. §. si fundū. ff. de iure do. ¶ Et per ꝑdicta patet esse responsum ad allegata in ꝯriū, nam nō ob. ꝙ illa predia non essent in bonis, heredi. Seie tpe moꝛtis Seie ꝛc. quia respondeo ꝙ ꝙuis nō essent in here. tpe moꝛtis Seie: ꝛ non possint pꝛopꝛie dici here. tn̄ bn̄ possunt dici ꝓuenta ex here. postꝙ sunt acquisita ex bonis ꝛ iuribus heredi. d. l. si reꝫ ꝛ pretiuꝫ. sicut dicim⁹ in fructibus ꝑceptis post moꝛtē testatoꝛis: qꝛ ꝙuis nō sint pꝛopꝛie hꝛ̄ditarij, nō tn̄ augēt ipsaꝫ heredi. qd dicunṫ esse hered. ꝛ prouenire ex heredi. l. item veniunt. §. fructus. cuꝫ gl. ff. de peti. here. ꝛ qd not. in. l. qd procur. ex re. ff. de procura. Et ꝑsertim cū fuerint acquisita ex dote, que erat heredi. ꝛ illud qd acquisituꝫ est ex ipsa pecunia dotali, cēsetur esse ipsa dos: ꝛ ꝑ cōsequēs ex hꝛ̄di. Seie: vt ꝑxime ꝓbaui. ¶ Nō ob. ꝙ ipsa actio de dote nō poterat iudicari quid immobile: qꝛ fateoꝛ tpe quo exactio dotis fcā nō erat: sed postꝙ fuerunt accepta in solutū predia, bn̄ poterat ipsa dos dici consistere in immob. d. l. res q ꝛ pecunia. ꝛ no. in. l. lab. ꝛ ptꝫ ex. d. l. cū in fundo. §. si fundi.
12 ¶ †Nō ob. ꝙ dictio ex, denotat cām immediatā ꝛ ꝓximā: quia respondeo ꝙ. d. bona immobilia dicunṫ pꝛopꝛie ꝓuenisse ex hꝛ̄ditate: ꝛ sic ex coꝛpoꝛe vniuersali ipsi⁹ hereditatis Seie, ꝛ cēsetur fuisse dos quondam Seie, que dos erat hereditatis Seie: vt ex plurib⁹. s. ꝓbaui. Dicerent autē bōna ꝓuenisse aurelie ꝑꝑ hꝛ̄ditatē Seie, ꝛ non ex hꝛ̄ditate Seie, qn̄ bōa fuissent ab aliquo ꝓmissa, vel relicta Aurelie sub cōditione, si ipsa adiret, vel cōsequereṫ hꝛ̄ditatē Seie. Nam tunc diceret Aurelia talia bona habere nō ex hꝛ̄ditate Seie immediate, ſꝫ propter
13 hereditatē Seie. d. l. eo tpe. ad fi. cū simili. ff. de pecul. ¶ †Non

a ¶ Creditoꝛis. j. lib. v. consi. xxix. colum. fin.

b ¶ Dos. s. lib. iij. consi. clix. nu. 7.

ob. ꝙ post aditã hr̃ditatẽ nõ dr̃ amplius hereditas: q2 rñdeo ꝙ imo potest appellari ꝛ dici hereditas post aditã hereditatẽ. l.fi.§.si autem.l.ij.in ver.hereditati curatorem dari.C.de bo.q̃ libe.ꝛ ibi ponderat Bald.ꝛ patet in toto titu.ff.de peti.hered. saltẽ large. Scḋo respõdeo ꝙ intentio Aurelie testatricis fuit accipere ꝛ intelligere hereditatẽ: patet ex illis verbis dum dixit, ꝛ perueniẽdorũ ad hereditatẽ Seie matris sue nã testatrix tpe quo condebat testm̃ iam adiuerat hereditatẽ matris: ꝛ tñ etiã quo ad futurũ appellat eã hereditatẽ Seie, ꝛ ita etiã se hz cõis vsus loquendi, q in oĩ dispositiõe dz attẽdi.l.librorũ.§.qḋ tñ cassius.de lega.iij.l.labeo.de sup.leg.c.ex literis.de spõ. Et ita concludo.d.bona venire in legato illius. Ego Alex.

In statutis fabrice ecclesie scti Petronij Bonoñ. inter cetera cauetur ꝙ de relictis datis seu donatis pro aĩa vel ad pias cãs, soluant̃ dicte fabrice duo solidi ꝓ libra. Et etiã cauetur ꝙ intelligat̃ relictũ datũ seu donatum pro aĩa, ꝛ ad pias cãs ꝙ expresse hoc dicit̃ in testamento: ꝛ etiam qñ expresse nõ dr̃, sꝫ ex euidẽtia facti apparet: vt qñ relinquitur pauperibus domicellis, vel alijs pauperibus nulla cõsanguinitate cõiunctis cõdẽti vltimã voluntatẽ. vel alio mõ, seu ex alijs cõiecturis, de qbus oĩbus ꝛ singulis stetur declarationi dictorũ procuratorũ vel maioris partis eorum, ꝛ sit plena ꝛ etiã habeat̃ pro plena ꝓbatione eorum declaratio. ¶ Stantibus dictis statutis testator carens liberis, ꝛ habẽs in domo, sue habitationis quendã Bernarduꝫ eius filiũ spũalẽ, vcꝫ per ipsum testatorẽ tm̃ in fonte sacri Baptismatis, quem parentibus orbatũ ꝛ nihil in bonis habẽtẽ idẽ testõr ab eius infantia citra educauerat, ꝛ alimẽtauerat in domo ꝛ familia tanq̃ eiꝰ filiũ spũalẽ, ꝛ quẽ filiũ appellebat ꝛ noĩabat. ¶ Concludens de bonis suis ĩ vltia volũtate testm̃ post nonnulla legata in dicto testamẽto exp̃ssa: iterq̃ sũt nõnulla expresse disposita, ꝛ facta pro eiꝰ anima, ꝛ in quo testamẽto incertis partibus nominat̃. d. Bernardꝰ cum hac qualitate. vcꝫ Bernardus famulꝰ dicti testatoris. Tandem in reliquis suis bonis. d. Bernardum heredem vniuersalẽꝫ instituit per hec verba. vcꝫ in omnibus alijs suis Bernardũ eius famulũ seu filiũ adoptiuum sibi heredem vniuersalem instituit. Et sic in dicto testamento nominatur. d. Bernardꝰ vt famulꝰ. ꝛ vt filius adoptiuus, ꝛ etiã inter ipsos, vt ex supradictis patet erat affinitas spiritualis. Ex predictis dubitari contingit an de hereditate ꝛ bonis dicti testatoris dicto Bernardo relicta, ꝛ relictis in dicto testamento solui debeant dicti duo solidi pro libra: ꝛ an dicti officiales seu superstites ꝛ procuratores dicte fabrice possint. vel debeant declarare quod de hereditate in bonis predictis, dicti duo solidi pro libra solui debeant necne: Decidit quod sic.

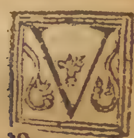
a ¶ [illegible]

b ¶ Testis.vide.s. lib.vi. cõs.ccxxxvij. colum.ij.

Summarium.

1 ☞ Relictũ pauperi etiã cõsanguineo videtur ad pias cãs.n.5.
4 Compaternitas spiritualis non repellit testem.

Consilium. CXXV.

Viso themate p̃misso ꝛ consideratis verbis dicti statuti. ꝛ presupposito ꝙ dictus Bernardus erat pauper, vt verbo fertur. Dato breuiter de dicto relicto heredatis solui debere solidos
1 duos pro libra, cum dicatur esse relictum ad pias causas. † Nã omne id quod relinquitur pauperi: videtur in dubio esse relictũ ad pias causas. l. si quis ad declinandam. maxime circa fin. C. de episc. ꝛ cleri. lxxxvj. distinct. non satis. ꝛ. c. se. no. Spec. in tit. de instr. edi. §. nunc vero aliqua. versi. ꝛ scias. el. ij. vbi enumerat que dicantur relicta ad pias causas. ꝛ idem Bald. in auf. si nullus. C. ad. l. fal. ꝛ Bar. in repe. l. j. C. de sacr. san. eccl. in versi. secundo quero, quid si relinquatur homini locupleti, ꝛ expresse disponitur in statuto premisso. plus dixit Bald. in. l. j. in. ij. col. C. de sacro. sanc. eccles. in primo commento illius. l. non dico in repeti. quod licet gloss. in. l. illud. C. de sacr. sanct. eccle. in verbo
2 aliam causam ꝛc. velit † quod illud quod donatur consanguineo vel amico non dicatur donari ad pias causas, etiã si in donatione fuerit expressuꝫ quod pietatis causa donatur. Tamen illud fallit nisi talis consanguineus esset pauper. Ad hoc allegat gl. ꝙ reputat singulareꝫ in. c. ij. de sepulturis. ꝛ idem voluit Joa. an. in addi. Spec. in tit. de instru. edi. §. nũc vero aliqua. in addi. inci. ad istũ ꝛc. vbi refert fuisse disputatũ p Guid. de suza.

3 † qḋ si statuto cauebatur qḋ minor. xviij. non possit legare, nisi pro anima ꝛ minor legauit matri sue centũ, dicẽs se legare pro anima. dubitat̃ an valeat tanq̃ legatũ pium, ꝛ factuꝫ pro anima. ꝛ arguit ad partes, ꝛ cõcludit distinguẽdũ esse. aut mater est pauper, ꝛ dicit̃ relictũ piũ per. d. l. si qs ad declinãdã. Secus si est pauper per no. in. d. l. illud. ¶ Et dato ꝙ statutũ predictũ disponat quod illud dicat̃ relictum ad pias cãs, qḋ est relictuꝫ pauperibꝰ domicellis. vel alijs pauperibꝰ, nulla cõsanguinitate cõiũctis ꝛc. tñ in casu nostro nulla erat cõsanguinitas inter dominũ testatorẽ, ꝛ dictuꝫ Bernardũ. Nã lꝫ eũ leuauerit de sacro fonte: non per hoc dicit̃ ↄtrahi cõsanguinitas, vt inqt tex. xxx. q. iij. ita diligere. vbi dicit litera ita diligere dz homo eũ q
a de sacro fonte suscepit, sicut [a] patre, itẽ inter fr̃es ꝛ filios gratuita ꝛ sancta cõmunio, q̃ dicẽda non est cõsanguinitas, sꝫ habẽda spũalis pximitas ꝛc. ¶ Et lꝫ ille text. subdat qḋ maius est hoc vinculũ cõiũctionis spũalis, q̃ sit vinculũ adoptionis: tñ tex. oĩno. dicit inter ipsos non esse consanguinitatẽ. ꝛ licet gl. no. xxvij. q. ij. i. c. q dormirẽt. dicat maiorem eẽ cognitionẽ spũalem, quã carnalẽ. tñ hoc non hꝫ obstare: q2 statutũ exorbitans nõ dz extendi ex idẽtitate vel maioritate rõnis. l. si vero. §. ḋ viro. ff. sol. mat. l. fi. C. de inter. mr̃i. c. ij. de reg. in. vj. ꝛ nota. in auf. quas actiões. C. de sac. san. ec. Item dictũ gl. in. d. c. q dormierit. intelligit quod ad impediẽdũ mr̃imoniũ inter eos, ꝛ quoad
4 exhibitione reuerentie. ¶ † Un videmus qḋ lꝫ pr̃ naturalis nõ possit eẽ testis ꝓ fi. in. l. testis idonee. ff. ḋ test. l. Pau. C. de testi.
b tñ ille q leuauit te de sa. fonte est testis [b] idoneus ꝓ te, vt not. Bar. ꝛ Saly. i. d. l. parentes. alijs medijs ẽt posset comproba-
5 ri: sꝫ istud ꝓ nunc sufficiat. ¶ † Non obst. ꝙ in testõ testõr appellauerit filiũ adoptiuũ, q2 de adoptione nõ ẽ ꝓbatum. nec stari dz in hoc assertioni p̃ris in fraudem ꝛ preiudiciũ eccl̃e. l. cuꝫ qs decedẽs. §. titia. ff. ḋ le. iij. l. q testõ. ff. de. pb. ꝛ bñ facit. l. adop. C. de adop. ¶ Preterea adoptio nõ inducit cõiunctionẽ sanguinis, vt est text. i. l. q in adoptionẽ. ff. de adoptio. cũ si. Ex qbus concludo ꝙ dictũ relictũ factum. d. Bernar. pauperi dicit̃ ad pias cãs, nisi aliud in contrariũ doceat̃ per qḋ moueri possint prefati. d. officiales ad aliter declarandũ s̃m formam dicti statuti. ¶ Ita conclusiue sentio ego Alexãder de tartagnis.

Consilium. CXXVI. De eadem re.

In hac hesitatiõe prius diuino inuocato suffragio ad vtranq; partem arguam, vt veritas magis elucescere possit iuxta illud. Opposita iuxta se posita magis elucescunt. Uidendũ est an isti duo solidi pro libra debeantur a tali instituto nominato in filium adoptiuum ac famulum, ꝛ ex sacro fonte leuatum. Et primo qḋ nõ debeant̃ vr̃ prima fronte facere: nã in statuto fabrice sancti Petronij dicit̃ de quibuscũq; relictis ꝛ hereditatibus datis in testamẽto, ꝛ donatis ad pias cãs: debeantur duo solidi pro libra dicte ecclesie seu fabrice: ꝛ intelligat̃ relictũ ad pias causas, qñ expresse dicit̃, ꝛ etiã si nõ dicit̃, sꝫ fuerit relictum pauperibꝰ domicellis, vel alijs pauperibꝰ nulla sanguinitate cõiũctis. ꝛ sic videtur innuere qḋ relictũ psonis egenis cõiunctis sanguinitate, dict. duo solidi nõ debeant̃: sed hic testõr appellat hic filiũ adoptiuũ, q hꝫ effectum cõsanguinita-
1 tis: vt probat̃ | q2 filio adoptiuo põt pupillariter substitui. l. si arrogatus. ff. de adop. l. sꝫ si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. ꝛ pupil. quemadmodũ filio naturali ꝛ legitimo. l. ij. ff. de vulg. ꝛ pup. ergo sequit̃ ꝙ sicut nõ debent̃ dicti duo solidi a ↄsanguineo: nec debebunt̃ ab isto nominato in filiũ adoptiuũ. cum idẽ operet̃ vinculum adoptionis qḋ ipsa cõsanguinitas. ¶ Scḋo facit nam hic testõr in suo testamẽto appellat eum famulũ, vñ ipsum instituendo, vel eidẽ legãdo vr̃ legasse in renumerationẽ
2 sue mercedis pp famulatum: † q2 legata ꝛ hereditates intelligunt̃ data ob benemerita. l. nec adiecit. ff. ꝓ socio. l. ideq;. §. fi. ff. mã. Si ergo ob remunerationem: ergo non ad pias causas: ergo infert̃ ꝙ de tali hereditate nõ debeant̃. Cũ nõ intelligat̃ data ad pias causas. ¶ Tertio facit ꝓ hac parte: q2 hic testõr asserit eũ ex sacro fonte leuatũ, ꝛ ẽt ꝓ certo p̃sumit̃. sꝫ cum hoc appelletur maxime de iure canonico cognatio spũalis, ꝛ hẽat eundem effectũ qḋ cõsanguinitas ad impediẽdũ mr̃imoniũ: ꝛ sit eiusdẽ effectꝰ ac si esset cõsanguineꝰ. c. j. de cogna. spiri. Sed clarũ ꝙ si esset consanguinitas nõ deberent̃ dicti duo solidi: ergo idẽ dz iudicari in cõiũcto cognatione spũali. ¶ Quarto facit, q2 hoc statutuꝫ dr̃ esset cõtra ius cõe: ꝛ dz intelligi. l. si serui vestri. C. de noxa. l. ij. §. hec v̈ba. de neg. ge. l. qcq̃d astringẽde. de verb. obl. plene per Bar. i. l. omnes populi. de insti. ꝛ iu. per Bal. in. l. j. C. de sum. tri. ꝛ fide catho. ꝛ in. l. nõ dubiũ. C. de leg.
Sed

Sed statutum dicte fabrice dicit quando relinquitur pro anima ad pias causas. et hoc dicitur expresse. Item et si nō dicere tur, sed ex euidētia facti apparēt: vt est qñ relinquitur pauperibus domicellis vel aliis pauperibus qd debeant dicti duo solidi. Et sic vr̄ psupponere qd ad hoc vt debeant dicti duo solidi, lз nō sit expresse dictū p aīa ad pias causas, si tñ relictū est pauperibus domicellis, vel aliis pauperibus qd debeant. Sed in testamento isto talis non fuit institutus: vt pauper. qd patet. qz non fuit nominatus pauper in d. testamento: ergo sequitur qd tale statutū non possit verificari in predicto casu, stantibus rationibus de quib9. s. l. ius singulare. et l. qd vero. de leg. et hec sunt que iudicio meo possunt adduci p ista parte. et magis vi
3 gēt. alia superflua q̄ adduci possent omitto. ¶ † Tñ puto contrariā opi. de iure fore veriorē qd de hac hereditate debeant detrahi dicti duo solidi pro lib. ab isto instituto. Et ad hoc pbandū sic dico. Nam in ipō statuto dr̄ qd intelligat relictū ad pias cās pro aīa qñ expresse est dictum: vel si expresse non est dictū. Sed ex euidētia facti pōt apparere, vt qñ relinquitur pauperibus domicellis: vel aliis pauperibus nulla sanguinitate cōiunctis. Nā de intentione statuentiū est velle accipere qd datur vel relinquit cōsanguineo qd de his relictis nō soluātur dicti duo solidi: ergo qz aliis nulla sanguinitate coniunctis firma manet
4 dispositio statuentium, pter regulā iuris, q̄ dicit, † exceptio in nō exceptuatis cōfirmat regulā. l. j. et l. oīs diffinitio. ff. de reg. iur. per Dy. in rub. de reg. iur. in. vj. l. suus quoqз. in princ. et ibi no. d. Jo. de imo. de here. insti. sed iste cui relinquitur est hmōi: qz nulla sanguinitate cōiunctus. vt infra apparebit per respon
5 siones ad allegata in ɔtrariū: ergo et c. ¶ † Scdo facit ratio: qz dictum statutum est fauorabile: qz cōcernit piā causaз, hoc est constructionē templi, q̄ dicit pia cā: vt voluit in auf. sitr. C. ad. l. falci. vnde cū sit pia, dз esse fauorabilis apud oēs, vt in dubiis semp preponatur, scđm no. p doc. in. l. j. C. de sac. san. ecc. ergo in dubio debent isti duo solidi pro libra: attento qd ista hereditas est data pauperi, et sic ad piā cām: vt. j. dicam. ¶ Tertio facit, nam vt presupponitur tūc erat famulus dicti testatoris, vt in testamento suo asseritur. sed datum vel relictum similibus psonis qui suis laboribus necessarium sibi victum querere habēt, appellatur pium: vt dicit tex. in. l. si quis ad declinandā. in ver. quis em̄ pauperior est in hoībus q̄ qui et inopia nati sunt et in necessitate positi sunt, et suis laboribus necessariū. sibi victū non possunt afferre. sed hic famulus est huiusmodi: ergo sequit qd talis hr̄ditas data huic famulo dicitur data ad pias causas et sic per ɔ̄ns dicti duo solidi debentur dicte fabrice. ¶ Quarto pro hoc facit elegans doctrina Bal. que videt dicidere hāc questionem in auf. similiter. C. ad. l. fal. dicit ipse ad ampliationem illius auf. que voluit quod in relictis ad pias causas cesset falcidia. querit ibi que dicatur vel cōputet inter relicta ad pias causas, et ibi dicit qd relicta miserabilibus personis, pauperib9, hospitalibus, et allegat in primo de instrumen. edi. §. nunc vero aliqua. ver. et scias. sed iste cui fuit data hereditas erat pauper: ergo sequitur quod talis hereditas fuit data ad pias causas:
6 ergo dicti duo sol. debētur. ¶ † Quinto pro hoc adduco gl. in terminis que videt velle a ɔ̄rio sensu qd talis hereditas que fuit relicta pauperi, etiam si non sit expresse dicta ad pias causas intelligant ad pias causas, voluit glo. in. l. illud. C. de sac. san. ecc. vbi dicit gl. qd donatio facta diuiti ad pias causas, nō dicitur donatio ad pias causas. Et sic ergo ad hoc vt dicatur relictuз ad pias causas, nō est necesse qd exprimat ad pias causas. et sic sequitur quod relictū datum pauperi, licet nō sit dictū ad pias causas, dicitur relictum ad pias causas. et illam gloss. sequitur Ange. quam dixit esse singularem in. l. Stichum. §. stipulatio. de verb. ob. ¶ Faciunt ad hunc propositum pulchra not. per Bar. in. l. pri. C. de sac. san. ecc. in repeti. in. x. col. i ver. sed quero
7 an relinquatur diuiti amore Dei. † vbi querit, an amore Dei expresse diuiti censeatur relictum deo: vt sic ad pias causas. et in effectu arguit pro et contra. et tamen dicit, questio nō allegat dictā gl. in. d. l. illud. et. l. si forte. de cast. pe. vbi lex facit fictioneз non homo. Et etiam dicit quod talis relatio ad pias causas cōuenit pauperi non diuiti, allegat tex. lxxxvj. di. non satis. et. xij.
a q. ij. quisquis eps. et ibi allegat dictuз singulare beati Thome[a] de aquino in. iiij. parte questionum. xxxij. xij. articulo, vbi dicit quod est relictum alicui diuiti ad pias causas, qui tñ nō esset diues nec pauper. sed indigens sm̄ statum suum qd tūc dicet relicta ad pias causas, cum sit laudabile tali sic indigēti facere elee mosynā. quod summe est notādum pro ampliatione huius statuti dicte fabrice quod vbicunque relinqueretur hereditas vel legatum alicui indigenti: tñ nō pauperi qd possent, quinimo et deberent talem hereditatem vel legatū arbitrari ipsi pcuratores esse datum ad piam causam. et sic duo solidi deberentur fabrice sancti Petronij. Si autem esset relictū expresse diuiti ad pias causas, vel pro anima: et tunc dicit beat9 Thomas in allegato loco vt refert Bart. in. d. l. j. C. de sacr. san. eccl. qd ta relictum censetur potius amicitie vel consanguinitati datuз, et sic videtur concludendum id qd supra dixi, quod de tali here
8 ditate debeantur dicti duo solidi. ¶ † Sexto adduco rationeз,
b nam quem esse pauperem [b] potest intelligi pluribus modis. Primo, vt dixi, quando preter laborem victū sibi afferre non possunt, dicta. l. si quis ad declinādam. et tunc clarus est casus noster. Item qui non habet quinquaginta in bonis. l. nonnulli. de accu. Item statur opinio vulgi: vt est glo. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. ¶ Item etiaз relinquitur arbitrio iudicis: vt voluit gloss. in auf. preterea. C. vñ vir. et ibi eam sequitur Bart. et Bal. et Bar. in. l. si cōstante. in versi. ij. quero qualiter probetur paupertas. ¶ Sed in oībns istis casibus dato etiā quod iste cui est relicta hereditas, haberet aliquid in bonis, et lex appellet eum pauperem. Ex quo ergo dicitur pauper, hereditas dicit data ad pias causas: et sic ergo erit obligatus soluere istos duos solidos secundū dispositionem statuti. ¶ Plus dicebat Bal. in dicta auf. preterea. qd ex quo quem esse paupereз relinquitur arbitrio iudicis, facit ad testamenta que dicunt qd bona debeant distribui ad maritandas pauperes virgines: nam relinquetur arbitrio iudicis que dicātur pauperes virgines, vel non: sed cū in statuto dr̄ qd qñ nō relinquitur expresse ad pias causas, sed relinquit pauperibus domicellis, vel aliis pauperibus, vel apparet ex aliis coniecturis quod stetur declarationi dictorū procuratorum, qd tales procuratores salua eorum conscītia aliter declarare nō possunt talem hereditatē nō fore datam preterqd ad piam causam. ¶ Septimo adduco doctrinaз Bal. que in terminis videt decidere hanc qōnē in. l. j. qñ imper. inter pu. et vi. iūcta doctrina eiusdē in. d. auf. simpliciter. superi9
9 alleg. Nā in. d. auf. similiter. dicit † qd relicta personis miserabilibus intelligantur ad pias causas. in. d. l. j. C. qñ imper. inter pu. et vi. enumerātur que sint persone miserabiles. et ibi dicitur qd pupill9, vidua, et debilis. et Bal. ibi dicit. facit ad statutū dicēs qd de relictis miserabilib9 psonis nō soluat gabella: nā talis pupillus, et vidua, et debilis intelligēdo tñ de pupillo, et vidua: et debili pauperibus. et voluit gl. in. c. significātibus. de off. deleg. et do. Ant. in. c. licet. de fo. compe. et in. c. prudētia. de do. inter virū et vxo. Ex quo infert ex identitate rōnis a contrario sensu, si statutum diceret qd soluerent gabella qd tales persone supra enumerate deberēt soluere gabellā. Sed ita est in pposito in casu nostro qd statutuз scti Petronij qd de relictis ad pias causas et p aīa debeant duo solidi, sed relictū miserabilibus psonis intelligit ad pias causas, et ille qui est semper paup dicit miserabilis: vt pbat in. d. l. j. in ver. debiles. ergo sequit de necessitate pauperem heredem institutū debere soluere istos duos solidos. ¶ Non ob. allegata in cōtrariū, primo inquantū dicit qd hic testator nominauit institutū filiū adoptiuū: et qd operet eūdē effectū ipsa adoptio qd operat cōsanguinitas. qz respondeo duobus modis: prio qd licet nominauerit in filium adoptiuum
10 nō pterea sequit: ergo fili9 est adoptiu9: † quia in adoptioneз requirit decretū iudicis. l. ij. ff. de adopt. et nominatio filij in testamēto, qui nō est, nō facit ipsum filiū. l. neqз pfessio. C. de testa. facit. l. si pater. C. de heredi. inst. ¶ Scdo potest rñderi, quia posito qd etiam esset fili9 adoptiuus: tñ dispositio dicti statuti haberēt locum: qz ipsa adoptio dicit vinculuз iuris ciuilis. l.
11 j. ff. de adop. in prin. † Unde sicut ea que sunt iuris ciuilis non tollunt ea q̄ sunt iuris naturalis: vt est cōsanguinitas. l. eos. ff. de cap. di. l. ius agnationis. ff. de pa. l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. vñ sicut nō tollunt: ita nec inducūt cum iudicantur a pari tollere, et inducere. l. iij. §. j. de lega. et pro hoc facit. l. cuз in adoptiuis. C. de adop. in. §. sed nostra. instit. de adop. ¶ Et qd non operet eundē effectū adoptio qd cōsanguinitas: Finge patreз adoptiuū facere substitutionē pupillarem filio adoptiuo et ipso decedente in pupillari etate: certe talis substitutus non succedit i omnibus bonis ipsius pupilli, nisi in bonis peruentis ab ipso adoptāte. d. l. si arrogator. ff. de adop. et. d. l. sed si plures. §. in arrogato. de vulg. et pupil. qd stans in filio legitimo, et naturali. l. ij. in prin. de vulg. et pup. l. ex tribus. C. de inoffi. test. Iteз non ob. qd dicebā de cognatione spūali qd operet eundeз effectū quē ipsa cōsanguinitas: qz fateor in casibus a iure expressis, vt est in matrimonio impediēdo: sed in aliis nō: quia posset aliqs illis quē leuauit ex sacro fonte copulare filiā fratris sui, vt. d. c. j. et. ij. et p totū. de cogna. spi. et sic apparet nō operari eundem effectū. ¶ Itē non ob. qd dicebaз: qz statutū est strictiiuris, et in statuto dicte fabrice dr̄ qñ expresse dicit p anima, et ad pias causas: et sic expresse non dicit sed ex euidētia facti appareret: puta qñ relinquit pauperib9 domicellis, vel aliis pauperibus: sed in ipso testō hoc nō fit expressum: ergo et c. Qz dico qd satis vr̄ de mēte statuētiū, etiā si testator hoc non dixisset, et

a ¶ Thome. ij. ij. q. xxxij. in fin.

b ¶ Pauperem. j. libr. vj. cōsi. ccxij. colum. fin.

on nominasset pauperes qd dicti duo solidi debeantur: ꝙ apparet ex ipso statuto dictãte ꝙ etiam si expresse non sit dictu3 sed ex euidentia facti apparet, vt qñ relinquit pauperibus domicillis vel alijs pauperibus, nulla consanguinitate cõiunctis vel alio modo seu alijs cõiecturis, de quibus omnibus stetur declarationi dictorũ ꝓcuratorũ: ꝛ sic infert necessario ꝙ nõ est necesse ꝙ ipse testatoꝛ dicat vel exprimat relinquẽdo pauperibꝰ. ex quo nõ põt apparere ꝑ aliquas cõiecturas de quibꝰ stari debeat declarationi dictorũ ꝓcuratorũ: qꝛ put dixi, satis etiã est sufficiens cõiectura ipsa paupertas. item non ob. ꝙ dicebã ꝙ ipse testatoꝛ nominauit ipsum famulum. vnde testatoꝛ relinquendo hereditatem, videtur reliquisse ob benemerita, ꝛ in remuneratiõnẽ: ꝛ sic nõ ad pias causas: qꝛ legata ꝛ hereditates intelligunt concessa ob benemerita: qꝛ respondeo, si istud deberet attẽdi, nunꝙ dispositio dicti statuti haberet effectũ, cũ semper legata ꝛ hereditates de sui natura intelligũtur cõcessa ꝛ cõcesse ob benemerita. d. l. nec adiecit. ꝛ d. l. idẽꝫ. §. fi. s. allega. vnde statutum debet aliquid operari. l. si quando. ff. de lega. j. cu3 simi. Preterea, nonne dicitur satisfactum ipsi instituto propter sua benemerita, ex quo habet residuum totius hereditatis deductis istis duobus solidis ecclesie, vnde nõ possunt aliquo pacto ista allegari ad hoc vt dictum statutũ dicte fabrice in casu nostro non vendicet sibi locum.

¶ Cõfessiõe. ang. tract. malefi. ver. cõparẽt. ꝛ ɔsi. totũ Panoꝛ. c. ij. de cõfe. Guido pa. decis. delphi. cccxxxix. Fely. c. qlit ꝛ qñ. §. licet. de accu. Tho. grã. ɔsi. xlix. nu. 17. ꝫ. li. vij consi. xix.

Summarium.

1 Probatio nulla confessione maioꝛ, ex qua etiam in criminalibus fit damnatio ex inepto processu. 2.
5 Mandans ꝛ persuadens differunt.
6 Furtũ si nõ est cõmissum non tenet cõmodans aut consulens.
8 Subripiens a debitoꝛe in quẽ non hꝫ probationes nõ peccat.
10 Causa iniusta etiam excusat a pena.
12 Delictum non presumitur vbi cessat commodum.
13 Homines vniuersitatis non sunt pro ea testes idonei.
15 Juramento probantur que consistunt in animo.
16 Socius criminis facit indicium contra socium.
17 Examinari qui non potest examinatus non facit indicium.
19 Testis vt repellatur sufficit subesse causam inimicitie.

b ¶ Sequit. tex. l. sepe. in fi. ff. de ꝟ. sig. An. iser. d sta tu. ꝫ libertate3 ecclesie. col. ix. in vsi. feud. Imo. cõsil. ciiij. Alex. s. lib. j. ɔsil. xcix. nu. 4. hypp. marsi. cõsi. xxiiij. consi. xlix. nu. 12.

Consilium. CXXVII. Uincentius de paliotis.

c [redacted]

Isa inquisitione formata per magnificũ dominum potestatẽ ꝛ eius curiã, contra Joannẽ de Malchiauellis occasione certarum scripturarũ, ꝛ librorũ furto subtractorũ per quẽdã Thomã pertinarũ a ser Mattheo de capraria. ꝛ visa confessione dicti Joãnis, put reperitur in actis dicte curie. ꝛ etiã visa cõfessione de dicto Thoma accusante ꝛ inculpãte dictũ Joannẽ, ꝛ oibus mature cõsideratis p̄sentẽ cõsultationẽ3 aggredioꝛ: ꝛ licet prima frõte videat dictũ Joãnẽ debere puniri pena statuti puniẽtis cõmittentes furta, seu mandãtes illa fieri: vel de iure cõi saltẽ deberet puniri pena furti, ea pena, qua tenet committens furtũ, eadẽ pena puniat cõmitti mãdãs vel cõsulẽs: vt est text. ad literã in. l. in furti. §. ope. ver. recte. ff. de fur. vbi text. dicit: ope ꝛ consilio furtũ factum Celius ait, subdens postea, Recte Pedius ait, sicut nemo furtum facit sine dolo malo, nec cõsiliũ vel opẽ ferre sine dolo malo posse. Consiliũ aũt dare vr̃ q ꝓsuadet ꝛ impellit, atqꝫ instruit cõsilio ad furtũ faciendũ. Ecce ergo ibi casum aptũ decisum huius cõsultationis. nã in casu nostro cõstat ex confessione. d. Jo. de malchiauellis qd ipse persuasit. d. Thome qd furto subtraheret dictos libros ꝛ scripturas, dum dixit, ego bene dabo tibi modũ ɔsequẽdi dictas pecunias, ꝛ clamidem. Nã modus eẽt si haberi possent aliquo mõ libꝛa partitoꝝ dicte societatis, q sunt apud ser Mattheũ de capraria. cui ide3 Thomas respondit: ego bene inueniã modũ ꝛc. qꝛ faciã ꝙ ser Thomas de fagnano dimittet mihi apertũ ostiũ apothece, ꝑ ꝙ ire potero in apothecam dicti ser Matthei, ꝛ inde dictos libros accipiã, cui ipse Jo. r̃ndit, cognosces ne libros partitoꝝ dicte societatis, ꝛ ipse Thomas r̃ndit ꝙ nõ, ſ3 accipiã omnes libros in. d. bãcheto existẽtes, qbꝰ dictis dictus Jo. r̃ndit, si potes habere dictos libros, videbimus quã pecuniã ꝛ clamidem cõsequeris. q̃ verba oĩa sunt cõfessa per do. Jo. de malchiauellis, ex quibus manifeste colligitur quod ꝛ cõsuluit ꝛ persuasit ꝙ domi. Thomas subtraheret furto dictos libros, ꝛ scriptu-
1 ras † ꝛ nulla maioꝛ probatio quam partis aduerse confessio. l. j. C. de confessio. l. proinde. §. notandum. ff. ad. l. aquil. c. pisanis ꝛ lucanis. de restitu. spo. late per Bart. in. l. si confessus. ff. de custo. reo. ergo quãuis in delictis puniendis requiratur probatio luce meridiana clarioꝛ. l. fi. C. de probatio. l. qui sententia3. C. de penis. l. absente3. ff. de penis. l. aditos. C. de appellatio. tamen in casu nostro sufficit ista sola confessio huius Joan. malchiauellis, etiam si talis confessio non esset rite facta, secundũ Bar. in. d. l. si confessus. Et propterea dicit Ang. in. l. ea quidẽ.
2 in. vj. col. C. de ac. qd † ad omnẽ penã deuenitur etia3 ex inepto
a processu stante cõfessione, a idem ipse reassumpsit in. l. inter stipulantem. §. si Stichũ. de ver. obl. ꝛ pulchꝛe scripsit in addi. ad Spe. in tit. de offi. iudi. ver. an iudex. ꝛ in ti. de accusatoꝛe. versi. iiij. qui dixit predicta procedere in cõfessione vera. secus in ficta ꝛ idem Bald. in. l. edita. in antepe. col. C. de eden. ꝛ Ang. in. l. j. C. de confes. ꝛ Bald. in. c. j. §. iniuria. de pa. iur. fir. per Canonistas in. c. at si cleri. de iudi. ¶ Accedat etiam ad hanc determi
3 nationem text. in. l. si quis seruo. C. de fur. † vbi ex sola persuasione quis tenetur furti: ꝛ in. l. si ego. ff. ꝙ vi aut clam. ꝛ eo maxime cum persuasio ꝛ mandatum possit esse absque eo quod quis dixerit. mando vt fureris, vel persuadeo, vt pulchꝛe scripsit Bart. in. l. si quis mihi bona. §. sed si mãdauit. ff. de acqui.
4 here. † qd cum quidam nobilis de Florentia dixit cuidam suo famulo, qui receperat quandã iniuriam: nunꝙ redeas domũ, si ego non sentiam aliquid de isto negotio: ꝛ ille famulus interfecit iniuriãtem, quod per ista verba dominus videtur dedisse mandatũ famulo ꝙ illum interficeret: ꝛ sic fuit postea amputatum caput illi nobili. ecce ergo ꝙ dñs exp̄sse illi nõ dixit: mãdo tibi ꝙ illum interficias. tamen per illa verba fuit interp̄tatu3 mandatum. Ergo etiam in casu nostro quãuis Joãnes exp̄sse non dixerit, persuadeo tibi quod scripturas ser Matthei fureris. tamen verba que protulit. de quibus. s. satis persuasione3 impoꝛtant. Et istud in terminis voluit Bar. in. l. non solum. §.
5 si mandato. in. j. q. ff. de iniur. † vbi dixit, ponendo differentiam inter mãdantẽ ꝛ persuadentẽ, qd mãdatoꝛ dicit ille qui mãdat delictum committi ꝑpter seipsum, propter satisfactionem sue voluntatis, nulla data pecunia. ꝛ persuasoꝛ dicitur ille qui persuadet alicui propter ipsum, cum sit ꝑsuasio: ꝛ nõ curo quibus verbis vtatur: siue mãdo, siue rogo, siue quibuscunqꝫ verbis si hoc fiat gratia eius cui sit mandatum siue persuasio. l. j. persuadere. de seruo corrupto. l. ij. ff. manda. ꝛ sic patet quod doctrina ista ponit finem huic cõsultationi: cũ in casu nr̃o ꝑsuasio istius Jo. non fuit facta nisi ad vtilitatẽ dicti Thome: vt ptꝫ dum dixit: si potes hebere dictos libros, prouidebimꝰ ꝙ habebis pecunias ꝛ chlamidem. Et quamuis ista sint satis colorata: et videantur decisiua huius cõsultationis: tamẽ cõtrariam parte3 puto de iure veriore3. Pro cuius decisione premitto quod iste Thomas subtraxit instrumenta seu scripturas dicti ser Matthei, ꝛ ꝙ ꝟba dicti Jo. d malchiauellis nõ fuerũt ꝓlata nisi circa scripturas ꝛ libros partitoꝛum societatis salaroloꝛu3: vt ptꝫ in confessione facta ꝑ dictum Jo. de malchiauellis: ꝛ etiam in cõfessione seu accusatione dicti Thome. Et etia3 patet in inq-
6 sitione cõtra dictũ Jo. formata † vñ constito ꝙ pro dictis scripturis seu libꝛis. d. Thomas nõ dicat cõmisisse furtum. i. non
b dicatur teneri furti: sequitur b necessario qd dictus Jo. non debet teneri furti, iuxta no. ꝑ Dy. in regula, nullus ex consilio. de reg. iur. ꝛ ꝑ Bal. in. l. cum mulier. in. vj. col. ff. sol. ma. ¶ Sed ꝙ ratione dictarum scripturarum seu libꝛoꝛũ. d. Thomas non teneat furti, facit optime: qꝛ huic subtractioni scripturarum non
7 cõuenit diffinitio furti. † Nam furtum est cõtractatio rei aliene animo lucrãdi inuito dño. l. j. ff. de fur. l. si quis seruo. C. de fur. iste Tho. non subtraxit istas scripturas aio lucrandi ex eis, vt de se ptꝫ: primo qd nullius erant p̄tij: vel estimationis. Secũdo: qꝛ subtraxit illas solummodo vt ostenderet dicto Joã. qui illas scrutaret, vt ptꝫ ex confessione. d. Jo. de mal. dum dixit, si posses habere librũ partitoꝛũ, ꝑ qd ptꝫ ꝙ dictus Thomas nõ habuit animum lucrandi de dictis scripturis, sed bene habendi suas pecunias, ꝛ chlamidem quas debebat habere a societa
8 te salaroloꝛum. † Nam: vt dixit singulariter Inn. in. c. quia plerique. de immu. ecc. de quo Bald. fecit festum in. l. j. C. de testi. semper in foꝛo poli, licet illis qui nõ possunt probare de suo credito. quocũꝙ ingenio curare ꝙ de bonis debitoꝛis accipiant.
c ꝛ non peccãt: c sed iste Tho. sic fecit: qꝛ ex quo nõ poterat ꝓbare de suo credito, ꝛ in veritate erat creditoꝛ: vt patet ex inspectione libꝛoꝛum dicte societatis, merito licuit ei facere: ꝛ sic furtum non fecit: tum in foꝛo poli, tum etiam qꝛ non aĩo lucrandi
9 subtraxit, vt. s. dixi. ¶ † Accedit etiam ad hoc: quia mens et intentio committentis arguit delictum. l. furtu3. ff. de vsusca. l. qui iniurie. de furt. l. plagij. C. de plagia. ꝛ ideo pulchꝛe scripsit Barto. in. l. qui tabulas. §. fin. ff. de furtis. quod quando quis delet instrumentum alicuius, licet teneatur furti: quia delendo videtur contrectare: illud habet locum quando delet instrumẽtũ animo lucrandi: vt qꝛ delet instrumẽtũ in quo erat obligatus alter

tus alteri. sed quãdo delet instrumentũ solũmõ animo iniuriã
di alteri, ⁊ non animo lucrãdi: tũc non tenet furti, sed iniuria-
rũ. ita ergo dicendũ est in casu nr̃o, ꝙ licet al's per subtractionẽ
d. Thome diceretur cõmissum esse furtũ: tñ ex quo nõ fecit ani
mo lucrandi, vt. s. dictũ est, sed aĩo consequendi suũ non tene-
10 bitur furti, sed iniuriarũ ⁊c. ¶ † Pro hoc facit qđ singulariter
dixit Ang. in. l. si plagij. C. de plagiarijs. ꝙ etiã in his que sunt
de genere prohibitorum, omnis causa etiam iniusta excusat a
a pena delicti. ⁊ glo. in. l. j. in fi. glo. magne. ff. si quis ius dicẽ. nõ
obtẽ. ⁊ gl. in. l. satis. ff. de in ius vocand. ⁊ gl. in. l. j. in fine. in gl.
in ver. iustis. ff. de abigeis. ⁊ Bal. in. l. deberi. C. de fideicom. li
11 ber. ¶ Et ideo Bald. in. l. j. C. vbi causa status. dixit † qđ bona
fides causatur etiam est iniustis causis. ⁊ idem dicit Ang. in. d.
l. plagij. quod statutum loquitur per nomen iuris importantis
de sui natura dolum: vt est exemplũ in furto ⁊ falso qđ non cõ-
mittitur sine dolo, ⁊ tunc lata culpa nõ equiparat dolo, sed ex
cusat quis ꝓpter temeritatem. ¶ Hoc etiã aperte dicidit An.
in. l. pretor. §. hec actio. ff. vi bo. rap. dicẽs ꝙ vbi aliquis aliqua
ratione etiam iniusta motus cõmittit aliqđ crimen, ex quo ve-
nit imponẽda pena corporalis qđ tenetur. ¶ Sed presupposi
to ꝙ in veritate iste Thomas diceretur cõmisisse furtũ per sub
tractionẽ dictarũ scripturarum ⁊ librorũ, qđ tñ non est: dico ꝙ
etiã. d. Jo. de malchiauellis nõ dꝫ de hoc posse puniri, quo sic
ostendo. Nam non potest dici. d. Jo. aut consultor, aut manda
tor, aut etiam persuasor talis delicti qđ expresse demonstrat cõ
fessio sua, dũ dicit qđ cũ. d. Thomas conquereretur qđ non po
terat consequi quatuor ducatos auri, quos eius pater al's mu-
tuauerat societati salarolorum in aduentu sanctissimi domini
nostri: ⁊ etiã cõsequeret ꝙ nõ poterat habere chlamidẽ pãni ro
sati promissam patri suo ꝑ dictã societatẽ in dicto aduentu. d.
Joã. eidem Thome dixit, Ego bene dabo tibi modũ cõsequẽ
di dictas pecunias, ⁊ chlamidẽ. Nã modꝰ est, si haberi possent
aliquo modo libri partitorũ dicte societatis, qui sunt apud ser
Mattheuꝫ de capraria ⁊c. Certe per ista verba, nemo sane mẽ
tis diceret. d. Jo. dedisse mãdatum aut persuasisse. d. Thome
quod furaret, ⁊ dictas scripturas furto subtraheret. nam non
sonant dicta verba expresse ꝙ illas debeat furari: vt de se ptꝫ:
ergo nec tacite dꝫ subintelligi, vt furtuꝫ importent. l. merito. ff.
pro socio. l. oĩmodo. C. de inoffi. testa. l. dolum. C. de dolo. l. quo
ties. §. qui dolũ. ff. de ꝓba. ⁊ ꝙ voluit Bar. in consilio incipien.
in questione vertẽte inter Franciscũ. ⁊ in cõsi. incip. Quidaꝫ ha
12 buit vxorẽ. † vnũ nunꝙ qs ex actu quẽ facit p̄sumit delinq̄re,
nisi qñ delictum ei esset fauorabile, ⁊ est gl. sing. in. l. q iurasse. §.
si pr̃. ff. de iureiu. Optime facit text. in. c. estote misericordes. de
reg. iur. ¶ Et ꝓpterea dixit ibi Abbas referẽs tex. in. c. in scri-
pturis. xcvj. dist. qđ si religiosus est visus amplecti mulierem,
dꝫ intelligi vt eã benedicat, licet Bal. i. l. neqꝫ natales. C. de ꝓ-
ba. dixerit ꝙ qñ scholaris alloquitur puellã non dꝫ credi quod
dicat, pater noster. Na in dubio potius debemus interpretari
bonũ q̃ malũ. l. absentẽ. de penis. l. interpretatis. eo. ti. l. cum q-
dam. de lib. ⁊ post. ¶ Preterea animaduertat queso dñs iudi-
cãs ad tex. i. d. l. merito. ff. pro socio. q2 iudicio meo est decisiuꝰ
huiꝰ questionis. nã primo consideret ꝙ iste Thomas q subtra
xit dictos libros ⁊ scripturas, erat de societate salarolorũ ⁊ si-
militer etiam. d. Joan. vñ habebat etiam ipse ius, ⁊ partẽ in re
bus societatis sicut ceteri de societate. l. sed si hac. §. q manumit
titur. ff. de in ius vo. l. in tm̃. §. vniuersitatis. ff. de re. diui. q̃uis
nõ possent res vniuersitatis salarolorum dici esse ꝓprie cuiusli
bet de societate: tñ habebat q̄libet de dicta societate ius in di-
13 ctis rebꝰ, hinc est qđ nõ possunt singuli de vniuersitate ferre
testimonium in rebꝰ vniuersitatis, qñ de rebus in q̄bus depo-
nũt sentiũt aliquod cõmodũ, vt puta si essent nemora in quibꝰ
homines vniuersitatis mitterent bestias ad pascendum, vt vo
luit Ang. in. d. §. qui manumittitur. post Jac. de bel. ⁊ Cy. in. l.
oĩbus. C. de testi. ⁊ Bar. in. d. §. q manumittit, ⁊ ibi cõiter ꝑ scri
bentes. Sed sic est in casu nostro, q2 ex rebꝰ dicte societatis sa
larolorũ quilibet de societate fert cõmodũ: vt patet ex confes-
sione dicti Joãnis, dũ dicit qđ cũ dictꝰ Thomas cõquereret
ꝙ non habebat mãtellũ patri suo promissum a societate sicut
alij habuerũt ⁊c. ⁊ est cõis vsus inter societates huius ciuitatis
ꝙ hoĩes dictarũ societatũ: vel aliqñ diuidunt sibi introitus so-
cietatum, vel aliqñ vestiunt decem hoĩes de societate quolibet
anno: ergo patet ꝙ singuli de societate dicũtur haberi ius com
mune, vt singuli in dicta focietate. l. j. in fi. ⁊. l. collegia. ⁊ ibi per
Bar. de colleg. illicitis. Et habetur per Canonist. in. c. ⁊ si Chri
stus. in fin. de iureiuran. ⁊ in. c. veniens. de testibus. ⁊ in. c. olim.
de acc. his stantibus, dico ꝙ tex. in dicta. l. merito. decidit que-
stionem nostram, videlicet quod ratione dictorum librorum
subtractorum dictus Thomas non dicitur commisisse furtũ
nam licet rei communis subtracte a socio fiat furtum. l. rei com
munis. cum duabus se. ff. pro socio. tamen illud habet locum,
quando animo malo, ⁊ per fallaciaꝫ subtraxit. ita loquitur tex.
dicte legis, rei communis. Subdit postea tex. in dicta. l. merito.
14 † qđ nunꝙ in dubio presumitur, qui partis dominus est fueruꝫ
facere, ⁊ malo animo, ⁊ dolo res subtrahere, ⁊ ideo glo. in. d. l.
merito. dixit ꝙ nobilis est hec presumptio, ⁊ allegat text. in. l. si
quis seruum cõem. in fi. de seruo cor. ⁊. l. item apud labeonẽ. §. si
communẽ. de iniurijs. ⁊. l. semper in dubijs. de re. iu. q2 Bar. ibi
in. d. l. merito. dixit no. mirabilem p̄sumptio. q̃ presumptio ad-
mittitur ad liberationem non ad cõdemnationeꝫ: ergo in casu
nostro dicimꝰ qđ iste Thomas non dolo malo dicat subtraxis
se dictas scripturas, ⁊ libros, ⁊ per consequens in eis nõ dicat
15 cõmisisse furtum. ¶ † Accedat etiã ad hoc: q2 ea que cõsistũt in
aĩo alicuius, ꝓbantur solũ per eũ, ⁊ suo sacramẽto gl. sing. in. §.
alie. institutio. de ac. alia similis in. l. si cui. §. ijdẽ. de accu. Bart.
in. l. celsus. de vsuca. ⁊ Bal. in. l. j. C. de serui. ⁊ aqua. Sed ex ver
bis ipsius Thome constat ꝙ non aĩo dolũ cõmittendi aut fur
tũ dictos libros subtraxit, sed solum vt posset cõsequi suã chla
midẽ secundũ quod ei dixerat dictus Jo. ergo ⁊c. Et ꝓpterea a
multum singulariter dixit Bar. in. l. fulcinius. §. ꝙ aũt. Ex qui
bus causis in poss. ea. qđ animꝰ alicuius ꝙ faciat aliquid dolo,
ꝓbat ꝑ ea q̃ ipse dixit extra iudiciũ absens, ꝑ illã gl. ibi q̃ nihil
alleg. sed ipse allega. tex. in. l. labeo. de supellecti. legat. ⁊ in. l. q̃-
ro. §. fin. de edilitio edicto. ⁊ in. l. capite quinto. de adulterijs. ꝙ
dicit esse menti tenendum. pro hoc etiam facit qđ in. d. confes-
sione dicti Joannis continet. s. qđ cũ audisset dictus Joãnes
qđ dictus Thomas alia instrumenta subtraxisset, increpauit
ei dicens, tu male fecisti prout latius in. d. confessione continet.
ex quo clare percipi potest qđ animus dicti Joannis non fuit
persuadere ꝙ alias scripturas acciperet quã dictũ librum par-
titoruꝫ dicte societatis salarolorum. ¶ Et si dicat mihi: amice
tu nõ bene cõsiderasti, q2 in cõfessione ⁊ ratificatione dicti Tho
me, ipse confessus fuit, ⁊ perseuerauit qđ predicta cõmisit scien
ter, dolose, ⁊ appensante, ñ aĩo cõmittendi dictũ furtum dicta
rum scripturarũ dicti ser Matthei, prout in ea latius continet
ergo ptꝫ qđ. d. Thomas cõmisit furtum, ⁊ sic sumus in regula
legis rei cõis. ff. pro socio: rñdeo ꝙ a principio tꝑe quo Joã. di-
xit ei dicta verba, cõstat ꝙ per verba. d. Thome cõquerẽtis se
ꝙ non poterat hr̃e suã chlamidẽ a societate, ⁊ etiam per verba
ipsius Jo. ei respondẽtis ⁊ docẽtis modũ. s. in habẽdo dictas
scripturas. d. ser Matthei, qđ. d. Thomas nõ habebat animũ
cõmittendi furtum de dictis scripturis: q2 non habebat ani-
mum eas cõtractãdi animo lucrãdi, ꝓut requirit ad hoc vt di
cat furtũ ꝓut supra dixit: ergo q̃uis postea mutauerit ꝓpositũ
⁊ malo animo ⁊ dolo subtraxit, non dꝫ imputari Joã. de mal-
chiauellis, maxime q2 nõ est imputãdũ. d. Jo. tãꝙ deberet co-
gitare illud euenire posse iuxta doctrinam. c. fi. de homi. li. vj.
illud qđ dixit. d. Jo. d. Thome, non fuit mandatũ. ⁊ si fuit mã
datũ vel persuasum, nõ erat illicitũ, sed imo licitũ. d. l. merito. ꝓ
socio. ⁊ principiũ eiꝰ ꝙ ipse dixit nõ erat destinatũ ad illuꝫ finẽ.
s. faciendi furtũ. Et sic delictũ postea cõmissum per. d. Thomã
nõ dꝫ afficere dictũ Jo. ⁊ delicta nõ debẽt egredi suos autho
res. l. sancimꝰ. C. de penis. l. si qs in suo. §. legis. C. de inoff. test.
l. maritorum. ne vxor pro marito. l. iij. §. qđ pr̃. ff. de mune. ⁊ ho.
⁊. l. iij. §. si is ꝓ quo. in fi. ff. ꝙ quisqꝫ iur. ¶ Nec ob. etiã que di-
ci possunt. s. tu fundas te soluꝫ ex cõfessiõe. d. Joã. de malchia-
uellis, quasi inquisitio nõ sit formata ꝯ euꝫ, nisi virtute sue cõ-
fessionis. sed non est, verum, q2 dicta inquisitio est formata cõ-
tra eum, tam vigore sue cõfessionis, quã etiam vigore confessio
nis facte ꝑ. d. Thomã, q et cuꝫ tortura et sine tortura cõfessus
fuit. d. Jo sepissime requisiuisse euꝫ ꝙ dictos libros et scriptu-
ras subtraheret furto. Ergo, vt cõscius criminis possit ꝯ aliuꝫ
deponere, maxime secunduꝫ doctri. Bar. in. l. repeti. ff. de que-
stionibꝰ. s. qñ delictuꝫ de quo inquirit non sit principaliter ꝓ-
pter odiuꝫ alteriꝰ, sꝫ ꝓpter commoduꝫ committẽtis, vt est latro
ciniuꝫ et falsa moneta ⁊c. Sicut est in casu nr̃o, qui loquit ĩ fur
16 to, ⁊ etiã Jnn. in. c. j. de confessis, dixit ꝙ † oĩno socius crimi-
nis deponens contra sociũ facit indiciũ cõtra eũ, adeo ꝙ iudex
ex eo põt inquirere. ⁊ idẽ dixit Ang. i. l. ea quidã. in. viij. co. C.
de accu. ⁊ Bal. in. l. nõ ideo minus. in. j. col. C. de acc. ⁊ aliquid
per Bal. in. l. qm̃ liberi. C. de testi. ⁊ Barto. in. l. qui vltimo. ff. de
penis. ĩ prin. Sequit ꝙ si vigore cõfessionis. d. Jo. ipse Jo. nõ
venit inquirẽdꝰ saltẽ possit ĩquiri ex cõfessione. d. Thome. Rñ
deo ꝙ vigore confessionis. d. Thome etiã non põt inquiri con
tra. d. Jo. maxime cũ. d. Thomas eẽt inimicꝰ capitalis. d. Jo.
qđ ptꝫ primo. ꝙ. d. Jo. eũ accusauit de furto sibi facto de certa
q̃titate sepis. ⁊ alijs rebꝰ per. d. Thomã ei subtractis, vt clare
constat in actis curie dñi Potestatis: ergo non potuit testifi-
cari seu deponere ꝯtra eũ: vt. l. testiũ. in prin. ibi, vel an inimicꝰ.
ff. de testi. ⁊ in aut. de testi. §. si quis vero. ⁊ i aut. si dicat. in fin.

a ¶ Pena B
Soci. l. vnica.
fi. ff. si qs iusdi.
obtẽ. ⁊ ibi Jas.
i. l. j. col. ij. ff. de e.
per quem factum
erit. l. qui iurasse. ĩ
prin. de iureiur. l.
iuste possidet. ĩ fi.
de acq. po. Cepo.
causa. ciui. consil.
viij. col. fi. cõs. xxi.
col. xv. cõsi. xxiiij.
Paulꝰ ꝯ. ccclxxi.
in fin. lib. j. roma.
cõs. c[illegible]ij. Lãce
lo. deci. l. senatꝰ. §.
marcellꝰ. in fi. d le
ga. j. Hypp. mar-
si. l. j. charta. iij. C.
ad. l. cor. de sica. sꝫ
imo ista non ha-
bent locum in deli
ctis. Ang. in. l. sed
⁊ si lege. §. scire. de
pet. here. Alexan.
s. lib. j. cõsi. ciij. col.
pen. Aret. consil.
lxxx. colũ. ij. Soci.
l. ex quacunqꝫ. nu.
4. si quis in ius vo
ca. nõ ierit. marsil.
no. dxcvij. al's limi
tationes vide per
Cur. iunioreꝫ in. l.
si quis id ꝙ. num.
42. de iuris. om. iu
in. l. vnica. §. fi. co.
pen. nu. 20. si quis
iurisdi. nõ obtem.
Cu. seniorẽ cõs. lv.
col. v. Andr. alcia.
de presump. regu.
iij. presump. xxx.
Jtẽ vt non excuset
a cõtumacia Mat
theus afflic. deci.
neapo. xxxi.

C.de testi.c.cum inimicus.z in.c.super eo.z.c.quoties.de test.z
17 posuit Bar.in.l.j.§.cū quis.ff.de qōnib⁹.† vñ succedit regula,
qđ testis qui non poterat examinari examinatus nō facit indi
ciuz,vt posuit Bar.in.l.j.§.cū quis.ff.de questioni.z Bar.in.l.
maritus.in prin.eo.tit.z Bal.in.l.imperator.l.ij.ff.de statu ho-
mi.z posuit Ang.in.l.inter stipulātē.§.si Stichū.in prin. de v.
obl.z Lud.in consil.ccclix.in.vij.col. ¶ Et si dicatur,iste Tho
mas tpe quo deposuit ꝯ istū Jo.seu tpe quo cōfessus fuit con
tra istū Jo.ignorabat.d.Jo.accusasse eū ꝙ presumēdū est nisi
pbet ꝯriū.l.verius.de proba.c.ignorātia.de regu.iur.in.vj.no.
per Ang.in.l.ij.ff.si quis in ius vo.non ie. Ergo perinde est ac
18 si non fuisset accusatus a.d.Joan.† cum paria sint non esse,vel
esse z nō apparere.l.in lege.de cōtrahen.emp.l.duo sunt Titij.
ff.de testa.tute.l.ij.§.si quis duobus.ff.de adimen.leg.z.l.si qs
19 seruum.§.si inter duos.ff.de leg.ij.rñdeo ꝙ † quātum ad repel-
lendum testem vt inimicū,vt non possit ꝯ aliquē deponere: nō
a est necesse ꝙ ipse testis sciuerit [a] illū cōtra quem deponat sibi ali
quā fecisse iniuriā,dūmodo sit facta elegāter,dixit Bart.in.l.j.
in fi.ff.de his q.vt indig.z Inn.in.c.cū.J.z.A.de re iud.z bal.
in.l.prescrip.in antep.col.si cōtra ius vel vti.pu.z Lud.in rub.
de arbi.in.x.col.Ergo cū in casu nostro iste Thomas esset ini-
micus iuris presum.d.Joā.de malchiauellis,vt.s.dixi,non de
buit posse deponere cōtra.d.Jo.nec deponēs potuit facere in
diciū:cū etiā in crimine lese maiestatis,vbi testis etiā infamis z
deploratus admittit:nō admittit inimicus:vt voluit Bar.in.l.
20 in questionib⁹.ff.ad.l.iul.maiesta.† quin nec in notorijs admit
tit inimicus ad accusandum,vt latissime scripsit Lud. multos
referens in consi.cccxxiij.z per predicta dico nullo modo posse
inquiri ꝯ dictum Jo.vigore dicti furti cōmissi per.d.Thomaz
sed ipsum deberi absolui ab inquisitione contra eum formata.
laus Deo.Et ita,vt.s.dico,z consulo ego Vincen.de paliotis
legum doctor Bo.ibiqꝫ iura ciuilia ordinarie legens de mane:
saluo semper saniori iudicio.

a ¶ [redacted]
b ¶ Nō facit.Contrariū vult Alex.s.li.ij.cōsil.lxix.in fi.z lib.iij.ꝯsi.lxxxix.nu.2.qđ non est tenere admittēdū nisi ex qualitate facti z psonarū sit igit iudicis arbitriū, [redacted]
c ¶ Prim⁹.scilicet Vincē.paliotus.

Summarium.

2 ☞ Persuadens z mandans quomodo differunt.
3 Consilium in dubio interpretatur in bonum.
4 Iniurie pcedentis qualitas,arguit qualis sit anim⁹ sequētis.
5 Socius criminis etiam in quibus potest interrogari,non suffi
cit ad torturam.

Consilium. CXXVIII. Subscriptio Alex.

QUoniam abunde z ele-
ganter conclusum z allegatum est per clarissimum
dominum supra consulentem: ideo breuissime expe
1 diam.z ad premissorum confirmationez adduco † ꝙ si quis est
inquisitus vel accusatus de mandato,z probatur non de mā-
dato sed de instigatione, talis probatio non suffragatur dicte
inquisitioni vel accusationi,vt dicit Bal.in.l.hec verba. per il-
lum tex.ff.de his qui notā.infa.bene facit.l.habebit.in princ.ff.
de instito.z quod no.Inn.in.c.ex parte abbatis.de priuileg.z
Bar.in.l.j.in princi.ff.de eden.cum simi.Sed dictus Joānes
est inquisitus de mandato:illa aūt que adducuntur cōtra eum
nō attingunt causam mādati,sed concernunt persuasionē.nā,
vt declarat Bar.in.l.nō solū.§.si mādato.in.j.col.de iniur.diffe
2 rentia est inter mandantē z persuadentē:† qz madans est ille,q
mādat delictū cōmitti ppter seipsum,z satisfactionem sue vo-
lūtatis.Persuasor est ille qui persuadet alicui ppter ipz cui fit
persuasio.alle.in ar.l.ij.ff.man.Et dicit Bart.in.d.§.si manda-
to.circa fi.ꝙ non est differentiam inter instigatorē z persuadētē
ergo si verba Jo.tendebant ad psuasionē non ad mandatū:vt
statim ostendat:sequitur ꝙ decisio Bald.in.d.l.hec verba. est
decisio huius casus.Sed ex cōfessione Jo,non colligitur aliqđ
mandatū ad furtū cōmittēdū.sed si quid posset dici factuz esse
per Joannē,posset dici eū fuisse psuasorē:qz tractabat,vt libri
illi haberent p facto z vtilitate Thome.s. vt ipse posset recu-
perare quatuor ducatos,z chlamidē rosati,nō autez pro facto
Joannis. ¶ Secundo principaliter moueor:qz non videtur ꝙ
verba Joannis importent suasionē delicti,si bene inspiciantur
verba illius sue confessionis:quia licet dixerit Thome ꝙ bene
daret sibi modū ad consequendū dictas pecunias,z chlamidē
dicēdo: Jo te daro bene el modo zc.nā modus esset, si possent
haberi libri partitorū societatis, q sunt apud ser Mattheū zc.
Thomas respondit:ergo bene inueniā modum : nam faciam
quod ser Tho.de ragnano dimittit mihi apertum ostium apo

thece,per quem itur in apothecam ser Matthei:z inde libros
accipiam.cui Joannes respondit:cognoscis ne libros partito-
rum dicte societatis:z Thomas respondit ꝙ non,sed quod ac
ciperet omnes libros in dicto bancheto existentes.Nam non
apparet ex predictis quod Joānes suaserit illi qui persuaserit
Thome quod acciperet dictos libros per aliquem modum il-
licitū.vnde in proposito dicit Bal.in.l.j.in.x.col.C.de ser.fugi.
3 † ꝙ consilium verisimiliter potest se habere ad bonum z malū,
z ille qui dat consilium,potest illud interpretari.alleg.in argu.
not.per glos.in.l.actor.ff.de re iudic.imo z sine interpretatione
hominis, interpretatio legis interpretatur in meliorem partez
l.merito.ff.pro so.ita dicit Bald.in.d.l.j.ergo in dubio non de-
bet interpretari in illicitum.bene facit.l.iij.§.si procurator.ff.qđ
quisque iur.z quod ibi no.z.l.si procurator.in princi.ff.de cōdi.
inde.z.l.pater.ff.que in frau.cre.Nec ob.id quod not.Barto.in
l.si quis mihi bona.§.sed si mandauerit.ff.de acquir. heredi. qz
ibi dominus receperat iniuriam illicite.vnde illa verba dicta p
eum famulo suo, facias ꝙ non redeas in domuz si non sentiaz
aliquid de isto negotio, important quod sicut iniuriam illicite
receperat ab illo qui propria authoritate eum offenderat:videa
tur pariter etiam mandasse famulo ꝙ eodem modo illi iniuriā
4 faceret:† qz qualitas precedentis iniurie arguit qualis sit ani-
mus in sequētibus.ar.c.scriptū.de elec.z.l.si ventri.§.fi.ff.de pri
uil.credi.z.l.iij.§.fi.cū.l.seq.ff.de adi.lega.z in singulari decisio-
ne declarat Bald.in.l.si predium.circa vltimam col.C.de edil.
actio.vnde expresse Raph.cu.z Roma.in.d.l.si qs mihi bona.
§.sed si.dicunt qđ si offensa prima fuerat de vna alapa,z domi
nus famulo dixerit:non reuertaris domi si non sentiā aliquid
de isto negotio,non intelligitur dñs mādasse quod occidat. se-
cus si offensa prima fuisset de vulnere,argu.eius qđ not.in.l.iij.
§.vim vi.ff.de iust.z iu.arg.z in.l.j.C.vnde vi.z in.l.sciētiam.§.q
cum aliter.ff.ad.l. aqui. Sed in qōne nostra nulla illata fuerat
iniuria Jo.ergo cessat rō presumē.quod illa verba sonēt in ali-
quid qđ sit illicitū seu ad vindictam factā, z per hec est rñsum
tam ad cōfessionē Jo.ꝙ etiā. d. Thome,qui etiā cōfessus fuit
ꝙ predicta p tractata z dicta fuerūt ppter recuperādos dictos
iiij.ducatos,z chlamidē ad vtilitatem dicti Tho. ¶ Preterea
etiam respondeo ad cōfessionē dicti Tho. ꝙ illa non est suffi-
ciens,non solū quo ad cōdemnandū Jo.ꝙ nō hz dubium.sed
nec etiā ad torturā cōtra Jo.qz vt late firmat Sal.in.l.fi.ad fi.
5 C.de accu.z Jo.de Imo in.c.j.de cōfessis.† socius etiā in casi-
b bus,in quibus potuit interrogari,nō facit [b] per se solū sufficiēs
indicium ad torturam.mouetur per id qđ legitur z no.in.l.si fi-
lium.cuz ibi not.C.de libe.cau. cuz alijs allegatis per eos in di
ctis locis. ¶ Ex quibus concludo nō posse ex deductis Joan
nem condemnari,nec torqueri pro causa inquisitionis contra
eum formate.

Consilium. CXXIX. Subscriptio Ant.de prato veteri.

PUlchre respōdit subtili-
c ter.z copiose.d.egregius vt mihi filius primus [c] cō-
sultor ita vt paucis vtar pro cōfirmāda eius cōclu-
sione in fauorem inquisiti de mādato ad furtum cōmittēdū ꝙ
z si instrumēta libri clādestine subtracta fuerūt, ex quo tñ nō
aīo furādi,z in suos vsus cōuertēdi.d.subtractio z remotio de
loco ad locum facta fuerit:furtū nō dicit,vt dixit primus con-
sultor.ꝯriat enim factum diffinitioni furti.in.l.j.ff.de fur.instit.
de oblig.que ex deli.profi.z qz si in dubio omnis amotio a loco
ad locū dño ignorāte facta videat cōcludere contra voluntatē
domini.l.qui vas.§.vetare.ff.de fur.z successiue furtū dici dz:tñ
1 illud verum est,nisi alia cā coniecturari possit:† qz concurrenti-
bus duabus causis quarū vna in delictū,z alia in rem licitā:in
dubio lex presumit in cām licitā,ad factuz.est tex.in preal.l.me
rito.ff.pro socio, per quē primus cosultor dixit terminari titu-
lum qōnis in persona amouētis.vt furtū non cōmiserit. ¶ Et
precipue cū ex tali furto nō obligaret nisi illis quorū interesset
non amotā esse.l.is cuius interest. ff.de fur.z in spē in.l.qui ta-
bulas.cū tribus seq.ff.de fur.Quo casu,si esset talis cā inducti-
ua ad mouendum absqꝫ obligatione vel cū obligatiōe,sed lici-
ta,z minor : tunc maior z illicita excluditur, vt dixit pulchre
Bar.in.l.gerit.ff.de acqui.hrd.Facit etiam doctrina Bald.in
2 l.fi.C.de pig.act.dicentis † ꝙ si vxor remanet in domo viri vi-
duata,presumit remāsisse z retinuisse res mobiles pretextu hy
pothece quā hz in bonis mariti.l.fi.C.q po.i pi.ha.z nō alio ani
mo.z sic animo expilandi hrditatē,iuxta.l.aduersus.C.de cri.
expil.here.vbi etiam dr casus iuncta glo.z in.l.vxor.ff.re.amo.
Et ideo

Et ideo q̄ dicit animo furandi factā amotionē, d3 id probare. l.
quoties. §. qui dolo. ff. de pba. l. dolū: cum sua glo. C. de dolo. et
in tabulis, chirographis, ꝛ instrumētis amotis est text. cū glo.
in. d. l. q tabulis. versi. sed si quis. in ver. nō amouit. in fi. Causa
alia est: quā inquisitus in sua cōfessione narrat, ꝑ q̄s sequit̄ ꝙ si
amouēs nō teneret̄ furti: q2 furtū non commisit, nec ipse man
dans: q2 vt plene fuit respōsum in primo cōsi. ꝛ ea rōne. etiam si
dixerit hic inquisitus amouēti si posset haberi modus habēdi
libros ꝛc. ex quo hic modus posset esse licitus, scilicet cū volū
tate dñi dictorū librorū, ꝛ instrumentorū, ꝛ etiā ꝯ voluntatem et
modus vnus includit rē illicitā, alius licitam. d. l. qui vas. §. j.
vbi tex. ꝛ glo. presumi d3 q̄d in modū licitum mandauit ex quo
non descendit in aliā specialē formam ꝛ modum muniendi. d.
3 l. merito. Et precipue† q2 in mandato quantūcūq3 generali nō
venit delictū: ꝛ id per q̄d mandās penā incurreret, vt in regula
vulga. l. si ꝓcurator. ff. de condi. inde. vbi Bart. dixit in. ij. oppo.
ꝙ in gñali mandato, ꝛ in qualibet dispositione generali permis
siua nō vr̄ ꝑmissum illicitum, ꝑ illū text. ꝛ ꝑ. l. si pater filio. ff. de
his que in frau. cre. ꝑ quē3 tex. videt̄ excusari ipse mādans, dū
dicit̄ si pater filio liberā peculij administratiōnē cōcessit, nō vr̄
ex hoc dedisse, vt in fraudem creditorum valeat alienare māda
tum, ergo ꝙ libros habeat intelligendū est non ꝑ furtū, sed lici
to mō: similiter dixit tex. in. l. j. C. de sac. san. ecc. Siṁter etia3 in
l. si qñ. C. de inoff. test. ¶ Et precipue si dictus inquisitus dicit
eo animo fecisse, cui in hoc credendū est ꝑ doctrinas allegatas
in priori cōsilio. ꝛ firmauit Bar. in. l. inter omnes. §. recte. ff. de
4 furt. dicens: † quod si fur dixerat se rē accepisse credens de vo
luntate domini accipere, credit̄ fieri vt ab actione furti liberet̄,
sed in alia actione inspicitur an debuerit hoc credere vel non. al
legat glo. in. d. §. allie. instit. de actioni. vbi in his que dependēt
ex volūtate nostra creditur nobis, ꝛ dicto nostro cum sacramē
to. ꝛ licet Bar. vbi videt̄ dubitasse propter id q̄d dicit gl. insti.
de obli. q̄ ex delicto. §. placuit. propter inconueniens quod se
queretur: quia fures semper dicerent se putasse dñm permissu
rum, ꝛ sic vtitur certa distinctione: tamen concludit ꝙ vbi pos
set allegari alia cōiectura, illa coniectura cum dicto partis tol
lit presumptionem, de qua in. §. vetare. sed hic constabat de cō
iectura sc3 ꝙ non fecerit animo lucrādi, sed vt posset cōstare, ꝛ
a sibi consequi debitū [a] ꝛ sic ob. presumptio allegata per Bar. ꝙ
dñs non presumit̄ velle iactare suū. l. cu3 de indebito. ff. de pro
ba. l. creditor. §. lucius. ff. man. ꝛ in. l. filiusfa. ff. de dona. Et licet
in amouendo tabulas ꝛ instrumenta cōmittatur furtū, id ve
rum si fecerit animo lucrandi. vt est tex. cū glo. in. d. l. qui tabu
las. §. alle. plus dixit Bar. illud cōtingeret in fure, vt si ꝓ eo nō
est alia presūmptio, credat̄ fecisse contra domini voluntatem.
Non ergo idem dicendū in mandāte si mādasset vt libros ha
beret quibus posset ꝙ abi debet̄ ꝓbare, ꝛ cōstat aliud esse pro
5 bare, ꝛ aliud furari libros lucri cā, quā probationē † ꝛ si alias
habere non poterat, ēt via furtiua illā licuerat q̄rere iuxta do
ctrina3 Inn. de resti. spo. c. cū olim. quē sequitur ꝛ firmat Bal.
in. l. ij. C. de serui. ꝛ aqua. Est etiā cōsiderādū ad assertionē mo
di quo ipse fur dixit se copiam librorum habiturum quod ipse
inquisitus non approbauit illū. Et si expresse non reprobaue
rit vnde in dubio nō videtur approbasse iuxta doctrinā posi
tam per Dy. in regula, qui tacet. de reg. iur. ꝛ ꝑ Bart. in. l. que
dot. ff. sol. matr. ꝛ in. l. filiusfa. §. inuit. ff. de ꝓcura. ꝛ per Guil.
ꝛ Cy. l. inuitus. C. de procura. ¶ Quinimo dico, ꝛ plus ꝙ vir
tute dicte inquisitionis confessionis facte non pōt aliqua con
demnatio sequi cum inquisitio sit quia mandauit ꝛ cōfessio est
6 super consilio. † ꝛ longe differunt consiliu3 ꝛ mandatū, vt vo
luit gl. in dicta regula nullus. in fi. dicēs differētia est inter mā
dantem ꝛ cōsulentē, q2 mandans obligat̄ māda. Sed cōsulēs
ex cōsilio, vt. l. j. ff. mā. sicut ergo dicit̄ in ciuilibus ꝙ proposita
vna actiōe, ꝛ alia ꝓbata debet sequi absolutoria, vt legi. ꝛ no.
in. l. an eadem. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. ¶ Ita etiā dicē
dum in criminalibꝰ q̄ ad instar ciuiliū regulant̄. l. absentē. ff. de
penis. in. l. senatus. ff. ad turpil. ¶ Nec ob. l. iij. §. persuadere. ff.
de seruo corrup. Et q̄d dicitur in. d. c. si quis viduā. l. di. ꝛ in. c.
sicut dignū. de homi. ꝛ de pe. dist. j. c. nō solu3. q2 in illis consu
luit maleficium committi: de quo sicut dictum est in mādato:
ita dicendū in consi. per ea que etiam voluit Bar. in. d. l. nō so
lum. §. si mandato. ff. de iniur. quia vere habita relatiōe ad ver
ba confessionis mandatū non cōcludunt, per tex. cum gl. in. l.
j. ꝛ. ij. ff. manda. Non enī dixit, mando, iubeo, vel rogo, volo vel
aliud per q̄s dici possit mādatū: put etiā tradit̄ in. l. si qs mihi.
§. iussum. ver. sed si mādauit. ff. de a. q. here. nec etiā in hac cau
sa: q2 fauorem cōmodum nō continet mādantis, sed tm̄ ipsius
amouentis. etiā si mandasset. l. ij. ff. mād. Itē non consiliu3, nō
persuasionē, nō instructionem, que verba dicit Bart. in. d. §. si
mandato. ide3 importare: quia non est confessus de modo ha
bēdi dictos libros, licet dixerat verba de quibus in dicta con
7 fessione: † ꝛ sic dicta verba etiam si dicerentur dubia, ꝛ ad certā
significationem possunt deduci, debēt interpretari ad id quod
minus nocet: iuxta magistralem doctrina3 Bal. in. l. si quis ser
uo. C. de fur. in princ. Ad declarationem eius ꝙ dicit̄ in. l. inter
omnes. §. recte. ff. de fur. ꝛ in. §. placuit. insti. eo. ꝛ in. d. §. alie. ꝛ in
similibus in quibus dicitur in delictis non attendit̄ opi. delin
quentis, sed ipsius rei, nam ꝛ veritas dicētis. Item aut veritas
ꝛ opi. se habent vt contraria. ꝛ tunc aut veritas est cā delicti, s3
opinio non. ꝛ tunc magis cōsiderat̄ opi. ꝙ veritas. d. §. recte. et
de fal. l. impuberē. Si autem ex ꝑte opiniōis esset delictum, nō
ex parte veritatis, ꝛ tunc cōsiderat̄ veritas. l. falsus. §. qui alie
nū. de furtis. ꝛ. l. si seruum. §. ait pretor. ff. de acquir. hr̄. nisi in ca
su. d. l. si quis seruo. aut ex parte vtriusq3. s. veritatis ꝛ opinionis
est delictum: ꝛ tunc. cōsiderat̄ ꝙ minꝰ delictū est. l. sciētia. §. qui
cum aliter. ff. de acqui. here. si est plus in veritate ꝙ in opinione
vel contra. l. item apud labeonē. §. si quis virginē. ff. de iniurijs.
ꝛ. l. si ignorās. ff. loca. Si ꝟo habēt se vt excedētia ꝛ excessa: tūc
si opinio excedit veritatem considerat opinio. ff. de fur. l. vulga
ris. §. si quis ea. ꝛ si veritas excedit opinionē: tunc si in diuersis
delictis consideratur opi. quia voluntas ꝛ propositum. ff. de iu
reiur. l. cū iniuriarum. Sed si in eodem delicto: tūc si in diuersis
personis consideratur opinio. ff. de iniur. l. eum qui nocētem. §.
cum aliquis. aut in eadem persona: ꝛ tunc cōsideratur veritas.
ea. l. §. de iniuria. ꝛ fuit originalis doctrina Andree de pisis in
delictis, in qbus animus requiritur. sed vbi animus nō est de
substantia delicti: tunc veritas inspicitur, dummodo culpa pos
8 sit imputari. l. sicut. §. de preteritis. ff. de vsufru. ¶ Ideoq3 in
ferendo ad titulū questionis, cum opinio dicti inquisiti fuerit
non persuadere nec cōsulere ipsi amouenti dictos libros, ꝛ scri
pturas animo furēdi. sed vt probare posset s3 creditorem nomi
ne patris in dictis quatuor florenis, ꝛ in chlamide debita eius
patri. Que opi. probata videtur ex tractatu habito inter dictū
acquisitum, ꝛ dictum amouentem ante amotionem scilicet ꝙ
tum ad effectum probationis, iuxta illud ex prefatione ex tra
ctatu declaratur animus ꝛ voluntas agentium. l. titia. §. idem
respondit ibi Bar. post Dy. ff. de ver. ob. Bar. in. l. si ita stipula
tus. circa prin. ꝛ q̄d dicit̄ in. l. si. ff. de her. inst. Et si veritas sit in
contrarium ex parte amouentis, vt animo furandi amouerit,
hoc non presumitur ex parte inquisiti opinantis ꝙ iste non aio
furandi accipiat. ꝛ si veritas in cōtrariū fuerit ꝙ animo furādi
fecerit. ꝛ q2 hec sunt diuersa facta ꝛ in diuersis personis, ꝛ vnū
potest inducere delictum, aliud nō: hoc vltimum d3 iudex assu
mere in fauorem delinquentis siue ex parte inquisiti, ꝛ si allege
9 tur veritas siue opi. ex doc. Jo. an. ꝛ Bal. de qua. s. ꝛ ideo † suc
cedit regula iurisconsulti in dubijs causis sententiam ferri pro
reo. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. ꝛ maxime in causis criminali
bus. l. absentē. ff. de pe. q̄d etia3 iudex officio reorū defensiones
debet inquirere, eo. titu. l. si non defendantur. ꝛ in fauorabilio
rem parte3 dubia debēt interpretari: vt. l. si de interpre. vbi etiā
Bar. ꝛ in. l. preses. ff. eo. tit. de pe. Laus deo eiusq3 matri ꝛ bea
tis Antonio ꝛ Raynaldo hodie. xxiij. Maij. M. cccclxiiij.
Et ita vt suprascriptum est dico ꝛ consulo ego Antonius de
prato veteri, iuris vtriusq3 doctor comes, ꝛ sacri imperialis cō
siliarius ꝛc. Bono. iura ciuilia legens.

[a] ¶ Debitu3. vide in simili Cepolā, causa. ciui. consil. ccvj.

Summarium.

2 Executio sententie potest fieri tempore feriato.
3 Brachium cuius imploratur: nō debet adhibere cause cogni
tionem.
5 Exceptio ꝛ taxatiua non excludunt casus similes. nu. 6.
7 Extensio non dicitur quod venit ex mente.
10 Dies ꝛ pena impedit purgationem more.
11 Oblatio debet esse realis.
12 Eligens viam iudicij an sibi preiudicet in via executiua. nu. 13.
15 Remedium duplex exequendi cumulare potest.
16 Protestatio quando est contraria facto non prodest.

Consilium. CXXX. Nō est cōsi. Alexandri.

In causa strazarolorum
in qua dubitatur an ipsis petentibus ꝛ imploranti
bus brachiu3 familie. d. Potestatis, vt eos associet
ad accipiendum tenutam propria authoritate domus ipsoru3
1 strazarolorum. † Cuius dicitur finita esse locatia, ex eo maxime
q2 nō soluit canonem seu pensionem ipse pensionarius domus

cum ex forma statuti possit dñs & locator conductorem nõ sol
uentem in termino propria authoritate expellere, an huic peti
tioni obstent ferie messium, cum statutũ dicat in tit. de ferijs. &
volumus & statuimus &c. vbi disponitur q a die. xiiij. Junij. in
clusiue debeat ius reddi solum, & duntaxat in infrascriptis cau
sis, & non in alijs etiam minimis, videlicet in causis executionẽ
snĩarum, preceptorũ, mercedum, armorũ &c. ¶ Et dico q nõ
obstantibus dictis ferijs potest procedi, & ad hoc ostendendũ
dico qd istud statutum q̃tum est respectu causarũ executionẽ
2 concordat cũ iure cõi. ¶ † Nã de iure cõi executio sñie fieri põt
tẽpore feriato propter vindemias & messes, vt habetur in. c. fin.
de iudi. & ibi no. per doc. in. c. fi. de ferijs maxime per Abb. facit
ij. q. j. sicut. & de pe. dist. j. Adã. & voluit Bar. in. l. ait pretor. §. si
debitorem. ff. de his que in frau. cre. vbi expresse volunt q ferie
messium non impediant executionẽ. vnde modo sicut statutũ
est conforme iuri cõi. ita debet intelligi s3 ius cõe: & nõ vt seruet
iuri cõmuni. per id q habet in. c. cũ dilectus. de cõsue. & c. in no
stra. de iniurijs. & in. l. ij. C. de noxa. & l. si vero. §. de viro. cũ si. ff.
sol. mat. vnde sicut de iure cõmuni, vt dixi, qñ petitur executio
nõ obstant ferie cũ petit illud q est preambulum executionis.
Nam cum petatur, vt detur familia pro executione mera facti,
sed quia non soluit pensionem, que est concessa ab ipso statuto
pro executione ipsius statuti: videtur istud peti posse & cõcedi
debere, ex quo qui vult & concedit, consequi videt velle & cõce
dere antecedẽs sine quo illud expediri nõ potest. c. pastoralis.
§. preterea. & c. consuluit. de offi. de leg. & in. l. ij. ff. de iuri. om. iu. &
l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. ff. de procu. & l. oratio. cũ si.
ff. de spon. facit. c. cum inter. cum gloss. de exceptio. & sic cũ per
mittatur executio isto tpe: fortius permittit petitio familie, vt
preambulum pro ipsa executione fiẽda. ¶ Preterea ad predi
cta facit q no. dixit Abbas in. c. fin. de iudi. allegando Spe. &
q dixit do. Ludo. in. l. j. §. excipiunt. de ferijs. vbi volũt qd vbi
agitur de nuda & actuali executione ea possit fieri tẽpore feria
to ob messes. allegat no. in ca. nouit. de appel. Sed in casu no
stro idem est: q2 hic solũ agitur de nuda executione, & nudo my
sterio: q2 petitur familia pro tollendo scandalo, & ne accipiẽs te
nutã offendatur de facto pro iure quod h3: merito videt conce
dendum. Preterea ad predicta confirmanda adduco dictum
3 Inno. in. c. j. de offi. or. volentis † q vbi imploratur brachium
a alterius superioris [a] extraiudicialiter, qd nisi cõstet euidenter q
iniuste petat, d3 dari, sed vbi in iudicio petitur, vt q2 fuit lata
sententia a qua non fuit appellatũ neq3 reclamatum q tũc d3
impartiri officium suum, nec debet aliquo modo admittere ali
quam exceptionem iniuste sententie: vt ibi per eum. sed ita est
in proposito q petitur extra iudicium, & non constat euiden
ter de iniquitate seu iniustitia, merito videtur dicẽdum q cõce
di debeat nõ obstantibus dictis ferijs. & maxime hoc videt di
cendum q non obstent ferie cũ petatur solum brachiũ & auxi
liũ ad defensionẽ, & ne fiat scãdalũ: q2 si secus diceremus quod
obstarent ferie, posset sequi magnũ absurdũ, a quo est validu3
argumẽtũ. l. nã absurdũ. ff. de bo. liber. & c. quemadmodũ. de iu
reiur. Pone enĩ q peto auxiliũ & brachiũ superioris, vt det mi
hi armatos qui me associent: q2 timeo offendi, quos mihi da
re tenetur per. l. fi. C. de eroga. mili. anno. li. xij. Certe si iudex sta
ret, & diceret: obstant petitioni tue ferie. posset sequi scandalu3
mortis petentis interim. vñ propterea non est dicendum q in
casu predicto obstarent ferie, cũ petitur dicti brachij sui auxiliũ
vel peto quod mihi caueatur: quia timeo offendi, quod pos
sum petere, & iudex debet mihi facere cauere, vt in. l. denuncia
mus. C. de his qui ad ec. confu. & ibi Bar. in. l. qui bona. §. de il
lo. cu3 pluribus. §. d. l. ff. de dam. infec. Certe si diceretur, obstãt
ferie. ¶ Nec predictis vĩ obstare dictũ statutum, primo arguẽ
do q esset quid horribile admittere dictas ferias. quare dico
quod hoc casu non obstant ferie, arguit Bar. in. l. cum mulier.
ff. sol. mat. in illa. q. qua queritur. si stat statutum pro non soluẽ
ti collectas, non reddatur ius, vnde dubitatur an si non soluen
ti fit iniuria poterit iudex contra iniuriantem inquirere, ex quo
ipse iniuriatus non potest accusare: & arguit quod videtur di
cendum quod sic: q2 dicit q statutũ nõ videtur loqui in isto ca
su, cũ dicatius, & sic iudiciũ. vnde cũ iudiciũ cõsistat ex tribus p
sonis, vt insti. de interdic. §. retinende. & §. plura. cum similib9.
& in. c. forus. de ver. sig. & in inqsitione nõ sunt nisi due persone,
merito &c. vñde ex isto dicto Bal. eodem modo arguẽdo, cũ di
cat ius, & sic iudicium, & sic loquatur in casu quo requirunt tres
persone. de quibus in. c. forus. de ver. sig. infertur quod in casu
nostro non habebit locum statutũ, cum istud petere brachiu3
vertatur solum inter strazarolos seu eorum procuratorem, & iu
4 dicẽ. † vnde vbi non habent locum verba. l. nec eius dispositio.
c. indemnitatibus. §. sed cu3 eas. de elec. in. vi. & c. fi. de sta. mo. &
in. l. iiij. §. pretor. & ibi Bar. de dã. infec. l. ita autẽ. de ad. tut. l. q

a ¶ [redacted]

b ¶ Extensio j. lib. v. consi. lxxxv.

cõstitutum. de mili. test. & l. hos accusare. §. omnibus. de ac. & l.
nominis & rei. §. verbu3. ff. de verb. signi. cum si. ¶ Nõ ob. huic
argu. q dicatur, imo in casu nostro iudicium fuit hoc est, quia
sunt tres persone: q2 fuimus citati; & sic habilitati, vt dixit Bar.
in. l. j. §. j. de ope. no. nũ. & habet in. c. genesi. de elec. & dom. Ant.
in. c. dilecti. de excep. & no. in. c. intelleximus. de iud. & no. in. c. cũ
inter. de excep. & Bar. in. l. cũ mulier. ff. so. mat. & Bal. in. l. fi. C.
de edic. di. Adri. tol. Quia dico quod dato qd notarius dixe
rit in citatis ad peti. Cesaris: tñ errauit: q2 vt nouit. d. Potesta
tis, ipsa citatio fuit facta ex officio domini Potestatis, & non
ad instantiã partis, & sic q̃tum ad ser Cesarem, non fuit nec est
pars iudicis, nec citata, & merito haberet obstare. d. argumen
tum. ¶ Nec etiam videtur obstare, si dicatur. d. statutum, non
excipit istum casu3: ergo cum excipiat aliquos, videtur in cete
ris regula3 firmare, vt dixit Dy. in rub. de reg. iur. in. vj. & habe
tur in. l. quesitum. §. deniq3. de fundo instru. & l. na3 quod liqui
de. §. fi. de penu leg. & l. in his. ff. de legi. & in auf. de nõ alienan.
§. vt autem. & c. ij. de cõiu. lepro. & xxxij. q. ij. dñs. & no. in. c. vt iu
5 sta. de offi. ordi. † q2 rñdeo q q̃q̃ exceptio firmet regulã in non
exceptis per predicta iura: tñ ipsa exceptio non excludit similes
casus ipsius excep. gl. est sing. in. l. j. C. de cõdi. inde. imo inclu
dit al's similes exceptiones, vt ibi cũ gl. & voluit no. Abb. in. c.
qm̃ frequenter. vt lite nõ cõtest. & in. c. cũ oẽs. de cõsti. in. v. col.
& allegat pro illa gl. casum in. c. cũ dilecta. de cõfir. vti. vel inuti.
& idem dixit in. c. pasto. in prin. de rescrip. & sic nõ excludet hãc
causam executionis fiende propria authoritate sibi concessa a
statuto, cum concesserit executionem sententie, que fit authori
tate iudicis, & sic ipsius ministro: cum censeat ipse minister non
facere, sed lex. & sic hec vident equiparari, arg. c. administrato
res. & c. an solu3. & c. seq. c. iudex. xxiiij. q. v. & sic in effectu fit exe
cutio per istum propria authorizate vigore statuti: sicut fit exe
ptio sentẽtie vigore sentẽtie p ipsum iudi. quia quilibet censetur
per predicta minister execu. & ideo sicut in vno conceditur, ita &
in alio simili. ¶ Nec ob. si dicatur q statutum omnino habet
obstare: quia loquitur per dictionem taxatiuam: quia respon
6 deo † q dictio taxatiua licet de natura sua habeat excludere, vt
l. iiij. §. a titio. ff. de adimẽ. leg. tamen non excludit similia, nec ea
que veniunt vigore verboru3, cui adiũgitur, vt habet cle. exiui.
§. cum aute3. de verb. sig. Et est gl. de verbo, dũtaxat. in. l. si mo
ra. ff. solu. ma. vbi licet tex. ibi dicat maritum dũtaxat teneri de
dolo: tñ tenet de lata culpa que assimilatur dolo, vt ibi. idem in
l. ob es. C. de predijs mi. vbi dictio, tantum nõ excludit similes
casus: vt ibi glo. facit qd habetur in. l. illud. de sacrosan. eccle. et
Bar. in. l. serui nomine. ff. de vsucap. & ad hoc possem multa al
legare, que omitto breuitatis causa. ¶ Nec ob. quod dicat hic
est dictio geminata taxatiua: q2 respõdeo q ista geminatio fuit
& est facta ad maiorem expressione3 intẽtionis cõdẽtis statutũ,
vt appareat q oĩno voluit excludere alios casus diuersos: nõ
autem qd voluit excludere casus similes. & sic correctionem in
ducere: quia esset contra dictas gl. que volunt q vt nõ inducat
correctio in similibus intelligatur de extraneis, & non de simi
7 bus. & sic videtur istud statutum nõ obstet. † & non est ista extẽ
b sio[b]: q2 istud venit ex mente statuti, & ratione eius que fuit non
impedire execu. nõ extẽsiue. l. nominis & rei. §. verbũ. ff. de v. sig.
facit q no. Bal. in. l. maximum vitiũ. C. de lib. prete. & d. Pau.
de ca. consi. cccxlvij. & q habet per gl. in. c. j. in ver. Italie. de tẽ
po. ord. li. vi. ¶ Nec predictis refragatur, si dicat Bal. in. l. j. §.
excipiunt. Decidit istum casum contra text. inquantum vult
8 in hac qõne. † an statutum inducens ferias intelligatur secũdũ
ius cõmune, vt nõ habeat locũ in casibus exceptis a iure cõi, &
decidit allegatis opi. quod aut statutum simpliciter inducit fe
rias, & tunc intelligat fm ius cõe, vt casus excepti a iure cõmu
ni intelligant excepti ab ipso statuto. Aut statutu3 pcedit vlte
rius faciendo aliquas exceptiones: & tũc dicit qd non habet lo
cum ius cõmune, q2 in casibus a statuto non exceptis debem9
stare statuto, & non iuri cõi: q2 exceptio firmat regulam in non
exceptis: vt ibi per eum. & sic dicit pars aduersa hic decisione3
esse sui dubij, sed ego dico, vt dixi qd fateor in casibus nõ exce
ptis & diuersis ab exceptis nõ habebit locu3 dispositio, vt extẽ
dat ad alios, sed similes bene statutum comprehendit per di
ctam gl. s. alle. in. l. j. C. de cõdi. inde. Et sic intelligo dictũ Bal.
s. allegatũ, vt non excludat casus similes comprehensos in sta
tuto, vt in casu nostro: s3 diuersos, licet sint a iure cõmuni dati,
& positi in. d. l. j. ff. de ferijs. ¶ Nec obstat qd allegatur de dicto
Bal. in. l. j. ff. de ferijs sc3, qd vt delegatus non possit cognosce
re an sua sit potestas: q2 cõmittentes, non habebant potestatẽ.
q2 si istud procederet in casu nostro, bene faceret dictum suum.
S3 cũ committẽtes in hac ciuitate teneant locũ principis, certe
ipsi possunt derogare ferijs, vt dixit. d. Lud. i. d. l. j. Et q2 est ridi
9 culũ dicere nõ insisto: q2 certũ † q inferior nõ põt tollere legem
superioris

ã priuata nõ habeat diem, quo facta fuerit dicta scriptura: &
si potuit fieri prout in veritate facta est lite pendente: & sic de
ann. M.cccclxiiij. quo tẽpore ipse nullo modo erat syndicus, &
posito sine preiudicio, sed non concesso, qd de anno preceden-
ti pro sex mẽsibus esset syndicus, ita quod illa scriptura neque
nocet vniuersitati neq; probat. nam licet scriptura priuata nõ
requirat regulariter diẽ. l. cum tabernam. §. idem quesijt. ff. de
pignori. tamen illud est verũ, quando tractatur de preiudicio
solius scribentis. Sed si tractatur seu tractari põt de preiudi-
a cio alterius, [a] tunc requiritur quod in scriptura apponat̃ dies
si veniebat necessario probãdum tempus. arg. ca. in presentia.
de proba. ita cõcludit Hostiẽ. in. c. inter dilectos. de fide instru-
mento. & domi. Abbas ĩ capitulo secũdo. in quinta columna.
eodem titulo. & istud est de mente Bartol. clare in dicta. l. cum
tabernam. §. idem quesijt. de oppositione. d. l. scripturas. & vult
qd quando ille qui vtitur scriptura habet se fundare ex tem-
pore, oportet quod scriptura contineat diem, vt ibi per eum. et
notat Baldus in prima cõstitutione codicis. in. §. qbus. Sed
ita est quod dicti heredes habent necesse probare de t̃pe, scili-
cet quod soluerint singulo semestri, & in festo paschatis resur-
rectionis: vt in statuto in rubrica de pena vẽdẽtis rẽ alienã &c.
& tractat̃ de preiudicio alterius: quã scribentis: scilicet de pre-
iudicio vniuersalis: ergo &c. & ita etiam voluit Joannes An-
dreas & alij ĩ capitulo, abbate sane. §. fi. de re iudicata in sexto.
& probatur in dicta. l. scripturas. C. qui potiores in pign. habe.
& ibi clare Bal. ¶ Preterea dictus Joannes de caualina ad
requisitionẽ magnifici domini Potestatis, vt declaret scriptu
ram suam, que non aperit quo die vel mense receperit dictas
pecunias, iuxta. c. cũ clamor. extra de testi. & id quod notat gl.
in. §. quia vero multi. in authenti. de testib. etiam de iuramen-
to suo declarando dictam scripturam, specificauit tempora in
quibus recepit dictas quantitates: & inter cetera dixit se rece-
pisse certam partẽ de Ann. M.cccclxiiij. de mense Januarij in
duabus vicibus, et sic solutio fuit facta extra t̃ps debitum, et
4 fuit facta ei qui amplius non erat syndicus: † & plus stari de-
bet viue voci dicti Joãnis cum iuramẽto. q̃ sue voci mortue,
id est q̃ sue scripture priuate, vt inquit tex. in aut. de instrõrum
cautela & fide. §. sed & si quis. versiculo si vero tale quid. ibi nos
existimamus ea que dicuntur a viua voce: & cum iureiuran-
5 do digniora esse fide quam scriptura ipsa &c. † nam et vbi agi-
tur de preiudicio alterius q̃ scribẽtis: vel deponentis, semper
secundum dictum varium a primo operatur: vt sententia non
possit ferri ꝓ illo qui se fundat ex dicto illius, q2 fides eius du-
bitatur, vt signanter concludit, & declarat Ant. de but. in. c. cũ
in tua. de testi. in vlt. col. per no. in. c. preterea. de test. cogen. fa-
cit. l. qui falsa. ff. de test. & quod habetur in. l. eos. ff. ad. l. Corne.
6 de fal. ¶ † Deniq; dicta scriptura priuata licet ĩ ea dicatur, re
cepi ego Joã. &c. tamen dicitur probare confessionem de rece-
pto, non numeratione, vt declarat Bart. C. de non nu. pecu. in
l. si ex cautione. in secunda oppositione, post glo. vbi Bart. pro
hoc inducit no. per glo. in. l. fi. C. de dot. cau. non nume. & in. l. si
ex pretio. C. si cer. pet. & idem not. Ant. de but. in. c. si cautio. de
fide instr. & Ang. in. l. predicta. ff. de acquirẽ. pos. Sed ita est qd
b procurator [b] vel syndicus dicte vniuersitatis confitendo spon-
te, seu per modum voluntarie iurisdictionis recepisse pecuniã,
nisi aliter probetur de actuali receptione, non preiudicat prin-
cipali: vt. l. certum. §. sed an ipsos. & ibi no. ff. de confes. no. Bar.
in. l. si debitorem. ff. de nouationibus. & in. l. a diuo pio. §. sed si
emptor. prope fi. ff. de re iudic. bene facit. l. j. §. si mutuã. ff. si qd
in frau. pa. Et quod not. Bartol. l. ij. §. fin. cum suis concor. ff. si
quid in frau. pa. Et quod not. Bart. l. ij. §. fin. cum suis concor.
ff. si cert. pet. ¶ Insuper non fuit facta solutio in primo seme-
stri anni presentis, & si dicatur quod non fuit prestita patiẽtia,
respondetur quod sic: & inquantũ appareat quod de volũtate
& cõsensu vniuersitatis fuerunt inquietati heredes ꝯductoris.
alias taliter respõdeo q̃ aliter nõ poterãt heredes predicti cõ-
sequi remissionẽ mercedis. l. si fundus quẽ. ff. loca. & tunc dico
qd dicta asserta nõ prestatio patientie. fuit post t̃ps paschatis
in quo solui debebat pẽsio primi semestris: vt est ꝓuisum in sta
tuto supra allegato. ¶ Quo ad quartum, in quo dicit̃, per plu
res testes est probatum dictũ Petrũ fuisse bene instructum, &
dictũ Manganũ exercuisse t̃pe vite dicti magistri Bartholo-
mei: & per consequens q̃ hec locatio nõ fuit facta respectu in-
dustrie dicti Bartholomei. cũ alij essent ĩ ciuitate: r̃ndeo primo
quod nobis sufficit fundamentũ non facte solutionis debito
tempore. ¶ Scdo r̃ndeo q̃ posito q̃ testes ꝓbarent q̃ dictus
Petrus esset bñ instruct⁹, tñ ꝑ hoc talis ꝓbatio nõ releuat, q2
oporteret ꝓbare q̃ t̃pe quo fuit celebrat⁹ ꝯtus istius locatio
nis. dict⁹ Petr⁹ erat tũc eque idone⁹, sicut dict⁹ magister Bar
tholome⁹, alias illa ꝓbatio tanq̃ non concludens maxime in
tempore nõ releuabit. l. matrẽ. C. de probationibus. l. cũ actũ.
ff. de neg. ges. l. nõ solũ. §. sed & vt ꝓbari. cũ ibi no. per Bar. ff. de
7 ope. nou. nun. c. in p̃sentia. de ꝓba. † Tertio: q2 dato quod etiã
Petr⁹ fuisset peritus artifex illius ministerij sicut etiã magi-
ster Bartholomeus: tñ sufficit qd magister Petrus esset arti-
fex ad hoc vt intelligat̃ electa industria ꝑsone: vt no. Bar. in. l.
cõtinuus. §. q insulam. & in. §. si ab eo. ff. de verb. obl. & in. l. inter
artifices. post glo. ff. de sol. & dixit in prioribus allegationibus.
¶ Quo ad quintũ dubiũ, in quo d2 qd vniuersitas strazaro-
lorum refirmauit dictã locationẽ, vt apparet publico instrumẽ
to manu ser Franc. & etiã apparere dicit̃ ex testibus examina-
tis confirmatione, vel saltẽ tacite fuit refirmata, q2 vniuersita-
te sciente & patiẽte, vt dicit̃ dictus Petr. & dicta Dominica la
borauerunt in dicto mãgano. Quia respõdeo primo qd refir-
matio facta ꝑ partitũ non ob. q2 ad eã multifarie respondi in
primis allegationibus, q̃ videatur. ad testes etiã si verũ sit qd
ꝓbent cadunt eedẽ respõsiones: que cadunt ad instrumentum
continẽs dictũ partitũ & deliberationẽ vniuersitatis. & difficile
est etiã credere q̃ testes deponãt q̃ esset vniuersitas solenniter
cõgregata: adeo q̃ in ea essent due partes ex tribus, & cõsense-
rint interueniẽte cõsensu maioris partis: ꝓut de iure requirit̃,
iuxta. l. ij. & iij. ff. de decre. ab ordi. l. nulli. ff. qd cuiusq; vniuer.
no. & l. maior. ff. ad munici. & in. c. cũ oẽs. de cõstit. ¶ Nõ ob. dũ
dicit̃ q̃ vniuersitate sciente & patiẽte illi vsi sunt dictare locata
ꝑ duos mẽses. Quia r̃ndeo primo q̃ illa talis patiẽtia nõ obli-
gat vltra tẽpus quo prestita est, & sic nõ obligat in futurũ, cum
nõ simus in predio rustico. l. itẽ querit̃. §. q impleto. ff. locat. & l.
legẽ. cum ibi nota. C. de loc. ¶ Preterea scdo nõ est probatum
de sciẽtia & patientia dicte vniuersitatis, nisi dicat̃ qd sit ꝓba-
tum ꝑ dictũ partitum redditum ꝑ ser Frãciscũ: & tũc dico ꝑ di-
ctum partitum nullatenus nobis obstat: vt euidẽter ostẽdi in
primus allegationib⁹. & ꝑ hoc sunt resoluta meo iudicio satis
aperte oĩa dubia nobis data. ¶ Et successiue etiã non omitto
qd puto esse probatum ꝑ plures testes, quod dicti heredes nõ
sunt vsi: nec vtũtur, nec cõseruant arbitrio boni viri dictã rem
locatã. & qd tẽtarunt & tractarũt cũ societate bõbasariorũ: quod
isti instituãt aliud mãganũ in p̃iudiciũ dicte societatis straza-
8 rolorũ: & dicti mangani locati. ¶ † Et ꝑ cõsequẽs cũ ꝓmiserit
dict⁹ ꝯductor dicto mãgano, & re locata vti, & perfrui: & illã cõ
seruare arbitrio boni viri, & non fiat: põt merito expelli: vt in. c.
propter sterilitatẽ. de lo. in. l. edẽ. C. de loca. in aut. qui rẽ. C. de
sac. san. ecc. ¶ Ex qbus cõcludo patere ex pluribus capitib⁹
quorũ quodlibet ꝑ se esset sufficiens partes nostras magnifice
pretor: & vos clarissime domine vicarie esse in procedendo ad
petita pro parte vniuersitatis strazarolorum. Alex.

.Mat
.xlv.la-
iraq. re-
n. §. i. gl.
ũ sequen
j. libr. vij.
. nume. 2.
j. consi. xlij.
ido Iser. c.
phi. feu. alie.
otha. colum.
. vsib. feud.

Procurator. s.
. iij. ꝯsil. xxxvij.
u. 2. vide nota. s.
ib. iij. consi. xc.

Summarium.

3 ☞ Mulier non debet viro operas questuarias, sed sibi querit.
4 Mulier non est in potestate viri, sed socia, licet maneat in po-
testate patris. nu. 5.

Consilium. CXXXIII.

Anto. de prato veteri.

Ere crudelis videt̃ hic
socer huic nurui sue, que mortuo viro potuit nube-
re. de secun. nup. c. ij. & hodie plene nota. per gloss. &
Bal. in. l. j. C. de secun. nup. & in. l. genero. ff. de his qui not. in-
fa. etiam preter penas iuris ciuilis: que intra annum nubenti
imponebantur hodie sublatas: vt ibi: & vt gubernaret filios
nepotesq; eiusdẽ soceri, ad quam gubernationẽ nõ tenebatur
iuxta. l. alimẽta. iuncta gl. & ibi Cy. & moderni. C. de nego. gest.
Et ipsa etiã saltẽ intra dictũ annuz debebat nõ restituta dote
alimẽtari, vt oẽs aiunt glo. & Cyn. & Moderni in. l. j. §. exactio.
C. de rei vxo. act. & in. l. diuortio. ff. sol. ma. vbi etiã Bart. Ang.
Raph. & Inno. et Joan. Andr. in. c. salubriter. extra de vsur. &
1 plus etiã voluit Bal. in. d. §. exactio. † q̃ etiam post annũ ap-
pellatione alimentorũ, veniunt vestimẽta. l. verbo victus. ff. de
verb. sign. Et in hoc non refert per quem debeat dos reddi, an
per filium, an per socerũ stante q̃ ad illum spectant onera ali-
mentorum: apud quem est dos, vt in. l. actione. §. fi. ff. ꝓ socio. l.
fundũ. §. dotis. & in. l. si filia. §. pe. ff. fami. erc. Et ideo si hec nu-
rus hoc tẽpore sibi vestes fecerat: non abs re dicendum erit id
qd expẽdit a socero repetere posse: & foro neg. ge. actione. arg.
no. in. l. nesenni⁹. ff. de neg. ge. elapso vero anno: locus est dotis
repetitioni: vt in. d. §. exactio. nec ꝯpensationi locus est: vt in. l. j.
§. taceat.

superioris.c.cũ inferior.de maio.ꝛ obe.xxj.dist. deniqꝫ.ꝛ ideo legatus etiam de latere nõ potest committere cãm appella.remota,vt habetur per gl.in.c.super questionũ.de offi. deleg.ꝛ.c. qꝺ ad cõsultationem.de offi.deleg.nec vt proceditur de plano sine strepi.ꝛc.vt in gl.c.fi.de here.in.vj.ꝛ in cl.sepe.de verb.nec tollere cõsilium,vt in.c.dilectus.el.j.de prebẽ.sed isti committenẽtes fuerũt dñi sexdecim vna cũ dño Locũ tenẽte,q̃ representãt in hac ciuitate psonaꝫ principis. ¶ Et qꝺ eis placet,legis habet vigorẽ.ꝑ pdicta tollit qꝺ dicitur longa fatigatione videlicet qꝺ erãt delegati,ꝛ qꝺ non est eis data iurisdictio per adiũc.clausularum ꝛc.per not.in.c.licet.de offi.ordi.ꝛ in.c.cum aliquis.de rescrip. in.vj.ꝛ.l.j.de offi.eius cui man.est iur.ꝛ in.c. ꝑ.de cleri.egro.in gl.in.vj.Bar.in.l.ij.ꝑ.j.de optio. leg.ꝛ in.l.ius ciuile.ff.de iustitia ꝛ iure.ꝛ no.in.l.si quis id qꝺ.de iurisdi.omn. iud.cuꝫ simi.Et sic ex predictis concludo qꝺ ferie non habent obstare,ꝛ qꝺ debetis ꝛ potestis ꝓcedere. ¶ Nec predictis obstãt allegata in contrariũ:ꝛ primo qꝺ dicit,qꝺ soluit pensionẽ,ꝛ sic merito non põt expelli tanq̃ cessans in solutione. Rñ dico ꝙ istud nõ est veruꝫ,ꝛ ad eum spectat docere de solu. quia negãti,nõ asserẽti incũbit onus probandi.l.ij.de proba.ꝛ.vj. q.v. c.fi.ꝛ not.in.c.in presentia.de probatio.ꝛ no.in.l.j.C.de prob.ꝛ not.in.c.super his.de accusa.maxime per Imol.vnde cum nõ ꝓbauerit,perinde est ac si nõ esset.l.in lege.ff. de contrahẽ.ꝛ.c. cum cõtingat.cũ simi.de rescrip. ¶ Non obstat qꝺ dicat dato qꝺ non sit soluta tota quantitas,tñ est facta oblatio in iudicio, que oblatio sola sufficit ad tollendam moram seu purgandam morã,per idq̃ qꝺ habetur in.l.acceptam.per Bar.ꝛ Bal.maxi

10 me in ver.quinto quero.C.de vsur.† Quia respõdeo primo qꝺ ex quo est dies ꝛ pena,vt patet in cõtractu nostro,nõ admittit purgatio more,ꝑ nota.in.l.traiectitie.ꝑ.de illo. ff. de act.ꝛ obli. ꝛ in.l.si insulam.per Bar.ꝛ alios.ff.de verb.oblig.ꝛ de materia in.l.cum stipulatus sum mihi a Proculo.de verb.obli.in quibus locis hec materia plene tractat.Et si diceres,dico ꝙ imo addmittitur purgatio more in casu nostro,cum simus in cõtractibus bone fidei,per id quod pulchre dixit Bald.in.l.cum allegas.C.de vsu.ver.vj.oppo.vbi voluit qꝺ in contractibus bone fidei admittat purgatio more:nõ obstãte die ꝛ pena.Secus in cõtractibus stricti iuris.vt ibi respõdeo, vt dixi pridie in vo

11 ce,† qꝺ in illis casibus in quibus obligatio habet aliquem effectuꝫ,est necesse qꝺ talis offerens habeat pecuniam in manu, ꝛ nõ sufficit dicere in ꝟbo:vt pulchre dixit Bart.in.l.pretor.ꝑ.si reus paratus.ff.de oper.noui nũcia.vbi dixit qꝺ oẽs leges, q̃ dicunt,sit paratus soluere,debet ire cũ denariis in manu alias nõ dicitur obtulisse nisi in duobus casibus,de quibus ibi per Bar.Et sic nõ sufficit dicere,offero me paratum soluere,si dicat verbo,ꝛ nõ habeat pecuniam in manu,vt etiã voluit Bal. pulchre in ti.si de feu.fue.cõtro.inter do.ꝛ agna.ꝑ.libet. vbi dicit quod si quis vult aliquid consequi ex oblatione,vbi oblatio est necessaria: tunc debet offerre,non sufficit offerre verbo, sed

a debet offerre [a] rebus ipsis,nisi esset talis res que nõ posset offerri,vt res immobiles,vt ibi latius per eum.Ex quo constat qꝺ nõ sufficit offerre dicendo,sum paratus soluere,nisi habeat pecuniaꝫ in manu,vt voluit etiam Bar.in.d.l.acceptã.ver.venio ad qõnes.ꝛ late hoc voluit.d.Mattheus de matesillanis i notabili centesimo vigesimo nono,vbi dicit not.quod vbi aliquid debet offerri ad finem actionis cõsequende,vel more purgãde requirit oblatio rei presentis:vnde oblatio rei verbalis in presentia nõ constitute nihil operatur.l.qui decem.ꝑ.idem responsum.ff.de solu.ꝛ.l.seruus si herede.ꝑ.si.ff.de statuli.facit ꝑ primo:q2 vbi opus est facto,verba nõ sufficiũt,vt in.c.j.de eo qui mit.in pos.causa rei ser. ¶ Et sic etiaꝫ hoc ipse vult expresse qꝺ nõ sufficit offerre verbo,nisi habeat pecuniã in manu,vt dixit. hãc eandem partem voluit imo.in. d.l. pretor.ꝑ.si quis.vbi dicit quod ille qui offert fideiussorem,debet illum secũ habere qñ offert.l.si decem.ꝑ.idem respondet.de solu.Et similiter dicit qꝺ offerẽs pecuniam,debet illam secum habere,alias non sufficit verbo offerre se paratum soluere,ꝛ ita dicit intelligendam.l.acceptam.Subiũgit fm Ang.ibi,predicta vera qñ debitũ est liquidũ.Si aũt debitũ nõ est liquidũ,dꝫ liquidũ offerre in manu, ꝛ pro nõ liquido offerre verbo se soluturuꝫ,ꝛ dare fideiussorem per.l.statulib.de statulibe.qꝺ etiã voluit Ludo.de ro.in.d.ꝑ.si quis.Et sic cõcluditur qꝺ cũ hic non fuerit data satisdatio, qꝺ nõ satisfecit verbo offerendo predicta,ꝛ qꝺ habeat habere denarios in manu,voluit.d.Pe.de ancha.consi.cccxxxi.inci.Ui sis actis ꝛ actitatis.Ex quibus concludo per hanc oblationeꝫ verbo factam,dato qꝺ posset purgare morã,non satisfecit.ꝛ pꝫ quod dixi verum quod requirebatur qꝺ haberet denarios in manu,ꝛ sic duobus suis motiuis est respõsum. ¶ Non ob.qꝺ scđo allegabat.s.litis pendẽtia,vt q2 omnia iura volunt qꝺ lite pẽdente nil dꝫ innouari,vt lite pendẽ.per totũ. cũ si.Et dicit

lis pendere eo qꝺ est facta citatio,vel litis contestatio facta, vt habetur in cle.si.ꝛ in iuribus ibi in gl.allega.vt lite pẽdẽte.quãtum ad hoc:vt non possit aliquid innouari.i.quantum ad hoc: vt nõ possit priuari sua pos.vt dixit glo.in verbo innouari.in.d. clemẽ.vnde patet ꝙ in casu nostro non debet aliquid posse innouari,ꝛ sic dicit pars aduersa non potest per vos hoc peti in casu nostro cuꝫ nedũ sit facta citatio,sed etiam sit lis cõtestata super iudicio petitionis missionis in pos.vrbanius agendo, vt

12 patet ex actis. ¶ † Et sic ex isto infert qꝺ ex quo institistis in iudicio petendo: vrbanius agẽdo immitti in pos.non potestis redire ad viaꝫ vt propria authoritate intretis in posses. ꝛ sic qꝺ associemini ad intrandum,per id qꝺ dixit Bald.in.l.ij. versi.x. quero.C.de serui.ꝛ aqua.vbi pro eo qꝺ quis vadit ad iudicium pro reuocatione precarij qꝺ ipso iudicio pendente nõ potest ꝑ

b pria authoritate expellere,q2 ex quo eligit [b] viam iudicij, videtur meticulosus,ꝛ ad viam facti redire non potest per.l.de pupillo.ꝑ.meminisse.ff.de ope.no.nun.cum alijs ibi allegatis per euꝫ. ¶ Quia respõdeo qꝺ cũ itum fuerit ad iudicium premissa protesta.quod per hoc non intendebat renunciare, nec modo aliquo volebat renũciari iuri qꝺ habebat de propria authoritate intrãdi qꝺ istud iudicium videtur pendere cum ista qualitate:ꝛ seruare id ius sibi ipsi ꝓtestanti.Nã clarũ est ꝙ protestatio seruat ius ꝓtestãdi.l.si fideiussor.ꝑ.j.ff.qui satis.cog.ꝛ.c.cum M.de cõstit.cũ si.vnde ista protestatio reseruat ius ipsi agen

13 ti ne preiudicet sibi per introitum iudicij,† sicut in simili dicitur in.c.solicitudinẽ.de app.vbi dato ꝙ si ego appellaui a iudice,ꝛ demum redeam ad iudicẽ:videar renunciare appellationi ab ipso interposi.vt in.c.gratum.de offi.deleg.cum si.ibi in gl. alleg.tñ si adeo iudicẽ ipsum app.cum protestatione quod non intendo renunciare appellationi,ipsa protestatio iuuabit me,ꝛ potero vtrunqꝫ facere:vt in.c.solicitudinem.de app.vbi est casus de hoc ita in ꝓposito dato qꝺ adeũdo iudicẽ vrbanius agẽdo videat renũciare iuri ꝓpria authoritate intrandi, tñ hoc verum nisi fuisset ꝓtestatũ quod nõ intendebã renũciare:q2 hoc casu potero vtrunqꝫ facere,per predicta.Et nõ ob. dictũ Bal. s.allegatũ:q2 ibi nulla erat ꝓtestatio reseruationis:vt pꝫ ex eo d.Bal.ꝛ ad hoc possem alleg.multa similia,de quib9 in dictis iuribus,ꝛ maxime in.c.cum.M.ꝛ.d.c.solicitudinẽ.in quibus ꝑ ꝓtestationẽ nõ preiudicat:sed seruat ius suũ. ¶ Nec ob.si diceret amice:ista protestatio est ꝯria facto:ergo nõ iuuat per id qꝺ habetur in.c.ex ore.de insti.ꝛ in.c.perue.de appel.ꝛ in.d.c.cuꝫ M.cũ si Quia respondeo qꝺ imo non est cõtraria facto,imo est ad reseruationẽ iuris sibi competentis,ꝛ valet vt in.c.cum ana.cum multis similibus in gl.allegatis. ꝛ in.c.j. quod metus causa.in.c.Lotharius.xxj.dist.ꝛ.l.si debitor.ꝑ.j.ff. quib. mo. pig.vel hypo.sol.ꝛ in.l.nesenni9.ff.de neg.ge. ¶ Quinimo dico ꝙ illa ꝓtestatio:ꝛ illud qꝺ tũc petit nõ est cõtrariũ,imo venio ad coadunationẽ ei9 qꝺ erat prio petitũ:ꝛ ideo non dicitur contraria petitio:vt in simili habet in.c.si a iudice.de appel.in

14 vj.in gl.in verb.teneris.vbi † si cõpareo corã iudice a quo appellaui a grauamine illato per eũ:ꝛ volo ꝓbare grauamen:vt reuocet illud,dicit qꝺ nõ dicor renũciare appellationi:q2 facio actũ tẽdentẽ ad fortificationem appellationis interposite: ꝛ actũ tendẽtẽ ad vnũ ꝛ eundẽ finẽ cũ appellatione:ita in ꝓposito introitus siue associatio ad introitũ propria authoritate tẽdit ad illũ finẽ ad quẽ tẽdebat illa prima petitio;imo sicut illa prima petitio tendebat ab habendũ pos.ita iste introit9 ꝓpria authoritate ꝛ associatio ad intrandũ, ergo nõ sunt ꝯria: ꝛ me

15 rito videt admittenda. ¶ † Facit qꝺ in simili dicit per Bar. in.l.cõsentaneũ.C.quõ ꝛ qñ iudex.ꝛ Bal.i.l.ignorare.C.de resti.mili.ꝛ.d.Pet.de Anch.in.c.j.de eo qui mit.in pos.vbi volũt ꝙ si feci capi debitorẽ meũ,ꝛ demũ petã mitti in poss. bonorũ

c suorum,qꝺ debeo admitti:q2 ista duo [c] remedia tendũt ꝛ eueniunt ad eundẽ finẽ:ꝛ vnũ nõ est ꝯriũ aliter. ꝛ si diceres : amice dices verũ ꝙ illa potes intentare:sed nõ simul: ꝛ semel per id qꝺ dixit Ang.in.l.nemo carcerẽ.de exacto.tribu.intelligendo.l.cũ ex eo.ff.ad.l.Jul.pecu.q2 rñdeo ꝙ nõ simul ꝛ semel,sed in eadẽ scriptura,ſꝫ successiue possum facere:q2 ex quo per primũ nõ est mihi satisfactũ:ꝛ tua in resistẽdo pseuerat contumacia:venio ad aliud qꝺ possum ꝑ id qꝺ habet in.c. qm̃ frequenter.in fi.vt lit.nõ cõte.vbi facta excõicatiõe si pseueras in ꝯtumacia:põt deueniri ad mis.in poss.ꝛ eꝯ:vt ibi:ita ergo dicendũ

16 in ꝓposito. ¶ † Facit qꝺ habet in.l.cũ fundũ.in fi.ff. qꝺ vi aut clam.ꝛ in.c.pastoralis.de cã poss.ꝛ ꝓprie.vbi si primo egi rei vẽdic.ꝛ demũ volo agere pos.ꝛ in ipso ꝓcedere, admittor: q2 vt dꝫ ibi:ꝛ maxime in gl.d.l.cũ fundũ.iste petitiões cõpatiunt, ꝛ nõ aduersant:ꝛ merito admittunt ; ita in proposito iste cõpatiunt:ꝛ tẽdũt ad vnũ fidẽ:ideo debẽt admitti:ꝛ vni nõ preiudicat p aliã,maxime stãte dicta ꝓtestatio. que:vt dixi:seruat ius ꝓtestãtis.Et maxime:q2 huic ꝓtestatiõi nõ fuit p ꝑte ꝯdictuꝫ,

a ¶ Offerre.ale.l.si mora.i prin.solu. ma.l. qui rome.in pñ.l.si insulã.col. ij.de verbo.ob.l.si seru9.in princ. de vulg.ꝛ pup.s.lib. ij.ꝯs.ccxxiiij.co.fi. s.li.iij.ꝯsi.cvj.nu. 21.s.eo.ꝯsi.xxiiij. col.fi.Anch.cõsi. cccxxxj.i pri.cõs. lxxxvij. Ro.cõsi. clxiij.in fi.Pet.de ferra.in lib.quando agit.ad pet.ex cõpro.gl.ver.legitime obtulit.pau. l.acceptã.col.j.C. de vsu. Cur. senior cõs.xxxix.co. iij. Ja.l.titie textores.nu.7.ff. de le.j.Phil.clxxij.lib. j. Ant. negusa. trac. de pign.ii. par. iij. membri. quinte par. prin.

b [redacted]

c ¶ Ista duo.Bal. Pau.l.qui legati. C.vt i posses.lega. Bal. Jas.l.j.i fin. ff. si qs ius di. nõ obt.dec.cõs.lxxvj. in fi. [redacted]

ergo ipsa hȝ preiudicare ipsi prout iā qđ dicit gl. ꝛ doc. in. d. c. cum nā. de elect. in verbo protestatione. ꝛ gl. j. in. l. si fideiussor. §. allegata. qui satisd. cog. in versi. recusare. que vult ꝙ vbi ꝑtesta. tacet preiudicat sibi. ꝛ hoc voluit ibi Ang. ꝛ. d. Lud. q ad hoc allegat gl. in. l. fi. §. si pdixerat. ff. nau. cau. sta. Et dicit sin. ꝙ in protestatione alterius iuris exclusiua taciturnitas habet ei preiudicare, ꝛ sic ex isto cū nō cōtradixerint ipsi ꝑtestationi, hȝ eis claudere os qđ non videamur renunciasse iuri nostro. ¶ Facit in simili qđ dicit̃ in responsione facta libello, qñ respōdit cū ꝑtestatione qđ nō intēdit litē cōtestari. Nā ſm cōem opi. Barto. ꝛ aliorū in. l. j. de lit. contest. ꝛ. d. Mathe. in not. lxiiij. ꝛ in. c. j. cum simi. de lit. contesta. ipsa ꝑtestatio operat̃ qđ lȝ litiget, tñ nō dr̃ lis contestata ad preiudiciū ꝑtestantis. ꝛ ipsa protestatio seruauit ius ꝑtestādi. † Quia: vt dicit, ꝛ bñ do. Abb. in. d. c. j. Illud ꝙ dr̃ ꝙ ꝑtestatio ɔ̃rio facto nō iuuat, ē verū, qñ ordinat̃ ad tollēdū factū, cū facta nō possint haberi pro infectis. sed vbi ordinat̃ ad tollēdū mētē a fctō: tūc bene opat̃ ꝑtestatio. l. labeo. ff. de suppel. lega. ꝛ. l. obligationū substātia. ff. de act. ꝛ ob. ꝛ idem tȝ Spe. eo. ti. de li. cōtest. §. j. versi. illud. ita ergo in ꝓposito nostro ista ꝑtestatio fuit facta ad tollendum illā presumptionē, q erat vt videremur tanꝗ meticulosi renūciare iuri intrādi ꝓpria authoritate: vt dixit Bal. in. d. l. ij. de serui. ꝛ aqua. vñ ista ꝑtestatio tollit istā ꝑsumptionē, ꝛ ostendit mentē nostram qđ non fuimus meticulosi: vt sum⁹, ꝛ ideo ꝙ nō obstāte prima petitione possumus hāc facere, ꝛ nō obstāt allegata in ɔ̃riū: qꝛ ꝑ hanc protestationē non dicit̃ in nostri preiudicium lis pendere, per s. allegata. ¶ Ad vltimum qđ allegabat̃ per partē aduersaȝ, scilicet de instrumento qđ dicebāt habere: sed societatē ei dictū Manganā concessisse ꝛc. dico ꝙ non ostenderūt. Et paria sunt nō esse, vel nō apparere. l. in. l. ff. de cōtrahen. emp. ꝛ si ostendēt replicabit̃: ꝛ ostēdet̃ qđ in casu nr̃o non ob. dictū Ang. in auf. de here. ꝛ fal. §. si ꝓ expressim. ꝛ etiā, qꝛ de ꝑsenti nō sumus in casu an in cōtractu huiusmodi sit electa industria persone: ꝛ sic nō trāseat ad heredes, vō tāgo: qꝛ soluȝ habemus tractare, an liceat expellere: qꝛ nō soluerūt pensionem. Si eñ opus erit scribā ꝛ infallēter, ꝛ sine dubio credo de iure ostendere ꝙ iste ɔ̃ct⁹ in casu nostro nō trāsit ad heredes: qꝛ fuit electa industria persone: vt ostendam loco ꝛ tempore. cetera suppleat circa predicta prudētia magnifici. d. Po. cum eleganti scientia. d. vicarij.

a ¶ Expellere. fa. s. li. iij. cōsi. cv. nu. 18. s. eo. cōs. cxvij. nu. ix. idē tȝ Berta. tracta. gabella. par. ij. q. xv. cōtrariū vult Alex. j. lib. v. cōsi. cxviij. n. ii. Sȝ ibi loquit̃ qñ agit̃ de expellēdo a toto iure et vsu locationis qñ tps. Sec⁹ tpe finito vel respectu presentis vsus.

b ¶ Liberatoria. Alexan. et oēs d. l. idem Bertrā. cōsi. clxxviij. supposito. colum. j. lib. j. Alex. j. libr. vj. consi. clxxiij.

Summarium.

1 Colonum non soluentem propria mente expellere licet.
3 Iudex an tunc debeat dare familiam parte non citata. numero. 4. ꝛ. 5.
7 Liberatio facta absenti non valet. nu. 8. 9.
10 Donatio facta in absentem potest reuocari añ acceptationeȝ.
11 Oblatio verbalis non valet.

Consilium. CXXXI. De eadem re.

IN causa inter vniuersitatē strazarolorū ex pte vna: ꝛ hr̃des in effectu magistri Bartholomei de magno ex altera, paucis agam tū ob rei euidētiam, tū ob preclarā ꝛ singularem doctrinam, ꝛ rerum forensium experientiā dominorum iudicare habentium. ¶ † Presuppono igitur in primis tam de iure municipali, ꝙ communi si cōductor ad modicū tps cessauerit semel in solutione pēsionis, expelli pōt per conductorē ꝓpria authoritate: ꝛ res locata apprehēdi. hoc disponit statutum sub rubri. de pena vendentis rē alienā. hoc disponit ius cōe vt dixi secūdū magis veras ꝛ cōes cōclusiones: vt habetur in. l. edē. cū ibi no. C. loca. ꝛ in. l. pe. in princi. ff. loca. Et plene no. Bar. ꝛ alij in l. quero. §. inter locatorem. ff. eo. ti. ꝛ in. l. vectigalia. §. j. ff. de pu. ꝛ per Iac. bu. ꝛ alios in auf. q rē. C. de sac. san. ecc. ꝛ cano. in. c. ꝓpter sterilitatē. de loca. ꝛ no. Bal. in. l. creditores. in repe. C. de pig. circa pe. col. ibi dum dicit, quinto colonū vel inquilinū non
a soluētē licitū est ꝓpria authoritate expellere [a] ꝛc. ¶ † Et nō po
2 test mora purgari: vl' qꝛ res desijt esse integra, vt qꝛ locator alteri locauit post moraȝ conductoris: vt in casu nostro. l. si in lege. §. colonus. ff. loca. facit. l. ꝛ si post tres. cū materia. ff. si quis cautio. ꝛ etiam ꝓpter iuramentū appositū per cōductorē in cōtractu nō est locus purgatiōi more. l. si quis maior. ꝛ ibi no. Bart. ꝛ alij. C. de trās. no. Bar. in. l. predia. ad fi. ff. de ac. emp. ꝛ Bar. ꝛ oēs in. l. si insulā. ff. de ver. ob. in. v. q. ꝛ Bald. in. l. si pacto quo penā. in fi. C. de pac. ꝛ in. d. l. si post tres. in vlt. col. in lectura. ꝛ Saly. in. l. magnam. C. de cōtrahē. ꝛ commit. stip. sed ita est qđ conductor non soluit in termino debito: qꝛ tam in instrumento quam in statuto est expressa dies, qua solui debeat, que dies siue expressa ab homine, siue a lege interpellat pro homine. d. l. magnā. ꝛ. l. traiectitie. §. de illo. ff. de actio. ꝛ ob. l. ij. in fi. C. de iure emph. l. interdū. in prin. ff. de ver. obl. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. actio. c. potuit. de loca. bona gl. in. l. si mora. ff. so. mat. ꝛ in. l. si duo. §. fi. ff. de cōsti. pecu. ꝛ eo ipso qđ apparet instrumentū obligationis de soluēdo locatori, habet locator fundatā intētionē suam: si allegat cōductorem non soluisse absqꝫ eo quod probet istam negatiuam, scilicet qđ cōductor non soluit. l. j. C. de prob. not. gl. magna in. l. ij. C. de iure emphy. ꝛ Bar. late in l. in illa. l. j. ff. de verb. ob. ꝛ alij in. l. actor. C. de proba. Canoniste
3 in. c. super his. de accu. cum suis concor. ¶ † Secundo presupposo qđ quando cōductor pōt propria authoritate ingredi, ꝛ similē actum facere, si ille qui pōt propria authoritate facere petat a rectore ciuitatis vel preside sibi dari officiales aliquos ad predicta necessarios, sibi concedendi sunt: vt probatur in. l. cuȝ domini horreorū in princ. cum ibi no. ꝛ ibi ponit Bar. ꝛ alij. ff.
4 locati. hoc videmus alibi: † nam ꝛ debitorem suspectum ꝛ fugitiuū capere potest creditor propria authoritate. l. ait pretor. §. si debitorem. ff. que in frau. cre. no. in. l. nullus. C. de Iudeis. ꝛ tamen si vadat creditor ad iudicem, ꝛ summarie fideȝ faciat iudici de debito ꝛ de suspectione fuge superuenta, debet iudex sibi petēti dare familiam ad capiendū debitorē, vt no. Dy. ꝛ Bar. in. d. §. si debitorem. ꝛ Ang. in. l. nemo carcerem. in repeti. ꝛ in. l. si arbitrio. §. j. cum si. ff. qui satisd. cogant. hoc in terminis nostris firmat Saly. i. d. l. creditores. in. xiij. q. ꝛ Io. de Imo. i n. c. potuit. in pe. charta. de loca. vbi etiam singulariter dicunt, qđ licet alias quando agens, qui poterat propria authoritate ingredi. petit ex vrbanitate a iudice dari licētiam ingrediēdi, debeat pars citari secundum magis communem opinionem. tamē secus est quādo simpliciter petit sibi dari familiam, que eū associet donec fuerit ingressus: ꝛ hoc ad prouidēdū ne scādala ꝛ rixe sequātur. nam certe tunc non requirit̃ citatio: qꝛ actus immittendi in possessionem non est petitus per partē a iudice, vt ibi latius per eos. Et per hoc casū soluāt gl. in. l. meminerint. C.
5 vnde vi. ¶ † Tertio presupposo qđ qñ predicta probantur ꝑ productionē instr̃i, non requiritur qđ producat̃ libellus, nec litis cōtestatio fiat, nec qđ ordinarie procedatur, si petatur vrbanius agendo dari licentiā ingrediendi. ꝛ expellendi manu militari secundū cōes conclusiones. vt firmat Barto. in repetitio. l. creditores. in. v. q. principali quē ibi quo ad, hoc sequūtur alij ꝛ Bal. in. c. j. §. si quis no. in ti. de pace iuramento firmāda. vbi ꝑ hoc alle. no. ꝑ gl. §. in multis. insti. de liber. ꝛ in terminis Bald. in. l. ij. in. iij. col. C. de iure emphy. ꝛ in. d. l. edē. ꝛ Io. de Imo. in d. c. potuit. in pe. char. ꝛ Io. And. in addi. Spe. in tit. de libellorum concep. §. nunc videndum. in additione incipiēte. Ad materiaȝ facit. Et Ant. de But. in. c. j. circa mediū. de libel. oblat.
6 † Ex istis ergo de primo ad vltimum pȝ ꝙ dictis locatoribus ꝓpter non solutā pensionē licitū est ingredi propria authoritate, ꝛ expellere conductorē, seu eius heredes, ꝛ qđ ipsis cōcedi dȝ familia magnifici dñi Potestatis, que eos associet in possessionē ꝛ prouideat ne scādala ꝛ rixe sequant̃, ac etiā petētib⁹ dictis locatorib⁹ denegari nō dȝ, imo per vos concedi dȝ licentia ingrediēdi dictā rē locatā, ꝛ expellendi cōductorē seu eius heredē. ꝛ ita man⁹ militaris vestre familie cōcedēda est dictis locatoribus ad expellēdum conductorē seu eius heredem, q ad hoc citatus est, ꝛ nihil cōtradixit: vel fecit ꝙ habeat eum in aliquo releuare. ¶ Nec predictis obstat si diceretur quod inter homines dicte societatis per partiuȝ scrutinium fuit obtentuȝ qđ domina Dominica: vt heres dicti magistri Bartholomei nō inquietetur nec molestetur in dicta conductione, vsque ad
7 festum natiuitatis: qꝛ respondeo † qđ cum dicto partito ꝑsens nō fuerit dicta domina Dominica, nec alius qui pro ea stipulat⁹ fuerit, nec receperit: nec nūcius vel epistola missa ad ipsam intercessit nullū ius sibi acquisitum fuit. l. cōsensu. in prin. iūcta gl. ff. de actio. ꝛ obli. l. j. in fi. cum glo. ff. de contrahen. empt. not. glo. fi. in. l. illud. C. de sac. san. eccle. Et not. Bart. in. l. absenti. in prin. ff. de dona. talis enim gratia cōcessa a parte, non prodest nisi interuenerit nuncius vel epistola. l. penul. cum gl. ꝛ ibi not. Barto. ff. de iureiuran. ¶ Hoc etiam ostēditur, clare quia per illud partitum pars aduersa vult dicere quod intelligitur societas in effectu liberasse dictam dominam Dominicam heredem predictam ab illa conditione qđ statuto predicto disponente qđ possit expelli propter pensionem non solutam. ꝛ con-
8 stat † ꝙ talis dispositio etiam liberatoria [b] non prodest absenti,
b nisi aliquis noīe absentis receperit. vt no. gl. in. l. idē in duob⁹. ff. de pac. ꝛ Barto. in. l. non solum. §. si liberationis verba. ff. de libe. lega. ꝛ Iaco. Barto. Ange. ꝛ Fulgo. ꝛ Pau. de cast. in. l. postꝗ liti. C. de pact. ꝛ Barto. in rubr. C. res inter alios acta. ꝛ Anto.

Ant.de but.in.c.perinde.de pac.ꝛ in.c.veniēs.de renuncia.et Bal.in.l.nō idcirco.C.de iur.ꝛ fac.ign.ꝛ Saly.in.l.vnica.i.xv.oppo.C.de ꝯfes.in.l.si actionum.C.de pact.ꝛ etiam Bal.in.l.j.ff.de interrog.act.vbi dicit hic verum,quādo ista liberatio non fuit facta per modum confessionis,sed per modum cōuentionis seu pacti,prout in casu nostro.ꝛ idem Bal.in.l.ij.in vltima
9 col.C.de libertis ꝛ eoꝝ liberis.†vbi dicit quod remissio iniurie ꝛ pax fieri non potest absenti cum effectu,nisi ibi sit q pro absente recipiat allegata,no.in.d.l.illud.ꝛ in.d.l.consensu.ita etiā videtur de mente Cy.in.l.generaliter.in.iij.q.C.de non nu.pecu.ꝛ Ant.de but.in.c.fi.in.vj.col.de cōces.ꝛ ita se habet magis communis opinio per plura allegata in dictis locis,q̄ breuitatis cā omitto.Quinimo dato quod talis liberatio ꝛ dispositio potuisset valere,et effectum sortiri.d.domina Dominica ratificante.tamen attento qꝺ fuit reuocata añ acceptationem d.Dominice,non pōt nocere dicte societati,vt probatur in.l.non erit.§.fi.cum.l.seq.ff.de iureiuran.ꝛ.l.si quis iusiurādum.C.de reb.cred.hec ꝓbātur manifeste in casu nostroper ea que
10 no.Bart.ꝛ alij in.l.absenti.in fi.ff.de don.†dū dicit qꝺ quādo ex causa voluntaria aliquid confertur in absentē,potest reuocari ante acceptationem.p.l.qui absen.ff.de acquiren.pos.cum alijs ibi allegatis.Et in casu nr̄o intentio dicte societatis non fuit:quod statim acquiretur dicte mulieri.patet:quia fuit positum partitum sub conditione,si.d.Dominica prestet satisdatione de gubernando,ꝛ de soluenda pensione.bene facit.d.l.q absenti.in prin.de acqui.pos.que quidem conditio etiā non est inpleta per.d.Dominicam,adeo qꝺ etiā si partitum illud nō fuisset reuocatum:tamen nō posset ipsa se fundare ex dicto ꝑtito.l.cedere diem.ff.de verb.sig.l.interdum.in prin.ff.de verbo.obl.¶Nec etiā ob.predictis si dicatur ꝙ pars aduersa allegat se deposuisse apud eden.sacrā pensionem debitam iuxta l.acceptam.cum materia ꝛc.ꝛ.l.si reus paratus.quia respōdeo ꝙ aduersarij:si talia dicunt,verisimiliter debēt truffari aut ioci
11 causa dicere:†quoniam ista verbalis oblatio regulariter nihil operatur.l.qui decem.§.idem responsum.ff.de solu.l.pretor.§.si quis paratus.cum ibi no.per Bar.ꝛ alios.ff.de ope.no.nuncia.Excepto casu.l.qui lucij Titij.ff.de rescin.vēd.et per Bar.in.l.fi.ff.de distrac.pign.ꝛ in.l.acceptam.de vsu.Et ꝑ alios in l.si mora.ff.sol.mat.cū simi.preterea ista verbalis oblatio,si facta est,fuit facta post lapsum termini datū ad soluendum:ergo nihil operatur:quia non potuit mora purgari,vt iam dixi.¶Nec etiam hꝫ obstare si dicatur quod obstat nobis pendentia litis:quia iā per nos petitum fuit dari licentiam nobis ingrediendi,et expellēdi ꝛc.Ergo pendente illa lite,nil debet innouari vel aliud peti,extra vt lite pēdente,ꝑ totum,ꝛ.l.vbi ceptum.ff.de iudi.ꝛ no.in.l.nulli.C.de iudi.Quia respondeo primo quod super eadem petitione primo ꝓducta instamus,scilicet quod iudex det nobis licentiā ingrediendi vel expellendi,vt est petitum,ꝛ sic frustra allegatur pendentia litis.¶Itē respondeo qꝺ primo fuit petitū nobis a iudice dari licentiam ingrediendi et expellēdi.Nunc autē petimus nobis dari familiam,que nos associet:quia attendimus ingredi propria autoritate,ita qꝺ illud qꝺ nūc petit̄ vltimo loco est diuersum a prima petitione.quod sit diuersum:patet ex no per Saly.in.d.l.creditores.in.xix.q.ꝛ Ioā.de Imo.in.d.c.potuit.prout retuli supra in seruo presupposito,vnde illud nō parit exceptionem litis pendentie.l.cum queritur.ꝛ.l.cum de hoc.ff.de except.rei
12 iudica.¶†Accedit,quia in prima petitiōe reseruamus nobis ius ꝛ facultatē ingrediendi propria authoritate,que protestatio operari pōt reseruationem dicti iuris.argum.l.si debitor.§.j.ff.quib.mo.pig.vel hypo.solui.facit id quod dicimus de eo q appellat viua voce,saluo sibi iure appellandi in scriptis:qꝛ id facere pōt,vt per Bart.ꝛ per alios.l.cū procura.§.si dn̄s.ff.de ope.no.nū.ꝛ Io.an.ꝛ alij i.c.bone.ꝛ in.c.dilecto.de app.ꝛ Ange.ꝛ Saly.in.l.si qs libellos,C.de app.ꝛ Ang.in.l.si qs cū ꝓcuratorio.§.fi.ff.de ꝓcu.et Bal.in.l.app.C.de appel.ꝛ in.c.j.§.sancimus.in titu.quo tēpore miles.ꝛ in.l.generaliter.§.j.C.de reb.cred.Et quod non obstat pendentia litis,etiam satis ostēdūt v̄ba Bald.in.l.qui legati.in fi.C.vt in pos.le.¶†Possent
13 postremo predicta confirmari:qꝛ dicta locatio fuit facta magistro Bar.de māgano artifici ad vsum dicti artificij,ꝛ sic in dubio videt̄ electa industria persone,vt no.in.l.inter artifices.per glo.ꝛ doc.ff.de solu.ꝛ no.Bar.in.l.continuus.§.qui insulam.ꝛ §.si ab eo.ff.de verbo.obliga.ꝛ ideo non transit ad heredes,vt per Bar.in.d.§.si ab eo.facit.l.vnica.§.ne autē.C.de cadu.tol.ꝛ.l.fideicommissa.§.fi.ff.de leg.iij.ergo per mortē dicti conductoris est finita locatio,que nō fuit facta ꝓ heredibus,merito possunt locatores vti propria authoritate sua possessione,iuxta plene not.in.l.j.C.vnde vi.ꝛ in.l.iij.§.cum igitur.ff.de vi ꝛ vi arma.ꝛ per Barto.in.d.l.creditores.cum concor.Alexand.

Summarium.

2 ☞Colonus non soluens potest propria authoritate expelli,licet sit pena apposita que censetur fauore stipulantis.
3 Scriptura priuata an debeat habere diem.
4 Viue voci plus statur quam mortue.
5 Testis si variat non potest super eo fundari iudicium.
6 Confessio procuratoris non nocet domino.
7 Industria electa censetur in artifice.

Consilium.CXXXII.De eadem re.

In causa inter vniuersitatem strazarolorū ex parte vna:ꝛ heredes magistri Bar.de māgano ex alia,visis dubitationibꝰ,que fieri dicuntur contra per testem strazarolorum:cui paucis respondere conabor,ꝛ eo breuius canabor:quia res coram doctissimis agitur.¶†Primum per partem aduersam opponi-
1 nitur quod nobis obstat exceptio litis pēdentie,eo qꝛ die.xiij.Iulij pro parte nostra fuit petitum dictos heredes citari qꝺ venirent ad contradicendum,quare non detur licentia dictis strazarolis propria authoritate ingrediendi in mangano,ꝛ ne dictus dominus Potestas prestet brachium militare ꝛc.Nūc vero veniūt strazaroli:ꝛ sine partis citatione petunt brachium seculare:ꝛ volunt intrare.dicitis tamen in dubio vestro quod nihilominus etiam ad hoc pars est citata.ad istud fuit responsum in prioribus allegationibus,videlicet quod iudex debet expedire primā petitionem,que in effectu ad idem tendit quod secunda:ꝛ illud quod est in secunda comprehenditur in prima,vnde expediendo primam totum est expeditū:aut ergo ꝓcedit vtraque petitio:ꝛ potest iudex pronunciare super qua vult:ꝛ super vtraqꝫ:ꝛ vbi secūda nō procederet hꝫ pronunciare super prima.l.edita.cum ibi plene nota.C.de eden.ꝛ ibi not.Bar.in antepe.col.in v̄.q̄ro nunqd sup prima ꝛ secūda sit ꝓ-
2 nunciādum.ꝛ Canoniste in.c.ij.de libel.oblatio.¶†Circa secundū dubiū,dū dicitis qꝺ cōductor promisit soluere pensionem de sex mēsibus in sex menses ꝛc.Item presentare pignora sub pena ꝛc.quā pena soluta vel nō ꝛc.Et sic videtur quod si non est soluta pensio inciderit in penā.nō autem quod possit expelli:qꝛ per prouisionem hominis cessat prouisio legis.l.fin.C.de pac.cōuen.l.ꝛ habet.§.cū quis.ff.de precario.qꝛ respondeo qꝺ veritas est in contrarium:vt in terminis nostris est gl.cōmuniter approbata in.l.ij.in gloss.magna.C.de iu.emphy.que vult quod si ephyteuta promisit soluere canonem sub pena:ꝛ postea cessauerit in solutione canonis:pōt expelli quāuis sit ꝓmissa pena ne illud quod est inductū in fauorē dn̄i scilicet appositio pene,redundet in eius odiū:quod esse non debet.l.qꝺ fauore.C.de legi.ꝛ.in.l.nulla.ff.e.tit.ꝛ ita etiā firmat Dy.ꝛ Bart.in.l.cū pater.§.libertus.ff.de leg.ij.ꝛ omnes in.d.l.ij.ꝛ in.c.potuit.de loc.ꝛ hoc per multa iura probat Spe.in tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.xxxv.Non obstat qꝺ prouisio hoīs faciat cessare prouisionē legis:qꝛ respondēt gl.et doc.in.d.l.ij.et alij in locis.s.allegatis:et Bar.in.l.si cū dotē.in prin.ff.solut.ma.et in.d.l.hꝫ.§.cū quis.ꝙ illud ꝓcedit qñ prouisio legis erat cōtra ius commune:et extraordinaria:et sic cōcessa in priuilegium alicui contra ius cōe sed ita est ꝙ de iure cōmuni et municipali est ordinarie prouisum ꝙ conductor non soluens possit expelli:vt dixi in alijs allegationibus:ergo illa ꝓuisio pene non facit cessare prouisionem legis vel statuti ꝓuidētis de expellendo:ꝛ ꝙ illa prouisio legis vel statuti ꝓuidētis de expellendo cōductorē dicatur ordinaria:ꝛ sic non cessat per prouisionē hominis:patet ex his que notat gl.preallegata,quā oēs sequuntur.Preterea etiā potest responderi ꝙ ex alio capite ꝙ non solutionis possunt expelli,vt.j.dicetur.¶Quo ad tertiū dubium,in quo dicitur ꝙ probatur de solutione quinqꝫ annorum facta debito tempore vel saltem multis annis nisi in vltimo semestri,in quo non fuit solutū:quia non fuit habita patiētia vt dicit̄ ex actis apparere.respondet̄ quod nō fuit facta solutio integra pro secundo semestri anni.M.cccclxiij.ꝛ si dicere t̄ ꝙ imo apparet esse solutū vt constat ex quadam scriptura priuata ꝓducta:vt dicit̄:que scriptura dicit̄ esse manu Io.de lacaualina:in qua scribitur hoc modo:videlicet:Receui io Zouane de la caualina syndico de la cōpagnia de strazaroli ꝺ lanno.M.cccclxiij.ꝑ lo segōdi seimesi,li.l.de quadrini da maestro Bartholomeo dal magano in piu volte questo e par la pison del māgano,e cosi me chiano contēto pagato dal dito maestro Bartholomeo.†Quia rn̄deo primo:ꝙ dicta scriptu-
3

§.taceat.C.de rei vxo.act.⁊ in.l.diuortio.§.ob dõationes.ff.sol.
ma.¶ Et si forte illa iura non loquant̃ hoc casu:tamẽ ex alio
2 capite subest ratio,ex eo q̃ † ⁊ si iura presumant ꝙ apud vxo-
a rem inueniť ex bonis esse mariti[a].l.qntus.ff.de donat.inter vi-
ruʒ ⁊ vxo.⁊ in.l.multũ.C.si quis alteri vel si.⁊ in.l.cũ propria.⁊
no.Inn.de testa.cũ ex officij.⁊ Bal.in.l.cum oportet.C.de bo.
que lib.tamẽ nõ memini me legisse quod vxor querat viro suo.
⁊ si ei seruire teneatur,vt in.l.sicut.ff.de ope.lib. vbi in eo officio
mariti esse debet:tamen quod querit,sibi querit:vel etiam ei in
cui⁹ potestate est: ⁊ ideo licet nupta, si tpe matrimonij erat in
potestate patris,per matrimonium vel nuptias sequentes nõ
soluitur,nec finitur patria potestas:imo remanet in patria po-
testate:⁊ patri querit,ac si nupta non esset.l.si vxor.C.de cõdi.
inser.cum glo.cum ergo si pater viueret quesijsset illi:hoc pari-
ter si sui iuris querit sibi,iuxta ea de quib⁹.in.l.cum oportet.C.
de bo.q̃ li.⁊ ibi Bar.⁊ licet gl.in.d.l.sicut.dicat no.vxoreʒ ope-
rari viro,per illum tex.⁊ in.l.sed ⁊ si vir.ff.de dona.inter virum
⁊ vxo.sic etiam heredibus viri intra annum dixit ibi glo.alleg.
3 no.in.l.j.C.de rei vxo.act.Cyn.dixit in.d.l.si vxor.not.ꝙ†;mu-
b lier non teneť operari[b] viro.⁊ fuit dictum Pet. ꝙ nec a marito
põt compelli,vt sibi opereť,nisi ad reddendũ debitum.pro hoc
facit gl.xxxiij.q.v.quod de eo.in glo.pe.que dixit ꝙ vir hʒ du-
plex ius seruitutis in vxorem.vnum,quo ad debitum redden-
duʒ:aliud quoad ministerium: ⁊ nec quicꝙ dicit de alijs ope-
ribus.hoc pulchre quasi in terminis nostris firmauit Bald.in
d.l.si vxor.dicens Pet.dixisse ꝙ cũ vxor possit contrahere so-
cietatẽ cuʒ viro,⁊ societas solum fit ex his que sunt ex questu.
l.coiri.§.si.cũ.l.sequ.ff.pro socio.ergo non acquirit viro,sed sibi.
Item si conducit predium,acquirit sibi.Item si stipulatur ali
quid cũ viro, acquirit sibi partem suam.alleg. not.in.l.scriptu-
re.C.de fide instru.⁊ licet.l.dicat ꝙ dʒ esse in obsequio viri:illa
lex dicit de seruitijs obsequialibus,q̃ debent intelligi ſm qua-
litatẽ personarũ.Sunt etiã quedam opere parue estimationis,
quas similiter debet operari argu.l.in rebus.§.possunt.ff.com-
mo.⁊.ff.solu.mat.l.si cum dotem.§.finauteʒ,in seuissimo.Cete-
rũ si vxor faceret aliquam artem,vel mercantiam,vel esset chi-
rurgica,vel obstetrix,que quidem non sunt opere domestice,⁊
familiares,id quod acquireret ex istis operibus, non acquire-
ret viro: quia nec ad preceptum viri tenetur negotiari. Et si
non esset in obsequijs viri,culpa viri ad nullas tenetur. allegat
ea de quibus in.l.si stipulata.ff.de dona. inter vir.⁊ vxo.Et se-
cundũ hoc est intelligenda doctri.Bar.in.l.diuortio.in princ.
so.ma.qui distinxit qualitatẽ personarũ,vt cũ fuerit cui conue-
niat operari viro operať,vt intelligatur de operibus obsequia-
lib⁹ nõ de alijs,prout est operarum distinctio inter fabriles ⁊
obsequiales:sic etiã reuerẽtiales quasi pulchre posuit glo.in.l.
nõ sortẽ.§.si libertus.ff.de cõdi.inde. in.l.in stipulationibus.§.
operarũ.de verb.obl.⁊ per totũ.ff.de ope.libe.⁊ in tit.de obseq.
ali.patro.pres.Et hoc probať institu.in tit.per quas perso. no-
bis acq.vbi describũtur persone que querũt alij inter quas nõ
4 ponitur vxor:vt viro queratur.¶ † Et probatur ratione:quia
c non est in potestate[c] viri: sed est socia viro.l.j. ff.rerum amota.
⁊ ratio societatis,vt adinuicẽ lucra cõmunicentur.l.j.⁊.l.coiri.⁊
l. si non fuerint. ff. pro socio.⁊ vir nihil vxori communicat:nisi
quo ad vsum,nec vxori querit.Quomodo ergo dicendum erit
vxorẽ viro q̃rere,quod si dicitur erit societas leonina,quam lex
improbat.d.l.si non fuerit. Et sic etiam debet intelligi doctri-
na Bal.in.l.diuortio.transeunt cum Bar.qui voluerunt,si ali-
mẽta habuerit ⁊ noluerit operas prestare:tãto minus habebit
quãtum ẽsset pretium operarũ intelligo debitarum, puta ob-
sequialiũ in domo,vt gubernatio familie, ⁊ forte etiam si con-
sueta fuerint facere tẽpore mariti vite exercere opa rusticalia,
scʒ secare frumentuʒ seu colligere:quia quo ad omnia preterꝙ
quo ad debituʒ carnis dicitur esse in domo viri.l.fin.C.de bon.
mater.facit.l.filij.§.idẽ responderunt.ff.ad munici. Ita etiam
intelligať doctrina Inn.in.c.cũ ex officij.quia sic debet intelli-
gi,lʒ forte includat subiectionẽ,iuxta illd apostoli. Estote sub-
iecte viris vestris:nõ tñ ratione potestatis,a qua pẽdet ius al-
teri querẽdi.¶ Et hoc suadet doctrina Bald.in.l.si inuita. C.
de nup.vbi dixit ꝙ lʒ maior sit potestas mariti in filiãfa.vxo-
rem ꝙ patris:q̃ potest illaʒ repetere inuito patre. l. ij.ff.de lib.
5 exhi.†tñ remanet in potestate prima[d] quo ad omnia,que cau-
d sanť a patria potestate:q̃ testari non põt per.l.qui in potesta-
te.ff.de test.⁊ glo.in.l.filie.ff.sol.mat. Itẽ q̃ patri acquirit ad-
uentitia preter operã quã tenetur prestare viro.In hoc autem
ꝙ filiũ alienũ lactet, dicat aliqs ꝙ teneatur marito iubẽte,ne-
mo dixerit precipue:q̃ hoc nõ cõsistit tantũ in opera quãtũ in
exhibitiõe lactis:qd suũ est:nõ mariti:ideo inquãtum dixit,qd
lucrũ quotidianũ qd facit in domo viri, est viri, debet restrin-
gi ſm predicta.¶ Et propterea eodeʒ loco Bal. dixit qd ista
questio adhuc non est expedita:⁊ hoc pbať authoritate eius-
6 dẽ Bal.in.l.j.C.de bon.que liberis.dicẽtis † quod duplex est
potestas.s.paterna ⁊ maritalis. paterna:q̃ quicquid acquirit
vxor mea acqrit patri suo,quo ad vsumfructũ,⁊ nõ mihi, nisi
querat ex maritalibus obsequijs: sicut sunt omnia diurna in
quibus teneť operari viro,q̃ aliť ab eo,allegat.d.l.sicut.ff.de
ope.lib.⁊ sic Bald.declarat,que sit ista diurna opera , de qua
dixit in.d.l.si in vita.Et idẽ Bal.in.c.j.§.q̃ vo.qui feu.da.pos.
lʒ.in.l.j.eo.tit.dixerit ꝙ mulier acqrit marito sicut liber homo
bonefidei possessor querit possessori. ⁊ tali querit ex opera sua:
⁊ bonis possessorijs.l.acquiriť.ff.de acquir.re.domi.⁊ male:q̃
7 contrarius ad id qd dixit.in.l. si vxorem. nec mirum † q̃ cere-
brũ Bal.continuo voluebatur sicut auis in aere: prout refert
dñs Pau.de cast.socio eiusdem Bal.in quodam suo consilio.
Et satis probatur ex eo quod sibi fertur Barto.dixisse ita de-
muʒ vxorẽ q̃rere viro si cõstat ꝙ habuerit animo querẽdi viro,
alias non,cũ acquisitiones sint de iure gen.⁊ fundate in cõsen-
su.l.qui mihi donatũ.ff.de dona.⁊ in.l.⁊ si filij.C.de fide instr.⁊
iu.has.fisc.lib.x.⁊ ideo cum hic ea nolente cõpensare cũ dote,
⁊ pretium lactis pro se retinuerit,clare ostenditur ꝙ eius volũ
tas fuit sibi querere,nõ socero.arg.not.in.l.iij.§.si quis rem.ff.
de acqui.pos.⁊ in.l.j.ff.de fur.¶ Hoc etiã plurimũ firmať au-
thoritate Bal.in.l.j.C de leg.dicentis ad.l.sicut.ff.de oper.lib.
⁊ ad doctrinam Bart.⁊.l.caio.§.si.ff.de lib.leg.q̃ in.l.sicut.dť
qd dʒ esse in obsequio viri,⁊ gl.dicit ⁊ similiter in obsequio he-
redũ viri,⁊ in.l.caio.§.si.Bart.dicit vxorẽ viduatã esse in serui-
tio heredũ.sed quod in.l.sicut.alimenta petabantur beneficio:
⁊ ex dispositiõe.l.⁊ ideo opere debent compensari cũ alimẽtis:
q̃ qui nõ laborat,nõ mãducet,sed aliud si sunt relicta alimen-
ta:q̃ tunc alimenta capiunť ex dispositione hoĩs,qui nõ gra-
uauit:vt opereť. Et ideo nõ teneť operari,⁊ postea dicit Bal.
qd hoc de opere debet intelligi de obsequialibus, vt facere le-
ctũ ⁊ coquinam:⁊ portare aquam si talia facere consueuit. nõ
eñ debet stare in domo sicut corpus mortuum:sed operas fa-
briles vel artificiales nõ teneť pstare,⁊ sic alias dicebaʒ de lu-
cris q̃ vxor facit in texendo,⁊ remendando,⁊ faciẽdo vestes,
⁊ de aurando,⁊ recamãdo,dummodo per hoc nõ impediãtur
opere obsequiales in domo,⁊ cũ isto etiam transiuit Salyc.,in
d.l.j.C.de lega.vbi idẽ recolẽde memorie dñs ⁊ preceptor me⁹
8 do.Flo.de sancto Petro.¶ † Quibus concludendũ videtur
pro omnium cõcordia quod cum vxor non debeat seruire iure
seruitutis, vel quasi, sed debet esse in eius obsequio.et pariter
etiam in obsequio heredum,vt est text.cum glo.in.d.l.sicut.et
mulier non tenetur nisi ad officiales.dum litera dicit in.l. sicut
in officio viri.⁊ sic ad opas officiales. Officiales aũt dicuntur
opere obseqales,vt est tex.cum gl.in.l.fabriles.ff.de ope. lib. et
ideo gl.in.l.si nõ sortẽ.§.libertus.ff.de condi.indeb.volens po-
nere species oparũ,dicit q̃dã sunt opere obsequiales, quedã fa
briles.cumulauit obsequiales officiales,vt idẽ sint differentes
a fabrilib⁹.⁊ idem voluit glo.in.d.l.fabriles.dicens, alie officia
les,vti obsequiales,que sine impositione debenť,vt exemplifi-
cat ibi, ⁊ constat qd lactare non consistat in opera obsequiali,
nec officiali.sed potius in opera fabrili, ⁊ de hac non loquitur
l.sicut.Nec memini me legisse aliam legẽ,ergo ⁊c.l.si vero.§. de
viro.ff.sol.ma.Fateor aũt ⁊ pari ratione, quod si ex lactatione
hec fuit expensa in aliquo socero quod illius expense ratio ha-
benda est.Antonius de prato veteri.xxvj.Junij.1464.

Epitome.

¶ Non licet filio pro legitima vel supplemento sua authorita-
te ingredi res hereditarias.

Consilium.CXXXIIII.

A Ttẽtis narratis in the-
mate breuiter sentio non licuisse.d.domine Sãma-
ritane heredi.d.dñe Agnetis heredis.d. Bartho-
e lomei ingredi propria[e] authoritate possessionem dicte vinee
pro legitima debita dom.Bartho.filio.d. domine Agnetis in
1 bonis ⁊ hereditate.d.dñe Ant.auie.d.Bartho,† quia cum le-
gitima debeatur,deducto prius ere alieno.l. papinianus.§.iij.
ff.de inoffi.testa.ideo non potest esse certum, quantum erat il-
lud quod debebitur pro legitima, nisi primo citato herede sit
2 liquidatum es alienum, † ⁊ propterea etiam videmus, quod
legatario non est licitum possessionem rei legate apprehen-
dere propria authoritate,ſm quod legitur et nota.in.l.j. iuxta

a ¶ Mariti.s.libr.
ij.cons.lxxxij.nu-
mero.16.
b ¶ Operari.Licet
contrarium velit
Alexan.j.libr.vj.
consi.ccix.colum.
ij.adde.s.lib.j.cõ
sil.c.col.j.
c ¶ Potestate.La
te.d.Andr.tiraq.
de legib.connu-
bia.§.j.
d ¶ Prima.De cõ
suetudine non ser
uatur, [redacted].
e ¶ Propria.Idẽ
Alex.in.l.in quar
taʒ.col.x.ad.l.fal
ci.in.l.marcell⁹.§.
res que.ad trebe.
Cor.cõs.cclxxxij.
lib.j. Curt.senior
con.vlt.deci.cõsi.
ccxxxvj.nu.9.

ꝛin.ff.quorum legato.ꝛ in.l.j.C.eo.ti.ꝛ in.l.non est dubiuꝫ.C.
de legibꝰ.propter hoc decidit Bar. ꝓprie in terminis nostris
scilicet in legi. quod non liceat filio propria authoritate posses-
sionem rei hereditarie occupare pro legitima.in.l.ij. C. quādo
ꝛ quibus pars deb.lib.x.per illū tex.in versi.quoruꝫ.vbi patet,
† quod ille qui debet habere quartam, non potest ingredi pro-
pria authoritate posses.rei vacantis:ꝛ ideo subdit Bart.id est,
quod etiam filius qui ingreditur fundū pro sua legitima,nullā
possessionem acquireret: quia sua legitima est incerta ratione
loci quia est portio pro indiuiso que appellatur incerta ratione
loci.l.meui.§.duobus.de leg.ij.ꝛ est incerta etiā ratione quote
fundi: qꝛ nescitur quota pars fundi debeatur propter incerti-
tudinem eris alieni: ergo non potest possessio acquiri ratione
huius incertitudinis.l.ij.§.incerta.ꝛ.l.locus.ff.de acqui.posses-
sio. ¶ Et predicta tātomagis procedūt in casu nostro, in quo
dictus Bartho. non fuit institutus in quota bonorum seu le-
gitima,sꝫ fuit institutꝰ a dicta do. Ant. auia sua tm̄ in libris. v.
quo casu clare decidit Bal.in.l.si quis in suo.C.de inoffi.test.ꝙ
4 nō pōt ꝓpria authoritate app̄hēdere.ꝓ quo etiam facit: † quia
supplemētum legitime debitum vltra dictas.v.libras relictas
debuit peti per dictum Barthol.aduersus heredem,ꝛ aduer-
sus legatarios pro rata bonorum,secundum Bar.ꝛ Ang.in.l.
in.iiij.ff.ad leg.fal.per.l.si ex patronis.in princ.ꝛ.l.si libertus.§.
libertus.ff.de bon.lib,ꝛ.l.fimus.§.repletioneꝫ.C.de inoffi.test.
ꝛ ita etiaꝫ vult Bal.in auc.presbyteros.C.de epis.ꝛ cleri.ꝛ in.l.
omnimodo.in fine prin.C.de inoff.testa.ꝛ in.l.suus quoque.in
prin,ff,de hered,instit.ꝛ est magis communis opinio,ꝛ posito
etiam quod solum aduersus heredem esset supplementuꝫ legi-
time,vt nōnulli tenuerunt per.§.ceterum.in auc.vt cum de ap
pel.cognoscitur,tn̄ quod legitima sufficit ad inferendum quod
debeat peti per eum contra heredem. Non autem licet sibi pro
pria authoritate ius dicere contra.l.extat.ff.quod met.cau.ꝛ.l.
nul.C.de iudi.cū si. Attento quod dicta vinea erat in bonis et
heredi.dicte dn̄e Antonie,vt constat ex instrumēto dotis sue:
ꝛ etiā constito qꝫ do. Anto.predicta tenuerit vel possederit di-
ctam petiaꝫ terre vineate,ꝛ sequeretur quod etiam vigore dicti
statuti prouidentis quod nemini alij quam heredi liceat mor-
tuo possessore,vel detentore talia bona sua authoritate,vel alia
quesito colore per se vel aliū occupare,ingredi,vel inuadere ꝛc.
non licuit. d. Agneti vel alteri ingredi possessionē. d. petie ter-
5 re. ¶ † Et posito qꝫ.d. Agnes predicta post mortem domini
Antonij apprehēderit possessionē dicte vinee, debet intelligi
ꝙ eā tenuerit iure familiaritatis nomine priuigni sui Joan.ba
ptiste:ad quem iure heredita.pertinebat:ꝛ ideo ipsa videt̃ pos-
sedisse nomine domini Joannis Baptiste ꝛ ita probatur in.l.
qui iure familiaritatis.ff.de acquir.posses. cū ibi no.per Bart.
ꝛ alios,in.l.etiaꝫ habet.§. hospites. ff.de precar.ꝛ in.l.mulieri.
ff.quib.mod.vsusfruct.queratur.ꝛ not.Ang.in.l.assiduis.C.q
pot.in pign.hab,cum simili. ꝛ potius debet presumi, quod eo
nomine tenuerit dicta,do,Agnes quaꝫ alio iure: qꝛ alias vide
retur deliquisse contra. l. merito. ff. pro socio. Et tantominus
etiam licuit.d.do.Sammaritane ingredi dictum fundum pro
pria authoritate:qꝛ,vt verbo fertur,dicitur quod mortua dicta
do.Agnete Bartholomeus bodriolus ꝛ procurator. d. Joā.
baptiste cōtinuauit possessionem dicte petie terre;ꝛ ideo dicere
potuit dicta do. Sāmaritana, non citato dicto possessore ap-
prehendere possessionem dicte rei.l.fundi.C.si per vim vel alio
modo,c.licet episcopus. de preben.in.vj. ex quibus concludo
etiam,dato quod dicta do.Sammaritana,vt heredi do.Bar.
tholomei mediante persona dicte do,Agnetis deberetur ali-
quod supplementum in bonis.d.domine Anto.tamen ei non
licuit propria authoritate ingredi possessionem dicte petie ter-
re:ꝛ per consequens debet ab illa desistere.

Ant. Idem in
eadem causa
suluit Alexā.j.
.v.cōsi.xxxiiij.
¶ Quia nō. Idē
Ange. Alex.in.l.
quoties.j.de ver.
obli.Pau.l.fi.§.
quoties,de publ.
Paū.c. ad apo-
stolicam.de regu.
Phi. Franc.c.j.
in prin.colum.i.d
re.in.vi. Soc.c.fi.
col.xiiij.de lib.o-
bla. Ias.l.si idē cū
eodeꝫ.de iur.om.
iu,j.libr,v.consil.
cxiij.colū.j.consi.
ccvj.num.2.eod.
¶ Tali. Secus si
procedant ab ea
dem causa Cep.
causa.ciui. consil.
ciiij.

Summarium.

Consi. CXXXV. Barbatias.

ET quideꝫ viso puncto
a videtur iure aperto dicendū quod do. Ant. [a] ꝛ fa-
milia eius possint prosequi exemptionem,vsque ad
tempus.xx.anno.ꝛ vsque ad residuum dicti temporis.l.anno.
¶ Et premitto pro fundamēto potissime ꝛ formali huius con
sultationis,quod licet iste Anton. cum sua familia venerit ad
habitandum ad comitatum Bonon̄.ꝛ ad gaudēdum immu-
nitate,ꝛ per decenniū,tamē nō cōpleuit spatium.x.anno.con-
tinuum.posito em̄ ꝙ duabus vicibus interpollatim habitasset
in comitatu Bono.decem annis,nō,tn̄ cōtinue,quo casu nō vi
det̃ habuisse exēptionē per decenniū.hoc dicit gl.in.l. vbi fide-
1 iussor.ff.de sol.ꝛ ibi Bar. † dicit hanc determinasse q̄stionē,sta-
tuto cauet̃ qꝫ bannitꝰ a centū libris vltra,possit offendi impu
ne.modo quidam habebat plura banna, vnuꝫ in.l.aliud in.xl.
aliud in.l.que cumulata excedunt centū,decidit ꝙ nō pōt im-
pune ostendi.qꝛ.l.ꝛ.l.non sunt centū,ꝛ si dicat,condemnamus
eum in ducentis libris videlicet in.l.pro percussione in facie,et
in.l.pro percussione in brachio.ꝛ sic de singulis,an diceretur cō
demnatus in.cc:ꝛ decidit qꝫ non,allegat.d.l.lucius.§.qui ha-
bebat.ff.ad treb.ꝛ.l.ediles.in fi.cum sua glo.ff.de edil.edic. Ita
dicamus in casu nostro lꝫ iste Ant.cū sua familia in diuersis vi
cibus accumulatꝰ stetisset spatio.x.annorū,non tn̄ dicitur ste
2 tisse decē annis:qꝛ cumulatio isto casu fieri non debet. ¶ † Et
adduco qꝫ voluit Ang.in.l.si idem cum eodem.in princi.ff.de
iur.om.iudi.vbi querit vtrum in tempore fiat coaceruatio.ꝛ de
b cidit quod nō, [b] ponit exemplum in eo qui stetit per diuersa se-
mestria in ordine mendicantiū, non erit professus ꝛ qui stetit
in carcere eodē modo non dicitur stetisse per annū,vt sic amo-
re Dei debent relaxari ex forma statuti.alleg.Specu.in tit.de
stat.mona.§.j.versi.xxxviij.alleg.Bart.in.l.fin.§.quoties.ff.de
publ.ꝛ Guil.de cu.in.l.necnō.§.si qs sepiꝰ.ff.ex qbus cau. ma
io.in integ.restit. ¶ Et adduco qꝫ voluit idē Angel.in.l. fina.
§.quoties.de publi.vbi dicit statuto cauetur,quod qui stetit in
carcere per annum,debeat excarcerari amore Dei in aliquo fe
sto,quod non debebit excarcerari si stetit per duo semestria di
uersa. Et refert ibi Spec.dicere, qꝫ nō dicitur ꝓfessus in mo-
nasterio,qui stetit per duo semestria diuersa. idē dicit in schola
ri,vt dicat̃ nouitiꝰ,si non stetit per annum ꝯtinuum in studio:
licet steterit per duo semestria diuersa. ¶ Et adduco ꝙ voluit
idem Ang.in.j.q.vbi dicit Cy. statuto caueat̃ qꝫ si quis rece-
ptauerit bānitū.x.diebꝰ,puniat̃ certa pena.ꝛ quidā receptauit
bānitū decē diebus interpollatim.v.diebus diuersis,decidit ꝙ
non fit coaceruatio ꝛ sic non incidit in penam. ¶ Et adduco
quod voluit idem Ang.in.l.lucius.§.que habebat.ff.ad trebe.
vbi dicit qꝫ si quis sit condemnatus in cētū:vcꝫ in.xx. pro tali
c delicto.ꝛ in.xxx.pro tali; [c] ꝛ sic de singulis:ꝙ nō vr̃ cōdemna-
tus in centum:qꝫ inducit ad statutum loquens de summa cē-
tum:ꝛ alleg.gl.sing.in,l.vbi fideiussor.de so. ¶ Et adduco qꝫ
voluit idem Angel.in.l.plures,ff.de pac. vbi dicit qꝫ non ad-
mittitur cumulus;ꝛ inducit ad questionem statuti dicentis de
bānito in cētum:vt non cōprehendat̃ in bannito in.l.ꝛ.l.alleg.
dicta per se in.d.l.si idem cum eodem. ¶ Faciat qꝫ Bar.in.l.j.
§.sed si duo.ff.de cōdi.insti.ꝛ in.l.fi.§.quoties.ff.de pub. ¶ Et
adduco tex.in.c.p̄sby.xxiij.dist,in ver.triēnium.vbi dicitur,qꝫ
presbyter tenetur stare in termino continuo:ergo in dubio tem
pus intelligit̃ esse cōtinuum. ¶ Et adduco.c.j.de vi.ꝛ honest.
cleri.lib.vj.per quem tex.dicit ibi Jo.an.ꝙ vbi ius apponit tē-
pus intelligitur de continuo.ꝛ adduco.c. laudabili. de frigi. et
malefi.vbi tex.loquit̃,de triēnio:ꝛ gl.ibi dicit continuo. ¶ Et
facit qꝫ no. Arch.in.c.non solum.de reg.lib.vj.ꝛ Jo.de ligna.
in clemē.eos.eo.titu. Et per domi. Abb.consiculum meū in.c.
ad apostolicam.de regu. ¶ Faciat ad predicta. c.in omni ne-
gotio.de test.vbi numerus ex vnitatibus crescit:ꝙ est verū fm
Bal.ibi,si vniantur in vnā cōclusionem seu cōsonātiā.secus si
diuidant̃.vn̄ dicit gl.qꝫ decem ꝛ decem nō faciūt.xx. ꝛ ille qui
est condemnatus in vna causa,in decē,ꝛ in alia causa in alijs.x.
ꝙ nō dicitur cōdēnatus in.xx.idem si cauetur statuto ꝙ bāni-
tus in.xx.possit impune offendi,nō comprehenditur iste bāni-
tus.alleg.glo.in.d.l. vbi fideiussor. quam ad hoc dicit esse solē-
3 nem. ¶ † Et si quispiam opponat de eo qꝫ habet̃ in.l.iij. ff. de
abigeis.vbi dicit ꝙ ille q hodie furatur vnum animal, ꝛ cras
furat̃ aliud:ꝛ sic de singulis fit coaceruatio vt puniat̃ illu titu-
lo de abig.qꝛ ad illud responderi potest,qꝫ hoc est odio delin-
quentis,nec delicta remaneant impunita. Est em̄ vtile reipub.
ne delicta remaneant impunita.l,ita vulneratus.ff.ad.l.acq.c.
vt fame.de senten.excom.et. c.non crudelis. xxiij.qō. v. cum
simi.

ſimi.ideo nō eſt admiratione dignum ſi fiat conſeruatio,ne re-
4 maneat impunitus.†⁊ eodē modo fit coaceruatio temporum
a fauore libertatis,[a] vt eſt caſus in.l.paulus.§.caius.ff.de libe.
cau.quem alleg.ꝓ ſingu.Ang.in repe.l.ſi inſulā.ff.de ver.obli.
vbi venditor voluit quod triennio continuo ſeruiret,⁊ ſeruiuit
triennio diuerſis tpibus,ſed nō cōtinuo:⁊ tū̄ fauore libertatis
coadiuuant̄ illa tēpora:⁊ ſic in contrariū eſt ius cōe.l.ius ſin-
gulare.l.ꝙ vero.ff.de legi.cum ſim.¶Et adduco quod voluit
Ang.i.d.l.ij.§.ſed ſi duo.vbi dixit ꝙ illud quod dixit Bar.in
d.l.vbi fideiuſſor.in ſummis,habet locum in temporibꝰ.Ideo
duo ſemeſtria diſcontinua nō faciunt vnū annū:ideo qui ſtetit
in carcere per duo ſemeſtria diſcōtinua,nō excarcerabit̄ amo
re Dei vigore ſtatuti.Et idem ſecutus eſt Iac.de Aret.per.l.
fi.§.ſunt autē veterana.ff.de publi.Non obſt.l.qđ dicitur.§.j.ff.
de teſta.mili.q2 ibi eſt ſpeciale fauore militie ſecūdū ange.faciat
ꝙ voluit Bal.in dicta lege.ij.§.ſed ſi duo.¶Et adduco quod
voluit Bal.in.l.ſancimus.§.ſi quis autem.C.de donat.vbi vo-
luit ꝙ diuerſe ſumme non coaceruantur vt faciant vnam ſum-
mam requirentem inſinuationē:⁊ ꝙ voluit do.Petr.de anch.
5 in.c.pe.de dona.¶†Ex iſtis modo ſapienter dictis apparet
liqdo ꝙ lʒ.d.Ant.venerit ad habitandū in comitatu Bonoñ.
ad cōſequendam immunitatem per decēnium,⁊ inde exigente
guerra receſſerit,poſtea redierit:⁊ iterum ob calamitates bel-
lice ceſſerit:tū̄ nō debent cōiungi illa tpa adinuicē:vt videatur
potitus exemptione per.x.annos:licet ſteterit decē annis ⁊ vl
tra interpollatim,⁊ diuerſis temporibus:non propter hoc vi-
det̄ fruitus ⁊ potitus exemptione per decennium:ergo potuit
venire ad habitandū in terra ſancti Martini ⁊ Duracij:quia
nō dicit̄ potitꝰ ⁊ fruitus exemptione per.x.annos:⁊ indubitā
ter ex iſto propoſito videt̄ iſta dubitatio ſopita.¶Item pre-
ſuppone illud,quod in puncto dicitur ꝙ cum receſſiſſet de co-
mitatu Bonoñ.⁊ rediſſet ad patriam ⁊ regionē ſuam:hortatu
quorundam vt veniret ad habitandum villā ſancti Martini,
vbi erat ſpeciale priuilegiū exemptionis.pro annis.l.venit de
ſua patria ad villam ſancti Martini:vt ibi habitaret:quo caſu
videtur de nouo veniſſe ad habitandum in ipſa villa ſctī Mar
tini:q2 cū reuerſus fuiſſet in ſuam patriā cōitatis Ferrarie,de
facili res reuertitur ad ſuam priſtinam naturā:vt in.c.ab exor-
dio.xxv.diſt.l.ſi vnus.§.pactꝰ.ver.qđ in ſpecie.ff.de pact.vnde
cum nō ſtetiſſet in comitatu Bonoñ.ꝑ.x.annos continuos,⁊
reuerſus fuiſſet ad proprios lares:⁊ multo tempore ibi ſtetiſ-
ſet:q2 ꝑ trienniū:ꝙ tempus videt̄ eſſe multū,vt probatur in.l.
ij.C.de fideic.videt̄ de nouo veniſſe ad habitādū in comitatu
Bono.⁊ ꝑ cōſequēs dʒ gaudere immunitate.l.anno.Preterea
eſt ponderandū:q2 ex puncto apparet ꝙ dictus Ant.venit ex
ꝓprijs ſuis laribꝰ ex ꝓpria ſua patria ad habitandū dictā vil-
lam ſancti Martini,q̄ eſt ſpecialiter priuilegiata:quo caſu duo
videnṫ cōphendi,vnum eſt ꝙ videt̄ de nouo veniſſe ad ha-
6 bitandū dictā villā ſancti Martini:†q2 cū rediſſet ad patriam
ſuā,vr̄ habuiſſe animū cōmorandi in patria:iuxta illud Ver-
gilij in bucolicis:Nos patrie fines,⁊ dulcia linquimus arua.
Nā vnicuiqʒ patria ſua videtur dulcis:vt.l.q habebat.ff.de le-
ga.iij.⁊ vnicuique patria ſua videt̄ eſſe p̄ſtantior alia patria,vt
l.moueor.C.de ſer.expor.⁊ q2 eſt locus generationis,⁊ reipu-
blice noſtre naſcimur,vt eſt tex.ſing.in.l.j.§.ſi ea q̄.ff.de ven.in
poſ.mit.nā vnicuiqʒ noſtrum chari ſunt parentes:chari ſunt li
beri,⁊ familiares ſi oēs hoim charitates vna patria complexa
eſt,teſte Cic.in lib.de offic.Iſta oīa arguunt animum huius
Anton.receſſiſſe de comitatu Bonoñ.ad ꝓprios lares aīo re-
patriādi:maxime:q2 triēnio ibi fuit cōmoratꝰ.facto eñ oſtēdit̄
volūtas l.rephēdēda.C.de inſti.⁊ ſubſti.gl.in.l.de quibus.ff.de
leg.licet ergo poſtea prefatus Ant.venerit ad habitandum in
d.villa ſancti Martini,videt̄ de nouo veniſſe:tum q2 nunquā
alias ad dictā villā venerat ad habitandū.ex quo de propria
ſua patria receſſiſſet,videt̄ de nouo veniſſe ad habitandum in
dicta villa ſancti Martini.ideo nō cōputabūtur illa tpa:quia
nō debēt accumulari vt ſuperius ꝓbaui,nec dʒ haberi de illo
tempore conſideratio ex quo receſſit ad proprios lares ſe con-
ferens cū tota ſua familia:⁊ multo tpe ibi ſtetit,videtur ex to-
to reliquiſſe agrum Bononienſem,ſi poſtea venit ad dictā vil-
lam,vr̄ de nouo veniſſe:nā per continuationē:quam ſtetit per
annū in patria ⁊ laribus proprijs,videt̄ effectus ⁊ incorporatꝰ
ſue patrie,vt cenſeat̄ inde nō receſſurus.multo ergo fortius qñ
ſtetit per trienniū.¶Et adduco doctrinā Bart.in.l.ſi vacan-
7 tia.C.de bo.vac.lib.x.†vbi dixit ꝙ bona emphyteutica reuer-
ſa ad eccleſiā ⁊ retenta ꝑ annum,videnṫ effecta de mēſe p̄lati:⁊
alleg.c.vl.ſ̄.de reb.ecc.nō alie.⁊ ſequitur hoc dictum.d.Cardi
in.c.ij.de feu.referens multos ſolennes doctores ita cōſuluiſſe
in facto.ad hoc allegat.c.j.xxxv.q.viij.⁊ Archi.ibi:vbi nuptie
poſt lapſum anni non dicuntur nuptie,nec dicitur nupta:et
probatur in.l.vetuſ.ff.de vi.triti.⁊ oleo leg.vbi vinum poſt an-
num dicit̄ vetus.⁊.l.iiij.§.quoties.ff.de pub.vbi dicit̄,manci-
pia poſt lapſum anni dicuntur antiqua.¶Et etiam eſt ſubtili
ter ponderandum:q2 in quātum.Bar.ibi loquit̄ de incorpora-
tione fienda per officialē deputatū ad hoc.Et [illegible]m voluit ibi
Ang.ꝓcedit quo ad bona delata fiſco de nouo,que nunqͣ fue
runt fiſci:nec quo ad proprietatē,nec quo ad vtile dominiū,
nō autē ꝓcedit quo ad bona reuerſa ad eccleſiā quo ad vtile do
miniū:que erāt eccleſie,quo ad ꝓprietatem añ reuerſionem.ita
eſt in caſu propoſito:q2 iſte Anto.cum ſua familia eſt reuerſus
ad ſuā patriā,quo caſu facilius dr̄ incorporatus ſue patrie quā
eſſet aliquis alienigena:vnde ſufficeret animꝰ vt dicatur incor
poratus ſue patrie:ergo fortius dicetur incorporatus,ſi ſtetit
triēnio.per cōſequēs ſi de proprijs laribus recedit,⁊ conferat ſe
ad habitandū ad aliā prouinciā,dicit̄ de nouo veniſſe,⁊ ꝑ con
ſequēs gaudebit immunitate.l.annorum indulta venientibus
de nouo ad habitandū in dicta villa.Et ex iſto capite iſte An
to.cum ſua familia erit in caſu victorie.¶Itē plus dico ꝙ po
ſito quod iſte Ant.nō remeaſſet ad ꝓprios lares,⁊ ſtetiſſet ibi, a
tribꝰ annis:vt iam fecit,ſʒ nō cōpletis.x.annis cōtinuis habi-
tando in aliqua villa comita.Bonon.⁊ receſſiſſet de illa villa,
⁊ iuiſſet ad habitandū in dicta villa Duracij,ſeu ſancti Marti-
ni:adhuc gauderet ſpatio quinquaginta annorum:quod ſic b
demonſtro ad oculum.Iſta villa ſancti Martini eſt ſpecialiter
priuilegiata,vt veniens ad eā de nouo ad habitandū gaudet
beneficio.l.annorū,⁊ reliquꝰ comit.eſt priuilegiatus vt veniens
ad habitandum de nouo ad comitatum Bonoñ.gaudeat im- c
mu.x.annorum.Et ſic potiori priuilegio gaudēt venientes de
nouo ad habitandū in dicta villa.Modo ſpecies derogat ge-
neri,vt in.c.j.de reſcri.⁊.l.ſanctio legū.ff.de pe.⁊.c.generi ꝑ ſpe d
9 ciem.de reg.iur.lib.vj.¶†Et multum ſapiēter dixit Guil.de
cu.in.l.ſʒ ⁊ poſteriores.ff.de legi.ſtatutū diſponit qđ ſi furtum
eſt commiſſum de nocte:emendet̄ ꝑ cuſtodes loci.Poſtea eſt
factū aliud ſtatutū,qđ ſi furtum eſt commiſſum de nocte,⁊ nō
reperitur fur:ꝙ emendet̄ per oēs de ciuitate,decidit ꝙ vltimū
b ſtatutū intelligit̄ ſm primum,[b] ⁊ vnū non corrigitur per alte-
rū,maxime cū vnū ſit generale:⁊ aliud ſpeciale,⁊ ſpeciei per ge
nus non derogat̄.Cum ergo in caſu nr̄o vnū ſtatutū eſt gn̄ale
quod venientes de nouo ad habitandū in comitatu gaudeāt
immunitate.x.annorū,⁊ aliud ſtatutū ſit ſpāle ꝙ venientes de
nouo ad habitandū in villa ſancti Martini,gaudeāt immuni
tate.l.anno.ſeruabitur vtrunqʒ ſtatutum:vnum in gn̄e ſuo,⁊
aliud in ſpecie ſua.nec per vnū corrigitur alterum.⁊ ideo ſi fo-
renſis veniat de nouo ad habitādū in villa ſancti Marti.gau
debit ſpatio.l.anno.Si añt venerit ad habitandū in villa alia
eiuſdem comitatus gaudebit ſpatio.x.annorū.⁊ ſic vtrūqʒ ſta
tutū ſeruabit̄ in caſu ſuo:q2 bona rōne moti regētes.ita ſtatue-
runt,vt.l.i.§.initiū.verſi.q2 moderatā.ff.de poſthu.⁊ eodē mō
ſi forenſis veniens de nouo ad habitandū in alijs villis comi-
tatꝰ Bono.⁊ nō cōpletis decē annis recidit illa de villa,⁊ va-
dat ad habitandum in villa ſancti Marti.gaudebit ſpatio.l.
anno.q2 iam de nouo dr̄ veniſſe.ex quo nō cōpleuit tēpꝰ.x.an-
norū.Nec iſta ſtatuta vel ordinamēta,ſeu reformatiōes ſe ad-
inuicē corrigūt:ſed quelibet ſeruatur ī caſu ſuo,⁊ multo fortiꝰ
qñ veniſſet ad habitandū de nouo,⁊ ſuperueniente guerra re-
ceſſiſſet:⁊ rediſſet ad ſuā patriā,⁊ ibi ſtetiſſet triēnio,⁊ vellet
venire ad habitandū in villa ſancti Martini diceret̄ de nouo
venire ad habitandum,gauderet priuilegio.l.annorum,vt eſt
9 in caſu nr̄o.¶†Et adduco qđ voluit pulchre do.Pe.de an-
cha.in.c.ſtatutum.§.cū autē.de reſcrip.lib.vj.vbi dicit ſe con-
ſuluiſſe apud Triuiſiū.⁊ idem etiā voluit in repetitio.c.cano-
c num ſtatuta.de cōſtit.[c] refert fuiſſe Triuiſij ſtatutū ꝙ forenſis
nō poſſet acquirere bona immobilia.Alio ſtatuto cauebat̄ qđ
maritus predecedēte vxore in matrimonio lucraret̄ dotē:mō
forenſis cōtraxit matrimoniū Triuiſij cū quadā Triuiſina,⁊
habuit dotē conſiſtentē in rebus immobilibꝰ:⁊ in mr̄imonio
vxor deceſſit,fuit dubitatū vtrū vir forēſis lucraret̄ dotē con-
d ſiſtētem in rebus immobilibus.cōſuluit quod ſic.[d] q2 vnū ſta-
tutū limitat̄ ꝑ aliud,⁊ vtrumqʒ ſeruabit̄ caſu ſuo.Et adducit
in dicta repeti.qđ voluit Io.an.in addi.Spec.in tit.de ſen.ex-
cō.§.poſtremo.vbi refert antiquos docētes dicere vnū ſtatu-
tum limitari ꝑ aliud.⁊ idē voluit in addi.Spe.ī tit.de ſen.§.vt
aūt.Bar.in.l.j.§.i.ff.qđ vi aut clam.⁊ in extrauag.ad reprimē
dā.in ver.nō obſtantibus.⁊ Bald.in.l.j.C.ne lice.in vna eadē-
que cā tertio prouo.⁊ ſic apparet ꝙ cum iſte Anto.redierit ad
ſuā patriā cum ſua familia,⁊ ibi commoratus fuerit tribus an
nis,ſi poſtea venit ad villam ſancti Martini,vt ibi habitaret:
videt̄ de nouo veniſſe ad habitādū:⁊ ideo gaudebit beneficio
exemptiōis.l.annorū.⁊ vr̄ iſto caſu vēdicare ſibi locū.l.redda
tur vniuſquiſqʒ ſue patrie.C.de pfeſ.⁊ medi.lib.x.vbi quis di-

a ¶Libertatis.E generaliter in fauorabilibꝰ.Lāce.deci.l.fi.ff.de ann.lega.

b ¶Secūdum primum.C.eod.cōſ.cxxiiij.num.x.cū ſequen.

c ¶Conſtit.q.xij.verſi.quero vlterius.col.mihi.liij.

d ¶Quod ſic.Idē Barba.in rubr.đ reb.eccl.non alie.cōſ.xlviij.col.xiij.⁊ in alijs cōſ.que citra.d.an.tiraq.in cōſu.picto.de retrac.§.j.gloſ.ix.num.164.vbi citat Stepha.phe.de interpret.iur.par.ij.pag.xcviij.in paruis.idem in ſili vult Bald.trac.ſtatu.vel caſtrū.⁊ placet lʒ aliter ſentiat đci.l.ſi.de reg.iu.dico tñ ꝙ iſte forēſis tenebitur vendere vel aliter inter manꝰ ciuium ponere,⁊ trāſferre hec īmobilia ⁊ ſic vtriqʒ ſtatuto plene ſatiſfiet ⁊ ad hoc dabit̄ forēſi cōpetēs terminus poſt interpellationē per ea q̄ in ſimili dixi in cōſuetu.pariſi.§.xxij.q.xli.§.xli.num.50.[redacted]

cit reddi sue patrie,qñ venit ad suam patriã:ideo redeũdo iste Anto.ad suã patriã vr redditus sue patrie: ergo recedẽdo de sua patria,& eundo ad habitandũ in alieno territorio,videtur de nouo venisse ad habitandum in illo territorio. ¶ Preterea est cõsiderandũ ꝙ iste Anto.cũ sua familia venit ad dictã villã scti Martini recedens de patria sua incepit ibi habitare, & incepit gaudere exẽptione indulta venientibus ad habitandum in dicta villa:& nihil fuit eis oppositum p hoĩes & cõe Butrij. Et sic videns se exemptum spatio quinquaginta anno.incipit emere immobilia in dicta villa,vendendo bona sua, q̃ possidebat in patria.& per.xx.annos cõtinuos habitauit,& habitat in dicta villa potitꝰ quiete & pacifice exẽptiõe pfata per dictos xx.annos sine ɔ̃dictione aliciꝰ:& pter hoc emit plura bona immobilia,& sic est consuetus potiri & gaudere dicta exemptione. Nũc vero molestatur a cõi Butrij contra hanc consuetudinem exemptionis:certũ est ꝙ nõ põt.dz eñ attendi illud ꝙ est consuetũ fieri.hoc probatur in.c.lz ex suscepto.in ver.cõsuetuz. de fo.cõpe.hoc decidit tex.in tit.de pace constan.in prin.in §si. ab antiquo.vbi seruãdũ est illud ꝙ ab antiquo consueuit fieri:
10 & est fm Bal.ibi arg. † qd antique cõsuetudines sunt seruande:vñ dicit lex,ne quid contra longam consuetudinem fiat ad solicitudinẽ suã reuocabit preses puincie.l.j.C.q̃ sit lon. cõsue. l.si manifeste.C.de ser.& subdit ibidẽ Bal.esse ibi tex.expressuz ꝙ in pascuis.pontibus,aquis,molendinis, & ipsis cõmoditatibus aquarũ standũ est antiquitati. ¶ Et sapiẽter dicit Bal.
11 in.l.quicũqz.C.de seruis fu.† qd illud qd est consuetudinariuz nõ est arbitrariũ.& facit.c.duo simul.in ver.sicut ɔ̃sueuit ab antiquo.de offi.ord.& facit.l.vsum aque.C.de aqductu.lib.x.vbi dicit ꝙ ille qui vsus est priuilegio certo tpe,debet illo vti ita vt consueuit.modo in proposito iste Anto.& eius familia cõsueuit vti priuilegio.xx.ãnis:ergo sequit ꝙ poterit vti ita , vt consueuit vti:qr attendi dz quod fieri cõsueuit.sed ɔ̃sueuit illo vti: ergo vtetur eodẽ bñficio exẽptionis.vsqz ad complementum annorũ quinquaginta.nã illud qd est cõsuetudinariũ non est arbitrarium. Consuetudo enim hz vim decreti, & tenaciter obseruata hz vim iustitie.ita dixit Bald.in.c.j.in ti.q feu.da.pos. in vsibus feu.& per cõsequẽs dz pti iste Ant.& sua familia bñficio exemptionis:ita vt cõsueuit vti:& accedat ad predicta consensus tacitus dicti cõis Butrij:quia illis de dicto cõi cõsciẽtibus,patientibꝰ,& nõ ɔ̃dicentibus dictus Antonius cũ sua familia fuit vsus dicto beneficio exemptionis,quo casu non põt
12 contradicere. ¶ † Et adduco qd pulchre dixit Bald.in.l.post mortẽ.filius,inqt,vixit seorsum a patre habitãdo & negotiando:an presumat emancipatus,& dicit ꝙ sic,si alleget emancipationẽ cũ cursu.xx.annorũ:qr sufficit tantũ tẽpus.allegat ad hoc.l.ij.C.de prescr.long.temp.q̃ pro lib.aut cuz cursu decẽnij. Et idem.l.eum de in rem verso.ff.de vsur.Et adduco.l.si filio. C.de pat.potesta.vbi patientia inducit presumptionez veritatis & solẽnitatis,quam legẽ Bal.ibi dicit esse summe not. quia cõtingit de facto pluries in magnis mercatoribus q diu steterunt tanq̃ liberi.vt per.xx.ãnos videant prescripsisse patriam potestatẽ per.xx.annos sine titulo:& per.x.annos cũ titulo putatiuo:qr forte emancipatio facta erat,sed non solenniter iuxta no.in.l.eã quam.C.de fideic.item voluit Bald.in.d.l.si filiũ.vbi etiam in finalibus verbis dicit ꝙ sola patientia patris cum facto filij administrantis eius libertatem inducit.quod est menti tenendũ fm eum. Et ita videtur necessario concludẽdũ in casu nostro:vt cum dictus Anto.spatio. xx. annorũ emerit immobilia in comitatu Bono.& in dicta villa sancti Martini & Duracij:& nunquam fuerit collectatus:sed liber ab omni collecta & onere vixerit:dicto commune Butrij scientie,patientie,& cõsentiẽte,& nõ ɔ̃dicẽte,sequit ꝙ spatio annorum viginti videtur acqsiuisse exemptionem:ita vt illa gaudent,& patiuntur hi qui de nouo veniunt ad habitandum in dicta villa sancti Martini multo ergo fortius cũ appareat istum Antoniũ venisse de sua patria ad comitatũ Bonon.& ad dictam villam sancti Martini,& Duracij. Cum ergo inceperit vti priuilegio spatio viginti annorũ,videtur ꝙ debeat continuare vsqz ad complementum .l.annõ.ita vt incepit:vt probatur in.l.vsum aque. Et p certo
13 hec apponunt securim ad arborẽ huiꝰ cõsultationis. ¶ † Preterea accedat quod voluit Bal.in.l.siue possidetis.C.de pba.
a qd si clericꝰ diuꝰ tenuerit & possederit beneficiũ sciẽte, & patiente epo.qd presumit institutꝰ canonice: nec tenet edere tituluz sue institutionis.alleg.Inn.& Jo.and.in.c.illud. de presump. ¶ Et adduco.l.si filiꝰ.C.de peti.here.& ibi elegãter dixit Bal. nã ibi probatur ꝙ si filius lõgo tpe tenuit,& possedit hereditatem in qua institutꝰ fuit patre sciente & patiente,qd presumitur
14 adijsse iussu patris precedẽte.& ibi dicit Bal. † disponit statutum qd filius nõ possit cõtrahere sine expressa licẽtia pris ꝙ si filius mihi vẽdidit pre suo sciẽte,nec aliter appareat de licentia

a ¶ Diu.s.eo.lib. consil.j.

b ¶ Reuocari. s. lib.ij.consi.ccxvj. per totum.

patris:qd presumit licẽtia interuenisse. Cũ ergo in casu nostro iste Ant.cũ sua familia steterit spatio viginti annorũ, emendo bona immobilia,& gaudẽdo,& fruendo beneficio exemptionis ipso cõe Butrij sciẽte,& patiente,sequitur qd videtur canonice & legitime adeptꝰ beneficiũ exẽptionis:qr nõ est presumenduz ꝙ tam lõgo tpe habuisset patientiam dictũ cõe non collectandi isti Anto.forẽsem cum sua familia:iuxta illud Virgilianum non ea vis animo,nec tanta superbia victis. Ex legitima ergo causa presumit exẽptus:qr verisimile est ꝙ collectassent hominem peregrinũ,& alienigenã si iure exigẽte collectari debuisset.
15 † Et adduco tex.valde elegãtẽ.l.q i aliena.§.qd si non adierit. ff.de acq.her.per quem tex.dixit ibi Bal.ꝙ si prelatꝰ stetit diu in prelatura sciente,& patiente suo supiore, presumitur canoni
16 ce institutꝰ in bñficio,allegat Inno.in.d.c.illud. ¶ † Et idem vbi voluit Ang.q addit ꝙ si ex dispositione statuti in contractu mulieris debeat interuenire cõsensus pinquorũ qd rõne longi tpis quo celebratus est contractus presumit interuenisse consensus pinquorum:faciat quod voluit Host.in.c.lz Hely.de simo.vbi idẽ dicit. ¶ Et adduco qd voluit Archid.in.c. nemo.de cõsecr.dist.j.vbi dicit ꝙ si locus est in forma ecclesie,& ibi publice p sacerdotes & clericos celebret:qd presumitur forma interuenisse & authoritas episcopi in sua fundatiõe,& idem voluit d.Car.in.c.requisisti.de test. ¶ Et p illud dictũ egregie dixit solẽnis doctor dñs Petrꝰ de peru.in no.tractatu.iiij. ca-
17 nonice ꝙ † si capella habeat signa ecclesie, & longo tpe sit fundata ꝙ psumitur fundata authoritate episcopi. & idem voluit Lud ro.in.l.sciendũ.ff.de v.ob.& d.meus.Jo.de Jmo. in.d.l. qui in aliena.§.qd si nõ adierit. ¶ Et ego dixi plene i cõmento d.c.requisisti. ¶ Et faciat qd voluit.d.Abb. cõsiculꝰ meus in d.c.illud.de psum.& ego dixi plene in.d.c.lz heli.de simo. ¶ Et adduco qd pulchre voluit.d.Petr.de ancha.in cle.j.de priui.& Car.post Hosti.in.c.ij.de cle.pereg. & indubitanter ista apponunt gladiũ ad radicem huius hesitationis, maxime cõcurrẽtibꝰ tot adminiculis insimul:ex qbus iudex recto iudicio põt informare animum suũ,& venire ad vnum conceptum finalem mentis sue non indigentem adminiculo iuramenti:ita bellissime dixit Bal.in rub.de cõtrouer.inuesti.in vsib.feudo.pro suo dicto allega.tex.in.c.cũ ad sedem.de resti.spoli.& in.c.j nr̃a.&.c. preterea.de testi.& glo.singu.in.l.ij.§.j.ff.de excu.tut.& text.in.l. spadonẽ.§.q iura multa.eo.tit. & p consequens poterit dñs iudicans venire ad vnum conceptũ finalem pronunciandi istuz Anto.& familiam suam posse gaudere beneficio exemptionis,
18 & cõtinuare vsqz ad.l.annos. ¶ † Preterea est consideranduz ꝙ dictus Anto.& eius familia sunt forẽses: & intuitu illius exemptionis recesserũt de propria patria.& proprijs laribus,& venerunt ad habitandum in dicta villa:quo casu videtur celebratus contractus inter ipsos,& cõmunitatẽ: & per cõsequens nõ
b potest reuocari b talis exẽptio.hoc decidit Jo.an.in add. Spe. in tit.de censi.§.nunc dicẽdũ.ver.qd si vniuersitas.in addi.que incipit Guido de suza.proprie tractauit hũc casum,loquẽs de consuetudine q̃ fuit longo tpe seruata ꝙ veniens de alieno districtu liberꝰ & immunis esset.decidit ꝙ sic veniẽtibus ad habitanduz esset acquisitum ius,qd vigore talis cõsuetudinis non potuit auferri.alleg.duas leges ad hoc vz.l.fina.ff.de pact.& l. post mortem.ff.de contrata.& per regulã,que vult mutari non posse consiliũ in alterius detrimentum.l.nemo põt.ff.de regu. iur.c.mutare.e.ti.li.vj.&.c.ꝙ semel.&.c.decet.e.tit.& sic reformatio aut statutum aut priuilegium transit in quasi contractum. Et idẽ no.Jo.an.in addi.Spe.in tit.de instru.edi.§.nunc vero
19 aliqua.in ad.q incipit,hec omnino vide. ¶ † Et ideo sapienter ipse voluit Barto.in.l.oẽs populi.ff.de iust.& iure, ꝙ si fiat proclama ꝙ quicũque venerit ad habitandum in comitatu sit immunis ab oneribus:& forẽses venerũt ad habitãdũ ꝙ nõ potest eis auferri illud beneficium:qr tale statutum transiuit in quasi cõtractuz:& idẽ voluit in.l.qd semel.ff.de decre.ab ordi.fa.& in l.hi qui.ff.de excu.mune. ¶ Et ideo Nic.de matha.inducebat l.si qui mihi.ff.de dolo.vt ibi refert Bal. statutũ dicit qd quicunqz venerit ad habitãdum,& steterit ibi per certum tempꝰ, sit exemptus a collectis. Si postea cõe faciat statutũ in ɔ̃rium in preiudiciũ illorũ qui venerũt ad habitãdũ possunt adiuuari exceptiõe doli,quã legẽ Bal.ibi dt esse no. pro comitate nr̃i sibus nr̃is,in quibꝰ est concessum beneficiuz ciuitatis ꝙ si postea deroget,nõ videt posse fieri. Faciat qd voluit idẽ Bal.in.l.q se patris.C.vñ vi.& in.c.j.§.si.qui feud.dare poss.& idem voluit dñs Pet.de ancha.in.c.j.de cõstit.lib.vj.ni.v.col.& consi.ij.vbi
20 cõsuluit ꝙ priuilegia † q̃ conceduntr a principe per viam pacti, nõ possunt reuocari. Et ad hec alle.Bar.in.d.l.oẽs ppli.id volunt Jnn.in.c.nouit.d iud.d. Ant.in.c.cũ.M.de cõsti.& in.c.q̃ in ecclesiarũ.e.tit.&.c.cũ dilectꝰ.de tẽp.or. ¶ Et adduco qd volunt Jo.de fan.in.d.c.j.de cõsti.li. vj. dicit qd transit in ɔ̃tum, quando

quando forenses veniunt ad habitandum. ¶ Et ideo dicit Inno. quod tale statutum videtur concedere privilegium non subdito, quod debet esse fulminatum c. privilegium. de re. iur. lib. vi. ita dicit Inn. in c. novit. et idem voluit in d. c. in nostra. de iniur. et voluit Archi. in c. qui cumque. xi. q. i. ¶ Et quod voluit idem Inn. in d. c. que in ecclesiarum. et sapienter dixit Bal. in c. i. de nat. feu. in usi. feu. quod licet Deus subegerit imperatori leges, et pape canones: non tamen sibi subegit obligationes et contractus. unde obligatur princeps ad instar privati. et arguit ibi contra Celestinum qui de mane uni conferebat gratiam, et de sero auferebat, et alteri conferebat. ¶ Et idem Bal. in conclusionibus iuris canonici dixit quod licet princeps sit dominus legum: non tamen est dominus morum. Et idem Bal. in l. ii. C. de servi. dicit quod licet princeps sit solutus legibus: non tamen est solutus a dictamine rationis: quia est animal rationale politicum. ¶ Et idem bal. in l. princeps legibus solutus. ff. de legi. dicit quod si diceremus principem solutum a lege conventionis et contractus, sequeretur quod non posset contrahere: quia natura contractus est quod sit ultro citroque obligatio. l. Labeo. ff. de ver. et re. si. si vero obligaretur, sequeretur quod non posset cadere in eum contractus, vel potestas contrahendi: quia actus activorum sunt in patiente bene disposito: ut voluit philosophus in ii. de anima. quod non est dicendum: quia cum princeps sit omnium presul, videretur esse omnium exul. quod non est dicendum. Et facit quod voluit idem Bal. in l. digna vox. C. de leg. modo in proposito cum sit quidam contractus celebratus inter ipsum Ant. et eius familiam ex una parte, et commune et regentes ex alia quod venientes de novo ad habitandum in dicta villa sancti Martini gaudeant exemptione. l. annorum. et iam in dicta villa venerunt de novo ad habitandum et habitant: et inceperunt uti et potiri dicto beneficio exemptionis per annos. xx. Ergo sequitur quod potest continuare ad terminum dispositum in dicto privilegio irrevocabiliter. Si ergo commune et regentes Bonon. non potuerunt illud revocare: ergo multominus poterit revocare commune Butrii, veniendo per viam indirectam et obliquam: ut iam venerunt illi de Butrio quod esse non debet. l. non du-

21 bium. C. de legi. ¶ † Preterea facit ad predicta ubicunque aliquis facit aliquid circa rem meam, vel circa illud quod me tangit, et cadit in certam speciem contractus, vel quasi: tunc talis patientia habetur pro consensu. ita voluit gl. elegans in l. Caius. ff. de pig. ac. Cy. in l. maritus. C. de procu. Dy. in regula, qui tacet. li. vi. voluit Bart. in sua dispu. incipi. mulier quedam magnum habens patrimonium, et vocatur ista patientia formis: modo ita est in casu nostro: quia iste Ant. cum sua familia venit ad habitandum in d. villa sancti Martini et Duricii et emit ibi bona immobilia: et per xx. annos non solvit collectas. nec onera communis: et sic fecerunt aliquid circa illud quod tangebat dictum commune: quia non solvendo onus eorum luebat prefatum commune: ergo sequitur quod patientia et taciturnitas dicti communis habetur pro consensu. nam habitare in dicta villa, non sustinere onera communis, et emere immobilia, et non solvere collectas incumbentes, cadit in speciem contractus exemptionis: ergo sequitur quod ex tacito consensu hominum communis Butrii nata est huic Ant. et sue familie exemptio: et per consequens non possunt compellere dictum An. et suam familiam ad onera et collectas incumbentes pro ipso communi. ¶ Preterea facit, nam Ang. cum sua familia acceptavit privilegium exemptionis. l. annorum. et venit ad habitandum de novo in dicta villa sancti Martini: et incepit gaudere privilegio prefato: ergo non potest sibi rumpi. nec ex parte concedentis, nec ex parte dicti communis Butrii. Nam si de quo magis videtur inesse, et non inest: ergo multominus de eo quod non videtur inesse. c. cum in cunctis. de elect. et ibi in gl. sunt concordantie: sed plus videtur inesse quod regentes commune Bononie possent rumpere dictam exemptionem: sed non possunt, quia transivit in contractum: ut superius dictum est: ergo multominus poterit commune Butrii dictam exemptionem rumpere: quia filius est regie urbis Bononie, sicut et ipse An. cum familia sua: iuxta illud quod scribitur in li. Apocalipsis: vide, inquit, ne feceris quoniam ego conservus tuus sum: indigna temeritas esse videtur quod illud quod facit, nec potest facere commune Bononie presumat commune Butrii facere: iuxta illud, Quid domini facient, audent cum talia fures. ¶ Preterea presupponitur in puncto quod beneficio exemptionis l. annorum datur venientibus ad habitandum de novo in d. villa sancti Martini: sed iste Ant. cum sua familia venit de novo ad habitandum in d. villa sancti Martini: quia nunquam venerat antea ad habitandum in d. villa: ergo sequitur quod debet gaudere dicto privilegio exemptionis l. annorum, posito non tamen concesso quod dictus Ant. cum sua familia stetisset. x. annis continuis in dicto comitatu Bonon. quia villa sancti Martini est specialis privilegiata, et propter penuriam et raritatem rusticorum inhabitantium in d. villa emanavit illud speciale decretum. l. annorum: videtur illud beneficium potius emanasse in favorem illarum villarum: et in favorem publicum quam in favorem venientium de novo ad habitandum in d. villis sancti Martini et Duracii, et sic dictum commune Butrii videtur niti contra publicum bonum, volendo collectare familiam dicti Ant. qui ob publicum bonum venit ad habitandum in d. villa. unde cum familia dicti Ant. debet deflere suam diligentiam impensam agris colendis, et operas suas rusticales esse sibi damnosas, ut dixit tex. i. l. fi. C. de alluvio. et paln. ¶ Et si quispiam opponatur de eo quod dicitur in provisione expresse in v. c. ubi annullantur privilegia, immunitates et exceptiones in preteritum concessas illis personis singularibus, etc. Respondeo quod non comprehendit forenses, qui intuitu illius ex-

22 ceptionis venerunt ad habitandum in dictis villis: † quia generalia verba statuti non adaptantur ad impossibilia ipsis statuentibus. c. tua. de deci. c. ecclesia. de const. c. fi. de imu. eccle. li. vi. cum si. sed statuens non potest tollere privilegium transiens in contractum cum forense. ut superius expresse. Ergo sequitur quod generalia illa verba non comprehendunt casum in genere, quem in specie statuens non potuit disponere. et sic principium illius quinti capituli non comprehendit ipsum Ant. et familiam suam de novo venientes ad ipsam villam sancti Martini ad habitandum. et hoc apparet ex §. et etiam predicta locum non habeant, ubi non voluit comprehendere venientes de novo ad habitandum. ¶ Et si dicatur quod in §. sequenti dicitur, voluerunt tamen quod predicti de novo venientes, ementes bona immobilia solvere teneantur onera realia etc. quia ad hoc facile et verum do responsum. Primo dico, quod non potuerunt regentes illud revocare privilegium quo ad non subditos: quia Deus non subegit principi obligationes et contractus, ut plene dixi superius, ergo non valet illa revocatio in preiudicium dicti Anto. et sue familie, et est pura veritas. Non enim debuit decipi sub clipeo contractus, et conventionis. Secundo do aliud responsum: quia ille §. dixit quod venientes de novo ementes bona, et sic non loquitur de his qui antea venerunt et emerunt: quia quo ad illos non potuit revocari privilegium. Sed iste Ant. cum familia iam venerat, et emerat antequam emanaret ista provisio ergo sumus extra casum provisionis. l. si servus. ver. non dixit pre-

23 tor. ff. de acq. here. et merito: quia natura constitutionis est comprehendere futura et non preterita. futuris enim negotiis providet. l. leges. C. de legi. l. iubemus. C. de test. cum si. ¶ Et adduco c. i. quod mecum. li. vi. ubi probatur quod constitutio loquens per verba presentis temporis, non comprehendit preterita, sed futura: et in proposito ista provisio loquitur per verbum presentis temporis: quia dicit venientes et ementes: ergo et adduco c. ii. de const. li. vi. quod dicit quod ubi verba constitutionis possunt adaptari ad preteritum et futurum quod adaptantur ad futura et non preterita. ¶ Et adduco glo. in l. cum tale. §. falsam. ff. de condi. et demon. quam alle. Bal. in l. leges. C. de legi. Item et tertio do aliud responsum quod ille §. intelligitur de exemptis spatio. x. annorum. Erat enim quedam contrarialis emptio, que datur venientibus de novo ad habitandum, ut sint exempti spatio. x. anno. sed nos loquimur de exem-

24 ptione. l. anno. † ¶ Item et quarto do aliam responsionem, videlicet ubicunque emanavit aliqua specialis provisio in favorem certarum personarum, et

a postea fit contraria cancellatio [a] privilegiorum quod non videtur derogatum illi privilegio, nisi illud in specie exprimatur. iste est tex. valde singularis iuncta glos. sua in l. decurionibus. C. de silentiar. libr. xii. istud voluit Bal. in c. i. §. sancimus. in ti. quo tempore miles investi. pe. debe. in usi. feu. et idem voluit in l. non plures. C. de sac. san. ec. et in l. i. C. de iusti. codi. confir. et in l. si cum mihi. ff. de dolo. et in l. i. ff. de const. prin. et l. dotalem. ff. de testa. mili. et in c. i. de rescrip. et in c. grave. de offi. ord. et in c. veniens. de rescrip. et in auth. habita. C. ne filius pro patre. et Lud. Ro. in l. hac consultissima. C. qui test. face. pos. et in l. si vero. §. de viro. ff. solu. mat. Cum ergo in casu nostro emanaverit dicta exemptio specialiter per annis l. in favorem illius ville que, ut dicitur, in illo beneficio exemptionis erat buschiva et valliva, et sterilis ex penuria inhabitantium, et in favorem venientium de novo ad habitandum in dicta villa: ergo sequitur quod generalis cancellatio exemptionum, immunitatum, et privilegiorum non extenditur ad aliud privilegium, ita specialiter emanans: ut est tex. cum gl. in l. decurionibus. et per consequens dicta annullatio et cancellatio privilegiorum, et exemptionum non comprehendit ipsum An. nec suam familiam: quia regentes

25 non potuerunt illam tollere, nec voluerunt illam tollere. ¶ † Et ideo dicebat Bart. in l. i. ff. de constit. prin. quod omnia mandata et rescripta prin. intelliguntur salva iustitia. si quid dat, vel confirmat semper intelligitur salvo iure alterius. l. meminerint. C. unde vi. ideo dicit bal. ibidem quod per generalia verba princeps non videtur tollere iura specialia, nec presumitur placere principi. ubi istud est verum secundum Bal. ibi ergo multo fortius in inferiora a principe presumitur placere illud quod est iustum et equum, et per consequens non videtur sublata istis rusticis sua exemptio: quia esset valde iniquum quod isti qui fuerunt de primis qui venerunt ad habitandum in d. villa: et fuerunt causa ut coleretur, et alii venirent ad habitandum ibi, et sunt xx. anni elapsi quibus potiti sunt exemptione, non obstante dicta provisione: ideo non sunt mutanda que certam interpretationem semper habuerunt. l. minime. ff. de leg. c. cum dilectus. de consue. Ideo concludo in favorem ipsius Antonii et sue familie. Supremo Deo sit honor, gloria, imperium in secula sempiterna. ¶ Et ita dico et consulo ego Andreas de Sicilia eques, et in utraque censura doctor Bonon. iura canonica legens.

¶ Cancellatio. s. eo. lib. consi. cxxiii. nume. 16.

AA BB CC DD EE FF GG HH II kk LL.
Omnes sunt quaterniones, dempto LL quinternione.

Excudebat Blasius Guido.

colorchecker CLASSIC

calibrite